

13-20, 9, 36

C. 14. f

2 110

PRIVILEGIORUM
IN PERSONA
SANCTI PETRI
ROMANO PONTIFICI
A CHRISTO
DOMINO
COLLATORUM
VINDICIÆ

Induas Partes, & quinque Tomos distributæ
A F. HIEREMIA A BENNETTIS
CAPPUCCINO.
PARS II. TOMUS III.

ROMÆ MDCCLVII:
TYPIS HÆREDUM JO: LAURENTII BARBIELLINI

SUPERIORUM FACULTATE.

VINDICIARUM

PARS SECUNDA.

DE PRIVILEGII

*Romano Pontifici in Persona S. Petri a CHRISTO DOMINO
collatis, nimirum*

Primatu in Ecclesia, indefectibilitate in Fide, & suprema
in Concilia generalia potestate.

PROPOSITIO.

OMANO PONTIFICI in Persona S. Petri Christus Dominus vices suas demandans, & commendans Primatum in Ecclesiam universam contulit honoris, auctoritatis, & jurisdictionis: cujus consecratoria ea essent: 1. Ut Ecclesiae universae dicens, idest ex Cathedra, ut ajunt, de rebus ad fidem, aut ad mores pertinentibus pronuncians sit falli, & fallere omnino nescius. 2. Ut Ecclesiae etiam in Concilio universali collectae ita praestet, ac praemineat, ut eadem Ecclesia, seu Concilio Universali sit omnino superior, atque supra illud suprema potestatur potestate.

Pars II.

A

Pro-

Propositio parte 1. probata manet argumentis undique ac-
 cersitis ex S. Scriptura : Ex Oecumenicis Ecclesiæ Orientalis , &
 Occidentalis Conciliis : Ex Conciliis iterum particularibus Eccle-
 siæ cum Græcæ , tum Latinæ : Ex Traditione SS. Patrum Ecclesiæ
 utriusque : Ex Ecclesiasticis item Scriptoribus , qua Græcis , qua La-
 tinis : Ex testimoniis Imperatorum , Regumque tam Orientis , quam
 Occidentis : Ex doctrina speciatim veteri , & nova Ecclesiæ Gallica-
 næ : ac denique ex rationum Theologicarum momentis : quæ viri-
 bus , quibus potui , optimo stâbilibre loco adnexus sum . Eamdem
 probare hacce parte 2. aggredior modo argumentis petitis ex ju-
 re , quo late patet , universo Pontificio , cujus tibi specimen exhi-
 bet præfixus operi Elenchus : atque ita argumentum instauratur .
 Romanorum Pontificum nomina , dicta , gesta , juraque omnia
 cò collineant , ut omnino evincant Romano Pontifici in persona
 S. Petri à Christo Domino collatum in Ecclesiam universam Pri-
 matum honoris , auctoritatis , & jurisdictionis , cujus ea conse-
 cratoria essent , 1. ut Ecclesiam de fide , aut moribus edocens , sit
 falli , & fallere nescius : 2. ut Ecclesia etiam in Concilio œcume-
 nico coadunata Superior sit , & potestate præpolleat . Age jam ,
 si superis placet , ex seqq. Articulis planum id faciam , atque
 perspicuum .

Ex Titulis , & Testimoniis Romanorum Pontificum .

ARTICULUS I.

*De auctoritate Decretalium veterum Summorum Pontificum
 usque ad S. Sixcium .*

PROLEGOMENON .

QUI doctrinæ , quam defendimus tanquam pro aris , & fo-
 cis pugnantes contradicunt , ægre admodum ferunt , quod
 ad vindicanda Romanorum Pontificum privilegia ex Ro-
 manis ipsis Pontificibus in medium effata producantur . Testes
 eos esse ajunt , quorum testimonium , utpote in propria causa ,
 suspe-

VINDICATA . ARTICULUS I. PROLEGOMENON . 3

suspectum esse debeat , minusque idoneum sit reputandum , quod de se ipsis perhibeatur . Ita plane , qui præclara multa Romanorum Pontificum gesta nauci floccique faciunt , pleraque omnia , eorumdem dicta explodunt , tanquam quæ fidem præferant omnino fluxam . Sed velint nolint , id juris Principibus , Episcopis , ac proinde Sedis Apostolicæ fuisse Præsulibus , foreque necesse est fateantur , quod de suarum Sedium privilegiis testimonium , modo publicum , cui nemo contradixerit , modo authenticum , cui probi omnes consenserint , proferentibus ; modo testes iidem idonei fuerint , quibus sit fidendum , ideoque viri ingenuitate , morumque probitate præstantissimi ; ingenii , scientiæque præstantia potissimi ; postremo veritatis , Religionisque amore probatissimi , utroque , velut ajunt , pollice sit subscribendum . Antequam vero in medium producantur Romanorum Pontificum numero non minus , quam pondere de Sedis Apostolicæ privilegiis invictissima Testimonia , de præclaris , iisque plurimis , quibus cohonestari consueverunt nominibus Romani Pontifices , agendum est : non iccirco tantum , quod ea sit optima agendi ratio , quum prius , quam de re , de nomine agitur , sed imo quod rei , de qua agendum est , ex nomine , eoque multiplicis laudis non modica accessura sit lux .

At in antecessum operæ præsentis est pretium animadvertere , ac diligenter attendere cum Doctissimo Petro Coutantio in præfatione gener. ad Epistolas Roman. Pontif. n. 33 , & seq. (quod non modicum conferet ad omnem eluendam suspensionem , quæ , vel ex præconcepta opinione , vel ex præcipiti consilio , vel ex præpostera agendi ratione aspergi Pontifices MM. possent) in gravioribus Ecclesiarum negotiis , cujus generis expediendis Decretales Epistolæ conscribi , elucubrarique consuebant , ut quantà fieri posset , se gererent prudentia , diligentiaque procederent , Romanis Pontificibus veteri in more positum fuisse , ut nihil inconsulto aut Presbyterorum collegio , aut Episcoporum Concilio , molirentur , decernerent , agerent . Insitum , & intectum ipsis extitisse S. Petri exemplum , qui controversiam de Circumcisione excitatam non ex sua solummodo exemplo sententia , sed ad Cœtum Jerosolymam Apostolis , ac Presbyteris ac-

4 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

cerfistis eam communi voto diremit . Itaque communem , suavi-
que regendæ Ecclesiæ rationi apprime congruam consilii viam in-
eundam esse , idoneos , ac domesticos Apostolicæ traditionis re-
stes , Romanæ Ecclesiæ Clericos , qui acceptæ a Majoribus do-
ctrinæ , ac disciplinæ fuerant innutriti , ideoque eo ipso liquidos
magis , quo magis locupletes in operis consilium , quum oporteret,
adhibendos intellexisse probe Pontifices . Exemplis id sic explora-
tissimum S. Clementis , cujus epistola ad Corinthios *Ecclesiæ Roma-
ne* nomine iccirco inscripta est , quod ex Cleri Romani consilio
fuisset conscripta . S. Zephyrini , a quo , uti est apud veterem ,
Auctorem libri adversus Artemonem , Cleri ante votis auditis ,
Natalis Confessor ab hæresi reversus ad communionem fuit admis-
sus . S. Pontiani , qui teste S. Hieronymo apud Ruffinum lib. 2 ,
ut in Origenem inquisitionem institueret , *Senatum* , idest Clerum
congregavit . S. Cornelii , a quo , ut habetur epist. 6 , a Nova-
tiano schismate reduces contracto *Presbyterio* recepti sunt , sa-
erorumque Christianorum consortio restituti . S. Fabiani , a quo ,
teste S. Cornelio epist. 9 , nonnisi ex Cleri , populique consensu
Novatianus ordinatus fuit , ac in Clerum cooptratus . Quid quod
S. Dionysius , ut adnotavit S. Athanasius lib. de Synod. , ex Sy-
nodi sententia litteras scripsit ad homonymum S. Dionysium Ale-
xandrinum ? S. Julius nec aliter , nisi ex Episcoporum Italiæ suf-
fragio Eusebianis rescripsit : Clero autem coram ad culpam ad-
versum S. Athanasium confitendam Valentem , & Ursacium ad-
misit . Quid autem quod S. Liberius tum epist. 4. S. Athanasii pa-
trocinium ex Cleri persuasione cepit ; acceptasque pro , & con-
tra S. Athanasium ab Ægyptiis , & Eusebianis litteras *Ecclesiæ
Concilio* epist. 5 perlegit ? Ex Romanæ Synodi sententia sane ce-
leberrima ad Orientales Episcopos epistola decretalis a S. Damaso
data est , de qua sapius erit dicendum . Sed & S. Siricius epist. 1.
sua decretali auctor est liquidus acceptas ab Himerio litteras *in
Conventu Fratrum* fuisse recitatas : ex eodem Conventu perinde
epistolam 4. fuisse exaratam ; nec aliter nisi *facto Presbyterio* se-
ptimam adversus Jovinianum fuisse evulgatam . A S. Anastasio I
in Synodo damnatum Origenem tradit Justinianus Imperator
apud Labbeum tom. 5. pag. 638. A S. Innocentio I in *Confessu
Pres-*

VINDICATA ARTICULUS I. PROLEGOMENON. 5

Presbyterii Hilarius Episcopus Hispanus, & Elpidius Presbyter auditi epist. 3. leguntur. Ad hæc S. Zosimus epist. 8. in *Catu Sedis Apostolicæ* Cælestium benigne audivisse perhibetur. S. Bonifacii epist. 15, qua Ruffo Thesalonicensi Antistiti vices Apostolicæ confirmabantur, *Univerſo Presbyterio* perlecta est. Quid plura? S. Leo M. serm. 5. de Jejunio 10. Mensis *residentibus Episcopis*, & *Presbyteris* in Manichæos animadvertit, dirisque illos cunctis devovit.

Quamquam hunc Pontificibus MM. sacrum morem eo absit procul accipi sensu, quo suadere, & persuadere vellent, sed perperam, Tillemontius, Launojus, Dupinus, pessimeque seriatim alii in Pontificum auctoritatem undique querentes invidiam, quasi nimirum ita intra orbitam Apostolicæ Sedis auctoritas coarctata sit, ut nonnisi ex accessu Synodi valere possit ubique. Vetus est ista calumnia ab Acacianis, ac Eusebianis olim jactata, ea ratione adversus SS. Felicem III, & Julium I. expostulantes quod eorum causa in Synodo non fuisset exagitata: quæ quidem ea potissimum ratione dispuncta fuit, quod ad Romanum Clerum, sive ad Episcopos Italos non attineret Orientalium causis se ingerere, sed id ad unius Pontificis supremum jus pertineret, cujus proinde sententia causæ omnes finem acciperent. Quam in rem liquida sunt testimonia in Synodis Romanis anno 465. sub S. Hilario; an. 484 sub S. Felice III; an. 501 sub S. Symmacho; anno 531 sub Bonifacio II; an. 800 sub S. Leone III; an. 877 sub Johanne VIII; an. 1059 sub Nicolao II; an. 1074 sub S. Gregorio VII; de quibus vide dicta tom. 1. art. 6. §. 2. Quamobrem exinde præsumi facile potest ejusmodi Decretales epistolas ex Synodi, aut Cleri sententia non semper editas, quod hac passim nota carent, neque ex prævia Synodi, aut Cleri conscientia elucubræ memorantur. Quid imo quod editæ in Synodis ipsis uni Pontifici acceptæ potissimum referuntur? Ita S. Melchiadi Donatistarum damnatio a SS. Optato, & Augustino. Ita S. Innocentio I lata adversus Pelagium, Cælestiumque districtio ab Africanis Episcopis in epist. ad S. Zosimum. Ita S. Zosimo tractoria adversus Pelagianos a Mario Mercatore. Ita S. Liberio epistola 15. ad Orientales a S. Basilio epist. 74. ad Occid., & Socrate lib. 4. cap. 12.

Quid

Quid tandem , quod in Synodis cuncta ab se propria auctoritate constituta apertissime professi sunt SS. Gelasius, & Gregorius M. ? S. Petrus Chrysologus autem absque conscientia, auctoritateque Pontificis quidpiam ab Episcopis posse constitui expresse pernegavit in epist. ad Eutychetem ? Itaque eo dumtaxat sensu ad consilium Episcopi, ac Presbyteri admitti consueverant, quo dicebam, prudentiæ in decernendo gratia, non ut Decretis auctoritas ex Synodi sententia amplior accederet.

Post hæc observare est 1, quandoquidem veteribus Theologis passim absque delectu, atque indiscriminatim vindicandas Pontificum prærogativas ex veteribus Decretalibus Rom. Pontificum depromere solemne fuit, easdem decretales admodum dubiæ esse auctoritatis, ut nos rem tam gravem velimus tam infirmo fundamento fulcire; eo præsertim, quod innumera nobis suppetant certa, inconcussaque ex genuinis Rom. Pontificum operibus monumenta, quibus causam, nostram dixerim an suam, defendamus, atque in tuto collocemus. Ergo controversia est inter Eruditos, num epistolæ decretales veterum Rom. Pontificum ab Ecclesiæ cunis usque ad an. 384, seu à S. Petro usque ad S. Siricium, quæ in perantiqua Cononum collectione Isidori nomen, præferente leguntur, quasque ex Isidori collectione tum Gratianus, tum Conciliorum editores suas in collectiones transtulerunt, genuinæ sint, & germanæ. Sane non est dubium, etsi dubitarit, aut interpolatam dixerit Clericus, quem disert. 4. hist. Eccl. refellit Berti, epistolam S. Clementis ad Corinth. apud S. Irenæum lib. 3. adversus hæres. cap. 3; Origenem lib. 2. de Princip. cap. 3; Clementem Alex. lib. 1. Strom.; Eusebium lib. 3. hist. Eccles. cap. 16; S. Cyrillum Hierosolym. catech. 18; S. Epiphanium hæres. 27. n. 6; S. Hieronymum in catalogo, & lib. 14. Comm. in 52. Isaiæ; & Photium in bibl. cod. 113, quam publici juris fecit anno 1633. ex vetustissimo Codice MS. bibliot. Regis Angliæ circa Nicæni I Concilii tempora manu Theclæ nobilis fœminæ Ægyptiæ exarato Patricius Junius, probatam esse, atque legitimam. Alterius quoque ad eosdem Corinthios fragmentum, quod latine vertit Vendelinus, & ex S. Johannis Damasceni parallelis decerptum græce edidit Cotelærius: quamquam apocriphus ad-

nume-

numerent Grabijs, & Dupinus. Neque est dubium probatissimas esse epistolas tum S. Cornelii apud S. Cyprianum, & apud Eusebium lib. 6. cap. 43. hist. Eccles.; tum S. Julii I apud S. Athanasium apolog. 26; tum S. Liberii apud S. Hilarium in fragmentis; tum S. Damasi ad Paulinum Antiochenum, sive potius ad Acholium Thesal., ad Illyrici Episcopos apud Theodoretum lib. 5. hist. Eccl. capp. 9, & 10, & lib. 2. cap. 22; alteramque genuinam ejusdem S. Damasi apud S. Hieronymum. Uno verbo: Epistolas Pontificum, quæ à SS. Patribus, aut veteribus historiæ Ecclesiasticæ Auctoribus referuntur. Sed dubitatur jure de alijs epistolis, quas refert collectio Isidoriana, quarum quinque adscriptæ leguntur S. Clementi; 3. Anacleto; 2. Evaristo; 3. Alexandro; 2. Sixto I; 1. Telesphoro; 2. Hygino; 4. Pio I; 1. Aniceto; 2. Soteri; 1. Eleuthero; 4. Victori; 2. Zephyrino; 2. Callisto I; 1. Urbano I; 2. Pontiano; 1. Antero; 3. Fabiano; 2. Cornelio; 1. Lucio; 2. Stephano I; 2. Sixto II; 2. Dionysio; 3. Felici I; 2. Eutichiano; 1. Cajo; 2. Marcellino; 2. Marcello I; 3. Eusebio; 1. Melchiadi; 1. Silvestro; 1. Marco; 2. Julio I; 2. Liberio; 2. Felici II; plures Damaso, nempe ad S. Hieronymum; ad Afros; de Chorepiscopis; ad Episcopos Italiæ; Ad Aurelium &c. De his dubium, inquam, & lis est inter doctos, viguitque post Johannem Wicleffum disputatio.

Dixi 1. de Epistolis: nam pleraque alia priscis illis Pontificibus supposita fuisse in confesso est apud Eruditos; in quorum quidem censum veniunt procul dubio libri 2. de passione SS. Petri, & Pauli, quos græco sermone a S. Lino exaratos, atque ad Græcas Ecclesias missos referunt Sigebertus de viris illustribus cap. 5, & Anonymus auctor actuum SS. Nerei, & Achillei apud Surium ad diem 12. Maj. Libri 10. Recognitionum; Itinerarium S. Petri; ejusdem Apostoli disputatio cum Appione; Liturgia, & libri 8. Constit. Apostolicæ, quæ omnia S. Clementis nomine inscribuntur. A2a, quæ sub S. Cornelii, & quæ sub S. Silvestri nomine circumferuntur. Decreta pleraque, ac gesta, quæ sub S. Damasi nomine complexus est Milesius Sarazanius. Liber Pontificalis, & Catalogus Romanorum Pontificum usque ad Liberium eidem S. Damaso adscripti; quem

quem quidem abigi loco nolo, quo positus a Bucherio, & Blanchinio est, S. Damaso tamen abjudico. Dixi 2. usque ad S. Siricium: nam plerasque quoque epistolas sequioris ævi Pontificibus fuisse falso adscriptas compertum est. Ita Epistolæ 2. Anastasio. Non secus atque libri 3. de Divitiis, de malis Doctoribus, de Castitate; & liber subnotationum, seu Commonitorium Sixto III. Epistola ad Demetriadem, libri 2. de vocat. gentium, & Capitula de gratia, & libero arbitrio S. Leoni I. a Quesnello. Breviculus historiæ Eutychanistarum S. Gelasio a Vallelio. Epistolæ 2. S. Johanni I; 2. S. Felici IV; 1. ad Eulalium Alexandr. Bonifacio II; 1. ad Valerium Episc. Johanni II; 1. ad Anthimum Constantinopolitanum S. Agapeto; 2. ad Vigilium Papam, & ad Amatorem Augustodunensem Episc. S. Silverio; 1. ad Vigilium Episc. Pelagio I; 2. ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ, & ad Edaldum Vienn. Episc. Johanni III; Epistolæ tres ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ; ad Benignum Archiepisc. & ad Episcopos Campaniæ, & Italiæ Pelagio II; expositio in 7. Psalmos pœnit.; (quam tamen genuinum ejus fœtum alii contendunt,) & Commentarii cum in libros Regum, tum in Cant. cantic. S. Gregorio Magno; Epistola 1. ad Edictum Viennen. Episcopum S. Agathonii a Johanne a Bosco; epistola ad Episcopos, & Orthodoxos fideles Gregorio IV, in quo finem facimus: quandoquidem hoc in genere fraudum non adeo frequens post id temporis peccatum est. Confer Berardum tom. 2. observ. in epist. Rom. Pontificum.

Eas ergo veterum Pontificum decretales vindicandas suscepit Franciscus Turrianus: Turrianum acerrime confutavit Blondellus egregie Calvinistarum libro inscripto: *Pseudo-Isidorus, & Turrianus vapulantes.*: A Blondello meliorem causam, etsi non absque injuriis in Pontifices, ut hæreticorum mos est, defensam fuisse eruditi fateantur: atque cum Blondello illas, quamvis doctrina sana redundare adversus Blondellum defendant, explodunt tanquam pseudo-epigraphas Petrus de Marca lib. 3. de concord. cap. 7; Antonius Augustinus Tarrac. Episc. in notis ad Capitula Hadriani; Sirmondus; Petavius; Labbeus; Antonius Pagius in Crit. ad an. 100; Schelestratius par. 2. antiq. illustr. diss. 3; Franciscus Pagius in brev. histor. crit. in S. Anacleto; Lupus par. 4.

par. 4. notar. in Concilia; Cointius tom. 6. annalium Franco-
rum ad an. 785; Johannes Bortonijs in dissert. Ifagogica ad De-
cretum Gratiani; Natalis hist. Eccles. ad Sæcul. I. dissert. 21.
art. 1; Berti de Theolog. discipl. lib. 20. cap. 18; & recens Do-
ctiff. Berardus in suo Gratiano emendato par. 2. Idque probant 1.
quod octo priorum sæculorum Auctor nullus earum meminerit;
vel qui immensæ lectionis fuerunt, uti S. Hieronymus, Eusebius,
Photius, & Dionysius exiguus; vel qui de Ecclesiasticis negotiis
luculenter egere, atque scivere, uti Conciliorum Patres, ac
Romani Pontifices, Innocentius, Leo, Siricius &c. 2. Quod
octo, ac præcipue quatuor præcis Ecclesiæ sæculis non congruant:
quandoquidem de persecutionibus Ecclesiam exagitantibus alte
silent; de exhortatione ad Martyrium; Confessorum consolatio-
ne; Lapforumque poenitentia ne volam quidem habeant: quod
hæreticos nec impugnent, sed imo neque nominent: cuiusmodi
sane moris non fuit scribendi ratio, quam præci illi Patres te-
nuere, quorum opera, quæ supersunt, non alius generis ferme
argumenta pertractant. 3. Quod sordido, ac barbaro sermone
conscriptæ a Sæculi II, quo datæ dicuntur, elegantia, & nitore
alienæ penitus sint; quandoquidem in eis Pontifices non ab simili
ratione loquuntur, atque homines ex infima plebis fœce. 4. Quod
styli similitudo, & idem scribendi character in omnibus epistolis
occurrat; qui plane non a diversis Pontificibus conscriptas; sed
ab uno eodemque auctore confictas evincit. Quis enim, obsecro,
æqui, bonique æstimator sibi persuadeat, quod cæteroqui Fran-
ciscus Counot apud Bailium tom. 2. Concil. in addit. adversus
Blondellum propugnare non dubitavit *indentitatem materiæ, styli
convenientiam, & sermonis sordes* nequaquam officere, quomi-
nus epistolæ illæ legitimæ habeantur; hoc est tot Pontifices ge-
neris, & eloquii diversi, ac in tanta rerum Ecclesiasticarum di-
versitate cum in eandem sententiam, tum in eundem sermonem,
ac sordidum quidem, quasi ex condicto conspirasse? Accedit il-
lud gravius in re Chronologica peccati genus, falsa per sæpe tem-
porum consignatio, ut passim adnotavit Pagius, quæ sane im-
posituræ notam præfert manifestam. 5. Quod usurpent frequentis-
sime Scripturam Sacram juxta vulgatam versionem a S. Hierony-

no adornatam, quo fit, ut post S. Hieronymi ætatem illas efficias fuisse oporteat. 6. Quod, ut observavit Antonius Augustinus, & post ipsum doctiss. Berardus, in illis epistolis usurpantur passim eadem verba, quæ leguntur in Codice Theodosiano, & in Scholiis sub Aniani nomine appositis ad eundem codicem Theodosianum: unde Blondellus lib. cit. cap. 13, quam etiam provinciam in se susceperunt Coutantius, tum Pagius, suisque locis perfecere, improbo labore demonstravit sententias, & verba, ex quibus epistolæ contextæ sunt, a quibus Auctoribus decerpta, & expilata. Ratio isthæc etsi doctiss. Berti infirma videatur, quia scilicet pari modo dici posset auctorem collectionis Ildori e veteribus monumentis multa exscripsisse, aut ex decretalibus ipsis potius exscripsisse posteriores Patres, & Pontifices: aliis tamen satis firma videtur, quandoquidem si Patres, & Pontifices dictas epistolas deflorassent, interdum saltem honoris causa non secus, ac alios, nominassent earundem Auctores: ultra quod quæ ex posteriorum Patrum, ac Pontificum scriptis in illis epistolis leguntur cum ceteris, nec sibi coherent, nec illarum stylo conveniunt, unde satis patet illa epistolis hisce pessime assuta fuisse. 7. Quod Photius, quamvis earundem auctoritatem visus sit admittere, tamen eas ab se visas nunquam in Oriente fuisse testatus sit: & Hincmarus Remensis non nisi epistolis a S. Siricii. Pape tempore editis fidem adhibuerit.

Ad horum cumulum facit, quod S. Leo IV. in epist. ad Episcopos Angliæ tom. 8. Concil. Labb. scripserit regulas, quibus Sedes Apostolica in omnibus judiciis Ecclesiasticis utebatur, *elset: Apostolorum; Nicanorum; Ancyranorum; Neocæsariensium; Gangrensum; Antiochensum; Laodicensium; Chalcedonensium; Sardicensium; Carthaginensium; Africanensium, & cum illis regulas Præfulum Romanorum Silvestri; Siricii; Innocentii; Zosimi; Cælestini; Leonis; Gelasii; Hilarii; Symmachi; Hormisdæ; Simplicii, & Gregorii Junioris. Isti omnes sunt, per quos judicant Episcopi, & per quos Episcopi simul, & Clerici judicantur.* Hæc circa annum 850. scripsit S. Leo IV, & habetur Cap. de Libellis dist. 20, ubi de epistolis decretalibus veterum Pontificum nihil memotat, sed post statuta Silvestri a Siricio inchoat. Petrus Coutan-

VINDICATA . ARTICULUS I. PROLEGOMENON . 11

Constantius existimat non quidem fuisse interpolatam epistolam S. Leonis IV. bene vero additionem fuisse factam codici Canonum Romanæ Ecclesiæ . Verum Baronius testatur extare in Vaticana Bibliotheca tria antiqua exemplaria MSS. Codicis, quo Ecclesia Romana tempore S. Leonis IV. utebatur, in quibus Canones eodem ordine leguntur dispositi, quo refert Leo IV. in epist., quique post Concilia inchoant a Siricio : & Johannes Wendelsinus in præfat. testatur extare in Monasterio Erbachensi tria alia MSS. antiquissima, quæ Canonum a Romanis Pontificibus editorum seriem inchoant a Siricio . Pagius etiam in Anacleto refert post Garziam Loaisam in præfat. Concil. Hisp., quod in codice Vigilano, sic dicto a Vigila Monacho, qui illum anno 876. compilavit, epistolæ decretales 101. contiuentur, quæ incipiunt a Damaso, quemadmodum in Codic. MSS. Bellovac., & Laudun., ut observat Harduinus, & finiunt ad Gregorium I: & quod in Codice Canonum Ecclesiæ Romanæ edito Moguntiæ anno 1525. ad hæresim Lutheranam retinendam, qui Codex, uti titulus præfert, ex tribus vetustissimis exemplaribus transcriptus est, epistolæ dumtaxat decretales a Siricio usque ad Gregorium Magnum exhibentur . Petrus de Marca tamen, & Bortonius epistolæ Leonis IV. superinductum fuisse censent nomen Silvestri, quod in Codicibus mox laudatis non legitur. Blondellus loco *Silvestri Siricii* &c. legi vult: *Scilicet Siricii*. Sed verisimilius est, quod subdit, Leonem IV. respexisse acta Romanæ Synodi concinnata jam sub Silvestro, ac confecta, nam illorum jam meminerant Gelasius in Synodo Romana, & Synodus VII. annis 60. amplius ante Leonem IV, quum idem Leo epistolæ initio S. Silvestri, & Synodi acta Romanæ satis indicet..

Observare est 2. quod præfatas Epistolas nihilominus laudant, citaruntque Concilium Aquisgranense sub Gregorio IV; Benedictus Levita circa annum 850. compilerator Capitularium Caroli Magni, & Ludovici Pii; Hincmarus Laudunensis circa annum 870. in libello apud Hincmarum Rem. opusc. 55. cap. 43; Concilia anno 887. Colonienſe cap. 3; anno 888. Moguntinum cap. 2; anno 895. Triburienſe cap. 2; annum circa 887. Metenſe cap. 5; anno 992. Remenſe adversus Arnulphum Archiepi; circa annum 950

Luitprandus Ticinensis lib. de Vit. Pontif. ; Ordo Romanus conscriptus a Bertoldo Constantiensi circa 1079 , quo & Micrologus capp. 10 , & 41 ; Auctor apologiæ pro S. Gregorio VII. cap. 3. circa idem tempus ; Anselmus Lucensis lib. 1. adversus Guibertum Antipapam , & in Collect. canonum ab se adornata circa annum 1080 ; Burchardus Wormatiensis in collect. Canon. circa annum 1008 ; Ivo Carnotensis in sua collect. Canonum circa annum 1114 ; Gratianus in sua collectione Canonum anno 1151. absoluta : Concilium Later. sub Callixto II. cap. 4. citans epistolam 2. Stephani I , & epist. 2. Callixti I : Pontifices quoque Romani easdem laudant , citantque , uti SS. Leo M. epist. 1. ad Episcopos Campaniæ &c ; Gelasius in Synodo Romana ; Nicolaus I. epist. 42. ad Galliar. Episcopos , & habetur Cap. *Si Romanorum Pontificum* dist. 19 : unde cum juris Pontificii interpretes , tum universim Theologi ab annis 400. ad usque tempora Concilii Constantiensis eas usu consecrarunt , commentariisque illustrarunt : ut proinde in Synodo Constant. sess. 8. damnata fuerit 38. propositio Wicleffii : *Decretales epistolæ sunt apocryphæ : seducunt a Christi fide , & Clerici sunt stulti , qui student eis* . Quamobrem Decretales illæ , quemadmodum Blondellus , & ei adherentes Novatores fecere , injuria , ac conviciis non sunt excipiendæ , neque temere respiciendæ uti sanæ doctrinæ adversæ : nam illas ex mox dictis in Ecclesia obtinuisse longo tempore patescit , Ecclesiarum usu consecratas fuisse , Scholis acceptissimas quoque , sacra doctrina moribus informandis , fidei atticulis confirmandis , & juribus Ecclesiarum dirimendis satis apta refertissimas , ideoque constatas magnam partem ex sequentium temporum Pontificum , Scriptorum , & Conciliorum sententiis , atque denique ab Ecclesia Gallicana , ut primum prodire , fuisse receptas constat ex Hincmato Remensi opusc. 55. cap. 43 , & testis est Petrus de Marca lib. 3. Concord. cap. 6.

Quamquam hæc nequaquam prohibent , quominus epistolæ illæ ad adulterinas amendantur : neque enim tanti sunt , ut nostrum assensum extorqueant ; atque in Turriani manibus , pedibusque abire sententiam vel invitos cogant . Neque etiam nos urgent laudata ex Conciliis , Scriptoribus , & Pontificibus testi-

monia ,

monia , ex quibus nullum testimonium ante annum 830. proferri poterit , quo decretales illæ Pontificibus S. Siricio decessoribus adscribantur . Nam illis hacce in re deneganda est fides , quam veritati litari potius frugi quilibet æqui , bonique faciet : vel illorum hacce in re decepta est fides honesto Isidori nomine , sub quo prodiit larvatus impostor , & male feriatius epistolarum harum confarcinator , existimantium collectorem huncce fuisse S. Isidorum Hispalensem : vel illis , Ivoni præsertim , Anselmo , Burchardo , & Gratiano , (quem emendavit Antonius Augustinus , emendatum hoc opus , notisque illustratum rursus edidit Baluzius , nuperque castigationibus , & observationibus locupletavit Berardus ,) anteponendum ducimus Dionysium exiguum , qui sub Justiniani Imperio collectionem suam Canonum adornavit , quam Ecclesia Romana magis , quam posteriores probavit , usuque consecravit , teste Cassiodoro auctore cœvo cap. 23. *divinar. lect.* ; qui tamen cœsi veterum Pontificum epistolas accuratione summa collegerit , collectionis suæ initium nonnisi ab epistolis S. Siricii fecit : vel ab illis iccirco laudatas illas epistolas , quod usu jam receptæ essent in Ecclesia , & ab Ecclesia Romana probatæ , disciplinæque Ecclesiasticæ instituendæ essent aptissimæ , ut conjicit Baronius ad annum 865. SS. Leonem , & Gelasium quod spectat , quamvis indistinctim decretales suorum decessorum recipiendas jussissent , nomine tamen suorum decessorum intellexisse , & quidem S. Leonem decretales Siricii , Cælestini , Zosimi , Bonifacii , Sixti III. : Gelasium vero intellexisse decretales Siricii , Innocentii , Zosimi , Bonifacii , Cælestini , Sixti III , Leonis , Hilarii , Simplicii , & Felicis III. decessorum suorum , non vero decretales Pontificum Siricio antiquiorum contendo : nam S. Leo eadem in epistola cap. 5. suorum decessorum decreta commendans ab Innocentio I. inchoat , cui solus antecierat Siricius : inchoasset vero dubio procul a Clemente ; Anacleto dein , Hygini postea , Pii quoque , Aniceti præterea , aliorumque decretales commemorans , si tunc aliquæ extitissent . S. Gelasio vero erudito Pontifici id argumenti satis occurrebat a nullo suorum decessorum fuisse decretales illas laudatas , sed & satis compertum fuerat illas in collectione Canonum Ecclesiæ Romanæ minime extare , ut

proin-

proinde decretalium suorum decessorum nomine non alias intellexerit, nisi quas intellexerat S. Leo. S. Nicolaum I. quod attinet Pontificem eruditione eximia spectatissimum, duo adversus Gallos Episcopos in sua epistola propugnasse adparet: nimirum 1. Gallicanos Antistites decretalium auctoritatem inefficaci ratione impetivisse, quod in codice Canonum illæ non extarent; ex qua argumentatione inferebat Pontifex, tum quod pari modo nec S. Gregorii, nec aliorum, qui ante, nec post ipsum fuere, decretum ullum foret recipiendum, eo quod in codice Canonum non sit relatum, quasi quod decretorum auctoritas pendeat a collectione Auctorum: tum quod pari modo non alia ratione vetus, & novum Testamentum foret recipiendum, nisi quia S. Innocentii I. decreto in codicem Canonum relato libros illos recipiendos fore, statutum sit; quasi quod libros S. Scripturæ auctoritatem ex Innocentii decreto nonnisi precariam consequi certum esset. 2. Probasse Gallicanos Episcopos debere illas recipere, non quod genuinas omnes esse putaret, sed quod vim legis Ecclesiasticæ illas habere affirmaret, quod Gallicani Antistites præfractè ibant inficias. Gallicanis ab Episcopis tandem decretales veterum Pontificum epistolas receptas fuisse cum ex Synodis in Ecclesia Gallicana habitis, aut receptis; tum ex Hincmaro, Ivone, & Petro de Marca paullo superius commemoratis fit exploratum.

Observare 3. est incertum esse harum epistolarum confarcinatorem, editoremque, quæ sub ementito Isidori Mercatoris nomine fabricatæ, ac Pontificibus antiquis suppositæ fuere. Non enim Auctor earum fuit S. Isidorus Hispalensis, ut putarunt Hincmarus, Trithemius, & alii, qui mortem obiit anno 636. testibus Redempto ejus Diacono in illius vita; S. Braulione Cæsaraugust. in catalog. oper. S. Isidori; Luca Tudenſi lib. 3; & Mariana lib. 6. cap. 7. At auctor collectionis veterum decretalium commemorat monumenta S. Isidori ætate posteriora, nimirum Concilium Toletanum XI. anno 675. celebratum; Concilium Oecumenicum VI. anno 681. habitum; epistolas SS. Gregorii II, & III; nec non Zachariæ, & Bonifacii Moguntini Archiepiscopi, qui post annum 700. floruerunt. Sed nec S. Braulio Cæsaraugust. Episc. S. Isidoro cœvus in catalogo ejus operum; nec S. Ildephon-

phonfus Toletanus hanc collectionem S. Isidoro adjudicarunt ;
cujus neque meminerunt . Quinimo vero abſimile ſit S. Isidorum
impoſtoris perſonam agere voluiſſe : id de illo putare illius prohi-
bent ſanctitas , & doctrina . Quod ſi lib. 5. ethymologiarum S. Iſi-
dori pleraque legantur , quæ leguntur in præſatione collectionis
huiusce , id non efficit , ut S. Isidoro adſcribatur collectio illa ;
nam libros ethymolog. a S. Braulione Caſarauguſtano poſt S. Iſidori
obitum editos fuiſſe teſtatur Braulio ipſe . Neque auctor fuit Iſi-
dorus Aſturicenſis , cujus nomen ſcriptum legitur ad finem Con-
cilii III. Biacarenſis anno 675. celebrato . Neque fuit alter Iſi-
dorus Setabiensis , qui ſubſcriptus reperitur in Conciliis Toleta-
nis XII. anno 681 , XV. anno 688 , & XVI. anno 693 ; nam au-
ctor hujus collectionis poſterior quum fuerit anno 700 , quippe
ex S. Bonifacii Moguntini Archiep. epiſtola ad Ethelbaldum Re-
gem , quæ poſt annum 744. data eſt ; & ex epiſtola Abbatiffæ Can-
gyth celeberrimæ poſt annum 724. ad eundem Bonifacium ſcrip-
ta plurimas lacinias expilavit , uterque vero Iſidorus ævo ante-
riori vivebat . Quamobrem nulla fides adhibenda eſt Chronico
Juliani Toletani referenti Iſidorum Mercatorem Setabiensem Epi-
ſcopum ope Monachi cujuſdam hanc collectionem elucubraſſe , &
objiſſe anno 805 ; quum aliunde Chronicon hocce ſuſpectæ admo-
dum fidei ſit , & S. Juliano ſuppoſitum exiſtiment eruditi .

Veriſimillimum itaque videtur ab Iſidoro Mercatore , vel
Peccatore collectionem hancce fuiſſe fabricatam , ut cenſent Sche-
leſtratus , Natalis , Pagius , Contantius , aliique communiter Recen-
tiores : nam Riculphus Moguntinus Epiſcopus , qui circa ſæcu-
li VIII. exitum , & IX. initium floruit , librum collectarum ab Iſi-
doro epiſtolarum ex Hiſpania in Gallias allatum primus Gallo-
rum accepit , ac publicavit , ut refert Hincmarus Remenſis opuſc.
contra Nepotem cap. 24 ; a quo tempore Epiſcoporum , & Fide-
lium erga illas epiſtolas obtinere cœpit obſequium . Præterea in
vetuſto codice S. Mariæ ſuper Minervam legitur præſationis ini-
tio : *Iſidorus Mercator ſervus Chriſti , leſtori conſervo ſuo* . In
codicibus Vaticanis ita quoque habetur : ſed in impreſſis loco
Mercator legitur *Iſidorus Peccator* . Incertum autem eſt quiſnam
fuerit Iſidorus iſte Mercator , aut Peccator . Quidam Iſidorum
hunc-

huncce magni nominis Monachum suspicantur, qui se peccatorem nuncuparet, ex peccatore vero Mercatorem fecerint scribæ oscitantes. Ita Morinus. Quidam Isidorum istum Episcopum volunt, qui se peccatorem subscriberet juxta morem Sanctorum Episcoporum, ut constat ex Conciliis Turonensi I, Parisiensi III, Turonensi II, & Matisconensi I: ita Petrus de Marca. Isidorum istum fuisse Episcopum aliquem Germanico-Francum, non autem Hispanum censet Blondellus; eo quod verisimile non sit Hispanos tunc sub Maurotum jugo gementes compilandis, seu confingendis hisce epistolis animum intendisse; quumque plurimæ harum epistolæ qua ad Gallos, qua ad Germanos, qua ad Italos inscriptæ legantur, quinque solummodo ad Hispanos, id commissurus non visus fuerit Hispanus, ut gentis suæ gloriæ minus consulere. Accedit his styli impuritas, quæ Germano-Gallum magis, quam Hispanum redolet; quodque disciplina hisce epistolis tradita Ecclesiis Germano-Gallis usitatior fuerit. Addit Blondellus sibi videri Isidorum illum Mercatorem fratrem fuisse Eulogii Cordubensis Presbyteri, qui pietatis causa Moguntiam profugus occasionem præbuit Riculpho Moguntino Archiepiscopo, & Benedicto Levitæ collectionem illam ipsi affingendi, ut ignaris persuaderent illam ex Hispania delatam fuisse. Conjecturis hisce nullo momento a Blondello firmatis, qui malit, fidem adhibeat, mihi sat est incertum concedere Isidorum, quam incertis conjecturis indulgentius, quam par sit, assensum præbere. Coutantius demum in Censura decret. S. Julii I. n. 14. Isidorum hunc Rabano haud multo antiquiorem conjectura conficit. Sed hæcenus de impostore isto.

Observare est 4., quod ad Romani Pontificis privilegia adstruenda passim a veteribus Theologis, atque incaute a nonnullis recentioribus, ipsoque Bellarmino lib. 1. de Romano Pontif. cap. 13, ex nothis decretalibus veterum Pontificum S. Siricii decessorum testimonia pleraque congesta producuntur: uti ex S. Clementis epistola 1. ad Jacobum; Anacleti epist. 3; Evaristi epist. 1; Alexandri I. ep. 1; Pii I. ep. 1; Aniceti ep. 2; Victoris I. ep. 1; Zephyrini ep. 1; Callisti I. ep. 2; Lucii I. ep. 1; Stephani I. ep. 1; Sixti II. ep. 1; Marcelli I. ep. 1; Eusebii epist. 3; Melchiadis ep. 1; Marci

Marci ep. 1 : quæ omnes quemadmodum ceteræ ab eodem Isidoro confarcinatæ, quum eodem suppositionis morbo laborent, cujus sane notas singillatim legere est apud Contantium, & Pagium in laudatis Pontificibus, proinde non est cur illis immoremur, atque in defensionem, ac patrocinium optimæ causæ monumenta tam elumbis, & tam nothæ auctoritatis advocemus. Quam in rem Baronius recte ad annum 865. num. 8. scripsit : *Ex multis eas reddi suspectas epistolas, quæ dicta sunt 2. annal. tomo, dum de illis singulis mentio facta est, satis est demonstratum; simulque estensum illis non indigere S. Romanam Ecclesiam, ut si falsitatis arguantur, suis ipsa destituatur juribus, & privilegiis, quum etsi illis careat, ex legitimis, germanisque aliorum Pontificum Romanorum epistolis decretalibus satis superque corroborata consistat.* Quamobrem Bellarminus loc. cit. non satis a Magdeburgensium nota censoria, qua Cent. 2. cap. 7. dicunt nullum fide dignum auctorem citasse has epistolas ante tempora Caroli Magni, præfatas epistolas defendit, & vindicat asserens, quod Isidorus annis 200. antiquior Carolo Magno vixerit, scripseritque in proximo sui collectanei se ex Concilio 80. Episcoporum collegisse Canones ex epistolis Clementis, Anacleti, Evaristi, & ceterorum Pontificum : quod Concilium Vasense can. 6. anno 350. ante Caroli M. ætatem celebratum epistolas Clementis laudarit : quod Ruffinus annis 400. Carolo Magno anterior S. Clementis epistolæ ad Jacobum meminerit : nam Carolus Magnus Imperium aspiciatus est anno 768 ; Isidorum vero istum mercium spuriarum venditorem post annum 740, quandoquidem epistolam S. Bonifacii anno 745. conscriptam defloravit, vixisse supra ostendimus, quique, si id egit, ut Pontificibus epistolas supponeret, id quoque facile præstitit, ut Concilia Episcoporum confingeret, quæ pro libidine, ac pro libitu propinaret incautis. S. Clementis epistolas, non secus atque Constitutiones Apostolicas, aliaque hujus genus S. Clementi adscripta opera jam ab Ecclesiæ sæculo IV. sub ejus venerando nomine confarcinata alibi ostensum est : at exinde non est, cur aliis pariter Pontificibus appingantur epistolæ decretales : sed testimoniis productis, ac documentis id agere, id evincere oportet, quæ sane produci nequeunt. Neque

Pars II.

C

me.

meliori eventu doctiss. alioqui Cardinalis Aguirræus in dissert. Eccles. ad collect. Isidori tom. 1. Concil. Hisp. decretales hujus genus vindicasse mihi videtur, eoque magis, quod multis in locis depravatas, interpolatasque non inficietur. Verius in eo Isidorum vindicat, ejusque collectionem a disertijs Criticorum redimit, quasi sæculo IX. demum novum judiciorum ordinem invexit veteri oppositum, quo Ecclesia Romana uti deinceps occeperit: siquidem approbe, aut ego fallor, ex decretalibus indubiis sane SS. Siricii, Innocentii, Zosimi, Bonifacii, Cælestini, Leonis &c. jura illa, quæ recens ab Isidoro inducta dicuntur, usu veteri frequentata jam fuisse manifestat. Agedum itaque ratione servata, ac serie temporum, indubitata prorsus, atque legitima, ex Pontificum dictis argumenta depromamus; sed, ut dixi, postquam de præclaris Romano Pontifici attributis nominibus nonnihil dixerimus, atque vel ex nomine optimam eorum causam, pro virili portione defenderimus.

Ex Nominibus diversis Romani Pontificis.

S. I.

EX peculiaribus, eisdemque præclaris nominibus, quibus pro amplissimis prærogativis Romani Pontifices insigniuntur, nec non insignibus, quibus ad exprimendam sublimissimæ dignitatis speciem exornantur, eorumdem privilegia elucescunt, eximiumque splendorem accipiunt, adeo ut, vel ex nomine detur approbe intelligi, quid rei sint, & valeant. Primum, ac frequentatius Pontificis Romani nomen est *Papa*: quod nomen olim quidem commune erat omnibus indistinctim Episcopis Afris, Ægyptiis, Græcis, Hispanis, Gallis, Italis &c., quibus illud tribuitur in epistolis S. Cypriani 3, 7, 30, 31, & 36, sicuti animadvertunt Pamelius, & Rigaltius ad epist. 35 in epist. 11, 13, 14, 17, 18, 30. &c. inter Augustinianas S. Hieronymi ad S. Augustinum, ubi illum *Papæ* nomine nuncupat, non secus atque Theophilum Alexandrinum tum in apolog. adversus Ruffinum, tum in epistola ad ipsum, quem tamen cum S. Anastasio

P. M.

P. M. nominans tunc hunc *Papam*, illum vero Episcopum appellat. Episcopis tributum idem nomen legitur etiam passim apud Eusebium lib. 7. hist. Eccles. cap. 7; Theodoretum hist. Eccles. lib. 1. cap. 5, apud Ennodium, ut adnotavit Sirmondus ad epist. 29; S. Epiphanium hær. 69; Fortunatum Piclav. lib. 3. proxm. ad Euphronium Turon.; apud Sidonium Apollinarem lib. 6. epist. 1, 2, & 3. edit. Sirmondi; Prudentium hym. 11; & S. Avitum Vienn. epist. 23. ad Episcop. Hierosolym. Delatus Episcopis legitur etiam idem titulus a Clodovæo Francor. Rege apud Duchesnium tom. 1. hist. Franc. p. 868; atque a Conciliis Chalcedonensi aët. 1, & 21. ipsi Eutycheti, & a Carthaginensi VI. Aurelio Carthaginensi Episcopo. Videndus etiam Ruinartius in aëtis sincer. SS. Martyrum Perpetuæ, & Felicitatis pag. 83. Nomine Παπας aliquando legitur appellatus a Cyrillo Scythopolitano in vita S. Sabæ apud Cotellerium tom. 3. monum. Ecclesiæ Græcæ Eusebius vir laicus in aula Justiniani Imperatoris: quo tamen nomine designatum fidum, senioremq. ministrum, cujus custodiæ palatium committebatur, ac palatii integritati claves noctu tradebantur asservandæ, observavit Goarius in notis ad Codini Curopalatae opus de officiis, & officialibus Curia, & Ecclesiæ Constantinopolitanae pag. 26. Quinimo, ut adnotavit Rigaltius in observat. ad S. Cyprianum pag. 12, nomine Papæ apud Græcos appellati leguntur aliquando infimi gradus Sacerdotes, adeo ut, qui præpositi, sive Archipresbyteri nomine ipsis præesset; Προτωπαπας denominaretur: sed non est cur Græcorum recentiorum factum, quo nec ulli parcere ceperunt nomini, hic diutius moremur.

Quod ad nominis Papæ originem, & notionem pertinet; non una est plane doctorum opinio. Ad Ægyptios referendam arbitratrur Abraham Echellenis in dissert. hac de re adornata adversus Seldenum. Nempe ab Eutychio Alexandrino in Originibus Alexandrinæ Ecclesiæ; Georgio Homaidio in Chron. par. 1. in Nerone; & Abubecro Habbaside par. 2. apologiæ contra Christianos acceptum refert, ac probat Heraclam inter Patriarchas Alexandrinos 12. ordine (dixisset verius 13, ut observat Papebrochius) primum fuisse, qui *Papas* fuerit denominatus hac oc-

calione. Ante Demetrium, uno Patriarcha dempto, nullus audiebat in Ægypto nomine Episcopus. Demetrius Patriarcha inauguratus anno 189. juxta Papebrochium tres Episcopos in Ægypto ordinavit: succedens ei Heraclas anno 231. Episcoporum in Ægypto numerum ad 20. ampliavit: itaque ab eo tempore Ægyptii, ut vulgarem Episcopum, quem Patris nomine pariter donabant, a Patriarcha distinguerent, illum *Abam*, idest Patrem, hunc autem *Papam*, hoc est Avum denominare coeperunt. Verumtamen conjectura isthæc, ac historia omnino nutat, nugisque magis est deputanda. Abubecro homini Mahometano, ac Homaidio fabulam hancce ex Eutychio exscribentibus, & propinanti- bus, Eutychio pariter scriptori sæculi IX, aut X. sexcenta ho- rum simillima futilia, falsa, absona, & absurda venditanti, uti passim observatum est a Raynaudo, Nairono, Renaudotio, Pa- pebrochio, Pagio, Pochokio, aliisque, quis prudens fidem adhibeat, pronasque, ac faciles accommodet aures? Præterea, quod peremptorium est profecto, antequam Ægyptiis usu vox Papæ venisset, seu verius, ut ipsemet Echellenis vidit, a Syris, aut Syrochaldæis vocem *Baba* mutuassent, ac litteræ B litteram P, qua illi carent, sufficientes, ex *Baba* fecissent *Papam*, a Græcis, ac Latinis frequentatum nomen *Papa* liquido adparet, atque qui- dem, ut de SS. Cypriano Heraclæ certe suppari, Hieronymo, Augustino, Epiphanio, Ennodio, Sidonio, & Prudentio, de quibus paullo superius est dictum, nihil nunc retexam, liquido adparet, inquam, ex Tertulliano ætate utique Heracla antero- ri, fatisque functo anno 215, uti communiter creditur, qui li- bro de pudicitia cap. 13. Romano Pontifici Papæ nomen aptavit, ut passim ibidem observavit ipsius Scholiastes. Est vero S. Igna- tii Martyris nomine inscripta epistola ad Mariam Zarbensem, aliis Castabalytam commentis sit adconsenda, auctoris est tamen ætate Eutychio longe superioris: in ea autem S. Anacletus Papæ nomine appellatur. Posthæc vox Παπας apud Græcos, sicuti *Papa* apud Latinos nunquam ad designandum Avum, sed dumtaxat Pa- trem usurpata est, uti pluribus ostendunt Pearsonius in Vindiciis Ignatianis par. 1. cap. 11. tom. 2. Apostolic. PP. 3 & Ludolphus in comment. hist. Æthiop. pag. 446.3 ubi observat, quod Græ-
cis

cis est *Papa*, idem esse *Baba* Arabibus ob defectum litteræ P. aliter efferre non valentibus, idemque apud utrosque præferre nomen Patris; exinde falsam, omni ex parte Eutychiei narrationem pronuncians: unde paullo superius adnotavimus priscis Ecclesiæ temporibus *Papæ* nomen tribui consuevisse Episcopis, quod quasi Patris loco haberentur. Non igitur ab Alexandrinis, sed priusquam Alexandrinis Episcopis tribueretur, Romanum in Pontificem derivaverat nomen *Papæ*. Eamdem ob rem nec magis ad veritatem accessit doctiss. Sirmondus, dum in notis ad Sidonium, lib. 1. epist. 1. Balsamonis in tract. juri Orient. lib. 7. inserto, & Nicephori lib. 14. cap. 34. vestigiis insistentem autumavit S. Cyrillum Alexandrinum primum fuisse post Romanum Pontificem illustri hoc *Papæ* nomine insignitum, propterea quod Pontificis Legatum in Synodo Ephesina egisset: nam nec id muneris peculiare hoc nomen inferebat, nec inferioris gradus, officiique Præsulibus aliis S. Cyrillo sive posterioribus, sive ætate anterioribus denegabatur. Confer Diecmanum in dissert. de ætate vocis *Papæ*; Raynaudum in Onomastico Pontificio V. *Papæ* tom. 10. oper.; Pearsonium loco indicato; Renaudotium in hist. Patriarch. Alexandr.; Ducangium in Glossario V. *Papæ*; Assemanum tom. 1. Bibliot. Orientalis; Papebrochium in parergo 2. hist. Chronolog. Patriarchar. Alexand. de origine, & notione nominis *Papæ*; Pagium in Critica Baronii ad annum 163. n. 4, aliosque apud ipsos de hocce argumento egregie agentes.

Ad nominis autem notionem quod attinet, initio mirari satis non subit, quot, & quam ludicræ a Protestantibus non modo, sed a nostræ communionis doctis cæteroquin hominibus confictæ fuerint, & confarcinatæ tam angusti nominis derivationes: utque nugaces præteream auspicas vel ab interjectione admirantis *Papæ*; vel a Pappo Carduorum flore in lanuginem abeunte, tanquam brevis in Pontificibus vitæ periodi indicativo; vel a papilia, quasi Papa totius sit Christianitatis Mamma, aliasque harum simillimas, quas Ignatius Braccius late persequitur, quibusque vel dumtaxat commemorandis diutius inhærere religio est cum vel levi temporis dispendio, sunt, qui Papam derivent ab initialibus litteris Pauli, & Petri, unde Pa Pe, ac subinde *Papæ*:
sunt

sunt &, qui significare idem doceant, quod prisco idiomate apud Italos designabat custodes, ac directores, qui *Papari*, sive *Papates* denominabantur; quo pariter nomine accepti leguntur aliquando Pædagogi apud S. Petrum Damiani, & in actis SS. Viti, & Modesti. Papam tam Græce, quam Latine simpliciter pro Patre acceptum putant alii, e quibus Marianus Victorius in indice ad S. Hieronymum V. *Papa*; & Pearsonius ex Scholiaste Homeri, ac Suida idipsum inferens, atque sub hac acceptione olim Episcopis *Papæ* nomen attributum observans. Alii vero potius opinantur nomen *Papa* complexum ex duplici *Pa*, quod monosyllabum auctore Festo, pro Patre usurpatum est in Saliari carmine; unde volunt Papam idem præferre ac Patrem Patrum. Id paullo aliter ex Caroli Paschalis hominis diligentissimi, atque antiquitatis peritissimi conjectura efficit Anastasius Germonius lib. 2. animadv. cap. 1; idest, quod sicuti olim Imperatores *Patres Patriæ* denominabantur, quæ nomenclatura duabus hisce notis *P. P.* exprimebatur, sicuti passim legitur in antiquissimis monumentis; ita pariter Episcopi appellarentur *Patres Patriæ*: quumque hæc honoris significatio iisdem quoque inscriberetur litteris *P. P.*, posteriores viri rerum minus periti eas legendas putarint *Papa*. Jam vero quod Ægyptiis Echellensis, id Græcis tribuit, atque a Græcis ad Latinos nomen *Papa* transivisse autumat Papebrochius ex Græca voce Πάπας. Verum Tertullianus, & S. Cyprianus Latini homines omnium primi *Papæ* nomen usurpasse leguntur, quod profecto a Græcis nequaquam mutuasæ existimandum est. Deinde verisimilius sit non a Græca voce Πάπας, sed a Latina complexa ex duplici *Pa* derivatum istud nomen. Pagius igitur a Latinis potius ad Græcos hoc nomen pertransivisse, apud quos sæculo XII. demum Patriarchæ sui *Papæ* nomine cœperint nuncupari, conjectura exinde conficit, quod Theodorus Balsamon Pontificem Romanum quidem Papam appeller; Constantinopolitanum autem Oecumenici, Antiochenum Patriarchæ, & Alexandrinum Archiepiscopi nomine dumtaxat nuncupet.

Ut ut sit de *Papæ* nomine, origine, & notione, istud jam a sæculo IV. exeunte ceu peculiare, ac proprium sibi tribuit S. Siricius P. M. in epistola, quæ sic incipit: *Siricius Papa Orthodoxis*
xii

xis per diversas Provincias &c. ; illiusque vestigiis inhærens S. Leo M. in epist. 104. sic inscripta : *Leo Papa Univerſis per Siciliam conſtitutis in Domino ſalutem* , ut animadvertit Petrus Cantelius Soc. J. in hiſtor. Metropolitan. Urbium par. 2. diſſert. 1. cap. 2 , qui jam par. 1. diſſert. 1. cap. 1. obſervaverat ab Ennodio Ticinenſi ſæculo VI. uni Romano Pontifici , tanquam ipſius proprium , ac peculiare illud adſcriptum fuiſſe , cumque ſecutum Caſſiodorum ſcribentem ad Bonifacium , Agapetum , & Johannem Romanos Pontifices quemlibet eorum *Papam* appellaviſſe , quum alioquin Euſtorgium , & Dacium Mediolanenſes , alioſque Urbium aliarum Antifites non aliter , quam Episcopos vocaverit , ut opportune obſervavit Sirmondus in not. ad epist. 1. lib. 4. Ennodii , atque , ut advertit idem Cantelius , hoc ipſum egit Liberatus . Senſim dein uſus obtinuit a ſæculo IX. exeunte , aut incunte X , ut *Papæ* nomen uni Romano Pontifici vulgo tribueretur . Tandem idem Cantelius poſt Baronium in notis ad Martyrologium Romanum die 10. Jan. ; Ruinartius quoque in actis ſinceris SS. Martyrum p. 148. edit. Veron. , quos ſequitur Lambertinus , nunc BENEDICTUS XIV. P. M. lib. 1. de Synodo Dioceſ. cap. 3 , cujus ſane doctrina illuſtior eſt , quam laude noſtra indigeat , ſcribunt , quod quum ſchiſmatici in odium , injuriamque Romani Pontificis nomen *Papæ* ſibi vindicarent , S. Gregorius VII. anno 1073. in Synodo Romæ habita ſanciverit , ne quis deinceps aut ſibiſmet , aut alteri *Papæ* nomen attribueret , ſed unus eſſet in Orbe Summus *Papa* Romanus Pontifex . At Pagius Junior in Brev. hiſt. Crit. in S. Petro tom. 1. adverſus Cantelium obſervat in decem , quas S. Gregorius VII. Romæ celebravit , Synodiſ , quarum prima habita eſt anno 1074 , non autem 1073 , huiusmodi decreti ne ullum quidem veſtigium reperiri . In Dictatu equidem n. 11. dicitur : *Quod (Papæ) unicum eſt nomen in Mundo* : at jam convenit inter Eruditos opus eſſe pseudo-epigraphum , atque S. Gregorio VII. perperam aſſignatum . Quare Pagius ea in perſuaſione intima eſt medio ſæculo IX. uſum tribuendi nomen *Papæ* abſque addito ſoli Pontifici Romano jam apud Latinos invaluiſſe : quandoquidem S. Avitus Viennenſis Antifites ſolis Patriarchis illud attribuit cum eo diſcrimine , ut de Græcis loquens nomen

adji-

24 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

adjiciat Urbis, cui illi præerant, si de Romano Pontifice non item, quod illorum potestas certis Provinciis circumscripta esset, hujus vero nullis esset terminis definita. Post hæc, quidquid sit, ex hoc certe Papæ vocabulo tribus modis colligit Pontificis Romani Primatum Bellarminus lib. 2. de Rom. Pontif. cap. 31. Primo enim hoc nomine solus ipse intelligitur, ut patet ex Concilio Chalcedonensi a. 451, ubi legitur: *Beatissimus, & Apostolicus vir Papa hoc nobis præcipit*, idest S. Leo. 2. Quia solus ipse totius Ecclesiæ Princeps hoc nomine designatur, ut patet ex eodem Concilio Chalced. actione eadem, ubi S. Leo vocatur *Ecclesiæ universalis Papa*, & ex Liberato in breviar. cap. 22, ubi habet nullum esse *Papam* super Ecclesiam universalem, nisi Romanum Pontificem. 3. Quia solus ipse hoc *Papæ* nomine appellatur ab ipsis generalibus Conciliis, ipse vero ceteros, vel Filios, vel Fratres nuncupat, ut patet ex epistola ad Concilium II. generale apud Theodoretum lib. 5. cap. 10, & ex epist. Concilii Chalcedonensis ad S. Leonem M. 4. Quia solus ipse Patriarchæ *Oecumenici* illustri titulo insignitur, sicuti S. Agapetus in Concilio Constantinopolitano anno 536. a. 2, 3, & 4.

Ad designandam Pontificiæ potestatis amplitudinem, ut audisti, Papæ nomini adjunctum est sæpe nomen *Universalis*, aut *Oecumenici*; quo nempe ipsius Primatus, sive Monarchica potestas in omnem, quo latet patet, Orbem, perciperetur. Quo ex capite unius Pontificis istud nomen proprium, ac peculiare evidenter adeo evasit, ut nugas vendideret maximas Balsamon dum in tra. Jur. Orient. lib. 7. inserto p. 442., non secus ac Ecclesiæ universalitatem in quinque Patriarchalium Sedium in unum veluti caput coalescentium reciproca consensione repositam comminiscitur, ita non unum Romanum Pontificem privatim Ecclesiæ universalem Episcopum esse, sed una cum eo Patriarchas ceteros, ac Constantinopolitanum nominatim esse nuncupandos. Primus, qui hunc *Universalis* titulum arripuerit, fertur præ fastu Dioscorus Alexandrinus in pseudo-Synodo Ephesina, sive qui delatum ab Olympio Evazorum Episcopo utrique admiserit, ut observavit Baronius ad annum 449. n. 61, 73, 77, 93, & 104. Quinimo dum adhuc Alexandrinæ Ecclesiæ Diaconus esset, officioque

cioque Apocrisarii Constantinopoli defungeretur , omnem movit lapidem , ut Alexandrini Antistitis auctoritatem super omnes Orientis Ecclesias eveheret : sed Domno Antiocheno , & Theodoro Cyrensi , uti legitur epist. 86 , obfistentibus , & objicientibus a Concilio Nicæno , & Constantinopolitano suas quibusque Patriarchalibus Cathedris Provincias fuisse præfinitas , Dioscorus caussa cecidit , exindeque cœpit , exarsitque odium plusquam vatinianum , quo in Theodoretum deinceps excanduit . Ita , Baronius ad annum 439. n. 42 , & Bailius tom. 2. in Concil. Constantinopolit. anno 439 ; quam conjecturam tamen ad commentitias amandat Contantius in mon. ad epist. 10. S. Sixti III. n. 7. Patriarcha Antiochenus *Universalis* , sive *Catholici* nomine aliquando etiam inscriptus legitur apud Johannem Fileschach. de sacra Episcop. auctorit. cap. 9. §. 7. Denique sub devexiori ætate Hierosolymitanum pariter superbo isto titulo *Universalis* se inscribere delectatum auctor est Blasius Tercius in Syria sacra de Patriarcha Hierosolym. p. 234.

Qui ambitiose præ aliis ad hunc titulum aspiraverint , fuere Constantinopolitani Antistites Johannes dictus Jeunator , & Cyriacus ejus successor . Quinimo hunc titulum Epiphanio , Antimo , & Mennæ ultrocitroque detulisse legitur Justinianus Imperator Cod. de Sum. Trinit. ; Authent. de mensura Clericor. Ordin. , & Novella 41. Sed & Mennas eodem titulo in Concilio Constantinopolitano anno 536. celebrato a Concilii Scriba act. 4 , & 5. cohonestatus est. Ambitum hunc intra orbitam , & cancellos cohibere sedulo adlaborarunt Pelagius II ; & S. Gregorius M. lib. 4. epist. 32. ad Mauritium Imperat. ; 34. ad Constantinam Augustam ; 36. ad Eulogium Alexand. , & Anastasium Antioch. ; 38. ad Johannem Constantinopolit. ; 39. ad Sabinianum Apocrisarium suum ; lib. 6. epist. 28. ad Cyriacum Constantinopolit. ; & lib. 7. epist. 70. ad Eusebium Thessalon. ; Urbicium Dyrrachinum , aliosque Græcos Antistites . Bonifacius III. denique a Phoca impetravit , ut lege lata Constantinopolitani Episcopi ab hujus tituli usurpatione absterrentur , testibus Paulo Diacono lib. 4. de gest. Longobar. ; Anastasio in Bonifacio III ; & Cedreno in Phoca ad annum 906. Nihilominus ab hoc nomine nec abstinuere

deinceps Sergius, uti habetur in Synodo Later. sub S. Martino I; Georgius ita nuncupatus a Constantino Pogonato in Divali; Tryphon, sicuti legitur in actis Concilii Constantinopolit. anno 994; Tharasis eo titulo insignitus a Constantino VI. Imper. in epist. ad Hadrianum I, de quo tamen in rescripto ad eundem Imperatorem graves in querelas idem Pontifex effusus est: eò imo progressus est Basilius Imperator, ut a Johanne XIX. P. M. hujusce tituli Patriarchæ Constantinopolitano fieri copiam exposceret, cujusmodi votis ne Pontifex faceret satis, intercessores extiterunt Willelmus S. Benigni Divionensis, & Richardus S. Wintoni Viridunensis Abbates: adeoque tandem ea in usurpatione tenacissimi permansere Græcorum posthac Patriarchæ, ut in Concilio Florentino sess.ultima Josephus titulo Oecumenici semet inscripserit; atque in Encyclica ad Ecclesiam Constantinopolitanam de sua electione anno 1463. Bessario ab hoc nomine nec abstinerit. Parvipendere, aut tolerare, aut permittere bono pacis hunc titulum Græcis Romani Pontifices satius habuerunt, uti observant Rocchus Pirrus Siciliæ sacræ tom. 2. in Episcop. Mazaræ n. 27, & Thomassinus vet., & novæ discipl. par. 1. lib. 1. cap. 26. n. 10: vel quia de eorum alioqui, quemadmodum de duobus hisce postremis, nec non de Menna, & Tharasio constantissimum est, demissione, & observantia approbe persuasi essent, nec illos ex proprio, sed ex uno popularium ingenio hunc honorem affectare; vel quia perspectum habuere eo tantum sensu a Græcis ejusmodi titulum Patriarchæ tribui, quo significaretur quidem præesse illum Provinciis Constantinopolitanæ Ecclesiæ obnoxiiis, ac inter Patriarchas tractus Orientalis primum honoris gradum obtinere, non quo designaretur pari, atque Pontifex auctoritate præditus. Ita Anastasius in præfat. ad Synodum VII.; S. Johannes a Capistrano in tract. de Pap., & Concil. auctor. par. 3. §. 20, & Dominicus Magri in notitia Vocab. Eccles. V. *Oecumenicus*.

Nec vero his officit, quod S. Gregorius M. lib. 7. epist. 30. ad Eulogium Alexandrinum Episcopi Universalis titulum sibi delatum constantissime recusaverit; ideoque nec licet inferre rem ipsam titulo significatam Pontifici neque deberi, uti perperam pro pessimo ingenio arguunt Lutherus lib. de potest. Papæ 3. Cal-

vinus

vinus lib. 4. instit. cap. 7. §. 4; Illyricus in hist. Concilii VI. Carthag. ; Carolus Molinæus apud Baronium ad annum 587. n. 13, aliique e Protestantium grege. Nam 1. ob humilitatis exercitium in seipso, ob superbiæ execrationem in Johanne, & Cyriaco a titulo isto exhorrebat ita, ut non nihil in extremum excesserit: sicuti ex ejusdem virtutis studio nec Sacerdos dici volebat lib. 3. epist. 31. ad Mauritium Imp.; Eulogium eadem in epistola loco Fratrem; ac moribus Patrem denominavit; Rusticanam Patriciam ad se scribentem, ne se ancillam subscriberet, obnixè obsecravit lib. 9. epist. 38; atque semet Servum Servorum Dei inscribere delectabatur, ut adnotavit Johannes Diaconus in ipsius vita, lib. 4. cap. 58. Cæteroquin enim in epist. 30. lib. 7. ad eundem Eulogium, & epist. 32. lib. 4. ad præcit. Imperatorem liquido adfirmat tum sibi, tum decessoribus suis a Concilio Chalcedonenfi hunc honoris titulum utique fuisse delatum; nec vero dixit unquam decessoribus suis, aut sibi non deberi, sed se, decessoresque suos uti nolle, ac noluisse. 2. Eo itaque sensu titulum Universalis Episcopi rejecit, & recusavit, quo ipse designaretur quasi unus dumtaxat in Orbe Episcopali dignitate, & jurisdictione insignitus, ideoque in Episcopis ceteris titulus esset inanis, & vana nominis umbra: uti rectè observarunt S. Thomas contra impug. Relig., & Bellarminus lib. 2. de Rom. Pontif. cap. 31; eruitur imo ex ipsius epistolis 34. lib. 4. ad Constantinam Aug.; 38. ad Johannem Jejunat.; 36. ad Eulogium; & 69. lib. 7. ad Eusebium Thesalon. Adis Baronium ad annum 587. n. 13; & ad annum 595. n. 33, & 50.

Cæterum enim S. Gregorii M. sententia Romanum Pontificem Episcopum Universalem nomine, re, ac jure esse liquido adparet tum ex eo, quod Pontifici apertissime Primatus, ac supremæ potestatis honorem, ac prærogativam detulit lib. 4. epist. 32. ad Mauritium Imp.; ei cunctos ubique obnoxios, deberique obedientiam declarat lib. 11. epist. 44. ad Johannem Panormit.; subiectos speciatim Episcopos omnes lib. 7. epist. 64. ad Johannem Syracusanum: perinde Orientis Patriarchas epist. 37. lib. 6. ad Eulogium Alexand.; signatim Constantinopolitanum cit. epist. 64. lib. 7. ad Johannem Syracusanum; in Johannem vero Jejun.

D 2

epist. 38.

epist. 38. lib. 4. poenas distringi ab se posse utique denuntiat : tum manifestum fit ex jure ab ipso S. Gregorio tanquam Primat ubique gentium exercito ; quatenus nunc Hadrianum Thebanum a jurisdictione Metropolitæ Larisseni detraxit lib. 2. epist. 7 ; nunc Sardiniae Sacerdotibus ex defectu Episcoporum , ut Confirmatio- nis Sacramentum conferrent , facultatem fecit lib. 3. epist. 26 : modo Episcopis Nicopolitano , & Corinthio Pallii honorem detulit lib. 4. epist. 7 , & 55 ; modo Epiphanium Isauriæ Provin- ciæ Clericum Diaconatus Ordine adauxit lib. 4. epist. 30 : hinc Episcopos Provinciarum Helladiæ , & Epiri , ne quidquam pro Ordinum collatione sacrilege acciperent , deterruit lib. 4. epist. 56 ; hinc Monachos pluries ab Episcoporum jurisdictione exemit lib. 4. epist. 41 , & 43 ; lib. 7. epist. 16 ; & lib. 11. epist. 10 , & 11 : qua Johannem Presbyterum Chalcedonensem a Johanne Jejunatore condemnatum appellanti ad se absolvit lib. 5. epist. 15 ; qua Anastasium Isauriensem Presbyterum ab hæresis suspitione absterfit lib. 5. epist. 64 : hic Domitianum , & Epidium Græcos Episcopos peccati in electione Cyriaci Patriarchæ redarguit lib. 6. epist. 7 ; illic Amos Patriarchæ Hierosolymitano , ut ad se mitteret Clericum profugum , nec eum ad sacrorum consortium admitteret , in mandatis dedit lib. 7. epist. 7. Quid quod Syagrio Angustodunensi , ac successoribus primum honoris locum post Metropolitam in Provincia Lugdunensi tribuit lib. 7. epist. 113 ; & Archiepiscopum Thessalonicensem coercuit , ne molestiam Cor- ecyrensi Præsuli inferret lib. 12. epist. 2 , & 3 ? Quid autem quod Januarium Malacitanum in Hispania Episcopum loco , quo fuerat deturbatus , redintegravit , & Stephani pariter Episcopi Provinciæ ejusdem disenti causam jussit lib. 11. epist. 52 ? Plura adhuc paulo post , & alibi . Multo tandem minus Gratianum moror in Cap. *Prima* 3. dist. 99. ex Concilio Africano *Universalis* titulo nec ap- pellandum Pontificem Romanum affirmantem : nam nihil hujus- modi Concilium habet : quod habet vero ne *Primæ Sedis* , aut *Principis Sacerdotum* nomine Episcopus ullus nuncupetur , de Pa- triarcha , aut Primat , non de Pontifice M. intelligi debere ad- monet ibidem Glossa .

Sunt & alia nomina , quibus Romanus Pontifex insignitur ,
inter

inter quæ illud : *Pater Patrum*, quod tribuitur S. Damaso a Stephano Archiepiscopo Carthaginensi in epist. ad Damasum ipsum, quam suo, & trium Conciliorum Africæ nomine scribit, quæ tamen apocryphis est ad censenda; etsi id etiam S. Johanni Chrysostomo tribuerit Theodosius apud Nicephorum lib. 14. cap. 42; & aliis Episcopistribuendum velit Balsamon apud Leunclaviu. lib. 5. Item illud *Pontifex Christianorum*, quod legitur apud Eusebium in Chron. ad annum 44. Illud iterum *Summus Pontifex*, quod in præfata pseudo-epigrapha Stephani epistola ad Damasum legitur; quo etiam utitur S. Gregorius M. lib. 1. dialog. cap. 4; quodque S. Anselmus in præfat. lib. de Incarn. ad Urbanum II; & S. Bernardus in omnibus epistolis ad Romanos Pontifices usurpant. Sed & *Summum Papam* vocavit S. Agathonem Synodus VI. act. 18. in sermone acclamatorio. Summi Pontificis nomine aliquando vocati sunt Episcopi, ut a S. Zosimo Papa ep. 1. ad Episc. Galliar.; a Concilio Agathensi anno 506. can. 35. edit. Harduini; a Sidonio Apollinari lib. 4. epist. 11. edit. Sirmondi; & lib. 7. epist. 5. At num aliquando Pontifices Maximi fuerint quoque Episcopi nuncupati, controversia est. Id post Larroquanum propugnat Binghamus Anglus scriptor lib. 1. orig. & antiq. Ecclesiast. cap. 11. §. 6. præsertim illustri Tertulliani loco ex lib. de pudicit. cap. 1. innixus. At contra Baronius ad annum 216; Paschasius Quesnellus dissert. 1. in S. Leonem cap. 12; & Samuel Basnagius in annal. ad annum 206. verba Tertulliani non de Episcopo quopiam, sed de Romano Pontifice, ac quidem Zephyrino intelligenda ostendentes, nonnisi Romanum Pontificem *Maximi* nomine donatum olim fuisse contendunt. Pontificis *Maximi* titulo ornari sane olim veteres Imperatores volebant, atque quidem non modo Ethnici, sed Orthodoxi quoque hunc ex more Ethnicorum reliquum titulum retinentes: quod quidem nomen etsi ab ullo Christiano Imperatore retentum negent Baronius in notis ad Martyrolog. Rom. ad diem 22. Augusti; Antonius Pagius ad annum 312. n. 17; & seqq., Jacobus Gothofridus in epist. ad Rivetum de interdicta Christianorum cum Gentilibus communionem, & Philippus Bertherius diatriba 2. cap. 6, affirmant tamen, atque quidem a Christianis Imperatoribus titulum illum Pontifi-

Pontificis Maximi usurpatum usque ad Gratiani ætatem, a quo primum fuerit rejectus, Zosimus lib. 4. historiar. cap. 36; Baronius ad annum 312, & 383. a priori sententia recedens; Tillemontius tom. 4. hist. Imp.; Spanhemius dissert. 12. de præstantia, & usu Numismatum; Bosius lib. 1. de Pontificatu Romanorum Maximo cap. 3; Orsius dissert. de capit. crimin. absolut.; Theophanes Archiepiscopus Plefcoviensis a Petro Czaro in Moscovia constitutus Vicepræsides Synodi anno 1721. in disquisit. de causis, & sensu, quo Imperatores appellati fuerint Pontifices; Mamachius orig. & antiq. Christ. lib. 2. cap. 21. §. 1, aliique, quorum momenta hinc inde ad trutinam revocat præcit. loco Pagius. Quin imo ex his non desunt, qui eum titulum servatum ab Imperatoribus velint, qui post Gratianum Imperio potiti sunt, uti Antonius Wandale in dissert. de Oraculis p. 153. ad Justinum usque Imperatores fuisse Pontifices Maximos nuncupatos contendens, quem eo loci n. 23. profligat Pagius. Ut ut autem sit, is porro titulus quamvis nihil superstitiosi contineret, ut ostensum a Baronio, & Bosio est, quia tamen superstitionis Ethnicæ monumentum videbatur, a Gratiano, ut dictum est, rejectus fuit; eo præsertim, quod titulus ille Romano Episcopo proprius, ac peculiaris esset; neque Imperatori Christiano fas esset, cum Romani Pontificis injuria, se rebus sacris, ut moris Ethnicorum fuerat, immiscere. Illud nomen insuper *Princeps Sacerdotum*, quod legitur in epistola Valentiniani ad Theodosium, quæ præfixa est Concilio Chalcedonensi, & apud Auctorem lib. 2. de vocat. Gentium cap. 6. sub nomine S. Prosperi. Sed & hoc nomen religiose sacratum soli Romano Pontifici voluit Concilium Carthaginense III. can. 26, ubi vetat, ne quis Princeps Sacerdotum, aut Summus Sacerdos nuncupetur.

Præ ceteris præclarum est illud, a quo cetera facile proficiunt: *Vicarius Jesu Christi*; quo titulo utitur S. Bernardus lib. 2. de consid. cap. 8; & Concilium Lugdunense sub B. Gregorio X, ut habetur in 6. de elect. cap. *Ubi periculum*. Quamvis & istud nomen olim improprie datus Episcopis legatur a S. Ignatio M. in epist. ad Trallianos; a S. Cypriano ep. 63; ab Ambrosiastro comment. in epist. 1. ad Corinth.; & ab Auctore quæst. in vet., &

nov. test. apud S. August. q. 127, peculiare est tamen Romani Pontificis, eique specialia privilegia collata significat. Sic enim in foro Ecclesiastico Vicarius Episcopi a Canone, & Lege jurisdictionem suam obtinet C. *Licet* hoc tit. in 6; ac proinde ipsius auctoritas ordinaria est, non delegata L. *More*; & L. *Quia* ff. de jurisd. omn. jud.; & desumitur ex cap. *Romana* §. de appell. in 6; Glosa ibid. n. 4. *generaliter*; & alia Glosa in cap. *Licet* 2. 4. *Officiale*; Abbas in cap. *Quoniam* 14. n. 11; Felinus in rubrica de offic. deleg. n. 4; Covaruvias lib. 3. variar. resolut. cap. 20. n. 4. Ideoque idem ac Episcopi ipsius Vicarii Tribunal audit; idemque est Auditorium cap. 2. de *Consuetud.* in 6: Episcopi personam gerit, ac repræsentat Vicarius Cap. *Romana* de appell. in 6; ut propterea ab eo ad Episcopum appellatio non admittatur cap. *Non putamus* 2. cod. tit. in 6. Ita proportionem servata, in Ecclesia institutione divina idem ac Christi Domini, cuius vices gerit, Tribunal est Romani Pontificis, ex definitione Concilii Florentini sess. 25. Illud quoque *Apostolicæ Sedis Antistes*. Porro quamvis hoc nomine vocati quondam legantur Antiocheni, Hierosolymitani, & Ephesini Episcopi; uti legitur apud Tertullianum lib. de præscript., & S. Augustinum epist. 232, alias 42, tribus tamen modis hoc nomine singulariter Episcopus Romanus insignitur. 1. Quum absolute legitur *Sedes Apostolica* sine addito, Romanus intelligitur Pontifex, ut constat ex S. Augustino epist. 106. *Missa sunt*, inquit, de hac re ex duobus Conciliis (Carthaginensi, & Milevitano) relationes ad Apostolicam Sedem: quas plane missas ad S. Innocentium I. constat ex epist. 90, & 92. 2. Quia Pontifex Romanus nedum Apostolicam Sedem, sed etiam Principatum Sedis Apostolicæ tenere dicitur, ut apud S. Augustinum epist. 162. 3. Quia etiam munus Apostolatus exercere is solus dicitur, ut a Patribus Concilii Chalced. act. 1; ab Honorio Imper. in epist. ad S. Bonifacium; ab Episcopis Galliarum in epist. ad S. Leonem inter Leoninas 51, & a S. Bernardo in epist. 190. ad Innocentium II. Quocirca vehementer errat Binghamus, uti rite observat doctiss. Mamachius loco cit. §. 12, dum lib. 11. orig., & antiq. Eccles. cap. 11. §. 3. testimonio Paulini, & Sidonii innixus scripsit Sedis Apostolicæ nomen non Romano Pon-

Pontifici peculiare fuisse, sed omnibus omnino Episcopis accom-
modatum. Etsi enim quandoque, ut dicebam, nomen illud Ec-
clesiis quibusdam ab Apostolis institutis fuerit asserium, com-
munis tamen, ac verus acceptio erat pro Sede Romana, uti con-
stat ex S. Cypriano in epist. 55; Synodo Sardicensi in epist. Syno-
dica ad S. Julium I; S. Hilario in fragm. 11; S. Optato Milevi-
tano lib. 2. contra Parm.; S. Hieronymo in epist. ad S. Damasum;
S. Siricio in epist. 1. ad Himerium Tarracon. cap. 15; S. Innocen-
tio I. in epist. 2. ad Victorium Rotomag. cap. 3; Concilio Mile-
vitano in epist. ad S. Innocentium I; Paulino Diacono in libello
S. Zosimo oblato adversus Cælestium anno 417; Synodo Roma-
na in epist. ad Gratianum, & Valentinianum Imper., & aliis in-
numeris. Unde mirum est, quod Binghamum imitatus adnotator
in novam Paulini operum editionem Veron. scripserit omnibus
Sedibus Episcopalibus Sedis Apostolicæ appellationem sæculo V.
fuisse communem, solo scilicet Paulini, & Sidonii testimonio
fretus, illius quidem, quia Cathedram Tagastensem, quam Ali-
pius tenebat, epist. 3. ad Alipium, alias 45, Apostolicam di-
xerit; istius vero, quia lib. 6. epist. 1. Tricassinam, quam Lu-
pus occupabat, vocarit Apostolicam. Sed de his satis.

Nominibus, quibus Romani Pontifices præclare insigniun-
tur, accedunt insignia, quibus pro dignitate exornantur. Sicuti
non omnia illorum nomina, sic non omnia eorundem insignia
prosequi, atque oratione comprehendere mihi propositum est;
sed ea dumtaxat, quæ propius eorundem privilegia exprimant,
ac veluti oculis exhibeant. Est vero insigne illud singulare inter
reliqua triplex Coronamentum, quod Tiaræ nomine donari con-
suevit, circa quam pleraque ex Papebrochio in Con. chron. hist.
dissert. 40, in Johanne IV, & Bonifacio VIII; ac Pagio in brev.
hist. crit. in Alexandro III, & Paulo II. delegimus. Ergo Roma-
ni Pontifices qua Episcopi Mitra ornantur, qua Summi Pontifi-
ces Regia etiam corona donantur, quam Ecclesiastici Scriptores
modo Regnum, modo Diadema, modo Coronam, modo Phry-
gium, modo Tiaram nuncupant. Duplex hoc insigne Mitræ sci-
licet, & Tiaræ Romanis Pontificibus deberi, ut qui duplicem
personam sustinent Episcopi, & Pontificis Summi, docent Steva-

nus in tract. de osculat. pedum Rom. Pontif. ser. 30, & Innocentius III. ser. de sua Coronatione. Porro quamvis Tiarae Papae mentio ante S. Gregorium VII, Paschalem II, & Alexandrum III. nulla occurrat, nihilominus eam antiquiorem fuisse satis indignant tum acta Vaticana sub S. Gregorio VII, tum Pandolphus sub Paschali II, tum Auctor gestorum Alexandri III, dum scilicet scribunt eos Pontifices Tiara Papali, vel Mitra turbinata fuisse insignitos, sicuti *Moris est, seu de more*, quem antiquum fuisse oportet. Idem confirmat Auctor confictæ donationis Constantini scribens S. Silvestrum ab eodem Imperatore proprio Regno, seu Phrygio fuisse ornatum: ex eo enim suadetur sub tempus saltem hujusce Scriptoris usurpatum a Romanis Pontificibus illud insignisse fuisse: vixisse vero Scriptorem huncce sub sæculi VIII. finem, vel IX. initium exinde colligitur, quod sub id temporis Riculphus Archiepiscopus Moguntinus collectionem decretalium Pontificum, cui hæc falsa donatio adjecta erat, ex Hispania in Galliam asportavit. Quocirca etsi ante medium sæculum IX, seu ante S. Nicolaum I. Pontificis Romani Coronatio non legatur, deceptus nihilominus est Ægidius Cardinalis Viterbiensis, dum scripsit a Paulo II. anno 1464. Mitram in Coronatione usurpatam vocari cœpisse *Regnum*; quum sæculo ante Paulum II. vocata *Regnum* legatur in Ordine Romano 15. a Mabillonio edito, & a Petro Amelio Episcopo Senogallienfi, qui anno 1390. in vivis degebat. Legendi quoque in hanc rem Anastasius, alique gestorum Pontificum collectores, Antonius Stephanus Cartarius in prodromo gentilitio, & Nicolaus Alemannus Vaticanæ Bibliothecæ Custos in disert. histor. de pariet. Lateran., qui adversus Franciscum Junium lib. de translat. Imperii contra Bellarminum falso affirmantem a Romanis Pontificibus gestari Coronam, quam olim Constantinus illis concessit, atque custodiri diadema, quod Clodoveus Rex Francorum dono dedit, ostendit Coronam gestandi morem ante Clodoveum obtinuisse, nec a Clodoveo S. Hormisdæ Papæ, quo coronaretur, sed B. Petro, ad aram scilicet S. Petri Religionis ergo suspendendum, diadema missum fuisse, de quo Sigebertus in Chronico perperam laudatus a Junio.

Antiquissimus ergo fuit ille gestandi Coronam mos; sed non
Part II. E idem

idem semper fuit. A sæculo namque IX. usque ad sæculum XIII. idem ad Bonifacium VIII, Tiara unius coronamenti usi sunt Pontifices. S. Nicolaus I. anno circiter 860. circulum aureum, civilis potestatis insigne, Tiaræ addidisse creditur ab aliquibus, quod videlicet proculdubio pleno, integroque potiretur jam tum dominio in Urbes Romam, Ravennam, ejusque Exarchatus, aliasque Romani Ducatus, ita ut exinde Tiara denominari quoque Regnum cœperit. Quod enim de S. Silvestro Phrygio, sive Corona, sive Regno, ex Constantini donatione, redimito circumferretur, id a Johanne Diacono circa exitum sæculi X, sive ab alio Recentiore confectum fuerit, figmentum esse tamen hodie convenit inter Eruditos. Bonifacius VIII. Tiaram duplici corona insignitam primus assumpsisse vulgo fertur, atque, ut ostendit laudatus Cartarius, Bonifacii imago in Basilica Lateranensi expressa unica corona redimita est; at ejusdem simulacrum in eadem Basilica supra tumulum collocatum binis coronis redimitum, itemque aliud ejusdem simulacrum supra januam Civitatis Urbeveteranæ anno 1296. positum a Civibus illis duplici corona ornatum, conspicitur. Verum Nicolao II. Romæ ab Hildebrando, sive Prandello in Synodo impositam coronam duplicis circuli, in cuius inferiori legebatur: *Corona Regni de manu Dei*: in altero vero ita: *Diadema Imperii de manu Petri* auctor est Benzo Episcopus Albenfis Nicolao cœvus in Panegyrico ad Henricum III. Imperatorem apud Menckonium lib. 7. cap. 2. tom. 1. Script. rer. German. Ab Urbano denique V. Tiaram triplicis coronamenti fuisse assumptam scribit citatus Alemannus, & conjicitur ex antiquis effigibus Romanorum Pontificum, in quibus Tiaræ a Silvestro ad Bonifacium VIII. cum unica corona exhibentur; a Bonifacio usque ad Urbanum V. cum duplici; ab Urbano ad hæc usque tempora cum triplici. Quod si aliquibus in locis, uti Petrussii, imagines aliquorum Pontificum ibi tumulatores, uti Innocentii III, Urbani IV, & Martini IV, qui ante Urbanum V. vita functi sunt, cum triplici corona representantur, id non mori illius temporis adjudicandum est, sed magis sculptori inscio, qui monumentis Pontificum illorum, quorum corpora anno 1615. teste Oldoino translata e sacrario templi ad Capellam illam, in
qua

qua nunc Perusii jacent , coronam insculpsere , juxta formam post Urbani V. epocham a Pontificibus usurpatam . Sed de hoc argumento satis . Porro ex hoc insigni illud profecto colligendum contendimus , Romanos Pontifices in Ecclesia semper creditos , quod non secus ac Reges in Regno supra reliquos præcellunt , ita in toto Orbe Christiano supra universos emineant ; ipsisque omnes Ecclesias fasces submittere oporteat, Concilia etiam Oecumenica , uti Regibus Magistratus , & Regnorum Comitia . Confer Innocentium III. serm. de S. Silvestro , & serm. 3. de consecr. Pontif. ; Antonium Mazzaronium in tract. de tribus Pontif. Coron. ; Andream Sansajum in Panoplia lib. 1. cap. 5 ; Theophilum Raynaudum in tract. de Corona aurea super Mitram ; Ambrosium Landuccium in tract. de Tiara ; aliosque apud ipsos .

Altero hujusmodi amplissimæ Pontificiæ dignitatis , potestatisque insigni locus nec infimus hic faciendus, Pallio videlicet : de quo quia plurima jam dicta sunt a Petro de Marca lib. 6. concord. , etsi parum æque , magis autem veritati conformiter a doctissimis P. Ruinattio dissert. singul. de Pallio ; Nicolao de Bralione in tract. de Pallio ; Marco Leone lib. de auctorit. , & usu Pallii Pontif. ; Willemio Soc. Jesu in diprycho Leodiensi ; Thomassino veter. , & nov. discipl. part. 1. lib. 2 ; Papebrochio dissert. 40. de forma Pallii , aliorumque Pontif. indum. ; Baldassario tract. de Pallio ; Blanchinio in proleg. opusc. 2. tom. 3. Anastasii ; Christiano Lupo dissert. 2. de Africanæ Eccl. appellat. capp. 7 , & seqq. ; Chardono hist. Sacram. tom. 3. lib. 2. de Ordin. capp. 8 , & 9 ; Blanco de polit. , & potest. Eccles. tom. 5. par. 1. lib. 3 , cap. 2. §. 2 , & seqq. , paucis , quoad fieri poterit , quantique præsentis operis est pretium , dicere præstat . Ut vero ordinate dicam , exordium capiam a Pallii diversis generatim formis , usuque vario , gradus facturus ad inquirendam Pallii Romani originem , & antiquitatem , qua explorata , planum fiet quid rei Pallium significet , quamve potestatis præferat speciem : quæ insuper Pallio adjuncta privilegia , quæ adnexæ leges .

Pallii nomen , genusque usu sive prophano , sive sacro non unum apud Græcos , & Latinos cum veteres , tum nuperos . Græcis vestis erat genus usualis , & talaris absque manicis usu-

frequentis præsertim fœminis, dein Philosophis, ac tandem Monachis, ab hisque in Monachos Occidentales derivatæ: Palludatæ Romanorum Togæ, ac Latinorum Lacernæ, Penulæ, Sago, Clamidi, hujusque genus talaribus vestimentis admodum non ab simile, idque omne prophano usu, de quo Tertullianus lib. de Pallio loquutus est. Erat & Pallii genus laicæ dignitatis, potestatisque peculiare insigne. Magistratum Romanorum Præsides a ceteris discriminabantur singulari ornamento convoluti circa collum, humeros, & pectus in formam fasciæ latioris, quod a Romanis *Lorum*, aut *Laticlavium* dicebatur; dictum etiam ab aliquibus *Paragaudis*, quamvis Paragaudis vestis erat potius ad oram colli, & manicarum lineis nonnullis auri, aut purpuræ, aut coloris varii intexta, quam viris de re militari optime meritis impartiri solebant Imperatores. Cujus rei testes extant etiamnum picturæ veteres Romanorum Magistratum, & clypeatæ imagines veterum Imperatorum apud Ciampinum lib. de *Cancellario*, & Blanchinium tom. 3. opus. 2. Consules etiam apud Gallos singulari olim insignito ornamento, sive pectorali fascia, Limbo, seu Clavo purpura contexto, & oræ togarum affixo præsertim, qua parte pectori, & humeris circumfusa toga in sinus complicabatur, liquet etiamnum ex antiquis Numismatibus, Diptychis, imaginibusque apud Duchangium dissert. de infer. ævi numism., Wiltemium in dipt. Leod., Mabillonium tom. 3. annal. Benedict. lib. 38. ad annum 876, Buonarotium in append. oper. de vitris antiq., aliosque. Sed de Pallio, prout prophano usu venerat, non plura.

Usui sacro sacratas vestes a prisca ætate adhibitas plurimis egregie probat clariss. Thomassinus vet., & nov. discipl. par. 1. lib. 2. cap. 45, quibus profecto adnumerandum Pallium. Sed Pallii, quatenus sacrata vestis erat, aliud apud Græcos genus, & aliud apud Latinos. Equidem Episcopis olim indiscriminatim, sive Græcis, sive Latinis communem extitisse, vetustissimumque cujusdam Pallii usum constat ex actis S. Cypriani, & ex veteribus Coemeteriorum imaginibus, vitreis, ac musivis, quas exhibent Buonarotius loc. indicato, & Blanchinius tom. 2, & 3. opusc. 2. & in SS. Pio, Marco, Damaso, Zosimo, Sixto, &

Leo-

Leone. A Græcis dicebatur *Ὁμοφόριον* Homophorion; aut Marten, eratque ex lana quidem contextum, & crucibus deinde distinctum, neque a Laticlavio Latinorum multum absumile, sed fascia erat pectoralis amplior Romano Pallio. Legendi S. Isidorus Pelusiotes lib. 1. epist. 136; & S. Germanus Constantinopolitanus in Theoria rer. Ecclesiast. A Latinorum aliquibus Phrygium, aut Phenolion, aut Byrrhus Pastoralis nuncupatum est. Verumtamen rei vestiarie peritioribus a Phrygio, Phenolio, & Byrrho aliud est Pallium. Apud Græcos sane aliud Homophorion, aliud Phenolion, quæ duo perperam confudit, ac pro eodem vestimenti genere accepit Petrus de Marca lib. 6. cap. 6. Sed Phenolion iterum aliud Sacerdotale, aliud Diaconale: istud idem cum Alba, ac Sticharion etiam denominatum, quod Græcis non semper albi coloris erat, sed aliquando purpurei etiam: illud a Casula non distinctum; quod ad differentiam simplicis in Presbyteris, si Episcoporum esset, dicebatur etiam Polystaurion. Ita liquet ex Rubricis ad Liturgiam S. Chrysostomi, atque exponunt Simeon Thessalonicensis lib. de sacr. Ordin. cap. 5, & Goarius in scholiis ad Euchologium Græcorum. Ex quibus patet falsoscripsisse Garnerium dissert. 3. de usu Pallii adjecta libro diurno Pallium olim indistinctum acceptum pro Casula, aut Pluviali. Byrrhus etiam alius communis, eratque vestis ampla, talaris, & longa, qua induti pariter Neophyti, dum e sacro fonte ascenderent, leguntur apud S. Gregorium Nazianz. lib. 7. epist. 29; alius singularis Episcoporum, quo usi aliquando Latini habentur apud S. Augustinum in serm. de vita comm. Clericor., quem Græci appellabant Mandyam, cum quo proinde confundere Homophorion non debebat Morinus in adnot. ad Græcorum Ordin. n. 19: nam Mandya dicta a Latinis Stola, vestis erat honestissima, manicata, & talaris fluens usque ad terram, uti recte observavit Lupus dissert. 2. de Africanæ Ecclesiæ appellat. cap. 7. Potius Pallii quodam genus fuisse videtur Rationale, cujus mentio occurrit apud Auctorem libri de officiis sub nomine Alcuini cap. 38, ubi refert suo ævo Metropolitanis Rationali abjecto ad Pallium Romanum accessisse: & in Missa Latina veteri ab Illyrico edita legitur oratio ad Rationale ab Episcopo recitanda, dum eo induitur.

Quod

Quod indicium est Pallii Episcopis indistinctum communis . Certe in Concilio Matisconensi anno 582. can. 6. statutum habetur , nè Archiepiscopus absque Pallio sacra peragat : quod de Archiepiscopo Arelatenſi , ac Romano Pallio , quo ille unus utebatur , vix potest intelligi ; quum ille tum sub Gothorum Rege degeret , nec proinde ad se Matisconensis Synodi deſcetera pertinerent . Igitur aliud Pallii genus tum obtinebat plane a Romano diverſum , quod prætulisse Mantus speciem , quo humeri circumtegebantur , quodque ad formam Pallii Græcorum , ſive Homophorion proxime accederet , licet conſpicere ex veteri Sacramentario S. Remigii Remensis apud Hugonem Menardum , in quo SS. Gregorius Magnus , & Remigius ejuſmodi Pallio induti exprimuntur : quamquam ex vetustioribus S. Gregorii imaginibus ſit veriſimilius , ut paullo poſt faciemus planum , S. Gregorii M. Pallium ejuſdem figuræ fuiſſe , ac formæ , quam ſit , quod nunc Summis Pontificibus uſu venit . Thomassinus veto vet. , & novæ diſciplinæ par. 1. lib. 2. cap. 54. n. 9 , & 10 , nomine Archiepiscopi ſingulariter adhibiti non alterum a Concilio Matisconenſi , quam Arelatenſem designatum autumat , conſpiciens Arelatenſi Archiepiscopo non fuiſſe antiquitus , ſicuti ceteris Archiepiscopis , circumſcriptum tempus geſtandi Pallium , ac propterea a Romano Pallio non fuiſſe diverſum Pallium Gallicanum . Ut ut ſit de Græco , & Gallicano , Romanum certe Pallium antiquum non abſimile fuiſſe ab eo , quod nunc obtinet , quamvis vetuſtiora deſint monumenta , gravi argumento eſt tamen , quod huiuſmodi Pallio uſus fuerit S. Leo Magnus , ut liquet ex deſcriptionibus Pontificalium ejuſdem indumentorum factis , quo diverſo tempore duplex ejuſ translatio peracta eſt ſub Paulo V. anno 1607, & ſub Clemente XI. anno 1714 , de quibus adeundi Henſchenius , & Papebrochius in Propyleo ad tom. 1. Maji ; & Blanchinius tom. 3. Anaſt. in S. Leone Magno . Simile quoque fuiſſe S. Gregorii M. Pallium conſpicere eſt ex iſſis veteribus imaginibus denuo expreſſis opera P. Angeli Rocca tom. 2. oper. , & PP. Maurinorum tom. 1. oper. S. Gregorii edit. Patienſis anni 1705. De Pallii varia forma , ac figura jam ſatis , ſuperque .

Quod ad Pallii antiquitatem , & originem attinet , Du-Cangius

gius in Glossario; Petrus de Marca lib. 6. Concord. cap. 6, & post ipsum Baluzius acceptum referendum antinunt illud Imperatoribus, qui postquam Christo Domino nomen dedissent, præcipuarum Urbium Episcopis illud veluti Imperatoris dignitatis insigne contulerint. Quam opinionem hisce potissimum putant conjecturis conficere. Præter enim quamquod confirmetur ex instrumento Donationis S. Silvestro factæ olim a Constantino Magno, qua inter alia Pontifici collata insignia Lorum Imperiale locum habet; illud efficit, quod olim Pontifices, nonnisi præhabito Imperatorum assensu, perspectaque plene ipsorum voluntate, Pallii honorem, usumque cuiuspiam Episcopo concederent. Exemplum extare ajunt in Vigilio, qui Auxanio Arelateni Pallium deposcenti rescripsit epist. 6. illud impartiri nequire, ante quam Imperatoris sibi explorata voluntas esset, qua perspecta, subjunxit gratias ab eo Imperatori esse rependendas, quatenus pronas, facilesque præbisset aures. Nec alteram agendi rationem tenere idem Vigilius cum Aureliano, quem eadem in Ecclesia Arelateni successorem excepit Auxanius; nec non S. Gregorius Magnus cum Syagrio Episcopo Augustodunensi, uti liquet ex ejus epistola ad Johannem Diaconum vices suas Constantino poli agentem, jubens, ut apud Imperatorem operam impenderet pro impetrando, quo Syagrius dignus esset, Pallio. Præterea in more positum, ac commune ceteris Patriarchis contendit Petrus de Marca, ut ab Imperatore Pallium peterent, & acciperent, testimonio innixus Liberati in Brev. cap. 21, ubi auctor est Anthimum Constantinopolitana ab Ecclesia dejectum Pallium penes Imperatorem deposuisse. Baronius ad annum 432. Petri de Marca opinionem explodit ceu parum æquam, minusque honori consonam, quo haberi Pontifex debet, indecens, indecorumque reputans laicæ potestati sacræ dignitatis insigne acceptum referri. Quamquam ingenue profitetur inter Pontificalia insignia Pallium ante Sæculum IV. recensitum se non reperire, quum primum S. Marco Pontifice Episcopo Ostiensi, utpote cujus officio cederet Romanum Pontificem consecrare, cujusque officii meminit S. Augustinus in Brev. collat. dici 3. cap. 17. collatum est. Rupertus, ut nihil de Durando lib. 3. cap. 17. dicam, Rupertus, inquam; equi-

equidem lib. 1. de Divin. offic. cap. 27. S. Maternum Treviros missum a S. Petro Pallio demandati muneris insigni decoratum scribit. Verum ab eruditis est observatum a S. Petro Treviros prædicatum Evangelium missum, gentique illi ordinatum Episcopum non Maternum, sed Eucharium, eodem Materno non Episcopo, sed Subdiacono adjuncto itinerum, ac laborum socio; Euchario veto in munere Episcopali successisse Valerium, & Valerio demum Maternum. Christophorus Marcellus Archiepiscopus Corcyrensis Cæremonial. lib. 1. cap. 8. S. Lino Pallii institutionem, primumque usum acceptum referendum putat, suæque in opinionis confirmationem advocat tum homiliam S. Maximi *de veste Sacerdotali*, tum sermonem Eusebii Cæsarensis *de Epiphania*. Verumtamen Dominicus Magri in not. 1. vocabul. Ecclesiast. utrumque hujusmodi opus Maximo, Eusebioque, siquidem genuina inter illorum opera desideratur, tamquam eorum nomine suppositum abjudicat. Omnino autem vera opinio est Baronii; toto ostio abs vero aberrat opinio Petri de Marca. Nec Baronio officit, quod complures Ecclesia cærimonias ab Judæis mutuata sit: quæ enim sacræ, sacroque cultui apud eos mancipatæ erant, & devotæ, ecurr non in Ecclesia Christiana usu venirent, ritumque simillimo, ac meliori dedicarentur? Nec Petrum de Marca juvat, quod ab Imperatoribus fas fieri Pallium concedendi postulaverint aliquando Pontifices. Nam raro admodum id factum, & ut de S. Symmacho, Pelagio I, Johanne III. Prædecessoribus ejus, aliisque Successoribus, de quibus paullo infra, taceam, S. Gregorius ipse nullo Imperatoris prævio consensu Virgilio Arelatensi Pallium concessit. Quum vero factum, altera omnino adfuit ratio faciendi: puta ne Imperatores illi, tum temporis in Pontifices parum æqui, in invidiam, suspicionemque irritarentur de amplificata, concessione Pallii, Episcoporum illorum potestate, qui imperio suo non parebant, cujusmodi erant Galli; deque imminutis Patriarcharum Orientalium juribus, ac prærogativis. Quamquam si id semper factum dicere cogeremur, non propterea inde conficeretur, quod contendit Petrus de Marca, videlicet Pallii usum ab Imperatoribus profectum, quandoquidem longo temporis spatio abusus invaluerat, ut per anulum, & baculum Pastoralem Episcop-

copa-

copatum, Abbatiarumque investituræ a Regibus, & Imperatoribus conferrentur: annulum tamen, ac pastorem baculum insignia esse Imperatoria, aut Regalia quis autumat? Ad hæc non nisi adhibito Imperatorum assensu Pontifices aliquando Vicarios Apostolicæ Sedis in Provinciis longe a Roma sepositis constituisse leguntur, quis vero inde inferat ab Imperatoribus jus in Vicariis istiusmodi derivasse? Postremo ad significandum quanto in pretio, honoreque Pallium haberi deberet, preces qua Regum, qua Episcoporum infimas, enixasque adhiberi Pontifices volebant, ne si facile impetrarent, ex facilitate impetratum vilesceret. Itaque nonnisi ad preces Childeberti Regis Francorum Pallium Auxanio, Aureliano, & Sapaudo Arelatensibus contulere Vigilius, & Pelagius I: Brunehildis Regina, & Childeberti Syagrio Augustodunensi, & Virgilio Arelatensi; necnon Episcoporum veteris Epiri Andreæ Nicopolitano S. Gregorius Magnus: S. Bonifacii Moguntini, & Synodi Liptinensis Grimoni Rotomagensi S. Zacharias: Caroli Magni Tilpino Remensi, & Hermemberto Bituricensi Hadrianus I: Hincmari, & Synodi II. Sueffionensis eidem Hincmaro S. Leo IV: Caroli Calvi Egiloni Senonensi S. Nicolaus I: ejusdem Caroli, & Concilii Tricassini Wlfa-do Bituricensi Hadrianus II: Caroli item Calvi Adalgario Augustodunensi; & Carolomanni Theotmaro Salisburgensi Johannes VIII. Cæterum Vigilius *B. Petri auctoritate*, & S. Gregorius *M. Deo auctore* se Pallium Auxanio, & Syagrio concessisse, apertissime professi sunt; quorum vestigiis hærens S. Gregorius III. in epist. 1. ad S. Bonifacium, *Tibi*, inquit, *sacri Pallii direximus munus*; quod *B. Petri Apostoli auctoritate suscipiens, induaris, atque inter Archiepiscopos . . . censearis*. Confer, si plura aveas, Doctissimum Thomasiuum part. 1. lib. 2. cap. 54.

Vero itaque simillima sententia est a prima ætate una cum ceteris Pontificiæ dignitatis insignibus Pallium obtinuisse. Quum enim in Ecclesia ab ejus incunabulis Hierarchici gradus instituti fuerint, ita ad singulos discernendos, exprimendosque distincta quædam insignia sunt inuenta; atque non secus ac in veteri Synagoga alia Levitarum, alia Sacerdotum, alia Pontificis Maximi propria erant ornamenta, sic in Ecclesia Christiana concedens

Part II.

F

erat,

42 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

erat, ut suis a Laicis Sacerdotes, a Sacerdotibus Episcopi, ab Episcopis Primates, ab his vero Pontifex insignibus fecernerentur. Verum enim vero Superhumerales veteris Sacerdotii proprium Aaronis, ejusque in summo Pontificatu Successorum, translatum ad Christianos maximo Sacerdotio, a Christianis representari cepisse prima ætate in Pallio Romani Pontificis, ampliori scilicet velo circa humeros convolutum, cui limbus affixus, eique aliquando supremæ potestatis symbola adjecta, puta claves, planum sit ex vetustis anaglyphis, numismatibus, picturis, musivis, sculpsisque imaginibus apud Nicolaum Alemannum de Lateranensibus parietinis, pag. 56, 61, & seqq. 3 & apud Blanchinum, tom. 2. Anast. in S. Urbano; & tom. 3. in S. Marco. Eidem Pallio Summi Pontificis ætate ab Apostolis proxima adjectus est limbus candidus, sive fascia crucibus insignita: quam fasciam per oram Pallii ad formam Orarii circumductam humeris, & ad pedes defluentem representant apud prælaudatos auctores antiqua musiva, & picturæ Romanorum Pontificum a sæculo III. ad XII. Ante id tempus desiderantur utique certiora vetera monumenta, sed quæ supersunt frugi cuilibet argumento satis, superque esse possunt. Utque præteream usum Pallii apud Græcos, quod a Romano fuisse diversum jam adnotavimus, sub Concilio Nicæno invaluisse, sicut conjicere est ex Canone 17. Concilii IV. Constantinopolitani, certe apud Latinos Romani Pontificis fuisse proprium, a quo pro insigni beneficio Episcopis conferri in more positum esset, liquido adparet ex S. Marco, teste Anastasio, qui illo Ostiensem Episcopum insignitum voluit; ex S. Symmacho epist. 11, qui illud Theodoro Laureacensi contulit; ex Vigilio epist. 6, & 7, a quo illo Auxanium, & Aurelianum Arelatenfes Episcopos exornatos jam diximus; ex Pelagio I. epist. 12, a quo Sapaudus pariter Arelatenfis Pallii honore donatus est; ex Johanne III, qui Edaldo Viennensi ejusmodi insigne detulit, si tamen genuina est epistola, qua recensetur; ex S. Gregorio M., qui Pallio cohonestasse plurimos legitur, inter quos Virgilium Arelatensem epist. 50. lib. 5, Syagrium Augustodunensem epist. 113. lib. 7; S. Leandrum Hispalensem epist. 127. lib. 9; S. Augustinum Cantuariensem epist. 15. lib. 12; Johannem primæ Justinianæ;

na, sive *Acridæ* Episcopum epist. 8. lib. 2. indi &. 13; *Johannem* Corinthiacum epist. 55. lib. 5; *Andream* Nicopolitanum epist. 7. lib. 7. Et sane sub *S. Gregorio M. Pallii* usu jam præditos Archiepiscopos *Mediolanensem*, & *Ravennatem*; Episcopos etiam *Messanensem*, *Syracusanum*, & *Salernitanum*, *Aquilejensem*, *Dyrrachinum*, *Philippensem*, *Thessalonicensem*, *Cretensem*, *Calaritanum* &c. liquet ex epist. 1. lib. 3; 54. lib. 4; 8. lib. 5; 82, & 113. lib. 7. Etiamnum *Pallii* honore gaudere Episcopos *Lucensem*, *Ticinensem*, & *Bambergensem*, sed immediate subesse Apostolicæ Sedi observat *Cardinalis Bona* rer. Liturgic. lib. 1. cap. 24. Nunc *Benedicti XIII.* beneficio *Lucensis* ad Archiepiscopatus fastigium evectus est. Præterea *Pallii* honorem delatum *Salomoni* Episcopo *Dolensi*, ejusque Successoribus confirmatum a *Pelagio I.*, & *S. Nicolao I.*, perhibet *Petrus Frizonius* in *Gallia* purpur.; *Brunoni* item *Veronensi* a *S. Gregorio VII.* ex lib. 1. epist. 24. refert *Ughellus* in *Italia* sacra; Episcopo denique *Quinqueecclesiensi* in *Hungaria* auctor est inter alios *P. Antonius Foresti* apud *P. Antonium Baldassarum* lib. de *Pallio* Apostol. cap. 10.

Plurima, & forsitan præter modum, opusque de *Pallii* origine, & antiquitate disputata sunt. Pauca jam subiungere præstat de potestate conferendi *Pallium*, eoque utendi. In Ecclesia Orientali olim Patriarchas omnes *Pallio* uti consuevisse liquet ex *Liberato* Brev. cap. 20. perhibente *Alexandrinis* Patriarchis in more positum *S. Marci* *Pallium* e defuncti decessoris collo assumere, suoque met aptare, postquam in ejus consediſſente Patriarchali Cathedra; liquet ex *Photio* cod. 256. referente de *Metrophane* *Constantinopolitano* Episcopo, quod *Constantino* adnuente dignitate se abdicans *Alexandro* Successori designato *Pallium* super altare depositum reservari voluit. Idipsum pariter ab *Anthemio* præstitum jam paullo ante observatum est. *Eutychius* *Constantinopolitanus* inauguratus *Pallio* statim indutus legitur apud *Suriium* die 6. Aprilis. *Macarius Alexandrinus* *Monothelitarum* hæresi infectus *Pallio* exutus *Synodi VI.* sive *Constantinopolitanae III.* decreto habetur actione 7. Nihilofecius Patriarchas Orientales *Pallio* uri absque Pontificis *Romani* auctoritate non ausos, conjectura assequi ex eo potest, tum quod nihil fuerit apud ipsos

antiquius, quam statim inaugurationis suæ Romanos Pontifices certiores facere, confirmari locum poscere, fidei professionem nuncupare, quo de argumento fuscè par. 2. Vindic.; tum quod a S. Agapeto Pallio spoliatum Anthimum Constantinopolitanum, eique suffectum Mennam, & a Pelagio Vigilii Apocrisfatio Pallio denudatum Paulum Alexandrinum, eique superordinatum, Zoilum legere est apud Liberatum Brev. cap. 23. Atque quidem ad annum usque 934. viguisse eum morem, ut Pallio non uterentur Patriarchæ, quoadusque a Pontifice facta facultas fuisset, testis locuples est Luitprandus in relatione suæ legationis ad Nicephorum Phocam apud Baronium ad præcitatum annum: nempe narrat Romanum Imperatorem Alberici Tyrannidem Romæ exercentis adhibita opera a Johanne XI. privilegium extorsisse, quo Theophylacto filio Constantinopolitano Patriarchæ, & Successoribus impostero Pallio uti, nullo præhabito suffragio, liceret. Certe sub Innocentio II. anno 1136. Rodolphum Patriarcham Antiochenum Romam profectum ibi se Pallio exuisse, quod privata auctoritate induerat, alioque a Pontifice decoratum, refert Willelmus Tyrius lib. 15. cap. 10. apud Baronium. Denique in Concilio Lateranensi IV. ab Innocentio III. res confecta canone 5, quo statutum a Patriarchis omnibus Pallium a Romano Pontifice accipiendum, *præstato fidelitatis, & obedientiæ juramento*: deinde fas esse ipsis Pallium suis Metropolitanis largiri, *recipientes pro se professionem canonicam, & pro Romana Ecclesia sponfionem obedientiæ ab ipsis*. Consuevisse etiam conferri a Patriarchis Pallium constat ex canone 17. Concilii IV. Constantinopolitani vulgo generalis VIII. Simplicibus imo Episcopis ex eo constat, quod propterea Photium gravissimis Johannes VIII. objurgaverit. Ex præmemorato privilegio Theophylacto Constantinopolitano a Johanne XI. facto profectum quoque morem huncce, quo Græci omnes Episcopi Pallium gestant, subtexit loco præcitato Luitprandus; quem morem Græcis Episcopis communem etiamnum vigere observat Morinus in notis ad Ordinat. Græcor. par. 2. n. 19. Quamquam, ut supra observatum est, id Pallii genus Episcoporum Græcorum proprium a Romano Pallio nonnihil discrepet, præferatque mantus potius speciem ad humeros circumtegendos, quam

quam fasciam ad eorumdem ornatum . Pallium vero Romanum quum a S. Gregorio M. collatum constet Metropolitæ primæ Justinianæ , Corinthi , & Nicopolis , etsi Romano Patriarchatui obnoxiiis , conjectura assequi licet ceteros pariter Græcos Metropolitæ a Romano Pontifice hunc honorem accipere debuissè : nec enim fuisset , cur præ his parcius cum illis ageretur . In Ecclesia Latina integrum semper mansisse , ut ab uno Pontifice deponeretur , & acciperetur Pallium , sit perspicuum , præterquam quod ex testimoniis S. Marci , S. Symmachi , Vigilii , Pelagii I , Johannis III , & S. Gregorii I , de quibus supra , ex Concilio Liptinensi anno 743 ; S. Bonifacio Moguntino epist. 105. ad Cudbertum Cantuariensem , qua refert in Concilio Liptinensi communi suffragio constitutum Pallium a Romano Pontifice fore a Metropolitæ petendum ; & Carolo Magno Capitul. lib. 6. capit. 79. idipsum cautum jubente , ut Metropolitæ Pallium a Summo Pontifice peterent .

Jam operæ est pretium , ut inspiciamus quid Pallio honoris , sive juris , quid oneris , sive officii iret adnexum , adjunctumque . Pallium pro insigni potestatis Ecclesiasticæ semper habitum res extra omnem dubitationis aleam est . Collatum fertur Episcopo Ostiensi ab S. Marco , utpote prædito jure consecrandi Pontificem : collatum S. Ambrosio a S. Siricio , ut ejus vice res Ecclesiarum procuraret , ut a nonnullis litterarum monumentis proditum est , apud quos tamen integra esto fides : collatum S. Cyrillo Alexandrino a S. Cælestino , ut Ephesino Concilio suo nomine præsideret , referunt Photius , & Balsamon . Quamquam veri sit similis Phrygium illud fuisse , seu Mitram , non Pallium , ut autumat Ruinartius , ac dilucide tradit Nicephorus lib. 14. cap. 34. Certo certius est tamen Episcopos , quibus Pallium conferebatur , Archiepiscopi nomine fuisse adauctos : ita enim Godegrandus Metensis , Angelramus , Drogo , & Vala , quos in Ecclesia Metensi successores excepit , a Stephano III , Sergio II , & Johanne VIII. Pallio accepto confestim Archiepiscopi nomine audire cœperunt . Cautum id interea initio summopere Pontifices voluere , ne pariter Archiepiscopi jura invaderent , eoque specioso prætextu Metropolitæ potestas imminueretur . Itaque SS. Symmachus ,

machus, Hormisdas, Gregorius M., Zacharias, & Callixtus II, ea lege Pallii honore, ac legationis etiam vice cohonestarunt Cæsarium Arelatensem, Johannem Tarraconensem, Syagrium Augustodunensem, Bonifacium Moguntinum, Willibrordum Trajectinum, & Stephanum Metensem, ne in Metropolitanorum, jura irreperent, quibus integra omnino manere jusserunt. Archiepiscopi titulo aliquando cum Pallii collatione ea prerogativa conjunctim adjecta est, ut immediate Pallio insignitus Sedi Apostolicæ subjaceret, ab eadem una inaugurandus, judicandusque. Qua prerogativa cumlati perhibentur ab Hadriano II. Actardus Nannetensis, & a S. Leone IX. Episcopus Mimatenfis. Sequiori sæculo, idest V. adnexæ Pallio vices Pontificiæ, & qui accipiebant, Vicarios Apostolicæ Sedis agebant, uti S. Symmachi S. Cæsarius; & S. Gregorii in Gallia S. Syagrius; in Hispania S. Leander; & in Britannia S. Augustinus. Quod dictum ita intelligi oportet, ut tunc primum Vicarii Apostolici Pallio designati sint, nam alioquin jam pridem Apostolicæ Sedis Vicarios audivisse par. 2. Vindic. perspicuum fiet. Hinc S. Gregorius M. epist. 31. lib. 12. S. Augustino Cantuariæ Archiepiscopo scribens, *In Galliarum, inquit, Episcopos nullam tibi auctoritatem tribuimus, quia ab antiquis Prædecessorum meorum temporibus Pallium Arelatensis Episcopus accepit, quem Nos privare auctoritate percepta minime debemus.* Hinc Rabanus lib. de Ordin. Antiphonar. scripsit: *Summo Pontifici propter Apostolicam vicem Pallii honor decernitur.* Pallium itaque primo supremæ Pontificiæ auctoritatis insigne extitit, ut apposite animadvertit Theophilus Raynaudus in tract. de Ecclesia bleipiti: postea Vicariæ potestatis collatæ a Pontifice Apostolicæ Sedis vices agentibus: indicium postremo evasit amplioris potestatis Archiepiscopalis; sive Archiepiscopatum jurium confirmatio, & augmentum iis non modicum accedebat, qui Pallio condecorarentur, sicuti ab Hadriano I. Tilpinus, & a S. Nicolao I. Hincmarus Remenses ambo Archiepiscopi acceperunt.

Par erat, ut prerogativis ejusmodi Pallio adnexis peculiariora officia, præter ea, quæ populo suæ curæ commendato præstanda essent, de quibus legendæ litteræ Clementis II. ad Johannem Sa-

Safernitano, Pontifici Romano præstanda adjicerentur. In his igitur specialis Apostolicæ Sedi subjeçtio debebatur. Proinde, qui Pallio decorabantur, præterquam quod Romam properare oportebat, quemadmodum de B. Elphego Cantuariensi refert Surius ad diem 19. Aprilis; de S. Anselmo item Cantuariensi legitur apud Eadmerum in ejusdem vita lib. 2, & de semet testatur S. Anselmus epist. 24. lib. 3; de S. Malachia Armacano narrat S. Bernardus in ipsius vita; quinimo Romam pro accipiendo Pallio venire consuevisse Archiepiscopos Tyrios auctor est Guillelmus Tyrius; tradunt vero de Metropolitibus omnibus expresse S. Gregorius VII. lib. 1. epist. 24. ad Episcopum Veronensem; lib. 9. epist. 1. ad Episcopum Rotomagensem, & 10. ad Lantfrancum Cantuariensem; Fulbertus Carnotensis epist. 48. ad Archiepiscopum Turonensem; & S. Petrus Damiani lib. 7. epist. 4. ad Agnetem Imperat., præter id, inquam, in obsequiis, obedientiæque argumentum Pontifici fidei, fidelitatisque professioni obstringi oportebat, & obligari, ut liquet ex formulis concessionis, & collationis Pallii in libro diurno Rom. Pontif. edito, illustratoque a Garnerio; atque ex præscriptis Roman. Pontif. Episcopis, quos Pallii honore adangebant. *Pallii usum*, scribebat S. Symmachus epist. 11. ad Theodorum Laureac., *ad ostendam unanimitatem, quam cum B. Petro Apostolo uniuersus grex Dominicarum ovium, quæ ei commissæ sunt, habere dubium non est...*, *indulsumus*. In Pallio, inquit Paschalis II. epist. 5. ad Archiepiscopum Colocensem relatus cap. *Significasti* 4. de elec., & electi potest., *plenitudo conceditur Pontificalis officii*: ab eo nempe, qui uniuersæ Ecclesiæ, uniuersoque Episcoporum cœtui præsidens jurisdictionis particulam in eos protendit. Unde in epistola præcitata, (quam quidem Poloniæ Archiepiscopo inscriptam Baronius autumat; inscriptam Archiepiscopo Panormitano legimus præcit. cap. *Significasti*; sed verius Colocensi in Hungaria Archiep. inscribendam contendit Franciscus Florens ad tit. *de Auct.*, & *usu Pallii*;) *Quum igitur*, subdit, *a Sede Apostolica vestra insignia dignitatis exigitis, quæ a B. Petri tantum corpore assumuntur, justum est, ut vos quoque Sedi Apostolicæ subjeçtionis debite signa solvatis, quæ vos cum B. Petro tamquam membra de membro habe-*

habere, & Catholici Capitis unitatem servare declarent. In quo (Pallio) *inquit Innocentius III. cap. Nisi 2. de au&. & usu Pallii, Pontificis officii plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur. Id expressius indicatur a Pontificali Romano apud Martenium de antiq. Eccles. ritib. tom. 2. cap. 8. art. 11. his verbis: In hoc Pallio accipe plenitudinem officii tui, & potestatem celebrandi Concilia, & consecrandi Episcopos. Conferendæ etiam formulæ traditionis Pallii ex jure Pontificio apud Hostiensem in summa §. cui concedendum, & ex Concilio Lateranensi III. sub Alexandro III. præscriptæ apud Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1685. De conjuncta pariter collationi Pallii fidei, fidelitatisque professione, consulendæ epistolæ Johannis VIII. ad Willibertum Coloniensem apud Harduinum tom. 6. par. 1. pag. 121, & Paschalis II. præc. epistola 5. ad Archiepiscopum Panormit., sive 6. ad Archiep. Poloniæ apud præfat. Hard. tom. 6. par. 2. pag. 1768. Videnda etiam Glossa in cap. 4. dist. 100. Decret. 1. parte causas referens denegati Pallii Archiepiscopo Colonienfi. Quamobrem antequam Pallium accepissent, ab ordinationibus Episcoporum, Conciliorum convocatione, & Pontificalium exercitio abstinere Metropolitæ jure optimo jussi sunt. Id primum interdixit Bulgaris S. Nicolaus I. epist. ad consult. Bulgar. cap. 12; deinde lege lata universis Johannes VIII. in Concilio Ravennate anno 877. cap. 1, & epistolis 93, & 95; S. Gregorius VII. lib. 9. epist. 1. ad Willelmum Rotom., & tandem Innocentius III. lib. de au&, & usu Pallii cap. Nisi; adeo ut Othone Frisingensi referente lib. 7. cap. 22. sæculo XII. a consecrando in Regem Conrado amotus fuerit Archiepiscopus Colonienfis, iccirco, quod Pallio a Pontifice nondum fuisset insignitus. Quia vero Romani Pontificis in totam, qua late patet, Ecclesiam potestas extenditur, Metropolitanorum verò certis, justisque circumscribitur terminis, propterea in Pallii usu id discriminis intercedit, quod eo Pontifex ubique, ac semper utitur; non etiam Metropolitæ. Hinc S. Gregorius M. lib. 2. epist. 54. Johannem Ravennatem, quod indiscriminatim usum Pallii sibi vindicasset, gravissime objurgavit. Hinc Johannes VIII. in præcit. Synodo Ravennate cap. 3. prolato etiam S. Gregorii testimonio, Pallio, qui extra præhinitum tem-*

pus,

pus, locumque uti præsumpisset, exspoliandum decrevit . Hinc Alexander II. epist. 4. ad Petrum Dalmatiz Archiep.; Urbanus II. epist. 5. ad Eliam Barensem, & 7. ad Berengarium Tarrac.; Paschalis II. epist. 4. ad Bernardum Tolet., & 90. ad Petrum Acheruntinum; Lucius II. epist. 3. ad Raymundum Tolet.; & Hadrianus IV. epist. 38. ad Henricum Gradensem dies gestandi Pallium præstinere, quos nefas foret prætergredi . Hinc Innocentius III. cap. *Ad honorem* 4. de auct., & usu Pall., *Solus*, inquit, *Romanus Pontifex in Missarum solemnibus Pallio semper utitur, & ubique, quando assumptus est in plenitudinem Ecclesiastica potestatis, quod per Pallium figuratur: alii autem eo nec semper, nec ubique, sed in Ecclesia sua, in qua jurisdictionem Ecclesiasticam acceperunt, certis debent uti diebus, quoniam vocati sunt in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis*. Confer Pontificale Rom. ab Urbano VIII. reform.; Johannem Card. a Turrecremata par. 1. dist. 100; Henricum Card. Ostiensem in summa lib. 1. de auct., & usu Pall., Fagnanum, Pirringhium, Florentem, & Canonistas communiter ad cit. tit. de usu, & auct. Pall. Ex quibus liquido adparet, quam livide, & quam temere post Dupinum, & Petrum de Marca nonnulli commenti sint, & calumniati Pallium excogitatum Pontificum fuisse, quo suo Metropolitae subjugarent imperio; Palliique collatione tum Provincialium Conciliorum, tum Metropolitaram jura valde imminuta. Quod commentum, & quam calumniam siquidem egregie propulsarunt, exploseruntque viri doctissimi Thomassinus tom. 1. vet., & nov. discipl. lib. 2. capp. 53, & 55; & Blancus de potest., & polit. Eccles. tom. 5. part. 1. lib. 3. cap. 2. §. 3, & 4. non est cur iis iterum dispungendis operam impendamus.

Ex Testimoniis Romanorum Pontificum,

§. II.

Persuasum Romanis Pontificibus adeo semper fuit ea esse sibi singulariter in persona S. Petri a Christo Domino collata privilegia, ut nulli in Ecclesia, neu Oecumenico Concilio fasces

Part II.

G

sub-

submitterent suos: eandem vero edocentes fidei dogmata, morumque disciplinam falli, & fallere omnino essent nescii, idque tot dictis, gestisque comprobatum, declaratumque voluere, ut qui vellet ea omnia sermone comprehendere, nã his sermoni nullum imponeret modum. Quare satius erit, si nonnulla ex singulis Ecclesiæ ævis decerpta, quantum institutæ a nobis brevis orationis ratio patitur, in medium proferamus. Et quidem principio S. Petrus collectæ Ecclesiæ in Concilio, dirimendæ controversiæ circa legalia exortæ causâ, verba faciens: *Viri Fratres*, sic effatus Act. Apost. 15, 7. legitur, *Vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in Nobis elegit per os meum audire gentes verbum Evangelii, & credere.* Scitis scilicet *Ab antiquis diebus*, idest jampridem, hoc est ante annos 18, quot ab anno 33. Christianæ æræ, quo a Christo audivit *Tu es Petrus* &c. Matth. 16, ad annum usque 51, quo hæc dixit S. Petrus, interfluxerant: vel ante annos 14, quot a conversione Cornelii, quæ contigit sub annum Christi 37, usque ad cit. annum Christi 51, quo Concilium ejusmodi est celebratum, pertransierant, *Quod Deus in Nobis elegit*: idest inter nos Me primum, & Principem Apostolorum elegit, Ecclesiæque Primatem: *Per os meum audire gentes verbum Evangelii, & credere*: videlicet, ut mihi dicenti auscultent omnes, & abs me dictis adquiescant. Igitur audita de lege Moyfis in utramque partem disceptatione, S. Petrus eam primus velut iudex definivit, atque ita ab se infallibili definitione decretis parendi ceteris necessitatem imposuit, adquiescendique doctrinæ ab se explicatæ: unde mox ejus sententiam sectati S. Jacobus, & ceteri omnes leguntur. Ita hunc locum interpretati sunt S. Hieronymus epist. 89, quæ 11. est inter epist. S. Augustini cap. 3, ubi ait S. Petrum Principem fuisse hujus decreti; & Theodoretus in epist. ad S. Leonem M., ubi ait S. Paulum ad S. Petrum Hierosolymam properasse ab eo accepturum solutionem legalium, de quibus Antiochiæ contentio exarserat, exinde arguens multo magis sibi ad Apostolicam Sedem confugiendum fuisse, ut controversiarum de fide perciperet finem. Confer Cornelium a Lapide in cit. locum.

A Theologis veteribus præsertim in eo peccatum, ut passim abs-

absque delectu ex pseudo-epigraphis veterum Pontificum decretalibus testimonia in hanc rem deflorarent, paullo supra jam advertimus. Nihilominus novissime doctissimus Franciscus Antonius Cavalcanti Archiepiscopus Consentinus in Vindic. Rom. Pontif. lib. 7. dissert. 2. nullitatem latæ contra Honorium sententiæ ex eo firmans, quia jurè Episcopatus Honorii causa peculiari ratione ad Romanum Pontificem pertinebat, tum contra Magdeburgenses Centuriatores pro veterum decretalium auctoritate indiscriminatim pugnat, tum contra Baluzium pro epistola S. Melchiadis ad Hispanos Episcopos, quam germanum ipsius fœtum contendit, atque pariter genuinam epistolam S. Victoris ad Theophilum, quam quidem non Theophilo Alexandrino, sed Theophilo Cæsareæ Palestinæ Episcopo inscribendam jubet, non secus ac epistolas qua S. Athanasii ad S. Marcum, qua S. Marci ad S. Athanasium: id vero quo agit demum argumento? Eo præcipue, ac unico pene, quod Chartarium, seu Tabularium in Romanæ Ecclesiæ scriniis, quod nunc *Regestum* vocant, jugiter extiterit, in quo decretales Pontificum describi consueverint: ejusque Chartarii meminerint, qui optime noverant, S. Nicolaus I. in epist. ad Wenilonem Archiep. Senonensem; S. Marcus in cit. epist. ad S. Athanasium, & S. Hieronymus lib. 3. contra Rufinum, a quo accusabatur confictæ epistolæ sub nomine Anastasii, qua errorum insimulabatur ab eo adornata Origenis versio. Attexere poterat, qui passim de scriniis Apostolicæ Sedis loquuti leguntur, SS. Damasus in epist. 4. edit. Cont. ad Orient.; Bonifacium I. in epist. 4. ad Rufum; Cælestinum I. in epist. 4. ad Episcopos Prov. Vien., & Narbon.; Leonem M. in epist. 61. ad Theodosium Imp., & 110. ad Maximum Antioch.; Symmachum in epist. 3. ad Aonium Arelat.; Gregorium M. lib. 3. in epist. 54; lib. 7. in epist. 105, & 117; & lib. 9. in epist. 50; Galliarum Antistites in epist. ad S. Leonem; ac Theodosium Echinien. in Synodo Rom. sub Bonifacio II. Verum isthæc viri eruditi conjectatio vel ex eo integra concidit, quod, ut in prolegomeno fecimus palam, S. Leo IV. in epist. ad Episcopos Angliæ, a quibus de his decretalibus fuerat consultus, quæ legitur cap. *de Libellis* dist. 20, reposuit ab Apostolica Sede usu sacratas esse tantummodo regulas *Conciliorum* ...

52 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

& Prasulum Romanorum Silvestri, Siricii &c. Ubi vides epistolas decretales non a Clemente, aut Anacleto, sed a Silvestro, & Siricio illum inchoare. Putasne vero incompetum illi fuisse Romanæ Ecclesiæ Chartarium? Estlo autem olim in Ecclesia Romana extiterit Chartarium ejusmodi, injuria temporum postea periisse oportet, aut in eo decretales hæcæ nunquam extasse, quandoquidem ex illo nonnisi ab Hadriani I. tempore, vel a Pontificibus, vel a Synodis, vel a Scriptoribus laudatæ sententiæ sunt. Recole ibidem dicta, nam nolo actum agere. Ergo quum indubia prorsus, eaque innumera Pontificum testimonia nobis in hanc rem suppetant, his malim stare, quæ statim juxta Pontificum ordinem, Chronologicum profero. Sunt vero sequentes.

Sæculo II, & III. primo S. Clemens Ecclesiæ universam sibi concreditam absque dubio credidit, sive dum Ebionitas, ut perhibet S. Epiphanius, qui erroribus in Oriente turbabant Ecclesiam, coarguit, & compescuit: sive dum curam suam extendens ad Corinthiorum Ecclesiam, in qua res divinas, humanasque susquedequæ agi acceperat, ut restauraret eas, & restitueret summo opere satagens, celebrem illam sacræ eruditionis refertissimam exaravit epistolam, quam a nigris Photii notis, & invidis Clerici obtreccionibus Theologi nostrates vindicant, & abstergunt, cujus commodior alio in loco recurret commemoratio. Eam in Orientis Ecclesiis devotionis gratia legi consuevisse auctores sunt S. Epiphanius hæres. 30, Eusebius lib. 3. hist. Eccles. cap. 16, & S. Hieronymus in catalogo. S. Soteris legi pariter epistolam consuevisse perhibet S. Dionysius Corinthius apud Eusebium lib. 4. cap. 23; subdens univerforum Christi fidelium curam, ac sollicitudinem a Romano Pontifice susceptam. Simili modo supremi Pastoris officio egregie perfundos SS. Anicetum, Eleutherium, Victorem, Zephyrinum, & Fabianum impigram operam impendisse, qua Ethnicis ad Ecclesiam evocandis, qua Heterodoxis ab Ecclesia eliminandis, qua rebus Ecclesiarum resarciendis, & restituendis; itaque quæ Pontificis essent in Ecclesia partes, quæque sibi insideret, sententiam de propria in Ecclesia potestate monstrasse, commodius, & luculentius alio in loco dicetur. S. Cornelius in epist. ad Fabium Antiochenum apud

apud Eusebium lib. 6. hist. Eccles. cap. 43, & in epist. ad S. Cyprianum inter Cyprianicas 46., nunc 49, eo egregius, quo antiquius, & quo expressius testimonium profert de Romano Pontifice in S. Petri persona a Christo Domino constituto Ecclesiæ universæ Monarcha, factorumque Christianorum Antistite summo, opus fore omnino affirmans, ut unus in Ecclesia Catholica Episcopus sit, in quo cæteri omnes conquiescant. *Nec enim ignoramus*, verba erant Confessorum e Novatiano schismate reduncum, quæ & refert ad Fabianum eo schismate infectum, quæque suo peculiari jure facit, *unum Deum esse, unum Christum esse Dominum . . . unum Spiritum S., unum Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere*. S. Cornelii itaque sententia unus est in Ecclesia Episcopus: equis vero nisi post Petrum Romanus Pontifex? Eo-
 cur vero unus, nisi ut in fidei unitate fideles undique comprehen-
 dat? Comprehenderet ne vero, si ipse vel desisteret a fide posset, vel supra omnes fideles summopere non posset? Hinc S. Dionysius Alexandrinus apud Eusebium lib. 6. cap. 45. Novatianum eo nomine reprehendit, & repulit, quod schismate Romanam scindens Ecclesiam, Ecclesiam Catholicam similiter scinderet, ab unitate, aut scissione Romanæ Ecclesiæ Catholicæ unitatem, aut scissionem dependere demonstrans. Hinc unitatis in Ecclesia Catholica servandæ studio schisma a Novatiano in Romanam Ecclesiam invehitum enixis viribus abolere, & abigere adlaborarunt ex Africa S. Cyprianus epist. 45, 47, 48, 51, & 54. edit. Brem.; Alexandria S. Dionysius apud Eusebium lib. 6. cap. 46, & Antiochia Demetrianus Episcopus Antiochen. apud Auctor. Synodici.

S. Stephanus celeberrimo decteto suo adversus Firmilianum, Asianosque, & S. Cyprianum, Africanosque errorem de Anabaptismo ab eisdem in Conciliis Iconiensi, & Carthaginensi confirmatum una Romanæ Ecclesiæ objecta traditione convellens, duo nitidissime docuit: nimirum in Ecclesia Romana supremam residere potestatem, fidemque retineri puram, nulla unquam erroris tulgine obscurandam. Observationem debeo doctissimo P. Dominico a SS. Trinitate lib. 3. bibl. theolog. sect. 4. cap. 16, ubi prælaudato S. Stephani decreto accurate perpenso subinfert: *Tum maxime evincit, quanta in Petri Successore esset auctoritas,*
quam-

quamque infallibile ejus in questionibus fidei judicium. Quandoquidem S. Stephanus Papa nullis aliis ferme armis, quam Aſtorum traditione vallatus, cujus Sedes Romana fidelis semper, & invicta custos extitit, omnem Orientalium, & Occidentalium impetum sustinuit Episcoporum. De S. Dionysio Papa, quatenus S. Dionysio Alexandrino a Pentapolitanis Sabellianismi postulato diem dixit, quo suo comparens conspectui in judicio experiretur, seque ab impactu erroris suspicione expurgaret: nec non Nicænis Patribus in condemnatione Arii, vocisque Omoſion consecratione præluſit, opportunius alibi differendum dimittimus.

Sæculo IV, & V, ut de SS. Melchiade, & Silvestro, aliisque, de quibus aliis in locis actum, sileam, ordine succedit S. Julius I, qui in epistola ad Orientales, quæ in apologia 2. S. Athanasii extat, ita loquitur, tamquam iis utique, qui a Romano Pontifice finitum Episcoporum omnium judicium pendere ignorare nequirent: *An ignari estis hanc consuetudinem, ut primum Nobis scribatur, ut hinc, quod justum est, definiri possit? Quapropter si isthic ejusmodi suspicio in Episcopum concepta fuerat, id huc ad nostram Ecclesiam referri oportuit.* Et infra: *Quæ, inquit, accepimus a Beato Petro Apostolo, ea vobis significo, non scripturus aliqui, quæ nota apud vos esse arbitror, nisi facta ipsa nos conturbassent.* Hanc epistolam scripsit in causa S. Athanasii Patriarchæ Alexandrini, Pauli Constantinopolitani, Marcelli Ancyrani, Lucii Adrianopolitani, & Asclepæ Gazensis, quos Orientales sede moverant; sedi vero Julius pro sua auctoritate restituit, ut referunt Sozomenus lib. 3. hist. Eccles. cap. 8, & Socrates lib. 2. hist. cap. 15. Nec vero Launojum juvat, quod a Synodo gesta ab se abrogari nefas sit arbitratus: arguit id enim rerum gestarum justitiam, non autem in se potestatis inopiam ad ea retractanda, si gesta minus juste fuissent. S. Liberius opportunius alibi erit laudandus: confer interea ejus epistolam ad Macedonianos apud Harduinum tom. 1. pag. 743. ex interpret. Epiphani Scholastici. S. Damasus in epistola ad Episcopos Illyrici apud Theodoretum lib. 2. hist. Eccles. cap. 22, ea ratione Ariminensem Synodum in irritum ab se missam denuntiavit, quod absque Sedis Apostolicæ conscientia fuisset celebrata: quo modo significabat eandem

Sedem supra Synodum omnem potestate pollere . Numerus , inquit , *Episcoporum , qui erant Arimini in unum congregati , præjudicii vim habere non debet , præsertim quum formula illa composita sit , neque Episcopo Romano , cujus sententia præ ceteris omnibus expectanda erat ; neque Vincentio (Apostolicæ Sedis Legato) ... neque aliis eidem consentientibus .* Idem in epistola ad Episcopos Orientales , quam recitat Theodoretus lib. 5. cap. 10 , ita loquitur , ex interpretatione Valeſii : *Quod debitam Apostolicæ Sedis reverentiam exhibet charitas vestra , in eo vobis ipsis quamplurimum præstatis filii charissimi .* Hanc ad illos exaravit epistolam ea occasione , quod rogatu Orientalium , imprimisque S. Basilii epist. 74 , Appollinarium , Timotheumque discipulum hæresis nomine damnasset , cujus damnationis eos admonitos voluit . Scitote igitur , subdens , quod ... *Timotheum Apollinarij hæretici Discipulum una cum impio ejus dogmate damnavimus .* Demum eo damnato locum dubitandi nullum esse amplius de adempto ei gradu in Ecclesia concludit : *Quid igitur depositionem Timothei a me iterum postulatis , qui & h.c. judicio Sedis Apostolicæ ... abdicatus est ?* Addit ab se fidei præscriptam formulam , de qua proinde disputantes ne paterentur : *Jam enim semel formulam dedimus , ut qui se Christianum profiteatur , illud servet , quod traditum est ab Apostolis .* Alteram ad Orientales epistolam exaravit ea occasione , qua Romam ad Concilium ab eo vocati Episcopi Orientales , agnoscentes ab se Romano Pontifici fore parendum , ut constat ex eorundem epistola Synodica , ex qua plane liquet , quæ Orientalibus haud inficiantibus Romani Pontificis in Episcopos cunctos esset potestas , se Pontifici obtemperare non posse , nec Romam proficisci responderunt , idest ob suarum Ecclesiarum discrimen Constantinopoli detenti . S. Siricius in epistola ad Himerium Tarraconensem Episcopum , quam primam esse decretalium epistolarum a Romanis Pontificibus editarum agnovit eruditus omnis non modo , sed etiam Calvinus , quamque contra Papebrochium genuinam ostendit Pagius , ita satur : *Pro officii nostri consideratione non est Nobis dissimulare , non est tacere libertas , quibus major cunctis Christianæ Religionis zelus incumbit . Portamus onera omnium , qui gravantur : quin imo hæc portas in Nobis*

B. Apo-

B. Apostolus Petrus, qui Nos in omnibus, ut confidimus, administrationis suæ protegit, & tuetur hæredes: & infra cap. 15: Explicavimus, subdit, ut arbitror, frater carissime, universa, quæ digesta sunt in querelam, & ad singulas causas, de quibus per filium nostrum Bassianum Presbyterum ad Romanam Ecclesiam, utpote ad Caput tui corporis, retulisti. Scilicet respondit relationi ab Himerio ad S. Damasum ejus decessorem missæ, ac 15. capitibus Ecclesiasticam disciplinam comprehensam tradidit, cujus decreta Himerio mandat, ut ad alios Episcopos dirigat, & observanda jubet nedum in Provincia Tarraconensi, sed & in Carthagenensi, Bætica, Lusitana, atque Gallæcia. Confer ejusdem epistolæ ad Ecclesiam Mediolan. de damnatione Joviniani; necnon ad Africæ Episcopos, qua inter alia, Per S. Petrum, affirmat, Apostolatus, & Episcopatus in Christo capit exordium. Quorum similia scripsit S. Innocentius I, de quo statim. Dubitant Quenellus, & Papebrochius in conatu chron. Crit. in S. Siricio de hac ad Afros epistola: sed eam genuinam recte defendunt Scelestratius Eccl. Afric. dissert. 3. cap. 12; Baluzius in dissert. de Concil. Teleptensi; & Pagius ad annum 386. n. 2.

S. Innocentius I. in epistola ad Victricium Rotomagensem, quam suffraganeis Episcopis, & aliis Ecclesiis ut notam faciat, jubet, ut cognoscatur Ecclesiæ Romanæ praxis, quaque 13. decreta tradit disciplinæ, quorum tertio statuit causas Clericorum tam superioris, quam inferioris ordinis ab Episcopis Provinciæ judicari secundum Nicænos canones, ita tamen satur: *Sine præjudicio tamen Romanæ Ecclesiæ, cui in omnibus causis debet reverentia custodiri.* Et infra: *Si majores causæ in medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apostolicam. . . post Episcopale judicium referantur.* Hanc S. Innocentii epistolam suggillant heterodoxi, quod in ea quædam legantur, quæ ad verbum continentur in epistola S. Siricii. Verum decreta 12, & 13. hujusce Innocentianæ epistolæ citantur a S. Zacharia Papa epist. 7, & a Concilio Tutonensi III. anno 566, vel 567. celebrato can. 20. ex Innocentii epistola: eamque sub Innocentii nomine Dionysius Exiguus in Codicem canonum Rom. Ecclesiæ inseruit, unde eadem Innocentii genuinus dubio omni procul est fœtus. Legito ejusdem epistolam ad Exuperium

rium Tolosanum . Idem S. Innocentius in epistola ad Episcopos Macedoniæ; *Adverti*, scribit, *Sedi Apostolica*, ad quam relatio quasi ad Caput Ecclesiarum missa currebat, fieri injuriam &c. Neque quis criminetur particulam quasi: nam particulam quasi non semper præferre adverbium similitudinis, aut accipi pro particula fere, aut pene, sed aliquando præferre adverbium substantiæ, & accipi pro particula reapse, seu revera, notat ipse Calpinus, & patet ex Johann. 1, ubi Christus dicitur *Quasi Unigenitus Patris*, qui plane consubstantialis est Patri: quo in sensu substantivo hic accipi patet ex contextu epistolæ. Confer ejusdem epist. ad Decentium Eugub. tom. 1. art. 1. relata. Ad hæc autem in epist. ad Patres Concilii Milevitani, quæ inter epist. S. Augustini est 93, quaque Synodicæ relationi de actis contra Pelagium missæ respondet, sic habet: *Diligenter, & congrue Apostolico consulitis honori*, (honori, inquam, illius, quem præter illa, quæ extrinsecus sunt, sollicitudo manet omnium Ecclesiarum,) antiquæ scilicet regulæ formam secuti, quam toto semper ab Orbe nostris esse servatam. Et infra. *Quoties fidei ratio ventilatur... nonnisi ad Petrum, idest sui nominis, & honoris auctorem referri debere*, scribit. In epistola etiam ad Concilii Carthag. Patres simili relationi Synodicæ de actis in causa Pelagii respondens, quæ inter Augustinianas epistolas est 91, Romanam Sedem dicit esse *Fontem, & Caput* omnium Ecclesiarum; de quibus duabus Innocentii epistolis præclare S. Augustinus in epist. 106. ad Paulinum dixit: *Ad omnia ille nobis rescripsit eodem modo, quo fas erat, atque oportebat Apostolicæ Sedis Antistitem*. Denique in epist. ad Felicem Nucerinum, *Omnia*, inquit, quæ possunt aliquam recipere dubitationem, ad Nos quasi ad Caput, & Apicem Episcopatus referre, ut consulta videlicet *Sedes Apostolica* ex ipsis rebus dubiis certum aliquid, faciendumque pronuntiet. Quæ quidem aperta sunt adeo, ut glossemate illustrari non indigeant. Confer epistolas ad Alexandrum Antioch.; ad Rufum Thessal.; ad Episcopos Macedoniæ, & ad Episcopos Synodi Toletanæ. Consulendus etiam Emin. Norisius hist. Pelag. pag. 74. præcit. ad PP. Africanos epistolas ab Erasmi, & Vossii seculis vindicans.

Succurrit, auspicioque suo facit S. Zosimus, qui in epist. ad

Pars II.

H

Hesy.

Hefychium Salonitanum Episcopum, *Ad te, inquit, potissimum scripta direximus, quæ in omnium Fratrum, & Episcoporum nostrorum facies ire notitiam: & infra: Sciet quisquis hoc postposita Patrum, & Apostolicæ Sedis auctoritate neglexerit, a Nobis distictius vindicandum, ut loci sui minime dubitet sibi non constare rationem, si hoc putat post tot prohibitiones posse tentari. Idem in epist. ad Concilii Carthag. Patres in favorem Pelagii, Patrum, inquit, traditio Apostolicæ Sedi tantam auctoritatem tribuit, ut de ejus judicio disceptare nullus auderet, idque per canones semper, regulasque servaverit, & currens adhuc suis legibus Ecclesiastica disciplina Petri nomini, a quo ipsa quoque descendit, reverentiam, quam debet exsolvat: tantam enim huic Apostolo canonica auctoritas per sententias omnium voluit esse potentiam, ex ipsa quoque Christi Dei nostri promissione, ut ligata solveret, & soluta vinceret: par potestatis data conditio in eos, qui Sedis hereditatem, ipso annuente, meruissent: habet enim ipse cum omnium Ecclesiarum, tum hujus maxime, ubi federat, curam, nec patitur aliquid privilegii, aut aliqua titubare aura sententiæ, cui ipsa sui nominis firma, & nullis hebetata motibus cõstituit fundamenta, & quæ sine periculo temere nullus incesat. Hæc, & alia in epist. ad Aurelium, & Patres Concilii Carthagin. habet Zosimus, quibus planum facit potestatem Romano Pontifici in S. Petri persona factam talem esse, tantamque, ut nulla ei valeat comparari, aut contra eniti; sed imo deprimi sub ipsa omnis, fascesque submittere debeat. De S. Zosimo sæpius redibit sermo, quum erit agendum, sive de jure appellationum, sive de hæresi Pelagiana.*

S. Bonifacius I. in epist. 15. edit. Cont. ad Episcopos Illyrici scribebat: quod nulli licet Sedis Apostolicæ definitiones ad novum examen adducere, quodque injuriam D. Petro inferit, quisquis id facere præsumpserit: quod quum Ecclesia fundata sit supra D. Petrum, quicumque dignitatis sacerdotalis particeps esse cupit, ei se subdere tenetur: quod nullus unquam se Sedis Apostolicæ culmini, cujus judicium in quæstionem accersere nefas est ingens, opponere ausus sit, quin propriam damnationem secum attraxerit: *Nemo unquam, inquit, Apostolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit; nemo in hoc rebellis extitit*

rit, nisi qui de se voluit judicari. Prosequitur deinde affirmando, quod Patriarchales Sedes, æque ac ceteræ S. Sedis auctoritatem agnoscunt: quod in rebus magni momenti ad eam confugere solent, ejusque frequenter auxilium implorant: quod S. Athanasius, ejusque in Ecclesia Alexandrina successor id sæpe fecerunt: quod quum in Ecclesia Antiochena divisiones in Episcopatu exortæ fuissent, Sedes Apostolica consultata fuerat non modo, sed quod Flavianus, ut Sedis illius legitimus haberetur Antistes, ad eam recurrere, ejusque gratiam implorare debuerit, quod impetravit: quod etiam quum Theodosius Imperator Nestarium in Constantinopolitanum Episcopum eligi curasset, hujus electionis confirmatorias litteras a Romano Pontifice, sollemni ob id ad eum missa legatione, expectaverit: quod denique sub S. Innocentio I. Orientis Episcopi, qui a Sede Apostolica ob causam male gestam S. Chrysostomi defecerant, deputationem Romam miserint ad pacem ab ipso postulandam, eamque obtinuerint. Hæc omnia distincte S. Bonifacius I. ibidem: qui in epistola quoque ad Episcopos Thesaliæ *Institutio*, inquit, *universalis nascentis Ecclesie de B. Petri sumpsit honore principium*, (quorum similima ad Concilium Carthag. scripserat S. Innocentius I.) *in quo regimen ejus, & summa consistit. Ex ejus enim Ecclesiastica disciplina per omnes Ecclesias, religionis jam crescente cultura, fonte manavit.* In epistola denique ad Episcopos Galliarum, *Quidquid*, scribit, *vestra Caritas de hac causa duxerit decernendum, quum ad Nos relatum fuerit, nostra, ut condecet, necesse est auctoritate firmetur.* Agebatur de Maximo Episcopo Valentino, quem multorum criminum, ac Manichææ hæresis maxime reum ad se delatum in Synodo Provinciæ judicandum quidem dimisit, reservato tamen sibi relationis, & confirmationis sententiæ jure. Confer. & epist. 4, 5, & 13. in edit. Coutantii ad Rufum Thesalon., ubi præclarum supremæ potestatis specimen præbet.

S. Cælestinus I., de quo plura ubi de Synodo Ephesina egimus, in epist. ad Episcopos per Illyricum constitutos in eandem conveniebat sententiam de rei Christianæ summa sibi concredita, *Nosque, ajens, præcipue circa omnes cura constringimur, quibus necessitatem de omnibus tractandi Christus in S. Petro Apostolo indulsit.*

Legenda epistola ad Rufum Thessalonic., qua vices suas illi in Illyricum demandat. Item epist. ad S. Cyrillum, quæ refertur par. 1. Concilii Ephesini, ubi scribit: *Nostræ Sedis auctoritate adscita, nostræque vices, & loco cum potestate usus, ejusmodi non absque exquisita severitate sententiam ex pueris, nempe ut nisi 10. dierum intervallo ab hujus nostræ admonitionis die numerandorum nefariam doctrinam suam conceptis verbis (Nestorius) anathematizet... illico Sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat: is vero modis omnibus se a nostro corpore segregatum esse intelligat.* Ad hæc autem in epist. ad Ephesinam Synodum, Longius, inquit, quidem sumus positi, sed per sollicitudinem totum propius intuemur: omnes habet B. Petri Apostoli cura præsentis. Qui ita loquitur, plane Concilio generali inferiorem, aut in fide fallibilem se haud intelligit.

S. Sixtus III. non alteram a Prædecessore animo præferbat sententiam, dum in epist. ad Johannem Antiochenum una cum Orientalibus jam S. Cyrillo reconciliatum sic loquebatur: *Hæc Sanctitatem tuam volumus prædicare, quæ scribis: expertus es negotii præsentis eventum, quid sit sentire Nobiscum. B. Petrus Apostolus in Successoribus suis, quod accepit, hoc tradidit. Quis ab ejus se velit separare doctrina, quem ipse inter Apostolos primum Magister edocuit? Non hunc auditus per alterum, non sermo lectus instruxit, doctus est cum aliis ore Doctoris: non scripturæ, non Scriptorum passus est questionem: absolutam, & simplicem fidem, & quæ controversiam non haberet, accepit. Quibus certe explicatiora ad confirmanda ambo Pontificis privilegia. frangi cuilibet desiderare non est. Ludit itaque Launojus, illusumque se probat, dum ad Pontificem Concilio subjugandum ex Sixti III. epistola ad Episcopos Illyrici producit verba isthæc: *Ut omne corpus capite regitur, ita ipsum caput, nisi suo corpore sustentetur, firmitatem, & vigorem suum. perdit, & non tenet, quam habuerat dignitatem. Quid enim? Quemadmodum corpus capite regitur, sic Ecclesia regitur a Pontifice, atque adeo qui regit ei. plane, quæ regenda sub jacet, præminet. Quorsum autem ista? Episcopo Thessalonic. eni ea in epistola vices suas demandabat, cum pleno jure Episcopo pos ad Concilium evocandi: hæc vero, dic sodes, indicia sunt ne Pontificis Concilio potestate inferioris? Sed hæc, uti visum**

sum Holstenio, & Tillemontio est, scribebat S. Sixtus de Concilio Ephesino, aut verius, ut putant alii, de Constantinopolitano sub Proclo, cui plane superiorem se præstat verbis sequentibus. *Nec his vos Fratres carissimi constitutis, quæ præter nostra præcepta Orientalis Synodus decernere voluit, credatis teneri, præter id quidem, quod de fide Nobis consentientibus iudicavit.*

S. Leo re, ac nomine Magnus tot in locis, tam liquido, tamque luculenter ambo Sedis Apostolicæ privilegia, quibus de agimus, omnem prorsus extra dubitationis posuit aleam, ut persequi velle omnia nec fas sit, aut facile, nec operæ pretium, unde satius erit perstrictum nonnulla, quæ ultro se offerent, verbo attigisse. Præter ea plurima, quæ dedimus, quum de Synodo Chalcedonenſi differebamus, is serm. 3. relatis verbis Lucæ 22. ita concludit: *Pro fide Petri proprie supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit. In Petro omnium fortitudo munitur, & divine gratia ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferratur. Quæ in epist. 5. ad Patres Chalced. confirmans: Quia, inquit, per omnes Ecclesias cura nostra distenditur, exigente hoc a nobis Domino, qui Apostolicæ dignitatis Beatissimo Apostolo Petro primatum fidei suæ commisit. Amplius hæc in epist. 84. ad Anastasium Theſſal. describit: Sicut Prædecessores mei, inquit, Prædecessoribus tuis, ita etiam Ego dilectioni tuæ, priorum sequutus exemplum, vices mei moderaminis delegavi, ut curam, quam universis Ecclesiis principaliter ex institutione divina debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus adjuvares, & longinquis a nobis Provinciis præsentiam quodammodo nostræ vſitationis impenderes: & iterum ibi: Vices, subdit, nostras ita tuæ credimus Caritati, ut in partem sis. vocatus sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. in fine vero, postquam dixisset magna providentia constitutos fuisse Episcopos, Archiepiscopos, & Primates, concludit: Per quos ad unam Petri Sedem Universalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil unquam a suo Capite diffideret. Legendæ quoque e usdem epistolæ 53. ad Anatolium Constantinop., 62. ad Maximum Antioch., 75. ad Leonem Imperat., 81. ad Dioscorum Alexand., 87. ad Episcopos Africæ, 89. ad Episcopos Provin. Vienn., & illæ, quæ ad*

Epi-

Episcopos qua Germaniæ, qua Hispaniæ, qua Italiæ, ex quibus palam fiet S. Leonem imperasse Episcopis Græciæ, Asiæ, Ægypti, Africæ, Germaniæ, Hispaniæ, Galliæ, Italiæ &c. in quibus cum testatur innumeris consultationibus ad Sedem Apostolicam confugisse illas Ecclesias; tum se se eorumdem Episcoporum judicem, & Caput esse affirmat: ut proinde in verbo suo turpissime mentiti sint Lutherus, & Calvinus, dum veteres Pontifices nihil auctoritatis habuisse extra Occidentem effutiere. Ad hæc serm. 2. in die suæ assumpt., *Soliditas*, ait, *illius fidei, quæ in Apostolorum Principe laudata est, perpetua est, & sicut permanet, quod in Christo Petrus credidit, ita permanet, quod in Petro Christus instituit*. Immenfus, & innumerus essem, si universa, quæ hancce in rem protulit S. Leo, vellem proferre, dicta sunt satis: quæ vero pro dictorum confirmatione perfecit, opportuniori in loco, si superis placet, fusc prosequemur.

Ingrediebatur recta in eadem vestigia S. Hilarus, qui in epist. ad Leontium Episcopum Arelatensem, qua ipsum acriter increpat, ideo quod se certiores non fecisset temerarii ausus, quo Hermes quidam Biterrensibus ordinatus Episcopus, nec ab iis receptus, Narbonensem invaserat Ecclesiam, sic habet: *Quantum reverentiæ in spiritu Dei, qui subditos sibi inhabitat sacerdotes, B. Petro, & Sedi ipsius deferatur, omnibus arbitror esse comperitum, quibus paternarum traditionum incorrupta custodia est*. In epistola vero ad Episcopos Galliarum, qua, ut per singulos annos Synodi celebrentur, jubet, in dirimendis gravioribus causis Apostolicam Sedem consulendam edicit. Idem in Synodo Romana, Nulli, ita statuit, *fas sit sine status sui periculo vel divinas Constitutiones, vel Apostolicæ Sedis decreta temerare*. Responderunt vero Episcopi: *Ista per S. Petrum, & in perpetuum servantur, optamus*. Itaque ipsius sententia indeclinabile, supremum, ac indefectibile omnino est Apostolicæ Sedis iudicium. Eidem sententiæ insistebat S. Simplicius, qui in epist. 4. ad Zenonem Imper. ita cum alloquebatur: *Perstat in Successoribus suis hæc, & eadem Apostolicæ norma doctrinæ, cui Dominus totius curam Orbis injunxit; cui se usque ad finem sæculi minime defuturum; cui por-*

tas inferi nunquam prævalituras esse promissit ; cujus sententia , quæ ligarentur in terris , & solvi testatus est non posse nec in Cælo . Porro hisce SS. Pontificum sententiis adquiescebant dubio procul Episcopi omnes , Ecclesiæque , quibus epistolæ ille inscribebantur , neque quidquam adversus doctrinam in illis traditam mustitarum unquam est . Quid est ergo , quod soli , qui Orthodoxi nomine maxime gloriantur , illis adversarios se præbere non erubescunt ? Verum eò , quò tendit , incedat oratio . Consentanea in epist. 5. ad Acacium Constantinop. Episcopum scribit . Quia , inquit , Sanctæ memoriæ Prædecessorum nostrorum extante doctrina , contra quam nefas est disputare , quisquis recte sapere videtur , novis assertionibus non indiget edoceri , sed plana , atque perfectæ sunt omnia , quibus potest vel deceptus ab hæreticis erudiri , vel in vinea Domini plantandus institui . Quibus plane duo refractarios illos , Imperatorem scilicet , & Patriarcham admonitos voluit : Apostolicæ Sedis sententiæ omnino standum , idcirco , quod ea super omnem Ecclesiam potis sit , ac per eam perpetuo firma , stabilisque in Ecclesia sit fides ; ex quo fieret , ut qui ejus judicio adquiescit , ab erroris periculo longe sit procul . Mitto pleraque alia de Simplicio , ne sim longior , quæ paucis complexus est Baronius ad annum 483. observans illum perinde ac in summa pace , & otio Cathedræ S. Petri insedis : ex ea Orbis universi Ecclesiis sanxisse leges , cognovisse causas , definivisse sententias : quos compressisse , quos confirmasse : fastu elatos dejecisse , dejectos loco restituisse : oppressos relevasse , refractarios cohibuisse : hos in hæresi obfirmatos prostravisse , illos ad frugem reversiones promovisse : coercuisse Imperatores insultantes : obtituisse victoribus barbaris Regibus : ab Oriente , & Occidente suscepisse legationes , in omnibus arbitrum se illis , atque judicem dedisse : ubi corpore præsens adesse non posset , litterarum , legationumque vicibus subrogatis , præsto fuisse spiritu , atque ubique præfuisse , & profuisse .

S. Felix III. in Acacium hand absimili zelo affectus , ut ad partes catholico dignas Antistite adimplendas incitaret , quæ sibi incumbabant , primas , supremasque hisce ingerere studuit , eique insinnavit , scribens : *In diversas generalis Ecclesiæ curas , quas ubique terrarum cunctis populis Christianis , Summi Pastoris vice dele-*

delegante, Beatissimus Petrus Apostolus pervigili moderatione dispensat, continuo me sollicitudo maxima, quæ & Prædecessorem meum incessanter urgebat, tam Alexandrinæ Urbis, quam status fidei totius Orientis regionis excepit. Contumacem Acacium, ac Petro Fulloni Antiochenæ Ecclesiæ perversori, & Petro Moggo Alexandrino pseudo-Episcopo communicantem cum hisce peltibus anathemate tandem contrivit Felix III, qui aliis dicitur II, quo de argumento alibi. Præstat autem, qui præ aliis privilegia Apostolicæ Sedis bono in lumine collocavit, audire S. Gelasium in epistola 7. ad Episcopos Dardanix, & Illyrici sic loquentem: Cuncta per Mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi: utpote quæ de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio, siquidem ad illam de qualibet Mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permixsus. Quid vero, quod in epist. 1. ad Euphemium Constantinopolitanum Episcopum: Confessione, inquit, B. Apostoli Petri portas inferi nunquam prævalituras esse (Christus) promisit? Porro Confessionis B. Petri nomine intelligi non confessionem divinitatis ab eo emissam, sed locum, ubi Romæ conquiescit ejus corpus, ac proinde Romanam Ecclesiam, seu potius Sedem Apostolicam docet ipsemet Bolsuetius. Quid amplius? In epist. 8. perhibetur B. Petrus præstans Sedi (Romanæ) ut a portis inferi nunquam pro Domini promissione vincatur, omniumque sit tutissimus portus. Præterea in epist. 4. ad Anastasium Imper. tom. 2. edit. Hard. auctor est fieri nullatenus posse, Ut Apostolica Sedes aliquæ rima pravitatis, vel aliqua prorsus contagione maculetur. Confer ejusdem decretum de Apocryphis libris dist. 15. Cap. Sancta Romana Ecclesia; epist. 3. ad Episcopos Picenæ prov. 3. 9. ad Episcop. Orient.; ac Tomum de anathem. vinculo, de quibus alibi copiose.

Nec abludebat sententia S. Anastasii II. ad Anastasium Imper. scribens: *Per ministerium humilitatis meæ, sicut semper est, Sedes B. Petri in universali Ecclesia assignatum sibi a Domino tenet Principatum.* Nempe hisce litteris miserum Imperatorem ab hæresi Eutychiana revocare satagebat. Sed & in epistola gratulatoria ad Clodoveum Galliarum Regem recens

recens baptismo regeneratum sic effatur: *Sedes Petri in tanta occasione non potest non letari, quum plenitudinem gentium in-
tuetur ad eam veloci gradu concurrere, & per temporum spa-
tia repleri sagenam, quam in altum jussus est mittere idem
Piscator hominum, & Cælestis Jerusalem Beatus Claviger.*
Quibus, ut percipis approbe, privilegia quæ S. Petri fuerant pe-
culiaria, Romani Pontificis facta propria clare, & præclare præ-
dicat. Adjungendus S. Symmachus, qui in epistola, sive apolo-
gia ad Anastasium Imper. hæc illi objiciebat: *Catholici Principes
quidem semper Apostolicos Præsules institutos suis litteris præve-
nerunt, & illam confessionem, fidemque præcipuam tanquam boni
Filii quaesiverunt debite pietatis affectu, cui noscis ipsius Domini
Salvatoris ore curam totius Ecclesiæ delegatam.* Quibus indicabat
Pontifex morem receptissimum, quo recens inauguratis Pontifi-
cibus litteras gratulatorias obsequii, officiique plenas dabant
Catholici Principes. Viden a Pontificibus in Ecclesiam univer-
sam potestatem sibi adsertam a Domino prædicari! In eadem apo-
logia Symmachus Pontificiam cum Imperatori a dignitatem con-
ferens Pontifices Regibus præesse, ac præstare, illisque reveren-
dos esse ostendit. Porro prælaudatos Pontifices dicto non modo,
sed opere in Orientis Imperatores, Synodos, Patriarchas, Epi-
scopos jura exercuisse, eaque ab hæreticorum, & schismatico-
rum insultibus egregie defendisse, ac in tuto collocasse, lucu-
lenter suo loco demonstrabitur. Non secus atque speciatim
S. Symmachum Orientalium res curasse, enixeque procurasse,
ac inique propterea in ipsum egisse Tillemontium, dum tom. 16.
monum. Eccles. p. 725. magnæ desidiæ insinuat, verbisque in-
solentiæ plenius eidem insultat.

Seculi VI, & VII. auspiciam capiam a S. Hormisdæ, qui in libel-
lo fidei ad Johannem Constantinopolitanum Episcopum misso, cui
subscribere deberet, antequam in Sedis Apostolicæ communio-
nem admitteretur, ei jubet, ut Acacio dicat anathema, ejus no-
men e sacris diptychis expungat, Chalcedonense Concilium reci-
piat, & S. Leonis epistolis subscribat. *Ut anathematizato, in-
quit eo in libello tradito Legatis, Acacio . . abrais eorum de dip-
tychorum inscriptione vocabulis . . Episcopum Constantinopolitanum*

Part II.

I

in ve-

in vestram communionem recipiatis. Porro formula ab Hormisdæ ad Orientales Episcopos missa adversus Acacium Eutychetis patronum hæc erat; cui omnes iussi sunt syngrapham apponere: Prima salus est rectæ fidei regulam custodire, & a Patrum traditione nullatenus deviare, quia non potest D. N. J. Christi prætermitti sententia dicentis: Tu es Petrus &c. Hæc, quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus, quia in Sede Apostolica immaculata est semper servata Religio: unde sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, & prædicantes ejus omnia Constituta, spero, ut in una communione vobiscum, quam Sedes Apostolica prædicat, esse merear, in qua est integra, & verax Christianæ Religionis soliditas: profitemens etiam sequestratos a communione Ecclesiæ Catholicæ, idest non in omnibus consentientes Sedi Apostolicæ, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Hanc autem professionem meam propriam manu scripsi, & tibi Hormisdæ Sancto, & Venerabili Papæ Urbis Romæ obtuli. Hactenus professio fidei. Ad hæc in epist. 24. ad eundem Johannem responsoria epistolæ ab ipso receptæ, quæ ad Hormisdam fidei professionem miserat, Synodumque Chalcedonensem se recipere, & S. Leonis, & Hormisdæ nomina in sacra diptycha restituisse testabatur, nondum tamen Acacii nomen ab eisdem expunxerat: Ista, inquit, laudanda sunt, si perfectionis subsequatur effectus: quia recipere Chalcedonense Concilium, & sequi S. Leonis epistolas, & adhuc nomen Acacii defendere, hoc est inter se discrepantia vindicare. Quare Johannem coegit tandem anathema dicere in Acacium, ejus atque Euphemii, & Macedonii Episcoporum, qui in Acacii communione persistebant, nec non Anastasii, & Zenonis Imperatorum nomina ex tabulis Ecclesiæ abradere. Posthæc, inquit, quid restat, nisi ut Sedis Apostolicæ, cujus fidem te dicis amplecti, sequaris etiam sine trepidatione judicia. Præterea in epist. 30. ad S. Cæsarium Arclat. referens Episcopos Illyrici, qui Anastasii Imperatoris metu cum Timotheo pseudo-Episcopo Constantinopolitano communicaverant, ad communionem Sedis Apostolicæ rediisse: Episcopi, inquit, tam Dardani, quam Illyrici pene omnes, ne sint errore condemnandi præterito, petentes B. Petri Apostolorum Principis communionem, & scriptis, & legationibus destinatis, se Apostolicæ Sedis

Sedis regulis obelire confirmant . Plura ubi de gestis Pontificum dabimus de S. Hormisda . Legito apud Harduinum tom. 2. Concil. pag. 1013 , & seqq. Epistolas 1. ad Justinum Imperat. ; 5. ad Episcopos Hispaniæ ; 6. ad Epiphanium Constantinopolit. insertam actis Concilii Constantinopolit. sub Menna aët. 5 ; 10. ad Johannem Nicopolitanum ; & 11. ad Possessorem Africanum , nam persequi omnes nec præstat , nec vacat . Confer præterea Bonifacii II. epistolam ad S. Cæsarium Arelatensem , quam ex Mss. Palatino , Laudunensi , Folsatenfi , & Tiliano regerit Harduinus eodem tom. 2. pag. 1109 , quæ plane non obscuram Pontificiæ supremæ potestatis speciem præsefert , prorsusque infallibilem præsupponit .

Johannes II. postquam Justiniani Imperatoris fidei professionem suo , ac Orientalis Ecclesiæ nomine expositam approbasset , adversantesque illi Accœmetas hæresis nomine ad se delatos condemnasset , plurimo , sed ex eo potissimum capite Imperatorem , laudibus exornat in epistola ad ipsum exarata , quæ incipit : *Inter claras* , videlicet : *Quod amore fidei , quod charitatis studio edocti* , inquit , *Ecclesiasticis disciplinis Romanæ Sedis reverentiam conservatis , & ei cuncta subjecitis , & ad ejus deducitis unitatem , ad cujus Auctorem , hoc est Apostolorum Primum , Domino loquente , præceptum est : Pasce Oves meas ; Quam esse omnium vere Ecclesiarum Caput , & Patrum regula , & Principum statuta declarant* . De Accœmetis demum concludit : *Eos ab omni Ecclesia Catholica esse jussimus alienos , nisi errore damnato doctrinam nostram quantocius sequi , habita regulari professione , signaverint* . Ita loquebatur ex Cathedra , indeque loci sibi loquenti obaudiri omnino jubebat . Interpellatus interea a Senatoribus nonnullis eo de argumento tractationem elucubravit in epistola anno 534. ad eodẽm inscripta , quam ex tom. 4. Bibliot. Sanctæ regerit n. 24. Baronius , in cujus epigraphe eorum , quibus nuncupata est , nomina exhibentur . Prætermiſſis autem , quæ ad rem non conferunt meam , quæque de duabus in Christo D. naturis dogma apprime explanant , quæ probe in rem faciunt , conficiuntque prorsus , hæc habet . *His evidenter offensum est , quod scripserit Imperator , quod Romana sequatur , & colat Ecclesia Hoc est nostræ fidei*

firmamentum. *Hæc est fidei nostra Petra firmissima*. Quæ profecto verba Pontificis intima persuasione supponunt ejus fidem labefactari, inficique labe nullo posse modo. Ex hac vero ad Senatores epistola, in qua adeo explicate Justiniani ad se, atque ab se ad Justinianum redditas litteras Johannes commemorat, argumentum validissimum assumpserunt Alciatus parerg. lib. 4. cap. 23, & Cujacius observat. lib. 12. cap. 26. obstruendi os obloquentibus, & obtrectantibus illis, qui prava intemperie exagitati Pontificis Romani auctoritatem deprimendi Johannis II. epistolam ad Justinianum, quæ ab ipso Imperatore Codici suo sub titulo 1. *de Summa Trinitate* inserta legitur, suspectam, aut supposititiam habent tanquam illam, quæ in nonnullis Codicibus desideratur. Exinde pariter Emin. Baronius ad annum 534. n. 31, & seqq. opportunam nactus Othomanum I. C., hominemque præ odio in Pontifices MM. impotentem, consilii que irritum, qui lib. 1. respons. amicabilium cap. 1. eandem epistolam pseudo-epigraphis deputare non dubitavit, perstringit, ac profligat; objectas ab eo geras dispungit, & dispellit, atque ad cumulum Justiniano Romanæ Ecclesiæ Primatum, divinaque alia privilegia fuisse perspecta, optimeque probata ostendit ex ipsius Imperatoris Constitutione ad Epiphanium Constantinopolit. Episcopum L. 7. C. de Sum. Trinit.; epistola ad Johannem P. M. Novella 9; epist. ad Mennam Novella 42; & Constitutione ad Petrum Prætorio Præfectum Novella 131. cap. 2, de quibus recolenda, quæ tom. 1. art. 9. §. 1. de Justiniano Imp. tradita sunt. Ad hæc confer S. Agapeti P. M. Epistolas 1. ad Episcopos Africanos; 2. ad Reparatum Carthag.; 3, & 6. ad Justinianum Imperat.; & 5. ad Petrum Hierosolym. Patriarcham tom. 1. epist. Rom. Pontif., in quibus Pontificiæ supremæ potestatis, ac in fide infallibilitatis egregia specimina emicant, nam de S. Agapeto copiosius alibi.

Vigilius, de quo abunde jam dictum, ubi de Synodo V, nihil non dixit, nihilque non scripsit, quo Apostolicæ Sedis supremam auctoritatem adstrueret, omneque ab ea discrimen errandi amoliretur. In epistola ad Profuturum Bracarensem, non vero ad Euthereum, cujus nomine passim inscribitur in Collect. Concil., sicuti observavit Baluzius tom. 1. novæ collect., ostenditque

ditque ex Codicibus multis optimæ notæ Ecclesiæ Lugdunenſis , & Bibliot. Colbeſtinæ , qua Anabaptiſmum in Hiſpania a novis Arianis , & Præſcillianis redintegratum proſcribit , *Nulli* , inquit , *dubium eſt* , quod *Romana Eccleſia forma* , ac *fundamentum ſit Eccleſiarum* , a qua omnes Eccleſias principium ſumpſiſſe nemo recte credentium ignorat . Quoniam licet omnium Apoſtolorum par eſſet electio , Beato tamen Petro conceſſum eſt , ut ceteris præmineret , unde & Cephas vocatur , quia Caput eſt , & Primus omnium Apoſtolorum ; & quod in Capite præceſſit , in membris ſequi neceſſe eſt . Quamobrem S. Romana Eccleſia ejus merito Domini voce consecrata , & SS. Patrum auctoritate roborata Primatum tenet omnium Eccleſiarum : ad quam tam ſumma Episcoporum negotia , & judicia , atque querelæ , quam & majores Eccleſiarum queſtiones quaſi ad Caput ſemper referende ſunt : & paullo poſt : Ipſa namque Eccleſia , quæ prima eſt , ita reliquis Eccleſiis vices ſuas credidit largiendas , ut in partem ſint vocatæ ſollicitudinis , non in plenitudinem poteſtatis . Quibus conſtitutis ita concludit . Unde omnium appellantium Apoſtolicam Sedem , Episcoporum judicia , & cunctarum majorum negotia cauſarum eidem Sanctæ Sedi reſervata eſſe liquet . Perſpicua ſunt hæc , quibus plurimam nihilominus aſpergent lucem epiſtola 2. ad Juſtinianum Imperat. de expoſitione fidei a ſuis Prædeceſſoribus tradita , & epiſtola 3. ad Mennam Conſtantinop. de fide illibate retinenda , prout tradita fuit a Pontificibus Summis , quas legere eſt tom. 1. epiſtol. Rom. Pontificum . Quæ de ſuprema Pontificis poteſtate exponebat Vigilius , iis collineant approbo , quæ de altero infallibilitatis privilegio in epiſtola 1. ad Eliam , & Episcopos Iſtriæ exaravit Pelagius II. , ubi ex præmiſſis Chriſti D. pollicitationibus S. Petro factis Lucæ 22. *Rogavi pro te &c.* hæc inferit : *Considerate* , *Cariſſimi* , quia veritas mentiri non potuit , nec fides Petri in æternum quaſiari poterit , vel mutari : nam quum omnes Diſcipulos Diabolus ad excirbandum popoſcerit , pro ſolo Petro ſe Dominus rogaviſſe teſtatur , & ab eo voluit ceteros confirmari : cui etiam . . . pſcendarum Ovium ſollicitudo commiſſa eſt : cui & claves Regni Celorum tradidit , & ſuper quem Eccleſiam ſuam ædificaturum eſſe promiſit , nec portas Inſeri adverſus eam præ-

prevallere testatus est. Ne putarent autem forte privilegia istiusmodi ad S. Petrum duntaxat pertinuisse, sed Pontificum perinde facta fuisse propria insinueret, post pauca subiungit: *Nos illam fidem tenemus, & cum omni puritate conscientiæ usque ad sanguinis effusionem defendimus, quæ ab Apostolis tradita, & per Successores eorum inviolabiliter custodita Nicæna Synodus suscepit* &c. Similia repetit in epist. 2, & 3. ad eosdem Istriæ Episcopos referens a Patribus Concilii Chalcedonensis pronunciatum de epistola S. Leonis M: *Ita sapiamus semper, sicut sapit Apostolica Romanorum Sedes Ecclesia*. Nempe perspectum approbe, persuasumque illis Apostolicam Sedem ab omni errore puram, ac tutam esse, veræque fidei retinentissimam.

S. Gregorio M. quæ germana infederit sententia, æstimari fas esset ex modo recitatis epistolis, quas Pelagio iubente ab ipsomet, dum adhuc Diaconus esset, adornatas ad Episcopos Istriæ auctor est Paulus Diaconus lib. 3. de gest. Longob. cap. 10, & idemmet indicat lib. 2. epist. 36. Nisi ex eodem illustria loca innumera suppetunt, quin ex iis, quæ Pelagii fecit propria, intimum ejusdem sensum emendicare cogamur. Ergo in epist. 72. lib. 1. ad Gennadium Exarchum in Africa, de Ecclesia Romana optime meritum, eum adversus Donatistas excitat, atque de jure appellandi etiam a Concilio ad Apostolicam Sedem his admonet verbis, quæ plane supra Synodos potestate eandem Sedem potiore statuunt: *Ex Concilio Numidia siqui desiderarint ad Apostolicam Sedem venire, permittite; & si quilibet eorum via contradicere voluerit, obviat*. Mentem vero suam de prærogativis Romano Pontifici in persona S. Petri a Christo D. collatis magis aperit in epistola 32. lib. 4. ad Mauritium Imperatorem: *Cunctis*, scribens, *Evangelium scientibus liquet, quod Sancto, & omnium Apostolorum Principi Petro Apostolo totius Ecclesiæ cura commissæ est: ipsi quippe dicitur: Pæce Oves meas &c. Ego rogavi pro te &c. Tu es Petrus &c. Tibi dabo claves &c. Ecce claves Regni Cælestis accipis, potestas ei ligandi, atque solvendi tribuitur; cura ei totius Ecclesiæ, & Principatus committitur* &c. Quorum simillima in epist. 34. ad Constantinam Augustam repetit. Ex quibus profecto retunditur impudentia Maumburgi, qui in hist. Pontif. S. Gregorii M.

cò te-

eò temeritatis processit, ut S. Pontificem ob id reprehenderet, quod Mauritio Imperatori morem gerere detrectaverit, ac proinde Baionium vexaret, iccirco quod legem Mauritii incommo-
 dam Monachis a S. Gregorio nonnisi emendatam publicam in lucem fuisse emissam affirmavit. Quandoquidem Imperatoriæ Pontificiam longe anteferat potestatem. Conferunt ad hæc autem, quæ in epist. 38. lib. 4. ad Johannem Jejunatorem, qua ejusdem ambitum, quo ad titulum Episcopi *Occumenici* tumide inhiabat, intra orbitam coercebat. Certe, inquit ibi, *Petrus Apostolus primum membrum Sanctæ, & Universalis Ecclesiæ est: Paulus, Andreas, Johannes quid aliud, quam singularium sunt plebium Capita? Et tamen sub uno Capite omnes membra sunt Ecclesiæ... & nemo se unquam Universalem vocare voluit.* Mirari heic subit sane fidem sublestat eorum, qui S. Gregorii M. opera Parisiis anno 1705. ediderunt, quippe qui Codicibus MSS. Vatic., Anglic., Norm., Corbej., &c., velut ipsi ad calcem epistolæ, quæ iisdem est 18. lib. 5, adnotant, innixi priori loco posita verba ita verterunt: *Certe Petrus Apostolorum primus, membrum Sanctæ, & Universalis Ecclesiæ, Paulus &c.* Ita nempe transmutatione adjectivi *Primum* in *Primus*, & ablatione particulæ substantivæ *Est*, ac divisione periodi S. Petrum ex æquo, atque Apostolos ceteros Ecclesiæ membra, ac particularium Ecclesiarum Capita agunt. Verumtamen, ultraquamquod quæ eo loci sit germana S. Gregorii sententia apertissime adparet: ex præcitata epistola ad Mauritium Imper., aliisque paullo post expromendis, quibus S. Petro in Ecclesia Primatum supra ceteros Apostolos dilucide adstruit, non erat cur. ii a Codicibus editis recederent, qui diligenter cum optimæ notæ Codicibus multo pluribus MSS. collati legendum jubent: *Petrus Apostolus primum membrum... Ecclesiæ est:* sicuti reapse legitur in editis Romæ anno 1591, & 1613; Parisiis item anno 1605, nec non in collectione Labbei tom. 5. Adifis doctiss. Desiderantium in S. Augustino vindicato par. 6. lib. 72. ad prop: damnatam 72. Quesnelli.

Hæc quidem de potestate suprema Pontificis. Quid præterea de ipsius in fide infallibilitate S. Gregorio M. fuit persuasum? Adparet hoc liquido ex epist. 52. lib. 4. ad Galliarum Episcopos, ubi

ubi dum ait : *Si quam contentionem . . . de fidei causa evenire contigerit, aut negotium emerferit, cuius vehemens sit forte dubietas, & pro sui magnitudine iudicio Sedis Apostolica indigeat, examinata diligentius veritate, relatione sua ad nostram studeat* (Vicarius Apostolicus Virgilius Arelatensis) *perducere notionem ; quatenus a Nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari : ejusmodi sententiam, ut mihi videtur, ab errore omnino tutam supponit, ac significat.* Scripserat idipsum paullo ante ad Virgilium, cui suas in Galliis vices demandabat epist. 50. eodem lib. 4. ita ei injungens : *Si qua inquisitio de fide, vel fortasse aliarum rerum inter Episcopos causa emerferit, quæ discerni difficilior possit, collektis duodecim Episcopis* (ex quo Petrus de Marca lib. 6. cap. 19. conjicit integram convocandorum in Gallia Conciliorum auctoritatem Virgilio non fuisse collatam, siquidem a S. Gregorio ei duodecim Episcopi fuerint adjuncti) *ventiletur, atque decidatur : si autem decidi nequiverit, discussa veritate, ad nostrum judicium referatur* : decretorie nempe dirimenda, atque irretractabili omnino judicio. Expressior est autem, atque explicatior ejus sententia, quam quæ tergiversatione ulla eludi queat, aut vi etiam adhibita evacuari, in epistola 37. lib. 6. ad Eulogium Alexandrinum, ubi postquam ipsum laudasset ab optimo, quo erga Apostolicam S. Petri Sedem se affectum præbebat, animo, præclaris hisce ambo privilegia Apostolicæ Sedis persequitur : *Quis nesciat Sanctam Ecclesiam in Apostolorum Principis soliditate firmatam, qui firmitatem mentis traxit in nomine, ut Petrus a petra vocaretur ? Cui veritatis voce dicitur : Tibi dabo claves &c. & rursus dicitur : Tu aliquando conversus &c. iterumque : Pascue Oves meas. Itaque quum multi sint Apostoli, pro ipso tamen Principatu sola Apostolorum Principis Sedes in auctoritate convaluit, quæ in tribus locis unius est : nempe Antiochiæ, Alexandriæ, & Romæ. Nemo autem, puto, sibi persuadebit ex amore plus æquo amplificandi propria jura profecta istiusmodi, qui noverit, si quem alium, S. Gregorium M. quammaxime vel in nomen, quæ fastus præferrent speciem, usu parcissimum. Quid adhuc, quod postquam Episcopos omnes sibi obnoxios ibidem denuntiasset, quinimo ab omnibus ubique obedientiam sibi indiscrimina-*
tim

tim deberi lib. 11. epist. 44. ad Johannem Panormit. dixisset, perinde Orientis Patriarchas, ac nominatim Constantinopolitanum procul dubio Romano Pontifici subiacere scripsit in epist. 64. lib. 7. ad Johannem Syracusanum: *De Constantinopolitana Ecclesia quis eam dubitet Apostolica Sedi esse subiectam? Quod & D. piissimus Imperator, & Frater noster Eusebius* (Cyriacum legendum scite admonet Baronius) *eiusdem Civitatis Episcopus assidue profitetur.* Ita de Episcopis seorsum. Quid amplius de eisdem simul, ac in Synodo collectis? In epist. 70. lib. 7. ad Eusebium Thessalonicensem, aliosque Græcos Antistites subodoratus, inscio se, & inconsulto, a Cyriaco Constantinopoli congregandum Concilium, ac in eo de nomine Oecumenico eidem tribuendo tractandum, monet, ac jubet, ut Cyriaco obstant, ac sciant robore omnino carere Synodum, cui semel Apostolica Sedes detraxisset: *Sine Apostolica Sedis auctoritate, & consensu nullas, ajens, quacumque Ast fuerint, vires habeant.* Infinitus ne sim, mitto cetera plurima, quæ ex S. Gregorio proferri in medium possent.

Quæ tamen horum habet simillima, legere est tum in epist. 46. lib. 11. ad Leontiam Augustam; tum in epist. 56. ad Hispan. Episcopos; tum in epist. 30. lib. 10. Ind. 5, ubi fidei formulam redeuntibus ad Ecclesiæ Romanæ obedientiam exhibet, eamque describit Baronius ad annum 602. n. 3, & seqq. Certe cum auctoritate summa enixas curas suas extendisse in Ecclesias omnes, scriptisque suis, ut de Italia ileam, invisisse Orientem liquido adparet ex lib. 1. epist. 15, 16, 17, 24, 43, & 70: ex lib. 2. epist. 6, 7, 8, 9, 12, 14, 22, 28, 32, 52, 59, 60, & seqq.: ex lib. 3. epist. 15, & 20: ex lib. 4. epist. 7, 15, 36, 37, 50, 53, 55, & 56: ex lib. 5. epist. 15, & seqq.: ex lib. 6. epist. 5, 7, 24, 29, & 31: ex lib. 7. epist. 3, 7, 11, 30, & 48: ex lib. 8. epist. 36, & 42: ex lib. 9. epist. 27, 40, & 69: ex lib. 10. epist. 33, 34, & 58: ex lib. 11. epist. 47, & 49: & ex lib. 12. epist. 2, 3, 8, & 16. Litteris suis lustrasse perinde Africam liquet ex lib. 1. epist. 72, 75, & 82: ex lib. 2. epist. 25, 33, 39, & 48: ex lib. 3. epist. 7, 32, & 35: ex lib. 4. epist. 3: ex lib. 5. epist. 19, & 36: ex lib. 7. epist. 14, & 16: ex lib. 8. epist. 41: & ex lib. 10. epist. 1,

Part II.

K

epist. 1,

epist. 1, 8, 31, & 35. Eodem sollicitudinis studio adiisse Gallias adparet ex lib. 1. epist. 45 : ex lib. 4. epist. 51, & 52 : ex lib. 5. epist. 58, & 59 : ex lib. 7. epist. 5, 111, & seqq., ac 120 : & ex lib. 9. epist. 48, 49, 53, & seqq. Hispaniarum Ecclesiis profpexisse dilucide patet ex lib. 1. epist. 41 : ex lib. 4. epist. 46 : & lib. 11. epist. 52. Hibernis opera sua, ac diligenti quidem non defuisse luculenter demonstratur ex lib. 2. epist. 36 : & lib. 9. epist. 61. Anglorum denique res sacras curasse, ac procurasse, quamaxime fit exploratum ex lib. 9. epist. 58, 59, & 60 : & lib. 12. epist. 30. Non plura, ne frugi cæteroqui lectori fastidium prolixiori in hanc rem locorum congestione inferam.

Severinus a Decefforibus suis depositi fidei accepti retinentissimus tantum abest, ut ab Heraclio per Exarchum missam Ecthesim Monothelitico errore aspersam reciperet, eique syngrapham apponeret suam, ut potius reprobaverit, dirisque cunctis devoverit : quod argumento est auctoritatis cum ab errore innoxie, tum omnium maximæ ex sententia etiam Monothelitarum. Eruitur id autem ex testimonio S. Martini I. in Concilio Lateranensi secret. 3, & adparet liquido ex libro Diurno Rom. Pontif., in quo cap. 3. tit. 6. describitur professio fidei, quæ a Romano Pontifice ante Synodum VI. emittebatur, quum inaugurabatur, quæ sic habet : *Profitemur etiam cuncta decreta Pontificum Apostolicæ Sedis, idest sanctæ recordationis Severini, Johannis, Theodori, atque Martini custodire, qui adversus novas questiones in Urbe Regia (Constantinopoli) exortas, & pro propria doctrina cuncta zizaniorum scandala amputasse noscuntur &c.* Ex qua quidem professione fidei Pagius uterque, Senior ad annum 639. n. 4, & Junior in Sevetino post Garnerium decretum adversus Ecthesim Synodice editum vindicant, quod demum a Johanne IV. ipsius successore adornatum censent Baronius, & Combesfius. Porro ab hac de Pontificis inerrantia, ac potissima auctoritate persuasione non abluisse Johannem IV. fit manifestum ex epist. 1. ad Scotos adversus Quartadecimanos, & Pelagianos apud V. Bedam lib. 2. cap. 197 & epist. 2. ad Constantinum Imperat., qua Honorium ab omni prorsus hæresis suspicione abstergit. Nec abuisse Theodorum liquet ex epist. 1. ad Paulum Constantinopolit.,

lit., & 2. ad Episcopos Patriarchatus ejusdem . Nec minus S. Martinum I. evidentissimum evadit ex epist. 1. ad Christifideles ; 2. ad S. Amandum Trajectensem ; 5. ad Johannem Philadelph. ; 9. ad Pantaleonem ; 11. ad Ecclesias Hierosolym. , & Antioch. 1. & 13. ad Ecclesiam Thessalon. , quas omnes percurrere singillatim non præstat . Insistebat profecto vestigiis insdem S. Vitalianus , qui pro suprema , qua potiebatur , auctoritate Johannem Episcopum Lappæ in Cretæ Insula a Paulo Cretensi Metropolitæ in Synodo Provinciæ injuste gradu detrusum , atque propterea ad Apostolicam Sedem appellantem Sedi suæ restituit . Quin insuper Paulum acriter objurgavit ob violatos canones , & quod Episcopo Romæ appellanti facultatem illò se conferendi haud fecisset : *Propterea* , inquit in epist. ad ipsum , *quæ præcipimus tibi , tuæque Synodo , stude illico peragere , ne cogamur non misericorditer , sed secundum virtutem sanctissimorum Canonum conversari : scriptum namque est : Dominus inquit : Petre rogavi pro te &c. Et rursum : Quodcumque ligaveris &c. Quæcumque demum a Synodo acta irrita denunciavit : Itaque statuimus , atque firmamus per hujus nostræ præceptionis auctoritatem omnia , quæ a te , tuæque Synodo contra Canonum instituta , contra legum decreta gesta , consecratae sunt , vel sententiam promulgatam adversus eum , (Johannem) inania , & vacua esse .* Legenda quoque ipsius epistola ad Osuvium Regem Northumbriorum in Anglia , cui necessitatem insinuat sequendi regulas , ac ritus , quos Romana Ecclesia S. Petro acceptos referret . Præstat & legere ejusdem litteras ad Constantem , & Constantinum Imperat. perlectas in Synodo VI. act. 13 , ubi ex verbis illis : *Rogavi pro te &c.* S. Petri fidem non modo , sed perinde Romanorum Pontificum nunquam defuturam fore quam valide , tam vere conficit .

Qui præ aliis Romanum Pontificem extra omne prorsus erandi periculum apertissime posuit , dignus est quam maxime , cui utroque auscultetur facili aure , S. Agatho : de quo quidem plura retulimus agentes de Synodo VI , quorum nonnulla ex epistola ad Constantinum , Heraclium , & Tiberium Imperat. , quæ refertur cap. *Sic omnes* dist. 19 , retexere modo juvat . *Spirituales Oves* , de S. Petro , in ejusque persona de Romano Pontifice in-

quit ibidem, *Ecclesia ab ipso Redemptore omnium terna commendatione pascendas suscepit: cujus adnitente praesidio haec Apostolica ejus Ecclesia nunquam a via veritatis in qualibet erroris parte deflecta est: cujus auctoritatem, utpote Apostolorum omnium Principis, semper omnis catholica Christi Ecclesia, & Universales Synodi fideliter amplectentes, in cunctis secuta sunt, omnesque venerabiles Patres Apostolicam ejus doctrinam amplexi, .. & Sancti quidem Doctores orthodoxi venerati, atque secuti sunt, haeretici autem falsis criminationibus, ac derogationum odiis infecuti. Approbe, ut vides, arguebat S. Agatho: statuto enim semel in S. Petro, successoreque Romano Pontifice Ecclesiae universae Magisterio, exinde necessitas exurgebat, qua Ecclesia teneretur ejus dicto obaudiendi: itaque oportebat illius dicto nullam omnino subesse erroris suspensionem, illumque dicentem Ecclesia universa esse superiorem: quae duo plane deducebat ex pollicitationibus a Christo D. S. Petro factis paullo post subjungens: *Haec est vera fidei regula, quam & in prosperis, & in adversis veraciter tenuit, ac defendit haec spiritualis Mater vestri tranquillissimi Imperii Apostolica Christi Ecclesia, quae per Dei Omnipotentis gratiam a tramite Apostolicae traditionis nunquam errasse probabitur, nec haereticis novitatibus depravata succubuit; sed, ut ab exordio fidei Christiana percepit ab Auctoribus suis Apostolorum Principibus; illibata finetenus permanet secundum ipsius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam suorum Discipulorum Principi in sacris Evangeliiis fatus est: Petre, Petre, inquit, ecce Satan expetivit &c. Ego autem pro te rogavi &c. Consideret itaque vestra tranquilla Clementia, quoniam Dominus, & Salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum Fratres suos admonuit: quod Apostolicos Pontifices mea exigitatis Praedecessores confidenter fecisse semper cunctis est cognitum. Quibus, obsecro, quid illustrius proferri in rem istam potuit? Qui vero offundere tenebras adhuc conentur, nae ii velle se meridianam lucem obducere ostendunt!**

Putasne vero in persuasionem ab hac alteram abiisse, qui S. Agathonem successit loco, S. Leonem II? Quominus id putes, multa profecto sunt, quae prohibeant, ac potissimum ejus epistola 1. ad
Con-

Constantinum Imperat., qua ipsius postulatis faciens satis, ac Synodum VI. confirmans, sic loquitur : *S. Synodus quia definitio- nem recte fidei plenissime predicavit, quam & Apostolica Sedes B. Petri Apostoli ... suscipit ; idcirco & Nos, & per nostrum offi- cium hac veneranda Sedes Apostolica concorditer, & unanimiter his, quæ definita sunt ab ea, consentit, & B. Petri auctoritate confirmat, sicut supra solidatam Petram, qui Christus est, ab ipso Domino adeptam firmitatem.* Porro istiusmodi consensum a Ponti- fice adhibitum non solius adhæisionis, sed etiam supremæ jurisdi- ctionis extitisse patet ex adjunctis verbis illis : *B. Petri auctori- tate &c.*; sicuti & alibi satis est demonstratum. Horum autem, simillima habet in epist. 2. ad Episcopos Hispan., & 5. ad Ervi- gium Hispan. Regem, quas quidem velut apocryphas S. Leoni abjudicat Baronius, vindicat tamen, & restituit Pagius ad an- num 683. n. 5, & seqq. Junge tum S. Benedictum II. in epist. ad Episcop. Hispan., qua monebat, ut nonnulla emendarent, quæ in eorum litteris fidei minus congrua offenderat: tum S. Sergium I., qui, ut auctor est Anastasius, Synodum Trullanam, sive Quini- sextam, quamvis obnixè a Justiniano Imperatore obsecratus, comprobare invicta animi fortitudine recusavit: quod præstare detrectavit perinde Johannes VII; atque Ecclesiæ Aquilejensis quam dirum, tam diutinum schisma sua demum auctoritate seda- vit: quo de argumento uberius alibi.

Sæculo VIII, & IX. se se offert sanctitatis non minus, quam sapientiæ gemina laude celebratissimus S. Gregorius II. imprimis, qui antequam S. Bonifacium Evangelium prædicatum in Germa- niam permetteret, de ipsius fide certior fieri voluit, acceptoque fide- litatis sacramento, eam, quam modo exposuerat, fidem ut constan- ter retineret, & accurate doceret, postquam fuisset adhortatus, præ- terea in epist. 2. ad eundem exarata consultus ab eo, & commonefa- ctus de re Christiana ab se in Germania supra modum amplificata, *Bene nosti, rescripsit, quia B. Apostolus Petrus & Episcopatus prin- cipium extitit, & consulenti tibi de statu Ecclesiæ non ex Nobis; quasi ex Nobis, sed ejus gratia, qui aperis os murorum, & lin- guas infantium facit disertas, qualiter tenere debeas, Apostolici vigoris doctrinam dicimus.* S. Gregorio III. hanc epistolam attri- buit

buit Gratianus C. *Presbyter* 2. q. 5; C. *Quod proposuisti* 32. q. 7; C. *Parvulos* de Consecr. dist. 4; & C. *De homine* dist. 5: quam in opinionem abiisse videntur Hincmarus opusc. 7. capp. 15, & 18; Ivo par. 8. cap. 78, & Bellarminus lib. 2. de Rom. Pontif. cap. 12. Sed S. Gregorio II. tribuendam ostendunt Baronius, Sirmundus, & Harduinus ex data epistolæ anno 10. Leonis, & Indictione 10, quæ congruunt anno Christi 726, quo anno Pontificatum gerebat S. Gregorius II. In epist. ad Atolphum, Godolaum, Wilarium, Guntharium, Alboldum, Thuringosque alios, *Vos*, inquit, *ad meliora, & potiora optamus proficere, & ad confirmandum fidei vestra propositum S. Sedi Apostolicæ religiosis mentibus adherere, & prout opus poposcerit, sacra Religionis a memorata S. Sede Apostolica spirituali omnium fidelium Matre solatium querere, sicut decet filios hæredes Regni.* Quibus Thuringos recens a S. Bonifacio fide christiana imbutos, ne ab ea exciderent, ut Apostolicæ Sedi adhærent indivulso, admonebat, & adhortabatur. De ejus utraque epistola ad Leonem Isaurum, quas S. Gregorio III. attribuunt Labbeus, & Cointius, S. Gregorio II. vero restituant, & vindicant Baronius, & Pagius ad annum 726. n. 5, dicam, si superis placet, ubi de subducto a Leone Isaurico dominio incidet mihi sermo.

Par in sententia stabat; & perstabat S. Zacharias, qui in epist. 4. ad prælaudatum S. Bonifacium Moguntinum scribebat: *Manfit, & manet Catholica Dei Ecclesia. . . B. Apostolorum Principis illuminata doctrinis.* Paucis, sed expressis S. Petro acceptam refert Ecclesiæ eidem superstructæ in fide firmitatem. Quid autem de Pontificis auctoritate potissima animo præceptum haberet, perinde dilucide promittit in epist. 2. ad S. Burchardum Wirtzburgensem, quæ in collect. epist. Rom. Pontif. inscribitur Witzæ; 10. ad præfatum S. Bonifacium; 11. ad Episcopos Galliæ, & Germaniæ; ac in præfat. Synodi I. Romanæ anno 743. celebratæ. Stephanus II, aliis III. in epistolis ad Pippinum Regem Francor. cum S. Petri, tum suo nomine nuncupatis S. Romanam Ecclesiam eximii exornans titulis *Ecclesiarum omnium Caput, & Matrem, supra firmam Petram fundatam. Christianæque fidei fundamentum* denominat. Quorsum vero ista spectabant, nisi eò, ut

ob oculos poneret, quanto operis pretio tum ob fidei puritatem, qua fulget, tum ob auctoritatis plenitudinem, qua fungitur, ejusdem res sive civiles, sive sacrae curandae essent, & procurandae? Plane ejusdem potestatis supremæ, ac præ Synodo potioris egregium præbuit specimen idem Stephanus in pseudo-Synodi VII. dictæ Constantinopoli anno 754. ab Hagiomachis numero 338. non minus, uti legitur actione 7. Concilii Nicæni II., adversus SS. Icones habitæ damnatione: ex qua proinde animam palam detrahendi præfatæ pseudo-Synodo assumpisse S. Stephanum Juniores auctor est Stephanus Diaconus in ejus vita.

Hadrianus I., de quo abunde jam dictum, ubi de Synodo Nicæna II., sive Oecumenica VII, tot in locis, tamque liquido, ac luculenter de propriæ Sedis prærogativis mentem aperit suam, ponitque in aprico, ut quæ eum incesse, de germana sententiæ nefas sit suspicari. Enim vero in epist. ad Constantinum, & Irenæm Imperat. hæc habet: *Princeps Apostolorum B. Petrus, qui Apostolica Sedi primitus præsedet, Apostolatus Principatum, ac principalis curæ Successoribus suis, qui in ejus sacratissima Sede perenniter seorsum sunt, dereliquit: quibus & auctoritatis potestatem, quemadmodum a Salvatore nostro Domino Deo ipsi concessa est, & ipse quoque suis contulit, ac tradidit divino jussu Successoribus Pontificibus.* Quibus præhabitis de potestatis summa in persona S. Petri sibi demandata, ad ejusdem potestatis exercitium descendens, eamque supra Synodum exercens, atque ad Romanæ Ecclesiæ traditionem expensa, explanataque de SS. Imaginum cultu doctrina subnectit: *Imprimis pseudo-Syllogum illud, quod sine Apostolica Sede enormiter, & irrationabiliter, nequiterque contra Sanctorum Venerabilium Patrum traditionem de sacris Imaginibus actum est, anathematizetur presentibus Missis nostris.* Periocham istam, non secus atque ab hinc usque in finem epistolæ in Codicibus Græcis deesse post Anastasium adnotat Binus: sed Anastasius, qui Synodum hancce interpretatus est, eique suppar exigebat, a Græcis reprehendi a Pontifice ægre ferentibus abrafæ fuisse affirmat. Infra igitur pergens Apostolicæ Sedis prærogativas stabilire super ea verba: *Tu es Petrus &c.* subjungit: *Cujus Sedes in toto Orbe terrarum Primatu fungens Caput omnium Dei*

Dei Ecclesiarum constituta est ... Quæ unamquamque Synodum & sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit. Post pauca prosequitur, magisque potestatem suam prædicat: In toto, inq̃uens, Orbe terrarum ab ipso Redemptore Mundi B. Petro Apostolo Principatus, & potestas data est, & per eundem Apostolum, cujus vel immeriti vicem gerimus, (quod ut alibi observatum est in idem recidit ejus sententia ac ex asse successisse,) S. Catholica, & Apostolica Romana Ecclesia usque hætenus, & in ævum tenet Principatum, ac potestatis auctoritatem. Quamobrem idem in epist. ad Tarasium Constantinopolitanum Antistitem ab ipso exigit, ut Apostolicæ Sedis Principatum super universam Ecclesiam agnoscat, ejusdemque Sedis fidei individue adhæreat: postquam enim denuntiasset a S. Petro Ecclesiæ retineri Principatum, subdit: Cui si adherere cupis vestra Sanctitas, & nostræ Apostolicæ Sedis, quæ est Caput omnium Ecclesiarum Dei, sacram, & orthodoxam formam incorrupte, & incontaminate ex profundo cordis, & sinceritate mentis (intelligant ex iis tandem Jansenistæ Pontificiis decretis intimam deberi ex corde obedientiam) custodire studet, ut revera orthodoxa, & Dei ultrix existens &c. In Labbeana collect. tom. 7. p. 700. huicce Hadriani epistolæ præfixa legitur hujusmodi epigraphe: Dilecto Fratri Tarasio Generali Patriarchæ &c. Verumtamen editor ad marginem recte admonuit adjunctum Generali a Græculo quoppiam gentilium suorum potestati exaggerandæ incumbente assutum fuisse. Recte, inquam, quippe in epist. præmem. ad Imperatores Pontifex Universalis nomen Tarasio inditum reprehendit, acriterque repellit. Ad præclara isthæc in epist. ad Carolum M., qua ipsum admonet, & adhortatur, ut Apostolicæ Sedis puræ doctrinæ potius, quam erroribus, quibus scatebant undique libri Carolini ad se missi, fidem adhiberet suam, hæc habet a S. Gregorio M. ad Mauritium Imperat. scriptis simillima: Evangelium scientibus liquet, quod voce Dominica sancto, & omnium Apostolorum Principi Petro Claves Regni Calorum, & totius Ecclesiæ cura commissa est: ipsi quippe dicitur: Pascere oves &c. Rogavi pro te &c. Tu es Petrus &c. Tibi dabo Claves &c. Ecce cura ei totius Ecclesiæ, & Principatus committitur, & ipse vices suas Vicariis suis Pontificibus relinquere

quare dignoscitur Ecclesiæ curam gerendi. Quibus profecto illustriora nescio an desiderare morosior quispiam possit; ut proinde supervacaneum sit plura ad hæc confirmanda superaddere, quæ horum simillima præsto alioquin ex Capitulis Ingilrammo traditis cap. 3, nec non ex epistolis cum ad Tilpinum Remensem, tum ad Episcopos Hispaniarum suppeterent.

De SS. Leone III, & Paschali I. abunde, opinor, pertractatum alibi est; properandum itaque ad alios, a quibus nec prope, nec procul aberrabat Gregorius IV, qui in epist. ad Episcopos Galliæ, Germaniæ, & Europæ de jure agens sibi proprio quæ Occidentis Patriarchæ nedum, sed imo quæ Orbis Primati de Episcoporum causis dignoscendi, ac dijudicandi: *Quia*, præmittit, *cunctarum, divina dispensatione, Ecclesiarum curam gerimus, omnibus nostra poscentibus suffragia Apostolica auctoritate subvenire optamus.* Quam quidem officii sui particulam conficiens ex verbis illis Lucæ 22. *Confirma Fratres tuos*, exindeque progrediens ad evincendum appellantiæ Episcoporum causas Apostolicæ Sedi integras fore dimittendas hanc reddit rationem: *Quia sic vices suas (Apostolica Sedes) aliis impertivit Ecclesiis, ut in partem sint vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis.* Plurimis postquam jus istud ex Prædecessorum suorum, ac Conciliorum statutis confirmasset, quæ passim in Decretorum suorum collectionem Gratianus intulit veluti 2. q. 6. C. *Decreto*, q. 7. C. *Si quis*, 25. q. 1. *Divinis*, 2. *Præceptis*, 2. dist. 4. *Licet* 45. dist., & alibi, pergit: *Expectandi sunt ergo magis, atque corrigendi Rectores Ecclesiæ, quam statim, & absque nostro consulto judicandi: quum majora negotia, & difficiliore causarum exitus SS. Patrum Canones spiritu Dei conditi, & totius Mundi reverentia consecrati jubeant sub nostra expectatione suspendi, nostroque moderamine finire.* Agebatur de Aldrici Cenomanensis Antistitis causa, qui gravem a Comprovincialibus passus invidiam ad Apostolicam provocaverat Sedem, quemque propterea loco manere, & permanere suo jubet Pontifex, donec apud se in iudicio fuisset de innocentia expertus; converso ad Gallos Episcopos sermone subjungens: *Nulli fas est vel velle, vel posse transgredi Apostolicæ Sedis præcepta... sitque alienus a Divinis, & Pontificalibus officiis,*

Part II.

L

qui

qui noluit præceptis obtemperare Apostolicis. Non præstat integram describere epistolam plurimis horum similibus redundantem, sed magis patiari te dimitti ad Emin. Baronium, qui eamdem ex MSS. Bibliot. Vatic., & S. Mariæ supra Minervam exhibet ad annum 839. n. 2, & seqq. Juvat interea non præterire, quod idem Pontifex, quum in Gallias adventasset, eumque Gallicani Episcopi gradu amovere ausu summo essent comminati, audacissimos Antistites compescuit, atque intra orbitam cohibuit quibusdam instructus, communitusque regulis a Paschasio ad id paratis, ut auctor est ipsemet Paschasius in vita Walæ Abbatis: *Ei dedimus, ajens, nonnulla SS. Patrum auctoritate firmata, Prædecessorumque suorum conscripta, quibus nullus contradicere possit: quod ejus sit potestas, imo Dei, & B. Petri Apostoli, ire, emittere ad omnes Gentes pro fide Christi, & pace Ecclesiarum; pro prædicatione Evangelii, & assertionem veritatis: & in eo esset omnis auctoritas B. Petri excellens, & potestas viva, a qua oportet omnes judicari, ita ut ipse a nemine judicandus esset.* Confer ejusdem Pontificis epistolam 3. ad Episcopos Regni Francorum, quam ex Bibliot. Floriacensi descriptam exhibet Harduinus tom. 4. Concil. pag. 1275.

Non degenerabat a Decessorum suorum sententia Sergius II, qui eo ipso, quo Ecclesiæ universali curæ intento incumberebat studio, Romanæ, ac propriæ juribus loco tenendis integris, indeque ubique exercendis insistens, in epistola ad Episcopos Transalpinos significavit Apostolicæ Sedis vices ab se Drogoni Metensi demandatas, ideoque a cunctis eidem obediri oportere. *Quia Nos, inquit, cunctarum sollicitudo angit Ecclesiarum, ubi ipsi esse non possumus, more Prædecessorum nostrorum, moderationis nostræ Vicarios damus. Ad nostræ igitur humilitatis vicem cunctis Provinciis trans Alpes constitutis Drogonem Archiepiscopum Metensem... constituimus, ut ab hac Sede Sanctissima Apostolorum Principis auctoritate percepta, vestris necessitatibus vice nostra idoneus ubique minister existat.* Expositis dein juribus ipsi factis congregandi Synodos, cognoscendique causas appellationis in prima instantia ad Sedem Apostolicam delatas, ac dijudicandi de personis cunctis Ecclesiasticis, subdit: *Salvo in omnibus hujus univers-*

universalis Romanæ Sedis Primatu , nostrique Præfatus honor : Quem nempe potissimo eo loco ponebat , ad quem appellere cunctis fas afforet , ex quoque Ecclesiæ universæ prospicere , a Domino sibi datum indicabat . Quæ approba pariter hæserit persuasio S. Leoni IV. sit perspicuum ex epist. ad Episcopos Britannia , ubi Sergio II. consona suggerens ; Si , inquit , inter quos damnandos esse dixerunt homines , fuerit Episcopus , qui suam causam in præsentia Romanæ Sedis Episcopi petierit audiri , nullus super illum finitivam præsumat dare sententiam ; sed omnino eum audiri decernimus . Hæc de suprema Pontificis potestate . De privilegio pariter infallibilitatis in admonit. ad Synodum Romanam anno 853. hæc habet . *Nulli fas sit absque proprii honoris periculo . . . adversus Sedis Apostolicæ decreta inviolato solidata fundamine unquam ausu temerario penetrare .* Conferunt huc quam maxime , quæ Benedictus III. dedit in epistola ad Hincmarum Remensem , quam quidem plerisque in locis ab Hincmaro depravatam observat Baronius , integram vero ex codice Antonii Augustini ipse describit ad annum 853. n. 14 , & seqq.

S. Nicolaus I , de quo pleraque ubi de VIII. Synodo , si quis alius Pontifex , Apostolicæ Sedis privilegia egregie vindicavit tum a nonnullis contra obnitentibus Gallis , tum ab obtrektoribus Græcis , ac præsertim a Photio primo Græcanici schismatis in-centore . Principio in Synodo Romana anno 863. capit. 5. generatim id statutum , cautumque summopere iussit , nemini absque ingenti piaculo fas fore Pontificiis decretis obistere , & oblucri : *Si quis dogmata , mandata , interdicta , sanctiones , vel decreta pro Catholica fide , pro Ecclesiastica disciplina &c. a Sedis Apostolicæ Præsule salubriter promulgata contempserit , anathema sit .* Quæ plane gemino privilegio tum supremæ potestatis , tum infallibilitatis omnino innixa supponit , & insinuat . Utrumque vero hoc privilegium ut magis , magisque confirmaret , optimoque loco collocaret , quid non scripsit , decrevit , egit ? Mox enim universæ Ecclesiæ curam sibi a Deo concreditam asserit , ut in epist. 1. ad univers. Catholicos : *Quoniam cunctarum Christi Orium cura constringimur , quum vices ipsius gerimus , cui specialiter divinitus dicitur : Pasce Oves meas : & iterum : Tu aliquan-*

do conversus &c. *Non potuimus negligere quominus visitaremur oves dispersas, & dissipatas, vel quominus confirmaremur in fide, & bonis moribus fratres nostros, & proximos: & in epist. 13. ad S. Ignatium: Onera totius Ecclesie bajulamur. . . sustinemus curarum gravamina. Mox super universam Ecclesiam esse erectam Sedem Apostolicam, itaut Principatum divinæ potestatis non modo, sed in fide firmitatem sit adepta, affirmat, ut in epist. 2. ad Michaellem Imperatorem: Principatum divinæ potestatis. . . super solidam fidem Apostolorum Principis . . . constituens (Christus) ejus primam Sedem deliberavit; nam voce Dominica ipsi dictum fuerat: Tu es Petrus &c. Petrus denique a firmitate petra, quæ Christus est, structuram universalis Ecclesie inconcussam, & fide robore solidatam . . . munire non cessat. Plurimis, ac præclaris id persequitur in epist. 8. ad eundem Imperat., liquido ostendens Romanum Pontificem potestate supra Concilia potiri: Non ergo dicatis non eguisse vos in causa pietatis Romanæ Ecclesie, quæ collecta Concilia sua auctoritate confirmat, & sua moderatione custodit: unde quedam eorum, quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt. (Quod probat exemplis pseudo-Synodi Ephesine II, & Constantinopolitanæ Iconoclastarum.) Quoniam quum secundum Canones, ubi est major auctoritas, judicium inferiorum sit deferendum ad dissolvendum scilicet, vel ad roborandum, patet profecto Sedis Apostolicæ, cujus auctoritate major non est, judicium a nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus licere judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet Mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permixsus; juxta quod & Bonifacius, & Gelasius Sanctissimi Præsules non suis adinventionibus, sed Ecclesie Romanæ consuetudinem non ignorantes dicunt. Refertur Cap. Patet 9. q. 3. Refertur & cap. Si Romanorum dist. 19. Romanorum Pontificum, iniquens, decreto ceterorum opuscula tractatorum approbantur, vel reprobantur; ita ut quod Sedes Apostolica approbavit, hodie teneatur acceptum; quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur. Refertur etiam Cap. Arguta 2. q. 6, ubi ait: Venerandi canones judicia totius Ecclesie ad hanc Sedem deferri jubent. Id vero totum in unius Pontificis utrumque privilegium tandem refundit: Pri-*

Privilegia, subjungens, *istius Sedis perpetua sunt*, divinitus radiata . . . permanent, Deo gratias, haecenus illibata . . . & quousque Christianum nomen predicatum fuerit, illa subsistere non cessabunt . . . Nam & inter cetera is, per quem Nobis praeipue ista sunt privilegia collata, Tu aliquando conversus, audivit a Domino, Confirma fratres tuos.

Qua Apostolicam Sedem nulla unquam haereticis labe infectam perhibet: quin imo ad eandem pro recta fide ediscenda undique Ecclesias confugisse; ut in epist. 6. ad Photium: *Universitas credentium ab hac S.-Romana Ecclesia, quae Caput omnium est Ecclesiarum, doctrinam exquirat, integritatem fidei deponat, criminum solutionem, qui digni sunt, exorant*. Et infra. *Constat S. Romanam Ecclesiam & omnium Ecclesiarum Caput esse, & ab ea rectitudinem, atque ordinem in cunctis Ecclesiasticis institutionibus . . . exquirere, & sectari*. Et in epist. 9. ad Michaellem Imperatorem: *Quum hac Apostolica Sedes semper in sana doctrina perstiterit. Qua statutis ab Apostolica Sede jugiter adhæsisse Ecclesiam universam, ut in epist. 10. ad Clerum Constantinop.: Nostis, quae ab ea statuta fuerint, hac universalem semper Ecclesiam tenuisse, ita ut contra singulos errores in Ecclesia exortos prior hac secundum Primatus sui auctoritatem sententiae terminum dederit, & ita deum universalis Ecclesia, licet aliquantulum temporis in quibusdam reluctata sit, quae illa tamen probavit, quandoque probaverit, & quae illa refutavit, ipsa refutaverit*. Et in epist. 5. ad praelaudatum Imperatorem: *De ejus (scilicet Apostolicæ Sedis) consultu, quae Ecclesiasticis conveniunt negotiis, quae agenda fuerint irretractabiliter cuncta disponere, ordinare, atque definire potuit: nempe Ecclesia Constantinopolitana. Nunc Apostolicæ Sedis officio deputat rerum Ecclesiasticarum ubique gentium curam gerere, ut in epist. 18. ad Carolum Calvum: Sedes haec sancta, atque precipua, cui Dominici gregis est sollicitudo, curaque commissa, in omnibus Mundi partibus rectitudinis suae dispositione salubri cuncta ordinare, perficereque divino freta procurat auxilio*. Nunc in more positum affirmat undique terrarum pro remedio spirituali ad Romanam Ecclesiam confugere, ut in epist. 20. ad Carolum Calvum, & 21. ad Hermentrudem Reginam: *Fidelium uni-*

universitas gentium ex variis Mundi partibus cujuscumque sint ordinis, vel atatis, si qua forte criminis noxa... detinentur, ad hanc sanctam omnium terrarum Matrem Romanam Ecclesiam, ut salutare percipiant remedium, recurrunt. Confer epistolam 17. in append. 1. ad Rivoladrum Episcopum, & 24. in append. ad Hincmarum Remens. Ad hæc privilegia Apostolicæ Sedis data esse in Ecclesiæ universæ juvamen, ut in epist. 32. ad Episcopos Synodi Silvanectensis: Privilegia Sedis Apostolicæ tegmina sunt, ut ita dicamus, totius Ecclesiæ Catholicae..., & munimina sunt circa omnes impetus pravitatum. Ad-his epist. 28, & 29. ad Hincmarum Remensem; 33, 34, & 44. ad Rothadum Sueffion.; sermonem in Synodo Rom. anno 865. ejus causa habitum; epist. 40. ad Carolum Calvum; 37, & 41. ad Hincmarum; 42. ad Episcopos Galliar.; 45. ad Franconem Tungrensem; & 70. ad Hincmarum, & Episcopos Galliar. de Græcorum calumniis.

Quid plura? Quando super Ecclesiam se potem esse repetit in epist. 5. in append. 1. ad Hincmarum: Pastoralis sollicitudinis cura cōstringimur, & hci sublimitate, qua Nos superna providentia totius domus sue generalitati præposuit, provocamur, ut Apostolatus nostri apex in ea tamquam lapis positus angularis ad imitationem ipsius, fidelibus quidem, & humilibus tutissimum, & firmissimum refugium... exhibeat. Et paucis interjectis. Proinde dilectio tua sequens instituta Majorum, ea, quæ possunt aliquam recipere questionem, ad Nos quasi ad Caput, & apicem Episcopatus referre studuit. Legeſis epist. 9. append. 1. ad Rotlandum Arolar. Quid vero, quod Ecclesiæ universæ, ac Synodis præfinire leges Apostolicæ Sedis partes esse confirmat, ut in epist. 13. ad Rodulphum Bituricensem, ejusque suffraganeos in append. 2. Capituli Religionis, idest Sanctæ Apostolicæ Sedi hærete. Et infra. Quam, rogo, validitatem vestra poterunt habere judicia, si nostra quomodolibet infirmantur, de quibus nec retractari licet? Vel quod robur Concilia vestra obtinere valebunt, si suam perdiderit Sedes Apostolica firmitatem, sine cujus consensu nulla Concilia vel accepta esse leguntur? Aut legite sacros Canones, & Synodalia gesta revolvite, & videte, quod Sedi Apostolicæ non solum quoslibet Metropolitanoſ, quorum causa eidem est Sedi semper servanda, verum etiam Pa-
triar-

triarchat moris fuisse pro emergentium qualitate damnasſe, vel etiam abſolviffe, juſque ſemper, & ſas habuiſſe de omnibus Sacerdotibus judicare; utpote cui ſacultas eſt in tota Chriſti Eccleſia leges ſpeciali prærogativa ponere, ac decreta ſtatuerè, ac ſententias promulgare. Confer & epiſt. 19. in append. ad eundem Rodulphum; & 23. ad Wenilonem Senon., ejuſque ſuffraganeos.

Denique de indeſectibilitate Romanæ Eccleſiæ expreſſe diſſerens eandem ab indeſectibilitate ſedentis in ea Pontificis derivat, & repetit in reſponſ. ad conſulta Bulgar. reſp. 106. *B. Petrus, qui in ſede ſua vivit, & præſidet, dat quærentibus fidei veritatem. Nam & S. Romana Eccleſia ſemper ſine macula fuit, & ſine ruga: nimirum quia ille hanc iſtituit, cujuſ fidei conſeſſio divinitus exſtitit approbata: ad quam videlicet Chriſtianitatis fidem vobis inſinuandam ecce ſcripta noſtra ... deſtinavimus.* Romanæ ruruſ Eccleſiæ conſuetudines amplecti, atque ab ea conſulta accipere Epiſcopos omnes, Eccleſiaſque conſueviſſe commemorat epiſt. 1. & 2. ad Adonem Viennensem in append. 2. Solemne item Epiſcopis jugiter fuiſſe convenire ad Concilia Romæ celebranda in epiſt. 3. ad eundem ſcribit, non ſecus ac cauſas graviores, necnon appellationum ad eandem deferendas fore, qualis cauſa Wlſadi, admonet in epiſt. 11. ad Epiſcopos Synodi Sueſſionenſis; 12. ad Hincmarum; & 13. ad Carolum Regem. Dintius in his immoratus iccirco ſum, quod de Pontificis ſanctitate, doctrinaque præclariffimi ſententia pertractaretur, quique nihil habuit antiquius, quam Apoſtolicæ Sedis privilegia, qua a Græcorum convitiis vindicare, qua contra Gallorum conatus defendere; de quo proinde Hadrianus II. ſucceſſor in epiſt. 31. ad Adonem Viennens. ſcripſit: *Acta præſati Pontificis tanto a nullo patimur quolibet pacto convelli, quanto ipſe Nobis, quaſi quodam novum ſylus apparens, & vitæ, vel doctrinæ ſuæ fulgore errorum tenebras abigens, non quod abolendum, ſed quæ imitandum ſit, & fecit, & docuit.* Cujus certe imitationis indicia ſunt inter clara alia epiſtola 1. ad Synodum Tricaſſinam, 2. ad Synodum Sueſſion., & 3. ad Carolum Calvum. Sed de eo ſtatim. Interea ſi his omnimode non efficitur, quod intendimus, nescio plane, quibus demum effici poſſit.

Sufficitur nihilofecius, ſuffragioque efficit ſuo Hadrianus II,
qui,

qui, ut silentio præteream epistolas ad Lotharium Regem, ad Synodum Trecentem, ad Episcopos Synodi Sueffionensis, ad Carolum Regem, ad Basilium Imperat., ad Synodum Duziacensem &c. intimæ sententiæ ipsius locupletes testes, in Synodo Romana, quæ refertur act. 7. Synodi viii. generalis, his allocutus legitur ex versione Anastasii: *Intolerabilis est ista præsumptio, & hanc aures præcordiorum, fateor, sustinere non possunt. Quis autem vestrum, precor, tale quid audiuit, vel quis hujusmodi temeritatis saltem lectione immensitatem invenit? Siquidem Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum Præsulibus judicasse legimus, de eo vero quemquam judicasse non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus post mortem anathema sit dictum, sciendum tamen est, quia fuerat super hæresi accusatus, propter quam solum licitum est minoribus Majorum suorum motibus resistendi, vel pravorum sensus respuendis, quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec ceterorum Antistitum culpam de eo quamlibet fas fuerit proferendi sententiam, nisi ejusdem primæ Sedis præcessisset auctoritas. Quia scilicet, ut adnotat Lupus cap. 7., Legatis in privatis instructionibus a S. Agathone demandatum fuerat, quatenus si Græci Præsules Honorium in diptychis hæreticorum inscriptum vellent damnatum, alias in Ecclesiarum pacem haud consensuri, eundem Honorium dispensatoriè damnari, & pro illorum salute immolari, utpote qui aliquid causæ dedisset, non repugnarent. Post hæc in formula fidei, quam Synodo VIII. subscribendam transmisit, hæc habet Hadrianus: *Quia non potest D. N. J. Christi prætermitti sententia dicentis: Tu es Petrus &c. hæc, quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus, quia in Sede Apostolica immaculata est semper servata Religio, & sancta celebrata doctrina.* Quibus plane supremæ in Concilia ipsa Generalia potestati, infallibilitatis privilegium apertissime accumulatur. Johannes VIII. jungendus, qui in epist. ad Lambertum Spoletanum Comitem scripsit: *Sedes Apostolica libera semper existens, habens Domini auctoritatem dicentis: Ego rogavi pro te &c.* Item in epist. 36, & 37. ad Rostagnum Arelatensem Episcopum, & Episcopos Galliarum, verba ipsamet usurpavit S. Gregorii Magni in epistolis ad Virgilium Arelatensem 50, & 51. quæ de re inter alias illæ Johanni VIII. a Natali abjudicantur, sed*

imme-

immerito, uti Criticis temperatioribus visum est. Idem vero in Synodo Romana anno 877. celebrata, & Trecenti II. anno 878. Romana, ait, *Ecclesia est Magistra, Mater, & Caput Ecclesiarum*. Similia repetit in epist. 131. ad Idelfonsum Regem Gallaciæ; 93. ad Basilium, Constant., & Alexandrum Imperat.; 86. ad Cler. Salonit.; 75, & 88. ad Michaellem Bulgar. Regem. Præterea in epist. 22. ad Petrum Comitem, quem adhortatur ad operam impendendam suam apud præmemoratum Regem, quatenus uni Romanæ Ecclesiæ gentis suæ sacra regenda permitteret, hæc habet: *S. Romanam Ecclesiam B. Petrus in hac fide fundatam proprio sanguine cum Paulo Domino Deo consecravit, & dedicavit... Sicut aqua non potest alibi tam munda, & limpida, quemadmodum in fonte, unde originem protrahit, inveniri; ita fides numquam omnino poterit alibi tam pura, & tam nitida reperiri, sicut in Ecclesiæ nostræ vivario, ubi eam non tecta perstillantia, quibus litigiosa mulier, idest hæretica pravitas, comparatur, sed ille polorum Claviger uberrime, & purissime congregavit, qui ex ipso fonte vivo hunc calitus hausit, & limpidissimam conservandam mandavit*. Similia habet in epist. 2. ad Landalphum Capuanum; epist. 11. ad Deltum Episcop.; 81. ad Anspertum Mediolanen.; 94. ad Clericos Constantinop.; 96. ad Patricios Constantinop.; & epist. 11. ad Adalardum Turonensem in appendice apud Harduinum tom. 6. p. 1.

Stephanus V., aliis VI. (qui nempe Stephanum II. quamvis triduo post electionem fatis functum inter Pontifices numerant) litteris Basilii Imperatoris in Marinum I., & Hadrianum III. decessores suos contumeliarum, probrorumque cumulatissimis, quod Photium sede motum restituere detrectassent, respondens, quod potestatem Imperatoriam inter, ac Pontificiam intercederet, longum, latumque discrimen adnotat, quamque sublimi loco, & honore præ Imperatoria Pontificia haberi deberet, his admonet: *Quemadmodum, inquit, vobis rerum temporalium principatus a Deo est traditus, ita Nobis per Coriphæum Apostolorum Petrum rerum spiritualium Principatus. Datum tibi est, ut cures quo pacto Tyrannorum impietatem, & immanitatem potentia ferro præcidas, subjectis tuis jura administres, leges condas, terra, marique exercitum rite componas. Nostri vero cura gregis tanto præ-*

Part II.

M

stan-

stantior est, quantum inter caelestia, ac terrena discrimen. Ob-
testor igitur tuam pietatem, ut Principum Apostolorum instituta
sequare, magnaque veneratione proseguare: omnium enim in
Orbe terrarum Ordo, & Pontificatus Ecclesiarum a Principe Apo-
stolorum Petro originem accepit, per quem & Nos sincera, & in-
corrupta doctrina instruimus omnes, & docemus. Leges, si li-
bet, ejusdem Stephani VI. epistolam ad Episcopos Orientis: nec-
non Johannis IX. epistolam ad Stylianum anno 893., ut vult P.
Raderus, vel anno 895., ut autumat Baronius exarata. Bene-
dictus IV. in epist. 2. ad Clerum, & populum Lingonensem horum
similium habet refertissima, quæ omnia otium non suppetit sin-
gillatim oratione complecti.

Sæculo X., & XI. auctoritate sua, auspicioque plurimum con-
 fert, probeque Leo VII., qui in epist. 3. ad Gallos, & Germanos sic
 scribit: *Scitis, quod ab ipso Domino B. Petro Principi Apostolorum,*
ejusque Vicariis omnium Ecclesiarum cura commissa est, Veritatis
voce dicente: Tu es Petrus &c. Cui etiam proprias Oves commenda-
vit dicens: Pascere &c. Et idcirco pro universis Ecclesiis sollicitudi-
nem gerimus, & veluti in specula positi, quid per totius Orbis
Provincias geratur, vigilantia cura insistimus. Ita loquens indicavit
perfecto supremæ Pontificis, cujus nutu cuncta dirigi oportet,
in Ecclesia esse partes, eique ex officio a cunctis parendum; pro-
culque abesse periculum omne, ut edocenti Pontifici auscultantes
a recta desistant. De Johanne XII. agam commodius alibi, quam-
que ex eo Apostolicæ Sedis auctoritati detrahendi, invidendique
arripiunt nonnulli, ansam prorsus amoliar. Interea jungere juvat
Johannem XIII., qui in epist. 1. ad Episcopos Britanniarum, cujus me-
minit Innocentius III. lib. 11. ad Bartholom. Turonen., et si 2.
nonnullis tribuatur Johanni X., hæc habet: Quia vice B. Petri
Apostolorum Principis, Domino Deo dignante, omnium Ecclesiarum
curam suscepimus, sollicitudinem, qua uniuscujusque fides integra
in eodem Domino reservetur, ubique severe observare debemus.
Adeo ne vero sollicitus esset alienæ fidei, si ipsemet in fide falli, &
fallere non esset nescius? Ad hæc Benedictus VI. decessoribus haud
dispar in epist. ad Fridericum Salisburg., cui Apostolicas vices
in Norico, & Pannonia concedit, sic præatur. Totius Ecclesiæ
Jan-

sanctum constituit (Christus) Petrum Principem, cui Gregen-
commisit Ecclesiasticum tertio ei dicens: Pisce &c. Cui etiam ligan-
di, atque solvendi tradidit potestatem dicens: Quodcumque ligaveris
&c. Et non solum Sancto talis concessa est Petro potentia, sed etiam
suis Successoribus ejus vicem in Ecclesia tenentibus eadem ligandi,
atque solvendi a Deo tradita est potestas. Sancti itaque Petri Apo-
stoli Successores per loca, prout opus fuerat, atque decuit, consti-
tuerunt Archiepiscopos, qui eorum vicem tenerent in Ecclesiis,
quia ipsi universas regere non poterant Ecclesias. En unde profe-
ctum, atque in more positum, ut qui Apostolicæ Sedis vices age-
rent, ubique constituerentur! Similia scribit Benedictus VII. ad
Gallos, & Germanos. De singularibus vero in S. Petro acceptis
prærogativis loquens Gregorius V. in diplomate, sive privilegio
pro Abbatia S. Ambrosii: Postquam, inquit, Beato Petro Aposto-
lorum Principi Dominus, ac Redemptor N. J. Christus... ligandi
atque solvendi in Cælo, & in terra potestatem tribuit, etiam ja-
nuas Regni Cælorum referendas concessit, supra soliditatem fidei
sanctam stabilire dignatus est Ecclesiam, secundum veridicam vo-
cem dicentis: Tu es Petrus &c. Ecce ex S. Petri in fide stabilitate
rite repetitam Ecclesiæ universæ in fide stabilitatem! Leges ejus-
dem epistolam ad Arnulphum Remensem, quæ Silvestro II. tri-
bui solet.

Ea sane, quæ intime animo infixæ infedebat, persuasio in caus-
 fa erat, cur Pontifices in propriis explicandis privilegiis eandem
 pariter loquendi formulas usurpare ferme solerent. In his Johan-
 nes XVIII. in epist. 1. ad Jordanum Lemovicensem, & Galliarum
 Episcopos, lecta in Conciliis Bituricensi, & Lemovicensi II. an-
 no 1031. *Ad pastorem, scribebat, sollicitudinem pertinet, quum*
aliquid controversiæ in Ecclesia oritur..., extirpare radicitus. Et
infra. Petrum Principem Apostolorum credimus, quia Apostolos,
constituit, sicut est Marcus, Mathias..., Lucas, Paulus, & Barnabas.
Et paucis intejectis pergit. Nos in firma petra edificati Martialem
Apostolum nominari posse definimus. Indicia sunt ne ista, sodes dic,
a Conciliorum, aut Canonum legibus coarctatæ Pontificiæ pote-
statis, qua causæ, aut controversiæ in Ecclesia exortæ definitivo
dirimi judicio nequeant? Propriorum jurium S. Leone IX. tena-

cior an fuerit, profecto nescio: sed nescio quoque an rem facerem gratam, si quam ille propriis vindicandis, exponendisque privilegiis impendit, operam persequi sermone omnem vellem: unde satius erit, & utilius, sexcentis missis, nonnulla deligere, nec diutius imo in iisdem immorari. Itaque data ad Thomam Africanum Episcop. epist. 3, postquam Carthaginensis Archiepiscopi Primatum in universam Africam confirmasset, finitiva sententia deponi Episcopos non posse inconсульта Sede Apostolica declaravit his verbis: *Hoc autem nolo vos lateat non debere præter sententiam Romani Pontificis universale Concilium celebrari, aut Episcopos damnari, vel deponi: quia etsi licet vobis aliquos Episcopos examinare, definitivam tamen sententiam absque consultu Romani Pontificis non licet dare: quod in SS. Canonibus statutum, si quaritis, potestis invenire... Scilicet quia omnium Ecclesiarum majores, & difficiliore causæ per sanctam, & principalem B. Petri Sedem a Successoribus ejus sunt definiendæ. Quæ eadem repetit in epist. 4. ad Petrum, & Johannem Africanos Episcopos, quæ egregie de Episcoporum, & Archiepiscoporum institutione dissertit: Hoc vos non lateat, non debere præter scientiam Romani Pontificis universale Concilium celebrari, aut Episcopos damnari, vel deponi. Cujus rei hanc reddit rationem: Quia omnium Ecclesiarum majores, & difficiliore causæ per sanctam, & principalem B. Petri Sedem a Successoribus ejus definiendæ sunt, utpote cui divinitus dicitur: Confirma &c. Tibi dabo &c. Quam vero animo de peculiari infallibilitatis prærogativa approbam præferret sententiam, planam facit in epist. 5. ad Petrum Antiochenum, ubi postquam dixisset Romanam Ecclesiam Ecclesiæ universæ prælatam, ad eamque difficiliore causas definiendas referri debere, subdit: Solus est Petrus, pro quo ne deficeret ejus fides Dominus, & Salvator asseruit se rogasse dicens: Simon Simon ecce &c. Ego autem rogavi &c. Quæ venerabilis, & efficax oratio obtinuit, quod hætenus fides Petri non defecit, nec defectura creditur in Throno illius usque in sæculum sæculi; sed confirmabit corda fratrum variis concutienda fidei periculationibus, sicut usque nunc confirmare non cessavit. Potissimo autem in epist. 1. ad Michaelem Cerularium, & Leonem Acridanum Photiani schismatis instaurato-*

rato-

ratotes styllum suum exacuit, atque utrumque Romani Pontificis ab iis impetitum privilegium vindicandum suscepit. Exscribenda integra epistola esset, siquidem nullus sit apex, qui huc apprimere non collineet. Ex paucis tamen, quæ delibamus, cetera facile dantur intelligi. Ibi igitur hæc habet inter alia: *Taliter S. Ecclesia super petram, id est Christum, & super Petrum, qui prius Simon dicebatur, edificata, quia Inferi portis, disputationibus scilicet hereticorum, quæ vanos ad interitum introducunt, nullatenus foret superanda, sic pollicetur ipsa veritas, per quam sunt vera, quæcumque sunt vera: Portæ Inferi non prævalebunt adversus eam. Cujus promissionis effectum se precibus impetrasse a Patre idem Filius protestatur, dicendo ad Petrum: Simon Simon &c. Ego autem rogavi pro te &c. Erit ergo quispiam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cujus velle est posse, audeat in aliquo vacuum putare? Nonne a Sede Principis Apostolorum, Romana videlicet Ecclesia, tam per eundem Petrum, quam per Successores suos reprobata, & convicta, aut expugnata sunt omnium hereticorum commenta, & Fratrum corda in fide Petri, quæ hætenus nec defecit, nec usque in finem deficiet, sunt confirmata? Idem argumentum versat in epist. 7. ad Constantinum Monomachum. Cui coherentes Nicolaus II. in epist. 3. ad Gervasium Remensem supra S. Petrum *Fundamentum universalis Ecclesiæ solidatum* ait: & Alexander II. in epist. 1. ad Mediolanenses *Universalis Ecclesiæ curam* sibi incumbere scribit: in epist. 14. ad præmemorat. Gervasium Remen. in S. Petro *Christi Ecclesiam edificatam*: & in epist. 21. ad Archiep. Galliarum: *Potius universalis Ecclesiæ regendum, ac disponendum sibi statum incumbere*. Confer Ivonem par. 9. cap. 6. q. 10. 373 & Gratianum 7. q. 2. C. *In tuis*; 32. q. 5. C. *Notificasti*; 35. q. 4. C. *Ad Sedem*, & alibi sæpe.*

Æqui, bonique facias, quæso te, si modo, quod operæ est pretium, vel in compendifaciendis, quæ ex S. Gregorio VII. affluunt, testimoniis paullo amplius ero prolixior. Quam illustra, tam innumera sunt ista, adeo ut non attingere vel obiter nefas sit: attingere vero vel brevius nescio, an nequeam. Tanti autem majoris testimonia ejusmodi frugi viro faciendâ obtingunt, quod a Pontifice sapientia, & Sanctitate præstantissimo fuerint pro-

profusa nedum, sed quod tum propugnata fuerint quam maxime; quum ad eadem oppugnanda communi impetu facto undique nefarii hostes irruerent. Is itaque lib. 1. epist. 7. ad Beatricem, & Mathildem S. Romanæ Ecclesiæ fidem eximiis celebrat laudibus: *Immobilem Petram* vocans: & epist. 64. ad Alphonsum Castellæ, & Sancium Aragoniæ Reges, asserens Romanam Ecclesiam *a Petro, & Paulo supra firmam petram per Christum fundatam*, cui *portæ inferi, idest linguæ hæreticorum, numquam prævalere potuerunt*. Lib. 2. epist. 31. ad Henricum Imperat. a S. Romanæ Ecclesiæ in fide firmitate firmitatem in fide Ecclesiarum omnium reposcit: *Bene*, inquit, *universi Orientales præstolantur, quid fides Apostoli Petri inter diversas opiniones eorum decernat. Instat enim nostro tempore, ut impleatur, quod pius Redemptor speciali gratia dignatus est Apostolorum Principi indicare, ac præcipere dicens: Ego pro te rogavi &c.* Lib. 3. epist. 18. Simeonem Hispanum Episcopum adhortans ad Apostolicæ Sedis decretis obedientiam, hanc ex Lucæ 22. deducit causam: *Apostolica enim Sedes Deo gubernante firma permansit ab ipsis primordiis, eoque tuente illibata perpetuo permanebit, testante eodem Domino: Ego pro te rogavi &c.* Lib. 4. epist. 2. ad Herimannum Metensem supremam Pontificis Romani potestatem in Ecclesiam, qua latet patet, universam vindicandam suscipiens: *Ubi*, scribit, *Deus B. Petro principaliter dedit potestatem ligandi, & solvendi in Cælo, & in terra, nullum excepit, nihil ab ejus potestate subtraxit: & epist. 28. ad Hispanos infallibilitatis prærogativam subtexens: Sancta*, inquit, *& Apostolica Sedes Princeps, & universalis Mater omnium Ecclesiarum, ad conservandam Catholicæ fidei veritatem... documenta, & salutifera administrat munia*. Lib. 6. epist. 35. ad Archiep. Rotomag., Turonens., & Senonens., quos Lugdunensi ceu Primati subesse jubet, & obedientiam præstare, de Pontificiæ potestatis vario genere, usuque disserens: *Sedes Apostolica, scribit, Spiritu Sancto edocta per diversas Provincias, & Regna Præsules, Archiepiscopos, & Prælatos ordinavit... Neque enim universitas alia poterat ratione subsistere, nisi hujusmodi magnus eam differentię ordo servaret*. Percurre totam epistolam, qua affabre constitutos in Ecclesia hierarchicos gradus, eisque ceu

Mo-

Monarcham præfectum Romanum Pontificem facile perspicies .

Ad hæc lib. 7. epist. 24. ad Willelmum Abbatem Hirfangensem, S. Ambrosii laudato nomine, de necessitate communicandi cum Romana Ecclesia, eique in doctrina fidei consentiendi verba faciens: *Hereticum esse constat, inquit, qui Romanæ Ecclesiæ non concordat*. Lib. 8. epist. 1. ad Synnadensem Archiepiscopus, qui cum Armenis in violatæ fidei suspensionem ei venerat, postquam Græcorum calumnias in Romanam Ecclesiam ejaculatas posthabendas, nec ab impendenda eidem Rom. Ecclesiæ obedientia cessandum, *Ut quæ per B. Petrum ab ipsis fidei primordiis a SS. Patribus omnium Mater Ecclesiarum adstruitur, & ita usque in finem semper habeatur*, denuntiasset; alio præterea ex capite ab ejus obsequio non resiliendum subjungit, quod a fide deficere Pontifex in ea præsidens nullo possit modo: *In qua nullus unquam hæreticus præfuisse dignoscitur, nec unquam præficiendum, præsertim Domino promittente, confidimus, ait enim Dominus Iesus: Ego pro te rogavi &c.: & epist. 21. ad Herimannum Metensem, laudatis ex Matth. 16. verbis: Tu es Petrus &c., ex iis ista extundit. Hoc privilegium B. Petro Apostolorum Principi celesti decreto principaliter traditum, atque firmatum SS. Patres cum magna veneratione suscipientes, atque servantes S. Rom. Ecclesiam tam in generalibus Conciliis, quam etiam in ceteris scriptis, & gestis suis universalem Matrem appellaverunt, & sicut ejus documenta in confirmatione fidei, & eruditione sacræ Religionis, ita etiam judicia susceperunt, in hoc consentientes, & quasi uno spiritu, & una voce concordantes, omnes majores res, & præcipua negotia, nec non omnium Ecclesiarum judicia ad eam quasi ad Matrem, & Caput debere referri, ab ea nusquam appellari, judicia ejus a nemine retractari, aut reselli debere, aut posse. Quæ confirmat testimonio subinde SS. Gelasii in epist. ad Anastas.; Julii in epist. ad Orient.; Gregorii M. lib. 2. de privileg. Monast. S. Medardi in epist. ad Senatorem; & lib. 4. epist. 31. ad Mauritium Imper.; Zachariæ in epist. ad Pippinum; & Symmachi in Synodo Rom. Viden S. Petro, quæ de Romanæ Ecclesiæ privilegiis prædicantur, accepta referri! Viden ejusmodi privilegia ea esse cum Primatu conjunctam supremam in Concilia potestatem, ac in fide in-*
falli-

fallibilitatem ! Legenda integra epistola sacre eruditionis cumulatissima . Quid plura ? Profecto a S. Gregorio VII. Pontificis infallibilitatem , supremamque potestatem fuisse propugnatam adeo verum , ut ipsimet , quos oppugnamus , fateri cogantur , ut proinde veritas ab ipfomet D.Fleurio hist. Ecclesi. lib. 63. n. 12. confessionem extorserit : de scripto namque illo , cui titulus : *Dictatum Gregorii Septimi*, loquens , quod opus Gregorii VII. legitimum sortum non censet , qua in sententia Criticos nunc communiter suffragatores habet , fatetur tamen ex 27. articulis , quibus comprehenditur , quosdam veros esse , quosdam autem falsos : veris adnumerat sequentes : quod Ecclesia Romana a solo Christo fundata fuerit : quod maiores causæ ad illam referri debeant : quod Ecclesia Rom. nunquam erraverit ; nec pro catholico habendus sit , qui huic Ecclesiæ non conjungitur . Ex Fleurio ergo sequitur Ecclesiam Romanam esse in fide infallibilem , supremamque in Ecclesia , etiamque supra Concilia potestate potiri .

Neque ab his parum , aut plurimum abludebat , qui ejus postea in locum successit , pridem vero operam commodaverat suam omnem , Victor III. : quippe qui , ut auctor est Leo Hostiensis in Chron. lib. 3. cap. 49 , dum Cassini demoraretur , præcipienti Henrico jam ab Imperii Sede a S. Gregorio VII. deturbato , ut sibi fidem juraret , ac Monasterii investituram de manu sua susci-peret , ac minas denique , si abnueret , intentanti respondit inter alia : *Sedes Apostolica Domina est nostra , non ancilla , nec alicui subdita , sed omnibus prælata , & ideo nulla omnino ratione sub jugo a quoquam mitti potest . . . Neque Regem ipsum , neque totum simul Orbem , si in unum conveniret , se ab hac depellere posse sententia* . Idem præterea , uti refert præcit. Leo Hostiensis cap. 71 , in Synodo Beneventana constitutione edita adversus Hugensem Archiep. Lugdunensem , & Richardum Massiliensem Abbatem in Pontificem maledicentissimos , quos propterea a communione suspendit , Synodi Patres ita alloquitur : *Vobis auctoritate Apostolica præcipimus , ut ab eis abstinere curetis , neque illis oratio communicetis , quia Ecclesiæ Romanæ communione sua se sponte privarunt : nam ut B. scribit Ambrosius , qui se ab Romana Ecclesia segregat , vere est habendus hæreticus* . Quibus pariter verbis

bis paullo ante S. Gregorius VII. oportune fuerat usus. Cedo vero, eidem viæ insisteret pariter, sicuti sui par erat, Urbanus II., qui in epist. 3. ad Eliam Barensem Episcop. de S. Romanæ Ecclesiæ Primatu, deque impendenda ei propterea obedientia proloquens: *Instituente*, inquit, *Domino Ecclesiarum omnium Princeps est, cui ut Matri summa debet ab universis reverentia exhiberi*. Primatus istius præ aliis esse appendicem supremam in Episcopos omnes, necnon in omnem Ecclesiam auctoritatem adeo, ut nec ab ulla Synodo coarctari ejus valeat sententia, in epist. 20. ad Richerium Senonen., & ceteros Galliar. Episcopos dilucidis his edocet verbis: *Quum luce jam clarius constet Apostolicæ Sedis Pontifici non solum Episcopos, & Primates, sed ipsos etiam Patriarchas divina institutione esse subiectos, quum noverint ab omnibus ad ipsum, ab ipso autem ad neminem appellandum; quum sciant ei soli fas esse de omni Ecclesia judicandi, ipsum vero nullorum subjacere judicio: nec vos illud credimus ignorare, quod sola, nulla Synodo præcedente, Sedes Apostolica valeat suo statui restituere, quos Synodus inique damnaverit, ipsius vero nemini liceat retrahere judicia*. Data fuit epistola ea occasione, quod Regem a Pontifice excommunicatum Galli Episcopi absolvere ausi essent.

Paschalis II., quum gravi necessitate compulsus, & ad liberandum se, ac Romanos captivos, atque incendia, rapinas, cædes, aliaque mala, quibus afflictabatur Ecclesia, propulsanda Henrico V. Imperatori privilegium investiturarum indulgisset per vim ab ipso exortum, Concilium Lateranenſe III. convocavit, in quo se male egisse confessus postquam fuisset, privilegiumque concessum diris omnibus devovisset, Brunus vero Signinus Episcopus subjunxisset: *Gratias agamus Omnipotenti Deo, qui Dominum Papam Paschalem, qui præſenti Concilio præſidet, audivimus proprio ore damnantem privilegium illud, quod pravitatem, & hæresim continebat: ad hæc quidem cavillatorie subtexens, Qui illud fecit hæreticus fuit: at Johannes Cajetanus ad hæc commotus Signino quum respondiſſet: Tu ne & hic, & in Concilio nobis audientibus Romanum Pontificem appellas hæreticum? Scriptum, quod fecit D. Papa, malum quidem fuit, sed hæresis non fuit; Paschalis, inquam, horrendo hæresis nomine graviter pulsatus,*
Pari II. *N* *ma-*

manuque silentium indicens, in hæc verba fatus est: *Fratres, & Domini mei, Ecclesia ista numquam habuit hæresim, imo hic omnes hæreses Eutyebiana, & Sabelliana contrita, Photinus, ceterique hæretici destructi sunt: pro hac Ecclesia Filius Dei in passione sua oravit, quum dixit: Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua &c.* Videndi Bail in summa Concil. tom. 2. ad sæcul. XII. Concil. Lateran. III, & Harduinus tom. 6. Concilior. part. 2. pag. 1800, & seqq., ubi refert epist. 38. ad Norigaudum Episcopum; Augustod. 3. epist. 90. ad Petrum Acheruntinum Archiepiscopum; & epist. 103. ad Henricum Regem, & Episcopos Angliæ, in quibus Paschalis tum fidem Sedis Apostolicæ indefectibilem, tum ejusdem supremam auctoritatem liquido adstruit ex verbis Christi: *Tu es Petrus &c. Pasce oves &c. Rogavi pro te &c.* Idem Paschalis in epist. 5. ad Archiepiscopum Panormitanum relata a Baronio e Codice Vaticano ad annum 1102, & cap. *Significasti* extra de elect., alias ad Archiepiscopum Poloniæ inscripta apud Harduinum, sed verius ad Colocensem, ut alibi ex Florentie adnotatum fuit, sic habet: *Ajunt in Conciliis statutum non inveniri; quasi Romanæ Ecclesiæ legem Concilia ulla præfixerint, quum omnia Concilia per Romanæ Ecclesiæ auctoritatem & facta sint, & robur acceperint, & in eorum statutis Romani Pontificis patenter excipiat auctoritas.* Quorum simillima repetit, confirmat, illustratque in epist. 75. ad Guidonem Vienn. *Potestatem*, inquit, *ligandi, atque solvendi in Calis, & in terra B. Petro, ejusque Successoribus a Deo principaliter traditam illis Ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrum Dominus allocutus est: Quodcumque ligaveris &c. Ipsi quoque & propriæ firmitas, & alienæ fidei confirmatio eodem Deo auctore præstatur, quum ad eum dicitur: Rogavi pro te &c.* Quibus quid, rogo, expressius proferri potest; atque ad Pontificis, quibus de agimus, privilegia loco confirmanda, bonoque in lumine collocanda efficacius?

Ad Sæculum XII, & XIII. referendo nunc prædem, ex Pontificum serie, quæ deinceps obtinuit, nullum offendere profecto est, qui acceptam a Decessoribus de propriæ Sedis divinis prærogativis, doctrinam tenacissime non tenuerit, ac retinuerit: quos

•••••nino omnes in aciem producere operæ plena res esset; juvat

atta-

attamen , ac interest , paucis saltem , quoad ejus fieri poterit , eos perstringere , quorum eo potior , quo expressior possit æstimari sententia . In hos itaque ingreditur Callistus II , qui in Concilio Remensi anno 1119. celebrato pro investituris adversus Henricum V. ita fatus est , ut ferunt acta collecta ab Hessone Scholastico apud Harduinum : *Domini Patres , & Fratres . . . Scitis quandiu Ecclesia contra diversas hæreses laboravit , & sicut per B. Petrum , cui specialiter dictum est a Domino : Rogavi pro te Petre &c. Simon Magus judicio Spiritus S. ab Ecclesia Dei eliminatus periiit : sic usque ad nostra tempora idem per Vicarios suos sequaces Simonis Simonis expugnare , & ab Ecclesia Dei extirpare non desinit . Ego quoque . . . ejus Vicarius simoniacam hæresim . . . ab Ecclesia Dei omnibus modis eliminare desidero .* Ad hæc vero in epist. ad Archiepiscopos Remensem , Rotomagensem , Bituricensem , ac ceteros Galliarum Episcopos , quos ad Concilium Remense vocabat , sic exorsus idem Callistus legitur : *Ecclesiarum omnium Romana Ecclesia Mater , & Caput ab ipso Domino constituta , omnes per Orbem terrarum positas Ecclesias tanquam propria membra debet uberibus caritatis confovere . Unde Nos &c. Adeundus Harduinus tom. 6. part. 2. pag. 1999. Cui plane complaudebat apud Ordericum Vitalem hist. Eccles. lib. 12. Johannes Cremenensis eodem in Concilio in hæc effatus . Apostolica Sedes Caput omnium Ecclesiarum a Domino , & non ab alio constituta est : & sicut cardine ostium regitur , sic Apostolicæ Sedis auctoritate omnes Ecclesiæ Domino disponente reguntur &c. Sed propositum est hic Pontificibus unum facere locum , ad quos proinde regrediatur oratio . Altera ab hac intime non insidebat Honorio II. persuasio , qui perinde in epistola 7. ad Petrum Cluniacensem ita scribebat : *Siquidem S. Romana Ecclesia , quæ a Deo sibi concessum omnium Ecclesiarum retinet Principatum , tanquam diligens mater singulis debet Ecclesiis instanti vigilantia providere . Ad ipsam enim quasi ad Caput , & Matrem ab omnibus est concurrendum , ut ejus uberibus nutriantur , auctoritate defendantur , & a suis oppressiõibus releventur .* Qui rursus in epist. ad Episcopos Angliæ , qua ipsos admonet ab se in Angliam Sedis Apostolicæ Vicarium mitti Johannem Cardinalem , cum quo illos religionis negotia pertractare præcipit , sic præfa-*

tnr: *Quamvis in extremis terrarum positis ad Petri tamen Apostoli curam Christianæ fidei vos facit universalitas pertinere. Quum enim Petro dictum est: Pascere oves meas: Pascere agnos meos, profecto nulla Ovium, nullus Agnorum exceptus est ad Christi consortium pertinentium, qui non Petri commissus sit passioni speciali. Similia habet in epist. ad Sugerium Abbatem Sandionysianum.*

Innocentius II. alienis juribus in tuto collocandis intentus, fuisque illa suffulciens in epist. 4. ad Willelmum Patriarcham Hierosolym., qua ipsi præcipit, ne Fulcherium Tyrensem Episcopum ad Romanam Ecclesiam venientem impediatur, utque ipsi iustitiam faciat, sic exorditur: *Magisterium totius Ecclesiæ, & Ecclesiastica institutionis B. Petro Apostolorum Principi Cælesti privilegio esse collatum Evangelica declarat auctoritas. Luculentius in Concilio Lateranensi II, ut ex actis ab Auctore Chronici Maurinienensis collectis refert Harduinus, de Sedis Apostolicæ supremæ potestate ita Patres allocutus est: Nostis, quia Roma Caput est Mundi, & quia a Romani Pontificis licentia Ecclesiastici honoris celsitudo, quasi feudalis juris consuetudine, suscipitur, & sine ejus permissione legaliter non tenetur. Scitis etiam, quia ejus proprium est, ut dissidentes pacificet, & confusa sapienter disponat, & ordinet... Unde quia inordinatæ personæ (Petri Leonis scilicet pseudo-Pontificis) inordinata sunt decreta, quodcumque ille statuerat, destruimus; quoscumque exaltaverat, degradamus; & quotquot consecraverat, exordinamus, & deponimus. Item in rescripto, seu epistola ad Henricum Senonensem, Reynaldum Remensem; eorum Suffraganeos, & S. Bernardum sic ait: Testante Apostolo, sicut unus Deus, una fides esse dignoscitur, in qua tanquam immobili fundamento, præterquam nemo aliud potest ponere, firmitas Catholicæ Ecclesiæ inviolata consistit. Inde est, quod B. Petrus Apostolorum Princeps pro eximia ejus fidei confessione, audire meruit: Tu es Petrus, & super hanc petram &c. Petram utique firmitatem fidei, & Catholicæ unitatis soliditatem manifeste designans... Nos itaque, qui in Cathedra S. Petri, cui a Domino dictum est: Tu aliquando conversus confirma Fratres tuos... re-fidere conspici-mur, destinata Nobis a vestra discretionem capitula, & universa ipsius Petri (Abælardi) dogmata... cum suo Auctore damna-*

damnavimus. Leges Lucii II. epist. 3. ad Raymundum Toletanum apud Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1235, qua Toleranam Ecclesiam ad sublimiorem præ Hispanicis aliis gradum exaltans, eundem interea de obedientia impendenda Romanæ supremo cunctarum loco constitutæ, deque communione sacrorum cum eadem tenenda commonefaciebat .

Instita, & intesta sententia itidem ista erat Eugenio III, ad quem S. Bernardus libros de Consideratione, & epistolas plerasque Sedis Apostolicæ privilegia luculenter, & præclare exponentes dedit, de quibus suo loco . Nam in Brevi ad Canonicos S. Petri, quibus quartam partem oblationum concedebat, sic ait inter alia : *Petrus petra est, & fundamentum fidei, & ne ruamus, in soliditate nos firma sustentat ... Petrus principatum tenens ex potestate ligat, & solvit ... Petrus firmamentum nostrum est, ac domus fortitudinis, & in fide ejus plantati, & radicati sumus .* Præterea in epist. 14. ad Canonicos S. Genovefæ ita loquitur : *Quisquis Catholicæ fidei veritatem, & veræ Religionis caritatem habere dignoscitur, Caput omnium Ecclesiarum S. Romanam Ecclesiam esse non dubitat, sed firmat, & eam tanquam devotus filius veneratur .* Rursus in epist. 71. ad Cistercienses, qua eorumdem Constitutiones confirmat, scribit : *Sacrosancta Romana Ecclesia sic in B. Petro Apostolorum Principe a Domino promissionem obtinuit, quod universalis Ecclesiæ fundamentum existeret, & præceptum accepit, ut Christiana fidei professores in fide, religione, omnique sanctimoniam confirmaret .* Quid amplius ? Epist. 72. ad Johannem Toletanum Archiepisc. , qua primatum Toletanæ Ecclesiæ jam ab Honorio, & Lucio assertum confirmat, sic exorditur : *Potestatem ligandi, atque solvendi in calo, & in terra B. Petro, ejusque Successoribus auctore Domino principaliter traditam illi, Ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrum idem est Dominus allocutus : Quæcumque ligaveris &c. Ipsi quoque & propriæ firmitas, & alienæ fidei confirmatio ad eodem Deo paratur, quum ad eum dicitur : Rogavi pro te Petre &c. Oportet ergo Nos, qui in B. Petri residemus loco . . . prava corrigere, recta firmare &c. Quid tandem, quod in epist. 83. ad Clerum, & Populum Toletanum : Quia, inquit, Apostolicæ Sedi tanta est à Domino collata pote-*
stas

stas, ut quod pro sacris dogmatibus fidelium moribus Dominico tempore præscripsit, hodie teneatur acceptum, quod illa repulit, hætenus inefficax habeatur, quanto magis, quæ in Sacramentis Mis-sarum, & aliis divinis officiis instituisse dignoscitur, . . debent ab omnibus prorsus reverenter assumi? Ad ista dicta abunde de Concilio Remensi, ejusdemque Bullam Canonizationis S. Henrici, qua Ecclesiam Romanam vocat Conciliorum omnium firmamentum: nam oratione percurrere omnia non præstat.

Anastasius IV. ejus vestigio in Sede non minus, quam in sententia successor paucis equidem in epist. 8. ad Canonicos Lateranenses, qua eorum institutum confirmat, sed adeo præclaris utrumque potestatis supremæ, ac in fide infallibilitatis privilegium Romani Pontificis factum proprium complexus est, ut nulla ejus testimonium eludi tergiversatione queat, vimque apertissimam inferre oporteat, qui infirmare, aut elidere illud velit: ita enim ibidem inquit. *Potestatem ligandi, atque solvendi tam in Calis, quam in terra B. Petro, ejusque Successoribus auctore Domino principaliter traditam illis Ecclesia verbis agnoscit, quibus Petrum est idem Dominus allocutus: Quodcumque ligaveris &c. Ipsi quoque & propria firmitas, & alienæ fidei confirmatio eodem Deo auctore præstatur, quum ad eum dicitur: Rogavi pro te &c. Oportet igitur &c. ut superius in epist. Eugenii III ad Archiepisc. Toletanum. Legenda etiam illius epistola ad Archiep. Bracarensem. Accipere nunc non pigeat, quæ ad summam Apostolicæ Sedis auctoritatem communiendam accumulabat Hadrianus IV, qui postquam in epist. 7. ad Basilium Archiep. Thesalon. pro Græcorum concordia dixisset: Traditum est, quonam modo SS. Patres divino spiritu illuminati omnium Ecclesiarum Primatum Sacrosanctam Romanam Ecclesiam absolute obtinere jusserint, & ad ejus sententiam omnium judicium referri præscripserint: postquam in epist. 36. ad Henricum Gradensem Patriarcham scrip-sisset: Super omnes (Ecclesias) superni dispositione consilii sacrosancta est Romana Ecclesia constituta, ad cujus examen universarum Ecclesiarum negotia referrentur, & cujus statuta universa multitudo fidelium sequeretur: in alia 39. ad eundem Henricum epistola, qua indulget, ut in Imperii Constantinopolitani Urbibus, in*

in quibus Veneti Ecclesias habebant, Episcopos consecraret, sic ait : *Redemptor noster, quum Ecclesias veluti micantes stellas in diversa Mundi climata latius propagasset, sacrosanctam Romanam Ecclesiam, cujus B. Petrus Apostolorum Princeps extitit gubernator, tanquam splendidum Solem omnibus superesse, & singulas ei Ecclesias, ut pote membra suo capiti, statuit subjacere: quod ex illis verbis manifestius declaratur, quibus eundem Petrum est Dominus allocutus: Si diligis me, pascere Oves meas: Tu es Petrus &c. Petra vero, supra quam legitur esse fundata, nullas scissuras recipit, nullas patitur sectiones. Hoc idem rursus demonstratur, quum dicitur: Quodcumque ligaveris &c. Ipsi quoque & propriae firmitas, & fidei alienae confirmatio data est, quando a Magistro audire meruit: Rogavi pro te Petre &c. Istiti itaque, & aliis rationibus Sancta, & Apostolica Ecclesia, quæ celesti privilegio inter alias obtinet Principatum, tantam ab ipso Capite D. Jesu Christo prærogativam accepit, ut auctoritatem habeat singularem universis per Orbem Ecclesiis providendi, & in eis statuere, quæ cognoscit statuenda. Clara hæc sunt, & præclara, quam quæ inflecti sinistra interpretatione possint, multoque minus inique infringi. Conferunt & huc quam maxime, atque hæc confirmant, quæ habet geminatis in litteris ad Fridericum Imperatorem legendis apud Baronium ad annum 1157. n. 2, & 11.*

Alexander III. in epist. 48. ad Indorum Regem, quem vulgo Presbyterum Johannem vocant, operam impendens omnem, ut illum ad Christiana sacra perduceret, in id potissimum incumbit, ut illi suadeat, & persuadeat, quæ in Ecclesia Romana sacra retinentur, dogmata omni dubio procul ab errore tuta esse; quæque in eadem residet, dignitatem, ac potestatem, omnium potissimam esse, ac præstantiorem: *Apostolica, ajens, Sedes omnium in Christo credentium Caput est, & Magistra Domino attestante, qui ait B. Petro: Tu es Petrus &c. Hinc si quidem Petram Christus esse voluit in Ecclesiæ fundamentum, quam præconat nullis ventorum turbinibus, nullisque tempestatibus quatendam. Et ideo non immerito B. Petrus, supra quem fundavit Ecclesiam, ligandi, atque solvendi specialiter, & præcipue inter Apostolos alios meruit accipere potestatem, cui dictum est à Domino:*

mino: Tibi dabo claves &c. Et infra. Nos autem in B. Petri Cathedra positi... vos ab his articulis, in quibus erratis à Christiana, & Catholica fide, volumus revocare: quum ipse Dominus B. Petro, quem omnium Apostolorum Principem fecit, dixit: Et tu aliquando conversus confirma Fratres tuos. Quibus consona omnino sunt, quæ in epistola ad Episcopos Tusciæ Later. III. Concilio præfixa scribit. Quo pariter in Concilio cap. 1. de elect. Summi Pontificis, postquam statuisset Romani Pontificis electionem a duabus Cardinalium partibus faciendam, subdit: Ex hoc tamen nullum canonicis Constitutionibus præjudicium generetur, in quibus majoris, & sanioris partis debet sententia prævalere, quia quod in his dubium venerit superioris poterit iudicio desiniri. in Romana vero Ecclesia aliquid speciale constituitur, quia non potest recursum ad Superiorem haberi. Habetur Cap. Licet extra de Electione. Recolenda à nobis dicta, ubi de Concilio Lateranensi III. Conferri præterea possunt epist. 2 1. ad Principes Boreales in append. 1., & epist. 1. ad Gislebertum Cisterc. in append. 2.

Quo gradu eis superior esset, eo potiore Episcopis potestate se esse, eoque perinde loco se positum, ex quo prolabi in errorem nequirit, ut palam faceret Urbanus III. epistolam 1. ad omnes Episcopos de sui electione sic exorditur: Cælestis altitudo consilii... Sacrosanctam Romanam Ecclesiam... supra petram fidei soliditate fundavit; illud ei tribuens in Apostolicæ confessionis fortitudine firmamentum, cui nec procella turbinis, nec prævalere possit spiritus tempestatis... Licet enim vel crebra decedentium mutatione Pastorum in varia discrimina frequenter inciderit, vel per mundanæ malignitatis incursum persecutiones innumeras pertulerit, & labores, nunquam tamen eam gratia divina deseruit, quo minus robur ejus in qualibet tentatione perficeret, & inde obtineret spei suæ gaudium, unde susceperat fidei firmamentum. Cui apprime cohærens Cælestinus III. in epist. 5. ad Episcopum Lincolnensem scribebat: Mediator Dei, & Hominum D. Jesus Christus totius Ecclesiæ disciplinæ caput, & magisterium Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ voluit reservari, & omnes alias ipsius ordinationi, & correctioni subesse, ita quod concessa ei specialiter plenitudine potestatis, ejus etiam sit cetera-

rum

rum excessus corrigere, & quod laudabiliter agitur, auctoritate Apostolici culminis approbare. Consona repetit in epist. 8. ad Episcopos Angliæ, quos in partem sollicitudinis assumptos dicit, Ecclesiam vero Romanam accepisse plenitudinem potestatis. Similia habet in alia epist. 13. ad eundem Episcopum Lincolniensem: scilicet asserit ex verbis illis *Super hanc petram &c.* Ecclesiam Romanam super immobile fundamentum perpetua stabilitate fundatam Ecclesiarum omnium magisterium cepisse, & primatum, ac plenitudinem potestatis. Legesit & epist. 17. ad Willelmum Scot. Regem. Eisdem Cælestini epistolas describit Rogerius Hovedenus, quæ hac de causa exaratae sunt. A Gaufrido Archiepiscopo Eboracensi in Dunelmensem Episcopum, alioque irrogatum fuerat anathema, a quo ad Apostolicam Sedem appellantes à Cælestino sunt absoluti: qui vicem rependentes Gaufridum plurimorum apud Pontificem accusarunt, a quo proinde inquirendi in ejus facinora Lincolnienſi Episcopo, aliisque Provincia est demandata. Apostolicam Sedem appellavit Gaufridus, at Pontificio coram tribunali non comparens, sacrorum administratione interdictus a Cælestino est.

Innocentius III, cujus quia hæc de re, si testimonia essent congerenda, in immensum copia excreſceret, unum vel alterum delibare satius duco, in epist. ad Camaterum Patriarcham Constantinop. his illum ad fœdus restituere, & corrigere ad frugem, adorsus legitur: *Pro eo (Petro) Dominus se orasse fatetur, iniquiens in articulo passionis: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua &c. Ex hoc innuens manifeste, quod Successores illius nullo unquam tempore deviant, sed revocarent magis alios, & confirmarent hæſitantes; propter hoc ei alios confirmandi potestatem indulgens, ut aliis necessitatem imponeret obsequendi. Atque hæc eadem intime universis Episcopis Græcis insinuabat scribens: Ad conservandum autem in ea (Ecclesia) mysterium unitatis, unum eidem, B. Petrum videlicet, Dominus Caput insinuit, & Magistrum, cui Oves Christi, dicente Domino: Pascite oves meas, sunt sine distinctione commisse; alienis ab ovili dominico reputatis, qui Petrum in suis Successoribus non agnoscunt Pastorem.* Sed & similia habet. in epist. ad Episcopos Provin. Arc-

Part II.

O

lat.,

lat., & habetur Cap. *Majores* extra de baptismo. Quæ serm. 2. de Consecr. Rom. Pontif. confirmans: *Nisi ego*, inquit, *solidatus essem in fide, quomodo possem alios in fide firmare?* Quod ad officium meum noſcitur ſpecialiter pertinere, *Domino proteſtante*: Ego rogavi pro te Petre &c. *Rogavi*, & *impetravi*, quoniam exaudivit eſt in omnibus pro ſua reverentia: & ideo fides Apoſtolice Sedis in nulla unquam turbatione deſecit, ſed integra ſemper, & illibata permanſit, ut Petri privilegium perſiſteret inconcuſſum. Et infra. In tantum enim mihi fides neceſſaria eſt, ut quum de ceteris peccatis Deum ſolum judicem habeam, propter ſolum peccatum, quod in fide committitur, poſſem ab Eccleſia judicari. Conſpirat in hæc itidem ſerm. 3. de conſecr. ajens: *Officium injungit*, quum dicit: *Conſirma Fratres tuos*; *auxilium impendit*, quum ait: Ego pro te rogavi Petre; exaudivit enim in omnibus pro ſua reverentia: Dominus mihi adjutor non timebo, quid faciat mihi homo: Propter cauſam vero fornicationis Eccleſia Romana poſſet dimittere Pontificem Romanum, fornicationem non dico carnalem, ſed ſpiritualem, ideſt propter infidelitatis errorem, quoniam, Qui non credit, jam judicatus eſt. . . Ego tamen facile non crediderim, ut Deus permetteret Romanum Pontificem contra fidem errare, pro quo oravis in Petro: Ego rogavi &c. Ad hæc verba *Non facile crediderim* quam exultat Boſſuetius par. 2. lib. 15. cap. 11! quod ſcilicet pia fiducia hæc opinio ſit. At ſane Innocentii loca inter ſe collata id ſignificant diſtinctum ab illo Pontificem, qua ſingularis perſona eſt, & qua Eccleſiæ univerſalis magiſter ad Eccleſiam dicit. Legendæ ejusdem epiſtolæ ad Leonem Regem Armeniæ; ad Vulcanum Dalmatiæ, & Diocliæ Regem; ad Archiepiſcopos, & Episcopos Galliar.; ad Archiepiſcopos Compoſtellanum, & Lugdunenſem C. *Cum Martha*; & ad Episcopos Schalaſholdenſem, & Hotenſem in Islandia, horum ſimilium cumulatiffimæ; quæque omnem amovenent de ancipiti ejusdem ſententia ſuſpicionem, eamque ſiniſtre accipi non ſiunt.

Gregorius IX. in epiſt. 5. ad Germanum Patriarcham Conſtantinopolitanum, poſtquam diſmiſſet Græcorum objectionculam poſtea a Calvinittis retextam, qua ea ratione S. Petri in Eccleſia Primatum impetebant, tum quod Chriſtus Dominus pri-

muna

num sit, & præcipuum fidei fundamentum, præter quod aliud poni nullatenus potest, tum quod S. Paulus in faciem S. Petro resistendo argumento fuerit S. Petrum superiori loco haud ab se habitum, ex Johan. 1, Matth. 16, & Ephes. 4. S. Petri, ac Romani Pontificis Primatum, ejusdemque appendicem, supremam scilicet in Ecclesia auctoritatem, optima in luce collocasset, ad alteram Primatui adnexam prærogativam, infallibilitatem videlicet, descendens subdit: *Prævidens Dominus, quod Ecclesia a Tyrannis conculcaretur, & ab hæreticis laniaretur, & schismaticis, dixit: Rogavi pro te Petre &c. Ex quo colligitur evidenter, quod ad Sedem Petri omnis quæstio fidei referenda sit.* Hanc epistolam dederat ea occasione, quod unionis redintegrandæ spem ille fecisset magnam, quam subinde pro Græcorum more sefellit vir ad omnem confingendi artem compositus. Legenda ea epistola apud Wadingum ad annum 1233, ad quam Gerardus Vossius scholia dedit, eandemque post ipsum notis illustravit Johannes Pamelius. Qua vero sollicitudine Græcorum pravas affectiones curandas susceperat, haud impari Russiæ Regem instruere aggressus, *Domino, inquit in epist. 99. lib. 5, in Evangelio docente didicimus, quod unum est Ovile, ac etiam unus Pastor: & quod suarum Ovium Christus custodem specialem, & præcipuum B. Petrum esse constituit; dum quodam singulari privilegio raditis ei Clavibus Regni cælestis, ligandi, atque solvendi sibi contulit potestatem, singulariter, ac tertio ei dicens: Pisce Oves meas. Porro ab hoc Ovili videtur extraneus, & a grege Domini alienus, qui Christi Vicario, & Successori B. Petri subesse contempserit, ac humiliter obedire, qui assumptus est in potestatis plenitudinem, ceteris in partem sollicitudinis evocatis: & pro quo Christus in Petro Patrem rogavit, ut non deficeret fides ejus.* Incedebat in eadem vestigia Innocentius IV, qui ut Joannichum Serviæ Metropolitam Græcorum schismate, atque erroribus a capite ad talos aspersum ad frugem reduceret, hisce usus est verbis: *Mediator Dei, & hominum Christus Jesus in Petri petra, Romana videlicet, & Catholica, & Apostolica Ecclesia omnium fidelium Christi Matre, quam sicut ipse fundavit, & rexit, ac regit; & quæ super alias cunctas Orbis Ecclesias divina dispositione Pri-*

matum fidei, sic solide fundamenta locavit, sicque illam insolubili vinculo copulavit eidem, quod . . . ipsius fidei immaculata sinceritas apud eandem Ecclesiam permanens semper purior elucescit. Quo pacto erroris omnino expertem Romanam Ecclesiam, eodem prorsus Ecclesiis omnibus potestate superiorem prædicabat. Hinc C. Majores de Baptismo, quod jampridem scripserat S. Innocentius I, rescripsit: *Quoties fidei ratio ventilatur, omnes Episcopos ad Petri Sedem referri debere, quod per totum Mundum possit Ecclesiis in commune prodesse.* Legendus idem Innocentius IV. in 6. decretal. lib. 2. tit. 14. cap. 2. de *Sententia, & re judicata*, in sententia scilicet lata adversus Fridericum II. Imper., de quo in Concilio Lugdun. I. Alexander IV. autem lib. 2. epist. 325. auctor est locupies Innocentio IV. suo decessori oblatas a Græcis unionis ineundæ causâ octo propositiones acceptas accidisse, probatasque. Eas alio in loco exhibuimus; eisque Pontifici Romano utrumque privilegium infallibilitatis, & supremæ potestatis, idest Primatum ejus generis, cujus ea gemina privilegia essent appendices, adsertum fuisse adversus ejusdem osiores ostendimus.

Urbanus IV. eandem ferme, quam jampridem SS. Hormisdas, Agapetus, Nicolaus I, Hadrianus II. &c. Orientalibus subsignandam proposuerant, fidei professionem ad Michaelem Imperatorem misit: sic vero unionis summam init, & statuit. *Ut hujusmodi unitatis Ecclesia gratia firma, & illibata penitus servaretur, unum eidem unitati Dominus, videlicet B. Petrum, Apostolorum Principem, Caput constituit, & Magistrum, ut illam quasi Noe arcam, extra quam animantia derelicta in aquas diluvii submerguntur, in ipso Apostolorum Principe, velut in uno cubito consummaret, eique Magisterium Ecclesiæ suæ conferens, & Irimatum, Oves, & Agnos suos pascendos . . . commisit: & ne, ipsius Principis fides deficeret aliquando, pro ipso efficaciter exoravit; quod quum postmodum aliarum Ecclesiarum nonnullæ fuerint hæreticorum errore sedatæ, Romana Ecclesia, cui idem B. Petrus Magister extitit, immaculata remansit, nullamque prorsus labem contraxit hæretica pravitate. Neque huic institutioni Dominicæ SS. Patres postmodum resistunt, sed ipsius Principis Successorem, tanquam illum, qui Christi vices in terris obtinet,*

venen-

venerantes, & ad ejus judicium in fidei recurrentes dubiis, ejus auctoritate hæreses condemnarunt, manentes sicut membra in eorum capite, Apostolico scilicet Throno Pontificum Romanorum, a quo quærendum est quid sit tenendum, quidve credendum, quum ejus sit reprehendere, statuere, ordinare, disponere, præcipere, solvere, & loco illius ligare, qui edificavit illum; & quod nulli alii, sed ipsi soli, quod plenum est, tradidit, & concessit. Huic etiam Throno omnes Catholici jure divino caput inclinant, & Primates Mundi veram confitentes fidem, tanquam ipsi Domino Jesu, obediunt, & intendunt, ac in illum tanquam in solem respiciunt, & ab eo lumen veritatis, & fidei ad salutem recipiunt animarum. Quibus quid, obsecro, proferri expressius, & efficacius potuit ad demonstrandum sive ex divinis promissionibus S. Petro factis, sive ex SS. Patrum jugiter, ac religiose in Ecclesia retenta traditione Romanum Pontificem tali, tantaque præditum potestate, ut eadem in Ecclesia nec potior sit, nec par: eoque fidei loco tutissime firmatum, ut excidere inde in errorem nequeat? Ita verò Græcis insinuantem putasne amplificandis propriæ Sedis prærogativis, exaggerandisque plus æquo studuisse? Putet, per me licet, qui cavillari, & calumniari ingenium suum facit, nefas ego quidem vel id fingere cogitatione reputaverim.

Clementi IV. in eandem viam ingressio redintegrandi, si Superis placeret demum, ad unitatem devios Orientales nihil in votis accidebat opratius, & antiquius, quam incepto insistere, ac stylobatem veluti statuere, cui tam gravis negotii tractatum tuto superimponeret, Primatum nempe suum, adnexasque prærogativas loco stabilire, ratus futurum haud facile aliter, ut toties tentata unio numeris absolveretur suis. Itaque cum eodem Imperatore unionis negotium instaurans, eundemque instruendum suscipiens abhinc incepit: hoc est, postquam præmisisset super universam Ecclesiam potestatis plenitudinem inesse Romano Pontifici, subjunxit: *Sicut præ ceteris tenetur fidei veritatem defendere, sic & quæ de fide subortæ fuerint quæstiones, suo debet judicio definire. Ad quam Ecclesiam Romanam potest gravatus quilibet in negotiis ad forum Ecclesiasticum pertinentibus appellare &c. & eidem omnes Ecclesia sunt subjectæ, ipsarumque Prælati & obedi-*

dien-

dientiam, & reverentiam ipsi debent, apud quem sic potestatis plenitudo consistit, quod Ecclesias ceteras ad sollicitudinis partem admittit; quarum multas, & Patriarchales præcipue diversis privilegiis eadem Romana Ecclesia honoravit: sua tamen prærogativa tam in generalibus Conciliis, quam in quibuscumque aliis semper salva. Ne vero suspicio incesset aut dolo hæc dici, aut in his dictis latere dubii vel levis aliquid, quo minoris ejusmodi dicta æstimari contingeret, ac minus æqui, bonique fieri, sigillum hoc veluti apponit: *Nec licet, nec expedit in dubium revocari præmissam veræ fidei puritatem, tot sacræ Paginæ auctoritatibus; tot Sanctorum roboratam sententiis; tot Romanorum Pontificum stabiliti definitione firmatam.* Hanc ipsam fidei formulam B. Gregorius X. ad Michaellem Imperatorem perinde subscribendam misit, de qua legendæ tum epistolæ ad ipsum repetitæ, tum ipsius Constitutio, quæ incipit: *Exultat Mater Ecclesia* anno 1274. edita; extatque in Bullario Romano: de qua quidem fidei professione opportunior agendi se locus offeret.

Respiciunt pariter huc, quæ pio ex proposito ad exitum, perducendi optatam, totiesque tentatam unionem cum intime Græcis Episcopis insinnaverat, tum sedulo Apocrifariis suis injunxerat Nicolaus III. relatus tam a Raynaldo ad annum 1278. n. 5, & seqq., quam in 6. cap. 17. de Elect., & electi potest., ubi inter alia, *Hujus muneris*, habet, *sacramentum ita Dominus voluit ad omnium Apostolorum officium pertinere, ut in B. Petro Apostolorum omnium Summo principaliter collocaret: ut ab ipso quasi quodam capite dona sua velut in corpus omne diffunderet: hunc enim in consortium individue unitatis assumptum id, quod ipse erat, voluit nominari dicendo: Tu es Petrus &c.* Quæ quidem in sententia anteiverat S. Leo M., accessit dein homonymus Nicolaus IV. in litteris zelo refertissimis, quas ad Urosium Sclavorum Regem; ad Patriarcham Jacobitarum; ad Dionysium Taurisii Episcopum, aliosque Asiæ, & Africæ Antistites; Regesque Armeniæ, Georgiæ, Iberiæ, Æthiopiæ, Tartariæ, Bulgariæ, & Serviciæ inscripsit, ac nominatim Aytono, Demetrio, Davidi, Argoni, Coblæ, Caydono, Nicolao, Cassiano, Georgio, Stephano &c. Regibus nuncupavit, quas legete præstat apud

apud Raynaldum ad annos 1288. n. 29 , & seqq. ; 1289. n. 56 , & seqq. ; & 1291. n. 33 , & seqq. , neque enim singulatim recensere refert. Ex innumeris tamen , quibus affluxit Bonifacius VIII, illustriora nonnulla retexere juvat , aliis indicatis , quæ lustrare avido lectori , prout allibuerit , in potestate erit positum . In epistola 268. lib. 4. ad Sembat Armenorum Principem ad probandum , quod Pontificem apud unum residet auctoritas solvendi leges de gradibus consanguinitatis , inter quos ille matrimonium cum Isabella iniverat , argumentum assumit ex potestate suprema soli Pontifici Romano in persona S. Petri a Christo D. collata in hæc disserens : *S. Romana Ecclesia non solum venerandorum Conciliorum definitionibus , & B. Petri æternæ vitæ Clavigeri meritis , Ecclesiis ceteris est prælata ; sed Evangelica voce Domini , & Salvatoris nostri eidem Petro dicentis : Tu es Petrus &c. in Orbe terrarum obtinuit Principatum .* Ad demonstrandum deinde descendens , quænam Principatus hujusmodi partes essent , ac prærogativæ eximæ , pergit . *Hæc Romana Sedes Mater est fidei , sola auctoritatem ab ipsis exceptam præstat Conciliis , jura statuit , & omnibus legem ponit . Hinc sive Patriarchatus cujuslibet apicem , sive Metropoleon primatus , aut Episcopatum Cathedras , vel Ecclesiarum cujuscumque ordinis dignitatem instituit : inde dispensationum supra jus absolutam obtinuit potestatem , ac verbo , quo Cælum , & terra constructa sunt , terreni , & Cælestis Imperii jura quasi vixit .* Quæ quidem tam liquida , & tam luculenta satis , superque pro sexcentis haberi quamvis possint , confirmantur tamen magis , magisque ex horum simillimis , quæ passim habet in epist. 271. ad Gregorium Armenorum Catholicum ; in epist. post 5. lib. 7. ad Episcopos Moguntinum , Coloniensem , & Trevirenses ; in epist. 78. ad Nicolaum Ostiensem ; in epist. ad Philippum Galliar. Regem , quæ incipit *Ausculata* apud Raynaldum ad annum 1301. n. 31 ; in Constitut. incipiente : *Unam sanctam* ; & in altera , quæ incipit : *Nuper ad audientiam* ; ubi inter alia , *Si deviat* , ait , *terrena potestas , judicabitur a potestate spirituali : si deviat spiritualis , minor a majore : si vero suprema , a Deo solo , non ab homine poterit judicari .*

In Sæculo XIV , aut XV. facere oporteret finem : quid enim plura

112 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

plura conglomerare præstat, quæ eò demum recidunt, unde horum series deducta est? Nisi sunt, tum qui perfectam habere affatim, quoad ejus fieri potest, intimam, quæ Pontifices omnes incesse- rit hac de re persuasio, delectantur; tum qui plurimorum habere suspectam fidem, quippe qui in propria adhibentur caussa testes, non desinunt: quibus hac nunc ratione offendo ostendendo in invidiam vocari ab iis deberi omnes, aut omnino neminem, siquidem una omnibus sententia infederit. Atque quidem auspi- cando a Clemente V, quem accusabit nemo, opinor, in suis juribus consecrandis extra orbitam excurrisse, is in litteris Con- cillii Viennensis convocatoriis cum ad Philippum Francorum Re- gem, Regesque alios, tum ad Archiepiscopos, Episcopos &c. paucis, sed præclaris ambo Pontificis Romani privilegia, idest infallibilitatis in fide, ac superioris omnino potestatis, complexus, & optimo in lumine collocans, *Sancta, inquit, Romana Ecclesia, Mater alma fidelium, Caput est, disponente Domino, Ecclesia- rum aliarum omnium, & Magistra: a qua, veluti a primitivo fonte, ad singulas alias ejusdem fidei rivuli derivantur: ad cujus regimen voluit Christi clementia Romanum Pontificem vice sui de- putare Ministrum, ut instructionem, & doctrinam ipsius eloquio veritatis Evangelicæ traditam cuncti Renati fonte baptismatis te- neant, & conservent: ut qui sub hac doctrina cursum vitæ recte peregerint, salvificent; qui vero ab ea deviaverint, condemnentur.* Esset ne vero, diceres, necessaria ad salutem doctrina a Romano Pontifice tradita, si a recta docendi regula desistere, idem posset; vel eidem docenti aures denegare Concilium impu- ne posset? Conferunt huc, atque ad horum cumulunt faciunt, quæ Johannes XXI, sive XXII. in Diplomate Canonizationis S. Thomæ Aquinatis habet, ubi & Angelici Doctoris interpre- tem se exhibet inquires: *Doctor idem omnem suam doctrinam ad ejusdem Ecclesiæ (Romanæ) fidei normam reduxit, quam Petri ore diffusam stabilem noverat, & nullis concussionum flatibus agi- tandam; quum ab ipso Domino audire meruit: Tu es Petrus &c. Ego pro te rogavi &c. Dumque pro Petro Christus rogat, ne de- ficiat fides ejus, pro ejus Ecclesia intercedit.* Quibus plane in- nuit a Pontificis in fide firmitate Ecclesiæ firmam fidem pendere:

NON

non id autem præfert, ut autumant adversarii, verbis illis Christum D. de fide Ecclesiæ proloquutum fuisse, non ita de fide Petri. Confer, si otium suppetat, ejusdem epistolas ad Usbechum Tartarorum Imperat.; ad Ossinium Regem Armeniæ; ad Patriarchas, Archiepiscopos &c. in Bullario Confit. 3; ad Zachariam Archiepiscopum S. Thadæi in Tartaria; ad Georgium Regem Georgianorum; ad Clerum, & populum Tartarorum; ad Constantinum Patriarcham Armenorum; ad Orosium Serviæ Regem; ad Gedeminum Regem Russiæ; Constitutionem *Licet* adversus Marsilium Patavinum, & Johannem Jandunensem; litteras ad Elchigadanum Tartarorum Imperat.; eamdemque gentem universam; aliasque passim ad alios plerosque, quas in suis annalibus tom. 15. ad annos 1318; 1321; 1323; 1324; 1327; 1329, & 1333. regerit, & describit Raynaldus, in quibus Apostolicæ Sedis auctoritatem supremo gradu adeo dilucide collocat, atque ab omni prorsus errore tutam adeo luculenter prædicat, ut de germana ejus sententia dubitandi non sit locus.

Benedictus XII. in Diplomate, quod incipit: *Benedictus Deus*, quo visionem beatificam Sanctis, ac purgatis animabus statim post mortem asseruit, subjungens adversam opinionem affictam perperam decessori suo Johanni XXII, de Ecclesiæ Romanæ divinis prærogativis multa præfatur huc non incongrua, viroque frugi non ingrata, inter quæ notabilia ista: *Deus Romanam Ecclesiam in Ecclesiarum omnium Caput erexit dicente Domino: Tu es Petrus &c. Sua miseratione non deserit, ... sed custodit: quatenus in se stabilis maneat fundata supra firmam Petram ... Pro qua (Ecclesia), ut in se ipsa subsistens alios confirmaret, passionis suæ tempore Salvator noster Jesus Christus Patrem exorasse perhibetur dicens: Simon, Simon &c. Ego autem pro te rogavi &c. Mirari subit sane verba hæc apertissima a Bossuetio nihili fieri: sed ipsius potius apinas flocci, nancique pendendas foro opportunitiori in loco, ubi objecta Johanni XXII. dispungenda erunt, operæ pretium erit ostendere. Alterum Apostolicæ Sedis privilegium adstruit idem Pontifex relatus extra de elect. lib. 1. tit. 3. verbis illis: *S. Romana Ecclesia, quæ disponente Domino super omnes alias ordinariæ potestatis obtinet Principatum a Deo*,
Part II. P ut*

114 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

ut pote *Alater universorum Christifidelium, & Magistra, quatuor Patriarchales Sedes instituit, inter quas, post ipsam Romanam, Ecclesiam, Constantinopolitanam primam, Alexandrinam &c.; ipsasque multis praerogativis, & honoribus decoravit. Quibus consentanea tradit in litteris ad Alanorum Principes, ad Tartarorum Episcopos &c., atque ad Armenorum Regem, & Patriarcham, quas exhibet Raynaldus ad annum 1338. n. 77; 1340. n. 74; & 1344. n. 45, & seqq.*

Eodem spectabant, eodemque consilio suggerebantur, quæ Clemens VI. in litteris ad Consolatorem Armeniæ Catholicum anno 1351, explicatissimam Pontificii Primatus, adnexorumque Apostolicæ Sedi privilegiorum professionem ab eo exigens, scribebat; cujus professionis, apud Raynaldum perlegendæ ad præcitatum annum n. 2. & seqq., hæc summa. S. Petrum a Christo Domino plenissimam jurisdictionem accepisse; ejus ceteris Apostolis particula dumtaxat facta; eaque lege affecta, ut S. Petri auctoritati obnoxia esset. S. Petro in hacce plenitudine auctoritatis velut ex asse succedere Romanos Pontifices, eandemque exercere indistinctim in Ecclesiam omnem, qua late patet Orbis. S. Petro non modo succedere, sed Christi Domini in vices subingredi Pontificem, ejusque potestate agere, quæcumque peragat. Perminere perinde ad eum judicium ferre de omnibus, nemini vero licere ipsum in judicium accersere; neque ab ipsius judicio appellare fas esse. In potestate ipsius esse positum Ecclesiasticas dignitates amplificare, transferre, ac diminuere: ab eisdem detrudere, aut detrusos redintegrare. Pontificiam dignitatem laicæ cuicumque Imperiali, aut Regali quoad institutionem, correctionem, & destitutionem obnoxiam nullo esse modo. Ab uno Pontifice canones generales procudi posse, Indulgentiasque plenarias largiri. In Romanam Ecclesiam rebelles, aut ab ea extorres extra salutem esse. Circa Sacramentorum administrationem diversos ritus indulgere Pontificis unius esse, ac præscribere: qui autem in Romana Ecclesia receptos colunt, approbam rem agere procul dubio, neque coargui absque piaculo posse. *Solum Romanum Pontificem dubiis emergentibus circa fidem Catholicam posse per determinationem authenticam, cui sit inviolabiliter adhaerendum,*

*rendum, finem imponere: & esse verum, & catholicum, quid-
quid ipse auctoritate Clavium sibi traditarum a Christo (ex Cathe-
dra velut loquuntur) determinat esse verum: & quod determinat
esse falsum, & hæreticum, sit censendum.* Postremo in libris ve-
teris, ac novi testamenti a S. Romana Ecclesia traditis veritatem
indubiam, ac divinam contineri. Post quæ tam expressa, quis non
miretur præfidentiam quammaximam, qua Natalis hist. Eccles.
ad sæcul. XIII. & XIV. cap. 2. art. 4. ex illis capitulis 5, 8, & 13.
intelligi, accipique jubet, salvis attamen tum Concilii generalis
suprema potestate; tum Episcoporum a Christo Domino imme-
diate derivata auctoritate: volens decretis circa fidei dogmata a
Pontifice adornatis accedere Ecclesie assensum debere. Næ articu-
lis a Clemente VI. exhibitis manifestam vim infert, inque aversum
a Pontificis mente sensum inflectit: quippe qui articulos ab se
propositos ab Armenis accipi plane juxta communem, & obvium
sensum volebat, ac proinde juxta communem Ecclesie sensum il-
los fuisse exaratos oportet: videlicet juxta quod S. Gelasius P.
M. jampridem in epist. 13. ad Episcopos Dardaniæ de Conci-
lii Chalcedonenfis decretis scripserat: *Sicut id, quod prima Se-
des non probavit, constare non potuit; sic quod illa censuit, Ec-
clesia tota suscepit.* Eodem sensu, quo ad Armenorum Catholi-
cum hæc perscribebat Clemens VI. præconcepta fuerant, quæ ad
Græcorum Patriarcham, & Episcopos anno 1343. perlegenda
apud Raynaldum ad eundem annum n. 17, & seqq; exaraverat:
quam pariter in rem conferunt quam maxime litteræ ab eodem
anno 1351, quas n. 20. regerit Raynaldus, ad Dyrrachinum, Ra-
gusinum, & Traguriensem Antistites nuncupatæ, quibus ut
orthodoxam fidem, Romanæque Ecclesie rem apud Rascios, Al-
banos, & Sclavos curarent diligentissime, & procurarent, au-
ctorem se præbebat. Quod autem ad protestationem, qua dicta sua
omnia Ecclesie decretis submisisse fertur, pertinet, exinde pessime
obganniendi occasionem arripere Pontificie inerrantie hostes in-
ferendi Pontificem ejusdemmet testimonio errare posse, oppor-
tuniori in loco ostendetur. Interea relegere juvabit Raynaldum
ad annum 1351. n. 38; ubi objectioni isti occurrit, omnemque
oblatrandi aniam Novatoribus eripit.

116 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

Majorem lucem, mutuaque his afferunt, & hinc accipiunt, quæ Innocentius VI. pio zelo incensus eodem ipso, qui Prædecessores suos pervaserat, redintegrandi ad unitatem cum Romana Ecclesiâ Orientalem, expressit in epistolis tum ad Clerum, populumque Philadelphiensem, quæ tamen eorum culpa effectu caruere: tum ad Johannem Cantacuzenum Græcorum Imperatorem, quem invitans ad unitatem *S. Romana, ac universalis Ecclesiæ*, & agnitionem *Catholicæ fidei*, quam, inquiebat, *Ecclesia ipsa veritatis Magistra*, & nescia falsitatis tenet, docet, & prædicat: tum ad Nersem Archiepiscopum Armenorum, in memoriam ei revocans articulos, quos ad Armenorum Catholicum Consolatorem, Regemque Constantinum Clemens VI. conscripserat: tum ad Stephanum Rasciæ Regem, quem ad consilium de schismate abolendo susceptum perficiendum, atque Ecclesiæ Romanæ gremio se cum gente sua aggregandum incitabat. Quæ vero ad Joannichium Serviæ Metropolitam scripsit, clara sunt adeo, & præclara, quam ullo prætermitti modo possint. *Mediator Dei*, ait, & hominum *Christus Jesus in Petri petra, Romana videlicet, & Catholica, & Apostolica Ecclesia, omnium fidelium Christi Matre*, quam solus ipse fundavit, vexit, ac regit, & quæ super cunctas alias orbis Ecclesias obtinet *Divinæ dispositione Primatum fidei*, cujus idem ipse *Christus auctor est*, sic solide fundamenta locavit, sicque illam insolubili vinculo, & inseparabili unione copulavit eidem, quod licet multos ab ipsius Ecclesiæ corpore, fallente Diabolo, vel contagiosus hæresis morbus abjecerit, vel scissura damnavit schismatis separaverit, ipsius tamen fidei immaculata sinceritas apud eandem Ecclesiam inseparabiliter permanens, velut granum tritici, quod per abscessum palæ purgatus remanet, & lux fulgentis syderis, quæ apparet clarior per excussorem effuscantium nebularum, semper purior elucescit. Pergens deinde provocare eum ad propositum, cum Romana unionis redintegrandæ perficiendum concludit: *Qui extra ipsius Ecclesiæ communionem fuerit, est proculdubio extra fidem: & qui extra fidem manserit, divine gratiæ particeps esse non poterit; nec adoptionem filiorum recipiet.* Ad præclara hæc, quæ de Pontificis infallibilitate habet, faciunt perinde, quæ

quæ de ipsius potissima, ac suprema potestate idem perhibet in Const. incip. *Sollicitudo pastoralis officii* anno 1353, qua leges, siue pactiones a Cardinalibus in Conclavi sancitas, quas servare juraret quisquis in Pontificem saluari obtingeret, excindens tanquam contrarias Constitutionibus B. Gregorii X, & Clementis V, a quibus tantum fuerat, ne Cardinales Sede vacante de aliis negotiis, præterquam de Ecclesiæ Romanæ provisione facienda, tractatum instituerent, certis dumtaxat exceptis casibus, inter alia illud prodit: *Temerarium, & insanum apud Catholicos asserere vel sentire: Quod Romanus Pontifex successor Petri, & Vicarius Jesu Christi non sit vocatus, & assumptus in plenitudinem potestatis: quæ profecto apud ipsum non esset, si ex aliorum consensu, arbitrio, vel adminiculo dependeret.*

Urbanum V. urgebat vehementer idem, quod suos intimes decessores inceserat, studium Græcicum schisma excindendi, sancientiæque utriusque Ecclesiæ unionis toties tentatæ, totiesque irritæ. Ejus ergo curæ, votisque cessit, & successit tandem, quod posteaquam Johannem Palæologum litteris sollicitasset sæpius, fideique formulam, quam jampridem Michaeli Palæologo Urbanus IV, & Clemens IV, ac postmodum Græcis in Concilio Lugdunensi II. B. Gregorius X. præscripserant, nuncupandam proposuisset, idem Imperator spem, quam profitendæ fecerat, effectu compleverit, Romamque appulsus anno 1369. Pontifice M. coram fidei professionem emisit, quam dato Diplomate, relato a Bzovio, & Raynaldo, publici juris fecit ad omnem suæ fidei ambiguitatem tollendam declarans superscriptam fidem se profiteri: *Pro ut eam veraciter tenet, & fideliter docet, & prædicat Sacrosancta Romana Ecclesia.* Junge ejusdem Pontificis litteras ad Albaniam Principes; Encyclicas ad universos Christianos fideles; ad Contarentum Ducem Venetiarum; ad Clerum Constantinopolitanum; ad Græcos universos; ad Magnum Camum Tartarorum; & ad Tartarorum gentem universam, in quibus eadem passim expresse de Romana Ecclesia prædicat privilegia. Græcis ad gremium Ecclesiæ Romanæ redituris eandem fidei formulam conscripsit Gregorius XI, quam ad annum 1374. n. 3, & 1369. n. 2. describit Raynaldus: apud quem pariter legendæ possunt ab eodem

dem Pontifice exaratæ litteræ ad Johannem Cantacuzenum Ord. S. Basilii; ad Emanuele Palæologum Græcorum Imperatorem ad annum 1375. n. 2, & seqq; & ad Cretæ Insulæ Episcopos ibidem n. 25, quæ quia eodem recidunt demum, eisdemque redundant, atque ad hanc procurandam Ecclesiarum unitatem a Prædecessoribus suis frequens fuerunt conscriptæ, non est cur singillatim describantur. De Martino V. abunde jam dictum, ubi de Concilio Constantiensi part. 1. art. 4, quo loci legendam ejusdem Constitutionem *Inter cunctas* admonui. Juvat loci interea legere etiam ejusdem litteras ad Manuelis Imperatoris Filios anno 1418. inscribas apud Raynaldum n. 17; nec non Constitutionem incip. *Regnans in secula* anno 1426. edita apud eundem Annalistam n. 1. De Eugenio IV. luculenter etiam actum, ubi de Conciliis Basilicensi, & Florentino. Perlegere tamen præstat ejus litteras ad Jacobum Scotiæ Regem anno 1436. 4. Non. Aprilis, quarum exemplar a Raynaldo exhibetur n. 30; ad Marcum Tarantasiensem Archiepiscopum suum in Oriente Apocrisarium anno 1437, quas describit n. 14. Raynaldus; Constitutiones *Inscrutabilis* eodem anno die 3. Kal. Jan. ; *Cum in sacro* anno eodem 15. Kal. Martii; *Latentur Celi* anno 1439. prid. Non. Julii; *Myses vir Dei* eodem anno pridie Nonas Septemb. ; *Quemadmodum Romanæ Ecclesia* anno 1440. 5. Kal. Junii; *Exultate Deo, & Cantrate Domino* anno 1442. die 10. Kal. Decemb. ; *Postquam ad apicem* anno 1443. Kal. Januarii; *Multa, & admirabilia* anno 1444. pridie Kal. Octob. ; *Benedictus sit Deus* anno 1445. die 7. Non. Augusti; Litteras demum ad Patriarchas, Episcopos &c. Orientis, quas ad annum 1444. n. 17, & seqq. refert Raynaldus.

Atqui eluserant hætenus pias, enixasque Pontificum curas Græci pro ingenio levissimo, ac versatili a fœdere, quod mox pepigissent, ac feriissent, e vestigio resilientes, turpissimeque ad vetus schisma relapsi. Quare Nicolaus V. Pont. M., postquam in epist. a Constantinum Palæologum Græcorum postremum Imperatorem, in qua de privilegiis Romani Pontificis lucide adeo, ac luculenter diserebat, ut quot verba, tot oracula ex asilatu Spiritus Sancti effusa recte affirmaverit auctor Græcus defensionis Concilii Florent. cap. 5. sect. 14, (quem quidem Gennadium Con-

Constantinopolitanum Patriarcham, five Georgium Scholarium autumant Fabius Benevolencius, & Leo Allatius, coque nomine inscriptum opus extat in Bibliot. PP. Colonienſi, & alibi legitur; ſed verius Joſephum Methonenſem operis legitimum parentem fuiſſe probant Marthæus Caryophilus, & Petrus Arcudius; quinimo ſibiſmet ipſum vindicat idem Joſephus in reſponſione ad libellum Marci Ephęſini apud Labbeum tom. 13. pag. 707; poſtquam, inquam, nihil prætermiſſet eorum, quibus Græcos ad frugem, atque ad receptionem decretorum Concilii Florentini adduceret, in obſtinationis pœnam, contemptuſque Pontificiæ admonitionis, Imperii, Urbisque excidium vaticinatus eſt. Tantum autem abſuit, ut Pontifici ſive admonenti, ſive vaticinanti auſcultare Græci voluerint, ut imo eam epistolam, datis ad Bohemos Huſſitas litteris, conviciis laceſſerint, hæreticoſque illos ſint adhortati, ut ſecum una in ſententia manentes nihili facerent omnino Florentini Concilii decreta. Adeundi Spondanus ad annum 1451, & Pagius in Nicolao V. Quæ Græcis inſinuare curaverant Prædeceſſores, eadem Apoſtolice Sedis privilegia ab invidia, quam ex Latinis plerique conſlare non crubeſcebant, liberare debuit Calliſtus III: qui propterea in epistola ad Fridericum III. Imperatorem, quæ apud Æneam Sylvium eſt 371, qua reſellit Germanorum querelas de pecuniarum extorſionibus, quaſi eas in uſus ſuos, non in ſacram contra-Turcas expeditionem, juſſiſſet, ac inſumeret, dignitatem ſuam didicere ab iis impetitam, hiſce redimit, ac in tuto collocat. *Nota eſt omnibus Apoſtolice Sedis auctoritas: manifeſta cuique primæ Sedis dignitas: vulgata per Orbem Vicarii Dei poteſtas, cui diſtum eſt a Domino: Paſce oves meas. Nec hujus, aut illius Provinciæ, ſed univerſi Orbis Præſulatum in Apoſtolice Sedis ſpecula conſequuti ſumus.* Quæ qui tenet, percipit probe a Chriſto Domino vices ſuas gerentis in terris Pontificis auctoritatem eo gradu poſitam, quo non eſſet ſuperior, e quoque parendi ſibi omnibus per Orbem neceſſitatem imponeret.

Pius II, de quo plurima jam par. 1. art. 4. in proleg., præperquamquod, dum adhuc Æneæ Sylvii nomine audiret, ingenio, animoque huc incumbens, ut deceſſorem calumniis appeti-

tum

um defenderet, in epist. 338, & 369. ad Martinum Meyer id consilii arripuit, ut Apostolicam Sedem eo dignitatis, auctoritatisque fastigio constitutam demonstraret, unde ejaculatas in se calumnias despiceret, Pontifex inauguratus ea præstitit, quibus liquido commonstraret, quo demum loco Apostolica Sedes esset habenda. Enim vero Constitutione *Execrabilis* anno 1459. edita appellationes omnes a Pontifice ad Concilium proscripsit, multaque ignominie nota affecit. In epistola 374. ad Martinum Meyer, quam exhibet Raynaldus ad annum 1459. n. 39, & seqq., diffusius, ac dilucidius prosequutus fuerat, quæ hic perstringit, in medium productis ex SS. Innocentio I, Gelasio I, Symmacho, Johanne I, Stephano IV, Nicolao I, &c. nitidissimis testimoniis ostendens a Concilio potius ad Pontificem, tanquam ab inferiori ad superius tribunal appellare fas esse, nefas autem posthabito Pontifice ad Concilium appellationem appellere. *Gelasius*, inquit inter alia ibidem, *Sacros Canones ait sanxisse, ne unquam ab ea Sede appellaretur, neque Concilium exceperit; & amplius de Romana Sede, quod illa etiam, quos Synodus inique damnauerat, absolvit. Quo dicto declarat a Synodo ad Papam appellatum fuisse, eoque modo majorem Synodo Papam extitisse.* Ad hæc abunde Constitutione *In minoribus* anno 1463. Reçtori, & Universitati Colonienſi inscripta, opinionem, in quam quondam concesserat, de Concilii suprema auctoritate retractans, atque oppositam, veramque sententiam de Pontificis auctoritate supra Concilium induens, tum ex Sacræ Scripturæ expressis locis, tum ex SS. Patrum liquidis testimoniis, tum invictis rationum momentis Pontificis supra Concilium potiori gradu ponit auctoritatem, adeo ut suspensionem omnem ab se sit amolitus. Atque hæc quidem de potestate. Quid autem de Pontificis infallibilitate? Eam in epistola 396. ad Mahometem II. Turcarum Tyrannum, quam describit Raynaldus ad annum 1461. n. 44, & seqq., qua Pontifex prolixa, eaque erudita, elegantique oratione de Christianæ Religionis veritate, & Mahometicæ absurditate differit, persuasus fore, ut si semel immanissimi Turcæ istius animum demulcere, & fidei lumine imbuere sibi liceret, a tanta Christianorum clade, cui inhiabat vir ille sanguinum, a tutum abstergeret, nec non

cvo-

evocaret a tanta, cui incumbebat, in Christianæ Religionis subversionem crudelissima conspiratione . Ea igitur in epistola hæc inter alia hancce in rem habebat : *Ad Petrum Vicarium suum inquit Salvator : Tu es Petrus &c. Rogavi pro te Petre &c. Prævaluissent portæ Inferi, & defecisset fides Petri, si falsum esset Evangelium, quod sequimur . Sed manet fides magni Pastoris in Ecclesia Romana, quæ nunquam inventa est errasse, neque errabit in æternum : Magistra est enim, & Mater omnium fidelium, & disciplina veritatis .* Quibus quam probis, tam planis Pii verbis, quas Mahometes obtusas præbuit aures, faxint Superi, ne sint ex Catholicis pariter, qui præbere non vereantur . Quæ autem minarum, superbixque plena rescripfit Turca, quæque præterierunt Bzovium, Raynaldum, Spondanum &c., legat, qui velit, in additionibus Augustini Oldoini ad Ciaconium, ex quo excerptum exhibet Pagius in Pio II; mihi enim properandum aliò est . Potius itaque confer præterea eundem Pontificem in epist. ad Bosniæ Procures apud Raynaldum ad annum 1461. n. 136, & seqq; nec non in epist. ad Universos Christifideles de ineunda in Turcas expeditione apud eundem ad annum 1463. n. 29, & seqq., ubi horum multa habet cumulatissima .

In eadem etiam cogitatione, curaque versabatur Sixtus IV. Apostolicæ Sedis auctoritatem vindicandi ab insultibus, quibus impudentissime ab insensis hominibus, infestisque impetebatur . Quare latam ab Alphonso Toletano Archiepiscopo in Petrum Oxonensem in Synodo Complutensi sententiam confirmans, edita anno 1479. Constitutione *Licet*, propositioni inter alias improbæ, quæ profligatissimus ille inquebar : *Romanum Pontificem super his, quæ universalis Ecclesia statuit, dispensare non posse* : ignominix dicam infixit . Explicuit magis, magisque sententiam egregiam suam in Constitutione, quæ incipit : *Cum superiori anno*, quæ Venetos a Pontifice ad Concilium provocantes compescebat, cujus exemplar ad annum 1483. Raynaldus, & Berninus tom. 4. hist. hæref. ad sæcul. XV. cap. 11. exhibent, inter alia sic ajens : *Nos attendentes, quod de minoribus ad majores Judices dumtaxat appellare legalis permittit auctoritas ; & propterea inhibet ab Imperiali, & præfato Prætorio judicio appellari ; & quod non homo,*

Pars II. Q jed

sed is dumtaxat, qui solo verbo fecit Cælum, & terram, Apostolicam Sedem, & in ea sedentem prætulit universis etiam Conciliis, quæ ab ea robur accepisse SS. Patrum decreta testantur, & etiam Gelasius Papa Fausto Legato scribens, dum ait: Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius Ecclesiæ ad ejus Sedis examen voluerunt deferri, ab ipsa autem nunquam appellari debere: & ipsam de tota Ecclesia judicare; de ipsius autem judicio nunquam judicari fenserunt. Et dum scribit ad Orientales Episcopos dicens: Sedem prædictam nulla Synodo præcedente solvendi, quos Synodus inique damnaverit, & damnandi, quos oportuit, nulla existente Synodo, habuisse facultatem. Testantur etiam quamplurimorum antiquorum Conciliorum epistolæ, in quibus verba illa apponuntur: Salva in omnibus Apostolicæ Sedis auctoritate. Et quod de iis ... Pius Papa II. in Conventu Mantuano auctoritate Apostolica in perpetuum valitura Constitutione, omnes qualitercumque appellantes a Romano Pontifice Canonum transgressores, & illos... aliud Caput in Ecclesia Dei, ac imaginarium majus, & sublimius Tribunal confingentes contra Apostolum dicentem: Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod Christus instituit: hujus sanctæ Sedis Primatum negare; Ecclesiæ unitatem dividere, non unum solum privilegium eidem Ecclesiæ adimere, sed præcipuam, & principalem dictæ Sedis auctoritatem, quam & vox Christi, & Majorum traditio, & Canonum fulcit auctoritas, penitus subvertere non verentur, præ ceteris detestabiliores esse, & eorum appellationes hujusmodi... non solum irritas, & inanes, sed fraudulentas, & sacrilegas, & hæreticas esse declaravit. Quibus ex decessorum suorum, sui que met sententia instructis subjungit. Ex quibus manifeste infertur, quod hujusmodi... appellatio... est ipso facto nulla... sacrilega, & abhorrenda extitit, & ut ad Tribunal Omnipotentis Dei interposita... sustineri non potest, nisi alterum de duobus affirmet: videlicet vel Omnipotentem ipsum B. Petro Apostolorum Principi, & per eum ejus Successoribus omnimodam potestatem in terris non tradidisse, & aliquid de ea retinuisse: vel quod a Vicario ad eum, cujus vices gerit, cujusque unum, & idem Tribunal est, valeat appellari: quorum primum hæreticum, aliud vero a sacris Canonibus alienum esse nemo ambiget.

Si desiderare sit his explicatiora , atque efficaciora ad revincendos quotquot , ac retundendos , qui Romani Pontificis potissimum , positumque supra Synodos etiam in terris esse Tribunal aut dubitent adhuc , aut denegent , dicant , sodes , & decernant , qui res non ex animi sententia , sed uno ex veritatis amore metiuntur , quique jura , injuriasque ex æquo , justoque existimant .

In dirimendis fidei controversiis divino præsidio instructum se præbuisse Alexandrum VI. ex eo ostendit Raynaldus ad annum 1501. n. 37. potissimum , quod Ruthenorum Baptisma juxta Græcicum ritum administratum , sub expressione scilicet tertiæ personæ : *Baptizetur N. servus Jesu Christi &c.* , validum , nec ullo repetendum modo in iis , qui a schismate ad gremium Romanæ Ecclesiæ regrederentur , æque , probeque defini- vit. Nec eum etiam in fidei orthodoxæ docendæ studio a Decessoribus suis descivisse , neque etiam a sententia decessisse Prædecessoribus itidem probata de Apostolicæ Sedis indefectibili fide , potiorique in Ecclesia potestate exploratum sit ex epistola ad Constantinum Georgianorum Regem legenda apud Raynaldum ad annum 1496. n. 21 , & seqq. , cui formulam fidei profitendæ eamdem præscribit , quam olim Græcis Eugenius IV. proposuerat , cujus rei hanc ei rationem reddebat : *Quoniam omnibus Christifidelibus expedit pro necessitate salutis æternæ in fide , & obedientia cum sancta Romana Ecclesia convenire , ubi Caput , & Sedem , Christus D. , & Apostolus Petrus ipsius Vicarius universo Orbi Christiano reliquerunt .* Quandoquidem autem tum quam maxime temporis magno numero hæretici homines , ac præsertim Pichardi ex Waldensium genere profligatissimi Sychophantæ oblatrare non desinebant Ecclesiam Romanam insigni infamia flagrare , pietatis studium in ea restinctum , flagitiorum licentiam solutam , morum disciplinam ad omnem effusam libidinem , ferique perinde inferentes non posse , ut in Ecclesia Romana pura permaneret , quæ fuerat tradita fides a S. Petro , sacrumque propterea ut se se ab ejusmodi Ecclesia tantis inquinata maculis averterent , præstat inter alios , qui ad hanc procul amovendam injuriam , propulsandamque invidiam operam commodarunt suam , adire

Henricum Inſtitorem egregium Ord. Præd. doctorem; qui tractatu adornato, cujus ſpecimen exhibet Raynaldus ad annum 1498. n. 25, & ſeqq., ſpartam hancce exhaustit, hæreticis anſam obloquendi omnem eripuit, aditumque intercluſit a Romanæ Eccleſiæ reverentia, obedientiaque reſiliendi.

Ad Sæculum XVI, & XVII. nunc excurrendo, Julius II. pulcherrimam ſupremæ ſuæ poteſtatis ſpeciem expreſſit tum in epift. ad Carolum Emanuele Sabaudix Ducem, eundem ſacro enſe, ac pileo natalitio Domini veteri Romanæ Eccleſiæ ritu conſecraro exornans: (quo de ritu adeundi Chriſtophorus Marcellus lib. 1. Sac. cœrem. ſeſſ. 7. cap. 3; Theophilus Raynaudus de gladio, & pileo ſeſſ. 1. §. 3. tom. 10. oper.; Berninus hiſt. hæref. tom. 4. ſæcul. XVI. cap. 9; Pagius in Urbano VI; & Viſtorellus in addit. ad Ciaconium tom. 2. pag. 624.) tum in diplomate incip. *Celeſtis altitudo* ad indiſtæ ſe inconſcio Piſanæ pseudo-Synodi auctoritatem omnem everiendam edito, abſque inſigni ſchiſmatis flagitio, Apoſtolica Sede invita, Synodum indici nequire, indiſtam vero nulla ratione tenere oſtendens: tum ac maxime in Conſtit. incip. *Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ*, hanc ratione habita Pontificis eidem præſecti omnium proſus errorum expertem prædicans, auctoritateque perinde ſupra Synodos, Eccleſiamque univerſam extollens. Ad ſuffulciendam autem Pontificis adverſus Piſanum Conciliabulum auctoritatem ſub id temporis operam contulerunt non modicam ſive apologetico, & epiftolis Angelus Vallis Umbroſæ Anachoreta, ſive tractatibus adornatis de auctorit. Papæ, & Concilii Franciſcus Poggius, & Thomas de Vio Cajetanus, quorum excerptum recitat ad annos 1511, & 1512. Raynaldus. Contra quidem pseudo-Synodo calamum commodarunt ſuum, adverſusque Julii auctoritatem exacuerunt Decius Jurifconſultus Mediolanenſis, Jacobus Almainus Theologus Pariſienſis, & Zacharias Ferrerius Vicentinus: ſed ii immaniter adeo extra omnem veritatis orbitam exceſſerunt, ut ab æqui, juſtique æſtimatoribus deſpicari habitum ſint. Supremam denique manum iniquis adverſus dignitatem ſuam attentatis Julius appoſuit diplomate edito, quod incipit: *Sacro approbanæ Concilio*, quo ex Lateranenſis Concilii conſenſione

sione acta omnia nefaste in Pisana pseudo-Synodo diris cunctis devovit .

A Julio II. incepta prosequens Leo X., perducereque ad exitum exoptans , ut quæ Prædecessori suo de propriæ dignitatis præstantia infixæ fuisset persuasio , instam pariter , instamque sibi patefaceret , absolutissimæque auctoritate , quæ egerat ille , sibi agendum proponens in Constit. , quæ incipit : *Divina disponente Clementia* anno 1516. in sess. 11. Concilii Lateran. edita , in hæc effatur : *Primitiva illa Ecclesia in angulari petra a Salvatore nostro Jesu Christo fundata , Apostolorum præconiis elata , Martyrumque sanguine consecrata , & aucta , ubi primum juvante Domino per Orbem terrarum lacertos movere cepit , provide attendens , quantum oneris humeris impositum haberet , quot oves pascere , quot custodire , ad quos etiam remotissima loca oculos intendere oporteret , divino quodam consilio Parochias instituit , Diæceses distinxit , Episcopos creavit , & Metropolitanos præfecit : ut tanquam membra Capiti obsequentia , cuncta secundum ejus voluntatem salubriter in Domino , & tanquam rivuli a perenni fonte , Romana videlicet Ecclesia , derivantes , ne angulum quidem Domini agri irrigatum dimitterent .* Postquam autem in hac Constitutione explicuisset concordata cum Francisco I. Galliarum Rege , progressus ad Pragmaticæ Sanctionis abrogationem Constitutione altera , quæ incipit *Pastor æternus* eodem anno , in eodem Concilio , eademque sessione evulgata , hæc præmittit : *Migraturus (Christus D.) ex Mundo ad Patrem in soliditate petreæ Petrum , ejusque Successores Vicarios suos constituit : quibus . . . ita obedire necesse est , ut qui non obedierit , morte moriatur : & alibi legitur : in Ecclesia esse non potest , qui Romani Pontificis Cathedram deserit .* Post quæ pergens ostendere plurimo ex capite dignam , quæ abrogaretur , Pragmaticam sanctionem , ex eoque potissimum , quod Apostolicæ Sedi haud levem afferret injuriam ; quoque minus abrogaretur , nihil officere Basileensis Concilii auctoritatem subjungens : *Nec illud , inquit , movere debet , quod Sanctio ipsa , & in ea contenta in Basileensi Concilio edita , & ipso Concilio instante , a Bituricensi Congregatione recepta , & acceptata fuerunt : quum ea omnia post translationem ejusdem Basileensis*

lenſis Concilii per f. m. Eugenium Papam IV. factam, a Baſileenſi Conciliabulo, ſeu potius Conventicula, quæ præſertim poſt hujusmodi translationem Concilium amplius appellari non merebatur, facta extiterint, ac propterea nullum robur habere potuerint: quum etiam ſolum Romanum Pontificem pro tempore exiſtente, tanquam auctoritatem ſuper omnia Concilia habentem, tam Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac diſſolvendorum plenum jus, & poteſtatem habere, nedum ex S. Scripturæ teſtimonio, diſtis SS. Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum etiam Prædeceſſorum noſtrorum, ſacrorumque Canonum decretis; ſed propria etiam eorundem Conciliorum confeſſione manifeſte conſtet. Quorum nonnulla ſpecimina ibidem ſubjicit, ad hæc ſubjungens: Quum de neceſſitate ſalutis exiſtat omnes Chriſtifideles Romano Pontifici ſubefſe, prout divinæ Scripturæ, & SS. Patrum teſtimonio edocemur, ac Conſtitutione ſel. mem. Bonifacii Pape VIII., quæ incipit, Unam Sanctam, declaratur: pro eorumdem fidelium animarum ſalute, ac Romani Pontificis, & hujus Sanctæ Sedis ſuprema auctoritate, & Eccleſiæ ſponſæ ſue unitate, & poteſtate, Conſtitutionem ipſam, ſacro præſente Concilio approbante, innovamus, & approbamus, ſine tamen præjudicio declarationis S. m. Clementis Pape V, quæ incipit: Meruit &c. Satis, ac ſuper hæc quam luculenta, tam liquida haberi poſſent ad evidentem omni ex parte faciendam, quam animo perferret Leo ſententiam: niſi quod ſeret non ægre læſor pro liberali ingenio ex eodem Pontifice indicari adhuc locum inſignem tum ex Conſtitutione *Exurge Domine* adverſus Lutherum, ubi inter alios errores a num. 25. ad 28, quibus proſtigatiſſimus ille Apoſtolicæ Sedis prærogativas appetebat, proſcribit: tum ex Conſtitutione 45, qua Henricum VIII. Angliæ Regem ob egregium librum de ſeptem ſacramentis adverſus Lutherum adornatum illuſtri deſenſoris Eccleſiæ titulo cohoneſtavimus, ubi inter alia his auſpicatur: *Noſ, qui Petri, quem Chriſtus in Cælum aſcendurus Vicarium ſuum in terris reliquit, & cui curam gregis ſui commiſit, veri Succeſſores ſumus, & in hac Sancta Sede, a qua omnes dignitates, & tituli emanant, ſedemus* &c. Ex quibus reliqua intelliges probe, quæ ex eodem Pontifice adhuc ſuppeterent.

Horum

Horum simillimis locupletissima habet, luculenterque exagitat Hadrianus VI. in epistola ad Fridericum Saxonie Ducem, quam tom. 9. pag. 1901. exhibet Harduinus, & ad annum 1522. n. 73, & seqq. describit Raynaldus, Lutheri, cui ille favorem impendebat, a quo anno 1517. jacta sectæ suæ impiæ fundamenta fuerant, scelera, vitia, schisma, hæresesque suggillans, ubi de perfidissimo illo præstigiatore inter alia scribit: *Non modo Sacerdotes Dei, sed & Principem Sacerdotum, Petri Successorem, Jesu Christi in terris Vicarium tam nefandis, infamibusque nominibus, tam inauditis conviciis, ac blasphemis nusquam non lacerat, discerpit, & infestatur, ut ea commemorare pudica refugiat lingua, & audire horreant aures castæ. Qui Apostolicam Cathedram, in qua præsedet Caput Apostolorum Petrus; cui præfuerunt tot Sancti Pontifices; quam Ecclesiam principalem, unde sit exorta unitas Sacerdotalis, Sanctus ille, & gloriosus Martyr Cyprianus non dubitat asserere; impio, ac pestilenti ore Cathedram pestilentie, antichristianam, diabolicam, & si que potuit excogitare nefandiora, toties appellare non cessat. Quis autem tam hebes animo, qui vel paullula facilitate uti velit, probe ex his non perspiciat, quod demum ducatur spiritu, quicumque Apostolicæ Sedis sive dignitatem, sive doctrinam nauci floccique faciat? Quod vero ex Hadriano, dum adhuc doctor singularis audiret, obtrudere nonnulli audent, non hujus dispungere loci est, ac depellere. Launojus sane lib. 4. epist. 7. tom. 5. p. 1. in hujus præ aliis Pontificis laudes effusus, ob id potissimum celebrat, quod Sacros Canones non sine urgenti, & necessaria causa relaxare instituit, & Ecclesiam ad eorundem Canonum institutum regendam suscepit. Cujusmodi præconium, si fraus non lateat, quæ agere ipsi est frequens, mirari subit profectum ab homine sublestissimæ fidei, qui nullam in Pontifices non quærit invidiam. Quemadmodum vero Friderico, ne à Romanæ Ecclesiæ communionem ad Lutheri castra se rapi sineret, auctor fuerat Hadrianus, ita Carolo V. Imperatori, Ordinibus Ecclesiasticis in Germania, atque Cæsareis Oratoribus, Apostolicæ Sedis sive dignitati, sive doctrinæ quantum observantiæ, quantumque obedienciæ deferri deberet, insinuare procuravit enixe Paulus III. tum litteris exaratis, tum responsis oretenus datis.*

datis ; de quibus adeundus Raynaldus ad annum 1544. n. 7 , & 1548. n. 4 , & 29.

Julius III. in Const. *Cum ad tollenda actis Concilii Tridentini inserta sess. 11. consilium agitans de eodem Concilio resumendo*, propriæ, quam facile supra Synodum efferebat, potestati ut prospiceret, ad Pontificem pertinere expresse enunciavit *Generalia Concilia indicere, & dirigere*. Nec conjectura aberrabit, qui ex sententia Julii, cum quo consilium omne suum utique communicaverat, profecta habeat, quæ ad Claudium Abyssinæ Imperatorem exaravit S. Ignatius in litteris, quas ex Maffejo, & Orlandino describit Raynaldus ad annum 1555. n. 8, quem de Romanæ Ecclesiæ religione tenenda, & retinenda, nec non Apostolicæ Sedis summa auctoritate colenda, & recolenda admonens, & adhortans, inter alia de discrimine auctoritatis Apostolos, ac Præfules alios Ecclesiæ inter, & S. Petrum, ac Romanum Pontificem intercedente hæc habet illustria. *Ceteris quidem Apostolis auctoritatem Christus D. noster impertiit delegatam, ac veluti extra ordinem: at S. Petro, ejusque Successoribus ordinariam dedit, ac plenam, uti ab hoc Summo Pastore, tanquam a fonte, reliqui animarum Pastores peterent, eidemque acceptum ferrent, quidquid omnino juris ad suum quisque munus, ac regimen obtinerent. Quod olim adumbrasse per Esaiam videtur Dominus, quum de Eliacim loquens Pontifice Maximo: Et dabo, inquit, Clavem domus David super humerum ejus, & aperiet, & non erit, qui claudat, claudet, & non erit, qui aperiat: Quo videlicet typo figuratus est Petrus, ejusque Successores, quibus datam integram potestatem declarant Claves, consuetum utique symbolum, & insigne pleni, atque absoluti Domini. Ejusmodi auctoritatis exercitium subinde multis confirmat, atque ex confessione tandem Orientalium in Concilio Florentino emissa, nec non ex decreto unionis ibidem ab Eugenio IV. edito, & ab Orientalibus ultro citroque ambabus ulnis accepto. Conferunt ad hæc confirmanda ad eundem Claudium Imperatorem a Paulo IV. exarata deinde litteræ apud Raynaldum legendæ ad annum 1556. n. 42. Præter enixam, qua Paulus IV. religionem erigere, ac restituere, ubi collaberetur, ac ubi non obtineret, invehere, & amplificare stude-*

studebat, operam, ob quam propterea restitutum ipsi in Capitolio simulacrum inscripsit Clemens XI: *Scelerum Vindici integerrimo: Catholicæ fidei acerrimo Propugnatori;* emicuit potissimum ejus de potestatis suæ amplitudine, ac in fide firmitate sententia in Const. 13. incipiente *Ineffabilis* anno 1558. edita, qua restituens festivitatem Cathedralis Romanæ S. Petri, verba S. Leonis M. propria facit, & a S. Petro fundatam Romanam Ecclesiam ideo ait: *Ubi Caput superstitionis erat, illic Caput existeret Sanctitatis: & quæ prius erat Magistra erroris, fieret Magistra veritatis, ... & per sacram B. Petri Cathedralam ipsa Urbis Caput Orbis effecta latius præsideret Religione divina, quam antea præsedisset dominatione terrena.* Legenda quoque ipsius Constitutio 19, quæ incipit: *Quum ex Apostolatus officio,* horum simillimis refertissima.

Pro ea, qua Pius IV. distinebatur cura, ac disruciabatur rem christianam ad exitum pronam redintegrandi, Consistorio 4. Septembr. anno 1560. celebrato id inter alia cautum summo-pere voluit, ut Apostolica Sedes eo auctoritatis summo loco staret, quo eam in Concilio Florentino Eugenius IV. egregie statuerat: persuasus scilicet religioni optime rem omnem celsuram, si qui religioni præest, Romanus Pontifex, quo par esset, honore haberetur. Perinde in partes operæ, curæque undequaque accersens Ecclesiarum Antistites, hinc Gallos præsertim ad grassantes errores excindendos ut vires omnes conferrent, excitavit: illinc alios ubique omnes ad Concilium Tridentinum invitavit, in quo demum communi collato consilio de medio decerneretur exundantem hæresum colluviem tollendi, aut coercedendi. Id autem obiter heic observasse non distædeat, quod quam tum temporis in transversum incessit Claudius Espencæus, in eam se abripi sententiam, ad eumque se allidi scopulum incautus sinens, in quem incidebant Adiaphoristæ, sive Indifferentes, quibus plane obnixa Pontificis sollicitudo ad Romanæ Ecclesiæ unitatem reducendi segreges admodum ingrata accidebat, persuasus pariter, sicut ipsemet scribit in epistolis tum ad Michaellem Hospitalium, tum ad Odettum Castillionæum, homines hoc æst ad Calvinianas partes pronos, grave, rigidumque ob religionis causam negotium hæreticis facere nec expedire, nec conferre,

Part II.

R

sed

sed quadam *συνεχέτης*, sive æconomia magis utendum, atque obfecundandum, donec adversa, diversaque pars accommodaret se se, quo putandi modo profecto vel nolens perduelles confirmabat in præconcepta nimis severitatis, a qua tamen abhorrebat quam maxime, Pontificem accusandi audacia, quam immaniter, inquam, abs vero aberrabat ille, tam ad rectum accedebat tramitem Gerardus Rambaldus Episcopus Civitatenſis, dum confutandas adorsus conditiones, quibus hæretici pacem, fœdumque confici tandem posse mentiebantur, lib. 1. confutat, cuius excerptum ex Ms. Vatic. ad annum 1560. num. 60. Raynaldus exhibet, hæreticos tum obgannientes nec Concilium a Papa indici, nec Papam Concilio præesse debere, objurgabat, profligabat, ostendebatque tum ex Sacræ Scripturæ testimoniis, præsertim Osæ 1, 11; Matth. 15, 18; & Johan. 21, 18; tum ex SS. Patrum traditione, ac potissimum Cypriani, Augustini, Hieronymi, & Chrysostomi; tum Conciliorum sive auctoritate, sicuti Nicæni, & Chalcedonenſis; sive exemplo, sicuti Ariminenſis, oportere omnino, ut Concilia Apostolicæ Sedis iudicio decernantur, indicenturque, quæ legitima, ut recipiantur, & quæ illegitima, ut respuantur: ideoque Apostolicam Sedem auctoritate antecellere. Confirmabant hæc omnia, quæ obtrudentibus hæreticis Concilium non a Pontifice, sed ab Imperatore fuisse indicendum, rependebat Gaspar Cardilius uni Pontifici id juris vindicans, quo de argumento paullo post. Quamquam, ut quæ Pontifici de propriis juribus, ac prerogativis intime insita esset sententia, explorata evadat, non opus est conjecturis augurari, quum luculenta, ac liquida adpareat ex litteris tum ad Nicolaum Frydum Archiepiscopum Nachisivanensem in Armenia majori; tum ad Neemam Patriarcham Jacobitarum descriptis a Raynaldo ad annum 1562. n. 30, & seq. Ad hanc attamen illustrandam magis operam non modicum conferunt, quæ fuisse, ubi de Tridentino Concilio, sunt disputata: quibusque plurimam adhuc lucem afferent, quæ Gallis nonnullis morosioribus intercedentibus, ne Canon 8. sess. 7. Pontifex potestate præditus *in Ecclesiam universam* infereretur, ex Pontificis, Legatorum, Episcoporum, ac Theologorum sententia reposita fuisse refert apud

apud Raynaldum ad annum 1563. n. 8, & seqq. Gabriel Palæottus . Atque quidem quod ad Legatos attinet , eximium , quo afficiebantur Pontificis in *Ecclesiam universam* auctoritatem loco stabiliendi suo , studium emicuit in scheda ad Ferdinandum Imperatorem transmissa , ubi ex Matth. 16, & Johan. ult. sex Conciliis Chalcedonenſi a. 4. & 16; Lugdunenſi I. C. *Ubi periculum*; Alexandrino sub S. Athanaſio in epiſt. ad S. Julium; Conſtantiens ſeſſ. 40, & in cenſura art. 40. Wicleſſiani; Baſileenſi ſub initium , ſeſſ. 12, & in reſp. Synodali; Florentino in decreto unionis , & Lateranenſi ultimo ſeſſ. 5. ſub Julio II, & ſeſſ. 6. ſub Leone X. ; ex Pontificibus MM. Julio I. in epiſt. ad Orient. ; Gregorio II. in Synodo Romana anno 724; Innocentio IV. in Concilio Lugdunenſi ; Julio II, & Leone X. locis indicatis ; ex SS. Cypriano lib. 5. epiſt. 2. ad S. Cornelium ; Chryſoſtomo in cap. 16. Matth. ; Ambroſio in 1. Timoth. 13 ; Johanne Damasceno in Lucæ 7; Anſelmo Cantuarienſi in epiſt. ad Urbanum II; Bernatdo lib. 2. de confid. cap. 6, & Thoma Aquinate lib. adverſ. Græcorum errores cap. 63, & lib. 4. contra Gentiles cap. 76. conceptis verbis Pontificis poteſtatem in univerſam Eccleſiam con probant . Confer Baronium ad annos 587. n. 8, & ſeqq; 595. n. 32, & ſeqq; & 785. n. 30, & ſeqq. Neque in hac provincia exornanda impares præbuerunt ſe ſe præ aliis Patriarcha Hieroſolymitanus , Archiepiſcopi , & Epicoſci Hydruntinus , Roſſanenſis , Tarentinus , Rhegimenſis , Lancianenſis , Mutinenſis , Albiganenſis , Senogallienſis , Veſtanus , Neocaſtrenſis , Parmenſis , Vintimillienſis &c. Neque ex Theologis , ac Jurisperitis operam deſiderari ſuam permiſere inter alios Gabriel Palæottus , Scipio Lancelloſus , Johannes Baptiſta Caſtellius , Didacus Payua , Cornelius Melchior , Jacobus Lainius &c. , de quibus adeundus Raynaldus ad annum 1563. n. 9, 11, 100, 119, & ſeq. Confer denique Pii IV. litteras ad Patriarcham Ninives ; nec non confeſſionem fidei eidem Pontifici Michaelis Pattiar. hæ Armenorum nomine nuncupata ab Abagaro apud Raynaldum ad annum 1564. n. 51, & ſeq.

Ut pulcherrimam , qua ſe tum ſummopere potem reputabat , ampliſſimæ poteſtatis ingereret ſpeciem , S. Pius V. in Conſtitutione 88. incipiente *Romanus Pontifex* anno 1569. edita, qua

vestigiis innixus Alexandri III, Innocentii III, & Pauli IV, a quibus Portugaliæ, Bulgarix, & Blachix, Hibernix, & Bohemiæ Reges fuerant inaugurati, Cofinum Medicæum Etruriæ Magnum Ducem ab se constitutum decrevit: tum in Constitutione 101. anno 1570. evulgata, ac incipiente: *Regnans in excelsis*, qua Elisabetham præsentam Angliæ Reginam ab Ecclesia eiecit, Regnoque exuit, quo multo ex capite immerita erat, Romanum Pontificem, utpote Christi Domini Vicarium, super gentes, & regna Principem constitutum affirmat, qui evellat, & destruat, dissipet, & disperdat, plantet, & ædificet. De altero vero inerrantiæ dono Apostolicæ Sedi a Christo Domino collato testis accedit locuples Gregorius XIII. in litteris repetitis ad Patriarchas Nestorianorum Angamalæ, Jacobitarum Nehemen, Chaldæorum Simeonem Denſe; atque ad Reges Coccini, Bungi, Japoniæque alios apud Viſtorellan in addit. ad Ciacconium. Sed & Sixtus V. peſtoris adamantini Pontifex, propriæque auctoritatis vindex acerrimus, retinentissimisque ad exprimendum summum, quod distringebat, jus sive in Henricum IV. Navarræ Regem, Constitutione *Ab immenso*, quem dira excommunicatione devinxit, ac Regno dejecit, sive in Elisabetham Reginam Angliæ, quam ab Ecclesia extorrem, ac regno imparem denunciavit, quæ S. Pius. usurpaverat ex Hieremia verba, propria eadem fecit. Juvat etiam intueri auctoritatis supremæ ab eodem exercitu egregium specimen in Constitutione *Romanus Pontifex*, qua Ecclesiarum Antistites de antiquo usu invisendi statis temporibus Apostolorum limina admonet, Romanumque Pontificem de pastoralis officio ab ipsis præstito certiore facienda, ad quem ut se deinceps componerent jubet, ac mandata Apostolicæ Sedis adimpleturos se jurarent: cujus officii ab se ipsis impositi eam esse rationem scirent, quod Romano Pontifici a Christo Domino ea potestas in Ecclesia tributa sit, qua veluti in vinea alia evellat, & plantet, alia destruat, & ædificet, ut expedire viderit. Non moros autem, quæ tum ab Othomanno, & Belloſo conficta, commenta, ac calumnias, quæ constare fuerunt: nam iis, qui tum occurrerent, viri doctrina, pietateque præstantes non defuerunt. Pergam potius perstringere, carptimque complecti, ut dicendi tandem

dem fiat modus, quæ cæteroquin vel copiosa vix oratione comprehendi possent. Atque in his præ aliis, quæ habet Clemens VIII. in litteris ad Gabrielem Alexandrinum Patriarcham, cujus legationis acta legere est apud Baronium ad calcem tom. 6; in oratione ad Ruthenorum Oratores ejus nomine a Sylvio Antoniano recitata, quam Baronius in append. tom. 7. regerit, ac in allocutione ad eisdem habita mox, atque fidei professionem ab eorumdem ore excepisset. Quæ Paulus V. in litteris ad Catholicos Angliæ anno 1606. 10. Kal. Octob., & 1607. 10. Kal. Septemb., quibus juramenti formulam a Jacobo Angliæ Rege propositam prohibebat; ac in fidei instructione ad Eliam Nestorianorum in Chaldaea Sacris præfectum exarata, quam Synodo anno 1616. Amidæ celebrata una cum subjectis sibi Episcopis amplexatus est: quibus de gestis agit diligenter Petrus Sirozza, qui Paulo V. tum a secretis epistolis erat. Per similem fidei formulam profitendæ Armenis, & Maronitis præscripsit idem Pontifex, cujus perlegenda Constitutio 77. ea de re edita. Quæ, ut verbo dicam, dixi enim uberius alibi, Urbanus VIII., Innocentius X., Alexander VII., Clemens X., Ven. Innocentius XI., eorumque successores suorum decessorum inhærentes vestigiis decreverunt, egeruntque cum iis, qui ad Romanæ Ecclesiæ obedientiam, cum erroribus schismate ejurato, redintegrarent se se, Syris, Chaldaeis, Jacobitis, Nestorianis, nec non Armenis, & Maronitis.

Postremo Alexander VIII., in quo desino, Apostolicæ Sedis osoribus Pontificem Concilio potestate inferiorem faciendi, ac in fide infallibilem inficiandi audaciam eripuit, disputandique finem proculdubio fecit, dum anno 1690. die 7. Decembris edito Decreto, quo propositionibus 31. ad unam omnibus plurimas infamiae notas inflixit, prohibens, ne quis illas conjunctim, aut divisim docere, defendere, edere, aut de eis disputare etiam, ac privatim etsi pertractare, nisi forsitan impugnando, deinceps præsumeret, hanc pariter undetrigesimam proscripsit eadem lege: *Futiles, & toties convulsa est asservio de Pontificis Romani supra Concilium Oecumenicum auctoritate, atque in fidei questionibus decernendis infallibilitate*. Posthac igitur deerit Pontificiæ auctoritatis, infallibilitatisque adversariis effugium illud toties quæ-

quæ situm, arreptumque, propositionem hanc a Pontificibus MM. fuisse nunquam proscriptam. Junge etiam Constitutionem *Inter multiplices*, eodem anno die 4. Augusti adornatam, qua idem Pontifex quatuor articulos a Clero Gallicano in Comitibus Parisiis anno 1682. celebratis elucubratos devovit, de quibus copiose p. 1. art. 11. §. 2. actum est: nec non Innocentii XII. allocutionem ad Cardinalium Consistorium anno 1693. die 26. Octob. habitam, de qua pariter ibidem abunde, opinor, fuit dictum. Unum adjiciam propositiones equidem illas non defuisse, qui pro insigni temeritate defendere adhuc auderet, Ludovicum Maimburgum tractatu edito hist. de statu, & prerogativis Romanæ Ecclesiæ. Verumtamen præterquam quod liber iste nigro Romæ carbone fuit notatus; ac in Gallia ab Autore anonymo gallici opusculi: *De la Puissance de l'Eglise, ou reponse au traité historique de M. Maimbourg*, multum reprehensionis subiit, plurimo ex capite propositiones illæ a pluribus alibi prælaudatis vexatæ sunt, ac signatim ceu contrariæ Ecclesiæ communi sensui virgula censoria inustæ a Sacra Lovaniensi Facultate. Consulito librum, cui titulus: *Disquisitio Theologico-juridica super declaratione Cleri Gallicani facta Parisiis die 19. Martii anno 1691.* Nec non librum alterum sub hac epigraphe evulgatum: *Doctrina, quam de Primatu, auctoritate, & infallibilitate Romani Pontificis tradiderunt Lovanienses Magistri &c.*

Quæ quum ita se habeant, ac prætermisissis aliis plerisque, quæ immensum foret referre, quæ proferre adhuc ex Pontificibus aliis clara, præclaraque loca præsto esset, ac pronum, instaurare sic nunc argumentum juvat. Atque 1. ex regula a Tertulliano tradita lib. de præscript. cap. 22., ubi de dogmatibus differens ab Apostolis Ecclesiis traditis: *Itaque, inquit, tot, ac tantæ Ecclesiæ, una est illa ab Apostolis prima, ex qua omnes...* Hinc igitur dirigimus præscriptionem: *Si Dominus Jesus Christus Apostolos misit ad prædicandum, alios non esse recipiendos Predicatores, quam quos Christus instituit...* Quid autem prædicaverint, id est quid illis Christus revelaverit, & hic præscribam non aliter probari debere, nisi per easdem Ecclesias, quas ipsi Apostoli condiderunt... Si hæc ita sunt, constat proinde omnem doctrinam,

nam, quæ cum illis Ecclesiis Apostolicis, Matricibus, & Originalibus conspirat, veritati deputandam, sine dubio tenentem quod Ecclesia ab Apostolis, Apostoli a Christo, Christus a Deo accepit: omnem vero Doctrinam de mendacio præjudicandam, quæ sapiat contra veritatem Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi, & Dei. Juxta hæc itaque si constat a S. Petro Romanam Ecclesiam institutam; ac Romanæ Ecclesiæ doctrinam a Christo Domino ipsi revelatam a S. Petro traditam: si constat S. Petro Romanos Pontifices in Ecclesia Romana velut ex asse successisse eamdemque a S. Petro acceptam doctrinam Pontifices Romanos universæ Ecclesiæ integram transdedisse, constat perinde doctrinam omnem, quæ cum Ecclesia Romana conspirat, veram dubitatione procul omni esse: atqui doctrina nostra de Romani Pontificis supra Concilium præstantia, atque in fide infallibilitate conspirat approve cum doctrina, quam Romani Pontifices a prisca ad hanc usque postremam ætatem tradidere, quamque illi profecto a S. Petro commendatam hætenus custodire, ac proinde a Christo Domino S. Petro revelatam fuisse oportet: igitur constat doctrinam hanc veritati esse deputandam, doctrinam vero huic adversam a veritate jam fuisse proscriptam.

Atqui 2. argumentum instruere est etiam ex altera haud minus illustri regula, quam Vincentius Lirinensis Commonit. cap. 26. tradit illis verbis: *Vitanda est Novitas; tenenda est Antiquitas: profana est Novitas; sacrata est Vetusitas*: quam quidem regulam sequentibus confirmat, ac 1. his, quæ cap. 4. habet: *Quid quid non unus, aut duo tantum, sed omnes (Magistri probabiles) uno, eodemque consensu aperte, frequenter, perseveranter tenuisse, scripsisse, docuisse cognoverit, id sibi quoque intellegat absque ulla dubitatione credendum*. Jam vero Pontificem Romanum in fide prorsus infallibilem, Concilioque potestate superiorem aperte, frequenter, perseveranter tenere, scripsere, docuere Magistri in Ecclesia non modo probabiles, sed omnium probabilissimi, nempe Romani ipsi Pontifices: itaque id absque ulla dubitatione credendum: nam ita credendum jubet Antiquitas, contrarium invexit Novitas. Regulam eamdem 2. magis, magisque comprobare pergens exemplo S. Stephani Papæ iterationi

tioni baptismatis obstitenti subinfert: *Neque hoc sane novum, siquidem mos iste semper in Ecclesia viguit, ut quo quisque foret religiosior, eo promptius novellis adinventionibus contraheret. Exemplis talibus plena sunt omnia: sed unum aliquod, & hoc ab Apostolica potissimum Sede sumamus, ut omnes luce clarius videant, Beatorum Apostolorum beata successio quanta vi semper, quanto studio, quanta contentione defendit suscepta semel Religionis integritatem.* Narrat deinde ab Agrippino inductam novam de rebaptizandis hæreticis opinionem, ei vero obnixè restitisse S. Stephanum illis verbis: *Nihil novandum, nisi quod traditum est: exinde subjungens: Intelligebat enim vir Sanctus ... nos Religionem, non qua vellemus ducere, sed potius, qua illa duceret, sequi oportere: idque esse proprium Christianæ modestiæ, & gravitatis, non sua posteris traducere, sed a Majoribus accepta servare. Quis ergo tunc universi negotii exitus? Quis utique, nisi ustratus, & solitus: retenta est scilicet Antiquitas, explosa Novitas.* Atqui Romanum Pontificem a fide non posse deficere, ac potestate Concilio præpollere a Pontificibus semper traditum est; id antiquitas tenuit; id posteris est traditum: igitur circa id nihil innovandum; eique adversum omne uti novum explodendum omnino est. Age modo dicta factis comprobemus, quorum certe quidem ingens supra modum moles per omnia excurrere non sinit; sed per me saltem liceat præcipua delibare, atque in ordinem digesta sequentibus articulis subjicere, ut qui Romanorum Pontificum gesta perlustrandi facile in se provinciam suscipere non valent, aut nolunt, perspectum habeant, positumque veluti sub oculos in hoc specimine a Romanis Pontificibus nihil unquam antiquius, sacratiusque habitum, quam ut Sedis Apostolicæ suprema, amplissimaque jura servarent integra, & facta testaque exercerent. Ex quibus illud quoque optime inferri licebit, ac planissimum fiet, illos quidem suprema in Ecclesia, ac supra Occumenica Concilia præditos esse potestate, atque in fide perinde omnino esse nescios falli, aut fallere.

Ex jure Pontificis in Concilia.

ARTICULUS II.

*De iis generatim, quæ jure Divino, & Canonico
soli sunt Romano Pontifici reservata.*

PROLEGOMENON.

QUÆ ex pollicitationibus a Christo Domino S. Petro factis, atque perinde Romano Pontifici facta sunt propria, originem trahunt, tot, tam diversa, ac in tanto discrimine posita sunt, ut comprehendi vel numero nequeant, adeoque ut jurisperitos inter ipsos neque conveniat, aliis plura, aliis pauciora enumerantibus eorum, quæ jure divino, aut ecclesiastico Romano Pontifici dumtaxat reservantur. Glossa in Cap. 1, & in Cap. *Quod translationem de transl. Episcop.*, atque in Cap. *Sicut unire de excessibus Prælat.* undecim recenset: Reynerus 24: Hostiensis 60: Azorius 85; alii plura oppido, ac pauca alii. Peculiaria, & præcipua sunt sequentia: ac principio Pontificem pro suprema potestate in omni jure humano dispensare posse, ac Canones temperare, qui cum divino non pugnent jure, liquido adparet ex Cap. *Licet 2. de Præb.* in 6.; & *Clement. 1. Ut lite pendente*; & Cap. *Proposuit 4. de Concefr. Præbend.*; junctis S. Gelasio I. in epist. 1., & 4; S. Gregorio M. lib. 6. epist. 19, 31, & 123; & lib. 12. epist. 31; S. Nicolao I. in epist. 7; Hadriano II. in epist. ad Basilium Imperat.; Innocentio III. in epist. ad Episcopum Bamberg.; Glossa in Cap. *Ubi periculum de elect.* in 6; ac Interpretibus in Cap. *Significasti de elect.*, & in Cap. *Sicut Sancti* dist. 15. Quinimo licet non directe, indirecte tamen, veluti ajunt, in jure divino, ac naturali dispensare posse, declarando eo in casu jus divinum, aut naturale locum non habere, liquet ex doctrina Innocentii III. lib. 16. epist. 154; S. Bernardi lib. 3. de Consid. cap. 8; S. Thomæ 1. 2. quæst. 94. art. 5, & 2. 2. quæst. 54. art. 5; S. Antonini p. 2. tit. 17. §. 20; B. Angeli a Clavasio V. *Papa*; Barbofæ juris

Pars II. S Ecclesi.

Eccles. lib. 1. cap. 2; Valentia tom. 2. disput. 7. q. 4. puncto 5.; Silvestri V. *Papa*, ac Theologorum communiter, & Canonistarum. Pontificem ideo potestate supra Canones potem, nec eorum intra orbitam ipsius cohiberi jus certo certius est ex Cap. *Si Papa* dist. 40; Cap. *Nunc autem* dist. 21; & Cap. *Satis* dist. 96: quibus adscipulantur Doctores S. Johannes a Capistrano de auctor. *Papæ* §. 3; Bzovius de Pontif. cap. 15; Barbosa loco indicato; Sanderus lib. 5. de visib. Monarch. cap. 53; Bellarminus lib. 1; aliiq. Pontificem Romanum proinde nullius in terris iudicio, ac tribunali obnoxium esse Cap. *Aliorum* 9. quæst. 4., Cap. *In nomine Domini* dist. 23. ex Nicolao II. in Synodo Romana; & Cap. *Opportebat* dist. 79. ex Stephano III. in Romana Synodo, quam antehac non multo ex antiquissimo Codice Veronenſi 900. annorum in lucem edidit Vir Clariss. Cajetanus Cennius, doctissimaque illustravit dissertatione.

Ad Pontificem (2.) dumtaxat pertinere Episcopos ordinare, aut ad hæc ordinationes peragendas facultatem aliis impertiri, plane liquet ex epistolis S. Siricii 4., S. Innocentii I. epist. 91. inter Augustin., S. Gregorii M. lib. 2. epist. 30., & S. Martini I. epist. 11. Ab una ad aliam Ecclesiam Episcopos transferre Cap. *Quod translationem*; Cap. *Mutationes*; Cap. *Cum ex illo*; & Cap. *Inter corporalia de translat.* Episcopos e gradu deicere ex S. Leone IX. epist. 4; Cap. *Quamvis*, & Cap. *Dudum* 3. q. 5., & 6. Episcopales Cathedras erigere Cap. *Felix*; Cap. *Præcipimus* 16. q. 1. Episcopales Cathedras unire, commutare, sejungere Cap. *Quod translationem*, Cap. 1., & Cap. *Inter corporalia de translat.* 3. Pontificis dumtaxat est mutare,olvere, aut redimere vota castitatis perpetuæ, & Hierosolymitanæ peregrinationis Cap. *Quod super his*, & Cap. *Ex multa de Voto*. Vota quoque Religionis, (cujusmodi celebrata sunt exempla Ramiri, Casimiri, Belæ, Alphonsi, Veremundi, Theodorici, Simeonis Bulgari, alterius Casimiri, Francisci Joſoſæi &c., cum quibus dispensatum legitur, ut e Religione ad Principatum commigrarent;) peregrinationis item ad limina Apostolorum, & ad S. Jacobum Compostellam Constit. Sixti IV. extravag. *Esti dominici de Pœnit.*, & r. miss. 4. Pontificis solius est aliquos a jure, & potestate Episcoporum exci-

VINDICATA . ARTICULUS II. PROLEGOMENON. 139

excipere, seu eximere Glossa in Cap. *Frater* 16. q. 1, & Cap. 1. *de Privileg. in 6.* Episcopos ab Archiepiscopo eximere Cap. *Frater* 16. q. 1. 5. Causæ majores solo Pontifici reservantur Cap. 1. *de Translat.* 3 Cap. *Majores de Baptismo*; Cap. 1. *de Juramento*: Inter has sunt dubia fidei; S. Scripturæ interpretationes; juris Canonici, vel Divini declarationes; de Sacramentorum materia, forma, & Ministro judicia 24. q. 1. Cap. *Quoties*. 6. Solius est Pontificis legitimis naturalibus restituere in iis, quæ ad spiritualia spectant Cap. *Per venerabilem, qui filii sint legitimi*; & Cap. *Innotuit* 20. *de elect.* Quid imo, quod Pontificem illegitimos posse litteris legitimationis cohonestare, & ad honores, ac laicas dignitates idoneos declarare, exempla non desunt, quæ confirmant? Clementis IV, a quo Filii Alphonſi III. Portugalliæ Regis ex Beatrice pellice suscepti ad Regnum Lusitanæ habiles dicti sunt: Innocentii III, qui Philippi Augusti Francorum Regis Filios legitimo ad succedendum in Regno jure affecit: Innocentii IV, a quo natalis illegitimi macula abstersus Jaquinus Daniæ Rex ideo est, ut Thronum conscendere idonee posset: & Pii II, qui Ferdinandum Alphonſi I. Aragoniæ Regis nothum ad Regnum Neapolitanum adspirantem ex defectu natalium haud imparem pronuntiavit. 7. E gradu Clericali dejectos restituere Glossa in Cap. *Ideo* 2. q. 6, & Cap. *Ex tua* §. ult. *de Clericis non residentibus*. 8. Dispensare circa ætatem in Ordinationibus sacris Cap. *Quum in cunctis de Elect.*; & cum Bigamis Cap. 1. *de Bigamis in 6.* 9. A Pontificis judicio nulli fas est appellare Cap. *Cuncta per Mundum* 9. q. 3. De quo copiosius paullo post.

Pontificis dumtaxat est (11.) professionem religiosam irritam facere, idest statuere, ne rata, & firma sit Cap. *Ad nostrum*; & Cap. *Significatum*. 12. Supplere defectum canonicum in contrahibus Cap. *Illam quotidianam de Elect.*, & Cap. 1. *de Transactionibus*. 13. Pontifici reservantur Episcoporum, & exemptorum renunciationes Cap. *Si Abbatem de elect. in 6.* 14. Pontificis est remittere pœnas ob Simoniam in beneficio, vel Ordine contractas Cap. *Quia Simoniacis* 1. q. 1. 15. Pontificis est interpretari, relaxare, & commutare juramenta Cap. *Venerabilem* §. *Eos de elect.* 16. A Pontifice excommunicatos nullus absolvere potest Cap. *Nuper de sent.*

140 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

sent. excomm. ; Cap. *Inferior* dist. 21 ; & Cap. *Quum inferior. de Majorit.* , & *obed.* Sed Pontifex solus quosquam censuris ab aliis innodatos solvit Clem. *Si Summus de sent. excomm.* 17. Pontificis solius est irregularitates tollere Cap. *At si Clerici de judiciis* ; Cap. *Saluberrimum* 1. q. 7 ; Cap. *Quibus de Consecr.* dist. 4 ; Cap. *Miror* , & Cap. *Si quis viduam* dist. 50. 18. Ad unum Pontificem attinet interpretari dubia , quæ occurrunt in Rescriptis , & Constitutionibus Apostolicis Cap. *Pastoralis de fide Instrumentorum* ; Cap. *Quum venisset de judiciis* , & Cap. *de Confirmationibus de confirm. utilit.* 19. Ipsius tantummodo est Beneficia compatibilia eidem Clerico conferre Cap. *Litteras de concessione præbend.* ; Cap. *Dudum de Elect.* ; Cap. *De multa de Præbendis* ; Trident. sess. 7. capp. 2 , 3 , & 4 ; & sess. 24. cap. 17. 20. Ipsius dumtaxat est tribuere jus ad beneficium vacaturum Cap. *Nulla de concess. præbend.* , & Cap. *Licet 1. de Præbend. in 6.* 21. Ipsius item solummodo est in beneficiis annuas pensiones constituere ; constitutas transferre , vel jus eas redimendi tribuere Cap. 1. *de Præbend.* ; Cap. *Quum temporalis* 1. q. 1. *de Capell. Monach. in 6.* 22. Potis est Reges certa de causa excommunicare , & exautorare : agendum copiose de argumento isto erit. 23. Ipsius dumtaxat est Dei Servos Sanctorum catalogo adscribere Cap. 1. *de Reliquiis* , & *vener. SS.* Sed de eo erit dicendum . 24. Ipsius est collationes beneficiorum ab Episcopis factas rescindere Cap. *Tanta de excessibus Prælatorum* ; Cap. *Per principalem* 9. q. 3 ; Cap. *In memoriam* , dist. 19 ; Cap. *Quam sit grave de excess. Prælat.* , & Glossa ibid. 25.

Ad Pontificem dumtaxat pertinet Concilia indicere Dist. 17. per plura capita . 26. Pontificis est Pallium concedere Cap. *Antiqua de Privilegiis* . 27. Ipsius item Monachos e Monasterio educere , præficere Ecclesiis , Principi adjutores concedere &c. Cap. *Per principalem* 9. q. 3. 28. Impedimenta Matrimonii dirimentia tollere Cap. *Non debet de consang.* , & *affin.* 29. Dispensare cum Ordinandis circa interstitia : circa diem festum in Ordinibus sacris : & circa Episcopum alterius diocesis Ordinatorem Cap. *Consultationi de temp. Ordin.* ; Cap. 1 , & 2. *eodem* ; Cap. *Dilectus* ; & Cap. *Litteras eodem de temp. Ordin.* 30. Ordinatum a Papa nullus potest ad alios Ordines promovere absque ejus consensu, Doctores in
Cap.

VINDICATA. ARTICULUS II. PROLEGOMENON. 141

Cap. *Quum in distribuendis de temp. Ordinat.* 31. Pontificis est tantum in ipso die suæ consecrationis Ordines conferre Cap. *Quod sicut* 2. *præterea de elect.* 32. Ad eum attinet unum Abbatibus concedere Episcoporum insignia, Mithram, Baculum, & annulum, Doctores communiter. 33. Ipse solus potest laicis bona, & jura Ecclesiastica elargiri. Quid imo quod etiam potest laico concedere potestatem alterum excommunicationis vinculo obstringendi, uti Doctoribus nonnullis persuasum est apud Azorium ? 34. In ipsius potestate itidem possum est committere Presbytero, ut minores Ordines, imo. Subdiaconatum, ac juxta aliquos Diaconatum, etiam, conferat: Confirmationis sacramentum insuper administret, veluti docet S. Thomas 3. p. de Sacram. q. 13. art. 11. Dubium est an Chrisma conficere ex licentia Pontificis possit. In Hispania olim Presbyteros a Chrismate consecrando non abstinuisse adparet ex Canone 20. Concilii Toletani I, quo id ne posterum fieret, prohibitum fuit. Idipsum prohibitum legitur a Concilio Carthaginensi II. cap. 3, & Carthaginensi III. cap. 36: quos quidem Canones de interdicta Presbyteris Chrismatis consecratione, non autem Confirmationis collatione accipi vult Thomassinus vet., & novæ discipl. p. 1. lib. 2. cap. 23: quinimo post Petrum de Marca, & Antonium Godeau animadvertit prioribus sex, aut septem sæculis pauca fuisse, in quibus si dispensaret Papa, non dispensarent & Provinciarum Synodi: ex his autem Canonibus 2. Concilii Arausiaci, & 16. Epaonenfis Parochis facultatem factam fuisse, qua possent redeuntibus ab hæresi ad Ecclesiam sub finem vitæ Confirmationem impertiri, qua sacrorum consortio restituerentur.

Pontificem unum penes stat (35.) potestas generalia Concilia: confirmandi, vel improbandi; eorumque Canones probandi, vel reprobandi, atque interpretandi Dist. 17. per plura capita; Cap. *Statutum de elect.*, & *rescript. in 6.* 36. Ad ipsum attingit quorumcumque scripta recipere, vel respuere Cap. *Damnatus de summa Trinit.*; Cap. *Si Romanorum* dist. 19; & Cap. *Fraternitatis de Hæreticis.* 37. Ipsius est dumtaxat Incendiarios publicos excommunicationis vinculo obligatos absolvere Cap. *Conquesti*; & Cap. *Tua de sent. excomm.* 38. Ipse solus indulgere potest, ut Religio-

sua.

sus e clauſtro egrediatur inſerviendi cauſſa Præſato, vel Principi Cap. *Qui reſiſtit* 9. q. 3: & ut Novitiuſ eligatur Abbas Cap. *Officii de elect.* 39. Pontifex ſolus poteſt concedere, ut Monachuſ Laicuſ, vel Sæculariſ Clericuſ minoribuſ Ordinibuſ dumtaxat initiatuſ eligatur Epiſcopuſ Cap. *Miramur* diſt. 61: & Cap. *Valentinianuſ* diſt. 63. 40. Nemo præter illum indulgere poteſt, ut qui excommunicatione majori innodatuſ Ordinibuſ majoribuſ eſt initiatuſ, vel ſacriſ operatuſ eſt, ſuo fungi officio poſſit Cap. *Quum illorum de ſent. excomm.* 41. Nemo præter Pontificem facultatem impertiri poteſt, ut Religioſuſ Apoſtata, qui in Apoſtaſia ſacrum Ordinem recepit, in eodem miniſtrare queat Cap. *ult. de Apoſt. tit.* 42. Ab uniuſ Pontificiſ voluntate pendet, ut Religioſuſ extra clauſtra ad leges, vel medicinam ediſcendas addiſtuſ ad Ordineſ promoveri poſſit Cap. *Non magnopere. Ne Clerici, vel Monachi.* 43. Item ut Clerici dignitatem, vel perſonatum, vel Parochiam gerenteſ iſdem ſtudiis navare poſſint operam Cap. *Super ſpecula: Ne Clerici, vel Monachi.* 44. Ipliuſ eſt ſoliuſ a lege ſolvere, qua quiſ fruſtuum partem decimam perſolvere tenetur Cap. *Ex parte, & Cap. Suggellum eſt de Decimis.*

Pontifici ſoli (45.) reſervatur novi Religioſi Ordiniſ approbatio. Innocentiuſ III. in Concilio Later. Cap. *ult. de Relig. domib.* 46. Inſcio, & invito Pontifice nequit Clericuſ adigi ad contributioneſ etiam in utilitatem, aut neceſſitatem Urbium, locorum &c. Cap. *Adverſuſ de Immun. Eccleſ.* 47. Soluſ Pontifex poteſt Indulgentiaſ plenariaſ elargiri Can. 62. Concilii Lateranenſiſ IV; Cap. *Quum ex eo de Privilegiis*; & Cap. *Indulgentia* in 6. de Remiſſionibuſ. 48. Soliuſ Pontificiſ eſt Canoneſ generaleſ pro cunctiſ Eccleſiaſ condere Cap. *Ideo permittente* 25. q. 2. 49. Præter Pontificem nulluſ concedere beneficiario poteſt, ut perpetuo abſenſ ab Eccleſia, etſi ex juſta cauſſa, percipere fruſtuſ poſſit Cap. *ult. de Reſcriptiſ in 6.* 50. Præter ipſum nulluſ poteſt renuntiationem beneficii admittere in gratiam alteriuſ Cap. *Deliberatione*; & Cap. *Prohibemuſ de offic. judic. deleg. in 6.* 51. Abſque ipſiuſ licentia nemo in eadem Eccleſia poteſt duoſ Perſonatuſ, vel dignitateſ, vel Præpoſituraſ, vel adminiſtrationeſ, vel officia, vel eorum alterum cum Canonicatu ſimul habere

VINDICATA . ARTICULUS II. PROLEGOMENON. 143

re Cap. 3. de *Consuetud.* 52. Nemo nisi Pontifex Ecclesiæ Cathedralis administrationem concedere valet Cap. *Is cui de elect.* in 6 ; & Cap. *Ecclesiæ Cathedrali de supplen. neglig. Prælat.* in 6. 53. Nemo nisi Pontifex conferre potest beneficia in Curia Romana vacantia Cap. *Licet Ecclesiarum* 2. de *Præbend.* in 6. 54. Absque Papæ licentia Episcopus , aut Abbas coadiutorem nequit assumere Concilium Tridentinum sess. 25. de reform. cap. 7. Confer Fulbertum Carnot. in epist. 8 ; & Henricum Alban. in epist. ad Alexandrum III. Bibl. Cisterc. tom. 3. pag. 254. 55. Absque Papæ conscientia , & facultate Religiosus plures Ecclesias nequit habere Cap. *Quum singula de Præbend.* in 6.

Qui (56.) violentas manus injecerint in S.R.E. Cardinales , vel illos fuerit insequutus , vel facinoris socius , aut fautor , aut consiliarius fuerit , postquam ad poenitentiam agendam ultra mare missi sunt , regredi absque Romani Pontificis consensu nequeunt Cap. *Felices* §. *Quum autem de Pænis* in 6. 57. Prælati omnes prohibiti sunt Ecclesias sibi commissas , bona seu jura ipsarum immobilia laicis submittere absque Capituli consensu , & Pontificis licentia peculiari Cap. *Hoc consultiſſimo de rebus Eccles.* non alien. in 6. 58. Religiosis non licet loca nova emere , aut vetera vendere absque licentia Apostolicæ Sedis Cap. 1. de *Relig. domibus* in 6 ; & Cap. *De excess. Prælat.* in 6. 59. Collegium Cardinalium Sede vacante jurisdictionem Papalem exercere non potest , nisi quatenus permissum est a Concilio Lugdun. sub Gregorio X. in Clement. *Ne Romani de elect.* 60. Nemo , nisi Pontifex legata ad pias causas facta aliis usibus deputare potest . In Clem. *Quia contingit de Relig. domibus* . 61. Certi casus ita Papæ reservantur , ut nemo , nisi Papa absolvere ab iis possit . In Clement. 1. *De Privilegiis* ; & in Clement. *Cupientes de Pænis* . Pontifices certos sibi casus reservare olim non consuevisse observat doctiss. Thomassinus vet. , & novæ discipl. p. 1. lib. 2. cap. 13 , sed ab Episcopis absolvenda quædam atrociora facinora ad Pontificem referri cœpisse : cujusmodi moris. meminit Concilium Lemovicense anno 1031. celebratum ; extant vero exempla Ivonis Carnot. in epist. 30 , 31 , 33 , 36 , 98 , & 160 ; S. Laurentii Dublinensis apud Baronium ad annum 1179. n. 34 ; Hildeberti Ceno-

Cenomanensis in epist. 60; Willelmi Antisiodorensis tom. 1. Bibliot. Maximæ pag. 486, & seq. 3 atque passim in epistolis Alexandri II. legere est. Denique Pontifici Romano certa quædam graviora crimina reservata commemorantur a Conciliis Lemovicensi anno 1031; Remensi anno 1131. can. 17; Lateranensi II. anno 1139. can. 19, & 20; Londinensi anno 1143; Remensi altero anno 1148. can. 13; Avenionensi anno 1209. cap. 13; Exoniensi anno 1287. cap. 55; Arelatenensi anno 1275. cap. 12; Bajocensi anno 1300. cap. 87; Tridentino sess. 14. cap. 7; in Constitutionibus Synodalibus Ecclesiæ Parisiensis; in actis Mediolanensis Ecclesiæ; & a Paulo II. in Extravag. comm. lib. 5. tit. 9. cap. 3. 62. Pontificis unius est concedere, ut Religiosus in alterius Religionis Prælatum eligi possit: in Clement. 1. *De elect.* 63. Ipsius auctoritate dumtaxat Clericus in sacris Ordinibus constitutus absolvitur ab obligatione recitandi horas Canonicas: in Clem. 1. *De Celebr. missar.* 64. In ditionibus Ecclesiæ Romanæ nemo Comitis nomine audire potest absque Pontificis consensu Extravag. *Ecclesiæ Romanæ de Majorit.*, & *obed.* inter Extravag. Johannis XXII.

Pontificis solius (65.) est conferre beneficium illud, quod quis amisit ideo, quod recipiens secundum beneficium cum priori incompatibili, primum in manibus Ordinarii non dimisit; ac proinde utrumque in pœnam amisit. Extravag. *Execrabilis de Præbend.* §. *Qui vero.* 66. Divisa Episcopali Ecclesiâ, nihil detrahi potest Archidiaconi, vel alterius dignitatem habentis iuribus, absque auctoritate Pontificis. Extravag. *Ad Apostolatus de concess. Præbend.* 67. Nec Episcopi, nec Abbates Ecclesias administrare valent absque Pontificis litteris. Extravag. *Junctæ de elect.* 68. Nec Religiosi, nec Clerici ante 27. ætatis annum ad certas Ecclesias postulari possunt absque Papæ licentia. Extravag. *Dispendiis de postulat. Prælat.* 69. Sine licentia Papæ nequeunt Ecclesiæ bona alienari, præterquam in causis a jure permissis, qui secus fecerint, ita beneficiis mulcentur, ut sola Papæ indulgentiâ iis restituantur Extravag. *Ambitiosa de rebus Eccles. non alienandis* inter Communes Pauli II. 70. Contra Officiales Romanæ Curie agere nequeunt Episcopi, vel Inquisitores absque Pon-

Pontificis conscientia . In extravag. *Quum Alutthaus de Heret.* 71. Casus nonnulli reservati sunt Romano soli Pontifici in extravag. *Et si Dominici de Pœnit. & remis.* inter communes Pauli II. 72. Sine speciali Pontificis licentia non potest iustitium sacrorum indici Urbi ob debitum pecuniarium Domini, vel Officialium, vel personarum privatarum in extravag. *Provide attendentes* inter comm. Bonifacii VIII. *de sent. Excommun.* 73. Vacante Imperio nullus absque Pontificis consensu potest assumere Vicarii nomen, vel obire munus in extravag. *Si Fratrum Ne Sede vacante* inter communes Johannis XXII. 74. Cancellariæ regulis plura reservata Pontifici M. sunt . 75. Constitutionibus Pontificiis multa qua præcepta, qua prohibita . Confer Azorium Instit. moral. tom. 2. par. 2. lib. 4. cap. 19, ex quo plurimam horum delibavimus partem . Jam horum pleraque, atque præcipua superiori sermone prosequamur, ex quibus palam fiat, quam Concilio præstet Pontifex, & quam is a fidei jacturæ periculo sit procul.

Ex jure convocandi Generalia Concilia .

§. I.

JUS in Concilia Pontifici Romano insidens profecto non ejusdem est generis : nam quoad generalia Concilia attinet . 1. Jus est eadem convocandi . 2. Jus est eisdem præsidendi . 3. Jus est eadem confirmandi, aut reprobandi, quorum si alterum desit, eadem plane in cassum cedunt : quæ omnia tribus sequentibus §§. sunt explicanda . Quod ad primum igitur spectat, id profecto Rectoris, Præsidisque officio, curæque quasi innatum, & insitum esse docent recta ad frugem comparata ratio, omniumque societatum tam Civilium, quam Ecclesiasticarum perennis usus, probatusque, ut qui illis præfectus est, ipsum penes sit potestas cogendi ad cœtum, dum publica res exigit, bonoque Reipublicæ expedit ; eique vocanti ceteri obsequi teneantur . Concilium igitur generale indicare ad ejus auctoritatem pertinet, qui præsit omnibus, omnibusque, qui ad Concilium sunt congregandi, possit præcipere, suoque præcepto obligare : certo autem certius est

Part II.

T

in re-

in rebus ad Religionem pertinentibus Episcopis præesse unum Pontificem, eidemque præcipienti obtemperare omnes oportere. Confert ad hoc vero plurimum praxis, de qua quidem, quod ad Concilia in Occidente celebrata attingit, facile convenit Lanno- jus in epist. ad Raymundum Formentinum, quod vero atinet ad alia in Oriente habita adversus eundem difficile haud est ostendere uno ex Pontificis assensu, aut dissensu eadem loco stetisse, aut excidisse. Enim vero Antiochenum Concilium post Nicænum I. coram Constantino Imper. celebratum sedente S. Julio I. iccirco est reprobatum, quod Julius nequaquam illi adfuisse, neque quemquam, qui ejus locum suppleret, eo misisset; idque quum Canon Ecclesiasticus jubeat non oportere absque sententia Romani Episcopi decreta Ecclesiis sancire, uti referunt Socrates lib. 4. hist. cap. 9, & Sozomenus lib. 3. cap. 9. Hinc plurimis Eruditis vitus est hic Canon nonnisi a Nicæno Concilio editus: imo id innuisse Julius ipse in epist. ad Orientales apud S. Athanasium in apologia 2., asserens fuisse a SS. Apostolis traditum, deinde in magna Synodo declaratum non posse ullam convocari Synodum inconsulto, aut invito Romano Episcopo. Nec vero conjectura aberrabit, qui Canonis Ecclesiastici nomine jus imo divinum, cui potestas ista Pontificis innitur, probe velit intelligi. Ariminensem Synodum, etsi Episcoporum numero copiosam, nihili habendam ea nihilominus ratione decrevit S. Damasus in epist. Synodica ad Orient., quod Romanus Pontifex, *Cujus ante omnia decebat eos expectare decretum*, consensum denegaverit suum. Qua de epistola adeundi Theodoretus lib. 2. hist. Eccles. cap. 22; & Sozomenus lib. 6. cap. 22. Hanc ob rem S. Ambrosius epist. 56. Theophilum admonuit, ut eorum, quæ in Synodo forent agenda, S. Siricium facere certiore sedulo curaret: & S. Johannes Chrysostomus apud S. Innocentium I. adversum se acta in Synodo a Theophilo accusavit, tanquam perperam acta ex hoc potissimum capite, quod ipsius absque conscientia peracta fuissent. Adversus Dioscorum in Concilio Chalcedonensi act. 1. ea quoque ratione pronunciatum est, quod inter alia Synodum ausus sit facere sine auctoritate Sedis Apostolicæ; quod nunquam licuit, nunquam factum est. Auctoritate vero sua id docuit S. Leo post prædato-

datoriam Ephesinam Chalcedonensem Synodum convocans, quæ de re legenda ejus epist. 12. ad Theodosium, & epist. 81. ad Leonem Imp. In Concilio Romano sub S. Symmacho, quum Rex Theodoricus convocatis ex Italia Episcopis se eos accivisse diceret, ut causam Symmachi criminum quorundam postulati dijudicarent, responderunt universi non Regis esse, sed Pontificis Romani Synodum cogere, quamvis Pontifex ipse criminis argueretur; neque prius acquiescere, nisi postquam Symmachus asseruisset suo rogatu eisdem a Rege fuisse vocatos, ab seque Synodum approbatam ire.

Pelagius II. in epist. 6. ad Orientales, ideo quod Johannes Episcopus Constantinopolitanus appellationem Universalis Episcopi usurpasset, convocassetque generale Concilium, in hunc modum scripsit: *Relatum est ad Apostolicam Sedem Johanni Constantinopolitanum Episcopum Universalem se subscribere, vesque ex hac sua presumptione ad Synodum convocare generalem: quum generalium Synodorum convocandi auctoritas Apostolica Sedi B. Petri singulari privilegio sit tradita, & nulla unquam Synodus rata legatur, quæ Apostolica auctoritate non fuerit sulta* (unde irrita declarat gesta ea in Synodo) ac addit: *Multis Apostolicis, & Canoniciis, atque Ecclesiasticis regulis instruimur non debere absque sententia Romani Pontificis Concilia celebrari.* Et infra. *Aliores vero, ait, & difficiliore quæstiones... ad Sedem Apostolicam semper referantur.* Quo autem loco habenda hujusmodi epistola sit, mox excutietur. In epist. 2. ad Episcopos Istriae de Concilio Chalced. loquens: *Privatas causas, quæ illic post definitionem fidei actæ sunt, non solum minime confirmavit* (S. Leo) *sed & retrahari, atque dijudicari concessit.* Similia habet in epist. 3. ad eisdem. Pseudo-Synodus quoque Constantinopoli adversus sacras Icones celebrata idcirco a Synodo VII. Nicæna II. a. 786. reprobata est, quod inconsulta Sede Apostolica fuerit celebrata. S. Gregorius II. ad Leonem Haurum scribens, *Scripsisti, inquit, ut Concilium universale egeretur, & Nobis inutilis ea res visa est* Sc. Hadriani I. hanc in rem expressior est, quam quæ obcurari, temereque obtundi a Launojo possit, sententia in Capitulis Ingilramno traditis cap. 3. apud Harduinum tom. 3. pag. 2063, de quo paullo

post. S. Nicolaus I. in epist. 8. ad Michaellem Imper.: *Attendat; inquit, Clementia vestra, quanta fuerit erga Sedem Apostolicam reverentia Antecessorum vestrorum ... pro colligendis Conciliis, ac proferendis sententiis non imperaverint, sed precati solum extiterint, & quæ illi decreverunt, ipsi consenserint, & quæ illi damnaverunt, ipsi respuerint: & in epist. 38. Generale Concilium, ait, sine Apostolicæ Sedis præcepto nulli fas est vocandi. S. Leo IX. in epist. 3. ad Thomam Africanum Episcop.: *Nolo vos lateat non debere præter sententiam Romani Pontificis universale Concilium celebrari, aut Episcopos damnari, vel deponi ... Quia omnium Ecclesiarum majores causæ per principalem B. Petri Sedem a Successoribus ejus sunt definiendæ. Eugenium IV. pro virili parte hanc sibi vindicasse potestatis supremæ particulam adparet ex Constitutionibus Postquam divina: Quoniam alto: Ad Sanctam Petri Sedem: Dudum Sacrum: Doctoris gentium: Pridem ex justis: Exposcit debitum &c., adeoque liquido, ut hæc indicasse loca satis sit, ac super. Pius II. in Bulla retract. dum maxima se erga Concilia affectum alioquin observantia profiteretur, fatetur tamen: Nullum unquam fuisse ratum, quod stante Romano indubitato Præsule absque ipsius auctoritate convenerit. Cujus rei hanc attexit rationem: Quia non est corpus Ecclesiæ sine Capite, & omnis ex Capite defluit in membra potestas. Leo X. in Const., quæ incipit Pastor æternus in Concilio Lateranensi V. sess. 11. edita soli Romano Pontifici hanc proculdubio vindicat potestatem ex S. Scripturæ testimonio, SS. Patrum dictis, Summorum Pontificum, & sacrorum Canonum decretis, quinimo ex Conciliorum etiam confessione affirmans Solum Romanum Pontificem, tanquam auctoritatem super omnia Concilia habentem, tam Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac dissolvendorum plenum jus, & potestatem habere. Quæ quidem confirmant adhuc testimonia apertissima Hincmari opusc. 55. cap. 20; S. Thomæ 2. 2. q. 1. art. 10; & de potent. q. 10. art. 4. ad 13; S. Raymundi lib. 3. tit. de differ. offic. n. 1; S. Antonini p. 3. tit. 2. cap. 3. §. 1; & S. Johannis a Capistrano de Papæ, & Concil. anct. 2. p. 3. p. princip. ad 3; quibus consentiunt Theologi communiter, ac Juris Canonici consulti; nec inficiari ausi sunt Gersonius lib. de vita spirit. lect. 3; & Richerius hist. Concil. cap. 1.**

Juvat

Juvat nunc interea rem, velut ajunt, acu tangere, ac per singula excurrere, quibus præluisse trina profecto, quæ Act. 1, 6, & 16. a S. Petro indicta pronum est existimare, in confesso positum est. A Nicæno I. igitur exordium capiendo, istud dubio procul ex consensu S. Silvestri congregatum refert Scriptor libri Pontificalis, significat vero Rufinus lib. 1. hist. Eccles. cap. 1. scribens a Constantino ex Sacerdotum sententia Concilium apud Nicæam congregatum; & asserit Synodus VI. act. 18. in sermone acclamatorio: quamvis convocatam eam fuisse a Constantino constet ex Eusebio lib. 3. ejus vitæ cap. 6; Socrate lib. 1. cap. 5; Theodoro lib. 1. cap. 7; Gelasio Cyziceno lib. 2. de actis Concil. Nic. cap. 5; Nicephoro lib. 8. cap. 14; ex Nicæno ipso in epist. Synodica ad Ecclesiam Alex. apud Theodoretum cap. 11; Ephesino act. 1. in relat. ad Theodosium; S. Epiphanio hæc. 69, & Justiniano Imp. in collat. 1. Synodi V. Constantino-
 politanum I. adversus Macedonium S. Damasi auctoritate fuisse adunatum colligi quamvis videatur ex epistola Synodica ad S. Damasum, quam refert Theodoretus lib. 5. cap. 9, in qua sic in-
 quiunt Episcopi: *Conveneramus apud Constantinopolim ad litteras a Reverentia vestra superiori anno ad religiosissimum Imperatorem Theodosium missas*, dissentiunt tamen viri critici. Natalis ad sæcul. IV. dissertat. 36, & post ipsum Pagius in brev. hist. in S. Damaso in ea opinione versantur, quod a Theodosio consulto S. Damaso illud fuerit convocatum, profertque prior ille testimonia ex Socrate lib. 5. cap. 8; Sozomeno lib. 7. cap. 7; Theodoro lib. 5. hist. cap. 7; epist. Synodica Concilii ad Theodosium; & Autore anonymo vitæ S. Pauli Constantinopolitani Episcopi apud Photium Cod. 257; concludit vero Synodum II. convocatione quidem œcumenicam, & legitimam non fuisse, evasisse autem ex post facto Occidentali Ecclesia, & S. Damaso eidem adherentibus; idque probat ex Photio lib. de VII. Synodis agente: *Quibus haud multo post (Episcopis Constantinopoli congregatis) & Damasus Episcopus Romæ eandem confirmans, atque sentiens accessit*; & ex epistola Concilii Italiæ ad Theodosium, in qua suum Concilium opponunt Concilio Constantinopoli habito. Ex adverso Baronius, & Binius pugnant, atque Synodum II. non.

nonnisi ex S. Damasi consensu celebratam volunt, probantque tum ex Synodo VI. aët. 18. agente Theodosium, & S. Damasum obstitisse Macedonio; tum ex Codice antiquissimo bibl. Vaticanæ, & altero S. Mariæ Majoris hæc habentibus: *Sententiam de damnatione Macedonii, & Eunonii Damasus confirmari præcepit etiam in Sancta II. Synodo, quæ præcepto, & auctoritate ejus apud Constantinopolim celebrata est*; tum ex Nilo Rhodiensi in narratione Synoptica Conciliorum general., ubi inquit: *Præerant Synodo Damasus Romæ, Nestarius Constantinopoli*; tum ex Lucentio Sedis Apostolicæ legato in Concilio Chalced. asserente sine auctoritate Sedis Apostolicæ rite nunquam factam fuisse Synodum; tum ex S. Damaso ipso in epist. ad Illyricos, quam refert Thodoretus lib. 2. hist. Eccles. cap. 22, affirmante nullum Concilium vim obtinere, nisi ei accedat Romani Pontificis auctoritas, cujus defectu Ariminense infirmat. Ut ut sit (nam recole a nobis dicta par. 1. art. 2. §. 1. de Conciliis Oriental., ubi de Synodo II. adversus Bofluetium disputavimus) sane id indubium est, quod si Damasi Concilio illi defuit assensus, tandiu illud mansit elumbe, donec tandem desideratus consensus accederet, ut mox ostensuri sumus.

Ephesinum I. adversus Nestorium convocatum fuisse a Theodosio juniore contendit Natalis hist. Eccles. ad sæcul. V. disert. 7, consentitque Thomassinus disert. 3. in Synod. Nicæn. n. 13. hisce momentis ducti, scilicet ex litteris Theodosii ad Episcopos, quæ 1. part. aët. Concilii Ephes. extant; ex epist. 3. Nestorii ad S. Cælestinum, qua Pontificem monet de indicta a Theodosio Synodo; ex Synodi ejusdem actis aët. 1, 3. &c.; ex relatione ad Imperatores, qua se ab Imperatore accitos Patres affirmant; ex S. Cyrillo in Apologetico ad Theodosium; ex Socrate lib. 7. cap. 34; ex Evagrio lib. 1. cap. 3; ex Liberato in breviar. cap. 5; & Nicephoro lib. 14. cap. 34. At vero eam Synodum de consensu saltem S. Cælestini Papæ fuisse indictam pugnant Lupus, & Belarminus lib. 1. de Concil. cap. 13. auctoritate S. Gelasii in Synodo I. Romana agentis damnatum Nestorium ex consensu S. Cælestini: ejusdem Synodi testimonio in relationibus agentis se convenisse secundum Canones; quibus sane cautum est, ne Synodus absque Romani Pontificis sententia celebretur: Hincmari fide in opusc. 55.

opusc. 55. cap. 20. testantis Synodos olim fieri consuevisse Apostolicæ Sedis iussione, & Imperiali convocazione: S. Prosperi relatu in Chron. agentis Nestorii impietati Cyrilli industriam, & Cælestini Papæ auctoritatem repugnasse: S. Cælestini ipsius epistola ad Cyrillum, cui vices suas mandat ad executionem sententiæ contra Nestorium latæ in Concilio Romano; & epist. ad Theodosium, qua respondet se per Legatos Synodo adfuturum: Photii narratione lib. de VII. Synodis affirmantis S. Cyrillum, tanquam Sedis Apostolicæ Legatum Ephesino Concilio præfuisse: & Diurno Romanæ Ecclesiæ denique, in quo ex auctoritate S. Cælestini a Theodosio indictum Concilium illud aseritur. Plane S. Cælestini Legatos Ephesino præfuisse infra patecet; unde illius convocationi adhæsisse S. Cælestinum oportet. Præterea acta S. Petronii apud Baronium ad annum 430. n. 61. a Carolo Sigonio restituta præferunt S. Petronium virum illustrem, postea Bononiensem Episcopum, a Theodosio ad S. Cælestinum missum, ut cum eo de celebrando Concilio ageret. Equidem ejusmodi acta in dubium revocant Garnerius in Commonit. Marii Mercat. p. 2. differt. 2. de Synodis habitis in causa Nestorii, & Pagius in Critica ad annum 430, & 431. At acta ista indubia habuit Doctiss. Norisius hist. Pelag. lib. 2. cap. 9, eademque egregie vindicavit Clariss. Blancus de potest., & polit. Eccles. tom. 4. lib. 2. cap. 3. §. 9, quem ut adeas tibi auctor sum. Synodum Chalcedonensem convocante, aut saltem consentiente S. Leone M. indictam fuisse a Marciano liquet ex epist. Marciani ad S. Leonem; ex epist. Pulcheriæ ad eundem Pontificem; ex epist. eorumdem Principum ad Patres jam Nicææ collectos, quæ extant in actis Concilii; ex epist. S. Leonis 43, & 50. ad Marcianum; 47, & 61. ad Synodum Chalced. 3, 51. ad Pulcheriam; ex Synodo ipsa in actionibus passim; ex Breviculo-histor. Eutychian.; ex Liberato in brev. cap. 13; ex Evagrio lib. 11. cap. 2; ex Justiniano collat. 1. Concili V. gener.; ex Nicephoro lib. 15. cap. 11; ex epist. Synodica Episcoporum secundæ Mæsiæ ad Leonem Imper.; ex Theodoro Lectore lib. 1. collectaneorum; & ex epist. S. Ge-lasii ad Episc. Dardaniæ; adeo ut rem probatissimam comprobare adhuc pluribus non sit opus.

Quin-

Quintam Synodum Constantinopolitanam II. convocavit quidem Iustinianus Imp. , uti constat ex epist. ipsius ad Synodum ; Evagrio lib. 4. cap. 37 ; & Nicephoro lib. 17. cap. 27 : at non absque consensu Vigilii , ut constat ex Vigilii epist. ad Eutychium ; ex Synodo V. collat. 8 ; & Synodo VI. in serm. acclamat. ad Imper. Quin ea ipsa ratione , quod Synodo huicce Pontifex dein intercesserit, nec ei interfuerit, carere omni firmitate debuerat, nisi ipsi postliminio Romani Pontificis assensus accessisset, de quo mox . Synodum VI. ex consensione Doni Pontificis primum fuisse a Constantino Pogonato indicam liquido adparet ex epistola Imperatoris ad Donum , & ad ejus Successorem S. Agathonem ; ex epistola ejusdem Imper. ad Georgium Constantinopolit. Episcopum ; item ex epistola S. Agathonis ad Constantinum ; atque ex testimoniis V. Bedæ in libello de temporib. cap. 22 ; Pauli Diaconi lib. 19. hist. ; Freculphi Lexovienfis Chron. cap. 27 ; Hincmari opusc. 55. cap. 20 ; Adonis in Chron. ; Anastasii Bibl. in SS. Agathone , & Leone II ; Reginonis lib. 1. Chron. ; Lamberti Scafna burgensis lib. de reb. German. ; Cedreni in compen. , & Zonarae tom. 4. annal. Legendus Natalis ad sæcul. VII. dissert. 1. Nicænam II , seu septimam Synodum a Constantino Augusto convocatam fuisse , Hadriano I. tamen Rom. Pontifice consentiente, propugnat idem Natalis dissert. 3. in hist. Eccles. sæculi VIII. tum ex Synodo ipsa act. 1 , 4 , & 7 , ubi se ab Imperatore coactam Synodus affirmat ; tum ex Hadriano I. in epist. ad Tarasium , & ad Imperatores Constantinum , & Irenem ; tum ex Anastasio Bibl. in vita Hadriani 13 & Paulo Diacono lib. 23. hist. ; quibus accedunt ex Græcis Theophanes , & Cedrenus ; ex Latinis Platina , Philippus Bergomas Chron. lib. 11. &c. Eum sane Pontificis M. assensum necessarium fuisse docuit Hadrianus ipse in Capitulis Ingilramno Episcopo Metensi datis , ubi ait cap. 3 : *Cui jussione Domini , & meritis B. Petri Apostoli singularis Conciliorum congregandorum auctoritas , & SS. Canonum , ac venerandorum Patrum decretis multipliciter privata tradita est potestas* . Ea propter castiganda jure merito Natali loc. cit. visa est Launoii temeritas agentis fuisse obreptum Hadriano Papæ hæc scribenti : hæc depronp-
ta esse ex pseudo-epigraphis epistolis , præsertim Pelagii II , Rom.
Pon.

Pontificum ab Isidoro Mercatore confarcinatis: neque ex Scriptura, neque ex Traditione, neque ex Canonibus colligi Pontificis esse partes Concilia congregare: sed is paullo infra pœnas dabit iustas. Octavam Synodum Hadriani II. iussione congregatam fuisse a Basilio Augusto constat ex ejusdem epist. ad Basilium lecta aët. 1; ex Synodo ipsa aët. 1, 6, & 10; ex Basilio in allocutione ad Synodum; ex Anastasio Bibl. in præfat. Synodi VIII; Cedreno in comp. hist.; Zonara tom. 4. annal &c. Reliqua Occidentis Concilia generalia a solo Pontifice indicta fuisse res adeo manifesta est, ut expositione non indigeat: idque adeo constans, ut inficiari nedum veriti sint ex Latinis iimet, quibus libido inest veritati vel in aprico positæ tenebras offundendi, sed imo agnitum ultrocitroque ab ipsis Græcis schismaticis sit, tum quum ad Lugdunense, & Florentinum acciti fuerunt; tum quum ad Tridentinum ultimum Concilium. Non enim aliam obtexuerunt morarum, quibus convenire ad illud præpedirentur, causam, quam Turcarum, sub quorum gemebant jugo, metum. Scilicet suspicantes Turcas hæc iniri Comitia Antistitum Christianorum, ut communi consilio deliberaretur cunctos in Oriente, & Occidente Christianos sollicitandos ad arma contra Turcas capeßenda, sub ingenti pecuniarum exactione, sub carceris, exilii, necisque inferendæ pœna, ne id itineris institueretur, prohibuisse. Hæc in litteris ad Pontificem reposuerunt.

Neque vero est, quod objiciat Launojus Synodum Nicænam a Constantino, imo Synodos omnes Orientales ante octavam celebratas ab Imperatoribus fuisse congregatas, ut ajunt Patres Synodi VIII. aët. 5. Liberium quoque in epist. ad Constantium, ipsum Imperatorem potius rogasse, ut Synodum convocaret. Nam id totum præstiterunt Imperatores ex Pontificum consensu, indulgentia, ac prece utentes non quidem, velut loquuntur Theologi, potestate regiminis, sed potestate præsidii, qua Ecclesiæ laboranti suppetias ferrent, fideique custodes se præberent: quomodo etiam Conciliis quandoque præfuisse referuntur, uti Nicæno Constantinus, Chalcedonensi Marcianus, Synodo V. Justinianus, sextæ Constantinus Pogonatus, imo Francofordiensis Carolus Magnus. Cæteroque enim Canone 17. Concilii VIII. sic habetur:

Part II.

V

Illud

Illud autem tamquam perosum quiddam ab auribus nostris repulimus, quod a quibusdam imperitis dicitur non posse Synodum absque principali presentia celebrari; quum nusquam sacri Canones convenire seculares Principes in Conciliis sanxerint, sed solos Antistes. Sed & se congregandis Synodis impares ultrocitroque falsi sunt Valentinianus Imper. apud Sozomenum lib. 9. cap. 7; & Theodoricus Rex in Synodo Romana IV. in causa S. Symmachi habita. Osius vero Cordubensis apud S. Athanasium in epist. ad solitar. Constantium Imper. alloquens, Ne te misceas, inquit, Ecclesiasticis, neque nobis in hoc genere præcipe, sed potius ea a nobis discere. Porro rationes, quibus moti Imperatores ex Pontificis consensu Concilia Orientis generalia congregarint, suppeditat Bellarminus lib. 1. de Concil. cap. 13, scilicet 1. Quia tum vigeat lex, quæ prohibebat Conventus hominum fieri absque Imperatoris auctoritate L. 1. ff. de Collegiis illicitis; & L. Conventicula C. de Episcopis, & Presbyt. 2. Quia Concilia in locis Imperatori subjectis fieri debebant. 3. Quia Concilia publicis sumptibus fiebant ullo absque dispendio Ecclesiarum, ut patet ex lib. 3. vitæ Constant. ; Theodoreto lib. 2. cap. 16; & epistola Constantini IV. ad Pontif. lecta in VI. Synodo. 4. Quia Imperatorum ope, & opera Pontifices ad id indigebant, res enim ipsis adversus refractarios erat. Denique in Concilio Florentino a Græcis Rom. Pontifici asserta est potestas convocandi Concilia; eandemque ultrocitroque asserere Eusebins lib. 5. cap. 24. referens Poly-cratis Ephesini Episcopi epistolam ad S. Victorem Papam, qua ait se a Victore postulatum, ut Synodum faceret; & lib. 6. cap. 46. referens epistolam S. Dionysii Alex. ad S. Cornelium, qua ait se invitatum ad Synodum Antiochenam adversus Novatiani schisma; Harmenopolus in præfat. epitom. Canon., ubi de adunatione Concilii Sardicensis ait: Ex ipsorum Imperatorum, & Romani Episcopi sententia 341. Episcopi in hac Synodo Sardica conveniunt; Hincmarus in opusc. 55. cap. 20; Auctor Capitularium Reg. Franc. lib. 4. cap. 12, & lib. 6. cap. 287; S. Thomas opusc. 20. lib. 3. cap. 19; Nicolaus Cusanus lib. 2. de concord. cap. 2; Almainus lib. de dominio Nat., Civil., & Eccles.; Gersonius lib. de auferibilit. Papæ; præsertim vero Thomassinus dissert. 3. in Concilia;

cilia; Bellarminus lib. 1. de Conciliis cap. 12; Natalis ad sæcul IV. hist. Eccles. disert. 11; aliique passim de schola homines. Ex quibus illud sequitur Pontificum juris quoque esse Concilia solvere, transferre, continuare &c. quod sibi acerrime vindicaverunt Eugenius IV. pluribus Constit. præcitat; & Leo quoque X. Constit., quæ incipit: *Pastor æternus* in Lateranensi V. Concilio evulgata. Adeundus Clariss. Pagius in Crit. Baronii ad annum 325. n. 8, & seqq., ubi Launojum pro meritis castigat, & profligat.

Launojum anteiverant in errore, aut ad eum postmodum accesserunt, Lutherus lib. de Concilio, Calvinus lib. 4. Institut. cap. 7. §. 8; Illyricus Centur. 4. cap. 7; Carolus Molinæus in consilio de Concilio Trident. non recipiendo §. 6; Basnagius ad annum 325; Dupinus, aliique passim, quibus nihil antiquius, quam Romani Pontificis jura lacerare, & labefactare: effutientes nempe id juris esse Imperatoris Concilia generalia indicare, non secus ac Regum indicare Nationalia. Nec dispar abivit Petrus de Marca lib. 6. Concor. cap. 28, istiusmodi juris primum sibi vindicasse Pelagium II. auctor adfirmans. Præclarum e contra Pelagii II. testimonium, quo uni Pontifici generalis Concilii indicendi jus adstruit, nobis adimere pertentant nonnulli intemperatoris Critices viris: quibus levem ob causam accessere Labbeus tom. 4. illud spurium, atque ab Isidori confectis deputans; Pagius ad annum 588. n. 7; nec non doctiss. Berardi in suo Gratiano emendato part. 2. cap. 58. eandem Pelagii II. epistolam ad apocrypha amandantes, ejusdemque exemplar descriptum a S. Gregorio M. lib. 4. indict. 13. epist. 36. ad Eulogium Alexandrinum aliud plane fuisse ab eo, quod nunc extat in collectione Isidori, arbitrati. Ad hæc Concilium Ephesinum saltem a solo Theodosio indictum contendit Garnerius part. 2. dissert. 2, tum quod antequam Nestorio Decreta S. Cælestini una cum litteris S. Cyrilli exhiberentur, jam a Theodosio Concilium fuerit convocatum, quippe die 19. Novemb. anni 430. editum de celebranda Synodo anno sequenti die 6. Junii recurrente eadem die Pentecoste evulgatum legitur: decreta vero S. Cælestini una cum S. Cyrilli litteris non nisi die 7. Decemb. ejusdem anni 430. Nestorio reddita fuisse conjicit ex Mario Mer-

catore in commonit. , ubi refert a Nestorio sermonem habitum 6. die, postquam die 7. Decemb. SS. Cælestini, & Cyrilli litteras accepisset : tum quod si a Theodosio ex consensu S. Cælestini indictum Concilium fuisset, secummet pugnasset Pontifex ; utpote qui hinc latam ab se contra Nestorium sententiam innotescere voluit, illinc Nestorii causam a Concilio dijudicari voluisset. Sententiæ nostræ S. Julium etiam eripere voluit Coutantius in notis ad epist. S. Julii ad Orient., dum Socratem, & Sozomenum S. Julii sensum non assecutos affirmat, eum de una Ecclesia Alexandrina Romanæ speciali nexu conglutinata intelligendum esse autumans.

Verumtamen ex allatis contra Launojum concidere pariter Heterodoxorum objecta oportet, quæ proinde velle retexere nihil esset aliud, quam dispendium operæ facere, tempusque iutiliter terere. Momento nihilominus e rei natura petito argumentando superaddam ad illius potestatis speciem pertinere Concilia indicere, & cogere, cujus est in Conciliis supremo jure dijudicare, & decernere : illius vero est in Conciliis decernere, & dijudicare, cujus speciei sunt, quæ ibidem dijudicantur, & decernuntur : at in Conciliis de rebus ad Religionem spectantibus dijudicatur, & decernitur, igitur supremo jure dijudicare, & decernere in Conciliis ad eum spectat, ad quem spectat suprema potestas in rebus ad Religionem spectantibus. Is autem est Pontifex dubio procul, ideoque Concilia indicere, & cogere ad Pontificem unum spectat. Præterea Concilium universale universalem Ecclesiam repræsentat, atque ex Ecclesia universali cogendum, indicendumque est : igitur indici debet, cogique ab eo, qui universæ Ecclesiæ præest, atque in universam Ecclesiam pollet : at is unus est Pontifex, non item Imperator. Quæso enim, quæ esset Dei providentia erga Ecclesiam, si rem adeo gravem, qualis congregare Concilia, Imperatori permisisset, qui in totum Orbem Christianum non potest, etsi aliquando potestatem habuit, jam amisit ? Istiusmodi jus una cum partitione Imperatorii fastigii, jurisque in Reges pariter divisum dicendum esset, ideoque nonnisi ex Imperatoris, Regumque unanimi consensu, & voluntate cogi demum Concilium deberet. Quid vero si adnuente Imperatore, renuant Reges ? Viden
quæ

quæ ad absoua deducat error iste ! Quod si frequens, quod non inficior, Concilia vel Nationalia, vel Provincialia a Regibus, & Principibus indicta, ipsis imo præsentibus, ac præsentibus celebrata leguntur, id totum factum, ut superius dicebam, non potestate regiminis, sed potestate præsidii, non jure, sed indulgentia, & si vellis jure, non jure principali, sed jure patrocinali, quo nempe Principes Ecclesiasticorum jurium defensores, & custodes agere debent; quo de argumento copiosius alibi. Sub hac ratione accipi debent, si quando Synodi indictæ a Regibus, in Hispania præsertim, & Gallia leguntur, cujus generis fuere Lucensis anno 569. a Theodomiro; Bracarensis III. anno 572. ab Ariamiro; Toletana III, & Narbonensis anno 589., nec non Cæsaraugustana II. anno 592. a Recaredo; Toletana IV. anno 633. a Sisenando; Toletana V, & VI. anno 638. a Chintilla; Toletana VII. anno 646. a Chindasvindo; Toletana VIII. anno 653. a Recesvindo; Toletana XI. anno 675. a Wamba; Toletana XII. anno 681, & Toletana XIV. anno 684. ab Ervigio; Toletana XV. anno 688., Cæsaraugustana III. anno 691, & Toletana XVI. anno 693. ab Egica. Quæ in Galliis præterea indictæ a Regibus Synodi leguntur, inter quas Aurelianensis I. anno 511. a Clodoveo; Aurelianensis II. anno 533. a Childeberto; Arvernensis anno 535. a Theodeberto; Aurelianensis V. anno 549. a Childeberto; Arvernensis II. anno 546. a Theodeberto; Tullensis anno 550. a Theodebaldo; Parisiensis II. a Childeberto; Lugdunensis anno 567. a Guntramno; Turonensis II. ann. 567. a Cariberto; Parisiensis IV. anno 573. a Sigeberto; Parisiensis V. anno 577. a Chilperico; Cabilonensis anno 579; Matisconensis I. anno 581; Valentina II. anno 584; Matisconensis II. anno 585. Pictaviensis, & Cabilonensis anno 589. a Guntramno; Parisiensis VI. anno 615. a Clotario II; Cabilonensis III. anno 650. a Clodoveo II., aliæque nonnullæ ab aliis. Videlicet 1. Ad partes Christiani Principis non inficiamur pertinere operam impendere, impenſeque procurare, ut per se optimo loco Ecclesiastica disciplina stabiliatur, collapsa vero opportunè redintegretur, effice-reque iccirco, ne Episcopi officio desint suo, atque si operæ sit pretium, id omne ab Episcopis in Conciliis communi studio, &

con-

158 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

consilio curetur : Episcopis obtemperent Clerici , & obsequantur Laici . 2. In Conciliis agebatur , sive erat agendum semper quidem de rebus Ecclesiasticis , sæpe sæpius præterea de rebus Civilibus , de rebus nempe ad Christianæ , Civilisque Reipublicæ regimen spectantibus . Circa res primi generis , congruum erat a Regibus curari propterea , ut Populorum depravati mores ad frugem restaurarentur , Ecclesiasticæ leges cujusque arbitrio non infringerentur , satagereque idcirco summopere , ut ad legum Ecclesiasticarum observantiam legibus suis Laici refractarii omnino adigerentur . Circa res 2. generis e re erat Regum ad ejusmodi res civiles curandas Concilia indicere , vel indictis interesse , nec Reges modo , sed Magistratus , sed Magnates convenire , ut communi calculo deliberarentur , atque utraque auctoritate Civili , & Ecclesiastica simul conveniente corroborarentur : quomodo postmodum frequens factum sub Pippino , Carolo Magno , Ludovico Pio , Clotario &c. , atque consecuta Capitularia observarunt viri Doctiss. Thomassinus vet. , & nov. disciplin. par. 2. lib. 3. cap. 47. & 55. , & Charlasius de libert. Eccles. Gallic. lib. 5. cap. 10 post Baronium , & Gretzerum . 3. Nihilofecius non semper Regum jussu , sed eorum consensu tantummodo , quem iccirco adhibendum opportune ducebant Episcopi , ut ita Conciliis res omnis ex sententia optime cederet , iretque omni meliori modo consultum , Concilia coadunata sunt . Si quando vero Regum jussu Concilia indicta sunt , id effectum sæpe sæpius Episcopis adhortantibus disciplinæ restituendæ percupidis , eoque præsertim tempore , quo ex Regnorum tumultibus , vel Ecclesiarum abusibus res divinæ , humanæque susdeque turbatæ maxima in Rempublicam christianam , civilemque incommoda intulerant : ac Conciliorum convocationi sæpissime ex pravo ingenio potentes Laici impedimenta apponebant ; vel periculum erat , ne latæ in Conciliis leges , sive Clericis inobedientibus , sive Laicis intercedentibus in cassum abirent . Idcirco Principum opera desiderabatur , tanquam eorum , qui Canonum tutores essent , ac etiam , si velis , executores ; non eo tamen , quo Petrus de Marca lib. 6. cap. 22. volebat , sensu , idest cum cognitione causæ ; ita ut antequam Canonum observantiam urgerent , si quid obscuritatis emerisset ,

Cano-

Canones interpretari possent : siquidem tritum est , & sequendum illud juris utriusque axioma : *Unde jus prodit , interpretatio quoque procedat* . Cap. *Inter alia de Sentent.* Excomm. cum suis Concord.; & LL. 9, 10, & 11. Cod. de *Legibus* . Cæterum Concilia coacta innumera sunt siue in Oriente , siue in Occidente nullo præhabito , siue quæsito postea Regum assensu , uti liquido legenti Conciliorum Collectiones constabit . Etsi vero daremus , quod tamen nullo damus modo , principalis juris particulam esse Concilia Provincialia cogere , id tamen juris non esset trahendum ad generalia Concilia , quæ nonnisi in ejus sunt jus transcribenda , qui potestate in Ecclesiam , qua late patet , in Orbem Christianum diffusam , institutione divina defungitur .

Pelagius II. vel ingenti injuria afficitur , dum temere alieni juris usurpati traducitur : quum jus istiusmodi Pontificis omnino esse proprium ex dictis hætenus planum fiat : vel perperam epistolæ prælaudatæ auctor denegatur , siquidem genuinum ejus esse factum ostendit Baronius ad annum 587. ea ratione , tum quod liquido constat ex S. Gregorio M. lib. 4. indict. 13. epist. 36. a Pelagio II. acta Concilii Constantinopolitani sub Johanne in irritum missa , iccirco quod Pelagio inconsulto celebratum fuisset ; tum quod a S. Gregorio cit. epist. 36. Pelagii epistolæ exemplar ad Eulogium Alexandrinum transmissum fuerit : nec tanti profecto sunt Criticorum conjecturæ , ut aliud a genuino apud S. Gregorium exemplar esse , quod Isidorus exhibet , evincant . Garnerii de indicto ab uno Theodosio Imperatore Concilio Ephesino. conjectatio ex Mario Mercatore levi admodum negotio concidit . Observatum est enim a Baluzio in Collect. pag. 422 , & Norisio loc. laudato in duobus Marii Mercatoris exemplaribus , quæ supersunt , Vaticano , & Bellovacensi legi non 7. Idus , sed 8. Idus , idest 6. Decembris , non 7 ; ideoque sensum esse cum sermonem a Nestorio habitum die 6. Decembris , 8. Idus , ac die 6. a redditis ei litteris SS. Cœlestini , & Cyrilli , quas proinde die 30. Novembris acceperat . Deinde etsi detur a Theodosio indictum Concilium , antequam Nestorio S. Cœlestini sententia innotuisset , non exinde conficitur absque Cœlestini conscientia , & assensu indictum Concilium . Nam jam die 10. Augusti in Romana Synodo

nodo Nestorium damnaverat; eique 10. dierum spatio ad respiciendum designato, ab eodem tempore S. Cyrillo vices suas contra Nestorium demandaverat: quod inficiatus pro suo ingenio Launojus merito vapulat a Baluzio in Collect. pag. 488., & a Paggio, ad annum 431. n. 7: quibus vicibus defungens S. Antistes universis Episcopis sententiam ab se in Nestorium latam denuntiaret, eamque executioni demandaret, ut constat ex Concilio Ephes. par. 1. cap. 20. Sed & cap. 18. refertur epistola S. Cœlestini ad Nestorium, qua id omne ab se decretum confirmat. Proinde in vim decretorum ejusmodi S. Cyrillus vice S. Cœlestini Ephesino Concilio præfuit, Conciliumque congregari ab Imperatore impetravit, testibus Evagrio lib. 1. cap. 3, & Nicephoro lib. 14. cap. 30. Itaque perperam Garnerius affirmavit absque Cœlestini conscientia a Theodosio congregatum Concilium. Pessime præterea argumentatus est: nec enim a S. Cœlestino Nestorii causa ab se finita ad judicium Synodi postea dimissa fuit, sed Synodo dumtaxat sententiæ jam ab se latæ in Nestorium executio demandata, ut fusè suo loco est demonstratum, ac liquido adparet ex Commonitorio Legatis tradito apud Baluzium in collect., atque ex confessione Episcoporum act. 2. Concilii Ephes. Postremo potiusquam Sozomenus, & Socrates, S. Julii I. locum in epist. ad Orient. interpretatus est perperam Petrus Coutantius. Locus is est in versione Petri Nannii: *An ignari estis hanc consuetudinem esse, ut primum Nobis scribatur, ut hinc quod justum est, definiri possit?* & paucis interjectis: *Non ita Patres docuerunt.* Quam Julius *Consuetudinem* vocat, *Legem Sacerdotalem*, & *Pontificiam* Sozomenus lib. 3. cap. 10, *Ecclesiasticam Regulam* Socrates lib. 2. cap. 17. nuncupant. Recte sane: nam ita docuisse Patres, idest decrevisse idem Julius subtexit: scilicet lege Sacerdotali, sive Ecclesiastica regula. Ita etiam eundem locum interpretatus est Ephiphanius Scholasticus lib. 4. hist. tripart. cap. 9, *Ecclesiasticam regulam* cum Socrate nuncupans. Ita authentice interpretatus est S. Damasus in epist. ad Illyricos, recolenda artic. super. §. 2. Ita imo sunt interpretati tum Eusebiani ipsi apud Julium in præcit. epist., qui ad Concilium Romam a Pontifice acciti, non alteram inobedientiæ excusationem attexuerunt, quam longissi-

mi

mi itineris incommoda , ac brevioris temporis impedimenta : tum Ursacius , & Valens , qui in epist. ad eundem Julium , ut Pontificis communionem promererent , inter alia professi sunt , se nulli Synodo deinceps adfuturos , cui Pontifici assensus non accessisset : *Profitemur* , inquiunt , *etiamsi aliquando nos Orientales voluerint , vel idem Athanasius , malo animo ad causam vocare , citra conscientiam Tuam nos non adfuturos* : tum Eustathius , Silvanus , & Theophilus Synodi Lampsacenz Legati , qui in libello fidei S. Liberio oblato apud Socratem lib. 6. hist. Eccl. cap. 12. præ aliis professi sunt se præsto esse in judicio coram Pontifice ipso ad periculum fidei suæ faciendum . Ita denique interpretati sunt Episcopi Synodi Constantinop. anno 382. in epist. Synodica ad S. Damasum apud Theodoretum lib. 5. hist. Eccles. cap. 9. , qua in Pontifice Maximo potestatem agnoscunt procul dubio se cogendi ad Concilium agentes : *Ad Synodum , quam . . . Roma congregastis , nos quoque velut membra propria piissimi Imperatoris litteris evocastis* : necnon Legati S. Leonis , qui in Concilio Chalcedon. aët. 1. ea ratione maxime Dioscorum damnandum dixerunt : *Quod Synodum (Ephesinam) ausus est facere sine auctoritate Sedis Apostolicæ : quod numquam factum est , nec fieri licuit* . Prætermitto pleraque alia , quæ paullo infra profertur ; concludamque præclaris S. Thomæ verbis in tract. advers. impugnantes Religionem relatis a Johanne de Turrecremata in respons. ad Basileenses : *SS. Patres* , inquit , *in Concilio congregati nihil statuerunt potuissent , nisi auctoritate Romani Pontificis interveniente , sine qua etiam Concilium congregari non potest* . Confer Nilum Rhodien. Metrop. in Synopsi Concil. ; auctorem Anonymum lib. de sex Synodis Oecumen. , & Auctorem libelli Synodici , qui aliis visus est S. Cyrillus Hierosolymitanus , aliis S. Germanus Constantinopolitanus , sed verisimilior scriptor est Anonymus IX. Sæculi , apud Harduinum in append. tom. 5. , a quibus primæ in Concilio Pontifici semper attribuantur .

Ex Jure præsidendi Conciliis generalibus .

S. I I.

ID juris sequitur profecto ex præcedenti , seu idem cum eo indivisum est : illud quoque perinde insert primas esse Pontificis in ferenda in Synodo sententia , cui ceteri adquiescant , partes . Principio enim S. Petrum Conciliis Apostolicis præfuisse ex actis Apost. colligitur , docetque S. Hieronymus in epist. ad S. Augustinum inter Augustin. 11. Nicæno vero S. Silvestrum per suos Legatos Osum , Vitum , ac Vincentium ; non autem Constantinum , ut volunt Brentius , & Launojus ; vel Eustachium Antiochenum , uti contendunt Magdeburgenses , Lutherus , & Basnagius testimonio innixi Procli Constantinopolitani apud Facundum , Hermian. lib. 8. cap. 1 , & lib. 11. cap. 1 ; & S. Felicis III. in epist. 5. ad Zenonem Imper. ; vel S. Athanasius , ut autumat Calvinus ; vel S. Alexander Alexandrinus , ut alii malunt testimonio ducti epistolæ Synodicæ Nicæni Concilii ad Ecclesiam Alexandrinam ; utque tradit ex testimonio Theodori Mopsvesteni Niceas in Thesaurο fidei orthod. lib. 5. cap. 7 ; præfuisse , inquam , per suos Legatos constat ex S. Athanasio in apologia de fuga sua , & in epist. ad solitarios , qua Osius vocatur *Princeps Synodorum* ; ex Gelasio Cyziceno lib. 2. hist. Concilii Nicæni cap. 5 ; ex Photio Codice 88 ; & lib. de VII. Synodis apertis verbis illos Silvestri locum supplevisse testantibus ; ex Socrate lib. 1. capp. 5 , & 9 ; ex Theodoretο lib. 1. hist. cap. 6. a S. Silvestro Legatos illos missos fuisse referentibus ; ex Epitome Canonum , quam Hadrianus Pontifex Carolo Magno obtulit anno 787 , ut autumat Sirmondus , seu ut alii verisimilius existimant , sicuti Courantius , 774 ; ex Hincmaro Remensi in opusc. 55. cap. 20 ; ex Auxilio lib. de Ordinatio. Formosi cap. 15 ; ex S. Gregorio VII. apologetici cap. 3 ; ex S. Leone IX. in epist. ad Michaelē Cerularium idipsum affirmantibus ; ex subscriptionibus tandem apud Labbeum bis , terque repetitis , nec non in Arabico vulgato a Seldeno in comment. ad Origines Eutychii pag. 90 , ubi Apostolicis Legatis primæ deferuntur . Confer , qui plu-

plurimis egregie hæc persequitur adversus Launojum, Clariss. Pagium ad annum 325. n. 11, & seqq. Quod si Eustathius, vel Alexander præfuisse commemorantur, id plane intelligendum, quod inter primos fuerint, utpote Sedium Patriarchalium Antistites, aut quod ex primis rebus agendis operam diligentem navaverint, atque deinum inter spectatissimos fuerint, qui interfuerint, non vero, quod omnino præfuerint. Quod iterum si Vitus, & Vincentius dumtaxat S. Silvestri vicibus apud scriptores nonnullos, veluti Sozomenum lib. 1. cap. 16, & Theodoretum lib. 1. cap. 6. defuncti perhibentur, scire operæ est pretium cum doctiss. Perro- nio duplex esse distinguendum Legatorum genus ad Concilia generalia: nam aliqui Episcopi erant ex corpore Romanæ Patriarchalis Ecclesiæ electi, velut Arcadius, & Proiectus in Concilio Ephesino; Paschasius, & Lucentius in Chalcedonensi; atque ita Osius in Nicæno: quibus adjuncti quandoque alii leguntur, uti a S. Cælestino S. Cyrillus Alexandrinus, & a S. Leone Julianus Coensis, qui tamen, sicut adnotavit Rusticus Diaconus actorum Concilii Chalcedonensis latinus interpres, non se Vicarium; quemadmodum se alii Legati enuntiaverant, sed Legatum dumtaxat Apostolicæ Sedis dixit. Alii vero Presbyteri ex corpore S. Romanæ Ecclesiæ particularis selecti, uti Vitus, & Vincentius in Concilio Nicæno; Archidamus, & Philoxenus in Sardicensi; Philippus in Ephesino; Bonifacius, & Basilius in Chalcedonensi. Ratio ita agendi ea erat, quod nusquam Occidentalis Ecclesia ad Concilia œcumenica extra Occidentem celebranda conveniebat, sed Romanus Pontifex Romam convocato Concilio vel ex solo Romano Clero, vel ex Episcopis aut Romam confluentibus, aut ex Romana Diœcesi accitis, vel etiam ex Occidente, ex eo relationem per Legatos ad Orientis Concilia dirigebat, unde Legatorum, quos unus deligebat Pontifex, atque tum suo potissime, tum nomine totius Occidentalis Ecclesiæ mittebat, alii Episcopi erant ex Concilio electi, alii Presbyteri ex Romana Ecclesia designati: de primis loquuntur S. Athanasius, Gelasius Cyzicenus, Photius, Socrates &c., quum Osium Nicæam a S. Silvestro Legatum missum scribunt; de secundi vero generis Legatis loquuntur Sozomenus, & Theodoretus, quum de Vito, & Vincentio dumtaxat san- tur.

Secundo generali Concilio, seu Constantinopolitano I. quif-
nam præfuerit in incerto verfatur. Bellarminus loc. cit. Neſta-
rium præfuiſſe cenſet. At vero in Concilio Maximus Cynicus
Constantinopolitanæ Sedis invaſor abdicatus, Sedi illi reſtitutus
S. Gregorius Nazianzenus, cui tamen pacis ſtudio nuncium re-
miſit, ejusque in locum Neſtarius ſuſſectus idſuadent ei Concilio
præſſe non potuiſſe. Eſto enim a Sozomeno lib. 7. cap. 9; a ve-
tere Codice canon. Rom. Eccleſ. Hadriano I. adſcripto, a Con-
cilio Chalcedonenſi in relatione ad Marcianum Auguſtum, & a
Synodo VI. in ſerm. acclamat. ad Principem Neſtarius præfuiſſe
dicatur, id vel intelligendum ea ratione eſt, non quod principio
Synodo præfuerit, nam tum Neophytus erat, & Laicus ex Ordine
Senatorio, ſed quod poſtquam in Concilio electus, ſacraſuſque
Præſul fuiſſet, tum præfuerit, ut indicat Photius lib. de VII. Sy-
nodis ajens: *Concilium Constantinopolitanum Præſides habuit Ti-
motheum (Alex.), Meletium (Antioch.), & Cyrillum (Hierofol.)*
Neſtarium præterea, qui nuper ab initiatorum grege ſeparatus ...
jam & Regiæ Civitatis Episcopos, & Concilii Præſes declaratus
eſt., quibus haud multo poſt & Damasus Episcopos Romæ eadem
confirmans, atque eadem ſentiens acceſſit: vel intelligendum eſt
ea ratione, quod quum tres intra annum Constantinopoli cele-
bratæ fuerint Synodi, quarum primæ neſtariæ œcumenicæ
præſuit S. Meletius; tertiæ nec ipſi œcumenicæ, ex qua ad SS. Da-
maſum, Ambroſium, & alios Episcopos Romæ in Synodo colle-
ctos Synodica relatio actorum in Synodo II. vere œcumenica miſ-
ſa eſt, præſuit Neſtarius; at ſecundæ vere œcumenicæ Neſtarius
non præſuit; ſed præſuit verifimilius Timotheus Alexandrinus
Patriarcha, uti ex narrationibus Socratis lib. 5. cap. 8; Photii
loc. cit.; Synodi VIII. aſc. 6; Libelli Synodici, & Cedreni
in compendio hiſtor. cenſent Natalis ad ſæcul. IV. diſſert. 36. art. 2.
ajens propterea errore facti deceptos Patres Concilii Chalced., &
Synodi VI. dixiſſe Neſtarium Synodo II. præfuiſſe, nam tres Sy-
nodos unius anni intervallo Constantinopoli celebratas in unam
confudere; Pagius loc. cit.; Tournellins de locis Theolog., ubi
de Synodo II, alii que: ex quibus illud conjicere eſt revera huic
Synodo Constantinop., ut oportuiſſet, per Legatos ſuos haud præ-
ſediſ-

sedisse S. Damasum, neque proinde ceu œcumenicam habitam, uti liquet ex epist. 2. Concilii Italix ad Theodosium Imperat., qua Concilio Constantinopolitano ceu particulari objiciebatur Synodus Romana sub S. Damaso, donec Pontificis assensus accessisset, Scilicet anno sequenti 382. Episcopi rursus Constantinopoli congregati de gestis priori anno in Synodo per epistolam monuere S. Damasum apud Theodoretum lib. 5. cap. 9. confirmationem actorum postulantes hisce verbis: *Quibus tanquam canonice, ac legitime apud nos constitutis vestram quoque Reverentiam gratulari hortamur intercedente spiritali caritate, & Domini timore, omnem quidem affectum comprimente, Ecclesiarum autem edificationem privata erga singulos benevolentia, & gratia præponente ...* Ex quo futurum ajunt: *Ut quum verbum Dei communi sensu stabilitum, & Christiana inter nos caritas confirmata fuerit, dicere definamus, ego quidem sum Apollo, ego autem Cepha.* In ea quoque causam, cur Romam (nam Romam ad Synodum a S. Damaso fuerant vocati) vocati non adiissent explicarunt; quibus acceptis a S. Damaso paullo post definita contra Macedonium fuisse confirmata, non etiam gesta, sive Canones admissos in Concilio editos, liquet ex S. Gregorio M. lib. 6. epist. 31; quo ex tempore Concilium illud coepit obtinere. Legendæ epistolæ cum S. Damasi ad illos, tum illorum ad S. Damasum, quas loco cit., & cap. 10. recenset Theodoretus.

Bossuetius lib. 12. cap. 8. ex his contendit confirmationem a S. Damaso expositulatam eò collineasse dumtaxat, ut ejusdem ac Occidentalium Episcoporum haberetur assensus, in cujus unitate totum auctoritatis robur consistere vult. Verum Romani Pontificis non modo assensum, sicuti cujusque Episcopi, sed revera auctoritatem ad Conciliorum decreta roboranda necessarium multis infra ostensuri, hic illud tantummodo observandum volumus; tum quod ipse S. Damasus, & Successores usque ad Innocentii III. epocham Canonem 3. hujusce Concilii de præminencia Constantinopolitani supra Alexandrinum Episcopum irritum voluerunt; tum quod S. Damasus ipse una cum Synodo Romana 90. Episcoporum in epist. ad Illyricos apud Theodoretum lib. 2. cap. 22. Synodum Ariminensem nihili habendam declaravit, ideo quod illi

non

non accessisset Romani Pontificis sententia, & auctoritas; tum quod asserentibus, qui supra, Patribus Synodi VI, & Photio Macedonianæ hæresis profligator præcipuus S. Damasus habitus est Synodum II. confirmans. Nec vero moram injiciat, quod ait S. Hieronymus in epist. 27. ad Eustochium Orientales Romam ad Synodum Imperatoris litteris fuisse accersitos: cur enim ita ajeret, uti rectè conjicit Coutantius in monito ad epist. 13, in caussa fuere Imperiales litteræ Synodicæ S. Damasi adjunctæ: nam alioquin a S. Damaso Orientales Romam accitos constat ex Theodoro lib. 5. cap. 9, Sozomeno lib. 7. cap. 11, & Epiphanio Scholastico lib. 9. cap. 18. nedum, sed evidenter ex ipsius epistolæ epigraphæ, ac textu superius relato.

Concilio Ephesino generali III. S. Cælestini vice, & nomine præfuisse S. Cyrillum Alex., Arcadium, & Projectum Episcopos, & Philippum Presbyterum adparet ex Concilio act. 1, 3 & 5; ex epistola S. Cælestini ad Clerum Constantinopolitanum; epist. ad Synodum Ephesinam; epist. ad Theodosium; & epist. ad S. Cyrillum; ex Synodo Chalced. act. 5; ex S. Leone epist. 47; ex Menna Constantinopolitano Episcopo in professione fidei inserta Vigilii Papæ Constituto; ex Liberato breviar. cap. 5; ex Marcellino Comite in Chronico; ex S. Nicolao I. epist. 9. ad Michaelem Imper.; ex S. Gregorio VII. apologet. cap. 3; ex Photio lib. de VII. Synodis; ex Evagario lib. 1. cap. 4; ex Zonara tom. 4. annal.; ex Cedreno in compend. hist.; ex Nicephoro lib. 14. cap. 34; denique ex Synodo VI. in serm. prosphonetico ad Constantinum Pogonatam act. 18; & ex Florentino sess. 5. Adeundi Thomassinus dissert. 10. in Concil. Ephes., Natalis ad Sæcul. V. dissert. 7., & Bellarminus lib. 1. de Concil. cap. 19, nam otium non est plura prosequi. Concilio Chalcedonenſi S. Leonem Magnum per suos Legatos Paschasinum, & Lucentium Episcopos, & Bonifacium præfuisse ostendit Natalis in hist. Eccles. Sæculi V. dissert. 11. quæst. 2. ex epist. 49. S. Leonis ad Marcianum, 71. ad Julianum Coen'cm edit. P. Quesnelli, & 47. ad Synodum Chalced.; ex Synodo ipsa Chalced. actionibus 1, 2, 3, 6, & relatione Synodica ad S. Leonem; ex epist. Vigilii Papæ ad universos Christi fideles; ex epist. 5. Pelagii II. ad Episcopos Istriæ;

cx

ex Facundo Hermian. lib. 5. cap. 5; ex Liberato in brev. cap. 13, & Evagrio lib. 2. cap. 1. Quod si Anatolius Constantinopolitanus Antistes eidem præfuisse legatur apud Synodum VII. aët. 1; Sardianam item Synodum in epist. ad Leonem Imp.; Phorium lib. de VII. Synodis; Cedrenum in comp.; Zonaram tom. 5. annal. 3 Nilum in lib. de Synodis, aliosque Græcos id significat eum quidem supra ceteros Patriarchas, non etiam supra Apostolicæ Sedis Legatos primum locum tenuisse. In eo vero Concilio S. Leonis nomine in Dioscorum sententiam dixisse Legatos, non secus ac in Ephesino nomine S. Cælestini in Nestorium a S. Cyrillo pronunciatum fuisse alibi diximus, & patet ex actis.

Quintæ Synodo Oecumenicæ non præfuit equidem Vigilus, bene vero Eutychius Constantinopolitanus Antistes, ut patet ex Synodo ipsa collat. 1. At illi præfesse jure suo potuisse Vigilium exploratum fit ex epist. Eutychii ad Vigilium; ex Synodo Mopsuestena in relatione actorum contra Theodorum Mopsuest. ad Vigilium, quæ in Synodo collat. 5. lecta est; ex eadem Synodo V. collat. 5; & ex Photio lib. de Synodis. Quin ex hoc eodem defectu præsentis Vigilii per se ipsum, vel per Legatos id consequi necesse erat, ut Quinta Synodus infirma remaneret, inter œcumenicas minime recensenda, nisi ei Romani Pontificis assensus postea accessisset: accessisse vero Vigilii primum patet ex epistola ejusdem ad Eutychium, & ad Synodi Patres: Pelagii I. postea liquet ex ejusdem epist. 3, & 5. ad Narsen, & Tuscianæ Episcopos schismaticos: Pelagii II. præterea ex ejusdem epist. ad Eliam Aquilejensem, & Istriæ Episcopos diro schismate discissos: S. Gregorii Magni postremo fit planum ex ipsius epist. 24. lib. 2. ad Johannem Constantinopolitanum; 36. lib. 2. ad Episcopos Istriæ; 57. lib. 7. ad Secundinum Monachum, nec non 37. lib. 3. ad Constantium Mediolanensem. Quapropter temere plane scripsit Halloixius, dum in suo *Origene defenso* scripsit: Quintam Synodum magis ab Ecclesia toleratam esse, ac permissam, quam grato, & volenti animo admissam, ac receptam. Multo autem minus a schismatis persona excusantur Istriæ, Liguriæ, &c. Episcopi diu Synodo illi reluctantes, apud quos nihil non egere Pelagius uterque, & S. Gregorius M., ut illos ad meliorem frugem reducerent;

cerent; quamvis indulgentia agendum magis ipsis visum sit cum Hispanis diutius eandem Synodum non recipientibus: quod eam palam, ac procaciter Hispani non impeterent, & alioquin ea in Synodo non de fide, sed de personis actum fuisset. Sed de his satis alibi disputatum est. Neque est vero, quod obtrudat Basnagius Concilio Constantinopolitano, quod præcessit V., præfuisse Mennam Patriarcham Constantinop., non autem Sedis Apostolicæ Legatos, etsi præsentem adessent. Præter enim quam, quod dispar est ratio, quum agitur de Concilio Patriarchali, Legati Apostolicæ Sedis Constantinopoli tandiu legationis munere defuncti sunt, quandiu absuit S. Agapetus. Post S. Agapeti adventum, quoad vixit, illius partes adjuvarunt; eo verò defuncto, Constantinopoli quidem permanserunt aliquandiu, sed amplius Legationis officio minime defungentes. Igitur Concilio sub id temporis a Menna coacto interfuerunt quidem nomine proprio, non etiam nomine Pontificis. Cæterum Mennas ipse dignitatem suam Romano Pontifici acceptam retulit; atque in Concilio ita agnitum supremum Pontificis jus fuit, ut in ferenda adversus Anthimum sententia Episcopi se Pontificis Agapeti sententiam sequi professi sint, ut proinde Mennas nihil attentasse adversus Pontificis jus præsidendi Concilio sit facile reputandus.

Synodo VI. generali præfuisse S. Agathonem per Legatos res est extra dubitationis omnis aleam posita, patetque ex Synodi ipsius act. 1, & 18; ex Diurno Romano item in professione fidei, quam recens electi Pontifices emitte consueverant; ex Scriptorum testimonio, Cedreni in compend., Zonaræ tom. 4. anal., & Nili lib. de Synodis; unde quum leguntur apud V. Bedam, Hincmarum, Marianum Scotum, & alios Synodo VI. præfuisse Georgius Constantinopol., & Macarius Antiochenus, illos Scriptores turpiter allucinatos fuisse dicendum est, eo quod falso existimarunt eos Synodo præfuisse, quia ad dexteram Imperatoris sederant, cujus lævam tenuerant Legati S. Agathonis. Nam lævam in Ecclesia apud Græcos aliquando habitam honoratiorem dextera alibi a nobis demonstratum est; & alioqui præsidendi partes ex sessione ad dexteram non esse æstimandas, ex ordine sessionum in Concilio Chalcedonensi, in quo Legati S. Leonis sinistram

stram occuparunt, compertum est. In Synodo VI. adamussim sententiam a Patribus subscribendam a S. Agathone fuisse propositam, quia alibi demonstravimus, non est cur hoc in loco actum agamus. Observandum hic obiter Pagium in brev. in vita S. Agathonis persuasum habuisse, quod quamvis olim ad Synodos Orientis generales mitti consueissent Legati Apostolicæ Sedis, quibus persona Pontificis imponeretur, quique vices agerent Concilii Romani, in quo eorumdem legatio decernebatur, S. Agatho tamen duplicis generis Legatos ad hanc Synodum direxerit, scilicet Theodorum, & Georgium Presbyteros, & Johannem Diaconum, qui utpote S. Agathonis vices gerentes omnium primi subscriperint: præterea tres Episcopos Johannem Portuensem, Johannem Regiensem, atque Abundantium Paternensem vice totius Concilii Occidentalis dimiserit. Qua de re, ut observavit etiam Petrus de Marca lib. 5. concord. cap. 6, antiqua Legationis ratio nonnihil mutata sit, id postulante Constantino Imp. in epist. ad S. Agathonem; cujusce postulati ratio Petro de Marca ea visa est, quod Romana Sedes nonnihil invidia laboraret apud Orientales ob damnatos in Synodo Romana a S. Martino Papa Patriarchas Orientis Monothelitas. Qui quidem Legati vice totius Concilii Occidentalis subscripsisse leguntur nedum post Legatos Pontificis, sed post Patriarchas Constantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum, & Hierosolymitanum; imo post tres Metropolitans Thessalonicæ, Cypri, & Ravennæ. Verumtamen hunc priscum fuisse morem, neque immutatum verisimilius cum Perronio, & Natali censendum est, videlicet quum ex Occidente nullus Orientis Conciliis comparere soleret, id decebat quammoxime, ut dirigerentur tum qui Pontificis Romani, tum qui Romani Concilii personam gererent. Quæsnellus pro suo erga Pontifices pessimo ingenio susque deque pervertere assuetus quæcumque Pontificis supremo juri faverent, disert. 8. de causa Eutych. ut clanculum, ac veluti per cuniculos insinuaret causas ad Pontificem delatas, pariter ad Episcopos districtus Occidentalis devolutas intelligi debere, Legatos eosdemmet, qui Pontificis nomine, ac vice interveniebant, vice, ac nomine peræque Episcoporum Occidentalis Ecclesiæ Conciliis in Oriente celebrandis interfuisse

Part II.

Y

commi-

comminiscitur. At commentum istud purum putumque ex eo uno penitus concidere necesse est, quod Legatos alios e latere Pontificis, alios ex Concilio, & quidem Romano dumtaxat, non etiam ex Occidentis Episcopis coadunato directos ad Synodos siue Ephesinam, siue Chalcedonensem, liquido constat tum ex S. Cælestini commonitorio Legatis tradito; epistolis ad Synodum Ephesin.; ad Theodosium Imp.; & ad S. Cyrillum Alexand.; nec non ex actis Synodi Rom. adversus Nestorium, ut adnotavit Baluzius: tum ex S. Leonis epistolis 12. ad Theodosium Imp.; 15. ad Synodum Ephesin.; 18. ad Pulcheriam Aug.; & 35. ad Synod. Chalced. vet. edit. Recole dicta art. II. §. II, quæ repetere nec opus est, nec opportunum.

Synodi VII. Præsides delectos, qui Pontificis vice defungerentur, ab Hadriano Pontifice Maximo Petrum Archipresbyterum S. Petri, & cognominem Petrum Abbatem Monasterii S. Sabæ liquet ex epist. Hadriani ad Tarasium Episcop. Constantinop. ex Synodi act. 1, 5, & subscriptionibus, quas primo loco apposuerit illi; & ex Theophane in Chronographia, ut nullus dubitandi super sit locus. Propterea si a Græcorum nonnullis Scriptoribus, Photio lib. de VII. Synodis; Nilo Rhod. lib. de Synod., & Auctore libelli Synodici præfuisse illi Synodo Tarasius fertur, parum illis deferendum est: nisi mavis dicendum illos latiori appellatione Tarasium Præsidentem Synodi scripsisse, scilicet, quia Græcorum Episcoporum primus interfuit, & subscripsit. Illud quoque hic animadvertisse juvat, quod ipsa Synodus VII. act. 6. ea præsertim ratione pseudo-Synodum Constantinopolitanam, atque quidem ex 338. Episcopis constatam sub Copronymo ad Iconomachiam propugnandam coactam, generalis Concilii nomine non esse donandam dixit, quinimo sub pessimo nomine proscriptis, quod nec ei per se, nec per Legatos Romanus Pontifex præfuisse: *Quemadmodum*, inquit, *lex edicit Conciliorum*. Postremo Synodo VIII. Hadrianum II. præfuisse per Legatos Donatum Ostiensem, Stephanum Nepefinum Episcopos, & Marinum Diaconum adparet ex epist. Hadriani ad Basilium Imper., ex Synodi act. 1, 8, 9, & 10; ac Anastasio Bibl. in vita Hadriani II, ut in luce meridiana cæcutire sit in contrariam ire sententiam. De Conciliis Occiden-

tali-

talibus otiosum est sermonem instituere , quum ipsis dubio procul omni Pontificis Romani præfuerint , ut toto ostio a veritate aberraret , qui veritatem certissimam in dubitationem vel levissimam adduceret. Id unum addere juvat, quod ea ratione necesse est Pontificem Conciliis præesse, ut Ecclesiæ unitas servetur , unique Pontifici Romano consocientur ceteri Ecclesiarum Præsules . Hinc S. Gelasius in epist. 1. ad Euphemium Constantinopolitanum Episcopum eundem arguebat , quod nomen Acacii extra communionem Apostolicæ Sedis defunctum retineret in albo . Hinc Datdaniæ Episcopi in epist. ad eundem S. Gelasium , posthabito demum Acacio , Gelasium ipsum se sequi profitebantur , & Apostolicæ Sedi communi fide , & devotione parere . Hinc Orientales Episcopi in epist. ad S. Symmachum , ipsi Pontifici , non autem schismatico Acacio se adherere gloriabantur . Hinc S. Avitus Viennen. Gallorum omnium Episcoporum nomine in epist. 87. ad S. Hormisdam omnes super statu fidei ipsius captare sententiam pollicebatur . Similia scripsere de Hispanis S. Hormisdas in epist. 5. ad ipsos directâ ; de Afris Liberatus in brev. cap. 18 ; de Orientalibus S. Felix III , & S. Symmachus in epist. ad Orient. , ipsique Orientales in epist. ad S. Symmachum ; S. Augustinus epist. 162 ; S. Optatus Milevit. lib. 2 ; S. Prosper lib. de dimidio temporis cap. 53 & S. Lantfrancus Cantuar. in Synodo anno 1072. habita . Adeundus Thomassinus dissert. 16. in Synodos Constantinopolitanam , & Romanam anno 518 , & 520. celebratas . Pleraque nos infra fusiori oratione prosequemur ; ad alia jam sermo prope rat noster , postquam unus vel alter a Protestantibus interjectus lapis fuerit amotus .

Vetus est Novatorum ad infringendam , quo magis possint , Romani Pontificis auctoritatem , commentum , & calumnia , cui veri speciem obducere postea Lanojorum non pudit , præcipnas in Conciliis partes , ac etiam Præsidis Imperatori esse tribuendas . Ita Constantinum M. in Concilio Nicæno egisse supremum Episcoporum Præsidem . Ephesino , & Chalcedonenſi ideo leges sanxisse Theodosium , & Marcianum . In Francosfordienſi *Auditorum, & Arbitrum*, ut idemmet loquitur in epist. ad Elipandum, Carolum M. adſediſſe . Ita hoc ipſo nomine Concilio Bononiensi

Carolus V. & Tridentino Henricum II. Galliarum Regem intercessisse, coramque insinuasse fore, ut facile Concilii auctoritas concideret, cui desiderari eorum assensum contingeret: itaque titulo isto, quod haud principali imperio, sed ad Pontificis iussionem indictum fuisset, auspicioque absolutum, Concilium Tridentinum a Lutheranis, & Calvinistis flocci, naucique factum est. Verum enim vero plurimis non opus est ad planum faciendum hæc a Protestantibus quam fide pessimā; tam pravo uno ingenio viam inveniendi, qua Pontifici nocerent, vimque inferrent, excogitata esse. Constantinum M. certe eo in Concilio tantum adfuisse, ut Episcopos iuvaret, non ut iudicaret; tantumque abfuisse, ut ad iudicis partes adspiraret, ut potius inter Præsules iudicatuuros, nisi obsecratus, nec locum occupaverit: ab Arianis vero, ac Donatistis ad se ultro delatum iudicis munus repulerit, auctores liquidi, locupletresque sunt Eusebius lib. 3. de ejus vita cap. 10. & lib. 10. hist. Eccles. cap. 2; Theodoretus lib. 1. cap. 11; Sozomenus lib. 1. cap. 17; S. Ambrosius in epist. 32. ad Valentinianum Imp.; S. Augustinus in epist. 162; ipseque met Imperator in epist. ad Episcopos Concilii Arelatensis apud Labbeum tom. 1. pag. 1431. Ejus autem exemplo insistentes a rebus in Concilio tractandis religiose abstinuisse Theodosium, & Marcianum liquido adparet ex Theodosii epist. ad Synodum Ephesinam, qua *Candidianum*, inquit, *domesticorum comitem ad sacram vestram Synodum (nomine suo) abire iussimus, sed ea lege, & conditione, ut cum questionibus, & controversiis, quæ circa fidei dogmata incidunt, nihil quidquam commune habeat.* Qui si deceptus non nihil deinde peccavit, Synodi acta rescindens, ac plusquam sibi liceret, in Ecclesiasticas causas fas arrogando, abunde tamen labem omnem deterfit in epistola Synodica, quam suo quoque nomine ad S. Cælestinum scribi voluit, qua rerum gestarum Pontificem Synodus commonefecit, progressusque Synodi faustos est gratulata. 2. Adparet ex Marciani geminata epistola ad S. Leonem M. apud Harduinum tom. 2. pag. 42, qua Pontificis esse primas in Conciliis partes agere expresse proficitur. Quid autem, quod eo in Concilio Dioscoro in causa sua Iudices Laicos interpellanti Concilio coram Cecropius Sebastenus

repo-

reposuit : *Quando Ecclesiastica negotia examinantur, neque Judices, neque aliquos laicos interesse oportet ?* Quid tandem quod ejusmodi testes quammaxime idonei accesserunt SS. Gregorius M., & Nicolaus I. in litteris ad Mauritium, & Michaelem Imperatores ? Si vero Synodo auditorem, & arbitrum se adfedisſe Carolus M. commemoravit, id accipi dictum debet, quo exoratus fuerat ab Elipando, sensu, non proprio, quasi sententiam ferre ad se pertineret ; quo nempe intervenisset æstimator justissimæ sententiæ in eum ejacularæ : cæteroquin enim eadem in epistola in rebus Ecclesiasticis SS. Patrum inhærendum esse judicio, speciatimque Apostolicæ Sedi adquiescendum esse quam vere, tam explicate fatetur, & profiteretur . Quo Henrici II. protestationi Tridentini Patres fecerunt satis, responsum apud Raynaldum legendum ad annum 1551. n. 34, satis idem, ac super est, quin alia, quæ in promptu essent, congeram, ad eam, quæ pariter a Carolo V. imprudenter fuerat interposita, elevandam prorsus, elidendamque . Protestantibus autem os jam pridem obstruxit Gaspar Cardilius, cujus argumenta invicti roboris cumulatissima e locis S. Scripturæ, SS. Patrum, Conciliorum, ac Principum etiam excerpta in epitomen redegit Raynaldus ad annum 1561. n. 56, & seq.

Ex jure reprobandi, aut confirmandi Concilia generalia .

§. III.

Istriusmodi juris particulam in eum perinde ingredi censum, in quo cetera insita privilegia, & jura Romano Pontifici reposita sunt, perspicuum imprimis sit qua Pontificum, qua Patrum, qua Scripiorum testimonia perlustranti . Enim vero S. Julius I. apud Socratem lib. 2. cap. 17. in epist. ad Episcopos Concilii Antioch. auctor est locuples eos contra Canonem Ecclesiæ egisse, quia ipsum ad Concilium non vocaverant, Ecclesiastico Canone jubente non oportere præter sententiam Episcopi Romani Canones condere Ecclesiis ; & apud Sozomenum lib. 3. cap. 10. *Contra leges Ecclesiæ esse, quod ipsum ad Synodum non vocassent :* quorum

quorum simillima retulit, ut super. §. 1. innuimus, Epiphanius Scholaſticus lib. 4. cap. 9. hiſt. tripart. Antiochenam Synodum irritam iccirco ajens, quia *Neque Julius ei interſuit, neque in locum ſuum aliquem deſtinavit; quum utique regula Eccleſiaſtica jubeat, non oportere præter ſententiam Romani Pontificis Concilia celebrari.*

Ex hac S. Julii epiſtola perperam intulit Petrus Contantius nequaquam confici quemvis Episcopum ſine Romani Pontificis conſenſu judicari non poſſe: quamvis de Alexandrini Episcopii judicio aliter ſentiendum arbitrerur. Quare id diſcriminis? Quia nempe de aliorum judicio ſcribens, *Oportuit, ait, omnibus nobis ſcripſiſſe*, ut indicaret id judicii in Synodo dirimendum: quum vero de Alexandrino loquitur, *Cur, ſcribit, nihil Nobis ſcriptum eſt? An ignoratis hanc eſſe conſuetudinem, ut primum Nobis ſcribatur?* Nec addit *Omnibus*: ſpeciale illud ſiquidem Alexandrinæ Eccleſiæ aurumat, quod quia a S. Perrò inſtituta, perinde Romano Pontifici ſpecialim obnoxia evaſiſſet, prout conjecturam facit ex S. Leone I. in epiſt. 94. ad Galliarum Episcopos; & S. Gregorio M. lib. 7. ind. 15. in epiſt. 37. ad Eulogium Alexandrinum. At extraneam eſſe, coactamque Coutanrii iſtiusmodi interpretationem id unum evidenter evincit, quod de Orientium cauſſis decernere ad Occidentales non atrineret: ratione vero Primatus, quo Romanus Pontifex in Alexandrinum potiebatur, in Orientales peræque omnes potis erat: utque præteream, quod in epiſtola ad S. Julium Euſebiani de injuria expoſtulare non deſtiterant iccirco, quia ſententiam in Synodo Orientali depromptam Occidentalis Synodi judicio ſubjicere iterum voluiſſet, certe Marcellus Ancyranus, de quo res erat, in epiſtola ad S. Julium, quam a S. Epiphanio hæc. 72. acceptam habemus, ad unum Pontificem, non etiam ad Synodum, terraſtandam cauſſam ſuam retulit: *Neceſſario, ajens, mihi Romam veniendum, & Te comonendum putaui, quò eos (Euſebianos,) qui contra me ſcripſerunt, accerſeres.* Itaque S. Julius, ut inſinuarer rite ad tribunal ſuum trahi denuo debere, quæ inſcio ſe, & inconſulto in Synodo Orientali de Episcoporum cauſſis aſcitata erant, ſuo dumtaxat uſus eſt nomine *Nobis*: cui paullo ante pronomen *Omnibus* adjecerat, ideo,

ideo , ut indicaret juxta morem Romano Pontifici receptum ejusmodi causas præsertim a veritate facti pendentes finire in Concilio consuevisse .

Eandem ob causam , qua Antiochenam S. Julius , Synodum Ariminensem robore omni expertem declaravit S. Damasus in epistola ex Synodo 90. Episcoporum data ad Episcopos Illyrici , ut est apud Theodoretum lib. 2. cap. 22 , & Epiphanium Scholasticum lib. 5. cap. 29 ; aut ad Orientales , ut inscribitur apud Holstenium in Collect. Rom. pag. 265 , idest idcirco , quod S. Liberii decessoris sui ei defuisset sive auctoritas , sive assensus : *Neque enim , inquit juxta interpretationem Epiphanii Scholastici , præjudicium aliquod fieri potuit per numerum (quemcumque exagerassent Auxentius apud S. Hilarium , aut Julianus apud S. Augustinum) Arimino congregatum , quando constat , neque Romanum Pontificem , cujus ante omnia decebat eis expectare decretum . . . talibus præbuisse consensum .* Non inerat ab hac altera , S. Innocentio I. sententia : testis imo idem accedit haud in absimili stetisse S. Siricium . Ad imitationem siquidem SS. Damasi , & Siricii in epist. 1. ad Anysium Thessalon. , & 9. ad Rufum edit. Contantii vices suas in Synodis agendas ita demandavit , ut graviora ad Apostolicum Tribunal dirimenda dimitterent ; quæ vero fuissent dirempta , comprobanda pariter referrent . Neque vero alia conditione a Synodo Capuana sive Bonosi causa Any시오 , & Episcopis Illyrici ; sive Evagrii , & Flaviani causa Theophilo , & Aegyptiis commissæ est , quam ut præhabito diligenti examine finiendam decretorie , confirmandamque ad Romanum Pontificem referrent , ut habet S. Ambrosius in epist. 56. ad Theophilum . Hinc in epist. 2. ad Victorium cap. 6. majores causas post Synodicum judicium ad Sedem Apostolicam deferri jubet suprema definiendas sententia . Hinc in epist. 7. ad Clerum , & popul. Constantinop. scribit Canones dumtaxat Nicænos recipiendos , alios vero eis adversantes respuendos : indicere autem Concilium curæ suæ interesse : istiusmodi demum juris particulam utique Pontifici insitam professus S. Johannes Chrysostomus legitur in epist. ad eundem Innocentium . Hinc in epist. 29. ad Episcopos Concilii Carthaginensis , qua eorum adversus Pelagianos doctrinam , atque

que sententiam laudat, & confirmat, de suprema tamen Sedis Apostolicæ circa Synodos auctoritate subjungit: *Patres non humana, sed divina decrevisse sententia, ut quidquid quavis de disjunctis, remotisque ageretur Provinciis, non prius ducerent finiendum, nisi ad hujus Sedis notitiam pervenires, ut tota hujus auctoritate justa, quæ fuerit, pronuntiatio firmaretur: & ad Patres Concilii Milevitani: Sciens, scribit, quod per omnes Provincias de Apostolico fonte potantibus responsa semper emanent; præsertim quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes Fratres, & Coepiscopos nostros nonnisi ad Petrum, idest sui nominis, & honoris auctorem referre debere, velut nunc retulit vestra dilectio, quod per totum Mundum possit omnibus Ecclesiis in commune prodesse... Quare Pelagium, Cælestiumque Ecclesiasticæ communioni privari Apostolici vigoris auctoritate censemus. Facto tandem facultatem hanc sibi supra Synodos confirmavit idem Innocentius, dum in Synodo latam sententiam in S. Chrysostomum irritam dixit: confirmavit e contra emissam adversus Bubalium, Taurianum, aliosque, qui ab ea ad se appellaverant, ab Episcopis Macedoniæ: ac dum in Africanorum gratiam Antistitem Canonum dispensationem indulgit. Ultro vero, citroque id perinde juris Pontifici adfirmarunt iidem Africani Episcopi hanc veniam obsecrantes; nec non Orientales, ac Macedones ab se gestorum in Synodis eidem rationem accuratam reddentes.*

Decessorum suorum haud sententia dispar S. Zosimus ab Africanis adversus Cælestium jam conclusum judicium Romæ instaurare non abstinuit: cujus rei hanc reddit in epist. 2. ad eosdem rationem: *Magnum pondus examinis magna desiderant... His accedit Apostolicæ Sedis auctoritas, cui in honorem Beatissimi Petri Patrum decreta peculiarem quamdam sanxere reverentiam. Quod perinde jus proprium judicandi de Synodorum judiciis fuisse profequitur in epist. 3. & 4. ad Africanos Episcopos; peregre regio vero comprobatur in epist. 12. ad eosdem, in Trajectoria, atque in Commonitorio Legatis suis tradito de appellationibus Episcoporum ad Apostolicam Sedem, quo de argumento copiose paullo post. Quid autem quod ab Africanis Episcopis ad Apostolicam Sedem provocantes, causamque propriam deportantes Pelagius, Cæ-*

lestius, & Julianus auspicio suo fecerunt apertam rem adeo hanc esse, atque in confesso, ut inficiari nemo vel impudentissimus posset? Confer quæ in causa Apiarii de appellationibus ad Apostolicam Sedem Africani Episcopi scripserunt deinde ad S. Bonifacium I. Conferunt autem huc quam maxime, quæ idem S. Bonifacius in epist. 13. ad Rufum Thessalon., quem vices peragere suas præcipiebat, de causa Perigenis Corinthiorum Præsulis scripsit: scilicet eam ab se absolutam non amplius ad Synodicum Tribunal trahendam esse; nec imo sua absque conscientia licite, ac legitime Concilium cogi. Istiusmodi vero jus suum, summumque, ac supra Synodos explicuit etiam, atque etiam in epist. 14. ad eundem; nec non in epist. 15, quam postquam Perigenis causam ad eundem revocari in Synodo interdixisset, subiungit: *Nemo unquam Apostolico culmini, de cujus iudicio non licet retraheri, manus obvias audacter intulit: nemo in hoc rebellis existit, nisi qui de se voluit iudicari.*

S. Cælestinus iisdem vestigiis inhærens epist. 3. edit. Cout. Illyrici Episcopos, ne Rufo Thessalonicensi, cui vices commiserat suas, inconscio, & invito ad Concilium colligere se se auderent, voluit admonitos. In epist. 16. ad S. Cyrillum scribebat a Concilio Ephesi propediem habendo se abesse non debere; ideo, qui in illo suo potissimum nomine primas agerent partes, actum dirigendos: quibus Commonitorio deinde tradito auctor fuit, ut in Synodo, tantum abest, certamen subirent, ut potius de Episcoporum sententia ipsimet solemnī iudicio experirentur. Ad hæc Synodum ipsam alloquens epist. 18, & 22, in Synodo quidem ab se decreta executioni demandari præcepit, quoad ea vero, quæ numeris absolvi a Synodo non potuissent, quid statuendum, quidve sequendum decretorie præscripsit. De ejusmodi quoque juris ne particulam quidem sibi decedere passus est S. Sixtus II, qui propterea in epist. 8. ad Synodum Thessalonicæ celebrandam, quæ a Decessoribus suis præfinita fuerat, observari legem præcepit, ne videlicet suis absque Legatis aut Conventus ageretur, aut grave aliquid exagigaretur. Explicuit vero expressius istud jus suum summum in epist. 10. ad Illyrici Episcopos, quos postquam de officio Anastasio Thessalonicensi Apostolicas vices agentī

exhibendo admonuisset, ab onere absolvit obtemperandi decretis a Synodo Orientali. *Nec his, inquit, vos constitutis, quæ præter nostra præcepta Orientalis Synodus decernere voluit, credatis teneri, præter id, quod de fide, Nobis consentientibus, judicavit.* Quænam hoc Orientalis nomine designata a Sixto III. fuerit Synodus, quæve nam Constituta intelligi oporteat, quibus haud obligatos Illyricos denunciabat, inter Eruditos non convenit. Holstenius indicatam credit Ephesinam, in qua ad Primatum Palæstinæ Juvenalis Hierosolymorum Antistes inhiasse habetur. Tillemontius hæc referenda existimat ad ea potius, quæ eadem in Synodo Ephesina act. 7. de Cypria Ecclesia in libertatem asserenda fuerunt exagitata. Baronius dicta vult accipi de Synodo Constantinopoli habita sub Proclo anno 439, in qua ipse amplificare dignitatem supra modum suam est adnixus; deque Primatu in partem utramque ab Alexandrino, & Antiocheno digladium, quasi nempe ad Orientis totius priorem honoris locum, S. Cyrillus Alexandrinus adspiraret. Garnerius, & Pagius ad annum 439. n. 12, & seqq. intelligendam magis autumant Synodicam a Proclo ad Domnum exaratam de Athanasii Perthesis Antistitis causa: quo facto visus sit Constantinopolitanus Præsul supra Antiochenum gradu asurgere, extollique auctoritate. Ad veritatem mihi videtur propius accessisse Petrum Coutantium, qui in monito ad præmem. epist. 10. innui conjicit a Sixto III. Synodum equidem a Proclo Constantinopoli habitam circa annum 437, non autem 439, in qua ab eodem Proclo amplificandæ auctoritatis studiosissimo adversus jura Thesalonicensis Ecclesiæ fuerit attentatum, nihilque non intentatum, quo Illyricum in suum jus transcriberet: ideo epist. 9. a Pontifice admonitum fuisse officii Thesalonicensi Episcopo juxta priscum morem impendendi, abstinendique ab alieno jure invadendo.

Quæ istiusmodi supra Synodos juris præclara sæpe præbuit specimina S. Leo re, & nomine Magnus, si persequi sermone vellem omnia, nescio si possem; ac si facerem, rem me frugi cuilibet facturum gratam opinarer: ut propterea satis, haberi superque possit, si ex innumeris pauca contexam. Igitur postquam in epist. 7. vet. edit. ad Flavianum acta in Synodo Constantinopoli-

tana

tana ad suum traxisset tribunal; in epist. 15. ad Synodum Ephesinam agenda eadem in Synodo indixisset; in epist. 25. ad Theodosium eadem in Synodo per fas, & nefas peracta rescidisset; in epist. 43. ad Marcianum, & 47. ad Synodum Chalcedonensem summum in Synodum ipsam jus suum explicuisset, locum in ea primum sibi faciens, legemque ab ea adimplendam præfiniens, in epist. 53. ad Anatolium Canonem 28. in Synodo conditum de prærogativa Constantinopolitani supra Patriarchas alios Orientis abjecit, & Anatolio Canonem 3. Concilii Constantinop. I. ad sui defensionem alleganti respondit: *Persuasioni tuæ in nullo penitus suffragatur quorundam Episcoporum ante 60, ut jactas, annos facta conscriptio, nequaquam a Prædecessoribus tuis ad Apostolicæ Sedis transmissa notitiam: ita innuens eundem Canonem absque Sedis Apostolicæ consensu, & auctoritate editum omni destitutum robore evasisse: unde in epist. 61. ad Synodum Chalcedonensem, quæ de fide definita fuerant, se comprobare quidem affirmat, non autem quæ præterea fuerant attentata: quod repetit in epist. 62. ad Maximum Antiochenam: Siquid, ajens, ab his Fratribus, quos ad S. Synodum vice mea misi, præter id, quod ad causam, fidei pertinebat, gestum esse perhibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc tantum ab Apostolica Sede sunt directi, ut excisis hæresibus, Catholicæ essent fidei defensores. Ad ampliorem suæ auctoritatis ostensionem illud adjunxit, de quo obnixè Marcianum admonebat, fore ut in Ecclesiâ accepta extemplo evaderent, quæ a Concilio Chalcedonensi fuissent decreta; si iis Apostolicæ Sedis accessisse auctoritatem innotesceret cunctis: Si per universas Ecclesias definitiones S. Synodi Chalcedonensis Apostolicæ Sedi placuisse doceantur. Schismaticis enim Synodi Chalcedonensis decreta Pontifici haud probata divulgantibus, (nam Anatolius S. Leonis epistolam, qua fidei expositionem Chalcedone factam confirmabat, in palam prodere verebatur, ne videlicet prodiret in publicum a S. Leone eadem in epistola rejectus Canon de prærogativa Constantinopolitani Antistitis,) Marciano deposcente ad Episcopos Chalcedone congregatos Encyclicam dederat: cujus & certiolem fecerat Pulcheriam Augustam. Nec fatis hæc habens, ad suspensionem omnem amovendam de suspenso ab se,*

aut denegato consensu decretis Concilii Chalcedonensis, Juliano Coenſi ſimul ſcripſit, juſſitque operam dare diligentem, ut hæc Encyclica ſua ad Episcopos omnes, Imperatoris ope, perveniret: Anatolio vero difficilem admodum ſe oſtendit, niſi jurisjurandi religione interpoſita eidem epistolæ ſyngrapham apponeret ſuam; atque Nicetæ Aquilejenſi hanc inter alias recipiendi a ſchiſmate reduces conditionem præſcripſit, ut amplecti ſe aperte profiterentur, quæ a Concilio Chalcedonenſi definita Apoſtolica Sedes approbaſſet: *Damcent*, inquit, *apertis profeſſionibus ſui ſuperbi erroris Auctores*, .. *omniaque decreta Synodalia, quæ ad exciſionem hæreſeos Apoſtolice Sedis confirmavit auctoritas, amplecti ſe, & in omnibus approbare plenè, & apertè, & propria manu ſubſcriptis proteſtationibus eloquantur*. Quorſum autem, quæſo, iſthæc omnia, niſi quia præconceptum ei erat, perſuaſumque etiam omnibus in Eccleſia, Chalcedonenſis Concilii decreta ea demum, ac dumtaxat obligandi vim obtinuiſſe, quibus haud deſuiſſet aſſenſu ſuo Apoſtolice Sedis auctoritas?

Nec prope, nec procul ab his ſententia aberat S. Gelafius I., qui in Commonitorio, (quod S. Felici III. deceſſori a nonnullis attribuitur, ab aliis vero ejuſdem Succeſſori Anaſtaſio II.) ad Fauſtum (aliquibus Feſtum) Magiſtrum, a quo Græcos ab eſſundendis in Romanam Eccleſiam querelis, ſive ob damnatum Acacium, ſive ob denegatum ſacrorum conſortium, haud temperare acceperat, quam-potiſſimum Græci urgebant de violatis Canonibus, juxta quos damnari in Synodo Acacius debuifſet, re-tundens: *Ipſi*, inquit, (quem poſtea locum regeſſit S. Nicolaus I. in epiſt. 8. ad Michaelem Imp.) *Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluere deferri*: (quibus innoſcebat eidem pariter ineſſe jus de Synodorum judican-di ſententiis, & quum opus foret, probandi illas, aut reprobandi.) *Ab ipſa vero niſi quam prorsus appellari debere ſanxerunt: ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare; ipſam ad nullius commeari judicium; nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari: ſententiamque illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potius decreta ſequenda mandarunt*. Ad hæc in epiſtola 7. edit. Harduini tom. 2. pag. 205. ad Episcopos Dardanæ, quos etiam dubi-

dubitare acceperat, num Acacius jure damnatus fuisset, quia Synodi sententia haud fuisset damnatus, ad hanc ab eorum animis dubitationem amputandam, jureque damnatum ab Apostolica Sede Acacium demonstrandum, hujusmodi rationem adhibet, & retexit: *Confidimus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret uniuscujusque Synodi Constitutum... non aliquam magis exequi Sedem præ ceteris oportere, quam Primam: quæ & unamquamque Synodum sua auctoritate confirmat; & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet Principatu, quem B. Petrus Apostolus Dominî voce perceptum, Ecclesia nihilominus subséquens & tenuit semper, & retinet.* Exinde vero altetum inferens, atque a jure confirmandi Synodos gradum faciens ad jus Synodos reprobandi, *Cuncta, subtexit, per Mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum Sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi: utpote quæ de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio &c.* Itaque juxta istiusmodi jus SS. Athanasium, Chrysostomum, & Flavianum, etsi ab Orientalibus Synodis damnatos, a Sede Apostolica jure, riteque absolutos: Dioscorum ex adverso a Synodo Ephesina admissum, una cum Synodo eadem abjectum: *Quoniam, inquit, sicut id, quod prima Sedes non probaverat, constare non potuit; sic quod illa censuit judicandum, Ecclesia tota suscepit.* Horum simillima habet in epist. 8, & 9. ad Orientales, nec non in tomo, sive tractatu de anathematis vinculo: *Totum, inquit ibidem, in Sedis Apostolicæ positum est potestate: ita quod firmavit in Synodo Sedes Apostolica, hoc robur obtinuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem.*

Immensum esset referre, quæ ad hanc Apostolicæ Sedi confirmandam auctoritatem scripsere, docuere, egere SS. Anastasius II, Symmachus, Hormisdas, Felix IV, Bonifacius II, Agapetus, Vigilius; Pelagius uterque, atque quotquot ad hanc usque de vexiore ætate Ecclesiæ universæ clavum tenuere, quos omnes, potestatis hujusce amplissimæ ut ne particula quidem sibi detraheretur, incubuisse diligenter exploratum est, & explicatum: unum, vel alterum subtexam adhuc, quorum quo potior, eo expressior haberi possit hacce in re sententia; quosque quo

quo magis propriis juribus loco stabiliendis studuisse, eo minus plus æquo amplificare eadem voluisse æqui, justique æstimator omnis affirmat. In his nominatim S. Gregorius M. de asserito in Concilio Constantinopolit. ejusdem Antistiti primo honoris gradu post Romanum verba faciens lib. 6. epist. 31. *Romana Ecclesia*, inquit, *eisdem Canones, vel gesta Synodi illius (Constantinopolitanæ I.) hætenus non habet, nec accipit. In hoc autem eandem Synodum accepit, quod est per eam contra Macedonium definitum. S. Nicolaus I. in epist. 8. ad Michaellem Imp. Non ergo dicatis, inquit, non eguisse vos in causa pietatis Romanæ Ecclesiæ, quæ collecta Concilia sua auctoritate firmat, sua moderatione custodit: unde quedam eorum, quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt. Quomodo non egeat quælibet Synodus Romanæ Sedis, quando in Ephesino latrocínio cunctis Præsulibus, & ipsis quoque Patriarchis probantibus, nisi Magnus Leo imitator scilicet illius Leonis, de quo scriptum est, Vicit Leo de Tribu Juda, divinitus excitatus, os aperiens totum Orbem, & ipsos quoque Augustos concuteret, & ad pietatem commoveret, Religio Catholica penitus corruisset ... Quoniam secundum Canones ubi est major auctoritas, judicium inferiorem deferendum est, ad dissolvendum scilicet, vel ad roborandum. Similia habet epist. 7, & 9. ad eundem Imp. Exscribendi forent hancce in rem Pontifices ferme universi; prælaudatos ex illis, ac præcipuos superiori articulo recolito: ex quibus, quæ pariter alios persuasio incessetit, facile, probeque intelliges, ac percipies.*

Suffragantur Pontificibus MM. Patres, ac Scriptores Ecclesiasticarum rerum: S. Basilii, qui in epist. 51. ad S. Athanasium scribebat obsecrandum esse Romanum Episcopum, ut quosdam mitteret in Græciam, qui ejus nomine Concilio Ariminensi detraherent, illudque rescinderent. SS. Ambrosius in epist. 56. ad Theophilum; & Johannes Chrysostomus in epist. ad S. Iovincentium I, de quibus paullo superius est dictum. S. Augustinus, qui in epist. 95. ad S. Innocentium I. suo, & aliorum Episcoporum nomine scripta, post Synodum Diospolitana accersiri Romam Pelagium, & diligentius interrogari rogaverat his verbis: *Si cognoverint eundem librum, quem illius vel putant esse, vel norunt Episcopo-*

rum Catholicorum auctoritate, & maxime Sanctitatis tuæ, quam apud eum esse majoris ponderis minime dubitamus, ab eodem ipso anathematizatum, atque damnatum, non eos ulterius existimamus ausuros loquendo contra gratiam Dei. S. Prosper, qui contra Collat. cap. 41, ac in carm. de Ingratis cap. 3. Pelagianos affirmavit a Pontifice primum confossos penitus fuisse prostratos; ideo quia Africanis Episcopis in Concilio coadunatis ad eos excindendos suam Pontifex commodasset auctoritatem, sive Apostolici juris robur invictum adjunxisset. Quod ipsum expressius in epistola ad S. Innocentium I. Concilii tum Carthaginensis, tum Milevitani Patres exposuerant: significantes cupere, se quam maxime de fidei veritate, quam novellis suis adinventionibus susque deque turbabant Pelagius, atque Cælestius, certiores fieri: obsecrare se obnixè, ut sua ipsorum sententia, qua profligatissimos illos proscripserant, Innocentii judicio comprobaretur, summam ab Apostolica Sede auctoritatem sane acceptura: in spem demum certam se assurgere, fore ut Pontifex, qui tam de puritate fidei sollicitum se præbebat, hæresim tam perniciosam auctoritate sua coerceret; iidem quinimo, qui post tam perversa dogmata abibant, Apostolicæ Sedis auctoritati facilius cederent. Quibus quid illustrius hanc in rem proferri, ac desiderari potest? Porro quæ Pontifex ad Afros hacce de Pelagii causa rescripsit, ex aliqua Synodo Romana rescripsisse procul dubio opinantur Petrus de Marca lib. 7. Concord. cap. 12; & Garnerius in dissert. de Synodis in causa Pelagii habitis. Hanc opinionem Antonius Pagius ad annum 416. n. 19. ea ratione refellit, tum quod hujusce Romanæ Synodi nullus antiquorum meminerit: tum quod S. Augustinus lib. 4. ad Bonifacium cap. 12. Pelagianis conquerentibus dogmata sua absque Synodo fuisse damnata, ideoque a Zosimi sententia ad Synodum provocantibus respondit ad eam hæresim excindendam Synodo opus non fuisse, multasque hujusce similes hæreses absque Synodo fuisse excisissas: iisdemque Pelagianis conquerentibus de Romanis Clericis, non Episcopos alios, non Synodos objecit Romano Clero consentientes, unam objecisse Romanam Ecclesiam contentus. Petrus Cquantius in monito prævio ad epist. 26, & 27. inter epist. S. Innocentii opi-

nionem utramque hoc modo componere se confidit : fatendo quidem S. Innocentii rescriptum elucubratum absque congregatione Episcoporum e diversis Provinciis convocatorum, non autem absque Romani Cleri consilio : quod ex eodem S. Augustino lib. 2. ad Bonif. cap. 3. se conficere putat, quo loci refert a Pelagianis culpa prævaricationis Clericos Romanæ Ecclesiæ fuisse notatos : qua nota afficiendi non fuissent, si citra eorum conscientiam Pontifex adversus Pelagianos scripsisset. Verum conjectura isthæc exinde facile concidit, quod ut in culpam Romanus Clerus vocaretur a Pelagianis, non opus erat, ut Innocentii litteris expressum consensum adhibuerint suum, sed fuerat satis, superque persuasio communis, ac pervulgata, qua Romanam Ecclesiam eidem jugiter, tenaciterque instituisse doctrinæ, quæ ejusdem Antistiti summo accepta esset, vel Pelagianis ipsis erat perspectum, nec tam impudentes evaserant, ut inficias ire præsumerent.

In hanc ipsam de Pontificis in Synodos potestate sententiam pedibus, manibusque abibat Ferrandus Ecclesiæ Carthaginensis Diaconus, & S. Fulgentii discipulus, qui pro tribus Capitulis ad Pelagium, & Anatolium scribens, atque de illis Capitulis non esse retractandum existimans, hæc habebat : *Si quis tuac accusator epistole, (Ibæ) cujus catholica esse dictatio claruit, ad majora judicia provocaret, accusationi forsitan secundum consuetudinem locus pateret. Sed quò iret, aut ubi majores in Ecclesia reperiret Judices, anse se habens in Legatis suis Apostolicam Sedem, qua consentiente quidquid illa definiuit Synodus (Chalcedonenfis) accepit robur invictum ? Si retractentur Chalcedonenfis decreta Concilii, de Nicæna Synodo cogitemus, ne simile periculum patiatur. Universalia Concilia præcipue illa, quibus Ecclesiæ Romanæ consensus accessit, secunda auctoritatis locum post Canonicos libros habent. . . . Quæ finiuntur judicantibus Episcopis Sanctis, & ad B. Petri memoriam perducta diligentius examinantur, atque firmantur, sequenda sunt, tenenda sunt, amplectenda sunt ; in retractione sub qualibet pietatis occasione teneri non debent. Nec ab his discrepabat Facundus Herimianensis, lib. 3. cap. 4. in eos vehementer excandescens, qui tria Capitula novo examini supponenda contendebant ; quod nefas fore, si fieret, grandeque piaculum iple pugnabat, eaque*

ratione potissimum, quod S. Leoni M. Concilii Chalcedonenſis geſta, decretaque fuiſſent probata. Quid imo, quod Hiacmarus ille, quem nemo niſi in hiſtoria valde hoſpes cauſabitur ampliſſicandæ plus æquo Pontificis auctoriſtati ſtudiſſe, veritati huic viſtas manus dedit, dum lib. de divortio Lotharii, & Theutbergæ ſic fatetur, & ꝑrofitetur: *Quia Synodus Comprovincialium, Episcoporum judicia, generalis auſem Synodus Comprovincialium dijudicationes, ſive diſſenſiones vel ꝑrobet, vel corrigat: Apoſtolica vero Sedes & Comprovincialium, & Generalium retractet, refricet, & confirmet judicia; ſicut Epistolæ Leonis, atque Gelasii, ceterorumque Romanorum Pontificum, & Sardicenſis Synodus evidenter oſtendunt?* Paucis hoc ipſum Pontificis juſ ſupra Synodos complexi ſunt, ſed expreſſe ꝑrofeſſi, qua Ratherius Veronenſis Antifteſ in ſuo itineraio, ubi de Apoſtolica Sede loquens: *Nuſquam, inquit, ratum, quod illic irritum: nuſquam irritum, quod illic ratum fuerit*: qua Ratramnus Corbejenſis Monachus lib. 4. adverſus Græcos, quo loci: *Quæcumque, ait, Concilia ejus (Pontificis) ſententia roborata ſunt, rata manſerunt: quæ vero damnavit, ꝑro nihilo reptata fuerunt, nec auctoriſtatem ullam habere potuerunt*. Ita clare, & ꝑræclare Conciliorum auctoriſtati Pontificiam ꝑræſerebat; Græciſque omnem, quam ex ꝑſeudo-epigraphiſ Canonibus ſchiſmati ſuo excuſationem quærebant, ꝑroſuſ eripiebat. Mitto ceteros, ne ſim longior, quamvis plurimos infra laudabo. Adeundus inter alios Clariſſ. Orſiuſ tom. 1. de auct. Rom. Pontif. lib. 2. cap. 2.

Quo circa jure optimo Melchior Canus lib. 5. de loc. Theolog. cap. 4. hanc concluſionem ſtatuit. *Concilium generale, quod auctoriſtate Romani Pontificis nec congregatum, nec confirmatum eſt, errare in fide poteſt*; quam ꝑrobat tum ex Conciliis Ariminenſi, & Conſtantinopolitano ſub Leone Iſaurico; tum ex Gratiano 17. diſt. Cap. *Regula*, & Cap. *Multis*; tum ex Epistolis S. Julii, & Pelagii ſupra laudatiſ; tum ex Synodiſ Romanis ſub S. Symmacho 96. diſt. Cap. *Bene*; & ſub S. Damaſo 90. Episcop.; de qua ſuperius; tum ex Synodo VII. auct. 6; Synodo VIII. auct. 1, & 7; & Concil. Later. ſub Leone X. Seſſ. 11, ubi dicitur id definiſtum in Synodo Alexandrina; tum ex Socrate lib. 4. cap. 9; de

Part II.

A a

quo

quo recolenda superius dicta. Præterea hancce 5. subnequit Conclusionem: *Concilium Provinciale Summi Pontificis auctoritate firmatum in fide nequit errare*: quam probat ex plurium hæresum damnatione facta in Synodis Provincialibus, ut Priscilliani in Toletana I; Helvidii in Telenſi; Pelagii in Milevitana, & Carthaginenſi &c., quo de argumento copioſe ſuo loco. Oprime quoque de Pontificibus meritus Thomassinus diſsert. 6. in Concilia fuſo calamo probat Concilia generalia quidquam roboris, ſecluſo Romani Pontificis calculo, non habere; & diſsert. 14. ſcribit: *Concilia œcumenica erraſſe etiam aliquando, v. g. Ariminenſe, & Epheſinum II. Sed ut his, ſtatim univerſa Chriſti Eccleſia interceſſit ... Quibus autem interceſſum non eſt, iis inconcuſſa fide adhæreſcimus ... Duvalii ſententiam a noſtra nihil diſcrepare interpreta- mur, quod indiſcretam quum velimus Pontificis, & Eccleſiæ cauſam, & auctoritatem, nec negamus tamen magis popularem videri, & plauſibiliorem Eccleſiæ perſonam; perinde nobis eſt Pontifici deſinienti, ſeu Eccleſiæ univerſæ conſentiendi fides devoveatur: illius enim deſinitioni hujus conſenſo conſeſtim conciliatur. Hac ratione explicat vir Clarisſ. Eccleſiæ conſenſum Pontificis decretis. Sed eo de argumento ruruſ infra illum egregie agentem audiemus.*

Suppeditantur eandem in rem a Conciliis iſtis præclara quæque exempla; quorum pleraque a Romanis Pontificibus vel ex integro, vel ex parte reprobata firmitate ulla hætenus in Eccleſia carent. Ex Conciliis ergo ſex 1. audiunt, quæ partim confirmata, partim reprobata a Sede Apoſtolica, nec plenum in Eccleſia obtinent robur, nec omne proriſ amiferunt. Atque quidem 1. dum anno 347., ut adverſus Manſium, qui in annum 344. retraxir, Cl. Mamachius contendit epiſt. 1. n. 21, & ſeqq.; & epiſt. 3. n. 2, & ſeqq., Sardicenſem Synodum Orthodoxi Antiſtites agebant adverſus Arianos, eodemmet tempore Ariani Philippopoli congregari Arianam perfidiam confirmare, ſuamque pseudo-Synodum Sardicenſis nomine inſcribentes in cauſa fuere, cur Sardicenſe, ex qua parte a Catholicis celebratum eſt, approbaretur, ex qua vero ab Arianis ſuppoſitum fuerat, reprobaretur. Hinc factum eſt, ut quidam non aliam Synodum Sardicenſem agnoſcentes, (e

qui-

quibus S. Augustinus epist. 163), nisi Philippopolensem ab Ari-
 nis sub Sardicenis nomine jactatam, eam penitus exsufflarent. Vi-
 desis Baronium ad annum 347. 2. Sirmienſe anno 351, non 357,
 uti probat adverſus Baronium, & Sirmondum Pagius n. 10., &
 ſeqq., a Semiarianis coadunatum, in quo fidei formulam, uti re-
 ferunt Socrates lib. 2. cap. 30, & Sozomenus lib. 4. cap. 6., una cum
 25. anathematifmis græce edidit Marcus Arethufius (quamquam
 ab hac alteram a Marco Arethufio elucubratam cenſet Nicolaus
 Faber in præfat. ad fragm. S. Hilarii), quæ quidem eadem videtur,
 quam S. Hilarius in lib. de Synod. ranquam vere Catholicanæ
 explicat; cujuſque Concilii, ſcribit Vigilius Tapſenſis lib. 5.
 contra Eutychem cap. 3, *Sanctiſſes nullus fidelium audent reſpue-
 re, aut cunctatur recipere*. Igitur eo in Concilio Photini hæreſis
 damnata eſt, quam damnationem Eccleſiæ omnes approbavere,
 ſpeciatim Romana, qua de re Concilium partim approbatum,
 partim dicitur reprobatur. 3. Quiniſextum, ſive Trullanum ſub
 S. Sergio Papa, & Juſtiniano Imp. ex Episcopis 240, aut 227,
 aut 211. conſtatum, quod a Sede Apoſtolica receptum dumta-
 xat eſt quoad Canones de pingendis Sacris Imaginibus, quos lau-
 davit Hadrianus I. in apolog. ad Carolum M. pro ſanctis Imaginibus
 ſcribens, reliquis Canonibus rejectis, iccirco quod poſt diſceſ-
 ſum Legatorum ab Juſtiniano, Pontifice inconſulto, congregatum
 fuiſſet: quemadmodum adverſus Baſamoneſt oſtendunt Baronius
 ad annum 692. n. 10, & Petrus de Marca lib. 5. de Concord. c. 18.
 Sane Synodi acta ſex tomis comprehenſa, & ab Episcopis ſubſcri-
 pta Romam ad S. Sergium I. P. M. confirmatum direxerat idem Ju-
 ſtinianus Imperator, ut auctor eſt Anaſtaſius. Verum quia quæ-
 dam extra ritum Eccleſiæ Romanæ ea in Synodo erant ſtatuta,
 calculum illi adſicere ſuum abnuſit Sergius. Repulſam paſſus a
 Sergio, a Johanne VII. ejus ſucceſſore Synodi Quiniſextæ confir-
 mationem poſtulavit Juſtinianus: at re inſecta, a Johanne remiſſa
 acta neque probata, neque reprobata recepit. Qua de Johannis
 agendi ratione legendus Lupus in Notis, & Scholiis ad Canones
 Concilii Trullani. A Conſtantino vero ea de re Conſtantinopolim
 accerſito impetraſſe tandem Imperatorem, ut Canones Trulla-
 nos ritibus Eccleſiæ Romanæ, moribusque haud contrarios con-

firmaret, ex Anastasio conjicit cit. loco Cl. Lupus. Sic etiam illos approbavit Hadrianus I. in epist. ad Tarasium Patriarcham Constantinopolitanum; qui scilicet decretis Romanæ Ecclesiæ non obsisterent. 4. Francofordiense anno 794. sub Hadriano I., & Carolo Magno adunatum adversus Felicem, & Elipandum Nestorianum juxta sensum Christum Filium Dei adoptivum asserentes, qua ex parte approbatum fuit: sed qua ex parte Nicenæ II. Synodo obstitit, fuit reprobaturum. 5, & 6. Constantiense, & Basileense, de quibus satis jam diximus, qua ex parte Ecclesia approbaverit, & qua ex parte rejecerit, videlicet quoad gesta, probe adversus hæreticos, non item quoad reliqua, adversus Pontifices præsertim temere attentata.

Ex iisdem Conciliis (2) alia penitus abjecta a Sede Apostolica hactenus projecta jacent ad 10. numero. Sunt autem 1. Nico-mediense S. Silvestri ætate, seu anno 328. numero copiosorum in quo Eustathius Antiochenus ab Arianis Sede motus est: a nonnullis Antiochenum appellatur, atque in annum 329. conjicitur. 2. Antiochenum tempore S. Julii I. coactum sub Constantio anno 341, in quo S. Athanasius ab Arianis sede pulsus est, eaque de re a S. Julio reprobaturum, de quo tamen, ut Cl. Pagium consulas n. 3, & seqq. tibi auctor sum. 3. Mediolanense ex Episcopis plusquam 300. coalescens anno 355. S. Liberio Papa, & eodem Constantio Imper. In eo referentibus Ruffino lib. 10. cap. 20, & Socrate lib. 2. cap. 29. fides Catholica ab Arianis labefactata est, illudque Concilium reprobavit Liberius ob tyrannidem in ipso a Constantio, & Constantii nomine ab Ursacio, & Valente adversus S. Athanasium, S. Paulinum, S. Eusebium, Luciferum, aliosque orthodoxos Episcopos exercitam. 4. Ariminense II. anno 359. ex 400. circiter Episcopis conflaturum, in quo professione fidei vox *homo* sublata est: Concilium istud ea ratione illegitimum esse jussit, pronunciavitque S. Damasus supra laudatus, quod illi Liberius consensum non præstiterit suum: quamquam Ariminenses Episcopos ab hæreseos labe Scriptores orthodoxi jure, ac merito purgent. 5. Seleucienense eodem, quo Ariminense ab Occidentis Episcopis, anno ab Orientalibus celebraturum, qui numero 160. illò se contulerant. In eo Arianos inter 45. nunc

numero, Semiarianos numero 105, ut habet S. Hilarius in postlib. adv. Constant., acriter disceptatum est, istis vocem *ὁμολογίων* dumtaxat rejicientibus, locoque *ὁμολογίων* reponentibus, illis vero in Nicænam fidem penitus inclamantibus: quam ob rem a Liberio quoque repudiatum est. 6. Ephesium II. sub S. Leone M., & Theodosio Juniore anno 449. ex Episcopis 130, in quo compellente Dioscoro hæresis Eutychiana confirmata est, Legatis Pontificiis fugatis, multatoque S. Flaviano. Qua de re jubente S. Leone irritum fuisse jure dixerunt S. Gelasius in epist. 13. ad Episc. Dardanizæ, & S. Nicolaus I. in epist. 8. ad Michaellem Imper. Ad hæc S. Gregorius M. acta Concilii in Numidia anno 593. habiti, ideo quod pleraque contra sacros Canones pugnantia statuissent, irrita pronunciavit epist. 7. lib. 2. ind. 12. ad Genadium Patricium, & Africæ Exarchum. 7. Constantinopolitano anno 588. a Johanne Jejunatore nuncupato Constantinopolitano Episcopo congregatum, tum ut Gregorii Antiocheni, cui plurimum criminum persona ab Asterio Orientis Præfecto fuerat imposita, atque ad Synodum provocantis causâ discuteretur: tum ac maxime, ut sibi Synodali decreto Episcopi Oecumenici, cui inhiabat, titulum arrogaret. Quod quidem Concilium roboris irritum manere jussit Pelagius II. Pontifex M., sicuti refert S. Gregorius M. lib. 4. epist. 36. ad Eulogium Alex., epist. 38. ad ipsum Johannem, & lib. 6. epist. 70. ad Eusebium Thessalonicensem. 8. Constantinopolitanum sub Constantino Copronymo, (de quo Nicænum II. act. 6.) adversus sacras Icones adunatum anno 754; illudque ex 338. Episcopis conflatum, diris cunctis devovere Stephanus III. in Synodo Romana anno 769. celebrata, de qua Hadrianus I. scripsit in apologetica pro sacris Imaginibus epistola ad Carolum Magnum, & Hadrianus ipse in Synodo VII. laudatus. 9. Synodus Photiana adversus S. Ignatium anno 861., cui tot adfuerunt Episcopi, ut non plures Nicænz interfuisse dixerit Michael Imperator: sed eam irritam fecit S. Nicolaus I. restituto Ignatio. Legendæ ejus epistolæ alibi laudatæ ad eundem Michaellem Imper. 10. Utrumque Pisanum contra Gregorium XII., & contra Julianum II. coadunatum, de quibus suo loco satis dictum.

Ex Conciliis denique, quæ tamquam vere Oecumenica ab Eccle-

Ecclesia semper agnita sunt, quædam sunt, quæ non alia ratione talia agnita fuere, quam quia Romani Pontifices ea confirmarunt, atque integra esse iusserunt: cuiusmodi sunt 1. Synodus II, seu Constantinopolitana I. nonnisi ex 150. Episcopis, iisque Orientalibus, & Ægyptiis conflata, dubio procul particularis evasura, ac nunquam œcumenica, nisi eidem S. Damasi accessisset auctoritas. 2. Synodus V, cui plane Occidentis maxima pars intercedebat, ex Africa quidem, ut ex Facundo Hermian. perspicuum est; ex Italia Istriæ, & Liguriæ Episcopi, ut ex epist. Pelagii I, Pelagii II, & S. Gregorii M. patet; ex Gallia, & Hispania, ut ex dictis alibi frequenter est manifestum. At quia Vigilii illi suum tandem adjecerat calculum, ipsius successores Pelagius uterque, S. Gregorius &c., ut illud ab omnibus reciperetur, summis viribus faterentur: quod tandem ipsis ad votum cessit, & successit. 3. Synodus VII, sive Nicæna II, cui quantum, ac quandiu Galliæ, Hispaniæ, & Germaniæ Episcopi in Synodo præsertim Francofordiensi ad num. 300. collecti intercesserint, nemo nescit, nosque multis ostendimus. Nihilominus quia Hadrianus I. illam ratam habuit, necesse tandem fuit, ut eidem universa Ecclesia adquiesceret. Legendæ Pontificis hujus epistolæ apologeticæ pro Synodo VII., & sacris Imaginibus ad Carolum M. inscriptæ. Mitto cetera, nam recitata sufficiunt. Non omittendum, quod omnes denique Œcumenicæ Synodi auctoritate, & assensione Sedis Apostolicæ, qua confirmarentur, indigere se agnoscentes, eam summo jugiter studio a Romanis Pontificibus efflagitarunt. Efflagitandi vero eam maxime urgebat ratio, quod quum Romanus Pontifex sit Caput Ecclesiæ, unitatis Centrum, jurisdictionis Fons, ideo Concilium generale esse nequit, aut Ecclesiam universalem repræsentare, quin ejusmodi Capiti, Centro, Fonti conglutinetur, cohæreat, & coaptetur. Hinc Patres Concilii Arelatensis anno 314. in synodica ad S. Silvestrum: *Placuit, aiebant, etiam a Te, qui majores Diœceses tenes, per Te potissimum omnibus insinuari.* Ubi tò insinuari, ut explicat Brissonius V. *insinuare*, valet ac indubium reddere. Nam cateroquin ab Episcopis illis decreta ab se edita deduci in aliorum notitiam potuissent. Hinc Anatolius apud S. Leonem se excusans circa Canonem de primatu Episcopi Constantino-

polita-

politani, inque ejus Canonis culpam vocans Clerum suum, & Episcopos Synodi, scripsit: *Quum & sic gestorum vis omnis, & confirmatio auctoritati vestra Beatitudinis fuerit reservata*: quibus fatebatur dogmata non modo ad fidem, sed etiam ad disciplinam pertinentia a Pontifice firmanda fore. Quare id? Quia non est corpus sine capite, & omnis ex capite defluit in membra potestas, ut loquitur Pius II. in Bulla retract. Quocirca, quotquot obtinent, Concilia generalia a Pontifice Romano probata fuisse, atque ut probarent, rogatos Pontifices, faciendum est palam.

De Nicæno, etsi id non certo constet, tamen tum ex eo conjectura effici potest, quod quandoquidem S. Alexander Episcopus Alexandrinus inter Episcopos alios, quos encyclicis missis de Ario ad Ecclesia ejecto certiores fecit, speciatim S. Silvestrum P.M. commonefecit, uti auctor est liquidus S. Liberius in epist. 4. ad Constantium Imper. ; nec ambigendum videtur, quod subsequens Nicæna Synodus gestorum ab se adversus Arium rationem etiam reddiderit. Quam quidem conjecturam confirmare licet ex vetustissimo codice Canonum Hubertino, sive Monasterii Atrebatensis S. Huberti, quem præ Quesnelliano longe melioris notæ probat Coutantius in præfat. ad epist. Roman. Pontif. §. 3. n. 88, ubi in præfatiuncula Nicænis Canonibus præfixa hæc habentur: *Quum convenisset Sanctum, & Magnum Concilium apud Nicæam Bithynia, sancita sunt, quæ infra scripta sunt. Et placuit, ut hæc omnia mitterentur ad Episcopum Urbis Romæ Silvestrum. Quæ præfatiuncula plane eo probabilior visa perinde est Coutantio, quod & pridem Concilium Arelatense anno 314. habitum decreta sua S. Silvestro direxerat; ac postea itidem ad S. Julium retulit Sardicense, quæ decreverat. Tum ex eo conjici vult Clariss. Orsius de Rom. Pontif. auctor. lib. 2. cap. 3, quod pro definiendis tribus tunc celeberrimis in Ecclesia quæstionibus de Divinitate Christi, de celebratione Paschatis, atque de Hæreticorum baptismo non aliam sibi sequendam Synodus proposuerit regulam, quam Ecclesiæ Romanæ doctrinam, scilicet vocem *Homousion*, quam S. Dionysius Romanus in epist. ad S. Dionysium Alexandrinum usurpaverat, consecrando: Pascha ei dici, quam designaverat S. Victor in epist. ad Polycratem Ephesium,*

aliof-

aliosque Asiæ Proconsularis Episcopos, alligando: atque Hæreticorum baptisma, quod probarat S. Stephanus in epist. ad S. Cyprianum, suscipiendo. Qua agendi ratione satis innuitur Nicænæ Synodo S. Silvestri assensum accessisse, si non expressum, interpretativum tamen, vel ut ajunt Scholæ. Epresse tamen à Pontifice confirmationem petiisse Nicænos Patres fert S. Felix III. in epist. ad Cleric., & Monach. Orient. Synodo Romanæ sub eo habitæ adscripta: cujus rei fides, quo volunt Critici, loco esto.

Secundam Synodum, Constantinopolitanam scilicet primam ratam fuisse habitam a S. Damaso, non quidem quoad gesta omnia, sed quoad fidei decreta, neque expresse, ac exemplo, sed æquivalenter, satis indicant verba tum Synodi VI. aët. 18. in Prosfphonetico sermone ad Imp.; tum Photii lib. de VII. Synodis superius recitata: imo S. Damasi ipsius in epist. Synodica apud Theodoretum; S. Gregorii item lib. 6. epist. 31; Theodosiique Imper. L. 1. Cod. de sum. Trinit. Rogatum verò, ut ratam haberet, liquido patet ex Synodica ad S. Damasum. Ephesinum I, seu generale III. sibi religioni duxisse in omnibus S. Cœlestini decreta adversus Nestorium sectari, atque executioni mandare, satis, arbitror, alibi ostensum est, ut propterea ea quoque ratione, quod Synodi acta in Nestorium Legatis Apostolicæ Sedis probata fuissent, de iis rursus à Cœlestino confirmationem expetendam fore abs re esse judicarent. Verrum quum res à Johanne Antiocheno, & Orientalibus Episcopis turbarentur, de his omnibus certiore Pontificem facientes illi, ab eo judicium se prætolaturos scripserunt his verbis: *Pietatis tuæ judicio hoc reservavimus, interim illos excommunicationi subjicientes &c.* Synodum IV. sive Chalcedonensem à S. Leone M., ut gesta adversus Eutychem, & Dioscorum probarentur, enixis, agente præsertim Marciano, precibus postulasse non modo, verum etiam fidei professionem, eidem Synodo subscribendam proposuisse S. Leonem, cui illa paruerit, par. 1. art. 11. §. 11. multis demonstratum est, nec est cur iterum demonstrandum suscipiatur. Id unum adjicere dictis modo juvat, quod celeberrima trium Capitulorum questione flagrante, ac præsertim circa Ibæ epistolam, in eo ferme tota loco lis constituebatur, qua ab illorum Capitulorum patronis, qua
ab

ab eorumdem oppugnatoribus, num scilicet tribus Capitulis, Concilium Chalcedonense approbans, S. Leo suffragatus fuisset: id affirmabant Ferrandus Diaconus, & Facundus Hermianensis; id ex adverso negabant Pelagius II, & S. Gregorius Magnus, ajebantque, quod quamvis in Chalcedonensi Synodo rata fuissent tria Capitula, quia tamen S. Leo, sicuti constat ex ejus epist. ad Maximum Antioch., Legatis suis facultatem dumtaxat fecerat circa res Eutychetis, & Dioscori, probata noluerat gesta de tribus Capitulis, hæc proinde altero examini subjici posse. Quintæ generali Synodo, hoc est Constantinopolitanæ II, quod Vigiliæ calculus accessisset tandem, quamvis plurimos restituisse constet, suam tamen auctoritatem sartam tectam servatam, sacratamque mansisse paullo superius animadvertimus, ut proinde illam firmam fore jusserint Pelagius I, Pelagius II, & S. Gregorius Magnus supra laudati. Synodum VI., sive Constantinopolitanam III. a S. Agathonis successore S. Leone II. fuisse confirmatam, confirmationemque a Synodo expostulatam a Pontifice adparet tum ex litteris Synodicis ad S. Agathonem, tum ex S. Leonis epist. ad Constantinum Imperat., qua ait: *Hanc igitur reſc. & atque Apostolica traditionis normam prædeceſſor meus Agatho cum ſua Synodo prædicavit. Hanc ſcriptis percurrentibus in ſua ſuggeſſionis pagina veſtra pietati per ſuos Legatos emiſit approbans, & confirmans teſtimoniis SS. & probabiliſſimum Eccleſiæ Doctorem, quam ſancta nunc, & magna Synodus ſuſcepit, & in omnibus Nobiſcum amplexa eſt, ut pote B. Petri Apoſtolorum Principis ſinceram doctrinam in ea agnoſcens, & immutata pietatis in hac ſigna contrectans.* Quinimo à Synodo juxta S. Agathonis epistolâs de fidei dogmate latam non modo; sed ab Agathone ita ſententiam ferendam Synodo fuiſſe præſcriptam, ut Pontifici ſic præcipienti omnino parendum fuerit, quia multis ſupra oſtendimus, hic crambem recoctam obtrudere ne videamur, ea nunc omittimus. Non moror autem eorum, qui S. Leonis II. litteras huc facientes inſiciantur, conjecturas; ſiquidem ſint adeo leves, ut ſeipſis concidant; aliasque aſſertio noſtra ex S. Agathone certiffime conficiatur.

Synodo VII, ſeu Nicænæ II. ſuum non modo aſſenſum præ-

Part II.

B b

buit

buit Hadrianus I, ut patet ex epist. Tarasii ad Pontificem, qua obsecrabat, ut Synodum probaret, & ex epist. Hadriani ad Tarasium, nec non ad Imperat. Constantinum, & Irenem; sed imo Hadrianum ex suprema sua potestate Synodo præscripsisse quid de Sacrarum Imaginum cultu esset definiendum; religionique sibi Synodi Patres duxisse Pontifici ita præscribenti obtemperare, quia multis jam ostendimus quæ ex actis Synodi, quæ ex epistolis ad Imperatores, & ad Tarasium, non est cur his diutius immoremur. Placet pauca dumtaxat subdere ex epist. 1. Hadriani ad Imperat., quæ postquam de B. Petro, & Successoribus dixisset. *Iste tam præcelso prælatus honore promeruit confiteri fidem, supra quam fundatur Ecclesia Christi... Cujus predicatione Sancta universalis illustrata est Ecclesia, & ex ea cetera Dei Ecclesie fidei documenta sumpsere. Nam ipse Princeps Apostolorum B. Petrus... sui Apostolatus Principatum... Successoribus suis... dereliquit, quibus & auctoritatis potestatem, quemadmodum a Salvatore nostro Domino Deo ei concessa est, & ipse quoque suis contulit, ac tradidit divino jussu Successoribus Pontificibus &c.* Hæc subdit de Ss. Imaginibus: *Deposco & adjuro, ut easdem sacratissimas Imagines... restituere, & confirmare jubeatis, observantes traditionem hujus Sacrosanctæ nostræ Romanæ Ecclesie, abjicientes, & respuentes iniquorum, atque hæreticorum calliditates, ut in hujus nostræ Sanctæ Catholicæ, & Apostolicæ, ac irreprehensibilis Romanæ Ecclesie ulnis suscipiamini.* Postremo Synodum VIII, Constantinopolitan. IV. ab Hadriano II. confirmatam fuisse probat ejus epistola ad Basilium Imper., quæ ad calcem actorum Synodi prostat; & epistola Synodi ad Hadrianum, quæ ipsum obsecrat, ut Synodo assensu accederet suo. Quinimo eundem Hadrianum omnimodam, superioremque in Synodum potestatem exercuisse, omniaque ea in Synodo ad Pontificis nutum peracta fuisse alibi ostendimus. Legenda epistola Basilii Imperat. ad S. Nicolaum I, quæ act. 3. recitata fuit, quæ Pontificem rogat, ut prædefiniat omnia, quæ postea in Synodo essent pertractanda; quemadmodum & epistola Hadriani II. ad S. Ignatium, quæ ei agenda præscribens ait: *Ergo Fraternalitas tua curet necesse est, ut sententiarum capitula, quæ Synodice in Eccle-*

Ecclesia Dei, ubi Sanctum Corpus Apostolorum Principis Petri requiescit, pro abolendis profanis Conciliis Constantinopoli à Photio (annis 858, 859, 861, & 867.) congregatis communi consonantia promulgavimus, apud vos in Synodo cunctorum subscriptione roborentur: Epistola quoque ejusdem Pontificis ad Basilium, qua inter alia sic habet: Volumus ergo ... illic numerosum celebrari Concilium, cui nostri quoque Missi presidentes, & culparum, personarumque differentias liquido cognoscentes, juxta quod in mandatis acceperunt, singulorum libere discretionem exercent.

Ab ceteris Synodis Orientalibus persequendis consulto abstinendum duco; quandoquidem luce pomeridiana constat eas à Romanis Pontificibus confirmatas non modo fuisse, sed imo morem in omnibus Pontificibus gerentes dictis, gestisque ostendisse satis superiorem Pontificum in eas potestatem. Potestatis hujusce superioris præclarum specimen inter alia emicuisse in Conciliis Florentino, & Lateranensi V. par. 1. art. v. §. 11. plurimis, aut ego fallor, ac dilucide est demonstratum: quæ proinde & gradu Oecumenicorum deturbare adnixi sunt, aut ideo quod illorum, qui interfuerunt, longe major desideratus sit absentium numerus, veluti comminiscuntur Natalis Alexander hist. Eccles. ad Sæcul. XV, & XVI. disser. 8. art. 7. cap. 3. in scholio; & Desiderius Paleophilus de imag. Pontif. dignit. cap. 3: aut ideo, quod libera in iis Episcoporum suffragia non fuerint, sed ad unius Pontificis voluntatem cunctis compositis sola relicta provincia, fuerit placitis adquiescendi Pontificiis in eisdem perlectis, sicuti calumniantur Simon Vigorius de stat. & regim. Eccles. lib. 4. cap. 4, & Edmundus Richerius tom. 4. hist. Concil. c. 4. Commenta ista, istasque calumnias loco indicato, vel sola actorum Conciliarium lectione concidere ostendimus. Nempe præterquam, quod non ita parvus interfuit Patrum numerus, quin ex hoc Conciliis illis conciliari auctoritas maxima debeat, parum, nihilque refert, officitque, quo minus Concilia illa generalium albo sint adscribenda, exilis numerus Episcoporum concurrentium, aut assidentium. Quippe Concilium nullum oecumenici nomine audire meretur, quatenus Episcopi omnes ad illud confluerint,

sed quia a Pontifice fuerint accersiti, aut præpediti assensum suum accommodaverint. *Hoc nomen* (Concilii universalis, de Constantiensis loquens, inquiebat Sanctissus Ebroicensis Episcopus repet. 10. cap. 4.) *Hoc nomen merito sibi vindicat multitudo Pastorum a primo Pastore Ecclesiæ convocata, reliquis animo, & consensu presentibus, qui ob rationabilem causam absunt corpore.* Propius vero de Lateranensi V. verba faciens Bail circa finem, cui par in sententia profecto erat Leonardus Coquæus in Antimoræo tom. 2. pag. 334, *Non fuisse, inquit, generale vix dici potest: nam etsi fuerint Episcopi paucissimi, (a principio adfuerunt Cardinales 16; Patriarchæ 2; Archiepiscopi, & Episcopi 81; crescente postmodum eorum numero usque ad 114, præter Abates, ac Generales Ordinum) tamen Concilium omnibus patebat; & omnes vocati fuerant, & in eo Summus Pontifex verus, & indubitatus præsidebat: ex quo potissimum æstimanda Conciliorum auctoritas est.* Hinc etenim effectum, ut Ariminensis Synodus ad nullum in Ecclesia auctoritatis exurgeret gradum, quia S. Liberii defuisset assensus, veluti locuples auctor est S. Damasus: *Numerus Episcoporum, inquit, præjudicii vim habere non debet, neque Episcopo Romano, neque aliis consentientibus: quo pariter ex defectu pleraque e generalium gradu deciderunt, quæ alioqui Patrum multitudine supra generalia ipsa facile præstitissent: qualia Carthaginense IV. anno 398. ex Episcopis 214; Carthaginense VI. anno 419. ex Episcopis 217, (non autem 229, ut Collectio Dionysiana præfert in titulo præfixo.) Francofordiense anno 794. ex Præsulibus Italiæ; Galliæ, & Germaniæ 300; Constantinopolitanum anno 861. ex Antistibus 383; Tulense II. anno 860. ex Episcopis 14. Provinciarum &c. constata: quum e contra pleraque in Generalium censum venerint, quatenus Apostolica Sedes calculum adiecisset suum, quæ cæteroquin exiguo admodum Patrum numero constiterunt; ex quibus Constantinopolitanum I. ex solis 150, Constantinopolitanum II, ex 160. non amplius &c.; queis congruit profecto, quod de Synodo generali VII. effatum legimus act. 3. in litteris ad Orient. Nullum ex hoc (nempe ex numero exiguo Episcoporum) Sanctæ adhæsit Synodo præjudicium... præcipue quum Sanctissimus, &*
Apo-

Apostolicus Papa concordaverit, & in ea inventus sit per suos Aprocrisarios.

Sive autem ingens, sive exilis numerus eorum interfuerit, putasne sive Præsules, sive Oratores Principum tum in id stupiditatis summæ incidisse, ut suffragiorum libertatem adimi Synodo haud ægre ferrent, neque de adempta libertate vel leviter conquererentur, si veritate inniterentur, quæ de inlata iisdem vi Ofores isti obtrudunt? Putandum profecto multo minus est Conciliorum illorum libertati vel leve aliquid dereptum, quod in eis decreta a Pontificibus procusa dumtaxat fuerint promulgata? Quid enim? Numquid propterea Ocumenicorum loco abigi debent Concilia Ephesinum, Chalcedonenſe, Constantinopolitanum III, & IV., quod Episcopi ad ea, quæ SS. Cœlestinus, Leo, Agatho, & Hadrianus decreverant, executioni demandanda fuerunt adaçti? Quis imo ex hac agendi ratione probe non perspicit ex officio, necessitateque obediendi Pontifici nihil perinde de Conciliorum auctoritate decidere? *Multum*, apposite S. Leo M. in epist. 67. ad Theodosium Imp. aiebat, *multum Sacerdotalis officii meritum resplenduit, ubi sic summorum servata est auctoritas, ut in nullo inferiorum putetur imminuta libertas.* Id est quippe, quod obnixè contendimus, ex hac obligatione obsequendi nullam hinc quidem Synodis injuriam inferri, colligi tamen constantissime Synodis omnino superiorem Pontificis potestatem. Quæ profecto tanti præ Synodica facta jugiter est ab Orthodoxis non modo, qui fecere semper maximi, sed ab heterodoxis etiam ab ea quam maxime abhorrentibus, ut ipsimet Ariani Sirmii congregati Liberii Papæ adhaesionem, & approbationem, ut vel subdole extorquerent, operam omnem impenderint, nec minis parcendo, nec omittendo promissa: ut Semiariani quoque in Concilio Lampſaceno collecti ab eodem Liberio approbationem enixis precibus expostularint: ut Justinianus Imperator nihil prætermiserit eorum, quibus Ediçtum suum adversus tria Capitula Vigilio acceptum facere confideret: ut Constans ipse a S. Martino I. Typi sui confirmationem supplicibus litteris petierit, à quo tamen proscriptus fuit. Plurima cetera prætereo, ne in me suscepisse videar provinciam omnem, haud

haud facile exhauriendam, meisque viribus imparem; sed & supra opellam susceptam. Adeundi præ aliis Pius II. in Constit. *Execrabilis*; Sixtus IV. in Constit. *Cum superiori*; & Leo X. in Constit. *Pastor Aeternus* plurimis de hac Pontificis Romani potestate differentes.

Porro Natalis hist. Eccles. ad sæcul. XV, & XVI. dissert. 4. §. 4. n. 45, & seqq., ac Bossuetius defens. declar. par. 2. lib. 13. cap. 1, & seqq., ad hæc, quibus premuntur, evadenda, præruptam hanc ineunt viam. Ajunt 1. a Pontificibus Canones, aut Concilia infirmari, aut confirmari ea ratione dici, non quod illis à Pontificibus robur adjiciatur, quo caruissent, aut adimatur, quod obtinerent; sed quod declarentur dumtaxat eisdem, jam ab exordio robur defuisse. Concilia enim in Spiritu Sancto legitime congregata à Christo immediate auctoritatem habent, inquit, unde à Pontifice robur nullum accipiunt: sed quoniam conditiones quædam, ut Concilia vere œcumenica, ac legitima sint, accedere debent, videlicet ut secundum Scripturas sacras, secundum Patrum traditionem, & secundum Ecclesiasticas regulas celebrentur, aliquam in Ecclesia auctoritatem esse necesse est, cujus sit declarare eas conditiones Synodice congregationi non defuisse, ut demum Christianorum fides obligetur: ejusmodi autem juris esse probe Romani Pontificis. Id confirmant S. Gelasii epist. ad Dardan. Episc. sic agentis: *Sicut id, quod prima Sedes non probaverat, constare non potuit, sic quod illa censuit judicandum, Ecclesia tota suscepit: ubi etiam consequenter ostenditur, quia male gesta Synodus, id est contra Scripturas sacras, contra doctrinam Patrum, contra Ecclesiasticas regulas, quam tota merito Ecclesia non recipit, & præcipue Sedes Apostolica non probavit, per bene gestam Synodum, id est secundum Scripturas, secundum traditionem Patrum, secundum Ecclesiasticas regulas, . . . quam cuncta recepit Ecclesia, quam maxime Sedes Apostolica comprobavit, debuerit, & potuerit immutari.* Eundem vero esse sensum intimum subtexunt S. Damasi in epist. Synod.; S. Leonis I. in epist. ad Theodosium, & Pulcheriam; Pelagi II; S. Gregorii M. lib. 6. epist. 31; & S. Nicolai I. in epist. ad Michaellem Imp.. Ajunt 2. hanc Conciliorum, ac Canonum

con-

confirmationem factam a Pontificibus non aliud præferre , quam Pontificum consensum , promulgationem , executionem , & custodiam , quibus Romani Pontifices erga Concilia , & Canones tenentur , quod multis persuadere conantur , quæque nos mox , quum de potestate Pontificia Canones condendi , aut relaxandi , recitabimus : quæ proinde non probent eum , qui ita confirmat , superiorem eo esse , qui Canones edidit .

Ajunt 3. Romanos Pontifices iccirco Concilia , aut Canones in irritum amandasse , seu verius irrita declarasse , quod prælaudatis regulis Scripturæ , Traditionis , ac Canonum Ecclesiasticorum adversarentur : cujusmodi exemplum in Canone 3. Concilii Constantinopolitani I, seu 28. Chalcedonenfis Nicænæ Synodi Canonibus detrahente exhibetur . Ajunt 4. nequaquam Synodos Oecuménicas in Oriente celebratas a Pontificibus confirmationem actorum postulavisse . De Nicæna id silere alte Eusebium , S. Julium I, S. Liberium , S. Hilarium , S. Athanasium , Thodoretum , quotquot (verbo) de Nicæno scripsere . Quæ vero tom. 1. Concil. editæ leguntur , epistolas Concilii ad Silvestrum , & Silvestri ad Concilium supposititias probari ob stili barbariem , putidam phrasim , anachronismum , seu notam Consulatus Constantini , & Constantii Constantini M. filiorum . De Constantinopolitana I. id constare rogasse S. Damasum epist. Synod. apud Theodoretum lib. 5. cap. 9, ut de rebus in Synodo constitutis congratularetur ; non etiam petitam ab eo confirmationem . Ephesinam Synodum gestorum ab se relationem quidem ad S. Cælestinum misisse certam rem esse , at confirmari nullo modo obsecrasset ; imo satis indicasse id necesse non fuisse , quum satis fuerit , ut Pontificis ad Synodum consensus accederet : nam in relatione ad Imper. act. 3. *Necessario* , inquiunt , *quod officii ratio postulabat , de consensu illorum (Legatorum Cælestini) nobiscum ad Majestatem vestram retulimus , ut pietati vestræ certe constet judicium , quod paullo ante a nobis exiit , esse unam , communemque totius Orbis terrarum sententiam* . Chalcedonensem vero Synodum a S. Leone confirmationem decretorum de fide non modo non efflagitasse , quinimo a S. Leone jam definita in epist. ad Flavianum ab ipsamet confirmata : sed nec petiisse confirma-

firmari sententiam in Dioscorum, quam imo Legatis pronuntiandam detulerant, ut habetur act. 3, sed dumtaxat Canonis 28. confirmationem a S. Leone postulatam, idest ejus consensum, quo sine ratus ille esse nequiverat, siquidem illi Legati intercessissent. Reliquas Synodos eadem ratione interpretantur, quum scilicet a Pontifice, ut confirmarentur, rogatum ab illis est; scilicet Pontificis consensum postulatum, nihil præterea.

Verumtamen toto ostio a veritate illos aberrare dicta hæcenus satis ostendunt, quæ hic repetere nec juvat, nec interest. Dictis tamen aliquas adjicere observationes, quibus illorum hallucinationes emendentur, abs re non erit. Itaque observes 1. juxta laudatos auctores Pontificis esse partes ex sua potestate Concilia œcumenica an sint revera, nec ne declarare, atque ita, ut Pontifici ita declaranti universam parere Ecclesiam oporteat. Quid, ambo, istiusmodi authentica declaratio præferat, nisi privilegia Pontificum, de quibus lis cum illis nobis est, videlicet supremam supra Concilia potestatem, siquidem hacce declarandi potestate nec Episcopi singillatim, nec Concilia ipsa gaudeant? Observes 2. id saltem concedi ab illis, ecur non concedant? necessarium omnibus modis esse Romani Pontificis consensum, qui si desit, Concilia ipsa œcumenica esse desinere; Canones etiam obligandi vim omnem amittere. Quid autem, quæso, id aliud significat, quam talem, tantamque inesse Pontifici in Concilia potestatem, ut hac deficiente ex integro illorum auctoritatem concidere sit necesse? Hac potestate sane non pollent singulares quique Episcopi, quorum dissensio, cur Concilia inficias eat, nemini erit in causa: ejusmodi ergo esse Pontificis consensum, oportet, ac proinde potestatem, qua sola intercedente, irrita illa evadant extemplo, ac proinde sit potestas supra eadem Concilia. Observes 3. decipi turpiter, ac decipere adversarios, dum Concilia a Pontifice mox divisa considerant, mox illi coadunata: nam Ecclesiam sine capite consistere quum nequeat, neque Concilium vere œcumenicum sine Pontifice coalescere potest. Quæ quum ita sint, illud profecto confurgit, Concilium Papæ consensum, imo confirmationem, (quæ cujus generis sit, an explicata, an implicita, nihil interest,) esse ita necessariam, ut legitimorum
loco

loco stare nequeant ea dempta , aut derepta : atque ita intelligenda fore Pontificum , ac Patrum testimonia , quæ fuere paullo superius in aciem producta .

Observe 4. nugaciter dici ab Adversariis Concilia quædam eatenus reprobata , quia illegitima erant , quædam vero probata , quia legitime congregata ; atque ab illis quædam gesta adversus regulas fidei , aut Ecclesiæ , adeoque infirmata ; quædam recte definita , ac proinde confirmanda fuisse . Nam nemo ex nostris censuit a Pontifice , quem nos falli , & fallere nescium adstruimus , recte definita in Conciliis posse infirmari , aut confirmari pessime decreta : non , inquam , de hoc nos inter , & illos pugnatur , sed propugnamus Concilia etiam œcumenica vim non obtinere , nisi auctoritas Romani Pontificis illis accedat ; eaque Concilia vi omni caruisse , quibus Romani Pontificis sola auctoritas intercessit ; ac vi illa carere iidem voluerunt . Quod satis , ac super , opinor , ut oportebat , fuit ostensum . Nam sicuti ea Concilia ostendimus in Ecclesia obtinuisse ex sola Pontificis auctoritate , quæ alioquin œcumenica non fuissent ob exiguum Episcoporum numerum ; ita & Concilia illa nihil obtinuisse , quæ alioquin vere œcumenica fuissent , eo quod illis Romanus Pontifex intercessit . Observe 5. inconsiderate adversarios dixisse Canones 3. Concilii Constantinopolitani I , & 28. Chalcedonensis a Pontificibus fuisse reprobatos , ideo quod Concilio Nicæno adversarentur . Itaque ipsis concedentibus Œcumenica Concilia errare in re gravi possunt , jura Ecclesiarum pervertere , regulis Ecclesiasticis detrahere &c. , quo in casu a Romano Pontifice emendari , ac corrigi tam possunt , quam debent . At Pontifex id præstans nonne potestatem supra Concilia distingit ? Nonne de Conciliorum decretis dijudicat ? Verum Nicænæ Synodo eos Canones contraire non existimabant Concilii Constantinopolitani , & Chalcedonensis Patres , neque jura Ecclesiarum infringi ; pleraque namque suadebant , ut Constantinopolitanus Patriarcha eo honoris gradu sublimaretur . Sed & pari , atque Nicæni , potestate uti poterant Constantinopolitani , & Chalcedonenses Episcopi : quod ergo illi constituerant , isti in irritum (juxta accedente causa , quæ accessisse videbatur , quinimo & accesserat cetero-

Part II.

C c

rum

202 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI
 rum Patriarcharum consensus, unde nulla illis ex eo Canone irrogari poterat injuria, nec eorum infringi jura,) mittere poterant. Itaque sola Romani Pontificis auctoritas id potuit, quod potuissent Concilia; idque potuit, quod Concilia eadem non potuere, scilicet Canonem infirmare, quem communi sententia Concilia statuerant: qua ratione potuisset Canonem quoque confirmare, quem Concilia reprobassent. Quæ quum ita sint, quis probe non videat id non potuisse efficere Pontifices, nisi suprema in Concilia ipsa potestate essent præditi? *Constans est*, inquit Cabasutius in not. Concil. Trid. n. 95, *Catholicorum persuasio posse errori succumbere Concilia, quantumvis numerosa; nisi approbatione supremi totius Ecclesiæ Capituli, ac Petri Successoris muniantur, cui Christus ipse promisit: Super hanc petram &c. ac: Rogavi pro te &c.*

Ex jure Pontificis in Concilia Particularia.

ARTICULUS III.

Ex jure comprobandi Concilia Particularia.

§. I.

PRincipio id juris Romano Pontifici, qua Primatis officio in Ecclesiam omnem defuigenti, ex potestate illi a Christo D. facta, incumbere, quo perinde Concilia particularia confirmans ad illum auctoritatis gradum eadem evehat, ut Ecclesiæ universæ fidem omnem obligent, operæ est pretium ostendere. Qua quidem in re, ut fidem meam facile liberem, auctoritate, & exemplo efficiam. Quoad primum, videlicet quoad auctoritatem attinet, ut paucis plurima complectar, instar reliquarum Synodorum particularium sint vota tum Concilii Antiocheni contra Paulum Samosatenum in Synodica epistola ad S. Dionysium Pontificem Maximum: tum Arelatenus adversus Donatistas in epist. Synodica ad S. Silvestrum Melchiadis successorem enixe actorum confirmationem efflagitantis: quamvis istud generale
 potius

potius visum fuisse dixerimus ; qua de re adeundus S. Augustinus in epist. 43 , 48 , 88 , & 105 : tum Alexandrini in causa S. Athanasii in epist. Synodica ad S. Julium I, de qua perlegendus S. Athanasius in apolog. 2 : tum Carthagenensis , quod Pelagio , & Cælestio damnatis in epist. Synodica ad S. Innocentium I. hæc habet : *Hoc itaque gestum , Domine Frater , sanctæ Caritati tuæ intimandum duximus , ut statuti nostræ mediocritatis etiam Apostolicæ Sedis adhibeatur auctoritas* : tum Milevitani , quod ad eundem eodem de argumento , scilicet de hæresi Pelagiana sic scribit : *Quia Te Dominus gratiæ suæ præcipuo munere in Sede Apostolica collocavit . . . magnis periculis infirmorum membrorum Christi Pastorem diligentiā quæsumus adhibere digneris . . . Hæc insinuantēs Apostolico pectori tuo non opus habemus multa dicere , & tantam impietatem verbis exaggerare , quum procul dubio Te ita permoveant , ut ab eis corrigendis , ne latius serpent , multosque contaminent , omnino dissimulare non possis* : tum Capuani pro extinguendo schismate Antiocheno , de quo adeundus S. Ambrosius in epist. Synodica ad Theophilum Alexandrinum , qua ipsum monet , ut id agere eo in negotio curet , quod S. Siricio Pontifici placere possit : tum Alexandrini contra Nestorium , de quo legenda Synodica S. Cyrilli ad S. Cælestinum : tum Arausiaci II. adversus Semipelagianos , quod sic in præfatione habet . *Pervenit ad nos esse aliquos , qui de gratia , & libero arbitrio minus caute , & non secundum fidei Catholicæ regulam sentire velint : unde id nobis secundum admonitionem , & auctoritatem Sedis Apostolicæ iustum , ac rationabile visum est , ut pauca capitula ab Apostolica nobis Sede transmissa , quæ ab antiquis Patribus de SS. Scripturarum voluminibus in hac præcipue causa collecta sunt , ad docendum eos , qui aliter , quam oportet , sentiunt , ab omnibus observanda proferre , & manibus nostris subscribere deberemus* . Synodum hanc confirmans Bonifacius II. in epist. ad S. Cæsarium sic loquitur : *Postulans , ut pro ambiguitate tollenda confessionem vestram auctoritate Sedis Apostolicæ firmaretur . . . Qua propter affectu congruo salutantes , superscriptam confessionem vestram consentaneam Catholicis Patrum regulis approbamus* . Tandem , ut me ad ultima tempora convertam , Episcopi Conciliorum Rotomagensis anno 1581.

sub Carolo Card. Borbonio; Remensis anno 1583. sub Ludovico Card. a Guisla; Burdigalensis eodem anno sub Antonio Prevotio Sanfaco; Turroneſis anno eodem sub Simeone Card. de Maille; Bituricenſis anno 1584. sub Reginaldo de Beaulne; Aquenſis anno 1585. sub Alexandro Canigiano; Mexicani sub Petro Moya de Contreras anno 1585; Mechlinenſis anno 1607. sub Mathia Archiep.; & Narbonenſis anno 1609. sub Ludovico de Vervins, acta, & decreta Romam ad Pontifices pro emendatione, & confirmatione miſſiſſe apud Harduinum tom. 10, & 11. leguntur. Eadem vero pro ſuprema ſua poteſtate ad Concilii Tridentini exemplar exacta emendarunt, & confirmarunt Pontifices Maximi: nempe Gregorius XIII. acta Conciliorum Rotomagenſis; Remenſis; Burdigalenſis; & Turroneſis: Sixtus V. acta Concil. Bituricenſis; Aquenſis, & Mexicani: Paulus V. Mechlinenſis; ejuſque nomine acta Narbonenſis S. Congregatio Cardinal. Concilii Trident. Interpretum; quæ ita emendata, & confirmata tandem lucem adſpexerunt.

Quamobrem rite pronunciavit doctiſs. Melchior Canus lib. 5. de loc. Theolog. cap. 4. *Quum ergo Eccleſia ſua Deus proſpexerit in neceſſariis, nimirum ad hæreſes privatas in Provinciis reſuſcitan- das Concilia Provincialia ſatis erunt, ſi erunt modo Summi Pontificis auctoritate roborata.* Supra dixerat: *Nec expedit, nec tolerabile eſt ſingulis hæreticis condemnandis ſingulas generales Synodos cogere.* Superaddiderat etiam in definitionibus fidei potius, quam numerum Episcoporum Synodum conſtantium, fore attendendam Summi Pontificis auctoritatem. Unde Tournellius tom. 1. de Eccleſ. art. 4. egregium dictum hoc Cani expendens: *Reſpondeo, inquit, mirum videri non debere, quod exiſtimet Canus reſ fidei non numero Episcoporum, ſed pondere, & auctoritate Romani Pontificis definiri, a quo vim omnem, & auctoritatem Conciliorum derivari arbitratur, atque ubi diſcordes ſunt inter ſe Episcopos, ei parti ſemper adhærendum, pro quâ ſtat Romanus Pontifex.* Cani ſententiæ ſubinde ipſemet ſubſcribit Tournellius tom. 2. de Eccleſ. art. 3. ajens: *Si ergo contingeret (quem caſum tamen haud futurum credit) in aliqua fidei controverſia diſviſos eſſe Episcopos, atque plures ex una parte cum Pontifice Romano, plures ex alie-*

altera sine Pontifice stare, haud dubie ei parti adhaerendum foret, quæ Capiti conjuncta esset ... Ecclesia siquidem Corpus est visibile Capiti suo Romano Pontifici adunatum; & ipse Pontifex Romanus est Centrum Unitatis, & Communione Ecclesiastica. Ecclesia, ait S. Cyprianus epist. 69. ad Pupianum, est plebs Sacerdoti adunata, & Pastori suo grex adhærens. Præstat audire postremo Thomassinum disert. 4. in Concilium Gangrense, ubi ait: Quod autem semel, iterumque juniores Theologi monuere, tum demum universalem, & infallibilem adsequi auctoritatem Provinciales Episcoporum Synodos, Synodicasque definitiones, quum Romani Pontificis calculo fuerint approbata, id perinde est, ac si dicerent, quum Ecclesia universalis approbatio eis fuerit accumulata. A Romano enim Pontifice, & ab Ecclesia universali auctorari unum, idemque est: unus Corporis, & Capitis nutus, unus assensus est. Annuente Capite, annuisse universa Corporis compago existimatur. Quod ne leviter, & perfunctorie dictum videri queat, ad vetustiores rursus Theologos devolvi non pœnitebit, & Ecclesiæ adolescentis primævam quasi juventutem explorare. Tum exorditur a decreto S. Victoris pro celebratione Paschatis; tum agit de S. Zephyrini statuto de Mœchis recipiendis ad pœnitentiam; tum descendit ad S. Stephani doctrinam de hæreticis non rebaptizandis; tum de Origenis scriptis delatis ad judicium S. Fabiani; tum de caussa S. Dionysii Alexandrini ab homonymo S. Dionysio Romano dijudicata &c. in quibus omnibus Pontificum Romanorum judiciis Ecclesiam omnem adquevissæ compertum est. Ex quâ doctiss. Thomassini egregia sententia viden Natalis, & Bossueti convulsam omnino toties repositum excogitatum agentium, tum demum Pontificis judicium evadere infallibile, etiam dum Synodos particulares comprobant, quum illi Ecclesiæ universalis assensus primum accesserit, approbatioque fuerit accumulata!

Quod ad 2. pertinet, videlicet quoad exempla, quamquam Synodos particulares approbatas a Pontificibus, ac propterea legitimæ, & canonice potentes auctoritate perdifficile sit recensere omnes, præstat tamen eniti, ut quæ certo certius ejusmodi polleant auctoritate, indicentur. Non opus est equidem heic, quod opportuniori perficietur loco, de veteribus Canonum collectionibus

nibus pertractare; sed id unum præstat inquirere, quinam eorum auspicio, si fieri possit, Conciliorum Provincialium Canones ex Pontificum auctoritate Ecclesiarum usu consecrati evaserint. Ut autem de Orientalis Ecclesiæ Canonum collectionibus nunc taceam, in ea, quam antiquissimus codex Corbejenfis sæculo VI. Romanis characteribus, sive uncialibus, veluti vocant, exaratus apud Coutantium in præfat. ad epist. Rom. Pontif. §. 2, tanquam Romanæ Ecclesiæ acceptam exhibet, præmissio Roman. Pontificum Catalogo in Vigiliis Papæ anno 14. desinente, Concilia occurrunt Ancyranum, Neocæsareense, Gangrense, (cui postremo aliena manu, uti putat Coutantius, assutum legitur Telenense, sive Teleptense,) quæ tria priora Concilia probata in Nicæna Synodo Osi Cordubensis testimonio ibidem relato comprobantur; (cui affinis est utique allocutio Andreæ Rhodii in Concilio Florentino sess. 7, in eo tamen decepti, quod in Gangrensis locum Synodum Antiochenam substituerit; siquidem non Antiochena, sed Gangrensis post Neocæsareensem, & Ancyranam ab Osi commemorata hoc in Codice habetur.) Ex his vero obiter vir doctus observat 1. Ancyranam nedum, & Neocæsareensem, sed Gangrensem etiam temporis ordine ante Nicænam celebratam fieri constans; non item Laodiceam, cujus heic Osius nec volam habet. Nec his vero officere ait, quod in vetustissimo Codice Colbertino, de quo paullo post, Nicæni Canones priori loco ante Gangrenses perlegantur: nam potiorem habendam fidem Corbejenfi, quam Colbertino hacce in re censet. Observat 2. duos postremos Canones Ancyranos, quos Baronius ab eorum albo ceu assutos rejecit, genuinos esse, nec aliunde advectos; siquidem ex hoc Codice adpareat ab Osi Nicæna Synodo confirmandos fuisse propositos: e contra spuria esse omnia, quæ Ancyranæ Synodo attribuerunt Gratianus 26. q. 5. Can. 12; Ivo par. 11. cap. 30; Burchardus lib. 10. cap. 1; & Compiler libror. 16. apud Labbeum ad calcem Concilii Ancyrani: quandoquidem horum ne vestigium quidem hoc in Codice extat. Obtinuisse autem Canones trium horum Conciliorum Synodi Nicænae auctoritate non modo, sed magis S. Innocentii I. conjicere licet ex epist. 7, quæ ait: *Quod ad Canonum observantiam attinet,*
solis

solis illis parendum esse dicimus, qui Nicææ definiti sunt, quos solos sectari, & agnoscere debet Ecclesia Catholica. Quibus verbis, aut ego fallor, designabat Canones quotquot a Nicæno Concilio proculsi nedum, sed probati fuissent, ad differentiam illorum, quos illud nec probasset, nec procudisset. Ad hæc in eadem Corbejensi collectione adjuncti leguntur Canones Antiocheni, Laodicensi, Constantinopolitani, Carthagenenses, Agathenses, Epao-nenses, Valentini, Taurinenses, Aurelianenses &c. ; quibus dein attexuntur Decretales Siricii &c. Quam quidem collectionem a Gallo quopiam Scriptore adornatam autumat Coutantius n. 69.

In codice Canonum a Quesnello ad calcem oper. S. Leonis M. edito, qui singulariter Romanæ Ecclesiæ acceptus fertur ibidem in fronte, constatque 59. Capitulis, hoc ordine recensentur Canones Nicæni, & Sardicenses in titulos 46. divisi sub eadem Nicæni Concilii inscriptione : sequuntur Canones Synodi Carthagenensis anno 397. celebratæ, Ancyrani, Neocæsareenses, Gangrenses, Carthagenenses alii, Milevitani, Carthaginenses iterum alii ; interjectisque decretalibus SS. Siricii &c. usque ad S. Gelasium, Antiocheni, Laodicensi, Constantinopolitani, & Telenenses, sive Teleptenses. Quæ huic Quesnelliano Codici fides sit adhibenda, suo dicetur loco : cui procul dubio præferendam collectionem a Dionysio exiguo elaboratam probe, facileque percipiet quisque, qui unam cum altera conferat, ex diligentiori nempe opera, quam Dionysius in sua collectione exornanda exantlavit. In hac autem Dionysii collectione exhibentur Capitulis 165. conclusi, ac sub una numerorum serie dispositi Canones iidem, quos S. Leo IV. recensuit, de quibus paullo post. Cum hac etiam collectione Dionysiana cognationem habet collectio altera Colbertina Langobardicis litteris, idest majusculis exarata, qua usus sæpius est præl. Coutantius, putatque ante annos 900. elucubratam, ideo quod Gelasianis decretis nihil recenseat recentius. Recensentur autem ibidem Canones Nicæni, Ancyrani, Neocæsareenses, Gangrenses, Carthagenenses in 40. titulos distincti, quos in 33. Capitula Dionysius diviserat ; Africani deinde, quos a capit. 101. ad 105. Dionysius retulerat ; Chalcedonenses, Constantinopolitani Canones 5; Sardicenses 193
An-

Antiocheni 25, quos excipiunt Decretales a S. Silvestro ad S. Gelasium: adjectumque legitur Symbolum cum Athanasianum, tum Nicænum. Sed ex assutis ibidem pseudo-epigraphis plerisque (qualia, ut ipsemet profitetur, Marcellini, Liberii, Xisti 2da, & Silvestri Constitutum, quæ in Codice hocce locum habent; quæ interea tamen probant fabricata hæc jam fuisse non multo post S. Symmachi ætatem) nihil conjectura efficere potuit doctis. Coutantius, quo Athanasiano Symbolo majorem, quam ex aliis monumentis, ex hoc Codice Colbertino auctoritatem adipisceretur. Præter hos Canones, alios plerosque exhibet codex alter Colbertinus ibidem a Coutantio laudatus §. 5, Conciliorum nempe Arelatensis I, II, & IV; Carpentoratensis; Arausiacani I, & II; Taurinensis; Regiensis; Aurelianensis I, II, III, IV, & V; Epaonensis; Turonensis I; Matisconensis I, & II; Telenis; Parisiensis III; Autisiodorensis I; Cabilonenis I; Eliberitani; Tarraconensis; Gerundensis; Cæsaraugustani; Ilerdensis; Toletani I, II, III, IV, V, VI, VII, XI, & XII; Valentini, & Bracarenis I, & II. Quare ex his notis collectionem hancce circa annum 660. adornatam, & quidem a Gallo Hispano quopiam Gothorum sub ævum, cui tamen subinde aliena manu assuta multa sunt, conjicit eo loci Coutantius. Quia vero commentitiis infarta collectio est, (cujusmodi sunt S. Clementis epistola ad S. Jacobum, & Constitutum Constantini M. in gratiam Romanæ Ecclesiæ) non est, cur fidem obliget omnino nostram. Quam ob causam dimissis collectionibus aliis Carthaginensi Ferrandi Diaconi; Hispana Martini Bracarenis; Cresconiana; Isidoriana; Romana cum Quesnelli, tum Juscelli; Hispana a Petro de Marca S. Leoni M. tributa, ex qua potissimum Isidoriana confarcinata est; Sorbonica ex Isidoriana partem maximam coagmentata; aliisque, de quibus alibi, ad certiora monumenta descendendo.

Initio itaque S. Leo IV. P.M. in epist. ad Episcopos Britannæ, quæ habetur *Cap. de Libellis* dist. 20, ab Ecclesia Romana, ac proinde a ceteris quoque Ecclesiis, approbatos asserit Canones Apostolorum, & Conciliorum Nicæni, Ancyran, Neocæsarensis, Gangrensis, Antiocheni, Laodiceni, Constantinopolitani, Ephesini, Chalcedonensis, Sardicenis, Carthaginensis, & Africani.

Ante-

Anchac vero Hadrianus L. Carolo M., dum Romæ ageret, collectionem integram Canonum, quam Ecclesia Romana usu consecravit, obtulit, de qua disserit Sirmondus tom. 2. Concil. Galliæ, addens ab Hadriano eidem Carolo oblatum etiam librum illum, qui Codex Canonum a S. Nicolao I. dictus est dist. 19. Cap. *Si Romana Ecclesia*. Hunc autem Canonum Codicem eandem ipsam fuisse Dionysii exigui collectionem, cui deinde tamen, quæ ipsius diligentiam effugerant, adjuncta fuerint alterius studio, antequam Carolo M. ab Hadriano P. M. anno 774. (Sirmondus anno 787. traditam autumat) traderentur, pleraque alia Decreta Pontificum, qualia SS. Hilari, Felicis, Simplicii, Hormisdæ, Symmachi, & Gregorii Junioris perhibet Christophorus Justellus in præf. ad veterem Codicem Ecclesiæ universæ. Ex hac vero Canonum Hadrianea accuratiore collectione Epitomes deinde confectæ sunt, quam publici juris fecit Henricus Canisius tom. 6. antiquar. lection., legiturque tom. 6. Conciliorum, & post ipsum vulgaverunt Gretzerus, & Duchesnius tom. 3. Scriptor. Galliæ. In prædicta porro Epitome Canones iidem continentur, qui a S. Leone IV. loco præfato sunt recensiti. Secundum hæc Apostolorum Canones recepti ab Ecclesia Romana, in eaque Collectione commemorati sunt 45: Concilii Ancyranum ab Episcopis 18. anno 316. celebrati sunt Canones 24: Neocæsareensis circa eundem annum ab Episcopis 17. Canones 14: Gangrensis anno 324, aut 325. juxta Beveregium, aut anno 362. juxta Onuphrium in Chronico, ab Episcopis 16. Canones 20: Antiocheni anno 341. ex Episcopis vel 90. juxta S. Athanasium, vel 97. juxta S. Hilarium, vel 99. juxta Sozomenum, e quibus 36. adfuisse Arianos, a Baronio, Petavio, Petro de Marca, aliisque putatum est. (At Valesius tom. 2. observ. in Socratem, & Sozomenum cap. 8; Pagius in Crit. ad annum 341. n. 9, & seq. ex Arianis 40. alioquin interfuisse ostendens, & Natalis hist. Eccles. ad sæcul. IV. cap. 3. art. 4. §. 10. conjecturam ex epistola S. Julii ad Eusebianos, cui illi innituntur, qua scilicet ad 36. suffragia illorum (scilicet Arianorum) recenseri videntur, qui Gregorium Cappadocem exautorato S. Athanasio succederunt, exsufflant, mendumque esse in versique latina epistola S. Julii admonent, quum,

Part II. D d ut

ut ex Græco liquet, scripserit Pontifex Gregorii Cappadocis electionem ea ratione esse irritam, non quidem quod a 36. Episcopis Arianis fuerit electus, sed quod in loco 36. mansionibus distante, idest Antiochiæ, quæ 36. dierum itinere ab Alexandria distat, fuerit inauguratus, quum alioquin in ipsa Urbe Alexandrina, si Ecclesia illa vacasset, eligi debuisset,) Antiocheni, inquam, Concilii sunt Canones 25; in quos præclarum commentarium edidit Emanuel Schelestratus, qui, & post ipsum Cabassutius notit. Eccles. sæcul. IV, Natalis hist. Eccles. ad sæcul. IV. dissert. 26, ac Pagius n. 13, & seqq. hoc Concilium Antiochenum, dempto decreto, quo S. Athanasius sede motus est, eique subrogatus Gregorius Cappadox, ab Ecclesia Romana receptum ostendunt: Laodicensi ab Episcopis 32. non in Syria, sed in Phrygia habito anno 320. juxta Labbeum, aut 365. juxta Petrum de Marca, aut 372. juxta Harduinum, aut verius 363. juxta Gothofredum, & Pagium ad annum 314. n. 25, de cujus Epocha egregie disputat Clariss. Cabassutius in notit. Eccles. sæculi IV, ubi de ista Synodo, Canones 58: Sardicensis, & quidem generalis anno 347. ab Episcopis ex Occidente aut 300, ut auctor est Socrates lib. 2. cap. 20, S. Athanasium non affectus in apolog. 2, ubi Sardicensi Synodo 300. subscripsisse, non vero interfuisse affirmat; aut 250, ut habet Theodoretus lib. 2. cap. 6; ex Oriente vero 76, aut 59, omnibus plus minus 170, uti scribit in epist. ad Solit. S. Athanasius, sunt Canones 21: Carthaginensis II. anno 397. Canones 13: Carthaginensis IV. anno 398. ab Episcopis 217. sunt Canones 505. collecti ex diversis Conciliis in Africa celebratis sub Aurelio Carthaginensi: Africani, vulgo Carthaginensis VI., anno 419. ab Episcopis 217. sunt Canones 33. In hoc VI. Concilio Carthaginensi recensiti sunt, & confirmati Canones præteritorum Conciliorum, quæ sub Aurelio Primate, in Africa celebrata sunt: ex quibus celeberrimus ille Africanæ Ecclesiæ Codex adornatus est, quem Dionysius exiguus Codici Canonum Ecclesiæ Occidentalis inseruit; Johannes Constantino-politanus, vulgo Scholasticus, Nomocanoni intexuit; Synodus Trullana Can. 2, ubi partem Codicis Canonum Ecclesiæ Orientalis probavit; Theodorus Balsamon græce; Justellus latine cum
notis

notis eruditis ediderunt. Quibus in collectione Hadriani subjun-
cti leguntur Nicæni, Constantinopolitani, Ephesini, & Chalce-
donenses, qui in Epitome desunt.

Post hæc, ut de Reginone, Anselmo, Burchardo, & Ivone,
quorum collectiones subdititiis multis infartas compertum est,
nihil impræsentiarum proferam, Gratianus in Cap. 11. *Adnotatio*
dist. 16. inter Canones ab Ecclesia Romana approbatos, & recep-
tos, nedum prælaudatos recenset, sed plerosque alios conglome-
merat. Juxta eum igitur Ecclesiæ Romanæ usu recepti, & in ju-
diciis Ecclesiasticis consecrati erant Canones Conciliorum Arela-
tensis I. ab Episcopis 200. (verius 600.) habiti Canones 4.
(verius 22.) Arelatensis II. ab Episcopis 19 : Arelatensis III. ab
Episcopis 16 : Arelatensis IV. ab Episcopis 11 : Arelatensis V.
ab Episcopis 19 : Arauscani ab Episcopis 16, aut 26 : Epao-
nensis ab Episcopis 26. Canones 39 : Agathensis ab Episcopis 29,
aut 34 : Aurelianensis I. ab Episcopis 72 ; Aurelianensis II. ab
Episcopis 31 : Aurelianensis III. ab uno minus numero Episco-
pis; quæ eadem in Collectione Isidori extant. Arvernensis ab Epi-
scopis 15 : Matisconensis ab Episcopis 21 ; Matisconensis etiam
ab Episcopis 86 : Lugdunensis ab Episcopis 18 : Lugdunensis II.
ab Episcopis 20. Ita Gratianus loc. cit. Verum unum penes Gra-
tianum esto fides : quippe jam sæpius ab viris eruditis est observa-
tum, erroribus scatere, atque quidem adhuc post limam a Gre-
gorio XIII. adhibitam, Gratiani opus ; de quibus adeundi præ-
aliis P. Placidus Bokn doctiss. Benedictin. in Controv. Jurisprud.
lib. 1. tit. 2. p. 1. q. 10 ; & nuper Sebastianus Berardus Academiæ
Taurinensis eximius Doctor : unde Canones a Gratiano collectos
non aliam habere auctoritatem, quam locorum, unde sunt deri-
vati, ex decisione Auditorum Sacræ Rotæ apud Pennam 480. n. 18.
ostendit doctiss. Berti de Theolog. discipl. lib. 20. cap. 18 : eoque
etiam quod passim circa historiam, Chronologiam, interpreta-
tionem, ac Criticem sæpius ille peccarit. De Gratiani collectione
recurrat sermo.

Posthabita Gratiani fide procul dubio omni Romanæ Eccle-
siæ consuetudine, & auctoritate recepta sunt, & obtinent Con-
cilia Romæ frequentissime a Pontificibus Summis celebrata, quæ

quidem omnia vel compendio velle comprehendere res esset tardii, & operæ plena: quocirca satius erit ea indicare, quæ ob fidei, gravioreſque diſciplinæ cauſas habita ſunt. Sunt autem Romanum ſub S. Viſtore anno 197. contra Quartadecimanos judaici ritus ſectatores, cujus meminit Euſebius lib. 5. hiſt. Eccleſ. cap. 23., cuique interſuiſſe Theophilum Cæſareæ in Palæſtina, Episcopum, unaque Episcopos 14. refert Synodicus vetus apud Fabritium tom. xi. bibliot. Græcæ. Sub S. Fabiano anno 237. contra Origenem apud Labbeum tom. 1., ſeu veriſimilius ſub S. Pontiano, ſicut ex Ruſſino lib. 2. inveſt. conjicit Couartius in S. Pontiano. Sub S. Cornelio anno 250. pro recipiendis lapſis apud Euſebium lib. 8. cap. 43; & S. Hieronymum de Scriptor. Eccleſ. cap. 76.: anno 251. contra Novatianum, (ſi tamen alterum ab antecedente fuit, non ſecus atque ſequens) anno 252, in quo Concilium Carthagenſe tum contra Feliciffimum ſchiſmaticum hominem; tum pro recipiendis lapſis habitum eſt confirmatum. Sub S. Stephano anno 256. adverſus rebaptizantes; de quo S. Cyprianus in epiſt. 74. Sub S. Sixto II. anno 258. contra Noetum, & Sabellium, apud Euſebium lib. 7. cap. 6. Sub S. Dionyſio anno 260. juxta Langletum, aut 262. juxta Pagium, aut 263. juxta Baronium, in quo S. Dionyſius Alexandrinus erroris omnis circa Sabellium expers declaratus eſt, teſte S. Athanaſio eo in commentario, quem de ſententia Dionyſii adverſus Arianos conſcripſit. Sub S. Melchiade anno 313. in cauſſa Cæciliani Episcopi Carthagenſis adverſus Donatiſtas ex Episcopis 19. apud S. Optatum lib. 1. adv. Parmen. Sub S. Julio anno 342, ſicuti adverſus Baronium, qui illud ad anni 340. exitum retraxit, poſt Valeſium Pagius oſtendit n. 3, & ſeqq., cui Episcopi 50. adſuere, in quo S. Athanaſii cauſſa ad examen vocata eſt, iſque communionẽ, & Episcopatu, quo ab Euſebianis fuerat deturbatus, dignus judicatus eſt: actum etiam de Paulo Conſtantinopolitano, Marcello Anchyranõ, Aſclepa Gazenſi, & Lucio Adrianopolitano ab Euſebianis neſarie exauſtoratis apud S. Athanaſium in apolog. 2. Alterum ſub eodem S. Julio anno 349. contra Photinum, uti contra Petavium Concilium iſtud inſciantem, poſt Petrum de Marca pro-

probat egregie Pagius n. 4, & seqq., in quo & Ursacius, ac Valens poenitentiam simulantes, in communionem suscepti sunt. Sub S. Damaso anno 366. adversus Ursicinum Antipapam; Valentem item, & Ursacium Arianos apud SS. Athanasium in epist. ad Africanos, & Hilarium in fragm. Secundum anno 372. adversus Auxentium Mediolanensem pseudo-Episcopum Arianum ex Episcopis 93. apud Theodoretum lib. 2. cap. 22; Sozomenum lib. 6. cap. 23; & Nicephorum lib. 11. cap. 31. Tertium anno 375, cui interfuit S. Petrus Alexandrinus contra Apollinaristas. Quartum anno 378. adversus varios hæreticos, & schismaticos, ac maxime Macedonianos apud auctorem Synodici. Quintum anno 380. de causa Maximi Cynici, ut adparet ex epist. Concilii Italix anni 381. ad Theodosium Imper. Haud me fugit harum Synodorum sub S. Damaso ab aliis qua numerum, qua epocham inficiari; sed Pagii Chronologiam modo sectari satius habui. Sub S. Siricio anno 386. pro Ecclesiastica disciplina in Africa, collapsa redintegranda ex Episcopis 80, ut liquet ex epist. Synodica ad Episcopos Africanos; quam quidem adulterinam suspicantur Papebrochius, & Quesnellus, sed genuinam ostendunt Schelestratius, Pagius, & Natalis. Aliud anno 390. adversus Jovinianum, ut habetur ex epist. 2. S. Siricii ad Ecclesiam Mediolanensem.

Sub S. Zosimo anno 418. contra Pelagium, & Cælestium: constat id ex Tractoria ad Episcopos universos. Tractoriæ huic, ideoque summo S. Zosimi juri vim intulerunt Ufserius de Britan. Eccles. primordiis; Salmasius in Eucharistico; Quesnellus disser. de Concil. Afric. contra Pelag.; & Garnerius disser. 3. de Constit. Imper. in causa Pelag. affirmantes Honorium Imper. haud expectato S. Zosimi decreto, acceptis gestis Synodi Africanæ Legem adversus Pelagianos tulisse. Enim vero ab Africanis Episcopis gestorum suorum adversus Pelagium, Cælestiumque accuratam rationem S. Zosimo fuisse redditam; qua accepta a S. Zosimo Tractoriam una cum Synodica relatione ad Honorium Imper. Ravennæ agentem fuisse missam, iccirco ut decreta sua ad Ecclesias omnes deferrentur observanda, Pelagiani vero Orbi universo hæreticorum nomine habendi denuntiarentur, liquido adparet ex mutuis

tuis Pontificis ad Africanos Episcopos, horumque ad Pontificem litteris; ex S. Augustino lib. 2. de pecc. orig. cap. 8, & epist. 215. ad Valentinum; Mario Mercatore in commonit.; S. Prospero contra Collat. cap. 41, & in Chronico ad hunc annum; apertissimeque ex S. Possidio in vita S. Augustini cap. 8. Quorsum igitur nefaria juris inversione ad Principalem potius, quam ad Pontificiam auctoritatem confugisse Africanos Antistites comminiscuntur? Quorsum contra rei veritatem, uniusque constandæ invidiæ amore Pontifici jus profecto indubium de fidei causis dijudicandi aut imminuere, aut adimere Ofores isti enitiuntur? At Episcopos Africanos veritos fuisse, ne Zosimus sententiam proferret in Ecclesiæ, fideique damnum prodituram, ideoque id inivisse consilii, ut ab se latam Imperiali lege comprobati procurrarent, graveque, quod ex Pelagianæ hæreseos confirmatione ex Pontifice imminebat periculum, amoverent, ac propulsarent subjungit Quesnellus. Sed commentum est istud, atrocissimaque calumnia. Etsi enim oeconomiz cujusdam specie aliquando cum Cælestio sibi agendum proposuisset Pontifex, læsæque charitatis, violatorum imo Canonum Africanos accusasset, suspicionem tamen omnem, qua apud Africanos Antistites de præjudicio fidei inferendo laboraret Zosimus, quamve idem Zosimus præberet existimandi, votoque fingendi ab se favorem Pelagio, Cælestioque fore impendendum, procul amoliti sunt S. Augustinus lib. 2. de pecc. orig. capp. 6, & 21; ac in epist. 215, alia 47. ad Valentinum; S. Prosper in Chron., & Paulinus in libello contra Cælestium S. Zosimo oblato. Sed de his satis.

Sub S. Cælestino anno 430, & 431. adversus Nestorium, ut liquet ex ejus epistolis ad Nestorium, ad S. Cyrillum Alex., ad Clerum Constantinop., ad Johannem Antiochenum, ad Rufum Thessalon., ad Juvenalem Hierosol., ad Flavianum Philippensem, & ad Synodum Ephesinam, quæ insertæ sunt par. 1. Concilii Ephesini. Sub S. Leone anno 444. adversus Manichæos: conjicitur ex epist. 2, nunc. 8. ad Episcopos Italiæ, & 15, alias 93. ad Turibium, atque ex S. Prospero in Chron. ad annum 443. Quamquam Quesnellus disert. 1. Concilium nullum hac in re habitum, sed unius S. Leonis auctoritate rem actam omnem autumat. Alterum

terum anno 449. juxta Baronium, aut verius 450. juxta Quenellum, & Pagium, in quo Ephesina pseudo-Synodus est proscripta. Sub S. Hilario anno 465, in quo statutum Episcoporum causas ad Apostolicam Sedem spectare, apud Lupum tom. 1. Epistolarum Cassinensium. Quo in Concilio Maximus Taurinensis ante Ebredunensem, & Mediolanensem Metropolitans subscripsisse legitur. Sub S. Simplicio anno 478. adversus Timotheum Ælurum, Petrum Fullonem, Johannem Apamenum, & Paulum Ephesinum Theophaschitas homines: liquet id ex epistolis 3, & 4. S. Felici III. in collect. Concil. male adscriptis, quas S. Simplicio restituendas ostendit Pagius in Critica Baronii ad cit. annum. Sub S. Felice III. anno 484. ex Episcopis 67. adversus Vitalem, & Misenum Apostolicæ Sedis Legatos, quod hæreticorum communione se polluisent, ac Pontificis mandataprævaricati fuissent; & adversus Petrum Moggum Alex., & Acacium Constantinopolitanum apud Labbeum tom. 4. Concil. Aliud sub eodem Pontifice anno 485, ut adversus Valesium illud ad annum 484. retrahentem ostendit Pagius, eisdem adversus Eutychanos, ut constat ex epist. S. Felicis 5. ad Zenonem Imp. Alterum anno 487. ex Episcopis 38. coadunatum ob causam Lapsorum in Africa Wandalica deserviente persecutione, ut apparet ex epist. 7. ad universos Episcopos. Sub S. Gelasio anno 495, vel 496, in quo decretum editum de libris, quos Romana Ecclesia aut recipit, aut respuit: item de ordine, quo Patriarchales Sedes post Romanam sunt recensendæ. Potro decretum istud de libris qua germanis, qua apocryphis, qua dubiis a nonnullis S. Damaso, ab aliis S. Hormisdæ adscriptum, S. Gelasio esse adjudicandum ostendit uterque Pagius in Critica Baronii, & in S. Gelasio. Sub S. Symmacho anno 499. ex Episcopis 72, in quo actum de abigendo procul ambitu in comitiis Pontificiis; deque omni schismatis aditu præcludendo, apud Theodorum Lectorem lib. 2. hist. eccl. in eo castigandum, quod scribit istud Concilium a Theodorico Rege indictum, quum indictum a S. Symmacho constet ex actis Concilii, & auctore libri Pontificalis. Alterum ordine tertium anno 502. ex Episcopis 64. coactum, quod cum quarto dicto Palmari a Baronio, & Labbeo perperam confusum ostendit.

ostendunt Sirmondus, & Pagius, in quo abrogata est Lex Odoacris Regis Italiæ, qua decretum fuerat, ne absque Italiæ Regis consensu eligeretur Romanus Pontifex: atque ne liceret Pontifici Romano quidquam ex bonis Ecclesiæ alienare. Aliud insuper ordine IV. dictum Palmare a loco anno 503. ex Episcopis 115. pro vindicanda adversus Laurentium pseudo-Papam S. Symmachi innocentia, de quo paullo post, pro quo Concilio apologiam adornavit Ennodius Ticinensis in Concilio V. Romano anno sequenti comprobata. Romana isthæc Concilia ante sæculum VI. habita sunt, si unum, aut alterum excipias sub Symmacho adunatum.

Post sæculum VI. succurrunt Romanum sub S. Hormisdæ anno 518, vel 519, in quo redintegrata cum Romana Ecclesiæ Orientalis est unio, ea tamen lege a Pontifice præscripta, ut Acacii, Euphemii, & Macedonii nomina e diptychis delerentur. Agendum copiose de hoc argumento erit. Sub Johanne II. anno 534. adversus Monachos Acæmetas negantes Unum e Trinitate carne passum, atque B. Virginem proprie Dei Matrem: qua de controversia Acæmetas inter, & Scythas exagitata alio in loco agemus; diserte vero agit Christianus Lupus in notis ad Synodum Ephesinam: constat id liquido ex litteris Johannis II. ad Justinianum, & ad Avienum, aliosque Senatores tom. 4. Concil. recensitis. Sub S. Gregorio Magno anno 590. pro extirpatione schismatis Aquilejensis, de quo alibi: liquet ex epist. 16. lib. 1. ad severum Aquilejensem, qua eum una cum Episcopis schismatis sectatoribus ad Concilium evocabat. Aliud sub eodem S. Gregorio ann. 595, in quo Johannes Presbyter Chalcedonenſis Ecclesiæ a Johanne Jejunatore Constantinopolitano Episcopo injuste exautoratus, atque ad Apostolicam Sedem appellans suo manere loco est jussus, rescissum vero judicium Concilii Constantinopolitani testatur id totum ipsemet S. Gregorius lib. 4. ind. 13. epist. 44. & lib. 5. epist. 15. ad Johannem Constantinopolitanum; 16. ad Mauritium Imper., & 17. ad Theod. itam cognatam Imperatoris. Tertium anno 600. juxta Pagium, aut 601. juxta Labbeum, Harduinum, & Langletum, in quo damnatus est Andreas quidam græcus homo impostor, falsarius, & hæreticus, ut habetur epist. 69. lib. 9. indiæ. 4. ad Eusebium Thessalonicensem:

sem: de cujus erroribus recurret sermo: erant enim Incorrump-
tularum sectæ communes, ut est apud Photium cod. 162. Quar-
tum anno 601, in quo decretum editum, quod *Constitutum* ap-
pellari consuevit, quove Monachorum indemnitati consultum
est. Simile subinde est editum in Concilio Romano anno 610.
a S. Bonifacio IV., quod publici juris fecit Holstenius in collect.
Romana.

Sub Severino anno 640, in quo damnata est Eäthesi Hera-
clii, sicuti probat Pagius adversus Baronium, Combesium, &
Garnerium in ea versatos opinione, quod a Severino adversus
Monothelitas nullum fuerit congregatum Concilium, ideoque
Johannes IV. proscriptæ synodice hujusce hærescos laudem pri-
mus retulerit. Quamquam nec a veri specie abluere sententia
Garnerium arbitraret, dum autumat a Severino adversus Mo-
nothelitas decretum quidem damnationis editum, Concilium
autem nullum ab eodem coadunatum. Sub Johanne IV. an-
no 641, in quo una cum Eäthesi Heraclii Monothelitæ damnati
sunt, teste Theophane in chronog. ad annum 20. Heraclii. Sub
Theodoro anno 648, in quo Pyrrhum quidem condemnatum,
ex Theophane, Anastasio, & Auctore Synodici demonstrat
Pagius, non etiam Paulum, sicut opinatus est Baronius: quem
postea tamen ab eodem Pontifice damnatum contra Combesi-
um ostendit: cum quo interea consentit Typum Constantis
a Theodoro haud fuisse proscriptum. Sub S. Martino I. anno
649. ex Episcopis 105. conflatum, in quo in Eäthesim He-
raclii, & Typum Constantis anathema irrogatum: atque item
Monothelitarum primipilos Theodorum Pharanitam, Cyrum,
Alexand., Sergium, Pyrrhum, & Paulum Constantinopolitanos
pseudo-Episcopos. Sub S. Agathone anno 678. in causa S. Wil-
fridi Eboracensis Episcopi ab Egfrido Rege loco moti, atque ad
Apostolicam Sedem appellantis apud Mabillonium sæculo IV.
Benedict. Alterum sub eodem S. Agathone anno 679. ex Episco-
pis 125. conflatum adversus Monothelitas apud Harduinum,
tom. 3. Sub Johanne VI. anno 704, ut ex Eddio in vita S. Wilfri-
di cap. 50, & epist. ejusdem Johannis ad Ethelredum Merciorum,
& Alfridum Northumbriorum Reges adversus Baronium sub Jo-

hane VII. anno 705. habitum autumantem ostendit Pagius, in eadem S. Wilfridi causa. Sub S. Gregorio II. anno 721. adversus illicita ob cognationem spirituales, aut carnalem conjugia. Alterum sub eodem anno 730. adversus Iconoclastas apud Hadrianum I. in epist. ad Carolum Magnum. Sub S. Gregorio III. anno 732. ex Episcopis 93. teste Anastasio pro cultu Sacrarum. Imaginum contra eosdem Iconomachos. Sub S. Zacharia anno 743. pro disciplina Ecclesiastica ex Episcopis 40. apud Baronium ad præfat. annum. Aliud sub eodem Pontifice anno 745. adversus Adelbertum, & Clementem hæreticos, qui S. Bonifacio Moguntino non leve negotium facecebant apud Surium ad diem 5. Junii. Sub Stephano III. seu IV. anno 769. pro cultu SS. Imaginum, & contra Constantinum Antipapam. Ex Codice Veronensi Romæ edidit Concilium istud anno 1735., (cujus fragmenta nonnulla ediderat Holstenius, ac 12. Episcoporum nomina suppleverat Sirmondus,) doctissimaque dissertatione illustravit, ac Sirmondum emendavit, aliosque ipsum sequutos, Vir Cl. Cajetanus Cennius. Sub Leone III. anno 798, aut 799. ex Episcopis 57. adversus Felicem Urgelitanum, cujus libellus ejusdem erroribus refertus damnatus est, atque adversus Elipandum Tolertanum errorum socium apud Labbeum tom. 7, ipsumque Felicem in confessione fidei edita anno 799. in Concilio Aquigranensi. De altero Concilio sub eodem Pontifice, in ipsiusque causa celebrato paullo post disputandum erit.

Post Sæculum VIII. occurrunt Concilium Romanum sub Eugenio II. anno 826. ex Episcopis 63. habitum, & ab Holstenio par. 2. collect. Romanæ publici juris factum, in quo disciplina Ecclesiastica canonibus 38. est sancita, quos adauxit dein, ac confirmavit S. Leo IV. in alio Concilio Romæ celebrato anno 853. Sub S. Nicolao I. anno 863, in quo damnati Photius, ejusque ordinator Gregorius Syracusanus: in gradum pristinum restituti S. Ignatius, & qui in odium Ignatii depositi in exilium fuerant amandati: gradu e contra deturbati, qui in Photii partes descenderant, nec ab iis discesserant: conscripta etiam damnatio in Zachariam, & Rodoaldum Legatos, qui a Photio in prævaricationem se abduci passi fuerant; & confirmato cultu sacrarum Imaginum

num condatum tandem contra Iconomachos. Sub Hadriano II. anno 868. adversus eundem Photium; cujus acta inserta sunt actioni 7. Synodi VIII. Sub Johanne VIII. anno 877, in quo Carolo Calvo Imperatoria dignitas confirmata est, de quo adeundi Sirmondus tom. 3. Concil. Gall.; Chiffletius hist. Trenorciensis p. 221, & Pagius ad eum annum n. 4. Sub Johanne IX. anno 898, vel 899, in quo acta pseudo-Synodi Romanæ a Stephano VI. contra Formosum rescissa sunt, confirmata vero electio Lamberti Imperatoris, Berengarii autem infirmata. Berengarii loco legendum Arnulphi nonnulli contendunt. Sed non Arnulphi, bene vero Berengarii electionem eo in Concilio rejectam ostendit Franciscus Pagius in Johanne IX. Sub Agapeto II. anno 949, in quo confirmata sunt Concilia Ingilnheimense, & Trevirense anno superiori habita, teste Flodoardo ad cit. annum, in quibus Remensem in Sedem restitutus Artaldus, ab eadem deturbatus Hugo, alii-que ab eo ordinati Episcopi anathemate innodati: sancita quoque quædam disciplinæ capita, inter quæ quod Paschatis hebdomada, item 2, 3, & 4. feria Pentecostes non minus, quam dies Dominica solemniter honorentur: ut Rogationum dies tum S. Marco sacer, tum ante Ascensionem jejunio consecrentur.

Sub Benedicto VII. anno 975. adversus Bonifacium VII. Antipapam. Alterum anno 983. adversus Simoniacos. Sub Johanne XV. anno 993. in causa canonizationis S. Udalrici Augustensis Episcopi apud Baronium ad cit. annum; Labbeum tom. 9, & Harduinum tom. 6. Sub Gregorio V. anno 996, in quo S. Adalberto Pragensi facta facultas prædicatum Evangelium ad exterarum gentes se conferendi, inque Cameracensem Episcopum ordinatus Herluinus est, apud Labbeum tom. 9. Concil. Sub Clemente II. anno 1047, in quo in Simoniacos anathema irrogatum, atque composita contentio de primo post Pontificem loco inter Archiepiscopos Ravennatem, Mediolanensem, & Aquilejensem, adjudicato illo scilicet Ravennati, uti liquet ex litteris Clementis II. apud Labbeum tom. 9; atque Hieronymum Rubenum lib. 5. hist. Ravennat. pag. 283. Sub S. Leone IX. anno 1049. contra Simoniacos. Alterum sub eodem anno eodem juxta Mabillo-
nium, aut verius anno 1050. juxta Pagium, in quo S. Gerardus

Episcopus Tullenſis Albo Sanctorum adſcriptus eſt; Berengarius hæreſis damnatus; & Lanfrancus innocens declaratus; apud Lanfrancum in opere adverſus Berengarium; apud Chiſſetium, & Henſchenium ad diem 23. Aprilis. Aliud ſub eodem Pontifice anno perinde 1051, in quo Gregorius Vercellenſis Episcopus ob nefanda ſcelera, unaque Simoniaci damnati, & decretum editum, quod *Conſtitutum* vocatur, de continentia Clericorum, ut auctor eſt S. Petrus Damiani in epiſt. ad Cunibertum Taurinenſem Episcopum. Quartum ſub laudato S. Leone anno 1053, in quo Patriarchæ dignitas ſupra Forojulienſem, ſeu Aquilejenſem adjudicata eſt Episcopo Gradenſi, diſto etiam novæ Aquilejæ Episcopo apud Pagium ad cit. annum, quo de argumento alibi: diris etiam devota hæreſis Fermentaceorum a Michaelæ Cerulario, & Leone Acridano inveſta, aſſerentibus verum Sacrificium, niſi ex pane fermentato non offerri, ideoque verum Sacrificium non offerri ab Eccleſia Latina: ita apud Henſchenium in vita S. Leonis IX. deſcripta a Wiberto lib. 2. cap. 5. Obſerves obiter cum Mabillonio lib. 2. de re diplom. cap. 25. §. 7. a S. Leone IX. annos Incarnationis ab ipſo Pontificatus initio ſtatim uſurpatos, etſi non ſemper; eidemque calculo inſtituiſſe deinde Victorem II, Stephanum IX, Nicolaum II, Alexandrum II, S. Gregorium VII, & Victorem III; ideoque hunc morem, uti ſerunt, primitus invec-tum non fuiſſe ab Eugenio IV.

Sub Nicolao II. anno 1059, in quo Berengarius errores ſuos ejuravit, apud Chiſſetium in opuſc. de Berengarii damnatione: decretum quoque editum de electione Romani Pontificis apud Pagium in critica Baronii ad cit. annum: Simoniaca denique hæreſis damnata apud S. Petrum Damiani opuſc. 30. cap. 1, apud Labbenum tom. 9, & apud Nicolaum ipſum epiſt. 8. ad Episcopos Galliæ, & Aquitaniæ. Aliud anno 1061. habitum in cauſa Aldredi Eboracenſis obſervat Pagius adeundus num. 8, & ſeqq. Sub Alexandro II. anno 1063. ex Episcopis 100, & amplius, in quo S. Leonis IX, & Nicolai II. ſtatuta contra Simoniacos confirmata ſunt: Petrus Florentinus Episcopus ob ſimoniacos gradu dejectus: ſancita vita communis Clericorum: prohibita beneficiorum pluralitas, & conſanguineorum conjugia uſque ad 7. gradum

gradum vetita, aliaque hujus generis decreta, apud Baronium ad præfatum annum. Duo alia sub eodem Alexandro anno 1065. adversus quosdam Jurisperitos propugnantes tanquam licitas nuptias, quas tanquam incestuosas Ecclesia damnaverat, quippe qui quinque gradus in conjugii non secus, ac in successionebus juxta leges Justiniani computandos fore contendebant, apud S. Petrum Damiani opusc. 12. cap. 29; Causa 35. q. 4. cap. *Ad Sedem Apostolicam*; & apud eundem Alexandrum epist. 36. ad Episcopos, Clericos, & Judices Italiæ. Alterum anno 1073, in quo Gothofredus Ecclesiæ Mediolanensis. infaustus est damnatus, ex Puricello lib. 4. vitæ S. Herlembaldi cap. 34; & S. Gregorio VII. lib. 1. epist. 15. collegit Pagius ad cit. annum n. 11. Sub S. Gregorio VII. anno 1074. contra simoniacos, & incontinentes Clericos, de quo legendæ ejus epistolæ 42, & 43. lib. 1. Secundum sub eodem Pontifice anno 1075, in quo contra investituras, & Sacerdotes fornicarios decretum editum; & damnatus Robertus Apuliæ Dux, aliique proscripti ex familia Henrici Germaniæ Regis, quem in Synodo Romana III. anno 1076. anathemate devinxit, & loco dejecit: de quo legendus Cl. Ludovicus Gotti in S. Gregorii VII. vindictis colloq. 11. §. 14. Alterum ordine IV. sub eodem Gregorio anno 1078. pro causa Henrici, & Rudolphi pro Imperatoribus se gerentium. Quintum, & sextum anno 1079. adversus Berengarium ad ingenium regressum. In eo etiam excommunicatus est Nicephorus Græcorum Imperator. Sed & Berengarius in Romana Synodo tertiam fidei professionem emittere est compulsus; & in Synodo VII. anno 1080. sub eodem S. Gregorio Henricus depositus est, Rodolpho vero regia confirmata dignitas: atque quidem eadem poena in Henricum, confirmata in Synodis VIII, IX, & X. anno 1081, 1083, & 1084. Mitto alia sub Urbano II, Paschale II, & Callisto II. adversus Schismaticos, & Simoniacos celebrata. Sub Alexandro III. anno 1167, in quo Fridericus II. Imperator Victoris pseudo-Papæ defensor anathemate innodatus est, & Imperio motus, ut constat ex Johanne Saresberienfi in epist. 60. ad Johannem Piclav. Sub Innocentio III. anno 1210, in quo Otto Imperator e fastigio est deturbatus apud Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1999. Sub Gregorio IX.

gorio IX. anno 1228, in quo confirmatæ poenæ jampridem in Fridericum II. Imp. latæ apud Raynaldum . Sub Bonifacio VIII. anno 1302. adversus Philippum cognomento Pulchrum Francorum Regem apud Harduinum tom. 7. pag. 1251. Parciore in congregandis Conciliis fuere sequiorum temporum Pontifices , præsertim ab eo tempore , quo sacre Cardinalium Congregationes, tanquam perennes Synodi dirimendis Ecclesiarum causis semper præsto, sunt subrogatæ.

Ad hæc ad ejusdem in Ecclesia auctoritatis gradum evecta sunt Concilia quotquot ubique gentium habita, quibus præsentibus adfuere aliquando Pontifices . Ea etiam Concilia, in quibus desiderata quidem ejusmodi Pontificis Romani præsentia est, attamen non defuit auctoritas, qua approbata fuere, ideoque Ecclesiæ fidem obligandi exinde obtinuerunt. Eorum autem ecclesiastici elenchum. Cæsareense in Palæstina sub Theophilo anno 198; Ponticum sub Palma; Lugdunense sub S. Irenæo; Osrhoenum sub incerto Præside; & Corinthiacum sub Bachyllo; quæ contra Quartadecimanos S. Victoris jussu indicta, eique accepta evasisse, conjectura assequi est ex Eusebio lib. 5. hist. eccles. cap. 23, & seqq.; Auctore Synodici; ac V. Beda de æquinoctio vernali: qua de re consulendi Labbeus tom. 1. pag. 597, Baluzius in nova collect. pag. 13, & Coutantius de S. Victore I. §. 1. Lambesitanum in Africa contra Privatum hæreticum anno 240, quod calculo comprobavit suo S. Fabianus, teste S. Cypriano in epist. 55. ad S. Cornelium. Carthaginense anno 251. in causa lapsorum in persecutione; & contra Felicissimum Presbyterum, ejusque partiaros; quod confirmavit anno sequenti S. Cornelius, uti scribit S. Cyprianus in epist. 52, & 68. Carthaginense anno 252. contra Privatum, Felicissimum, & Novatianum ab eodem S. Cornelio approbatum, teste S. Cypriano mox laudato loco. Antiochenum adversus Novatianum anno 252. a Demetriano S. Corneli jussu congregatum; sicut habet Auctor Synodici. Carthaginense anno 253, in quo latæ in Basilidem Legionensem, & Martialem Asturicensem Episcopos libellaticos ab Hispanis Episcopis depositionis sententia comprobata est; Sabino vero, & Felici eorum in locum subrogatis confirmatus gradus; quod judicium ratum habuit

habuit S. Stephanus apud S. Cyprianum epist. 68. Antiochenum II, aut III. anno 269, aut 270, in quo Paulus Samosatenus à sede dejectus est. Ex eo ad S. Dionysium litteræ datæ, à quo Synodi sententia est probata, & Paulus e gradu pulsus. Adeundi Eusebius lib. 7. cap. 30; Valesius ibidem; & Pagius ad annum 271. n. 2, & seqq. Arelatenſe anno 314. contra Donatistas ex Episcopis 600. juxta Adonem, aut 200. juxta Baronium conflatum, quod plenarium vocatum à S. Augustino putant Launojus, Sirmondus, & alii. Ab eo relatio missa ad S. Silvestrum, à quo acta rata habita sunt. Adeundi, qui de Concilio isto accurate differunt Scellestratus antiq. illustr. par. 2. dissert. 1. cap. 7. art. 3; Valeſius in dissert. de Schism. Donatist. cap. 9; Sirmondus tom. 1. Concil. Labb., & Pagius ad annum 314. n. 22, & seqq.

De Ancyrano, & Neocæsarensi, quæ probarunt Nicæna Synodus, & S. Silvester; ac Laodiceno, quod Synodus III. Constantinopolitana, ac proinde ejusdem approbator S. Agatho probavere, supra dictum est. Alexandrinum I, & II. anno 315, & 321. adversus Arium à S. Alexandro Episcopo Alexand., unaque ex 100. circiter Episcopis adunatum, ex quo adversus eundem Arium encyclicas ad Episcopos litteras, atque speciatim ad S. Silvestrum dedit idem S. Alexander, ut conjicere licet ex S. Liberio in epist. ad Constantium Imp. apud S. Hilarium in fragm., Theodoretto lib. 1. cap. 4, & Socrate lib. 1. cap. 10. Alexandrinum III. anno 329, aut 330. adversus eundem Arium, & Sabelium; in quo actum quoque de more diverso celebrandi Pascha; de schismate Meletii, & de Colutho Presbytero munia Episcopalia usurpante, cui Osius præfuit, & calculum adjecit suum S. Silvester. Legendi S. Athanasius in apolog. 2, Socrates lib. 3. hist. cap. 5; & Baronius ad annum 319. Alexandrinum anno 339. in causa S. Athanasii, e quo ad S. Julium exarata litteræ sunt, ut auctor est S. Athanasius in apolog. 2, cuique proinde probata S. Athanasii innocentia est. De Antiocheno supra jam actum est. Gangrenſe anno 324, vel 325, vel 326, vel post 340, & ante 357, ut Pagius arbitratur, de quo superius, in quo Eustathius, non quidem ille Armenus Monachus, ut putavit Baronius, sed Sebastenus, Arianarumque partium pseudo-Episcopus damna-

damnatus est, cujus errores innovarunt Lutherus, & Calvinus; ut videre est apud Natalem hist. Eccles. ad Sæculum IV. in Synopsi cap. 3. art. 10; cujus Concilii Canones Romanæ Ecclesiæ probatos constat ex S. Symmacho in Synodo Romana VI. anno 504. Vide Socratem lib. 2. cap. 43; Sozomenum lib. 4. cap. 24; recolere & dicta superiori §. 1. Mediolanense anno 345. juxta Papebrochium, aut 346. juxta Petrum de Marca, Sirmondum, & Pagium, aut 347. juxta Petavium, in quo reprobata formula *μακρότερον* ab Arianis in pseudo-Synodo Antiochena anno 345. adornata; & proscripta Ariana hæresis: id liquet ex epistola S. Liberii ad Constantinum Imp. apud S. Hilarium in frag. 1. Mediolanense alterum anno 347, aut 349, quod subditiuum putavit Sirmondus, cum priori confudit Petavius, vindicarunt autem, ac diligenter distinxerunt Petrus de Marca, & Pagius. In eo Ursacius, & Valens rogata venia in communionem recepti sunt: damnatus etiam hæresis nomine Photinus. Consulito Pagium ad cit. annum n. 8, & seqq. Alexandrinum sub S. Achanasio anno 362. contra Arianos, cui interfuit S. Eusebius. Parisiense eodem anno circiter, eademque de causa, cui S. Hilarius adfuit. Illyricianum anno 367. sub S. Liberio, aut verius sub S. Damaso anno 372, aut 373. pro fide Nicæna, ad cujus Concilii Episcopos datis litteris de rebus optime gestis sunt gratulati Italix Episcopi apud S. Hilarium in fragm., & Theodoretum lib. 5. cap. 11.

De Carthaginensi, & Africano dictum est supra. Antiochenum anno 380. contra Apollinarem, quod probavit Constantino-politanum I., ut constat ex epist. Synodica ad S. Damasum apud Theodoretum lib. 5. cap. 9. CæsarAugustanum anno 380. contra Priscillianistas, in quo scilicet damnati sunt Instantius, & Salvianus Episcopi, Elpidius; & Priscillianus laici. Sed & iidem Priscillianistæ pessime audierunt a Burdigalensi anno 385; Tole-tano I. anno 400; Hispanis duobus incerti loci sub S. Leone M.; & Bracarensi I. anno 560, quæ ab Ecclesia Romana eam ob rem sunt receptæ. Aquilejense anno 381. contra Palladium, & Secundianum Arianos Episcopos, & Attalum ejusdem sectæ Presbyterum, cui præfuit S. Ambrosius, illudque profecto acceptum habuit S. Damasus Pontifex Maximus; ut cujus causa eo in Concilio

cilio contra Ursicinum acta est. Petrus Franciscus Chiffletius Soc. J. in vindiciis oper. Vigili Tapsensis Aquilejensis Concilii acta seu subditiia expolit: quæ tamen genuina procul dubio ostendit Hermantius lib. 3. cap. 3. vitæ S. Ambrosii. Capuanum anno 389. contra Bonosum Sardicensem Episcopum, quem prædamnatum a S. Damaso refert Marius Mercator in 12. anathemat. Nestorii; & in caussa schismatis Antiocheni, cujus extinguendi provincia Theophilo Alexandrino demandata est, actaque probavit S. Siricius. Mediolanense apno 390. a S. Ambrosio adversus Jovinianum: actorum seriem ad S. Siricium misit idem S. Doctor, certioreque fecit juxta ipsius sententiam damnatum Jovinianum fuisse. Carthaginense II. sub S. Innocentio I. anno 416. ex Episcopis 68. coadunatum adversus Pelagium, & Cælestium, ex quo ad Innocentium I. Synodica missa rogant Patres, ut Synodi gesta auctoritate Apostolica confirmaret; quod ad votum cessit. Milevitanum ex Episcopis 61. anno eodem contra eosdem Pelagianos, ab eodemque S. Innocentio confirmatum. Carthaginensis duo intra unius anni 418. ambitum celebrata, quæ in unum confundere Baronius, & Antelmius dissert. 8. de operibus S. Leonis M., & S. Prosperi, probe vero distinxere Norisius lib. 1. hist. Pelag. cap. 14, Pagius ad hunc annum n. 7, & seqq., Usserius in antiq. Britan. cap. 10, & Vossius hist. Pelag. lib. 1. cap. 44, adversus Pelagianos; quæ S. Zosimo probata fuisse adparet ex rescripto ejusdem Zosimi, & S. Augustino epist. 47, nunc 215. ad Valentinum. Constantinopolitanum sub Attico anno 424. circiter, cujus meminit S. Augustinus contra Julianum lib. 3. cap. 1, contra Pelagianos, quod ratum habuit S. Cælestinus in epist. 5. ad Nestorium, quæ prostat 1. p. Concilii Ephesini cap. 8. edit. Harduini. Alexandrinum anno 430. a S. Cyrillo contra Nestorium de mandato S. Cælestini, a quo est confirmatum: Synodica eo ex Concilio ad Nestorium missa extat par. 1. Concilii Ephesini cap. 4. apud Harduinum pag. 1283. Arausicanum I. a S. Hilario Arelateni anno 441. ex Episcopis 17. collectum disciplinæ instaurandæ gratia, quod calculo comprobavit suo S. Leo M., non secus atque Constantinopolitana duo sub Flaviano anno 448, & sub Anatolio anno 450, de quo Quesnellus dissert. 1. Arausica-

num II. anno 529. a S. Cæsario Arelatensi, qui quum S. Felicis IV. auctoritatem adversus Semipelagianos sollicitasset, ab eoque dogmata de gratia, & libero arbitrio ex S. Augustino deflorata accepisset, eademque in Concilio protulisset, secundum eadem contra Semipelagianos est pronunciatum. Valentinum eodem anno, ab eodemque S. Cæsario contra eosdem Semipelagianos habitum: utrumque vero confirmavit Bonifacius II, sicuti constat ex ipsius epist. ad S. Cæsarium; & Cypriano in vita S. Cæsarii Confer & Eminent. Norisium lib. 1. hist. Felag. cap. 23.

Præter hæc, aliaque plurima, Romanæ Ecclesiæ consuetudine, ad quam approbe conformabantur, recepta sunt, usuque sacrata Concilia Carthaginensia septem: Bracarensia tria: Tolertana sexdecim: Hispalensia duo: Ilerdense, Gerundense, & Autisiodorense: Parisiensia I, & II: Cabilonense, & Triburiense: Turonensia I, & II: Germanicum, & Liptinense sub S. Bonifacio Mogunt. anno 742, & 743. a S. Zacharia Pontifice Maximo comprobata ex Benedicto Levita in præfat. ad tres posteriores libros Capitularium. Ad hæc Tricassinum I. anno 867. ab Hadriano II. in epist. ad Synodum Tricassin. Tricassinum II. anno 878. a Johanne VIII; ut nihil meminerim Ravennatensis, Ticinensis, Pontigonensis, Duziacensis, alterius Ravennatensis sub eodem Pontifice. Altheimetenense anno 916. a Johanne X. Ingilenheimense, & Trevirense anno 948. ab Agapeto II, teste Flodoardo ad annum 949. Vercellense anno 1050. contra Berengarium, & Johannem Eriogenam a S. Leone IX. Parisiense eadem de causa, eodem anno, ab eodemque Pontifice: quibus adnectenda Papiense, Remense, Moguntinum, Sipontinum, & Mantuanum ob causas diversas celebrata. Florentinum anno 1055. contra eundem Berengarium a Victore II; Turonense eodem anno contra eundem sub eodem Pontifice. Rotomagenense anno 1063. contra Berengarium sub Alexandro II. Pictaviense anno 1073, aut 1075. contra eundem, sub S. Gregorio VII. San Maxentianum in Pictavis ea de re, eodem anno, sub eodemque Pontifice. Burdigalense anno 1079. contra Berengarium sub eodem S. Gregorio. Mitto Concilia Melphitanum, Beneventanum, Trojanum, Constantiense, Placentinum, Claromontanum, Lemovicense, Turonense, Ne-

mausen-

mausense, Barense ab uno Urbano II. celebrata. Nannetense anno 1127. rogatu Hildeberti Turon. ab Honorio II. in epist. ad Episcopos Prov. Turon. Jotense anno 1133. ab Innocentio II. in epist. ad S. Bernardum, a quo, atque a V. Petro Clun. epist. 17. lib. 1. fuerat obsecratus. Parisiense anno 1147, & Remense anno 1148. sub Eugenio III. contra Gilbertum Porretanum, & Guidonem de Stella. Trevirensense anno 1148, in quo S. Hildegardis scripta examini supposita probata ab eodem Pontifice sunt. Turonense anno 1163. ab Alexandro III. contra Albigenfes. Præterea pleraque alia in Galliis, atque præsertim Parisiis, adversus eosdem Albigenfes habita, quæque Pontificibus fuere accepta. Colonienſe anno 1306. contra Biguardos a Clemente V. Posonienſe in Hungaria anno 1309, quod anno 1346. a Clemente VI. confirmatum est apud Labbeum tom. 11. Premo silentio pleraque, quæ adversus Johannem Wicleffum, & Hus, & sequioribus ævis adversus Lutherum, & Calvinum sunt celebrata. Complutenſe ab Alphonſo Carillo Archiep. Toletano adversus Petrum Oxomensem Pontificiæ infallibilitatis hostem infensissimum habitum, quod Sixtus IV. anno 1478. Constit. edita confirmavit. Mediolanenſe VI. anno 1582. a S. Carolo Borromeo acceptum Gregorio XIII. apud Labbeum tom. 15, & Harduinum tom. 10. Concilia denique a Ruthenis anno 1720, & a Maronitis anno 1736, celebrata, quæ confirmarunt Clemens XI. Constit. 57; & Benedictus XIV. anno 1741. Constit. 31; a quo pariter confirmata, Concilia Tarraconenſe anno 1732. pro reductione dierum Festorum de præcepto; atque Albanum in Regno Serviciæ anno 1744. Mitto cætera ne sim longior, nam allata abunde sufficiunt ad suadendum, & persuadendum, quod fuerat propositum, Romanum Pontificem Concilia Particularia confirmantem eadem ad eum auctoritatis gradum evchere, ut eorum dicto Ecclesiæ tuto adhærere ullo absque periculo erroris possit.

*Ex Jure interdictio Conciliis tam Generalibus, quam
Particularibus dignoscendi, ac dijudicandi de causis
Romanorum Pontificum.*

§. I I.

Hic est, ubi importuni, pugnacesque Jurium Pontificiorum hostes invidiam in Pontifices, quam possunt, maximam quærentes, obtrestando, & obloquendo obtrudent: Honorium in VI. & VII. Synodo damnatum: in Ephesina a Dioscoro contra S. Leonem M.; & in Constantinopolitana contra S. Nicolaum I. a Photio anathema dictum: in Constantiensi Concilio Johannem XXII, Gregorium XII, & Benedictum XIII. e Throno deturbatos: in Basileensi vero contra Eugenium IV. latam excommunicationis sententiam. Ante hac S. Damaso in Synodo II. Romana gravis personam criminis impositam. S. Bonifacium I. ad Synodum Spoletinam ab Honorio Imp., ut causam suam mereretur, evocatum. S. Sixtum III. in Romana quoque Synodo turpis criminis postulatum. S. Symmachum itidem in Synodo I. Romana in jus vocatum, jussuque experiri in judicio. S. Leoni III. in Synodo item multa impacta scelera. Johannem XII imo, ejusque successorem Benedictum V. loco detrufos. Gregorium VI. Henrico III. Imper. agente a Synodo Sutrina judicatum, ac sede motum. Alexandri II. agendi rationem examini Mantuanæ Synodi subiectam. S. Gregorium VII. in Conciliis Wormatiensi. & Papiensi anathematis vinculo innodatum; præterea in Möguntino, & Brixienti a Sede depositum. Paschalem II. in Lateranensi Concilio erroris se se redarguentem, ab Episcopis etiam nonnullis redargutum. Alexandrum III. in Papiensi item Synodo e gradu dejectum, ei suffecto Victore. Julio II. denique in Pisana Synodo intentatam litem, dictumque jus, ut proinde tantum ab his Pontificia confirmatione Synodos indigere, atque ex illa Synodis quidquam adquiri auctoritatis, quod potius Pontifices Synodis multis modis subiectos ire perspicuum sit.

Verumtamen quæ temere per summum nefas patrata leguntur,

tur, jus ullum parere nullo modo possunt. An putas Romani Pontificis auctoritati detractum, eidemque inultam labem, propterea quod in S. Leonem M. Dioscorus, quod in S. Nicolaum I. Photius, quod in S. Gregorium VII. Teutonicus, quod in Eugenium IV. Basilienfes ausu nefario sententiam dixerint? Næ qui id putaret, maximo in errore versaretur! Age vero singulis objectis responsum demus opportunum. Honorius, fateor, in Synodis VI, & VII. pessime audiuit (quamvis is sim ego, qui ejusdem fidem integram esse invictissimis argumentis jubeam, de quibus suo loco): at illius causam iccirco in jus revocare Patres illi, quod id juris a Pontificibus sibi fuisset indultum, permissumque, ut in Honorium quamvis satis functum a Synodis jus diceretur. Testem veritatis appello Hadrianum II, qui in epist. ad Patres Synodi VIII. perlecta act. 7. sic Photium perstringit: *Intollerabilis est ista præsumptio. . . Quis vestrum unquam tale quid audivisset Romanum Pontificem de omnium Ecclesiarum Præsulibus judicasse legimus, de eo vero quemquam judicasse non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus anathema post mortem sit dictum; sciendum tamen est, quod fuerat super hæresi accusatus, propter quam solum licitum est minoribus majorum suorum motibus resistendi, vel pravos sensus libere respuendi: quamvis nec ibi, nec Patriarcharum, nec cæterorum Antistitem cuiquam de eo fas fuerit proferendi sententiam, nisi ejusdem primæ Sedis Pontificis consensus præcessisset auctoritas.* Quia scilicet, ut adnotat Lupus in dissert. de Synodo VI., Apocrisariis suis privatis in instructionibus demandaverat S. Agatho, siquidem Græci Honorium damnandum contenderent, alias in Ecclesiæ unitatem non consensuri, dispensatorie damnari, ac pro innumerorum salute immolari permetterent, ut pote qui aliquid causæ dedisset. Confer interea Combesium in hist. Monothel.; Garnerium in append. ad notas cap. 2. libri diurni; Baluzium in vita Petri de Marca præfixa lib. de concord.; Tamagninum in hist. Monoth.; Natalem hist. Eccl. ad Sæcul. VII. dissert. 2; Pagium ad annum 633. n. 12. & seqq.; ad annum 648. n. 6. & seqq.; & ad annum 681. n. 7, & seqq.; Cavalcantem in vindic. Honorii, aliosque, de quibus suo loco. De Johanne XXII, Gregorio XII, & Benedicto XIII. satis superque dictum alibi est; scili-

scilicet, ut verbo dicam, illos se sponte Concilii Constantiensis iudicio subjecisse: sed & in illos eo in casu schismatis iudicium a Concilio exerceri potuisse. Quia tamen Romanus Pontifex charitatis vinculis, si quis alter, obstringitur, quibus tenetur impastorum criminum notas a se remove, ne Christi fidelibus scandalum ingenerare videatur, ea de re semel, & iterum Pontifices sponte qua Imperatores, qua Synodos propriæ innocentiae aut testes, aut Iudices deprecati sunt, aut non inviti sustinuerunt.

Pontificibus Romanis hacce in re, ut infamiam sibi aspersam eluere studerent, exemplo prævit S. Petrus, ut animadvertit S. Gregorius M. lib. 9. epist. 36, inquit: *Certe Petrus potestatem Regni celestis acceperat, ut quæque in terris ligaret... & quia ex admonitione Spiritus ad Cornelium gentilem ingressus fuerat, contra eum quæstio a Fidelibus facta est. Et tamen idem Apostolorum primus querelæ fidelium non ex potestate, sed ex ratione respondit, causam per ordinem exposuit. Si enim quum a fidelibus culparetur, auctoritatem, quam in sancta Ecclesia acceperat, attendisset, respondere poterat, ut Pastorem suum Oves, quæ ei commissæ fuerant, reprehendere non auderent. Sed si in querelam fidelium aliquid de potestate sua diceret, profecto Doctor mansuetudinis non fuisset.* Huic exemplo inhæsero S. Silvester, qui ad Constantini tribunal a sacrilegis accusatus (quo de crimine ignoratur: quod enim objecerunt postea Donatistæ de traditione SS. Librorum, cujus & participes agere SS. Marcellum, & Melchiam non erubuerunt, jamdiu expunxit S. Augustinus in brevic. collat. diei 3. cap. 18.) causam suam detulit, ut contra vim se, dignitatemque suam mereretur, ut legitur in epist. Synodi Romanæ ad Imperatores Gratianum, & Valentinianum. S. Paschalis I, qui ut sibi impositam geminæ cladis personam a Romanis quibusdam amoveret, (a quibus scilicet apud Lotharium accusatus fuerat, quod jussu, vel consilio ipsius Theodorus S. R. E. Primicerius, & Leo Nomenclator in suo Patriarchio Lateranensi primum excæcati, ac dein capite truncati fuerint iccirco, quod Imperatoris partibus studerent,) Paschalis, inquam, coram Oratoribus Lotharii iurjurando se ab hoc crimine purgavit, ut referunt Eginhardus, & The-

& Theganus apud Baronium , & Pagium in Paschali I. Non absterili modo Pelagius I. (si fides adhibenda Anastasio sit in ejus vita) quum falsis rumoribus auctor publicaretur malorum , quæ Vigilius Constantinopoli perpeffus fuerat , coram populo ambone conscenso , atque Evangelia , & Crucem Domini super caput suum tenens , ut tantam infamiam ab se removeret , juravit quia malum nullum contra Vigilium perpetrasset . Verum hanc Anastasii narrationem procul a veritate abire ostendunt Norisius in dissert. de V. Synodo cap.9. §.1. ubi & Petri Halloixii temerarios insultus perstringit , & post ipsum Pagius in Pelagio I. Scilicet Pelagius Constantinopolim a Vigilio accersitus pro tribus Capitulis pugnavit , Synodo V. subscribere renuit , qua de re in exilium pulsus est teste Victore Tunonensi . At mortuo Vigilio a Justiniano ab exilio revocatus tria Capitula damnavit ; ac proinde Justiniano agente Pontificatum ascendit . Romani quum a Pelagio tria Capitula damnata accepissent , ab ejus se communione segregaverunt ; quare coram populo ex ambone jurejurando Pelagius affirmavit nihil contra Synodi Chalcedonensis fidem in trium Capitulorum damnatione ab se intentatum fuisse . Confer ejusdem epist.2. ad Childebertum Regem Francor. apud Harduinum tom.3.p.331. Ergo ut ad propositas oppositiones revertatur oratio

S.Damasum in Synodo II.Romana adulterii nequiter accusatum a Concordio , & Callisto Diaconis Ursicini pseudo-Papæ partibus addictis , inustam calumniam eluisse inquit , accusatoribus ab Ecclesia ejectis : qua in re nihil juris a Synodo exercitum in Pontificem est , sed a Pontifice coram Synodo optime suæ famæ consultum , remotumque ab Ecclesia scandalis discrimen . Perspicuum id sit ex Romanæ Synodi epistola ad Gratianum , & Valentianum Imperat. a Sirmondo in append. Codic. Theodos. rejecta , ab Harduino tom.1. Concil. pag.839. relata , & a Coutantio epist. S. Damasi n.6. inserta : (quam quidem ad exitum anni 378. alii referunt , alii vero ad annum 381 , ac momenta in partem utramque expendit Labbeus tom.2. Concil. pag.1005.) in qua præmissis gratiarum actionibus ob confirmatum Pontifici lege Imperiali auctoritatem de Episcopis omnibus judicandi , conqueritur tum de Ursicino , Isaaco , Claudiano , aliisque partiariis Romæ turbas

turbas cientibus; tum de Episcopo Parmensi (cujus loco Portuensem legendum opinatur Tillemontius; sed Parmensem retinendum observat Coutantius); de Florentio item Puteolano, Restituto Africano, aliisque Pontifici obtinere perare detrectantibus, subjungens de S. Damaso: *In sua causa vestri tenet insigne iudicii: non fiat inferior his, quibus etsi equalis est munere, prerogativa tamen Apostolica Sedis excellit; ut iudiciis publicis videantur esse subiecti, quibus Sacerdotale Caput lex vestra summovit.* Perspectum sit etiam ex Rescripto Imperatorum Gratiani, & Valentiani (Imperatorum Rescripta in hac Ursinensi causa quinque diversa recensuit Baronius 1. & 2. ad annum 368; 3. ad annum 369; 4. ante annum 371; 5. ad eum annum) ex rescripto, inquam, ad Aquilinum Urbis Vicarium anno 378, aut 381, si-ve, uti verisimilius censuit Coutantius, inter annum 378, & 379. edito, cujus meminit Honorius Cod. Theodof. lib. 16. tit. 2. leg. 35, (quo loci perperam Gothofredus putavit ab Honorio laudatam legem a Gratiano post Synodum Cæsaraugustanam adversus Priscillianistas latam) quo in rescripto S. Damaso a calumniis redempto subtexunt: *Quicumque iudicio Damasi... condemnatus fuerit; & qui evocatus ad Sacerdotale iudicium per contumaciam non iuisset, ad Episcopale iudicium remittatur; vel Romam, vel ad eos, quos Romanus Episcopus Iudices dederit, sine dilatione contendat.* Ita integrum ab Imperatoribus jubebatur Pontificis jus summum in Episcopos omnes, locoque suo optime collocabatur.

S. Bonifacii, cujus Pontificiam Sedem invaserat, Symmachus Urbis Præfecti ope suffultus, Eulalius, in Synodo Spoletina anno 419. habenda causa, & electio ut ab Episcopis discuteretur, jusserat quidem Honorius Imper.; quia nempe falsis relationibus a Symmacho deceptus fuerat: sed supplici Romani Cleri libello de Bonifacii legitima electione certior factus Imperator, non secus ac de turbis ab Eulalio excitatis, ab eodem Symmacho, qui ab Eulalii partibus recesserat, Synodo infecta Bonifacium suo loco stare iussit. Quod si Bonifacius postea apud Honorium egit, ut lege lata ediceret, ne in Sede Apostolica collocaretur imperium, nisi qui a majore Clericorum numero electus fuisset, id egit

egit, ut Ecclesiæ paci consuleret, neve schismate novo discinderetur. Nec vero Imperator in Pontificem aggressus est, uti quem dubium antea haberet, velut actum in Constantiensi simili ratione est. Confer mutuas Bonifacii ad Hondrium, & Honorii ad Bonifacium litteras in Collect. Gratiani dist. 97. Cap. 1; Dionysii, Hadriani P. M., Isidori, ac Conciliorum. S. Sixti III. historiam, qua refertur ab Anicio Basso exconsule stupri crimine accusatus, qua de re congregata ab se Synodo, Clero quoque, Senatu, ac Imperatore coram ab se labem impactam amolitus sit, damnato ejus calumniatore, hanc, inquam, historiam, Synodum, & Sixti epistolam hacce de re ad Orientales scriptam, jure suppositionis arguunt Natalis hist. Eccles. ad sæcul. V. cap. 2. art. 5, & Pagius in brev. hist. in Sixto III. Nam acta illius Synodi falsa Consulum nota consignantur, scilicet nota Valentiniæ, & Anatolii 6. Kalendas Septembris, idest anno 440, quum Sixtus ejusdem anni 5. Kalendas Aprilis, jam mortem occubuisse: Epistola vero illa ad Orientales contexta est ex sententiis, ac latinis Concilii Toletani VIII; Felicis III; Gregorii M. 3. Hadriani I; Codicum Theodosiani, & Justiniani; Aniani interpretis, & Sixti Pithagorei; ac demum ex epist. 3. S. Fabiano falso adscripta. Falsam etiam Consulum notam præfert, scilicet Florentii, & Valentiniæ, quum in fastis consularibus nullus occurrat Florentius cum Valentiniæ Consul. Accedit, quod immanis est styli dissimilitudo a genuinis Sixti III. epistolis, quæ ad S. Cyrillum, Alexand., ad Johannem Antiochenum, ad Perigenem, ad Proclum, & ad Illyrici Episcopos inscriptæ leguntur. Adis laudatos auctores, unde hæc derivavimus: nec non Emin. Baronium ad annum 433; ac Petrum Contantinum in append. tom. 1. epist. Rom. Pontif. in Sixto III.

S. Symmachum quod spectat, Synodi IV. Romanæ Palmaris a loco dictæ Patres, & numero quidem 115, quamvis in vulgaris editionibus 74. dumtaxat subscripti legantur, ab se Pontificis causam judicari, nisi se Synodi judicio sponte permitteret Pontifex, nullo modo posse professi sunt: nam hæc habent acta: *Memorati Pontifices, quibus allegandi imminabat occasio, suggererunt ipsum, qui dicebatur impetratus, debuisse Synodum*

Part II.

G g

convoc-

convocare (non vero Theodoricum Regem) *scientes quia ejus Sedis primum Petri Apostoli meritum, vel Principatus, deinde secut a jussionem Domini Conciliorum venerandorum auctoritas, singularem in Ecclesiis tradidit potestatem; nec antedictæ Sedis Antistitem minorum subjacuisse judicio, in propositione simili forma aliqua testaretur. Sed potentissimus Princeps (Theodoricus) ipsum quoque Papam in colligenda Synodo voluntatem suam litteris demonstrasse significavit. Unde a mansuetudine ejus pagine postulatæ sunt, quas ab eo directus constabat, hæcque dari Sacerdotibus sine tarditate constituit. Duabus actionibus conclusa Synodus est: in 1. S. Symmachus ingressus, Synodo assensum præbuit declarans interea, *Ut tanti loci Præsul (verba sunt Symmachi) prius statui pristino redderetur, & tunc non ante veniret ad causam, & si ita recte videretur, accusantium propositionibus responderet. Sed & subdidit: Privilegia mea Regiæ submisi, & auctoritari Synodi dedi: ita legitur in actis Synodi. Accusabatur vero multorum criminum a schismaticis Laurentio pseudo-Pontifici studentibus: at compertum quum fuisset a scelesto illo ad dicendum contra Pontificem testimonium servos adductos fuisse, quos Canones, & Leges prohibent; quinimo in Pontificem cieri turbas ab inimicis, rem Theodorico deferendam Patres existimarunt, qui respondit: In Synodali esse arbitrio in tanto negotio sequenda præscribere, nec aliquid ad se præter reverentiam de Ecclesiasticis negotiis pertinere. Ita auguste Rex Arianus. Act. 2. Synodus decrevit, ut Symmachi causa divino judicio reservaretur, is vero ab æmulatorum suorum accusationibus liber, purusque criminis esset. Post Synodum autem Symmacho curante Laurentius in exilium ejectus est.**

Quid ad hæc, quod in Synodo præcedenti ordine III. prolata in medium Odoacris Regis lege Ecclesiasticæ libertati in electione Pontificis quammaxime infesta, hac ratione legem abrogandam Synodo approbante palam edixit Laurentius Mediolanensis: *Quia non licuit laico statuendi in Ecclesia, præter Papam Romanum, habere aliquam potestatem, cui obsequendi manet necessitas, non auctoritas imperandi: cujus dicto subscribens Eulalius Syracusanus ita subjunxit: Quod si cujuslibet Provinciæ Sacerdotes,*
intra

*intra terminos suos Concilio habito, quidquam sine Metropolitani, fuisse Antistitis auctoritate tentaverint, irritum esse debere Patres sancti sanxerunt; quanto magis, quod in Apostolica Sede, non existente Præsule, qui prerogativa Beati meritis Apostoli Petri per universum Orbem Primatum obtinens Sacerdotii, statuti Synodalibus consuevit tribuere firmitatem, a laicis, licet consentientibus aliquibus Episcopis, (qui tamen Pontifici, a quo consecrari probantur, præjudicium inferre non potuerunt) præsumptum, fuisse cognoscitur, viribus carere non dubium est, nec posse inter Ecclesiastica ullo modo statuta censeri? Validissimæ videlicet huic rationi ex Pontificis suprema potestate derivatæ innixi Præsules deinde Pontificem a jurisdictione Synodi immunem, exemptumque dixere: eademque ratione dixit etiam Ennodius, de quo mox, eique injuriam propterea intulit Dupinus, dum unicuique medium ab eo excogitatum ad Pontificem liberandum a Synodi judicio in Pontificis impeccabilitate repositum commentus est. Postquam vero in Synodo Palmari S. Symmachi honori, ac potestate optime fuisset prospectum, quum non defuissent projecti viri pudoris, conscientiæque profligatæ, qui contra hanc Synodum, ac S. Symmachum opus conscriberent sub hac epigraphe: *Adversus Synodum absolutionis incongrua*: (cujus fragmentum videtur esse, aut ex isto decerptum, quod extat in Archivo Ecclesiæ Cathedralis Veronensis, excerptumque exhibet Clariss. Blanchinus tom. 3. in S. Anastasio II.) proinde in Synodo V. Romana sub eodem Symmacho, ut Pontificum honori consulereetur impofterum, Canones aliqui restituti sunt, quibus summo petere cavere-tur inter alia: *Ne Oves, quæ Pastori suo commissæ fuerint, eum nec reprehendere, nisi a recta fide exorbitaverit, præsumant*. Præterea Ennodio Ticinensi imposita provincia (quam tamen eruditiconnulli demandatam a subsequenti Synodo V. existimant) ut pro ingenio, quo valebat, Apologeticum pro Synodo IV. Romana, quam schismatici mordebant, & Symmacho P. M. adornaret, quem librum deinde Synodus V. approbavit. Ennodius itaque apologetico elaborato hæc inter alia edixit: *Aliorum forte hominum causas Deus voluerit per homines terminare; Sedis istius Præsulem suo sine questione reservavit arbitrio... Voluit B. Petri**

Apostoli successores Calo tantum debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam . . . Unde dictum est: Tu es Petrus &c. & rursus Sanctorum voce Pontificum dignitatem Sedis ejus factam toto Orbe venerabilem, dum illi quidquid fidelium est ubique submittitur, dum totius corporis Caput esse designatur. Postremo S. Avitus Vienn. in epist. ad Faustum, & Symmachum Senatores suo, & Gallicanorum Episcoporum nomine conscripta, de hacce Synoda Romana, & causa Symmachi Papæ in ea Theodorici jussu pertractata, ita Italiæ Episcopos a quibus non nihil in hoc negotio præter jus, & fas intentatum, fuerat suspicatus, perstringens inquit: Dum de causa Romana Ecclesiæ anxii nimis, ac trepidi essemus, utpote nutare statum nostrum in lacescito vertice sentientes . . . perlata est sollicitudini nostra ab Italia in exemplaribus Sacerdotalis formula decreti, quam de Papa Symmacho . . . Italiæ Antistites ediderunt. Quam Constitutionem licet observabilem numerosi, Reverendique Concilii reddat assensus . . . non facile datur intelligi, qua vel ratione, vel lege ab inferioribus eminentior judicetur . . . Quod Synodus ipsa . . . prospiciens, causam, quam (quod salva ejus reverentia dictum sit) pene temere susceperat inquirendam, divino potius servavit examini. Quibus cognitis quasi Senator ipse Romanus, quasi Christianus Episcopus obtestor, ut . . . non minus diligatis in Ecclesia vestra Sedem Petri, quam in Civitate apicem Mundi . . . In Sacerdotibus ceteris potest, si quid forte nutaverit, reformari: at si Papa Urbis vocatur in dubium, Episcopatus jam videbitur, non Episcopus vacillare . . . Non est gregis Pastorem proprium terrere, sed Judicis. Viden Pontificis causam Synodi judicio nonnisi ex Pontificis concessione permissam; sed neque Synodum ausam fuisse in ejusmodi causæ cognitionem inquirere, religionique duxisse in Pontificis jas haud immigrare!

Quo circa dignus est, qui multis vapulet, Launojus vir intemperantioris criticæ, fideique sublevis, dum lib. 1. epist. 9. tom. 5. par. 1. in omne se latus convertit, ut S. Symmachum Romanæ Synodi judicio subjectum suaderet: contendens nempe per totum *Minorum*, quo utitur Synodus ad declarandum Apostolicæ Sedis Antistitem inferiorum non subjacuisse judicio, intelligendos non

non esse Episcopos, quos Symmacho, ejusque decessoribus *Collegas, Fratres, Coepiscopos, Communiſtros* appellare ſolemne eſt, quorumque, uti ſcribit idem Symmachus in epiſt ad *Æonium Arelatenſem, Unum eſt per diverſos Sacerdotium*. Ennodium vero infectatus temere ipſum neſciſſe prorſus, aut quod pejus eſt, diſſimulaſſe idem ſychophanta ait, quod Silveſter, & Damasus, quorum cauſſa in duobus Conciliis Laico uno, Eccleſiaſtico altero diſcuſſa fuerat, nec ignorarant, nec ſuppreſſerant ſilentio. Verum allata ex actis Synodi ſatis evincunt Launorum turpiter in errorem prolapſum, ac nomine *Minorum* non ſolos Clericos, aut laicos, ſed ipſos quoque intellectos fuiſſe Episcopos: nam ob S. Petri Principatum, & Conciliorum ſtatuta à S. Symmacho Concilium convocandum fuiſſe, ejusque cauſſam divino ſervandam judicio Synodus dilucide edixit. Eſto vero unum ſit Sacerdotium, non tamen unus eſt Sacerdotii gradus; ac Pontifici Sacerdotii ſupremus apex collatus fuit, ut plurimis adverſus Purritanos, alioſque Proteſtantes oſtendunt noſtrates Theologi, atque inter alios Thomaffinus vet., & nov. Eccleſ. diſcipl. par. 1. lib. 1. cap. 52; Duguetus Conſeren. Eccleſ. diſſert. 3; & aliis diſmiſſis noviſſime Claris. Mamachius orig., & antiq. Chriſt. lib. 4. cap. 4. §. 2. adverſus Wicleffum, Lutherum, Calvinum, Blondellum, Salmaſium, Drejerum, Ludovicum Capellum, Baſnagium, Mareſium, Chlarchſonum, Budæum, Tribechovium, Walchium &c., quos multis exagitat, perſtringit, proſternit. Sane niſi S. Symmachus alios Episcopos *Minores* ſe ipſo exiſtimaveſſet, in jus non vocaveſſet Arelatenſem, & Viennenſem Antiftites ad cauſſam dicendam de ſuarum Eccleſiarum privilegiis. Iniquior vero in Ennodium Launorſus eſt, nec enim ipſi commemoranda, SS. Silveſtri, & Damasi exempla incumbabant, quæ ad rem non erant; nam quemadmodum S. Paulus a Præſide vim patiens ad Cæſarem provocavit; ita S. Silveſter Conſtantini tribunal adhibuit, ut a ſacrilegis liber abiret. S. Damasus autem, uti docetur epiſtola Synodi Romanæ ad Imperatores Gratianum, & Valentinianum, cauſſam ſuam qua ad Synodi tribunal detulit, ut innocentiam ſuam redimeret, ac ſcrupulum omnem ex eorum animis eximeret; qua Imperatoris judicio ſtitit, ut a ſchiſmaticorum

corum calumniis, ac vi integer servaretur. Sed de hac re jam nimis. Adifis Baronium ad annum 502; Gratianum dist. 17. Cap. *Concilia* 6; Sommier lib. 6. hist. dogm. capp. 14, & 15; Labbeum tom. 4. Concil. pag. 1324; Harduinum tom. 2. pag. 969; & Natalem hist. Eccles. ad Sæcul. VI. dissert. 1.

Paucade S. Leone III. dicenda. Ille igitur, postquam ab Hadriani I. nepotibus oculis orbatus, ac lingua mutilatus fuisset, quæ nocte sequenti integra SS. Apostolorum intercessione recuperavit, quorundam, atrociorumque criminum accusatus est, teste Anastasio in ejus vita. Ea de re in Ecclesia S. Petri a Carolo Magno frequentissimi ex Gallia, & Italia Episcopi collecti sunt, qui omnes uno ore responderunt: *Nos Sedem Apostolicam, quæ est Caput omnium Dei Ecclesiarum, judicare non audemus. Nam ab ipsa nos omnes, & Vicario suo judicamur: ipsa autem a nemine judicatur; quemadmodum antiquitus mos fuit, sed sicut ipse, Summus Pontifex consuevit, jubeat, Canonice obediemus.* At Pontifex ambonem conscendit, & sacra Evangelia complexus coram omnibus palam juramenti religione se ab impactis criminibus purgavit, ut scilicet ab Ecclesia scandalum omne amoveret. Illust. Petrus de Marca lib. 1. Concord. cap. 11. §. 6. Gallicanæ Ecclesiæ gloriæ justissime vergit, quod hujusce genus in caussis non exiguum suæ eximie erga Apostolicam Sedem observantiæ specimen exhibuerit. Postquam enim ex S. Aviti Vienn. in epist. 31. sententia, quæ in S. Symmachi causa religiosa ceteris pariter Galliarum Præsulibus inhæreret, persuasionem rite deduxisset, quam perinde in causa pari S. Leonis III. iidem Antistites induissent, sequentibus exprimit: *Iisdem vestigiis haeserunt Episcopi, & Proceres Francorum una cum Romanis in causa Leonis III. Etenim quum frequentes adessent in Concilio Romano, præsentem ipso Carolo Francorum Rege, in has voces eruperunt, quas retulit Anastasius: Nos Sedem Apostolicam &c.*

Johannem XII, agente Ottone I. Imperatore, in Synodo Romana enormibus criminibus impetitum, scilicet quod Ordinationes in equili turpiter habuerit: quod puerum annorum 10. Episcopum ordinaverit: quod Johannem Cardinalem gladio interfecerit: quod prava muliercularum consuetudine se se dehonestarit,

rit, ab eadem Synodo exautoratum, ei suffectus Leone VIII. pseudo-Pontifice, non utique negaverim. At nego legitime id factum, quinimo factum per summum nefas contendo: ut id vero contendam illud efficit, quod supra dicebam, scilicet superiorem ab inferiori judicari non posse; Synodum quoque ab ipso Johanne fuisse congregandam: simili de causa S. Cyrillum, ut habetur act. 4. Concilii Ephesini, oblato libello exposulasse contra Johannem Antiochenum, quod adversus majorem Thronum, ut ajebat (scilicet Alexandrinum Antiocheno superiorem) depositionis sententiam temere, ac præpostere pronunciasset. Synodum quoque VIII. can. 21. cautum voluisse: *Ne contra summos Senioris Romæ Pontifices a Synodo ipsa universali audaçter sententia diceretur*: quibus alia mox testimonia adjiciemus. Qua de re jure optimo Johannes ipse congregata Synodo anno 964, scilicet anno sequenti, Leonem schismaticum, & acta Conciliabuli ab Ottone, ipsique devotis Episcopis habiti, ceù *Prostitulum favens adultero*, invasori scilicet alienæ sponsæ (Leoni) damnavit, & rescidit. Postremum hocce Concilium supposititium esse asserit Launojus lib. 4. in epist. 1. ad Ludovicum Maresum, argumento usus, juxta morem suum, negativo, quod nempe Scriptores illius non meminerint. At Launoii gerras explodit unum exemplar Vaticanum optimæ notæ, ac venerandæ antiquitatis, ex quo hujus Concilii acta ad annum 964. descripsit Baronius, quæ acta nec ipsi Centuriatores in dubium revocare sunt ausi. Sed & Sigebertus laudatus a Baronio hujusce Concilii summam exhibet, ipsiusque meminit Vincentius Bellovacensis Speculi hist. lib. 24. cap. 86. Potius, ac dubio procul Conciliabulum fuit Synodus illa, in qua exautorato Johanni suffectus est Leo VIII; non secus atque Romana Synodus anno 964, in qua satis functo Johanni suffectus Benedictus V. ab impio Leone a Sede deturbatus in exilium pulsus fuit, ubi hominem exuit. Pseudo-Pontifex ea quoque de re procul dubio Leo VIII. fuit, quamvis illum legitimum Pontificem, ac legitimam sub eo congregatam adversus Johannem Synodum dixerint Scriptores nonnulli, Germani præsertim Ottoni additi, Continuatores Luitprandi virum absque dubio tum Ottonis, tum Leonis VIII. partibus studentissimum (de quo

a Ba-

a Baronio, Vossio, Caveo, Dupino, Natali, aliisque disputatum est acriter, num a Luitprando sit alter) festati, Continuator Reginonis, Sigebertus, Martinus Polonus, Blondus Flavius, Platina, Schedelius, Philippus Bergomas, Trithemius, Onuphrius, Papyrus Maso, alique apud Launojum in cit. epist. ad Ludovicum Maresum; qui vel una actorum Synodi sub Johanne adversus Leonem celebratæ lectione refelluntur.

Unum addam hoc loci non ingratum scitu, nec inutile. Videlicet in pseudo-Synodo a Leone VIII. habita, edita circumfertur Constitutio, qua Ottoni Imperatori, ejusque successoribus facultatem perpetuo fecerit eligendi Romanum Pontificem, & investituras Episcopis tribuendi. Hanc Constitutionem, quam refert inconsiderate Gratianus dist. 63. cap. *In Synodo*, ceu genuinam ex Theodorico Niemo descriptam defendit Goldastus tom. 1. Constit. Imper., nec respuit de Marca lib. 8. Concord. capp. 12, & 29, qui cæteroqui lib. 1. cap. 11. consentit Johannis exauktionem nullius omnino extitisse momenti. Illa forsitan ea occasione confecta fuit, quod Ottone cum exercitu Romanam appellente, fugæque se commisso Johanne Papa, Romani armorum Ottonis vi perterriti eidem fidelitatem spondentes juraverint, nunquam se ad Pontificis electionem processuros, nisi postquam exploratam, perspectamque Imperatoris voluntatem habuissent, ejusque accepissent assensum. Verum prorsus commentitiam, ac subdititiam esse ostendunt Baronius, Pagius uterque, & alii, tum quia in ea mentio occurrit similis concessionis ab Hadriano I. Carolo Magno factæ, quam omnino spuriam esse, ac Hadriano suppositam inviste ostendunt laudati auctores; quibus adjungitur Natalis in Synops. hist. Eccles. sæculi VIII. cap. de Rom. Pontif.; ubi de Hadriano I; tum quia in eo exemplari quod ex Theodorico Niemo laudat Goldastus, dicitur Leo Ottoni concessisse, quæ Ecclesiæ Romanæ advenerant a Justiniano Imper., & Ariperto Rege, qui tamen nihil Ecclesiæ Romanæ contulere: dicitur etiam Ottoni concessisse Corsicæ Regnum, quod eo tempore nondum fuerat institutum; & Ducatum Istriae, & Dalmatiæ, qui nunquam juris Romanæ Ecclesiæ fuerat: tum quia Constitutionis hujus violatoribus non modo anathematis poena,

pœna, sed etiam capitis irrogatur, quæ plane pœna a stylo Pontificiarum Constitutionum quam abhorreat, non nemo novit. Eam igitur a schismatico quopiam confictam fuisse putat Pagius: sed etsi genuinus Leonis fœtus fuisset, quid illi a pseudo-Pontifice auctoritatis potuisset accedere? Sed de hocce commento fatis. Confer tamen Gretzerum in apolg. Baronii cap. 20; & defenf. in Goldastum lib. 2. cap. 15; Natalem Alexandrum hist. Eccles. ad sæcul. IX, & X. disert. 16; & Ludovicum Muratorium in præfat. ad Luitprandum tom. 2. Script. rer. Ital.

De Gregorio VI. gravior inter Eruditos concertatio exarsit. Pagius uterque, Senior quidem ad annum 1044. n. 1, & seqq., Junior vero in Gregorio VI. in ea firma persuasione obversati post alios sunt, quod Gregorius VI. ingenti pecuniæ vi Benedicto IX. persoluta, ac desuper Angliæ permisis redditibus ad Pontificatum ascenderit. Quam quidem conjecturam suam consueiunt testimoniis neutiquam contemnendis ductis ex Chonographo S. Benigni ad annum 1046. tom. 1. Specileg. Dacheriani; Hermano Contracto in Chron. ad eundem annum apud Canisium tom. 3. antiq. Lect.; Bonizone Sutrinio Episcopo, ac Scriptore cœvo in Epitome hist. Pontif. Roman., de quo Lambecius tom. II. Bibl. Cæsar. lib. 2. cap. 8, & Martinus Polonus in proœmio Chronici sui; Victore III. Papa lib. 3. Dialog. tom. 18. Bibl. PP.; Leone Ostiensi lib. 2. Chron. Cassin. cap. 80, quem tamen a Desiderio, five Victore III, quæ narrat, accepisse observavit Angelus de Nuce in notis ad ejus Chronicon; & Clemente II. ejusdem Gregorii VI. successore in epistola de sua electione ad Clerum, & popul. Bamberg., cui pridem Episcopi nomine præfuerat, quam exhibet Gretzerus in lib. de Divis Bamberg. in vita S. Henrici Imper. cap. 16. tom. 10, qui ad unum omnes auctores, & testes accedunt Gregorium VI. simonia invasisse Sedem Apostolicam, ac in Synodo Sutrina anno 1046. habita simoniæ se reum confesum, ac dignitate se abdicasse. Contra vero pugnant, auctoritateque Ottonis Frisingensis lib. 6. cap. 23; Glabri Rodulphi lib. 5. hist. cap. 5. apud Duchesnium tom. 4. Script. hist. Francor.; S. Petri Damiani in litteris gratulatoriis ad eundem Gregorium de sua electione; & Hildebrandi, postea S. Gregorii VII. eidem Pontifici individue

adjecti propugnant, atque ab omni simoniæ labe, ac suspicione liberare, & abstergere adnituntur Baronius ad annum 1044; Angelus de Nuce in excursu hist. ad Leonem Ostiensem tom. 4. Script. rer. Ital.; Ciaconius in Gregorio VI; Papebrochius in Conatu Chron. dissert. 36, alias 21; ac Thomassinus vet., & novæ discipl. par. 3. lib. 1. cap. 61. n. 1. in ea persuasione inrime infixi Gregorium VI. pecuniam dando Benedicto IX. Pontificatum non tam emisit, quam redemisit: hoc est altera via non affulgente ad abigendum hominem improbum Apostolicæ Sedi incubantem, seu verius ad hunc alliciendum, ut sacra dignitate, cui impar omnino erat, se abdicaret demum, mille denariorum Papiensium libras, ut habet MS. Papebrochii, aut millequingentas, ut apud ipsum tradit Benno, effudisse, bonaque fide id profecto egisse, quippe videri ei posset injuriam Ecclesiæ juste redimi quantovis impendio: in eundem Gregorium propterea ceu libertatis suæ auctorem sponte a Romano Clero vota sua, ac suffragia fuisse collata, ac Pontificem renunciatum: idque dignitatis non gratiæ datum, sed tantis ejus in Apostolicam Sedem meritis, quantis nullarefundi posset gratia, nisi Sedes ipsa Apostolica; ideoque a primo ad extremum ipsius electioni sinistræ quidpiam suspicionis, aut labis simoniacæ affricari nequire. Ut ut hæc se habeant tamen, certe utrinque convenit Gregorium VI. variis calumniis utique a pseudo-Pontificum partiaribus apud Imperatorem fuisse impetitum, non nisi tamen tyrannica vi de Pontificio Solio potuisse a Synodo desici: sponte Synodo adfuisse, ac præfuisse, ut oportebat, assensum quoque præbuisse suum, ac suapte Pontificatu se abdixisse: ad hæc albo legitimorum Pontificum, non secus atque Prædecessorem Benedictum IX, fuisse adnumeratum. Quo loci sane haud habitus est Silvester III. hujus nominis, qui sub id pariter temporis in Pontificiam irrepsit dignitatem: nam tum a Benedicto IX, tum a Sutrina demum Synodo gradu depulsus est, ac tanquam spurius ab Ecclesia semper habitus.

Alexandro II. impacta objectio jam diluenda. Verum operæ pretium est scire, quod Nicolao II. vita functo, a simoniæ, & incontinentiæ vitiis infamibus plerisque Episcopis Italis, ac Germanis habito Basileæ Conciliabulo anno 1061. Nicolai II. acta
omnia

omnia rescissa ausu temerario sunt, atque Agneti Imperatrici persuasum est, quod filius ejus Henricus IV. adhuc puer deberet in Pontificatu, quemadmodum in Regia dignitate, succedere: quæ de re maturandam Alexandri II. electionem Cardinales, ut Ecclesiæ cito prospicerent, optimo consilio duxerunt. Quod Alexander absque Imperatoris assensu fuisset electus, in causa fuit, cur a nonnullis Aulæ assentatoribus Cadolaus Pallavicinus Parmensis Episcopus ab Episcopis Vercellensi, & Placentino viris nequissimis in pseudo-Pontificem eligeretur Honorii II. nomine assumpto. De his actis S. Petrus Damianus opusc. 4. supra laudato, quod inscribitur: *Discepratio Synodalis inter Advocatum Regium, & Romanæ Ecclesiæ Defensorem* ita habet: *Damnatio Papæ tam gravis, & inexplicabilis est, ut non humano, sed divino dumtaxat sit tractanda judicio*. Porro in gestis Romanorum Pontificum a Nicolao Cardinali Aragonio collectis apud Baronium ad annum 1064, quo Synodum Baronius consignat, quam tamen anno 1067. consignandam ostendit Pagius in Critic., legitur S. Annonis Colonienfis Archiepiscopi Romam appulsi rogatu Mantuæ Synodum ab Alexandro II. indictam fuisse, in qua legitimam de se factam electionem ostendit, atque simoniæ vitio Pontificatum non obtinuisse: qui id vitii objiciebat Cadolaus a Synodo diris omnibus devotus fuit, atque Pontificis Romani electionem Imperatoris auctoritate, vel assensu non indigere statutum est. Qua de re legendum laudatum opusculum 4. B. Petri Damiani de jure electionis Pontificis egregie disputantis, atque Alexandri II. electionem præclare defendentis; nam acta Synodi Mantuæ perierunt. Quod si Alexander S. Annonis petioni deferens Synodum coegit ad suam electionem probandam; quinimo, ut refert Sigebertus in Chron., in Synodo jure jurando se a simonia expurgavit, nil mirum, nam id temporum malitiæ concedendum non modo, ut ait Pagius, sed caritati adscribendum, quæ erga Ecclesiam Pontifices ita obstringi censemus, ut ab eadem omne penitus scandalum amoliri debeant.

S. Gregorii VII. agendi rationem paucis, quoad ejus fieri poterit, modo perstringam, nam de illius animi fortitudine, quæ libertatis Ecclesiasticæ vindicem se præbuit, & assertorem acera-

rimum, plura alibi prosequemur. Henricum IV. Imperatorem ob usurpatas Ecclesiarum investituras, quas in Synodo II. Romana 50. Episcoporum sub poena anathematis prohibuerat, sæpius admonitum, Romam ad causam dicendam Gregorius evocaverat, minisque excommunicationis terruerat. In rabiem actus Imperator Wormatiæ Conciliabulo anno 1076. ex Teutonicis Episcopis congregato id nefasti egit, ut e Pontificatu Gregorium deturbaret; quod ei ex sententia successit: nam eo in Conventu multorum criminum persona sanctiss. Pontifici falso imposita, in Pontificem optimum anathema pronunciatum, atque e Pontificia Sede dejectus est. Absoluto Wormatiensi Conventiculo, missis ab Imperatore in Italiam Nunciis, aliud Papiæ Conciliabulum eodem anno coactum est, in eoque anathemati a Wormatiensi in Pontificem lato subscriptum; Pontifici detracta obedientia; juratumque a pseudo-Episcopis nullo modo deinceps Gregorium Pontificis honore, locoque habendum. Ausus temerarii atrocitate permorus Pontifex Synodum III. Romanam eodem anno 1076. habuit, in eaque Imperatorem, & Episcopos Moguntinum, Trajectensem, Bambergensem, aliosque id nefarie ausos, scilicet unitatem Ecclesiæ scindere, anathemate devinxit. In eadem Synodo III. exauctoratum quoque Henricum sunt, qui affirmant, quibus assentitur Pagius in brev. hist. Crit. in Gregorio VII. n. 43, aliis contendentibus nonnisi in Synodo VII. e Throno deturbatum Gregorii sententia Henricum fuisse. Ad meliorem frugem reverti Imperator visus est, veniamque suppliciter petenti facile indulgit Pontifex, atque excommunicationis vinculum relaxavit. Sed quoniam sciverat, se ab Henrici adulatoribus multis impetum criminibus, ac præsertim sibi impatiendam simoniæ labem, ut ab omnibus se purgaret, Imperatore, Episcopis, ac plebe coram in SS. Eucharistiæ Sacramento periculum fecit, quod ut faceret pariter Imperatori auctor fuit, quod facere tamen refugit. Postremo ad pristinam nequitiam perjurus Imperator regressus, in Pontificem inolescere, & debacchari rursus aggressus est, investituris iterum usurpatis, & Catholicis Episcopis atrociter divexatis: qua de re Gregorius Romæ anno 1080. coacta Synodo VII. frequentissima excommunicationis jaculum

in

in eos Principes sæculares, qui investituras Ecclesiasticæ dignitatis dare præsumerent, vibravit; Henricum iterato anathematis fulmine percussit, e Regni solio deturbavit; atque Imperium in Rodolphum translatum confirmavit: sed & in schismaticos Episcopos Tedaldum Mediolanensem, Guibertum Ravennatensem, & Rolandum Tarvicensem jam antea in Synodo IV. Romana anno 1078. excommunicatos, iterum anathematis telum intorsit. Imperator factò schismate, Moguntino primum, Brixienfi postea anno eodem 1080. habito Conciliabulo, actis in Synodo Romana circa investituras rescissis, & Gregorio deposito contra erexit in Papam Guibertum Ravennatensem. Ergo Gregorius anno 1081. Romæ Synodo VIII; & anno 1083. alia, seu IX. congregata iterum, atque iterum in Henricum, Guibertum, eorumque fautores schismaticos animadvertit: quam postremo sententiam adversus Henricum, & Guibertum, qui Clementis III. nomine se se inscribebat, in Synodo X. Romæ anno 1084. adunata confirmavit. Quinimo adversus eosdem schismaticos celebrata anno 1085. in edit. Harduini in Germania est Synodus Quintilineburgenfis, quæ a S. Gregorio pœnas in Henricum latas relaxari noluit non modo, sed confirmavit potius, declaravitque: *Nulli unquam licere Summi Pontificis judicium retractare, & de judicio judicare*. Postremam ut scelexi manum imponeret Imperator, atque ad cumulum schisma perduceret, Moguntiz anno eodem, qui supra 1085, altero coacto Conventiculo in Gregorium iterum latam depositionis sententiam confirmari, & Guibertum, seu pseudo-Clementem electum pronunciari curavit, quo anno S. Gregorius VII. hominem exiit. Sed eo satis functo non extinctum est schisma, quod annos 40. perduravit: nam Guiberto successi subinde sunt Albertus, & Theodoricus: sed de his alii. Ex his denique nefarie adeo in S. Gregorium gestis quis sanè consilii vir quidquam adversus Pontificis auctoritatem exculpat? Quis absque insigni schismatis nota, quam Pontifici detrahit, potiorẽ Synodo potestatem conciliare præsumat?

Paschalis II. plane esto non-innocens, nec culpa omnino carens agendi ratio fuerit, qua nempe Henrico Imperatori molestiam creanti investiturarum privilegium non tam concessit, quam per vim

vim extorquenti permisit: at in ipsum a quopiam jus, ac sententiam dici potuisse, hoc constantissime pernego; neque unum, qui id pernegem: nam Ivo Carnotensis epist. 235. ad Henricum Angeriensem Abbatem de hacce Paschalis culpa scribens: *Admonendus, ait, mihi videtur Papa, ut se judicet, aut factum suum retrahet. Quod si fecerit, referamus Deo gratias, & gaudeat nobiscum Ecclesia, quæ graviter languet, dum Caput ejus laborat tanta debilitatum molestia. Si autem in hoc languore insanabiliter agrotaverit, non est nostrum judicare de Summo Pontifice.* Imo epist. 283. suo, ac Episcoporum Provinciæ Senonensis nomine respondens Johanni Lugdunensi Archiepiscopo, qui ipsum, aliosque Episcopos ad Synodum celebrandam sollicitarat, ut Paschalis factum examini subjicerent; *Non videtur, inquit, nobis utile consilium ad ea Concilia convenire, in quibus non possumus eas personas, contra quas agitur, condemnare, vel judicare: quia nec vestro, nec ullius hominum probantur subjacere judicio.* Non ita plane modeste egere erga Pontificem Cardinales quidam, qui decreta S. Gregorii VII, & Urbani II. contra investituras defendentes, decrevere perinde nihil roboris habere, quæ adversus illa concesserat Paschalis. Neque magis æque Bruno Signinus Episcopus, qui cum aliis Præsulibus illud privilegium a Paschali largitum hæreseos insimulare non est veritus. Multo minus Guido Archiep. Viennensis, qui coacto Viennæ Concilio privilegium illud, quod a Paschali Henricus extorserat, rescidit, investituris hæresis ignominiam inflixit, quinimo se a Pontificis obedientia decessurum una cum ceteris Synodi Episcopis minitatus est. Johannes item Archiepiscopus Lugdunensis, & Goffridus Vindocinensis, qui investituris hæresis pariter labem inurere non dubitarunt. Verum hos omnes in Paschalem reverentia peccasse non modo, sed etiam in eo quod investituras hæreseos infamia notarent, facile probavit Ivo in laudatis epistolis præsertim in ea, quam suo, & Provinciæ Senonensis Episcoporum nomine ad Johannem Lugdunensem conscripsit: esse quidem investituras alieni juris, idest Ecclesiastici, invasionem, non autem errorem contra articulum fidei præferre: quod sane patet ex eo præsertim, quod S. Gregorius VII, Victor III, Urbanus II,

nus II, & Callixtus II. investituras diris cunctis devoteutes, nunquam earum defensoribus hæreseos dicam conscripserunt .

Quod si idipsum, quod concupiverat Ivo, sponte Paschalis præstitit, congregatoque anno 1112. in Basilica Lateranensi 300, & amplius Episcoporum Concilio, se ipsum in culpam vocans, factum suum Synodi iudicio corrigendum submitit illis verbis: *Scriptum illud, quod magis necessitatibus coactus...feci...sicut prave factum cognosco, ita prave factum confiteor, & omnino corrigi, Deo præstante, desidero; cuius correctionis modum Fratrum, qui convenerunt, consilio, iudicioque constituo, ne forte per hoc impetustum detrimentum aliquod Ecclesiæ, aut animæ meæ præjudicium relinquatur.* Quapropter Girardus Engolismensis Episcopus, & Sedis Apostolicæ Legatus Pontificis, & Synodi assensu hanc protulit sententiam: *Privilegium illud...a Domino Paschali Papa per violentiam Regis Henrici extortum nos omnes in hoc sancto Concilio cum Domino Papa congregati Canonica censura, & Ecclesiastica auctoritate iudicio S. Spiritus damnamus, & irritum esse judicamus &c.* Quod si iterum Paschalis idem privilegium in altera Synodo Lateranensi anno 1116. celebrata damnavit illis verbis: *Quod feci, pro liberatione populi feci; feci autem ut homo, quia pulvis sum, & cinis. Fateor me male egisse, sed rogo vos omnes, orate pro me ad Deum, ut indulgeat mihi. Illud autem malum scriptum...condemno sub perpetuo anathemate, & rogo vos omnes, ut idem faciatis.* Cui ceteri responderunt: *Fiat, fiat.* Si, inquam, Synodi iudicio se subjecit, non coacte fecit, sed fecit ex voluntate, fecit ex humilitate, fecit ex caritate, ut ab Ecclesia scandalum eliminaret, & a simpliciorum animo suspicionem omnem evelleret: fecit, ut exemplum poenitentiae, quo veniam promereretur, ceteris præberet: fecit exemplo S. Petri, de quo S. Gregorius homil. 18. in Ezech. S. Pauli reprehensionem ideo non moleste tulisse ait: *Quatenus qui primus erat in Apostolatus culmine, esset & primus in humilitate.* Cæterum, Brunoni Signino subdenti privilegium illud hæresim præsetulisse respondit Paschalis: *Ecclesiam Romanam nunquam habuisse hæresim, atque pro ea orasse Dominum, quum dixit: Rogavi pro te &c.* Quæ quum jam a nobis supra observata sint, non est cur eadem

eadem refricemus. Sed neque defuerunt, qui omnino a culpa Paschalem excusarent, qualis Ivo fuit una cum Episcopis Provinciæ Senonensis, tum quia eo in privilegio electionum libertatem integram jussit servari, omnemque ab eis simoniam procul exclusit, regium assensum dumtaxat indulgens: tum quia, ut ipse affirmat, id necessitate compulsus, nempe ut ingruentia, ingentiaque mala ab Ecclesia averteret, quo in casu Pontifices frequenter, æconomia quadam usos, temporum nequitia quidpiam indulgisse, nisi in Ecclesiastica historia valde hospes ignorat: tum quia iusta intercedente causa Canones Ecclesiasticos relaxare, posse Pontificem infra ostendemus; neque vero privilegium illud divino cum jure pugnasse supra ostensum est. Hæcenus de Paschali.

De Alexandro III. paucioribus, quoad ejus fieri poterit, agere nunc præstat. Igitur Alexander III. in electione 23. Cardinales suffragatores habuerat; Victori ex adverso votis suis quinque dumtaxat Cardinales accesserant: quia vero hic Friderici I. Imper. gratia potiebatur, ille vero Imperatori erat invisus, Imperator Papiæ Concilium celebrandum indixit, ipsumque adesse Alexandrum jussit, ut electionis utriusque merita in trutina ponerentur. At respondit Pontifex. *B. Petro, & per eum Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ hoc privilegium legitime a Domino Jesu Christo, Sanctisque Patribus traditum, & per prospera, & per adversa, etiam cum sanguinis effusione, usque ad hæc tempora conservatum, ut universarum Ecclesiarum causas ipsius auctoritate discuteret, ac finiret, ipsa vero nullius unquam judicio subjaceret.* Ita refert Baronius ex Vaticano Codice. Quibus nihil apertius, aptiusque pro optima causa, quam propugnandam assumpsi. Interea anno 1160. habita est Papiæ pseudo-Synodus, cui adfuere 44, aut 50. Episcopi improbæ voluntati Imperatoris devotissimi, a quibus sententia dicta in Alexandrum est, eoque a Pontificatu amoto, Octavianus, dictus Victor IV, legitimi Pontificis loco est salutus. Papiensis Conciliabuli acta, & Victoris pseudo-Papæ electionem a schismaticorum hominum factione anno sequenti 1161. confirmari in altero apud Laudam celebrato Conventu jussit Fridericus: fatis functo Victore ipsi a schismaticis successus est Guido Cremenensis, dictus Paschalis III, cuique ut confirmaretur pestilen-

tix Cathedra, Conciliabulum Herbipoli in Franconia anno 1166. Imperator coegit: eoque mortalitatem expleto anno 1170. substitutus est a schismaticis Johannes Struimenfis Abbas, dictus Calistus III. Verumtamen pro Alexandro III, seu Pontifice indubio, rejecto cum anathemate Victore, steterunt Orientales Episcopi in Concilio Nazareno anno 1160. collecti sub Amalrico Patriarcha Hierosolymitano, dederuntque epistolam Synodicam ad Alexandrum: Hispani, sicuti liquet ex epist. Arnulphi Lexoviensis egregii ejusdem defensoris in epist. ad Cardinales: Hiberni, & Norvegi, veluti constat ex eadem epistola: Angli in Concilio apud novum Mercatum in Neustria coadunati anno 1161: Gallicani in Conciliis Bellovacensi, Tolosano anno 1161; deinde in Monspessulano anno 1162, & anno sequenti in Turonensi congregati, cui Alexander ipse praesuit, interfuere quoque 17. Cardinales, 124. Episcopi, Abbates 114, & ex Anglia S. Thomas Cantuariensis: quo in Concilio acta Papiensis Conciliabuli damnata sunt; Victor, & ejus fautores anathemate devincti. Romam rediit Alexander anno 1167. in Lateranensi Basilica habita Synodo Fridericum excommunicavit, imo, ut nonnulli volunt, exautoravit. Postremo, Deo animum Imperatoris tangente, Fridericus anno 1177. in Concilio Veneto ejurato schismate ad Ecclesiae unitatem rediit; Alexandro tanquam legitimo Pontifici obedientia semet obstrinxit; rejectoque pallio ad pedes Pontificis totum se in ipsius potestatem transcripsit: quem Alexander benigne elevans admisit in osculo, & benedixit, & ab censuris absolvit, uti referunt acta Veneti Concilii. Ex quibus vides Pontificiae dignitati vel a Concilio, vel ab Imperatore nihil derogatum, imo multum adfertum. De Fabula denique, qua fertur Alexander fastu inaudito Friderici caput pede pressisse, consule, qui abunde hanc expungunt, Baronium ad annum 1177. n. 85, & seq.; Contelorium in narrat. concord. inter Alexandrum III, & Fridericum I; Gretzerum tom. 6. pag. 674; & Muratorium Annal. Italiae tom. 7. pag. 28. His unum addam, quod Philippus, qui quondam de Imperio cum Ottone IV. decertarat, postquam Innocentio III. scripsit paratum se esse Pontifici satisfacere, si iniquopiam ab ejusdem obedientia, aut reverentia deflexisset, sub-

dit Pontificem propriæ relinquere conscientiæ, si Imperium, aut ipsum læssisset, hanc rationem proferens: *Judicium vestrum soli Deo reservetur, ejus judicium, & examen, quod sibi soli debetur, nobis non quarimus usurpare.* Adis Raynaldum ad annum 1206. n. 15, & 16. Quod reliquum foret, de Julio II. in jus a Cardinalibus in Pisano Conventu vocato nihil impræsentiarum subtexere juvat; quandoquidem eo de Conventiculo diris cunctis devovendo satis egimus, quum de Concilio Lateranensi V. sermonem instituimus, unde recolenda tibi, si aveas, ibi dicta sunt.

Ex jure Pontificis in Canones

ARTICULUS IV.

*Ex jure condendi Canones in Conciliis sive Generalibus,
sive Particularibus.*

§. I.

P Rincipio quidem Synodis Oecumenicis in Oriente celebratis Romanos Pontifices legem, quam tenere deberent, præscripsisse, atque decreta qua circa fidem, quæ circa personas, quibus nihil ipsis, præter quam parere, esset reliquum, direxisset, atque ita alias inter Ephesinæ S. Cælestinum; Chalcedonenſi S. Leonem; Constantinopolitanæ III. S. Agathonem; Constantinopolitanæ IV. Hadrianum II. satis, superque, opinor, quum de illis disputaretur, est demonstratum. In Synodis autem in Occidentis plagis habitis cuncta ferme ad Pontificum nutum ab ipsorum Legatis gesta, si quando abfuere, aut a Pontificibus ipsis edicta, quando præsentia sua aderant, ut demonstramus, non multis indigemus: id enim indicasse sat erit, ut planum fiat jure Petrum de Marca pronunciasse lib. 5. Concord. cap. 8. §. 4. *Sane quæ nam futura sit Summi Pontificis potestas in Concilio œcumenico facile animadverti potest. Nempe rerum gerendarum, & sanciendarum auctor esse debet, quemadmodum & Senatus consulta olim*

in

*in imperio fiebant auctore Principe . Ergo in Lateranensi I. anno 1123. adversus Laicas investituras Callistus II. Canones elaboravit . In Lateranensi II. adversus Petrum Abælardum , & Arnaldum Brixiensem anno 1139. Innocentius II. anathemata intorsit . In Lateranensi III. contra Catharos , & Valdenses anno 1179. Canones ab Alexandro III. conditi sunt . In Lateranensi IV. anno 1215. contra Albigenſes , & Almaricum Innocentius III. censuras vibravit , & Canones edidit . In Lugdunensi I. anno 1245. Innocentius IV. in Fridericum II. sententiam tulit . In Lugdunensi II. anno 1274. contra Græcorum errores B. Gregorius X. decreta constituit . In Viennensi anno 1311. unus Clemens V. Templarios abolevit ; Beguardos confixit ; & Constitutiones elucubravit . In Constantiensi anno 1417. Martinus V. in Florentino anno 1438. Eugenius IV. ; & in Lateranensi V. anno 1512. Leo X. quæ credenda , quæque agenda forent , editis Constitutionibus , aut Canonibus promulgatis præscripserunt . Nihil morabor ceteras particulares Synodos qua in Orientis , qua in Occidentis Provinciis , ac præsertim Romæ celebratis , quarum , quæ præcipuè videbantur , elenchus brevis superius exhibitus est , quibus plane ea ratione auctoritas invictissima accessit , quod eadem Pontifice Romano aut præſidente , aut præcipiente , aut probante celebratæ sint . Hinc Cap. *Si quis* 25. q. 2. habetur : *Si quis dogmata , mandata , interdicta , sanctiones , vel decreta pro Catholica fidei disciplina , pro correctione Fidelium , pro emendatione sceleratorum , vel interdictione imminentium , aut futurorum malorum a Sedis Apostolica Præsule salubriter promulgata contempserit , anathema sit .* Hinc Cap. *Ubi periculum* de Elect. in 6. §. *Cæterum* . legitur : *Romanus Pontifex dicitur Doctor universalis Ecclesie , & Gregis Domini director .* Cap. *Multis* , & Cap. *Concilia* dist. 15 , & Cap. *Significasti* de elect. dicitur : *Quasi Romana Ecclesie legem Concilia ulla præfixerint , quum omnia Concilia per Romana Ecclesie auctoritatem , & facta sint , & robur acceperint .* Similia leguntur Cap. *Silite* ; Cap. *Unam Sanctam* , & Cap. *Novit* de Judiciis . Hinc Cap. *Quum sit Romana Ecclesia* de Appellat. declaratur : *Quum sit Romana Ecclesia Caput , & Magistra omnium Ecclesiarum disponente Domino constituta , & ad eandem consul-**

tationes, & quæstiones de diversis Mundi partibus merito referantur. Hinc jure Bail tom. 1. Concil. in appar. de tripl. verbo Dei, tit. de verbo Dei definito ait: *Quum robur, & potestas Concilii ab eo dependeat, quem Christus Vicarium suum generalem super universam Ecclesiam constituit, ac proinde omnes Ecclesie Prælati etiam in Conciliis Romanum Pontificem maxime debent revereri, ne inanes sint eorum definitiones, ejus auctoritate destitutæ, & illegitima habeantur Concilia, ut sæpe factum est.* Legendus eandem in rem Fagnanus in 3. ad Cap. *Majores* n. 36. de Baptis., & in 1. ad Cap. *Antigonus* n. 48. de Pactis, & in 1. ad Cap. *Syniscalci* de Elect. Adcundus ipsemet etiam Petrus de Marca lib. 1. Concord. cap. 8. plurimis ostendens a Romanis Pontificibus insitum jus qua in condendis legibus, qua in puniendis transgressoribus, qua in judiciis ferendis, qua in relaxandis juribus cum in Oriente, tum in Occidente nullo non tempore exercitum.

Neque vero obtrudant Pontificiæ potestatis Osiores a præfca, & deinceps ætate Romanos Pontifices se se Canonibus in Conciliis conditis obstrictos, eorundemque executioni urgendæ obligatos falsos fuisse, & profectos; adeoque tantum abesse, ut se illis superiores facerent, ac potestatem arrogarent, prout alliberet, illos condendi, conditisque Concilia obstringendi. Ita S. Innocentium I. in epist. 7. ad Clerum, & populum Constantinopolit. apud Sozomenum lib. 8. cap. 26. ea de re Canonem 3. Concilii Constantino-
politani I. abrogasse iccirco, quod Canonibus Nicænis esset adversus. Quam in rem legendi Quæsnellus, si licet, disert. 12, & Coutantius in notis ad hanc epistolam S. Innocentii. Ita S. Zosimum in epist. 5. ad Episcopos Provinc. Vietn., & Narbon. II. veterum Canonum se retinentissimum exhibuisse, ac Canonem 1. Concilii Taurinensis anno circiter 397. juxta Baronium, aut 401. juxta Pagium, quo Proculus Massiliensis Episcopo jus in Provinciam secundam Narbonensem fiebat, abolevisse, quod Arelaten-
si Primati injuriam faceret, cui pridem decretis Patrum (intellige Rom. Pontificum) jus illud fuerat adsertum. Ita S. Bonifacium I. in epist. 12. edit. Coutantii ad Hilarium Narbonensem e contrario Patroclum Arelatensem, quod alienæ Diocæsis Episcopum in-
consulto Metropolitano ordinasset, ea de re reprehendisse, quod
in

in Canones peccasset . Ita S. Cælestinum in epist. 3. edit. ejusdem ad Illyricos sacris Canonibus subjectum se enuntiasse . Ita S. Leonem M. in epist. ad Synodi Chalced. Patres ; & in epist. ad Marcianum Imp. Canonem 28. Concilii Chalcedonenſis improbasse ideo , quod Nicænis Canonibus opponeretur . Ita S. Hilarem in epist. ad quosdam Galliarum Episcopos tum Mamertum Viennensem , qui Diensibus Episcopum ordinarat , gravibus objurgasse ; tum Ebredunensi Ecclesiæ integra sua jura restituisse . Ita S. Felicem III. in epist. ad Veranionem Episcopum Sedem Apostolicam Chalcedonenſis Concilii executricem nuncupasse , eaque de causa Zenonis Henoticum rejecisse . Ita S. Gelasium I. in epist. 7. edit. Hard. Episcopos Dardaniæ admonuisse , ne Eutychianis communione jungerentur in Concilio Chalcedonenſi proscriptis , cujus Canonum executionem Sedi Apostolicæ demandatam dicit . Ita S. Symmachum in epist. ad Æonium Arelat. conquerentem , quod Avitus Viennensis Ecclesiæ suæ jura invaderet , & in epist. ad Avitum Vienn. questum , quod Pontifex jus ordinationum Ecclesiæ Arelatenſi adjudicasset , (quippe Arelatenſi Ecclesiæ primatum asseruerant Pontifices Romani ,) controversiam ex sacris constitutis dirimendam ad suum tribunal retraxisse . Ita S. Hormisdam in indiculo , quem dedit Ennodio , & Fortunato Episcopis Constantinopolim ab se missis , ad Anastasium Imper. pro pace Ecclesiæ procuranda , provide cautos , & integros manere jussisse Canones Concilii Chalcedonenſis . Ita Bonifacium II. decretum suum , quo Vigilium sibi successorem designaverat , ceu sacris Canonibus adversum delevisse . Ita Johannem II. in epist. 6. ad S. Cæsarium Arelatensem ex sacris Canonibus ejus judicium contra Contumeliosum Rejensem Episcopum confirmasse . Ita S. Agapetum I. in epist. 2. ad eundem Cæsarium Arelatensem significasse neque ab se bona Ecclesiarum alienari posse , quod id sacri Canones prohibeant . Ita S. Gregorium M. lib. 1. epist. 24. ad Johannem Constantinopolitanum venerari , & amplecti Concilia officio duxisse . Ita S. Martinum I. in epist. 5. ad Johannem Philadelphiam Episcopum acta Synodi Lateranensis contra Monothelitas misisse , eisdemque in Oriente Sedis Apostolicæ Vicario constituto Canonum executionem , & custodiam enixe commendasse . Ita Johannem VIII.

Carolo Regi Anspertum Mediolanensem Antistitem suæ Sedi restituere denegasse, contra statuta Majorum se agere non posse asseverando. Ita Paschalem II. in Synodo Lateran. se contra Canones concedendo Investituras deliquisse confessum; atque in epist. ad Balduinum Hierosolymorum Regem, qui Daimbertum Patriarcham Hierosol. gradu suo pepulerat, eique Ebremarum subrogarat, juxta Canones hunc quidem sede movendum, illum vero suo restituendum loco sanxisse. Ita Eugenium III. in epist. ad Episcopos Germaniæ improbasse factum Friderici Imperatoris, quo Episcopum quemdam e sua Sede ad Magdeburgensem transtulerat, dispensationemque impertiri renuisse, ajendo contra Deum, & contra Canones se petitioni ullæ præbere consensum non posse. Ita Lucium III. in epist. ad Raynaldum Noviomensis Episc. se Canonibus obstrictum ultro citroque fuisse professum. Ita Innocentium III. ad Philippum Regem Galliarum scripsisse se absque Concilii deliberatione cum ipso in Matrimonii impedimento non posse dispensare, ut nempe, dimissa Ingelburge, Mariam superinduceret. Eundem Pontificem Bartholomæo Archiep. Turo-nensi jus Metropoliticum adseruisse, quod ab eo abjudicabat suæ Sedi vindicans Dolensis Episcopus. Præterea in epist. ad Balduinum Imper. Constantinopolitanum, postquam Thomæ Mauroceni, eo quod contra Canones a Clericis, & Laicis Patriarcha Constantinopolitanus fuisset renuntiatus, electionem irritam dixisset, Balduini tamen precibus eandem sanavisse, suæque auctoritate confirmasse. Legendas volunt etiam Innocentii III. epistolas tum ad Nicolaum Melitensem, tum ad Cantuariensem Episcopos, quibus irrita jubet quæcumque contra sacros Canones fuissent attentata. Ita Paulum II. certas leges, quibus ante electionem fidem suam juris jurandi religione obstrinxerat, in Conclavi sancitas, Pontificem factum mutato consilio abrogasse, illis ut pote sacris adversis Canonibus, Pontificem electum nullo modo ligari posse affirmando. Similibus in Conclavi legibus latis se se obligasse ante electionem voto, ac juramento Pium III, & Julium II. legimus apud Baronium, & Raynaldum. Pontifices ergo, concludunt, legibus, ac maxime in Concilio generali editis parere necesse est, ac proinde Conciliis generalibus subiectos esse. Quod confirmant ex professione

sione fidei, quam a sæculo VII. usque ad XIII. ante ipsorum inaugurationem publice emittere Pontifices Romani consueverant, qua spondebant se observaturos diligentissime decreta omnia tum a Prædecessoribus, tum a Synodis canonice statuta; ac disciplinam ab illis traditam illibatam custodituros: uti legitur in libro diurno Rom. Pontificum, quem egregiis notis illustratum edidit vir doctissimus P. Garnerius Societ. Jesu.

Nam reponimus 1, quod quamvis daremus Romanos Pontifices, aut ratione pacti impliciti cum Ecclesia, aut ratione explicitæ promissionis, ad Ecclesiam regendam juxta Canonum regulas obstringi, & obligari, exinde tamen haud consecraretur illorum potestatem infra Canones, aut gradu inferiorem Concilio fore, neque ullo modo supremam esse in Ecclesia, aut supra Ecclesiam. Quandoquidem, ut rite animadversum a Grotio, & Puffendorffio est lib. 1. de Jure B., & P. cap. 3. §. 16, juncto Coccejo ibidem; ac lib. 7. de Jure N., & G. cap. 6. §. 10, & seqq., non idem plane est putandum esse potestatem aliquam summam, ac a nullo pendentem, atque absolutam, nulloque termino circumscriptam. Ut enim potestas suprema sit, atque independens, id satis est, ut ea vi coactivæ nullius subjiciatur: ut vero sit absoluta, atque illimitata, oportet ut nulli pacto, nullique promissioni illigetur. Quare fieri optime potest, ut Pontificis Romani potestas suprema sit, atque a Concilio independens, quamvis Canonibus regulis obstricta foret; ac propterea vi quidem directiva, velut ajunt, Canones observandos ab illis fore sequeretur, non sequeretur illos vi coactivæ obnoxios esse, adeo, ut in ipsos, si Canones infringerent, animadvertere Concilium possit. 2. Quandoquidem Canones in triplici differentia sunt, ut alii sint juris Divini, alii juris Naturalis, & alii juris Ecclesiastici: præterea quum Romanorum Pontificum dispensationes, quæ contra Canones fieri contingeret, trifariam considerari possint, ut earumdem aliæ dicantur fieri invalide, aliæ fieri illicite, aliæ vero tum invalide, tum illicite, propterea ex Canonibus Pontifices obstringi aliis quidem lege Divina, aliis lege Naturali, aliis denique lege Ecclesiastica. Circa primi, aut secundi generis Canones Romani Pontifices plane dispensare ordinaria potestate non possunt,

possunt, at bene extraordinaria, ut sæpe factum est; siquidem divini, & naturalis juris interpretes sunt: si enim de ordinaria dispensatione esset sermo, ea illicita non modo, sed etiam invalida esset. Circa vero Canones 3. generis vi quidem coactiva ad eos non tenentur, bene vero vi directiva. Quia de re si dispensare circa illos contingat, dispensatio semper valide fiet; at si fieri contingeret absque necessitate, aut utilitate, ea tunc foret illicita: quarum conditionum si una, vel altera adsit, non modo valida, sed etiam licita erit. De primi ergo, atque secundi generis Canonibus intelligendi sunt Romani Pontifices; qui quandoque sacris se obstrictos Canonibus fassi sunt, & professi: sicuti S. Martinus I. in epist. ad Johannem Philadelph. inquit: *Defensores divinatorum Canonum, & custodes sumus, non prævaricatores*: S. Gelasius in epist. ad Dardaniæ Episcopos scribens: *Uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesia probavit assensus, non aliquam magis exequi Sedem præ ceteris oportet, quam primam*: & S. Gregorius M. lib. 1. epist. 24. ajens: *Dum Concilia universali sunt consensu constituta, se, & non illa destruit, quisquis præsumit aut solvere, quos ligant, aut ligare, quos solverint*. Circa vero Canones 3. generis eas geminas aureas regulas observari voluere Pontifices, scilicet quod absque *Necessitate*, aut *Utilitate* dispensationes non concederentur. Unde optime agebat S. Leo M. in epist. 98. ad Rusticum relatus Cap. 2. dist. 14. *Sicut quedam sunt, quæ nulla possunt ratione convelli, ita multa sunt, quæ pro consideratione atatum, aut pro necessitate rerum oporteat temperare*. Quorum similia scribit in epist. 25, & 84. perperam a Gratiano S. Damaso adscripta: *Norma sanctorum Canonum, qui sunt spiritu Dei conditi, & totius Mundi reverentia consecrati, fideliter a Nobis est scienda, & diligenter tractanda, ne quovis modo SS. Patrum statuta absque inevitabili necessitate ... transgrediamur*. S. Celestinus in epist. ad Episcopos Illyrici: *Dominentur nobis regulæ, inqueibat, non regulis dominemur. Simus subiecti Canonibus, dum Canonum præcepta servamus*. B. Benedictus XI. de incommotis loquens, quæ ex dispensationibus nascuntur Extravag. Inter cunctas S. sane de Privileg., Plerumque, dicebat, pariunt novitates, discordiam, præsertim dum ab eo, quod dici æquum vi-

sum

sum est, per novam Constitutionem receditur, nec quare receditur, utilitas evidens, vel alia causa subest. Bonifacius VIII. relatus Cap. *Alma Mater de sent. Excom. in 6*, *Alma Mater*, ajebat, *Ecclesia plerumque nonnulla rationabiliter ordinat, & consulte, quæ suadente subjectorum utilitate consultius, & rationabilius revocat, in meliusque commutat.* Denique Urbanus II, Paschalis II, & Innocentius III. supra relati duas illas regulas in dispensationibus concedendis religiose servandas jubebant, scilicet: *Urgentem necessitatem, aut evidentem utilitatem.* Ad hæc S. Bernardus lib. 3. de Consider. cap. 4. *Spiritualis homo*, scribebat, *qui omnia judicat, ut ipse a nemine judicetur, opus suum tria quadam consideratione præveniet, primum quidem an liceat, deinde an deceat, postremo an expediat: nam etsi constet in Christiana utique Philosophia non decere, nisi quod licet, non expedire, nisi quod decet, & licet, non continuo tamen omne, quod licet, decere, aut expedire consequenter erit &c.* Hisce nempe regi Eugenium III. in Ecclesiæ regimine volebat regulis. Audiendus item S. Thomas, qui 1. 2. q. 76. art. 4. *Si Rector*, inquit; *Universitatis absque ratione pro sola voluntate licentiam tribuat, non erit fidelis in dispensatione, aut erit imprudens: infidelis quidem, si non habet intentionem ad bonum commune; imprudens, si rationem dispensandi ignoret, propter quod dicit Dominus Luc. 12.* Quis putas est fidelis servus, & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam? Adeundi Gratianus in Cap. *Ideo 25. q. 1. V. Sacrosancta Rom. Ecclesia*; & Thomassinus p. 2. lib. 3. cap. 24, & seqq. Sub hac igitur acceptione facilis captu evadit exceptio, quæ frequens circa facta aliqua, aut decreta, cæu sacris Canonibus adversantia, a Pontificibus adhibita legitur, qualis inter alias ex hac facile intelligendis, ea fuit, qua Bonifacius II. decretum suum dispunxit. Ex qua agendi ratione perperam Basnagius ad annum 531. subinfert Pontifices sacris Canonibus esse obnoxios; nec illis summum jus in Ecclesiam inesse. Non enim id factum, processit ex defectu potestatis, sed potius ex potestatis abusu profectum fuerat: neque postea resectum fuit ex Synodi sententia, sed Synodo dumtaxat suadente, ac ostendente pessimum Ecclesiæ exemplum dari Successorem designando, sola, ac summa Ponti-

ficia

ficis potestate, qua factum fuerat. *Constitutum*, ait Anastasius, *in præsentia omnium Sacerdotum, & Cleri, & Senatus incendio consumpsit.*

Ex jure abrogandi, aut relaxandi Canones Conciliorum.

§. II.

Juris ejusdem modi, idest Monarchici est; quem sane regendæ Ecclesiæ modum, velut omnium optimum, Romano Pontifici invidissimis, ut puto, rationum momentis par. 1. art. 1. in tuto posui, sicuti Ecclesiæ Canones procudere, ac præscribere, ita nec secus in Ecclesia a Conciliis præscriptos, ac procusos abrogare, aut relaxare. Primum superiori §. ceu loco stabilitum est suo, præstat nunc, ut postremum, quod primi veluti appendix haberi debet, ita, si superis placet, omnem prorsus extra dubitationis aleam collocetur, ut nec impudentissimus quispiam inficiari præsumat. Si itaque Pontificibus ipsis imprimis est auscultandum, quibus profecto quare auscultandum utroque aure non sit, ego nescio, id sibi juris qua dictis, qua factis nullo non tempore, sicut tenacissime retinere, sic asseruere invidissime. Quid ajo sibi asseruere? Ajam magis asseruisse ultro citroque, quotquot pro ejusdem juris usu ad Pontifices sapius accesserunt supplices. Quomodo, ut probe cernis, suspicio omnis procul amovetur Pontifices Romanos ex amore proprii amplificandi juris extra orbitam æqui, justique aliquando excurrisse. Id itaque sibi constantissime asseruit S. Julius I, dum in epist. 1. edit. Cout. ad Eusebianos apud S. Athanasium in apolog. 2, Canones in Concilio ab eisdem elucubratos iccirco roboris irritos denuntiavit, quod sua absque conscientia fuissent elucubrati, generatim declarando: *Irrita esse, quæ præter sententiam Episcopi Romani fuerint gesta*, sicut habet Sozomenus lib. 3. cap. 10. *Quum Ecclesiastica regula interdictam si, ne præter sententiam Romani Pontificis quidquam ab Ecclesia decernatur*; veluti loquitur Socrates lib. 2. cap. 17. Quamobrem Sardicenis Synodus ad Canones suos commutandos, ac in tuto collocandos id ap-
probi

probi consilii arripuit, officique habuit loco rerum ab se gestarum S. Julium certiorum protinus facere, decretisque suis ex Pontificis auctoritate potissimum robur adsciscere: *Hoc enim, scribens, optimum, & valde congruentissimum videbitur, si ad Caput, id est ad Petri Apostoli Sedem, de singulis quibusque Provinciis Domini referant ante Sacerdotes.* Quem locum postea in epist. 42. laudavit S. Nicolaus I. P. M. Id sibi deinde asseruit S. Damasus, in eadem quinimo assertione S. Liberium stetit pariter auctor est locuples, dum ex sua, decessorisque sui sententia robur omne Synodo Ariminensi detraxit, ut sæpè dictum est. Quo pacto vero aliorum quorumcumque sententias infringere, ita versa vice obstringere suis omnes in Pontificis auctoritate positum esse adeo omnibus perspectum erat, probatumque, ut decretis a S. Damaso adornatis, & ad se directis syngrapham adjicere suam religioni duxerint Orientales Antistites, tum numero 153. in Synodo Antiochena coadunati anno 378, aut 379, tum in Constantinopolitana anno 382, sicut ex Synodica ad S. Damasum adparet.

S. Siricius, etsi sacrorum exactor severus Canonum, acerrimusque vindex, & assertor, temperandi eos tamen, remittendique de rigore, aut etiam rejiciendi, pro ut opus foret, insitum sibi jus tum dilucide innuit, quum vel in epist. 6. conquerebatur valde, ac dolebat de eorum molestia, qui ad impetrandas dispensationes importunius, quam par fuisset, disciplinæque bono expediret, quotidie suis auribus ingerebantur. Ab Episcopis Africanis e Concilio Carthaginensi anno 401. Oratorum opera obsecratus S. Anastasius I, ut in Clericorum albo cooptari illos benigne indulgeret, qui olim baptismo a Donatistis fuerant abluti, (quod alioquin intercedente S. Siricii decreto nefas esse haud nesciebant): efflagitatus etiam ab eisdem Episcopis ex altera Synodo eodem anno Carthagine habita litterarum ope, ut Clericis a Donatistarum schismate reducibus suis in Ecclesia desungi officio liceret, (quod pariter a S. Siricio, Capuanæque Synodo interdictum ipsos non præteribat), Canonis utriusque veniam concessit. Id equidem ex Pontificiis litteris, quæ perierunt, liquido non patet, exinde tamen certo

conjicit Clariss. Orsius hist. Eccl. lib. 22. n. 44., quod benigni-
gnitatis quadam specie postmodum ab Africanis Præsulibus er-
ga Clericos ejus genus agi cœptum sit: quomodo haud egissent
profecto infcio, invitoque Pontifice, quem postulaverant. Quin
idipsum conjectura attingere licet ex Codice Canonum Ecclesiæ
Africanæ, idest Canon. 56, 65, & 68, ubi litteræ hanc ob rem
ad S. Anastasium missæ, vicissimque ab eodem receptæ memo-
rantur.

In eamdem S. Siricii de SS. Canonum integritate servanda,
sententiam ingressus S. Innocentius I, etsi Canonum eorundem
puritati in tuto ponendæ sedulo incumberet, adeoque ut scribens
in epist. 2. ad Victricium Rotomag. Clericorum causas juxta
Nicænos Canones judicandas, dirimendasque jussit districte,
jus tamen suum de eorundem rigore remittendi integrum vo-
lens, subjunxit: *Sine præjudicio tamen Ecclesiæ Romanæ, cui in
omnibus causis debet reverentia custodiri*. Quæsnellus equidem
pro intemperantiori prurigne ingenii quæcumque in Pontifices
invidiam quærendi, occasionemque infringendi quæcumque, ut
posset, quæ ad Pontificis jura confirmanda conferrent, verba ista:
Cui in omnibus causis debet reverentia custodiri, ab Innocentii epi-
stola expunxit ideo, quod a S. Nicolao I. in epist. alias 40. lecta;
non sint, desiderentur etiam in Collect. Mss. Dionysiana, & Ha-
dræana, aliisque veteribus Codicibus; eadem proinde Codici
Romano ab Editoribus fuisse assuta præfidentissime affirmans dis-
sert. 12. cap. 4. Quominus vero Quæsnellus fallere quempiam
possit, Codices prohibent optimæ notæ Romani plerique; Col-
bertini duo apud Coutantium; Hispanus, quo Isidorus est usus;
Gallicanus, quem adhibuit Hincmarus in opusc. 45. cap. 12, &
opusc. 55. capit. cap. 28; Romanus alter, qui usu Gratiano vene-
rat; Oxoniensis, quo usus ipsemet Quæsnellus est; alique pas-
sim aliis collectoribus usitati, in quibus prælaudata verba ha-
bentur: cum quibus verbis demum cognationem habent maxi-
mam, quæ a Synodo Sardicensi Can. 3, 4, & 7, in versione
Dionysii, sive 4, 5, & 7, Isidori, & Gratiani 5, de causis Apo-
stolicæ Sedi reservatis statuta leguntur. Insita ejusmodi agendi
ratio S. Innocentio erat, ut pro opportunitate temporis Cano-
num

num rigorem aut temperaret suaviter , aut retineret severe . Itaque , quam in epist. 16. ad Marcianum Episcopum Naissitanum veniam fecerat Ordinatos a Bonoso ante damnationem cum honoribus admittendi , atque ad functiones Ordinum peragendas , eandem postea , cessante , quæ pridem urgebat , causa , ac necessitate , ad se retraxit in epist. 17. ad Episcopos Macedoniæ . *Quod necessitas* , inquit , *pro remedio invenit , cessante necessitate , debet utique cessare pariter , quod urgebat .*

Nec dispar ibat a decessorum suorum sententia S. Zosimus , qui juris istiusmodi sibi conscius , usumque facere tum e. re arbitratus , in epist. 1. & 5. ad Episcopos Provinciæ Narbonensis Canon 6. Nicæno , & Can. 1. Constantipolitano derogavit , Arelatenſi Ecclesiæ Metropolitanam dignitatem conferens non modo , sed & in Narbonensem utramque Provinciam ei potestatem concedens . Quamvis nequaquam dissimulandum , quod Narbonensis Ecclesiæ jura postliminio redintegravit S. Bonifacius I, quem successorem excepit S. Zosimus , ac Patroclum Arelatensem a jure in Narbonensem Ecclesiam exercendo coercuit , Nicænorum Canonum integram manere observantiam jubens epist. 12. ad Hilarium Narbonensem . Quamquam vero S. Bonifacius Canonum integritati sedulo incumberet , de eorum severitate tamen relaxare , ubi Christianæ bono Reipublicæ expedire cerneret , pro data sibi potestate , non omittebat . Argumento id præclaro esse potest causa Perigenis , qui Patarenſis Ecclesiæ Episcopus ordinatus , nec locum adeptus , post fata Antistitis Corinthii , in Corinchiorum Episcopum desideratus fuerat a Clero , Populoque . Eorum votis oberant tamen Canones Episcoporum commigrationes vetantes , Nicænus 16, Sardicenis 1. & 2, Capuanus relatus in Carthaginensi III. Can. 38; Pontificum etiam Romanorum decreta SS. Julii I. epist. 1, Damasi epist. 5, & 6, atque Siricii epist. 10: quorum propterea indulgentiam obsecrabat , & obtestabatur Ecclesia Corinthiæ a S. Bonifacio , qui re accurate perpensa , atque a Rufo Theſſalonicenſi certior factus e re Ecclesiæ esse , ut ejusdem petitioni faceret satis , Perigenem Ecclesiæ Corinthiæ præfecit ; quem postea suo loco stare , quo disturbare quidam Theſſaliæ Episcopi moliebantur , eorum conatus

natus irritans, iussit. Legendæ ejus epistolæ in edit. Cout. 4, 5, 13, 14, & 15. ad Rufum Thessal., ad Episcopos Thessaliæ, & Illyrici, quæ Apostolicæ Sedis amplissimæ potestatis speciem pulcherrimam, expressissimamque præferunt. Tillemontio prior illa, sive quarta S. Bonifacii epistola falsi suspecta visa est tom. 12. monum. hist. Eccl. pag. 667, ideo quod Perigenis electionem confirmare in ea innuit, de qua postea electione in sequenti epistola nihil decernere se voluisse significat. Veruntamen hanc Tillemontii suspicionem omnino amovet S. Bonifacius in epist. 15, ubi duplilis epistolæ, videlicet 4, & 5. ad Rufum hac de Perigenis causa ab se directæ, dilucide meminit: sed & utramque epistolam veluti in Ecclesiæ Thessalonicensis archivo asservatam in Synodo Romana sub Bonifacio II. anno 531. sess. 2. Theodosius Echinensis memoravit, ideoque neutram loco abigere suo licet.

Qua cum Perigene ad Corinthiorum obnixas preces egerat S. Bonifacius Prædecessor, pari indulgentia sibi agendum proponens S. Cælestinus cum Proclo Cyziceno Præfule electo, nec locum consecuto, Theodosii Imperatoris postulatis inflexus, idque exigente temporum necessitate, nec non eximia viri virtute, etsi Conciliorum Canones, ac decessorum decreta, de quibus paullo superius, obstarent, horum nihilo secius veniam largitus est, ac per ipsum licuit Proclo ad Constantinopolitanam Ecclesiam commigrare, veluti refert Socrates lib. 7. cap. 40, de quo tamen consulendus Doctiss. Courantius in notitia epistol. ad S. Cælestinum attinentium §. 17. Illustrius est autem, quod juris istius plenissimi idem Pontifex specimen præbuit in epist. 22. ad Synodum Ephesinam: qua etenim Pelagiani ab Apostolica Sede jampridem habiti fuerant, humanitate fore, ut Nestorianis partibus addicti perinde haberentur, idest suis in Ecclesia dignitatibus restituerentur, si dejecti, aut in eisdem retinerentur, si nedum detrusi, modo rectam ad frugem redirent, spem fecit quam maximam, sponsoresque se præstitit. Hisce vero inhærens vestigiis, exemplisque edoctus S. Leo M. eodem libenter usus est jure sive cum Episcopis Occidentis; nam percunctatus ab Italis de Ordinationibus Bigamorum, & Incontinentium irritas illas omnino voluit, & dixit: ad preces autem Præsulum Africanorum quædam

dam subauferre, ac severe deneganda quidem duxit, quædam vero blande, ac benigne dispensare nequaquam detrectavit: siue cum Episcopis Orientis; siquidem quem abique Pontificis assensu in Sedem admittere Constantinopolitanum Antistitem Theodosius Imperator non fuerat ausus, hoc habito conscientiam omnem actutum violati Canonis exuit: quem vero Antiochenæ Ecclesiæ Præsulem idem Constantinopolitanus præfecerat, (quod præter Canones pariter fuerat peractum,) suo permanere loco permisit, in utriusque gratiam veniam infracti Canonis faciens, atque utriusque ordinationi, valorem, quo carebat utraque, attribuens. *Quod Nos, ajens in epist. 54. ad Marcianum, amore reparanda fidei, & pacis studio retractare cessauimus.* Splendidior autem enituit juris ejusmodi usus in abrogatione Canonis 28, quo a Concilio Chalcedonensi instauratus fuerat Canon 3. Constantinopolitani I. de secundo post Romanum Pontificem honoris gradu Episcopo Constantinopolitano permisso: quo de jure sibi insito Conciliorum etiam generalium Canones abrogandi differens in epist. 55. ad Pulcheriam Augustam, *Consensiones, ajebat, Episcoporum SS. Canonum apud Nicæam conditorum regulis repugnantes . . . in irritum mittimus, & per auctoritatem, B. Petri Apostoli generali prorsus definitione cassamus.* Scilicet id significans ab Apostolica Sede Nicænos Canones receptos, e contra Constantinopolitanum 3, & Chalcedonensem 28. reprobatos: non enim nesciebat alioqui tanta præditum fuisse auctoritate siue Constantinopolitanum, siue Chalcedonense, quanta fuerit Concilium Nicænum. Sed & in epist. ad Anatolium 45, in edit. Cacciari 64. ex Lapsis in pseudo-Synodo Ephesina poenitentes quosdam, qui minus peccassent, ad reconciliationem recipi, gradibusque restitui benigne indulgit; quorundam, qui majoribus flagitiis se polluisent, sibi reservata distinctione, non secus atque discussione causæ cujuscumque gravioris, implicationisque, quæ exquisitiori indigeret examine.

Nec ab ejusmodi summi juris usu destitit, qui nec sententia aberat dispar, S. Hilarus: quippe in epist. 4. irritas quidem declaravit dispensationes ab Apostolica Sede per obreptionem impetratas, antea tamen in epist. 2. Mamerto Viennensi Metropolitæ,

a quo

a quo Dionsis Episcopus juris Provinciæ Arclatenfis fuerat ordinatus, veniam infraçti Canonis fecit: *Ad Ecclesiarum, iniquens, quietem tanta transgressionis vulnera, memores Apostolica sapientia, curari volumus formentis. . . Nunc enim temporis opportunitas, nunc languentis necessitas, nunc medicina ipsius & modus est querendus, & qualitas*: Hæc ipsa ratio in causa fuit, cur permoveretur ad impertiendam violatorum Canonum veniam Silvano Calaguræ in Provincia Tarraconenfi Antistiti, a quo Presbyteri alienæ diocesis ordinatio fuerat usurpata; nec non aliis insuper Episcopis absque Metropolitani conscientia ordinatis: *Temporum necessitate, ajens in epist. 2. ad Ascanium, perspecta, hac ratione decernimus ad veniam pertinere, quod gestum est; ut nihil deinceps . . . contra Nicanorum Canonum constitutum tentetur*. Legenda quoque Hispanorum Episcoporum ad eundem epistola, qua ad ipsius tribunal Silvanum deferunt, ac pro Silvano apud ipsum deprecantur in edit. Harduini tom. 2. pag. 787. De proprio jure persuasus, itidemque de prudenti œconomia pro temporum necessitate adhibenda S. Simplicius, in epist. 14. ad Zenonem, Imperat., ad infimas ipsius preces Calendioni, qui contra Nicænorum Canonum tenorem Constantinopoli in Episcopum Antiochenum fuerat ordinatus, quæ ordinatio Antiochiæ ab Orientalibus fuerat celebranda, infraçti Canonis indulgentiam concessit, ea lege tamen, ne ab Acacio usurpata Antiocheni ordinatio traheretur in exemplum, Canonumque impofterum staret integra religio, quod servaturum se Imperator juris jurandi sacramento spondit. Præclare item prosecutus id juris S. Gelasius in epist. 5. ad Episcopos Lucaniæ edit. Harduini a rigore Canonum recedendum pro temporis qualitate duxit: *Necessaria, scribens, rerum dispensatione constringimur, & Apostolicæ Sedis moderamine convenimur, sic Canonum paternorum decreta librare, ut quæ præsentium necessitas temporum restaurandis Ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus*. Quam attamen Sedi Apostolicæ dispensandi facultatem utique attribuit, cap. 9. eamdem Episcopis circa ordinationes, & beneficiorum collationes aut ademit, aut intra æqui, justique orbitam coercuit, plenissimam uni S. Petri Sedi colla-

collatam fuisse affirmans . Quia vero quosdam Dardanix Episcopos dubitatione nonnulla subiecit de summa ista Pontificis Romani potestate supra Conciliorum statuta , inter alia , quæ ad hanc ab eorum animis amputandam ambiguitatem , clara , & præclara , accumulavit , de re in Ecclesia exploratissima suspensionem movere nefas esse subtexit in epist. 7. edit. cit. *Cuncta per Mundum novit Ecclesia , quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum , Sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi : utpote quod de omni Ecclesia fas habeat judicandi , neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio .* Quæ propria fecit postmodum S. Nicolaus I. in epist. ad Episcopos Galliar. Sed & S. Symmachus rescindens , quæ suo decessori S. Anastasio in divisione Provinciarum Arelatensis , & Viennensis decernenda visa fuerant , qua polleret auctoritate planum fecit , & qua prudentia in ejusmodi auctoritate exercenda in epist. 9. ad Avitum Vienn. scribens : *Quod sit præter regulam , modo sit ex justa causa , non infringit regulam . . . Nam quamvis a Patribus statuta diligenti observatione , & observanti diligentia sint custodienda , nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur ; quod & ipsa lex cavisset , si prævidisset ; & sæpe crudele esset insistere legi , quum observantia ejus esse præjudiciabilis Ecclesiæ videretur : quoniam leges ea intentione late sunt , ut proficiant , non ut noceant .* Juxta hæc indulgenter cum Contumelioso Episcopo agendum , qui in Canones multa commiserat , S. Cæsario Arelatensi epist. 2. auctorem pariter se præbuit S. Agapetus : quo de argumento copiosius alibi . Plerosque alios prætermitto , ne prolixior , quam par sit , evadat oratio .

Putasne tamen alteram Pontificibus MM., qui de vixiori sub ætate , idest a sæculo VI, ac deinceps Ecclesiæ clavum tenere , de summo isto jure suo persuasionem infudisse ? Ne id putes præpostere , prohibet plane imprimis S. Gregorius M. plurimis in locis , ac præsertim in epist. 31. lib. 6 , ubi de Concilio Constantinopolitano I. agens , ipsius auctoritate Romanam Ecclesiam minime affici , nec decretis obstringi dilucide edicit : *Romana Ecclesia eisdem Canones , vel gesta Synodi illius hæctenus non habet , nec accipit : in hoc autem eandem Synodum accepit , quod est per eam contra Macedonium definitum .* Cui nempe calculo accesserat

S. Damasus suo. Antiquis præterea Canonibus, ac præsertim Chalcedonenſi 4. detraxit, privilegia Monaſteriiſ impertiens, quibus ab Epiſcoporum juridiſtione, ac regimine ſubtraherentur. Legere eſt hanc in rem ipſius epiſt. 8, 9, & 10. lib. 2, quibus ad preces Theodorici Regis Monaſterium Auguſtodunenſe privilegio immunitatis affecti: epiſt. 2. ad Reſpectam Abbatiſſam lib. 6, qua Monaſterio S. Caſſiani idem privilegium conceſſit: epiſt. 18. lib. 7. Ad Marinianum Epiſcop. 3. 116. ad Virgilium, Arelat., quibus confirmat privilegium Arelatenſi Monaſterio & Vigilio Papa collatum: quod privilegium aliis quoque Monaſteriis largitus legitur in epiſt. 43. lib. 4; 40. lib. 6, & 63. lib. 9. Porro jam ſub S. Leone M. in Concilio Arelatenſi III. anno 450, aut 451, ut conjicit Sirmondus, Monaſterium Lirinenſe, cui Fauſtus præerat, a juridiſtione Epiſcopi Forojulienſis, qui tum erat Theodorus, exemptum fuerat: in quod proinde tempus quidam epocham exemptionis Monachorum conjiciunt. Poſtremo idem S. Gregorius M. fertur antiquos Canones, qui uſque ad 7. conſanguinitatis gradum matrimonia inter propinquos jungi prohibebant, in Anglorum gratiam abrogaviſſe; & reſertur Can. *Quædam lex* 33. q. 3; quam perinde in rem facit ipſius epiſt. 31. lib. 12. ad S. Auguſtinum. Quamquam vir doctiſſ. Petrus Coutantius in Cenfura decret. S. Julio I. attributorum n. 13. in ea intime opinione verſatur hand priſcum huncce viguiſſe morem, ut in ſeptima dumtaxat generatione conjugia jungerentur, præſumens a prudenti alioqui Pontifice exceptionem aliquam in epiſtola ad S. Auguſtinum fuiſſe adhibendam: exceptionis autem ejuſmodi, multoque minus antiqui hujus moris ne volam quidem haberi apud S. Iſidorum Hiſpal.; Theodorum Cantuar.; & Rabanum Maurum, a quibus tamen de hujus genus impedimentis eſt pertractatum: neque, quod potiſſimum eſt, meminiffe S. Gregorium II, quamvis a S. Bonifacio Mogunt. rogatum, & interrogatum, in quota progenie demum propinquorum matrimonia copulare liceret. Hinc ex Iſidori officina procuſam autumat epiſtolam S. Gregorii M. nomine inſcriptam ad Felicem Meſſanenſem, qua de infractis ab ſe in gratiam Anglorum priſcis gradibus conſanguinitatis illum feciſſe certiore non tam fertur, quam fingitur. Rede-

Redeundo nunc ad propositum , a quo paullisper deflexeram , S. Martinus I. conscius certe sibi met erat juris istiusmodi particulam Romano Pontifici a Christo D. factam , qua Concilio- tum etiam generalium Canones aut rejicere penitus , ubi oportet , aut relaxare posset , quum bono Christifidelium expeditet . Quandoquidem Canonum severitati æquum imponi modum erga eos permittens , qui ex ignorantia peccassent , in epist. ad Johannem Philadelphiensem suas in Oriente vices gerentem , lapsos Episcopos , ac Presbyteros ad frugem regredientes ad pristinos gradus redintegrandi facultatem fecit : *Novit enim , inquiens , Canon afflictorum temporum persecutionibus veniam tribuere , in quibus contemptus non precessit , prævaricationem redarguens ; sed angustia magis , & penuria , quæ propter necessitatem ex misericordia cogit multam diligentiam prætermittere .* Econtra vero et si oratus , & exortatus a SS. Amando , & Corbiniano , ut ab Episcopali onere exonerarentur , eos non exaudiendos existimavit , ideo quod e bono Ecclesiæ id non esset . Adeodatum pervaserat eadem persuasio , quippe qui Monasterio S. Martini Turonensis ab Episcoporum jurisdictione exemit ; quamquam id privilegii plane sacris Canonibus multum detrahere non ignoraret : *Parumper autem , ajens , ambigimus , idcirco quod mos , atque traditio S. nostræ Ecclesiæ plus non suppetat a regimine Episcopalis providentia Religiosa loca secernere .* Primum hoc immunitatis privilegium Natalis Alexander putat ab Apostolica Sede Monachis impertitum . At jampridem a SS. Leone I , & Gregorio M. similia Monachis collata privilegia paullo superius indicatum est : cujus petinde speciem præferunt , quæ Monasteriis Bellilocensi Johannis XVIII , & Sergius IV ; Cluniacensi Benedictus VIII , aliisque plurimis , quæ modo prosequi operæ præsentis non est pretium ; sequiori sub ætate Pontifices alii concessisse passim leguntur . Privilegium equidem illud tanquam pseudo-epigrapham , non secus atque pleraque alia ejusdem genus , pro intemperie sui ingenii dispungere obnixus est Launojus : sed hujus gerras jampridem exussilant prorsus Monsnierus in lib. de juribus Eccles. S. Martini Turon. , atque Cointius ad annum 679. n. 34 , & seqq.

Qui a Synodo VI. pro qualitate culparum gradu amoti fuerant ,

rant, Macarium, aliosque Præsules Romam dimissos fuisse, ut cum ipsis Pontifex vel indulgentia, vel severitate ageret, prout al-
luberet, liquet ex litteris Constantini Imper. ad S. Leonem II ;
ex verbis ipsius Imper. act. 18. relatis, & Anastasio Bibl. Ac
certe S. Benedictus II, sicuti retulit in Synodo VII. Legatus Apo-
stolicus apud Baronium ad annum 785. n. 8, Macarium vehe-
menter incitavit, & urisit, ut errorem animo ejiceret, spondens,
faciensque spem, fore, ut suæ Antiochenæ restitueretur Eccle-
siæ. S. Sergio I. non altera ab hac sane inhærebat animo senten-
tia de propria, summaque potestate Conciliorum Canones aut
infringendi, aut confirmandi : nam etsi obsecratus enixe a Justi-
niano Imperat. Trullanos tamen Canones assensu comprobare suo
renuit, testibus Anastasio, & V. Beda. Constantino etiam : si-
quidem rogatus a Johanne Constantinopolitano Antistite, a quo
Christiani Sacerdotii Caput fuerat in epistola denominatus, Mi-
chaele Romano Presbytero Constantinopolim Apocrisario misso,
lapsos Episcopos, qui videlicet Synodo VI. anathema dixerant,
suis restituit locis. S. Zacharias istiusmodi juris non unum, mi-
nusque illustre specimen exhibuit. Pippino Francorum Regi,
quod Provinciæ Synodi proprium esse sacri Canones volebant,
nempe jus nominandi ad vacantes Ecclesias, attribuit : cujusmo-
di facultatis particulam factam pariter Carolomanno observat
Clariss. Pagius ad annum 752. n. 14. Ad eundem Pontificem re-
tulerat S. Bonifacius Moguntinus ex Gallis Presbyteros, ac Præ-
sules quamplures, quamvis adulteriis, flagitiisque aliis infames,
quondam a Gregorio Prædecesore suo dispensatum secum, ut
sacris operam darent, circumferri : cui respondens epist. 1. & 5.
hujusmodi indultum cum inficiatus est, tum agere cum illis ex
severitate Canonum iussit. Videtis Baronium ad annum 742. n. 10.
E converso eidem S. Bonifacio in epist. 8. assensum præbuit, ad-
quievitque indulgenter ; ut prædiorum Ecclesiæ expilatorum par-
te aliqua restituta, pars altera in potestate Laicorum retineretur,
ne videlicet majora incommoda in Ecclesias inducerentur.
In epist. 1. eidem S. Bonifacio exoranti, ut sibi successorem deli-
gere, & ordinare liceret, assensum denegavit : id tamen indul-
gens, ut ubi mortem instare sibi intelligeret, tum demum illum
desi-

designaret, ac Romam ordinandum dirigeret. A S. Leone IV. absolvi a vinculo, ac lege Subdiaconatus, qua detinebatur, ne ad Angliæ Thronum ascenderet, impetrasse Ethelvulphus legitur in vita S. Swithberti apud Surium ad diem 2. Julii.

Ea ratione Carolo M. facultatem fecit Concilium Francofordiense, ut apud se Hildeboldum Episcopum retineret, a residentia in propria Ecclesia eundem eximens, quod ab Apostolica Sede ipsi pridem fuisset facta retinendi Ingilramnum, Can. 55. Herardus quoque Turonensis Archiepiscopus in Synodo Sueffoniensi III. tum demum Synodis Episcoporum fas esse affirmavit aliquid de rigore Canonum remittere, quum id Apostolicæ Sedi approbatum fuisset; probe intelligens penes unum Pontificem istiusmodi juris summam consistere. Ad hæc Hadrianus I, cujus intuitu dicta, & acta sunt ista, in epistola ad Tarasium Constantinopolit. perlecta in Synodo VII. act. 2, postquam Tarasio succensuisset ob id, quod *Universalem* Patriarcham se inscribere non revereretur, improbassetque imo ipsius electionem, qua scilicet ex laico ad Episcopalem dignitatem fuisset extemplo elatus, veniam nihilosecius infractorum Canonum impartitus est, ea lege, ut pro restituendis SS. Imaginibus sedulam impenderet operam: *Si autem*, inquit, *sacras, ac venerabiles Imagines in illis partibus non restitueris, Consecrationem vestram modis omnibus recipere non audemus*. Ibat profecto in eadem vestigia S. Nicolaus I, qui in epist. ad Michaelem Imperat. quam liquido, tam luculenter demonstrandum assumens Ecclesiæ Romanæ auctoritate Concilia confirmari omnino oportere, Unde, subjungit, ac subinfert, *quædam eorum, quia consensum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt*. Hadrianus II, quem is successorem in Sede excepit, Aethardum Episcopum Nannetensem, Rege, Clero, Plebeque obsecrantibus, ad Sedem Metropolitanaam Turonensem, contra statuta Canonum, hoc est Nicænum 16, & Sardicenses 1, & 2. transtulit, & transvexit, uti constat ex ejusdem epistolis 27, 28, & 29. collect. Concil. Gall. edit. Sirmondi. Sed & expressius ob ingentem delinquentium multitudinem ere Ecclesiæ esse Canones aliquando relaxare scripsit in epist. ad Basilium Imper. lecta in Synodo VIII. act. 1. Cum

Photii

Photii partiariis, Basilio Imp., Ignatio Patriarcha, & Synodi VIII. Patribus enixe exorantibus, dispensationem ab eodem Hadriano II. denegatam alibi dictum est, & adparet ex Synodi act. 10, & 12; ac Anastasio Bibl. Ipsius sententia igitur Romanus Pontifex pro summa in S. Petro sibi facta a Christo D. potestate supra Conciliorum etiam generalium Canones omnino potis est.

Atque quidem, Pontifici sicui alteri, Johanni VIII. quam maxime juris usus istiusmodi frequens venit. Frotarium ab Ecclesia Burdigalensi ad Bituricensem, rogante Carolo Calvo Imp., transmigra- re indulgit, uti liquet ex epist. 8. ad eundem Imperat., & 13. ad Clerum, & Populum Bituricensem. Photium a Synodo VIII. gradu dejectum Sedi Constantinopolitanae (quamvis imprudenter, ut quidam volunt, ab imprudentiae nota omnino absolvendis verisimilius aliis,) redintegavit epist. 169. Quamquam postea comperta hominis fraude, & nequitia, anathemate devinxit, locoque detruisit. Accipe nunc alterius indulgentiae ab eodem Johanne adhibitae insigne exemplum, quo in epist. 12, 13, & 15. Episcopo Carnotensi jubet Madelgero homicidii reo, ac pro absolutione Romam profecto beneficia restitui. Cujusmodi indulgentiarum iis, qui Romanum iter instituissent, a Pontificibus impetratarum exempla innumera Ecclesiastica historia suppeditat, testimonioque comprobant suo S. Nicolaus I. in epist. 20, atque Synodus Lemovicensis anno 1032. celebrata. Idem vero Johannes VIII. epist. 34. magnopere dolet, quod jam eo malorum devenisset Ecclesia, ut nisi multa juris, & Canonum contemperatione, jam amplius rite adgubernari nequiret. Qua perinde juris remissione usus Formosus, quod expostulantibus Orientalibus Episcopis Hadrianus II. indulgere noluerat, quodque infimis repetitis precibus a Stephano VI. morte praecepto impetrare nequiverant, facilis indulgit, idest Synodi VIII. decreta relaxando, quibus a Photio promoti, aut qui sententiae ab illo nequam in S. Nicolaum P. M. ejaculatae subscripserant, a dignitatibus arcebantur: signatimque a Leone sapiente Imper. obsecratus Stephano ipsius Fratri veniam fecit ad Patriarchae gradum ascendendi, quamvis a Photio fuisset Diaconus ordinatus. Quid autem, quod idem

idem

idem Imperator a Sergio III. impetravit, quominus sibi licerent quartæ nuptiæ, ad quas adspirabat vehementer, nihil impedirent sive Græcæ Ecclesiæ contrariæ leges, sive Nicolai cognomento Mystici Patriarchæ Constantinopolit. adversi conatus ? Quid imo quod idem Patriarcha epistola ad Pontificem exarata, quam Baronius ad annum 911. n. 6. regerit, officii loco habuit implicati negotii istius rationem accuratam reddere ? Quod haud leve haberi indicium debet perspecti juris, quo Pontifex Græcæ Ecclesiæ leges infringere ultro, citroque posset.

Multoque minus ab hac de proprii juris intima persuasione aberant aut prope, aut procul ipsi Pontifices: in quibus Johannes IX. ab Hervæo Remensi Antistite consultus, rogatusque de rigore Canonum dispensandi cum Normannis ipsi facultatem fecit. Leo VII. in epist. ad Gerhardum Lauriacensem, hanc Ecclesiam dignitate Metropolitica adauxit, quam eopse a Salisburgensi abstulit. Dissensionem deinde exortam Archiepiscopos Lauriacensem inter, & Salisburgensem, sive Juvavensem, composuere cum Agapetus II, tum Benedictus VII. Gerardo Lauriacensi causa adjudicata, jureque Metropolitico confirmato. Quamquam haud ignoro, potius quam dispensationi id omne sit deputandum, juris in pristinum restitutionem æstimari commode posse. Defecit tamen dignitas hæc Metropolitica Ecclesiæ Lauriacensis in Pilgrino anno 992: qua de re adeundus Lambecius lib.2. Bibl. Cæsar. pag. 641, & seqq. Clemens II. in diplomate, quo Johannem Pæstanum ad Salernitanam Ecclesiam transtulit, anno 1047. dato, hanc circa Canones dispensandi regulam, æquamque rationem teneri a Pontificibus MM. solere perhibet. *Quoties ita contingit, ut exigente necessitate, & maxima utilitate transmutandus est quisquam Episcopus de propria Sede ad aliam, diligentissime perquirenda est persona, utrum necessario sit transmutanda, ut sic major utilitas oriatur, sicut major Sedes assumitur*: apud Harduinum tom.6. Concil. par.1. pag.923. Juxta hæc ipsa S. Leo IX. in epist. 12. ibidem pag. 971. Johannis transitum ab Ecclesia Tuscanensi, aut Tuscanellensi (denominata nempe a Tuscana, aut Tuscanella, quas quidem duas distinctas Urbes autumavit Vir Clariss. Franciscus Marianus Vatic. Bibl. Scriptox Græcus, in-

distin-

distinctam vero a Viterbio Tuscaniam : sed & a Viterbio Tuscanellam distinxit Ughellus : non distinguendam autem a Tuscania Tuscanellam , sed unam eandemque Urbem Episcopalem , postea excisam , & Viterbiensi adjunctam Ecclesiæ verisimilius conjicit Vir doctiss. Cajetanus Cennius differt. in Concilium Later. sub Stephano III. cap. 3. n. 13.) Johannis transitum , inquam , ab Ecclesia Tuscanensi ad Portuensem approbavit , ipsique , atque successoribus confirmavit . A voto peregrinationis Romanæ , quo se obligaverat , S. Eduardum Angliæ Regem idem Pontifex absolvit , ut adparet ex actis Convenius Westmonasteriensis anno 1066. celebrati apud Harduinum præcit. tom. pag. 1150. Præterea a S. Leone IX. indultum , ut a simoniaciis ordinati sacro ministerio perfungerentur , quod cæteroqui sacris Canonibus prohibitum erat , auctor est S. Petrus Damiani in opusc. 6. cap. 35. tom. 3 , sive in epist. 16. ad Henricum Ravenn. cap. 30 , ejusmodi veniam ab ejus decessore Clemente II. pariter factam commemorans : alterum præterea dispensationis genus referens , quod perinde refertur Cap. *Si quis* 1. q. 1 , quo S. Leo cujuslibet ordinis Clericis ab hæreticorum castris ad Ecclesiam ultro reversis indulsit , ut in his quidem gradibus , quos fuissent adepti , remanerent , ac reciperentur , ad eminentiores vero non adspirarent , nec ullatenus admitterentur .

In hæc eadem incedebat vestigia Nicolaus II , quippe qui in Synodo Romana anno 1059. habita , relatusque a Gratiano Cap. *Statuimus* 1. q. 1 , & ab Ivone par. 5. cap. 79 , a simoniaciis , haud tamen simoniace , ordinatos ordinum suorum obire munia , permisit , *Non tam* , inquiens , *censura justitia , quam intuitu misericordiae : tanta quippe talium multitudo est , ut dum rigorem Canonici vigoris super eos servare non possumus , necesse sit , ut dispensatione ad pia condescensionis studium nostrum ad præsens inclinemus .* Quam perinde ob causam ingentia , quæ ingruiebant , propulsandi incommoda , cum Aldredo Eboracensi Archiepiscopo , etsi simoniæ convicto , ut dignitatem retineret , dispensavit , uti refert Willelmus Malmesb. lib. 3. de gest. Anglor. Quid imo , quod S. Lanfrancus Cantuariensis Antistes Romam profectus a Nicolao II. veniam Canonum fieri cum Willelmo Duce , qui contra

tra

tra regulas canonicas conjugium contraxerat, impetrasse legitur in ejus vita cap. 3? Quid autem, quod ex Nicolai jussione, ac instructione SS. Petrus Damiani, & Anselmus Lucensis Mediolanum profecti ad Clericos incontinentes, & simoniacos intra orbitam cohibendos, Canonum severitatem ex indulgentia Pontificis ob ingentem multitudinem illorum, qui simoniace fuerant ordinati, temperandam fore duxerunt? Acta tamen suæ legationis opuscul. 5. comprehensa Pontificis judicio summisse demisit S. Petrus Damiani verbis illis obsequii erga Pontificem, æquæque de ipsius potestate opinionis refertissimis: *Nos enim, si quid erravimus, ad Petri Magisterium corrigendi libenter accedimus, & retractationis opprobrium non veremur*. Postremo, ut cætera præteream, idem Pontifex amplissimum S. Eduardo Angliæ Regi privilegium contulit, scilicet Apostolicæ Sedis Vicarium constituens: *Vobis, inquit, & posteris vestris Regibus committimus advocatienem, & tuitionem... omnium Angliæ Ecclesiarum; ut vice nostra cum consilio Episcoporum, & Abbatum constituatis ubique, quæ justa sunt*. Ita in epistola ad S. Eduardum, quam refert Ælredus in vita ejusdem Regis. Difficillimo, quo exigebat tempore Alexander II, afflictis Ecclesiæ rebus expedire quammaximè existimavit de rigore Canonum cum exundanti illorum, qui simoniaca labe aspersi erant, multitudine aliquid remittere. In his itaque nominatim Moguntinum, Coloniensem, & Bambergensem Antistites simoniæ fama laborantes Romam accersitos, gravissimis objurgatos, jurisque jurandi religione de vitando impostero hocce vitio obstrictos benigne suis restituit Sedibus.

Eadem Ecclesiarum necessitate instante, juris severitati non insistendum, persuasum erat S. Gregorio VII., qui plurimos iccirco Franciæ, & Burgundiæ qua Præfules, qua Presbyteros, quos simoniæ, & incontinentiæ vitiis inquinatos Hugo Dienis Episcopus, Sedisque Apostolicæ Legatus qua exauctoraverat, qua excommunicarat, rigore Canonum relaxato, suis gradibus stare permisit. Qua de re lib. 5. epist. 17. *Quia, inquit, consuetudo S. Romanæ Ecclesiæ est quædam tolerare, quædam etiam dissimulare, discretionis temperantiam potius, quam rigorem Canonum sequentes, causas Episcoporum Franciæ, atque*

Part II.

M m

Burgun-

*Burgundia, qui suspensi, seu damnati a Legato nostro Hugone Dienſi Episcopo fuerant, non sine gravi labore diſcuſimus. Poſt accuratum demum examen a beneficio abſolutionis haud arcendos inter alios Manasse Remen., Hugonem Bisunt., Richerium Senon., Gotefredum Carnot., Richardum Bituric., & Rodolphum Turon. autumnavit. In epiſt. vero 5. lib. 9. hanc ita benigne agendi rationem attexit: Super his, ad Hugonem scribens, conſulimus, ut nunc pro tempore canonicum rigorem veſtra ſapientia temperet; atque hac turbationis tempeſtate quadam parcendo, nonnulla diſſimulando, ita ſtudeat moderari, ut non ex ſeveritate juſtitia deteriorandi occaſionem ſumant; ſed ſuſpenſo nunc judicio, ſpatium recognoſcendi equitatem habentes, poſtmodum facilius acquieſcant. Quorum ſimilia habet lib. 1. epiſt. 16, 34, 44, & 74; lib. 3. epiſt. 11; lib. 4. epiſt. 22; lib. 5. epiſt. 6, & 13; lib. 6. epiſt. 39; & lib. 9. epiſt. 3. Sancio Aragonio Episcopo ſe abdicandi licentiam, etſi rogante obnix Rege, denegavit lib. 2. epiſt. 50. Nehemiae e contra Strigoniensi Archiepiscopo indulſit, ut Clericum minus dignum, dignioribus non ſuppentibus, Presbyteratus honore adaugere poſſet lib. 4. epiſt. 25. Urbano II. cum eodem jure ſummo idem oeconomiae ſtudio inſedebat: ſiquidem in Romana Synodo anno 1099. habita Can. 10. cum iis, qui a Schismaticis, Imperatorias partes nempe conſectatis, Episcopis fuerant ordinati, modo ad frugem regrederentur, ut graduum ſuorum honore fruenterentur, deſungerenturque ſuſceptorum ordinum munere, indulſit: *Miſericordiae intuitu, magnae neceſſitate cogente*, ut ait Can. 11. Conſtantiensi etiam Episcopo conceſſit, ut eadem tum neceſſitate Eccleſiae exigente, eorundemque proba converſatione promerente, cum Clericis ſibi obnoxiiis, ſacris Canonibus nihil obſiſtentibus, hac uti humanitate liceret.*

Quae Paſchalem II. de proprio in hoc genere diſpenſationum jure pervaſerat, opinionem fas eſt intueri tum in epiſt. 16. edit. Harduini, ad S. Anſelmum Cantuar., cui cum iis, qui a Wilhelmo Angliae Rege inveſtituras accepiſſent, diſpenſandi vices demandat ſuas: tum in epiſt. 42. ad eundem, cui exoranti, & conſulenti, ut eo maxime in Regno, in quo divina, huma-

humanaque fusque deque perturbata erant, & perversa, de rigore Canonum remittere sibi liceret, respondens: *Tuæ deliberationi*, inquit, *commitimus, ut juxta datum tibi divinitus intellectum, quum Ecclesiæ, cui præpositus es, tanta necessitas expetit, SS. Canonum, decretorumque difficultatem valeas temperare*: tum in epist. 95, 97, & 98, quibus eidem S. Anselmo, sive ne Presbyterorum filiis, siquidem e re tum maxime Ecclesiæ id esset, spem omnem prorsus ad ordines promotionis adimeret; sive ut Willelmum Rotomagensem Episcopali defungi ordine, suo permetteret, facultatem integram fecit, ut eadem scilicet, uteretur *pro necessitate temporis, & utilitate Ecclesiæ*. Ab Honorio II. infimis precibus, iteratisque ab Innocentio II, ut auctor est Guido Carthus. in ejus vita apud Surium tom. 2. ad diem 1. Aprilis, S. Hugo Gratianopolitanus, ut dignitati se abdicere demum liceret, unique Deo vacare, obsecravit, sed non obtinuit. Neque melius ad S. Bernardi votum succedere, quas pro indulgentia Petro Pisano impetranda, ablatæque dignitati redintegrando, apud eundem Innocentium II. effuderat, obnixæ preces. Suo tamen uterque vir Sanctus auspicio fecit, ut eo firmius, quo posuimus, summo loco stet Pontificis circa Canones potestas: cujus ecce tibi in epistola 213. S. Bernardi hac de re ad Innocentium II. specimen egregium. *Quis mihi*, inquit ibidem, *faciet justitiam de Vobis? Si haberem judicem, ad quem Vos trahere possem, jam nunc ostenderem Vobis, (ut parturiens loquor,) quid meremini. Extat quidem Tribunal Christi; sed absit, ut ad illud appellem Vos.... Itaque recurro ad eum, cui in præsentì datum est judicare de Universis, hoc est ad Vos. Vos appello ad Vos &c.* Confer & ejusdem epist. 219, nec non Ven. Petri Cluniac. epist. 2. lib. 5. ad eundem Pontificem, quibus Ludovicum VII. Galliarum Regem excusant, multoque ex capite venia dignum ostendunt.

Aliquando tamen a rigore Canonum aliquantum decedendum esse, dum Ecclesiæ bono expediat, Innocentius II. docuit, idemque decessit in epist. 16. ad Hugonem Rotomag. Archiep., quam ex tom. 2. Spicileg. Dacher. regerit Harduinus tom. 6. par. 2. pag. 1162, dum nempe Abbates Normanniæ ab ejusdem Archi-

episcopi jurisdictione, cui alioqui subjugaverat in Synodo Remensi, eximendos duxit: dumque cum Ramiro, sive Ranimiro Monacho, & Sacerdote, (qui veri minus simillime quibusdam visus est Episcopus etiam) dispensavit, (quam dispensationem quidem Anacleto pseudo-Papæ acceptam nonnulli perperam attribuunt: cujusque dispensationis illustre exemplum, ut de ple-risque aliis, quæ in proleg. attigi, nunc taceam, præluxerat in Casimiro Monacho, & Diacono, cui a Benedicto IX, sive ut minus vere alii volunt, a Clemente II, ducendæ uxoris, procurandæque Reipublicæ Polonicæ facultatem factam auctores sunt inter alios Johannes Duglossus, sive Longinus lib. 3. hist. Polon. ad annum 1040, & Martinus Chromerus de orig. & reb. gest. Polon. lib. 4.) cum Ranimiro, inquam, Innocentius dispensavit, ut ad Regnum Aragoniæ eveheretur, ac matrimonium iniret, sicuti referunt Ordericus Vitalis hist. Eccles. lib. 13; Guillelmus Neubringensis rer. Anglic. lib. 2. cap. 10; & Robertus de Monte in Chron. ad ann. 1159. Scriptores coævi: ad quos accedunt Rodericus Toletanus lib. 6. cap. 13; Gaufridus Vossensis in Chron. cap. 48; Zurita lib. 1. Annal. cap. 53, alique; quibus adqueverere Pagius in Critic. ad ann. 1134. n. 31, & seqq., Dumesnil doctr. & discipl. Eccles. lib. 39. n. 25, ac Thomassinus vet., & nov. discipl. par. 3. lib. 3. cap. 24. n. 12: ut proinde perperam Johannes Baptista Gonetius tom. 5. Clypei Theolog. Thom. disput. 9. art. 2. §. 4; ac Natalis Alexander hist. Eccl. ad Sæcul. XI, & XII. cap. 11. art. 4. hanc dispensationem fabellis, aut dubiis admodum existimaverint deputandam. Sandovallius in Alphonso VII. ad factum ex licentia Pontificis inficiatus ideo est, quod dispensationes hujusmodi tum usa nondum venissent: sed illum loco indicato refellit Pagius. Eugenius III, quantum in epist. 8. ad Episcopos Germaniæ, a quibus cum absque ullo necessitatis, aut utilitatis indicio, tum absque Sedis Apostolicæ conscientia, & consensu Episcopus Cincensis ad Magdeburgensem transvectus fuerat, acerrimum Canonum vindicem, & assertorem se exhibuit, tantum juris sui de rigore Canonum remittendi, ubi e re esset, conscius sibi met erat, nec non a S. Bernardo certissimus fuerat frequenter factus: hujus illustre specimen suppeditatur in epist. 63. Eugenii ad

ad Clerum, & Popul. Tornac., & in epist. 246. S. Bernardi ad Eugenium .

Ex innumeris, quas passim impartitus perhibetur Alexander III, indulgentiis, pauca, ac perstrictim illustriora percurrere juvat . In his ad Ludovici VII. Galliarum Regis obnixas preces Jejuniorum aliquot ab Ecclesia præceptorum relaxationem indul-
sit . Ecclesiasticas causas a Judicum Ordinariorum tribunalibus sæpius ad se retraxisse, aut discutiendas aliis demandasse legi-
tur epist. 42, 43, 46, & 63. edit. Hard., in append. 1. epist. 2, &
seqq. ; 9, 14, & seqq. ; 32, 37, 41, 47, 51, & in append. 2. epist.
22, 108, & in append. 3. epist. 7, & seq. In epist. 22. append. 1.
ad Upsallensem Archiep., ejusdemque Suffraganeos dispensandi
cum iis, qui matrimonio in 5, vel 4. gradu pridem fuissent con-
juncti, facultatem largitur, ea tamen lege adjecta, ne dein-
ceps hujusmodi conjugia jungerentur . Sed & persemet cum Ger-
manix schismaticis, qui scilicet Octaviani, Guidonis, & Johan-
nis partes fuerant consecrati, ad frugem se recipientibus beni-
gne dispensavit, ut habet Helmoldus in Chron. lib. 2. cap. 28.
In epist. 23. ad Lingacopensem Episcopum ipsius electionem in lo-
cum alterius, qui sponte se abdicans ad Monachi vitam seces-
serat, equidem approbat, subjungens attamen sua absque au-
thoritate nec dignitate illum se abdicere, nec in vacantem lo-
cum insilire isti licuisse . Henrico II. Angliæ Rege orante, & exo-
rante Gilbertum ab Herfordiensi ad Londoniensem Ecclesiam,
transmigrare permisit, ut ipsemet perhibet in epist. 13. ad eum-
dem Episcopum . In gradum pariter Adalberti Saltzburgenfis
Episcopi, qui eodem se abdicaverat, ingredi Chunradum in-
dulsit ; ut habet in epist. ad Clerum Saltzburg. apud Hardui-
num tom. 6. par. 2. pag. 1669. A Bernardo Justiniano in vita,
S. Laurentii Justin. cap. 1. apud Surium, & Bollandum die 8.
Jan. proditus est idem Pontifex indulsisse Nicolao Justiniano, ut
abdicato monastico instituto, cui se devinxerat, uxorem duceret.
Narrationem istam est inficiatus Gonetus tom. 5. Cyp. Theo-
log. Thom. disput. 9. de impedim. dirim. art. 2. §. 4. a Bernardo
Justiniano pugnancia fuisse conscripta : pugnam hanc tamen, sive
αυτλεγειμενον ab illo removet doctiss. Sandinus in vit. Alexan-
dri III. not. 12.

Con-

Consultus hic Pontifex ab Episcopo Ambianensi de muliere, quæ viro impotenti, aut lepra infecto copulata, nec ab ipso cognita alteri nubere volebat, respondisse fertur: Juxta Romanæ Ecclesiæ consuetudinem non esse separandos: *Si tamen consuetudo Ecclesiæ Gallicanæ habet, ut hujusmodi Matrimonium dissolvatur, Nos, inquit, patienter tolerabimus, si eidem nubendi in Domino concefferit facultatem.* Extat hoc responsum in antiq. collect. Decret. tit. 16. de *Frigidis, & Maleficiatis Cap. Quod Sedem Apostolicam* ab Antonio Augustino edita; & apud Harduinum tom. 6. Concil. par. 2. pag. 1862. cap. 28. Sane Matrimonium illud cum viro impotente contractum invalidum erat habendum, ideo quod impedimento præcessisset Matrimonium. Sed tunc temporis ulla nondum Ecclesiastica lex vigeat qua invalidum esset declaratum; sed dumtaxat consuetudo alia in Romana Ecclesia, & in Gallicana alia, quas eo loci Alexander commemorat. Clemens III. Richardo I. Angliæ Regi deprecanti indulgit, ut ipsius filia Arthuræ Britannicæ Duci Regis ejusdem Nepoti nuberet: notatu vero sunt digna, verbis, quibus Rex epistolam suam ad Clementem exorditur, relata a Rogerio Hovedeno in annal. Anglic. *Iustiores exitum, facta Principum sortiuntur, quum ab Sede Apostolica robur, & favorem accipiunt, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ colloquio diriguntur.* Quæ quidem a Christianifidelium quoquo, cui bene, optimeque volo, acriter, contentæque animo insculpta teneti vellem.

In Innocentio III, in cujus electionem, idest annum 1198. Emin. Baronii Annales desinunt, idcirco ego dicendi modum faciam, quod ut apte in præf. ad quinque veteres Collectiones admonuit Antonius Augustinus, prima sub ipso publica auctoritate Pontificii juris facta Collectio fuerit, parique deinceps, quæ ex posterioris ætatis Pontificibus decretales accesserunt, ut docet etiam BENEDICTUS XIV. in præfat. sui Bullarii, auctoritate Pontificium jus adauctum dispensationum, hujus generis refertissimum sit, ac cuilibet, qui plurima adhuc exempla desideret, facile patens. Juvat tamen ex his illustriora nonnulla ex suis indicare saltem titulis. Itaque Episcoporum abdications deinceps absque Pontificis auctoritate fieri pro-

prohibuit Cap. *Inter de Transl. Episcop.* Qui & Cap. *Quidam ibidem* ad cedendum illos, qui facultatem obtinuissent, compelli decrevit. Legendæ quoque ejusdem epistolæ 16. ad Episcopum Taurinensem, 32. ad Auxitanum; 34. ad Uticensem, & 142. ad Cremonensem, & Vercellensem. Resignationes in favorem, & Coadiutorum assumptiones Pontifice incio, aut invito peragi interdixit Cap. *Ex parte de Clerico egrotante*: quod confirmavit Bonifacius VIII. Cap. *Pastoralis* in 6. Translationes Episcoporum solius Apostolicæ Sedis auctoritate permitti posse, ac debere decrevit Cap. *Quum ex illo de Transl. Episcop.* ut propterea in Patriarcham Antiochenum, qui Archiepiscopum Tripolitanum ad aliam Ecclesiam transvexerat; & in Archiepiscopum Turonensem, qui Episcopum Abrincensem ad Sedem Andegavensem transtulerat, severe animadverterit. *Quum*, inquiens, ex illo generali privilegio, quod B. Petro, & per eum Ecclesiæ Romanæ Dominus indulgit, Canonica postmodum manaverint instituta, continentia majores Ecclesiæ causas ad Sedem Apostolicam perferendas &c. Ottoni Imperatori ad matrimonium incendandam Canonum veniam roganti indulgit. Adis Raynaldum ad annum 1204. n. 52, & 1208. n. 14. Ut Canonum etiam veniam facerent Concubinariis, quos a sacrorum consortio submoverat Legatus suus, Gallicanis Episcopis adnuit lib. 15. epist. 111, & lib. 16. epist. 54. In impedimento consanguinitatis cum Nivernenſi Comite dispensavit; & Patriarchæ Hierosolym. dispensandi cum Monachis benigne indulgit lib. 16. epist. 901. Pertinent huc, quæ habet lib. 1. epist. 16. ad Capitulum S. Anastasiæ; & lib. 16. epist. 154, ubi Romanum Pontificem affirmat Canonum Moderatorem, & Dispensatorem: dispensationum autem concedendarum duas statuit regulas: *Urgentem necessitatem, aut evidentem utilitatem*. Dispensandi hanc denique Pontificii juris rationem, qua id inficiantium temeritas retrahitur, eorumque refellitur error, qui pares in hac juris specie Pontifici Synodos, ac Præsules alios faciunt, reddit Innocentius in epist. ad Præpositum, & Capitulum Cameracensem, quæ refertur Cap. *Proposuit* 4. de *Concess. Præbend.* De jure, inquiens, secundum plenitudinem potestatis possumus supra jus dispensa-

pensare . . . Non enim, subtexit extra de Transl. Episcop. Cap. 3., Non enim homo, sed Deus separat, quos Romanus Pontifex, qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris, Ecclesiarum necessitate, vel utilitate pensata, non humana, sed divina potius auctoritate dissolvit. Similia habet cit. tit. Cap. 2., & Extra de Renunciat. Cap. 11.

Adjungere Innocentio adhuc juvat, præstatque non patum Honorium III, a quo Ferrandus, quem Canonica leges ob natalium vitium (nam ex incestis, ideoque ab Ecclesia dissolutis nuptiis fuerat procreatus) omni honori imparem faciebant, Regni Castellæ legitimus hæres est denuntiatus. Adis Raynaldum ad annum 1218. n. 67, & seq. Præterea ne impedimento essent, sive natalium defectus, sive quartus consanguinitatis gradus, in illo, ut Luneburgensi Duci conjugium inire liceret, Christiano Prussię Antistiti epist. 469. facta est facultas. Gregorium IX, a quo Henrico Angliæ Regi ad sanctiora consilia Antistites, quorum videretur opera utilior, adhibendi, hoc est ab Ecclesiarum resistentia evocandi, licentia indulta est epist. 106. lib. 5; qua perinde Andreas Hungarici Regni hæres a jure jurando de haud repetendis juribus regiis liberatus fuit lib. 6. epist. 270; liberatusque ab impedimento, quo distinebatur a conjugio ineundo cum Margareta Provinciæ Comitissæ filia sibi quarto consanguinitatis gradu conjuncta S. Ludovicus Galliarum Rex lib. 7. epist. 441. Notabilia sunt vero, quibus in ejusmodi indulgentia elargienda usus est, verba: *Romanus Pontifex, qui claves in P. Petro discretionis, & potestatis accepit, nunc mansuetudine utitur, nunc rigore . . . sed prudenter attendit non solum personas, sed causas, cum quibus videlicet, & ex quibus dispensare disponit, ne forte sic dispenses, ut dissipet, imo ne dissipet, sic dispenses &c.* Justorum natalium dignitate donavit idem Gregorius cum Alphonsum, ut ad patrum Aragoniæ Regnum ascenderet lib. 9. epist. 28; tum Zuerinensem Episcopum, ut ab hoc gradu honoris haud atceretur, ut ex Alberto Stadeni regeit ad annum 1240. n. 32. Raynaldus: ibidem rite adnotans discrimen, ob quod idem Pontifex eadem Episcopali dignitate adaugeri Philippi Francorum Regis Nothum pro-

prohibuit lib. 14. epist. 115. Quamquam postea de hac Gregorii severitate in gratiam S. Ludovici remiserit Innocentius IV. lib. 1. epist. 254, & 262. Quid autem, quod in ejusdem S. Ludovici gratiam de Ecclesia Romana optime meriti tum eundem, tum Theobaldum ejus generum Navarrae Regem lib. 2. epist. 208, & 47. apud Raynaldum ad annum 1256. n. 17. insigni hac prærogativa affectit, ut Præsul nullus, nisi ex Pontificis M. auctoritate, eorum in ditiones Ecclesiasticas distringere censuras valeret? Quid amplius, quod ad Waldemari Sueciæ Regis vota legibus de consanguinitatis gradibus dissolutis, ut Sophiam tertio sibi gradu proximam duceret in uxorem, licentiam elargitus est lib. 5. epist. 74, quam ad annum 1259. n. 19. Raynaldus describit? Quæ pariter in quarto consanguinitatis gradu cum Birgero Sueciæ Regni hærede, referente ad annum 1284. n. 24. eodem Raynaldo, Martinus IV. lib. 4. epist. 51. usus est venia.

Nec omittendum, quin obiter saltem, strictimque observetur, quod Bonifacius VIII. cum Jacobo Aragonio in lege de gradibus consanguinitatis ad conjugium cum Blanca ineundum, & cum S. Ludovico Ord. Min. in lege de ætate ordinandorum ad Episcopatum Tolosanum adeundum dispensavit, lib. 1. epist. 180; & lib. 2. epist. 630; quas ad annos 1295. n. 24, & 1296. n. 16. refert Raynaldus. Impedimentum quoque consanguinitatis Eduardum Angliæ Regem inter, & Isabellam sustulit lib. 4. epist. 234; quam vero licentiam sibi arrogaverat Stephanus Armenorum Catholicus sustollendi impedimentum, quo Armeniæ Rex Sembat afficiebatur, valoris irritam dixit, inque unius Pontificis jus fuisse transcriptam: *Hæc Romana, inquit, inquitens lib. 4. epist. 268. ad eundem Regem, cui deinde de hocce juris rigore benigne relaxavit, Hæc Romana Sedes Mater est fidei, sola auctoritatem ab ipsis exceptam præstat Conciliis, jura statuit, & omnibus legem ponit. Inde (ex potestate hoc est S. Petro collata) dispensationum supra jus absolutam obtinuit potestatem.* Adjungit Gregorio Armeniæ Catholico hanc juris particulam unius utique Pontificis Romani propriam factam perspectum fuisse, persuasumque; idque imo ex intemerata SS. Patrum traditione profectum; post quæ pergit: *Quum Canones ad sui observantiam omnes astringant, solus Sum-*

mus Pontifex, qui eos condere potest, quive legibus est solutus, cuiusque auctoritas in ipsis sæpius intelligitur excepta, vel etiam aliis, cui per eosdem Canones nominatim concessa sit dispensandi facultas super illos, ut per dispensationis lenitatem rigorem eorum ex causa temperet, potestatem habebit, irrefragabili veritate, suffulsi dicimus, quod dictus Stephanus in hoc dispensare non potuit &c. Hanc circa leges consanguinitatis indulgentiam idem extendit ad Ericum Daniæ Regem lib. 5. epist. 159. Alterius vero generis beneficio Sancti Castellæ Regis filios ex Maria, cui contra leges Ecclesiasticas ceu uxori matrimonio se junxerat, susceptos affecit: nempe iustorum natalium honore cohonestavit, idoneosque fecit, ut Regni forent hæredes lib. 7. epist. 80. Johannes XXII. itidem qua Archiepiscopo S. Thadæi in Tartaria, qua Vicario, & Custodi Ord. Præd., & Minor. facultatem, fecit diplomate dato, descriptoque in Annal. a Raynaldo ad annum 1321. n. 5, ut violatorum Canonum veniam concederent iis, qui sacris ordinibus rite initiati non fuissent: quinimo ut vel ad ampliores gradus promovere, qui essent idonei, vel ad alias Ecclesias transferre, prout oporteret, per se iisdem fas esset. Clemens VI. istiusmodi juris circa Canones varium fecit usum: eorundem quippe modo acerrimum vindicem se præstitit, atque tum Ludovicum Bavarum eò audaciæ summæ progressum, ut de matrimoniorum causis cognosceret, impedimenta que convelleret, anathemate perculit; & gravissimis poenis affecit, ut refert Raynaldus ad annum 1341. n. 15; tum Eduardum Angliæ Regem id nefarii consilii agitantem de contrahenda Pontificia facultate, ne Angliæ Sacerdotia absque Regio consensu conferret, ab iniquo excogitato gravissimis litteris deterruit, deque summa Pontificis in totam, qua late patet, Ecclesiam potestate docuit; uti videre est apud eundem Annalistam ad annum 1344. n. 55, & seqq. Modo dispensatorem fidelem se præbuit, atque tam cum eodem Eduardo Rege ad frugem regresso de rigore Canonum multum dimisit; tum sacram sub utraque specie communionem, ob singularia eorundem merita, elargitus est Philippo Galliarum Regi, Bonæ Reginæ conjungi, Johanni primogenito Normanniæ Duci, ejusdemque uxori, ac Odoni Duci Burgundiæ: qua de concessione
adeun-

adeundus Raynaldus ad annos 1344. n. 62 ; & 1345. n. 32. Sed aliorum , quæ ad horum summam , cumulumque facerent , specimen habes in prolegomeno , ideoque aliò properandum .

Ne tamen suspicio tibi sinistra forte subrepat , propriis amplificandis , exaggerandisque plus æquo juribus Pontifices incumbentes , hæc non tam ex veritatis amore , quam ex præconcepta immensæ potestatis opinione aut egisse , aut enuntiasse , ut animadvertas licet admoneo , quod , præterquam quod vix , ac ne vix quidem unquam Pontifices MM. ad hæc Canonum relaxationes condescenderunt , nisi infimis precibus inflexi a Synodis , ab Episcopis , a Principibus , a Magnatibus &c. , quibus omnibus propterea eandem de potestate ista Pontificis intimam persuasionem adhæsisse approve oportet , in eandem signatim , expresseque sententiam de jure Pontifici insito supra Canones incedebant ultro citroque S. Augustinus , qui in epist. 162. S. Melchiadis prudentem œconomiam laudibus exornavit , ideo quod Donatistis , modo ad unitatem reintegrari non derectarent , Canonum veniam fecit , & copiam retinendæ dignitatis Ecclesiasticæ nefarie a Majorino collatæ . Africani Antistites , quorum ad obnixas preces tum SS. Zephyrinum , & Cornelium cum Lapsis de Canonum severitate remisisse constantissimum est , adeoque ut propterea Tertulliani , & Novatiani invidiam haud levem incurrerint : tum SS. Anastasium , & Bonifacium sive Donatistis ad Ecclesiam redeuntibus impedimentum , quo a S. Siricio gradus ad dignitates fuerat interceptus , procul amovisse ; sive Scripturarum Canonem , quem in Synodo adornaverant , calculo comprobasse suo , sicuti conjicere licet ex Cod. Canon. Eccles. Afric. Can. 24, 47, 56, 65, 68, 93, & 94 ; quibus jungendi Canon. 106, 133 , & 134 , qui est Synodica ad S. Bonifacium P. M. Theophilus Alexandrinus , qui teste Socrate lib. 5. cap. 25. apud S. Damasum supplex intercessor , ac sequester accessit , ut Flaviano Antiocheno veniam faceret , quatenus honoris locum in Ecclesia , quem antea inordinate tenebat , rite , legitimeque retinere tandem eidem liceret . Hispaniarum Episcopi , quos pro dispensationibus frequenter ad Pontifices confugisse liquido adparet ex epist. 1. S. Siricii ad Himerium , & S. Innocentii I. epist. 3. edit.

Cout. ad Synodum Toletanam, qua tum ab hæresi Priscillianæ redeuntibus honores in Ecclesia asservari, tum ordinationes nonnullas contra SS. Canones celebratas tolerari, pacis gratia, permittit. S. Ambrosius, qui in epist. 56. ad Theophilum Alexandrinum se auctorem præbuit, ut de Flaviani, & Evagrii caussa a Synodo Capuana ad Synodum Alexandrinam dimissa, id decernere curaret diligenter, quæ Pontifici M. placitura evaderent. Galliarum Antistites, quos gravibus emergentibus dubiis circa Canones id consilii approbe capeßere religioni duxisse, ut ad Romanum Pontificem pro Canonum rigore aut retinendo, aut remittendo appellerent, sit exploratum tum ex epist. 10. inedit. Cout. Synodi Romanæ sub S. Innocentio I, ut Sirmondo visum est, aut sub S. Siricio, uti Coutantius verisimilius est arbitratus, qua a Gallicanis Episcopis consultæ Apostolica Sedes pro totidem responsis Canones 6. Romanæ Ecclesiæ usu consecratos dedit, ad quorum amissum procusos, approbeque exactos a Concilio Arelatensi II. anno 452. habito, liquido constabit hujus Concilii Canones 6, 7, 8, & 52. conferenti cum hisce Canonibus: tum ex epist. 4. S. Zosimi, qua Ursus, & Tuentium Episcopos illicite ordinatos Apostolicæ Sedis gratia indignos declarat, ejectosque ab Ecclesia sacrorum consortio suspensos manere denuntiat: tum ex relatione ad S. Bonifacium I. Cleri Valentini adversus Maximum Episcopum; nec non Cleri, populi-que Lutubensis adversus Præsulem, quem sibi invito, renitenti-que Patroclus Arelatensis obtruserat: utrique vero a Pontifice factum satis fuisse, eorumque ad preces Canonum integritati prospectum adparet ex epist. 3. ad Galliar. Episcopos, & 12. ad Hilarium Narbonensem. Sed hæc Ecclesiæ Gallicanæ, Hispanæ-que sententia elucescit adhuc magis ex dictis superius de SS. Zosimo, Hilaro, Symmacho, Agapeto, & Zacharia; Hadriano I, Hadriano II, Johanne VIII, Johanne IX; S. Gregorio VII, Innocentio II. &c., quæ retexere modo non refert.

Quæ vero Ecclesiæ Orientali jugiter olim hæserit pariter de jure Pontificis supra Canones per suasio, expressior nescio desiderari an possit ea, qua tum se, Ecclesiasque suas ad Pontificis Romani vota corrigendas Legatis S. Liberii submiserunt,

ut

uti scribit Sozomenus lib. 6. cap. 11 : tum decretis a S. Damaso ad se transmissis obstringi se se ostenderunt , ac syngrapham adjungere suam officio , religionique habuerunt , uti legitur apud Auctorem libelli Synodici : tum SS. Siricio , & Innocentio supplicarunt ad gratiam , qua ob Flaviani obtrusionem in Antiochenam , tum ob S. Johannis Chrysostomi e sua Constantinopolitana Ecclesia detrusionem exciderant , Romanæ Ecclesiæ reintegrari , sicuti auctores sunt S. Innocentius I. in epist. 19. ad Alexandrum Antiochenum edit. Cout. , & S. Bonifacius I. in epist. 15. ad Rufum Thessalonicensem . Nec minus liquida , minusque locuples ex iis adparet ; pro quibus S. Cælestino P. M. supplicarunt sive S. Cyrillus Patriarcha Alexandrinus , sive Patres Synodi Ephesiæ . Ille quippe , quam cum Nestorio agendi rationem tenere deberet , ex Pontificis dicto intelligere desideravit , a quo hanc sibi præscriptam accepit regulam , nempe ut Nestorio , ad frugem reducendi gratia , indulgentiam offerret , suoque nomine polliceretur veniam : isti vero referre ad Pontificem religioni duxerunt in locum Nestorii ordinatum Maximianum ; Johannem etiam Antiochenum , Orientalesque alios ad Nestorii partes delapsos factorum consortio ab se segregatos , num tamen gradu præterea detrudendi essent , Pontificis arbitrio id ab se permitti : quos perinde S. Cælestinus pro responso commonefecit ad Maximiani ordinationem se calculo accedere suo , sua tamen sententia sequacibus Nestorii spem omnem veniæ non esse adimendam ; non secus atque cum Johanne Antiocheno , donec correctionis spes afflueret , severitatem distractionis suspendendam . Cujus dispensationis speciem eidem pariter Johanni Antiocheno Patriarchæ S. Sixtus III. pollicitus est , dummodo partes , ac defensionem personæ Nestorii abjiceret : qua de re adeundus Cortelerius monum. Ecclesiæ Græcæ p. 43 , & 47. Plurimam adhuc lucem accipiet Orientalium proba ista opinio ab ea agendi ratione , quam benigne cum ipsis haud semel adhibuit S. Leo M. , quippe qui in epist. 21. ad Flavianum Eutychemi , etsi a Flaviano hæresis nomine in Synodo dejecto , veniam , & gratiam sponndit ad ordinem , & Monasterii administrationem redeundi , sub ea lege , ut ad frugem ipse rediens erroribus omnino se abdiceret . Haud absimili benignitatis gene-

genere egit præterea idem Pontifex cum Maximo Antiocheno, & Anatolio Constantinopolitano, infractorum in ipsorum ordinatione Canonum faciens veniam, cujus obtentu jam gradum legitime retinere liceret; qua de re legendæ epist. 54, 55, & 58. Persuasio hæc ipsa de potestate Romani Pontificis intime incesserat Mennam Constantinopolit., Petrum Hierosolym., & Ephremium Antioch., qui in Synodo V, Constantinopolitana II. edito Justiniano adversus tria Capitula diu oblectati, demum subscribentes eam conditionem adjectam omnino voluere de chyrographo suo recipiendo: *Si hæc Romanus Pontifex non probaret*: quia scilicet Canones Synodi, etiamsi generalis, a Romano Pontifice infirmari posse, ac infringi perspectum ipsis, persuasumque approbe erat. Persuasum id perinde tum S. Ignatio Constantinopolitano Antistiti, tum Basilio Imperatori, tum Synodi VIII. Patribus, qui litteris officii refertissimis ad Hadrianum II. inscriptis obsecrarunt etiam, atque etiam, ut ob Ecclesiarum necessitatem cum ordinatis a Photio gratiam faceret, deque severitate Canonum relaxaret cum iis, qui nonnisi minarum vi, ac metu in Photianas partes fuerant pertracti, uti paullo superius jam insinuatum est; nec ipse Natalis differt. in Synodum VIII. adnotare, & admirari desivit.

Referendo nunc gradum ad Latinos nostros, devexioremque usque ad ætatem descendendo, in hanc utique de Pontificis jure supra Synodorum Canones pedibus, manibusque sententiam abibant quotquot, quibus occasio affulgeret juris istius utendi, aut de eo scribendi. In his a Gallicanis Episcopis apud Ivonem Carnot. epist. 144, & 190. Paschalis II., quatenus cum Philippo Francorum Rege, qui Betradam cognatam dimittere volebat, in matrimonii impedimento dispensaret, oratus, & exoratus est. Concilii Londinensis anno 1138. habiti Antistites can. 7. apud Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1203. ordinatos ab Episcopo alieno restitui ordinibus prohibere quidem, Romano Pontifici tamen hanc juris particulam integram religiose, ut par erat, permiserunt. Fulbertus Carnotensis epist. 38; Ivo ejus successor epist. 214, 260, & 262; S. Lantfrancus Cantuariensis apud Eadmerum lib. 1. hist.; & quem successorem excepit, S. Anselmus lib. 3. epist. 45.

epist. 45. haud alteram ab hac animo imbibitam habebant opinionem. S. Bernardus in epist. 13. ad Honorium II; lib. de præcept. & dispens. cap. 4; ac lib. 3. de consid. ad Eugenium III. cap. 4: *Non sum tam rudis, inquit, ut ignorem positos Vos dispensatores &c.* V. Petrus Cluniacensis lib. 1. epist. 28; Goffridus Vindocinensis opusc. 5; Johannes Sarisberienensis epist. 191, 223, & 230. Romano proculdubio Pontifici, quæ ad Ecclesiasticam potestatem attingunt, prorsus licere affirmant: *Jura nova condere, & vetera abrogare.* Arnulphus Lexoviensis epist. 42; Stephanus Tornacensis epist. 99. ad Lucium III. Pontificem M. potestate dispensandi summa præditum ajunt, adeoque ut Ecclesiasticis legibus superior omnino sit, ac potis *vel eis derogare in partem, vel eas penitus abrogare.* Potho Prumienensis lib. 3. de statu domus Dei quanto inferiorum Episcoporum jura intra orbitam cohibet, tanto Pontificis amplius protendit, omniaque extra potestatis Ecclesiasticæ confinia effert: *Præsumptuosum est, inquit, quibuslibet Prælati veterum statuta immutare, nova statuere: quum solum id Apostolica Sedis dispensationi concessum sit, ut pro temporis necessitate, vel pro utilitate Ecclesiæ aliquid de institutis Patrum commutare possit...* Hanc ergo dispensationem, qua... facultas temperandorum, siue mutandorum Canonum conceditur, Romano Pontifici potissimum adjacere non dubitamus; ut SS. Patres docuerunt. Nec mireris, si Romani Pontifices hanc semper peculiariter habuerint potestatem, ut Canones pro tempore dispensarent; ipsi enim sunt auctores Canonum, & illa Sedes semper hoc habuit privilegium, ut ligatum, vel solutum sit, quidquid ipsa ligaverit, vel solverit: unde juxta attestationem SS. Patrum omnibus Ecclesiis præceminet, & de omnibus judicare potest. Ita rite ex potiori, quem Pontifex, occupat in Ecclesia loco, quemadmodum supra Ecclesiam, sic supra Canones Ecclesiasticos potestate stare ipsum inferebat. Atque ita quoque argumentando tradebat S. Thomas quodl. 4. q. 8. art. 3. *Non est dubitandum, quod Papa habeat plenitudinem potestatis in Ecclesia, ita ut quaecumque instituta sunt per Ecclesiam, vel Ecclesiæ Prælatos sint dispensabilia ab ipso.* Qua pares in persuasionem universum fiant ceteri de schola Theologi, rerumque Ecclesiasticarum

carum Tractatores. Videsis Cl. Thomassinum ver., & novæ discipl. par. 2. lib. 3. cap. 24, & seqq.; Barbosa Juris Ecclesi. univ. lib. 1. cap. 2. n. 95, & seqq.; Sfondratum Regal. Sacerd. lib. 4. §. 1, & lib. 6. §. 1; Turrecrematam in C. *Sicut sancti* distr. 15; Fagnanum in C. *Significasti* de elect.; Braschium de Beneficiis rom. 4. cap. 12. n. 7, & seqq., & Canonistas in C. *Proposuit* 4. de Concess. Præbend., juncta Glossa V. *Concilium* in Cap. *Ubi periculum* de elect. in 6.

Accedit ratio quam valida, tam manifesta: siquidem, ut mox inquebat Porho Prumiensis, Romano Pontifici quæcumque ligandi, aut solvendi plenissimam a Christo D. in S. Petro facultatem factam quis ambigat? Quis perinde facultatis hujusmodi particulam fore Canones, aut dispensandi, aut dissolvendi, ibi inficias? Si quis ramen suspensus hæreat adhuc animo, patiat se nunc dimitti, præter alios, quos loco suo in aciem instruximus, ad S. Leonem M. serm. 3. de sua assumpt., epist. 84. ad Anastasium Thessal., & 89. ad Episcopos Provin. Vienn.; S. Nicolaum I. epist. 8. ad Michaelem Imp.; 32. ad Episcopos Synodi Silvanectensis, & epist. ad Hincmarum Remen. præfixa Synodo Sueffionensi III. edit. Harduini tom. 5. pag. 601; Johannem VIII. epist. 93. ad Basilium, Constantin., & Alexandrum Imperat.; Innocentium III. in Concilio Later. IV. can. 5; & epist. ad Leonem Armeniæ Regem; ad Vulcanum Regem Dalmatiæ, & Diocliæ; ad Thomam Mauroceum; ad Episcopos Galliar.; ad Archiep. Compostellanum; ad Episcopum Tripolitanum &c. Clementem VI. epist. ad Eduardum III. Angliæ Regem apud Raynaldum ad annum 1344. n. 58; Eugenium IV. in Concilio Florent. sess. 25. in decreto union.; Leonem X. in Later. V. sess. 11; Julium III. in Const. *Cum ad tollenda* Concilii Trident. sess. 11; & Pium IV. in Const. *Benedictus Deus* ad Concilii Trident. calcem; S. Johannem Chrysostomum hom. 55. in Matth.; S. Hieronymum adv. Lucifer.; Ennodium Ticinen. in apolog.; V. Bedam serm. in festo SS. Apostol. Petri, & Pauli; S. Bernardum de consid. lib. 3. capp. 4, & 7; Srephanum Tornacen. epist. 22. ad Alexandrum III; S. Thomam 2. 2. q. 88. art. 12. ad 3; q. 89. art. 9. ad 3., p. 3. q. 72. art. 11. ad 1; supplem. q. 71.

q. 71. art. 6; in 4. dist. 7. q. 3. art. 1; dist. 25. q. 1. art. 3; & opusc. 1. capp. 64, & seqq.; S. Bonaventuram in opusc. *Quatre FF. Minores prædicant* pag. 403; Albertum M. in cap. 16. Matth. ; S. Antoninum in summa tit. 23. cap. 3. §. 3; S. Johannem a Capistrano de Pap. , & Concil. auctor. par. 3. pag. 93, & seq.; Petrum Alliaccensem de Eccles. auctor. par. 3. cap. 1; Petrum Meldensem apud Raynaldum ad annum 1441. n. 10; Cajetanum tom. 1. tract. 3. cap. 14; Titelmannum in Cantic. 7; Belarminum de Rom. Pontif. lib. 1. cap. 9; Gonzalezium in Regul. 8. Cancell. §. 1. proæm.; Sfondratum Regal. Sacerd. lib. 2. §. 16; Thomassinum vet., & nov. discipl. lib. 1. cap. 6; atque apud ipsos alios innumeros. Consule & Cap. *Decreto* 2. q. 6. ex Gregorio IV; Cap. *Qui se scit* 2. q. 7. ex S. Julio I, & Glossam ibid.; Cap. *Multrum* 3. q. 6; Cap. *Licet* 2. de Præbend. in 6. ex Clemente IV; Cap. *Ut lite ex* Clemente V. Clem. 1; Cap. *Proposuit* de concess. Præbend.; Cap. *Ad honorem* de auct., & usu Pallii, & ibidem Interpretes. Confert huc, confirmatque hæc praxis 325. annorum, quot videlicet ad usque Nicænæ Synodi epocham interciderunt, tota quippe ista intercapedine potestatis a Christo D. collatæ Pontifices varium fecerunt usum, faciendique utique frequens occasio obtrigit, mox in Episcopos officio impares animadvertendo; mox hæreticos, schismaticosque rem Christianam susque deque pervertentes, perturbantesque compescendo; mox Christifideles a morum regulis decedentes ad frugem restaurando; Ecclesiisque cunctis prospiciendo, ac jus dicundo nunc circa fidem, nunc circa legem, nunc circa disciplinam. Quid igitur in hac tanta agendarum rerum diversitate? Quibus id torum regulis agebant? Particularia equidem Concilia, frequens habita fuerant, quorum tamen Canonibus obstrictos fuisse Pontifices si quis diceret, næ ille vehementer erratum abiret. Quid ergo fieri demum potuit, ac debuit, ut Conciliorum decretis Pontifices MM. obligarentur? Postremo si adversarii, contra quos pugnam instituímus, quum subjacere sacris Canonibus summos Pontifices dicunt, id ita dictum accipi velint, quod Pontificibus stare pro ratione voluntatem nullo pati modo volunt, sed potius Canonibus, tanquam optimis rerum agenda-

rum regulis standum illis jubeant, jam plane nulla amplius, aut parva admodum lis illos inter, & nos intercedit, neque id inficias iverimus, siquidem non ii simus, qui agendi per fas, nefasque Pontificibus, (quibus vel id vituperationem in maximam vergeret), facultatem plenissimam faciamus: quinimo certos illam lege naturali, ac divina coarctatam intra limites, quos transgredi illis haud liceat, dicimus libenter, & damus: quibusnam autem, in responsione ad oppositiones superiori §. jam, puto, factum est planum.

Ex jure appellandi ad Pontificem.

ARTICULUS V.

De obedientia decretis Pontificiis debita: ac liceat an ne aliquando a legibus Pontificiis refugere, & ad laicas Potestates confugere.

PROLEGOMENON.

Difficultatis, alexque plena admodum est disputatio ista; (quemadmodum ea omnis est, quæ intra Sacerdotii, & Imperii confinia ingreditur, juribusque utrinque se ingerat,) in qua viros vel ex Theologis orthodoxis doctos in diversas, & adversas trahi, ac distrahi partes video, adeo ut cui præ altera sit adhærendum, hæreas identidem anceps, neque facile fiat, si æqui, bonique dicere, facereque velis, ut mediam velut tutiorem insistas, quin in hanc potius, quam illam inflectaris. Quod autem pejus est, quæstionem implexam, arduamque implicant magis, magisque pro intemperantis perversitate ingenii qua Protestantes, qua pseudo-Politici intento nervo in id incumbentes, ut Pontificias leges aut penitus convellant, aut Principalibus obnoxias faciant. Atque quidem Protestantes imprimis in id conspirantes, ut Pontificium jus e christiana penitus Republica profigent, principii loco hoc statuunt: Potestatem Ecclesiasticam sub Civili degere, atque a Civili constanti in servitute esse tenendam. Ad Principalem

lem attinere perinde auctoritatem leges præscribere, quibus Religio publice colatur, ac sub Reipublicæ regimine contineatur. Ita Triglandus lib. de Civili, & Eccles. potest. pag. 317; Thomassius, & Velthufius tom. 1. oper. pag. 368. Quamquam, ut hujus genus hominibus non insolens est, postmodum secummet pugnat Velthufius propugnans contra Magistratus præceptum licere a publica Ecclesia recedere subdito, cui erroris suspecta eadem evaserit. Ad hæc obligationem omnem nonnisi ex pactis proficisci; neque nisi ex conventionione libera Ecclesiasticas leges esse sancitas: has locum habere penes populum, nequamquam vero Principis potestatem afficere, quin ipsi fas sit Ecclesiasticas leges etiam conventionales abrogare. Ita Hobbesius, ac Puffendorfius in libello *de Religione ad jus naturæ exigenda*; quibus pejora profundit in commentatione super Bullam Clementis IX, quæ hominem prodant Religionis quidem christianæ insensissimum hostem, parum autem sibi in perversa opinione coherentem, dum præf. libello Principibus ipsis facultatem adimit lites Religionis contra conventionalem hanc libertatem dirimendi. Henricus, & Samuel Coccejus, Pater scilicet, ac Filius, quorum plane uter sit pejor, nescias probe, in commentario, & addition. ad Grotii lib. 1. de jure B. & P. cap. 3. §. 5, & 6. potestati Civili Pontificiam subjugant nedum, subjugatamque in Conciliis Turonensi anno 813; Toletano cap. 25. dist. 63; ac Pisano ideo a Maximiliano I. Imper., & Ludovico XII. Galliarum Rege adversus Julium II. indicto obgannunt, sed rejectam imo, devotamque publico decreto in Germania anno 1338; in Gallia sub Philippo IV; in Hispania sub Carolo V, & in Anglia sub Henrico VIII. quam impie, tam impudenter affirmant, confirmantque plurimis ex impotentis odii æstu in Pontificiam potestatem effusis conviciis. Postremo, quod ad impietatis, ac impudentiæ cumulum facit, & confert potissimum ad ingenium, quo Pontificiam rem profligatam omnino vellent, Puffendorfius, & Heineccius ea ratione Ecclesiasticis legibus obistere Principes gestiunt, quod illis Civilem obrui scatum, subruique publicas res non tam comminiscuntur; quam calumniantur. Commentis hisce, calumniisque, quas propulsarunt jampridem Schuvartius, Desinghius, aliique viri do-

etissimi, iterum profligandis operam impendere, potius esset perdere, eoque potissimum, quod suis in locis id operæ abunde, opinor, præstitum abs me sit: unde id unum heic satius habebam observasse tum Occidentis Imperium ad summum gloriæ assurgere fastigium cepisse, quum primum Imperatores christiani Pontificum obedientiæ devovere se se, & obstringere religioni, officioque duxerunt: tum e contra Orientale Imperium defecisse demum, quum a Pontificis obedientia foede se divulsit, ejusque auctoritatem despiciatui habere cocepit. Facit huc apprimè, quod ab ipso Leibnitio in præfat. Codic. Jur. Gent. diplom. testimonium extorsit veritas vel ab invito. *Fatendum est*, inquit ibidem, *pro- fuisse interdum* (dic vero, sodes, quando nocuit, aut nequaquam profuit?) *Pontificum Romanorum eorum pro Canonibus, & Christiana disciplina, dum illi apud Reges opportune, importune instantes, sive auctoritate muneris, sive metu censurarum Ecclesiasticarum, multis malis obicem ponebant. Et nihil fuit frequentius, quam ut se Reges in fœderibus censura, & correctioni Pa- pæ submitterent.*

Non hæc itaque, quæ ab hujus genus profligatis hominibus e Protestantium grege ab omni procul veri specie profunduntur, mihi moras injiciunt; (quæ alioqui pseudo-Politicis hodie facta partim communia paullo infra ad omnem prorsus amovendum offensionis lapidem pro virili portione convellam,) bene vero, quæ a nostræ communionis nonnullis hominibus, iisdemque doctissimis excogitata sunt media, ac remedia, ubi Pontificem M. (quod absque difficultate maxima præsumere nefas est) potestate sua abuti contingat. Quo in casu tres potissimum in opiniones Theologos illustres, absque invidia alioqui de Pontificis auctoritate summa optime meritos, distractos intelligo. Fas esse a Pontifice ad Concilium provocare, non quidem tanquam ad Judicem supra Papam, sed ut ad consiliarium ipsius Papæ, idest a Pontifice haud bene informato, velut inquirunt, ad Pontificem melius a Patribus Concilii informandum, inter alios opinantur Gonzalezius in 2. Decret. tit. 27. cap. 7. de appellat. & P. Viva ad proposit. 29. ab Alexandro VIII. proscriptam; atque Emin. Scriptor sub Eugenii Lombardi nomine delitescens lib. 2. Reg. Sacerd. §. 7. Verum
huic

huic opinioni id valde obest, quod appellatio hujusmodi vel fieret ob causam fidei, morum, aut facti cum dogmate, sive jure connexi: quo in casu plane judicium Pontificis ex Cathedra loquentis irreformabile esse hactenus disputata demonstrant; & irreformabile ipsimet docent: ac propterea Concilium eo in casu nec Judicis, nec Consiliiarii imo personam adversus Pontificem induere potest: vel fieret ob factum mere privatum, singulare, ac personale, puta ob provisionem, collationem, absolutionem &c.: quo pariter in casu, ut Pontificis judicium reformetur, non opus est Concilio; sed potius apud Pontificem ipsum interponendæ preces, ut causa ad incudem revocetur, examineque novo experietur: cæteroquin enim ad Concilium appellando, non tam Consiliiarii officium adhiberi, quam Judicis auctoritatem advocari tam facile præsumitur, quam fit: quod fieri adeo grande piaculum est, ut ne fiat, procul abesse periculum omne potius oporteat, ac præsumptionem. *Quoniam*, inquiebat apposite Ivo Carnot. in epist. 159, *judicia Romana Ecclesia a nemine foris retractari posse, eadem Romana Ecclesia docente, didicimus, si qui aliquando se prægravatos ipsius Ecclesia auctoritate conqueruntur, hoc eis consilium damus... ut ab ipsa ad ipsam confugiant; & inde expectent levamen, unde se conqueruntur accepisse gravamen.* Consilium quam optimum, tam expeditum, siquidem, uti fide sua jubebat S. Bernardus in epist. 108, *Apostolica Sedes hoc solet habere præcipuum, ut non pigeat revocare, quod a se forte deprehenderit fraude elicatum, non veritate promeritum.*

Altero in casu non privato quidem, sed publico, quo nempe contingeret (ne contingat autem unquam credere juvat) Pontificem moribus deformatum potestate sua abuti in grave scandalum Christifidelium; dilapidatorem esse bonorum Ecclesiæ, beneficia Ecclesiastica nonnisi veni sacrilego conferre &c., fas esset tum contra Pontificem ita Ecclesiam dire, publiceque dilaniantem congregari Concilium iis malis, incommodisque occurrendi causa, non insicantur Johannes a Turrecremata in summa de Eccles. lib. 11. cap. 106; Silvester Prieras in summa V. Papæ; Franciscus Victoria relect. 4. de potest. Papæ, & Concil., alique. At opinioni huic id quoque officit quam maxime, tum quod altera op-

ra opportunior, quin hæc invidiæ plena ineatur, accommodatiorque suppetat via, puta admonitionum faciendarum a Principibus præsertim, precum effundendarum apud Deum ab Ecclesia &c.; tum quod eo in casu Concilium vel ageret ut admonitor; quæ agendi ratio pariter aut ab Episcopis privatim, aut a sæculi Principibus adhiberi peræque poterit, quin opus Concilio sit: vel ageret ut Judex auctoritate, ac jure; qua plane agendi ratione uti nec debet absque ejusdem Pontificis assensu, ad quem pertinet Concilium indicere, eique præsidere; quinimo nec ullo modo potest, siquidem Pontifex se Concilio subjugari, ac tum maxime cui in invidia esset, nulla ratione pateretur. Quid autem si animo ita obfirmari Pontificem obtingeret, ut ab injusta decedere sententia nullo vellet modo? Quid tum, si nec altera se tuendi adpareret via, puta rogando, puta recurrendo &c.? Fas fore, tum tandem, quum si qui a Pontifice indebite gravarentur, injuriisque graviter appeterentur, ex nullitatis capite excipere, non obedire, imo obistere docent Dominicus Cardin. Jacobatius lib. 8. de Concil. art. 3. Baldum in Cap. *Olim de Rescriptis* allegans; Cajetanus in tract. 1. de auctorit. Papæ, & Concilii cap. 27; Silvester Prieras loco indic.; Franciscus Victoria paullo superius laudatus; & Andreas Duvalius in tract. de supr. Pontif. potest. Nunquam tamen licere appellatione ad Concilium appellere, sed potius illatam injuriam patienter tollerate oportere: siquidem nunquam liceat ad se tuendum medium assumere, ex quo majora, & innumera in Ecclesia suborirentur incommoda, atque longa, lataque aperiretur, sternereturque via schismatibus, rebellionibus, hæresibus. *Dices*, inquit Duvalius, *Principes, & Respublicas graviter nonnunquam conqueri se a Pontificibus graves injurias pati*, nullumque ad has depellendas efficacius remedium esse, præter provocationem ad Concilium generale. *Respondeo* non licere propterea ad Concilium provocare, quum Principes sibi, suisque rebus possint alia via consulere, scilicet non obediendo mandatis Pontificis, imo, si aliter non possunt sibi succurrere, strenue, prudenterque resistendo, & cum ea moderatione, quam superiori questione, ubi de iniquis, & Ecclesiæ perniciosis dispensationibus, assignavimus.

Postremæ huicce opinioni finitimam movent , ac promovent quæstionem Politici quamplures , quibus præluserunt Richerius , Petrus de Marca , Baluzius , Puteanus , Gerbasius , Rossellus , Carolus Fevretus , alique potestatis laicæ amplificandis finibus plus æquo intenti , quæ sane quæstio ad eam delabitur demum , quæ in Galliis recepta (non tamen ante annum 1533 , sicut ex Auctore tract. de jurisd. Eccles. inter acta Cleri Gallic. tom. 1. tit. 2. cap. 19. ostendit Charlasius in tract. de libert. Eccl. Gallic. lib. 6. cap. 1.) deinceps frequentata est , praxis appellationes tanquam ab abusu interponendi , loco appellationum ad Concilium , ut quæ quia nimia laborant invidia , apud Catholicos jam desueverunt , tantumque ut usu Jansenistis venirent , dimissæ sunt , adhibitæ , & suffectas . Ea ergo Jurisperitorum quamplurimum , ac Theologorum Parisiensium hodie facta propria opinio est , jampridem in Gallia praxi ipsa firmata , quod si Summus Pontifex sacris Canonibus , disciplinæ , libertatibus , moribus , juribus , ac institutis Ecclesiæ Gallicanæ , aut Regni Francorum vulnus aliquod inferat , tum Regis , (sive Curie supremæ Regis vices gerentis ,) qui Canonum , ac morum custos , & executor est , innocentie etiam , ac justitiæ tutor , & vindex , opem implorari per appellationem , tanquam ab abusu , qui propriæ auctoritatis a Pontifice fieret , fas sit , a quo proinde Pontificii rescripti executio impediatur . Qua agendi ratione , inquirunt , Pontificis summa potestas nec in dubium adducitur , nec eidem irrogatur injuria , sed persuasum imo habetur hoc in casu Pontificem nec invite , nec irrationabiliter pati , ut mandata sua effectu suo frustrentur . Extra Galliam vero , etsi non eadem praxis , pervasit tamen eadem persuasio laicæ potestati licere ejus genus Ecclesiasticis negotiis se ingerere , quæ affinitatem quamdam cum civilibus habeant , aut ad civilem gubernationem conferant : licere ideo leges Pontificias , ubi e re publica est , temperare , aut tollere , potestatem imo ipsam , unde derivant , intra æqui , justique limites cohibere : ita sexcenta horum similia turbare , miscereque solent hujus genus homines quam in Pontificiis coarctandis parci , tam in amplificandis Principalibus juribus profusi .

Age modo argumenta diligentia , qua potuerunt , majori con-
qui-

quisita, & congesta ad hanc suam opinionem adjuvandam, ac pro viribus promovendam, quæ potissima videri possunt, (nam perfecti omnia quam pudet, tam piget) in aciem producantur. Principio semet Pontificum in interpretes erigentes, Pontifices, inquit, passim dictis, factisque declararunt ad Principales etiam partes pertinere, tum ne quandoque Pontificia mandata executioni demandentur intercedere, tum quando id bonum Ecclesiarum exigat, se negotiis Ecclesiasticis immiscere. Ita S. Leonem IV, qui Ludovici II. Imperatoris judicio se submisit ita: *Ut si quid a se incompetenter actum esset, suo, Missorumque suorum judicio emendaret.* Refertur ab Ivone par. 5. cap. 22, & a Gratiano 2. q. 7. Cap. *Nos si incompetenter.* Alexandrum III, qui Cap. *Cum teneamur de Præben.* parum, aut nihil invitatus perfert rescryptum suum effectu frustrari, potiusquam cum sacris pugnaret Canonibus: *Si mandatum nostrum, inquit, pro alicujus provisione receperis, qui aliud beneficium habeat, de quo valeat commode sustentari (nisi forte in litteris ipsis de hoc mentio habeatur, aut si non potest ei sine scandalo provideri) equanimiter sustinemus, si pro eo mandatum nostrum non duxeris exequendum.* Innocentium III, qui in epist. ad Faventinum Episcopum pari erga Canones reverentia affectus, *Quæ, ait, in derogationem sanctorum Canonum attentantur, tanto potius infringi volumus, & carere robore firmitatis, quanto auctoritas universalis Ecclesiæ, cui præsidemus, ad id Nos provocat.* Quibus accedit praxis Romanæ Curie, qua irrita, & inania habentur rescrypta quæcumque per obreptionem, vel subreptionem impetrata: obrepi autem, aut subrepi Romano Pontifici tum semper reputandum affirmant, quum ab eo quidpiam Canonibus, moribus, juribus &c. Gallicanæ Ecclesiæ, aut Regno incommodum, vel adversum profertur. Quid hæc autem, quod Nicolaus II, velut auctor est in vita S. Eduardi Ælredus Abbas Rievellensis, nihil veritus aut sui juris quidpiam imminui, aut injuriæ quidquam inuri, S. Eduardo Regi Angliæ illud amplissimum, insigneque privilegium impertitus est, quo ipsum, successoresque Apostolicæ Sedis Vicarios in Anglia constituire? Cui haud absumile plane Martinus V. contulit Uladislao Poloniæ Regi ob sacra bella adversus Barbaros præclare gesta; ob egregiam pro

Græ-

Græcis ad unitatem Ecclesiæ revocandis exantlatam operam; obque ingentes pro Sangiacis populis ad Christianam fidem traducendis labores impigre impensos. Quo demum quam maxime digni pariter erant, privilegio huic haud impari ab eodem Pontifice exornati, adauctique fuere Galliarum Reges diplomate, quod incipit *Apostolicæ Sedis*, dato anno 1431, ut Canonum videlicet tutores, custodes, ac defensores essent, istoque etiam jure circa possessiones beneficiorum potirentur.

Probant deinde opinionem hanc suam ex placitis, decretisque Conciliorum, a quibus in Ecclesiasticæ jurisdictionis, curæque partem accersiti Principes non uno in loco leguntur. In Concilio Agathensi anno 506. can. 35. statutum habetur, ut Episcopi Metropolitano ad ordinationem, aut ad Synodum invitanti obtemperent, excepta gravi infirmitate corporis, aut *præceptione regia*. A Concilio Francofordiensi anno 794. can. 6. decretum fuit, quod si partes post judicium Metropolitanis rebus judicatis non adquiescerent, causæ negotium ad Principem deferre possent, adjectis Metropolitanis relatione, & sententia. A Cabilonensi II. anno 814. can. 45, & 50. Imperatoris sententiæ emendandi subjiuntur abusus, qui Romanis peregrinationibus interveniebant passim; restituendaque diei Dominicæ observatio, quæ tum vergere in deterius, ac desuetudinem videbatur. Parisiense VI. anno 829. sub Ludovico, & Lothario lib. 2. cap. 2. Regem primo, ac potissimum eam in rem curam impendere debere, ut Ecclesiam, Ecclesiasticasque personas defendat pro virili portione, hisce verbis admonerat: *Rex primo defensor esse debet Ecclesiæ, Servorumque Dei*: paullo infra ex S. Isidori sententia subjungens: *Principes sæculi nonnunquam intra Ecclesiam potestatis adeptæ culmina tenent, ut per eandem potestatem disciplinam Ecclesiasticam muniant*. A qua quidem admonitione, & doctrina ne latum unguem descedentes iidem Ludovicus, & Lotharius in epist. ad Eugenium II. P. M. apud Baronium ad annum 825. n. 47. scribebant: *Veraciter nos debitores cognoscimus, ut his, quibus regimen Ecclesiarum, & Ovium Dominicarum cura commissa est, in omnibus causis ad Divinum cultum pertinentibus operam, & auxilium, pro qualitate virium nostrarum, & intellectus nostri capacitate, seramus.*

Paris II.

P p

Con-

Congerunt ad hæc autem confirmanda SS. Patrum, Ecclesiasticæ præfulum dicta, & gesta. Atque quidem de Principum auctoritate circa res Ecclesiasticas agens, ac differens S. Leo M. in epist. 49., alias 32. ad Pulcheriam Augustam: *Quoniam, aiebat, res humanæ aliter tutæ esse non possunt, nisi quæ ad divinam confessionem pertinent, & Regia, & Sacerdotalis defendat auctoritas: & in epist. 75, nunc 125. ad Leonem Imperat. Debes, inquebat, incunctanter advertere Regiam potestatem tibi non solum ad Mundi regimen, sed maxime ad Ecclesiæ præsidium esse collatam, ut ausus nefarios comprimendo, & quæ bene sunt statuta, defendas, & veram pacem iis, quæ sunt turbata, restituas; depellendo scilicet pervasores juris alieni, & antiquæ fidei sedem Alexandrinæ Ecclesiæ reformando.* S. Gregorius M. quoque lib. 2. epist. 61. huic Mauritiū Imperat. alloquebatur: *Ad hoc potestas pietati Imperatorum data est, ut qui bona appetunt, adjuventur, & terrestre Regnum Cælesti Regno famuletur.* Inhæserat hæc eadem de Principali in rebus ad Religionem attinentibus potestate sententia Patribus aliis. S. Augustino, qui lib. 3. contra Crescon. cap. 51: *In hoc, scribebat, Reges, sicuti eis divinitus præcipitur, Deo serviunt, in quantum Reges sunt, si in Regno suo bona jubeant, mala prohibeant, non solum quæ pertinent ad humanam societatem, verum quæ pertinent ad divinam Religionem.* S. Fulgentio relato in Concilio Aquisgranensi anno 836. cap. 3, qui de officio Regis erga Ecclesiam, loquens, *Præ omnibus, aiebat, ita se Sanctæ Matris Ecclesiæ meminerit filium, ut ejus paci, & tranquillitati ... suum prodesse faciat Principatum.* S. Gregorio Turonensi, qui lib. 5. hist. Francor. cap. 19. his Chilpericum Regem alloquebatur: *Si quis de nobis, o Rex, justitia tramitem transcendere voluerit, a te corrigi potest: si vero tu excesseris, quis te corriget?* Quibus, ut probe vides, Principum correptioni personas Ecclesiasticas vir Sanctus submittebat. S. Isidoro Hispal. lib. 3. sentent., sive de summo bono cap. 53. relato a Synodis Aquisgranensi I, & Parisiensi VI; nec non a Gratiano Cap. *Principes* 23. q. 53 ubi *Cognoscant Principes, hos ita admonebat, sæculi Deo debere se reddere rationem propter Ecclesiam, quam a Christo tuendam suscipiunt. Nam sive augeatur pax, & disciplina Ecclesiæ per fide-*

fideles Principes , sive solvatur , ille ab eis rationem exigit , qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit . Mitto pleraque multa , quæ ex SS. Gregorio Nazianzeno , Johanne Chrysostomo , Isidoro Pelusiote , Synesio , Hincmaro , aliisque opportune , importune hanc in rem conglomerant Petrus de Marca , Rossellus , Feuretus , aliique earundem partium patroni , quibus conficere hoc confidunt Principibus fas esse rebus Ecclesiasticis se implicare , ideoque ad Principes ipsos contra leges ab Ecclesia latas , si injustæ sint , tanquam ab abusu provocare .

Quod si Patrum dicta factis compensentur , hanc perinde comprobari quam maxime persuasionem suam prædenter jactant . Atque quidem primum hic locum facere non designantur Donatistis , quos a S. Melchiadis judicio ad Constantinum Imperatorem appellasse mentiuntur , a quo alterum ipsis concessum fuerit iudicium . Nec secundum Nestorio denegant , quem a sententia Synodi sive Romanæ sub S. Cælestino , sive Alexandrinæ sub S. Cyrillo ad Theodosium Imperat. provocasse autumat Petrus de Marca lib. 4. Concord. cap. 4. ibidem subnectens impetrasse imo ab Imperatore , ut sententia illa suspensa maneret , donec a Concilio generali propediem celebrando dirimeretur . Excurrendo subinde ad exempla , in quibus minus subsit invidiæ , a S. Athanasio exordiantur , quem dicunt legitime a sententia pseudo-Synodi Tyrinæ provocasse ad Constantini M. tribunal . S. Cyrillum Alexand. , & Memnonem Ephesinum subtexunt , qui conquesti in libello oblato Synodo Ephesinæ , insertoque par. 2. act. 4. leguntur se a Johanne Antiocheno loco dejectos , licet ille *nec per leges Ecclesiasticas , nec per Imperiale decretum potestatem haberet* . Igitur subinferunt decreto Imperiali posse Judices Episcoporum constitui . Quid autem quod S. Leo M. Theodosii Imp. operam imploravit ad acta pseudo-Synodi Ephesinæ abroganda ; ejusdem quoque Legati in Synodo Chalcedonenſi a gravi expostulatione adversus Canonem 28. coram Judicibus Laicis a Marciano Imp. ad Synodum delegatis exponenda non abhorruere ? Posthæc apud eundem Imperatorem de injuriis sibi a Dioscoro illatis expostulasse Eusebium Dorylæum : per injuriam se loco dimotum exposuisse Bassianum Ephesinum , & Sabinianum Perrhensem ;

P p 2

ejus-

eiusdemque opem adversus Anastasium Nicænum efflagitasse Eunuomium Nicomediensem adparet ex Concilii Chalced. act. 1, 11, 12, & 14: quorum exemplis insistentes Timotheus Alexandrinus Episcopus Zenonem Imperatorem obnixè est obtestatus, ut Petrum Moggum suæ invasorem Sedis depelleret, sibi que a Basilisco Tyranno vim passo eandem restitueret: & Hadrianus Thebanus Antistes a Larissæo Metropolita gradu deturbatus ad Mauritium Imperatorem confugit, a quo ad causæ revisionem tum Johannes primæ Justinianæ Præsul, tum Honoratus Romanæ Ecclesiæ Diaconus, & Apocrisarius, tum Sebastianus e Magistratibus Imperii unus delecti sunt, & delegati, ac judicium suæ auctoritate redditum est, quod refert, nec reprobatur, idque imo haud sibi ingratum accidisse indicat S. Gregorius M. lib. 2. epist. 46, sive 7. indict. 11. ad Johannem Larissæum Metropolitam.

Perspectum autem, persuasumque ipsis Principibus istiusmodi particulam juris sibi incumbere liquido, ac luculenter patere subjungunt ex ipsorum Principum legibus, & factis: quippe qui obsecrantibus vel ipsis Summis Pontificibus, vel Synodorum Patribus, vel Ecclesiarum Præsulibus rebus se intermiscere sacris non destiterunt. Atque quidem nonnisi istiusmodi juris intuitu sacris olim variis nominibus insigniti sunt, ac denominati, sicuti Constantinus M. *Episcopus extra Ecclesiam; & communis Episcopus* apud Eusebium de ejusdem vita lib. 1. cap. 37, & lib. 4. cap. 24: Marcianus Augustus *Sacerdos Imperator* a Concilio Chalcedonenfi: Clodovæus Regum Francorum primus a S. Remigio *Regionum Præsul*: & Carolus M. in Capitulari Aquisgranensi *Devotus Dei Ecclesiæ defensor, humilisque adjutor*. Defensionis, & Patrocinii igitur titulo, ac jure, quo potiuntur Principes, Christianorum omnium primus Constantinus M. Cæciliano, & Donatistis Judices dedit Maternum Agrippinensem, Rheticium Augustodunensem, & Marinum Arelatensem, qui cum S. Melchiade P. M. illorum causam in Concilio Romano collatis votis discuterent, ac dirimerent. Donatistis ad suum dein tribunal a judicio Melchiadis appellantis judicium alterum dedit, scilicet Concilium Arelatense concessit. Felicis Aptungitani causam. Æmiliani Proconsulis examini, ac judicio commisit; inque Do-

nati-

natistas ab Arelatenſi Synodo iterum ad ſe appellantes peremptoriam tulit ipſe ſententiam, capitis ſcilicet damnando, niſi ad- quieſcerent. Adhæc S. Athanaſio a ſententia pseudo-Synodi Ty- riæ ad ſe provocanti jus dixit, uti patet ex reſcripto, quod S. Athanaſius reſert in apolog. 2, & Socrates lib. 1. cap. 34. Eoſ- dem adverſus Donatiſtas varia ediſta dederunt Imperatores dein- de alii. Conſtans illos animo in ſchiſmate obſirmatos exilio dam- navit teſte S. Optato lib. 2. Valentinianus, quominus baptiſmum reiterarent, ſevera lege prohibuit anno 373, quæ extat in Codice Theodoſ. L. 1. *Nefanctum Baptiſma iteretur*, ideo illos gradi- bus Eccleſiaſticis detrudi imperans. Eoſdem lege lata anno 377, quæ reſertur eodem Cod. Theodoſ. L. 2, compeſcuit Gratianus: quæve Theodoſius gravi pecuniaria pœna mulſtarat, eadem pari- ter, graviorique affectit Honorius, obſecrantibus Legatis Concilii Carthagenenſis, ſicuti reſert S. Auguſtinus in epiſt. 50, nunc 185. ad Bonifacium; 88, olim 68. ad Januatium, & lib. 3. contra Cteſcon. capp. 43, & 44; ac habetur L. 39. Codice eodem *de Hereticis*. Rogantibus iterum Pattibus Concilii Carthagi- nenſis Honorius ediſtum reſcudit, quo ad tempus, Attali nempe tyrannide durante, & Africæ incumbentis, Religionis liber- tatem indulſerat; novasque pœnas in illos indixit lata lege, quæ eſt in Cod. Theodoſ. 43, & 44. *de Hereticis*, memoraturque a S. Auguſtino in epiſt. 14. ad Macedonium; 127. ad Donatum Africæ Proconſulem; 158, & 159. ad Marcellinum: & 160. ad Apringium Judicem. Legenda etiam in Codice eodem Theodoſ. L. 62. *de Hereticis* a Theodoſio, & Valentiniano anno 425. evul- gata. Præterea ad preces Synodi Romanæ anno 378. ediſto dato ad Aquilinum Urbis Vicarium juſſerunt Gratianus, & Valentinianus, ut Urſicini ſchiſma cohiberet, eumque una cum ſeſſatori- bus Eccleſiæ judicio ſtare compelleret; cujus quidem judicii for- mam ea in Conſtitutione præſcribit. Similes leges in cauſſis Ec- cleſiaſticis mixtis legere paſſim eſt in Codice cum Theodoſiano, tum Juſtiniano tit. *de Episcopis, Clericis, & Monachis*; nec non in Capitularibus Regum Francorum frequentiffime; poſtremos inter quos S. Ludovicus poſtulantibus Regni Præſulibus contra graviffimos, qui tum in collationibus Beneficiorum irrepreſerant;

abn-

abusus, edicto lato anno 1268. imposterum collationes, provisiones, & dispositiones omnes beneficiorum in Gallia juxta ordinationem juris communis, sacrosque Conciliorum Canones, atque SS. Patrum institutiones fieri præcepit.

Præterea ad has comprobandas leges plurimam opinantur conferre operam facta ipsa Principum, quibus quid circa Ecclesiasticas sive personas, sive res possent, sibi que fas foret, planissimum nullo non tempore fecerunt. In his ipsorum utique sententia proprii juris limites prætergressi non sunt Theodosius Junior, quum sive edicto lato Episcopos omnes aut cum Johanne Antiocheno consortio sacrorum conjungi, aut ab Ecclesiis expelli jussit; inter quos Alexandrum Euphratesiæ, Helladium primæ Ciliciæ, Maximinum Ciliciæ secundæ Metropolitæ, ac Theodoretum Cyrensem, Meletium Mopsvestenum, aliosque 13. apud Irenæum cap. 190. Synodici exilii pœna affecti; sive Irenæum Tyrium Episcopum gradu deturbavit; atque Ibræ Edeffeni, Danielis, & Johannis Episcoporum Provinciæ Osrhoenæ, qui hæresis suspicione haud leviter laborabant, a Domno Antiocheno revocatum causam remisit ad Photium Tyri, Eustathium Berythi, & Uranium Himeritam Episcopos. Nec Justinianus, quum sive edictum contra tria Capitula emisit; sive Novella 11. ad Catellianum primæ Justinianæ, sive Acridæ Antistitem directa decrevit, ut imposterum primæ Justinianæ Præfectus Archiepiscopi dignitate, jureque in sex Metropoles a Thessalonicensi Metropolitæ abstractas potiretur: parumque abest, quin ab his assentatoribus nec potestatis suæ extra orbitam excurrisse Justinianus asseratur, quum Pontificis M. electionem confirmandi jus sibi arrogavit; non secus atque Justinus, quum causis matrimoniorum se immiscuit; erraverit turpiter etiam, quum lege lata apud Pithæum, & Baronium decrevit communi conjugum consensu dissolvi legem conjugii. Ejusmodi exemplis inquirunt Principalis juris dicti, & exerti circa Ecclesiasticas sive personas, sive causas historiam sacram, profanamque refertissimam esse, quam quæ in suspensionem vocari, aut perstringi sermone possint omnia. Quod autem ad Galliarum attinet Reges, inter alia illustre suppeditari a S. Gregorio Turonensi lib. 4. hist. Francor. cap. 26, ubi auctor est

est unius Clotarii jussu Emerium Santonensem Episcopum , absque Leontii Burdigalensis Metropolitæ conscientia , ordinatum . Clotario fatis functo , a Leontio in Synodo Provinciali Santonensi Emerium gradu fuisse dejectum : qui paullo post attamen a Charibetto Clotarii filio in proprii , ac paterni juris , ac jussionis vindictam loco suo est restitutus ; Synodi acta rescissa ; Heraclius Emerio susceptus in exilium expulsus ; Leontio pecuniaria ingens pœna inflicta , aliisque Synodi Episcopis minus gravis pro minori culpæ gravitate .

Verumtamen hæc , & alia hujus generis plurima , quæ passim absque delectu ab adversariis congeruntur , si ad æqui , justique terminos reducantur , inferent equidem laicos Principes Ecclesiæ Defensores , ac Protectores esse , agereque debere , non ita tamen ut eis liceat Ecclesiasticis juribus ultro se se immiscere : defensionis item , ac protectionis titulo , ac jure pro innocentibus injuriam passis apud Pontificem sequestres accedere , suffragari , intercedere posse , non etiam semet erigere in Judices Ecclesiasticos , multoque minus in Pontificem M. exerere potestatem . Juxta , duos hosce modos licet ad laicos Principes confugere vel Ecclesiæ adversus legum Ecclesiasticarum contemtores , vel ab Ecclesia adversus Ecclesiæ ipsius sententias injustas , videlicet ut quod ab Ecclesia per jus obtineri , vel Ecclesia ipsa obtinere per vim non potest , a Principibus ratione defensionis innocentæ , aut protectionis jurium Ecclesiasticorum obtineri demum quoquo modo possit . Quoad primum itaque caput , protectionem scilicet , ac defensionem , quam Ecclesiæ Principes impertiri tam possunt , quam debent , si casu eveniret , sicuti non semel evenisse constat , Ecclesiam id obtinere nequire , ut latis ab se legibus , aut ex æquo dicto juri , aut justæ inflictæ pœnæ , velut in hæreticos , schismaticos , ac scelestos , obtemperetur , tum christianorum Principum officio , religionique tandem cederet Ecclesiæ in auxilium accurrere , refractarios ad morem gerendum compellere , Ecclesiasticarumque sententiarum , & legum executionem provisis , quibus pollent , majoribus procurare , ac promovere . Atque ita quidem , ut observavit Fleurius disc. 7. in hist. Ecclesiæ , Aurelianus ipse Imperator , etsi Ethnicus , ad orthodoxorum

Præ-

Præsulum preces Paulum Samosatenum ab Antiochena Sede de-
jecit. Constantinus Arium a Patribus Nicænis condemnatum in
exilium amandavit, ejusque scripta igni devoveri jussit, capitis
pœna decreta in eos, qui clam illa retineret. Ecclesias Constan-
tinopoli ab Arianis per 40. annos occupatas Catholicis restituit
Theodosius M. Theodosius Junior, quæ adversus Arium Constan-
tinus sanciverat, adversus Nestorium ipse instauravit, horumque
simillima in Montanistas decrevit L. 57. Codic. Theodof. *de He-
reticis*. Ut Episcopi Romano Pontifici obedire detrectantes Ro-
mam proficisci compellerentur ad judicium Pontificis subeundum
lege lata, quæ refertur in append. Cod. Theod. tit. 24, sanc-
vit Valentinianus: & Justinianus, ut habet Novella 123. cap. 11,
sacra jussione summo opere tantum voluit, ne Episcopus a Synodo
exautoratus locum retinere auderet, sed in Monasterium detru-
deretur. Harum similium legum differtissimi sunt Codices Theo-
dosianus, & Justinianæus, quas persequi omnes non præstat.
Itaque huc faciunt, quæ superius ex SS. Leone, Gregorio M.,
Augustino, Fulgentio, Ilidoro recitata sunt. *Hoc Principum,*
inquit Fleurius loc. indic., *patrocinium Christianis Imperatoribus*
frequens fuit, ut contumaces ad obediendum sacris Canonibus com-
pellendo.

Quo in loco, quum dicitur ad officium Principis spectare Ec-
clesiæ suppetias ferre ad ejusdem legum observantiam, cavendum
quam maxime est, ne ita id intelligatur, quasi Principis, non
autem Ecclesiæ sit Ecclesiasticarum legum executionem impera-
re, Ecclesiæque potestate etiam coactiva careat, qua ad legum
suarum observantiam compellat, inque contemptores pœnas in-
fligat: nam non ita est sane. Ecclesia etenim, ut fatetur, ac
profitetur eodem loci ipsemet Fleurius, laica potestate pro exer-
cizio suæ jurisdictionis non indiget; quumque Ecclesiæ potestas
insit condendi leges, eidem quoque concessum est id exequi,
quod lege sanciverit, inque transgressores legum animadvertere.
Quæ enim, amabo, esset potestas illa rogandi leges, non etiam
legum observantiam urgendi? Quare jure optimo dicitur jurisdi-
ctionem sine coercitione nullam esse in jure Civili L. ult. ff. *De*
Officio Judicis; & in jure Canonico Cap. *Pastoralis de Officio*
Judi-

VINDICATA. ARTICULUS V. PROLEGOMENON. 305

Judicis delegati, ubi Innocentius III. *Jurisdicctio*, inquit, *illa nullius videtur momenti, si coercionem aliquam non haberet*. Unde Ecclesiam ab omni ævo leges condentem varias in transgressores pœnas decrevisse legenti Ecclesiasticam historiam passim, facileque patebit: in his signatim Fori sacri pœnas fuisse multas pecuniarias, proscriptiones bonorum, servitutes, fustigationes, exilia, carceres, horumque simillimas pœnas, ut vetustiora, prætermittam nunc monumenta, adparet ex S. Gregorio M. relato Cap. 1. Extra de Calumnia; Lucio II. in epist. 8. ad Visclia-ensem Abb.; Innocentio III. Extra Cap. 35. de Sententia excomm.; & de Verborum significat. Cap. 27.; Honorio III. Cap. Dilectus de Officio Ordinarii; B. Gregorio X. & Clemente V. apud Raynaldum ad annos 1273. n. 42, & 43; ac 1311. n. 53; Bonifacio VIII. in 6. Cap. 3. de Pœnis; aliisque alibi: ex Conciliis, de quibus copiose suo, opportuniore loco; ex Ivone Carnotensi in epist. 186. ad Episcopum Aurelianensem; S. Anselmo Cantuariensi lib. 3. epist. 109. ad Angliæ Regem; & Petro Bertrando Augustodunensi in disput. adversus Petrum de Cune-riis; de quibus demum pœnis vide Concilium Trid. sess. 23. cap. 1, & sess. 25. capp. 3, & 14. Quoad vetustiora autem monumenta attinet, confer S. Augustinum in epist. 159; Synodum V. sub S. Symmacho idipsum juris SS. Patribus dudum in more positum adfir-mantem 3. q. 5. C. Accusatoribus; Photium Cod. 11. referentem a Demetrio Alexandrino Synodali decreto in Origenem exilii pœ-na fuisse animadversum; & Palladium in dialogo narrantem pari-ter a Theophilo in Synodo ad Quercum adversus S. Chrysostomum exilii pœnam fuisse decretam, rogatumque Imperatorem, ut eam-dem executioni demandaret. Quum igitur impar Ecclesia est, ob refractariorum resistantiam, suis in tuto ponendis legibus, aut exe-quendis pœnis in transgressores, tum optime juri suo propicien-dum hac ratione ducit, videlicet brachium demum, velut inquit-unt, saculare viribus potius in sui opem implorando. Confer Cap. Siquis 9. distinct., C. Nos; C. Bene 96. dist., C. Petimus 19; C. Maximianus 11. q. 1; C. Ab Imperatoribus 23. q. 3.; C. Perniciosa; C. Quoniam de Officio Jud. Ord.; C. Pestulasti 21. de Homicid.; C. Vero de Maled.; C. Ut efficium; & C. Dilecto in 6. Pars II.

Q9

de Sent.

de Sent. excomm.; junctis Glossis ibidem, & Interpretibus. Quin imo vice reddita idem beneficium, ad laicas nempe leges loco statuendas suo, Principibus frequens ab Ecclesia fuisse impensum, utque impenderetur personis ipsismet, ab Imperatoribus, ac Regibus sæpissime obsecratam, & obtestatam Ecclesiam, innumeris exemplis ostendit Vir. Clariss. Thomassinus adeundus, si aveas, vet., & novæ discipl. par. 2. lib. 3. cap. 87., & seqq.

Quibus ita conclusis, ac definitis, jam probe, facileque percipi dabitur, quo sensu demum fas sit ad laicas potestates confugere; quove perinde sit nefas, in causis scilicet Ecclesiasticis, sive ab Ecclesiasticis Judicibus ad Principes, tanquam ad Judices, qui causam, sententiamque discutiant, dicant, ac dirimant: nefas id, inquam, ingens esse, quandoquidem ad Principale jus haud pertinere aut Ecclesiæ leges conscribere, aut de Ecclesiasticis causis cognoscere, universalis, unanimisque sententia est, in quam ultro citroque conspirant Pontifices, Patres, ac Principes. Pontifices quidem, ex quibus S. Felix III. in epist. 3. ad Zenonem Imper., quæ ipsius essent partes erga personas Ecclesiasticas, exponens: *Certum est, scribit, hoc rebus vestris esse salutare, ut quum in causis Dei agitur, juxta ipsius constitutum Regiam voluntatem Sacerdotibus Christi studeatis subdere, non præferre; & sacrosancta per eorum Præsules discere potius, quam docere: Ecclesiæ formam sequi, non huic humanitus sequenda jura præfigere; neque ejus sanctionibus velle dominari; cui Deus voluit Clementiam tuam piæ devotionis colla submittere.* S. Gelasius in epist. 4. ad Anastasium Imper., relatus distinct. 96. Civilem inter, & Ecclesiasticam potestatem discrimen hoc perspicuum statuens, *Duo sunt, inquit, Imperator Auguste, quibus principaliter Mundus hic regitur, auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. In quibus tanto gravius est pondus Sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus Domino in divinis reddituri sunt examine rationem. Nosti etenim, quod licet præfideas humano generi dignitate, rerum tamen Præsulibus divinarum devotus colla submittis. . . Nosti ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam velle redigi voluntatem. Quæ quum ita se habeant, quanto magis Pontifici M. Sacerdotiis, cunctis præfecto obtemperare oportet*

teat deducit. Refertur lib. 5. Capitul. cap. 167, & ab Hincmaro opusc. 9. cap. 39. Quo pariter sensu S. Anastasius II. homonymum Imper. admonuit de obedientia religiose sibi, riteque impendenda. S. Symmachus in apolog. ad eundem longum, latumque, quod Imperialem inter, ac Pontificiam intercedebat dignitatem, discrimen distinguens, *Conferamus*, ait, *honorem Imperatoris cum honore Pontificis, inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, isle divinarum*. Præoccupata deinde objectione, qua pseudo-Policorum hodie nihil in ore frequentius, pergit: *Fortasse dicturus es scriptum esse omni potestati Nos subditos esse debere. Nos quidem potestates humanas suo loco suscipimus, donec contra Deum suas non erigunt voluntates. Caterum si omnis potestas a Deo est, magis ergo, quæ rebus est præstituta divinis*. Quorum simillima habent S. Agapetus I. in epist. ad Justinianum; S. Gregorius II. in epist. 1. ad Leonem Isaur.; S. Nicolaus I. in epist. ad Michaelem, & Ludovicum Imper.; Stephanus VI. in epist. ad Basilium Imp., ac referuntur a Gratiano par. 1. distin. 96. Præstat & adire Alexandrum II. in epist. ad Belam Hungariæ Regem apud Ughellum, tom. 2. in append. ad Episcopos Narnien.; & S. Gregorium VII. lib. 2. epist. 75. ad Suenonem Daniæ Regem, qua Romano Pontifici insitum jus perhibet corripiendi, quum oporteret, Reges, ac Principes, disciplinæque leges iisdem præscribendi.

Vetusta erat hæc eadem de potestate Ecclesiastica persuasio, intimeque insita SS. Patribus, Scriptoribusque Ecclesiasticis: e quibus Osius Cordubensis Antistes in adhortatione ad Constantium Imper. apud S. Athanasium in epist. ad solitar. *Tibi Deus*, inquiebat, *Imperium commisit, nobis, quæ sunt Ecclesiæ, concedidit. Sicut ergo, qui Imperium tuum maligni oculis carpit, contradicit ordinationi divinæ, ita & tu cave, ne quæ sunt Ecclesiæ, ad te trahens, divinam indignationem incurras*. Nec huic, absimili sive libertate loquuti, sive officio defuncti eundem apud Imperatorem leguntur cum Lucifer Calarit. lib. 1. ad vers. Constant., tum S. Hilarius Pictav. in lib. adversus Imperat. eundem, admonens, & adhortans, ut ab Ecclesiæ negotiis abstineret ipse nēdum, sed ab eorumdem cognitione Iudices lai-

cos omnino arceret. S. Athanasius pseudo-Synodum Tyriam ea quoque ratione in apolog. 2. potissimum est infectatus, quod ei implicuisset se se Imperator: *Si istud iudicium*, inquit, *Episcoporum, quid commune cum eo habet Imperator?* Confer etiam Synodicam Concilii Alexandrini anno 339. ad omnes Ecclesiæ Catholicæ Episcopos de pseudo-Synodi Tyriæ proscriptione. S. Ambrosius Valentimano Augusto Patris exemplo proposito, ut ab Ecclesiastica libertate lædenda abstineret, his admonebat epist. 32. *Augustæ memoriæ Pater tuus non solum sermone respondit, sed etiam legibus suis sanxit: in causâ fidei, aut Ecclesiastici alicujus ordinis eum debere judicare, qui nec munere impar sit, nec jure dissimilis, hoc est Sacerdotes de Sacerdotibus voluit judicare...* Certe si vel scripturarum seriem divinarum, vel vetera tempora retrahemus, quis est, qui abnuat in causâ fidei Episcopos solere de Imperatoribus christianis, non Imperatores de Episcopis judicare? & in epist. 33. vet. edit. ad Marcellinam objectioni, qua allegabatur Imperatori licere omnia, his offendit: *Noli te gravare, Imperator, ut putes te in ea, quæ divina sunt, imperiale aliquod jus habere. Noli te extollere.... Ad Imperatorem palatia pertinent, ad Sacerdotem Ecclesiæ.* Quam ob rem idem S. Doctor in Concilio Aquilejensi ea præterea ratione damnatum fuisse Palladium dixit, quod Episcopus quum esset, provocare ad laicam potestatem non fuisset veritus: *Quoniam in hoc ipso damnandus est, qui laicorum expectat sententiam, quum magis de laicis Sacerdotes debeant judicare.* Juxta istam in Ecclesiâ retentam jugiter traditionem a S. Martino Turonensi obsecratus est Maximus Tyrannus, ne Priscilliano a Synodi Burdigalensis sententia ad se provocanti jus redderet, sed imo Synodi judicio stare juberet, uti testis est Severus Sulpitius lib. 2. Inerat intime sententia eadem S. Isidoro Pelusiota lib. 3. epist. 249; Cassiodoro lib. 11. epist. 2. ad Johannem P. M.; Liberato in Brev. cap. 22; & Facundo Hermian., qui lib. 12. cap. 3. Justiniani Imperat. ausum nefarium, quo plusquam ipsi fas afforet, Ecclesiasticis negotiis se ingerere exambiebat, ac nominatim difficillimæ trium Capitulorum causæ, ut retunderet, Marciani piissimi Imperatoris produxit exemplum

plum ab ejusmodi rebus sacris religiose abstinētis, hīscē verbis: *Sciens ille modestissimus Princeps Oriā Regi non impune cessisse, quia sacrificare præsumpsit, . . . multo magis sibi impune cedere non posse cognovit, vel quā jam de fide christiana rite fuerant constituta, discutere; quod nullatenus licet: vel novos constituere Canones, quod non nisi multis, & in unum congregatis primi ordinis Sacerdotibus licet. Ob hoc itaque vir temperans, & suo contentus officio, Ecclesiasticorum Canonum executor esse voluit, non conditor, non exactor.*

Defuerint etſi nunquam, qui in jura Ecclesiastica irrumpere tentarent, nec defuere tamen unquam, qui eadem in libertatem asserere viriliter adlaborarent. *Ex quo Christiani esse ceperunt Imperatores, inquit Socrates in proēm. lib. 5, Ecclesia negotia ex illis pendere cæperunt. Antehac attamen integram jugiter penes Ecclesiæ Præsules sacrarum rerum summam stetitſe, eiſque Præfuisse Antistites, absque ullo consultu mundana potestatis, a temporibus Apostolorum, ac postea per annos fere quadringentos scribit Florus Magister in opuscul., quod extat post opera Agobardi. Inter alios autem, qui jurium sacrorum invasoribus obnixius se objecerunt, illustriores habentur Leo Bituricensis Episcopus in epist. anno 484. exarata, quæ ab Hincmaro in epist. ad Hadrianum II. P. M., Caroli Calvi nomine conscripta, S. Leoni M. fuerat attributa, homonymo vero huic restituit Sirmondus, excommunicatos denuntians Clericos, qui Ecclesiastico judicio prætermisso, sæcularem adirent potestatem, appellationeque pulsarent. S. Maximus Abbas, & Martyr, qui Constantinopoli Senatu illo coram, quæ prius affirmasset, confirmare non extimuit: nempe definire de dogmatibus, & quærere Sacerdotum magis esse, quam Regum, sicuti scribit in ejus actis Auctor, qui ab iis, qui ejusdem inhæserant lateri, acceperat, apud Baronium ad annum 650. S. Johannes Damascenus, qui orat. 1. de SS. Imaginibus Imperatores Iconoclastas, qui adversus illas impia ferre edicta fuerant ausi, infectatus: *His de rebus, inquit, statuere, atque decernere, non ad Reges pertinet, sed ad Concilia.* Magis autem explicuit se se ejusdem zelus in orat. 2. in hæc verba: *Regum partes non sunt, ut Ecclesiæ leges præscribant. Considera**

sidera enim, quid dicat Apostolus: Quosdam quidem in Ecclesia posuit &c. Ad Ecclesiæ constitutionem non adhibuit Reges, & rursum: Mementote Præpositorum vestrorum, qui vobis loquuti sunt verbum Dei. Verbum non loquuti sunt nobis Reges, sed Apostoli &c. Regum est civilis administratio, Ecclesiastica vero constitutio Pastorum, atque Doctorum. S. Theodorus Studites, qui apud Surium die 3. Aprilis in vita S. Nicetæ ita Leonem Armenum legitur alloquutus: Nec tentes nunc, ò Imperator, Ecclesiasticum statum dissolvere; ait enim Apostolus: Quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia &c. Non dixit Reges. Tibi quidem, ò Imperator, civilis status, & exercitus commissus est: hac igitur cura: Ecclesiam autem Pastoribus, & Doctoribus derelinque. Confer, qui Ecclesiasticæ jurisdictionis pariter acerrimos vindices, & assertores se præstiterunt, Hincmarum, de quo adeundus Natalis Alexander hist. Eccles. ad Sæcul. IX, & X. differt. 8; Jvonem Carnotensem, ex quo Cap. Quum ad verbum dist. 96; Glossam ibidem; Lupum Ferrariensem in epist. 81. ad Amulum Lugdun.; Arnulphum Lexoviensem in epist. 54. ad Alexandrum III; S. Thomam Cantuar. lib. 1. epist. 65. ad Henricum Angliæ Regem; Bertrandum Augustod. in opusc. de orig. & usu jurisdict.; & Nicolaum Lyranum in Deuter. cap. 7: nam singillatim recensere omnes nec vacat, nec interest.

Non omittendum tamen, quin obiter saltem adnotetur nihil antiquius Conciliis accidisse, quam a causis Ecclesiasticis laicos absterre, ac Clericos a laicorum curiis abstrahere. Ita namque Antiochenum Can. 11, & 12. Clericis sub depositionis poena interdixit, ne querelas ad Imperatorem deferrent. Carthaginense III. Can. 9. Clericos, qui ad laicos Judices confugerent, causa tota excidere, quin etiam gradu voluit. Sardicense in Synodica ad Ecclesiam Alexand., & habetur Cap. Placuit 11. q. 1., testatur abse preces apud Imperatores interpositas, ut laicos Judices ab Ecclesiasticis causis prorsus abstinere juberet. Milevitanum II. cap. 19. sancivit: *Ut quicumque ab Imperatore cognitionem judiciorum publicorum petierit, honore proprio privetur.* In Codice Canon. Ecclesiæ Afric. est 104. Chalcedonense Canon. 9. Clericos prohibuit, ne Episcopi proprii tribunali derelicto, ad lai-

laicum appellerent. Quam quidem legem Clericis pariter sanciverunt Andegavense I. Can. 13; Agathense Can. 8; Aurelianense IV. Can. 20; & Matisconense I. Can. 8, Clerico, qui secus faceret, causamque suam ad laicos deferre præsumeret, inflicta poena vel 39. verberum, vel carceris 30. dierum. Ut autem verbo complectar, confer quoad Clericorum causas civiles, quæ Laicorum cognitioni easdem subtrahunt, Concilia Arelatense II. Can. 313; Veneticum Can. 9; Toletanum II. Can. 3; Aurelianense III. Can. 323; Aurelianense V. Can. 17; Antisiodorense Can. 35, & 43; Toletanum III. Can. 13; Remense I. Can. 6, & 18; Cabilonense anno 650. Can. 11; Romanum I. sub S. Zacharia P. M. Can. 12; Avenionense anno 1326. cap. 9; & Vaurense anno 1368. cap. 36. Quoad causas vero criminales Clericorum, videbis Concilia Epaonense Can. 11; Matisconense II. Can. 9, & 10; Parisiense anno 615. Can. 4; Berghamstedense Can. 1, & 22; Avenionense, & Vaurense locis mox indicatis. Conferre item juvat Cap. de Presbyteris 28. distinct., C. Satis distinct. 97; C. Nulla 63; C. Relatum 14; C. Clericus 48. 12. q. 13; Cap. Clerici, & Cap. Quum non ab homine de Judiciis.

Ecclesiam proprio potiri foro, exemptamque a profano prorsus, quid quod ultro citroque facti, ac professi sunt Imperatores ipsi? Constantinum M. Cæciliani causam a Donatistis ad se delatam ad Episcopos dirimendam dimisisse: ab Episcoporum sententia eosdem ad suum appellentes tribunal non absque indignatione repulisse auctor est liquidus, locuplesque S. Augustinus in epist. 43, 45, 69, 93, & 95. *Meum judicium*, ita loquentem, ac indignantem S. Augustinus in epist. 43. inducit, *expostulant, qui ipse judicium Dei expecto... Sacerdotum judicium ita debet haberi, ac si ipse Dominus residens judicet... O rabida furoris audacia! Sicut in causis gentium fieri solet, appellationem interposuerunt... renuentes caeleste judicium, meum putaverunt postulandum. Qui si demum hominum improbitate fatigatus judicium suum protulit, id egit, ut furendi perversis illis finem imponeret, non quod id sibi fas esse putaret, atque ita quidem huicce se causæ implicaret, ut veniam postea ab Episcopis pœturus esset, sicuti S. Augustinus in epist. 45. loquitur: *Ei cessit, ut de illa**

illa

•

*illa causa post Episcopos judicaret, a sacris Antistitibus possea veniam petiturus. Religionis istius, qua ab Ecclesiasticis causis absteinebat, egregium specimen etiam exhibuit cum in Edicto ad Ablavium Prætorio Præfectum L. 1. de Episcopali judicio Codic. Theodos., quo Episcopis causas Ecclesiasticas integras detulit, eorumque judicia honore haberi summo, ut decebat, jussit: tum in Concilio Nicæno, in quo ingentem sibi oblatam libellorum copiam, quibus multiplici infamiae nota Episcopi quamplures aspergebantur, igni devovendo dixisse *Mihi non est fas? quum homo sim, ejusmodi causarum cognitionem arrogare, præsertim quum & qui accusant, & qui accusantur Sacerdotes sint. Deus vos constituit Sacerdotes, & potestatem dedit de nobis quoque judicandi; & ideo nos a vobis recte judicamur, vos autem non potestis ab hominibus judicari* refertur a Socrate lib. 1. cap. 8; a Sozomeno lib. 1. cap. 17; a S. Optato lib. 1, & S. Augustino epist. 166. Non moror autem Dupinum dissert. ult. aliorum id accipientem, idest a Constantino accusationum libellos igni comburendos ideo traditos, ut contentionis inter Episcopos occasionem omnem amputaret, factò tamen ipso palam fecisse, quid sibi juris in ejusmodi causis tuto liceret: nam factum approbe explicant apertissima Imperatoris dicta, atque nonnisi per vim, & injuriam adhibitam a Dupino interpretationem demonstrant.*

Constantini igitur vestigiis insistens Valentinianus I. Hypatio Heracleensi Antistiti obsecranti, ut ad Concilium convenire Episcopis per ipsum fas affoiet, quam rite, tam religiose respondit: sibi, qui unus e laicorum numero erat, non licere se ejusmodi negotiis interponere, sicuti narrat Sozomenus lib. 6. cap. 7. Quemdam itaque Episcopum Chronopium nomine in Synodo condemnatum ad sæculare tribunal appellantem indigne ferens, ideo pro ingenti facinore poena pecuniaria pauperibus eroganda punivit L. 20. *Quorum appellationes* Cod. Theod. Nec prope, nec procul ab iisdem vestigiis aberrasse sive Gratianum, sive Theodosium I. liquet inter alias cum ex L. 23. *de Episcopis, & Clericis*; tum ex L. 3. *de Episcopali judicio* Cod. Theodos. Gothofredus equidem „alique post ipsum e Protestantium grege, quibus accessit Petrus Jannonus, posteriorem hanc legem, aliasque sub titulo

tulo præmemorato de *Episcopali judicio* pseudo-epigraphis adjudicant. Verumtamen tanquam genuinas dubio omni procul defendunt Cujacius paratit. in lib. 1. Cod. Justin. tit. 4. de *Episcop. audient.*, Morinus de Magnitud. Eccles. par. 2. cap. 26; Sirmondus in append. Cod. Theod.; & Johannes le Gendre in orat. habita anno 1690, ac Clero Gallic. dicata: atque utique velut germanæ extant in Breviario Codicis Theodos. anno 506. auctoritate Gajoaris sub Alarico Quæstorem, & Cancellarium agentis, operaque Aniani sub eodem Rege delatoris officio defungentis adornato. Quod autem nominatim attinet ad Constitutionem Constantini M. ad Ablavium, quam potiori conatu impetunt Protestantes, præterquam quod eadem inserta legitur præl. in Breviario Codicis Theodos.; & in Capitularibus Caroli M. lib. 6. capit. 281, ejusdemque mentio occurrit in Concilio Valentino III. anno 885. habito capp. 35, 36, & 37; Caus. 11. q. 1; & Cap. Novis 13. de *Judiciis*; meminereque Eusebius lib. 4. vitæ Const. cap. 27; Sozomenus lib. 1. hist. Eccles. cap. 9; acriter defendunt, ac vindicant Baronius ad annum 314. n. 37, & seq., Valesius in Notis ad lib. 4. cap. 27. Eusebii; Sirmondus in append. cit.; Cujacius ad L. 14. de *Dot. Pralat.*; Johannes le Gendre præcit. orat.; atque ex Protestantibus Seldenus in *Uxore hebrea* lib. 3. cap. 28; de *Synedriis* lib. 1. cap. 10, & in dissert. ad Fletam cap. 5. §. 6. Quo de argumento copiosius alibi erit agendum.

His ipsis hærebat exemplis Honorius, nihilque habens antiquius, quam officii sui erga Ecclesiam perfecte omnes explere partes, Ecclesiæ jurisdictionem, libertatem, indemnitate repetitis Legibus 21. de *Extraord. & sord. muneribus*; 30, 31, 34, & 40. de *Episcopis* Cod. Theodos. loco stabilire suo curavit. Certior etiam factus rerum, quæ Constantinopoli per summum nefas adversus S. Chrysostomum fuerant patrata, Arcadium per epistolam admonere non prætermisit, ne hisce negotiis, quæ e re sua non erant, ullo se immisceret modo, sed magis incidere, quod facile evenire posset, in Dei offensam pertimesceret: *Quum siquid, inquit, de causa Religionis inter Antislites ageretur, Episcopale oportueris esse judicium: ad illos enim divinarum rerum in-*
Part II.

*terpretatio, ad nos Religionis spectat obsequium. Quæ egregia utique sententia utinam animo infixa Valentiniano III. hæssit! Abstinuisset etenim, ut parerat, ab iniqua lege, Christiano Principe indigna, promulganda, quæ legenda prostat tit. 12. de Episcopali judicio, qua videlicet ab Ecclesia judiciale forum, sive tribunal abstulit. Neque propterea supremi Numinis in se provocasset indignationem, quemadmodum observavit Emin. Baronius ad annum 452. pag. 177. edit. Rom. anni 1607. Quamquam hac agendi ratione secummet pugnavit, qui paullo ante L. 47. Cod. Theodos. de Episcopis, Ecclesiis, & Clericis grande reputaverat nefas Dei Ministros Potestatum temporalium arbitrio subjacere: hanc autem legem Ecclesiæ adeo incommodam a Majoriano deinde abrogatam testatur Anianus in scholiis ad prælaudatam L. 12. de Episcop. judicio. Rectius ad veritatem, ac religionem incessit Marcianus Augustus, qui in Concilio Chalcedonenſi percipiens pleraque decerni de obsequio Monachorum erga Episcopos; de Monasteriis, nisi adnuente Episcopo, non ædificandis; de Clericis a sæcularibus negotiis arcendis; ac de residentia Episcoporum in Ecclesiis, hæc omnia sua nequaquam auctoritate, sed Synodi decernenda agnovit, rogavitque verbis illis act. 6. relatis: *Quædam Capitula sunt, quæ ad honorem vestre Reverentie servavimus; decorum esse judicantes a vobis hæc canonice potius firmari per Synodum, quam nostra lege sanciri. Quam ob religionem laudibus exornatus est a Facundo Hermian. lib. 12. cap. 3: Cognovit ille, inquit, quibus in causis uteretur Principis potestate; & in quibus exhiberet obedientiam Christiani. Ideo enim non solum a fidei definitionibus abstinuit, sed etiam noluit novos constituere Canones; quod nonnisi multis, & in unum congregatis Sacerdotibus licet. Quæ hancce in rem probe conferre possunt, loca quamplura ex Imperatoribus qua Orientis, qua Occidentis prodita recolito, si non piget, par. 1. art. 9. §. 1. quæ retexere non præstat: quibus adhuc unam adnectam quam claram, tam præclaram Basilii Imperatoris sententiam, qui in Synodo VIII. act. 10. ita Patres alloquutus legitur subscripturns Photii damnationi, ac S. Ignatii in sedem suam restitutioni. Datum non est laicis secundum Canonem jus dicendi quidquam de Ecclesiasticis causis: opus enim**

VINDICATA . ARTICULUS V. PROLEGOMENON . 315
enim hoc Pontificum , & Sacerdotum est : quia etsi laicus omni pietatis , & sapientiæ laude præstet , tamen laicus est , & Ovis , non Pastor .

Referendo nunc sermonem ad Francorum Imperatores , & Reges , atque , quæ hæc in re de potestate Civili , & Ecclesiastica persuasio intima ipsis hæserit , perscrutando , & inquirendo , e vestigio perspicitur insignis , qua a pseudo-Politicis afficiuntur toties calumnia , quoties tanquam jurium Ecclesiasticorum pervasores inique traducuntur . Deterrimæ certe calumniæ inustam notam non uno in loco amolitur Carolus M. : nam Capitular. lib. 1. capit. 38. ad unum Episcopum attingere de Clericorum causis dignoscere , & dijudicare , ideo quod sæculari potestate præstet , superiorque sit , fatetur , & profitetur . Capit. 179. Clericos , & Monachos a tribunali suo prorsus arcet , proculque amovet , ideo quod ea agendi ratio sibi visa fuerit sacris Canonibus vim inferre ; Ecclesiæ vigorem infringere ; statumque Ecclesiasticum , ac religiosum viliorem efficere . Capit. 225 , & 227. eoram Episcopo causas Ecclesiasticas ad unam omnes , sive Civiles , sive Canonicas sisti , agitarique sancit . Lib. 5. capit. 403. Laicos omnes potestate omnino exutos de facultatibus Ecclesiasticis disponendi aliquid declarat . Lib. 6. capit. 107. Laicis omnibus facultatem adimit Clericos deferendi ad sæculare tribunal , cujus rei hanc reddit rationem , quia nimirum Apostolus Christianorum causas ad Ecclesiasticos Judices deportari , ibidemque determinari præceperit : & capit. 210. Constantini M. in Concilio Nicæno , ac Valentiniani sacrata verba paullo superius laudata propria faciens , Episcopos excellentis dignitatis ratione habita a suo exemptos omnino esse tribunali ultro citroque affirmat , confirmatque . Caroli M. autem vestigiis religiose inhæsisse , deinceps Francorum Reges persuasum facile ei erit , cui eorundem erga Ecclesiam , ac Romanam quam maxime , religio perspecta sit ; fietque probe perspicuum recolenti , quæ par. 1. art. x. §. 11. tradita sunt , quin eadem nunc retexantur . Ex quibus illud adeo illustre profert de S. Ludovico in ipsius vita Guillelmus de Naggiaco , quem nempe refert gravissima epistola conquestum apud Fridericum Imperat. , propterea quod Gallicanos Antistites

ad Pontificem accedentes: *Cui tam ex fide, quam ex obedientia tenebantur, nec ejus poterant recusare mandata; captos detineret in custodia.*

Verbo id unum subjungere juvat modo, & interest Capitularia equidem a Francorum Regibus frequentissime adornata plurimum circa res Ecclesiasticas obversari, deque Ecclesiasticis rebus, ac Ministris pleraque decernere: at vero eadem Capitularia Ecclesiæ auctoritate potissimum edita, ac confirmata fuisse, quamvis inficias eat Baluzius in præfat. ad eadem Capitula §. 10, quinimo gravem conflaverit Gretzero invidiam, tanquam qui insignem, atrocemque injuriam Principum dignitati, ac potestati intulerit, propterea quod dixit Capitularia ista nonnisi ex Episcoporum, Conciliorum, ac Pontificum auctoritate prodiiisse, plurimis tamen probant Baronius ad annum 819; Gretzerus ipse, Pagius ad annum 909. n. 1, & Charlasius de libert. Eccles. Gallic. lib. 5. cap. 10, adeo ut nec id negare, ac in dubitationem adducere sit ausus David Blondellus & Calvinistarum secta homo. Confirmant hoc autem Concilii Troslejani anno 909. celebrati Antistites, a quibus cap. 3. *Canonum pedisequa* Capitularia appellantur; & Hincmarus in formul. promot. Episcop. tit. 18. cap. 6. affirmans Capitularia Ecclesiæ accepta evasisse. Eam ob causam Capitula cum Herardi Turonensis, tum Isaaci Lingoniensis, quæ alioquin accepta liquent ex libris Capitularium, ex SS. Canonibus excerpta dicuntur: atque pleraque a Gratiano passim in collectionem suam Canonum sunt derivata. Propius vero patet ex Capitulari Childeberti anno 554. apud Baluzium, & Labbeum tom. 6: de Capitul. Clotarii II. ex Concilio Parisiensi V. anno 615: de Capitul. Carolomanni ex Concilio Liptinenfi anno 743. juxta Pagium, aut 744. juxta Cointium, apud S. Bonifacium Mogunt. in epist. ad S. Zachariam P. M. 3; & Benedictum Levitam in præfat. ad tres posteriores libros Capitul.: de Capitul. Pippini ex epist. 7. S. Zachariæ; atque in Synodo Sueffionensi anno 744. habita, quam quidem veluti commentiam, non secus ac Germanicam, & Liptinensem, rejecit Papebrochius in Propylæo antiq. par. 1, tanquam germanas attamen probant Baluzius in notis ad lib. Capitul. pag. 1200; Mabillonius de re diplom. lib. 2.

cap. 25; & Pagius ad cit. annum n. 9: de Capitul. Caroli M. ex lib. 6. cap. 96; & Concilio Francofordienſi cap. 55: de Capitul. Ludovici Pii ex Capitul. Ingilenheimenſi, & Wormatiensſi apud Hincmatum in lib. de divott. Lotharii, & Theutbergæ; ac Benedictum Levitam lib. 6. capit. 267: de Capitul. Caroli Calvi ex Lupo Ferrar. in epiſt. 81. ad Amulum Lugdun. Confer & lib. 7. capp. 91, 104, 187, 205, & 267: nec non addit. 4. lib. 7. cap. 12. Quæcirca Innocentius III. Cap. *Eccleſia de Conſtit.* de legibus loquens a laicis latis, rite dixit: *A quibus, ſiquid motu proprio ſtatutum fuerit, quod Eccleſiaſticorum etiam reſpiciat commodum, & favorem, nullius firmitatis exiſtit, niſi ab Eccleſia fuerit approbatum.* Videlicet laicas leges, etiamſi videantur utiles, in rebus Eccleſiaſticis ſolius Eccleſiæ voluntate, & ſententia valere.

Quæ quum ita a primo ad poſtremum ſe habeant, patet proſecto appellationem, tanquam ab abuſu, ad laicam poteſtatem interponere, tanquam ad Judicem, rem eſſe proculdubio illicitam, atque inhoneſtam, quæ nullo queat tenere modo. Quandoquidem autem ita appellare ab abuſu, quin Judicis perſona appelletur, & qui appellatur, Judicis perſonam non induat, ardua res eſt, ac difficillima, proinde appellationem hujusmodi ab abuſu rem eſſe periculi, alexque plenam ſatentur ex Jurisperitis iſtis Gallis quamplures: Faber in Codic. lib. 7. 28. deſſ. 3. appellationes hæſce nuncupans *Speciem omnium odiſſimam*: Rebuffus in præmio Concord. V. *Summas* Judicis laici appellationes hujus genus admittendi licentiam juſti, æquique intra limites hoſce cohibens: *Quatenus a jure conceditur, vel ex privilegio, non alias, ut eſt Textus in Cap. Si quis a proprio; & Cap. Si quis Episcopopus 21. q. 5; Alioquin, ſubjungens, & is abuſus multos deducet ad Inferos*: Guymetrius in præfat. ad Pragmat. Sanct. §. *Cum itaque* ab appellationibus hujusmodi *Eccleſiaſticam libertatem, ac jurisdiſtinctionem turbari, & lacerari non abſque dolore affirmans*: Maſuerius tit. de appellat. §. 22; & Johannes Gallus in quæſt. 161. *a Judice Eccleſiaſtico non eſſe appellandum ad Judicem ſecularem* de jure teſtantes, ac de factio inuſitatam fuiſſe in Galliis hanc conſuetudinem aſſerentes; quam pariter jampridem nunquam amiſſam

fam faſſus eſt Petrus ipſe de Cunerii artic. 14. apud Petrum de Marca lib. 4. cap. 19: Jacobus Duhamel in opuſc. ſub hac epi-
 graphæ: *Politia Regis in perſonas, ac res Eccleſiaſticas appella-
 tionem quaſi ab abuſu eſſe viam ad tribuendam Curiis (laicis)
 rerum ſpiritualium cognitionem, quæ alias non pertinet ad ipſas*:
 Burdinus demum Procurator in Senatu Pariſienſi apud Fevretum
 lib. 1. de abuſu cap. 1. appellationes hujusmodi ideo dixit indu-
 ctas nedum, ne Judices Eccleſiaſtici ſæculari juridiſtioni ſe inge-
 rerent; ſed imo ne ſæculares Eccleſiaſticam invaderent, ad ſuum-
 que traherent tribunal.

Graviores in querelas de appellationibus ab abuſu, deque
 abuſu laicæ poteſtatis harum prætextu, effuderunt paſſim ſe ſe Ec-
 cleſiarum Præſules. Petrus Bertrandus contra Petrum de Cunerii
 de intollerando appellationum iſtiusmodi abuſu non multo ante
 induc[t]o decertavit. Ep[iscop]us Ambianenſis in orat. ad Regem Gal-
 licani Cleri nomine habita anno 1666. tom. 5. a[cto]r. ejusdem
 Cleri inſerta exinde rerum humanarum, divinarumque perturba-
 tionem, confuſionem, ac perverſionem in Eccleſiam Gallicanam
 exundaffe acerbe doluit. Au[cto]r tract. de juridi. Eccleſ. tom. 1.
 eorundem a[cto]r. relatus *Omnium malorum, ac vulnerum Eccleſia-
 ſtica juridiſtioni, ac diſciplinæ illatorum maximum* in appella-
 tiones ejusmodi ab abuſu refudit. Has aboleri omnino, aut mo-
 dum ſaltem illis adhiberi juſtum Clerus Gallicanus in Comitiiſ
 anno 1635. Pariſiis celebratis deſideravit, obnixque eſt deprecatus:
 cujuſmodi vota ſæpius inſtauraſſe habetur tom. 5. a[cto]r.
 Quibus vero acerbis quereliſ apud Laſitzum lib. 5. hiſt. Conſtit.
Unigenitus pag. 234. Clemens XI. Pontifex M. dolorem ſuum non
 prodidit, quum accepit ſub appellationis tanquam ab abuſu ob-
 tentu Conſtitutionem ſuam *Pæſtoraliſ officii* a Curiis nonnullis;
 non abſque temeritatis inſigni nota, ne prodiret in vulgus, prohi-
 bitam, ex adverſo vero appellationes ab eadem Conſtitutione
 a refractariis quam impudenter, tam impune interponi, & admit-
 ti! Atque ita plane quidem ex impetu, quem impuniffime facere
 in juridiſtione Eccleſiaſticam Judicibus laicis pronom eſt, at-
 que ex multiplici, qui in hiſce appellationibus ab abuſu, per-
 miſceri abuſum, ut ita loquar, facile obtingit, quis probe non per-

perspiciat, potestatem Ecclesiasticam in declivi ita poni, ut tandem pessum abituram præfagire recte possit?

Enim vero quum Judex laicus, ad quem a Judice Ecclesiastico interponitur appellatio, veluti ab abusu, Judicem Ecclesiasticum suo revera abusum potestate, sive potestatis suæ limites prætergressum fuisse pronunciat, id eodem recidit, ac si pronunciet a Judice Ecclesiastico sententiam fuisse prolatam contra Canones, privilegia, aut receptas consuetudines: ita autem pronunciare quid, amabo, est aliud, quam pronunciare sententiam contra Judicem Ecclesiasticum, eique exprobrare, quod in Canones, privilegia, & consuetudines peccarit? Id autem iterum ut Judici laico rite pronunciare liceat, de ipsa lite investigare, deque instrumentis litis inquirere oportet: at ita agere, quid est aliud, rogo, quam Judicem agere, inque re Ecclesiastica in Ecclesiasticum Judicem Judicis personam induere, ac jus dicere? Rursus vero rite ne semper Judex laicus pronunciabit Judicem Ecclesiasticum potestate abusum fuisse sua, aut justos prætergressum fines? Quid si affirmet ille, iste autem neget? Quis itaque non videat hacce via aut litibus finem nunquam fore imponendum; aut futurum facile, ut Ecclesiæ leges impune eludantur, aut earum immediatur executio? Præterea justus, qui potestati Ecclesiasticæ imponi desideratur tantopere modus, profecto laicæ itidem debet imponi: juxta hunc itaque Judex laicus hacce pronunciandi facultate non potietur in quibuscumque causis, sed in quibusdā dumtaxat, id est non in mere Ecclesiasticis, sed in mixtis tantum: at quinam erunt, & quotæ, obsecro, casus isti, & causæ, in quibus Judici laico id liceat? Quum proclive sit cuilibet a Judice Ecclesiastico jus passo conqueri de injuria sibi iniusta, de violato Canone, de posthabito privilegio, de labefactata consuetudine, ita uno gradu fiet, ut appellatio tanquam ab abusu interponatur, atque perinde laicus Judex in quamlibet causam Ecclesiasticam immigret. Petrus de Marca equidem casus ejusmodi designare enixus est, qui locum appellationi velut ab abusu præbeant, si agatur scilicet de usu receptis Canonibus, aut consuetudinibus: si de privilegiis, indultisque probatis: si de publica offensione, ac scandalo removendis: si de oppresso vi Episcopo, aut Clerico: si

de

de laica ipsa jurisdictione deminuta &c. Verum præterquam quod Jurisperiti alii circa ejusmodi casus non conveniunt, nec ipsi consentiunt, ut propterea Guymerio in proxm. ad Pragm., & Clero Gallicano frequens in votis fuerit, etsi frustra, ut definirentur demum species, & causæ, in quas caderet hæc abusus appellatio, quis non perspiciat Judici laico in proclivi futurum, quoties contra Judicem Ecclesiasticum pronunciare in desiderio habeat, casum ejus generis evenisse, in quo potest, affirmare, aut voto fingere? Postremo, quum hæc omnia, quæ hisce in casibus a laico Judice præstantur, præstari æque ab Ecclesiastico possint, non ne satius, æquitati consentaneus, juriq; accomodatius, ut ab Ecclesiastico ad Ecclesiasticum pro revisione causæ, aut pro rescissione sententiæ recurratur? Porro laicum Judicem Ecclesiæ jura invadentem cohiberi ab aliis Judicibus laicis volunt Petrus de Marca lib. 4. cap. 20., & D. Fleurus Instit. Canon. par. 3. cap. 24. Ecurr ergo Judicem Ecclesiasticum in laica jura immigrantem, compescere, intraque orbitam proprii juris coarctare ad alios Judices Ecclesiasticos pariter non pertinebit? Præterea si Ecclesiastica potestas de Judicis sæcularis in causis sæcularibus sententia cognoscere nullo permittitur modo; congruentius profecto, æquiusque est, ut sæcularis potestas ab Ecclesiasticis causis absteineat se se, nec eas audeat ad tribunal suum trahere. Confer Cl. Thomassinum vet., & novæ discipl. par. 2. lib. 3. cap. 105, & seq., & Charlasium lib. 6. de libert. Eccl. Gallic., ubi horum similium habent cumulatissima, quæ summis, velut ajunt, digitis attigisse satis nobis est, ac super.

Atque hæc quidem, utcumque se habeant, quantum pertinet ad defensionem, & protectionem, quam Ecclesiæ impendere Principes tam debent, quam possunt, ex hæcenus disputatis, ut dicam verbo, ita accipi debere demum adparet, ut Principalis potestas ad Ecclesiasticæ jurisdictionis subsidium concurrat, non ad subversionem conspiret. Quoad alterum vero caput attingit, protectionem, & defensionem, quam ad redimendas injurias ab Ecclesiasticis personis inflictas, privatis conferre ad se confugientibus Principis officio perinde cedit, ita quoque intelligatur, ut dum ad alterius injurias ulciscendas accurrit, ad alienum jus violan-

landum, aut invadendum non transcurrat; sed ita æqui, justique intra terminos se temperet, ne quantum præsidii afflictis privatorum rebus afferat, præjudicii tantundem publicæ, superiorique potestati inferat. Ego quidem inficias non eo, neque abs veritate prope, sive procul abhorrere dubito eorum doctrinam, qui imo ex naturali jure descendere propriæ innocentæ, privatique etiam juris defensionem, tuitionemque propugnant; adeo ut, si quando a Summo Pontifice (quod admodum difficile tamen futurum reputari debet) sententia manifeste injusta prodiret, modeste, ut par est, non obtemperare fas foret, Principalis quin etiam potestatis, ut intercedat, & interpellet, opem, operamque implorare, & interponere, dummodo tamen sequentes incidant conditiones, ad quas intendi diligenter in antecessum doctores jubent: videlicet si sententia manifestissime sit injusta; de injustitia vero sententiæ Pontifex admonitus, rogatusque, ut rescindat, nolit a sententia recedere: sicque ex refugio ad Principem, repulsaque Pontificis Ecclesiæ pax non sit perturbanda, nec in Ecclesia scandalum ingens suboriturum, nec Ecclesiasticæ jurisdictioni grave incommodum immineat, aut invidia gravis incumbat: siquidem bono publico tum cedere privatum bonum oporteat. Quemadmodum enim, qui injuriam patitur, se defendere, quo licet, modo potest, ita si non possit, alterum in sui defensionem accersere, qui defendens defendendi juri subnixus id præstare totum poterit, quod illi si posset, per semet præstare fas foret: quare quum alterum non suppetet redimendi se remedium, tum defensionis hunc modum potestati laicæ præstare licebit. Quo loci ea lex quoque religiose servanda est, quod sicuti singularis persona ab alio quopiam vim passa, alterius adversus illum vim adhibere nequit, neque imo, si res posita in extremo non est, propriam extemplo exercere, sed superiorem adire Judicem debet: quippe si cuique in facultate positum esset sibi jus dicere, ac injurias ulcisci, aut ad dicendum jus, ulciscendasque injurias alterum in adjutorium advocare, quies publica susquedeque perverteretur: unde legibus id optime cautum, prospectumque est *L. Non est singulis* 176. ff. *de Regulis juris*; *L. Nullus* 14. Cod. *de Judiciis*; ac pluribus docet Puffendorfius

Pars II. S s de

de jute N., & G. lib. 5. cap. 5. §§. 16, & 17: multo minus adversus Ecclesiæ Tribunalia, minimeque adversus supremum Pontificis, sæculares vires adsciscere licet, sed superior Ecclesiæ Judex est adeundus, ut aut inferioris redintegret judicium; aut ipsemet rogandus, ut suum recognoscat, rescindatque, ut habetur capp. 7, 16, & 55. de *Appellationibus* in 6; docentque Ivo Carnotensis in epist. 159, & S. Bernardus in epist. 108; neque inficias it ipsemet Petrus de Marca lib. 4. cap. 20.

Jam vero a generalibus hifce gradum faciendo ad particularia, quid (ut cogitatione ita fingatur, quod facta difficillimum est) si inferioris judicis sententiam injustam confirmet Pontifex, aut ipsemet in sententia injusta ab se prolata obfirmetur? Quid tum poterit, quove poterit modo laica Potestas? Numne, nullo altero modo obtinente, mentem, manumque scuto, teloque, animare, armareque, ac veluti vocant, vim vi repellere, ac repercutere? Eo nunc excepto casu, in quo de re mere civili, ac temporali, Principem ipsum inter, qua publicam gerit personam, atque Pontificem, qua temporali pariter gaudet Principatu, lis intercederet, in reliquis pro responsione Hugonis Grotii, ejusdemque Commentatorum Gronovii, ac utriusque Cocceji, fateor, præ aliis tanquam probabilior adhibenda mihi, amplectendaque videtur doctrina; quam tamen quoadusque amplecter, paucis expedio. Docet videlicet lib. 1. de Jure B., & P. cap. 4. §. 2., & seqq. bello Superiores appetere illicitum omnino esse, ac vetitum legibus naturali, ac divina, sive Mosaica, sive Evangelica, uti probat, comprobaturque veterum Christianorum exemplis, & claris Patrum testimoniis. Opinionem proinde Hottomanni; Petri Martyris in Judic. 3; Paræi in 13. ad Roman.; Junii Bruti, & Danæi lib. 6. Politic., aliorumque erroris putidi arguit, propulsat, atque profligat, qui jus obfistendi Principi injusta jubenti privatis quidem adimunt, Magistratibus tamen publicis attribuunt. Quamquam & ipse postea §. 7. exceptionem hanc apponit, quod tum demum liceat subdito in Principem insurgere, quum vitæ discrimen incumbit. Gronovius ex hac exceptione a Grotio adhibita alteram quoque deduxit in notis ad hunc locum, videlicet ob Religionis, quam Princeps subvertere adniteretur, defensionem subditis fas esse

esse in Superiores arma capessere . Coccejus uterque Henricus , & Samuel , Pater , & filius in Comment. , & addit. ad hunc locum Grotii principium hoc statuunt, quod quidquid ad *Εὐδημόνισιν* attinet , sive ad Reipublicæ regimen , comprehenditur sub Imperii potestate, ex quo inferunt, nequidem jure defensionis necessariæ subditis bellum in Superiores licere : atque quidem expresse Coccejus filius in addit. ad §. 7. Grotii exceptionem explodit . Casu tamen , quo Magistratus manifeste boni publici limites perumperet , atque ad Reipublicæ subversionem conspiraret, (quo in casu velut privatum haberi, non ut publicum Superiorem volunt ,) tum demum Magistratum potestate excidere , ac proinde fas esse adversus eundem eniti Coccejus uterque concedunt . Porro casus hosce sive a Grotio , sive a Coccejo , sive a Gronovio excogitados, exceptosque ex parte Romani Pontificis locum habituros nunquam certum , ac constantissimum mihi est, esseque orthodoxis omnibus oportet . Igitur juxta principia optimo loco ab his Protestantibus stabilita (qui tamen si de Civili dumtaxat accipi ab se dicta velint , non etiam de Ecclesiastica potestate , tum demum pugnare secummet andabatarum more apertissime revincuntur) Christiano homini , quam in Pontificem insurgere , potestatisque laicæ vires invocare , potius injuriam pati , patienterque inlatam perferre , officio , religionique cedit ; nefasque perinde ei erit , (prout idem Grotius lib. 2. cap. 4. §. 13. habet , provocandi nempe facultatem ad summum Imperium , aut partem ejusdem pertinere,) a Pontificis sententia appellationem ad potestatis laicæ , ac Principalis etiam tribunal interponere : quatenus a superiori interponeretur semper ad inferiorem : quod neque valet , neque unquam licet .

Resolvenda nunc remanent , ac paucioribus , quoad ejus fieri poterit , quæ ad tuendum Principale jus circa Ecclesiasticas causas , ullo absque delectu objecta ab Adversariis excepimus . Atque ad 1. quidem hoc habeant responsum . Principio quod ex Ivone , & Gratiano referunt de S. Leone IV. Ludovici II. Imp. judicio submittente sese , ex proculdubio pseudo-epigraphis productum argumentum probant , faciuntque planum temporis , ac personarum circumstantiæ : quodque circa Leonem III. contigit ,

rei gesta turbata serie, Leoni IV. turpi errore tributum est. Ex iis autem, quæ in causa S. Leonis III. acta in Concilio Romano sunt Carolo M. coram; ex iis quoque, quæ in causa Anastasii Presbyteri a S. Leone IV. Romæ in Synodo altera statuta sunt, liquido adparet, quam abs vero immaniter aberrant, qui Pontificis auctoritatem, aut sententiam Principis, aut Synodi iudicio subjugare non verentur. Confer horum Conciliorum acta apud Harduinum tom. 4. pag. 935; & tom. 5. pag. 75; nec non Anastasium Bibl. in vita S. Leonis III; & Annalistam Bertinianum tom. 3. hist. Francor. ad annum 868. de S. Leone IV. Præterea S. Leonis III. cum Romanis res erat non de causa Ecclesiastica, sed de jure civili, quod a Pontifice violatum conquesti apud Imperatorem sunt, quodque perinde sibi non redditum ulturi Pontificem inhumaniter habuerunt. Quum igitur tum temporis Romanæ Urbis Patriciatum gererent Francorum Reges, cujus insigne a S. Gregorio III. mos occeperat ad ipsos mittendi Claves Confessionis S. Petri, Urbisque Vexillum, quæ reipsa ad Carolum Martellum ipse miserat, ac postea ad Carolum M. S. Leo III, uti plurimis ostendunt viri docti. Pagius Junior in SS. Gregorio, & Leone; ac Gentilius de Patriciis lib. 3. capp. 1, & 2; Patriciatui autem hujusmodi ex parte, (nam potior apud Pontificem erat, non etiam apud Romanos, ut adversus Goldastum, Ducangium, aliosque demonstrat laudatus Gentilius cap. 5.) conjuncta quum esset potestas de Romanorum rebus civilibus dignoscendi, & dijudicandi, proinde adversus Pontificem apud Carolum M. Romanos Cives exposulasse pronum est, ab eoque missos fuisse quosdam, a quibus una cum Pontifice jus diceretur, sive jus dictum jam a Pontifice aut confirmaretur, aut si opus afforet, redintegraretur.

Alexandrum III, & Innocentium III, quod attinet, ac quotquot, verbo, Pontifices MM., qui sacrorum Canonum se vindices, & eustodes quam vere dixerunt, tam religiose exhibuerunt, id eo sensu dumtaxat significatum accipi debet, quod absque necessitate, aut utilitate relaxare Canones religio eisdem esset; non quod deesset relaxandi facultas: quas juxta regulas praxis laude omni digna Romanæ Curia jam pridem obtinet dispensatio-

nes

nes non elargiendi, nisi sub ea lege, ut iusta necessitas, aut utilitas interveniat. Cæterum enim alterutra ex duabus his conditionibus, *necessitate* videlicet, aut *utilitate* intercedente, de rigore canonum remittendi Pontificibus summis in more positum, fuisse plurimis superius probatum est, comprobaturque vel Ecclesiæ Gallicanæ usus, cui nihil quo antiquius, eo acceptius, quam passim, pro hujus generis impetrandis indulgentiis, ad Pontificem appellere, accidere potest. Morabor haud multo hec minus a Nicolao II, Martino V, aliisque Pontificibus horum simillima indulta privilegia: quæ etenim Regibus ex privilegio a Pontificibus elargita leguntur, quis prudens, probusque inter juris proprii Regum, ac Principalis particulas transcribat? Quamquam hujusmodi privilegiis nec unquam Principibus facta facultas est judicandi de rebus Ecclesiasticis, sed curandi dumtaxat Ecclesiasticas res, idest ne Ecclesiasticis sive rebus, sive personis, sive locis injuria a quopiam irrogaretur. Quid imo id quoque prospectum, expresseque cautum voluere Pontifices, ne propterea ex hujusmodi privilegiorum benignitate, indulgentiaque quidquam Sedis Apostolicæ dignitati obveniret detrimento, aut juribus summis jacturæ, ipsiusque auctoritas minores intra, angustioresque terminos arctaretur, sicuti explicatissime in Concordatis sive Germanicis, sive Bononiensibus cautum legitur a Martino V, & Leone X.

Neque vero nos urgent ullo modo ex Conciliis objecta in contrarium momenta: non ex Agathensi, nam eo loci iussionem Regiam ideo inter causas recensuit, ob quas Synodo abesse tum demum Episcopo liceret, quod is a Rege iussus grave alteri negotio incumberet. Quorsum enim alioqui Can. 8. adeo districte a laico tribunali Clericos absterruisset, & Can. 9. devote adeo SS. Innocentii, ac Siricii decretales observari demandasset? Neque ex Francofordiensi, a quo etiam si daremus hanc potestatis Regi factam particulam, ut de causis Ecclesiasticis ultimo cognosceret, non exinde exurgeret jure proprio ad Principes pertinere in Ecclesiasticis causis iudicium ferre; sed id proferre dumtaxat jure privilegii ab Ecclesia concessi. Verumtamen ego quidem, aut fallor, in eam propensius opinionem feror, quod hæc
in re,

in re , non secus atque in aliis, Synodus ista extremum in errorem prolapsa , aut proprium jus turpiter non tam prodegerit , quam prodiderit , aut potestatis suæ terminos sit temere prætergressa , cuiusmodi proinde Canon Pontifices auctoritatem suam denegaverint nedum , sed omnem imo detraxerint . Ex eo vero conjecturam facio , quod , ut alio in loco ex Cl. Lupo adnotavi , tum temporis Galliarum Antistites magna ex parte ignobiles , ignarique , quam maxima juris Ecclesiastici ignorantia laborabant , eoque magis , quod Principum gratia detinerentur , ideoque fierent ad assentandum proclives , illorumque placitis , voluntariisque facile devincerentur ; ut nihil mirum sit propterea , si hanc juris particulam ultro citroque ad laicum forum detulerint , inferrique a laicis injuriam non ægre admodum , inviteque ferrent . Quamquam res Ecclesiastica sub ea ætate in Gallia turbata summopere excusatione dignos non nihil efficiunt , nec levi ab invidia liberant Patres Concilii Francosordienfis , si tantisper ad rationem temporis se conformaverint , quo abusus inoleverat , nec quo aboleretur , dum advenerat , ut Palatii Archicapellano Ecclesiastica causæ dirimendæ delegarentur .

Generatim illud observare diligenter juvat , & interest , quod si quando in Synodis Principum desiderata præsentia est , aut etiam deposcitur placitum , id totum eo dumtaxat accipi debere sensu , quod siquidem res civiles etiam exagitare Synodis solemne esset , de Sacris vero statuta a Synodis refractarii nihilominus haberent , utroque ex hoc capite expedire videbatur , ut Synodis aut adessent , aut sensu adhererent Principes , ut causis civilibus quidem intenderent , Ecclesiasticarum vero executioni incumberent . Patet hoc tum ex præceptione Guntramni Regis post Synodum Matisconensem II. anno 585. habitam apud Harduinum tom. 3. pag. 467. ubi habet : *Convenit , ut justitiæ , & æquitatis in omnibus vigore servato , distringas legalis ultio Judicum , quos non corrigit canonica prædicatio Sacerdotum* : tum ex Ludovici Pii epistola præfixa Capitulari 3. Aquisgranensi apud Harduinum tom. 4. pag. 1280 , qua Populo causam exponens , cur ad placitum , sive ad Conventum Ecclesiarum Antistites accersiverit , nempe ut *Ibi* , inquit , *tam de sua , quam de omnium nostrum*

nostrum correptione & emendatione, secundum divinam auctoritatem, querendo invenirent, & nobis, atque fidelibus nostris, secundum ministerium sibi commissum, annuntiarent. Quorum similima habet cap. 1, quod est de Episcoporum conventu. Juxta hæc igitur Concilium Cabilonense abusus, quibus eradicandis par non erat potestas Ecclesiastica, ad Principalem emendandos potestatem detulit, comprimique vel laicis legibus desideravit. Parisiense similiter, postquam laicis Principibus Ecclesiæ curam enixe commendasset, quo tandem modo vota hæc sua accipienda essent, eodem loci dilucide ex S. Isidoro explicat subjungens: Ceterum intra Ecclesiam potestates necessariae non essent, nisi ut quod non prævalet Sacerdos efficere per doctrinæ sermonem, potestas hoc imperet per disciplinæ terrorem. Quæ quidem eodem recidunt, quo profecta sunt ea, quibus Ludovicus, & Lotharius Imperatores apud Eugenium II. officii sui partes sunt prosequuti.

Expeditis his, & explicitis difficultatis parum, ant nihil se offert, officitque, quominus attingatur intima, quæ Pontificibus, ac Patribus infixa animo erat persuasio, quantum ex ipsorum verbis conjectura augurari fas est. Eò enim SS. Leonis, Gregorii, Augustini, Fulgentii, Isidori &c. dicta collineant, ut suadeant, & persuadeant ad christianorum Regum officium pertinere potissimum curare pro viribus, studere pro ingenio, conari pro facultate, ut quibus studiis, curis, & conatibus quam magis possunt, ab Ecclesia traditas tam credendas regulas, quam adimplendas leges, integre, religiose, inviolate tum servant ipsi, tum, ut servantur ab inferioribus, satagant; non autem ut in cuedendis eisdem regulis, ac eisdem edendis legibus immiscendi se se, inque Ecclesiastica jura immigrandi christianis Regibus amplissimam facerent facultatem. Ita enim suum liquido, aliorumque sensum explicat S. Leo in epist. 54. ad Marcianum Imperat. *Alia, inquit, ratio est rerum sæcularium, alia Divinarum: nec præter illam Petram, quam Dominus in fundamento posuit, stabilis erit ulla constructio. Propria perdit, qui indebita concupiscit. Quamquam nec istud prætereundum, quod Patres, & quibus profecto S. Gregorius Turonensis, aliquando loquuti de facto sunt, non de jure, videlicet de potestate, ac licentia, quam Prin-*

Principes per fas, nefasque in quascumque res, ac personas sibi arrogarent, & a quacumque lege, ac tribunali semet eximerent. Cæterum enim de jure loquens Theodosius Junior in epist. ad Synodum Ephesinam ad partes Imperatoris haud istud pertinere fassus est, & professus: *Nullo quidem modo, inquit, commune quidquam habere oportet (laicum Principem). Quum non liceat, ut qui relatus in Episcoporum catalogum non est, implicet se negotiis Ecclesiasticis.*

Ad exemplorum modo examen descendendo, eadem minus, quam pseudo-Politicis his videri potuerunt, ad rem conferre præsto, facileque facio planissimum. Donatistas a S. Melchiadis judicio ad Constantini Imper. tribunal appellasse verisimilius negant Valesius de schism. Donat. cap. 7, & Sirmondus in notis ad Rescript. Constantini ad Episcopos Concilii Arelat. in calce tom. 1. Concil. edit. Labbei, haud insicantes equidem a Donatistis Judicum paucitatem fuisse accusatam, actisque Synodi, tanquam clandestino peractis, adquiescere propterea noluisse; siquidem id liquido adparet tum ex litteris Constantini ad Chrestum Episcop. Syracusanum apud Eusebium lib. 10. hist. Eccles. cap. 55. tum ex S. Augustini testimonio multis in locis Donatistarum, apud Imperatorem effusas querelas referentis; neque imo negantes ad Constantinum a Concilio Arelatensi postea eisdem appellasse, contententes attamen a S. Melchiadis sententia ad Imperatorem minime ausos interponere appellationem, idque constare dilucide tum ex præcit. epistola Constantini; tum ex S. Augustino pluribus in locis, veluti de unitate Eccl. cap. 18; enarrat. 2. in Psal. 36; lib. contra Crescon. cap. 7; lib. 2. contra litt. Petil. cap. 92; & epist. 53, 76, 88, 89, 92, &c.; tum ex eo quam maxime, quod Rheticius Augustodunensis, Maternus Agrippinensis, & Marinus Arelatensis, qui Donatistas in Synodo Romana damnaverant, iidem in Synodo Arelatensi Judices adversus Donatistas iterum interfuissent: quandoquidem Judicem eum, a quo provocatur, iterum esse, & assidere non posse nemo ignorat. Unde singulari gratia affecti sunt sive a S. Julio Eusebiani, sive a S. Leone M. Hilarius Arelat., dum inter Judices confedere permitti sunt in Synodis, sive Sardicensi, ubi S. Athanasii causa

caussa sive in Romana, ubi causa Chelidonii ad incudem revocabatur. Detur attamen, uti Pagio, Natali, aliisque placuit, qui opinionem hanc suam ex S. Optato lib. 1. adv. Parmen., & S. Augustino epist. 43. conficere se autumant, detur, inquam, Donatistas a Pontifice ad Imperatorem provocasse, quid ex hujusce fursuris hominum, refractariorum, haeticorumque facinore in medium producit ad jus probandum exemplum, & factum? Quis enim, quæso, æqui justique æstimator ex his, quæ fiant per nefas, ad faciendum per fas argumentando probe gradum inferat, & procedat? Id unum interest videre interea, num appellationes a Donatistis ad se delatas, tanquam legitime, riteque factas agnoverit Imperator, an non. Quamquam etsi agnovisset, tum id errori illi tribuendum e vestigio reponerem. At minime agnovit, sed maxime exhorruit, ut liquet ex præm. litteris ad Chrestum, exhorruitque adeo, atque est execratus, ut ad hanc illorum appellationem respondisse Imperatorem referat S. Optatus loco cit. in hæc verba: *O rabida furoris audacia! Sicut in causis gentilium fieri solet, appellationem interposuerunt &c.* Quo plane loci hæc præclare adnotavit Albaspinæus not. 84. *Hoc responsum est notatu dignum, quo Imperator voluit ostendere Episcoporum controversias ab ipsis potius, quod Christi vicem gerant, dijudicandas esse, quam a laicis.* Quorum similia obsecurata ibidem sunt vel a Casaubono, & Dupinio. Constantinus certe in epist. ad Chrestum Donatistarum causam post Synodi Romanæ sententiam haberi finitam debuisse affirmavit: *Nonnulli, de Donatistis inquiens, propria salutis, & venerationis, quæ sanctissimæ fidei debetur, oblii privatas adhuc simultates prorogare non cessant, prolata jam sententiæ acquiescere nolentes &c.* & paullo post aduc expressius: *Hæc post depromptum judicium voluntaria assensione jam finita esse debuerant.* Ad quæ verba Petrus de Marca lib. 4. concord. cap. 18. §. 2, *Quia, adjungit, alienum putabat Constantinus a disciplina res ab Episcopo Romano judicatas refrigerare.* Qui proinde Imperator si nihiloscius novum judicium tum post Romanum Arelate, tum post Arclatense Mediolani Donatistis indulgit, id egit sedandarum gratia turbarum: quamvis imprudens hacce indul-

Par. II.

T t

gentia

gentia majorum turbarum, quæ diu Africam infestarunt, causa fuit. Sed de his jam nimis; de quibus legendi Schelestratius Antiq. illust. par. 2. dissert. 1. cap. 7. art. 3; Norisius hist. Donatist. par. 1. capp. 7, & 11; Tillemontius tom. 6. monum. hist. Eccles. art. 25; Valesius opusc. de schim. Donatist. capp. 7, & 8; Sirmondus in notis ad rescript. Constant.; Pagius ad annum 313. n. 8, & seqq; & Lupus de Roman. appellat. dissert. 1. cap. 19: ex Protestantibus vero, si licet, Thomas Ittigius in hist. Donatist., & Hermannus Witsius hist. Donat. cap. 11., dicta hætenus multis, disertisque confirmantes.

Aptandum prologo absque delectu ex appellatione Nestorii exemplo a Petro de Marca idem prope responsum. Nempe nãuci, floccique facienda fore, quæ ab hæreticis hominibus præter jus, falsque sunt: pessimi autem genus argumenti esse, quod ad confirmandum jus ex factis hujusmodi ullo absque discrimine exculpitur. Nisi quod tam perperam, quam præfidenter (qui plane agendi modus, argumentandique pejor est) id obtrudit Petrus de Marca, ut perinde falso subinferret aliquando sacris Principum jussionibus Synodorum etiam sententias mansisse suspensas. Neutiquam enim vero a Nestorio ad Imperatorem appellationem interpositam ea ratione, quam tamen ceu minus veram rejecimus, affirmat Garnerius part. 2. Common., quod a Theodosio Ephesina Synodus indicta fuerit, antequam Nestorio sive S. Cœlestini, sive S. Cyrilli sententia in se jaculata innotuisset: recte vero probat Pagius ad annum 431. n. 2, & seqq: (Garnerio alioquin assentitus, quod non nisi post indictam Synodum Ephesinam denunciata fuerit Nestorio sententia in eundem a Synodis Romana, & Alexandrina intorta,) ea ratione, quod Ephesini Patres religioni maxime duxerint Pontificis sententiam, nullo præhabito examine, elapso, quod ad respiciendum præstitutum fuerat a Pontifice, temporis spatio, executioni demandare, uti liquido constat ex commonitorio Legatis a S. Cœlestino tradito; ex S. Cœlestini epistola ad Synodum Ephesinam; ex epist. Synodi Romanæ anno 431. habitæ ad Episcopos Synodi Ephesinæ; ex protestatione Legatorum, ac confessione Episcoporum in eadem Synodo Ephesina. Sed & secummet pugnat

gnat Petrus de Marca , ut pote qui lib. 2. capp. 4. & 7. ultroci-
troque fatetur , (eccur vero non fateretur , nisi , insigni juris in-
versione , divinis humana , & laica sacris anteferte vellet ,) Reli-
gionis negotia unius Ecclesiæ finiri judicio ; inque iis nullas ef-
se , incumbereque Principi partes . Christianus Lupus de Appel-
lat. cap. 19. in ea opinione versatus est , quod Nestorius a S. Cœ-
lestini sententia ad Synodum Ephesinam , perperam quidem ,
reapse tamen provocaverit ; ab hac vero postea ad Johannis An-
tiocheni præsentiam : ab Imperatore postulans , ac impetrans Sy-
nodi utriusque suspendi interea sententiam . Conjicit id verò ex
S. Cœlestini epist. ad Clerum , & popul. Constantinop. post Syno-
dum Ephesinam exarata , ubi Pontifex de Nestorio ait : *Campum ad certamen exposcit , Sacerdotale postulat , cui non erat ad-
futurus , examen . . . Quis petisorem Synodi crederet Synodo ab-
futurum ?* Viri tamen doctissimi venia hæc S. Cœlestini verba non
ad alteram Synodum , quam appellaverit Nestorius , sunt tra-
henda , sed de Synodo Ephesina quam commode possunt , tam-
obvie dicta accipi debent . Post sententiam vero ab se latam Pon-
tifex Synodum Ephesinam indulgit equidem sub ea tamen lege , ut
sententiam ab se prolatam examini supponere caveret , sed magis
stata die executioni demandaret . Nec imo Nestorius a Theodosio
Synodum cogi postulavit ex præscripto juris , quasi ab Impera-
tore exerceri judicium vellet , sed privatis dumtaxat precibus ,
ut revisionis gratiam impetraret . Multo id minus juris ad se
trahere exambivit Theodosius , qui etsi fraude deceptus nonni-
hil in Synodum deliquit , Synodo tamen Nestorii causam integ-
ram deferre , sententiamque a Pontifice latam , executionique
a Synodo demandatam , & ipse exequi officii loco deputavit .

De appellatione ad Constantini Imperat. tribunal S. Atha-
nasio nefarie afflicta , commodiori in loco , ac copiose agam ,
paullo post ; ideoque non est , cur heic bono abutar otio . Quod
ad libellum Synodo Ephesinæ oblato a S. Cyrillo , & Memnone
adversus Johannem Antiochenum attinet , eo loci , videlicet illis
verbis *nec per imperiale decretum* , alludere dumtaxat volebant ad in-
dictionem , & celebrationem Synodorum concurrebant ; ideoque

ut Johanni omnem excusationis speciem omnino eriperent. Cæteroquin enim de ejusmodi attentatis a Johanne ferre judicium tum in solius Synodi positum esse potestate fatentur, & proficiuntur S. Cyrillus, & Memnon eodem in libello subjungentes: *Etiamsi illi esset potestas judicium exercendi, tamen Canones Ecclesiasticos sequi debuerat.* Nullaque ratione habita, aut intermixta, mentione Imperialis sanctionis paullo post pergunt. *Quia ergo indignum est Ecclesiasticas leges ita proteri.... non potuimus pietati vestrae (Synodi Patres alloquebantur) libellor hos non offerre obestantes, ut ipsum Johannem, ejusque in excitanda hac tragædia socios accersat, quo in sanctam hanc Synodum venientes, temeritatis sue rationem reddant:* tum ad se pertinere Synodi Patres affirmant, & confirmant, ac præ aliis verbis quidem, apertissimis Acacius Melitenus, & Juvenalis Hierosolymitanus act. 4, atque Synodi deinde universi Patres actione eadem, & sequenti ejaculata in Johannem sententia, nec non in epistola Synodica ad Theodosium Imper., atque ad S. Cœlestinum P.M.

S. Leonis M., ejusque Legatorum, non secus atque Eusebii Dorylæi, Bassiani Ephesini, Sabiniani Perrhenfis, Eunomii Nicomedienfis, Timothei Alexandrini &c. exempla id unum, suadent, sicuti jam superius est observatum, ad Pontificum, ac Præsulum preces pleraque præter jus proprium, ac fas præstisse Principes, ea nempe ratione, quod vim passi a refractariis viribus ipsimet impares essent ad vim propulsandam, aut fræna injicienda refractariis iisdem, a quibus optime ab se latis legibus impune vim inferri ægre admodum ferebant, ut proinde Principum vires in opem advocare compellerentur, operamque adhibere ad horum profligatorum hominum infringendam audaciam. Quibus profecto exemplis abuti ad exculpendum laicæ potestatis jus cognoscendi de Ecclesiasticis causis, nihil est aliud, nisi susque deque perturbare omnia, & pervertere: quo parimodo Ecclesiastici juris particulam esse propriam laicorum negotiis se ingerere liceret inferre: quod non concedent attamen, neque ut concedant, urgeo, facioque vim. Quandoquidem ad Principum laicorum obnixas preces Ecclesiastica potestas suppetias frequentissime tulisse passim legitur, cujus rei multa profert exempla.

Petrus

Petrus ipse de Marca lib. 4. Concord. cap. 12. §. 4. ubi inter alia sic habet: *Exempla petere liceret e Synodo apud Lauriacum, habita anno 843. relata in Synodo Meldensi, & apud Ivonem, quæ eos, qui contra Regiam dignitatem aliquid machinantur, vel potestati Regia per summam contumaciam non obtemperant, anathemate plectendos decernit. Synodus Sueffonenfis anno 866. rogat Nicolaum I, ut Salomonem Brittaniam Ducem moneat, quo Domino suo Carolo regium obsequium præstet, annuosque census persolvat. Alioquin gladio Apostolatus vestri percellendum debito cognoscat libramine. Ludovicus Ultramarinus Rex Francorum ab Hugone Comite vexatus subsidium postulat a Synodo Ingelheimensi, ubi aderat Legatus Romani Pontificis, & Otto Imperator. Hæc ille: quibus pleraque alia attexit Doctis. Thomassius vet., & novæ discipl. par. 2. lib. 3. cap. 93, atque in his Canonem 1. Concilii Turonensis III. ann. 813, quo Carolo M. jurata fides, obedientiaque servari omnino jubetur: Can. 12. Concilii Aquisgranensis II. anno 836, quo diro anathemate obstringuntur, quotquot obligatam Ludovico Pio fidem non observassent: Canonem 8. Concilii Tullensis anno 859, quo Britanniarum Armoricarum Episcopi officii admonentur revocandi Salomonem Ducem ad Caroli Calvi obsequium. Ad hæc Hadrianum II. anno 868. epist. 2, 15, & 16. Ludovicum Germaniarum Regem ab invadendis ditionibus Ludovici II. Imperatoris Apostolici gladii intentatis minis absterruisse. Johannem VIII. Germaniarum Præfules adhortatum, ut Germaniarum Regem ab usurpando Caroli Calvi Regno deterrerent. Hanc ob rem ut securius sub Apostolicæ Sedis tuitione exigerent, dum in tristitia incidissent tempora, Ludovicus Balbus Ludovicum, & Carolomannum filios Johannis VIII. protectioni commisit: Fulco Remensis Carolum Simplicem Formosi Papæ defensioni adversus Odonis Parisiensis Comitum usurpationes commendavit, teste Flodoardo hist. Remensis lib. 4. capp. 3, & 21; qui in chron. ad annum 942. pariter refert a Stephano VIII. precibus Ludovici IV. Regis inflexo, Legato misso, Hugonem Herebertum, aliosque Francorum Proceres ad Regis obsequium fuisse reductos. Quibus pleraque quidem alia adjungere adhuc præsto esset, ac præsertim desumpta*

ex patrocínio, ac defensione frequentissime Regibus suis impensa ab Hispaniarum Episcopis, nisi pretii dispendium supervacaneum esset plurima in apertissimam rem conglomerare, neque aliò properare temporis angustia non compelleret.

Recipiendo me nunc attamen in ordinem, ac revolvendo ad exempla, quæ modo memorabam, tantum abest certe, ut Marcianus Imperator trium illorum Præsulum Eusebii, Bassiani, & Eunomii libellos inspicere, inque causas inquirere voluerit, ut potius ad Concilium Chalcedonense integras dirimendas dimiserit, in quo proinde discussæ leguntur, & diremptæ, Eusebii quidem act. 1, Bassiani act. 11, & 12, Eunomii act. 13, & Sabiniani act. 14. Neque vero Præsules illi supplicarunt Imperatori pro Judice, sed pro intercessore solummodo, uti ex eorumdem libellis liquet. Hadriani Thebarum Episcopi exemplum quod attingit, rite quidem egisse pronuncio Mauritium Imperat., dum Episcopi criminibus impetiti causam Metropolitæ suo, qualis erat Thebani Larissæus, dirimendam dimisit, qui perinde id iudicii jure proprio, non jure a Principe mandato peregit, estque perfunctus. Perperam vero, præterque fas egisse, quum pariter delegavit alienum, qualis erat primæ Justinianæ Præsul: quod factum per fraudem affirmavit S. Gregorius M.; factumque per nefas improbavit, atque suprema potestate sua usus utriusque Præsulis sententiam, haud obstante Principis sive delatione, sive delegatione, irritam dixit, inque Judicem utrumque severum jus distrinxit: *Nescio*, inquit lib. 2. epist. 7, *quibus machinationibus alia rursus est Principalis jussu elicitæ, ut de cunctis ante factis capitulis Johannes primæ Justinianæ Episcopus requirens subtiliter judicaret*. Jam vero ex facto, cui Pontifex tam nomine Magnus, quam re optimus detraxit, probus nemo jus faciendi recte inferre poterit.

Juvat tamen nonnihil magis immorari in ejusmodi S. Gregorio M. non infrequentibus egregiæ fortitudinis exemplis in defendendis, vindicandisque Ecclesiasticis juribus, quæ invadere passim Mauritius Imperator non verebatur. Maximum Salonitanum Antistitem simoniacæ, ac vitæ incontinentiæ notatum, ordinatumque non expectato Apostolicæ Sedis assensu Romam ad caus-

causam dicendam evocaverat: at Pontificis jussioni Imperator intercedens tum Maximi causam in Provincia discuti, ac definiri, tum ei ordinationis invalæ crimen remitti voluit. Invasioneis crimen relaxavit quidem haud difficulter Pontifex, de incontinentiæ tamen, ac simoniæ, objectorumque aliorum criminum notis reddere illum rationem jussit. Quam vero, putas, rationem ipse Principalis intercessionis habuit? Lib. 4. epist. 34. apud Constantinam Augustam vehementer doluit, & conquestus est causis Episcoporum implicari Imperatorem, eorundemque in se recipere patrocinium: haud offecturum hoc tamen, quominus officio defuturus sit proprio, atque ab exercenda severa in refractarium Præsulem districtione abstenturus: *Et si Episcoporum, scribens, causæ mihi commissorum apud piissimos Dominos aliorum patrocinii disponuntur, infelix ego in Ecclesia ista quid facio? Sed ut Episcopi mei me despiciant, & contra me refugium ad sæculares Judices habeant, ... peccatis meis deputo. Hoc tamen breviter suggero, quia aliquantulum expecto, & si ad me diu venire distulerit (Maximus), in eo exercere districtionem canonicam nullo modo cessabo.* Nec minori constantia Imperatori intercedenti, ne ob inanem Universalis titulum, a quo abstinere Johannes Constantinopolitanus nolebat, sacræ communionis vinculum abrumperet, obstitit, Sabinianum Apocrisarium suum admonens epist. 39, ut nullius aut gratiæ studens, aut offensam veritus *Quidquid agendum est cum summa auctoritate agat.* Non est opus, ut pleraque alia persequar ad faciendum planissimum, quod quam proprii juris tenax, ac retinens S. Gregorius fuit, tam in tuto ponendo ab injuriis, quas infligi a Potestatibus laicis contingeret, uti constantissimum hominem decebat, se parem gessit, ac pervasoribus invicto semper pectore offendit. Eo vel maxime, quod satis memini in hac parte 2. Art. I. §. II. præclara multa attigisse, ex quibus res ista, agendique ratio, quam utique S. Gregorius M. ubique sibimet constans tenuit semper, ac retinuit, confici, ac validissime confirmari potest.

Præsentis operæ pretium nunc est, orationisque deposcit ordo, ut quam efficaciter, tam breviter iis, quæ ex Principum legi-

legibus, ac gestis exaggerari solent, offendam. Atque hæc quidem, mea sententia, levis adeo momenti sunt, quam ut occurrere foret opus; nisi quod nihilominus, ut nihil despectisse, ac neglexisse videar, & iis sic facio satis. Quare principio, quod ad sacra nomina pertinet, quibus insigniti viri Principes feruntur, ajo Constantinum M. ea ratione se *Episcopum extra Ecclesiam, aut communem Episcopum* inscripsisse, uti Petro ipsi de Marca lib. 2. Concord. cap. 10 satis apta visa interpretatio est, quod quemadmodum Episcopi erat eorum curam sollicitam gerere, qui in Ecclesia sunt, ita Gentilium, qui essent extra Ecclesiam, salutis probe consultum ab se, prospectumque fuisse, sacrificiis idololatricis interdictis, Dominici diei cultu & illis indicto, hisque similibus edictis, veluti ne Ethnici simulacra erigerent; ne arcanis sacris intenderent; ne Ariolos, Vates, Aruspicesque consulerent; neve gladiatorii ludis se exercerent, aliisque hujus generis, de quibus Eusebius lib. 4. cap. 25; Codex Theodos. L. 1. de Paganis; L. 2. de Maleficis, & Mathematicis; L. 5. de Episcopis, Ecclesiis, & Clericis; L. 1. de Gladiatorii; & Gothofredus in Comment. ad has Leges, atque in epist. ad Rictum de interdicta Christianorum cum Gentilibus communione, ubi prælaud. Legem 5. de Episcopis &c. aut S. Silvestri, aut Osi, aut utriusque suggestioni si quis acceptam referat, haud invitus repugnat. Ea autem de re Marcianus Augustus *Sacerdos* a Synodo Chalcedonenſi nedum, sed etiam a S. Leone M. in epist. 57. nuncupatus est, quod rebus ad Dei O. M. cultum spectantibus maximopere studeret; non ita quod Sacerdotum rebus implicaret se se. Clodovæus autem *Praefulus* nomine a S. Remigio illustratus ideo fuit, quod idipsum denotari vellet eo nomine, quod *Princeps*, aut Principum omnium *Primus* fuisset, qui sacro fuerit lavacro imbutus; aut ceteris omnibus in Dei cultu præiret exemplo. Jure denique optimo Carolus M. *Ecclesiae Defensor*, & *Adjutor* denominatus est, istoque titulo inscribi delectabatur, ut cui nihil optatius in votis obtingeret, quam Christianam rem curate diligenter, ac procurare: quod ad Christiani Principis non modicam partem attinere paulo superius in confessio positum est,

Sub

Sub defensionis, patrocinii, & adjutorii obtentu tantum autem abest, ut pii, ac religiosi Principes in Ecclesiasticam jurisdictionem non tam irrepere, quam irrumpere tentaverint, ut non nisi jurisdictioni Ecclesiasticæ in tuto collocandæ adjutorio, patrocinio, ac defensione non defuisse existimandi sint. Ecclesiam siquidem sæpius in tristitia incidisse tempora, in quibus nulla legum suarum haberetur ratio, explorata res est: ubi igitur viribus imparem se videret schismaticis, hæreticis, ac exlegibus cohibendis, legumque suarum observantiæ urgendæ, confugium ad Principes arripere succurrebat, a quibus edictis, armisque id impetraret, quod præceptis, canonicisque poenis impetrare nequibat: qua in re quid, rogo, Ecclesiæ juribus obtingebat insaufi, infestique? quid imo iisdem tutandis non obveniebat, utilis, & commodi? Neque enim, aut ego fallor, si quis alteri manus adjuvantes præbeat, in alterius jus propterea irruisse; passusque injuriam is, cujus ponitur in tuto jus, putandus est. Nefas igitur est reputare vitio ambitiosæ invasionis, & usurpatione Ecclesiasticæ jurisdictionis factum a Constantino, Constante, Valentiniano, Gratiano, Theodosio, Honorio, Arcadio, Justiniano &c., ut tot legibus ab se latis Paganos, Schismaticos, Hæreticos, ac refractarios a noxa Ecclesiæ inferenda absterrent, aut ad Ecclesiæ obedientiam deferendam adigerent. S. Ludovico Francorum Regi quammaxima, insigni non absque temeritatis nota, irrogatur injuria, dum invasi Ecclesiastici juris traducitur ex eo, quod edicto lato abusus sustulit, qui in Beneficiorum collationibus interveniebant: siquidem, legem hanc suam non nisi ad obnixas Episcoporum preces tulerit, religiosoque ad sacras in Ecclesia regulas prorsus exegerit. Qui alioqui, si quis alter, nihil habebat antiquius, quam officio omni obsequii, obedientiæque Ecclesiam prosequi, tantumque abhorrebat, ut potestati Ecclesiasticæ quidpiam molestiæ, incommodique afferret.

Quamquam, (quod reliquum superest resolvendum,) præfractæ incicias non ibo nec defuisse aliquando, quibus præpostera agendi ratio arrideret, partemque rerum Ecclesiasticarum ad se retrahere arrogarent. Ex his in hanc incidisse labem, ac ex in-

honesto, illiberalique illicio in Ecclesiasticum immigrandi omnes extra statos juris sui limites non semel immaniter excurrisset sive Theodosium Juniorem, dum Episcoporum judiciis semet immiscuit, aut immisceri eisdem voluit illos, quorum non intererat: sive Justinianum, dum ex quadam levitate animi dicam ne, an ambitionis libidine, negotiis Ecclesiasticis ingerere se se quam frequens, tam imprudens gestivit: sive Clotarium, & Charibertum, dum ex privata gratia, aut vindicta, præter fas, ac jus aut beneficiis afficere, quos non oportebat, aut affligere poenis, quos non erat par, haud abstinerunt. Ex his tamen inique factis jus velle extundere ita faciendi, quid est aliud, quam pessime argumentando flagitii perpetrandi cujusque genus copiam facere, auctoritatemque ex factis, exemplisque adsciscere? Certe non ad Theodosium, sed ad Synodum spectasse eas Episcoporum causas, quibus ille se ingesserat, & quidem Irenæi affirmavit Theodoretus in epist. 110. ad Dominum Antioch.; Ibæ vero, Danieli, & Johanni, postquam Antiocheni Patriarchæ subiissent sententiam, experiundi in judicio apud Synodum tam Orientalem, quam Occidentalem locum unum adhuc fuisse residuum, eorummet accusatores Samuel, Cyrus, Eulogius &c. in libello ad Photium, Eustathium, & Uranium act. 10. Concilii Chalced. lecto confessi sunt: quæ actione pariter graviter conquestus legitur Dominus Antiochenus de suo jure læso, illataque sibi injuria, ideo quod a suo ad tribunal aliud Clerici illi accusatores appulissent. Quod autem ad Alexandrum, Helladium, Maximinum, Theodoretum, Meletium &c. attingit, Ecclesiastici juris non tam violator, quam vindex Theodosius est reputandus: hominibus enim in proposito obfirmatis non accedendi ad pacis conditiones Cyrillum inter, & Johannem magno Ecclesiæ bono sancitas in ordinem redigendis, ad obedientiam Patriarchæ suo reddendam compellendis, atque a schismate ad concordiam, sacrorumque consortium revocandis, quid, amabo, reliquum erat, nisi quod, potissimum intercedentibus precibus Johannis Antiocheni, auctoritate Imperator accurreret sua, faceretque apposite, quod faciendum S. Augustinus dudum cum Donatistis desideraverat in epistola 93, olim 48. ad Vincen-

tium,

cium, videlicet ut homines in pertinacia obdormiscentes Imperialium legum impendentium fragore excuterentur, ac *tanquam de somno lethargico, veluti loquitur, emergerent, & in salutem unitatis evigilarent.* Confer virum doctiss. Christianum Lupum in Scholiis, & Notis ad epistolas Cassinenſes cap. 85, & seqq.

De Justiniano dictum jam alibi abunde: eundem nempe ea de re summam induisse sollicitudinem, tum ut magis quam propria, auctoritate Pontificis sive Agapeti, sive Vigiliis obtineret cum institutio primæ Justinianæ, tum edictum adversus tria Capitula, in quibus passus aliquando Pontifices adversos, potius, quam vi, precibus oppugnandos sibi proposuit. Adeo vero abs æquo, justoque aberrarunt immaniter qua Justinus, qua Justinianus, ille de Matrimonii legibus decernendo, iste ad Pontificis electionem adrependo, ut de re perverse facta persuaderi multis probus quisque profecto non indigeat. Quod autem postremo, illustrique loco Clotarii, & Chariberti factum haberi pseudo-Politici vellent, per me licet, habeant ipsi, pessimo namque ego cum Baronio collocare non ambigo. Ecquis autem ambigat, qui pacatum animum, atque a præjudicata omni opinione abstractum intendat ad Parisiensem Synodum III. anno 557. habitam, in qua Can. 8. districtissime prohibitum est, ne pro adipiscendis primis in Ecclesia honoribus quispiam Reges adiret, horumque potentia ad Episcopatum sibi aditum, patefaceret; cui per electionem, legesque Ecclesiasticas non pateret? Qui intendat ad Parisiensem IV. anno 573, a qua Synodica ad Sigibertum Regem exarata rogatus obnixè Rex est, & admonitus, ut a defensione suscipienda Promoti e Dunensi pseudo-Episcopatu detrusi religiose, ut decebat, sibi abstinentum esse dignosceret? Quibus si jungantur, quos paullo superius indicavimus, Conciliorum Canones Judices laicos a causis Ecclesiasticis omnino arcentes, non dubium est, quin sint deputanda juri quidem, quæ fuerant a Synodo Santonensi decreta, injuriæ vero, quæ contra Synodum fuerunt a Chariberto attentata. Post quæ omni ex parte sic conclusa, & sic definita ad Principalis potestatis partes vel primas pertinere de rebus ad Religionem respicientibus dignoscere, & dijudicare quis credat?

Credat, per me licet, Judæus Appella, credat Achatolicus Halophanta, non ego, non Orthodoxus.

*Ex jure Appellandi a Conciliis etiam Generalibus
ad Romanum Pontificem.*

§. I.

NEminem novi, qui ratione uteretur, tamen ad veritatem rationis usum non exigeret, quem perversa, ac præpostera incesse cogitatio præcipuam hanc, individuatamque ex Pontificio Primatu particulam præcidendi, qua cuique jus, ac fas præfertur a Synodi cujuslibet sententia provocandi ad Pontificis Romani tribunal, tanquam illud, quod Synodum quantacumque suprapositum sit, nisi qui prava insaniret cupidine Primatum ipsum penitus excindendi. Quod profecto argumento haud levi esse potest jus, & fas istud ad Pontificem appellandi deripi nemini posse, quin Pontifex eo ipso Primatus sui dignitate, ac re defraudetur: parum sibi æquales stare proinde, magisque andabatarum more digladiari secummet, qui sera hac ætate loco illum quidem abigere nolunt, adnexam tamen appendicem hanc non extiment abrogare. Eusebiani omnium primi, ut sciam, indigne ferentes præjudicatam in Synodo Tyria causam Episcoporum plurium ex Ægypto, Coelesyria, Phoenicia, Arabia, Palæstina, & Thracia, quos inter eminebant S. Athanasius, Paulus Constantinopolitanus, Marcellus Ancyranus, Asclepas Gazensis, & Lucius Adrianopolitanus, sub appellationis ad ipsum interpositæ obtentu, Romam ad suum tribunal a S. Julio retrahi, sequemet apud se ad experiendum judicio evocari, eo refugii dolo, ac desperati se receperunt, ut Pontificis Romani Primatum appetere, factoque impetu a summo ad imum, subruerent: obtendentes Synodo cuique inconcussam stare auctoritatem; ac contumeliose agi cum ea, dum novo ejus sententia examini subjicitur: ne in infinitum negotia eant, in Synodis tandem judiciis sistendum esse, sacro in Ecclesia Canone, (cujus nomine designatum Canonem 12. Concilii Antiocheni dedita-

ope-

opera procusum quidam volunt , alterum vero nescio quem ex Antiocheno tamen 4, nec non illo 12. constat alii augurantur ,) summopere cautum esse : in causis Novatiani , Pauli Samosatani , ac Sabellii nec Orientales in Occidentalium , nec Occidentales in Orientalium iudicium irruisse , sed utrinque prolatae sententiae , religiose , ut par erat , stetit : parem , quod rei summa est , quinimo eundem prorsus esse Episcoporum honorem , & gradum ; nec horum dignitatem ex Civitatum magnitudine esse metiendam .

Quam gravi errore Eusebiani detinerentur ; quove dementiae summae , sive impudentiae devenissent , plurimis ut ego persequar , non opus est , quum id ad cumulum usque praestitum a S. Julio , perfectumque fuerit , de quo paullo post ; sed magis obiter observabo Eusebianos nec bona fide egisse , nec firmum , quidpiam habuisse , quod ad fucum saltem faciendum obtenderent , & obruderent . Nec enim Pontifici Romam advocanti praefracta , adversaque fronte offenderunt , sed magis quominus obedirent , idque capefferent itineris , sibi neque praesentis temporis angustia , neque rerum Orientalium statu , hoc est Persarum bello praepiditis , permitti praetexerunt . Quinimo , velut auctor est S. Athanasius in Apolog. 2, ipsimet litteris ad S. Julium inscriptis *Rogaverunt , ut Synodus cogere-
tur , & ipse , si vellet , Iudex foret* . Sozomeno quoque lib. 3. cap. 7, si ei fides est adhibenda , quare vero adhibenda non sit , ego quidem non video , referente *Eusebius scripsit ad Julium , ut ipse Iudex esset eorum , quae contra Athanasium decreta sunt Tyri* . Ut vero de objecto Canone Antiocheno nihil modo dicam , eam , quam in causis Novatiani , Pauli Samosatani , ac Sabellii agendi rationem tenuere qua Orientales , qua Occidentales , frustra obtendebant Eusebiani , ut quod ab una Synodo fuisset statutum semel , ab altera deinceps minime discutiendum fore insinuant . Novatianum enim damnatum a Synodo Romana , ejusdem Synodi decreto Episcopis omnibus etiam Orientalibus denuntiatum , indeque ab Ecclesia alienum ubique habitum scripsit S. Cyprianus in epist. 1. ad S. Stephanum non modo , sed in suam retulit historiam lib. 6.
cap.

cap. 43. ipsemet Eusebius. Neque verum est, quod subtexebant de sententia Antiochenæ Synodi adversus Paulum Samosatenum nullo præhabito examine ultrocitroque ubique admittenda: quippe, uti litterarum monumentis prodidit idem Eusebius lib. 7. hist. Eccles. cap. 30, Paulus quamvis a Synodo loco detrusus, quum Episcopio decedere nollet, ideoque interpellatus Aurelianus Imperator ei domum tradi demum imperasset, cui ab Italiæ Episcopis, ac nominatim a Romano Præsule fuisset adjudicata, Patres Antiocheni Synodica exarata ad S. Dionysium P. M. hæresis nomine Paulum deferre, commonefacereque de Domno in Pauli locum sussesto officio, religionique duxerunt. Qui autem fieri quivisset, ut Pontifex M. Pauli vacantem locum Domno attribueret, huiusque electioni velut legitimæ adnueret, nisi prius Synodi de Paulo sententiam ad examinis incudem revocasset, recognitamque suo roborasset calculo? Neque magis veritati consentaneum est, quod Eusebiani de Sabellii causâ subjungebant: nam referente eodemmet Eusebio lib. 7. cap. 6. Sabellii hæresim Ptolemaidæ enatam, & a Pentapolitanis ad se delatam, ab se vero deferri ad Pontificium tribunal scripserat S. Dionysius Alexandrinus ad S. Sixtum II. P. M. Ex quo conficitur potiusquam Romani Pontificis de Sabellio sententia Orientalium consensu confirmata fuerit, Orientalium sententiam in hæreticum hominem latam a Romano Pontifice fuisse confirmandam.

Eundem in errorem ab Eusebianis turpiter tractus Constantius Imperator, quem animo imbiberat, efferre deinde, nec absque furore effundere destitit in dialogo cum Liberio habito exprobrans, quod Julium imitatus, præconceptam immensæ potestatis, inanem revera tamen, imaginem animo gereret, indeque factus audacior nulla ratione habita latæ in Athanasium Synodicæ sententiæ in partes ejusdem proflire integrum sibi faceret, & impune. *Tanta ne*, inquiebat ingenti non absque indignatione Imperator, *tanta ne Orbis terræ pars in te, Liberi, residet, ut tu solus homini impio subsidio venire audeas?* Res, de quibus constituta est formula, infringi nequeunt: siquidem plurimum Episcoporum rata debet esse sententia. Verum quod vitio deputabat Imperator, id religionis, officii, jurisque loco

co habebat Liberius, videlicet S. Julii vestigiis insistere, innocentique S. Athanasio, cujus cum summo jure suo conjunctam non ignorabat causam, suo non deesse subsidio. Quod quominus præstaret, nihil officere, elseque impedimento posse affirmabat: quandoquidem tanta præditus esset potestate, ut quæcumque præter eam facta fuissent, infecta potius æstimari fas sit, quam infringi sit opus: *Neque enim*, inquit, *a Nobis condemnari potest vir, quem non judicavimus*: ita nempe respiciens ad ea, quæ S. Julius in epist. 1. ad Eusebianos rescripserat verbis illis: *An ignoratis hanc esse consuetudinem, ut primum Nobis scribatur, & hinc quod justum est, decernatur?* Quibus indicabat præter fas, jusque fieri, quæ fierent Pontificis Romani absque conscientia, & consensu. Præterea se eo loco in Ecclesia positum Liberius adjungebat, quo in errorem decidere nequireret, solus vero delapso omnes relevare, & ad veritatem reintegrare valeret: *Etiamsi solus*, ajens, *sint, fidei causa non ideo minuitur*. Quam periocham in epist. perinde ad eundem Imperat. fufius persequitur, atque expressius exponit. Confer & Osum Cordubensem, per quem, quominus teterrimum hunc errorem a Constantii animo ejiceret, evelleret, eradicaret, sane non stetit.

Desciverunt deinde in errorem eundem Orientales quamplurimi, qui in partes Acacii furore quodam transversos pertrahi magis, quam favore pelliceri se ultro permiserant. S. Felici III. P. M., ad quem plurimo nomine, ac pessimo delatus fuerat a Johanne Talaja denominato Præfule Alexandrino, a quoque Romam ad dicendam causam fuerat evocatus, rationemque redditurus eorum, quæ Johannes eidem objiceret, obedire Acacius detrectaverat, ideoque damnatus justas inobedientiæ Pontifici dederat poenas. Damnationem attamen, & inobedientiam Acacii obducere hac excusatione studuerunt ejusdem sectatores, obtrudentes, quod Acacium in Synodo Orientali damnari oportuisset, non autem a Pontifice Romano solo per semet, aut in Synodo Provinciali sua. Ita nempe sublestissimæ fidei homines, compositique ad omnem fallendi artem veluti per cuniculos Primatum ipsum Pontificis impetendum, & oppugnandum esse

esse præsumebant; neque revera altera suppetebat ratio, quam prætenderent, cur damnati hominis officio, & humanitati nolent deesse. Hallucinationes hæc tamen, quas detegit, & refert, pariter refellit, & dispungit S. Gelasius in epist. 7, & 9. ad Episcopos Dardaniæ præter alia, quæ ad Præmum Romanæ Pontificis confirmandum apprimè conferunt, pleraque exempla proferens eorum, qui sola, summaque Pontificis auctoritate gradibus aut dejecti sunt, inter quos Petrus Moggus, Timotheus Ælurus, Petrus Antiochenus, Paulus, Johannes &c., quibus deinde addere succurrit Anthimum ab Agapeto, Theodorum, Cæsareensem a Vigilio deturbatos &c.; aut dejecti a Synodis, dignitatibus redintegrati fuerunt suis; quales SS. Athanasius, Chrysostomus, Flavianus &c. Quod argumenti genus egregie perinde sunt prosequuti, luceque plurima asperserunt S. Bonifacius I. in epist. pariter ad Episcopos Dardaniæ; & S. Nicolaus I. in epist. ad Gallicanos Antistites in eundem paullisper errorem inflexos postea.

Quos quidem Pontifices si quis præpostere suspicetur amplificandæ plus æquo auctoritati propriæ studuisse, auscultare tum demum ne detrectet, qui nec leviter huiusmodi suspitione laborant, Mariano, aliisque multis Archimandritis, & Monachis in libello oblato tum Justiniano Imp., ac Synodi Constantino-politanæ sub Menna a. 1. inserto adversus Anthimum, Severum, Petrum, Zoaram, & Acephalos una voce conclamantibus, ut *Canonicum iudicium a Romano Pontifice (S. Agapeto) in ipsum Anthimum, & in prædictos Hæreticos... exsequi; & Ecclesiam Dei, ac totum Mundum liberare a peste Anthimi, & prædictorum Hæreticorum nec renuetet, nec remoraretur*: tum in altero Synodi Patribus exhibito, lectoque a. 5. in eadem vota erumpentibus: *Ut sequentes sententiam Sancti, & Apostolici viri Archiepiscopi antiquæ Romæ... Anathemati & vos subiciatis... prædictos Severum, & Petrum, & istorum sequaces, & quæ sua sunt, sapientes, & maxime Zoaram, qui per omnia abdicatus fuit ab Apostolica Sede &c.* Quo pacto igitur Synodus Pontificis sententiam post latam sequi, & exequi tenebatur, ita si proferre Synodus ipsa sententiam præoccupasset, quæ a
recto,

recto, iustoque desisteret, tum demum hanc infringere Pontifici tam fas, quam officium fuisset. Inficias hoc quidem iuverat Dioscori partiarum, quos proprio ille errore pariter infererat, potiori nempe præ Synodo potestate Romanum Pontificem nequaquam pollere oggantes, ac privato in loco propterea manere debere, in quem a Synodo fuerant detrusi, Flavianum, Eusebium, & Theodoretum, contententes: quod frustra tamen eis cessit, cui etenim illos S. Leo redintegravit, eodem honoris gradu ulla absque cunctatione Synodus Chalcedonensis recepit, & habuit. Quin etiam abjectis demum cum errore Acacianis Dorotheus Thessalon. non inodo, postquam de obedientia cum Pontifice diu, multumque decertasset, sed Episcopi veteris Epiri, sed Ecclesia Constantinopolitana sub Justino, sed Orientalis Ecclesiæ ingenti numero Antistites, qua litteris, qua legationibus S. Hormisdæ P. M. obedientia se obstringentes, eo illum in Ecclesia loco collocatum suspexerunt, reverenterque susceperunt, cui vel Synodos ipsas sisti in iudicium, si opus sit, oporteat; nec cuiquam ab ejus iudicio reflexere vel latum unguem liceat.

Decepit, in æqualemque dejecit errorem Africanos plebsque Antistites præjudicata de tribus famosis Capitulis opinio, qui Reparato Carthaginensi duce in horum Capitulorum defensionem armati eo progredi temeritatis nec extimuerunt, ut Vigilium Papam trium Capitulorum damnatorem damnarent, teste Victore Tunonensi in Chron. eodem & ipso errore asperso. Sed Episcopatibus exuti, inque exilium ejeti, tam pertinaciæ sævæ, diræque, quam horrendi, nefandique flagitii pœnas dignas, justasque dederunt. In causa Apiarii jampridem studio pertinaci vincendi abrepti in eundem deflexisse errorem, pariter Africani Episcopi visi sunt aliquando: sed hac de re paulo post. Ex ea tamen agendi ratione, quam in hac causa tenuerant illi, ansam non dubitarunt arripere perinde Photii partiarum, ac præsertim potissimas agitans partes Zacharias Chalcedonensis Præsul in Synodo VIII. act. 6. obtrudendi, plurimoque conferto paradigmate obtendendi Pontificis Romani Canonem Principem esse, neque Synodi contra sententiam fas illi fore quidpiam.

Part II.

X x

agere,

agere, aut aggredi. Sed Metrophani Smyrnenſi Metropolitæ quam proclive fuit eodem loci Photianis os obſtruere, tam officio ceſſit Africanos ab impacta nota abſtergere. Africanis Episcopis aſſilare eundem errorem nihilo ſecius Græcorum impudentiores illos non depuduit, qui Photiano ſchiſmate inſtaurato, errorem de Pontificis Romani auctoritate in ceteris Patriarchis æquali reſingere pariter non deſtiterunt, uti Theodorus Balaſamon in comment. ad Can. 31. Codic. Eccleſ. Afric. ; uti Zonaras in Comment. ad Canon. Sardicenſ. ; uti Marcus Ephelinus in diſput. habita cum Johanne de Montenegro in Concilio Florent. ; uti Meletius Alexandrinus, laudibus celebratus a Calviniſtis, & Lutheranis, Georgio Douſa, & Henrico Hilario, in epiſtola ad Ruſſhenos: ad quos acceſſere deinde Calvinus, & M. Antonius de Dominis. Hæreſim hancce toties fixam, atque reſixam tundendi, atque retundendi pretio nunc parco, ſiquidem abſoluti penſi loco haberi poſſint momenta nec pauca numero, nec pondere levia, quæ par. 1. ex propoſito ex Græcorum Sapientioribus qua Patribus, qua Scriptoribus in medium produxi.

Diſtiterint etſi hoc ab errore quam maxime, qua ex parte in Pontifice parilis, ac in Patriarchis aliis poteſtatis gradus ſtatuitur, haud declinabant tamen, ex qua Romano Pontifici reſingendi a Synodis procuſas ſententias facultas adimitur, aut minores inter anguſtias, quam par ſit, arcatur, plerique Galliarum Episcopos, tum qui ſub Ludovico Pio eo ſummæ proceſſerunt audaciæ, ut Gregorio IV. P. M. excommunicationis minas intentare non extimuerint *præſumptione audaciæ*, uti loquitur Aſtronomus in vita Ludovici Pii; quamve Gregorius ipſe denominat *præſumptionem nunquam adhuc ab initio Eccleſiæ factam*: tum qui ob cauſſam Rothadi Hincmaro Remenſi duce, ac calamum commodante, aſſumpto etiam Caroli Calvi auguſto nomine, cujus obtentu bacchari liberius liceret, Hadriano II, & Johanni VIII, quæ olim S. Julio ab Eufebianis, & S. Gelafio ab Acacianis obſecta fuerant, obtrudere non erubuerunt. Quamquam diſſimulare nec æquum eſt, eoſdem poſtea, veritatis lumine tum in nubilo poſitæ aſſulgente, a præconcepto errore deceſſiſſe; uti fuſius dicam paullo infra: ut mirari valde ſubeat propterea, quid

quid causæ demum contigerit , cur illorum despecto exemplo , quinimo in exemplum illis deductis , aditum hunc appellandi a Synodis ad Apostolicam Sedem aut intercludere omnino , aut difficilem admodum facere adnixi fuerint Anonymus Gallus auctor tract. de libert. Eccles. adversus Paulum V. quam præfidenter affirmans , tam perperam in Africa pridem appellationes non apparuisse , primumque Zosimum ad se traxisse ; Petrus de Marca lib. 7. Concord. ; Stephanus Baluzius in præfat. ad Gratiani opus ; Johannes Gerbasius in tract. de major. Episcop. caus. ; Dupinius de antiq. Eccles. discipl. dissert. 13 ; Jacobus Boileau de antiq. , & major. caus. Episcop. ; Paschasius Quesnellus in dissert. apolog. pro S. Hilario Arelat. cap. 14 , aliisque in dissert. , aliique pari æstu ingenii exagitati proscindendi egregiam istam , nec exiguam Pontificii juris particulam , injustam , repulsamque toties querelam refingentes ad ravim usque , quod insigni absque injuria a Synodi Provincialis sententiis ad Pontificem appellere per appellationem nemo possit : Afris , Gallis , Hispanis religionem hanc jugiter inhæsisse , ut in Synodicis requiescerent omnino judiciis , quin ultra referre se se succurreret unquam . Quam interea tum abs veritate immaniter , tum intersemet aberrarint ii , hinc probe capis , multoque magis ex his , quæ sequuntur e vestigio .

Brevi hac præmissa , veluti rectus dicendi postulabat ordo , errorum notatione , pro re nata , ut ad eorundem refutationem gradum referam modo præstat , ad præjactæ veritatis probationem exporrigam me , atque ad potiora argumenta protendam , quibus præcipua isthæc Pontificii juris portio in tuto ponatur . Atque quidem , ut ab ea epocha capiam exordium , ex qua manifestissimus evadat Petri de Marca error , quo lib. 7. Concord. cap. 3. & seqq. præfidenter affirmare non dubitavit appellatorium usum ante Concilii Trullani ætatem in Ecclesia Orientali minime viguisse ; nec minus in Occidentali ante sæculum VIII. obtinuisse , ad quæ usque tempora appellatio ad Romanum Pontificem fuerit omnino prohibita ; utque incipiam a Pontificibus ipsis , in quibus subit minus suspicionis ex amore propriæ amplificandæ plus justo potestatis , legitimisque Synodorum limi-

tes supergrediendi, istiusmodi particulam juris affectasse, S. Melchias Cæciliani causam ad se delatam a Donatistis suo nomine, & jure summo discussit, ac diremit: unde apposite S. Augustinus in epist. 162. *Ipsius, inquit, B. Melchias est prolata sententia; quam æque proferre licuisset, si per appellationem fuisset devoluta; atque perinde ex S. Optato recte Petrus ipse de Marca lib. 4. cap. 3. Sententia, ait, sub Melchias nomine (non etiam Synodi) concepta est apud Optatum. Adeo antiqua est ista forma Synodaliū sententiarum. Quare opportunum hinc naſus est locum exagitandi auctorem Anonymum tractat. de libert. Eccles. cap. 1. ista turbantem, nec a Melchiade, nisi ex Imperatoris delegatione, Cæciliani causam dijudicatam obtrudentem Claris. Lupus de Africanis appellat. capp. 19, & 20, apertissimo præsertim S. Augustini testimonio suffultus in præcit. epist. 162. Africanis Episcopis appellandi ad Sedem Apostolicam fas fuisse affirmantis. S. Julius, sicuti superius jam innui, ab Eusebianis objecta depectens in id potissimum sibi incumbendum duxit, pretiumque operæ conferendum, ut turpem errorem profligaret exinde profectum, quod Pontifici in honore, ac potestate Episcopos ceteros exæquare non vererentur, ut progredientes ulterius Pontifici deinde Episcoporum judicia infringendi potestatem adimerent.*

Canonem 6. Constantinopolitani I. Concilii rejectum ab Ecclesia Romana ea ratione, quod Episcoporum causas in prima instantia, velut loquuntur, ad Provinciæ Synodum deduci injunxerit, non autem ad Primatem, aut Patriarcham, aut Papam; a Synodo vero diremptas ad Principem quidem deferri adhuc permiserit, non etiam ad Synodum generalem, aut ad Apostolicam Sedem, auctores, ac testes quam idonei, tam illustres accedunt SS. Leo I. in epist. 53. ad Marcianum August.; Gregorius M. lib. 6. in epist. 31. ad Eulogium Alexand., & Nicolaus I. in epist. 8. ad Michaellem Imperat. Videlicet, ut ego video, aberrabat immaniter Canon ille a regulis, quas in Romana Synodo S. Damasus sanciverat, quarumve specimen exhibet epistola Synodica ad Gratianum, & Valentinianum Imperatores, qua obsecrat, ut Romam accersitus a Pontifice,

tifice ; aut ad Romanum Pontificem appellans quicumque, *Romam necessario, vel ad eos, quos Romanus Episcopus Iudices dederit, contendere sine dilatione jubeatur*. Ex quibus exurgit quam sollicitum se dederit S. Damasus de hac juris particula in tuto ponenda, tum ea maxime tempestate, qua Schismaticorum factio ex insana concepta invidia, facto impetu ad eandem de medio tollendam consurgebat, & conspirabat. Pertinent huc pariter epistolæ Synodi Aqilejensis, & Episcoporum Italiæ ad Imperatores; de quibus tamen paullo post. Episcoporum, & Clericorum equidem causas in prima instantia pertinere ad Metropolitam, & Episcopum incipias non eo: sub ea tamen contendo clausula, quam S. Innocentius I. dilucide expressit in epist. ad Victricium Rotomag. *Sine præjudicio Romanæ Ecclesiæ, cui in omnibus causis* (tum appellationis, tum relationis, tum præventionis intelligo ego, nisi mea me fallit intelligentia) *reverentia debet custodiri*. Sed hanc non tam in me cadere intelligentiam, qua S. Innocentio I. jampridem infedisse liquet ex epistola 17. edit. Cont. ad Macedoniæ Episcopos, ubi quam dicit: *Adverti Sedi Apostolica, ad quam relatio missa quasi ad Caput Ecclesiarum currebat, aliquam fieri injuriam, cujus adhuc in ambiguum sententia duceretur: nihil denotat aliud, quam in Apostolica Sede supremum Ecclesiæ tribunal erectum, toto orbi conspicuum, & patens; huc in judicium graviores causas aut gradibus deferri, aut sisti per saltum: hinc prolatas sententias subsistere adeo inconcussas, ut nefas sit vel rescindendas referre ad Synodos, tamquam quæ de integritate laborent, certo siquidem sit certius, veluti subjungebat S. Zosimus in epist. 10. ad Aurelium Carthag., neminem de sua posse retractare sententia.*

De cujus rei veritate dubitare nemo certe animum induet, qui sibi apponere, prout gratia quidem postulat, grave non habeat, loca, e quibus veritatem hanc educere in apertissimam lucem mox adgredior. Ordine suo heic se offert S. Cælestinus in epist. ad Clerum Constantinopolit., quem Nestorius varie, direque affligebat, adeo ut per appellationem ad Pontificem, appellere e re adhuc media duxerit, nulla suppetente altera.

Is igitur Apostolicæ Sedis vocata auctoritate irritas dixit sententias omnes a Nestorio ejaculatas in Episcopos, & Clericos, quos integros, & quietos in gradu, & communione permanere subjunxit. Vide, ut eos restitutos ad Synodum Ephesinam non remittat, sed per seimet restituat: audi, ut eidem; Nestorius nec verbo reclamare, ne dicam facto reluctari, sit ausus; sed obmutescere, si non obtemperare, satius sit arbitratus. Loco succrescat nunc S. Leo M., qui de hoc appellationum jure sibi met approbe conscius, potius quam ad præsentia tum se dirigeret, quasi futura prælagiens, ut hujus juris sui proprii Galliarum Præsules certiores faceret, & persuasos, ita ut nullus impofterum sinistra locus suspicioni superesset, in epist. 89. ad Episcopos Provinciæ Vienn. hæc ita conclusit, ac definivit. *Nobiscum itaque Fraternitas vestra recognoscat Apostolicam Sedem pro sui (Primatus) reverentia a vestræ etiam Provinciæ Sacerdotibus innumeris relationibus (quarum unum, vel alterum specimen mox subtexere contentus ero) esse consultam, (cum quibus affinitatem maximam appellationes habere paullo post dicam,) & per diversarum, quemadmodum vetus consuetudo poscebat, appellationem causarum, aut retractata, aut confirmata fuisse judicia. Quæ quidem explicita adeo, & expedita sunt, ut nullo illustrari glossemate indigeant.*

Post hæc tamen quis non miretur hominum præfidentiam, qui præfracta adhuc fronte præclarissimam hanc veritatem elevare, quantum fieri possit, adhuc pergunt, Maimburgum dico, Quesnellumque, qui cum Petro de Marca, ac Stephano Baluzio affirmare non dubitant ante S. Leonis tempora nullam unquam appellationem e Gallicanis Provinciis ad Romani Pontificis tribunal fuisse delatam ab ipsis fidei incunabulis, usque ad Hilarii Arelatensis tempora, quando nimirum celebris illa SS. Leonem inter, & Hilarium controversia exarsit de Chelidonia a S. Hilario gradu dejecto, & a S. Leone restituto, inque ipsius gratiam admissio, de qua infra? Parum adhuc hoc habuit Quesnellus, nisi eo demum deveniret temeritatis summæ, ac nefariæ cum M. Antonio de Dominis christianæ Reipublicæ subversore, cumque post natos homines profligatissimo homine,

Johan-

Johanne hæresiarcha Calvino, ut ad eludendum præmemoratum, clarum, & præclarum ex S. Leone productum locum effutiret, ac effingeret laborare heic fidem S. Leonis pro se, & causa sua scribentis: quamvis alio in loco nimis, opinor, impudentiæ suæ pudore suffusus, aut pertæsus atrocitatem sententiæ illinere, & delinire visus est, obtendens vel S. Leonem a Chelidonio fuisse deceptum, vel aliter, quam revera se haberent, gestarum rerum in Gallia S. Leoni cognitionem ingestam aliam. Sed hæc Quesnelli periodus tantæ imaginem temeritatis præsefert, tantamque probos non jam dicam, sed apud quotquot, qui pudorem omnem penitus non abjecissent, conflavit invidiam, ut adversum se vel ipsum Maimburgum hist. Pontif. S. Leon. lib. 5, quamvis Romanorum Pontificum hostem insensissimum, excitaverit, & ad suscipiendas S. Leonis partes sua pro virili portione compulerit. Sed contra Sychophantias istos facit præterea S. Gelasius, qui in eandem S. Leonis sicuti sententiam, sic sollicitudinem ingressus Acacianorum ab animo errorem teterrimum ejiciendi, quæ tenebantur, ne in veritatem istam, cæteroquin in oculos velut incurrentem, intenderent, nihil pretio parsit, aut operis præteriiit, quo Pontificium jus istud poneret in tuto, locoque optimo confirmaret. Plurimis autem prætermisiss, quibus id perfecit in epistolis ad Dardaniæ Episcopos, de quibus jam dixi, fatius habeo pauca delibasse ex epist. 2. edit. Hard. ad Faustum, nihil interea moratus, quod eadem a Clar. Massejo in supplem. Acaciano S. Felici III. fuerit attributa: hæc autem ibidem habet. *Ipsi sunt Canones, qui appellationes tutius Ecclesiæ ad Apostolicæ Sedis examen voluere deferri; ab ipsa vero nunquam prorsus appellari debere sanxerunt; ac per hoc illam de tota Ecclesiæ judicare, ipsam ad nullius commeari judicium; nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari; sententiamque illius constituerunt non oportere dissolvi; cuius potius decreta sequenda mandarunt.* Quæ perinde facta propria a S. Nicolao I. in epist. 8. ad Michaellem Imper. frangi, qui tenet, nescio an ei ampliora, aut apertiora desiderare sit.

Quotus nihilofecius est quisque, etsi justus, æquique incontinens, qui nesciat in hanc curam, sui que causam Pontifici-

ces ad unum præterea omnes conatu omni potiori conspirasse? Vigiliū in epist. ad Profuturum affirmando: *Appellantium Sedem Apostolicam Episcoporum judicia eidem Sanctæ Sedi reservata esse*. S. Zachariam in epist. ad S. Bonifacium jubendo, ut Adalberti, & Clementis hæresis nomine damnatorum hominum in Synodo diligenter causam discuteret, ac sententia ditimeret, cui si procaces illi adquiescere detrectarent, & apud Sedem Apostolicam in iudicio experiri vellent, tum illos, adjunctis probatissimis testibus duobus, aut tribus, ad se dimitteret: *Ut profunda inquisitione coram Sede Apostolica eorum inquiratur causa, & juxta quod meruerint, finem accipiat*. Sergium II. Drogoni Metensi una cum vicibus suis demandando, ut Ecclesiasticarum personarum causas ad Apostolicam Sedem per appellationem deferri non ante quidem permitteret, quam fuissent in Synodo diligenti examine excussæ, deferrentur tum demum tamen, si a Synodi sententia appellare accusatos audiret. Atqui quorsum adhuc pleraque alia ex Pontificibus testimonia persequar, & ad cumulum adaugendum absque ulla necessitate, utilitateve congeram, quum innumera, quæ appellationum exempla suppeditat Ecclesiastica historia, totidem ab eo, qui in hac omnino hospes non sit, sint habendæ Pontificum in hocce adstruendo, sibi que vindicando jure exertæ sententiæ? Unum ad dam tamen Alexandrum III. P. M., qui, si quis alter, in Concilio Lateranensi III. par. 10, quæ de *Appellationibus* præfert epigraphem, provinciam istam exhaustit, ac periocham numericis absolutissimis exhibet. Confer inter cætera, si non te pigeat, Cap. 1. *Dilecti* Exoniensi Episcopo; Cap. 6. *Cum sit Romana Ecclesia* Archiepiscopo Remensi; Cap. 19. *Suggestum est* Episcopo Dunelmensi; Cap. 24. *Significavit* Ecclesiæ Cantuariensi; Cap. 26. *Ad audientiam* Episcopo Exoniensi, & Cap. 32. *Significaverunt* Archiepiscopo Cantuariensi. Præmitto alia plura, quæ ex Jure Canonico passim hanc ipsam in rem proferre esset præsto.

Producta hætenus ex Pontificibus MM. loca mutuam lucem affundunt, & accipiunt ex innumeris delationum exemplis, quibus Ecclesiastica redundat historia, Episcoporum, qui in prima

ma

ma instantia, omni prorsus omisso medio, ad Pontifices Romanos delati vario, promiscuoque nomine passim leguntur, quorum nonnulla heic præfestino gradu, ordine perturbato, ac perstricta oratione insinuare nec inutile erit, nec injucundum. Atque quidem priscam hancce obtinuisse, Ecclesiæque coævam disciplinam auspicio suo, & argumento facit S. Cyprianus. Nam Clero Romano (vacante Sede) epist. 30, ac subinde S. Cornelio epist. 55. Privatum hæresis nomine detulit: Novatum epist. 49. eidem Pontifici, a quo, quod de Felicissimo, sociisque quinque Presbyteris certiorum se non fecisset, objurgatus, epist. 42. edit. Pamelii culpam eluit, eorumque rationem reddidit accnratam, quæ ab se, & a Synodo scelestos adversus illos fuerant sancita. Præterea litteris Faustini Lugdunensis ipse sollicitatus, epist. 67. S. Stephano Marcianum Arelatensem hominem in partes Novatianas abreptum denunciavit: quam quidem epistolam fidei sublestat, diuque post S. Cypriani ætatem confictam insinulavit vir ad omnem fallendi artem compositus pro exasperato ingenio quæcumque inficiandi, quæ ad Pontificum jura confirmanda conferret, Johannes Launojus in libello de hacce epistola elucubrato. Sed Launoji apinas, gerrasque depexerunt, dispunxeruntque Pearsonius in Annal. Cyprian. ad annum 244, & Pagius ad annum 255. n. 3, & seqq., ut rem proinde actam agere non sit opus. Ad S. Dionysium Papam delati tum homonymus S. Dionysius Alexandrinus de Sabellianismi suspicione, qua laborare videbatur, a Pentapolitanis, tum ab ipso met S. Antistite schismatis, & hæresis nomine Sabellius, Anabaptistæ, & Novatianus; quæstio etiam quædam de Baptismo, nec non Luciani, & Serapionis causa denunciata; ac demum a Patribus Synodi Antiochenæ Pauli Samosatani hæresis, ac damnatio leguntur apud Eusebium hist. Eccles. lib. 7. capp. 6, 8, 9, & 30. A Constantino M. Cæcilianum Carthagin., ac Donatistas ad S. Melchiamdem dijudicandos fuisse dimissos sæpius est dictum, ut dicere iterum jam pudeat magis, quam pigeat. S. Epiphanius Johannem Hierosolym. Origenismi sibi suspectum, gradu omni prætermisso, S. Siricio P. M. detulit, teste S. Hieronymo in epist. 61. ad Pamach., qui epist. 65. auctor est etiam Origenem ab Ale-

xandrinis de pravo dogmate ad S. Fabianum delatum fuisse. S. Epiphanium versa vice de ordinato contra Canones Paulino S. Hieronymi fratre apud Pontificem accusavit præmemoratus Johannes Hierosol. Antistes. Septimius Altinus Nicetam Aquilejensem denunciavit S. Leoni M., a quo perinde S. Hilarius Arelatenfis gravi tum reprehensione, tum pœna fuit exceptus, quod Chelidonium, & Armentarium ad se non detulisset iudicandos, sed potius ipsemet dijudicare præsumpsisset. Victorem Diaconum Constantinopolit. ad S. Hormisdam Scythæ Monachi stitere. Leontius Arelatenfis ideo gravem S. Hilari Papæ reprehensionem incurrit, quod, ut par erat, ad ipsum deferre Hermetem Narbon., & Mamertum Vienn. neglexisset: ideoque de Prætextati Rotomagensis causa non ausus est cognoscere Auxanius Arelatenfis, nisi ex delegatione Vigilii. Childeberto Francorum Regi succensere non abstinuit Pelagius I, quod Sapaudum Arelatensem non ad se, ut oportebat, sed ad Synodum in iudicio experiundum dimisisset. Mauritijs Imperator, etsi se ejusmodi sacris intrudere negotiis nec verecondaretur, nec vereretur, S. Gregorio M. deferendum duxit Clementium Primatem Byzacenum; Primatem vero Numidiæ Valentinionem Cresconius: cui pariter delati Januarius Calarit., Maximus Salonit., Deusdedit Mediol., Anastasius Corinth., Johannes primæ Justinianæ, passimque alij leguntur. Ideo idem Pontifex Johanni Ravennati, ut Gregorii Mutinensis, & Johanni Larissæo, ut Hadriani Thebani causam ad suum deportarent tribunal, districtissime injunxit. Virgilium Salisburgensem, qui sibi in erroris suspicionem venerat, ad S. Zachariam deferre e re sua, ac religionis S. Bonifacius Moguntinus duxit. Idcirco vero, quod Rothadi, & Vulfadi causas Sedi Apostolicæ non stitisset Hincmarus Remen., haud levem in se S. Nicolai I. indignationem expertus est. Mitto sexcenta horum simillima, ne præter modum in re exploratissima prolixior sim.

Delationibus affines erant Romanæ Evocationes; quarum nihil usu fuisse antiquius, & frequentius, ac in Ecclesia quidem Orientali recepto, probat textus clarus Concilii tum Chalcedonensis aët. 5, ubi a Legatis S. Leonis, & Illyrici Episcopis, qui

qui illius litteris subscribere renuissent , Romam deambulare jubentur; tum Constantinopolitani IV. Can. 17, ubi Apostolico Præfuli evocanti Metropolitæ omnes occurrere absque cunctatione præcipiuntur, detinerique prohibentur, excusatione omni posthabita, a sæculi Principibus: quem Canonem directo elucubraturum ad elidendam vim omnem epistolæ Caroli Calvi ad Johannem VIII. P. M., cui exarandæ calâum suum commodaverat, pro suo adversus evocationes ejusmodi ingenio exasperato, Hincmarus Remensis, non secus atque hisce haud ab similibus conscribendis cum ad S. Nicolaum I, tum ad Hadrianum II., observavit vir Clariss. Christianus Lupus de Appellat. cap. 35. Comprobant præterea exempla, quibus Romam evocatos liquet a S. Julio Eusebianos; a S. Damaso Orientales, ac Flavianum Antiochenum teste Theodoretto lib. 8. cap. 23; a S. Felice III. Acacium apud Evagrium lib. 3. cap. 18.; a S. Hormisdâ Dorotheum Thesalon., & Victorem Diaconum Constantinopolit., ut quæ sequiori ætate sequuta sunt, nunc silentio præteream. In Ecclesia vero Occidentali evocationum usum frequentem venisse, atque Africanis quidem, arguere licet ex epistol. 55. S. Cypriani ad S. Cornelium de Felicissimo; ex S. Optato lib. 1, & S. Augustino epist. 162, & ex collat. Carthagin. cognit. 3. cap. 318, lib. adversus Donat. post collat. cap. 23. de Cæciliano, & Donatistis; ex Synodica Concilii Africani anno 418. ad S. Zosimum, & vicissim Zosimi ad Afric.; ex libello Paulini Diaconi ad eundem Pontificem, & S. Augustino lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. de Pelagianis; ex epist. Synodica Reparati, Florentiniani, & Datiani, aliorumque 217. ad Johannem II. Papam; ex S. Gregorio M. lib. 1. epist. 75. ad Gennadium Patricium, cui auctorem se præbet, ne Afros prohiberet, quominus eisdem ex Synodis professionem adornare Romanam fas afforet; & lib. 6. epist. 37. ad Columbum Numidiæ Primatem; ex Synodica Columbi, Stephani, & Reparati e tribus Africanis Synodis ad Theodorum P. M. adversus Monothelitas conscripta; ex S. Gregorio VII. demum lib. 3. epist. 19. & 20, quibus Servandum ex Africa ad se appulsum Episcopum ordinandum, Ecclesiæque præfektum Hipponensî perhibet. Ab Hispanis hunc morem religioni

fuisse deputatum facile adparet ex epist. 68. S. Cypriani ad Cler., & pleb. Hisp., ubi Romam appulso Basilidem Asturicensem, & Martialem Emeritensem refert, quem in locum adeundus Pamelius; ex Sulpitio lib. 2. perhibente Romam obiecta purgatos apud S. Damasum profectos Instantium, Salvianum, & Priscilianum; ex Innocentio I. in epist. 3. edit. Cont. ad Synodum Toletan., qua testatur ex Hispania ad se accessisse Hilarium, & Elpidium, ut de schismate, ac hæresi ibidem grassante se certiores facerent; ex Vigilio in epist. ad Profuturum, cujus capirula relecta, ultroque recepta fuere in Synodo Bracarenſi I. anno 560; ex Eginhardo in Annal., quo loci testis est liquidus Felicem Urgellitanum, postquam in Synodo Reginoburgensi, five Ratisponensi fuisset damnatus, ad Hadrianum I. pergere compulsum, Pontifice coram hæresim abdicasse.

Ad hanc disciplinam approbe institutas Ecclesias Galliar, Germaniar, Angliar, Belgii, Italiar &c. diu, & ad devexiorem usque ætatem officii, religionisque istius Pontifici evocanti morem extemplo gerundi retinentissimas se se exhibuisse, præterquamquod argumento præclaro sunt S. Zosimus in epist. 1. edit. Cont. ad Episcopos Galliar., & 7. ad Patroclum Arelar., qua Romam ex Gallia proficiscentes ab Arelatensi Præsule accipere formatas injungit: S. Bonifacius I. in epist. 3. ad Galliar. Episcopos, qua Maximi Valentini causam Synodo Provinciæ dirimendam quidem demandat, eundem tamen apud se accusatum Clericos Valentinar Ecclesiæ accessisse testatur: S. Cœlestinus I. in epist. 4. ad Episcopos Provinc. Vienn., & Narbon., qua Daniele Episcopum in conspectum venire suum, suoque objicere se judicio jubet: S. Leo I. in epist. tum ad Provinc. Vienn. Episcopos, tum ad Episcopos Siciliæ; & S. Gregorius M. lib. 6. epist. 19. Siculos statim temporibus Romam advenire solitos memorantes: S. Zacharias in epist. ad S. Bonifacium Moguntin. ad Sedem Apostolicam post Synodi sententiam, si adquiescere detrectassent, dijudicandos Adalbertum, & Clementem evocans: ac præterquam quod auspicio patiter faciunt suo S. Bonifacius in epist. ad S. Zachariam; Hincmarus ipse Remensis in opuscul. adversus Hincmarum Nepotem cap. 10. ante Nicænam

Syno.

Synodum usque ad S. Nicolaum I. evocationes in Gallia frequentatas iustificari non ausus; Fulbertus Carnot. in epist. 47. ad Archiepiscopum Turon. *Continentur*, inquires, *quædam reverenda nobis in privilegiis Romanæ Ecclesiæ*: in quibus locum habere evocationes quis probe non conspiciat? Paschalis II. in epist. ad Ivonem; Ivo Carnot. in reciprocis ad eundem Pontificem; Stephanus Tornacensis in epist. 162; Goffridus Vindocin. in epist. 50; S. Bernardus in epist. 325. ad Innocentium II.; & Innocentius III. lib. 2. epist. 75, & 80. ad Bartholomæum Turonensem, innumeris exploratissimum sit exemplis, quibus, ut pleaque multa prætermittam, aut post Synodorum Provincialium sententias, aut omisso prorsus medio, passim evocati leguntur Proculus Massiliensis a S. Zosimo epist. 5; Maximus Valentinus a S. Bonifacio I. epist. 3; Daniel Græcus Presbyter in Gallias profectus a S. Cœlestino I. epist. 4; a S. Gregorio M. Natalis, & Honoratus lib. 1. epist. 10; Petrus, & Prudentius lib. 4. epist. 49; Maximus Salonit., & Sabinianus Jadertinus lib. 5. epist. 12, & 25; Mediolanensis, & Comensis Antistites lib. 7. epist. 96, & seq.; & Prætor Siciliæ, ne Episcopis Romam properantibus impedimento esset, admonitus epist. 156, & 157. A S. Nicolao I. Hincmarus Remen., & Rothadus Sueff.; ab Hadriano II. Hincmarus Laudun.; ab Alexandro II. Robertus Aquis Abbas; a S. Gregorio VII. Lantfrancus Cantuariensis, alique, quibus moras inferens Willelmus Rex ipsius reprehensionem incurrit lib. 1. epist. 31, lib. 6. epist. 30, & lib. 9. epist. 20; Giraldus Sistaricensis lib. 1. epist. 67; Isenbertus Pictav. epist. 73; Theodoricus Virdun. epist. 81; Gozelinus Burdigal. lib. 2. epist. 4; Geboardus Pragensis epist. 6; Lemarus Brementis epist. 28; Sigefridus Mogunt. epist. 29. Cunibertus Taurin. epist. 33, & 69; Guillelmus Papiensis epist. 35; Guibertus Raven. epist. 42; Otto Constant. epist. 60; Ivo Sandionys. epist. 64; Herimannus Bamberg. lib. 3. epist. 1; Richerius Senon. lib. 4. epist. 9; Rodolphus Turon. epist. 13; Evarudus Parm. lib. 6. epist. 18: mitto alios ne sim longior. Ab Urbano II. S. Anselmus Cantuar., & impedimentum apponens Willelmus II. Rex ideo objurgatus. A Callisto II. Turstinus Eborac; Guillelmus Eborac; & Alexander Leodrensis ab Innocen-

nocen-

nocentio II; Theobaldus Cantuar. ab Eugenio III; Henricus Durnelm., & Rogerius Eborac. ab Alexandro III; Adolphus Colon. ab Innocentio III &c., quæ delibasse ex innumeris, exempla fat modo, superque est.

Contra Evocationes Romanas enixi deinde sunt Carolus Calvus, Henricus IV, Fridericus I, & II, Henricus II. Rex Angliæ, Philippus cognomento Pulcher &c.; inque querelas effudere plerique se pariter ex Græcis, Anglis, Gallis, Belgis, Germanis, Hungaris, Siculis &c., quas perinde querelas expurgare, ac tanquam juri conformes comprobare Dupinius differt. 2, Gerbafius de Caus. major., Boileau de antiq., & major. Episcop. causis, Quesnellus in apolog. pro S. Hilario Arelat. &c. non erubuerunt. Defendere tamen, ac vindicare non destiterunt S. Nicolaus I, Hadrianus II, Johannes VIII, S. Gregorius VII, Eugenius III, Hadrianus IV, Alexander III, Lucius III, Urbanus III, Gregorius IX, Bonifacius VIII. &c; quorum non tam gratiæ, quam veritati calamum accommodare suum officii duxerunt Johannes Davidius, Christianus Lupus de appellat., Ludovicus Gotti colloq. 8. theolog., polem. adversus Pinenum &c. Nec vero moror Concilii Basileensis decretum sess. 31. editum, quo evocationes ad Romanam Curiam revocantur, ac constituitur, ut in locis quatuor diurnum itinere ab eadem Curia Romana distitis causæ omnes, exceptis majoribus, ac Sedi Apostolicæ reservatis, a locorum Judicibus tractentur, & terminentur: item ut appellationes semper ad Judicem proxime superiorem, neutiquam, omisso medio, ad ipsius superiorem, etiam ad Papam, deferantur; atque ut delatæ ad Pontificem rescripto committantur delegato in partibus usque ad causæ conclusionem: quod decretum in Pragmaticam Sanctionem tit. 5. de Causis, & in Concordata Gallica tit. 26, & seqq. descriptum fuit; receptumque fuisse in Germania quoque liquet ex Goldasto Constit. Imper. tom. 1. pag. 406. Nam decretum istud Basileense impingere in Canonem 6. Nicænum, in Canones 4, & 5. Sardicenses, in epistolas S. Innocentii I. ad Victricium Rotomag., S. Bonifacii I. ad Dardaniam Episcopos; S. Leonis M. ad Episcopos Prov. Vienn. &c., ac revocare Canonem 6. Concilii Constantinop. I. a Romana Ecclesia

clesia rejectum nemo non videt . Quamquam & clausula decreto adjecta de causis majoribus , ac reservatis satis insinuat eò temeritatis excurrere Basileenses non ausos , ut evocationes Romanas evacuarent omnino , non nescientes videlicet id eodem recidere , ac Pontificis Romani Primatum evertere . Laude omni potius est digna prudens oeconomia , ac dispensationis species , quæ usi Martinus V. & Leo X. in Concordatis sive Germanicis , sive Gallicis apud Harduinum tom. 8. pag. 891; & tom. 9. pag. 1877. minores causas in partibus deinceps pertractari , ac definiri permiserunt . Confer & Concilium Tridentinum sess. 13. cap. 13. & sess. 24. cap. 20, ubi Pontificiis inoffensis privilegiis , quoniam in tuto positis ratio tractandi causas ad forum Ecclesiasticum pertinentes sapientissime præscribitur .

Cum Evocationibus cognationem habebant maximam Profectiones Romanæ tota retro antiquitate frequentatæ , e quibus celebriores evaserunt , quæ præ aliis institutæ leguntur ad S. Anicetum ab Hegesippo , & ob Paschatis causam a S. Polycarpo : ad S. Viatorem ad Theophilo Cæsarensi , & ob causam Montani , & Cataphrygum a S. Irenæo Lugdunensi : ad S. Zephyrinum de Romanæ Ecclesiæ dogmatibus , ac disciplinis audiendi gratia ab Origene : ad S. Dionysium Sabellii hæresim , & hac suspensione laborantem homonymum Alexandrinum deferendi causa a Pentapolitanis : ad S. Liberium , ut in ipsius communionem irreperant , a Legatis Synodi Lampsacenæ : ad S. Damasum tum ut decernendis adversus hæreticos suffragarentur , a SS. Petro Alex. , Paulino Antioch. , Epiphanio , & Ascholio ; tum ut objectam hæresis infamiam expurgarent , ab Instantio , Salviano , & Prisciliano : ad S. Siricium , sive ut gradum S. Johanni Chrysostomo confirmari obsecraret , ab Acacio Berœensi , sive ut ad gratiam Flavianum Antioch. reintegrare obniteretur , ab Isidoro Alexandrino : ad S. Innocentium I, quæ ut in Chrysostomi defensionem concurrerent , a Pansophio , Pappo , Demetrio , Eugenio , Cyriaco , Eulysio , Palladio &c. ; quæ ut ad reprimendos in Africa Donatistas opem mutuarent , Theasio , & Evodio : ad S. Sixtum III, pro restituenda pace in Ecclesia Orientali , ac S. Cyrillo Alex. reconciliando Johanne Antiocheno,

cheno, ab Hermogene, & Lampetio Episcopis, Clericisque aliis &c. Professionibus succreverunt perinde Consultationes, ac Relationes undique ad Romanam Ecclesiam confluentes, de quibus egerunt dilucide S. Clemens in epist. ad Corinthios; S. Soter in epist. pariter ad Corinthios apud S. Dionysium Corinth.; S. Eleutherus in epist. ad Ecclesias Asiæ, & Phrygiæ apud Eusebium lib. 5. cap. 33; S. Victor apud Eusebium lib. 5. cap. 23, & Ven. Bedam de æquin. vern. in epist. ad Episcopos Palæstinæ, aliarumve Provinciarum; S. Cornelius in epist. ad S. Cyprianum, ad Fabium Antiochenum, ad Afros, & ad Dionysium Alexand., apud S. Cyprianum, ac Eusebium lib. 6. capp. 43, & 46; S. Stephanus in epist. ad Plebem Arelat., & ad Syriæ, & Arabiæ Provincias apud SS. Dionysium Alex., & Cyprianum; S. Dionysius in epist. ad cognominem Alexand. apud eundem, & S. Athanasium; S. Felix I. in epist. ad Donnum Antioch., & Maximum Alexand. apud Eusebium lib. 7. cap. 30., Patres Ephesinos act. 1, S. Cyrillum anath. 6, & Marium Mercat. pag. 178, & 240. edit. Baluzii; S. Alexander Alexand., & Synodus Arelat. in epist. ad S. Silvestrum; S. Julius in epist. ad Orient.; S. Liberius in epist. ad Orient. Episcopos, & ad Ecclesias totius Orbis christ. apud S. Siricium epist. 1.; S. Damasus in epist. ad Episcopos Illyrici, ad Paulinum Antiochenum, ad Acholium Thessal., ad Orientales, & ad S. Hieronymum; S. Siricius in epist. ad Himerium Tarracon., ad Africanos Episcopos, & ad Episcopos Galliar., nisi postrema hæc potius S. Innocentio sit tribuenda; S. Anastasius I. in epist. ad Johannem Hierosolym., ad Venerium Mediolan., & ad Africanos Antistites Codic. Eccl. Afric. Can. 65, & 68.; S. Innocentius I. in epist. ad Victricium Rotomag., ad Synodum Tolet., ad Exuperium Tolos., ad Episcopos Macedoniæ, ad Alexandrum Antioch., ad Decentium Eugub., & ad Patres Concil. Carthag., & Milevitani; S. Zosimus in epist. ad Hesychium Salonitanum, & ad Africanos Præsules; S. Cælestinus I. in epist. ad Episcopos Prov. Vienn., & Narbon., ad Orientales, ad Synodum Ephesinam, & ad Episcopos Galliar.; S. Sixtus III. in epist. ad S. Cyrillum Alex., & ad Johannem Antioch.; S. Leo M. in epist. ad Episcopos

copos Campan., & Piceni, ad Episcopos Siciliæ, ad Rusticum Narbon., ad Anastasium Theisal., ad Nicetam Aquil., ad Episcopos Mauriti. Cæsar., ad Episcopos Galliar., & Provin. Vienn., ad Turibium Asturicensem &c. Parco reliquis, ne prolixior sim, quorum plerosque recolere præstat par. 1. in proleg. ad Artic. III, & VI.

Hæc hætenus in fide Pontificum; conferendo nunc gradum ad Concilia, occurrit ex Nicæno Canon Arabicus 71. in vers. Ecchel. hisce conceptus verbis: *Si quis Episcoporum delatus fuerit aliqua in re, propterea convenientes Episcopi illius Sedis, & exsolverint illum suo ordine; & ministerio interdixerint, veluerit ille appellare, & querimoniam deferre ad Beatiss. Episcopum Ecclesiæ Romanæ, placueritque ei audire querimoniam, atque iustum ipsi visum fuerit iterum perscrutari negotium ejus: (quod duobus fieri posse modis, prout alluberet Pontifici, subjungit, aut Episcopos in Provincia delegando, aut Legatos a suo latere dirigendo) Profecto obediendum in hoc est, statimque acquiescendum in causa illius Episcopi, atque iudicio de ipso lato, quod consentaneum, rectumque visum fuerit Episcopo Romano Papæ. Ut ut sit de loco auctoritatis, quo stent Canones isti, de quibus disputatum est alibi, Orientalibus approbe Canones istos acceptos in confesso est. Cum hoc vero cohæret Canon 6. in Paraphrasi Arabica Josephi Ægyptii; cohærere imo Nicænum 6. in Codice Romanæ Ecclesiæ auctores sunt liquidi S. Julius I. in epist. ad Euseb.; S. Zosimus in Comm. ad Legatos; S. Bonifacius I. in epist. ad Dardan. Episcop.; S. Leo M. in epist. ad Theodosium; S. Felix III. in Synod. ad Cleric., & Monach. Orient.; S. Gelasius in epist. ad Episcopos Dardaniæ; & S. Nicolaus I. in epist. ad universos Galliæ Episcopos. Celeberrimi sunt autem Canones 3, 4, & 7. Sardicenses in vers. Dionysii, sive 4, 5, & 7. in vers. Isidori, sequentibus expressi verbis, ex quibus jus appellationum Romano Pontifici integrum, & sacrum jugiter fuisse, tanquam sacri in Ecclesia Primatus appendicem; neque illud Ecclesiastica institutione inductum, sed imo divino jure institutum quam præferri, tam probari probus quisque percipiet. Ecce Canonis 3. excerptum. *Si aliquis**

Part II.

ZZ

Epif.

Episcoporum judicatus fuerit in aliqua causa, & putat se bonam causam, habere, ut iterum Concilium (Isidorus legit iudicium) renovetur, si vobis placet, S. Petri Apostoli memoriam honoremus, ut scribatur ab his, qui causam examinarunt, Julio Romano Episcopo (tum Pontifex erat S. Julius, atque intuitu sententiæ a S. Julio in gratiam S. Athanasii latæ Canon elucubratus est. Isidorus Julium omisit. In Græcis codicibus Mss. nonnullis habetur Sylvestro. Certo certius tamen designatur Pontifex Romanus, qui tum pro tempore Ecclesiæ præsit:) *Esti judicaverit renovandum esse iudicium, renovetur, & det Judices. Si autem probaverit talem causam, esse, ut non refricentur ea, quæ acta sunt, quæ decreverit, confirmata erunt. His contentanee Canone 4, ex quo profecta antiqua, plenaque æquitatis restituendi spoliati regula, statuitur: Ut quum aliquis Episcopus depositus fuerit eorum Episcoporum iudicio, qui in vicinis locis commorantur, & proclamaverit agendum sibi negotium in Urbe Roma; alter Episcopus in ejus Cathedra, post appellationem ejus, qui videtur esse depositus, omnino non ordinetur; nisi causa fuerit in iudicio Episcopi Romani determinata. Canone 7. denique modus exprimitur, quo Summus Pontifex interpositas appellationes suscipiat, exsequatur, & prosequatur, quin ipsius potestatem angustiores inter terminos coercere præsumat, quatenus nempe non tantum per semetipsum, sed & per vicinæ Provinciæ Synodum, aut per datos in partibus cognitores, sive directos a latere suo Presbyteros, qui aut per se solos, aut cum Provinciæ Episcopis causam discutiant, & dirimant, appellatam causam prout oportuerit, ac putaverit opportunum, retexere possit, ac retractare. Placuit autem, ut si Episcopus accusatus fuerit, & judicaverint congregati Episcopi Regionis ipsius, & de gradu suo eum dejecerint; si appellaverit, qui dejectus est, & confugerit ad Episcopum Romanæ Ecclesiæ, & voluerit se audiri; si justum putaverit, ut renovetur iudicium, vel discussionis examen, scribere his Episcopis dignetur, qui in finitima, & propinqua Provincia sunt, ut ipsi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod si is, qui*
rogat

rogat causam suam iterum audiri, deprecatione sua moverit Episcopum Romanum, ut de latere suo Presbyteros mittat, erit in potestate ipsius quid velit, & quid aestimet. Et si decreverit mittendos esse, qui praesentes cum Episcopis judicent, habentes ejus auctoritatem, a quo destinati sunt, erit in suo arbitrio. Si vero crediderit Episcopos sufficere, ut negotio terminum imponant, faciet, quod sapientissimo consilio suo judicaverit. Juxta hæc itaque a Synodo Sardicensi triplex designatum est in causis Episcoporum Judicium: 1. experiundum in Synodo Provinciæ: 2. apud Episcopos a Pontifice delegatos: 3. apud Pontificem ipsum, aut Legatorum suorum ope.

Quotus est vero quisque, qui res ex recta ratione, unoque ex amore veritatis aestimare, & metiri solet, non dubium est, quin hisce Canonibus a Synodo Sardicensi Apostolica Sedi jus appellationum non institutum fuisse quidem, induciturque, sed confirmatum, vindicatumque dispiciat: quemadmodum approbe demonstratum est a viris Doctis. Perronio in replica ad respons. Regis Angliæ cap. 3; Pagio in Crit. ad annum 347. n. 6, & seq.; Binio, Lupo, Caballutio, Catalano &c. in Notis ad hos Canones. Quinimo tanta est horum Canonum lux, tamque dilucida, ac in oculos velut incurrens sententia, ut mirari valde subeat, quas, quantasque his offundere tenebras, ubi res in lumine est posita, atque ubi nulla prorsus inest, difficultates oggerere ii studeant, qui Pontifici jus istud invidendi præ insania, qua isto Pontificem fraudatum vellent, præter modum exastuant. Ex Græcis schismaticis, qui ex Concilii Constantinop. Canone 3, & Chalced. Can. 28. Romano Pontifici exequare Constantinopolitanum Præfulem gradu, ac potestate obnixi sunt, Theodorus Balsamon, Simeon Thessalonicensis, Alexius Aristennus, Georgius Cedrenus &c., quorum hac in re moderatior ipsemet Zonaras, rei evidentia convictus, hanc eorum violentam explicationem, veriusque intrusionem rejecit apud Allatium de Occid., & Orient. Eccles. Consens. lib. 1. cap. 16., Canones Sardicenses ita constringunt, sinistraque interpretatione sua ita accipi jubent, ut ad Pontificem Romanum appellari fas sit Episcopis dumtaxat, Ecclesiisque Patriar-

chico ipsius juri obnoxiiis; eodemque ipso pariter jure in sibi obnoxios Episcopos, & Ecclesias potiri ceteros Patriarchas. Verum cæcutiunt in luce media, ac res luce clariores aut turbare nefaria inversione volunt, aut turbato nimium oculo vident. Agebatur procul dubio de appellatione ex Patriarchatu alieno, atque de jure appellandi, quod nuper inductum, ac divino juri adversum causabantur Eusebiani; contra juri divino innixum, ac in Ecclesia integrum decernebant Sardicenses Episcopi: agebatur nempe de appellatione S. Athanasii, Pauli, Marcelli, Asclepæ, Lucii, aliorumque Præsulum, ac Presbyterorum, exindeque generalis regula statuebatur, qua ex Patriarchatu quolibet appellere per appellationem ad Romanum Pontificem fas afforet. Antiquissimæ regulæ huic suffulti Romani Pontifices in prima, aut secunda instantia de Patriarchis aliis, ac Primatibus tulisse sententiam leguntur passim. Ad hanc regulam antiquissimam tum egregiam illam exegit sententiam, quam in Ephesina Synodo exeruit Juvenalis Hierosolym. Episcopus: *Ex Apostolico ordine, & traditione mos est, ut Antiochena Sedes per Romanam dirigatur, & judicetur*: tum eam agendi rationem inivit Synodus Alexandrina, qua Patriarchæ sui exagitata adeo causam demum ad Romanum Pontificem dirimendam deferre satius habuit, ut referunt SS. Athanasius in apolog., & Hilarius in frag. Ex antiquissima hacce regula profecta est religio illa, qua dum Ecclesiarum suarum afflictas res cernerent, ad Ecclesiam Romanam pro remedio confugere Patriarchas sive Alexandrinos, sive Antiochenos solemne habuisse perhibent S. Bonifacius I. in epist. 15. ad Episcop. Maced., ac Euthérius Thyanensis, & Helladius Tharsensis in epist. ad S. Sixtum III. P. M. Exinde profecto appellandi a Patriarchis, aut Synodis ad Pontificem argumentum arripuisse qua Orientales, qua Occidentales quotquot, qui in hanc se dederunt viam, paullo post in confesum veniet; quin etiam profectum appellandi fas illud, quod tandem, veritatis affulgente lumine, Græci ipsimet in Conciliis Lateranensi IV, Lugdunensi II, & Florentino fassi sunt, & professi, arguere certo auspicio ex mox dicendis proclive erit.

erit . Recolito interea , si non te pigeat , quæ tradidi par. 1. Art. 2. §. 1.

Ex Latinis nostris neque defuerunt (quod referendo pudore suffundor)sublestæ fidei homines, qui pro exasperato in Pontifices ingenio Sardicenses Canones susque deque agere , turbareque gestirent , atque intelligentiam , aut quam præferunt facilem , implicare , aut quam præcõncepissent ipsi , falsam impingere . Principio Auctor gallus tract. de libert. Eccles. , & Quenellus disert. 5, quibus hoc in errore præverat Petrus de Marca lib. 7. cap. 3, Sardicensem Synodum e generalium censu subducendam excogitarunt , obtrudentes Synodi istius auctoritati nec Occidentales fidem semper obstrinxisse suam ; Orientales vero nunquam conatu , quo valerent , potiori non obstinuisse : ideoque in ea conditos Canones tanti nec esse, nec æstimari, ut obligent , omninoque urgeant . Sed hoc non est aliud , nisi desperatæ causæ desperatum suffugium quærere , præque desperatione hominis difficilem nodum non tam solvere , quam abrumperè . Sed hacce de re abunde , opinor , jam disputavi part. 1. Art. 2. §. 1; egregieque adversus Petrum de Marca disputat clariss. Lupus de appell. cap. 32. Idem Petrus de Marca lib. 5. concord. cap. 12 , & Johannes Gerbasius de antiq. , & major. Episcop. causis cap. 49. Canonum nomine , quos in appellationum causis Pontifices MM., ac præsertim SS. Julius I, & Leo M. suis in litteris commemorant , intelligi revera jubent Canonem 6, aut 5. Nicænum , quibus declaratur quidem Romana Ecclesia Primatum obtinere , in Episcoporum attamen causis Synodo Provinciali supremæ permittuntur partes . Ita igitur clanculum , hisque veluti transversis cuniculis Sardicensium Canonum auctoritatem appetunt , & oppugnant . Aberant ii autem toto ostio abs veritate , eorumque unum in caput demum recidunt doli : nam Canonis nomine a S. Julio vel intellectam Divinam institutionem , cui Primatus ipse Pontificis innititur , ostendit doctiss. Blancus de potest. , & polit. Eccles. tom. 4. lib. 2. cap. 3. §. 8; vel ex intelligentia Nicæni Canonis recte inlatum jus Synodorum sententias revocandi , ac rescindendi ostendimus dilucide ex epist. ad Orientales . A S. Leo-

ne

ne vero designatos proculdubio Sardicenses liquido patet ex epistola ad Theodosium Augustum, cui in exemplari græco apud Harduinum tom. 2. pag. 26., ut ipsemet ibidem adnotat, quin apud ipsum Petrum de Marca lib. 7. cap. 7. insertus legitur Canon 4. Sardicensis: idque adeo exploratum, ut inficias ire idemmet, Quesnellus, ac Dupinius, neque pro sua quodlibet audendi libidine, quiverint. Atqui Sardicenses adversus Astros primum a S. Zosimo fuisse productos, quasi ad nuperæ ab se usurpatæ potestatis experimentum apud incautos Antistites illos capiendum, effingere, ac effutire nec puduit Petrum de Marca lib. 7. cap. 12, & Quesnellum in dissert. apolog. pro S. Hilario cap. 14., ita nempe vel ex injuria, & mendacio in Pontificium jus querere, constareque invidiam nec parcentes. Sed atrocem calumniam, insigneque commentum dispungit, ac dissipat vel Hincmarus Remensis, homo hacce in re haud suspectus, qui in libello oblato Synodo Duziacensi adversus Nepotem suum homonymum Laudunensem cap. 10. S. Innocentii I. locum ex epistola ad Viatricium describit, ubi cap. 3. hanc in rem Canones Sardicenses, etsi sub Nicæni nomine (quod eodem sub titulo recensiti essent in codice S. Romanæ Ecclesiæ), celebrat, & commendat.

Alteram evadendæ difficultatis, nec præruptam, minus, implicitamque viam ingressi Launojus in epist. 3. ad Jacobum Boetium, & Quesnellus dissert. 7. de causa Eutychetis oggerunt tribus illis Canonibus Sardicensibus eam vim inesse, ut accipi debeant de appellatione interposita pariter, atque insimul ad Episcopos Patriarchatus Occidentalis, ex quorum sententia, in quam Orientalis pariter Ecclesiæ conspirent Episcopi, procedere Romanum Pontificem in causis appellationum oporteat; non etiam, ut per se solum ad ferendam de eisdem sententiam profilire fas sit. Quam intorta sit, perque vim intrusa interpretatio isthæc, præterquam adparet luculenter ex testimoniis luce clarioribus, quibus ex Sardicensium Canonum, nec non juris Divini interpretatione unum Pontificem appellatione pulсандum tradiderunt SS. Julius, Innocentius, Cælestinus, Bonifacius, Leo, Felix, Gelasius, Vigilius, Nicolaus &c., quibus

bus equidem , per me licet , fidem Quesnellus , & Launojus abnegent suam , probus tamen , frugique omnis aure utraque facili , pronaque auscultabit , liquet etiam vel ex una obvia , litteralique eorundem lectione Canonum , ubi ne vola quidem , leveque vestigium occurrit hujusmodi per vim obtrusæ a Launojo , & Quesnello legis . Sed & immaniter commentum istud aberrat a scopo Concilii Sardicenis , qui non alius profecto fuit , quam Eusebianis modum deinceps eripere omnem Ecclesiastica judicia sive posthabendi , sive pervertendi , brevemque formam , ac fixam præscribere judicia hujus genus finiendi . Enim vero , ut repetam verbo , Eusebiani jure omni divino , & humano susque deque verso , & turbato S. Athanasium , Paulum , Marcellum , Asclepam , Lucium , aliosque cum Præsules , tum Presbyteros ex Ægypto , Thracia , Cœlesyria , Phœnicia , & Palæstina in pseudo-Synodo Tyria gradibus suis ingenti non absque ignominia deturbaverant . Ad Apostolicæ Sedis audientiam , quam injuriis appetiti illi adierant , pariter acciti , parere , & accurrere detrectarant . Adjudicata igitur causâ S. Athanasio , unaque cum Sociis absoluto , eo refugii se receperunt demum impudentissimi homines , ut reclamarent in Romani Pontificis neutiquam positum potestate , Synodorum Orientalium sententias retractare , ac rescindere , sicuti memorix proditum est a S. Hilario in frag. 3 , Socrate lib. 2. cap. 15 , & Sozomeno lib. 3. cap. 8. Ad hoc itaque adinventum præcidendum , evadendique aditum præcludendum celebris illa ad Eusebianos a S. Julio exarata epistola est , celebratumque Sardicense Concilium , ac in eo tres illi celeberrimi sanciti Canones sunt , nempe statutum , ut juxta optimam , quam S. Julius procedendi rationem insinuaverat , appellantium Episcoporum causæ alterutro ex præfatis modis definirentur vel ope Synodi alterius , ac delegatorum a Pontifice , vel opera Legatorum a latere , vel persemet a Pontifice Synodi confirmante sententiam . Quorsum igitur Quesnellus , & Launojus speciosam hanc spartam dirimendi appellationum causas Synodo ex Occidentis , & Orientis Episcopis coadunandæ solemnî decreto a Concilio Sardicensi demandatam obgannunt ;

com-

commentumque hoc suum contra expressum Sardicenfis Concilii scopum recta, & oblique isthuc obtrudunt? Nec vero moror eorum tam experts consilii, quam æqui devium excogitatum, qui de suo commenti sunt Romanas appellationes quamdam esse juris particulam, cujus Romanum Pontificem Synodus Sardicenfis participem fecerit, illius, quo Romanis Imperatoribus fas semper fuit Ecclesiasticas causas, etiam Synodales, per Rescripta sacra delegare retractandas aliis Judicibus: commenti enim istius inanitas evidenter patet ex iis, quæ in prolegom. de concursu potestatis civilis, & Ecclesiasticæ dilucide, & abunde sunt disputata.

Ea communis est tamen evasio, in quam manibus, pedibusque conspirant Petrus de Marca lib. 7. cap. 3; Launojus; Gerbasius in dissert. de Major. Episcop. caus. ; Quæsnellus; Dupinus de antiq. Eccles. discipl. dissert. 1; Duguetus Conf. Eccles. dissert. 67; Auctor Epitomes histor. Eccles. gallice elucubræ tom. 2. edit. Colon. art. 13, alique hujusce ingenii ad frugem parum, aut nihil facti, videlicet in vim Canonum Sardicensium Romano Pontifici adquisitum dumtaxat jus decernendi revisionem, ac retractionem, non item jus absolutum revocandi, ac rescindendi, sed istud supremum, & integrum remanere penes Synodum Provinciæ, ad quam juxta tenorem Canonum Sardicensium pro recognitione, ac pro reformatione causas remittere Pontifex teneatur. Miseret me valde hominum vicem, qui ingenio defudant, ut rem explicitam, nihilque difficilem perverse interpretentur, ineptiasque supinæ ignorantix plenas effundant, & propinent! Quid enim hac interpretatione, dic fodes, obtusius; quidve obvio Sardicensium Canonum sensui magis obversum? Quis obtutu tam obstipus, aut obstupidus, qui cernens in istos Canones approbe non percipiat interpositis proclamationibus ad Romanum Pontificem attribui effectum devolutivum non modo, sed suspensivum? Facultatem non tam fieri, quam a Christo D. factam fateri, qua appellantium causas retractare, ac rescindere Pontifex possit, vel per semetipsum in Romana Curia, vel in partibus per delegatos a latere suo Presbyteros, vel per Synodum vicinæ, aut etiam ejusdem Provinciæ,

vinciæ, istiusque sententiam, prout videret prudens, aut confirmare, aut infirmare? Quid, inquam, quod potestatem hanc ipsi haud plane tribuit, sed potius tributam in S. Petro, in succedentes ex asse derivatam, per Apostolos sapienter ordinatam, confirmatam a Patribus Nicænis, a prisca ad sequiorem usque ætatem plurimis stabilitam exemplis, solummodo instaurasse Sardicenses Patres æstimandi sunt, & contra Eusebianorum conatus explicuisse, defendisse, & vindicasse, quæ omnia cum par. 1. art. 2. §. 1, tum paullo superius loco, aut ego fallor, stabilita suo firmissime sunt? Osores igitur istos a Synodo Sardicensi aut jus novum procusum, inductumque comminiscences; aut istud integrum cum Synodi Provincialis supremo jure componere tam inepte cogitantes; aut Sardicensi Synodo tam alienum sensum appingentes apage, omnino apage.

Quam paullo superius, antequam Patrum Sardicensium fieret propria, S. Damasi fuisse dixi præclaram sententiam in Romana Synodo explicitam, ac in Synodica ad Gratianum, & Valentinianum Imperat. expressam, eadem perinde fuit cum Synodi Italicæ in epist. ad Theodosium Imperat., tum Gratiani Augusti in rescripto ad Aquilinum Urbis Vicarium. Enim vero ea in Synodica a S. Ambrosio exarata Itali Episcopi Orientalibus, qui tum Constantinopoli agebant Conventum, auctoritate se longe anteferentes constantissime affirmant Maximi Constantinopolitani Episcopi causam Romæ quidem, quo provocaverat, quoque comparere ad Concilium Orientales quoque oportebat; non autem Constantinopoli, quod præsumperant, definiri potuisse, ac debuisse: Maximum itaque ad experiendum iudicio admissum, jureque probatum sua fuisse perinde communionem donatum, suæque dignum sententia habitum, qui pristinum honoris recuperaret locum: recens esse SS. Athanasii, Petri Alexandrini, Præsulumque aliorum exemplum, cui confisus Maximus ad fidem Romanæ Ecclesiæ confugerat, quam pariter ope, & officio sibi haud defuisse experimento tandem proprio didicerat: *Cum cognovissent (Orientales) ad hoc partium venisse Maximum, ut causam in Synodo ageret suam, quod etiamsi indictum Concilium non fuisset, jure, & more*

Majorum, sicut & S. mem. Athanasius, & dudum Petrus Alexandrina Ecclesiæ Episcopi, & Orientalium plerique fecerunt, ut ad Ecclesiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugisse iudicium viderentur, cum eum, sicut diximus, experiri velle adversum eos, qui Episcopatum ejus abnuerant, comperissent, præstolari utique etiam nostram super eo sententiam debuerunt. Quæ quidem dicta ratione potissimum habita Romani Pontificis, qui ratione Primatus Episcopis totius Orbis præerat, accipi debere nemo non percipit: post quæ sic pergunt. Itaque Maximum Episcopum receperunt in communionem nostra consortia... Nec ab Episcopatus Constantinopolitani putavimus petitione removendam... Neque enim indignum videtur, ut Romanæ Ecclesiæ Antistitis, finitimorumque, & Italarum Episcoporum debeant subire tractatum &c. Pervertere hæc, ac sinistra perturbare interpretatione conatur Petrus de Marca lib. 7. cap. 4, clara sunt tamen, ac præclara iis, qui a præjudicata opinione absolutum vel obiter applicuerint animum. Ad omnem nihilominus amolendam suspensionem adis, si velis, clariss. Lupum de appellat cap. 33, quo loci omne penitus Petri de Marca commentum propulsat.

Devenio nunc ad Gratiani Augusti Rescriptum datum, ut dixi, ad Aquilinum Urbis Vicarium; quo Synodi Romanæ, uti par erat, votis faciens satis Præfæctis Prætorio Galliæ, & Italiæ, sive Proconsulibus, & Vicariis districte injungit, quatenus ad Pontificem Romanæ necessario, vel ad eos, quos Romanus Episcopus Judices dederit, sine dilatione, sive Episcopum a Metropolitâ appellantem, sive Metropolitam a Pontifice evocatum contendere compellerent. Sciens, & prudens fallitur heic Petrus de Marca, sefellitque turpius Gerbasium, & Quesnellum, siquidem hancce tam æquam Gratiani legem consuetudini Ecclesiasticæ, receptisque in Ecclesia regulis agere adversam non erubuit, quam proinde merito jure parvi admodum fecerint Galliarum Antistites, qui haud plerimum ejusdem sollicitari se observantia permiserint. Non ibo quidem inficias eam in Gallia quammaxime obtinuisse disciplinam, ut Episcoporum caxiæ in Synodis Provincialibus fere, ac plerumque de-

ter-

terminarentur : determinandas attamen deferri ad Pontificem, siue per appellationem, siue in prima instantia tum fas semper fuisse, tum frequenti in more positum pugno, & propugno, quæque in aciem produco, momenta prorsus evincunt. Enimvero juris, & iustitiæ plenissimis precibus subnixam legem a Gratiano latam a Gallicanis Episcopis nec contemptui habitam, neque fuisse neglectam exertissimo id esse argumento primum potest, quod ad rogandam legem illam apud Imperatorem precibus suis, qui præsentibus aderant Synodo, Gallicani Episcopi pariter concurrerint, atque impetrata demum lex Gallicanæ Ecclesiæ usu perenni venerit sub summis Pontificibus Innocentio, Zosimo, Bonifacio, Cœlestino, Sixto, Leone, Hilario &c., nihilque eadem celebratius evaserit subinde sub Zacharia, Hadriano I, Gregorio IV, Leone IV, Nicolao I, Hadriano II, Johanne VIII, &c. teste ipsomet Hincmaro Rem. in epist. ad Hadrianum II, ac liquet ex Capitulis Inghilramno traditis ab Hadriano I. cap. 23: Præterea quod lex tam utilis, Ecclesiæque commoda, quam æquitatis, iustitiæque cumulatiflima laude omni digna visa, fuerit Honorio Imperat. Cod. Theodos. lib. 16. tit. 2. l. 35; & apud Sirmondum in append. Cod. Theodos. pag. 6., quo loci hanc ipsam a Gratiano latam occasione schismatis Ursicini legem, non autem, uti Gothofredo visum fuit, legem post Cæsaraugustanam Synodum adversus Priscillianistas editam, ab Honorio commemoratam ostendit vir doctiss. Petrus Coutantius in notis ad hoc Rescriptum. Post hæc, quod idonea quoque lex habita fuerit, quæ rogatu S. Leonis M. adversus S. Hilarii Arelatenensis conatus a Valentiniano III. Imperat. instauraretur; quin imo, ut ad ejusdem legis amissionem Episcoporum causas exigi non permiserint tam, quam peroptaverint Carolus M., Ludovicus Pius &c., veluti conjicere licet certo ex lib. 7. Capitul. cap. 241; ex Synodo Triburiensi anno 895. habita capit. 30, quo respectum ad Canonem 3. Sardicen. augurari fas est, quodve ab Ivone par. 5. cap. 50, & abs me par. 1. art. 6. §. 2. descriptum fuit; missisque aliis multis, ex lib. 4. addit., quo loci hæc inter alia Ludovicus Pius habet: *Placuit, ut accusatus, vel judicatus a Comprovincialibus in aliqua causa Episcopus*

copus licenter appeller, & adeat Romana Ecclesia Pontificem; qui aut per se, aut per suos Vicarios retractari ejus negotium procuret. Cujus rei eam reddit causam, & rationem, quod unum penes Pontificem Ecclesiasticæ potestatis summa consistat, ex qua fas esse subinfert: Ut omnes Episcopi, qui in quibusdam gravioribus pulsantur, vel criminantur causis, quoties necesse fuerit, libere Apostolicam appellent Sedem, atque ad eam, quasi ad Matrem, confugiant, & ab ea, sicut semper fuit, profulciantur, defendantur, & liberentur. Quid tandem quod Carolus Calvus, etiam ab Hincmaro circumscriptus in istas appellationes impeggerit aliquando, a Johanne VIII. Imperator inauguratus cum in Ticinensi, tum in Pontigonensi Conventu Capitulum 1. præmem. Novellæ 3. Valentiniani III. apprimè conforme, ac forte ab ea desumptum, in suæ erga Pontificem egregiæ devotionis argumentum edidit, jubens: Ut S. Romana Ecclesia, sicut est Caput omnium Ecclesiarum, ita ab omnibus honoreretur, ac veneretur. Neque quisquam contra jus, & potestatem ipsius aliquid injuste agere præsumat, sed liceat ei debitum tenere vigorem, & pro universali Ecclesia Pastoralem exhibere curam. Cujus ad curæ speciem spectare certe appellantes, benigne amplecti, affectis injuria vindicias asferre, afflictorumque res, jura, ac rationes curare, & procurare auctores quam liquidos, tam locupletes Gallis Episcopis præ aliis se præstiterunt Hadrianus I. in Capit. ad Inghilramnum cap. 23; Gregorius IV. in epist. ad Episcop. Galliæ, & Germ.; S. Leo IV. in epist. 1. ad Episcopos Britannicæ; S. Nicolaus I. in epistolis ad Wenilonem Senon., Herardum Turon., Hicmarum Rem., ad Synodos Silvanecten., & Sueffion.; atque ad Episcopos Galliar. in causis Rothadi, & Wlfadi; Hadrianus II. in epistolis ad Synodum Duziacensem, & ad Carolum Calvum in causa Hincmari Laudunensis, de quibus paullo post. Non me latet Petrum de Marca lib. 7. cap. 23. his ita offendere, ut non puduerit obtrudere Gregorii IV, & Leonis IV. prælaudata decreta in Gallia non fuisse admisa, a Nicolao I. autem sententia Gallicanos Antistites dissensisse. Verum responsa hujus generis, quamvis veritati inniterentur, patienti aures quis probus excipiat, quibus profecto si semel pateat

pateat aditus, nihil amplius in Ecclesia factum erit, & rectum? Atqui abs vero hæc longissime abludere, nec nisi insigni commento, calumniaque Gallicanis universim Episcopis tam grande contumaciæ nefas asilari dicta hæctenus, ac dicenda adhuc demonstrant. Qui demum convenit, ut Petrus de Marca affirmet Pontifici in facultate positum sibi reservare judicia Metropolitæ, idque factitatum a SS. Cœlestino, Leone, Hilario &c., inficias ear postea Synodi Provincialis sententias posse revocare, ac rescindere? Qua enim, quæro, potestate facere potest illud prius? Ea plane, quam plenissimam accepit a Christo D. Quid ergo in causa esse potest, cur potestate eadem præstare & istud posterius nequeat?

Quam igitur temere Gallicana Ecclesia tanquam Romanis appellationibus infensa traducitur, tam perperam in eandem, ab Africana infensio transducta ista confingitur. Quamvis enim Africani Episcopi quammaxime sub Aurelio Primate Carthageni inferioris Cleri ad Transmarina, velut loquuntur, tribunalia, (quo nomine designatam Romanam Curiam nemo ambigit,) appellatione causas deferri inviti admodum ferrent, sicuti conjectura assequi certa licet ex litteris Synodicis ad SS. Zosimum, Bonifacium, & Cœlestinum PP. MM., transcriptis ex Concilio Africano cap. 101, & 105. in Codicem Eccles. Afric. capp. 134, & 138; ex Concilio Milevitano II. Can. 22, qui Concilii Afric. est cap. 92, ac refertur in Cod. Canon. Afric. Eccles. Can. 19, 28, 105, & 125; & a Gratiano Cap. *Placuit, ut Præbyteri* 35. 2. q. 6, & Carthagenensi VI. cap. 6. Quinimo eò progressi visi fuerint, ut etiam Episcoporum causas Africanis in Synodis tractari, & terminari in votis haberent, & vellet, eo videlicet sub obtentu, quod ibi æquius, justiusque tum demum causæ discuterentur, ubi causarum instrumenta, testesque idonei non deessent. Antehac attamen, & posthac ad Romanum Pontificem appellare ex Africa fas fuisse, ac Clericis quidem inferioris Ordinis exploratum sit ex epist. 15. edit. Cont. sive commonit. S. Zosimi ad Legatos suos; ex Metrophanis Smyrnenfis disputatione adversus Zachariam Chalced. in Synodo VIII. art. 6, & ex Synodica Reparati Carthag. ad Johannem II, & Aga-

& Agapetum, qua infimis precibus impetravit, ut Clerici inferiores suis absque litteris Romam appellentes repellerentur: fietque exploratum magis ex multis, quæ mox subnecto, exemplis eorum, qui Pontifices Romanos appellatione pulsarunt, e quibus Felicissimus S. Cornelium; Cælestius S. Innocentium; Apiarius S. Zosimum; Felicissimus, & Vincentius; Constantius, & Mustellus; Donadeus, aliique S. Gregorium M. At Episcopis dubio omni procul appellandi facultatem nunquam ademptam fuisse principio auctoritate sua facit S. Augustinus, qui tum in epist. 162. de causa agens Cæciliani agitari eandem per appellationem apud Melchiadem potuisse tradit illis verbis: *Ubi paratus esset causam suam dicere: & in enarrat. 2. in Psal. 36. adversus Primumianum Donatistarum primipilum: Si te, inquit, innocentem reddidit Sedes Bagaitana* (Synodus scilicet): *quanto potius illum (Cæcilianum) Sedes Apostolica*: tum expressius in epist. 209. ad S. Cælestinum P. M. de appellatione Antonii Fufsalensis, in cujus causa acta ab se ad eundem mittebat, scribens affirmat apud Afros plurium appellationum ad Sedem Apostolicam extare memoriam: ex quibus tria recentiora ex sola Provincia Cæsareensi in Mauritania, videlicet Prisci, Victoris, & Laurentii exempla profert; subjungens universum Synodales Africanorum Antistitum sententias ab Apostolica Sede aliquando reformatas fuisse, aliquando confirmatas. Epistolæ hujusce Augustinianæ auctoritatem infringere, eamque inter pseudo-epigraphas inferre nonnemo ausus est: sed adeo id leviter præstitit, ut nec dignum, qui refelleretur, se præbuerit: repulsus fuit tamen a Doctis. Lupo de Appellat. African. cap. 2.

Quandoquidem vero Africanis Episcopis officio, religionique adeo cederet à Conciliorum decretis ne transversum unguem desciscere, ut in Concilio Carthaginensi II. cap. 12. profiterentur, atque Codic. Can. 13. repeterent: *A nobis veterum statuta debere servari*; & in Carthaginensi VI. cap. 7, ac in Cod. Can. 1. speciatim ad observanda *Omnia in Concilio Nicæno Statuta* semet adhortarentur, si compertos habuissent Canones Sardicenses, eis fidem omnem obligaturos suam quis dubitet? Argumento sunt autem sive Cresconius, qui hosce Canones in suam

suam deinde Collectionem intulit; sive Ferrandus, qui in Bre-
viario capp. 59, & 60. sic habet: *Ut adjudicatus Episcopus ad
Apostolicam Sedem, si voluerit, appellet. Ut si appellaverit,
alius in Cathedra ipsius non ordinetur.* Atqui non est cur con-
jecturis indulgeam, ubi res ipsa loquitur. Quorsum enim spe-
ctant cum præclarum studium illud, quo de parvulis bapti-
zatis apud Donatistas consulendum S. Siricium statuunt in Con-
cilio Carthag. III. cap. 48, in Concilio Afric. cap. 14, Cod. Can.
Eccles. Can. 47; deque admittendis cum honoribus Donatistis
obsecrandum S. Anastasium decernunt Codic. Canon. 56, 65,
& 68, descriptis ex Carthagin. III. cap. 41, Carthag. VI. cap. 34,
& Africano cap. 35.; tum prudens illa disciplina, qua in Con-
cilio Afric. cap. 73, relato in Cod. Canon. 106., ad Comitatum
profecturi formatam prius aut ad Pontificem, aut a Pontifice
accipere jubentur, quorsum hæc, inquam, spectant, nisi ad
hanc, quam inquiebam, Africanæ Ecclesiæ religionem erga
Romanam confirmandam? Confirmari hæc valide existimavit
Cl. Lupus de Afric. Eccles. appellat. cap. 21. ex protestatione
Episcoporum Provinciæ Cæsarensis Mauritanæ de Primoso
Episcopo Thigavensi in eadem Provincia, de qua Codex Afric.
Eccles. Can. 97. refert quod: *Ut plenario Concilio sui præsentiam
faceret, requisitus Primosus, repertus non est: ideoque consi-
lium initum de conscribendis litteris Ad Ven. Fratrem Senem
Innocentium, ut agnoscat requisitum Primosum in Concilio, &
minime fuisse repertum.* Quasi nempe Primosus Romam pro-
vocasse, eoque properasse creditus fuerit, ac propterea in-
struendum de illo Pontificem Synodus duxerit: cui viri do-
ctissimi conjecturæ favet utique Zonaras hoc loci denominatum
S. Innocentium I. Papam existimans. Verum eo nomine desi-
gnatum non Pontificem, sed homonymum Primatem tunc Mau-
ritaniæ Cæsarensis recte adnotavit ibidem Harduinus; quem
etiam præfert Senis adjunctum, quo denotari apud Afros, qui
Provinciarum ordinatione antiquiores Præfules habebantur,
sive Primates solebant, ad quos perinde dirigi litteræ Syno-
dorum indicatoriæ. Hanc igitur Africanæ Ecclesiæ disciplinam
conficiam verius ex litteris Synodicis ad SS. Zosimum, Boni-
facium,

facium, & Cœlestinum, ex quibus liquido adparet Clericis dumtaxat, non etiam Episcopis, ut ad Apostolicam Sedem aditus denegaretur, ab illis desideratum, & deprecatum. Hinc id quoque conficitur duplici clausula laborare, & claudicare Canonem 28. Codic. Afric. Eccles., qui sic effertur: *Placuit, ut Presbyteri, Diaconi, vel ceteri inferiores Clerici in causis, quas habuerint, si de judiciis Episcoporum suorum questi fuerint, vicini Episcopi eos cum consensu sui Episcopi audiant, & inter eos definiant adhibiti ab eis Episcopi: quod si & ab eis provocandum putaverint, non provocent ad transmarina judicia, sed ad Primates suarum Provinciarum, aut ad universale Concilium, sicut & de Episcopis saepe constitutum est. Ad transmarina autem, qui putaverit appellandum, a nullo intra Africam ad communionem suscipiatur: Quem Canonem in Concilio Hipponensi sancitum indicat Hincmarus in opusc. de divort. Lotharii, & Theutbergæ pag. 686: clausulam idest illam *Sicut & de Episcopis saepe constitutum est* Canoni assutam fuisse Baronius, & Perronius contendunt, Petrus de Marca concedit, deque industria ab Aurelio fuisse adjectam Harduinus conjicit: & additamentum ex eo certe adparet, quod eadem clausula non extet in Can. 22. Concilii Milevitani II; nec in Can. 125. Cod. Eccles. Afric., qui ad verbum huic similes sunt; neque apud Cresconium tit. 285. Clausulam vero alteram, & ultimam, istam videlicet: *Ad transmarina autem, qui putaverit appellandum &c.* ideo quod in ejusdem vergeret injuriam, ab Ecclesia Romana rejectam semper adnotavit Cl. Petrus Coustantius in notis ad Commonit., sive epist. 15. S. Zosimi.*

Quod postremo ad invidiam pertinet, quam cum Afris, Gallisque communem indiscriminatim Græcis consilare Sycophantæ isti non abstinere, sic ab ea illos absolvo, libero, abstergo. Non eo quidem inficias hanc schismaticis adhæsisse labem, hinc imo schisma. instaurandi occasionem arripuisse illos, & auspicasse. Atqui quotquot, qui aut schismatis purum induerunt animum, aut a schismate postmodum abstraxerunt, quique Conciliis Oecumenicis in Ecclesia Latina habitis interfuerunt, non dubium est in hanc cum Latipis conspirasse ultro
citro-

et utroque sententiam; juxta quam in Concilio Lateranensi IV. sub Innocentio III., & ab ipsis admissum est. Cap. 5., quo appellationibus ad Sedem Apostolicam interpositis ab omnibus humiliter deferendum indicitur: in Lugdunensi II. consenserunt, & ipsi tum Conſtit. Alexand. IV. eodem loci relatæ, tum Conſtit. 2. B. Gregorii X. *De Elect.*, & *electi Potest.* Cap. 9. *Quamvis* in 6., quibus cognitiones electionum Episcopaliū per appellationes devolvi ad Apostolicæ Sedis examen sancitum est: ac demum in Florentino sess. 25. a Patriarchis appellare ad Pontificem fas esse, facti, & professi & ipsi sunt, subjungentes ramen expedire, ut a Pontifice Judices in partibus delegentur. De hoc potissimo doctrinæ capite Græcos erudiendos sæpissime Pontifices susceperunt; Pontificibus vero edocentibus pronas, facilesque præbere aures Græci religioni duxerunt: id totum abs me bona in luce, opinor, positum intueri, si optes, præsto erit tibi, ac præfens par. I. Art. VII. §. II. pag. 219, & seq., hujusque par. II. Art. I. §. II. pag. 108, & seqq.

Appellandi jus ad Apostolicam Sedem auctoritate hætenus propugnavi, bonoque in lumine, nisi mea fallit me opinio, collocavi. Agemodo harum appellationum usum tota retro vetustate ad devexiorem usque ætatem nostram jugirer, ac religiose in utraque Ecclesia viguisse exemplis ut propugnem, faciamque planum, operæ pretium est. Atque 1. quidem, ut ab Ecclesia Orientali capiam exordium, in eadem ante Trullanam Synodum, hoc est annum 692. non modo, sed etiam, ante Sardicensē, idest annum 347, hunc ad Apostolicam Sedem appellandi usum, atque utique tam a Synodorum generalium etiam sententiis, quam ab electis Judicibus, (quæ duo appellationum genera excepta vellet Natalis, ut pote suæ obſtantia sententiæ de Concilii supra Pontificem præstantia,) obtinuisse liquido, luculenterque ostendam. Primum igitur, illustreque occurrit exemplum Marcionis, qui a sententia excommunicationis sibi a proprio Patre Synopensi in Ponto Episcopo inflicta Romam convolans, apud Clerum Romanum, Sede Apostolica tunc vacante, appellationem dubio procul interposuit, expostulans in communionem admitti, quam sibi

Par. II.

B b b

Pater

Pater denegabat. Perspectum fuisse plane oportet, quod Romanus Pontifex ab Episcopis aliis obligatos posset absolvere, Clerumque Romanum, ob derivatam a Pontifice auctoritatem, superius fuisse tribunal, quod aliorum Episcoporum moderari judicia posset: quandoquidem ad illud confugiendum sibi fore Marcion crediderat. Rem enarrat S. Epiplianius hær. 42. *Ed statim (Romam nempe) ac Marcion pervenit, ad Seniores adiens, qui ab Apostolorum discipulis edocti adhuc supererant, ut in communionem admitteretur, ab iis frustra petiit. Quamobrem exstimulatus invidia, quod non principem illic locum, ac ne Ecclesiæ quidem aditum impetrasset, ad impostoris Cerdonis hæresim confugere in animum induxit.* Et infra eundem sic cum Romanæ Ecclesiæ Clericis loquentem inducens pergit. *Palam eis alloquens, cur me, inquit, recipere noluistis? Responderunt illi: nobis injussu venerandi Patris tui istud facere non licet. Una siquidem fides est, & animorum una consensus, neque contra spectatissimum Collegam Patrem tuum moliri quidpiam possumus.* Recipi ergo a Romano Clero postulavit, sed non impetravit, quod iniqua visa fuerit ejusdem postulatio: exinde tamen probe arguitur a Marcione Clerum Romanum contra Patris sententiam appellatum. Atque profecto appellasse Marcionem confirmat Tertullianus lib. de præscript. cap. 30. referens illum tandem a S. Eleuthero veniam, pacem, & communionem impetrasse, sub ea tamen lege, ut quos in partes traxisset, Ecclesiæ restitueret. Nempe a Clero Romano Marcion repulsam passus Cerdoni se comitem dederat, sed facti poenitens a S. Eleuthero, hæresi ejurata, absolutionem promeruit, qui morte præventus, conditionem implere nequivit. Ex quo utroque S. Epiphani, & Tertulliani testimonio ruit plane Natalis opinio, qua Marcionem nequaquam appellasse ex eo pignat, tum quod nullo id testimonio satis apto probetur; tum quod Clerus Romanus responderit injussu Patris illum recipere sibi fas non fore.

Tertullianum memoria lapsum volunt Tillemontius tom. 2. pag. 609, & Coutantius in Notis ad Hyginum P. M. §. 1, ac Eleutherum loco Hygini, & Marcionem loco Cerdonis posuisse;

se ; Cerdonem nempe , non Marcionem , non ab Eleuthero , sed ab Hygino communioni restitutum existimantes , ideo quod S. Irenæus lib. 1. cap. 27, seu 28, & lib. 3. cap. 4. sub Eleuthero Marcionem excogisse sileat ; Cerdonem vero Romam sub Hygino venisse , ac pluries ab Ecclesia ejectum , Ecclesiæque pluries reconciliatum diserte referat . At hoc leve admodum est , quam quod propterea Tertullianum memoria excidisse putemus : nam Tertullianus proximus illis temporibus fuit , Marcionemque Ponticum vocat , ex quo plane genere illum fuisse tradunt quoque SS. Epiphanius loco indicato , Justinus in apolog. 2 , & Irenæus lib. 1. cap. 27. Cerdo vero ex Syria originem traxisse fertur . Præterea S. Cyprianus in epist. 74. ad Pompejum , postquam narraffet Cerdonem sub Hygino Romam accessisse , post ipsum Romam venisse , ideoque venisse Sede vacante , mansisse vero usque ad S. Eleutherum augurari licet , Marcionem , quem & Ponticum genere facit , diserte scribit . Nec interea nego Cerdonem , S. Irenæo teste , hominem in fide sua inconstantem modo ad Ecclesiam receptum ab Hygino , modo relapsum in hæresim , in qua demum obdurus obierit . Quocirca vel ab Hygino , vel ab Eleuthero piissima illa prodiit regula , quam postea a S. Cornelio Papa erga Trophimum Episcopum adhibitam celebravit S. Cyprianus in epist. 52. edit. Pamel. ad Antonianum ; amplexata est Ecclesia Africana Can. 68. Cod. Afric. ; prudentis veluti œconomiz plenam laudavit S. Augustinus in epist. 185. olim. 50, videlicet ut hæresicon Magistris , ac ducibus interdiceretur honor quidem , non denegaretur vero communio , si modo quos seduxerant , secum ad Ecclesiam reducerent . Quum vero lex in Ecclesia vigeret , a Concilio Nicæno Can. 5, Antiocheno anno 341. Can. 6, Sardicensi Can. 16. &c. deinde stabilita , ne ab uno Episcopo ligati , & dejecti ab aliis , Episcopo illo infcio , & inconsulto , ad communionem , aut gradum admitterentur , eam ob rem jure , ac merito Marcionem a sacrorum conjungendo secum consortio Romanus Clerus repulit : non secus atque a Romanis Pontificibus repulsi passim leguntur , qui ab Episcopis fuerant ab Ecclesia projecti ; atque a Sergio II. Papa Ebboni Remensi a Synodo Sueffionensi gradu deturbato , &

ad Apostolicam Sedem appellanti denegatam fuisse veniam, nec non clericalem communionem auctor est S. Nicolaus I. in epist. ad Episcopos Synodi Suefs. inquit : *Quoniam talem Sedes Apostolica debuit Ebbonem, donec Synodali ejus examine causa discuteretur, habere, qualem ab aliis habitum non ignorabat.* Atque sub hac acceptione, quod ad omnem circumventionem amovendam expediat, ne ab Episcopis obligati a Pontifice his inauditis absolvantur, cum Johannes XIX. in Stephanum Arvernensem culpam refudit absolutionis Pontio Comiti ab se impertitæ, quod nempe de hominis nequitia certiore se non fecisset; tum Synodus Lemovicensis anno 1031. sess. 2. inconsulto Episcopo proprio, nemini, nec a Pontifice, absolutionem accipere, & pœnitentiam licere pronuntiavit. Alioquin etenim in Pontificis M. potestate esse positum a quocumque Episcopo ligatos, aut solutos, solvere, aut ligare quis tam improbus, aut ignarus neget, aut nesciat?

Certe Sæculo parum ab hoc Marcionis procul haud insolens fuisse, ut sicubi ab Ecclesia exclusi homines Romam ad Pontificem M. se conferrent, per appellationem confugerent, ibique admitti obnixè obsecrarent, multorum exemplis, quæ litterarum tradita sunt monumentis, edocentur. Montanum, Florianum, Blastum, pluresque in ipsorum partes abreptos in Synodis per Antiochenam, Ponticam, & Asiaticam Diœceses frequens habitis fuisse damnatos refert ex Claudio Apollinario Hierapolitano Episcopo Eusebius lib. 5. capp. 15, & 18. Atqui ad Romanum Pontificem (Baronio Anicetum, Pagio Victorem, Lupo Zephyrium) appellasse, postulantes ablatam sibi communionem restitui perspicuum fit ex Tertulliano in lib. adv. Praxeam cap. 1, dure hunc insectatus, iccirco quod circumscripto Pontifici Cataphrygum dolosas technas aperiens in causa fuisset, et emissas litteras communicatorias, sive pacificas, quibus priores Synodorum resciderat sententias, Pontifex revocasset. Fortunatum, & Felicissimum, adhærentesque Presbyteros alios non alteram declinandæ invidiæ sibi in Africa jure constatæ viam adinvenisse, inivisseque, quam Romam proficisci, tentareque in Pontificis gratiam irreperere, traditum est a S. Cypriano in epist. 55. ad S. Cor-

S. Cornelium. Quid igitur officit, quominus id quoque consilii arripuerit ante Marcion, videlicet ut quemadmodum Cataphrygæ adversus Apollonium Ephesinum Antistitem, Synodosque Asiæ, & Phrygiæ; & adversus Synodos Africæ, ac S. Cyprianum quinque illi Presbyteri, ita adversus Patrem suum Synopensem Præfulem Romanæ Ecclesiæ tribunal adjerit? Cujusmodi sane confugii ea facilis causa fuit, quod neminem tum lateret Romanum Pontificem ita universis præesse, ut prodesse universis posset, deque universis proferre iudicium. Quemadmodum hanc plane fuisse causam, cur ad S. Cornelium Presbyteri illi provocassent, satis indicat eo loci S. Cyprianus hisce verbis: *Navigare audent ad Petri Cathedram, & ad Ecclesiam Principalem &c.*

Celebris evasit adeo S. Athanasii a pseudo-Synodo Tyria appellatio; eamque implicare adeo student, qui studium omne suum eo perverse conferunt, ut e provincia appellationes Romanas profligant, ut quamvis de illa sæpius disputaverim, si iterum disputationem instituam, æqui, bonique mihi fiat. Accusatus itaque S. Athanasius falso repetundarum, fœderis iniiti cum hostibus, contrafacti Calicis, necis Arsenio illatæ, impudicitia cum mulieribus &c., in pseudo-Synodo Tyria ab Arianis damnatus, ac gradu deturbatus est: at a S. Julio Papa in Romana Synodo absolutus, suæque restitutus Sedi. Jam vero S. Athanasium ad Pontificem sponte provocasse contendunt Baronius, Bellarminus, Binius, & alii. A S. Julio P. M. per litteras, quæ perierunt, Romam ad iudicium fuisse postulatam, antequam pariter per legatos, litterasque evocarentur Eusebiani, autumant Valesius observat. ad Socratem, & Sozomenum lib. 1. cap. 2, & Pagius ad annum 340. n. 2, & seq. S. Julii testimonio innixi in epist. ad Orient., ubi in edit. Parisiensi græco-latina operum S. Athanasii anni 1627. legitur: *Neque enim sponte* (S. Athanasius) *sed litteris nostris ad iudicium vocatus comparuit*: ex qua proinde lectione emendari volunt Nannii versionem, quam Baronius sequutus est, ex qua locum hunc sic legit: *Neque sponte, sed litteris nostris ad iudicium vocatus comparuisset*; ex quo concludi videretur non litteris evocatum, sed spon-

aponte Romam advenisse : sed verbum *εληλυθεν* vertendum, comparuit, non comparuisset ostendunt : unde & Coutantius legit : *Non enim suo motu, sed accersitus, ac litteris nostris acceptis huc accessit*. S. Julium de causa S. Athanasii judicasse dumtaxat, sicut arbitrum a partibus electum, non jure proprio, obgannunt Blondellus, Launojus, & Quesnellus. Synodi potius, quam Pontificis auctoritate, & sententia S. Athanasium fuisse absolutum, suæque restitutum Sedi oggerunt Dupinus, & Natalis in hist. Eccles. sæculi IV. disert. 22, ad Pontificis tribunal confugisse tantum, proprie vero appellasse ad Constantinum Imper. cum Petro de Marca lib. 4. cap. 2. contententes. Nempe in id nervo intento toti incumbunt, ut Synodis, non Pontifici, supremum jus adjudicent, & adstruant : in Synodis, aut a Synodis, non apud unum Pontificem, Episcoporum judicia pertractanda fore : a Synodis ad Pontificem nequaquam, bene vero a Pontifice ad Synodum appellari licere, quinimo, quandoque, proh licentiam ! ad laicum tribunal.

Quam hac in re probi cujusque intimam oporteat persuasione esse, quamque ego in animum induxerim meum, sic aperio. Itaque ajo 1. ad S. Julium, (sive litteris accersitum, sive libere accedentem, id enim nihil interest, eodemque recidit,) confugisse S. Athanasium, & judicio apud S. Julium expertam S. Athanasii causam. Id certum, ac constans adeo est, ut in suspicionem vel levem adducere nefas sit. Ita namque testatur ipsemet S. Julius in epist. ad Eusebianos inquires : *Annum unum, & sex menses (Athanasius) hic remansit, adventum vestrum, aut eorum, qui huc se conferre vellent, expectans; suaque presentia omnes pudore afficiebat, non adfuturus quippe, nisi sua causæ confidisset. Non enim suo motu &c.* sicuti supra. S. Athanasii innocentiae plerosque suffragatos præterea testes affirmans, quorum ad testimonia confirmanda ipsum postea Romam appulisse referens, sic definit. *Quum tot testes pro illo starent, totque ipse afferret innocentia sua argumenta, quid, quæso, Nobis agendum fuit ? aut quid nam aliud postulabat Ecclesiastica regula, nisi ut virum non damnaremus, sed potius recipere, ac pro vero Episcopo haberemus, quemadmodum, & habui-*

habuimus ? S. Julii testimonium auctoritate sua confirmat S. Nicolaus I. in epist. 8. ad Michaellem Imperat. Auctor est idemmet etiam S. Athanasius in apolog. 2. scribens : *Eusebiani ad Julium litteras misere, & ut nos terrent, Synodum jusserunt convocari; & ipsi Julio, si vellet, arbitrium causæ detulerunt*: quæ posteriora verba alii sic apud Coutantium legunt : *Et ipse, si vellet, Judex foret*: juxta quæ scribunt Socrates lib. 2. cap. 11. *Eusebius legationem misit ad Julium Romanæ Urbis Episcopum, rogans, ut causæ Athanasii Judex ipse esse vellet, & cognitionem negotii ad se traheret*: & Sozomenus lib. 3. cap. 7. *Eusebius scripsit ad Julium, ut ipse Judex esset eorum, quæ contra Athanasium decreta sunt Tyri*. Post hæc subjungit ibidem S. Athanasius : *Quum igitur Romam pervenissem, Julius continuo ad Eusebianos litteras scripsit, missis eò duobus ex suis Presbyteris Elpidio, & Philoxeno*. De hac S. Athanasii professione Romana, impetrataque a Pontifice absolutione explicita, & expressa sunt etiam testimonia Synodi Italicæ sub S. Damaso in Synodica ad Theodosium Imperat. 3 S. Hieronymi in epist. 16. ad Principiam; S. Bonifacii I. in epist. 15. edit. Cout. ad Illyrici Episcopos; S. Cœlestini I. in epist. 14. ad Clerum Constantinopolit. 3 Liberati in Breviario cap. 18; Socratis lib. 2. cap. 15; Sozomeni lib. 3. capp. 8, & 10; & Theodoret. lib. 2. cap. 4: quæ ex locis indicasse dumtaxat juvat: ex quibus hoc plane sit constantissimum ad Pontificis Tribunal e pseudo-Synodo Tyria S. Athanasii causam fuisse delatam, ac præpostero illius pseudo-Synodi judicio rescisso, S. Antistitem tum absolutum fuisse, tum suæ redditum sedi. Nolim tamen contendere verbis, non enim usum habeo, istoque vitiligandi ab more, quammaxime abhorreo. Esto Eusebiani prius ad S. Julium Papam litteras dederint, ut pro Pisto Episcopo, quem S. Athanasii in locum subrogarant, litteras communionis extorquerent: etiam esto S. Athanasius, etsi gradu amotus, prius litteris a S. Julio evocatus, ad Pontificis Tribunal steterit, sicuti S. Julius, Theodoretus, Socrates, & Sozomenus insinuare videntur: Romam vero advenire detrectaverint Eusebiani; sed magis Antiochiæ coacta Synodo, abdicato S. Athanasio successerint

cerint Gregorium Cappadocem, datisque litteris ad S. Julium de Synodi sententia discutere iterum haud licere dixerint. Quid tum inde? Certissime S. Athanasii causa ad S. Julium fuit delata, ab eoque discussa: Eusebianis accusatoribus responsuros pro se prius quosdam Presbyteros misit, postea ipse sponte, aut vocatus accessit, causam prosequuturus suam: acciti in iudicium Eusebiani sunt, etsi comparere impediti, implicitique conscientia timuerint: Causa finita est, sententia prolata, Eusebianis damnatis, S. Athanasius absolutus: quid amplius, quæso, desideratur, ut pateat Romani Pontificis in terris supremum esse supra Synodos etiam Tribunal?

Inquo nunc 2. loco S. Julium hacce in causa non arbitri electi dumtaxat, sed Judicis supremi personam, jusque summum induisse, & Apostolicæ Sedis auctoritate invocata iudicium pronunciasse. Enim vero si tanquam electus Judex ab Eusebianis de causa S. Athanasii tantummodo iudicasset S. Julius, non fuisset cur ipsi conquererentur, quod sui non esset Orientalium se negotiis ingerere, inque Synodorum jura immigrare. (At os hominum durissimum! quid audio? Abstinuerunt ne ab injiciendis manibus in Osium Cordubensem, Maximum Trevirenses, Eusebium Vercellensem &c. Quorsum, igitur tantam temeritatem, ut jus Pontifici frustra denegatum sibi abs re prorsus adjudicarent?) At hæc, aliaque hujusmodi querelarum capita ab Eusebianis objecta referunt, ac refellunt, idque juris Apostolicæ Sedi vindicant S. Julius, Socrates, Sozomenus, & Theodoretus. Neque vero id obest, quod obtrudit Blondellus, nempe S. Athanasii causam ad S. Julium fuisse delatam cum ab ipsomet S. Athanasio, tum ab Eusebianis exploratum fieri ex S. Athanasio in apolog. 2, Socrate lib. 2. cap. 11, & Sozomeno lib. 3. cap. 7. Nam horum testimonia, non secus ac SS. Julii, Damasi, Hieronymi, Bonifacii, & Cælestini; nec non Liberati, & Theodoreti *arab.* consideranti adparebit eò omnia collineare, ut suadeant eam causam ad S. Julium tanquam ad Ecclesiæ supremum Judicem fuisse delatam, ac iudicium ab eo prolatum ex suprema Apostolicæ Sedis auctoritate, non tanquam ab arbitro a partibus electo.

Neque

Neque etiam majus facessit negotium, majorisque est facienda altera Blondelli objectio, qua pseudo-Synodi Philippopolitanae in Synodica ad Africanos &c. apud S. Hilarium in frag. fidei sublestissimæ fretus præfidenter affirmat nullum fuisse tum adhuc temporis Canonem, quo Romano Pontifici jus retractandi Orientalium Synodotum judicia adfereretur, primamque, quæ adfereret, Sardicensem Synodum audivisse. Nam ante Synodi Sardicensis epocham viguisse Canonem, & consuetudinem, ne Pontifice Romano infcio, & invito aut Synodus haberetur; aut de Episcopi causa agitatetur, Canonem eum vero institutioni divinæ innixum, religioseque traditione retentam; eamque consuetudinem Apostolicæ Sedis dignitati acceptam referri debere suo loco satis est demonstratum.

Mireris heic sane hominis audaciam. Lucium Adtianopolitanum Romam pariter confugisse ad S. Julium opem appellatione petiturum idcirco Blondellus ibidem de Primatu inficias it, quod S. Athanasius in epist. ad solit. auctor intercedat Lucium ab Arianis compedibus impactum fuisse, ideoque, quominus capefferet id itineris, impeditum. Luci enim vero offundere tenebras Blondellus ita nititur: quid enim officit, cur vinculis postea is liber Romano itineri potuerit se ultro committere? Deinde siquidem bis ejectus ab Arianis Lucius legitur, veri sit simillimum prima vice quidem vinculis fuisse constructum, secunda vero fuisse dumtaxat in exilium ejectum, tumque utique Romam venisse: quemadmodum hanc ab eo professionem fuisse adornatam perhibent S. Hilarius in frag. 2, Socrates lib. 2. cap. 15, & Sozomenus lib. 3. cap. 8. Confer, qui hæc Blondelli apinas, tricasque depectit, dispungitque, Tillemontium tom. 6. monument. hist. Eccles. not. 23. in Arianos. Nihil autem subtexam de Marcello Ancyranus, quem ad se accessisse tradit expresse S. Julius; de Asclepa Gazensi, & Paulo Constantinopolitano, quem postremum Romam profectum negat Valesius, pugnat vero Baronius, cujus opinioni favet profecto S. Julius, complures alios ex Thracia, Ægypto, Cœlesyria, Phœnicia, & Palæstina coram se comparuisse scribens; explicate vero tradunt locis indic. Socrates, &

Part II.

C c c

Sozo-

Sozomenus: nam eorum cum S. Athanasio communis erat causa, ideoque de hac dicta eodem demum recidunt, ut dicere distinde non juvet.

Quoniam vero huc sermo meus evasit, operæ nunc pretium est, ut nihil abs vero abhorreere magis, quam opinionem Dupinii, & Natalis demonstrem. Enim vero etsi S. Julius in Synodo 50. Episcoporum S. Athanasio jus dixerit, & Synodi in re tam gravi suffragium adhibuerit, jus tamen dicendi unum Julium penes integrum stetisse, non ad Synodi partes transisse, argumento evidentissimo esse possunt, quod a probo, frugique quolibet negligi nullo modo possit, Synodi Italica, in epist. ad Theodosium Imperat. 3. Mediolanensis in epist. ad S. Siricium; Capuana in epist. ad Theophilum; Mediolanensis altera in Synod. ad S. Leonem M. 3. Romana sub S. Hilario in causa Nundinarii, & Sylvani; Tarraconensis in Synodica ad S. Hilarium P. M.; Romanæ sub S. Felice III. in epist. ad Clericos, & Monachos Orient. 3. sub S. Gelasio in causa Miseni; & Vitalis; sub S. Symmacho anno 501; sub Bonifacio II. anno 531; sub S. Gregorio M. sub Johanne VIII. anno 877; sub S. Gregorio VII. anno 1074. &c., a quibus Romano Pontifici istiusmodi summam juris dimissam integram, nec nisi a Pontifice in eisdem Synodos derivasse particulam, quia par. 1. Art. 6. §. 2, & Art. 7. §. 1. planum est factum, non est cur actum agatur. Quid autem, quod unius S. Julii supremæ auctoritati id iudicii acceptum retulere S. Athanasius, S. Hieronymus, Liberatus, Theodoretus, Socrates, & Sozomenus, sibi tribuit S. Julius, jureque tribuisse testati sunt SS. Damasus, Bonifacius, Cælestinus, Gelasius, Nicolaus &c. ? Quid imo quod Valens, & Ursacius a Synodis Mediolanensi, & Sardicensi communione suspensi ad S. Julium confugientes, inque ipsius communionem, & gratiam irrepere tentantes ad infringendas Synodorum sententias unius Pontificis Romani valere, & sufficere iudicium facto ipso palam fecerunt, sicuti memoriæ proditum fuit a S. Liberio in epist. ad Constantium Imperat. 3. a S. Hilario in frag. 23. a S. Athanasio in apolog. 23. & a Concilio Arimineni in epist. Synod. ad eundem Imperat., quam S. Athanasius in lib. de Syno-
dis

dis refert? Ratio denique apertissima id conficit: sicut enim Episcoporum unius Provinciæ juri non est de causis Episcoporum Provinciæ alterius judicium ferre; multo minus ad Occidentalis tractus Episcoporum partes attingebat in Orientium negotia immigrare. Synodi Romanæ Episcopis ergo nulla inerat auctoritas de S. Athanasii causa dignoscendi, & dijudicandi: S. Julio igitur integrum id privilegii cedebat, ut pro suo supremo Primatu judicium promeret. Qui si eo in judicio promendo Synodi opera usus est, non id ex necessitate egit, sed ex consilio, scilicet ut promenda sententia æquitati, justitiæque conformior evaderet; cujus rei pleraque exhibere exemplum præsto esset, nisi provincia ista me jam defunctum meminissem.

Postremo loco brevius, quoad ejus fieri poterit, dicere præstat, liberateque fidem, quam in prolegomeno despondi, meam, de appellatione, quam ad Constantini M. tribunal a pseudo-Synodi Tyriæ sententia S. Athanasium legitime interposuisse Natalis inter alios hist. Eccles. ad Sæcul. IV. disert. 21. pugnat, ut exemplum, jusque exinde trahat ad defendendas appellationes, quæ a Judice Ecclesiastico ad laicas Curias ut interjiciantur jam passim, & impune, temporum iniquitas facit. Equidem S. Athanasium Constantini opem implorasse, ut vim sibi ab Eusebianis inferendam declinaret, ideoque Imperatorem adiisse, non ut Judicem utique, sed velut innocentis defensorem non inficias iverim: qua in re quid non recti, quum viribus quis impar ad propulsandam injuriam potentioris operam invocet? Atqui a S. Athanasio ad Imperatorem appellationem revera interpositam pernego, atque ut confidentissime pernegem, efficit 1. Constantini religio, quæ, ut in proleg. feci planum, in causa fuit, ut ab ea quammaxime abhorreret sententia, ut sibi causis implicari Ecclesiasticis fas esse existimaret. Sane in litteris ad Episcopos Synodi Tyriæ missis, quas referunt S. Athanasius in apolog. 2. & Socrates lib. 1. cap. 34. narrat Constantinus ad se appulisse illum, non appellasse, Eusebianosque ad se quidem evocatos, auditurus de eorum sententiæ integritate, & sinceritate, non etiam judicaturus de eorundem

judicio. *Ingressi mibi, inquit, Constantinopolim, subito Athanasius occurrit... Cum autem, ut audiretur, flagitaret, idque ego recusarem, ille majore cum fiducia, nihil amplius se postulare dixit, quam ut vos hic adessetis; quod vobis presentibus, ea, quae perperis est, necessitate coactus, posset deplorare. Quod quam mihi æquum imprimis, & temporibus nostris congruum esse videatur, hæc ad vos libenti animo scribenda curavi, ut omnes, qui ad Concilium in Civitate Tyro convenistis, ad Comitatum clementiæ nostræ absque ulla dilatione properetis, integritatem, ac sinceritatem judicii vestri rebus ipsis ostensuri: idque coram me, quem sincerum esse famulum Dei, ne vos quidem ipsi inficiari potestis. Et infra. Nos, inquit, nihil aliud agimus, quam quæ ad discordiam, & odium pertinent, & ut absolute dicam, quæ ad humani generis perniciem tendant scilicet. Imperatoris sacræ jussioni obtemperantes Eusebius, Theognius, Maris, Patrophilus, Ursacius, & Valens e Tyro Constantinopolim profecti sunt, ubi suæ dissidentes causæ novi, atrociorisque criminis persona S. Athanasio imposita, quod scilicet frumentarium Canonem, qui quotannis Alexandria Constantinopolim deportabatur, impediturus foret, ita circumvenerunt Imperatorem, & ad indignationem concitaverunt, ut Treviros in Gallia exulem S. Antistitem amandaverit; uti narrant ipsemet S. Athanasius in apolog. 2. & Socrates lib. 1. cap. 35, subjungens quorundam opinione id egisse Imperatorem eo consilio, ut Ecclesiæ ad unitatem, & concordiam revocaretur. Tantum, ergo absuit, ut appellaret, ut potius calumniam passus, antequam Tyriæ pseudo-Synodi judicium retractaretur, in exilium fuerit ejectus.*

Efficat 2. ejusdem S. Athanasii auctoritas: nam Constantinum ab se aditum non ut judicem, a quo rescinderetur sententia, sed ut defensorem, a quo propria vindicaretur innocentia, restis idem liquidus est, & locuples in apolog. 2. ajens: *Adito Principe, qui Synodum indixerat, in qua ipsius Comes præfederat, Eusebianorum scelera patefecimus. Nempe noscens in Synodo Tyria a Constantino indicta omnia contra se ab inimicis turbanda, Synodi non expectata sententia, causam suam Impera-*

peratori reservavit integram, ut & habetur in libello contestatorio Episcoporum Ægypti Dionysio Comiti oblato, ubi *Cognitionem*, inquit, *causarum nostrarum ipsi Augustissimo Imperatori reserves: æquum est enim te ab Imperatore missum negotium hoc integrum retinere.* Constantinus autem haud ignarus causam hancce ad se delatam a Synodo potius cognoscendam, quam ab se, alteram Synodum indixit, a qua discuteretur, quemadmodum Episcopi Concilii Alexandrini apud eundem in apolog. 2. dixerunt: *Imperator rei indignitate motus, scriptis suis accusatores citat, suamque ipsis audientiam promittens, simulque Synodum indici jubet.* Cæteroquin enim quid fieri potuisset, ut S. Athanasius hinc Imperatorem velut Judicem interpellaret, illinc vero in epist. ad solit. in eundem querelas effunderet, ideo quod Arianorum improbitate victus tandem Synodum Tyri haberi suo ex libito decrevisset, quod non solum Episcopos Arianis partibus devotos vocasset, ut refert in apolog. 2, sed etiam Dionysium Comitem direxisset tanquam præsidem, a cujus nutu omnia penderent: ea ratione videlicet Imperatoris auctoritatem a Synodo illa remotam, volens, quia laica potestas quidquam eorum aggredi, quæ ad Ecclesiasticæ jurisdictionis partem spectant, sua quidem sententia, tam non debet, quam non potest? *Quis videns, inquit, eum in decernendo Principem se facere Episcoporum, & præsidere Ecclesiasticis judiciis, non merito dicat illum etiam ipsam abominationem desolationis esse, quæ a Daniele dicta est?* Ergo sicut ea de re in Constantinum prius, sic postea in Constantium in apolog. 2. invehit S. Athanasius est, quod in causis Ecclesiasticis suam irretentus immisceret sententiam. Quo pariter ex capite, quod ei sæcularis potestas se ingessisset, Synodum Tyriam velut illegitimam, nulloque in pretio habendam per Encyclicas ad omnes Ecclesiæ Catholicæ Episcopos denunciavit Synodus Alexandrina anno 339. causa de hacce celebrata.

Ut nihil vero heic dicam de gravi, quam apud Rufinum S. Hieronymus incurrit, quamque non admodum invitus perferre visus est, reprehensione, idcirco quod Paulo Episcopo

a Patriarcha suo Theophilo Alex. gradu dejecto auctorem se præbuisset, quatenus ad sacra Rescripta confugeret, quod grande Rufino piaculum visum fuerat; quod tamen ab se amoliri S. Doctore in apolog. 2. non destitit; ab eodemque tam vere, quam pie amovendum ea ratione Emin. Baronius ad ann. 399. pag. 88. edit. Rom. anni 1607. duxit, quod ejusmodi Imperatoris rescriptum nonnisi commendatitium a S. Doctore fuerit desideratum, ut nihil, inquam, nunc de reprehenso S. Hieronymo subtexam, hanc certe ob rem reprehensus a Socrate est lib. 2. cap. 40. S. Cyrillus Hierosolymitanus, quod ab Acacio Cæsareensi, Ariano homine, ob commotam in se de Metropolitico jure controversiam, sicuti testatur Sozomenus lib. 4. cap. 25, e Sede deturbatus solus, ac primus ad Constantium Imper. provocare aggressus fuerit. *Depositus*, ita de S. Cyrillo loquitur Socrates ex vers. Valesii, *appellationis libello ad eos, qui ipsum deposuerant, misso, ad majus judicium provocavit. Cui quidem appellationi etiam Imperator Constantius. adstipulatus est. Solus igitur, ac primus omnium Cyrillus, contra Ecclesiastici Canonis consuetudinem, appellationem, sicut in publicis judiciis fieri solet, interposuit.* Audis, ut Socrates asserat S. Cyrillum contra Ecclesiasticum Canonem omnium primum Imperatoris tribunal appellatione pulsasse! Non ergo antea ad Constantinum appellaverat S. Athanasius: ergo tum temporis ad laicum tribunal appellare Ecclesiasticis interdictum erat. Eusebiani equidem in epist. Synod. apud S. Hilarium in frag. 4, & Harduinum tom. 1. pag. 671. S. Athanasium a Synodo ad Imperatorem appellasse affirmarunt: nullam iis tamen adhibendam fidem, præterquam quod admonent calumniæ, quas eodem loci refingere non erubuerunt, id quoque suadet, quod exinde sibi fas Sardicensem Synodum rejiciendi impune facerent. Adis, si plura hanc in rem adhuc desideres, Doctiss. P. Johannem Chrysostomum ex Cler. Regul. Schol. Piar. disert. 3. de hacce S. Athanasii ad S. Julium appellatione: nam dicta hætenus satis habeo, superque; siquidem ad alia exempla mihi nunc excurrendum est.

In his se offert ultro exemplum Eusthatii Sebasteni Episcopi

copi Semiariani , qui a Synodo Melitinenſi in Armenia anno 357, aut 358. ab Arianis ſede motus Liberium P. M. appellavit , cujus ſententia ſuo reſtitutus eſt loco , ſicuti tradit S. Baſilius in epiſt. 74. ad S. Damajuſum , & Occidentales . Ab Euſthatio deinde oſtenſis , quas a Pontifice acceperat , litteris communicatoriis , una cum Sociis , veluti ſincerus Nicænae fidei aſſertor , ultro citroque a Synodo Tyanenſi anno 366. receptus eſt , etſi fide non leviter antea laboraret , ſiquidem Semiarianorum partibus impenſe ſtudiſſet . *Epistolam*, inquit S. Baſilius , *attulit , per quam reſtitueretur : hanc ubi Synodo Tyanenſi exhibuit , in ſuum locum reſtitutus eſt .* Diu in ſententia recta non ſtetit Euſthatus , ſed ad veterem Semiarianorum errorem , pravumque ingenium reſreſſus in Spiritum Sanctum impegit . Quia tamen Apoſtolicis litteris communitus eſſet , in eo Apoſtolicam Sedem reveriti ſunt Epifcopi , adeo ut ipſum gradu movere veriti ſint , antequam Romanum Pontificem de ejus relapſu feciſſent certiore , obſecraſſentque , ut hæreticum hominem Canonicæ vindictæ permitteret . *Quoniam igitur*, ſubjungit ibidem S. Baſilius , *iſthinc vires accepit lædendi Eccleſias , ac publicanda ſua impietatis fiducia , quam Vos dediſtis , ad ſubverſionem multorum uſus eſt , neceſſe eſt , ut iſthinc quoque veniat malorum iſtorum correctio ; ſcribaturque Eccleſiis , quibus quidem conditionibus ad communionem ſuſceptus ſit ; ſimul vero adjiciatur quomodo jam , immutata ſententia , gratiam a Patribus , qui tum erant , acceptam irritam reddat .* Non deſunt quidem , qui Euſthadium ad Apoſtolicam Sedem confugiſſe fatentur , proprie vero appellatæ inſiciantur , ideo quod illius damnatio , & deſcriptio , ſiquidem a pseudo-Synodo Melitinenſi Arianorum peracta , irrita , & inanis ſeiſpſa evaſerit ; unde nulla ejus ratione habita , nihil prohiberet , quominus a Synodis Lampſacena , & Tyanenſi ſuam in communionem admitteretur . Nihilominus unius Liberii Epiftoſas communicatorias Euſthatio conceſſas poſt judicium appellationis ad Pontificem interjectæ effeciſſe , ut Euſthatus ſuam recuperaret ſedem , auctor liquidus eſt S. Baſilius loco indicato : nam nulla Synodi ullius habita ratione ab orthodoxis ubique velut hæreticus Euſtha-

sthatius habebatur ; habendusque revera erat , utpote qui in pseudo-Synodo Ancyrana anno 358. , aut 359. habita vocem *ὁμοούσιον* , *consubstantialis* , suppressi consenserat : in pseudo-Synodo Seleuciensi rursus anno 359. , postquam voces sive *εὐσούσιον* , *disimilis* , sive *ομοούσιον* , *consubstantialis* , sive *ομοούσιον* , *similis* plerisque perturbationem ingessisse una cum ceteris Semiarianis declarasset , vocem Homousion orthodoxorum , *consubstantialis* , tanquam a sacris litteris peregrinam rejecerat ; vocem Heterousion Arianorum , *disimilis* , tanquam Anomæam condemnauerat ; at Homousion Macedonianorum , *similis* , professus fuerat : in pseudo-Synodo Constantinopolitana denique anno 359. , aut 360. Arianz formulæ consensum etiam præbuerat suum : ob hæresim igitur a Synodo Melitenensi , esto illegitima , gradu fuerat deturbatus . *Quamobrem* , inquit S. Basilius ibidem , *propterea quod Melitinæ depositus esset , viam sibi ipsi , per quam restitueretur , excogitavit , eam videlicet , ut ad Vos , (videlicet ad Liberium P.M.) proficisceretur .* Quamvis itaque Eusthatii exauctoratio , spectatis ordine , & formulis juris , nulla esset , ac valoris experts , spectatis tamen causæ meritis rata habebatur : frustranea , & irrita proinde fuit ipsius restitutio facta a Synodo Lampfacena ; sed restituendus omnino fuerat potestate superiori Romani Pontificis , cujus propterea in vim decreti exhibiti Synodo Tyanensi ejusdem communionem adeptus est , suamque recuperavit sedem .

Pervagata , tritaque plurium sermone tam est appellatio S. Johannis Chrysostomi ad S. Innocentium I. P. M. , ut prolixiori heic modo oratione velle retexere , nihil foret aliud , quam operæ dispendium facere : quamquam nec præterire omnino quum fas sit , paucis , quoad ejus fieri poterit , complecti præstabit . S. Chrysostomus itaque in Synodo ad Quercum anno 403. in judicium de 29. criminum capitibus , quæ refert Photius cod. 59. ex eoque Natalis hist. Eccles. ad sæcul. V. cap. 5. art. 2. , postulatus a Theophilo Patriarcha Alexandrino , cui nefarii facinoris focii accesserant inter alios Severianus Gabalitanus , Antiochus Ptolemaidis , & Acacius Berœensis Episcopi , e contra Synodum alteram legitima auctoritate celebrandam postulavit .
Petitionis

tionis tam æquæ irritus, quin imo tanquam contumax condemnatus, atque ad Arcadium Imperat., quasi læsæ Majestatis reus, delatus, inque exilium pulsus ad S. Innocentium L. P. M. appellationem interposuit. Dedit hanc ob rem diffusas ad Pontificem litteras S. Doctor, quæ contra se nefaria juris divini, humanique inversione aditata fuerant, aperiens. Sed & Theophilus epistola, cui Episcopi 26. syngrapham apposuerant, ad eundem Pontificem exarata, gesta ab se adversus Chrysostomum significare non prætermisit, ejusque fidei subrepere pertentavit. Quam perhumaniter S. Chrysostomi epistolam, tam pessime Theophili Synodicam excepit Pontifex: quinimo postquam legatis qua a Theophilo, qua a S. Chrysostomo Romam missis causam utrinque relaturis aures accommodasset suas, rei que summam accurato examine expendisset, in judicium item cum Theophilum, tum S. Chrysostomum evocasset, sententiam tandem in S. Chrysostomum a Theophilo, ac Synodo intortam rescidit, illumque suo loco restituit. Concurrit ad eundem ab exilio revocandum, suæque Ecclesiæ restituendum Imperatoris Arcadii jussio: sed duobus vix devolutis mensibus commota iterum tempestate, eodem Theophilo agente, nova pseudo-Synodi Constantinopolitanæ sententia condemnatus, iterataque Imperatoris sanctione in exilium deportatus ad S. Innocentium appellationis litteris iterum appulit. Novam in secunda hac Synodo Constantinopolitana prolatam sententiam, perinde rescidit Pontifex, utque S. Chrysostomi res ad æquum, justumque redintegrarentur, tum auctorem se præbuit, tum apud Arcadium intercessorem Honorium Imp. adhibuit: quamquam in casum enixum omne Innocentii studium cessit, quatenus fato præreptus S. Chrysostomus, quominus causa ipsius optatum ad exitum perduceretur, locum omnem eripuit.

Ita celeberrimæ istius causæ summa capita summis veluti digitis attigisse satius habeo. Jam vero refert, ut S. Chrysostomum a Synodi ad Quercum, & Constantinopolitanæ judicio appellasse ad S. Innocentium demonstrem, atque a S. Innocentio Synodi utriusque sententiam fuisse rescissam; ac verbiq., rei veritate constare, quæ hæcenus de causa hacce stri-

atque attexui. Præsentis autem operæ pretium faciet, evidentissimoque documento erit Palladius Episcopus Helenopolitanus, qui tum S. Chrysostomo erat assiduus, atque dialogo de ejus vita conscripto acta omnia in hac causa accurate complexus est; quem dialogum sanum, & integrum beneficio Emerici Bigotii nunc habemus; ex quo Baronii dubitatio omnis amoveatur de actis Synodi ad Quercum, quæ prout repræsentata, conspexerat a Photio Cod. 59, suspecta habuerat. Quamquam virum doctissimum tum non animadvertisse a Photio non omnia, sed eximia tantummodo nonnulla selecta fuisse in Myriobiblum relata dixit clariss. Huëtius Origenian. lib. 2. cap. 4. sect. 2; tum incidisse in Photii codicem mancum, & imperfectum, supplendumque facile ex his, quæ tom. 2. ejusdem Biblioth. habentur, animadvertit Pagius ad annum 403. n. 2. Palladius igitur principio cap. 1. de epistola loquens a Theophilo ad S. Innocentium inscripta, ea perlecta inquit, quod *B. Papa Innocentius parum absuit, quin temeritatem Theophili, atque superbiam condemnaret, quod & solus scripsisset, nec claram ejus rei notiam misisset, nec cur, aut quibuscum Johannem deposuerat, indicasset*. Acceptis deinde S. Chrysostomi litteris appellationis rescriptisse in hæc Pontificem adjungit cap. 3. *Ad hæc B. Innocentius utrique parti pariter litteras communionis misit, improbens judicium, quod a Theophilo factum videbatur, dicens debere aliam cogi Synodum irreprehensibilem Occidentalem, & Orientalem &c.* Sed vereor nihilominus ne, si unius Palladii testimonio utar, morosiorum hominum, apud quos is fide, etsi integer, labore, invidiam incurram: unde magis utendum arbitror monumentis, quæ apud Palladium extant, quæque ab omni suspitione liberant Codices tum Romani, quos consuluit Ambrosius Camaldulensis; tum Coslinianus, & Hamburgensis, quos contulit Petrus Coutantius; tum Florentinus, Parisiensis &c., quos diligenter inspicere Emericus Bigotius, Philippus Labbeus, Bernardus Montfauconus &c. Atque quidem appellationis a S. Chrysostomo interpositæ, non secus, atque allegationis a Theophilo ad Pontificem missæ, testis idoneus esse potest Honorius Imperator in epist.

epist. ad Arcadium , cui conscribendæ auctorem se præbuerat idem Pontifex, qua inter alia, quibus Augustum sollicitabat, ut alteram ex Pontificis placito haberi Synodum permitteret, sic ait: *Missi ad Sacerdotes Urbis æternæ (Romæ) utraque ex parte Legati: expectabatur ex omnium auctoritate sententia informatura regulam disciplinæ . . . Hi, quorum expectabatur auctoritas (Pontificis nempe, ipsiusque Assessorum) pacifica Johanni permessa, faciendam concordiam censuerunt, nec quemquam putarunt ante iudicium consortio repellendum .* Ideo in aliis ad eundem litteris ex S. Innocentii sententia efficaciter insinuat, ut Theophilum Synodo prope diem habendæ vel nolentem se sistere juberet . Sed quorsum aliunde testimonium repetam, quum in hacce suamet causâ testem locupletem se se dedat idem S. Johannes Chrysostomus ? Quippe in epist. ad Innocentium, prout refertur a Palladio, postquam eorum, quæ contra se fuerant peracta, notitiam ingessisset, subjungit : *Scribite, precor, & auctoritate vestra decernite hujusmodi inique gesta, nobis absentibus, & iudicium non declinantibus, nullius esse roboris. Porro qui talia gessere, eos Ecclesiæ censura subjicite: nos autem infontes, neque convictos, neque reprehensos, neque ullius criminis reos comprobatos Ecclesiis nostris jubete restitui, ut charitate frui, & pace cum Fratribus nostris consueta possimus. Perspicua sunt hæc, & plana, quam quæ sinistra interpretatione perverti possint; lucem tamen ampliorem accipient ex his, quæ in altera epistola e loco exilii ad eundem Pontificem inscripta habet, ubi quæ sibi de summa cum ipso communionis servandæ infederet sollicitudo, hisce explicat verbis ex vers. Cont. *Hic nobis murus, hæc securitas, hic portus expers fluctuum, hic innumerabilem bonorum thesaurus &c.**

Quam vero S. Innocentius susceptis a S. Doctore appellationis litteris sollicitum se se de integra eidem dignitate servanda dederit, acceptaque pariter a Theophilo relationis Synodica zelo incensum ad Synodi abrogandam sententiam converterit se se, liquido adparet ex ejus litteris tum ad S. Johannem Chrysostomum, & Clerum Constantinopolitan., quas Sozomenus lib. 8. cap. 26. describit, tum ad Theophilum Alexand., & ad Lega-

tos suos, quas refert Palladius pag. 24, & 31. In ea etenim quam ad S. Doctorem inscripsit, *Esse innocens*, inquit, *a Deo misericordiam petere debet, tamen etiam a Nobis... competentes litteræ per Cyriacum Diaconum sunt transmissæ, ne contumelia plus valeat ad opprimendum, quam bona conscientis ad ipsem relevandam.* Quibus haud quidem obscure significabat a sua cum communione non excidisse, exinde vero intelligeret ex pseudo-Synodo illis nullum sibi vel leve periculum factum fuisse. Explicuit se multo magis in epist. ad Clerum Constantinopolit., qua relationi de S. Chrysostomi rebus afflictis respondens, postquam verba consolatoria, & ad patientiam cohortatoria reddidisset, ad infringendam, quam ex Canonibus Antiochenis pseudo-Synodi sententiæ conciliare Theophilus adnitebatur, auctoritatem deveniens: *Quod autem, ait, ad Canonum observationem attinet, solis illis parendum esse dicimus, qui Nicææ definiti sunt... Hos igitur Canones non solum non sequendos, verum etiam unam cum hæreticis, & schismaticis dogmatibus condemnandos esse dicimus.* Quibus verbis se potestate utique præferebat Antiochenæ Synodo, præsumendus tamen non est derogare voluisse Canonibus Antiochenis, bene vero Canoni illi, quem ex Canone 4, aut 12. Antiocheno confingendi ansam jampridem arripuerant Eusebius Nicomedienfis, & cum eo 40. Episcopi ejusdem factionis Arianae adversus S. Athanasium, ac postea adversus S. Chrysostomum. Theophilus Alexandrinus, & cum eo in pseudo-Synodo Constantinopolitana Episcopi eodem furoris æstu adversus S. Antistitem perciti. Nempe Canone Antiocheno 4, & 12. decretum erat, ne Episcopus a Synodo depositus sacris defungeretur, alioqui restitutionis spe decideret: nec causæ suæ cognitionem, nisi ad majorem Synodum deferre auderet. Ex hisce duobus ergo sinistrorsum intortis sive Eusebius, sive Theophilus unum constarunt, videlicet: Episcopum sive juste, sive injuste exautoratum sine nova Synodo ministerium sacrum resumere nequire. Ita & secummet conciliatur S. Chrysostomus, qui teste Socrate lib. 6. cap. 6. ad locum suum regredi ob reverentiam Canonis Antiocheni verebatur; quique alioqui, referentibus Palladio, & Georgio Alexandrino in ejus vita, Canonem a Theophilo Antiocheni nomine trans-

transmissum velut adulterinum contemptui habuerat : atque ita hunc , quem alii magis implicant , facile dissolvunt nodum doctiss. Schelestratius dissert. 5. in Concilium Antioch. , & post ipsum Pagius ad annos 341. n. 24 , & seqq. , & 404. n. 10. , & seqq. Redeundo nunc , unde paullisper deflexeram , in rectam viam , ac de S. Innocentii rescripto ad Theophilum sermonem instituendo , hæc ad eundem habet in epistola , quam refert Palladius , quæque in edit. Concil. est ordine 31. *Frater Theophile , Nos , & te , & Fratrem nostrum Johannem communionis nostræ esse decrevimus , sicuti & in prioribus litteris aperte satis expressimus , & nunc in sententia nostra , & voluntate perdurantes rursus eadem scribimus . Et quotiescumque scripseris , nisi debitum sequatur , conveniensque judicium , propter ea , quæ magno cum dedecore gesta sunt , possibile non est Nos a Johannis communione discedere . Ita ne vero S. Innocentius , sodes dic , scripsisset , nisi Synodi iniquam sententiam infregisset ; utque infringeret a S. Chrysostomo fuisset invocatus ? Certe in Commonitorio dato Legatis , quos a latere suo Constantinopolim mittebat , ut nomine suo Synodo adessent in causa Chrysostomi celebrandæ , id S. Innocentius illis dedisse in mandatis apud Palladium pag. 31. refertur a Theodoro Romanæ Ecclesiæ Diacono : *Non oportere Johannem judicium aggredi , nisi illi prius Ecclesia , communioque redderetur , ut omnis dilationis occasione sublata , sua sponte Concilium ingredi posset . Qui enim legibus afficere Synodum poterat , læsis illis Synodum velut illegitimam abrogare quin æque potuisset ?**

Nec vero obest , quod S. Chrysostomus in epist. ad S. Innocentium scripserit : *Synodum ad justum judicium appellabam : & appellasse revera ad Synodum legitimam testentur Socrates lib. 6. cap. 15 , & Sozomenus lib. 8. cap. 17 : quinimo ipsemet S. Innocentius in epist. , quæ in edit. Concil. est 29 , ad Clerum , & popul. Constantinopolit. sollicitum se exhibuerit , ut Synodus congregaretur , veluti quam unam sedandæ tam grandi tempestatum quam accommodam , tam necessariam existimaret : *Necessaria est , inquiens , cognitio Synodi , quam & jam pridem congregandam esse diximus . Ea enim sola est , quæ hujusmodi tempesta-**

tura

sum motum sedare possit. Non enim hisce significabatur ad aliam Synodum a S. Chrysostomo appellatum fuisse, aut appellandum: sed id dumtaxat S. Doctorem legitimam Synodum desiderasse quidem, & postulasse, quæ juxta rectum ordinem juris sua de causa ageret: peroptasse id quoque Pontificem, ut in legitima Synodo, a qua longe abesset invidia omnis, causa illa exagitaretur: nam Præsules, qui Synodum cum ad Quercum, tum Constantinopoli celebrabant, cum Theophilo in S. Chrysostomi perniciem conspiraverant; nec aliorum Patriarchæ Alexandrino in Episcopos Provinciæ Thraciæ, e quibus Constantinopolitanus erat, jus ullum inerat: propterea quum in pseudo-Synodis illis damnatum se, & depositum S. Præsul percepit, ad Innocentium P. M. appellationem interposuit; qua accepta Pontifex de ejusdem causa supremo jure dijudicavit, sententiaque sua innocentem Antistitem absolvit, veluti superius est demonstratum. Rem, quomodo loquor, revera ita se habuisse, exinde fit etiam conspicuum, quod idem deinde S. Innocentius in epist. 17. ad Alexandrum Patriarcham Antiochenum; & in epist. 19. ad Acacium Berceensem Antistitem, illos Apostolicæ communionis gratia cohonestare recusavit, donec memoriæ S. Chrysostomi honorem detulissent, ejusdemque illustre nomen in sacra Diptycha retulissent. Auctor vero est Palladius interruptam ea de re ab Innocentio cum Orientalibus communionem, ac maxime cum Attico Constantinopolitano, Theophilo Alexandrino, & Porphyrio Antiocheno. Theodoretus etiam lib. 5. cap. 34. testis accedit nequidem post. S. Chrysostomi obitum cum Orientis, Ægypti, Bosphori, & Thraciæ Episcopis voluisse Occidentales consortium sacrorum redintegrare, donec S. Chrysostomi nomen Ecclesiasticis tabulis inscriberetur; ejusque in sedem suffectum Arsacium ne salutationis quidem verbo fuisse dignatos. Jam vero S. Doctoris nomen decreto Synodi Constantinopolitanæ a sacris diptychis expunctum eisdem restitui præcipere nequivit Pontifex, nisi rescissa, quam ea de re tulerat Synodus illa, sententia; quam non alia profecto ratione rescidit, nisi quia ad illum fuerat interposita appellatio. Arque hac appellatione utique admissa Synodi sententiam a S. Innocentio rescissam fuisse affirmat Facundus Her-

Hermian. lib. 6 , & confirmat S. Gelasius in epist. 13. ad Dardaniæ Episcopos , quo loci postquam dixisset Apostolicæ Sedi in more positum absque ulla Synodo absolvere , aut condemnare , quos Synodus condemnasset , aut absolvisset , exemplumque adduxisset S. Athanasii , exemplum quoque S. Chrysostomi adnectens , *S. memoria* , inquit , *Johannem Constantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Præfulum certe damnavit , quem simili modo Sedes Apostolica etiam sola , quia non consensit , absolvit .*

Turbare hæc , tenebrisque obtexere obnititur Basnagius , atque haud proprie appellasse S. Chrysostomum , sed perfugium dumtaxat quæsisisse , neque unum apud Pontificem , sed alios præterea Italiæ Præfules , inque his præcipuos , Aquilejensem , puta , & Mediolanensem opinatur . Quam opinionem suam ut suadeat , confugit ad clausulam , quam ex Codice vetustissimo Mediceo Bigotius legit , adjectam ad calcem epistolæ a S. Chrysostomo ad S. Innocentium exarata , quaque indicat aut ejusdem epistolæ exemplar , aut alterum eodem argumento compositum ad Venerium Mediolanensem , & Chromatium Aquilejensem ab se missum . Nugæ , meræ nugæ , quas Petro de Marca , & Dupinio sapuisse multum ad genium mirari satis non subit : præter enim quam quod clausulam illam germanæ S. Chrysostomi epistolæ assutam viri Eruditi exinde jure conjiciunt , quod ejusmodi clausula desideretur in Codicibus venerandæ antiquitatis , & optimæ notæ , quos consulere Fronto Ducæus , Philippus Labbeus , Bernardus Montfauconus , & Petrus Coutantius , qui postremus admonet in Codice Hamburgensi , sicut in Chrysostomi editionibus clausulæ hujus loco ista exhiberi : *Ora pro me Domine Reverendissime , & Sanctissime* ; quod argumenti genus gravissimè urget doctiss. Johannes Antonius Blancus de polit. , & potest. Ecclesiæ . tom. 5. par. 2. lib. 3. cap. 5. §. 7 , siquidem ego ad Episcopos illos , utpote quos a Pontifice ad consilium in Synodo adhiberi consuevisse non ignorabat , quomodo factum a S. Flaviano , dum ad S. Leonem M. provocavit , Galla Placidia perhibet , litteras pariter a S. Chrysostomo fuisse nuncupatas facili fatear , quam opinionem placuisse Ambrosio Camaldulensi , & Petro Coutantio conspicio , quid tum inde tamen ? Quandoquidem ab uno Pontifice

tifice in hac S. Chrysostomi causa iudicium prolatum lego, non etiam ab Italiæ Episcopis, quorum e re non erat utique semet Orientalium negotiis ingerere, ut sæpius innui, unum Pontificem ideo appellatum pugno, utque pro virili pugnarem, effecere, quæ hætenus in aciem instruxi argumenta. Ad hæc autem confirmanda multum conferret exemplum Bubalii, & Tauriani, aliorumque, qui a Macedonibus condemnati ad S. Innocentium, etiam appellarunt, a quo tamen de rei veritate a Ruffo Thesal. facto certiore confirmata in eos condemnationis sententia est. Sed hoc indicasse satis habeo, superque, nam ad graviora alia properandum mihi est.

Inter hæc locum habeat appellatio Helladii Tarfensis, & Eutherii Tyanensis. Ambo hi Metropolitæ, quia quondam in Nestorii partes descenderant, a Synodo Ephesina Oecumenica primum, atque Constantinopolitana præierea, in qua Maximiano in locum Nestorii suffrago gradus est confirmatus, dignitate, & communione privati fuerant, uti constat ex Synodica Concilii Ephesini ad omnes Ecclesias, quodque ad malorum cumulum accedebat, ab ipsomet Johanne Antiocheno exclusi fuerant, & expulsi. Quid his in rerum angustiis positi agerent, nisi ad superiorem potestatem appellando! Ita plane adversus Patres Ephesinos S. Sixtum III. P. M. Judicem interpellarunt, præsertim ob denegatam sibi pacem expostulantes; exindeque expostulandi conceptis animis, quod a S. Cœlestino ejus decessore reprobatum fuisset decretum, quo Synodus Ephesina Nestorii sectatoribus a Sedibus extrusus spem veniæ omnem, & restitutionis absciderat. Ad hæc imo epistola inscripta ad Alexandrum Hierapoleos; & Theodoretum Cyri Episcopos, quæ legitur cap. 116. Synodici adversus tragœdiam Irenæi, eosdem rogarunt etiam, atque etiam, ut illud appellationis instrumentum, cui adhæsisse complures alios Episcopos asseriebant, Romam transmitterent: quò revera fuisse transmissum non dubium est, ideoque & ab his duobus probatam appellationem fuisse, & adjutam. In epistola ergo ad S. Sixtum III. multis congestis tum adversus S. Cyrillum Alex., & Johannem Antioch., tum adversus Patres Synodi Ephesinæ accusationum capitibus; *Rogamus, subtexunt, & sanctis*

*tue Religioſitatis proſolvimus pedibus , ut manum porrigas ſalutarem , & auſeras Mundi naufragium , omniumque horum inquiſitionem jubeas fieri , & his illicitis cœleſtem ſuperduci correctionem : ut revocentur quidem Sſ. Paſtores , qui injuſte ſunt a ſuis Orbibus effugati , & reddatur Gregibus ordo , & antiqua concordia . Ingen-
tia mala igitur exinde in Eccleſiam Orientalem exundantia in-
cauſa fuiſſe , cur per appellationem Pontificem adeundi conſi-
lium tandem capſerent , quod ſibi non tam privatum eſſet ,
quam commune diverſarum Provinciæ Episcopis , ſubjungunt :
Olim quidem concurrifſemus ad Sanctitatem tuam nos , qui e diver-
ſis Regionibus ſumus , ideſt ex Euphrateſia , ex utraque Cilicia ,
ſecunda Coppadocia , Bithynia , Theſſalia , & Maſſia . . . niſi de-
tineret nos Luporum terror inſidiantium Gregibus ad rapinam , &
ad errorem , omnemque adverſitatem : unde coacti ſumus noſtra
vice dirigere religioſiſſimos Clericos , & Monachos , qui impleant
locum noſtrum . Quacumque inſpiciatur epiſtola iſthæc , adeo il-
luſtrem exhibet ſpeciem ſupremi juris illius , quo Synodorum in-
fringere ſententias potis Romanus Pontifex affirmatur , ut hæc
illuſtrior deſiderari in hiſtoria Eccleſiaſtica nescio , an valeat .
Hic notatu , inquit doctiſs. Coutantius in notis ad hanc epiſto-
lam , digna videtur ea in tota Neſtorii cauſa partium feſtinatio ,
qua Neſtorius ipſe , Cyrillus , Johannes , ac Socii , Eutherius , ac
reliqui Episcopi cum iis conſentientes , hoc eſt hæretici ; catholici ,
ſchiſmatici , ſeu a ſchiſmate diſcedentes , ſeu in eodem pertinaces
Apoſtolice Sedis Præſulem anteverire , ac ſibi conciliare contende-
runt . Simile quidpiam in S. Johannis Chryſoſtomi cauſa conti-
giſſe ibidem obſervans .*

Reſcripſiſſe S. Sixtum III. , atque quidem ex ejus ad S. Cy-
rilli relationem reſcripto , admiſſa provocacione , eoſdem exaudi-
viſſe , atque pleraque Ephęſinæ Synodi , præſertim vero Con-
ſtantinopolitanæ circumcidſſe , ejuſdemque capita quædam cir-
cumduxiſſe exiſtimat , & conjicit Chriſtianus Lupus in ſcholio
ad cap. 117. Synodici . E contra Pagius ad annum 433. n. 12.
ex utroque S. Sixti III. ad S. Cyrillum Alex. , & ad Johannem An-
tioch. reſcripto contrarium veriſimilius inferit , videlicet eumdem
indulſiſſe quidem , (in quo ſententiam deceſſoris ſui S. Cœle-

Part II.

E c c

ſtuit

stini sectatus est,) ut quatuor Metropolitæ, videlicet duo laudati Helladius, & Euthérius, nec non duo alii nempe Dorotheus Marcionopolitanus, & Himerius Nicomedienfis in Ephesina Synodo gradu detrufi ad suum regrederentur locum, dummodo articulis pacis subscriberent, sancita tamen a Synodo Ephesina, ut integra manerent, iussisse. Etsi enim maleferiatis quibusdam Pontifex hic, facilioris alioquin ingenii, in fidei aliquando violatæ suspicionem venerit, viris probis indubitatum est tamen, sitque perspicuum ex ipsius litteris, in tuenda fide constantem fuisse semper, sibi quemet coherentem. Huicce finitima appellatio fuit, quam ad eundem S. Sixtum III. interposuit cum tota sua Provincia Alexander Hierapolitanus Metropolita, sicuti legitur cap. 118. Synodici, ex quo imo discitur Irenæum Comitem ejusdem Synodici auctorem, qui partibus Nestorii favebat, & patrociniū Johannis Antiocheni apud Theodosium Imper. susceperat, appellationes ad Sedem Apostolicam approbasse; atque usum jam tum vigentem appellandi a Pontifice male informato, velut loquuntur, ad Pontificem melius informandum, idest postulandæ revisionis, aut retractationis Apostolici judicii, non a Synodo generali, sed ab ipsamet Apostolica Sede, ex eodem Synodici loco observat Pagius ad cit. annum n. 13. Alexandri appellationi Provinciam suam adhæsisse non modo, sed etiam Meletium Mopsuestenum, Theodoretum Cyrensem, aliosque quinque Episcopos adparet ex epistola Meletii ad eundem Alexandrum, Præsuleſque alios data, quæ refertur cap. 119. præmem. Synodici. Attamen nec Alexandro, nec Meletio ex sententia successit; qui imo animo in sententia obfirmati, potius quam ad pacem cum S. Cyrillo regredi, exilium pati cum tredecim aliis pertinaciæ sociis Episcopis maluerunt. Ad hæc Idduas Smyrnenſis Episcopus a Proclo Constantinopolitano exauctoratus ad eundem Pontificem appellavit, a quo tamen confirmatam fuisse latam in Idduam a Proclo sententiam, plane liquet ex epistola S. Sixti ad Proclum; qua de epistola adeundi Holstenius, Coutantius in Notis, Fleurius hist. Eccles. lib. 26, ejusdemque Criticus observator ad eundem librum n. 39.

Etsi vero ego ab heterodoxis hominibus testimonium accipere,

pere, nisi adversus eisdem, maximopere verear, tractationis ordo tamen exigit, ut de Eutychete homine post natos homines profitigatissimæ fidei, affabreque ad fallendi artem omnem composito non omnino taceam. Eum a sententia in se ejaculata a S. Flaviano in Synodo Constantinopolitana anno 448. ad Apostolicam Sedem appellasse testis est locuples imprimis S. Leo M. in epist. 7. aut 21. ad Theodosium Augustum: *Quamvis enim, ajens, Eutyches ad Sedem Apostolicam libellum doloris sui querimoniam miserit, breviter tamen aliqua prælibavit, asserens se Nicænæ fidei constituta servantem, frustra de fidei diversitate culpatum: Eusebii autem Episcopi accusatoris ejus libellus, cujus exemplaria ad Nos prædictus Presbyter misit, de objectionis evidentia nihil habebat.* Similia scribit in epist. 8, sive 20. ad S. Flavianum, a quo proinde certiozem fidei de universæ rei gestæ veritate vult: *Accepimus, inquit, libellum Eutychetis, qui se queritur, accusante Eusebio Episcopo, immerito communionem privatum, . . . adeo ut in ipso judicio libellum appellationis suæ se asserat obrulisse, nec tamen fuisse susceptum, qua ratione compulsus sit, ut contestatorios libellos in Constantinopolitana Urbe proponeret.* Quibus jungenda epistola 25. ad Julianum Coensem in edit. Cacciari, quem Synodo Ephesinæ vice S. Leonis interfuisse contendunt Valesius in notis ad Evagrii lib. 1. cap. 10, & Quesnellus in notis ad epist. 24. S. Leonis ad Flavianum: at verisimilius Julium Puteolanum autumant Baluzius in præfat. ad Concil. Chalced. n. 30, & Pagius ad annum 449. n. 9, & seq. Quamquam hæc vero illustria adeo sint, illustrari magis attamen queunt ex libello ipso ab Eutychete conscripto, quem ex MS. Codice Cassinensi descriptum, in Synodici capp. 222, & 223. intulit Christianus Lupus, cuique Codici sane cohæreere alterum Vaticanum animadvertit vir doctiss. Cacciarus. Mendacia equidem accumulavit eodem loci Eutyches, at de appellato ab se Leone M. ibidem hæc explicita habet. *De mea in Dominum, & Deum omnium Christum spe confidens, . . . invoco vestram Sanctitatem.* Pergens enarrare de impacta sibi hæreseos nota ab Eusebio Doryleensi, deque sibi indicta a Flaviano die ad rationem fidei suæ reddendam, cujus tamen ab se expositæ, scriptoque exaratæ nulla habita ratione,

vim sibi inlatam, latamque damnationis sententiam, cui fuga se subducere fuisset compulsus, postquam retulisset, in hæc, quæ ad rem faciunt, ad Pontificem effatur: *Ad Vos igitur Religionis defensores, & hujusmodi factiones execrantes confugio, . . . & obsecro, nullo mihi præjudicio facto ex his, quæ per insidias contra me gesta sunt, quæ visa Vobis fuerit, super fidem meam proferre sententiam, & nullam deinceps permittere a factiosis contra me calumniam procedere, & non excuti, & eximi de numero orthodoxorum eum, qui in continentia, & omni castitate 70. annos vitam peregit; ita ut in ipso exitu vitæ naufragium patiatur.* Quibus demum subiungit cum libelli exemplar accusationum, quas contra se Eusebius Synodo obtulerat; tum eum, qui ab se fuerat oblat, sed haud receptus. Explicitum est etiam de hac Eutychetis appellatione testimonium Seleuci Amaseni Episcopi relatum æt. ultima Concilii Constantinopol. sub S. Flaviano, & relatum æt. 1. Concilii Chalced. apud Harduinum tom. 2. pag. 198. Quid opus multis? Ad hæc confirmanda præterea conferre præstat apud Baluzium, nec non apud Clariss. Cacciari de hæresi Eutych. lib. 1. cap. 4. adnotationem Rustici S. Romanæ Ecclesiæ Diaconi, quæ constanter adfirmat vi litterarum S. Leonis M. Synodi Constantinopolitanæ sententiam in Eutychetem ejaculatam mansisse suspensam. Quæ plane, quid aliud, amabo, præfert, quam jus, & fas appellandi a Concilio ad Pontificem, reveraque ab Eutychete Pontificem fuisse appellatum, atque Pontificis infringendi latus a Concilio sententias potestatem?

Post quæ quis non demiretur summam hominum præsidenciam, dico Petri de Marca lib. 7. cap. 6; Launoii in epist. 3. ad Boetium; Quesnelli dissert. 7; & Dupinii de antiq. Eccles. discipl. dissert. 2, qui labili admodum, infirmoque fundamento suffulti pugnant Eutychetem, aut neutiquam appellasse, aut cum Romano Pontifice appellasse alios pariter Patriarchas, quibus, quod Romani est Pontificis peculiare, & proprium, commune jus facerent, & indistinctum. Atque quidem Petrus de Marca doctiss. Perroonio, & Johanni Davidio Quesnellus exprobrare non erubescere, quod Eutychetis appellationem perperam ex S. Leonis litteris probare, nec felicius ex S. Flaviani relatione, & re-

scrip-

Scripto, de quo mox, sint adnixa. At inquit Quesnellus: Liberato teste Brev. cap. 12. Eutyches litteras etiam ad Dioscorum Alexandrinum dedit. Utique, dedit & ad S. Petrum Chrysologum. Quid tum inde tamen? Num propterea Ravennatem Antistitem pariter appellatione pulsavit? Non dedit autem ad Dominum Antiochenum, neque ad Juvenalem Hierosolym., neque ad Anastasium Thessalonicensem; etsi duorum horum posteriorum mentionem fecisset antea in ea, quam ad Florentii Patritii aures insussuravit appellatione: non itaque ad Antistites istos appellationem interjecit. Eatenus ergo dedit ad Dioscorum hominem fluxæ, sublestæque fidei, atque similitates cum S. Flaviano gerentem, ut in partem pertraheret, perditæque causæ patronum faceret. Eatenus vero ad S. Leonem dedit, ut, si fieri potuisset, quod vir iniquus voto fingebar, contra S. Flavianum, proligatis rebus suis faceret propitium. Nec vero, uti Ofores isti obtrudunt, id abnegavit S. Flavianus, idest Eutychem revera appellasse, aut appellandi fas eidem fuisse inficiatus est, in epist. ad S. Leonem inquit: *Litteræ nobis datæ sunt vestre Sanctitatis, per quas sumus edocti, quia Eutyches libellos direxit Vobis plenos omni fallacia, atque calliditate, dicens iudicii tempore libellos se dedisse appellationis & nobis, & hic convenienti Sancto Concilio, & appellasse vestram Sanctitatem: quod nequaquam ab eo factum est.* Idest negat ab Eutyche in Synodo appellationem interpositam, absolute vero appellasse non negat; nam de hacce appellatione ab eo interjecta testes litteras acceperat a S. Leone. Pontifici proinde supplicans, ne hæretico homini pronas aures præberet, sed potius Concilii decreta in eundem comprobaret, subiungit. *Sanctissime Pater... propriam faciens communem causam... simul decernere damnationem adversus eum regulariter factam, & per propria scripta dignare.* Præstitit id Pontifex; sicuti testata est postea Synodus Chalcedonenfis in Synodica ad eundem, annuensque petitioni tam æquæ Flaviani celeberrimam illam reddidit epistolam de Incarnatione Dominica a Chalcedonenfi Synodo tanta cum reverentia suscepta, a tot in Orbem Episcopis, nec minus 1600, teste Eulogio apud Photium Cod. 230, subscripta; quæ olim legebatur in Ecclesia Romana tempore Ad-

ventus, quamque legi consuevisse in Ecclesiis Gallicanis ex fide MS. Biblioth. Regiæ probat Quefnellus.

Neque vero his moræ injiciuntur ex eo, quod Constantinus Monachus Eutychetis procuratorem agens in Concilio Constantinopolitano II. anno 449, procurante Chrysaphio Eunuchopartibus Eutychetis studentissimo, a Theodosio congregato Eutychetem dixerit appellasse ad Romanum Pontificem non magis, quam ad ejusdem Concilium, ac Patriarchas reliquos: *Eutyches*, inquit, dum legeretur damnatio, appellavit Sanctum Concilium Episcopi Romani, & Alexandrini, & Hierosolymitani, & Thesalonicensis: nam nulla fides Eutychiano illi adhibenda, quandoquidem teste S. Flaviano in laudata ad S. Leonem epistola, Eutyches nullam in Concilio appellationem interposuit: atque ita etiam testari, idest toto Concilii tempore non provocasse Eutychetem, leguntur Concilii Chalced. act. 1. Episcopi omnes, qui Synodo Constantinopolitanæ adfuerant: *A Reverendissimis Episcopis dictum est: nihil tale cognovimus dictum ab Eutychede de appellatione.* Sed & referunt eadem acta, quod Florentius Patricius, quem ab Imperatore Judicem poposcerat Eutyches, affirmavit, nonnisi absoluto Concilio ab Eutychete fuisse appellatum. Ad hæc quamvis Eutyches appellasse diceretur Romanum, Ægyptium, Hierosolymitanum, & Thesalonicense Concilium, constat tamen ad solam Apostolicam Sedem ab Eutychete delatos appellationis libellos, non etiam ad alias Ecclesias: Eutychetis ergo sententia sat erat, superque sola Apostolica Sedes, ut quæ Synodis Orientis superior esset, suæque causæ Judex supremus. Ulteriora non urgebo, siquidem spartam hancce jam pridem viri docti. Christianus Lupus dissert. 3. de Romana Eutychetis appellat., & Petrus Thomas Cacciari lib. 1. de Eutych. hæresi capp. 4. & 5. numeris suis omnibus absolverint.

Quam inique a Synodo Constantinopolitana sub S. Flaviano Eutyches appellavit, tam e contra æque S. Flavianus a pseudo-Synodo Ephesina ad Pontificem M. provocavit. Ideo enim, quod in Concilio Constantinopolitano auctor præcipuus fuisset ejaculatæ in Eutychetem sententiæ, vice repensæ a Dioscoreo Eutycheti studentissimo, in pseudo-Synodo Ephesina anno 449. ex 130. Episcopo-

scopis conflata, Eutychete absoluto, Synodi Constantinopolitanae actis rescissis, diris cunctis devotus, graduque deturbatus est; unaque cum ipso proscripti Episcoporum plerique, quos inter Eusebius Dorylaeus, Ibas Edessenus, Theodoretus Cyrensis, & Domnus Antiochenus. Quum itaque humana, divinaque ita, susque deque perverse agerentur, & contra jus, fasque omnia perperam fierent, S. Flavianus ad summum Pontificem S. Leonem, sicuti legitur in actis, appellavit, suaeque appellationis instrumentum Legatis Apostolicis Julio Puteolano (sicut ostendunt Baluzius, & Pagius, non Juliano Coensi, veluti volunt Valisius, & Quesnellus,) & Hilario Diacono, (non etiam Renato Presbytero, uti visum Batonio, Lupo, & Quesnello est; nam is quidem Legatorum quoque unus designatus fuerat, sed antequam Ephesum perveniret, in Delo Insula morte praeventus est, teste Autore Breviculi Eutychianistarum,) Legatis, inquam, tradidit: quam tamen persequi nequivit, siquidem in pseudo-Synodo injuriis, verberibusque postquam affectus pessime fuisset, Epipam, quae Urbs est Lydiae, in exilium amandatus brevi, eodem idest anno, Marcellino teste hominem exiit. Quamquam ab aliquibus, uti Liberato, traditur in ipso Synodi loco interfectus; ab aliis vero, ut Prospero Tyrone, postriduum ex acceptis plagis vita defunctus. Ut ut de ejus obitu, appellationis atramen ab eo interpositae testis est locupletissimus S. Leo M. in epist. 25. ad Theodosium Imperat., in qua sic de suis Legatis Eutychianorum conatibus obfirmate obfistentibus loquitur: *Quia & nostri fideliter reclamarunt; & eisdem libellum appellationis Flavianus Episcopus dedit.* Eam ob rem Concilii generalis celebrationem urgens subjungit: *Quam autem post appellationem interpositam hoc necessario postuletur, Canonum Nicaeae habitorum decreta testantur.* Nempe necessariam Synodum affirmat ad causae diligentioris, diffusioris, non etiam ad jus decretorie dicendum: nam alioquin in epist. 16. ad Flavianum, & 17. ad Theodosium apertissime asserit ad id Synodo opus neutiquam esse: Canone autem Nicænos commemorans designat Sardicenses, quos Ecclesia Romana acceptos tum veluti Nicænae Synodi appendicem habebat; tum sub eodem titulo, ac Nicænos legebat, quibus Episcopi ap-
pel-

pellantis, sicuti plus vice simplici dictum est, causa vel in Synodo Provinciali, vel a Legatis Pontificiis, vel ab ipso Pontifice retractanda præscribitur. Testis itidem illustris accedit Valentinianus III. Imperator. in epist. ad Theodosium libello per Legatos oblato Apostolicam Sedem appellatam a S. Flaviano referens : *Debemus dignitatem propriæ venerationis B. Petro Apostolo intermeratam conservare : quatenus Beatissimus Romanæ Civitatis Episcopus, cui Principatum Sacerdotii super omnes antiquitas contulit, locum habeat, ac facultatem de fide, & Sacerdotibus judicare : hujus enim rei gratia & Constantinopolitanus Episcopus Flavianus eum per libellos appellavit propter contentionem, quæ orta est de fide.* Eadem S. Flaviani appellatio fit etiam exploratissima ex Hilario Diacono in litteris ad Pulcheriam Augustam; ex Prospero Tyrone in Chronico, quod a S. Prospero Aquitanico editum interpollavit; & ex Liberato Ecclesiæ Carthag. Diacono in Bréviario hæresis Eutychianæ cap. 12.

Nec obest, quod Placidia Augusta ad Theodosium Imperat. scribens affirmarit a S. Flaviano libellum appellationis fuisse transmissum ad Apostolicam Sedem, & ad omnes Episcopos Occidentalis Ecclesiæ : & S. Leo ipse Synodum generalem intra Italiam celebrandam a Theodosio obnixè efflagitaverit. Nam Concilii auctoritatem Occidentalis in causa Orientalis Ecclesiæ tantam esse dumtaxat, quantam ipsi unus conferret Pontifex, id est juris dumtaxat esse Pontificis ratione Primatus, nequiquam vero Occidentalis Concilii, de Orientis negotiis dijudicare, istudque ad uberiores tantummodo causæ cognitionem adipiscendam a Pontifice adhiberi consuevisse, perspicuum erat, persuasumque. Alioqui cum S. Flavianus, tum S. Leo Concilio opus non fuisse ad hujus genus controversias dirimendas apprèbe agnoverant : ille quidem, quum in epistola ad S. Leonem inquebat : *Causa eget solummodo vestro solatio, atque defensione, qua debeat consensu proprio ad tranquillitatem, & pacem cuncta perducere ; sic enim hæresis, & turba, quæ propter eam factæ sunt, facillime destruentur, Deo cooperante per vestras Sanctissimas litteras : removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur : iste vero in epist. 16. ad eundem S. Flavianum, quæ affirmabat : Clem-*
tissi-

tissimus Imperator pro pace Ecclesiæ sollicitus Synodum voluit congregare : quamvis evidenter appareat rem , de qua agitur , nequaquam Synodali indigere tractatu : & in epist. 17. ad Theodosium repetebat : tam esse fidei evidentem causam , ut rationabilibus causis ab indicenda Synodo fuisset abstinendum .

Quam ob rem Quesnellus in Petri de Marca , & Johannis Launoji errorem descendens , ad quem accessit etiam Dupinius , æqui , justique æstimatori dignum se præstirrit , qui vapulet multis , dum pro suo præpostero ingenio inficiandi quæcumque Pontificiis juribus favcant , in disert. 8. de causa S. Flaviani , ab isto appellatum S. Leonem præfracta fronte pernegare non abstinuit . Qua vero ratione permotus ? Quia Synodus Ephesina legitime congregata jussu Principis , ac Romani assensu Pontificis recusari , sive repudiari nequibat . Quia a Flaviano Synodus utique fuerat appellanda ; siquidem nonnisi in Synodo appellantis causa discutienda erat , & dirimenda . Quorsum enim , attexit Quesnellus , alioqui Synodum agi toties apud Theodosium S. Leo institisset ? Cur non suo exemplo Tribunali vitiligitantes non stitisset , rem per semet discussisset , judiciumque decrevisset ? At enim ludere , & illudere illum ista obtrudendo voluisse oportet . Quid enim , amabo , quandoquidem Dioscorus propria facultate perperam Synodum facere adgressus , in Synodo divina , humanaque pervertere non destitit , Flavianum e loco inique deturbando , in orthodoxos Præsules dire , livideque desæviendo , nec locum deferendo , & honorem S. Leonis sive Legatis , sive litteris , quominus pseudo-Synodus istiusmodi rejiceretur , ac recusaretur prohibere potuit ? Quod si alteram legitimam haberi Synodum S. Leo quam desideravit , tam decrevit , argumento ei fuit afflicta S. Flaviani causa , turbatusque admodum rerum Ecclesiasticarum in Oriente status ; Synodum propterea deposcens adhiberi , tanquam peropportunum remedium ad prospiciendum fidei in Oriente collabenti , unitatique inter Episcopos sæde abruptæ . Cuncta cæteroqui per se Pontificem præstare potuisse ultrocitraque adfirmarunt Flavianus , Leo , Legati , Synodusque sive Constantino-politana , sive Chalcedonenfis , quæ denique , ut alibi dictum est , legibus a S. Leone præfinitis adquiescere officio duxit . Con-

fer, qui de hacce S. Flaviani appellatione egregie disputaverunt, præter Baronium, Bellarminum, & Perronium, viros doctiss. Christianum Lupum disert. 4; Johannem Davidium de Judiciis Canon. Episcop.; Johannem Antonium Blancum de potest., & polit. Eccles. lib. 3. cap. 5. §. 15; & Petrum Thomam Cacciari hist. hæref. Eutyech. lib. 1. cap. 9.

Huicce S. Flaviani appellationi succrevit ea, quam pari ex causa ad eundem Pontificem interposuit Theodoretus Cyrensis Episcopus, qui in eadem pseudo-Synodo Ephesina gradu pariter deturbatus, ad redimendam injuriam salubrius inire consilium nescivit, quam per appellationem ad S. Leonem P.M. appellare. Atque quidem appellationis istius ab se interjectæ testis est locuples ipsemet Theodoretus tum in epist. 113. ad S. Leonem, qua Oro, inquit, atque obtestor Sanctitatem tuam, ut rectum, ac justum Tribunal vestrum invocanti opem ferat, jubeatque ad Vos venire, & doctrinam meam Apostolicis vestigiis inhaerentem ostendere... Ante omnia, ut a Vobis docear, oro, an me oporteat in hac injusta depositione acquiescere, an non; vestram enim sententiam expecto: quod si judicatis manere me jusseritis, manebo; neque ulli deinceps hominum molestus ero; sed rectum Dei, Salvatorisque nostri judicium expectabo: tum in epist. 116. ad unum e Legatis S. Leonis, quem Renatum Presbyterum epigraphes præfert, ad Hilarum Diaconum tamen inscriptam verisimilius conjicit Pagius ad annum 449. n. 10, & 15; quem, apud Pontificem ut sequester accedat, deque rebus suis sollicitudinem induat, obsecrat, & obtestatur.

Neque dicas Theodoretum provocasse non tam ad Pontificem, quam ad Concilium, siquidem in hac posteriori epistola Pontificis Legatum obnixè rogat: *Ut Sanctissimo, & Beatissimo persuadeat, ut Apostolica auctoritate utatur, & ad Concilium vestrum advolare præcipiat.* Quia enim Pontificibus MM. in more positum vice plus simplici diximus, ut gravioris momenti controversias, nonnisi adhibita Synodi accurata consultatione, dirimerent, propterea Theodoretus eidem Synodo præsto se adfuturum scripsit; expressissime professus alioqui penes unum Pontificem juris istius summam integram stare. Neque rursus reponas Theo-

dore-

doretum loco redditum suo a S. Leone sententia non quidem peremptoria, velut loquuntur, sed dumtaxat provisoria, quandoquidem ipsius causa iterum in Concilio Chalcedonenſi ad examinis incudem eſt revocata; iſque poſt emiſſam fidei profeſſionem Synodi decreto Cyrenſem Eccleſiam recuperavit. Theodoretum etenim iccirco a Synodo Chalcedonenſi ad confeſſum admiſſum, & cum gradus honore receptum, quia a S. Leone loco ſuo fuerat reſtitutus, luce clarius liquet ex act. 1., ubi *Ingreſſiatur*, Synodi Patres inquirunt, *Reverendiſſ. Episcopuſ Theodoretuſ, quia & reſtituit ei Episcopatuſ Sanctiſſimuſ Archiepiſcopuſ Leo: & act. 8.* ubi Episcopuſ repetunt: *ſam dubitatio de Theodoro Reverendiſſimo Episcopuſ eſt ſoluta, quippe & Neſtoriuſ coram nobiſ anathematizavit; & a Sanctiſſimo Archiepiſcopo ſenioris Romæ Leone ſuſceptuſ eſt, & definitionem fidei a veſtra Religioſitate prolatam libenter ſuſcepit; & inſuper epiſtola memorati Sanctiſſimi Leonis ſubſcripſit.* Nec etiam Theodoro cauſam ullo modo retractari voluit Synoduſ, ſed ſimpliciter illum Leoninæ epiſtolæ ſubſcribere, ac Neſtorio anathema dicere: unde eadem act. 8. *Nihil relegi volumuſ,* inquirunt (ideſt haud relegi acta prioris iudicii a S. Leone finiti poſt appellationiſ libelloſ apud eundem interpoſitæ, de quo conſer epiſtolam 93. S. Leonis ad Theodoretum, atque Vigiliuſ Papæ Conſtitutuſ de tribuſ Capituliſ, quod tamen in omni cauſarum retractatione fieri debet:) *Modo anathematiza Neſtoriuſ.* Synodi ergo definitio, qua Theodoro reſtituta eſt Sedes, nihil aliud fuit, quam adhæſio Synodi decreto S. Leonis, quo pridem Theodoro ſedes fuerat reddita, uti ſimili modo actum circa S. Leonis epiſtolam ad Flavianuſ ab eadem Synodo alibi diximuſ. Et heic ſuaſ obtrudit gerraſ, Petro de Marca morem gerens, Queſnelluſ, Theodoroſ appellationem pariter inſiciendo. Sed ita levi, molliſque id agit brachio, ut contra in pugnam proſilire non ſit opuſ; diſpendiuſque ſit operæ, eam velle ejuſdem reſellendiſ apiniſ impendere. Eoque præſertim, quod ipſemet ſecum pugnet in eo, quod diſſiteri utique non audeat a Pontifice Theodoroſ querelaſ fuiſſe exauditaſ, eundemque in ſuaſ communionem admiſſuſ. Itaque oportet illum, nonniſi præcognita cauſa, abſolutuſ fuiſſe, puruſque ab omni hæ-

reſis macula judicatum. Quæ quidem formam judicii proculdubio præſeferunt, aut præſupponunt; ideoque judicium per appellationem a Theodoro poſtulatam fuiſſe probant; quæque perinde in Queſnelli recidunt caput. Plurimis hæc perſequi amplius non vacat, quæ alioquin optima in luce jam collocata legere eſt apud Lupum in diſſert. 5; & Cacciari de Eutych. hæc. lib. 2. cap. 5, quos, ſi placet, recolere poteris, nam ad alia mihi eſt modo properandum.

Atque quidem heic mihi obvenire opportune videor, ubi ſermonem inſtituam de Johanne Talaja, a Græcis Tabennioſita a Monafterii loco cognominato, Patriarcha Alexandrino in locum Timothei Eluri fatiſ fundi a Chatolicis ſucceſſo, qui, quia Acacio Conſtantinopolitano litteras ſuz inaugurationis mittere renuerat, Acacii hoc indigne ſerentis opera, & Zenonis Imperatoris juſſu e ſede ſua deturbatus, (ad ipſius locum implendum Petro Moggo Eutychiano homine accerſito,) ad S. Simplicium P. M. appellare compulſus eſt, uti legitur in Breviculo hiſtoriæ Eutychianiſt., & ut habet Liberatus in Breviario cap. 18. Romam quinimo proſectus S. Simplicio perſuaſit, ut pro ſua cauſa adverſus Petrum Moggum ſcriberet ad Acacium, quod tam prompte, quam pervolupe præſtitit Pontifex. Accepſis vero litteris Acacius quum reſpondiſſet, ab ſe Johannem Talajam pro Alexandrino Præſule minime haberi, Moggum autem Imperatoris juſſu in ſuam fuiſſe communionem admiſſum, commotus propterea graviſſime Pontifex Acacium multis non abſque minis objurgavit. Mortem interea obiit S. Simplicius: ipſius ideo ſucceſſori S. Felici III. libellum accuſationum contra Acacium obtulit Talaja, ſicuti reſert Evagrius lib. 3. cap. 18: quo accepto Pontifex miſſis Conſtantinopolim Legatis Vitali, & Miſeno juſſit Petrum Moggum loco expelli; Sedem Alexandrinam ſuo legitimo Antiſtiti reſtitui; Acacium vero malorum auctorem Romam venire, rationem eorum redditurum, quæ ei a Johanne objiciebantur. Acacii dolis, & artibus, ac Zenonis injuriis, & blanditiis adacti Legati Acacii communionem ſe polluerunt, Pontificia mandata prævaricati: quare Romana in Synodo 67. Epiſcoporum anno 484. ſacerdotio, & communionem ſpoliati ſunt;

Mog-

Moggus etiam, & Acacius diris cunctis devoti. Quandoquidem vero res in Oriente in dies magis turbabantur, nullaque spes affulgebat, ut in melius mutata Zenonis, & Acacii obduratione, suam Talajas recuperaret sedem, S. Felix, pristino reservato jure, eundem Nolanæ in Campania nobili præfecit Ecclesiæ, ubi demum fatis est functus. Hic hujusce exitus appellationis, de qua diserte agit S. Gelasius in Commonitorio ad Faustum, & in epist. 13. ad Episcopos Dardaniæ, quamque Petrus de Marca lib. 7. concord. cap. 10, non secus atque Quesnellus priorem S. Flaviani celeberrimæ nomine inscripserat, *Magni etiam momenti* affirmare non dubitavit. Quamquam postea implicare more suo non desinit, eoque per vim impellere, ut exinde tandem deduceret in omni appellationum genere Synodi generalis supremas, easque potissimas esse partes. Sed toties fictum, refictumque commentum egregie adeo explosit Christianus Lupus in disert. 4. de S. Flaviani appellat. cap. 5., ut hoc denuo labore desungi haud sit opus.

Locum potius facere heic præstat appellationi Stephani Larisæi in Thessalia Metropolitæ, qui Probiani unius ex suffraganeis suis, aliorumque improborum hominum factione, ab Epiphania Constantinopolitano Patriarcha nefaria juris inversione, gradu detrusus Apostolicam Sedem appellavit, misso per Theodosium Echinientem Episcopum appellationis libello una cum litteris SS. Damasi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Cœlestini, Sixti, & Leonis, quibus probabat ad Patriarchicum jus Romani Pontificis integrum, solidumque Illyricum semper pertinuisse: *Constat*, inquit, *Venerandos Sedis vestra Pontifices, quamvis in toto Mundo Sedes Apostolica Ecclesiarum sibi jure vindicet Principatum, & solam Ecclesiasticis causis undique appellare necesse sit, specialiter tamen gubernationi sua Illyrici Ecclesias vindicasse.* Quibus tam liquido, quam luculenter geminam, qua præfulget Romanus Pontifex cum Primatis, tum Patriarchæ dignitatem, ac prærogativam distinxit, ac prædicavit. Bonifacius II, qui tum Ecclesiæ Romanæ præerat, hisce acceptis Stephani appellationis litteris Synodum Romæ anno 531. habuit, quam Lucas Holstenius ex Barberina Biblioth. publici juris fecit.

Quid

Quid porro ea in Synodo decretum fuerit, non est compertum; siquidem acta Synodi ab Holstenio evulgata in calce mutila sunt: ab verisimilitudine tamen non abhorret Stephanum suæ Bonifacii sententia redintegratum fuisse Sedi: nam ad id nihil aliud præter Summi Pontificis sententiam reliquum erat desiderandum. Eodem collineat libellus appellationis ad eundem Pontificem Stephanum pariter Larissæi nomine interpositæ ab Elpidio, Stephano, & Timotheo Episcopis, quem Harduinus ex prælaudato Holstenio describit tom. 2. Concil. pag. 1117.

Ab hinc abludebat haud multum Hadrianus Thebanus Episcopus, qui a Johanne primæ Justinianæ Metropolitæ injuriam passus S. Gregorium M., quem propterea appellatione pulsaverat, innocentiae propriæ sollicitum vindicem obtinuit. Nam Pontifex lib. 3. alias 2. epist. 6. postquam asperrimis verbis gravissimum facinus ultus fuisset, quo ille obnoxium Episcopum tum criminis expertem, tum Apostolicam Sedem appellantem, dijudicare, & gradu dejicere fuerat ausus, a sacrorum comunione ad 30. dies suspendit, ejusque rescissa sententia, Hadrianum suæ restituit Ecclesiæ. Confer eodem loci epist. 7, qua Johannis Larissæi Hadriano quoque infesti molimina comprimit, conatusque intra æqui, justique terminos constringit. Affinis huic appellationi ea fuit, quam Johannes Lapsensis in Insula Creta Episcopus pari ex causa interponere compulsus fuit. Nempe a Paulo Cretensi Metropolitæ in Synodo Provinciæ nefaria juris inversione dignitate spoliatus, ad S. Vitalianum P. M. appellavit, a quo suæ redintegratus est sedi, gravissimis vero objugatus Paulus, idcirco potissimum, quod Johanni Apostolicam Sedem invocanti facultatem illuc proficiscendi intercepisset. Legendæ S. Vitaliani litteræ ad Paulum apud Labbeum tom. 6., quarum fragmentum describens P. Ludovicus Du Mesnil doctrinæ, & discipl. Eccles. lib. 32. n. 52. Johannem hunc Pappæ Episcopum denominat: quem constans est tamen Episcopum exegisse non Pappæ, quæ Urbs est Pisidiæ, ideoque haud obnoxia Cretensi Metropolitæ, sed Lampæ, ut habent Notitiæ Græcæ, seu verius Lappæ, uti legit Codex Ms. in Concilio Ephesino, & præferunt antiqui Nummi apud

apud Harduinum in Indice Geograph., quæ Urbs in Insula, Creta consistebat; ideoque Metropolitico juri Cretenfis Antistitis suffraganea.

Macarium Antiochenum Patriarcham ob Monothelismi hæresim, qua foede inquinatus erat, a Synodo VI. generali, sive Constantinopolitana III. anno 680. damnatum, atque a Constantino Pogonato in exilium ejectum, Romamque cum aliis eadem labe infectis apud S. Agathonem P.M. judicio experiri, dum dimissum, sit constantissimum ex Synodo VI. act. 1. usque ad 8, in qua demum percussus anathemate legitur, nec non pallio insuper, dignitateque Patriarchica exspoliatus; ex Synodo Nicæna II. act. 1; ex Anastasio Bibliot., sive, alius quilibet is fuerit, scriptore vitæ S. Leonis II; ac demum cum ex Divina sacra Constantini ad S. Leonem II., & ad Syodum Romanam, tum ex litteris ejusdem S. Leonis ad ipsum Constantinum Imper., quas describunt Labbeus tom. 6. pag. 1100, & seqq., & Harduinus tom. 3. pag. 1459. & seqq., vindicaturque adversus Baronium Pagius ad annum 683. n. 5, & seqq. Ex quibus triplicis, & manifestissimi erroris coarguitur Eutychius Alexand., dum tom. 2. Annal. pag. 324. scribit Macarium huncce ab anno æræ Christianæ 654., quo inauguratum affirmat, vix pervenisse ad annum 662, ideoque Synodi VI. epocham, quam perinde 16. annis deproperat, atque ad annum dumtaxat Christi 664. inepte retrahit, non attigisse; ac denique Constantinopoli ad obitum usque demoratum, nec Romam, nec unquam imo Antiochiam accessisse. Quod ad propositum nunc pertinet, Macarium adversus nonnullos, quibus suffragatus est Pagius Junior in S. Leone II, a Synodi VI. sententia appellasse propugnant Baronius ad ann. 682, & Binius in notis ad Synodum VI, ad quos accedere nec dubitavit Fleurius. Atque quidem conjecturam facere fas est ex Synodica Concilii ad S. Agathonem, qua Episcopi juxta tenorem litterarum, quas ab ipso acceperant, se processisse adversus Monothelitarum, primipilos, eorumque partiarios Macarium, Stephanum, & Polychronium affirmantes, rerumque perinde bene gestarum confirmationem infime deposcentes, *Iraque, inquit, Tibi, ut*
primæ

prima Sedis Antistiti Universalis Ecclesiæ, quid agendum sit; relinquimus, stanti super firmam fidei petram, libenter acquiescentes veræ Confessionis litteris a vestra paterna Beatitudine ad piissimum Imperatorem missis; quas ut a summo Apostolorum Veritæ divine perscriptas agnoscimus. Quibus, aut ego fallor, haud obscure significabant, siquid novi circa damnatorum hominum causam emergeret, ipsius potestati ab se integrum permitti. Colligi id ipsum licet ex epistola Constantini Imperatoris ad S. Leonem II. S. Agathonis successorem, qua referens tibi a Macario, Stephano, & Polychronio a Synodo VI. damnatis supplicatum, ut locum exilii Romam ad Pontificem mitterentur, eoque libentius se eosdem voti compotes facere, quod in ipsius potestate esset positum illos, si ad frugem regrederentur, suis gradibus redintegrare, Omnes, sic ait, scriptis precibus Serenitatem nostram communiter precati sunt, ut se ad vestram Beatitudinem mitteremus. Sic igitur fecimus, eoque ad Vos misimus, vestro Paterno iudicio omnem ipsorum causam permittentes. Confirmatur id autem ex altera ejusdem Imperatoris epistola ad Synodum Romanam, quæ prostat cum priori illa ad calcem Synodi VI, qua rursus de Macario, Stephano, & Polychronio verba faciens, Oecumenici, inquit, Concilii sententia Sacerdotali dignitate moti sunt, & ad Sanctissimi Papa probationem sunt transmissi. Ea ipsa sane de re, quem S. Leo exceperat loco, S. Benedictus II. Macarium, si desipere tandem desisset, Sedi restituere suæ paratus erat, pronusque, sicuti ex relatu Legatorum Hadriani I. habetur in Synodo Nicæna II. a. 1. in versione Anastasii: Romæ in exilio erat Macarius hæreticus a sexta Synodo missus; & 40. dies dedit ei spatium s. mem. Pater noster Papa Benedictus, & per singulos dies mittebat ad eum Bonifacium consiliarium suum, & commonitoriis verbis docebat eum ex divina Scriptura: & nunquam voluit corrigi. Hoc autem faciebat, ut persuaderet, & reciperet eum. Hominem itaque animo in hæresi obfirmatum, Synodi VI. confirmata sententia, SS. Leo, & Benedictus novo anathemate devinxerunt.

De Appellationibus Ecclesiæ Orientalis dicendi finem auspica-

picatum faciet celebratissima illa, quam S. Ignatius Patriarcha Constantinopolit. interposuit, quamque paucis illustrare nunc juvat, siquidem ad summam Romani Pontificis auctoritatem sub omnium velut oculos ponendam quammaxime conferat. S. Ignatius itaque (in historia Ecclesiastica hospitibus loquor) Constantinopolitanæ præfectus Ecclesiæ, Bardæ præpotentis hominis, quem tum ob pleraque ingentia flagitia, tum potissimum ob incestam cum Nuru consuetudinem sacrorum consortio jure interdixerat; Gregorii Syracusani Episcopi, quem schismatis, turbarum, seditionis, graviumque aliorum scelerum convictum in Synodo gradu suo dejecerat; (tum enim Sicilia Constantinopolitano Patriarchæ erat obnoxia, ex quo nempe una cum Provinciis Illyrici a Patriarchatus Romani jurisdictione Leo Isauricus eandem inique abstraxerat;) & Photii hominis quidem, qui opibus potentissimus, a secretis Imperatoris primus, & sæcularium litterarum eruditione nulli sane secundus erat, sed ambitionis æstu quoque impotens quam maxime, horum trium, inquam, præsertim conspiratione, Pseudo-Synodo anno 860. congregata, e dignitatis gradu fuerat deturbatus, inque exilium ejectus. Ad scelerum cumulum S. Nicolao I. P. M., obrepere cum Michael Imperator, tum Photius temere tentarunt, ille Photio, hic sibi, datis litteris, legatisque directis, invasum S. Ignatii locum confirmari obnixè obsecrantes. Atqui nihil sibi præcipitanter determinandum ratus prudentissimus Pontifex, e latere Legatos Rodoaldum Portuensæ, & Zachariam Anagninum Episcopos Constantinopolim in causam Ignatii investigaturos, non tamen de illa dijudicaturos direxit, datisque litteris ad Imperatorem, & ad Photium tum hujus ex laico in Episcopum subitanæ inaugurationem, contra decreta Concilii Sardicensis, suorumque decessorum Cœlestini I, Leonis M., Gelasii, & Hadriani, tum Ignatii sua absque conscientia nequiter attentatam exauctorationem improbavit, jubens interea Legatis coram, ac Synodo Ignatium experiri judicio; distractum insuper a Leone Isaurico Illyricum S. Romanæ Ecclesiæ restitui. Rem Apostolicæ Sedis non egerunt Legati, sed a Bardæ, & Photio qua minis infracti, qua

418 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

inflexi muneribus, turpissima prodicione sacræ legationis officium polluentes, Photio non tam præ fastu, quam præ furore impotenti favorem omnem desponderunt: quo in spem, ac fiduciam elatus Constantinopoli coacto anno 861. Concilio ex Episcopis 318, quos in partes suas pertraxerat, S. Ignatium ex Insula Mitylene, ubi tum exulabat, Constantinopolim revocat, injuriis in Synodo palam afficit, & proscindit; ut sponte dignitate se abdicet, commonet, idque constantissime renuenti, sævum, dirumque Synodi judicium subeundum comminatur. Tunc itaque S. Ignatius Judices tam iniquos ejurans ad Apostolicam Sedem iis superiorem appellavit: *Ego, inquit, non compareo; neque video vos Judices quidquam ex præscripto Ecclesiæ agentes, Photio tyranno non ejecto, ad cujus etiam mensam accumbitis, & cujus munera procul etiam stantes accepistis... Hujuscemodi ergo Judices non agnosco; ad Papam provoco, lubens judicium illius subibo.* Tum demum perlegi depoposcit Synodi Sardicensis Canonem 4; nec non S. Innocentii I. decretum in causâ haud absimili S. Chrysostomi, quo eundem jusserat prius in gradum restitui, quam judicio expiriretur.

Nihili appellatione facta tanquam reus infracti Canonis, quo cavetur, ne quis sæculari potestate usus Ecclesiasticam dignitatem adipiscatur, a pseudo-Synodo S. Patriarcha damnatur, ac veluti laica vi intrusus loco detruditur: frustra plus vice simplici tentatus, ut suæ abdicationi subscriberet, renuens satellitibus diris omnibus divexandus traditur, injuriis, carcere, inedia, cruciatibus. Proh justos superos! Inter hæc tamen Theognostus Archimandrita libellum Ignatii nomine conscriptum, quo tum S. Antistitis calamitates, & appellationem, tum Photii tyrannidem, & sævitiam complectebatur, Romam profectus S. Nicolao I. persemet obtulit. Notatu digna sunt inter alia hæc libelli verba. *Ignatius tyrannide oppressus... Summo D. nostro, & Beatissimo Præsidi, cunctarum Sedium Patriarchæ, S. Petri Principis Apostolorum Successori, Oecumenico Papæ Nicolao... Tu Sanctissi. Domine ostende in me viscera miserationum, & cum magno Apostolo & ipse dicas: Quis infir-*

infirmatur , & ego non infirmor ? *Intuere Majores tuos Patriarchas Fabianum , Julium , Innocentium , Leonem , & omnes denique , qui pro fide , & veritate viriliter decertarunt , illosque emulare , & vindex pro nobis tam indigna passis exurge .* Demirari interea summam hominum non tam audaciam , quam dementiam subit , qua Michael Imperator , ac Photius Leone oratore , ac litteris missis fuco plenis , atque ad fallendum compositis , Pontifici instare non extimuerunt , quatenus Synodi decreta rata facere vellet , & Ignatio quidem legitime locum , ademptum fateri , Photio vero delatum confirmare , acceptumque habere . Atqui Pontifici , si quis alter , perspicacissimo obrepere quis unquam poterat , aut subrepere ? Nam Nicolaus probe Photii detexit præstigias , Legatorum agnovit ignaviam , pseudo-Synodi comperiit tyrannidem , Ignatii commiseratus est casum : ideoque ann. 863. Romæ indicta Synodo in Legatos prævaricatores animadvertit , Patriarcham innoxium restituit , Photium pervasorem repulit , pseudo-Synodi attentata rescidit . Constat id totum ex S. Nicolai epist. 4. in edit. Harduini encyclica ad omnes Christifideles , qua nominatim Patriarchis Alexandrino , Antiocheno , & Hierosolymitano præcepit , omnibusque Orientis Metropolitibus , & Episcopis , ut subjectos populos prohiberent , quominus Photio factorum consortio conjungerentur . *Cunctis significamus , quoniam Sedes Apostolica nullo pacto Ven. Ignatium Patriarcham dignitatis propriæ privilegio nudari tam improvide patitur : sed magis repulso a S. Catholica , & Apostolica sacro Ecclesiæ viscere pervasore (Photio) Sanctissimum Patriarcham Ignatium in sui Sacerdotii dignitate manere . . . judicat , & decernit . Et ut vos hujus Sedis privilegium rite servantes , pari religione catholici , pari etiam Nobiscum super Ven. Ignatii Patriarchæ Sacerdotii recuperatione , & Photii pervasoris expulsionem eadem sentiat , Apostolica auctoritate vobis injungimus , atque jubemus .* Constat ex epist. 3. ad Michaellem Imperat. , qua rationem reddens , cur Ignatium respuere , viceque Photium recipere nollet : *Quia , inquit , S. Romanæ Ecclesiæ nunquam extitit mos improvide , vel injuste unum ejicere , & alterum subrogare ; sed magis studuit aqua-*

lance omnium librare, & juxta definire negotia. Objicienti vero ingentem Episcoporum numerum, nec eorum inferiorem, qui Nicæno interfuerant, ex quo conflata in Ignatium fuerat Synodus Constantinopolitana, reponit ab Ecclesia Romana Synodorum sententias non tam ex multitudine, quam ex justitia pendì, & perpendi.

Atqui consulere ad hæc potissimum juvat, & interest ejusdem Pontificis epistolam 6. ad Photium, qua præmissis de Sedis Apostolicæ divinis privilegiis verbis illis illustribus: *Quia Universitas credentium ab hac S. Romana Ecclesia, quæ Caput est omnium Ecclesiarum, doctrinam exquirat, integritatem fidei deposcit, criminum solutionem, qui digni sunt, exorant...* consequens est, ut quod ab hujus Sedis Rectoribus plena auctoritate sancitur, ... firmitus, atque inconcusse teneatur: Photium perstringere pergens tum ob id præsertim, quod impudenter dixisset Romanorum Pontificum decretales, quibus repentinæ laicorum ordinationes prohibentur, in Oriente receptas non esse, *Decretalia*, subjungit, quæ a SS. Pontificibus primæ Sedis Romanæ Ecclesiæ sunt instituta, cujus auctoritate, atque sanctione omnes Synodi, & Sancta Concilia roborantur, & stabilitatem sumunt, cur vos non habere, vel observare dicitis?... *Quod si ea non habetis, de neglectu, atque incuria estis arguendi: si habetis, & non observatis, de temeritate estis corripiendi, & increpandi.* Quam plane periocham ex S. Nicolao apposite produxisse legitur Hincmarus Laudunensis tom. 2. oper. pag. 374. Postremo Photio denuntiat, nisi in deterius incidere malit delictum, ut ab Ignatii loco, ipsi ab se confirmato, invadendo deinceps abstineat. Confer ejusdem Pontificis epistolas 1. ad universos Christifideles aët. 7. Synodi VIII. insertam; 2. ad Michaellem Imperat., quæ extat aët. 4. ejusdem Synodi; 7, 8, & 9. ad eundem Imperat.; quibus de Romani Pontificis supra Synodos, cæterosque Patriarchas dignitate collocati divinis prærogativis diserte, diffuseque pertractat, atque inter alia ea, præsertim de re S. Ignatium illicite, ac illegitime depositum affirmat, quod Apostolica Sede inconsulta dignitate fuisse depositus: quod Maximi, Nestorii, Acacii, Anthimi, Sergii, Pyr-

Pyrrhi, Pauli, & Petri exemplis comprobatur, qui non nisi Romani Pontificis auctoritate Sacerdotali gradu amoti sunt. Photianam proinde pseudo-Synodum illegitimam evasisse, roborisque expertem, ideo quod Pontificis nullo præhabito consensu fuisset celebrata: quod pseudo-Synodorum Ephesinæ sub Dioscoro, & Constantinopolitanæ ab Iconomachis celebratarum exemplo confirmatur, quæ quia Pontificis assensu caruissent, in cassum omnino cesserunt. Quare de Ignatio, & Photio statui nihil mitius, nihilque melius posse definit, quam ut Romanam uterque conveniat iudicio apud se experiturus: *Quoniam*, inquit, *quum secundum Canones, ubi major est auctoritas, iudicium inferiorum sit deferendum, ad dissolvendum scilicet, vel ad roborandum, patet profecto Sedis Apostolicæ, cujus auctoritate major non est, iudicium a nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus liceat judicare iudicio. Si quidem ad illam de qualibet Mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permixtus.* Quam sententiam SS. Bonifacii ad Rufum Thesalon., & Gelasii in Commonit. ad Faustum Magistrum idoneis testimoniis confirmat. Recolere etiam juvat reliquas a S. Nicolao hacce de causa exaratas epistolas roboris Apostolici, auctoritatisque refertissimas, veluti 10. ad Clerum Constantinopolit.; 11. ad Photium; 12. ad Bardam; 13. ad S. Ignatium; 14. ad Theodorum Augustam; 15. ad Eudoxiam Imperat.; & 16. ad Senatores Constantinopolit., quarum hæc summa: Photium tum dignitate, quam pervaserat, fuisse exspoliatum, tum diro anathemate perculsum, a quo, nonnisi in mortis articulo, a nemine esset absolvendus; neminique licere deinceps eidem communione sociari: ex adverso S. Ignatium in pristinum gradum restitutum; unaque suis redintegratos sedibus, qui in Photiana pseu-Synodo fuerant deturbati; cum iisque sacrorum incundum esse consortium.

Quibus, potiusquam ad meliorem frugem regrederetur, in furorem, rabiemque abreptus Photius coacto Conciliabulo eò processit impietatis, ut in Pontificem M. anathemate, prohi facinus! animadverteret, quodque ad facinoris cumulum fecit, tam grandi impietati Episcopi 21. pari furoris æstu perciti syn-
gra-

grapham apponere suam non extimuerunt, reliquis una voce reclamantibus: *Non est justum in Summum, & Primum Pontificem præcipue ab inferiori quomodolibet sententiam proferri.* Quinimo datis ad Patriarchas, & Episcopos Orientis omnes encyclicis S. Romanæ Ecclesiæ multos impropere errores occipit: ad hæc congregata pseudo-Synodo altera anno 867. iterato anathemate in S. Nicolaum remeritate inaudita excanduit; negotiumque sollemnis ab Ecclesia Latina separationis proposuit, studioque, quo posset, majori promovere molitus est. Exinde Græcanici schismatis epocha repetenda. Ex adverso S. Nicolaus exarata ad Gallicanos Episcopos doctrina instructissimos epist. 70, qua objecta a Photio in Ecclesiam Romanam recenset, ac inter cætera istud, quod schismatis caput reputandum erat: *Quando de Romana Urbe Imperatores Constantinopolim sunt translati, tum & Primum Romanæ ad Constantinopolitanam Ecclesiam, transmigrasse, & cum dignitatibus (Regiis) Ecclesiæ Romanæ privilegia translata fuisse:* vehementer est adhortatus, ut ad objecta illa retundenda pro virili portione se se compararent: quam quidem provinciam protinus in se suscipientes præ aliis egregie exornarunt Hincmarus Remensis, Odo Bellocensis, Æneas Parisiensis, & Ratramnus Corbejenfis; de quibus adeundi Flodoardus lib. 3. capp. 17, & 23; Dacherius Spicileg. tom. 2, & 7; ac Dupinius tom. 7. Bibl. Eccles. Inter hæc interfecto Michaeli Imperatori subrogatus Basilius nihil antiquius habuit, quam actutum Photium loco deturbare, inque Monasterium detrudere; S. Ignatium ab exilio reducere, suæque dignitati restituere; horumque diligenter certiore Pontificem facere, obnixè deprecans, ut de his, qui a Photio fuerant ordinati, ac de iis, qui ordinati ab Ignatio ad Photium defecerant, sententiam diceret. Inserta isthæc Basilii ad Pontificem epistola legitur act. 3. Synodi VIII. Scripsit etiam S. Ignatius Pontificem de causa lapsorum in Photiano schismate consulens, se ab Imperatore in vim sententiæ ab ipso Pontifice latæ suo loco reintegratum referens, deque Romani Pontificis divinis prærogativis egregia retexens. Verum ramentum viri sancto S. Nicolao, epistolæ Basilii, & Ignatii redditæ sunt Hadriano II, quibus acceptis congregata an-

no 868. Synodo acta omnia Photianæ pseudo-Synodi igni devoveri jussit: Photium iterato anathemate devinxit: Lapsis, modo decessoris sui decretis morem gererent, ac Photium ejurantes, ad Ignatii partes transirent, communionem suam indulsit. Postremo Synodum VIII, hoc est Constantinopolit. IV, celebrari imperavit anno 869, impetravitque, in qua contra Photium a S. Nicolao, ipsoque Hadriano prolata vice plus simplici sententia executioni demum est demandata: de quibus, quia abunde Par. 1. Art. II. §. IV. disputatum est, heic obiter indicasse satius habeo. Atque hic quidem celeberrimæ hujusce appellationis exitus coronidis loco appositæ earum, quas hætenus ex Orientali Ecclesia breviori, qua potui, oratione recensui.

Gradum nunc referendo ad Appellationum specimina; quæ in Ecclesia Occidentali a prisca ætate ad postremam hanc nostram ad Romanum Pontificem interpositæ passim leguntur, ea quum frequentiora, ac infinita propemodum fuerint, omnia proinde exculpere propositum non est, nec imo, persequi, etsi vellem, facile possem, sed potius aliqua, eaque præstantiora delibare satius duco. Inter hæc itaque principio succurrit Privati Lambesitani in Africa Præfulis exemplum, qui a Synodo 90. Episcoporum damnatus, postquam frustra ad Donatum Carthaginensem Primate appellasset, ab eoque tantum abest, ut exaudiretur, ut potius Synodi confirmata sententia, Encyclicis literis ubique in Africa hæresis nomine fuerit denuntiatus, cum a Synodi, tum a Donati sententia ad S. Fabianum P.M. provocavit: in quo tamen pessimæ causæ suæ nactus est peiorem successum. Confer S. Cypriani epist. 30. ad Rom. Clerum, & 55. ad S. Cornelium. Apposite heic vir cl. Franciscus Hallier Episcopus Cavalicensis lib. 4. de Hierarch. Eccles. cap. 2. animadvertit indubitatum Africanis Præfulibus fuisse supremum Pontificis jus Synodorum infringendi sententias. *Ad quid*, inquit, *Romani Pontificis judicio iterum dampnarentur, qui ab Africanis damnati essent, nisi ejus sententia potuissent absolvi?*

Meminit S. Cyprianus in præcitata epistola ad S. Cornelium alterius appellationis, quam Felicissimus, & Fortunatus, ideo quod Lapsis indiscriminatim, prætermisiss Cæonicæ pœnitentiæ

nitentiae gradibus, pacem, & communionem nec denegari, nec differri contenderent; atque sævum adversus S. Cyprianum in Ecclesia Carthaginensi schisma conflasset, Ecclesiae aditu, christianisque sacris interdicti, a Cypriani sententia ad S. Cornelium interjecerant. Atque quidem apud Pontificem quammaxime conqueritur, quod Fortunatum pseudo-Episcopum, qui una cum facinoris Sociis, iisque ipsis, qui sacrilegas ei manus imponere fuerant ausi, Privato, Felice, Jovino, Maximo, & Reposto, Romam ad solum Pontifici faciendum advenerat, appellentem ab se non extemplo repulisset: siquidem communi Africanorum Antistitem consensu fuisset constitutum, ut ibi causa audiat, ubi crimen esset admissum: *Nisi, subtexit, si paucis desperatis, & perditis minor videatur esse auctoritas Episcoporum in Africa constitutorum, qui de illis jam judicaverunt.* Quibus S. Doctoris verbis apertissimam vim plane intulit, abusuque nefario in alienum ab ipsius germana intelligentia sensum intorsit Johannes Fellus, dum de suo commentus est S. Cypriano Iudice pro desperatis, & perditis habendos quotquot esse, quibus minor videatur auctoritas Episcoporum in Africa, quam vel Cornelii ipsius in Petri Cathedra Romae consecretis. Non, inquam, sententia ista quam prapostera, tam perversa S. Cypriano hæserat, ut potestate se, Africanosque Episcopos Pontifici Romano præferret, sed eò dumtaxat collineabat, ut cum Africanis Præfultibus Fortunatum, Privatum, Felicem, Jovinum, Maximum, & Repostum, adversus quos Africanorum iudicium paullo ante retulerat, quosque imo desperatos, & perditos denominaverat, non ideo quod Romam appellassent, sed quod infandis sceleribus infames evassent, dirumque schisma commovissent, conferens, Africanorum Episcoporum auctoritatem paucorum horum schismaticorum auctoritate minorem videri nequaquam debere diceret.

Neque feliciori conjectura intimum S. Cypriani sensum assequuti sunt Petrus de Marca, Quesnellus, Fleurius Instit. Canon. par. 3. cap. 23., & Natalis in hist. Eccles. ad sæcul. IV. dissert. 28, dum ex laudatis verbis conficere autumarunt S. Cypriani

priani ætate Episcoporum ad Apostolicam Sedem appellationes usu nondum venisse . Enim vero in æstimatione S. Cypriani Fortunatus revera Episcopus non erat , sed unus dumtaxat e Clericorum numero : unde eidem erat in votis , ut statutum Ecclesiæ Africanæ , cujus testis accedit S. Augustinus epist. 162 , sacrum , & integrum staret , quo Cleri inferioris causæ in Africa dirimi utique debebant , nullatenus ad transmarina tribunalia trahi . Fortunatus ex adverso , quia tanquam legimum se habebat Episcopum , appellandi ad Pontificem M. aditum sibi haud interclusum existimavit : sed & S. Cornelius eadem Fortunati causam veluti causam Episcopi considerans , ad suum trahere tribunal non dubitavit . Cæterum non Episcoporum certe , sed Cleri inferioris dumtaxat appellationes ad transmarina referri tribunalia Africanis Episcopis inivsum evenisse , sit exploratum , ut me innuisse jam memini , ex Codic. Afric. Eccles. Can. 28 , & 123 . Confer & S. Cypriani Epist. 49 . ad S. Cornelium , ubi Novatum Felicissimo Romanæ profectio- nis comitem adjungit , ejusdemque appellationis participem , haud obscure indicat .

Antequam vero ad alia appellationum exempla in eadem Africana Ecclesia usitata deveniam , recta temporum ratio exigit , ut ad eam obiter excurram appellationis speciem , qua Basilides Emeritæ in Hispania Episcopus Apostolicæ Sedi fucum , ludumque facere non ambegit . Hic gravissimis sceleribus prægravatus , quippe libellaticus fuisset , & blasphemus , Episcopatu fuerat abdicatus , ut pœnitentiæ legibus satisfaceret . Quo loci dictum accipi debere , non secus atque decretum S. Cornelii Papæ apud S. Cyprianum in epist. 68 , de pœnitentia privata conjicit Petrus Coutantius in Notitia epistolarum S. Cornelii non extantium , n. 8 , & seqq. , existimans Clericos majores publicæ , solemnisque pœnitentiæ legibus Ecclesiæ decreto nunquam subjacuisse : E contra Johannes Morinus lib. 4. de Sacram. Pœnit. cap. 12 . exinde , non secus atque ex epist. 59 . S. Cypriani , eruere non dubitavit majores Clericos tribus primis Ecclesiæ sæculis , quemadmodum laicos , eisdem pœnitentiæ publicæ modis fuisse obnoxios : qua de re disputare uberius hic non est locus . Verum

Part II.

H h h

Basi-

Basilides cupiditate incensus suam recuperandi dignitatem, atque præteritorum scelerum facile oblitus, Romam profectus S. Stephano P.M. subrepsit, vel obrepfit, ab eoque, ut sibi sua restitueretur sedes, obtinuit, teste S. Cypriano in epist. 68. Qua de re gravissimis litteris apud Africanos Hispaniarum Episcopos expostularunt, ut constet ex cit. epist. S. Cypriani, qui tamen a S. Stephano culpam omnem amolitus, in Basilidem, a quo dolo, & fraude deceptus is fuerat, rejecit: *Neque enim, inquit, culpandus est ille (Stephanus), cui negligenter obrepsum est, quam hic (Basilides) execrandus, qui fraudulenter obrepfit.* Qualis rei exitus fuerit, Ecclesiastica monumenta non ferunt: existimare pronum est tamen eum fuisse, qui consuevit: videlicet, quod sicut ab Ecclesia Romana legitime obtentæ indulgentiæ semper obtinuerunt, sic illicite impetratæ nunquam fuerunt ratæ, & firmæ. Confer Pamelium in notis ad hanc epistolam, quibus pretium accedit ex eo, quod ibidem S. Cyprianus adjungit de Martiali Emeritenfi, qui sub id temporis ab Episcopatu submotus, ejusdem fallaciæ usum fecit, ut abrogatam dignitatem, cui vehementer inhiabat, S. Stephani auctoritate sibi reddi impetraret: num vero compos voti evaserit, res in obscuro jacet.

Regrediendo nunc ad Africanam Ecclesiam, scriptorum adeo sermone trita evasit, ac mihi toties celebranda evenit S. Cæciliani Carthaginensis Antistitis causa per appellationem ad Pontificis M. tribunal tunc ab se, tum ab Donatistis delata, ut dicere denuo non tam pigeat, quam pudeat. Unum tamen adhuc, vel alterum observatum dignum adjungere dictis non distædet. Quia vitiligatores non desunt, qui Cæcilianum proprie appellasse negant, ego quidem dabo hoc illis haud difficulter, dummodo, vice mihi reddita, neque denegent Cæciliani causam ad supremum Apostolicæ Sedis Tribunal fuisse tam deferendam, quam reapse delatam sive a Donatistis, sive a Constantino Imperatore devolutam, atque in formam appellationis transmutatam. Prolatam vero a Pontifice M. sententiam peremptoriam fuisse, postquam nullus amplius superfuert locus Synodicæ revisioni, ac retractationi, sed in Pontificia sententia penitus fuerit quiescendum.

dum. Totum id enim auctoritate, auspicioque adfirmo cum S. Optati lib. 1. circa finem, qui postquam relata Pontificis sententia Cæciliani judicium clausum dixisset, concludit: *Sufficit ergo, & Donatum tot sententiis percussum esse, & Cæcilianum tanto judicio esse purgatum*: tum S. Augustini plurimis in locis, ac præsertim epist. 43, alias 162, qui de Cæciliano pariter a Donatistis impetito loquens: *Pesiet, ait, non curare conspirantem multitudinem inimicorum, quum se videret & Romanæ Ecclesiæ, in qua semper Apostolica Cathedra viguit Principatus, & ceteris terris, unde Evangelium ad ipsam Africam venit, per communicatorias litteras esse conjunctum, ubi paratus esset causam suam dicere, si adversarii ejus ab eo illas Ecclesias alienare conarentur*. Perperam vero, ut Calvinum præteream, Launojus in epist. ad Jacobum Boetium, & Bossuetius defens. declar. lib. 14. cap. 10. ex S. Augustino probare se posse autumant Cæciliani causam jam a S. Melchiade definitam novo examini in Synodo Arelateni quam factò suppositam, tam jure fuisse supponendam, ac proinde concludi plane a Pontifice ad Concilium appellare fas esse. S. Augustinum in præcit. epistola probe audire jubent, ubi sic loquitur: *Ecce putamus illos Episcopos, qui Romæ judicarunt, non bonos fuisse Judices? Restabat adhuc Ecclesiæ universæ Concilium, ubi etiam cum ipsis Judicibus causa posset agitari*. Immaniter, inquam, ab S. Augustini mente aberrant: iis enim verbis Concilio generali opus fuisse neutiquam significare intendit, sed quod solum generale Concilium superesset ad illorum impudentiam compescendam: multoque minus ad illud appellari a Pontificis judicio licere significavit; siquidem cum ipsismet Judicibus (Romanæ scilicet Synodi) causam agitari iterum tam debuisse, quam potuisse dicat: quum tamen ii, a quibus provocatur, Judices in sequiori judicio sedere omnino nequeant.

Neque magis ad veritatem accederet, & S. Augustini mentem attingeret, qui ex depostulatione Synodi post S. Melchiadis sententiam, secutaque indictione Synodi id ipsum inferret, fas fore nempe a Pontifice ad Synodum provocare, ut plus vice simplici monuisse me memini: nam Donatistas a Synodo Are-

H h h 2

latensi

latensi damnatos, sicut hominibus fursuris hujusmodi, pro-
jectæ hoc est conscientie, profligatique pudoris est familia-
re, e vestigio ab Arelatensium Patrum judicio pariter appel-
lare, atque quidem ad laicam potestatem, non depudit. Qui
de his uberius erudiri desideret adhuc, ei auctor ero, ut ni-
hil dicam de antiquioribus historiae Ecclesiasticæ, hæresumque
tractatoribus, ut adeat ex nostris Franciscum Balduinum in hist.
Collat. Carthag.; Franciscum Harlæum lib. 1, & 2. de reb. Eccles.;
Johannem Launojum epist. 1. part. 5; disert. de plenario Conci-
lio apud S. Augustinum; disert. adversus Johannem Nicolai,
& Davidium; Johannem Nicolai in disert. 1, & 2. de Concilio
plenario adversus donatistas; Davidium in respons. ad obser-
vata Launoji de eodem plenario Concilio; Emanuelem Sche-
lestratium antiq. illust. par. 2. disert. 1. cap. 7; & in disert. de
Ecclesia Africana; Tillemontium tom. 6. Monum. hist. Eccles.;
Henricum Vallesium in disert. de Schism. Donatist. subjecta,
ejusdem notis in Eusebii hist. Eccles.; Norisium hist. Donatist.,
aliosque: ex Protestantibus autem, si licet, Thomam Ittigium
in hist. Donatist., & disert. 2. heptadis in append. de hære-
siarchis; Melchiorem Leydecherum in disert. de Schismate Do-
nat., & hist. Ecclesiæ Afric.; Davidem Ancillonum in Miscella-
neis Criticis tom. 2. pag. 431, & seqq.; Hermannum Witsium
disert. ultima Miscellan. tom. 1., aliosque: e quibus Vejeli-
us, ut Symmistas suos ab invidiosa, quam ipsis Theologi nostra-
tes inurunt, nota abstergeret, causam Donatistarum inter, &
Protestantium ingens discrimen intercedere hoc de argumento
libro inscripto demonstrare adnixus est.

Priscillianum una atque Instantinm, & Salvianum Episcopos,
a quibus & ipse in Labinensem, sive Abukensem pseudo-Episco-
pum subinde inauguratus est, hæresis nomine a Synodo Cæsaraug-
ustana proscriptos, sacraque Gratiani Imperatoris sanctione in
exilium pulsos, ad perditæ causæ suæ meliori, quo possent,
modo prospiciendum, id capeffivisse consilii, ut Romam pro-
ficiscerentur, apud S. Damasum P. M. suspicionem omnem pur-
gaturi, sed a Pontifice repulsam passos, postquam frustra in
S. Ambrosii gratiam irrepere tentassent, ideo ut pacis seque-
strem,

strem, opinor, apud Pontificem facerent; demum, uti desuperatorum moris est, a Synodo Burdigalensi denuo se damnandos præsentientes ad Maximum Imperatorem provocasse, quem tamen infestissimum sibi experti sunt, affirmant, & confirmant Severus Sulpitius lib. 2. hist. Sacræ cap. 61; S. Prosper in Chron., & Idacius Lemicensis in Gallæcia Episcopus in Chron. ad ann. 386. in Bibliot. PP. edit. Lugd. tom. 7; apud Sirmondum tom. 2. oper. 3; Duchesnium tom. 1; Aguirræum tom. 2. Concil., & Scaligerum in thesauro temporum. Quesnellus capta hinc occasione Pontificis Romani jura lædendi, & lacessendi, quærit sollicitus, quid causæ intercesserit, cur S. Damasus appellantes nec ad faciem suam, admittere voluerit: respondet vero eam sibi videri sane rationem, quod Synodus Cæsaraugustana Can. 5. statuisset: *Ut hi, qui per sententiam Episcopi ab Ecclesia fuerint separati, ab aliis Episcopis non sint recipiendi*: subjuncta eadem poena in eos, qui suscipere posthac præsumerent. At responsum tam audax, quo Romanus Pontifex Synodi Provincialis decretis subjugatur, quis æqua, patientique aures excipiat? Quis vero in historia Ecclesiastica tam hospes, qui ignoret Pontificibus Summis nihil frequentius, quam homines quoquomodo damnatos a Synodis humaniter audire, ac sicubi dignos habuissent, exaudire? Cujus rei pleraque quidem specimina contra Quesnellum appositè prolata a Cl. Lupo prostant legenda apud ipsum in disert. 1. de Gallic. Eccl. appell. cap. 7; ac plurima ego quoque articul. seqq. prosequar.

Cælestii Pelagii discipuli appellationem, ad quam nunc devenio, tam multa circumstant, atque ad illud summum Apostolicæ Sedis jus, de quo disputationem institui, illustrandum concurrunt, ut paullo amplius ei immorari quam juvet, tam intersit. Contra Pelagium, & Cælestium habita est itaque Carthaginensis Synodus circa exitum anni 411, teste S. Augustino epist. 157, Paulino S. Ambrosii Diacono auctore, qui Cælestium multiplici ex capite, ac signatim de hæresis capitulis sex, (quibus adjungendum septimum ex Mario Mercatore illud diligenter adnotante), ad Aurelium Carthaginensem Antistitem delulerat, in eaque hæce ex capitibus hæresis revera convi-

ctus

ctus anathemate confixus fuerat, atque a fidelium communione expulsus. Constat id ex epistolis Synodorum Carthaginensis, & Milevitane anno 416. ad S. Innocentium I. exaratis. Ad hanc declinandam sententiam eò primum se recepit versipellis homo, ut Apostolicam Sedem appellaret; quamquam postea appellatione postposita, a S. Innocentii I. P.M. iudicio sibi metuens, Ephesum sibi potius duxerit profugiendum. Prosequitur hoc torum Paulinus in libello adversus Cælestium oblato S. Zosimo apud Coutantium pag. 963, Cælestium appellationi intra tempus legibus præfinitum defuisse perhibens: (cavetur enim Cod. Theod. lib. 11. tit. 30. L. 45, ut appellationes transmarinæ intra anni spatium agantur: Cælestius vero non nisi sexennio post Romanum Pontificem adivit): quodque pejus egisse subjungit Paulinus, Ephesi presbyteri gradum appetiit, antequam Romæ ad conspectum Pontificis compareret, purgaturus se se, ac communionem, qua privatus fuerat, recuperaturus. Appellatam a Cælestio Apostolicam Sedem, quamvis, qui inficiaretur pro ingenio, non defuerit, affirmant tamen Marius Mercator Commonit. cap. 13 Paulinus in libello præcitato; S. Zosimus in epist. 2, & 3. ad Africanos Episcopos, & Facundus Hermian. lib. 7. cap. 3.

Posthæc adversus Pelagium, & Cælestium indicta est Synodus Hierosolymitana anno 415, in qua Orosius Presbyter Hispanus comperiens Johannem Hierosolymitanum Synodi Præsidem judicem parum æquum, atque ad Pelagii partes propensum, id sapienter egit, ut Synodus totius causæ integrum iudicium ad S. Innocentium remitteret, sicuti refert Orosius ipsemet in Apolog. capp. 2, 3, & 4. Synodi hujusce Hierosolymitanæ acta, tanquam a Novatiano quopiam conficta, rejecit Wistellius Carmelita tom. 2. Vindiciarum lib. 3. sect. 5. Orosio vero Apologiam suppositam fuisse autumat Jansenius Yprensis. At utriusque censuram una simplex evertit lectio S. Augustini libro de gestis Pelagii, quo loci ea omnia, quæ in apologia habet Orosius, retexit. Videbis Norisium lib. 1. hist. Pelag. cap. 7; Garnierum disser. 2. in Marium Mercat., & PP. Maurinos in præfar. ad Tom. 10. operum S. Augustini. Eodem anno Diospolitana Synodus habita est, in qua lectis Herotis Arelatenis, & Lazari Aquis Episco-

Episcoporum libellis accusationum contra Pelagium, & Cælestium, Pelagius præsens objecta errorum capita ancipiti responsione non tam diluit, quam delusit, facileque Patres Diospolitanos fefellit Græcis Latinus homo respondens; unde ab iis errore facti deceptis absolutionem suffuratus est, atque fidei purus, integerque pronunciatus. Porro Palæstinam Synodum, etsi decreta Pelagium hæresis expertem declarasset, ejudem hæresim haud admisisse, sed imo damnasse docent S. Augustinus lib. de gestis Pelagii capp. 21, & 35; lib. de peccato Orig. capp. 8, & 16; & lib. 5. contra Julian. cap. 53 S. Innocentius I. in epist. 5. ad Africanos Episcopos apud S. Augustinum lib. de peccato Orig. cap. 9; & S. Prosper. in Carm. de Ingratis cap. 2. Quam in rem legendi, quos mox laudavi, Norisius, & Garnerius, necnon Natalis hist. Eccles. ad sæcul. V. dissert. 1, & seq.

Gestorum in Palæstina Synodo certior ab Orosio, qui Palæstina in Africam se contulerat, factus Aurelius Carthaginensis, altera Synodo anno 416. Carthagine indicta ex Episcopis 68. in Cælestium iterum, Pelagiumque anathematis telum intorsit, missaque Synodica una cum Synodi actis ad S. Innocentium P.M. obsecravit, ut Synodi gestis assensu suo accederet: *Hoc itaque gestum*, inquit, *Domine Frater, sanctæ caritati tuæ intimandum duximus, ut statutis nostræ mediocritatis etiam Apostolicæ Sedis adhibeatur auctoritas*. Quin etiam Milevi in Numidia eodem anno 416. habita est Synodus 61. Episcoporum, a qua quidem Pelagii, Cælestiique diligenter discussa causa est; nihil interea adversus illos decretum, sed integrum causæ judicium, supremumque ad S. Innocentium delatum, Synodica epistola data, cujus notatu digna verba illa: *Arbitramur, adjuvante misericordia Domini Dei nostri, qui Te & regere consulente, & orantem exaudire dignatur, auctoritati Sanctitatis tuæ, de SS. Scripturarum auctoritate depromptæ, facilius eos, qui tam perversa & perniciose sentiunt, esse cessuros*. Dixi in hac Synodo Milevitana II. nihil decretum: etsi enim in Conciliorum collectionibus eidem attribuantur Canones 27, e quibus plurimi adversus Pelagianos adornati leguntur, nullos actamen Canones in ea conditos, sed eos ad Synodos alias Africanas esse referendos

acce-

acceptos, recte admonent viri Eruditi Baronius ad annum 402. n. 55; Garnerius dissert. 2. de Synod. adversus Pelag.; Norisius lib. 7. hist. Pelag. cap. 103 & Pagius ad annum 416. n. 17. S. Innocentius Africanorum Patrum acceptis relationibus, eorum laudata religione, qua gravissimam causam ad suum tribunal detulerant, ad quod utique difficiles fidei, disciplinæque causas deferendas edisserit, Pelagium, Cælestiumque damnavit: *Nam nec nostra communione sunt digni, quam predicando taliter poluerunt, ut inquit in Rescripto ad Synodum Carthaginensem; expressius vero in epistola ad Episcopos Synodi Milevitane: Pelagium, Cælestiumque Ecclesiastica communione privari Apostolici vigoris auctoritate censemus.* De hisce S. Innocentii litteris pluribus in locis agit S. Augustinus, præsertim in epist. 106, nunc 186. ad Paulinum: *Nobis ille rescripsit eodem modo, quo fas erat, atque oportebat Apostolicæ Sedis Antistitem:* lib. 1. contra Julianum cap. 4: *Quid enim potuit vir ille Sanctus Africanis respondere Concilii, nisi quod antiquitus Apostolica Sedes, & Romana cum ceteris tenet perseveranter Ecclesiis:* lib. 2. ad Bonifacium cap. 3: *Litteris B. mem. Papæ Innocentii de hac re dubitatio tota sublata est:* & sermone 131. novæ edit. de verbis Apost. *Jam de hac causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam; inde etiam Rescripta venerunt: Causa finita est.*

Ex quibus S. Doctoris adeo disertis testimoniis, quibus adjungere liceret adhuc nec minus evidentia Auctoris epistolæ ad Episcopos Galliarum capp. 4, & 7, quam S. Cælestino I. tribuere non dubitarunt Petrus Diaconus in epist. ad exules Africanos Episcopos; S. Prosper lib. contra collat. cap. 21; Vincentius Lirin. Commonit. cap. 43; Florus Diaconus lib. adversus Erigenam; Hincmarus Remensis lib. de Prædestin. capp. 21, & 22; Lupus Ferrariensis in collect. quæst. 23; Remigius Lugdunensis lib. de tribus epist. cap. 23; & Baluzio teste in notis pag. 491. Petrus de Marca; eoque nomine extat in collectionibus Cresconii Brev. cap. 288; Dionysii Exigui; Hadriani I. Hispana; Isidori; Ivonis &c., nec non apud Photium Cod. 53, & 54, ac saltem Cælestini jussu collectam verisimile autumat Fabricius Bibl. mediæ, & infimæ Latin. lib. 3. pag. 315; abjudicant vero nunc eruditi Wendelst-

delstinus, Crabbius, Surius, Nicolinus, Labbeus, Antonius Carafa, Baronius, Suarefius, Sirmondus, Gerardus Vossius, Dupinius, Quæfnellus, Norifius, Serrius &c; quo de argumento fufe agit Petrus Coutantius in monito prævio ad eam epistolam: ex iis testimoniis, inquam, quæ lucem adhuc accipient ex litteris Synodicis e tribus Africæ Conciliis scriptis ad Theodorum a Columbo, Stephano, & Reparato Africanis Præfulibus, ac lectis in Synodo Romana sub S. Martino I. secret. 2. apud Harduinum tom. 3. Concil. pag. 734, patet quam temere, tam perperam de hisce S. Innocentii litteris Erasmus, & Gerardum Vossium, ac nonneminem Recentiore ambegisse, jureque merito a doctis. Norifio, & Coutantio fuisse refutatos. Ex aduerso Blondellus lib. de Primatu pag. 285, & feqq. has Innocentii Epistolas inficiari non ausus, eò potius se vertit, & in omne se latius intorquet, ut Africanorum Patrum litteras aliorum, quam quò collineant, inflectat, ex his nempe haud inferri Romanum Pontificem ab illis habitum veluti supremum Ecclesiæ Primatem affirmans. Ut ut lucidissimis illis litteris tenebras offundere Blondellus obnitatur, lucem tamen afferunt alii. Vidit enim vero vel ipse Pontificum juribus parum alioqui propitius Petrus de Marca in disert. de veter. Canon. collect. cap. 14. ideo laudatos a S. Innocentio Africanos Antistites, quod in Romana Ecclesia veluti residentem Ecclesiæ universalis Principem Romanum Pontificem reveriti, rei totius relationem exposuissent, supremam exinde sententiam expectaturi. Atque quidem equid, amabo, præferunt, si pacato animo perpendantur, litteræ illæ, nisi eam ipsam egregiam, qua erga Apostolicam Sedem affectos se existimatione significabant, quam ipsis Pontifex magna in laude posuit; eamque ipsam, quam nedum suo, sed cunctorum nomine laudatis superius in locis S. Augustinus expressit? Alteram viam ingressus Illust. Bossuetius in defens. declar. par. 2. lib. 14. cap. 2. hanc circa insignem S. Augustini locum ex ferm. 131. descriptum exceptionem adhibuit: S. Doctorem ideo dixisse causam finitam, quia idest S. Innocentio I. Ecclesiæ consensus accefferat. Verumtamen excogitatum istud inane evadit, omninoque evanescit; siquidem ex Synodorum, S. Innocentii, & S. Augustini

Part II.

Iii

testi-

testimoniis mox recitatis constantissimum sit, non nisi Pontificis iudicio hæresim illam penitus fuisse profligatam; novum examen post illud iudicium non fore præstolandum; atque ab Ecclesia, universa Pelagianam hæresim proscriptam, iccirco quod a S. Innocentio fuisset prædamnata. Ad hæc præclara S. Augustinus lib. 2. de peccato orig. cap. 7, ut ostenderet, quanti etiam faceret S. Innocentii auctoritatem ipsemet Cælestius, *Noluit, inquit, quidem Diaconi (Paulini) objecta damnare; sed B. Papæ Innocentii litteris non est ausus obfistere; imo se omnia, quæ Sedes illa damneret, damnaturum esse promissit*: & lib. 2. operis imperfecti Juliano Eclanensi Concilium deposcenti in resp. 103. interrog. *Quid adhuc, reponit, quæris examen, quod jam factum est apud Apostolicam Sedem?* Sed de S. Augustino heic non plura, de quo abunde, opinor, disputatum est Par. 1. Art. VIII. §. 1.

Confert ad hæc confirmanda quammaxime S. Prosper idoneus, si quis alter, cum Africanorum Patrum, tum S. Augustini, cui erat assiduus, interpret, qui in Chronico liquido perhibet hæresi Pelagianæ ab Ecclesia universa illico maledictum, atque ubi a Summis Pontificibus infamix dicam eidem conscriptam intellexit: *Concilio, inquit, apud Carthaginem habito 215. Episcoporum, ad Pontificem Zosimum Synodalia Deereta perlata sunt: quibus probatis, per totum Mundum hæresis Pelagiana damnata est.* Insignis est alter ejusdem locus in Carmine de ingratis, ubi Apostolicæ Sedi Pelagianæ hæresis damnationem primum acceptam refert: *Pestem, ajens, subeuntem prima recidit Sedes Roma Petri.* Cui consona scripsit Facundus Hermian. lib. 7. cap. 3, quo loci de S. Innocentio loquens: *Pelagianam, inquit, hæresim primus condemnavit.* Exinde tamen gravis emergit difficultas, quæ non leve Eruditis negotium faccessivit: quum enim Pelagiana hæresis jampridem, annis nempe 411, & 416, (ut de Hierosolymitana, & Diospolitana anno 415. nunc nihil dicam), in duabus Synodis Africanis Carthagine Aurelio Præside habitis fuerit prædamnata, quæ fieri potuit, ut S. Innocentius I. P. M., a quo ad Pelagianam hæresim profligandam emissa Rescripta anno 417. Septembrique mense recentiora non sunt, in hæresis Pelagianæ damnatione Præsulibus omni-

omnibus prævisse affirmaretur ? Difficilem hunc nodum ita dissolvit Baronius ad annum 412. n. 26, opinatus Pelagianam hæresim veluti furculum in radice excisam fuisse in Joviniano, & Rufino a SS. Sirtio, & Anastasio S. Innocentii decessoribus. Atque S. Prosperum aperte de Pelagiana ipsa hæresi proloquutum eo loci adparet. Garnerius itaque alreram ingressus viam existimat a S. Prospero non absolute Pontificem Romanum affirmatum primum hæresis hujus profligatorem, sed comparate dumtaxat ad Palæstinos Antistites. Verumtamen Palæstinam Synodem duobus annis Pontificis Romani decretum antecessisse, nec imo in ea Pelagianam hæresim condemnatam, sed potius ignorantia facti absolutum ipsius auctorem fuisse superius observatum est. Felicior in conjectura sua, ut ego puto, Petrus de Marca evasit, qui in dissert. de vet. Collect. Canon. cap. 15. arbitratus est ideo a S. Prospero affirmatum a Sede Apostolica Pelagii, Cælestiique dogmata primum fuisse proscripta, quod quamvis a Patribus Africanis Cælestius fuisset condemnatus, hæc attamen privata fuerat in hæreticum virum censura, quam imo ille appellatione interposita ad Pontificem eluserat, adeo ut Africanos Episcopos integrum causæ judicium ad S. Innocentium referre, definiendumque reservare oportuerit: primum igitur peremptorium judicium, quo Ecclesia universa obligaretur, adversus Pelagianam hæresim prodiiisse a Romano Pontifice rite hac ratione dictum a S. Prospero.

Ab his Africanis Synodis Pelagius datis ad S. Innocentium litteris fuco plenis, missoque fidei suæ libello Apostolicam Sedem appellavit: quo fati functo, ad S. Zosimum ejus successorem epistola elucubrata, adjunctaque fidei professione, hæresis labem depellere, sincereque orthodoxum se demonstrare studuit. Eundem Pontificem Cælestius pariter appellatione pulsavit, seu verius apud eundem jam pridem interpositam est prosequutus: videlicet Constantinopoli ab Attico Patriarcha expulsus, Romam profectus, S. Zosimo fidei suæ libello adversus Synodos Africanas expostulatorio exhibito, ipsius judicium invocavit. Tum Pontifex congregata anno 417. Synodo Cælestium audit, ac legi ejusdem libellum jussit, in quo utique peccatum originale infi-

ciabatur, sed quia profitebatur apud Summum Pontificem se paratum emendare errorem, si quis sibi ex ignorantia irreprehensibilis: *Si forte, inquit, ut hominibus, quispiam ignorantia error obrepperit, vestra sententia corrigatur; atque omnia, quæ Sedes Apostolica damnet, damnaturum se spondisset, uti refert S. Augustinus lib. 2. de peccato origin. cap. 7; ea propter S. Zosimus tali veluti sinceræ professioni fidens, Cælestii libellum catholicum dixit, sicut adnotavit S. Augustinus lib. 2. ad Bonifacium cap. 3: Cælestium attamen non absolvit, donec ab Africanis Episcopis de Cælestii rebus certior factus fuisset, ut lib. de peccato orig. præcitato S. Augustinus perhibet. S. Zosimus itaque hominem haud hæreticum existimans, imo potius calumniis appetitum, epistolam scripsit acerbam ad Africanos Episcopos, quod plusquam oportuisset, Herotis, & Lazari accusationibus detulissent: jubens interea de gestis contra Cælestium accuratam reddi sibi rationem, ac subjungens: *Intra secundum Mensem aut veniant, qui præsentem (Cælestium) redarguant aliter sentire, quam libellis, & confessione contexerit: aut nihil post hæc tam aperta, & manifesta, quæ protulit, dubii Sanctitas vestra rese-disse cognoscat.* Ad hæc quum Pelagii quoque ad decessorem suum exaratas litteras, ac fidei libellum publico in Cœtu legi præcepisset, magis, magisque in sua de Pelagii, Cælestiique orthodoxia confirmatus opinione, alteram dedit acerbiorum ad Africanos epistolam, qua affirmat ex publica litterarum Pelagii, & Cælestii recitatione adstantes ingenti gaudio affectos, ideo quod in iis nihil rectis dogmatibus adversum, aut abhinc diversum deprehendissent: arguit ob id, quod accusatoribus Heroti, & Lazaro fidem haud satis prudenter adhibuissent, hominibus multis flagitiis infamibus, quibus ad cumulum inobedientiæ crimen adhæsisset, siquidem Romam accedere, rerumque summam referre neglexissent: admonet proinde Afros, ne famæ, vel quibuscvis testibus nimium tribuant; neve plus æquo ignotis, fideique subleſtæ credant; concluditque: *Sit vobis gaudium eos, quos falsi Judices criminabantur, agnoscere a nostro corpore, & Catholica veritate nunquam fuisse divulsos.* Certe hoc, quod vestra*

stra expectatio desiderabat , eluxit , ut damnanda damnarent , & sequenda sequerentur .

Geminas hæc S. Zosimi epistolas in edit. Cout. 2, & 3. ad Aurelium Carthagin., & Africanos Episcopos inscriptas, atque a Baronio primum editas ad annum 417. n. 19, & 25, quas a nævis expurgando nimia libertate usum Garnerium vidit Courantius in Notis ad has epistolas, adulterinas putavit P. Antonius Capellus Ord. Min. . Atqui genuinas proculdubio probavit testimoniis evidentissimis Marii Mercatoris in Commonit. cap. 1; S. Augustini lib. 2. de peccato origin. cap. 8., & lib. 2. ad Bonifacium contra duas epist. Pelagian. cap. 3; quibus Fabricius locum ex epist. ad S. Opatum de origine animæ adjungit; ac Facundi Hermian. lib. 7. pro defens. trium Capitul. cap. 3, probavit, inquam, P. Garnerius disert. 2. de Synodis in causa Pelag. celebratis. Non moror heic autem Harduinum comminiscentem Marii Mercatoris commonitorium, Facundi Hermian. hosce 12. libros, non secus atque scripta eorum, qui Facundi cum honore meminerunt, veluti Cassiodori, Victoris Tunnonensis, S. Isidori Hispal., Liberati præterea, aliorumque a nescio quo scriptore Gallo multa post sæcula conficta fuisse, & supposita: nam ejusdem figmenta refutavit Ludovicus Ellies Dupinius in præfat. ad Bibliot. Eccl. sexti a nato Christo sæculi: quin haud absimile ejusdem Harduini commentum alterum incredibile, quo suppositos fuisse pariter scriptores plerosque Græcos, & Latinos antiquos, & probos venditavit, Fridericum II. Imperat. germanice, latine, græce, italice, gallice, turcice, & arabice doctum affirmans eum fuisse, cujus auspiciis, artibusque perfecta fraus hæc fuerit, ex Protestantibus refellit Maturinus Veisferius la Crose in dissertationibus historicis gallice anno 1707. editis, atque in Vindiciis veter. scriptorum anno 1708.

Atqui hisce acceptis S. Zosimi litteris Africani Episcopi duas Synodos Carthagine habuerunt, quas in unam perperam confudit Baronius, sed duas revera distinguendas ex S. Augustino in epist. 215, alias 47. ad Valentinum, & S. Prospero in Chron. probe docet Pagius ad annum 418. n. 7, & seqq., ubi & An-

Anthelmii disert. 8. in opera SS. Leonis, & Prosperi exsufflat opinionem, unicam tantum cum Baronio Synodum defendentis, sed in duas sessiones distinctam: Pagio veto in censura præverant Ufserius in Antiq. Britan. cap. 10, & Vossius lib. 1. hist. Pelag. cap. 44. Quoto vero anno prima ex his Synodis fuerit celebrata, non convenit inter Eruditos, etsi de anno nempe 418, quo celebrata est secunda, concordent: nam anno 417. habitam autumant Quesnellus in disert. de Synodis adversus Pelag. celebratis, & Patres Maurini in præfat. ad Tom. 10. oper. S. Augustini n. 16: at celebratam mense Febuario anni 418. contendunt Norisius lib. 1. hist. Pelag. cap. 14, Garnerius loco indic., & Pagius ad hunc annum n. 12, & seq. Ut ut autem sit de ejusdem epocha, e priori hac Synodo plane, (cui Episcopos interfuisse 214, ut habent Codices Labbeanus, aliique optimæ notæ, non autem 217, uti legitur in editis Bibliot. PP. Colon. & Lugd., refert S. Prosper in Chronico, & clarius in lib. contra Collat. cap. 5, ac in respons. ad Capit. Gallor. ad object. 8), littetas ad S. Zosimum dedere obtestantes, ne Pelagii, Cælestiique causam Africanorum Conciliorum, ac S. Innocentii Prædecessoris sententia jam definitam innovaret, multoque minus immutaret, donec Romam accusatores, & testes cum idoneis causæ instrumentis venirent, ac vaserrimorum hominum artes, fraudesque aperirent. Sequuta est reapse Synodica relatio, ex qua Pontifex hæresim Pelagianam de facie probe cognoscere posset: ac subsequuta prolixior ex Synodo altera instructio, qua omnia contra Pelagianos hætenus gesta complectebantur, quorum integrum in Pontificis facultate judicium reponebatur. Quum igitur eo loco res essent, S. Zosimus prudenter, accurateque examinatis, quæ in Africa, ac Romæ adversus Pelagianos fuerant definita, Cælestium denuo in judicium vocavit: at ille judicio, in quo patere suas tandem fraudes pertimescebat, fuga se surripuit: quare Pontifex in eum, ac Pelagium severa, ac decretoria sententia animadvertit, exarata ad universos Orbis Episcopos celeberrima epistola illa, quam Tractatoriam Mercator vocat. Eamdem quoque misit ad Honorium Imperat. Ravennæ agentem postulans, ut Pelagiani cum omnes

omnes Urbe pellerentur, tum ubique ab omnibus velut hæretici odio haberentur: insigneque ab eo impetravit Rescriptum, de quo fufe agunt Baronius ad annum 418; Baluzius in append. ad Salvianum; Garnerius in disert. 3. de Constit. Imperat. in Causa Pelagian.; Quesnellus in disert. de Concil. Afric. contra Pelag.; Salmasius in Eucharistico; Usorius de Britann. Eccles. primord.; Norisius histor. Pelag. lib. 1; & Pagius ad annum 418. n. 28, & seqq., adversus Usorium, Salmasium, Garnerium, & Quesnellum Rescriptum illud Imperatoris ab Africanis impetratum imaginantes pugnans, atque ab Imperatore S. Zosimum impetrasse utique ostendens. Tractoriam eandem misit præterea S. Zosimus ad Orientalis tractus Ecclesias; non secus atque decessor suus S. Innocentius e re sua duxerat Ecclesias illas, ut ab hac hæresi sibi caverent, admonere. Qua de re præclare adeo a Pontifice decreta Africani Præsules in Synodo adhuc coadunati Tractoria recepta, S. Zosimo, uti par erat, litteris obsequio refertissimis gratulati sunt, & ad ejusdem tenorem Canones 9. adversus Pelagianam hæresim promulgarunt: quorum omnium mentio habetur cap. 8. Capitulum, quæ Epistolæ S. Cælestini I. ad Episcopos Galliar. subjici solent; apud S. Augustinum in epist. 157, nunc 190. ad S. Optatum; & apud S. Prosperum lib. contra Collat. cap. 5, ubi ait: *Africanorum Conciliorum decretis B. recordationis Papa Zosimus sententiæ suæ robur adnexuit; & ad impiorum detractionem gladio Petri dexterarum omnium armavit Antistitem*. Quibus vides vim excindendi hæreses in Pontificem velut in caput refundi, eidemque acceptam referri, quam inferiores Ecclesiarum Præsules exerunt.

Quandoquidem vero Patres Concilii Carthaginensis in libello obtestatorio ad Pontificem exarato ex eo quoque capite prætentum jus suum integrum sibi servari postulaverant in causa Cælestii, quem nempe in Synodis Africanis judicium passum, exinde ad judicia transmarina, juxta Ecclesiæ Africanæ Canones, & consuetudinem, provocandi facultate interdictum contendebant, S. Zosimus in aliis litteris ad eosdem datis Cælestium Apostolicam Sedem tam rite appellare potuisse, quam eidem appellanti illam aures præbere, inque ejus causam inquirere, ac prout

prout oporteret, eandem definire, hisce verbis rescribit, illorum prætensum jus, querelamque injustam retundens. *Quamvis Patrum traditio Apostolica Sedi auctoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio disceptare nullus auderet; quam periocham multis prosequitur, ostendens potestatis Ecclesiasticæ summam S. Petro a Christo D. traditam, in Romanos Pontifices ejus ex asse Successores transfundi: quorum propterea sententia eodem pretio habenda sit, quo a S. Petro haberetur prolata; contra quam frustra eniti vel Inferi potestates Christus D. pollicitus est: post quæ sic pergit: Tamen quum tantum Nobis esset auctoritatis, ut nullus de nostra possit retractare sententia, nihil egimus, quod non ad vestram notitiam nostris ultro litteris referremus; dantes hæc Fraternitati, ut in commune consulentes, non quia, quid deberet fieri, nesciremus, aut faceremus aliquid, quod contra utilitatem Ecclesiæ veniens displiceret; sed pariter vobiscum volumus habere tractatum de illo (Cælestio), qui apud vos fuerat accusatus, & ad nostram, qui se assereret innocentem, non fugiens judicium ex appellatione pristina (ad S. Innocentium), venerit Sedem. Quibus quam efficaciter injustam querelam de labefactatis Africanæ Ecclesiæ juribus depellit, tam evidenter summum Apostolicæ Sedis jus admittendi quoscumque ex qualibet Orbis parte appellantes defendit, atque suspicionem omnem proclivioris, ac lenioris præter fas erga Cælestium sententiæ dispungit.*

Ex quibus liquido adparet, (ut nunc quidem nihil de Quæsnello repetam, qui S. Zosimum Africanos apud Antistites fide aliquando, nec leviter laborasse, veritosque illos fuisse vehementer, ne fidei plane adversa ab eo Pontifice sententia prodiret, de suo præpostero ingenio commentus est, siquidem alio in loco eidem me jam offendisse memini), adparet, inquam, quam perperam Illust. Bosuæ in Defens. declarat. part. 2. lib. 14. cap. 36. a S. Zosimo Cælestii apertissime hæreticam confessionem approbatam fuisse affirmaverit, ideo quod libellum hæretici illius catholicum dixerit. Enim vero ex serie actorum cum Cælestio, & litterarum collatione ea in causa elucebratarum constat luce clarius quanta cautela usus sit, antequam

quam in sententiam exiret : constat S. Zosimum interrogasse Cælestium de litteris S. Innocentii , illumque respondisse se omnia , quæ Sedes Apostolica damnares , damnaturum : constat Cælestium S. Zosimi judicio ultrocitroque submisisse se se edocendum , corrigendum , emendandumque ; profectum imo præter mentem excidisse , siquid fidei adversum dixisset : constat S. Zosimum post hæc neque communionem illi concessisse , antequam ab Africanis de gestis adversus illum magis instrueretur , deque rerum veritate certior fieret : constat denique S. Zosimum compertis hominum illorum hæresi , dolis , ac fraude illico severe in illos animadvertisse , exarataque encyclica universæ Ecclesiæ hæresis nomine illos habendos denuntiase . Quorsum igitur S. Zosimi integerrima fides inique in discrimen adduci non dubitatur ; hæresisque veluti nequam assentator Pontifex fidei adeo probatæ traduci præsumitur ? Quid multis opus ? Quippe S. Zosimi fidem abunde liberavit , & defendit S. Augustinus lib. 2. ad Bonifacium cap. 3. *Voluntas emendationis* , inquit , *non falsitas dogmatis approbata est ; & propterea libellus ejus catholicus dictus est , quia & hoc catholicæ mentis est velle corrigi , si errasset* . Liberavit , & defendit Marius Mercator Commonit. cap. 1 , ubi refert Cælestium Romam Constantinopoli profectum illico promississe ea damnaturum Capitula , de quibus Carthagine a Paulino Diacono fuerat accusatus ; inter quæ locum quoque habebat error negati peccati originalis , de quo nunc S. Zosimo negotium facessitur . *Quæ de re* , adjungit Marius , *epistolam humanitatis plenam ad Africanos Episcopos meruit : ubi vero Capitula illa Romam confugiens condemnare detrectavit , a Zosimo ipse damnatus est* . Ecce ergo probasse Zosimus dicitur , quod a Cælestio damnatum voluit , quemque damnare illud renuentem idcirco ipse damnavit ? Errore itaque simplici facti S. Zosimus Cælestium orthodoxum existimavit , in eo inquam deceptus , quod , sicuti præferebat , hominem reputaverit ex animo paratissimum ad suos corrigendos errores , quo revera affectus non erat . Cælestii vero libellum ea ratione catholicum denominavit , non quia propositionem nullam contineret hæreticam , sed quod auctoris mentem præferret catholicam , ut qui dogmata sua omnia Pontificis judi-

cio emendanda supposuisset, ac S. Innocentii decretis se assentiri falsus, & profectus fuisset. Quæ quum ita se habeant, quis, quæso, hinc locus tam gravis S. Zosimo facessendi negotii, ignominizque refertissimam appingendi notam? Postremo Cælestius, ut perditæ causæ suæ, profligatæque, quo meliori posset modo, prospiceret, tertiam interposuit appellationem, atque a S. Zosimo proscriptus, una cum fautoribus suis Synodum œcumenicam postulavit: quo de argumento paullo infra opportuniore in loco agendum erit.

Quæ S. Zosimus cum in præcit. epist. 3. edit Cout. ad Africanos Episcopos, tum in poster. 4. ad Episcopos Africæ, & Galliar., & Hispan. de S. Britio, & Tuentio suggerit, opportunitatem præbet transferendi sermonem ad geminas, quæ in Ecclesia Gallicana appellationes tum obtinuerunt. Principio eo loci Pontifex de S. Britio, quem in Ecclesia Thironensi successorem proxime S. Martinus exceperat, denarrat illum a Lazaro Aquis in Synodo Taurinensi falsò accusatum a Proculo Massiliensì fuisse absolutum, accusatori vero infamem calumniatoris notam infligam. Quamquam Petro Contantio in Not. ad epist. 3. S. Zosimi veri non visum simile sit Proculum, si Lazaro huiusmodi dicam conscripseret, eundem in Aquensem Episcopum fuisse ordinatum. Præterea ex Severo Sulpitio observat S. Britii vitam culpæ non omnino expertem fuisse, adeo ut omnem ejus accusandi, aut Sacerdotio ipsius intercedendi causam excluferit. Quare conjicit, quod licet vera Lazarus adversus Britium denuntiavit, quia tamen id nihil obstitit, quin Britius suo manere in gradu juberetur, ansam hinc arripuerit Patroclus, unde Lazarum calumniatori ignominias a Patroclo aspersum asfirmaret, idque S. Zosimo insinueret. Adjunge S. Augustinum lib. de gestis Pelag. cap. 1; S. Prosperum in Chron. ad annum 412; & Episcopos Concilii Carthag. in epist. inter Augustin. 175, alias 90, ubi de Herote, & Lazaro cum laude loquuntur: unde viri Eruditi non desunt, qui S. Zosimum præcipitis in eisdem sententiæ potissimum ex eo insimulent, quod absentes, nec auditos Episcopatu, & communione expoliaverit. De quibus adis præ aliis Baronium ad annum 417. n. 23; SanMarthanos in Gal-

Gal-

Gallia Christ. in Archiep. Arelat. n. 11; Cabassutium ad Concilium Taurin. anno 402. n. 1; Dupinium Bibliot. Eccles. tom. 3. in S. Zosimo; Norisium hist. Pelag. lib. 1. cap. 13; & Braschium de libertate Eccles. in conferendis Benef. tom. 3. cap. 17. Mea nihilosceins sententia proba, frugique S. Zosimi prælaudatas litteras lustranti difficile persuasum ibi sive Anrhistes illos accusatores criminum omnino innoxios extitisse, quorum multa ibidem in illos congeruntur; sive Pontifici fucum adeo turpiter factum, ut intimam assequi rei veritatem non valuerit, quam tamen approbe se tenuisse eodem loci manifestat. Ut ut hæc sint, quod nunc ad me attinet, de S. Britio auctor est S. Gregorius Turonensis lib. 2. hist. Francor. cap. 1, quod postmodum anno 430. plebis contra se concitata tumultu ab Ecclesia sua expulsus, Romam confugerit, ubi ad septennium demoratus, ut habet lib. 10. cap. 31, demum Pontificis, qui tum S. Sixtus III. audiebat, sententia criminis omnino purus fit pronunciatus, suum regredi ad locum permixsus, utque pristino cum honore a populo reciperetur Pontificiis litteris fuerit procuratum. Videsis Tillemontium tom. 14. Monum. hist. Eccles. pag. 264; & Lupam de Gallic. Eccles. Appell. disert. 1. cap. 10, quo loci animadvertit hujusce S. Britii appellationis exemplum unum ex iis esse, de quibus S. Leo M. in litteris ad Episcopos Provin. Vienn. loquutus est: eique alterum exemplum adjungit appellationis, quam a Synodo Taurinensi Patroclus Arelatensis interposuit, de qua legendæ epistolæ S. Zosimi 5, & 7. in edit. Coutantii; quamque obiter indicasse sufficit; neque enim persequi omnes præstat, aut vacat. De Tuentio vero pauca hæc ex præcit. epist. 4. S. Zosimi accipe. Ob inhonestos mores, nec non hæresis Priscillianæ Iabem, unde infamis evaserat, in Synodo condemnatus ad Apostolicam Sedem refugerat, a qua supplex, ac pœnitens gratiam est consequutus; postquam tamen Episcopus inaugurari nequibat: siquidem juxta Ecclesiasticam disciplinam Clericus pœnitentiæ legibus semel addictus, ad majorem deinceps in Ecclesia gradum, multoque minus Episcopalem, ascendere prohiberetur, perque reconciliationem abstergeretur quidem a culpa, non absolveretur ab ista pœna. Post hæc nihilominus Tuentius

tius a Proculo Massiliensi, (cui Metropolitico jus in Narbonensem secundam, etsi à Synodo Taurinensi ei adsertum, intedixerat,) Pontificia jussione parvipensa, (obquam idem Proculus à S. Zosimo propria dignitate fuit dejectus), Tuentius, inquam, ad Episcopalem gradum promoveri impetrarat; de quo perinde a Patroclo Arelatenfi, cui Pontifex jus Metropolitico a Proclo ablatum restituerat, deturbatus, dignitatis retinendæ desiderio Romam profectus appellatione Pontificem iterato pulsavit. Verum irritus voti factus nedum, sed fugiendus ubique gentium decreto solemnî est denunciatus.

Alterum insigne argumentum juris, quo appellandi ad Sedem Apostolicam fas, usumque Africanis jugiter fuisse liquet, S. Augustinus suppeditat in litteris ad S. Cælestinum P.M., de quo egregie, copioseque agit Cl. Orsius hist. Eccles. lib. 27. n. 15, & seq. Ecclesiæ Fussalensi Antonium Episcopi nomine præfici S. Augustinus curaverat, cujus tamen spem ille sefellerat, siquidem characterem, dignitatemque turpissimis moribus adeo dehonestavit, ut in Synodo capitalium etiam criminum accusatus, tamen et si gradus ei integer remanserit, Ecclesiæ administratione fuerit interdictus: quatenus in spem erigebatur Synodus fore, ut ad meliorem frugem ille regrederetur. At is Synodi sententiæ non acquiescens ad S. Bonifacium I P.M. appellavit, cujus in gratiam ut facilius irreperet, a Valentino Bajanensi Episcopo, Numidiæque Primæ litteras impetravit; quarum utique respectu Pontifex sua Antonio integra manere jura, Ecclesiæque suæ administrationi denuo admoveri jussit, ea tamen caute adjecta conditione, teste S. Augustino: *Si ordinem rerum, Nobis fideliter indicavit*. Interea loci defuncto Bonifacio, apud S. Cælestinum, qui ejus in Cathedram successerat, de Antonii sceleribus, & tyrannide expostularunt tum Fussalensis populus obsecrans, & obtestans, ut hujus genus homo ab se procul abigeretur; tum Valentinus Numidiæ Primas eundem de rerum veritate certior faciens; tum S. Augustinus Pontifici pariter ingerens & quæ Antonius inique peccasset, & quæ contra Antonium ipsum in Africana Synodo peracta fuerant, & apud ipsum poenitentiam agens, quod Juvenem nec ætate idoneum, nec moribus

ribus satis probatum Ecclesiæ illi præfecisset. En S. Doctotis verba doloris, & humilitatis differtissima : *Me sane*, inquit in epist. 209, alias 261. ad S. Cælestinum, *in isto utrorumque* (Antonii scilicet, Populique Fuffalensis) *periculo tantus timor, & maior ex-cruciat, ut ab officio cogitem gerendi Episcopatum abscedere, & me lamentis errori meo convenientibus dedere &c.* Ad hæc quum quereretur Antonius, quod dignitate servata, sibi Ecclesiæ administratio fuisset adempta, in eadem epistola occurrit S. Augustinus plerosque alios in Africa Episcopos, ac nominatim Priscum, Victorem, & Laurentium in Proviucia Cæsareensi Præsules, simili fuisse sententiæ suppositos respondens, quam Apostolica Sedes, etsi appellata ab eisdem, integram manere iussit. Ex quibus constantissimum fit ab Africana Ecclesia certissime agnitum, & assertum jus appellandi a Synodis ad Pontificem, summumque Pontificis jus Synodorum sententias aut ratas habendi, aut rescindendi. Porro quid demum de Antonio decreverit S. Cælestinus, ignoratur : in eum tamen Synodi comprobata fuisse sententiam, nec eidem Ecclesiæ redditam administrationem in nova S. Augustini editione observatum est, ac conjicere licet ex eodem S. Augustino in epist. 224, ubi Fuffalenses curæ suæ commissos commemorat. Confer Clariss. Lupum in dissert. 2. de Afric. Eccles. appell. cap. 21, & seqq., ubi tum hoc exemplum late prosequitur; tum Critices intemperantioris nonneminem proligat, qui de laudatæ epistolæ legitimis natalibus dubium movere præsumpsit; tum ejusdem epistolæ scholiastem nonnullius erroris perstringit. De Appiarii Presbyteri appellatione, ex qua tam acris S. Zosimum inter, & Africanos emerit contentio, dicam copiose §. seq.

Ad celeberrimam illam Celidonii appellationem, quæ cum S. Leone M. S. Hilarium Arelatensem commisit, unaque ex celebratissimis in Ecclesia Gallicana censenda est, nunc accedendo, principio operæ pretium duco observare saltem obiter cujus esset Celidonius, cujusque Provinciæ Episcopus, non certum esse, nec Eruditos inter convenire. Pertinuisse ad Viennensem Provinciam opinati sunt Baronius, & Quesnellus in disert. 5. ad opera S. Leonis M., eo præsertim momento, nec utique contemnendo

temnendo ducti, quod S. Hilarii Metropoliticae jurisdictioni esset obnoxius; veluti exinde liquet, quod S. Leo ea dumtaxat ratione S. Hilarii sententiam in Celidonium irritam dixerit, quod obceptorum veritas non constitisset; non etiam quod in alienae Provinciae jura irrepsisset. Arelatensi vero Antistiti Metropolitico jus in Provinciam Viennensem ab antiquo competitivisse argumento sunt Concilia Arelatense I, in quo Marinus Arelatensis solus subscriptus legitur; Taurinenense can. 2, quo controversiae finiendae gratia Episcopos Arelatensem inter, & Viennensem statuitur, ut is Metropoli habebatur, qui propriam Urbem Metropolim probaret, quod Arelatensi plane facile accidit; S. Zosimus in epist. 1, & 5. ad Episcopos Galliar., quas Johannes Morinus Eccl. Exercit. 24. a Scaligeri intemperanti censura defendit, iustisque suis natalibus ab illo infamatis vindicat, & restituit; S. Leo M. in epist. 89. edit. vet., nunc 10. ad Episcopos Provinciae Vienn., qua S. Hilarius Metropolitico jure in Provinciam Viennensem privavit; Synodi Rejenfis, & Arausicana I, in quibus S. Hilarius primo loco subscriptus legitur. De quibus adeundi, si libet, SanMarthani tom. 1. Gall. Christ.; Petrus Saxius in Pontificio Arelat.; Mabillonius in Diptycho Arelat. tom. 3. Analect.; Egidius du Port in hist. Eccl. Arelat.; Cointius tom. 1. Annal. pag. 262. &c. Celidonium contra Episcopum fuisse Vefontionensem, sive Bisuntinum affirmant Johannes Jacobus Chiffetius in Vefontione par. 2; Petrus de Marca in dissert. de Primatu Lugd.; Baluzius; Sirmondus tom. 1. Concil. Gall.; Harduinus in notis ad Synodum Vienn. anni 444; Pagius uterque, Senior ad annum 445. n. 9, & seqq.; Junior in Breviar. hist. Crit. in S. Leone M., alique vulgo quamplures ea potissimum moti ratione, quod in vita S. Romani Abbatis Jurenfis apud Bollandum ad diem 28. Februarii Celidonium explicite Vefontionensis Episcopus denominatur: quam quidem vitam a Monacho Jurenfi Anonymo scriptam interpolationis, & suppositionis arguunt Quesnellus dissert. 5. par. 1. cap. 2, & Papebrochius tom. 7. SS. in addendis, & corrigendis ad diem 5. Maii; vindicat tamen Pagius, eorumque omnes moras convellit, momentique alicujus conjecturas evertit.

Ut ut

Ut ut hæc se habeant, Celidonius certe in Concilio aut Viennensi ann. 444. celebrato, ut adnotat Harduinus; aut Arelatensi, ut minus vere existimat Gerbasius anno 440. habito; vel in loco hand procul ab Urbe Vefontionensi, uti SanMarthanis verisimilius est visum; vel in loco incerto, velut rectius scribit Sirmondus, Celidonius, inquam, in Concilio, cui præerat S. Hilarius, bigamiz, & lenitatis defectu accusatus, videlicet quod viduæ maritus fuisset, ac Judicis officio dum fungeretur, sententiam mortis in reum dixisset, ac nihilominus Episcopali dignitati se obtrudere non abstinuisset, eo nomine, quod contra leges Ecclesiæ id esset, loco dimotus est ab Hilario, Episcopatuque dejectus. Apostolicam Sedem appellavit propterea Celidonius, Romamque profectus, una secum adductis testibus, coram S. Leone ab objectis se purgavit, immunemque probavit. Quare Pontifex causæ accurate perpenſa Celidonium absolutum a Synodi, & Hilarii sententia in suam redintegravit sedem, Viennensis Provinciæ Episcopis per litteras certioribus factis. Sed & S. Hilarius Romam & ipse progressus judicium suum prosecuturus defensusque, quum Celidonium victurum causam prænosceret, clanculum Roma se surripuens, ad locum suum regressus est. Ad hæc eadem in Synodo anno 445. Romæ habita Projectus Episcopus alienæ Provinciæ, cui ægrotanti alterum Episcopum superordinaverat S. Hilarius, contra Hilarium litteris in querelas effusus est exauditus: superordinatum enim contra leges Ecclesiæ S. Leo submoveri decrevit, & Projectum in gradu suo permanere: Hilarium autem in violatorum Canonum vindictam Episcoporum ordinationibus, Synodorum indictione, omnique jure Metropolitico in Provinciam Viennensem exercendo, quod tranſtulit in Viennensem Antistitem, interdixit. De quibus omnibus ab se definitis prælaudatam epist. 89. nunc 10. in edit. Quesnelli dedit ad Episcopos Vienn. Provinciæ: ubi differtis verbis summam Apostolicæ Sedis auctoritatem causas appellantium discutiendi, ac dirimendi ex divino jure adstruit, atque vel ex antiqua Ecclesiæ Gallicanæ consuetudine appellandi confirmat. *Nobiscum*, inquit, *vestra Fraternitas recognoscat Apostolicam Sedem, pro sui reverentia, a vestra etiam*
Pre-

Provinciae Sacerdotibus innumeris relationibus esse consultam, & per diversarum, quemadmodum vetus consuetudo poscebat, appellationem causarum, aut retractata, aut confirmata fuisse iudicia. S. Leonis litteris accessit Valentiniani III. Imperatoris Rescriptum anno 445. datum ad Actium Arelate Præfectum, quod extat in Cod. Theod. tit. 24. de Ord. Episcop., ubi hæc observatu sunt digna. Decernimus, ne quid tam Episcopis Gallicanis, quam aliarum Provinciarum contra veterem consuetudinem liceat sine Viri venerabilis Papæ Urbis æternæ auctoritate tentare, sed illi, omnibusque pro lege sit, quidquid sanxit, sanxeritque Apostolica Sedis auctoritas. Ita ut quisquis Episcoporum ad iudicium Romani Antifistis evocatus venire neglexerit, per Moderatorem ejusdem Provinciae adesse cogatur. Nempe S. Leo Imperatorem interpellaverat, ut ad refractariorum inobedientiam retundendam Pontificiæ Principalem auctoritatem accumulans, lata lege caveret, & curaret, ne quispiam imposterum Romani Pontificis sententiæ aut fuga se subtraheret, aut præfracta fronte refragaretur. Quam Pontificis sententiam alioqui sine Imperiali sanctione valituram idem Valentinianus perspectum habens, per suumque subjungit. Quamvis sine Imperiali sanctione valitura esset. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Ecclesias non liceret? Confer, qui laudatissimam hanc legem ab Johannis Gerbasii obtreactionibus, quibus illam laceffere, invidiaque livide incendere non est veritus, egregie defendit, ulcisciturque, doctiss. Christianum Lupum præcit. dissert. cap. 4.

*Quæ de hac celeberrima S. Leonem inter, & S. Hilarium controversia referuntur utrinque a S. Leone in præl. litteris ad Episcopos Provinc. Vienn., & a S. Honorato Episcopo Massiliensi in vita S. Hilarii apud Surium ad diem 5. Maii; Vincen-
tium Barralium in Chronolog. SS. Lirinenf.; & Henschenium tom. 2. Maii, (si tamen revera is est auctor, sicuti pugnant Quesnellus, & Pagius ad annum 490. n. 18, & seq.; nam S. Honorato illam abjudicant San Marthani, & Papebrochius tom. 7. in append. ad diem 5. Maii; Reverentio cuidam, sive Ravennio ejusdem successori attribuunt Aubertus Miræus, & Petrus Saxius in Pontificio Arelat.) magnopere inter se discrepant, in-
que*

que partes diversas, pro unius cujusque ingenio, quo erga Romanos Pontifices diversimode afficiuntur, Eruditos distrahunt. Quesnellus in præcit. disert. 5. & Tillemontius tom. 15. Monum. hist. Eccles. art. 15, post Franciscum Bivarium in Notis ad Chronicon *Ψευδοετυπαφδ* Marci Maximi ad annum 449, quod commentis ipse adauxit, & confarcinavit, in ea præpostera opinione versantur, quod præ S. Leone S. Honorato potius facilis, pronaque abhibenda sit fides, eoque referente credendum approbe S. Hilarium in Celidonii causa per omnia optime, S. Leonem è contra per omnia perperam egisse. Papebrochius vero loco prælaudato, (adeundusque, si placet, in respons. ad exhibitionem errorum Sebastiani a S. Paulo Carmelitæ art. 13. §. 4.); Pagius ad annum 445. n. 13, & seqq.; Lupus in præcit. disert. capp. 1, 15, & seqq.; Orsius hist. Eccles. lib. 31. n. 51, & seqq., & alii longe verius, & rectius in hujus causæ narratione potiorē esse S. Leonis, quam S. Honorati auctoritatem, ideoque illius fidei præ isto credendum, deferendumque affirmant. Profecto qui a præjudiciis absolutum applicuerit animum ad ea, quæ utriusque relationem circumstant, facilem in partem S. Leonis inflectendum nullus utique dubito. Nam S. Honoratus quæ Romæ gesta fuerant, post annos fere triginta non nisi ex auditu, & relatu Arelateusis Cleri descripsit, cui nec magna irrogaretur, opinor, injuria, si ex nimio amore, ac studio in S. Antistitem suum, sua in narratione excessisse non nihil existimaretur. Quam maxima vero injuria fieret S. Leoni, si falsitatis in referendo argueretur: quippe eorum, quæ refert, præfens & testis, & actor, & Judex interfuit; ideoque mera ex industria falsa referre voluisse foret dicendus. Quod de Pontifice tam sancto, ut mentiri voluerit, tamque prudenti, ut Provinciæ Vienn. Episcopis recens gestorum falsam relationem ingerere non fuerit veritus, dicere nedum, sed vel fingere cogitatione abhorret quammaxime animus: licet enim S. Leonem permitteremus adversus S. Hilarium fuisse paullo commotiorem, quominus tamen mendacii infumelerur, prohibent eximia ejusdem cum sanctitas, tum prudentia. Quid autem quod de S. Leonis fide dubitare ne leviter quidem permittunt siue Valentinianus Imperator, qui in suo Ref-

cripto eadem reget it, quæ suis in litteris S. Leo descripserat ; sive Projecto Episcopo subjectus Populus , qui communi suffragio ad S. Leonem epistolam dederat querelis invidiosissimis adversus S. Hilarium refertissimam ? Excessisse igitur aliquantum S. Antistitem fatendum utique est ; in quem etsi plus justo severiorem præbuisse se se S. Leonem fateamur , id falsis delationibus , quibus Pontifici aliqua ex parte fuerit obreptum , procul dubio foret tribuendum : quemadmodum in hac , & simili S. Mamerti Viennensis Episcopi causa a Baronio , Pagio , Natali , & Orsio est observatum . Cæterum ob id carpendus quammaxime Quesnellus est , quod S. Hilarium propositi sui tenacissimum nequiter effecerit , semper æqualem sibi Ecclesiæ suæ jura ad extremum usque spiritum viriliter defendisse , nec unquam passum , ut ad parendum Romano Pontifici adduceretur . Quis enim boni , æquique æstimator ingentem in contumeliam ista vergi non videat ? Atqui S. Honoratus profitetur S. Hilarium , postquam Arelatem fuisset regressus , inclyta humilitate totum se convertisse ad placandum S. Leonem , hujusque rei gratia Romam primo Ravennium Presbyterum , ac deinde duos Episcopos probatissimæ vitæ , SS. Nectarium scilicet , & Constantium ad eundem Pontificem promerendum misisse . Præterea S. Hilario consilio suo auctorem se dedisse refert Anxiliarem Urbis Romæ Præfectum , ut à proposito decedens se in Pontificis obsequium inflecteret . *Aures Romanorum* , inquit in frag. epistolæ , quod S. Honoratus regerit , *quadam teneritudine plus trahuntur , in quam si se Sanctitas tua dimittat , plurimum tu , nihil perditurus , acquiris* . Denique S. Hilarium post obitum pro viro Sancto , sibi que probato habitum a S. Leone liquet ex epist. 36. ad Episcopos Provinciæ Vienn. Sed de his jam nimium .

Hanc Celidonii in Comitatu Burgundiæ insignis altera excepit Lupicini in Cæsarensi Mauritania Episcopi ad eundem S. Leonem M. appellatio : quem proinde Pontifex sacris interdicti , aut sede moveri , aut alium ipsi superordinari Episcopum , causa coram Apostolica Sede , quam appellaverat , pendente , districte prohibuit . *Causam* , ita loquitur in epist. 87. ad Episcopos Afric. Provinc. Cæsar. Maurit. , *Lupicini Episcopi illic* (sci- licet

licet in Provinciæ Synodo) jubemus audiri: cui multum, & sæpius postulanti communionem hac ratione reddidimus, quoniam quum ad nostrum iudicium provocasset, immerito eum, quem, pendente negotio, a communione videbamus fuisse suspensum. Adjectum etiam illud est, quod huic temere superordinatus esse cognoscitur, qui non debuit ordinari, antequam Lupicinus in præsentem positus, aut confutatus, aut certe confessus justè posset subjacere sententiæ, ut vacantem locum, quemadmodum disciplina Ecclesiastica exigit, is, qui consecratur, exciperet. Hanc partem epistolæ Lupicini causam spectantem Quenellus pannum esse assutum ad demonstrandum ex Africa, quod ipse pro insito ingenio detrahendi Pontificiis juribus passim inficiatur, Romanum Pontificem appellatum quam prædenter, tam perperam affirmat. Quam suam conjecturam, quæ Natali pariter arrisit, eo maxime suffulcit momento, quod pars illa epistolæ in plerisque venerandæ antiquitatis, ac probatæ fidei Mss. desideretur. Postquæ pestilentissimo calamo ita concludit. *Certe valde Leonis nostri solertiæ, ac ingenio consentaneum mihi videtur, ut temporis opportunitatem captaverit ad confirmandam Sedis suæ auctoritatem in Africanas Ecclesias. Nemo est, qui nesciat, quoties, quantisque conatibus id tentaverint Leonis Prædecessores, quantumque Leonis ipsius ætate Bonifacius, & Cælestinus in eam rem laboraverint, Africanis consuetudinem suarum Ecclesiarum invictè propugnantibus. Expectanda tum illis fuerat opportunior occasio, quæ ut se se Leoni obtulit, eam vir cordatissimus elabi non est passus. Quibus quam improbe, tam impune vir impudens S. Leoni eam labem inurere non veretur, quod ex studio sui tutandi juris, ambitione quin imo plus justo amplificandi, nec ab alieno invadendo sibi temperaverit. Atque leviter attactum ecce tibi specimen ejus temeritatis, qua sub obtentu novæ ab se adornatæ editionis, S. Leoni obtrectandi licentiam arripuit!*

Atqui non tam refutanda hæc, (quod abunde præstavit aliqui Clariss. Lupus de Afric. Eccles. Appell. disert. 2. cap. 25.), quam contemnenda, non secus ac Anonymi ejusdem amici temeritas, qui, velut refert Vignolius Marvillius, sive Bonaven-

tura Argonnenſis Carthuſianus tom. 1. Miſcell. hiſtorico-Criticæ pag. 75, in epiſtola ad Queſnellum dicam, quæ Romæ Queſnellæ huicce operi fuerat conſcripta, contemptui habens, ſcribere in hæc non erubuit: *La Censure de Rome ne gatera pas votre livre*: Ad ejuſdem magis leviſſimas conjeſturas de Lupicini commentitia appellatione eluendas me converto: atque principio, quam abs vero immaniter abſit commentum illud, quo ab appellationibus Romanis, velut a re diſciplinæ Eccleſiaſticæ parum conſentanea, Africanos ſummopere ſemper abhorruiffe conſingit, ea omnia evidenter demonſtrant exempla, quibus argumentum hoc ſpatioſum agitur, ut agere ſpeciatim non ſit opus. Quod autem cum temporibus illis Africana in Eccleſia turbatiſſimis hæc Lupicini appellatio vix, ac ne vix quidem compati potuiſſe viſa Queſnello, hominum perſpicaciſſimo, ſit, id tanti proſecto nec eſt, nec poteſt æſtimari, ut propterea eam Leoninæ epiſtolæ partem fore abjiciendam putemus: nam eſſi armis deſæviret Genſericus, ac Provincias undique in Africa Romano ab Imperio abſtrahere adniteretur, Cæſareenſis tamen Mauritania, Viſiore Vitenſi teſte, adhuc Romano obtemperabat Imperio, ideoque Epiſcopis haud difficile obtingebat ſe ſe ad Synodum coadunare; in ea de Lupicini cauſa ſententiam dicere; ab eaque Lupicino appellationem ad Pontificem interponere. Eſto vero turbatiſſima eſſent tempora: eandem ob rem, ob bellorum ideſt tumultus, ideoque quod vix omnes ubique eſſent infeſtæ, neque Lupicino commcare Romam, neque Legatis tranſmeare in Africam facile daretur, S. Leo juxta Canonem 7. Sardicenſem Lupicini cauſam Synodo Provinciæ commiſit, ſicuti laudata in epiſtola legitur. Quod denique ea pars epiſtolæ in nonnullis Mſs. Codicibus deſidereretur, id inviſſimum non eſt: nam eadem habetur integra in omnibus editis; legitur etiam in Mſs. exemplaribus Biblioth. Vaticanæ, & Auguſtinianæ; & laudatur demum a Dionyſio exiguo in ſua Canonum collectione: atque de hac controverſia hætenus.

Queſnellum, qui poſteaquam ab Africana procul Eccleſia Romanas appellationes propellere fuiſſet adnixus, in id perinde totus intento nervo incubuit, ut eaſdem quoque ab Eccleſia Galli-

Gallicana quam longissime profligaret, erroris manifestissimi arguit, præter ea quamplurima ejusdem generis, quæ jam attracta sunt, eruntque attingenda, exemplum Contumeliosi Rejenſis in ſecunda Narbonenſi Epifcopi. Is in Synodo Provinciæ probri accuſatus, propriæque confeſſione convictus, a S. Cæſario Arelatenſi gradu fuerat deturbatus: quinimo geſtorum relatione miſſa ad Johannem II. P. M., ab eodem Synodi confirmata ſententia, litteriſque anno 534. ad Galliarum Epifcopos datis Contumelioſus dignitate exſpoliatus, in Monafterium ad agendam pœnitentiam detrudi fuerat juſſus. Nihilofecius quum Johannes vivendi ſinem feciſſet, Contumelioſus pœnitentiæ, clauſuræque pertæſus, ad S. Agapetum appellavit, qui appellatione indulgenter admiſſa, (nam alioqui prior ſententia a Johanne confirmata tranſierat in rem judicatam, velut loquuntur, nec proinde appellationi ſupererat locus), cauſæ ejus examen inſtaurari præcepit, ac Judicibus delegatis judicium in Provincia inſtitui: Contumelioſo interea ab Eccleſiaſticorum bonorum adminiſtratione ſuſpenſum manere juſſo, eique ſola Miſſarum celebratione indulta. Arguit autem, & carpit S. Cæſarium, quod poſt appellationem interjectam prius judicium contra Contumelioſum latum executioni ex parte demandari permiſiſſet: *Melius autem*, inquit, *fecerat Fraternitas tua, ſi poſteaquam Sedis Apoſtolica appellatione interpoſita deſideravit examen, circa perſonam ejus, a tempore ſententiæ, nihil permiſiſſet imminui, ut eſſet integrum negotium, quod interpoſita provocacione quæreretur.* Eadem in epiſtola innuit Canonum ſyllogem ibidem ſubnexam dirigi, ad exemplum ſui deceſſoris, qui eadem in cauſa ad calcem epiſtolæ ad S. Cæſarium Canones nonnullos adjecterat, quos equidem ex Miſs. Codic. Remen., Lirin., Pithe., Corbej., aliisſque primus edidit Sirmondus, ex eoſque Harduinus Tom. 2. pag. 1155: ſed miſſi a S. Agapeto deſiderantur; quos tamen inter alios locum Sardicenſes habuiſſe nullus dubito.

Poſthoc ſe offert ex Gallia pariter exemplum Salonii Ebreundenſis, & Sagittarii Vappincenſis. Hi Fratres erant a S. Nicetio Lugdunenſi Epifcopo educati, atque tandem ad Epifcopatus culmen aſcenderant. Quo in loco conſtituti ingenio fræna laxa-

laxantes adulteriis se dehonestare, homicidiis, & cædibus de-
 scivere, diversisque in flagitiis insano, indomitoque furore graf-
 sari ceperunt: ita ut ab injiciendis in Victorem Tricassinum,
 Episcopum scelestis manibus, direque ad eundem divexandum
 mille nefariis modis ab immittenda cohorte non abstinuerint.
 Quibus graviter commotus Gunthramnus Rex Lugduni anno 577.
 indici Synodum, quam Baronius primam vocat, sed vocandam se-
 cundam advertit Pagius, jussit, in qua S. Nicetio Præside Episcopatus honore privati sunt. Damnati illi, ac depositi Regem ad-
 cuntes de injuria sibi inflata, sententiaque injusta conquesti sunt, at-
 que ad Romanum Pontificem appellantes, ut Romam se conferre
 per Regem liceret, ibidem suam prosequuturos appellationem,
 postularunt. Eorundem precibus a Rege exauditis, Romam
 accessere, ubi a Johanne III. P.M. liberaliter accepti, libenter-
 que auditi, datis ad Regem litteris suis locis redintegrari jussi
 sunt. Narratio isthæc accepta integra debetur S. Gregorio Tu-
 ronensi lib. 5. hist. Francor. cap. 21, quo loci de mandato Romani Pontificis a Rege recepto subjungit: *Quod Rex sine mora, castigatis prius illis verbis multis, implevit.* Equidem nuperi Editores operum S. Gregorii Turon. admonent historiæ hocce caput deesse in Codicibus Mss. Bellovacensi, & Colbertino; extare tamen in Cassinensi, & aliis advertunt: quibus adjungere licet tum editos in Bibliot. PP., tum Mss., quos vidit Guillelmus Parvus; S. Martini Turonensis, quem consuluit Guillelmus Morelius; S. Nazarii Laurishemensis, quem contulit Mathias Flacius; Palatinum, quem inspexit Freherus; quinque, quibus usus est Du-Chesnius; aliosque, ad quos se direxerunt Laurentius de la Bare, Laurentius Bochart &c.; de quibus confer præterea, que in partem utramque de variis capitibus hujusce Gregorianæ historiæ interpolatis, aut suppositis disputant viri doctissimi Hadrianus Vallesius in prolegom. ad Annal., Cointius tom. 1. pag. 45, & tom. 2. ad annum 595. num. 42, & seq.; & Ruinartius in Prolegom. ad horum argumenta respondens. Postea tamen præfatos Episcopos in pejus mutatos, quin insuper Patriæ proditores effectos, atque Majestatis læsæ reos convictos, ejusdem Regis jussu anno 579. in
 Syno-

Synodo Cabilonenſi dignitate fuiſſe dejectos , atque in custodiam detrufos , aliis in eorundem vacantes Sedes Episcopis ſubrogatis , auctor eſt idem S. Gregorius eodem libro cap. 28. Confer Sirmondum in notis ad utramque hanc Synodum : ſiquidem dicere amplius non ſuperſtit .

Nec deſuiſſe ex Hiſpania , etſi hinc frequentiora haud fuerint , Episcopos , quibus ad Apoſtolicam Sedem appellandi uſus interdum venerit , præter eorum , quæ ſuperius jam attigi , exempla , documento proxime eſſe poſſunt Januarius Malacitanus , & Stephanus ignoti mihi loci in Hiſpania Episcopi ; nam uterque in Synodo Provinciæ deſiſtus fuerat ; uterque ad Apoſtolicam Sedem appellationem interpoſuit . Sedebat ſub id temporis in S. Petri Cathedra S. Gregorius M. , qui ea de re Johannem Romanæ Eccleſiæ Presbyterum in Hiſpaniam direxit in amborum Episcoporum cauſam diligenter inquiſiturum , rei quæ veritate comperta , illos abſoluturum , aut damnaturum ſecit & illi facultatem , ut Episcopos , qui in depoſitorum locum alios ordinaverant , ſi de injuria depoſitis irrogata conſtaret , ſex menſibus chriſtiana Communione interdiceret , inque Monasterium ad agendam pœnitentiam detruderet . Conſtat id omne ex S. Gregorio lib. 11. epiſt. 40, & 52, nunc lib. 13. epiſt. 33, & 45. Obſervatu illud obiter dignum , quod eo loci non alteram judiciorum Eccleſiaſticorum formam S. Pontifex præſcribit , quam quæ præſinita legibus Principum fuerat ; inter quas laudat Gratiani Legem ad preces Synodorum Romanæ , & Aquilejenſis latam ; Novellam 123. Juſtiniani ; & Modeſtinum in Pandeſtas lib. 48. ad Legem Juliam L. *Fameſſi* . Pleraque alia Episcoporum judicia ex tranſmarinis Eccleſiis appellatione ad eundem S. Gregorium tranſmiſſa paſſim leguntur , quæ ob bellorum tumultum , ac tempeſtatem aliis cognoscenda remiſit . Inter hæc ex Africa Argentii Lamigiæ , & Maximiniani Pudentiæ in Numidia Episcoporum , quos Clerici accuſarant , quod accepto præmio Donatiſtas Eccleſiis præpoſuiſſent , cauſas in Provinciæ Synodo coram Hilario Diacono dirimendas commiſit lib. 1. epiſt. vet. edit. 82 ; & lib. 2. epiſt. 33. Paulini Regienſis in Numidia Episcopi ſimonix delati , & Clementii Provinciæ Byzace-

zacenzæ Primatis gravium criminum conscii iudicia Synodo Provinciez definienda dimisit lib. 10. epist. 32, & 35. Ex Illyrico Pauli Dioclezæ in Albania Episcopi loco dejecti causam Johanni primæ Justinianæ Metropolitæ; & Johannis Eurizæ in Epiro Episcopi alienam Sedem invadentis iudicium Bonifacio Diacono demandavit lib. 10. epist. 34, & lib. 12. epist. 2, & 3.

Ne vero intactam reliquisset nobilem aliquando Ecclesiam, Anglicanam videar, refert modo, & maximopere congruit, ut ex ea nonnullum exemplum depromam, quo ibidem, non secus ac alibi, invaluisse appellandi jus ad Apostolicam Sedem demonstretur. S. Wilfridus Eboracensis Archiepiscopus diversam, & adversam fortunam ad obitum usque expertus, anno 677. juxta Pagium n.9, & seqq., ant 678. juxta Mabillonium ab Egfrido Northumbriæ Rege ob privatus Ermemburgæ Reginz simulates Episcopatu pulsus Apostolicam Sedem appellavit, & sequenti anno Romam profectus, apud S. Agathonem P. M. appellationem suam prosequutus est. Pontifex Synodo habita anno 679, (veluti adversus Pagium hanc ad annum 678. retrahentem propugnat vir doctiss. Cennius in Nor. Chronolog. ad S. Agathonem tom. 4. Anastasii edit. Cl. Blanchinii), & Wilfridi causa diligenter exagitata, dignum existimavit, qui suæ restitueretur Ecclesiez, missoque in Angliam Abbate S. Martini ad ei inlatam redimendam injuriam suam ei reddi Sedem injunxit: in qua perinde a S. Benedicto II. est confirmatus. Effectum tamen caruit Pontificis jussio usque ad annum 887, quo demum Aldfridi, quem Egfridus a Pictis interfectus in Regno successorem exceperat, permissu executioni est demandata. Verumtamen quinquennio post ejusdem Regis, cui in invidiam immerito venerat, opera Episcopatu iterum ejectum, iterumque Pontificis opem invocantem S. Sergius I. in pristinum redintegrari gradum pariter decreverat: quod decretum quidem maximi, uti par erat, fecit Æthelredus Mercizæ Rex, ac Wilfridum, sicuti verè dignus erat, magni honoris loco habuit; sed non ita Aldfridus Rex Northumbriæ, & Britualdus Cantuariensis Antistes, qui moras neſcendo Pontificium mandatum suspenderunt non modo, quinimo Synodo indicta virum sanctum fraude circumvenire, blandi-

tiis

VINDICATA. ARTICULUS V. c. 7

tiis inflectere, aperraque, Wilfridus iterata appellatione ad Pontificem provocavit, Romanque anno 703, perrexit ad Johannem VI, (uti observat Pagius ad annum 704. n. 12, non autem ad Johannem VII, sicuti opinantur Baronius, Binius, Labbeus, Harduinus, Natalis &c.), cujus ad pedes suppliciter provolutus se ad Apostolicam Sedem, *Quasi ad Matris gremium* confugisse professus est. Pontifex itaque Synodo habita anno 704, quemamodum contra Alfordum hancce Synodum inficiatum ostendit Pagius n. cit., in eaque cum Wilfridi, dignitate se abdicare alioqui paratissimi, accurate discussa causa, tum Britualdi Archiepiscopi Cantuariensis auditis Oratoribus, Decessorum suorum SS. Agathonis, Benedicti, & Sergii confirmata sententia, S. Antistitem omnino innoxium pronunciavit, suamque regredi ad Ecclesiam præcepit, litterisque datis ad Æthelredum, & Aldfridum Reges, quas sub Johannis VII. nomine describit Harduinus tom. 3. Concil. pag. 1825, eisdem de absoluto Wilfrido, ac pristinae dignitati restituendo admonuit, atque ut Romam accederent jussit causam dicturi Boza Eboracensis in locum Wilfridi intrusus, & Johannes Episcopus Hagustaldensis, qui a Wilfrido Monasterii administrationem abstraxerat. Aldfridus improborum hominum dolis circumventus se parum æquum S. Antistiti præbuit aliquandiu, donec infirmitate correptus sponndit, si convalesceret, Pontificio mandato facturum se satis; sin autem, in Successorem id oneris ab se transferri. Itaque Osfredus id operis explorare suarum partium existimans, indicta Synodo Niddensi anno 705. Pontificis sententiam executioni mandari præcepit. Quamquam vir humilis ultro citroque Eboracensi Sede Johanni Hagustaldensi Bozæ successori cedens, hacce deinceps Ecclesia Johannis translatione vacua, suisque Monasteriis quadriennio, quoad vixit, contentus fuit. Paucis hæc omnia complexus sum, quæ fufiori sermone persequuntur V. Beda lib. 5. hist. Anglor. cap. 20, & seqq.; Guillelmus Malmesburienfis lib. 3. de gestis Anglor. Pontif.; & Eddius in vita ejusdem S. Wilfridi cap. 23, & seqq. apud Mabilonium Sæculo IV. Bened.

na Ecclesia nonnullam celebrem deveniam epocham, qua de-
 attingenda saltem obiter est, quæ observatu ob id digna evadit,
 quod sub eadem tempestate contigerit, qua parum æque de obe-
 dientia Pontifici Romano impendenda cogitabatur, S. Aldrici
 Cenomanensis Episcopi appellatio. Is anno 840. a seditiosis Ci-
 vibus loco depulsi Gregorium IV. P.M., cui ob egregia merita
 apprime erat acceptus, injuriæ sibi inlatæ vindicem depostula-
 vit; qui protinus epistola conscripta ad Episcopos universos
 Galliæ, Germaniæ, & Europæ relata a Gratiano *Cap. Decre-*
to 11. q. 6., a Baronio ad annum 839. n. 2, a Sirmondo tom. 2.
 Concil. pag. 569; ab Harduino tom. 4. pag. 1269, aliisque,
 (quam adversus Cointium ad annum 839. n. 36. eamdem suppo-
 sitionis arguentem vindicat Pagius ad eundem annum n. 2, ni-
 hil esse ostendens, quo epistola hæc suspecta haberi, & ad pseu-
 depigrapha amandari possit, & debeat), diserte, ac liquido
 declaravit Aldrico fas fuisse Apostolicam Sedem appellare; nec
 alibi, quam apud eandem Sedem illum fuisse accusandum, de-
 que Pontificis potestate ipsius causam dignoscendam, ac diri-
 mendam: quandoquidem inter majores causas sint computanda
 Episcoporum judicia. *Si quid, inquiens, grave ei objectum*
fuerit, nostra erit expectanda censura, ut nihil prius de eo, qui
ad sinum S. Romane Ecclesiæ confugit, ejusque implorat auxilium,
decernatur, quam ab ejusdem Ecclesiæ auctoritate fuerit prae-
ceptum, quæ sic vices suas aliis impertivit Ecclesiis, ut in partem
sint vocatæ sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Digna
 est, quæ integra percurratur, epistola, ex qua fiet perspicuum
 tam vere, quam probe dictum a Cl. Thomassino vet., & novæ di-
 scipl. par. 1. lib. 1. cap. 6, postquam diligenter, sepositoque a præ-
 judicatis opinionibus animo perpenderit omnem, quam erga
 Galliarum Episcopos tum æquitatis, magnanimitatis, œconomia-
 que cumulatissimam tenuerat agendi rationem, dictum, in-
 quam, quod uno, puroque quidem pacis amore se inflammatum
 prodidit Pontifex, nihil tamen eorum interea prætermisit, quæ
 sustentandæ auctoritati suæ prodesse: indubiumque plane esse
 Pon-

Pontificem libera , & immediata in omnibus Ecclesiæ tractibus uti jurisdictione posse . Ea ergo de re a Carolo Calvo suæ Aldricus restitutus est Ecclesiæ : a Gregorio vero ipso tum suomet Pallio , tum Pedito , sive baculo Pastoralis donatus , uti legitur in ejus vita apud Baluzium tom. 3. Miscell. cap. 44.

Jam vero in ea incidimus tristitia , & difficilia tempora , quibus ob nimium amorem , obnixumque studium propriæ defendendæ plus justo , æquoque jurisdictionis , Galliarum nonnulli Episcopi, Hincmaro Remensi duce, obedientiæ Pontifici Romano debitæ visi sunt defuisse , extraque limites juris excurrisse , intra quos tamen a Pontificibus constringi demum iidem tum libenter passi sunt , quum ad Pontificia jura divina institutione in totum , qua late patet, Orbem exercenda, oculos a præceptis opinionibus abstractos intendere valuerunt . Primam , uti videtur , dissidiorum , quæ Gallicanos Præsules concitiores , ac paullo audaciores erga Summos Pontifices egerunt , originem fecit Wlfadi , & sociorum causa . Pro cujus pleniori intelligentia adipiscenda prænoscere interest , quod Ebbo Remensis Antistes , tanquam conjurationis in Ludovicum Pium conscius , & particeps , & incentor præcipuus anno 853. loco dimotus , nec eidem restitutus a Gregorio IV. , sicuti præfert ejusdem epistola ad Episcopos , & Orthodoxos fideles , quam ex Cod. S. Mariæ Laudunensis descriptam in collect. Conciliorum pseudo-epigraphis dubio procul ad censendam exinde potissimum ostendunt Sirmondus , Harduinus &c. , quod Ludovicus sub Gregorio ab Imperio dejectus est , Ebbo vero post ipsius Ludovici regreſsum in locum suum dignitate Episcopali fuit detrusus , & a Sergio II. Gregorii successore laica dumtaxat communione donatus , Ebbo , inquam , gradu dejectus Wlfadam , Clericosque alios nihilominus ordinare post dejectionem præsumperat . Quamobrem Hincmarus ejus in eadem Remensi Sede successor , in Synodo Sueſſionensi II. anno 853. Wlfadam , sociosque Clericos gradibus suis deturbavit : quibus gestis , Synodi confirmationem estlagitavit a S. Leone IV. , quam ideo , quod Wlfadus , sociique Apostolicam Sedem appellassent , denegavit Pontifex , jubens quinimo cum Hincmarum , tum ab ipso provocantes Clericos ad Synodum occurrere ,

ad quam suum ipse Legatum, vice sua iudicium retractandi gratia, direxerat, a qua si rursus Clerici illi appellarent, tum, ipsis Romam accedendi facultas non interciperetur, ne Apostolica Sedis juri summo injuria ulla irrogaretur. Apud S. Leonem IV. subire certamen, iudicioque experiri refugit vafri ingenii vir; atque Benedicto III. ejus successor obrepens, ab eodem Synodi confirmationem dolo, fraudeque obtinuit: quam tamen largiendo, eam cautionem prudens adnexuit Pontifex: *Si ita est, nostro ut scriptis Præfultui intimasti, & gestorum serie demonstrasti, ratas eas quidem definitiones Apostolica fore auctoritate promulgamus.* Legendum prostat hoc Pontificis Rescriptum apud Sirmondum tom. 3. Concil. Galliæ, & Harduinum tom. 5. pag. 101. Sed & Synodi ejusdem Sueffionensis II. decreta confirmari a S. Nicolao I. Hincmarus denuo obtinuit, sicuti liquet ex epistola ad Hincmarum, quam referunt Baronius ad ann. 863, & Harduinus præcit. tom. 5. pag. 326.

Verumtamen a Wlfado, ac sociis appellatione iterata pulsatus S. Nicolaus, Synodi Sueffionensis actis diligenter expensis, robur omne detraxit; Hincmaro ingenii versatilis, & ad fallendum affabre compositi comperto, dira cuncta est comminatus, ac tertio Synodum Sueffione congregari jussit, cui Hincmarus, & Wlfadus cum Sociis iudicio se sisterent, ac siquidem ab Ebbo ne bona fide ad Ordines fuissent promoti, ut ad eorundem functionem regredi permitterentur, rerumque gestarum accurata relatio Romam ad se transmitteretur. Habita est Synodus anno 866. ex septem Provinciarum Episcopis, quam nihil non sa- tegit Hincmarus, ut Wlfado, sociisque insensam ageret, & & infestam. Sed Synodo ea salubrior, & satior agendi ratio visa est, ut Pontifici integrum causæ iudicium reservaret, siquidem ad Pontificium Tribunal appellatione pertracta causa jam fuisset, ibique inchoata; ac significare interea hoc loco sibi propositum quam sollicitissime exsequi, quam ex ore Pontificis sententiam excepissent: quocirca in Synodica ad S. Nicolaum hisce reverentia, obsequioque refertissimis scripserunt verbis: *Quod pium, justumque sentitis, sentimus; quod decernitis, exsequimur; & quod deliberaveritis, eorum in omnibus congratu- lantes*

lantes restitutioni , efficaciter nos amplectendum fatemur . Et quia de recuperatione eorum a vestra sapientia medela sumpsit exordium , oportet omnino , & æquum fore claret , totius ejusdem negotii summam præstantiæ vestræ consumari decretis . Quibus postquam se animo paratos , & comparatos ad Pontificis implenda præcepta egregie exhibuissent , sic pergunt . Præterea præceptionibus vestris ex æquo operantes , sicut nobis de præsignatis fratribus apex sanctitudinis vestra edocuit , sine contradictione perficere , eosque in suis Ordinibus restituere maturaremus , nisi privilegiis S. Romanæ Sedis . . . debita reverentia exhiberetur : quorum summa perfectæ , & integra firmitas , ut claret , & justum est , in Apostolicæ Sedis reservata est arbitrio potestatis . Huc provoco , ad hæc præclara animam a præconceptis opinionibus absolutum ii volo intendant , quibus in Provincialis Synodi potestate Ecclesiasticarum causarum summam reponere tantopere arridet , quin insuper ad eandem demum a Pontificio ipso tribunali causarum ejusmodi definitiones regredi debere contendunt . Ad S. Nicolaum scripsit etiam Hincmarus , adimpleturum se , qua par esset , obedientia , pollicitus , quidquid hacce de causa demum Pontifici decernere allubuisset . Rescribens vero Pontifex cum ad Synodi Episcopos , tum ad Hincmarum , utrisque culpæ vertit , huic quidem , quod Benedicti III decessoris sui Rescriptum fœde interpolare , interciderique non fuisset veritus ; quod fluxam gereret fidem , parumque æquum præferret erga Apostolicam Sedem animum , cui fraudem inferre quinimo cogitasset : illis autem , quod gestorum accuratam , ut oportebat , rationem , ac instrumentis probatam non reddidissent ; atque Wlfadum , (cui pristinum gradum restituendum quidem affirmat , non ampliori tamen adaugendum) , haud expectato Apostolicæ Sedis placito , Bituricensi Ecclesiæ præfecissent . Mandatis ; & monitis Pontificiis morem gerendi gratia , Trevis in Synodum anno 867 iterum convenientes Episcopi accuratam gestorum in causa Wlfadi , & sociorum relationem misere , rogantes , eorumque preces adjuvante Carolo Calvo , ut Wulfado locum , Pallii collatione , confirmare dignaretur . Quo vita functo , Hadrianus II eorum votis benigne ad-

nuens ,

nuens, Wlfadum Pallii honore exornavit: exindeque nullum impostherum Wlfado, ac sociis negotium est facessitum.

Brevior ero nunc in retexenda historia Rothadi Sueffionensis Antistitis, in quem commota ab eodem Hincmaro tempestas, dissidia, quæ jam ei cum Pontifice intercedebant, magis, magisque incendit, inque causa fuit, cur exasperatiorem in se Pontificis animum experiretur. Presbyterum quemdam impuditiæ flagitio inquinatum Rothadus e gradu dejecerat; in quo manendi tamen ab Hincmaro Metropolitano, ad quem dejectus querelam detulerat, facta est facultas. Tam irregulari judicio refragatus Rothadus Hincmari animum jam sibi aversum, & occasionem omnem avide venantem negotium eidem facessendi, in se concitavit adeo, ut coacta in Suburbio Sueffionensi, (sicuti adnotarunt Natalis, & Pagius, non autem Silvaneænsi, ut visum Baronio est, & Sirmondo), Synodo anno 861, dignitate ipse fuerit abdicatus; atque subinde Pislensi Synodo anno sequenti habitæ quominus interesset, impeditus, ad incitas appellandi Romanum Pontificem sit redactus. Ad hæc Synodo altera in eodem Suburbio, eodemque anno indicta, ab Hincmaro in judicium bis, ac ter accersitus respondit fractus animo Rothadus post appellatum Pontificem M. integrum sibi non esse judicium subire Synodi: *Ad illam*, repetens, *summam auctoritatem sine intermissione appello, cui nullus potest contradicere, quæ a D. N. Jesu Christo per Beatum Petrum Apostolum tantum meruit Principatum*. Quibus Hincmatus magis in transversum, rabiemque actus, appellatiæ flocci, naucique facta, deserviendi in Rothadam amplius induit animum, dignitateque deturbasse haud contentus, nisi & multam in eum crearet invidiam, multis eum afficeret injuriis, incommodisque affligeret, & ad malorum cumulum in carcerem eum conjiceret. Inflammatu his Pontificis indignatione commixtus zelus Hincmaro, verbis durissimis ob violata Apostolicæ Sedis jura objurgato, districtissime injunxit, ut dies intra 30 Rothadam loco restitueret, aut Romam actutum cum eo causam dicturus accederet: sin minus, sciret certissime se, non secus ac Episcopos ceteros eodem injustitiæ, & inobedientiæ crimine involutos, severa excommunicationis poena plectendos. Minis itaque

itaque repetitis impetravit, ut quæ imperaverat, opere comparerent, idest ut Rothadus carcere relaxatus Vermeriensis Synodi decreto ad Romanam se compararet profectioem, in Romani conspectum Pontificis veniret, & post eum pervenirent, qui eum accusaturi essent. Retractata ergo Romana in Synodo Rothadi causa, Synodique Sueffionensis actis rescissis, absolutus est Rothadus, dignusque pronunciatus, qui pristinam recuperaret Ecclesiam, suam reapse recuperatam tranquillitate summa ad obitum usque revivuit, & rexit, ac Episcopi nomine subinde duabus interfuit Synodis Sueffionensi III. anno 866, & Tricassinæ anno 867, haud absimilem ob Wlfadi, sociorumque causam celebratis. Qui de his edoceri uberius desideret, adeat S. Nicolaum I. in serm. ex ambone habito ad Synodum Roman. anno 865, nec non in epistolis roboris invictissimi refertissimis 39. ad Clerum, & Populum Roman., 40. ad Carolum Calvum Regem Francor.; 41. ad Hincmarum Remen.; 42. ad Episcopos Galliar.; 43. ad Clerum, & Plebem Suefs.; & 44. ad Rothadum ipsum apud Harduinum tom. 5. Concil. pag. 583, & seqq., quibus hæc Rothadi causa digesta, conclusa, & definita est. Præterea adiri poterunt, si lubet, Annalista Bertinianus Auctor coævus ad annum 861, qui de his luculenter egit; nec non Natalis Alexander hist. Eccles. ad Sæcul. IX, & X. par. 2. dissert. 6, a quo jure, & merito dignis, multisque vapulat præfatus Bertinianus Annalista in Rothadum parum æquus nedum, sed qui erga optimum Pontificem animum præjudiciis occupatum prodit.

Experimento proprio edoctus Hincmarus didicisset abstinere deinceps caute ab ingeminanda cum Pontifice pugna, cujus potestatis gravissimo pondere semel, ac bis pressum senserat se se, & compressum, sed ad illum potius, uti par erat, obedientia, & obsequio demerendum se totum convertisset, neque enim, postquam S. Nicolaum I. insensum expertus fuisset, in offensionem perinde Hadriani II. incurrisset. Age vero novi, quod Hincmaro cum Hadriano intercessit, negotii originem, processum, exitumque aperiamus. Hincmarus Laudunensis cognominis Remensis ex Sorore Nepos homo præceps, levis, ac imprudens, postquam Caroli Calvi indignationem ob simoniam, & avaritiæ crimina in

se

se concitasset, eaque propter multis probris, & conviciis primum a Rege proscriptus, ac postmodum bonorum proscriptione fuisset nuntiatus; atque ad hanc redimendam multam schedula Regi, & Episcopis oblata in Conventu Pistensi ad Apostolicam Sedem appellasset, Hincmari demum avunculi opera Regi reconciliatus est, oblato ei satisfactionis libello, quo suæ impudentiæ petita venia Regem, ut se in gratiam reciperet, precabatur. Verum homo inconstans, & inconsultus, nullopost de Regis injuriis conquestus apud Hadrianum II. P. M. Caroli Regis iram acrius in incendium accendit, indigne, acerbissimeque ferentem ad Apostolicam Sedem, quam bonorum Ecclesiasticorum pervasorem traductum ignominiose se videre. Secundum Regis iracundiæ adjecit argumentum: nam Pauliacam Villam juris quidem Laudunensis Ecclesiæ, quam tamen Regis desiderio libenti animo permisserat, Nortmanno Comiti in beneficium concedendam, repetere voluit, eundem veluti rerum Ecclesiasticarum usurpatorem apud Pontificem accusans, atque Rescriptum impetrans, quo sub poena excommunicationis Pauliacæ Villa se exuere deberet Nortmannus, eamque Ecclesiæ transdere: quibus nec contentus, armatorum hominum manu Nortmannum aggressus a Villæ possessione depulit, bonis ejusdem omnibus desuper devastatis. Addidit & alia facinora: nam qua violentiis desævians, qua censuras distringens, ex Clericis alios bonis exspoliavit, alios Ecclesiastico officio interdixit; nec modo diœcesi suæ obnoxios, sed etiam diœcesis alienæ: quos proinde suis in gradibus permanere Hincmarus Remensis decrevit.

Quæ quum ita se haberent, Vermeriensis Synodus anno 869. indicta est, in qua quum difficilem sibi exitum fore prænosceret Hincmarus Laudunensis, eò fraudulenter se recepit, ut ad Pontificem iterata appellatione provocaret; ad quem tamen accedendi facultas cum a Rege, tum a Synodo est denegata. Sequenti anno 870. in Synodo altera ex decem Provinciis Attiniaci congregata de rebellionem in Regem, de contumacia in Metropolitam, de vi manifesta in Nortmannum Comitem, de injusta excommunicatione in Clericos delatus, dato libello supplicis incumbentem sibi tempestatem nonnihil amovit. Verum paullo post

post vir animo inconstans fuga se Synodi iudicio surripuens ab Electis Iudicibus Ecclesiasticis ad sæculares provocavit, quos a Rege haud difficulter impetravit: id facinoris eo prætextu excusans, quod ab Ecclesiasticis non jure, & ratione, sed vi, ac injuria secum ageretur; neque suæ ad Apostolicam Sedem appellationis ratio ulla haberetur. Ut ut esset vituperatione dignus, quique multo vapularet nomine Laudunensis Antistes, honore & loco haberi nihiloferius debebat ab eo appellata Sedes Apostolica: hinc Hadrianus II. acerbioribus litteris Carolum Calvum, & Hincmarum Remensem perstrinxit, quod Romam proficisci appellantem Episcopum prohiberent: cui litteris immodestis, stiloque acerbissimo rescribentes Rex, & Remensis Antistes, etsi dubitationem movere de jure appellandi Apostolicam Sedem non auderent, affirmabant tamen primam causæ cognitionem ad Synodum Provinciæ de jure pertinere: affirmabant Regem haud teneri Episcopum licet appellantem libere Romam dimittere, si læsæ Majestatis crimine detineretur: affirmabant a consensu partium electis Iudicibus provocari non licere; ac si appellationi locus esset, a Romano Pontifice Iudices delegari in partibus debere. Quum eo itaque loco res essent, indicta Duziacensi Synodo anno 871, in ea Carolus Rex, & Hincmarus Remensis adversus homonymum Laudunensem actores se præbuerunt, quem multorum, graviumque criminum convictum, ac Synodi iudicium recusantem, sed Apostolicam Sedem iterum appellantem Synodus dignitate submovit, ea tamen adjecta cautione: *Ut saluum esset per omnia Apostolica Sedis iudicium*. Post hæc Synodica ad Pontificem scripta est, totius negotii summam exhibens, obnixis precibus exporrectis, ut Pontifex a Synodo adversus Hincmarum Laudunensem decretis auctoritatis suæ robur adjicere, & Astardum Nannetensem a Britonibus ab Ecclesia sua ejectum Turouensi admoveere dignaretur. Postremum istud libenter indulxit Pontifex: at prius illud quam maxime improbavit, præcipiens quinimo depositum Episcopum Romam dimitti, & cum eo accusatorem idoneum, cum causæ instrumentis; prohibens insuper, quousque definita causa esset, alterum Ecclesiæ Laudunensi præponi Episcopum. Hisce Hadriani

Pars. II.

N n n

lectis

lectis litteris, Episcopi, qui Duziacensi Synodo adfuerant, rescribentes auctores se fide sua dederunt ab Apostolicæ Sedi debita reverentia se non decessisse, appellationi Laudunensis Antistitis deferendo, modo illa frustratoria non fuisset, sacrisque Canonibus Sardicenis Concilii derogatoria, scilicet ad Synodi Provincialis iudicium in prima instantia declinandum interjecta: ac proinde a Synodo prolatam sententiam, ea clausula fuisse consulto, bonaque fide communitam: *Reservato per omnia juris privilegio Domini, & Patris nostri Hadriani Apostolicæ, ac primæ Sedis Papæ: sicut Sardicenses Canones decreverunt, & ejusdem Apostolicæ Sedis Pontifices Innocentius, Bonifacius, Leo ex eisdem sacris Canonibus promulgarunt.*

Hæc illis sententia infusa: id unum interea negabant primam causæ cognitionem Metropolitano posse subtrahi, ac Provinciali Synodo, & desultoria appellatione Romanam ad Curiam evocari & devolvi: probatumque id iri putabant ex Canone 7. Sardicensi; ex S. Gregorio M. lib. 5. epist. 36, & lib. 12. epist. 13; atque ex Africanis Episcopis in Synodica ad S. Cælestinum I. Post hæc, quem Hadrianus loco excepit, Johannes VIII. cum ex actis Synodi, tum ex relatione Regis, (nam tum anno 875. Carolus Calvus Romam se contulerat Imperiali Diademate a Pontifice redimiendus), probe comperta sententiæ a Synodo latæ in Hincmarum æquitate, animoque advertens, quod Hincmarus plena licet Romam adeundi libertate tandem donatus, appellationem tamen interpositam prosequi neglexisset, quia scilicet conscientia scelerum certum ipsum condemnationis faciebat, Synodi confirmata sententia, Ecclesiæ Laudunensi alterum præfici Episcopum præcepit. Postremo ad conspectum Pontificis tum in Galliis agentis, & Synodum Tricassinam II. anno 878. celebrantis adductus infelix Antistes oblato libello calamitatum, quas fuisset perpeffus, historiam exposuit, adjunctisque Episcoporum precibus, Pontificis animum ad misericordiam inflexit, qui a Censuris illum absolvit, Missæ celebrandæ licentiam indulsit, ad vitæ sustentationem insuper congiarium ex redditibus Ecclesiæ Laudunensis attribuit, dignitati tamen non redintegravit. Constant hæc omnia, quæ in summam heic contraxi, ex actis.

actis Synodorum Vermeriensis, Attiniacensis, Duziacensis I, & Tricassinæ II. apud Sirmondum tom. 3. Concil. Gall., & Harduinum tom. 5. pag. 1211, & seqq., & tom. 6. pag. 199; ex Hadrianum II. in epist. 12. edit. Hard. ad Hincmarum Remen.; 28. ad Episcopos Synodi Duziac. 3 13, 29, & 30. ad Carolum Calvum; ex Johanne VIII. in epist. 135. ad Hincmarum Remen.; ex Hincmaro Remensi in opusculo capit. 55, & in epistolis ad homonymum Laudun.; ex Flodoardo hist. Remens. lib. 3. cap. 21; ex Aimoini Contin. Monacho San German. lib. 5. cap. 37; & Anna. lista Bertiniano ad annos 868, & seqq. Legendi etiam, si libet, Baronius ad eisdem annos, inter alia epistolam inhonestiorem ad Hadrianum II. Caroli Regis nomine ab Hincmaro exaratam, quæ ejus inter epistolas ordine 42. exeat, multis exagitans; Ludovicus Cellotius in vita Hincmari Laudunensis a severiori Baronii censura Caroli Regis religionem erga Pontificem defendens; Christianus Lupus de Appellat. cap. 34; Natalis Alexander hist. Eccles. ad Sæcul. IX, & X. disert. 8; & Pagius uterque, Senior in Crit. ad cit. annos; & Junior Brev. hist. crit. in Hadriano II. Hincmarum Remensem ceterum, quod interest, dum pacatum animum, atque a præceptis opinionibus abstractum circumferret, egregia de Pontificis Romani privilegii sensisse, dixisse, scripsisse multis ex eo testimoniis allatis ostendit doctis. Thomassinus vet., & nov. discipl. par. 1. lib. 1. cap. 4; quorum ego multa quoque congessi par. 1. tom. 2. art. 8. §. 1. pag. 335, & seqq. Huic Hincmari appellationi finitima, affinisque fuit ea, quam Theutboldus Lingoniensis Episcopus ab Aureliano Lugdunensi Archiepiscopo sibi manus imponere renuente ad Stephanum V. interposuit: quatenus auctoritate summa sua Aurelianus cogeret ad inlatam sibi refarciendam injuriam: quamquam ex sententia, sicut optaverat, sibi res non successerit. De Gerberto Remensi Antistite, qui postea in Pontificatu dictus est Silvester II, quam ob causam appellationis nomine Apostolicæ Sedis Tribunal & ipse adierit, legenda ejusdem epistola 23. ad Johannem XV. P. M. apud Duchesnum tom. 2. hist. Francor.; hæc enim obiter attigisse sufficit.

Gravissimum hocce, quod versavi hætenus argumentum,
 Non a con-

concludam, definiamque celeberrima ex Anglia evocata S. Thomæ Cantuariensis appellatione, cui loco coronidis aliarum plurimum indiculum subtexere habeo satius. Ergo S. Episcopus cum Henrico II. Angliæ Rege diuturnas, multasque similitates gessit, hisce de causis cum eo commissus: 1. quod Cancellarii munere ultro citroque se abdicaverit: 2. quod injustam tributi exactiorem interdixit: 3. quod Episcoporum electiones protrahi, multoque ideo minus, ut vacantium Ecclesiarum redditibus diutius Rex frueretur, æquo perferre animo nequiret: 4. quod jurisdictionem Ecclesiasticam, cui vim inferre Rex moliebatur, pro virili parte defendere, locoque integram custodire non desineret, ac proinde Consuetudines Regias in Conventu Clarendunensi anno 1164. recensitas, & statutas observare invicta animi magnitudine detrectaret. Quibus de causis quum Regis offensionem quammaximam incurrisset, sibi, Ecclesiæque ingentem imminere, tempestatem prænosces, ad eam, potiori, quo valeret modo, procul avertendam, ad Summum Pontificem Alexandrum III. datis gravissimis litteris anno 1163. appellavit. Præterea quum in generali Conventu Northamptonæ anno sequenti 1164. ab Henrico indicto Episcopi fere omnes ipsum ad Regis voluntatem inflectere studerent, & ad Consuetudines Clarendunenses ultro citroque recipiendas urgere non desisterent, minitantes alioqui ferendam in ipsum sententiam, iterata appellatione ad Sedem Apostolicam S. Præsul provocavit: *Vos, inquit, Fratres, & Coepiscopi mei, quia magis homini, quam Deo obeditis, ad Domini Papæ audientiam, & judicium voco, & sic Catholicæ Ecclesiæ, & Apostolicæ Sedis auctoritate munitus hinc recedo.* Recessit reapse, indeque apud Ludovicum VII. Galliæ Regem se recepit: cujus Regis laude certe digna vox illa, in quam Henrici Angliæ Regis litteras legens, quibus ille petebat, ut Thomæ se insensum præberet, exiit: *Certe sicut Rex Anglorum, ita & ego Rex sum. Verumtamen minimum de Clericis Regni mei deponere ego non auderem.* S. Thomæ epistola incipiente *Ad audientiam tuam*, inter ejus epistolas lib. 1. n. 30, qua Sedis Apostolicæ in sui adjutorium judicium, opemque invocabat, accepta, Alexander III. præsentissimus accurrit, exertoque distractionis Ecclesiasticæ

siasticæ gladio sententiam in Conventu Northamptonensi adversus S. Antistitem ejaculatam robore omni vacuam edixit: peccantibus vero Regis Oratoribus, ut Legatos vice sua in Angliam mitteret, & illuc etiam remitteret Archiepiscopum Cantuariensem ab ipsis ibidem judicandum, respondit Legatos ab se quidem mittendos, Antistitem vero non remittendum utique ab inimicis judicandum, sed eum non alibi, nisi apud Apostolicam Sedem, judicio experituum. Interea loci S. Præsul Senonas, ubi tum degebat Pontifex, se conferens, ibique Pontifice coram postquam consuetudines Clarendunæ conscriptas exposuisset, paratunque se dignitate abdicare exhibuisset, passus id nequaquam est Pontifex, sed imo pravis consuetudinibus in perniciem Ecclesiasticæ libertatis vergentibus dica infamix conscripta, ac præsertim Articulo 8, quo in causis appellationum perversus hic ordo statuebatur, ut ab Archidiacono procederetur ad Episcopum, ab Episcopo ad Archiepiscopum; postremo vero ab hoc ad Regem perveniretur, neque ulterius provocaretur absque Regis assensu: quo pacto appellationes ad Sedem Apostolicam prohibebantur; Articulo hoc, inquam, diris cunctis devoto, S. Præsulem in gradu suo permanere iussit, eumque quin etiam legatione Apostolica per totam Angliam induit, & adauxit: qui actutum Apostolica auctoritate communitus consuetudines Clarendunenses damnavit, inque omnes earundem sive observatores, sive exactores anathema distrinxit.

Quo anathemate territus, magisque incitatus ad iram, Henricus Rex apud Chinonium Provinciæ Turonensis Oppidum, indicto anno 1167. Episcoporum Conventu, rogatoque consilio de modo occurrendi censurarum ictibus a S. Thoma incumbentibus, in eam unanimiter itum sententiam est: *Ad summum Pontificem esse appellandum*. Appellatum est ergo, atque ita Rex, qui ab appellationibus quammaxime abhorrebat, quasque antiquare, latisque legibus abrogare tentabat, appellare ipsemet indiguit. Quamquam autem huiusmodi appellationem jure nullam, & inanem, nec Regi suffragari ea ratione, quod frustra Ecclesiæ patrociniū quærit, qui Ecclesiæ jura, & libertatem infringit, & laceffit, litteris ad universum Angliæ Clerum datis

S. An.

S. Antistes denunciaverit; nihilofcius acceptis Regiis appellationis litteris, ejusque Oratoribus auditis Alexander III. Legatos in Angliam pacis Regem inter, & S. Archipræsulem componendæ gratia direxit, qui S. Thomæ prohiberent, quo minus censuras in Regem, aut in Regnum distringeret, donec Apostolica Sedes adiretur. Pacis re infecta Romam Legatis regressis, Romam novos Legatos misit Henricus petitueros, ut S. Thomas ad alteram transferretur Ecclesiam: qua petitione explosa, Legatos alios perinde in Angliam remisit Pontifex anno 1169. viam pacis iterum tentandam, Gratianum nempe Eugenii III. Nepotem, & Vivianum S. Romanæ Ecclesiæ Advocatum; apud quos in querelas adversus Pontificem extemplo Henricus effusus, immodestas imo in minas egressus a Gratiano Legatorum altero honestum quidem, sed intrepidum hoc accepit responsum. *Domine noli minari: Nos enim nullas minas timemus; quia de tali Curia sumus, quæ consuevit imperare Imperatoribus, & Regibus.* Sed pace infecta pariter, ideo quod pacis conditionibus hinc Rex hancce apponi clausulam vellet: *Salva dignitate Regni;* illinc Legati, & S. Thomas illam potius apponendam malient: *Salvo honore Dei:* aut *Salva libertate Ecclesiæ,* in viam suam regressi Legati sunt; Rex vero in furorem actus Edictum Ecclesiæ libertati, ac juribus injuriosum æque, atque incommodum emisit. Posthæc, quum Filium cognominem Regem inaugurari a Rogero Archiepiscopo Eboracensi jussisset; idque officii præstare tum Eboracensi, tum Episcopis ceteris sub ordinis, & officii periculo Pontifex prohibuisset, tunc Henricus subditos omnes jurisjurandi religione obstrinxit ad obedientiam Romani Pontificis ejurandam: quo sacramento Eboracensem, aliosque Episcopos demum adegit in sententiam, votumque suum de Filio in Regem inaugurando. Horum facinorum adeo in potestatis Ecclesiasticæ dedecus vergentium certior factus Pontifex, gravibusque litteris cum a Ludovico Francorum Rege, tum a Clero Gallicano excitatus ad Petri gladium de vagina tandem educendum, Episcopos illos equidem lata sententia loco detrussit, ad Henricum autem litteris comminatoriis datis indixit, ut ad pacis consilia se componeret, sin autem, eandem ab Apostolica

Sede

Sede expectaret sententiam, quam Fridericus Imperator fuerat expertus. Quibus perterritus Rex, & ad pacis exhortationem inflexus, acceptis conditionibus a Legatis propositis, bonis omnibus Ecclesiæ restitutus, nulla consuetudinum Clerendunensium ratione habita, S. Thomæ reconciliatus est: qui in Angliam reversus non multo post, idest anno 1170. illustri Martirio affectus est. S. Archiepiscopi neci nec mandato, nec consilio, nec assensu cooperatum se fuisse Henricus in frequenti Episcoporum Coetu apud Abrincas in Normannia coram Legatis Alexandri III. ac præsentis Filio Henrico III. sub jurisjurandi sacramento affirmavit: confessus tamen verbis nonnullis iracundiæ, & doloris se occasionem dedisse facinori, propterea se paratum exhibuit ad poenitentiam omnem, quæ sibi a Legatis imponeretur, humiliter implendam. Hæc vero illi imposita. Ut Consuetudines Clarendunenses penitus aboleret, proculque abigeret: Ut Milites ducentos in Palæstina per integrum annum suis aleret sumptibus: Ut Ecclesiæ Cantuariensî ablata bona omnia restitueret: Ut Exercitum in Hispaniam adversus Infideles deduceret ad Pontificis nutum. Ad hæc jejunia, elemosynæ, preces, aliaque pietatis opera injuncta: quæ ad unum omnia se adimplendum pollicitus, habitu poenitentis indutus, veniamque præ foribus Ecclesiæ postulans, a Legatis tandem est absolutus.

Hæc omnia constant ex Codice Vaticano in causâ S. Thomæ Cantuar. a Baronio relato ad annum 1172; ex historia quadripartita, idest ex vita S. Thomæ a quatuor Scriptoribus descripta Johanne Sarisberiensî, Heriberto de Bosaham, Willemo Cantuariensî, & Alano Abbate Deobesberiensî apud Christianum Lupum tom. 10. operum edit. Venetæ 1727; ex Matthæo Parisio; ex Rogerio Hovedeno ad cit. annos; ex Rodulfo de Diceto in Imagin. histor. auctore cœvo; & Gervasio Dorobernensi in Chron. ad eosdem annos. Præter hos autem, pluresque alios nuperos Baronium, & Pagium ad præcit. annos; Christianum, Lupum de Appellat. cap. 5, & seqq., atque in vita, & epistolis S. Thomæ; Natalem Alex. hist. Eccles. ad Sæcul. XI, & XII. differt. 10; Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1603, & seqq.; Ludovicum Du-Mesnil doct., & discipl. Eccles. lib. 30. n. 5, & seqq.

&c. 9.

&c., aduendi, qui hujus dissidii occasione accepta egregie de Pontificis Romani potestate, divinisque prerogativis egere, disseruere, scripsere, Alexander III. P. M. imprimis apud Harduinum tom. 6. par. 2. a pag. 1380. in epist. ad S. Thomam post Conuentum Northamptonensem, aliisque pluribus, veluti 5, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 18, 23, 25, 31, 37, & 40. ad eundem Antistitem; 10, 19, 26, 27, 29, 30, & 41. ad Henricum II. Angliæ Regem; 6, 17, 28, & in append. 2. epist. 19. ad Angliæ Episcopos; 12, 13, & 35. ad Gilbertum Londoniensem; 20, & in append. 2. epist. 70. ad Ludovicum VII. Francor. Regem; 21, 22, 24, 36, & in append. 3. epist. 19. ad. Willelmum, & Odonem Legatos suos; 33, 34, & 38. ad Rogerium Eboracensem; 39. ad Episcopos Senon., & Rotomag.; & 42. ad Archiep. Bituricensem, & Episcop. Nivernensem: quibus jungendæ epistolæ 1. & 2. Episcoporum Suffraganeorum ad S. Thomam, & Alexandrum III. apud Harduinum tom. eodem pag. 1619, & seqq., nec non epistola Alberti, & Theodini Legatorum Alexandri III. ad Gillebertum Ravenatensem Archiep., cum adjecta charta absolutionis Henrici; adnexisque decretis 13. apud Abrincas a Legatis editis ibidem pag. 1632, & seqq. S. Thomas ipsemet in epistolis a Cl. Lupo editis, ac potissimum lib. 1. epist. 30; lib. 2. epist. 30, 43, & 47; lib. 3. epist. 75; & lib. 5. epist. 45, 52, & 73. ad Alexandrum III. P. M.; lib. 1. epist. 97, & 98. ad Episcopos Angliæ; 122. ad Gilbertum London.; & 127. ad Clerum omnem Angliæ; lib. 3. epist. 61. ad. Willelmum Senon., & 79. ad Humbaldum Hostiensem; lib. 4. epist. 47. ad omnes Fideles Angliæ; & lib. 5. epist. 51. ad Hyacinthum Cardinalem. Philippus Flandriæ Comes lib. 3. epist. 96. ad Alexandrum III. in eadem edit. Lupi; Ludovicus VII. Galliar. Rex lib. 2. epist. 59. ad eundem Pontificem; Mathildis Imperatrix lib. 2. epist. 42. ad S. Thomam. Anonymus amicus lib. 3. epist. 6. ad S. Thomam. Johannes Sarrisberienfis lib. 1. epist. 24. ad S. Thomam; 140, & lib. 2. epist. 63. ad Bartholomæum Exoniensem; lib. 2. epist. 60, & 103. ad Alexandrum III.; & 89. ad Willelmum Suppriorem Cantix; & lib. 3. epist. 19. ad Conuentum Cantuariensem. Arnulphus Lexoviensis lib. 1. epist. 85. ad S. Thomam. Willelmus Magister lib. 3. epist.

epist. 41. ad eundem. Johannes Pictaviensis lib. 1. epist. 25. ad eundem S. Præsulem. Willhelmus Senonensis lib. 3. epist. 78, & 88, & lib. 5. epist. 82. ad Alexandrum P. M. Petrus Abbas S. Remigii lib. 2. epist. 100. ad eundem Pontificem. Rothodus Rotomag. lib. 5. epist. 16. ad S. Thomam. Willhelmus Carnotensis lib. 2. epist. 74. ad Alexandrum III. Mauritius Parisiensis lib. 3. epist. 28, & 86, & lib. 4. epist. 37. ad prælaud. Pontificem. Plerosque alios prætermitto, ne præter modum prolixior sim. Confert postremo ad hæc confirmanda quammaxime S. Anselmi in Ecclesia Cantuariensi decessoris eximia magnanimitas, qua Wilhelmo II. Regi Angliæ imperanti, quatenus jurejurando sponderet ab se nunquam pro quavis causa Apostolicam Sedem appellatione pulsandam, respondit in hæc. *Dico hujusmodi suffionem tuam, qui Christianus es, omnimodis esse non debere: hoc enim jurare, B. Petrum est abjurare: qui autem B. Petrum abjurat, Christum, qui eum super Ecclesiam suam Principem fecit, indubitanter abjurat.*

Præter hætenus enumerata, horum similium appellationum exempla longe plura ex historia Ecclesiastica suppeterent, quæ velle omnia prorsus oratione complecti nec facile factum, nec si fieret, potius quam ad saporem faceret, provocaret fastidium. Quo circa satius habeam brevem velut elenchum heic subtexere eorum, quæ præ aliis illustriori loco haberi debeant: in quibus speciali observatu dignæ evadunt appellationes S. Heimeramni incerti loci in Aquitania Episcopi, & Avarorum in Pannonia Apostoli, qui probro falso accusatus ad Pontificem, qui tunc S. Martinus I. audiebat, provocavit, cujusque in Ecclesia Primatum egregiis laudibus prædicavit apud Surium ad diem 22. Septembris tom. 5, & Baronium Tom. 8. ad annum 702. n. 4, & seqq., & in append. ad Tom. 6. Petri Gradenfis, qui adversus conatus Dominici Olivolensis Episcopi Johannis VIII. opem, appellatione interposita, implorare compulsus est: de qua legenda Johannis epistola 7. ad Ursum Ducem Venetiarum apud Harduinum tom. 6. par. 1. pag. 6. Ratherii Veronensis, qui injuriis appetitus ad Johannem XIII. appellans, ipsius comperta innocentia, absolutus est: de eo abunde jam dictum par. 1. Vind. Art. VIII.

Pars II.

O o o

§. 1.

474 PRIVILEGIA ROM. PONTIFICI

S. 1. pag. 338, & seq. Theobaldi Ambianensis Ecclesiæ infaforis, qui Apostolicam Sedem appellaverat, sed conscientia impeditus adire pertimuerat; atque in Synodis Trevirensi anno 949, & Remensi anno 975, Legatis Apostolicis Præsentibus, anathemate percussus est. Lamberti Ecclesiæ Tervanensis in Gallia pervasoris, qui ab Hugone Lugdunensi in Meldenſi Synodo gradu depulſus, Romam profectus, jurejurando interposito a S. Gregorio VII. absolutionem elicit: a quo tamen deinde lata a suo Legato in illum depositionis sententia confirmata est. Legendæ lib. 9. epist. 30, 32, & 34. Ivonis Carnotensis, qui a Richerio Senonensi Metropolitano in Synodo Stampensi anno 1091. injuriam passus, quatenus fuerat gradu detrusus, ad Urbanum II. provocavit, a quo suo in loco perinde est confirmatus. Legendæ ejusdem epistola 12. ad prælaudatum Pontificem, quæ rei totius seriem texit, significatque ab animo quidem sibi intentio non dedecisse Richerium, Synodique Stampensis Episcopos, audito tamen appellationis nomine, ab intendenda, nonneque urgenda injuria, ulteriorique inferenda noxa destituisse. Qui Ivoni in Ecclesia Carnotensi præfuerat, Gotfridus simonia postularus; & ab Hugone Dienti in Galliis Legato dignitate expoliatus, ad S. Gregorium VII. appellans, & apud eundem sacramento se expurgans; ad suam regreditur Ecclesiam a Pontifice fuerat benigne permissus: sed flagitiis, quæ S. Gregorium præterierant, factus ubique infamis, damnatus fuit subinde, inæque damnationi ipsemet adqueſcens, dignitate se ultro abdicavit. Adeundus, qui uberius hæc persequitur, Christianus Lupus de Appellat. cap. 41. Norigaudi Eduensis Episcopi, quem simonia convictum in Synodo Valentina anno 1100, ac Legatis Pontificiis Præsentibus, condemnatum ad Pontificem appellasse; sed in Synodo Pictaviensi eodem anno Legatis permittentibus, instaurato examine, & judicio, confirmata sententia dignitate fuisse depositum refert Hugo Flaviniacensis in Chronico, & ex ipso Harduinus Tom. 6. par. 2. pag. 1854, & seqq.

Indicandæ insuper, obiterque saltem succurrunt appellationes Godifredi Florentini Antistitis a Clericis nonnullis calumniis appetiti, cujus ad consulendum famæ, quietique præfensum

finum invocatus se dedit Paschalis II, litteris inscriptis ad Clerum, & Populum Florent: legendis apud Ughellum tom. 3. Italiae sacrae, & Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1837. Daimberti Hierosolymorum Antistitis, Balduini Regis opera gradu dejecti, a quo de injuria pulsatus legitur idem Paschalis II. apud Guillelmum Tyrium Belli sacri lib. 11. cap. 14. S. Godefridi Ambianensis, quem a Monachis S. Uvalerici ab eo se immunes jactantibus ad Paschalis II. judicium provocatum, eidem praesentissimum se dedisse, potiolemque causa apud Pontificem evasisse, perhibet Nicolaus Monachus Sueffionensis in ejus vita apud Surium ad diem 8. Novembris. S. Hildeberti Cenomanensis a Wilhelmo II. Angliae Rege dire vexati, ipsomet teste in epistola 20 ad Paschalem II. descripta ab Alfordo ad annum 1097. n. 30, a quo ad atroces redimendas injurias Pontificem invocaturus Romanam professionem adornatam refert Anonymus scriptor de gest. Episcop. Cenoman., atque probavit Ivo Carnot. epist. 74. Huberti Silvanestensis de simonia a Clericis suis ad Remensem Metropolitam delati, ab eoque depositi, cujus propterea ad se appellantis causam a Paschali II. Richardo Albanensi suo in Galliis Legato commissam, & in Synodo Trecenti anno 1104. discussam, nec definitam, ut Pontifex ad suum Tribunal retraheret, ac per se finiret, uti reapse fecit, obnixè ab Ivone Carnot. rogatus fuit. Willelmi, & Henrici de jure in Ecclesiam Eboracensem aquisito contententium, quorum per appellationem ad se devolutam causam diremit tandem Eugenius III, Henrico eandem adjudicans. S. Willelmo tamen falsa eorum, qui apud se fidei laborarent, insinuatione deceptum S. Bernardum parum æquum se præbuisse, quod liquet ex ipsius epistolis 234. ad Cælestinum II, & 235. ad Cardinales, adnotarunt Baronius in append. ad annum 1140, & Alfordus in Annal. Anglican. ad annum 1145. Septennio post satis functo Henrico, S. Willelmum Apostolica Sede adita, ab Anastasio IV. Pallio insigniri, Ecclesiaeque Eboracensi restitui promeruisse refert Guillelmus Little, Neubrigensis auctor æqualis lib. 1. rerum Anglic. cap. 26.

Illustri loco perinde haberi possunt appellationes Adalberti Saltzburgenfis, qui in Comitibus Ratisponensibus anno 1174.

gradu depulsus, propterea quod Alexandri III. partibus addictissimus esset, Pontificis, quem de injuria postulaverat, decreto suam dignitatem recuperavit, a qua subinde remotus anno 1177, in eandem denuo anno 1183. est restitutus. Alexandri litteras hac de re datas ad Adalbertum, ad Conradum Mogunt., & Capitulum Saltzburg. refert Chronographus Reicherispergensis adeundus ad cit. annos. Johannis cognomento Scoti, & Hugonis, * qui de Archiepiscopatu SantAndreano in Scotia utrinque contententes, utrinquesecus ad Alexandrum III., & subinde ad Lucium III. appellarunt: utrique vero dignitas est abdicata: sed deinde Hugoni a Lucio confirmatus est locus; & Johannes Duncheldenis Episcopus creatus. Confer Baronium ad annos 1180. n. 4, 1182. n. 3, & 1183. n. 1. S. Alberti Leodiensis, quem ad se appellantem, & accedentem benigne complexus Cælestinus III., Ecclesiæ suæ, unde fuerat expulsus, quam tamen adire nequivit, Remis martyrio affectus, de quo Martyrologium Romanum die 21. Novembris. Hugonis Dunelmensis, quem una cum aliis a Gaufrido Eboracensi excommunicatione devinctum, & ab Episcopatu dejectum, atque ad se appellantem Cælestinus III. absolvit, & dignitati restituit; uti liquet ex ejusdem litteris ad Episcopos Lincolnensem, & Rossensem apud Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1912. In Eboracensem e contra districtissime idem Pontifex animadvertit, ideo quod appellatæ Sedis Apostolicæ nullam rationem habuisset, ideoque quod insuper, postquam ipsemet ad Pontificem a Judicibus delegatis provocasset, Pontificio tamen Tribunali condicta die non se stitisset. Legendæ ejusdem epistolæ 5, & 13. ad Episcopum Lincolnensem, 6. ad Decanum, & Archidiaconos Lincoln. Ecclesiæ, 11, & 12. ad Decanum, & Clericos Eborac. apud Harduinum præcit. tom. pag. 1915, & seqq., quibus jungenda acta Concilii Eboracensis apud Rogerium Hovedenum ad annum 1195. Germani Græcorum in Cypro Archiepiscopi adversus Nicosiensem Latinis eodem nomine præpositum apud Alexandrum IV. postulantis, de quo legenda ejusdem Pontificis constitutio Cypria. Denique Hugonem Geraldum Cadurcensem Episcopum Romanas appellationes contemptui habentem a Johanne XXII. gradu propterea deturbatum pluribus refert

Raynaldus ad annum 1317. n. 54. Qui horum similium pleraque alia prosequuntur exempla, legito, si placet, Christianum, Lupum, Angelum Petricam, & Michaellem Rousellum hist. Pontif. jurisd. lib. 2. cap. 3.

Ex jure appellandi ad Romanum Pontificem etiam Cleri inferioris, etiam in prima instantia.

§. II.

Pincipii, & fundamenti loco, quem posui, ut Episcoporum subinde appellationes eidem secure superstruerem, Pontificis Romani Primatui incumbere peræque, & inniti Cleri inferioris appellandi jus ad eundem Pontificem, omnique prorsus omisso medio; quæque pro Episcopis operæ pretium fecerunt, eadem pro Clericis argumento perinde, & documento esse posse ad ostendendum parem utrorumque hac in re conditionem juris esse, & rationis, probe nemo non perspicit. Nisi quod non desunt, qui pro ingenio præpostero metiendi res non ex ratiocinatione, ut oportet, sed ex suggestionem, etsi Episcoporum appellationes valere ad Apostolicam Sedem non admodum inviti ferant, non ita valere Clericorum faciles concedunt: contra quos propterea juvabit procedere, non quidem ratione, & auctoritate, quod jam desuper, & abunde, opinor, abs me præstitum est, sed factio, & exemplo; demonstrare idest præstabit ex perenni in Ecclesia usu recepto, retentoque, quem ex divina institutione descendere, & in Patrum traditione locum habere nemo ambiget, qui ad hæcenus disputata sincero animo, expeditoque Intenderit, demonstrare, inquam, appellandi ad Pontificem istiusmodi facultatem non tam Episcoporum propriam esse, & peculiarem, quam Clericis factam communem, & vulgarem. Atque quidem facultatis hujusmodi quid, obsecro, sunt, quam species expressa, & pulcherrima, frequentissima appellantium Clericorum exempla in Ecclesia sive Orientali, sive Occidentali, ut Marcionis, & Eutychetis; ut Felicissimi, & Fortunati; ut Pelagii, & Cælestii; ut Wulfadi, & Sociorum, de quibus ut §. super. dicerem, rerum,

ac temporum ratio deposcebat? Post quæ nunc per me jam primum sibi vindicabit locum celeberrimum illud Appiarii Presbyteri Africani, de quo tanta Africanos Præsules inter, ac Romanos Pontifices exarsit controversia, tantoque invicem contentium animorum æstu ab Eruditis in utramque disputatur partem, quamque præ aliis in gratiam Pontificum egregie, ut par erat, juxta morem persolvit Clariss. Orsius Hist. Eccles. lib. 27. num. 35., & seqq.

Is itaque ex flagitiis multis foedissimus, quæ in litteris ad S. Bonifacium I. ab Episcopis Africanis fusc exponuntur, ab Urbano Siccensi Episcopo gradu, & communione submotus ad Apostolicam Sedem provocaverat, impetraveratque a S. Zosimo P. M., apud quem vice repensa multo nomine Urbanum accusaverat, tum litteras, quibus in pristinum officii gradum, sacrorumque consortium reponi jubebatur, tum Legatum, a quo Pontificis jussio executioni demandaretur, atque in Urbani mores, vitamque districta inquisitio institueretur. Actum in Synodo VI. Africana ad id Carthagine ex 217. Episcopis anno 419. coadunata de Appellationibus ad Sedem Apostolicam: vexatus contrarius usus Africanæ Ecclesiæ ab appellationibus maximopere abhorrentis: disceptatum de Canonibus Sardicensibus, quos Nicænorum nomine Pontifex recensuerat, Nicænis vero adnumerandos Africani abnuebant, siquidem in Codice Africanæ Ecclesiæ descriptos inter Nicænos non deprehendissent. Restitutus interea loco suo Appiarius, donec ex Oriente, quò de veritate Canonum sciscitandos miserant Alexandrinum, Constantinopolitanum, & Antiochenum Antistites, controversiæ lux affulgeret; ea tamen adjecta lege, ut e Siccensi, vitandi scandali causa, ad Thabracensem Ecclesiam commigraret: quorum omnium ab se factum certiore Pontificem referunt in Synodica præcit. ad S. Bonifacium. Atqui & istam Appiarius scandalis adeo affecit, ut iterato anathemate confodiendum, exindeque amovendum duxerint Africani Præsules. Cujusmodi sententiæ ut se subduceret, ad Apostolicam Sedem appellationem instauravit. Itaque apud S. Cælestinum, quem loco exceperat S. Zosimus, tantopere dixit, egitque, donec Ecclesiastica communio-

ne

ne ceu innocens cohonestaretur non modo , sed litteras , & Legatum impetraret ad Africanos , quibus imperabatur , ut suus ei locus , cujus veniam Pontifex fecerat , integer remaneret . At quamvis Appiarii restitutionem vehementer urgeret Faustinus Legatus , obfirmata fronte ipsum restituere detrectarunt Africani , qui imo numero 18, aut forte 23. in Synodo VII. anno 419, quæ Baronio , & Perronio visa est non utique Synodus distincta , sed ejusdem Synodi VI. actio dumtaxat altera , congregati , (cuique Synodo desideratus est cum SS. Alipio , & Possidio S. Augustinus , iccirco ab ea consulto se abstinens , ne , veluti conjicit doctiss. Orsius , ejusmodi cum Apostolica Sede concertationi se se committeret , commisceretque) , Synodica , ad S. Cælestinum conscripta obæstati sunt , & obsecrarunt , ne ab se excommunicatos in communionem ipse reciperet : ne Clericis appellantis faciles , pronasque præberet aures : neve de latere suo Legatos in Africam latis Romæ sententias exequuturos dirigeret : quia videlicet hisce de rebus Nicæna Synodus nihil habere

Hæc celeberrimæ controversiæ summa , cujus veritas luce clarius liquet ex prælaudatis litteris Synodicis ad SS. Bonifacium , & Cælestinum , atque ex actis Synodi VI , & VII Carthaginensis , in ordine Synodorum sub Aurelio habitatum XVII , & XVIII. , ex quibus duo concludi , & definiri licet . 1. Africanos Præfules principio necessitati incumbenti parendi Romano Pontifici se demisisse , moremque gessisse : ut adparet ex Synodo VI , & Synodica ad S. Bonifacium , ex quibus disputans adversus Zachariam Chalcedonensem in Synodo VIII. act. 6. hinc anam creandi Pontificibus invidiam arripientem Metrophanes Smyrnenfis recte in rem suam , & nostram arguebat : *Invenitur igitur Africana Synodus paruisse potius iudicio Zosimi Papæ Romani , ac per hoc propriam reprobasse sententiam , & justificasse Appiariam ; non restitisse voto Romanorum Pontificum* . Hinc viris doctissimis Baronio , Perronio , Norisio , Sommierio , Thomassino &c. certum , constansque evasit ab Africanis juri appellandi ad Pontificem nunquam fuisse denegatum , sed de modo ejusdem prosequendi juris dumtaxat , exercendique disputatum : unde

unde Aurelius Carthag. Faustino pro eodem Pontificis jure, tanquam pro aris focisque, pugnanti in hæc officii refertissima legitur respondisse verba, responsumque Synodi VI. totius calculo comprobatum cap. 5. *Præter ista, quæ promissimus actis, necesse est, ut etiam nostræ parvitatæ litteris Sancti Fratri, & Consecratori nostro Bonifacio singula, quæ tractamus, plenissime intimemus.* Quibus lux accedet non modica ex dictis super. §., ubi quæ Africanæ Ecclesiæ intima inhæreret de Romani Pontificis summa potestate, sententia luculenter exposita est. 2. Africanos Episcopos, postquam a S. Cyrillo Alexandrino, & Attico Constantinoplit. Nicænorum Canonum exemplaria recepissent, nec Canones a S. Zosimo recensitos in eis reperissent, exinde occasionem arripuisse insurgendi audacius in Pontificem, jusque prætersum appellationum impetendi: quo pacto duplicem prolapsos in errorem turpiter se se prodiderunt; tum quod minori erga Sardicenses, quam Nicænos Canones, quorum artamen par auctoritas erat, se affectos reverentia, seu verius Canonum Sardicensium fœda laborare ignorantia commonstrarunt, quinimo aut rectam Nicænorum intelligentiam se minime assequutos, aut eosdem aliorum, sinistrumque prorsus in sensum fuisse de industria ab se inflexos, dum scilicet in Synodica ad S. Cælestinum affirmare non dubitarunt sancitum in Nicæna Synodo, ne vel a Pontifice cujuslibet aut laici, aut Clerici, aut Episcopi admittatur appellatio, aut ab Episcopis excommunicatus suam in communionem introduceretur: at enim ibidem ne γγῶ quidem, aut leve vestigium legitur, oppositum quinimo ex Nicæno, ut alibi ostendimus, eruere fas erat, & facile: turbato igitur per iracundiam mentis oculo Aurelius, & cum eo assidentes Præfules alii in Nicænis Canonibus, quæ revera extabant, videre non poterant, videre vero, quorum non extabat nequidem vola, putaverant: tum quod ullo absque respectu ad Nicænos Canones habito, traditione in Ecclesia religiose retenta edocti Pontificem Romanum ratione Primatus appellandi fas affore ignorare nequibant, ideoque Pontifici assurgere, seque obedientia demittere debebant: ob idque jure, ac merito a Faustino Legato duris sunt objurgati, quod Pontificis obsequio, ut par erat, defuissent,

sent, neque ab Appiarii reparatione a SS. Zosimo, & Bonifacio procurata retractanda abstinuissent. Pejus peccaverunt Romano Pontifici subducere se tentando, cui ratione generali Primatis nedum, sed speciali saltem Patriarchæ Africa erat obnoxia; ad quem proinde appellandi facultas gravi absque injuria nemini prætextu nullo poterat interdici. Quibus de causis multiplicem in errorem lapsos Africanos luculenter vexat, & exagitat Marcus Antonius Capellus Ord. Minor. in opuscul. de Roman. Afror. appellat., oppositam desuper ostendens S. Augustini doctrinam, veterem quoque Africanæ Ecclesiæ traditionem, idque ipsum persuasum imo Donatistis.

Quamquam ego difficilis haud repugnabo, si quis hanc Africanorum Præsulorum agendi rationem æqui, bonique facere malit, existimareque præposterarum dumtaxat, festinatarum, indebitarum, desultorias, fraude, doloque factas, inque Ecclesiæ perniciem vergentes appellationes, tantumque ad judicia Episcoporum illudenda, evadendaque adinventas ab eisdem explosas. Atque ita quidem putare sit pronum exinde, quod quandoquidem S. Innocentius I., ad eorumdem frequentiora itinera cohibenda, quibus ad Imperatoris quammaxime aulam immigrare arridebat, Africanis Episcopis, quominus itineri transmarino se facile committerent, districte interdixerat, facile proinde fieri potuit, ut hinc iidem Antistites animum induerint profectiones, appellationesque ad transmarina Tribunalia inferioribus saltem Clericis non permittendi; uti conjecturam capere licet ex Codice Afric. Eccles. Canon. 28, & 125, & Conciliis Carthag. V. Can. 66. relato Cap. *Clericus* 11. q. 3, & Carthaginensi anno 418. celebrato, ac tributo Milevitano II. Can. 22, recensitoque Cap. *Placuit* 2. q. 63 nempe ne inferioribus Clericis ea facile, ac frequens libido succurreret se se longioribus ultra modum, & necessitatem committendi itineribus. Ut ut autem ista se habeant, Marcus Antonius Capellus loco indic. difficultatis omnis nodum uno istu decidere cogitavit, dicendo tum Synodum VI. Carthaginensem, tum Synodicas ad SS. Bonifacium, & Cælestinum, nec non acta omnia, quæ circa Appiarii causam circumferuntur, pura, putaque esse signenta. Vim facit in eo 1., quod acta Sy-

nodi VI. inducant Legatos Pontificis instantes apud Africanos, quatenus Clericos ab Episcopo proprio damnatos adire propinquos Episcopos permitterent, antequam ad Provinciæ Synodum appellerent: quando hoc ipsum, inquit, in Synodo Milevitana II. Can. 22. decretum jam fuerat. 2. Quod in Codice Africanæ Eccles. lecto in Synodo VII, sive actione 2. Synodi VI, nulla omnino mentio occurrat actorum in Synodo VI, sive actione 1, sive actorum cum S. Zosimo circa Appiarium. 3. Quod acta ista Synodi VI, ac epistolæ illæ ad SS. Bonifacium, & Cælestinum directo pugnent cum doctrina Africanæ Ecclesiæ catholica, cujus assertorem, & vindicem acerrimum tum temporis se dabat S. Augustinus, temerarium, ac sacrilegum reputans inficiari Pontificis Romani jus revidendi judicia Ecclesiæ Africanæ; utpote, quæ auferrent Pontifici eam potestatem, quam eodemmet tempore, & quidem ante Nicænam Synodum, denegare vel ipsi Donatistæ non audebant. Addit S. Augustinum, cui id totum persectum erat, approbeque persuasum, nec tam prodigum verendum, nec tam inopem prudentiæ fuisse præsumendum, qui Africanis Collegis recta, & proba de isto tam insigni Pontificis jure insinuare destitisset.

Ut vero ista ingeniose sint excogitata, tanti esse tamen ego non existimo, ut in animum inducere meum propterea queam de istius Synodi VI, deque illius Synodiciæ utriusque dubitare veritate, utque pseudo-epigraphis adnumerandas putem: quandoquidem easdem videam extare in Codice Dionysii exigui; in Cod. Afric. Ecclesiæ; in Codice Isidori; in Codice Vaticano a Schelestratio consulto; in Parisiensi inspecto ab Harduino; in Colbertino vetustissimo memorato a Coutantio; earumque mentio fiat a Synodo Trullana; a Synodo VIII; a Synodo Duxiæcenti I. in Synodica ad Hadrianum II., & ab Hincmaro: cui tamen haud assentio tom. 2. opusc. 33. cap. 34. Codicem Canon. Africanæ Eccles. Sedi Apostolicæ fuisse probatum affirmanti; sed potius Perronio libenter accedo in lib. adversus Regem Angliæ cap. 48. dicenti *Centonem esse insulsi Rhapsodi*. Nec vero urget, in quo pedem figit. vir eruditus: nam a Concilio Milevitano II, ut jam innuisse me memini, nullus adornatus est Canon, quique eidem

eidem tribuuntur, priori Synodo Carthagenſi anno 418. poſt receptam S. Zoſimi tractatiam adverſus Cæleſtium habitæ accepti ſunt referendi. Nec major vis ineſt 2 : nam etſi in Codice Afric. Eccleſiæ iſta Synodus VI. non extet, extant attamen, cap. 134. epistoſa ad S. Bonifacium, & ad Cod. calcem epistoſa ad S. Cæleſtinum. Nec enim Codex ille Canonum a Concilio aliquo exornatus eſt; neque Dionyſio exiguo conſectum in eadem Synodo VI. dicenti credo, ſed potius incerti auctoris eſt opus, qui eadem ratione huiusce Synodi VI. geſta deſcribere prætermiſit, qua ab ſe prætermiſſa alterius Synodi acta in ſubnotatione ad Canonem 107. affirmat, quod ſcilicet Synodus iſta haud univerſalis, ſed Provincialis fuiſſet. Neque demum me 3. movet : nam propterea, quod approve S. Auguſtino juſ iſtud Pontificio Primatuſ adnexum eſſet perſuaſum, una cum SS. Alipio, Poſſidio, aliisque doctioribus Præſulibus Synodo VII. Carthagenſi, aut, ſi mavis, actioni 2. ejuſdem Synodi VI, intereſſe renuit, & ab iſtius litigii tabula, Synodiceque ad S. Cæleſtinum ſubſcriptione manum caute retraxit. Conſer Cl. Lupum de Afric. Eccl. Appell. diſſert. 2. cap. 30, ubi diſſuſe argumentum iſtud divexat.

Vetus eſt vero calumnia de invaſo a Pontificibus jure alieno, juſ appellationum ad ſe retrahentibus, ex factò Appiarii primum objecta S. Zoſimo, & obtruſa jam pridem a Zacharia Chalcedonenſi Photianis adjecto partibus homine in Synodo VIII. act. 6, & a Schiſmaticis Theodoro Balfamone in comment. ad Can. 3. Cod. Afric.; Meletio Alexandrino in litteris ad Ruthenos; Johanne Zonara in Comment. ad Canon. Sardicenſes; & Marco Ephreſino in diſput. habita in Synodo Florentina: quam poſtea recoctam a Johanne Calvino lib. 4. Inſtit. cap. 7, & Marco Antonio de Dominis lib. 1. de Republ. Eccleſ. cap. 3, ac Proteſtantibus aliis paſſim, reſingere non erubuere Petrus de Marca, Dupiniuſ, Boileau, Queſnelluſ, Gerbaſiuſ, Anonymuſ Galluſ auctor tract. de Libertate Eccleſiaſtica adverſuſ Pauluſ V.; alterque Scriptor libelli Gallici de poteſtate Pontificis edit. Pariſienſ. anni 1756. & atque Franciſcuſ le Courajer in hiſtor. Gallice adornata Pontificum a S. Petro ad Benedicuſum XIII. tom. 4. in S. Zoſimo, & tom. 1. in epistoſa adverſuſ

sus Auctorem epistol. festivar. edit. Hagæ Comit. anni 1734; quam ideo historiam, quod plus ceteris, scommatibus, & conviciis in Pontifices Romanos redundet, pro ingenio Protestantibus insito, ceteris omnibus hætenus elucubratiss longe prætulit Gotthelfus Struvius, sive Christianus Gottlieb Buder Bibliothec. histor. selectæ tom. 2. cap. 27 de Scriptor. rerum Italicar. pag. mihi 1379, refingere, inquam, non erubere, ante Zosimi attentata appellationes in Africa non apparuisse: Zosimum, ut id juris, cui vehementer inhiabat, tandem ad se traheret, Nicænos Sardicensium loco supponere Canones non esse veritum: Zosimo tamen ex voto rem non successisse, invictissime contra obnitentibus Africanis Episcopis, proque Episcopali jure exercitissime pugnantibus. Atroci calumniæ jampridem a Metrophane Smyrnenſi in Synodo VIII, & Johanne de Montenigro in Synodo Florent., ac postea a Theologis nostratibus toties convulsæ, iterum convellendæ operam non conferam, eoque magis, quod ex hætenus dictis facile concidat, quibus id unum adnectam, contentionem quidem Africanorum cum S. Zosimo nequaquam exortam sive hinc ex usurpatione Pontificis, alienique juris in suum transcriptione, siquidem id Pontificii juris, de quo disceptabatur, divinæ institutioni demonstretur innixum; sive illinc ex conspiratione Africanorum, qua in Pontificis jura invidiam quærerent, sed potius ex hallucinatione, ac stupenda historiæ Ecclesiasticæ, divini quin imo juris, ac Paternæ traditionis ignoratione.

Quod si nihilominus contentionem utrinde culpa, fraudeque non caruisse pugnetur, in Africanos potius, quam in Pontificem refundendam esse propugno. Non in Pontificem, a quo ideo Canones Sardicenses Nicænorum nomine prolati fuerunt, quod Nicænæ Synodi velut appendix Sardicensis vulgariter haberetur, & in Codice Romanæ Ecclesiæ sub uno, eodemque titulo cum Nicænis prostarent: quo etiam nomine legi in antiquissimis Codicibus Mss. Morbacensi, Fossarenſi, & Colbertino observavit Doctiss. vir Petrus Coutantius in Notis ad epist. 15. S. Zosimi; toto in hoc negotio tam Pontificem, quam Afros bona fide egisse probe, intimeque persuasus: quomodo æque
a S. Gre-

a S. Gregorio Turon. Canones Gangrenses alicubi pro Nicænis laudatos animadvertit præterea Cl. Thomassinus vet., & novæ discipl. par. 1. lib. 2. cap. 117. n. 11. Neque vero erat cæteroqui, cur S. Zosimus ex industria Nicænos præ Sardicensibus produceret, quum parem facerent per se ambo auctoritatem; quin insuper divinæ institutioni Pontificum jus subnixum demonstraverit. Bene vero in Africanos disceptationis æstu facile abreptos, si quæ intervenit culpa, refundi debet. Atque eos quidem a fraude patrata circa Canonem 28. Codicis Afric. Eccl. quis liberet, nisi fraudem malit in Codicis descriptorem refundere? Clausulam, equidem, nempe hanc: *Sicut & de Episcopis sæpe constitutum est*, profectam pariter ex ingenio, animoque Africanorum ab appellationibus Romanis quammaxime abhorrente opinatus est Petrus Coutantius in Notis ad Synodicam ad S. Cælestinum: at longe verius de industria Canonem illi assutam, delendamque ideo autumant Baronius, Perronius, Harduinus, & Orsius: nec abnuat Petrus de Marca, in eo deceptus tamen, quod Canones 27. Concilio Milevitano II. attributos, (in quorum genuino 22, non secus atque in 125. Codicis Afric. ea clausula desideratur, quæ pariter a Cresconio tit. 285. prætermittitur), ab eodem, revera editos existimavit. Porro additamentum illud postea factum fuisse, ex eo dilucide evincitur, quod Africani Episcopi SS. Zosimo, Bonifacio, & Cælestino litem tam acriter intendentes de appellationibus, nullumque lapidem non moventes, ut Pontifices ab his admittendis procul amoverent, quoad appellationes Clericorum protulerunt quidem in medium constituta, Ecclesiæ Africanæ, quod autem ad appellationes Episcoporum attingebat, non nisi Canonem 5. Concilii Nicæni objecerunt, quo nempe cavetur, ut qui rejiciuntur, ab aliis non recipiantur: quem propterea appellationibus Romanis obstare perpetuam arbitrabantur. Putas ne vero prætermissoiros fuisse illos Carthaginensem hunc 28. adeo explicitum, si jam tum cum adnexa clausula extasset? Patet itaque plane Canonem illum fuisse postea interpolatum, aut ab Aurelio, uti suspicatus Harduinus est, aut a descriptore Codicis, ut veri mihi similior sententia videtur.

Hinc

Hinc haud procul, aut prope absunt Tillemontius, Natalis, & Bossuetius, atque ex hujusmodi controversiæ serie argumentum se eruisse autumant evidentissimum ad patefaciendum Romani Pontificis auctoritatem sacris Canonibus coarctari, & a Conciliis veluti intra cancellos juris constringi. Quam vero longe abs veritate aberrant, & quam leviter exufflatur, quod palmare vocant, invictissimumque momentum! At enim, amabo, si Africani de appellatione Appiarii contendebant, eaque ratione conquerebantur, quod eam crederent Nicænis Canonibus adversam, ideoque, uti adversarii volunt, credebant Pontificis auctoritatem Canones intra Nicænos conclusam, jam id esset consequens, quod non jure Divino, sed jure dumtaxat Ecclesiastico id Pontifici Romano accessisset privilegii; quod nefas est opinari. Præterea si istiusmodi appellationum jus Pontifici a Nicænis Canonibus non asserebatur, a Sardicensibus proculdubio erat assertum: neque vero dumtaxat ex Nicænis vim fecerant Africani, sed & Africanos Canones appellationibus ob stare plus vice simplici affirmarant: ergo ne Africanis Canonibus affici, & ita angustos intra confines potuisse constringi Pontificis amplissimam potestatem a Christo D. in S. Petro consecutam, Africani cogitatione sinxisse, ac fingendo affirmasse dicentur? Dicantur autem, per me licet, quid tamen dixerit de Nicæno Canone 5, in quo velut in pulvere Africani pedem fixerant, S. Innocentium I. audire interest in epist. ad Victricium Rotomag., ubi eum sic interpretatur, ut nulla exinde noxa summo Apostolicæ Sedis juri immineat. *Si quæ*, inquit ibidem, *causæ, vel contentiones inter Clericos tam superioris ordinis, quam etiam inferioris fuerint exortæ, ut secundum Synodum Nicænam congregatis ejusdem Provincia Episcopis jurgium terminetur. Nec alicui liceat sine præjudicio tamen Romanæ Ecclesiæ*, (Viden, ut recta Canonem Nicænum dirigat!), *cui in omnibus causis debet reverentia custodiri, reliquis his Sacerdotibus, qui in eadem Provincia Dei Ecclesiam nutu divino gubernant, ad alias convolare Provincias. Eadem post erat SS. Zosimi, Bonifacii, & Cælestini intima persuasio Nicænum Canonem, ullumque præterea alium proprio juri nihil potuisse nocere:*
qui-

quibus affirmantibus, quis non credat potius, quam Africanis studio partium abreptis pernegantibus! Sed his plus justo me immoratum jam pudet.

Ex Africana nunc ad Græcam trajiciendo Ecclesiam, in causis inferioris Cleri, Provincialium Synodorum pertransito medio, aut Patriarcharum sententiis ad se pertractis, Romanos Pontifices vice plus simplici Judices se dedisse, summoque jure eas definitivisse nullus ignorat, qui Ecclesiasticam historiam vel a primo limine salutaverit. Certe Paulum Ecclesiæ Constantinopolitanæ Presbyterum ad S. Damasum provocasse haud obscure indicant Episcopi Italiæ in Synodica S. Ambrosii manu exarata ad Theodosium Imperatorem. Ejusdem Ecclesiæ Clericos quam plures a Nestorio, quod ejus hæresim execrarentur, gradu dejectos, Sacrisque christianis interdictos, ad S. Cælestinum provocantes communioni, & pristino loco restitutos fuisse liquet ex ipsius epistola 14. edit. Cout. Ut nihil vero retexam nunc de Eutychete, ad S. Leonem M. Ecclesiæ Alexandrinæ Clerici plerique a Dioscoro pseudo-Patriarcha dire, ac pessime divexati provocasse, in quibus Athanasius Presbyter, Theodorus, & Ischyryon Diaconi appellationis obtulere libellos, leguntur act. 3. Concilii Chalcedonensis. Sed & ad eundem Pontificem Ecclesiæ Constantinopolitanæ plurimos Clericos appellasse perspectum est, quibus passim jus dictum a S. Leone ejus in litteris habetur. In his, qui celebriores evaserunt, Basilius, & Johannes, ambo Presbyteri hæresis postulati, ad hujusmodi infamiæ notam diluendam Romam ad S. Leonem advenerunt, in cujus admitti conspectum, professione fidei se se purgarunt, acceptaque a Pontifice absolutione, litteras pariter ad Anatolium acceperunt, quibus a quopiam super hæresi ipsis faciundo negotio absterrebat. Præterea Actii Constantinopolitanæ Ecclesiæ Archidiaconi causam ad suum traxit Tribunal, ubi honestissimum hominem, sibi que studentissimum, ab Anatolio injuste dignitate dejectum restituit, Anatolii actis rescissis, & Andrea illius in locum intruso rejecto; qua de re legendæ ejus litteræ 36. ad Julianum Coensem, 57. ad Marcianum Imperatorem, 58. ad Pulcheriam Augustam, & 71. ad Anatolium. Alterum ejusdem

dem Ecclesiæ Presbyterum Atticum nomine, in eadem navi cum Andrea commorantem, eademque Eutychianæ hæresis labe insigniter laborantem, qui Imperatore impellente professionem fidei ad Pontificem utique miserat, sed implexam, obscuram, magisque ad fallendum compositam, ordine, officioque exposu-
liavit. Legeſis S. Leonis epistolæ hacce de re exornatas 126, 128, & 132. edit. Cacciari. Duos alios Presbyteros Sabinianum, & Leonem e Gallia ad se delatos Rustico Narbonensi dijudican-
dos, mitius cum eis agendi modo indico, dimisit idem S. Leo, uti liquet ex epist. 92. vet. edit. Juxta hæc porro in ea, quæ ad S. Agapetum I. contra Acephalos ab Orientalis Dioecesis 47. Epi-
scopis interposita fuit, appellatione præclaram, magnamque par-
tem egisse Clericos etiam, ac Monachos sit manifestum ex eorum-
dem libellis, quorum proſtat exemplar apud Harduinum tom. 24.
pag. 1203, & 1218. Ad veterem etiam Gallicanæ Ecclesiæ disci-
plinam illustrandam confert quamplurimum exemplum Clerico-
rum Ecclesiæ Arelatenſis, qui a Sapaudi Episcopi in se prolata
sententia ad Pelagium I. provocantes, ab eo, tamenſi moleſtiſſi-
me id ferret Sapaudus, integri, & liberi ab illa sententia abi-
re jussi sunt.

Neque minus frequenter Clericorum appellationibus pulsa-
tus undique legitur S. Gregorius M.; qui pro summa, quam animo
induerat, sollicitudine, præſentiffimum cunctis ulla absque cun-
ctatione se præbuit. Illustris in his habetur appellatio duorum
Patriarchatus Constantinopolitani Presbyterorum Athanasii Isau-
rienſis, & Johannis Chalcedonenſis: ambo in hæresis suspicionem
Johanni Constantinopolit. venerant, ille quidem Manichæ; iste
vero Marcionitæ; ideoque ambo gradu a Johanne detrufi, pessime-
que habiti ad S. Gregorium M. provocaverunt, a quo fidei profes-
sione probati absoluti sunt, suosque ad gradus regredi permiſſi,
quibus ne impedimento eſſet, prohibitus Johannes eſt lib. 2. ep. 52,
& lib. 5. epist. 15, & 24. Ex Illyrico ad eundem S. Gregorium an-
no 592. delata eſt cauſa Honorati Archidiaconi Salonitani in
Dalmatia, qui a Natali Episcopo non alia ratione loco fuerat
ſubmotus, altero in ejus officium ſubſtituto, niſi quia Natali
vaſa ſacra parentibus ſuis tradi præcipienti obedire noluerat.

Quare

Quare S. Gregorius data epist. 14. lib. 2. Natali injunxit, ut Honoratum pristino restitueret gradui, nisi obtemperaret, Pallii usui se interdictum intelligeret, ac si moras adhuc neciteret, in excommunicationem se incidisse sciret. Natalem Pontifici fecisse satis patet ex epist. 32. ad Johannem Ravenn., & 37. ad eundem Natalem. Nec defuere sæpius ex Africa Clerici, qui ad S. Gregorium appellantes, paratissimum invenerint ad sibi inlatas reparandas injurias, exerendumque jus in Episcopos, a quibus injuriæ fuissent inlatæ. Certe Felicissimum, & Vincentium Diaconos Ecclesiæ Lamiggiensis contra Argentium Episcopum, qui ipsis Juniores Clericos sibi gratos anteposuerat, querelas ad suum detulisse Tribunal auctor est idem Pontifex lib. 1. epist. 82. ad Hilarium Monachum. Constantium, & Mustellum Diaconos Ecclesiæ Pudentianensis a Maximiano Episcopo pariter ad se appellasse perhibet lib. 2. in epist. 33. ad Columbum in Numidia Præfulem. Donadeus in Numidia Diaconus in Synodo Provinciæ anno 603. a Victore Primæ gradu injuste dejectus ad eundem, S. Gregorium appellationem interposuit, a quo Victoris rescissa sententia, honori suo est restitutus, sicuti liquet ex lib. 10. epist. 8. Ad hæc Presbyteri cujusdam Hispani cum Januario, & Stephano Episcopis injuste depositi, ideoque ad Apostolicam, Sedem appellantis causa a S. Gregorio Johanni defensori dirimenda demandata est lib. 11. epist. 40, & 52. Ex Italia, ut obiter unum, vel alterum specimen exhibeam, Magno Presbytero Mediolanensi communionis, & pristini gradus, quibus a proprio Antistite prohibitus fuerat, copiam, veniamque fecisse S. Gregorius legitur lib. 2. epist. 3. Adeodati Presbyteri a Quintiano Episcopo e Clericorum Canone expuncti causam ad se appellatione delatam Maximiano Syracusano suo in Sicilia Vicario data epistola 13. lib. 3. definiendam dimisit. Claudium Abbatem ab injuria, quam Johannes Ravennas irrogarat, nec Marinianus ejusdem successor amoverat, redimere, suoque juri restituere e re sua esse scripsit lib. 5. epist. 24. Operæ non est pretium congerere plura, quæ adhuc suppetere, ne præter modum prolixior evadat oratio.

Potius ad alios præterea excurram Pontifices, carptim ta-

Part. II.

Q 99

men,

men, & strictim istiusmodi ab eis exerciti juris in Clericos exemplā delibando, summisque velut attingendo digitis. Atque quidem, quia sublestæ fidei homines illi, qui fraude, & dolo agere delectantur, quibusque prava inhæret libido jus Pontificum istud laceſcendi, & proſcindendi, ut honesto prætextu impunissime lasceſſant, & proſcindant, ad Gallicanæ Ecclesiæ disciplinam provocare non desinunt, cujusce hanc proculdubio esse particulam contendunt, ejus inter libertates potissimo loco computandam, ac veteribus in Ecclesia sacris Canonibus non tam conformem, quam eisdem confirmatam, juxta quam idest Clericorum inferiorum causæ, quo incipiunt Synodico agitari judicio, eodem tanquam supremo dirimi, & concludi debeant, recurſu omni ad ulterius tribunal penitus interdicto, proinde intra ejusdem Gallicanæ Ecclesiæ confines disputationem modo constringam, & quamvis ire nolim inficias aliter nunc in Gallias inducæ, non absque Pontificum assensu profecto, Ecclesiasticæ disciplinæ se habere rationem, ad morum, & temporum nempe ingenium exactam, demonstratu tamen haud difficile mihi continget in Galliis veteri fuisse frequentatum usu, quem usu probe in utroque Pontificis jure supremo, qua Primatis in Orbem, & qua Patriarchæ in Occidentem, fundatum nemo non percipiet, videlicet ut Clerici cujusque gradus a Judicibus inferioribus prægravati, aut injuriam passi, appellatione inteſta Pontificis Tribunal adire ultro possint. Non repetam heic, quæ superius, prout dicendi ordo poscebat, exempla produxi: nec producam omnia, quæ adhuc suppeterent, sed potius, qui plura desideret, ad Cl. Lupum dimittam, qui præ aliis provinciam istam exornavit, & exhaust: sed illustriora dumtaxat indicabo, ex quibus cetera dentur intelligi. Atque ut exordium capiam ab illo tempore, quo ab Hincmaro his ista moveri, intendique cæpit, Benedictus III. epist. 2. edit. Sirmondi tom. 3. pag. 107, & seq., & Harduini tom. 5. pag. 103. ad Episcopos in Regno Caroli Calvi constitutos exarata Hubertum Clericum flagitiis omnis genus infamem, sive proprii Episcopi, sive Provincialis Synodi prætermisso medio, ut dies infra 30. se in judicio sisteret ab ipso Pontifice subeundo, sub pœnâ excommunicationis præ-

præcepit; quin interea Episcoporum ullus exauditus sit, qui de labefactata Ecclesiæ Gallicanæ libertate reclamaverit. S. Nicolaus I. in frag. epistolæ ad Herardum Turonensem apud Gratianum Cap. *Notum sit* 11. q. 1, & Harduinum tom. 5. pag. 351. Christophorum Turonensis Ecclesiæ Presbyterum falsis criminibus appetitum, & inique propria ab Ecclesia expulsus, ad se appellentem, judicioque expertum, criminis purum declaravit, projectoque, qui ipsius locum impleverat, pristinum in gradum reposuit. Ad eundem Pontificem etiam provocavit Gothescalcus, cujus partes apud S. Nicolaum ut prosequeretur, Romanam professionem a Guntberto Monacho fuisse adornatam ex relatu acceptum regerit Hincmarus in opusc. 24, & 25, hinc sollicitudinem induens Egiloni Senonensi ad Romanum iter se comparanti insinuandi, quæ Pontifici circa personam, errorefque Gothescalci, quæque gesta adversus eundem fuissent in Synodo, suggerenda essent. Porro quem exitum sortita sit Gothescalci causa, quidque Guntberto successerit, in obscuro latet, nec multo post infelix Gothescalcus mortalitatem explevit. Perperam tamen hanc Gothescalci appellationem primam fuisse, quæ ex Gallicana Ecclesia ad Romanum Pontificem fuerit interposita, affirmarunt D. Fauchet Curiæ Monetarium Præfectus in antiquit. Gallic. lib. 4. cap. 12., & D. Gilbertus Maguinus in differt. de Gothescalci causa, uti liquido ex hæcenus dictis adparet.

Hadrianns II. epist. 14. Carolum Calvum illustri mastrat elogio, idcirco quod Herlefridum Presbyterum Silvanectensem ab Erpuino Episcopo beneficio injuste spoliatus ad Apostolicam, quam appellaverat, Sedem appellere fuisset passus: laude ampliori ab se exornandum Regem subjungens, si quam desert optionem, demandari executioni curet, nempe aut perperam gesta, adversus Herlefridum in Provinciæ Synodo reprobati, proprioque illum gradui restitui: aut Erpuinum ipsum gestorum rationem accuratam redditurum ad se Romam accedere, reportaturum pro causæ meritis plenam justitiæ sententiam. Ad Johannis VIII. Legatos Pontigonensi Synodo Præsidentes Presbyteros quamplures ex diversis Parochiis adversus Dioecesanos Episco-

pos de injuriis reclamasse refert Annalista Bertinianus ad annum 876. In his Adalgaudus propriam Ecclesiam recuperasse legitur in actis ejusdem Synodi ex Codice S. Remigii ab Harduino descriptis tom. 6. par. 1. pag. 177. Ecclesiæ Tervanensis Clericos a Lamberto pseudo Episcopo, cujus adjuvabat partes Robertus Flandriæ Comes, dira perpeffos, S. Gregorii VII. implorata, ope, rebus suis eundem habuisse propitium intelligimus ex lib. 9. epist. 34. Ad eundem Pontificem Walterus Duacensis, Azo Canonicus S. Amati, Robertus, & Lambertus Monachi S. Remigii ab Archiepiscopo Remensi excommunicatione injuste perculsi, interposita appellatione, impetrarunt, ut diligenti præmissa inquisitione, perspectaque dilucide ipsorum innocentia, a Josfredo Parisiensi Episcopo absolverentur, uti liquet ex lib. 4. epist. 20. Clericum quemdam Ecclesiæ Carnotensis a Gaufrido decessore suo ad Præposituram quampiam promotum, Ivo gradu submoverat: quem ad se provòcantem Urbanus II. P. M. pristino loco restituit: qua de re legenda Ivonis epist. 25. Fossatenses Monachi, Urbano II. in Synodo Turonensi fuisse subreptum, seque lata ab eo sententia haud parum læsos conquesti, obnixisque precibus efflagitasse per Ivonem Carnot. a Paschali II, ut ipsorum causa ad incudem revocaretur, leguntur in epistola 159. ejusdem Ivonis. Ad Alexandrum III. supplices appellationis litteræ, quas querelarum in Episcopum Aurelianensem refertissimas dederunt ejusdem Ecclesiæ Canonici, referuntur ab Harduino post epist. 106. tom. 6. par. 2. pag. 1535: qui pariter Pontifex a Clericis Eboracensis Ecclesiæ postulatus de injuria, quam a Richardo Cantuariensi passi fuerant, legitur in actis Synodi Londoniensis anno 1175. habitæ apud Harduinum pag. 1639. Prætermitto alia pleraque, ne multus sim præter modum. Quid tamen, quod a Synodorum, Episcoporum, aut Laicorum sententiis ad Pontificem Romanum provocasse Laici ipsi passim leguntur? Ex quibus Balduinus Flandriæ Comes ab indignatione Caroli Calvi in se concitata ad S. Nicolaum I. epist. 20, & 21. Carolomannus ejusdem Caroli Calvi filius adversus paternas violentias ad Hadrianum II. epist. 25, 26, & 27. Deusdedit vir illustis a Romano Archiepiscopo Ravennate ad Johannem VIII. epist. 117, & 121.

& 121. Saxones, & Suevi cum ad Alexandrum II., tum ad S. Gregorium VII. adversus Henrici IV. Imperat. vexationes, testibus Mariano Scoto in chron. ad annum 1075, & Paulo Bernriedensi in vita S. Gregorii cap. 6. Henricus II. Angliæ Rex a violentiis filii, fratrumque ad Alexandrum III. epistola Petri Blesensis manu exarata, quæ ordine 136. recitatur a Baronio, & Alfordo ad annum 1173. Confer S. Aviti Vienn. epist. 49. ad Ansemondum, ubi tum in Gallia vuisse Laicorum etiam ad Pontificem Romanum ab Episcoporum judiciis haud obscure indicat: sed de hisce, supremo Numine auspice, opportunitiori in loco copiosius.

Operæ nunc pretium offendere his, quæ ullo absque delectu adversus hæcenus disputata Pontificii in hac parte juris obtructores obtrudunt. Atque principio in eo præsertim velut in pulvere gradum figunt, vimque potissimam faciunt, ac urgent ad ravim usque, quod a prisca ætate in Synodis Provinciæ dumtaxat Episcopi judicari deberent, & solerent; ideoque usurpati juris videri incusandos Romanos Pontifices, qui hujusmodi judicia ad suum trahere deinceps tribunal non desivere. Enim vero Episcoporum, inquirunt, causas in Provinciarum Conciliis definiri, & concludi debere, ibidemque illos, si causa subit canonica, dumtaxat deponi vetus est in Ecclesia disciplina, Conciliorum decretis plus vice simplici comprobata, & stabilita, Antiocheni can. 12, 14, & 15: Sardicenis can. 3, 4, & 7: Constantinopolit. I. can. 2, & 6. collect. græcæ: Chalcedonensis can. 9, & 17: Codicis Ecclesiæ Africanæ can. 12, 15, 19, 28, 87, 88, 97, 104, & 125: Lugdunensis II. anno 567. can. 1.: Codicis Capitulorum 80 ab Hadriano I. Ingilramno Metensi traditorum capit. 5, 9, 10, 12, 19, 20, 27, 28, 29, & 46: Francofordiensis can. 6, 10, & 29: Constantinopolitani IV. can. 26: & Compendiensis anno 1329. can. 5. Hac disciplina antiquius nihil habuiss: Africanam Ecclesiam testis, & auctor est locuples S. Cyprianus cum in epist. 55. ad S. Cornelium, quæ subitatis Pontificem deterrere studet a Fortunati, & Felicissimi causa retractanda, id judicii ad Episcopos integrum remittendum affirmans, ut ibi causa audiat, ubi crimen esset admissum: cum in epist. 68. ad Plebes Hispaniæ, qua ab Hispanis Episcopis consultus de Basilide, & Martiali in Synodo Provinciæ

vinciæ loco dejectis, sed a S. Stephano P. M., veritatis tacitæ ignaro, gradui redintegratis, respondet eos in sententia tutos manere debere, nec latum unguem ab intorto in Synodo iudicio decedere. Quod haud leve est indicium eamdem in Ecclesia Hispana disciplinam invaluisse. Huicce disciplinæ inhæsisse tenaciter Ecclesiam Germanicam, & Gallicanam exempla multa confirmant. Euphratæ Episcopi Colonienfis, qui in Synodo Agrippinensi anno 346. ob hæresim gradu detrusus est. S. Paulini Trevirensis, in quem Arelatenfis Synodus anno 353. iniquam tulisse depositionis sententiam dicitur. S. Hilarii Pictaviensis, qui a Synodo Biterrensi anno 356. exilii sententiam tulit. Saturnini Arelatenfis, quem Parisiensis Synodus anno 362. ab Ecclesia eiecit. Promoti Castro-dunensis, qui in Parisiensi IV. anno 573. ideo loco depulsus fuit, quod contra jura Episcopi Carnotensis fuisset constitutus, teste S. Gegerio Turonen. lib. 7. cap. 17. S. Prætextati Rotomagensis, quem anno 577. à Parisiensi V. dignitate fuisse diminutum refert S. Gregorius Turonen. lib. 5. cap. 19. Ægidii Remensis, cui a Concilio Metensi anno 590. sedem ablatam testatur idem Auctor lib. 10. cap. 19. S. Desiderii Viennensis in Concilio Cabilonensi anno 603; Saffaraci Parisiensis anno 555. in Parisiensi; Agappii, & Bobonis Dinienfium in Cabilonensi anno 650, qui haud absimilem poenam subiverunt, quin ulla subiret tamen vel levis cogitatio de Synodorum sententiis per appellationem ad Romanum Pontificem deferendis. Pleraque multa prætermitto, quorum par ratio.

Palmarem hunc vero suum errorem comprobare 2. non videntur explicatissimis, uti jaçant, Pontificum Romanorum testimoniis, ex quibus illud desuper elicere confidunt ab hujusmodi disciplina nec Romanam Ecclesiam admodum abhorruisse. Ita enim, inquiunt, S. Damasus Maximi Constantinopolitani Episcopi causam per se aggredi non attentavit, sed ejus rei gratia Synodum Romæ indixit: sed nec Romana Synodus absentibus Orientalibus Episcopis hanc sibi licentiam adscripsit, nefas arbitrata, in alienum jus immigrare. S. Siricius ad Anyfium Theffal., & ceteros Illyrici Episcopos scribens, quæ inter epistolas S. Ambrosii est ordine 5, nec recte S. Damaso tribuitur a Nicolao Cusano,

fano, Almaino, Cajetano, & Baronio, Synodi esse indubitanter de Bonosi causa decernere; ad quam cognoscendam deputati ii fuerant a Synodo Capuensi, liquido asseruit. *Primum est*, inquit, *ut ii judicent, quibus judicandi facultas est data. Vos enim totius Synodi vice decernitis: Nos quasi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.* S. Innocentius I. in epist. ad Victricium Rotomag. cap. 3. Cleri universi causas in Provincia Synodo concludi, & definiri tam consuevisse, quam debere satis innuit: *Si quæ*, scribens, *causæ, vel contentiones inter Clericos tam superioris, quam inferioris ordinis fuerint exortæ, ut secundum Nicænam Synodum congregatis ejusdem Provinciae Episcopis iurgium terminetur.* Juxta hæc, quum Bubalii, & Tauriani in Synodo Macedoniæ damnatorum causam idem Pontifex ad Tribunal suum traxisset, inque acerbis propterea querelas Macedoniæ Episcopi effudissent se se, ipsis rescribens Innocentius epist. 7. non Divinam utique institutionem, nec Canonicam auctoritatem objecerat, sed solam juris, ac rei æquitatem: *Quia veritas*, inquit, *exagitata sæpius magis splendescit, & pernices revocata in judicio gravius... condemnatur.* Quod documento pariter esse potest hanc disciplinam in Illyrico olim obtinuisse. S. Sixtus III. in epist. 9. ad Proclum Constantinopol. causæ addux a Proclo jam judicatæ nolle se immiscere scribit, nec de ea cognoscere denuo: ita nempe ab alieno jure usurpando religiose sibi abstinendum ducens. Cætera, quæ ex aliis Pontificibus congeri testimonia solent, quia eodem collineant, libenter, ne sum longior, dimitto.

Huc ad hæc confirmanda revocant 3. sacras Principum Sanctiones, quas usu in Ecclesia venisse nemo jam nescit, quibusque de Episcoporum causis supremum judicium Synodis factum, & rectum servatur. In his Constantius in epist. ad Episcopos Italos, qui in Concilio Ariminensi convenerant apud S. Hilarium in frag. 2, nihil ab illis decerni de Orientalibus oportere denunciavit: *Non enim de Orientalibus Episcopis*, inquit, *in Concilio vestro patitur ratio aliquid definiri.* Justinianus per gradus jurisdictionis in causis Ecclesiasticis sæpe discurrens, de Romano Pontifice ubique alte silet nedum, sed imo Novella 123. cap. 22. Epi-

Episcoporum causas in Synodo Provinciæ pertractari, ac defini-
ri debere decernit. Gratianus ad preces Synodi Romanæ anno
378. Constitutione generali edita sancivit, ut Episcoporum cau-
sæ a Romano Pontifice, nonnisi adhibito Episcoporum 5, aut 7.
Concilio dirimerentur: quæ vero remotis in Provinciis exagita-
rentur, eas definire ad Metropolitanos partes attinere declaravit;
a quo si appellari contingeret, tum demum ad Pontificem diri-
mendæ in Synodo devolverentur. Hanc Gratiani legem execu-
tioni demandatam asserit Petrus de Marca anno 381. in causa
Priscilliani, Instantii, & Salviani, qui a Synodo Cæsaraugu-
stana damnati, ad S. Damasum provocantes ideo ab ipso repul-
sam passi sunt, teste Severo Sulpitio lib. 2. Hist. Sacræ: sed po-
stea Gratiani rescripto altero elicitio, Synodi Cæsaraugustanæ
sententia abolita est, illique ad Ecclesias suas regredi permissi.
Gratiano interfecto Ithacius, qui primum adversus Priscillia-
num judicium obtinuerat, a Maximo in Galliis, Hispaniis, &
Britannia Imperii summa potiente adito, obtinuit, ut Synodus
altera Burdigalæ cogeretur, in qua e loco dejectus Instantius:
Priscillianus vero Synodi judicium declinans, quum ad Impera-
torem appellasset, istius jussu Treviris a Prætorio Præfecto capitis
est condemnatus. Ex quibus concludit profecto constantissimum
fieri postremum causarum Ecclesiasticarum finem in Synodi Pro-
vincialis reponendum fore judicio. Quid autem ad hæc, quod Ur-
banus II., dum Salerni demoraretur, nihil officere vidit, quomi-
nus Rogerium Calabriæ, & Siciliæ Comitem illo privilegio insi-
gniret, ex quo Monarchiæ Siculæ, veluti vocant, initium dedu-
ctum est, cujusque non exigua pars erat appellationibus Romanis
aditum intercludere: quod privilegium perinde in gratiam Guil-
elmi cognomento Mali nuper illustri Regis utriusque Siciliæ titu-
lo insigniti, confirmasse Hadrianus IV. legitur, ne videlicet
Siculis absque Regis assensu Romanum Pontificem appellandi
fas, & jus esset?

His autem, hujusque genus aliis, quorum multam partem
super. §§. jam dispinxi, nunc sic offendo, atque ad id, quod primo
loco objectum est, ita respondeo. Equidem veterem in Ecclesia di-
sciplinam viguisse, ut Episcoporum causas in Synodis definiantur;
loquen-

loquendo de medio ordinario , non etiam de extraordinario : ut definiatur hoc est sub hac lege subintellecta , nisi per appellationem ad Pontificis superius Tribunal devolvantur. Neque interpretationem hanc infringunt in contrarium objecti Canones , ut mox ostendo , postquam in diversas , & adversas sententias animadverterim , quæ circa Canones speciatim Antiochenos , & Sardicenses circumferri solent . Antiochenis Canonibus allegatis non multum plus nihilo fore deferendum autumat Aristenus . Atque sane Canones Antiochenos a S. Johanne Chrysostomo flocci , nautique factos , tanquam ab Arianis prævalentibus confictos , perhibent Socrates lib. 6. cap. 16, & Sozomenus lib. 8. cap. 20. Quod intelligendum de Canone ab Eusebianis resecto ex Canonibus 4, & 12. Antiochenis, refertoque a Palladio, Georgio Alexandrino, & Metaphraste in Vita S. Chrysostomi super. §. observatum est. Quinimmo Quesnellus in dissert. 12. de veter. codic. Rom. Eccles. ante Pontificatum S. Gelasii , scilicet ante sæculum VI, admissos ab Ecclesia Romana Antiochenos Canones constanter abnegat : & Christianus Lupus ideo , quod appellationibus ad Pontificem interceptus hisce Canonibus videatur locus , Canones cum Concilio abdicat de Appellat. cap. 27, & de appellat. Eccl. Gallic. capp. 12, & 22. Præverant ei vero in opinione Emin. Baronius , Bellarminus , Perronius &c. , quorum post partes adversus Schelestratium defendit doctiss. Franciscus Antonius de Simeonibus de Rom. Pontif. judic. potest. cap. 20. Contra vero Canones cum Synodo in Ecclesia probatissimos evasisse , nec ex eis Pontificis Romani privilegiis quidquam periculi imminere , contendunt Schelestratius , Natalis , Pagius &c. Balsamon Canonem illum 15. Antiochenum sublatum fuisse a Canone 4. Sardicensi existimat . Eo Canone e contra supremum ita Synodi Provincialis stabilitum fuisse judicium , ut exinde nullus amplius , neu ad Pontificem , futurus sit appellationis locus , affirmat Petrus de Marca lib. 7. cap. 23 eò progressus quinimo , ut Provincialis Synodi inappellabilem auctoritatem ex Canone Nicæno 5. adstruendam assumeret . Inter Antiochenos Canones attamen introspectisse se aliquam contradictionis speciem subjungit , eorumque conciliationem pendere existimat a praxi illorum temporum ab interpretibus

Græcis, & Latinis ignorata: juxta quam Imperatoribus solemne erat rescripta concedere pro revisione sententiarum, sive illæ Civiles essent, sive Ecclesiasticæ. Cui consuetudini modum adhibitum fuisse ab Antiocheno Canone 12. censet, quatenus nempe damnatis a Synodo spes restitutionis adimitur, non etiam revisionis, sive retractationis. Quam perinde interpretationem suam Canonibus Sardicensibus accomodat, quod his nempe in gratiam Romani Pontificis supremam Provincialis Synodi auctoritatem permiserint non per appellationes circumduci, sed circumscribi dumtaxat per revisiones. At ita ludere verbis, & illudere est utique: appellationis siquidem finis quum sit restitutionis spes; & res, proinde qui restitutionis aditum intercludit, haud dubie appellationem quoque prohibet, permittitque e converso, qui revisionis, sive retractationis facit facultatem.

Vir doctiss. Sebastianus Berardi in suo Gratiano emendato par. 1. cap. 9. in ea opinione versatur, quod quandoquidem apud Græcos, teste Platone in Dialogo 6. de Legibus, ea jampridem viguerat jurisprudentia, ut tertium judicium concordum Judicum pro supremo haberetur, adeo ut post tertium hujusmodi judicium appellandi potestas denegaretur: quæ jurisprudentiæ proba lex ad Occidentem postea producta a Justiniano est L. un. Cod. *Ne liceat in una, eademque causa tertio provocare*. Auth. *Si quis litigantium*. De Episcopali audientia: probata denique Romanis Pontificibus habetur in Cap. 65. *De Appellationibus*, in conspectu hujusce Græcicæ jurisprudentiæ Antiocheni Patres statuerint nullum esse alteri, post unanimem Episcoporum in Concilio Provinciali sententiam, judicio locum. Probari mihi, aut persuadere tamen nequeo sapientissimis Patribus Sardicensibus ignotam fuisse hancce Græcicæ jurisprudentiæ partem, ideoque sequentibus morem patriæ suæ fuisse statuendum, ut perpetuo gressu, & regreſſu usque ad superiorem maximum appellatio concederetur. Est enim putare pronius totum id peracum potius ex intuitu divini juris non modo, quo proculdubio Romano Pontifici, ceu Primatum in Ecclesia gerenti, in Ecclesiasticis causis primæ, ac postrenæ erant tribuendæ; sed imo ex conspectu juris humani: si enim recta Rei cujusque publicæ sive Civilis, sive Eccle-

Ecclesiasticæ administratio exigit , ut Inferiorum judicia inique prolata Superiorum sententia emendentur , aut infringantur , adeo ut iis in casibus appellatio juris naturæ sit , quis inñcias eat a Provinciali Synodo ad Pontificem interponi licite provocacionem posse ; idque juris Pontifici inesse Primatus ratione Patres Sardicenses ignorare potuisse quis recte inferat ? Quin etiam Patres Antiochenos longe quam maxime abfuisse a cogitatione , qua istiusmodi Pontificio juri vulnus , ac vim inferre voluerint , quis non concludat , probeque definiat ? Hinc mihi valde arridet ea , quam Canoni illi Antiocheno Gratianus adhibuit , exceptio , nempe : *Nisi ad judicium majoris auctoritatis fuerit appellatum* . Ista enim interpretatione intimum attigisse sensum Antiocheni can. 15. non modo , sed Nicæni 5. etiam autumo , atque vadem , auctoremque voco S. Nicolaum I. P. M. , qui in epist. 4 , veluti eam regessit in append. 1. Harduinus tom. 5. pag. 325 , ad Adventium Metensem canonis Antiocheni 15. nedum , sed & Nicæni 5. sensum exponens , affirmat illis quidem Metropolitanum ambitioni frænum fuisse statutum , eorundem sententias Provinciali Synodo submittendo , non etiam amplissimam Pontificis auctoritatem angustiores intra terminos coarctatam , ac Synodorum judiciis subjugatam . Ergo , ita concludit , *quia totius Næs Ecclesiæ maxima cura præstatur , nostrum præcipue debet Ecclesia tota proculdubio judicium promereri* . Quibus consentanea scripsisse epist. 20. ad Alexandrum Antiochenum , (junge & epist. ad Eusebianos ab eodem exaratam) , S. Innocentium I ; & epist. 88. ad Anastasium Theſſalon. S. Leonem M. eodem loci admonet .

Mirari vero valde multo magis subit , quod ad facessendum Pontificio juri negotium , ex Canonibus Sardicensibus argumentum extorquere adversarii non erubuerint : inter quos , ut de Græcis nunc taceam , veluti de Balsamone , & Zonara , qui apud Beveregium tom. 1. pag. 489. Sardicensem Synodum , ubi ad Pontificem Romanum appellandi tribuit facultatem , loquutam de Episcopis Patriarchatui Romano obnoxiiis dumtaxat affirmant , ex Latinis Sardicenses Canones verbis illis : *Si vestra dilectioni videatur , Petri Apostoli memoriam honoremus* : manifestam notam præferre nuperæ ab iis inductæ disciplinæ , formæque recens proculæ

judiciorum in foro Ecclesiastico deinceps finiendorum , antequam propterea etatem Romani Pontifices jure isto potiti nondum fuerint , pugnant Petrus de Marca lib. 7. cap. 3; Baluzius ; Lau-nojus tom. 2. epist. 3; Gerbafius de Causis. major. ; Boileau de antiquis , & major. Causis. ; Quesnellus disert. 5. in S. Leonem ; Tillemontius tom. 7. pag. 281 , & tom. 8. pag. 110; Fleurius disc. 4. in histor. Eccles. ; Dupinius disert. hist. pag. 110 , de potest. Eccles. , & temp. pag. 505 ; Auctores Notarum in Concil. Trident. pag. 175 ; D. Hericourt in opere gallico de Legibus Eccles. pag. 49. ; Auctor Gallus de auctor. Pontif. lib. 3. par. 1. pag. 240. , alique hujus generis homines prurigne mordendi Pontificis jura affecti : quos quam immaniter abs æquo , & justo aberrent ex hæcenus dictis liquido adparet : invitas quoque, perque vim intrusas, quas iisdem Canonibus adhibent interpretationes . Quia vero Quesnellus Canone 2. Constantinopolit. I. confirmari Canonem 5. Nicænum contendit , etsi ex utriusque collatione evidenter eluceat confirmatum potius fuisse Nicænum 6. in versione Dionysii , hoc accipiat responsum : Canones illos de Papali nequaquam , sed de Patriarchali dumtaxat loqui potestate . Cur de Papali loquuti non fuerint Nicæni , rationem reddunt S. Bonifacius I. in epist. 14. ad Episcopos Thesal. , & post ipsum S. Nicolaus I. in epist. 42. ad Episcopos Galliar. *Nicæna Synodus* , inquiens , *supra Romanam Ecclesiam nihil ausa est constituere , quod omnia huic noverat Domini sermone concessa* . Si loquutum vero Constantinopolitanum 2. de Pontifice velit , per me licet , quin suffragatorem habebit S. Nicolaum I. , modo amplecti , quam in epist. 8. ad Michaellem Imper. Canonis 9. Chalcedonensis interpretationem exponit , & ipse non dedignetur . Canonem itaque Chalcedonensem 9, quo procedi jubetur ab Episcopo ad Provinciæ Synodum , aut ad Metropolitanum , & ab his prius ad Dioceseos Primatem , sic intelligi vult S. Nicolaus , ut Diocesis Primatis nomine non alter veniat , nisi Pontifex Maximus . Nolo autem verbis contendere : si ab hoc Canone excludi Pontificem velit , tum cum Hincmaro in opuscul. contra Nepotem cap. 17. credere oportebit ideo Canonem hunc 9, atque 17. a S. Leone M. fuisse rejectos . Si cum Zonata censere malit Canones

nones istos conditos dumtaxat pro tribus Exarchis Ponti, Asiæ, & Thraciæ, tum nihil periculi imminet Pontificis juri: si vero Canones extendi debere cum aliis velit ad ceteros etiam Patriarchas, hinc excipiendus erit Pontifex, juxta regulam a S. Innocentio I. statutam in epist. ad Victricium Rotomag., ac relatam mox interpretationem ex SS. Bonifacio, & Nicolao, asserentibus extra Canonum limites Romani Pontifici potestatem collocatam. Itaque perperam agit Petrus de Marca Canone 26. Constantinopolit. IV. Pontificis auctoritatem perinde affici, & constringi putans: nam huicce Canonis nec alter inhæret ab eo, qui mox insinuatus est, sensus.

Quibus animadversis, brevis nunc ad singula objecta responsio aptanda. Ad 1. igitur inquit Canones Conciliorum Antiocheni, Sardicenis, Constantinopolitani I, Chalcedonensis, & Constantinopolitani IV. id unum statuere, ut vel suis limitibus singuli Patriarchæ, Exarchæ, Primates, Metropolitæ, & Episcopi contenti sint, quin in alias Dioeceses jurisdictionem extendant: nullo tamen limite Pontifici Romano præscripto, uti Canones 15. Antiochenus, & 2. Constantinopolit. I: vel ne Episcopi, & Clerici, Synodo Provinciali neglecta, ac insuper habita, ad laica Tribunalia, aut ad generalem Synodum provocent: nullo modo, ne Sedes Apostolica appelletur, prohibere, uti Canones 14. Antioch., 6. Constantinopolit. I., 9. Chalced., & 26. Constantinopolit. IV: vel ut Episcoporum, & Clericorum inferiorum causæ in alterutro ex his tribus Tribunalibus exagitentur, scilicet aut in Synodo Provinciæ, aut ab Episcopis a Pontifice delegatis in partibus, aut apud Pontificem ipsum, uti Canon 9. & 27. Chalced. juxta S. Nicolai I. interpretationem, expressæ vero Sardicenses 3, 4, & 7. Quod ad Canones Codicis Afric. Ecclesiæ attinet, nihil urgent: nam, ut supra dicebamus, Africani Episcopi vel modum dumtaxat, non rem ipsam improbarunt, hoc est appellationes præposterarum, indebitas, & ad Episcoporum, atque Synodorum eludenda judicia interjectas; quæque in causis etiam profanis fiebant ad Sæculares Magistratus: qua ratione Canones 22, 95, & 105. præsertim interpretandos esse ex Codice Canonum Hadriani I. Carolo M. oblato elici-

elicitur: vel si revera improbarunt, errore facti decepti sunt; quo tum Nicænorum legitimam intelligentiam non erant assecuti, tum Sardicensium turpi ignoratione tenebantur, tum ad jus divinæ institutioni innixum intendere non valebant. Quæ pariter germana Ecclesiæ Gallicanæ inhæsit persuasio de ista Pontificii juris particula, nihil læditur a Conciliis Lugdunensi, Francofordiensi, & Compendiensi, quorum Canones eodem recidunt tantum, quo collineare Canones Antiochenos, Constantinopolitanos &c. mox dicebam, nempe ad formam ordinatiam iudiciorum in foro Ecclesiastico stabiliendam: extraordinario prætermisso medio ad Pontificem appellandi. Hadrianus I. tantum abest, ut Adversariorum errori suffragetur, ut potius oblit sumopere: nam Capit. 9. explicite factum, & testum jubet, juxta S. Innocentii I. rescriptum ad Victricium Rotomag., jus supremum, quo ratione Primatis gaudet Romanus Pontifex: Cap. 20. distincte optionem dat adeundi Diœcesis Primatem, aut Romanum Pontificem: Cap. 23. Episcopum Pontificis iudicio stare, quem appellasset, omnino præcipit: & Cap. 42. Synodi Provincialis sententias per Vicarios Pontificis, si ipse judicaverit, retractari posse dilucide affirmat. Qua ratione accipi debeant, quæ S. Cyprianus objectatis in litteris exaravit, satis superque declaratum superius est: & quæ germana S. Doctori de suprema Pontificis auctoritate insederit sententia, dictum abunde tom. 2. par. 1. art. 8. in proleg. Itaque laterem lavant, qui S. Cyprianum contrariam in partem rapere, & contrariam Romanis appellationibus disciplinam Africanæ Ecclesiæ ex S. Cypriano agere non verentur: longe etiam procul ab animo S. Cypriani ea absuit in S. Cornelium effusa querela, quam de indebito jure invaso, quod Pontificis Romani proprium ultro citroque cognoverat, ipsi affricuit D. Fleurius hist. Eccles. lib. 7. n. 8. Quid autem, amabo, huc conferunt Episcoporum depositorum exempla? Equis unquam nostrum ivit inficias veteri disciplina Episcopos in Synodis deponi consuevisse? Quorum tamen in potestate semper positum fuit a Synodorum sententiis ad Pontificem provocare; neque vero si plerique non provocarunt, exinde fit consequens provocare nequivisse. Varia autem intervenire causa potuit, quæ

eos a provocatione absterret: puta, conscientia scelerum, ac manifesta Synodicæ sententiæ justitia: Principum etiam aliquando jussiones, quibus latæ in Synodis sententiæ executioni demandabantur, appellationibus locum adimebant. Quamquam hoc loci multa turbantur, ut proinde obiter per objecta exempla excurrere juvet.

Euphratam ergo integerrimum Episcopum fuisse ex S. Athanasio in epist. ad Solitarios fas est conjicere, quo loci Euphratam Coloniensem Legationis Comitem Vincentio Capuano injunctæ, ad Constantium Imperatorem decretæ, a Synodo Sardicensi adauctum denarrat: unde Synodi Agrippinensis acta, spuria esse nonnulli Eruditi volunt; aut actis illis Euphratæ nomen intrusum, ut Papebrochius in observat. ad vitam S. Servatii Tungrensis Episcopi ad diem 13. Maji. Duos homonymos distinguendos, quorum prior hæresis nomine male habitus in Synodo Agrippinensi sit, posterior cum honore exceptus a Sardicensi, putat Pagius ad ann. 346. n. 6. Euphratam post damnationem resipuisse, & ad legationem fuisse delectum conjicit Sirmondus in Notis ad Concil. Agrippin. Cointius e contra ad annum 345. post expletam legationem Euphratam a fide defecisse, ideoque damnatum, contendit. Ab Agrippinensi Synodo demum ad Apostolicam Sedem appellasse, aut ad ejus gratiam supplicem confugisse Euphratam veri haud absimile habet Christianus Lupus de appell. Eccl. Gallic. cap. 7. SS. Paulinum, & Hilarium pseudo-Synodorum Arelatenfis, & Biterrensis nulla habita ratione, unius Constantii ab Arianis circumventi violentiæ proprii exilii pœnam acceptam retulisse adparet ex Severo Sulpitio lib. 2. hist. Sacræ, ex S. Hilario ipso in lib. de Synodis, & in lib. adversus Constantium; & S. Hieronymo de Scriptor. Eccles., subjungente S. Hilarium ab exilio revertentem ulla absque cunctatione, quam inferre pseudo-Synodus Biterrensis potuisset, Gallicanam Ecclesiam cum honore fuisse complexam. Cur vero Saturninus a Parisiensi Synodo ad Pontificem appellasset, apud quem odio se laborare, quam maxime ob Arianæ hæresis sibi adhærescentem labem ignorare nequibat? In causis Promoti, S. Prætextati, & Ægidii potiores egisse partes Sigebertum, Chilpericum, & Childebertum Reges, sit mani-

manifestum ex S. Gregorio Turon. lib. 7. cap. 17, lib. 5. cap. 19, & lib. 16. cap. 19.: unde locus ad Pontificem appellandi non patebat. A Parisiensis II. Synodi iustissima sententia non erat cur scelus conscientia impeditus, convictusque propria confessione Saffaracus provocaret. Atqui S. Desiderium instigantibus Aridjo Lugdunensi, & Brunichilde Regina injuriam passum a Theodorico Burgundiæ Rege referunt Scriptor æqualis ipsius vitæ apud Henschenium ad diem 23. Maji, Jonas Bobienfis in vita S. Columbani apud Mabillonium Sæcul. II. Bened.; Ado in Chron.; Fredegarius in append. ad S. Gregorium Turon.; & Aimoinus lib. 3. cap. 90. Aridjum Lugdun. sanctitatis laude insignem ab invidia liberare studuit, illumque participem flagitii in S. Desiderium perpetrati haud fuisse, persuadere Theophylus Raynaudus in indic. SS. Lugdun. Severtius vero in Catalogo Episcop. Lugdun. Aridjum postea flagitium severiori poenitentia expiasse pugnat. Raynando consentiunt Cointius, & Mabillonius: Severtio vero Pagius adhæret ad annum 612. num. 11, & seqq. Denique Agappium, & Bobonem a Synodi Cabilonensis sententia depositionis ideo non appellasse, fas est augurari, quod apertissimis delictis refugium ullum patere desperassent: quemadmodum Theodosius Arelatensis ibidem loco submotus, iccirco quod ob publica peccata, publicam tum poenitentiam perageret, nequidem obmullstratus legitur, quia nempe in hanc Canonum severitatem conspirare pariter decreta Pontificum eum non præteribat. Facit huc denique Concilii Remensis anni 1148. Canon 1, quo cavetur, ne ab Episcopo excommunicatus ab altero, præter Romanum Pontificem, ac Episcopum proprium, absolveretur.

Ad ea nunc, quæ secundo objecta sunt loco, gradum reflectendo, tantum abest, ut Romani Pontifices juris tam insignis vel levem particulam sibi detrahi passi unquam sint, ut potius exerto Marte pro illo vindicando, ponendoque in tuto pugnaverint. Pugnanti, exercentique illud in Orientales S. Damaso Itali Episcopi non obstitere certe, sed imo validam adjunxere manum, in eadem epistola ad Theodosium declarantes ad Pontificis partes pertinuisse de Maximi causa cognoscere, ac fere judicium; id SS. Athanasii, & Petri Alexandrini, aliorumque

Præ-

rum consortio cum S. Gregorio statuendo ejusdem depositio e sede Constantinopolitana deterrere certe nequibat. Ea vero ratione Ecclesie Alexandrinæ Episcopus denominatus est Maximus, quod a tribus, (non septem, ut Baronius scripsit), Ægyptiis Episcopis a S. Petro Alexandrino Patriarcha delegatis ordinatus fuisset, non quod Alexandrinæ Ecclesie præfectum Itali Episcopi tepse reputarint.

Epistolam S. Siricii in edit. Cout. 9. ad Anysum Thessal., aliosque Illyrici Episcopos pseudo-epigraphis equidem adnumerandam putat Johannes Davidius lib. de judic. Canon. Episcop. cap. 10. art. 4. ex eo ductus, quod in ea nulla occurrat mentio damnati jam Joviniani, cujus errori adhærebat Bonosus: neque etiam sacram, solidamque redoleat doctrinam S. Siricio singularem. Alios viros doctos neque defuisse, qui Epistolam S. Damaso adscriberent, superius dixi: sed & S. Ambrosio legitur attributa tum in ejusdem editis, tum in Mss. Codicibus multis, ac cum indubiis S. Ambrosii scriptis affinitatem habere a PP. Maurinis observatum est. Verum ne elabi potius videamur, quam velle pugnam inire, genuina esto epistola, veluti probabilius existimant Holstenius in Collect. Rom., Justellus in Canon. 48. Codic. Ecc. Afric., Coutantius in monito ad eandem epist., Launojus tom. 1. epist. 7. ad Sambœuvium &c., non erat tamen cur exinde Launojus se eruisse jactaret, quibus Emin. Baronio impudenter impropere non modo, sed Pontificis jus præsumsum lacesseret improbe, & proscinderet: siquidem ejus sensum nec conjectura attingere valuit. Enim vero putat ne forsitam Synodo particulari inferiorem auctoritate Pontificem? At Synodi Capuanæ sententia poterant ne adstringi Orientales, atque ab Occidentalibus de Ecclesie Antiochenæ diffidio agi, dirimendumque Theophilo Alexandrino demandari, nisi profecto ex sententia prævalentis omnibus Pontificis? Neque igitur in causa Bonosi Anysius Thessalonicensis, etsi ab eadem Capuana Synodo delegatus, S. Siricio inconsulto, supremas Judicis partes præstare poterat. Quoque sensu S. Ambrosius Theophilum admonuerat de religioso officio referendi ad Pontificem Romanum, quæ de Antiochenæ Ecclesie diffidio decrevisset, ut Pontifici probaretur, eodem plane

plane S. Siricius Anyſio ſignificabat de Bonofii cauſſa ſibi ex Synodi delegatione cognoscere non eſſe conveniens, bene vero ex ſuprema, qua pollebat, auctoritate poſſe dijudicare: quam dijudicandam nihilo ſecius Synodo dimittebat ea ratione, quod audiendi eſſent accuſatores, reus, & teſtes in re facti: quod enim ad rem dogmatis attingebat, ſupremo jure Bonofii doctrinæ infamem hæreſis dicam ibidem conſcripſit. Sub Pontificatu S. Innocentii I. quum Bonofii, quamvis damnati, partiarii, ac diſcipuli in Macedonia turbas excitare non deſinerent, Episcopos Macedoniae ea certiffime non invaſit ambitio, ut in ſupremos Judices ſemet erigere geſtarent, quin potius datis ad Pontificem, litteris obſequio plenius obſecraverint, ut ſuper controverſiis excitatis a Bonofii ſectatoribus proferret ſententiam, quam reapse protuliſſe adparet ex epiſt. 22. in edit. Concil. cap. 5. ad Ruſum Theſſal., alioſque Macedoniae Episcopos: quin inſuper latum jampridem decretum ab Anyſio, & Episcopis Macedoniae a Synodo Capuensi delegatis in cauſſa Bonofii, quo decreto recipiendos pro bono pacis ſanciverant Clericos a Bonofio ordinatos, abrogaffe liquet ex epiſtola mox laudata; quod decretum tamen antea ab ſe approbatum, tum ut ita fieret, temporis neceſſitate exigente, fatetur eodem loci, nec non in epiſt. 21. ad Marcianum Episcop. Naiſſitanum. Tantum igitur abeſt, ut S. Innocentius ad ſe veluti ad ſupremum Judicem appellari neſas eſſe putaverit, ſed in Synodo Provinciae dirimi cauſſas debere. Enim vero in obſectata epiſtola ad Viſtricium cap. 3. dilucidis adeo verbis, ut dictum non ſemel eſt, ſummum iſtud jus Sedis Apoſtolicæ ſartum, teſtumque jubet, ut Queſnelli non tam temeritatem, qua clauſulam illam expungere tentavit, demirari ſubeat, quam præſidentiam ſummam, qua contrariam exinde ſententiam exculpere ſtudit. Ideo vero S. Innocentius Macedonibus de retractata Bubalii, & Tauriani cauſſa conquerentibus non divinum jus, non canonicam auctoritatem obſectavit, ſed ſolum æquitatem; quia id neceſſe non erat, nec enim ipſum ſupremum Judicem eſſe inſicias iverant, neque fuerant conquæſti de uſurpata juriſdictione aliena, ſed de inaudita Bubalii, & Tauriani audacia, qua Pontificias litteras ſupponentes, ſe Pontificis communionem perfrui apud plebem ignaram per-

strepebant: ac proinde æquum fuisse quamaxime scripsit S. Innocentius, ut illorum causa retractata, novo judicio sublehti homines supponerentur; quod grave Episcopis videri non debebat, quum ex novo ejusmodi judicio illorum audacia compescenda, non fovenda foret. Lapsus est tandem, ac turpiter cum Launojo Tillemontius tom. 14. pag. 264, si putat S. Sixtum III. ab Idduæ causa a Proclo judicata denuo retractanda ideo abstinuisse, quod in illius Patriarchæ jus immigrandi facultatem sibi deesse arbitraretur: nam id ab eo factum dumtaxat tum officii gratia, qua illum obsequio sibi obstringeret, tum æquitatis respectu, quia ad integerrimæ justitiæ leges lata a Proclo in Idduam sententia fuerat exacta, legenti absque livore prælaudatam epistolam 9. in edit. Cout. probe fiet perspectum, atque persuasum: qua epistola quinimo Procli proprii intra terminos juris potestatem constringit, quove minus ad Illyrici Provincias excurrat, districte prohibet.

Quæ postremo opposita loco sunt, in Prolegomeno satis, opinor, superque qua profligata procul fuere, qua probum insensum, prout patiebantur, inflexa, ut proinde in re conclusa mihi morandum non superesset. Nihilominus ne ullus offensioni locus relinqui videatur, nunc obiter eundem revolvere lapidem non revereor. Atque quidem quodpiam causæ nostræ facessitum iri negotium extimeo ex Constantii Ariani Imperatoris epistola, qua per summum nefas jus sibi arripit Ecclesiæ Canones abrogandi verbis illis quam fastu plenis, tam in falso positis: *Non enim illa vires habere poterit definitio*, (ab Episcopis in Synodo edita), *cui nostræ statuta testantur jam nunc robur, & copiam denegari*. Quamquam, ut verum loquar, nec Constantius ab Occidentibus judicari posse Orientales absolute negavit, sed solummodo judicari absentes: nam tum Orientales Seleuciam ad Concilium convenerant, dum Occidentales Arimini celebrabant. Justiniani Novellam 123. cap. 22. quod attinet, a judicio Patriarcharum appellationem prohibuit quidem in causis profanis, & civilibus, (quo loci propriæ limites potestatis non est transgressus), non etiam in causis Ecclesiasticis. Itaque sensu isto a S. Gregorio M. lib. 11. epist. 54. Novella illa 123, quæ totius pene antiqui juris

juris Canonici synopsis complectitur, memorata est: atque ita interpretandum Justinianum conicere licet ex Novella 137. capp. 4, & 5, quibus explicite jubet causas Ecclesiasticas juxta Canones in Provinciarum Synodis pertractari, & definiri. Cæteroquin enim ab Justiniano Romanum Pontificem eo loco habitum; e quo Ecclesiasticis ubique rebus prospicere ipsi datum a Deo esset, ac quum opus afforet, Patriarchas ipsos Orientis de gradu deturbare, abunde, opinor, alibi est demonstratum, atque vel ex eo dilucide adparet, quod ipso præsentem, & probante S. Agapetus I. P. M. Anthimum, qui Ecclesiam Constantinopolitanam invaserat, dignitate abdicavit, a qua perinde eundem deinceps abstinere data Novella 42. idem Imperator jussit. Cæterum Imperatorum Constitutiones eum in Ecclesia gradum auctoritatis obtinere, quo a Canonibus sacris collocantur, quatenus nempe iis consentiunt, diserte edixit idem S. Agapetus in epist. 1. ad eundem Imperatorem, qua ipsius fidei Edictum laudat, non quia ad laicos attrineret de fidei rebus publice dicere, sed quia fidei regulis probe congrueret. Gratianus denique Constitutione sua ad Aquilinum Urbis Vicarium Pontificis Romani privilegia non modo ne leviter quidem labefactavit, sed confirmavit quinimo, vindicavitque: idque profecto ea tum temporis ratio postulabat; qui enim Episcopi Ursicini schismati adhærebant, nec Synodi relinquendi erant judicio, in quo actores, rei, & judices essent: nec alioqui Pontificis judicio parere, moremque gerere volebant, malentes imo ad laica passim confugere Tribunalia. E re itaque Ecclesiæ summopere erat, & intererat, ut ad standum Pontificiæ sententiæ adigerentur, & ab alienis, profanisque Tribunalibus absterrentur: qua de Constitutione proinde gratiarum, laudumque plenas ad Gratianum litteras conscribere Itali Episcopi. Hanc vero Gratiani legem nequaquam executioni demandatam fuisse in causa Priscilliani, ejusque partiariorum, veluti auctoritavit de Marca, exinde satis elucescit, quod posteriori Gratiani indulto Priscillianus, Instantius, & Salvianus, resecissa Synodi Cæsaraugustanæ sententia, suis locis restituti leguntur lib. 2. hist. sac. Sulpitii; priori vero edicto, quo de agimus, schismati Ursicini addicti judicio Ecclesiæ stare jussi sunt: quæ duo quantum
invi-

invicem pugnent, nemo probe non videt. Paucioribus demum, quo ad ejus fieri poterit, me expediam molestia ex prætenso jure Monarchiæ Siculæ conflata. Itaque quæ jura sibi vindicet Monarchia illa, quam Hispani *Spiritualem* appellant, sive Magistratus ille Clerico-laicus, quem Siculi *Monarchiæ Spirituales Judicem* denominant, initio dicendum. Ejus ergo inter partes duo enumerantur præcipua. 1. Ut Siculi nullum stabiliter Legatum a latere inviti accipiant, sed causæ ordinariæ in Regno exagitentur, & definiantur: ad causas autem graviores Pontifex aliquos Chartularios, (quos fuisse Archivorum Præfectos, atque a Pontificibus ad speciales Ecclesiarum causas cognoscendas dirigi consuevisse, explicat Radevicus Frisingensis lib. 2. cap. 10.), mitteret, qui una cum Regionis Episcopis easdem discuterent, ac dirimerent. 2. Ut nullus, Rege invito, e Regno evocetur Romanam Abbas, vel Episcopus, nisi ad causam dicendam graviolem, ex qua nempe sui gradus periculo subjacerent. Privilegium istud, qua ex parte excipit Legationes, & Appellationes ob causas graviores, mutilatum fuisse conqueritur Baronius: altera vero parte adauctum observat Brietius, qua nempe Regi veluti Legato nato facultas sit Ecclesiasticas cujusque genus causas dirimendi, inque Ecclesiasticas cujusque gradus personas censuras distringendi. Jam vero exordium istiusmodi Monarchiæ ab Anacleto pseudo-Papa inchoatum ex Petro Diacono probat Baronius ad annos 1097. n. 58, & 1130. n. 53. Urbano II. acceptum referendum alii contendunt, cujus hac de re diploma Rogerio datum memorat Gausfredus Malaterra lib. 4. hist. Siculæ cap. 29; & lib. 7. de rebus Siculis cap. 1. intexuit Thomas Fazellus. Diploma illud mutilatum ostendit Baronius, ac Rogerio, ejusque dumtaxat filiis datum. Privilegium denique istud ab Hadriano IV. in gratiam Guillelmi cognomento Mali confirmatum, adauctumque particulis illis, quas Urbanus II. non indusserat, urgens necessitas, vis, & metus incusus extorsit. Quod privilegium, (iis haud abssimile, quæ a Nicolao II. circa electionem Pontificis, & a Paschali II. circa Ecclesiarum Investituras, necessitate cogente, prodierunt), postea, qua divini institutioni adversabatur, fuit abrogatum, qua pacis bono ad pacta honestiora redactum, inter quæ duo illa potissimum cauta quam.

quammaxime, ut Pontifici liberæ hinc essent Legationes in Siciliam, illinc licerent Appellationes Romanæ, (siquidem tum hæ, tum illæ Primatus Pontificii appendices essent, quibus semet propria auctoritate Pontifex exspoliare nequiret), ab Innocentio III; Honorio III; Gregorio IX; Clemente IV; Nicolao IV; Bonifacio VIII; Clemente V; Benedicto XII; Clemente VI; Gregorio XI; Eugenio IV, &c. quibus Pontificibus fidei sacramento se obstringentes, a prætenso jure quoad gemina præfata capita de Legationibus, & Appellationibus se decedere professi utique sunt sequiores Siciliæ Reges Fridericus; Carolus Andegavensis; Carolus II; Fridericus II; Robertus; Johanna; Fridericus III; Alphonfus &c. Qui idipsum profiteri abnegarunt, Petrus, & Jacobus Aragonii, ab Alexandro IV, & Martino IV. anathemate devincti sunt. Consule Clementis XI. Constitutionem 114. *Romani Pontifex* anno 1714. editam. Adis Baronium ad annum 1130. n. 53, & 1156. n. 8; atque in disquisitione de Monarchia Siciliæ ad annum 1097. n. 18. ad 143, cum Cardinalis Ascanii Columnæ judicio, ac Baronii ad eundem respons. apologetica, nec non epistola ad Philippum III. Hispaniarum Regem edit. Paris. 1609; Christianum Lupum de Appellat. cap. 10, & seqq., ac inter alios Scriptorem Anonymum libri italicè inscripti: *Istoria della pretesa Monarchia di Sicilia* edit. Rom. 1715: nam ab hac disputatione alexæ plena, quæque Baronio haud levem conflavit invidiam, libenter manum retraho meam.

*Ex jure interdicto appellandi a Romano Pontifice,
etiam ad Generale Concilium.*

§. III.

Reliquum nunc est, ut postea quam Apostolicam Sedem appellandi a quocumque, ne Concilio quidem Oecumenico excepto, quibusque Clericis Ordinis sive superioris, sive inferioris facta est facultas, ab Apostolica Sede e converso etiam ad Oecumenicum Concilium appellare nefas esse demonstretur. Quamquam isthæc particula juris sit prioris quædam appendix, ac veluti rivulus

vulus a fonte suo sponte fluens; siquidem eopse, quod ad Sedem Apostolicam, tanquam ad supremum Ecclesiæ Tribunal, appellare licet, jam consequens est ab eadem provocare ad aliud, a Superiori videlicet ad inferius, Tribunal, illicitum esse, & interdictum. Quandoquidem attamen eo quidam in errore obversantur, ut putent a Pontifice quandoque ad Concilium appellari fas esse, non equidem a privatis hominibus, nec in particularibus causis, sed ab universitate saltem hominum aliqua, aliquaque ex causa communi, ad errorem teterrimum istum procul christianorum finibus abigendum, operam aliquam conferre, agereque exemplis aliquibus, & argumentis mea abs re non erit. Principio appellationes a Pontifice ad Concilium abusum esse inauditam olim in Ecclesia, constat ex earundem epocha. Equidem Julianus Eclanensis una cum octodecim Pelagianæ factionis Episcopis, ac nominatim ex iis Perfidio, Floro, Marcellino, Orontio, Fabio &c., qui S. Zosimi Traactoriæ subscribere detrectantes, dignitate, & communione dejecti parem, atque Pelagius, Cælestiusque poenam dederant, a S. Zosimo ad Concilium generale appellasse feruntur: cui opinioni favere S. Augustinus videtur lib. 2. oper. imperf. contra Julianum respondens ad 103. interrog. *Quid adhuc queris examen, quod jam factum est apud Apostolicam Sedem? Damnata ergo hæresis non adhuc ab Episcopis examinanda, sed coercenda est a potestatibus Christianis:* & lib. 4. ad Bonifacium cap. ult. Pelagianis conquerentibus, & causantibus se in Oecumenica Synodo minime auditos, offendens: *Aut vero congregatione Synodi opus erat, ut aperta perniciēs damnaretur, quasi nulla hæresis aliquando, nisi Synodi congregatione damnata sit: quum potius rarissima inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit.* Scilicet ad id sciens Pontificis Summi sat esse iudicium; sicuti frequentissime factum suo ostendetur loco. Ex quibus interea adparet, quæ S. Augustino de recusatione Apostolici iudicii, ac recursum ad alios etiam in Synodo Iudices, egregia adhereret sententia. Quia vero plerisque oppido multis opinandi a Pelagianis utique a S. Zosimo provocatum fuisse ad generale Concilium occasione præbuit libellus fidei a-Juliano suo, ac partiariorum nomine conscriptus, in quo Synodi appellatæ sit intentio, præstat

stat obiter animadvertere in libelli illius epigraphen, ex qua fas erit elicere nequaquam a Pontifice interpositam fuisse a Pelagianis appellationem. Ejusmodi itaque epigraphes est: *Sancte Venerabilis Frater, & Pater Augustine*: atqui Garnerius, qui libellum huncce ex Ms. Codice Veronensi primus omnium publici juris fecit, in disert. 5. de libellis fidei a Pelagianis editis loco *Augustine* legendum jubet *Zosime*: quare quum eo in libello ab eo, cui offerebatur, interposita appellatio legatur, consequens est, ut a S. Zosimo provocasse intelligantur Pelagiani. Atqui libellum illum fidei a Juliano oblatum fuisse non S. Zosimo, sed Augustino Primati Aquilejensi, ideoque Augustini nomen e loco epigraphes haud movendum ostendit Emin. Norisus in Notis ad inscriptiones epistol. Synodaliū inter Augustinianās 90, & 92. Et certe eodem tempore post Chromatium ab anno 414. ad 422. Patriarcham Aquilejensem exegisse Augustinum tum refert Palladius lib. 10. rerum Forojul., tum legitur in ipsius elogio litteris plusquam uncialibus in aula Patriarchali Utinensi descriptum. Itaque ab Augustino Primate suo ad plenariam Synodum appellasse eo loci Julianus est intelligendus.

Illud itaque certum est tum ab eo tempore, Concilii nempe Constantiensis, quo cæpit præpostera opinio de potestate Concilii supra Pontificem, a Pontifice ad Concilium appellationes frequentari cæpisse. Quamquam inficias haud ibo ante id temporis non defuisse aliquando, qui desperatis rebus suis ex nefario isto medio frustra opem quaererent. In quibus Fridericus II., quem primo appellantium loco posuit Petrus de Marca, a quo non tam ab Innocentio IV., quam a Concilio I. Lugdunensi ad aliud generale Concilium appellatum est, sed appellatione sua præter contemptum nihil est consequutus. Clerus Anglicanus, a quo ægerrime ferente exactiones pecuniarum ex mandato Pontificis in Regno fieri, appellatum anno 1256, atque seqq. annis 1264, & 1267. instauratam appellationem ex Matthæo Parisio referunt Fleurius, & Bosuetus, qui posterior hanc primam auditam in Ecclesia appellationem existimat. Johannes Semeca, qui a Clemente IV. ideo, quod decimas Ecclesiarum bello sacro in Syria

Par. II.

T t t

addi.

addixisset, ad generale Concilium appellare non dubitavit: sed a Pontifice excommunicatione percussus, justas temeritatis pœnas luit. Philippus cognomento Pulcher Galliarum Rex, qui ad quæstiones excindendas potius, quam expediendas, quæ cum Bonifacio VIII. ei gravissimæ erant, & implicatissimæ, hoc pessimum appellationis medium arripuit, quamque ad adjuvandum in partes rapere multos plerosque ex Clero Gallicano non abstinuit. Quam infaustum ei pepererit exitum tam ingens nefas, abunde patet ex Bonifacii Constitutionibus incipientibus: *Rem non novam: Super Petri solio: & Sedes Apostolica*; præstabitque adire Raynaldum ad annum 1296. n. 22, & seqq. 3 Spondanum ad eundem annum n. 4; Thomassinum vet., & novæ discipl. par. 3. lib. 1. cap. 43; & Auctorem tractatus de Schismate edit. Rom. anno 1736; quin ego nunc verbis meis vulnera ista refricem. Ad hanc interea velut ad caput revocat Pithæus originem earum quotquot appellationum, quas postea insana Pontificibus obstricti licentia invexit: quarum exemplar a Bzovio ad annum 1324, & Baluzio tom. 2. vitæ. Roman. Pontif. Avinion. descriptum est, æstimari debet ea, quam deinde a Johanne XXII. e fastigio Imperii deturbatus Ludovicus Bavarus interposuit: successu tamen haud altero, ac meliori ab eo, quem hætenus erant aliæ sortitæ, quas ad unam omnes male cessisse, ac tandem in schisma, ac hæresim etiam devenisse recte observavit Franciscus Victoria Relect. 4. propos. 20, quo loci egregie materiem istam exagitat.

Quamvis, inquam, ante Concilii Constantiensis, ac Basiliensis infaustam epocham, eadem, quæ nullo non tempore schismatum, hæresumque monstris ortum dedit, temporum nequitia hujusmodi quoque flagitia enixa fuerit, longe tamen plura dehinc peperit, quæ posthac de Concilii potestate supra Pontificem opinio concepta est. Cui certe accepta referri debet, quæ in Concilio ipso Constantiensi a Paulo Voladinuri e Poloniæ Legatis uno interjecta legitur: quam tamen præfocare ipso in exordio, imposito sub pœna excommunicationis silentio, ex templo non prætermisit is ipse, qui potestate Concilio se longe præstare haud semel monstr-

stravit, Martinus V; atque ad hujusmodi impofterum præcaven-
dos nefarios ausus Constitutione anno 1418. evulgata denuncia-
vit: *Nulli fas est a Supremo Judice, videlicet Apostolica Sede,*
seu Romano Pontifice, Jesu Christi Vicario in terris, appellare,
aut illius judicium in causis fidei, quæ tanquam majores ad ipsum,
& Sedem Apostolicam referendæ sunt, declinare. In Concilio Ba-
sileensi contentione excitata de obedientia Eugenio IV. abdican-
da, cogitatum pariter, & conventum est a partiaris de appellan-
do Concilio. At qui fronte adversa grandi absque piaculo legi-
timo Pontifici obedientiam detrahi nequire pugnabant, pari fla-
gitio se implicare, qui a Pontifice ad Concilium provocare aude-
rent, absque dubio concludebant. Horum Pontificii juris defen-
soribus qui facile antesignanum se dedit, Johannis de Turrecre-
mata insignem tractatum inscriptum: *Contra avisamenta Basileen-*
sium: Quod non liceat appellare a Concilio ad Papam, & è con-
verso, e tenebris eruit, & ex Ms. Lucensi descriptum edidit doctif.
Mansius, suoque inseruit supplemento Conciliorum tom. 4. una
cum aliis ejusdem Auctoris tractatibus ineditis. Ab hac præpo-
stera Basileensium opinione, atque ab illorum præsumptione, qui
Martini IV. Constitutionem parvi, nihilque faciendam scripturi-
re non destiterunt, fiduciam accepisse deinde mihi videtur Acade-
mia Parisiensis, Clerusque Provinciæ Rotomagensis appellandi
ad futurum generale Concilium ab exactionibus Decimarum ad
bellum Turcicum indictarum a Callisto III. Atque Pontifex ad
confringendos ausus hujusmodi misso Alano S. R. E. Cardinali Le-
gato viros Academicos, Clerumque illum revocare appellatio-
nem compulit, dataque Constitutione a Raynaldo ad annum 1456.
recensita, istius genus appellationibus ignominix dicam infli-
xit. Gallicanæ more, & exemplo Natio Germanica eadem li-
centia, ab eodem Pontifice, eandem ob causam provocavit,
causata desuper quasi gravem Ecclesiæ Germanicæ inferret inju-
riam, pecunias extorquens in sacram expeditionem non insumen-
das, sed in usus suos: quam atrocem calumniam multis Callistus
depulit litteris anno 1457. ad Fridericum Imperat. datis, quas re-
fert S. Antoninus tit. 22. cap. 14: quin etiam Apologia adornata,
inscriptaque ad Martinum Mejerum, quam exhibet Raynaldus ad

cit. ann., Callistum omni ab invidia liberavit Æneas Sylvius, atque Germanorum querelis exsufflatis, quantum irrationabilis, absurda, & delusoria ejusmodi appellatio esset, demonstravit. Fridericus Alphonsi Aragoniæ, & Siciliæ Regis Nothus ad Siciliæ Regnum vehementer inhians, sed a Callisto extremis intentatis minis deterritus, non tam Eugenii IV. arcano quodam suffultus diplomate, quam improba opinione illa animatus ab edicto Pontificis ad futurum Concilium provocavit, uti refert S. Antoninus tit. 22. cap. 16. Disputationem ingredi nolo de jure, quo nemo, quoad successionem Regni, sputius respectu Matris reputetur: quod invaluisse apud Græcos refert Luitprandus lib. 5. cap. 5; & apud Latinos plerisque testatur Glaber Rodulfus lib. 4. cap. 6.: quod exemplis quoque Constantini M., Theodorici Gothi, Clodovæi I., Caroli Martelli, Guillelmi Conquæstoris &c. facile comprobari potest; quodque perinde in Siciliæ Regnum integrum sibi esse Fridericus, & subinde Petrus Aragonius adstruebant: aliunde enim appellationis ejusmodi injustitia elucescit: Regnum enim Siciliæ fiduciario jure a Sede Apostolica tenuerat Alphonsus, atque in litteris, quibus Regnum Eugenio IV. acceptum retulerat, inter alios in hunc articulum juraverat. *In Regno, & Terra prædictis nullus succedat, qui non fuerit de legitimo Matrimonio procreatus.*

A Pio II. Sigismundum Austriacum, & Gregorium Heimburgium ob Ecclesiasticam libertatem violatam in Nicolao Cardinali Cusano, & Episcopo Brixinensi; nec non Dietherum Moguntinum annatam solvere detrectantem, censuris confixos, appellatione nihil profecisse, sententia Pontificis prævalente, dictum est alibi. Observatu nunc digna Pii Constitutio *Excecrabilis* anno 1460. in Conventu Mantuano communi Episcoporum consilio edita, cui occasionem dederat Johannes Dauvet Caroli VII. Galliarum Regis Orator, ejusdem Regis nomine a Pontifice in Pragmaticam Sanctionem exasperatissimo provocans: ea enim Constitutione tum erroris deturpissimi caput, ex quo deterrimus hic abusus traxit originem, detegit, tum devexiorem, sub qua inolevit, ætatem designat, atque demum exerto gladio abusum in christianæ Reipublicæ exitium tam evidenter vergens, quam in probum Romani Pontificis, amputat, & profligat. Quod argu-

gumenti genus latissime prosequens in epistola 400. ad Burgi Magistros Oppidi Nurimbergenfis, id adeo graviter agit, luculenterque, atque ad eos ab hujusmodi abusu deterrendos momenta adeo invicta in medium producit, ut recolere non pœniteat; nec imo præterire liceat. *Quum*, sic incipit, *nullum Regnum; ut ipsius Domini nostri verbis didicimus, in se divisum stare possit, quonam modo Sacrosanctum stabit Ecclesie Regnum, si illi, qui Christi supremo Regis Vicario parere contemnunt, de Regni non valeant sorte depelli. Adversus hoc iniquissabile fundamentum, & Ecclesie firmam Petram hæresis quædam a parvo tempore citra sensum visa suboriri, pullulavit, quæ sub ovium vestibulis lupos rapaces intrinsecus celans, sub appellationis specie, Ecclesie satagit unitatem convellere. Nam si quæ Christi unicus Vicarius, Canonibus sacris etiam, & juris scripto inhærendo, decrevit, statuitque, & servari, ut dignum est, præcepit, calumniatores malevoli, & perversi subterfugere justitiam præsumentes, per ludibrium frivolæ appellationum ad futurum Concilium, eeu ad id, quod nusquam est, ac supra Christi Vicarium esse, aut reperiri nequit, obedientiam, quæ est de necessitate Ecclesie, & salutis universorum, improbe declinant, ac temere. Quibus nihiloscus præoccupata de Concilio potiori auctoritate præ Romano Pontifice alte hærebat animo opinio, Theologi Parisienses a litteris Pauli II. Pragmaticam Sanctionem abrogantibus anno 1467. appellandi facultatem sibi arrogarunt. Flocci, naucique factam, uti digna erat, appellationem hancce, rei demonstravit eventus: nam Pragmaticæ abrogatione semel a Pontifice promulgata, & vicissim a Ludovico XI. ultrocitroque amplexata, nunquam illa redintegrata est. Videtis Leonardum Coquæum in Antimornæo tom. 2. ad opposit. 63, & Illust. Johannem Baptistam Braschium de Libertat. Eccles. tom. 2. Sæcul. XVI. cap. 5. Instaurata pugna, accitroque in partes supremo Parisiensi Senatu, a Concordatis Bononiensibus Leonem X. inier, ac Franciscum I., & a Pragmaticæ abrogatione a Parisiensi Academia provocatum est denuo. Atqui vanissimum ausum, quem gravissimis verbis carpsit, & castigavit doctiss. Melchior Canus de loc. Theolog. lib. 5. cap. ultim. ad 9. religioni, legi, ac tempori cedere.*

de-

debuisset, quæ nunc obrinet, Concordatis Bononiensibus consentanea, in Ecclesia Gallicana disciplina liquido ostendit.

Pervulgata est, tritaque plurimorum sermone, quam a Sixto IV. Pontifice M. Florentini, ab eo Christianis sacris ideo interdicti anno 1478, quod violentas in Franciscum Salviatum Pisenum Archiepiscopum manus iniecissent, nec a sacrilegis aliis facinoribus abstinuissent, ad Concilium interjecerunt, appellatio: quinimo invidiæ adeo plena, quam ut recolere verbis intersit. Religio mihi est tamen, quominus taceam de egregio responso, quod Oratoribus Gallis Ludovici XI. nomine, qui Florentinorum partes favore suo adjuvabat, Concilium postulantis, aut ad Concilium provocantibusactus animo Pontifex reposuit publico in Cardinalium Senatu anno 1479, scilicet: *Non consuevisse Christianissimos Reges facile se committere iudicio Dei, & penis, quas lex Divina decernit in eos, qui summi Sacerdotis imperio resistebant. Decere, ut Rex Carolus M. imitetur, cujus præclara illa verba sunt: In memoriam B. Petri Apostoli honoremus Sanctam Romanam Ecclesiam &c. Integrum locum habes descriptum to. 1. Vind. Art. 6. §. 2. pag. 594; post quæ sic pergit. Romanum Pontificem de iudiciis suis nemini rationem reddere teneri; nihilominus se de singulis querelarum capitibus facile purgaturum; Concilio quoque, si facile congregari posset, nihil fore sibi conducibilius, quum Pontificis solius sit, qui Universalis Ecclesiæ Caput est, Concilio præses; Concilii vero partes sint libertatem Ecclesiasticam tueri. Florentinis, & Laurentio Medico, ut scelera veniam a Christi Vicario postulent, auctorem potius esse ipsum debuisset, quam talia suis Oratoribus demandare.* Responsum hoc refertur ex Mss. Vaticanis a Bzovio, & Raynaldo ad ann. 1478, atque ex ipsis a Pagio Brev. hist. Crit. in Sixto IV. Excerptum ejusdem Constitutionis incip. *Cum superiori anno, qua idem Pontifex Venetos ad Concilium provocantes compescuit, ac pro re nata, gravissimam, quæ ex hoc genere abusu Pontifici inferebatur, injuriam propulsat, egregieque, ac evidentissime demonstrat hanc supremi juris Pontificii detrahendi particulam nequite, quin divinæ institutioni derogetur, Patrum traditio parvipendatur, Ecclesiæque universæ ordo susque deque turbetur, & pervertatur, ex Raynaldo, & Ber-*
nino

alio exhibui huiusce Tomi 3. art. 1. §. 2. pag. 121, & seq. Porro Sixtum IV. eo in responso Oratoribus Gallis dando Andreæ Dalmatæ Archiepiscopi Cyainenſis ingenio, eloquioque uſum adnotavit Felinus in additis ad hiftoriam ſuæ ætatis adhuc ineditam Sigismundi Fulginatis, teſte doctiſs. Manſio in animad. ad Bibliot. Fabricii mediæ, & infimæ latin. tom. 1. lib. 1. pag. 92. Edit. Patav. 1754. A Sixto IV. Andream huncce, quem perperam Archiepiſcopum Craynenſem, ſive Carnenſem in Carinthia nuncupat, appellaffe, variisſque ſcriptis, vocatis in teſtes Warthono, & Hottingero tom, 15. hiſt. Eccleſ. pag. 355, & 605, Pontificis Romani auctoritatem oppugnaffe affirmat Fabricius. At Manſius loco mox indicato ex Sigismundo Fulginate in Codice cit. Felini nunc juris factò Eccleſ. Lucenſ., & Mathia Decringio continuatore Chronici Engelhuſi apud Menkenium *Rer. German.* tom. 3. pag. 38. obſervat quidem Andream hunc maledicentiſſimum hominem, carpere publice Sixti vitam non deſinentem, atque Principes, & Episcopos ad Concilium contra Pontificem adhortari, & inſtigare non ceſſantem, Sixti juſſu in Adriani arcem primo, ac deinde Baſilæ in carcerem conjectum fuiſſe, ſed de appellato contra Pontificem ab Andrea Concilio ex his locis nihil eidem indicare licuit: quinimo ab illo in carcere detento ſcripta, ac diſta ſua demum adverſus Pontificem retexta fuiſſe, & revocata anno 1483. ex Decringio loco indicato animadvertit.

Quum Innocentius VIII. decimas ad bellum ſacrum anno 1491. indixiſſet, ab eo ad Concilium provocavit Academia Pariſienſis, cauſſata ea indiſtione decreta Concilii Conſtantienſis everti, non ſecus ac Eccleſiaſticorum immunitatem imminui. At quis probe non videat, quod ſi Pontifici Maximo pro bello ſacro adverſus Chriſtiani nominis hoſtes gerundo decimas indicare non liceret, nullo id unquam omnino licitum occurreret caſu: quod quam abſurdum eſt dicere, tam abſona fuit ea Pariſienſis Scholæ agendi ratio. Julius II. eo ipſo, quo ad vindicandas Romanæ Eccleſiæ res temporales ferebatur animi ingenti ardore, quin etiam majori flagrans defendendi, ut erat dignum, jura ſpiritualia, quæ ſua erant propria, ac ſuprema, vix accepit ab Ediſto ab ſe lato anno 1509, quo graviſſimis adjectis poen. nis Urbes Romanæ Eccle-

Ecclesiæ a Venetis occupatas restitui absque cunctatione præceperat, Ducem, Senatum, Populumque Venetum provocasse, ut e vestigio, anno eodem 1509. videlicet, Constitutione edita, quæ incipit: *Suscepti Regiminis*, cuique facti poenitentes Venetos morem gessisse; utque ipsorum religioni decebat, sequenti anno solemni, amplissimaque decreta ad Pontificem legatione, ab appellatione decessisse, pluribus denarrant Raynaldus ad cit. annum, & Pagius in Julio II. præmemorata ea, quam pari ex causa Pius II. in Conventu Mantuano adornaverat, inter alia declaravit, & decrevit prædictam Pianam Constitutionem tam citra, quam ultra Montes valere; tam contra Ecclesiasticas, quam laicas personas; tam singulares, quam publicas, etiam Regali dignitate illustres, etiam Cardinalatus infulis adspectabiles; quin etiam Capitula, Universitates, & Communitates, Curias item supremas, Collegia, ac insuper Synodos, qui contra oblatrare, & oblucri adhuc auderent, tanquam Schismaticos proculdubio, atque eodem perinde loco haberi, quo tenentur quotquot fide laborant, denuntians. Ex quibus patet fictitiam plane, & arbitriam esse illorum Parisiensium quorundam interpretationem, quæ Natali hist. Ecclesiæ ad Sæcul. XV, & XVI. disert. 4. art. 3., ac Bosuetio defens. declar. part. 2. lib. 15. cap. 28. haud displicuit, quæ scilicet Pii II. Constitutionem *Execrabilis* in causis privatis dumtaxat, non etiam, communibus locum habere, deque appellationibus interpositis a personis singularibus, ac privatis, non vero a publica Communitate, accipi debere imaginantur. Scriptorum sermone cunctarum celebratio evasit ea, quam a Leone X. Lutherus libello conscripto anno 1518. interjecit. Atqui orthodoxis omnibus adeo invisa accidit, atque irrita appellatio est, ut vel ipsius auctorem poenitere debuisset, ac pudere: nisi ad ejusmodi semet comparasset ingenium, ut id, quod pudet, ac poenitet, facilius faceret. Quamvis autem postea Concilium Tridentinum habitum fuerit, cunctisque patefactæ ejusdem fores, ipsique imo Protestantes ad illud invitati, nulla tamen interjectæ a Luthero appellationis ad illud delatio facta, aut ab illo admissa fuit. Præter has a Clemente VII. ad futurum Concilium appellasse Carolus V.

Im-

Imperator anno 1526. ferrur : qui paullo post attamen a Pontifice humanioribus litteris exceptus , benigniores ad eundem reddidit : & quamvis imo postea a bello Pontifici inferendo non pepercerit , appellationem tamen prosequendi amplius cupido , aut consilium ipsum nequaquam incessit .

Postremus heic locus faciendus appellationibus , quas devexiori hac ætate Jansenistæ , Quesnelliani , ipsorumque partibus additi quam frequenter objecerunt , tamquam clypeos ad reflectendos , eludendosque ictus a gladio Apostolico ipsorum cervicibus incumbentes , tam frequentes ad confidatationes , ingenti cum rerum divinarum , humanarumque perturbatione , ac perniciæ , reciprocas , exasperatasque in Gallia turbas civerunt . Quamquam vero eorum , qui suæ a Clementina Constitutione , *Unigenitus* appellationi sunt adsociati , catalogum exaggerare Quesnelliani studuerint , ut numero incautos terrent , suæque secessioni auctoritatem ex multitudine sociorum conciliarent , inito tamen calculo , de jactata summa multum detraxit Illustriss. Lathæus Episcopus Sistaricensis hist. Constit. *Unigenitus* lib. 4. pag. 190. Enim vero enarrat ex certo documento deducto ab Autore Anecd. tom. 3. pag. 248, quod quamvis a Quesnellianis ad comparandos appellationum libellos , plures quanto possent , mutuo accepta fuisset ingens pecuniæ copia , ad decies centenas , quadringentasque desuper mille libras Parisinæ monetæ , tanto attamen pondo auri vix , ac ne vix quidem consequutos , ut auctorent , ac in partes allicerent proletarii generis mille octingentos despectos homines , qui appellationum libellos de eorum manibus accipere voluerint . Ex Archiepiscopis 18, & Episcopis 112. Galliarum , plusquam vero 600. extra Gallias , vix quinque , aut septem repertos esse , quos hæc appellandi libido in transversum egerit : e quibus Cardinalis Noallius postea facinoris poenitens datis ab Benedictum XIII. P.M. litteris obsequio plenis appellationem sibi cordi dolere , sinceroque animo ab ea decedere significavit . Ex Academicis 23. in Gallia , ac 70. circiter extra Gallias , vix tres Parisensem , Remensem , & Nannetensem eodem seduci se errore passas fuisse : a quo tamen postea solemnî , ac plus vice simplici retractatione edita , recesserunt . *Quædæ.*

Part II.

V v v

ginta

ginta inter mille Parochos, quot ferme dinumerantur in Gallia duntaxat, centum vix circiter appellationibus hujusmodi adstipulatos; totidemque ferme Regulares ex tot millibus eandem labem contraxisse. Sed & ex illis segregibus quamplurimos facti pœnituisse, & ad frugem regressos appellationem revocasse denarrat Auctor Bibliot. Jansen. tom. 1. pag. 35; docet vero exemplo suo, duabusque epistolis de sua retractatione elucubrat D. Vincētiū Tuillierius. Qui vero in pertinacia manere, & permanere maluerunt, quo demum in numero, probe putas, habiti sunt? Parum nullo, nisi etiam pessimo. D. Fleurius a Duce Aurelianensi eum Regni administratore de sententia quæsitus Pelagianis illos, ac Lutheri partiariis, quorum vestigia relegebant, ad censendos indubitanter respondit. Ab Ecclesia Gallicana hos appellantes pessime audivisse liquet ex publicis edictis a quinquaginta ferme Galliarum Episcopis promulgatis, quæ juxta Constitutiones Pii III, Julii II. &c. hujusmodi appellationum libellis publica ignominie nota inflicta est. Atqui libellis hisce longe ignominiosius adhæsit probum ex decreto Clementis XI. in Congregatione S. Officii procuso, dieque 8. Februarii 1718. publici juris factæ, quo confixi libelli illi sunt, & proscripti: quin eodem probro respersa est perinde epistola a septem Galliarum Episcopis, qui pridem ex Parisiensium Theologorum persuasum adversus Constitutionem *Unigenitus* instrumentum appellationis conscripserant, anno 1721. die 9. Junii exarata ad Innocentium XIII., adversus Clementinam Constitutionem querimoniarum quidem, adversus Pontificem autem injuriarum differtissima: nam propterea decreto Congregationis S. Officii coram Innocentio XIII. habitæ die 8. Jan. 1722, ac die 29. Martii promulgato, tanquam schismatica tota, ac Spiritum hæresis spirans, damnata est, & ob injurias, sætrasque calumnias, quibus in Episcopos Catholicos, & Apostolicam Sedem redundabat, nigro stigmate innixa. Quin etiam Ludovicus XV. pro sua erga Pontifices, Ecclesiamque religionem eximia, habito die 29. April. ejusdem anni 1722. sacratori Consilio eandem epistolam veluti injuriosam Sacerdotio æque, ac Imperio, seditiosam, & schismaticam, atque Pontificali nedum, sed etiam Regali dignitati, auctoritatique detrahentem, pro-

proscripsit, ac deleri præcepit. Ad hæc quum a litteris Clementis XII. anno 1736. datis, quibus ab invasa dignitate abdicebatur, instrumento appellationis interjecto, atque ad Emin. Thomam Philippum de Bosu Cardinalem Alfatiæ, & Archiepiscopum Mechlinensem transmissso, Vander-Croon pseudo-Archiepiscopus Ultrajectinus ad futurum Concilium provocasset, rei indignitate gravissime ad indignationem commotus amplissimus Cardinalis, doctissimo responso dato evidentissime ostendit Profuchæ novæ Hollandicæ Caput, & membra in hæresis, & schismatis luto indubitanter lærere. Postremo a duobus Brevibus ab se expeditis ad Catholicos in fœderato Belgio, quum accepisset Benedictus XIV. appellasse ad futurum Concilium pseudo-Archiepiscopum Ultrajectinum, ac pseudo-Episcopum Harlemaensem Johannem Van-Stiphout, cujus electionem singulari Constitutione edita anno 1745. incipiente *Tam præclaram* idem Pontifex improbaverat, Constitutione altera 137. eodem anno 1745. evulgata, quæ incipit: *Altissimo Divine providentiæ consilio*, interjectæ appellationis hujusmodi instrumentum diris cunctis devovit. Univerſum vero a Pontifice Romano ad futurum Concilium provocantes Constitutione 14. *Pastoralis Romani Pontificis vigilantia* anno 1741. §. 2. prædamnaverat, excommunicationis; Prædecessorum more, inflicta pœna.

Quæ hætenus ad hunc deterrimum appellandi a Pontifice abusum e Christiana Republica procul abigendum dixere, præſtitere, ac decrevere prælaudati Summi Pontifices Innocentius IV, Clemens IV, Bonifacius VIII, Johannes XXII, Martinus V, Callistus III, Pius II, Sixtus IV, Julius II, Leo X, Clemens VII, Clemens XI, Innocentius XIII, Benedictus XIV. &c; non equidem ex proprii juris æſtu defendendi fuiſſe profecta, ſed jugi ex traditione potius religioſe, ut par erat, in Romana Eccleſia retenta dimanaffe, exinde arguere, (atque ita a facto ad jus argumentum nunc procedit), fas eſt, quod infixam jam pridem Deceſſoribus ſuis eandem animo perſuaſionem infixiſſe haud ignorarent. Cujus traditionis certiſſime teſtes liquidos, locupletesque ſe præbent SS. Julius I, Innocentius I, Zoſimus, Bonifacius I, Gelafius, Bonifacius II, Vigilius, Agatho, Nicolaus I, Leo IX, Grego-

rius VII, Urbanus II, Paschalis II, Alexander III, Urbanus IV, &c., quorum loca recollere licet hoc Tom. 3. Art. 1. §. II; quibus adjungenda C. *Nemo*; C. *Aliorum*; C. *Facta*; C. *Ipsi sunt*; & C. *Cuncta* 9. q. 3, nec non Glosa, & Interpretes ibidem. Constantem adeo, certamque doctrinam non mirum itaque contingere debet in Bullas *Cane Domini* videre derivatam. Quamquam vero Eruditi non convenient circa tempus, quo Bullæ Cœnæ cœperint, neque de vicibus, quibus eadem Bulla intra ejusdem anni tempus evulgari consueverit; etsi veri æstimari similis sit viguisse nedum ante Clementem V, uti communior Doctorum nunc habet sententia innixa Clem. I. de *Judiciis*, ubi statis anni solemnibus diebus (Jovis hebdomadæ sanctæ, Ascensionis Dominicæ, & Dedicatjonis Basilicarum SS. Petri, & Pauli) quosdam processus a Romanis Pontificibus fieri consuevisse commemorat, sed etiam ante Urbanum III., veluti haud obscure indicare videtur Hostiensis circa annum 1250. in vivis exigens, in tit. de *Crim. falsi* lib. 5. §. *Qualiter committatur* vers. *Porro*; etsi insuper certum sit tot calus, quot nunc continet, olim in ea comprehensos non fuisse, sed pro opportunitate adjectiones factas a Martino V, Paulo II, Sixto IV, Leone X, Paulo III, Julio III, Paulo IV, Pio V. &c., certumque videatur demum Martino V. morem eandem Bullam publicandi semel in anno in Cœna Domini non esse antiquiorem, in confesso est tamen Pianam Constitutionem *Execrabilis* a Gregorio XIII. Const. 81, & Paulo V. Const. 63. insertam fuisse in Bullam *Cane Domini*, exindeque ibidem locum hætenus obtinuisse. Adeo vero indefinitæ, universalesque locutiones adhibitæ a Pontificibus leguntur, institutioni divinæ, & traditioni Ecclesiasticæ, S. Petri Primatui suffultæ, nec non Canonibus sacris, & consuetudinibus conformes, ac confirmatæ, ut locus proinde non sit intortis adversariorum interpretationibus, quibus Pontificias definitiones de quibusdam tantum caussis, idest privatis; de quibusdam tantum personis, idest singularibus; de quibusdam tantum sententiis, idest receptis, jubent intelligi.

Atqui utinam tum ii, qui ab hujusmodi appellationum abusu æquum destiterunt, tum ii, qui ab earundem defensione nondum
absti-

abstinent , a veritate summopere abhorrentes homines , ac contra veritatem nihil non audentes pro pessimo , quo erga Pontifices animo sunt affecti, nec exemplis superius recitatis confusi, nec censuris supra recensitis deterriti, utinam, inquam, tandem, si ratione utuntur , e rationis penu ductis momentis invictissimis se vinci paterentur ! Quid inquit rationis ? E principiis , si hæc probe tenent , fidei suapte profluentibus . Enim vero Romanus Pontifex in Ecclesiæ regimine S. Petri ex asse Successor est , Primas , & Monarcha , itaque , sicuti Regis in Regno supremum est Tribunal , a quo appellatio nulla est , ita Pontificis in Ecclesia supremum est Tribunal , a quo appellare fas nemini sit. Hoc simili se habet modo , ac si dicatur nec minus dilucide : Romanus Pontifex Ecclesiæ universalis est Caput visibile , ac Christi D. in terris Vicarius : at unum , idemque Vicarii esse Tribunal , ac ejus , cujus vices agit , nemo ignorat : Cap. *Inter corporalia* . C. *Quanto* C. *Litter de Translat.* : unum etiam , idemque Ecclesiæ judicium , atque ejusdem Capituli esse nullus non intelligit : De Luca de Benef. disc. 21 , & 45 , Barbosa Juris Eccles. Univ. lib. 1. cap. 23 , Thomassinus vet. , & novæ discipl. par. 1. lib. 1. cap. 6. &c. Quandoquidem igitur a Tribunali Christi D. , aut a judicio totius Ecclesiæ appellare non licet , ita neque licebit appellare a Romani Pontificis judicio , ac Tribunali . A positivo nunc argumento , veluti vocant , procedendo ad negativum , quod parvi momenti non est in rebus pertinentibus ad dogmata fidei , morumque disciplinam , si a Pontifice ad Concilium appellandi aditus esset apertus , quis probe non videat Ecclesiæ bono non bene provisum a Christo D. , siquidem gravissimis hinc consequentibus incommodis non obviam satis ivisset , quod vel cogitatione fingere grande est facinus ? Enim vero ultra quam quod absonum fuisset , absurdumque jurisdictionem suam , quam in Vicarium suum integram contulit , Concilio subjugare voluisse , id cumprimis incommodi consequeretur , quod controversiarum nullus foret finis : quippe si finienda forent a Concilio propterea appellato , præterquamquod Concilio , quominus congregetur , locumque in unum confluat , pleraque multa , quæ alio in loco tetigimus , impedimento esse possunt , fore , ut a Pontifice , ad cujus id attamen partes atti-

net ,

net, nunquam congregetur, quis non perspiciat, scilicet ne suæ ab eo sententiæ rescindantur, siquidem eatenus, spem omnem videndi rescissas in Synodis rescicarunt toties Pontifices; quoties ad hanc ansam provocandi arputandam falcem applicuerunt? Esto vero, indiceretur Concilium, ferrent ne æquanimiter Pontifices in eo suas infringi sententias, an infractas potius confirmarent, infirmato e contra Concilio, definitisque ab eo dissolutis? Itaque æternæ non cessarent controversiæ; quique eas concluderet tandem, idoneus nullus exaudiretur Iudex. Ut enim opratus eis finis imponeretur, Iudicem ejusmodi intervenire, oporteret, de cujus jurisdictione nulla succurreret dubitatio: at enim saltem dubium est solidum, an Concilium potestate sit Papa superius: nutabit itaque Concilii iudicium, si Papa, ut impune potest, nolit ei adquiescere; nutabit vero iudicium Papæ, si absque culpa nolle adquiescere quispiam possit, qui nempe absque culpa ad Concilium possit appellare. Itaque schismatibus, hæresibus, scandalis Pontifex, Ecclesiæque occurrere efficaciter nunquam possent. Ejusmodi ergo erant incommoda Ecclesiæ ingruentia, quæ objiciebant, urgebantque olim Callistus III. in Respons. ad querelas Germanorum; Sixtus IV. in Resp. ad Oratores Regis Galliarum; Pius II. in Apolog. ad Martinum Meyerum, & Constit. *Execrabilis*; Rodolphus Decanus Wormat. Pii II. Nuncius in Orat. habita ad Conventum Moguntinum adversus Dietherum apud Gobelinum lib. 6. Comment. Pii II; Julius II. in Constit. *Suscepti Regiminis*; & Leo X. in Bulla *Exurge Domine*.

Experientia demum rerum magistra docet ejusmodi appellationes nunquam bene cessisse, cessisse imo in deterius, turbas, discordias, interminabiles lites, violationes legum, Ecclesiarum scissiones, depravationes morum, fidei subversionem, rebelliones adversus Potestates cum Ecclesiasticas, tum Civiles, rerum divinarum, humanarumque perversionem, christianæ Religionis perniciem, & Christianorum partem multam damnationes: uti reapse cessisse, & successisse videmus, & dolemus ex hujusmodi appellandi licentia, & abusu inducto in Germaniam a Lutheranis, & in Galliam a Jansenistis. Veritatis testes, vel inimicos ipsos invoco, qui quò suis appellationibus tandem tenderent, occultere aut ne-

scie-

scierunt, aut nequiverunt . D. Thierrius Amstelodamo ann. 1727, quò transfuga se receperat homo Janfenista , ad D. Petit-pied eorumdem partium Doctorem Parisiensem Parisios scribens, duosque memoriales libellos mittens , (qui D. Blondello Janfenistarum fautori Batavia comportandi Parisios , resignandique partiaris, confisi fuerant , ab hoc vero sorte ablati in Regia Bibliot. repositi sunt , teste D. Tarnio Bibl. Custode apud Auctorem Bibliot. Janfen. tom. 1. pag. 9.), Thierrius, inquam , scribens , postquam diræ feræ modo debacchatus fuisset in Benedictum XIII. P. M., ideoquod in Concilio Romano Constitutionem *Unigenitus* tanquam fidei regulam habendam fore declarasset, quasi hacce declaratione Catholicæ Ecclesiæ fecisset fucum , certiorum amicum Parvum-pedem facit de inito a partiaris consilio Pontifices Romanos nedum, sed Reges Galliarum etiam eò demum adducendi, adigendique, velint, nolint, ut istiusmodi injustitias, injuriasque (suo videlicet sensu ad parendum Pontificiis Constitutionibus compellendo) exercere sive per se, sive per administratos suos deinceps nequeant. D. De Witte Lovaniensis doctor eodem Janfenistico felle repletus, quid non evomit ? Parum habuit librum Emin. Cardinalis Sfondrati inscriptum : *Nodus Prædestinationis dissolutus* abominandum declamare : parum librum Janfenii aureum, divinumque deprædicare : parum effutire Ecclesiam Romanam ob librum Sfondrati pejus quam Pelagianos ipsos, Pelagianam se exhibuisse ; Clementis XI. Constitutionem *Vineam Domini*, quam probris, conviciisque proscindere, laceffereque non parcit, Ecclesiæ universæ detulit elucubrato libello, quem hoc titulo insignivit : *Denunciatio solemnis Bullæ Clementinæ &c.* ad Concilium quantocius congregandum Episcopos omnes exstimulans, & animum, audaciamque inspirans ad eam Constitutionem convellendam, Papam vero, a quo prodivit, eas ad incitas adigendum, ut ab ea incunctanter decedat, sin minus, loco deturbetur . Hæc dicta horrenda fanaticis hisce insania appellandi instillabat .

Nec meliora desideres a Quæsnello, a Dupinio, a Wan-Elpenio, quos consultos a Schismaticis in Batavia profugis hanc decisionem reddere non depudit : *Clerum Hollandiæ, salva conscientia, ad superiores Protestantes confugere posse, ut Vicarium.*
Apo-

Apostolicum, quem maluerit, impetret, atque ut intercludatur cuique ingressus, qui a Papa et Ecclesia præficeretur. Post hæc manebat nihil præterea, quam ut cum Protestantibus divinorum consortium conjungeretur. Sed de hoc ipso agitata fuisse a seque-
 gibus Jansenistis consilia, videlicet de ineunda sacrorum Chri-
 stianorum societate cum Ecclesia Anglicana, consiliorumque tam
 iniquorum auctorem Dupirium se dedisse, ex fide autographorum
 documentorum refert Illustris. Lafitæus lib. 5. ad annum 1719.
 pag. mihi 238. Satiùs itaque sit Orthodoxis omnibus sentire,
 quæ senserunt primi subfellii Theologi, quorum Princeps S. Tho-
 mas de potent. quæst. 10. art. 4. ad 13. præposterarum appellationes
 a Pontifice ad Concilium, ex Conciliorum auctoritate, & actis
 condemnat: *Ex gestis*, ajens, *Concilii Chalcedonenfis habetur 1.,*
quod sententia Synodi a Papa confirmatur: 2., quod a Synodo ap-
pellatur ad Papam: 3., quod a Papa ad Synodum non appellatur,
ut habetur ex gestis Concilii Ephefinsi. Pergit ulterius S. Antoni-
 nus par. 3. tit. 33. cap. 3., neque ab irroganda hisce appellationi-
 bus hæresis nota abstinet. *Sentire*, inquiens, *quod ad Concilium*
a Papa appellari potest, est hæreticum: cujusce rei ea ei ratio erat,
 quod Pontifex sit Concilio superior; & Concilium a Pontifice ro-
 bur obtineat. Similia habent Iohannes de Turrecremata in tra-
 ctat. indicato adversus Basileenses; Melchior Canus lib. 5. de
 loc. Theolog. cap. ult., Franciscus Victoria Relect. 4. propof. 20,
 Jacobatius in tract. de Concil. lib. 10. num. 66, & seqq.; Sil-
 vester Prieras in Sum. V. *Concilium*; Cajetanus in Summ. excom.
 25; Duvallius de jurisd. Pontif. lib. 4. q. posthuma; Mauclerus
 de Monarch. Eccles. lib. 3. cap. 10., Bellarminus lib. 2. de Con-
 cil. capp. 15, & 17; Gonzalesius in 2. decret. tit. 27. cap. 7;
 Fagnanus in 1. ad Cap. *Significasti* n. 61. de Elect. 3. Sessa in
 Scrut. doctrin. cap. 3. art. 11; Thomassinus dissert. 18. in Synod.
 Roman.; Malachias de Inguimbart in tract. de Schism. cap. 10;
 Charlasius de libert. Eccles. Gallic. lib. 8. cap. 14. allegans Hinc-
 marum tom. 2. epist. 44.; Ivonem Carnot. par. 5. capp. 9, & 10;
 & epist. 233, & 236; Pothonem Prum. de statu domus Dei lib. 3;
 S. Thomam Cantuar. epist. 73; ac imo Carolum Fevretum lib. 9.
 de abusu cap. 3. n. 15; aliique, a quibus retexendis supersedeo.

Ex

*Ex jure, officioque Pontificis conservanda ubique Ecclesiastica
Unitas, curandaque rei Christianæ universa.*

ARTICULUS VI.

*De Unitate tenenda cum supremo Ecclesiæ Capite;
cavendoque summopere Schismate.*

PROLEGOMENON.

DE Romanæ Ecclesiæ Unitate tenenda ab omnibus, qui Christiano censerì nomine velint, remque Christianam, ex veritate existimare, & colere noverint, multa jam disputata sunt Par. 1. Art. 6. in Proleg. ; quibus nonnulla impræsentiarum attexere non incongruum erit, nec ingratum : eoque magis, quod eò loci potius quam de necessitate, de ratione unitatis tenendæ tractavimus : eoque maxime, quod de re tantopere necessaria, semel, ac bis tractasse, nec me debeat tædere, nec liberali Lectori displicere. Ergo tenendam cum Ecclesiâ Romana unitatem efficacissime evincit Ecclesiâ Catholicæ, extra quam nulla ad salutem patet via, ipsamet Unitas, quam a Romani Pontificis, cui a Christo Domino superstructam Ecclesiam credimus, unitate repetendam Majores nostros dicto, factoque demonstrasse, nisi qui in historia Ecclesiastica hospes omnino sit, nemo ignoret. Cajus Romanæ Ecclesiæ Presbyter in frag. apud Eusebium lib. 5. cap. 28. auctor est Artemonis discipulos a S. Zephyrino damnatos sparsisse in vulgus S. Victori dogmata sua arrisisse : a Zephyrini autem tempore, qui Victori successit, veritatem adulterari cœpisse : iccirco Confessorem quemdam Natallium nomine, qui sibi in Episcopum Romanum esset, ab illis inauguratum. Putidam, putamque calumniam, quam postea a Novatoribus recoctam omnes norunt, ea ratione Cajus retudit, quod a S. Victore Theodotus Coriarius hujusmodi hæresis, quæ Artemonis discipulis erat communis, parens ab Ecclesiâ fuisset projectus. De Natallio vero subjungit illum ad frugem regressum, ad pedes-

Part II. X x x que

que S. Zephyrini provolutum lacrymis, precibusque Ecclesiæ Romanæ unitati restitui tandem impetrasse. Ex quibus vides vel a primis Ecclesiæ ævis in Orientis hæreticos dictum a Pontificibus summis anathema: vel ab hæreticis illis agnitam necessitatem supremi unius in Ecclesia Pontificis: a legitimo obedientia abdicata, ad ipsius speciem Romæ illos pseudo-Pontificem sibi imposuisse. Geminum hujus est illud, de quo Tertullianus lib. adver. Praxeam conqueritur, gravique ei crimini deputat, quod suis suggestionibus in causa fuisset, cur S. Eleutherus communionis litteras Montano, in quem paullo ante inclinabat, primumque gerebat animum, impartiri postmodum detrectaverit. Qui præterea Tertullianus in lib. de Præscript. capp. 22, 23, 32, & 36, postquam certas fixisset notas, quibus Ecclesiæ Apostolicæ citra erroris periculum dignoscerentur, ac in iis principem Romanæ locum dedisset, exinde argumentum invictissimum desumit ad hæreticos conterendos, demonstrans eos nullis Apostolicis Ecclesiis communicare, ideo quod ab Ecclesiæ Romanæ essent communione extorres. Videtis Lupum in Scholio ad cap. 20. Hoc erat perinde, de quo SS. Martyres Lugdunenses quam maxime fuisse sollicitos planum sit ex Eusebio lib. 5. hist. Eccles. cap. 3, quippe quum ob hanc Montani hæresim in Oriente Ecclesiæ nonnullæ, ac in Occidente Lugdunensis inter alias Ecclesia, diro schismate discinderentur, ac invicem dissentirent, conciliandæ demum unitatis, & caritatis viam expeditiorem, certiorumque sibi ineundam alteram non esse ii existimarent, quam litteris, Legatoque S. Irenæo, qui deferret, directis S. Eleutherum enixe efflagitare, ut pro eo, quo in Ecclesia universa officio, viceque defungebatur vindicis christianæ unitatis, & caritatis, pacis sequentem se præberet, & ad pacem Ecclesias omnes componere, ac perducere non differret.

Facit huc apprimè insigne S. Irenæi testimonium lib. 3. adver. hæres. cap. 3, ubi necesse esse tradit, ad Romanam Ecclesiam omnem undique convenire: exinde ab ea segreges exagitan- di validum argumentum assumens, nec non hæresis nomine traducendi, quotquot Romanam Ecclesiam principali loco, ut par erat, ac potiori non haberent. Nec est vero, quod Salmasius de Pri-
matu

maru Papæ cap. 5. ut hanc ab se, suisque Symmists labem amoliretur, in medium exeat, dicatque effrons ex S. Irenæo extundi nihil, nisi necessitatem conveniendi, & concordandi in rebus fidei, & doctrinæ cum Ecclesia Romana, quæ ideo principalis, ac prima dicta fuerit, quod quum maxime esset pura, catholicæ doctrinæ omnibus præberet exemplum. Etenim sub S. Irenæo aliæ tum Ecclesiæ maxime erant puræ, quales potissimum ab ipso propterea laudibus celebratæ Smyrnenfis, & Ephesina, quæ quum primæ, & principales æque non sint appellatæ, sit perspicuum appellationis hujus nomine Principatum, & Primatum uni Romanæ Ecclesiæ tributum exprimere in animo habuisse. Grabbius aliam evadendæ difficultatis injens viam per conventum omnis Ecclesiæ, sive omnium Fidelium ad Ecclesiam Romanam propter potentiolem, (ita legi vult, non potiolem, quo legendum ostendit Malsuetius), intelligendum esse jubet confluum eorum, qui ab omni Ecclesia Romam mittebantur, ut causam Christianorum agerent apud Imperatores, quorum potentior erat principalitas, idest suprema potestas. Sed intorta, perque vim intrusa hæcce S. Irenæo Grabbii interpretatio vel ex eo uno retunditur, quod quamvis a pluribus pro Christianis Apologiæ dornatæ legantur, oblatæque Imperatoribus, a Quadrato, Aristide, Melitone, Apollinari, Athenagora, Justino, &c., eorum tamen quemquam, aut alium, nec ipsum, Athenagoram, etsi ejus Apologia legationis epigraphem præferat, si unum Justinum excipias, qui dudum antea Romæ degebat, nec huc eo sine advenerat, Romam missos ad causam Christianorum apud Imperatores agendam nullibi legimus. Præterea S. Irenæus liquido de Romana Ecclesia, non de Urbe Roma, loquitur: de Romana, inquam, Ecclesia, in qua Apostolorum traditio, & veritatis prædicatio jugiter, sacrateque est integra servata: de Romana Ecclesia, cujus successores Episcopos ibidem enumerat, eorumque successione, & traditione confundere se cunctos ab ea extorres confidit. Quorsum igitur apertissimis verbis apertam vim homo hæreticus insert? Adeundi Doctiss. Malsuetius differt. in S. Irenæi libros art. 4; & Fevardentius in annot. ad lib. 3. ejusdem S. D., a quibus horum similium, qui ni-

hil intentatum reliquerunt, ut liquidis his S. Doctotis verbis obducerent, offunderentque tenebras, obiectiunculas abunde, & dilucide diluuntur, plurimisque, ac præclaris S. Irenæo ab hæreticis vexata sententia vindicatur, restituitur, confirmatur: eorumque præsertim, quorum mox catalogum texo, liquidis, luculentisque testimoniis efficitur, adstruitur, comprobatur nullo non tempore Ecclesiæ Romanæ, ut Capiti suo, adhærere Ecclesiam omnem sive Occidentalem, sive Orientalem religioni, officioque duxisse, & vicissim S. Petri Successores, uti Pastores, quos agebant, Oecumenicos decebat, Ecclesiæ omni sive Orientali, sive Occidentali jugiter invigilasse.

Cohæret S. Irenæo S. Hippolytus, qui quondam quum errore facti detentus Novati schismati studuisset, postea veritatis lumine asulgente ejus partibus ejuratis, & ad legitimum Pontificem accedens, pro Christi nomine prope jam immolandus, dum ad martyrium lætus procederet, in hæc effatus fertur, quæ in ipsius hymno Prudentius descripsit, quibusque Christi fideles omnes de cavendo schismate, tenendaque Apostolicæ Sedis unitate maxime monitos voluit: *Fugite à miseri execranda Novati schismata: Catholicis reddite vos populis: una fides urgeat, prisco, quæ condita templo est, quam tenet Cathedra Petri*. Succurreret heic locuples testis S. Cyprianus, de quo quia par. 1. art. 8. in proleg. multum egimus, satius erit hic nonnulla attigisse. Is igitur lib. de unit., nec non epist. 45, 52, 55, 67, & 73. mox Cathedram Petri, super quem ædificata est Ecclesia, *Principalem* nuncupat, unde Sacerdotalis unitas exorta est, ad quam perfidia habere accessum nequit: mox ex eo, quod Deus unus est, Christus unus, & Ecclesia una, Cathedram pariter super Petram ædificatam legitima consecutione unam esse deducit: præter unum altare, unumque Sacerdotium, nequire altare constitui aliud, aut novum Sacerdotium ordiri. Nunc Romanam Ecclesiam Catholicæ Ecclesiæ *Matricem* esse, & *Radicem*: ejusque Ecclesiæ sacrum unitatis, & caritatis vinculum a cunctis esse tenendum. Qui cum ea communione esset conjunctus, conjunctum esse cum Ecclesia Catholica: factorum consortio cum Episcopis cunctis cohærere, qui non recederet a Romano. Nunc a sua communione

VINDICATA . ARTIC. VI. PROLEGOMENON: 533

extorres enunciat , quos Romanus Pontifex a suo consortio abscidisset , proculque ab Ecclesia abjecisset : nec eis ullum inter Christifideles faciendum locum , qui a Capite fuissent avulsi . Iccirco subjungit alibi Novatianum a totius Orbis Sacerdotibus abjectum , quod a Romanæ Ecclesiæ communionem fuisset abscissus . Similiter apud S. Stephanum etiam atque etiam agit , ut Marcianum Arelatensem Novatiano schismati addictum abstineat , abstentumque cunctis denuntiet , ut ab eo sibi abstinendum cuncti cognoscerent . Frustra demum Felicissimum , & Fortunatum , in Ecclesiæ Romanæ communionem irreperere tentasse reponit , non ignorantes imposterum ab Africana Ecclesiæ communionis beneficio defraudari nequire . Turbare ista Tillemontius , Quenellus , Boelous , Dupiniusque per nefas summum nituntur : sed nullo negotio eorum ex dictis levissimæ conjecturæ concidunt : refelluntur vero copiosius a Cl. Francisco Antonio de Simeonibus de Rom. Pontif. judic. potest. cap. 13, quem ut adeas eo loci tibi sum auctor . Confer etiam doctiss. Petrum Sotum in defens. cathol. Confess. cap. 89.

A S. Cypriano non sejungendus S. Dionysius Alexandrinus ; qui apud Eusebium lib. 6. cap. 34. , & lib. 7. cap. 3 , ab Orientis Episcopis ad Synodum Antiochenam , Novatiani schismatis confirmandi causa , invitatus , operam imo suam impendit omnem , ut teterrimum schisma ab Ecclesia exturbaret , ab eoque Episcopos illos in illud inclinantes deterreret . Quumque factum tandem fuisset , ut schismate sedato , proculque è provincia profligato , ad unitatem cum Romana rediissent Ecclesiæ Orientales , Antiochena sub Demetriano , Cæsareensis sub Teodisto , Eliensis , sive Hierosolymitana sub Mazabane ; Tyria sub Marino ; Laodicensis sub Heliodoro , Cappadox sub Firmiliano ; Syria , Arabica , Mesopotamena , Pontica , Bithynica &c. , ea de re , quæ optime cessarat , Deo gratiis actis , per litteras S. Stephano , quem post S. Lucium successorem S. Cornelius exceperat , gravissimis , lætitiæque plenis verbis est gratulatus . Miseret me interea A catholicis auctoris Apologiæ Reformat. par. 3. cap. 9. , quod eò impudentiæ , insaniæque devenerit , ut schismatum in Ecclesia Romana causam non aliunde deduceret , quam ex civili Urbis amplitudine ; nec

nisi

nisi a terrena ex divitiis redundante magnitudine Romanæ Ecclesiæ repeteret. Quorsum enim Africanam, & Gallicanam Ecclesiam S. Cyprianus; Antiochenam, Cappadocem, Palæstinam, Cili-
cem, aliasque Orientis Ecclesias, S. Dionysius ad Romanæ unitatem reintegrare tanto labore tamdiu studuissent, ac tandem reconciliatas fuissent tam festive gavisi, præque lætitia gestivissent; nisi certo certius esset in Ecclesiæ Catholicæ censum tum tandem venire potuisse, postquam, ut superis placuit, ad unitatis consortium cum Romana Ecclesia redierunt?

Planum, expeditumque magis, magisque fit istud ex SS. Op-
tati, & Paciani quam expressa, tam præclara sententia. Ille lib. 2, & 7. advers. Parmenian. Donatistas ea ratione perstringit, quod a Romano Pontifice secessione facta, ne ab Ecclesia propterea secessisse viderentur, in Urbe Roma suarum partium Episcopum constituissent, exinde occasionem nactus jactatum ab iis suum Romanum Episcopum, ac in Romana Urbe Episcoporum suorum successionem irridendi, quia eorum, qui sibi invicem successerant Claudianus Luciano, Lucianus Macrobio, Macrobius Encolpio, Encolpius Bonifacio, Bonifacius Victori, Victor omnium primus in Cathedra Petri sedisse a Donatistis nullo demonstrari modo posset: constantissime concludit unitatis causa uni Petro collatas Claves ceteris communicandas, & in una Petri Cathedra unitatem a cunctis tenendam: quo pariter argumento Donatistas exagita-
vit S. Augustinus epist. 53, & 161. Ille vero, nempe S. Pacianus epist. 3. Symproniano suam exprobrans secessionem totus est, ut ostendat extra Ecclesiam salutem esse non posse: nec posse in Ecclesia esse, quæ cum una sit, suo uni capiti coheret, nec suæ communioni adhaerescit, nisi qui suo capiti adhærescat. In confesso res ista adeo est, & in aprico, ut inficiari neque pro sua impudentia ausi fuerint Calvinus lib. 4. Instit. capp. 6, & 7. Bucerus in Præparatoris ad Concilium; Molinæus, ejusque hyperaspistes Vilierius lib. de statu primit. Ecclesiæ, pluresque alii e Protestantium grege projecti etiam pudoris sycophantæ. Nisi quod Veterum testimonia turbare, & aliorum detorquere non desinunt, honorem illum summum ubique a veteribus Romanæ Ecclesiæ delatum, contententes demum resuadendum vel in opinionem, quæ tum obti-

obtineret de Romana Ecclesia a S. Petro primitus instituta; vel in Urbis amplitudinem, quæ quum Caput Imperii esset, viros undique tum prudentia, tum doctrina, tum p̄ritia præstantiores illuc pertraheret; vel eam in causam, quod Ecclesiis Græca, & Africana ingenio ad turbas proclivioribus, ac inter se tumultuantibus, Romana longe sedatior, aliisque minus turbulenta audiret. Purum, putumque commentum istud suapte ex dictis concidit, siquidem contra faciunt veterum testimonia superius expressa, tantoque minus, ut nullo coaprari possint modo. Qui nihilominus penitus eversum cernere velit, obvii, ac præsto ei erunt præ aliis sive Doctis. Fevardentius in annot. ad lib. 3. S. Irenæi cap. 3, sive Clariss. Bacchinius epist. polem. 4. advers. Piceninum §. 24, & seqq.

Ne vero ego in re perspectissima, quam par sit, prolixior sim, fatius puto compendio reliqua comprehendisse, catalogumque tenuisse brevem eorum potissimum, qui prælaudatis Patribus adjuncti suo auspicio facere possunt, ut omnes orthodoxi in una Romana Ecclesia catholicæ Unitatis Centrum, Caputque a Deo constitutum suspiciant. Chorum ducit S. Hieronymus in epist. 57., nunc 14. ad S. Damasum, in dialog. adversus Lucifer., & lib. 1. advers. Jovinian. in ea perpetuo versatus persuasione Cathedræ Petri communione consociari oportere: profanum esse, proculque a salute sepositum, qui sit extra Romanam Ecclesiam: & ad tollenda schismata constitutum in Ecclesia Caput: quæ S. Doctoris egregia sententia propria etiam fuit S. Ambrosii, qui & fuisse Satyri fratris sui auctor est, quem in orat. de ejusdem excessu enarrat tempestate jactatum ad littora Sardinæ Insulæ, tum Luciferiano schismate fœde dilaceratæ, baptismo ablui ante noluisse, quam ab Episcopo administrato resciscitaretur, an de communione esset Catholica, idest Ecclesiæ Romanæ communione esset conjunctus. S. Augustino atrocem injuriam irrogant Jansenistæ, dum ex eo suum erueri tentant errorem, ideo quod in epist. 78., alias 137., quæ a Gratiano refertur causa 11. qu. 3. cap. 50, de Bonifacio Presbytero e Canone Ecclesiastico expuncto scripserit: *Quid obest homini, quod ex illa tabula non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum delet iniqua conscientia?* Ratio enim dispar ejus, qui a privato Episcopo, & ejus, qui a Pontifice ab Eccle-

Ecclesia ejicitur : dispar ejus, qui a catalogo Clericorum, & ejus qui ab Ecclesiæ communiione abigitur : dispar ejus demum, qui ignoranter, & ejus, qui juste excommunicatur. Alioquin enim S. Augustinus lib. 3. cap. 51. Petilianum eo potissimum ariete impetit, quo Donatistas ab Ecclesia Romana exordes demonstrat, cui se indivulse inhærere & gaudebat, & gloriabatur : epist. 162. Cæcilianum iccirco conspirantem inimicorum multitudinem continere potuisse affirmat : *Quum Romana Ecclesia, in qua semper viguit Apostolica Cathedra Principatus, per communicatoris litteras se videret esse conjunctum* : quas quia nec reciperet, nec redderet vicissim, Fortunium alterum Donatistarum primipilum divexandi argumentum epist. 163. arripit : universum vero non aliud validius telum in Donatistas intorquet, quam in epist. 165. obijciendo jugem in Romana Ecclesia a S. Petro ad suam usque ætatem Pontificum absque interruptione successionem. Quantam sollicitudinem de unitate cum Romana Ecclesia tenenda induissent animo duo illa Ecclesiæ Orientalis lumina SS. Basilii, & Chrysostomi non tam precibus, quam lacrymis exponunt, ille quidem in epist. 52. S. Damasum deprecans : *Ut res Orientis considerare, judicii sui decretum interponere, sua auctoritate usum Orientem visitare* ; resque in Oriente susque deque versas, turbatasque restituere, & ad concordiam revocare vellet : iste vero apud S. Innocentium per epistolam instans, ut rescissis contra se actis suis ab inimicis, se innocentem, affectumque injuria in sacrorum consortio secum retinere, suspensionemque ab illis communionem restituere dignaretur. Nec minor sibi a schismate cavendi cura, retinendæque cum Romana Ecclesia communionis inerat SS. Fulgentio Ruspensi, & Eulalio Syracusano : hic enim illi, uti legitur in ipsius vita apud Bolland. ad diem 1. Jan., animo ad id Ægyptiaci itineris capeffendum prono, jamque parato, ut a Thebaidæ sibi caute temperaret, auctor fuit, atque a proposito resiliaret ea invifendi loca, ideo quod Regio esset tum temporis a S. Petri communionem prorsus extranea.

Ea universum Majoribus nostris insedebat sententia : Ecclesiam Catholicam Romanæ Cathedræ nota insignem, conspicuamque evasisse, in qua loci habeantur alicui schismatici, & hæretici :

in c3

in ea præclaram Arcæ Noeticæ speciem exprimi , extra quam via ad salutem non pateat . Quæ quum inficiati nec iverint Gerardus Vossius lib. de tribus Symb. ; Perkinsius in Symb. ; Danæus lib. de visib. Eccles. ; Sadeel ad sophismata Turiani loc. 5 , Protestantefque alii , qui fieri cœmum potuit , ut a Romana Ecclesia abire extorres maluerint , infrendereque magis in eandem infrunite ? Sed horum cura admodum levis , id mihi curandum maxime , ut rationem eorum potiore habeam , qui Romanæ præfuerunt Ecclesiæ , Pontificum , quæque de hac re persuasum ipsis fuerit , paucis nunc proferam . S. Leo re , ac nomine Magnus in epist. 89. ad Episcopos Prov. Vienn. ab Ecclesia sejunctum , qui a Cathedra S. Petri sejungitur , diserte pronunciat . Nomine autem isthic *Cathedræ* , cave ne alterum intelligas a Pontifice in ea sedente , uti recte post S. Hieronymum in præcit. epist. ad S. Damasum admonet S. Petrus Damiani opusc. 20. cap. 2 , sive lib. 1. epist. 1. ad Alexandrum II. P. M. Veritatis ejusdem testem , non secus ac unitatis hujusce vindicem se dedit S. Gelasius in epist. ad Succonium Africanum Episcopum , quam ex Ms. Cod. Ecclesiæ Veron. primus in lucem prodidit , inque append. 3. opusc. Anastasii tom. 3. pag. 51. rejecit Cl. Josephus Blanchinius , illum objurgans ideo , quod Arianorum in Africa persecutione superata , Constantinopolim. arrepta fuga , improvide postea Eutychianorum communione se polluisset : ad hanc præcavendam ipsi sufficere debuisse subjungens , quod a Romana Ecclesia præcisos illos ignorare nequivisset . *Hoc unum* , inquit , *dilectioni tuæ potuit ad hæc præcavenda sufficere , ne tu illorum communioni misceres , quibus communione suam B. Petrum noveras denegasse* . S. Symmachus epist. 8. Orientales edocebat viam salutis in sola Romanæ Ecclesiæ unitate reperiri , notamque veræ Religionis esse unitatem cum Ecclesia Romana . Ad eosdem Orientales edocendos conversus S. Hormisdas , in eo perpetuus est , & fixus , ut proposito fidei libello subscribentes profiteri deberent constanter deinceps retenturos se fore Catholicæ , Romanæque fidem , unitatemque Ecclesiæ : nec alia ratione , nisi ex individua cum Romana unione Orientalem Ecclesiam unam , & Catholicam evadere . Huic autem fidei libello subscripsisse Orientales bis mille supra quingentos auctor est Ru-

sticus Diaconus in disput. adversus Acephalos . Ex his Epiphanius Constantinop. in epist. ad S. Hormisdam hisce rescripsit verbis : *Necessarium duxi , ut ostendam quam circa vestram Apostolicam Sedem habeo voluntatem. Est mihi oratio magnopere uniri me Vobis, & divina amplecti dogmata , quæ ex Beatissimis, & Sanctis Discipulis, & Apostolis Dei , præcipue Summi Petri Apostolorum Sedi sanctæ vestræ sunt tradita , & nihil eis pretiosius existimare &c.* post quæ sequitur promissio indivulsi semper inhærendi vertici Catholicæ unitatis Cathedræ Petri . Pelagius I. in epist. ad Episcopos Thufciæ S. Augustini locum in epist. 161. laudans , schismaticum esse , & extra salutem , qui ab Ecclesia Romana Apostolicarum prima , ac præcipua , secedit , dilucide denuntiat . Eundem S. Augustini locum protulit in epist. ad Eliam Aquilej. Pelagius II; utrumque vero ex S. Augustino , & Pelagio I. testimonium deprompsit Agobardus Lugdun. S. Gregorius M. in epist. 4. lib. 9. ad Isaacium Hierosolym. , qui a Baronio ad an. 601. n. 14. Hefychius denominatur , cunctos , qui extra salutis viam incedere nolint , de necessitate incumbente manendi secum in unitate S. R. Ecclesiæ sedulo admonet, & lib. 10. epist. 31 , formula præscripta schismaticis ad frugem redeuntibus , præcipit , ut ad Apostolicæ Sedis unitatem se regredi distincte profiteantur . Juxta hæc Johannes VIII. Vifredum Episcopum Venciensem , quia cum excommunicato communicasset , ideo Missarum celebratione interdixit epist. 67. edit. Harduini tom. 6. pag. 46.

Neque ab hinc sententia aberant Synodi, ne tibi a Jansenistis suspicio ingesta subrepat unice sententiam hanc professam ex amore , quo Romani Pontifices plus æquo studuerint imperio suo universos subjugare . Synodus Aquilejensis in Synodica ad Gratianum Augustum ab Apostolica Sede in omnes communionis jura dimanare confirmat . Synodi Orientales sive sub Menna aët. 1. & seqq. in confessione fidei contra Acephalos , sive sub Johanne , & Epiphanio in libello fidei ab Hormisda accepto adversus Acacium , sive Epiri veteris in Synodica ad S. Hormisdam , sive sub S. Ignatio in libello fidei ab Hadriano II. misso adversus Photium , communicare explicite se profitentur iis dumtaxat , qui communicarent Sedi Apostolicæ : quique Apostolicæ Sedi haud consentirent ,

tirent, a communione Ecclesiæ Catholicæ prorsus sequestratos pronunciant. Quinimo solemniter, usuque veteri in Romana Ecclesia retenti moris Synodus VIII. aet. 4. meminit, quo Romana Ecclesia non antea quempiam advenam ad S. Petri ædem admitteret, quam fidei professionem exegisset. *Mos est in Romana Ecclesia ab omni homine hospite libellum fidei exigendi, & ita per-mitti hunc in S. Petrum intrare.* Quid plura? In Synodis Orientalibus ea sacra obtinuit jugiter lex, ut homines sive hæresis, sive schismatis labe, aut suspitione laborantes ante non audirentur, quam Romano Pontifici, ut dignum erat, obedientia, fideque se demitterent: quæ quia proluxa oratione alio in loco complexi sumus, summis heic digitis attigisse satis est. Conferunt denique ad hæc confirmanda Principum leges: quibus in Oriente Theodosius Populos omnes Imperio suo obnoxios tranquille sub communione S. Damasi degere decrevit: & in Occidente Gratianus, teste Theodoretto lib. 5. cap. 2, Templis iis restitui jussit, qui S. Damaso communione essent conjuncti, idest Catholicis. Adeundi, si per otium licet, Alcuinus lib. de divinis offic. cap. 19., si tamen ejus operis genuinus est parens, & epist. 70. affirmans ab Ecclesiæ universalis communione segreges esse, qui se ab Apostolicæ Sedis communione segregant; ideoque ad evitandum schisma, ac removendam hæresim expedire a Romana Ecclesia non recedere. Rabanus Maurus lib. 5. in cap. 16. S. Matth. extra salutem errare, ajens eum, qui extra societatem Apostolicæ Sedis aberret: cui admodum consona scribit in eundem locum S. Anselmus Cantuar., cujus tamen inscriptas nomine explanationes in S. Matthæum tribuendas Petro Babioni censet Raynaudus, Guillelmo vero Parisiensi restituendas veri similis visum est Oudino. Ivo Carnotensis in epist. 8. ad Richerium Senon., cui cohæret S. Thomas Cantuar. in epist. 122. ad Gilbertum London., schismaticum, & hæreticum declarantes, qui a Romano Pontifice discordaret. Quorum simillima pleraque habent Gaufridus Vindocin. in epistol. 27, & 30 ad gentilem suum Gaufridum Carnot. apud Sirmondum tom. 3; S. Petrus Damiani in serm. 4. de S. Bartholomæo; S. Bernardus lib. 2. de consid. cap. 4; Monachi Carthusiani in epist. ad Innocentium II. lecta in Concilio Remensi anno

1131. apud Bail tom.2.; Nestoriani Orientales ad Romanæ Ecclesiæ unitatem redire cupidi in epist. ad Julium III. apud Papyrus Mafsonum; Episcopi Galliar. in epist. ad Innocentium X 25. Octobr. 1650; Bossuetius instruct.1. super promiss.; De Fenelon instruct. super Brev. Innoc. XII. contra *Explicat. de Maximes des Saints*, alique, de quibus, ut arbitror, suo loco abunde. Cohærent vero dua illa sacræ Theologiæ lumina, Ecclesiæque Doctores Angelicus, & Seraphicus, SS. Thomas, & Bonaventura, ille 2. 2. qu.11. art.1., iste vero in apolog. pauper. cap.1.

Exinde Doctifs., & celeberrimi Cardinales Richælius *Des Points principaux de la Foi* pag. 221., Perronius *Harangues aux Etats*, & Rochasuchaltius *Raisons du Desaveu &c. contre les Schismatiques du temp &c.* jure inferebant pro uno, eodemque accipi dictum: a Pontificis fide discedere, ac discedere a fide Ecclesiæ: Pontificem deficere a fide posse, ac posse a fide deficere Ecclesiam, sive deficere Ecclesiæ fidem. Exinde sit perspicuum quam falso, præterque fas homo in Pontifices felle plenus Marcus Antonius de Dominis lib.3. de Republ. Eccl. effutiverit abjecto impune Papa congruere apprime, fierique optime, ut Ecclesia Gallicana Lugdunensem, Hispanica Toletanum, Anglicana Cantuariensem, & Germanica Moguntinum sibi Patriarchas superimponerent. Gravissimam id in injuriam Gallicanæ speciatim Ecclesiæ cessisse, exinde fuit exploratum, quod invidia repletus, invisusque Gallis optimis evaserit cunctis liber inscriptus *Optatus Gallus*, quo ipsius auctor Carolus Hersent Gallis imputabat, vitioque perperam vertebat, quod vellent, meditarenturque Patriarcham loco Pontificis in Regno habere. Petrus ipse Bayle *Nouvelles de la Republique des lettres* Julii 1685 pag. 712. Patriarchæ institutioni novæ Religionis inductionem conjunctam ire existimavit. Mihi tandem hoc loco temperare non possum, quin observem obiter ignominia, infamizque plenam evasisse, postquam constato schismate a Romana Ecclesia recessit, Religionis rationem, quam, ut de veteribus taceam, atque inter alios, Artemonis discipulis accidisse Cæjus est auctor; Arianis testes accedunt SS. Hilarius, & Athanasius; Calvinistis, & Lutheranis Bossuetius ostendit; Anglica-

glicanæ Ecclesiæ propinavit ejusdem eo in schismate antesignanus Cranmerus; quem impie, impudentissimeque cum magnis viris SS. Athanasio, & Cyrillo conferre Burnetus non erubuit; siquidem in fide inconstantissimus, variavit 17. vicibus, mox ejurans, quod paullo ante fuisset professus, & paullo post a professione resiliens, quam mox emisisset. E converso gloriæ, & honori maximo illis cessisse, qui mori potius in optatis habuerint, quam nefario illo schismate sociari, potiusque cum vitæ dispendio in Pontificis unitate permanere, quam cumulati divitiis, ac dignitatibus aucti in Henrici VIII. castra concedere: a quo non nisi ingenti illustrium hominum cædi suum superstructum schisma tradit Clariss. Thomassinus *Traité des Edits pour l'Eglise* tom. 2. pag. 473, inter insignes alios internecione ab homine, præ indignatione impotente deletos dinumerans 2. Cardinales, 3. Archiepiscopos, 18. Episcopos, 13. Abbates, 500. ex Monachis, & Clericis, 30. Ecclesiarum Cathedralium, aut Collegiatarum Decanos, 60. Canonicos, plusquam 50. Doctores Theologos, 12. Magnates, sive Duces, sive Marchiones, 29. Equites auratos, plusquam 300. ingenuos viros, 80. Cives non ignobiles, 110. Mulieres honestas, honoratasque; præter alios plurimos generis promiscui Homines, Mulieresque. Quorum incensum venire dubio procul debent Religiosorum Ordinum virtute præstantissimi viri, quos non minus quam ad tres mille brevi Mensium intervallo in Gallia ob assertam Pontifici, vindicatamque obedientiam Martyres occubuisse, commemorat, laudibusque propterea celebrat apud Pallavicinum hist. Concil. Trid. tom. 3. celeberr. Cardinalis Lotharingus.

Dupinius iniquioris doctrinæ vir, sicuti eum nigra ista nota inussit Clemens XI, cujus deterrimæ persuasionis magna pars Bailletto adhæsit, de antiq. Eccles. discipl. dissert. 3, nec non Tillemontius Tom. 16. Monum. pag. 372, 661, & 708. fieri posse, ac factum sæpè affirmant, quum nempe injuste, perque injuriam a Pontificibus sit, ut a Romano Pontifice communione præcisi, nihilominus in Catholicæ Ecclesiæ in Orbem diffusæ unitate persistant, neque Schismaticorum nomine, aut loco sint habendi. Argumento, exemploque esse Asiaticos a Victore; Cyprianum,

num, Afrosque; Firmilianum, atque Orientales a Stephano excommunicatos, qui tamen ab Ecclesia alieni haud sunt habiti: Meletium Antiochenum, eique in Antiochena Cathedra successorem Flavianum; Eliam Hierosolymitanum, & Danielem Stylitam; Cyrillum Alexandrinum, ejusque decessorem Theophilum; Atticum Constantinopolitanum; Alexandrum Antiochenum, Orientalesque alios ab ipso contra S. Chrysostomum stantes, nec schismatis nota unquam inustos, nec excommunicationis vinculo ullatenus innodatos, ideoque nec ab Ecclesia segreges ab ullo reputatos, licet aliquando a Romana Ecclesia divisi in aliena castra descendissent. Ad hanc porro detegendam sublestæ fidei hominum quam turpem, tam teterrimam hallucinationem, diligenter illud advertere juvat, quod ad discernendum rite, dijudicandumque, an Episcopus quispiam a communione Ecclesiæ fuerit prorsus excisus, & ejectus, nec ne, attendendum esse animum non equidem num cum Episcopis ceteris communionem aliquando confoverit; utique vero an communione a Romano Pontifice fuerit cohonestatus. Morinus Exercit. Ecclesi. lib. 2. cap. 18. multis congestis ex Conciliis sacris Canonibus; & Quesnellus in adnotat. ad epist. 60. S. Leonis, hac in re neutiquam reprobandus, eam olim viguisse observant disciplinam, (cui subrogata illa dein, quam efferunt Theologi sub excommunicationis minoris, & majoris nomine distinctionem, commode dici posset), ut Episcopi aliquando, excommunicatione obligati a Pontifice quidem, modo poeniterent, absolutionis beneficium acciperent, eoque beneficio ad suos gradus in Ecclesia regrederentur, ita tamen ut quoadusque Pontifici visum fuisset, integro absolutionis, & restitutionis beneficio non fruerentur, sed excommunicationis quosdam effectus ad longum, vel breve tempus, prout ex qualitate culparum prudens sanxisset Pontifex, sustinerent: nempe ut sola interea Ecclesiarum suarum communione contenti, cum suis Collegis, aliisque extra suæ Parochiæ fines positis communicare non possent: ut propterea nec ii visitationis officia Collegis suis impendere, nec ab iis vicissim recipere possent: ut sacra solemnia in aliena Provincia obire non permitterentur; nec non mutuo litterarum formatarum commercio

cio omnino interdicti essent : ut ad Concilia , aliosque Ecclesiasticos confessus simul cum eis non convenirent , omnique in iis suffragiorum jure carerent . Liquet hoc ex S. Leonis epist. 60. ad Anatolium , qua quidem Episcopis , qui in Dioscori partes descenderant , postquam facti pœnitentes deferuissent , communio-
nis suæ gratiam restituit , suosque redire ad gradus indulget , sub ea tamen lege : *Ut suarum interea Ecclesiarum essent communione contenti* . Quibus nihil profecto illustrius ad planum faciendum quanti pendenda sit Pontificis Romani communio : quanti facta omni tempore ejusdem potestas absolvendi, quotquot ab aliis quibuslibet fuissent excommunicatione detenti : & quam denique maxima pœna afficiantur , qui unius Pontificis communione fraudantur , in cujus unius potestate est positum vel integram, vel diminutam pro arbitrio restituere .

Ad hæc illud animadvertendum est insuper in jus Pontificis jugiter transcriptum transivisse , quod ceteris ubilibet Episcopis nullo non est tempore negatum , ut ipse solus Pontifex excommunicatum a quocumque Episcopo posset absolvere : quod si supremæ potestatis certissimum indicium non est , nescio quid tandem esse queat . Certe Nicæna Synodus , quæ ceteris subinde id ipsum statuendi , instaurandique exemplo suo præludit , Canone 5. id cautum voluit , ut ab uno Episcopo abjectus , a nullo alio admitteretur , quo tamen Canone Romani Pontificis minime coarctata est potestas , nec coarctari potuit , uti quæ institutioni Divinæ innititur . Ita enim interpretati Canones sunt S. Innocentius I. in epist. ad Victricium Rotomag., S. Nicolaus I. in epist. ad Episcop. Galliar., & Johannes VIII. in epist. ad Archiepisc. Italiæ Porro ante Nicænam Synodum hanc obtinuisse disciplinam exempla docent Felicissimi , & Fortunati , qui ab Africanis Episcopis gradu dejecti , & ab Ecclesia depulsi ad S. Cornelium confugerunt , tentaturi in ejus communionem irrepere ; Basilidis , & Martialis , quos ab Hispanis Episcopis dignitate detrusos , atque ab Ecclesiastico consortio exclusos S. Stephanus absolvit , atque cum gradu in Ecclesiam admisit , teste S. Cypriano epist. 68: ante hæc autem, ut de aliis taceam jam attactis, exemplum Marcionis, qui excommunicationis vinculum , quo ab Episcopo Patre tenebatur

batur obstrictus, a Romano Clero relaxari sibi, tollique rogans; hoc retulit responsum, quod refert S. Epiphanius hæres. 42, illius injussu, a quo fuerat ille perstrictus, id fieri nequaquam posse: siquidem quo fieri tandem potuisset, vacaret tum temporis sedes, nempe Pontificis: quo in casu, ut observatum est a Schelestratio, & Pagio, Romano Clero nihil alicujus momenti erat statnendum: nec ejus e re erat sarta, & testâ Episcoporum jura relaxare. Electo S: Eleuthero, ejus in communionem receptum Marcionem ea conditione, ut ad Ecclesiam reduceret quotquot a fide abstraxisset, testatur Tertullianus de præscript. cap. 30. Dupinius nescio qua ratione, si fraude, ac dolo non fecit, uti de homine hujusce sursuris, sublestissimæque fidei proum est putare, confingit hic accessisse Patris Episcopi consensum, quo tandem factum, ut Marcion ab Eleuthero ad communionem admitteretur. Quandoquidem de hujusmodi præhabito Episcopi proprii consensu ne volam quidem Tertullianus habet: præter quam quod vix, ac ne vix quidem fieri potuit, ut ad Pontificatum usque Eleutherii Marcionis Pater vitam protraxerit, quum ab Hygino, sub quo Marcion ab Ecclesia fertur ejectus, usque ad Eleutherum anni circiter interfluxerint vel juxta Bucherium 49; vel juxta Schelestratium 43, aut 34, aut 33, cui postremo calculo conforme est Chronicon Farsense apud Blanchinium tom. 2; vel juxta Mabillo-nium 50, aut 42; vel juxta picturas in Basilica S. Pauli, quibus cohærent Codices Colbertini nonnulli, anni 34; aut denum juxta Anastasium anni circiter 42; aut juxta Chronologos alios 36; aut ad minus 27, aut 25: nec multum ab ætate 40. circiter, aut 35. annorum Marcionem absuisse oportet, quum Romam appulit, siquidem principem locum in Romano Clero eundem obtinere enixum perhibet S. Epiphanius. In vim istiusmodi disciplinæ Patriarchæ a Synodis Provincialibus excommunicatione plecti non poterant; poterant vero ex auctoritate Pontificis. Itaque ab Antiochena Synodo, imo ab Aureliano Imperatore, adversus Paulum Samosatenum S. Dionysii Papæ superior adhibita auctoritas est.

Post Nicænam Synodum frequentiora hujusmodi exempla habentur, quod enim perficere Synodis erat denegatum, seipso præ-

præstitit S. Damasus Vitalem damnando ; & e contra , quod præsumpserat Tyria pseudo-Synodus , rescidit S. Julius S. Athanasium absolvendo . Ad hæc a Concilio Constantinopolitano anno 336. Marcellum Ancyranum, Afclepam Gazenfem, Paulum Constantinopolitanum , Lucium Adrianopolitanum depositos , & depulſos idem S. Julius recipiendo , & restituendo : de quibus adeundi Socrates lib.2. cap.15 ; Sozomenus lib.3. cap. 8. ; S. Athanasius in Apolog. 2 S. Epiphanius hæz. 72. exhibens Marcelli epistolam ad S. Julium ; & Eusebiani ipsi in epist. ex pseudo-Synodo Philoppopolitana apud Hardninum tom.1. pag.671. Quamobrem a Synodo Tyria S. Athanasium judicari nequivisse Ægyptii Episcopi , & S. Potamon , ipſo Athanasio teste apolog.2, conclamarunt ; nec nisi Constantini litteris coactum ivisse testata res est apud S. Epiphanium hæref.68, & Socratem lib.1. cap.28. Quamquam si demus Synodum Tyriam ex toto Oriente congregatam , ideoque non caruisse jure de Episcopo Alexandrino judicandi , nam Concilium coaluisse ex Ægypto, Libya, Asia, & Europa, narrat Eusebius lib. 4. de vita Constant. cap. 41 ; Eusebiani verò epist. Synod. ex Conciliabulo Philoppop. tradunt congregatum ex Macedonia, Pannonia, & Bithynia, adeo ut centum, & viginti circiter adfuisse conjecerit Tillemontius tom. 8. pag. 35, se supra illam potem intelligens Pontifex , ab Ægyptiis imo Episcopis rogatus, incitatusque, ut refert S. Hilarius frag.4, ipseque S. Athanasius apolog. 2 , quos Synodus illa damnaverat , & dejecerat , sua ipse auctoritate absolvit , & redintegrait . Quid autem quod, teste S. Hilario in frag. 2 , Ursacio , & Valenti a Synodo Sardicensi excommunicatis , exauctoratisque pœnitentiæ speciem præbentibus idem S. Julius ignovit ? Origenistis a Theophilo Alexandrino excommunicatis, communionem suam concedere renuit S. Chrysostomus : & Chrysostomo roganti , ut communionem illis restitueret , in memoriam revocavit Theophilus Nicæno Canone cautum : *Ne Episcopus extra fines suos judicet* ; quem ipsum postea idem S. Chrysostomus contra Synodi ad Quercum molimina reposuit : *Non oportere judicia extra limites trahi* . Supremo tamen jure de isto dijudicavit S. Julius , de illis vero dein S. Anastasius ; de quibus adeundi , si placet , Palladius in dialog., &

Pars II.

Z z z

S. Hie-

S. Hieronymus advers. Rufin. A Nestorii consortio abscedere. S. Cyrillus non ausus est absque S. Cœlestini auctoritate, ut constat ex epist. ad ipsum Cœlestinum, ejusque assensum necessarium existimabat, antequam cum hæretico homine a ceteris Episcopis communio abrumperetur. Idcirco a Concilio Ephesino in jus vocatus est Johannes Antiochenus, quod S. Cyrillum Alexandrinum censura afficiendo, sibi jus arrogasset indebitum, ut elicitur ex epist. Synod. ad S. Cœlestinum, cujus tamen judicio ejusdem Johannis causa integra a Concilio est dimissa. *Pietatis tue judicio hoc reservavimus.* Exemplum prætermitto Timothei Æluri, Petri Moggi, Petri Fullonis, Acacii, Anthimi, Severi &c., quos Pontifices Maximi ad unum omnes, qui a S. Simplicio usque ad S. Agapetum præfuerunt, ab Ecclesia projecerunt: Macarii Antiocheni a Concilio Constantinop. III anathemate irretiti, cui, modo vellet adfensum redire, sapereque tandem recta, S. Benedictus II. a communione reddenda non erat alienus: & Photii a Constantinopolit. IV diris cunctis devoti, cui ad cor rediisse simulanti, veniamque, & gratiam suppliciter, infimeque roganti Johannes VIII misericordia motus sacra cuncta restituit: aliaque plurima, de quibus paullo infra recurret sermo: nolim enim in re apertissima esse præter modum prolixior, bonoque otio præter opus, cum fastidio legentium abuti.

Progrediendo nunc ad objecta Dupinii, & Tillemontii, quorum multam partem Auctor hæreticus Amstelodamensis in disert. *de Cœna administratione, & communione per symbola* à Clariss. Petavio in Diatriba *de Potestate consecrandi, deque communione usurpanda* profligatus confinxit, nullum exinde negotium facesseri planum facio. Enim vero Romanæ Ecclesiæ ritum in celebratione Paschatis fuisse tenendum, & S. Victori Papæ eum ritum urgenti morem gerendum, decretum habetur in omnibus Conciliis sub eodem S. Victore multis in locis ipsius jussu celebratis, ut auctor est Eusebius lib. 5. cap. 23: *Omnes, inquit, uno consensu Ecclesiasticam regulam universis fidelibus per epistolas tradiderunt: ne videlicet nullo alio, quam Dominico die, Mysterium Resurrectionis Domini unquam celebretur.* Et certe in Concilio Palæstino sub Theophilo Cæsarensi id expresse definitum, & quidem Pontificis

cis jussu, quo pariter jussu Synodum Ephesinam ab se celebratam significat Polycrates ipse in Synodica ad S. Victorem, de qua Eusebius lib. 5. cap. 25, & S. Hieronymus de viris illustr. cap. 45, definitum, inquam, perhibet V. Beda de Æquinoct. verno. Quam Synodum levi admodum ex causa suspectam reddere, Bedæque testimonium elevare Tillemontius enititur, cui uni satis, superque est opposuisse viros perspicacissimæ aciei Baronium, Bucherium, Halloixium, Schelestratium, Bosquetum, Baluzium, Natalem, Cavæum etiam, a quibus nihil de hujusmodi sive Bedæ testimonio, sive de Synodo suppositionis est subodoratum, sed suum hanc, tum illud stare loco per eos licet. Decretum fuisse denique a Conciliis Arelatensi, & Nicæno, vel in historia Ecclesiastica hospites norunt. Impune igitur S. Victori oblectari Asiani nequibant: propterea excommunicari potuisse, exinde fit consequens: agnovisse præterea Asianos exinde fit confessum, quod S. Victorem rogaverit S. Irenæus, ne Asianos ab Ecclesia abdicaret, feriretque anathemate, uti referunt Eusebius lib. 5. cap. 24, & Photius Bibliot. Cod. 120. Reapse imo a S. Victore excommunicatos fuisse, atque pro excommunicatis a bonis omnibus habitos augurari fas est ex Eusebio loco indicato, ubi subdit Asianos ab unitate Ecclesiæ alienos prorsus a Victore pronunciatos; & S. Epiphanio hæc. 70. referente eapropter ab Orientalibus Occidentales communione se separasse. Quod si nihilofecius Asianis illis posthac Orientales plerique communicare non destiterunt, factum id facile errore facti, quo vel poenam contumacibus illis inflictam ignorabant; vel ob caput ad disciplinam mere spectans inflictam tanti non fore faciendam putabant, ut ab Ecclesiæ aditibus excluderet absolute: ex quo per ignorantiam facti, aut per nefas, si velis, pessime jus ira faciendi impune Dupinius infert. Hæc in sententia verissimiliori de jaculata a S. Victore excommunicatione: nam in eorum sententia, qui a S. Victore minas quidem fuisse intentatas, ultra minas tamen progressum non fuisse, pugnant, Dupinii argumntum labascit prorsus oportet. Veri autem simillimum, quod minime fuerit in Cyprianum excommunicationis telum a S. Stephano intortum, sed in communione Pontificis jugiter ille perman. ferit, alibi ostendimus auctoritate S. Paciani epist. 1, & 2, ad Sym-

pron.; S. Hieronymi dialog. advers. Lucifer.; & S. Augustini de unit. Baptism. cap. 14, & alibi sæpe. Potius cum Firmiliano fuisse sacrorum consortium a S. Stephano interruptum conjicere est ex ipsius epist. ad S. Cyprian., & S. Dionysio Alexandr. in epist. ad S. Sixtum Stephani successorem, quam Eusebius exhibet lib. 7 cap. 4. Regressum tamen ad frugem, tandem in Romanæ Ecclesiæ unitatem rediisse eodem loci, quo dilucide de S. Cypriano, ex dicto S. Hieronymi deduximus. Quod si Firmiliano in errore, & schismate ex Orientalibus quamplures communicasse feruntur, eodem factum id errore facti, quo factum pariter, cur a Quartadecimanis plerique non abscedendum sint arbitrati, mox dicebamus. Confer Auctorem Gallum in dissert. Theolog. de celebri controversia inter S. Stephanum, & S. Cyprianum edit. Paris. ann. 1725; atque Doctiss. Petrum Coutantium tom. 1. epist. Roman. Pontif. in dissert. de sententia S. Stephani circa receptionem hæreticorum §. 7; plura enim persequi non præstat.

Pauca modo de S. Meletio. Meletium, propterea quod se Arianorum communione polluisset, se Arianorum opera Antiochenæ præfeci Ecclesiæ permisisset, atque teste Socrate lib. 2. cap. 44. in Synodo Seleuciensi formulæ fidei contra fidem Nicænam ab Acacio adornatæ syngrapham apposuisset suam, potuisse excommunicatione plecti nemo inficias iverit. Potuisse iterum suo permitti gradui in vim hujus generis lapsis factæ veniæ a Concilio Alexandrino sub Osio, & S. Eusebio, cui Romanæ Ecclesiæ consensum accessisse patet ex S. Athanasio, & Rufino infra laudandis. Num autem reapse fuerit excommunicatus, necne, existimandum id est ex communione ab uno Pontifice vel concessa, vel denegata, non verò ex communione cum aliis Episcopis vel conservata, vel disrupta; non secus ac e converso, ut superius innuebam, ex communionis cum Episcopis aliis carentia quispiam excommunicatus rite existimandus non est. Hoc responso ecce reperiendum Dupinii, & Tillemontii telum, penitusque illorum objectum profligatum. Si Meletius Romanæ Ecclesiæ communionem carebat, ab Ecclesiæ communione revera erat excisus. Carnifese revera, exinde conjicere est, quod eapropter, cum ab Ecclesiæ communione præciso, cum eo tum S. Athanasius, & Ægyptii Epi-

VINDICATA . ARTICUL. VI. PROLEGOMENON. 549

Episcopi , referentibus S. Basilio epist. 325 , & Rufino lib. 1. hist. Eccles. cap. 273 tum S. Epiphanius cum Episcopis Cypriis ipso fatente hæc. 77. nihil sacri habere commune deinceps voluerint . In hac sententia dicendum erit Meletio deinde ab Ecclesia Romana communionem restitutam , eumque tacite in sua Antiochena sede toleratum . Sed verior ea mihi videtur sententia , quæ Meletium a Romanæ Ecclesiæ communionem unquam abscissum negat : esto enim fide apud ipsam aliquando laboraverit : esto etiam , quemadmodum cum Paulino factum , Meletius ab illa frequentioribus litteris visitatus non fuerit , ne videlicet duos in eadem simul Ecclesia Episcopos probare quodammodo putaretur ; sive uti scribit S. Avitus Viennen. epist. 3. edit. Sirmondi pag. 20 , quædam similtas intercesserit : postquam tamen probe comperta ejus integra est fides , ab eoque dictum Ario anathema fuisse , deinceps ab eo admodum non abhorruit . Conjicere id est ex eo , tum quod , velut aiebam , Concilii Alexandrini decretum , quo exceptis erroris auctoribus , lapsis poenitentibus suorum graduum venia fuerat facta , Romana Ecclesia probaverat , testibus S. Athanasio in epist. ad Rufinianum , & Rufino hist. Eccles. lib. 3. cap. 28 : tum quod Synodi Antiochenæ decretum , quo suo pacifice stare loco uterque permittebatur , sui que gregis seorsim curam gerere , ea lege , ut si alterutrum mors occupasset , ne altero superstite secundus ordinaretur Antistes , Episcopis Italis Concilii Aquilejensis probatum fuerat , ideoque Romano Pontifici , ut liquet ex Synodica ad Imperatores : tum quod Meletius Patriarchæ nomine Synodo Antiochenæ præfuit , in qua formulæ fidei a S. Damaso cum Synodica subscribendæ missæ syngropham apposuit suam : tum quod ad S. Damasum scribens S. Hieronymus auctor est a Meletio æque , atque a Paulino jactatum se ambos S. Damaso adhærere , seque hære propterea in ancipiti positum , cujus præ altero partes amplecteretur : tum demum , quod eos , qui cum Meletio ultro citroque communicabant , Ecclesia Romana a sua communionem nequitiam repulit . De Flaviano , quem in eadem Antiochena Ecclesia successorem excepit Meletius , idem ferme judicium ferendum : videlicet quia præter fas , & datæ fidei religionem , qua ad pactum utrinque initum de al-

tera

tero non subrogando Antistite, Meletio, aut Paulino defuncto; quod, ut diximus, Romano Pontifici S. Damaso fuerat probatum, servandum se obstrinxerat, Antiochenam Ecclesiam occupaverat, apud Pontificem aliquando laboravit, fuitque propterea in ius advocatus. Verum postmodum Flavianum, integra comperta ipsius fide, postquam litteris, & legationibus veniam, & gratiam a Pontifice rogasset, ejusque causa Theophilo Alexandrino a Concilio Capuano fuisset demandata ex consensu Pontificis decernenda, velut auctor est S. Ambrosius epist. 56; Theophilus etiam atque etiam rogatus a S. Chrysostomo, ut Flaviano Romanum Pontificem reconciliaret, tandem a S. Siricio, qui Damaso successerat, communioni suæ restitutum, ac propterea ab Episcopis pariter Ægyptiis, perhibent Socrates lib. 5. cap. 153 Sozomenus lib. 8. cap. 3; Theodoretus lib. 5. cap. 13, testisque liquidus, locuplesque accedit S. Bonifacius l. in epist. ad Episcopos Thessaliæ, apud Holstenium Roman. collection. tom. 1. pag. 76; de quibus dilucidius infra. Itaque idem judicium esto de SS. Elia Hierosolym., & Daniele Stylita. Confer de his interea Bollandum ad diem 22. Febr., Sollerium ad 4. Julii, & in hist. Patriarch. Antioch. in S. Meletio §. 33; ac Cuperum in hist. Chronolog. Patriarcharum Constantinop. Parergo 4.

Quod postremo oggeritur loco de Orientalibus S. Johanni Chrysostomo infensis ab Occidentalibus diro schismate divulgis, siquidem fusiori oratione infra sim disputaturus, quantum nunc attinget, sic breviter dispungo. Ob causam S. Chrysostomi observo 1. principio a S. Innocentio I. P. M. cum neutra parte communionem abruptam, Palladio teste in dialogo, ac referente pares communionis, pacisque litteras utrique parti missas a Pontifice, a quo tamen improbatum fuerit judicium a Theophilo prolatum contra S. Chrysostomum. 2. Pontificis litteras in gratiam S. Chrysostomi maximi fuisse ubique factas, quas ubi Demetrius Pefinuntis Episcopus Orientem percurrrens ostendit, ubique prædicans, teste Palladio, S. Chrysostomum Romano Pontifici communionem esse conjunctum, suscipere, ac subscribere officio, religionique habuerunt Theodorus Tyanensis, Carix Episcopi, & Ecclesiæ Antiochenæ Clerici. 3. Præter Orientales modo commemora-

moratos, ex Episcopis alios multos in S. Chrysofomi communione mansisse; e contra cum Theophilo nihil voluisse deinceps habere commune: ita namque de Africanis conjicere est ex epist. S. Chrysofomi 149. ad Aurelium Carthagin. ; de Occidentalibus, & Illyricis testis est disertus Theodoretus lib. 3. cap. 34. 4. a Pontifice cum Orientalibus, ac præsertim cum Theophilo, ut refert Palladius, communionem fuisse suspensam, quidem, interruptamque, sed reintegratam tandem, postquam in sacra Diptycha S. Chrysofomi nomen retulissent; ac reapse restitutam Alexandro Antioch. liquet ex epist. 23. edit. Cout. S. Innocentii ad Bonifacium Presbyterum; Attico Constantinop., id enixe roganti, idemque pro eo rogante Maximiano in Illyrico Episcopo, testatur Theodoretus lib. 1. cap. 34; ac tandem S. Cyrillo Alexandrino, ad S. Chrysofomi memoriam recolendam reducto ab Attico Constantinopolit., & Isidoro Pelusiote, liquet ex Nicephoro lib. 14. cap. 28; ex Attico ipso in epist. ad S. Cyrillum, atque ex eodem S. Cyrillo in epist. ad Nestorium, ubi S. Chrysofomi, ceu Episcopi sanctitate, doctrinaque conspicui, testimoniis ad hæreticum hominem revincendum utitur. Hæc qui tenet haud dubie deducit a Romani Pontificis unitate nulli fas esse desistere. Amplius: a Romani Pontificis unitate haud desistere pro eodem accipi, atque a Romano Pontifice in fide non discordare. Inferre igitur exinde est certo certius Pontificem a fide non posse deficere. Hæc de infallibilitatis prærogativa Pontifici adscripta. Modo ut efficiamus Pontifici alterum Privilegium supremæ potestatis esse adscribendum, a testimoniis ad exempla excurremus: nam exempla non minus ea, quæ debent fieri docent, quam ea, quæ facta sunt, dilucide, & certo demonstrant.

*Ex jure sedandi, extirpandique Schismata in Ecclesia
sive Orientali, sive Occidentali exorta.*

§. I.

TOT testimoniorum, quæ hætenus contexta sunt, vim, roburque qui tenet, tenendam constantissime eatenus cum Pontifice Maximo unitatem conspicit, quod Pontifex caput, & centrum

trum unitatis à Christo Salvatore fuerit sapientissime constitutum, eaque profecto de causa, ut Pontifici, ceu capiti membra, & centro partes, copulati universi Christifideles idipsum, quod ille dixerit, dicerent utique omnes, sentirentque, quod senserit: ideoque in unitate obedientiæ, in unitate doctrinæ, in unitate Sacramentorum sub uno Pontifice unanimiter permanentes, tranquillam, christianoque dignam nomine vitam dederent: atque ita omnium omnino, ut S. Paulus in opratis habebat, & Patribus nostris nihil habebatur antiquius, sit unus Dominus, una sit Fides, unum Baptisma. Referebat itaque maximo pere, ut Romanis Pontificibus supremo in Ecclesia loco positus officio cederet, Ecclesiasticæ unitatis, & caritatis Christianæ vindices agere; & cunctos ad concordiam Christifideles componere. Egregiam propterea hanc ab Ecclesia schismata extirpandi provinciam ipsis a Christo D. imponi, e re Ecclesiæ summa, erat, ac sua. Qua quidem præclare illos perfunctos oratione nostra, etsi ea res manifesta non indigeat, dubitantibus tamen, aut denegantibus est ostendendum: unde manifestum fiat Pontificum potestatem esse supremam, quæ ita agunt; esseque infalibilem, quæ ita docent. Ut ordine vero oratio nostra decurrat, temporis ratio præ oculis habenda erit: ac proinde a primo Sæculo capere præstabit exordium, ac deinceps excurrere per singula, quæque nonnisi post multum vel temporis decursum, vel laboris impendium finem acceperunt, compendiosa narratione complecti Sæculo igitur I. Christiano. S. Clemens Ecclesiam Corinthiorum diro schismate dilaceratam accipiens, atque mutua in se exardere illos invidia non modo, sed in eos etiam, quos sacrorum haberent Ministros, inobedientia concitatos esse, adeo ut susque deque sacra omnia agerentur, periculumque immineret, ne pessum iret, quam ab Apostolis acceperant, fides, data epistola apud Eusebium lib. 3. cap. 12. in pace firmavit: quæ quidem tanti apud Corinthios facta est, ut in Ecclesia diebus anni solemnioribus recurrentibus legi soleret. Eiusdem epistolæ meminere S. Dionysius Corinthius apud Eusebium lib. 4. cap. 23; S. Irenæus lib. 3. cap. 3; Clemens Alexandr. lib. 4. Stromat. pag. 516; Origenes lib. 2. de princip. cap. 3, aliique apud Cotelerium

lerium tom. 1. PP. Apost. ; Ceillierium hist. gener. Aust. sacror. tom. 1. cap. 10. art. 2. ; de eaque nos alio in loco egimus . Id autem inter alia Corinthios edoctos voluit S. Clemens : Deum auctorem esse Hierarchiæ Ecclesiasticæ : a Deo missum D.N.J. Christum , & a Christo Domino missos Apostolos : ab Apostolis , postquam a Spiritu Sancto fuissent in fide firmati , iis , quos ad fidem pertraxissent , Sacrorum Ministros præfectos fuisse Diaconos , Presbyteros , & Episcopos : iis igitur absque ingenti piaculo oblectari non posse , neque gradum ab Apostolis conceditum , auferri : præstare magis proinde , ut illis Apostolorum loco stantibus auscultarent , si ipsimet in officio stare vellent : percipere id se permagne , sperare , & persuadere , nihilque horum habere antiquius ait . Adifis cit. Auctores . Vel ex uno hoc loco retunditur intolleranda Petri Jannoni temeritas , qua non uno in loco plures inter errores intexere illum non erubuit , idest , nec publicum Religionis exercitium a Christo D. constitutum , nec in Ecclesia publicum Regimen institutum : pendere utrumque proinde a Principali potestate . Negabit enim nemo Corinthios penes Rerumpublicarum administrandarum potestatem stetitisse , eam tamen contra Ecclesiasticam eniti S. Clemens Christi mandato vetuit , Dei institutione vetitum dicens partem aliquam sacræ præfecturæ detrahare , grandeque nefas Episcopo sacres laicum quemcumque non submittere .

Sæculo III. S. Cornelius a S. Cypriano accipiens Ecclesiam Africanam , diro , ac diutino schismate scindi , suarum extemplo partium esse duxit eidem occurrere , ut sedata tempestate pax Africanæ Ecclesiæ redintegraretur . Schismatis istius auctor fuerat Felicissimus : incentor Novatus in Africa Episcopus : nempe iste illum inconsulto S. Cypriano Diaconum constituerat , ut eundem adiutorem in rebus moliendis novis haberet ; ille vero impotenti sive æstu ambitionis , sive invidiæ libidine , qua percitus , postquam electioni S. Cypriani pro viribus , sed frustra , obstitisset , eo prætextu , quod S. Cyprianus Confessorum libellos præter modum pœnitentias relaxantes minus admitteret , ne videlicet morum disciplina in Ecclesia obsolesceret , & delictorum invalesceret licentia , ideoque officii loco duxisset , stu-

dioque disciplinæ lapsis in persecutione Decii communionem differre, donec congruam poenitentiam secundum Canones adimplerent, colligatis aliis sibi quinque Presbyteris facto schismate, tum Lapso, tum Confessores a S. Cypriano abstrahere studebat: quos verò abstraxisset in dies, in monte quopiam colligens, ibique altare sacrilegum erigens, Ecclesiam seorsum constituerat. Sane schismaticorum factionem funditus extirpare Pontificis esse partes competit proculdubio S. Cyprianus: postquam enim frustra cessisse tum privata, quæ ad segres illos a schismate abstrahendos media ipsemet adhibuerat, tum publicam, quam in schismaticos illos sententia animadverterat Synodus, tum demum indomito schismati convellendo S. Cornelii operam impendi oportere cognovit, quam reapse conscripta epist. 55. imploravit, Pontificis animum præoccupare contra inflexos conjuratos sedulo satagens, rationemque adferens, cur eo de schismate S. Cornelium non continuo fecisset certiore. Sed & Schismaticis illis perspectum erat, intimeque persuasum, Ecclesiam, quam contra Episcopum suum erexerant, stare, aut cadere debere, juxta quod S. Cornelius ut caderet, aut staret auctoritate sua dixisset. Ideo enim sive ut jus communionis, quo in Africa exciderant, ab ipso suffurarentur, sive ut schismatis causam, quibus valerent potissimis, viribus apud ipsum suffulcirent, ad Pontificem Romam properarunt: ubi tamen, uti cogitaverant S. Cyprianum calumniis cooperire, & S. Cornelio sucum facere, rem illis ex voto non cessisse toties dictum est, ut dicere non juvet denuo, nec intersit.

Insequenti Sæculo IV. ex infelici germine Felicissimi Donatistarum, nec minus dirum, schisma in perniciem Ecclesiæ pululavit: idest ad illius non tam imitationem, quam incitationem libido istos invasit seorsum in Montes, unde Montensium deinde nomen Donatistis adhæsisse significat S. Siricius in epist. ad Episcopos Africæ, ad sacrilegos celebrandos Conventus secedendi, mysteriisque se initiandi superstitiosis. Sævo, diroque schismati initium dedit invidia, qua ad Cæciliani locum vehementer adspiraverant Botrus, & Celestius: vires adjecit indignatio, qua in Cæcilianum vindictam quærebat Lucilla præpotens scæmina:

mina : agmen adjunxit avaritia , qua Cæciliano sacrum depositum invadebant plebis Seniores : denique nomen indidit ambitio , qua Cæciliani æmulus Donatus conspirationis facem accendere , partesque adaugere suas adnitebatur . Adjumentis hisce brevi schisma radices altas egit , ac in hæresim evasit ; nam disseminari tardatum non est : Sacramentis extra Ecclesiam collatis nullam vim inesse : Ecclesiam Traditorum contagio , malorumque consortio interiisse , forteque in sola Donati parte integram permanisse : ideoque ad Donatistas confluentibus denno baptis- mus conferebatur , & Episcopis manus sacrilege secundo imponebantur . Horum locupletes testes advocato S. Opratum lib. 1. adv. Parmen. , junctis observationibus Francisci Balduini , Gabrielis Albaspinæi , Caroli Paulini , Philippi Priorii , Merici Casauboni , Gasparis Barthii , Ludovici Ellies Dupinii &c. , & S. Augustinum lib. de hæres. cap. 69 ; in Brevic. collat. diei tertiæ cap. 14. , adjectis historiis , dissert. , & notis hac de re adornatis a Francisco Harlæo , Emanuele Schelestratio , Henrico Norrisio , Johanne Launojo , Henrico Vallesio , Johanne Nicolai , Tillemontio , Pagio , Garnerio , Natali &c ; atque ex Protestantibus a Johanne Forbesio , Thoma Ittigio , Melchiore Leydechero , Thoma Long , Christiano Nisano , Philippo Storrio , Hermanno Vitisio , Vejelio , Sadele , Ancillonio &c.

Pertinacissimo schismati profligando unum parem fuisse , Romanum Pontificem , ultro citroque fassi , professique sunt S. Cæcilianus , Constantinus M. , Donatistæ ipsi , Patresque cum Africanæ Ecclesiæ , tum Synodi Arelatensis . S. Cæcilianus , quem paratissimum ad causam suam Pontifice coram dicendam , parvique pensa conspirantium in se factione , de una Romanæ Ecclesiæ communione festivum , contentumque perhibet S. Augustinus in epist. 162. Constantinus M. , a quonihil habitum antiquius , quam Donatistarum ad se ultro delatam causam S. Melchiadi integram dimittere ex SS. Oprato , & Augustino sæpius est demonstratum . Donatistæ ipsi , quippe qui testibus SS. Oprato lib. 1. , & Augustino ep. 162 , ac in Brev. collat. diei 3. cap. 18 , ultro Incunctanter ad conspectum Pontificis causam dicturi compa- ruerunt , incompetens judicium nequaquam causati . Verum qui-

dem est, quod causa dein excisi iudicio stare detrectarunt, non equidem provocando ad Imperatoris Tribunal, ut Pagio, & Natali placuit, sed Iudicum paucitatem, aut etiam partium, studium, quo essent preoccupati, obijciendo, sicuti Valesio, & Sirmondo veri similis est visum: at ejusmodi agendi ratione ostenderunt, quod hujusce surfuris hominibus non infrequens est, videlicet nolle, ac nescire in sententia manere schismaticos; utque sibi ex sententia vota succedant, fusdeque divina, humanaque pervertere. Agnovisse ex Patribus Africanis SS. Optatum, & Augustinum, quum agerem de opinione, quam de Pontifice iidem animo gererent, tomo 2. par. 1. art. 8. §. 1. pag. 397, & 304; nec non art. 9. §. 1. pag. 415. dilucide, aut ego fallor, & abunde demonstratum est. Agnovere procul etiam dubio Patres Concilii Arelatensis: nec enim iterato examini Donatistarum causam a S. Melchiade jam conclusam, ac definitam, ideo subijci passi sunt, vel quod Pontificis iudicium, nisi accederet Concilii assensus, minori haberent in pretio; vel quod absque Pontificis auctoritate fas esse Concilio de ejus iudicio secundò judicare putarent, sed ea una de causa, ut quietis impatientes homines intra æqui, justique ordinem denique, constringerentur, & obloquentibus durissimum os demum obstrueretur. Cæteroquin enim Concilio, ut præsentia sua adesse S. Silvester dignaretur, obnixè obsecratus, Legatos ad illud misit, qui suas vices supplerent; eorumque postea, quæ in Concilio gesta fuissent, accurata relatione missa, rogatus etiam, atque etiam a Patribus est, ut definitis auctoritatis suæ robur adjungeret, eademque auctoritate efficeret, ut Ecclesia universa adquiesceret. Eas ergo partes egerunt SS. Melchides, & Silvester, quibus schisma facile sedari, extinguique potuisset, adeo ut sola Donatistarum pertinacia in dies adhuc duraverit, excreveritque: cui perinde excindendo, profligandoque operam suam, navamque postquam impendissent SS. Siricius, Leo, & Gregorius, in operis partem laicas potestates advocare non prætermiserunt, donec factum est, ut Constantini, Constantis, Valentiniani, Gratiani, Theodosii, Honorii, Arcadii, Theodosii Junioris, & Valentiniani II. legibus demum per-

perdomaretur Donatistarum pertinacia, durissimæque confringerentur hominum cervices, uti constat ex Cod. Theodos. LL. 1, 2, & 4. *Ne Sanctum Baptisma iteretur*: & LL. 51, 52, & 65. *de Hæreticis*: ex S. Optato lib. 1, & 2; ac S. Augustino lib. 2. contra epist. Petil. capp. 30, & 92; epist. 50. ad Bonifacium, locisque aliis.

De Schismate eodem sæculo IV. a Meletio Lycopolitano in Ægypto Episcopo conflato adversus S. Petrum Alexandrinum, a quo ob idololatriæ, & genus alius flagitia gradu fuerat amotus, in factionis partem advocato jam tum Ario, qui invidia, æstuque ingenti ambitionis æque, ac ipse odio, iraque sæva in S. Episcopum conflagrabat, tabescebatque, siquidem non multo post in Concilio Nicæno compressum, & prostratum est, nec proinde Romani Pontificis operam desideravit, non præstat dicere. Neque dicere multis est opus de Schismate instaurato a Lucifero Calaritano, qui a S. Eusebio Vercellenfi de ordinato Paulino imprudentiæ objurgatus, livore percitus, vicem ipsi ut rependeret, ab ipso decreta in Concilio Alexandrino de Lapsis cum proprio gradu, & honore recipiendis illiberaliter reprehendere cœpit, nec destitit, donec sive cum iis, qui reciperent, sive cum iis, qui essent recepti, communionem abscondisset: ac ita ab Ecclesiæ unitate se, & alios abstraxisset. Quippe post Luciferi obitum, qui anno 370. contigit, idest octo circiter annis ab exorto schismate, vix, ac ne vix quidem in Hispania, quò ex Sardinia profugum se receperant, horum schismaticorum reliquias fas fuerit reperire: quas tandem penitus sub Theodosio M., hoc est circa annum 392. defecisse, exinde capere licet conjecturam, quod post illud temporis illarum nulla superfuerit litterarum monumentis demandata memoria. Sane istud schisma propugnatores sortitum legitur præ aliis acerrimos Helladium, Taorgium, Ephesium, Marcellinum, Faustinum, & Hilarium Diaconum S. R. Ecclesiæ, quem imperiti Centuriatores nominum similitudine decepti cum S. Hilario Piæaviensi calumniolissime confuderunt. Verum hi vix habuerunt, qui in suas partes descenderint; qui vero descenderant, multam partem brevi desertis schismaticorum castris ad Ecclesiæ consortium regressi sunt. Quinimmo ipsum quoque Hilarium ceteris procaciorem, animoque pertinaciori in defendenda

denda sententia, resipuisse tandem a schismate, quin etiam a S. Damaso Romanæ Ecclesiæ reconciliatum fuisse, augurari exinde fas est, quod idem Hilarius, (cui, sicuti contra Petavium Natalis histor. Ecclesi. Sæculo IV. cap. 6. art. 14. pugnat, Commentarii in epistolas S. Pauli olim toties inter S. Ambrosii opera editi, aut etiam S. Remigio Lugdun. attributi, referri debent accepti, perhonorifice de S. Damaso Pontifice M. in epist. 1. ad Timoth. cap. 3. vers. 15. loquutus legitur, quem Domus Dei, sive Ecclesiæ Catholicæ Rectorem vocat, eique communionem se conjunctum significat. Fundum hujusce sententiæ ex hisce Commentariis ad cap. 5. ad Roman. laudans S. Augustinus lib. 4. cap. 4. contra duas epist. Pelagian., auctorem Hilarium Sancti nomine appellavit. Incredibile id visum multis Eruditis, ut is Sancti titulo insigniretur, qui a S. Hieronymo in lib. adversus Lucifer. ob hæresim Anabaptismi Orbis Deucalion audierat; quemque Pelagianæ imo hæresis stigmatem Jansenius lib. 7. cap. 4. de hæz. Pelagi. inussit. Atqui in cap. 1. ep. 1. ad Corinth. Rebaptizantium hæresi, quam ipse pridem schismati adjunxerat, expresse dicam conscripsit: quem proinde ab hæresi, ac schismate decedisse, & quidem sub Sancti Damasi tempore, ac S. Damasi opera, pronum est dicere, ac putare.

Gradum igitur potius reflectere præstat ad schisma alterum, a quo eodem Sæculo IV. dire, sæveque afflicta, divexataque Ecclesia Antiochena est. Porro in tres partes Antiochena Ecclesia discissa est: Arianis quidem Eudoxio Ariano, deinceps Euzojo Ariano itidem; ex Catholicis vero aliis Eustathio, Meletio aliis indivulso adherentibus. Partium conciliandarum studio quom imprudenter Luciferus Paulinum desuper ordinasset, schisma, ut putaverat, non extinxit, sed auxit: quod adhuc magis accendit controversia tum mota de nomine hypostasis: nam Meletius, ejusque partiarum tres in Deo prædicabant: e contra Paulinus, quique ipsi adhererant, unam dumtaxat: unde sibi mutuo hi Arianæ, illi Sabellianæ hæreseos notam inurebant. De consopiendo, aut consopiendo schismate saltem, quo conflagraret, facile erat, Ecclesia Orientalis non modo, sed Occidentalis etiam, in Concilio Antiocheno celebrato anno 377, aut 378. consilium initum est, in-
idque

idque conventum utrinque, ut alterutri decedenti non superordinaretur alter, sed qui superstes esset, is solus audiret Episcopus. Nec sepultum tamen, aut sopitum est schisma, sed magis accensum, & auctum: nam defuncto Meletio suffectus est Flavianus, ac posthinc Paulino Evagrius. Neque etiam Theophili opera, cujus ei pretium fecerat Capuana Synodus, pertinacissimum schisma potuit sedari, quin etiam vires saviendi majores accepit, ex eoque aliud imo exortum est: nam fatis functo Evagrio, qui ejus partes fuerant consecrati, secessione facta, proprii juris esse maluerunt, quam in alterius castra transire. Porphyrio vero, quem loco Flavianus excepit, consortio sacrorum conjungi noluerunt, quotquot erga S. Chrysostomum, cui ille infensissimus erat, animo erant optime comparati. Itaque Schisma Antiochenum ad annos, vel 85, sicuti scripsit Theodoretus, vel 68. dumtaxat, velut autumat Spondanus ad annum 408, ab ejectione scilicet S. Eustathii usque ad S. Alexandrum Porphyrii successorem, perduravit. Conferendi, si liber, Valesius in not. ad Eusebium de vita, Constant. lib. 3. cap. 59; Pagius ad annum 340. num. 19.; Tillemontius tom. 7. Monum. not. 3. in S. Eustathium; Sollerius in hist. Chronolog. Patriarch. Antioch. in S. Eustathio §. 243 & Gothofredus in disert. ad Philostorgii lib. 2. cap. 7.

Jam vero partium suarum reputantes Romani Pontifices Schisma quam durum, tam diuturnum abigere, & abolere, quid non per semet, quid non per Synodos pertentarunt? In Paulinum equidem præ Meletio propensior S. Damasus æstimari potuit ex epistola ad ipsum, quam Holstenius publici juris fecit in Collect. Rom. par. 1. pag. 180; quæ epistola quantum Paulino tribuit, tantumdem Meletio videtur adimere, si ad eum referri liceat, quod ibidem habet, videlicet eos, qui ab Ecclesiis suis ad alias migrant, a sua communione alienos ab se haberi. Atque ista utique epistola, sicut & alia, cujus in hac mentio occurrit, a S. Damaso pariter ad Paulinum directæ, ejusdem partiariorum gloriari consuevisse refert S. Basilius in epist. 349. Nihilominus Meletium a sua communione S. Damasum non abscidisse adparet ex Synodo Antiochena anno 397, in qua Synodice a S. Damaso directæ subscriptus legitur; denique ex Synodo Nicæna II. act. 1, in qua Petrus Abbas

bas S. Sabbæ Hadriani I. Apocrisiarius Patribus applaudentibus palam dixit: *S. Meletius ab Arianis est ordinatus, & prædicavit homousion: Ordinatio autem ejus non est repudiata.* De sedando igitur schismate valde sollicitus S. Damasus, cui etiam stimulos S. Basilius injicere non desinebat, auctor præsumitur Synodo Aquilejensi pactum approbandi ab utraque parte sancito, (in Synodo Antiochena putat Baronius, contra quem pugnat Solle-rius), de altero non subrogando in defuncti locum, sed qui superstes esset, is solus Antiochenam Ecclesiam administraret: quod sane non probasset Synodus, sicuti legitur in Synodica ad Theodosium, nisi antea Pontifici certe placuisset. Hinc cum Flaviano in locum Meletii demortui successo communionem suspendit, & Orientalibus hanc ob conventionem violatam succensuit, diemque constituit, quo Romæ ad Concilium comparere deberent: cui interfuisse Paulinum refert S. Hieronymus in epist. 86, alias 27. ad Eustochium. Quod paruisset Paulinus, parere detrectasset Flavianus, veluti denarrant Sozomenus lib. 7. cap. 11., & Theodoretus lib. 5. cap. 23, Spondanus ad annum 382. suspicatus est in Romana Synodo adversus Flavianum Paulino fuisse adjudicatam Ecclesiam Antiochenam. Cui tamen conjecturæ id obest, quod si Paulinus in Romana Synodo causam vicisset, profecisset ex hac victoria pariter, quem loco excepit, Evagrius, cui tamen nihilo magis, quam Flaviano Synodum Capuanam, fuisse, argumento est S. Ambrosii epist. 9. lib. 1. ad Theophilum; nec Capuana subinde opus Synodo fuisset ad hanc finien-
dam litem.

Post S. Damasii obitum manente diffidio, ut erat, S. Sircius postquam frustra Flavianum Romam in judicium accersivisset, quod ille causæ suæ, conscientiaque metuens non tam declinavit, quam delusit, potius ab Imperatore postulans Synodum in Oriente cogi, ad quam commode ipse causam dicturus occurreret, Capuanæ Synodo consensu suo auctor fuit, ut Flaviani, Evagrii que causa definienda delegaretur Theophilo Alexandrino, Aegyptiisque Episcopis, ut qui neutri parti stude-
rent, diligenter admonitis, ut quæ definienda forent, ad æquis
justique libram ita prius expenderent, quatenus Pontifici dein-
de

de essent placitura . Quamvis autem Flavianus , & hoc iudicium
 refugerit , Theophilo agente tamen , & ostendente e re Eccle-
 siæ esse , ut communione Flavianus non fraudaretur , cum eo-
 dem S. Siricius , teste S. Bonifacio I. in epist. 15. ad Rufum , com-
 munionem non interrupt , nec interrupisse perinde cum Evagrio
 proclive est æstimare . Porphyrium tamen , qui post Flaviani
 vacantem locum non tam implevit , quam invasit , communionis
 participem facere constanter denegarunt Pontifices Summi , sive
 Siricius , sive Anastasius , sive Innocentius : præ Theodoro
 vero , qui Porphyrium lib. 5. cap. 35. illustri maculat elogio , si-
 des adhibenda Palladio , qui scelestissimam hominis vitam peni-
 tus introspecterat , quam in Dialogo a pag. 141. edit. Paris. 1680.
 plenam exhibet supri , rapinæ , ac tyrannidis ; nec id ante
 Episcopatum magis , quam quum illum furtive jam contra jus ,
 fasque involasset : hominis etiam in S. Chrysostomum invidia ta-
 bescentis , ac felle refertissimi ; Ecclesiæ Antiochenæ execrati ,
 & a Romana rejecti , a qua ne responso quidem ante epistolam ,
 quam direxerat , dignus est habitus . Post seram poenitentiam
 Porphyrio extincto , qui in Antiochena successit Ecclesia , S. Ale-
 xander schisma tandem sedavit , utraque in unam parte compo-
 sita , Ecclesiæque pace redintegrata . Redintegratæ tamen pacis ,
 sedatique schismatis auctorem magis , quam Alexandrum existi-
 mare S. Innocentium I. , uti scribit ad annum 408. Spondanus ,
 licet , dum Alexandro legatis , ac litteris Romanæ Ecclesiæ com-
 munionem desideranti , & deprecanti , non alia lege ei illam lar-
 gitus est , quam ut profligandi schismatis operæ suæ enixæ præ-
 tium faceret ; ideoque ut communione ipse sua ante donaret
 ordinatos ab Evagrio , ejusque sectatores in Ecclesiasticam socie-
 tatem admitteret : præterea ut e Diptychis Porphyrii expuncto
 nomine , in eadem e contra nomen S. Chrysostomi restitueret .
 De quibus præstat legere præ aliis S. Innocentii I. epist. in edit.
 Cout. 20. & 24. ad Alexandrum ; 21. ad Acacium ; 22. ad Ma-
 ximum ; 23. ad Bonifacium ; junctis ibidem Coutantii notis ;
 S. Bonifacii I. epist. 15. ad Rufum , & Episcopos Macedoniæ ;
 S. Ambrosii epist. 56. & 78 ; S. Gregorii Nazian. Carmen de vita
 sua , S. Basilii epist. 74. ad Occident. , Palladii dialogum , ac indi-

Pars II.

B b b b

cem

cem eidem subnexum; Socratis lib. 5. capp. 5, 15; Sozomeni lib. 7. capp. 3, 11, & 15, & lib. 8. cap. 3; adjunctis Valesii adnot. ad Sozomeni cap. 11; Theodoreti lib. 5. cap. 35; Rufini lib. 10. capp. 27, & 30; Nicephori lib. 14. capp. 25, & seqq.; nam de Recentioribus nunc retexere nihil juvat, & interest.

Schismate altero Sæculo V. ab Alexandrina divulsa est Ecclesia Antiochena. Istud a Johanne Antiocheno Episcopo sive adversus Concilium Ephesinum congregato seorsim in ædibus suis Conciliabulo, sive adversus S. Cyrillum Alexandrinum ejaculata depositionis sententia, (siquidem animo proposuisset Nestorium amicum modis omnibus defendere, adnitique, ut eidem integram fidei, quam famæ, gradus quoque, quo periclitabatur, jura manerent), excitatum est, nihilque artium neglectum, ut occupato Theodosii Augusti animo in partem eum pertraheret, ac Nestorii causæ faceret facilem. Veruntamen rerum veritatem tandem edoctus Theodosius apud Johannem naviter egit, ut a Nestorii se abdicaret necessitudine, e contra cum S. Cyrillo concordiam redintegraret: cujus sequestrem cum Acacio Beroëensi accedere voluit S. Simeonem Stylitam, inscriptis ad utrumque litteris, quæ par. 3. Concil. Ephes. extant. Composita est pax, pacisque conditionibus a S. Cyrillo præscriptis consensum præbuit cum Orientalibus suis Johannes, retroque fidei confessionem ex Orientalium consensu ad S. Cyrillum transmissit, quæ societatis initæ sincera veluti tessera esset. Quod indicium est sane haud obscurum Orientales in S. Cyrillo veneratos Pontificis vices, eisdem fungenti suos ultro submittere fascès officii loco deputasse. Quæso enim te, a quonam tandem Orientales se cogi passi essent, ut pacis legibus ab Alexandrino Præsule conditis infime se demitterent, fideique confessione, quæ illi placeret, absque ulla tergiversatione se devincerent? An ne S. Cyrilli propria auctoritate pressi? Minime gentium: nam nullum Alexandrino in Antiochenum jus inerat. An Imperatoris sacra jussione perterriti? Neutiquam sane: etsi enim suasisset id summopere, sub interminatione tamen non injunxerat. An demum Concilii Ephesini decreto co-npulsî? Neque magis: nec enim illud in albo œcumenicorum adnumerabant; sed & suum, nec sane Episcopo-

coporum numero exiguum , siquidem 43. omnino subscripsissent , seorsum abse habitum Ephesino objiciebant . Præter quam quod siue Alexandrinum Antistitem , siue Episcopos Ephesinos criminandi non unam causam obtendebant Orientales , idiomatum , idest communicationem causantes , ac duodecim S. Cyrilli Capitula ; ut proinde pacis œconomia ab eisdem urgendis desistere satius habuerit , dum tamen hinc re , & sententia hand illos abluere intelligebat , sicuti significavit in epist. ad Acacium Melitenum , & in comonit. ad Eulogium Presbyterum . Non alterius igitur rei gratia , nisi quia partium esse suarum non ignorarent Pontifici Romano in persona S. Cyrilli morem gerere , ingensque nefas esse ab ejusdem communione vel transuersum unguem resilire , S. Cyrillo Orientales sunt reconciliati . Quorsum vero conjecturis indulgeam , quando res per se met exploratissima est ? Quid enim ab hac alterius causæ fuit , cur Johannes legatis , litterisque cum singularibus , tum Synodicis , (quæ interierunt quidem , sed in Sixti rescripto indicantur) , ad S. Sixtum III. inscriptis , eorum omnium , quæ cum S. Cyrillo definita , & conclusa fuissent , certiore faceret ; fideique descripta formula , & ab Orientalibus obsignata , rationem accuratam redderet , rogans etiam , ac etiam , ut ejusdem non secus atque resipiscentiæ suæ ratione habita , ad Romanæ Ecclesiæ communionem se , suosque reciperet ? Quo perinde officio pro Orientalibus apud Pontificem S. Cyrillum perfunctum liquet ex ipsius litteris , quas legere est par. 3. Concil. Ephes. Quibus quidem nihil acceptius Pontifici accidere poterat : unde ad utrumque rescribens ex tempore de concordia tandem inita summopere gaudere se , & gratulari testatus est ; probataque fidei professione , communionis suæ fecit participem . Confer Christianum Lupum in Scholiis ad epistolas Cassinenses capp. 50, 53, 80, 85, 91, 117, &c; Petrum Contantium in Notis ad epist. 12. S. Cælestini ad Johannem Antioch. ; nec non in epist. 5. S. Sixti III. ad S. Cyrillum , & 6. ad eundem Johannem ; Baronium ad annum 427. ad 436; Pagium ad annum 430. ad 440; Tillemontium tom. 14. Monum. in S. Cyrillo Alex. , & Henschenium ad diem 28. Januarii .

Sedato eodem Sæculo Ecclesiam Antiochenam inter , &

B b b b 2

Ale-

Alexandrinam schismate, Nestorii occasione exorto, aliud æque dirum, diutinumque in Alexandrina occasione Eutychetis exarsit, quod Antiochenam inde pervasit, dehinc Constantinopolitanam depopulatum est, donec per Asiæ, & Africæ partem magnam propagaretur, ortumque dedit celeberrimo, atrocissimoque schismati Acacii. Ei vero extinguendo qualem, quantamque non impenderunt operam SS. Leo, Simplicius, Felix III. Gelasius, Anastasius II, Symmachus, & Hormisdas, a quo tandem, ut superis placuit, optatus ei finis impositus? Præstat ergo paucis, quoad fieri poterit, schismatis perniciosissimi perstringere ortum, progressum, exitumque; quamque Pontifices summi in eo profligando egregiam commodarunt operam, quo digna oppido est, elogio mactare: nam eo tandem sermo totus iste noster collineat. Ergo Dioscoro ob errorem defensum Eutychetis deposito in Concilio Chalcedonensi, Ægyptii Episcopi Alexandriam regressi Alexandrinæ Ecclesiæ loco Dioscori S. Proterium, qui a Coptis Bertares denominatur, anno 452. præfecerunt, qui e vestigio litteris S. Leonem M. tum de sua ordinatione, ut eidem placeret, tum de sua orthodoxia, ut ab eodem probaretur, certiolem facere e re sua duxit: quod officium proprio & præstitit Marcianus Imp. rectæ Proterii fidei perhibens testimonium. Quibus redditis S. Leo rescripsit epist. 103., quam ex Cod. Cardin. Grimani Quæsnellus publici juris fecit, quum antea solum ejusdem fragmentum apud V. Bedam de rat. temp. cap. 42. extaret; quare Proterio tum de fidei integritate gratulatus est, tum partium fuisse suarum affirmat Apostolicam Sedem certam facere de sua ordinatione, & fide, quæ a Romana non esset aliena: *Oportebat, inquit, ut ab Alexandrinæ Præsule Ecclesiæ talia scripta ad Sedem Apostolicam mitterentur, quæ ostenderent Magisterio Beatissimi Petri Apostoli hoc ab initio per B. Marcum ejus discipulum didicisse Ægyptios, quod constat credidisse Romanos.* Verumtamen aliis Dioscorum reposcentibus, Proterium aliis recipientibus; his pro Concilio Chalcedonensi stantibus, illis ex adverso obnitentibus, accenso schismate, & adjecta hæresi, conspirationis faciem præferentibus Timotheo Æluro, & Petro Moggo, a procacissima furente plebe crudeli-

laniena è vivis S. Proterio deleto , ejusque locum invadente Timotheo , duas in partes Alexandrina Ecclesia miserandum in modum dissecta est , duas videlicet distracta in sectas orthodoxorum , qui deinde a Marciani nomine sunt denominati Melchitæ , sive Regii , sive Imperiales , & hæreticorum , qui deinceps Theodosiani a Theodosio Alexandrino ; ac hodie dum Jacobitæ dicti a Jacobo Zanzalo , sive Baradæo , sive Clitellario , & a S. Johanne Damasceno lib. 3. de hæres. græco vocabulo denominati Σχισματικοί , ac Μονοφυσιται ; de quibus adeundi Evagrius lib. 2. histor. Eccl. cap. 5 , & seqq. ; Valesius in Notis ad eundem ; Henschenius ad diem 28. Februarii in vita S. Proterii ; & Sollerius histor. Chronolog. Patriarchar. Alexand. capp. 4. & 5.

Hismalis ut occurreret S. Leo M. , sollicitas dedit tum pondere graves , tum numero plures litteras a Quesnello editas , 116 , 126 , & 128. ad Anatolium Constantinop. , 117 , & 120. ad Julianum Coensem ; 118. ad Basilium Antioch. ; 119. ad Euxitheim Thessal. , & Juvenalem Hierosolym. ; 121. ad Aetium Presbyterum ; (ex quibus tamen a Quesnello ex Cod. Cardin. Grimani descriptis tres 118 , 119 , & 121. suspecta fide laborant apud doctiss. Pagium ad annum 457. n. 7.) 123 , 124 , 127 , & 130. ad Ægyptios Episcopos tum Constantinopoli commorantes ; 115 , 125 , 132 , 133 , 134 , & 137. ad Leonem Imperat. ; 131. ad Clerum Eccles. Constantinopol. ; 138. ad Gennadium Constantinopolit. ; 139. ad Timotheum Salophaciolum ; & 141. ad Clerum Alexandrinum , quorum profecto studia ad rem fidei , uti catholicos viros decebat , viriliter , & strenue agendam , defendendamque provocat , & inflammat . Provocati , inflammatique præ aliis Ægyptii Episcopi animum pariter Leoni Augusto inspirarunt , ut siquidem , quid sibi in tanta rerum perturbatione , sequendum , agrediendumque foret , pro certo scire percuperet , afflictisque Ecclesiæ rebus præsto succurrere , ad principalium Sedium Antistites , sed præsertim ad Romanum Pontificem scribere non moraretur . Nihil fuit revera , quod moras inferre potuerit optimo Imperatori , qui Marciano decessori suo sive pietate religionis , sive pacis studio impar utique non erat , quin ex tempore encyclicas ad Episcopos orthodoxos omnes conscriberet , rogans ut
quid

quid de Concilio Chalcedonensi sentirent, litterarum monumentis cito mandare non differrent. Rescripserunt autem tot, ut Liberato teste ex eorum rescriptis conflatus fuerit celeberrimus ille Codex Encyclius a quodam Græco homine, quem postea Cassiodori jussu divin. lect. cap. 11, latine redditum ab Epiphanio Scholastico in suas Concil. Collectiones inseruerunt Surius, Labbæus, Harduinus, Baluzius &c., in cujus editione adnotatio attexitur de numero Episcoporum his verbis expressa: *Expliciunt Epistole Episcoporum numero quingentorum*. Rescriptis hisce receptis, nec non libellis sibi ab hæreticis oblatis, quibus ipsius fidei obrepere fraude, doloque obnitebantur, Concilium indicit Constantinopoli secundæ Imperatoris caræ, studioque cessit; in quo vindicata ab injuria est Synodus Chalcedonensis; Timotheo multo ignominie nomine irrogatum anathema, ejectoque ab Ecclesia homonymus alter, sed germanè orthodoxus, Timotheus Salophaciolus in Alexandrina Sede collocatus: post hanc vero sub Anatolio, a S. Germano, quem in Ecclesia Constantinopolit. successorem excepit, Synodo altera Constantinopoli habita, Ecclesiæ rebus in declivi positis, ac in deterius prolabantibus in diem, modo, quo fieri potuit, meliori prospectum fuit.

Quamvis autem hæc approbe ita se haberent, firma tamen, fixaque non fore, nisi præterea Romani Pontificis accessisset auctoritas, intellexere sive Ægyptii Episcopi, sive Imperator, sive Anatolius, sive Gennadius, sive Salophaciolus. Ægyptii Episcopi, qui tam ad eundem scripsere singulatim, quam Anatolio, ut scriberet, auctores se dedere, deprecati, ut de Alexandrinæ Ecclesiæ deplorando statu Pontificem facere certiore non præmitteret. Scripsit itaque Anatolius, scripsit & Imperator, spondentes curaturos summo pere se, ut sententiæ suæ cuncti subscriberent. Quod vel unum documento est sane orthodoxiæ Anatolii, nec ideo hunc a S. Leone epist. 59, 63, 80, & 84. damnati olim dogmatis redivivum assertorem dictum, quod fide revera laboraret, sed quia a Schismaticis inaugurari se fuisset passus. Sed Anatolii fidem, ac famam abunde ab invidia liberarunt, & contra acerbiores Baronii, & Tillemontii accusationes defenderunt egregie doctissimi. Andreas Chevillerus edita disert. in Synod. Chalced. de for-

formulis fidei subscribendis cap. 2 ; Antonius Pagius in crit. Baroni ad annum 451. n. 37 , & seqq. auctoritate maxime Leontii lib. de Scetis act. 63 ; & Pinius in ejusdem acta ad diem 3. Julii tom. 1. hujus Mensis, exinde non est cur rem actam agamus. S. Gennadius etiam , qui epistolam suam Encyclicam , ac Synodicam , (cui subscripsisse Episcopos 80. ex fide Mss. Codicum Bibl. Cæsar. apud Lambecium tom. 8. pag. 421 , & apud Leunclavium lib. 3. Juris Græco Romani pag. 187. referunt Labbæus , Harduinus , & Baluzius nov. Colect. pag. 1452 ; ideoque suspicantur a Balsamone ad calcem ejusdem epistolæ græce editæ numerum Episcoporum ad 73. fuisse contractum), potissimum ad Romanum Pontificem ipsius auctoritate probandam dirigere officii loco habuit. Salophaciolus vero , ut Episcopus est ordinatus , e vest igitur ad S. Leonem litteras tum de sua ordinatione, tum de sua orthodoxia dare e religione reque sua duxit , obsecrans ut loco sibi delato per ipsum stare liceret , rationeque fidei habita , cujus descriptam formulam dirigebat, in communionem suam admittere ne detrectaret . Quibus S. Leo rescribens litteris superius indicatis admonet , adhortatur , & adigit ad officii partes adimplendas, strenueque agendum , satagendumque , ut ab se definita , & conclusa , ac Synodi Chalcedonensis dogmata loco integra suo manerent : ut ab Ecclesia Alexandrina Timotheo pervasore expulso , pax refarciretur , eamque occuparet legitimis suffragiis electus , probatæque fidei homo Salophaciolus: ne quispiam, quemadmodum Attico Presbytero Anatholius permiserat imprudentissime, pateretur contra Synodum Chalcedonensem disputare , deque ab se definitis litem, dubiumque intendere , quæ firma , omninoque fixa stare jubet , adeoque ut vel Synodo de iis denuo inspicire facultatem , ac fas omne adimat , hancce , quam in epist. 125. subtexit , ob causam . *Quum universalis* , inquit , *Ecclesia per illius principalis Petre adificationem facta sit Petra ; & primus Apostolorum Beatissimus Petrus voce Domini audierit : Tu es Petrus , & super hanc Petram &c.* *Quis est , nisi aut Antichristus , aut Diabolus , qui pulsare audeat inexpugnabilem firmitatem ?* Quæ quid aliud , amabo , præferunt , quam in quosque Præfules supremam , quin etiam Synodis superiores , Pontificis Romani potestatem , ac indefectibilem prorsus fidem ,

fidem, cujus quin imo firmitas in Ecclesiam, qua late patet, omnem promanet?

Hoc itaque modo sedatum est Schisma, Synodo Chalcedonensi consultum, & loco, quo a S. Leone fuerat confirmatus, pacifice stetit Salophaciolus; donec Basilisco tyrannidem arripiente, Timotheus Ælurus ab exilio liber, in ejusdem locum rursus infiluit, ac schisma denuo excitavit, eo præterea audaciæ inaudita progressus, ut in Melchitas omnes, idest Chalcedonensis fidei adsertores, ac defensores, atque Patriarchas alios nedum, sed in ipsum etiam Pontificem M., tanquam præcipuum Chalcedonensis Synodi patronum, vindicem, assertoremque, anathematis jaculum, pro scelus! intorqueret. Re tam nefaria ad S. Simplicium P. M. delata, cujus ad mali cumulum illud accefferat, quod Æluro instigante quum Basiliscus Encyclicis ad Episcopos omnes exaratis Chalcedonensis Concilii decreta, ac S. Leonis dogmaticas litteras deleri, & ubique devoveri sub exilii, ac depositionis interminatione injunxisset, ad quingentos circiter, uti Zacharias Rhetor refert, Episcopi reperti fuerint, qui scæde animo, fideque despondentes, blasphemis litteris illis syngrapham apponere suam non abhorruerint, Pontifex rerum indignitate gravissime commotus, quatuor anno 476, & seq., in quem postremum omnes perperam conferunt Bollandus, & Henschenius ad diem 2. Mart. in vita S. Simplicii, epistolas exaravit, primam in Collect. Labbæi ordine 4. ad Imperatorem, (quem equidem Zenonem præfert Epigraphes, Basilisco tamen, sub quo tyrannidem agente Ælurum ab exilio regressum res novas, nefariasque molitum adversus Baronium ostendens, contendit Pagius ad annum 476. n. 13. & seq., itaque inscriptam legi in Cod. Viridunensi adnotavit Labbæus tom. 4. pag. 1070.), qua illum monet, tantis malis sedulus, ut e re sua erat, occurrat: S. Leonis litteras ad Imperatores prædecessores, & ad Chalcedonenses Patres diligenter perlegat, si de Sacramento Incarnationis Dominicæ velit approbe edoceri: illis proinde quempiam obluſtari non permittat: ac postremo Alexandrinam Ecclesiam, pervasore expulso, legitimo suo reddat Antistiti. Secundam ordine 5 ad Acacium Constantinopolit., a quo per Diaconum Epiphanium rerum ab Eutychianis turbatarum

rum fuerat certior factus, deque modo subveniendi Ecclesiæ rebus afflictissimis consultus, qua eundem Apostolicæ Sedis legatione adauget, excitat, exstimulatque, tum ut conatu omni apud Imperatorem contendat pro Ecclesiæ Alexandrinæ schismate extinguendo, expellendo Æluro, & Salophaciolo redintegrando: tum ut pro virili portione se conferat, & impendat, ut impediatur Synodi indictio, quam hæretici in optatis habebant, ideo quod ingens piaculum esset S. Leonis dogmaticas litteras vel leuem in dubitationem adducere. Tertiam ordine 7. ad Clericos, & Archim. Constantinopolit. Eccles. eosdem admonens, & adhortans, ut pro fide viriliter agerent, neque ad Ælurum, ejusque partiaros communionem accederent. Quartam ordine 8. ad Zenonem Imperat., qua gratulatus eidem restitutum Imperium hortatur, ut pro Dei Ecclesia strenue laborans Alexandrinam a pervasore liberatam suo legitimo Præsuli restituat, ac definitis a S. Leone, & Synodo Chalcedonensi nequidem apicem detrahi partiatur. S. Simplicio totum ex sententia, votoque successit: ab illis partes, quas imposuerat, ad amissum sunt adimpletæ: atque Ælurus in ordinem redactus, rebus suis desperans mortem sibi veneno conscivit. Eo quidem extincto Petrum Moggum, alterum schismatis præcipuum incentorem, Eutylianæque propugnatores hæreseos, in Ecclesiam Alexandrinam hæretici intrudere conati sunt: at is a Zenone extemplo in exilium ejectus est, ac Salophaciolo confirmata sedes. De quibus perinde certiolem Pontificem facere sollicitus fuit Acacius; ad quem, non secus atque ad Imperatorem rescribens S. Simplicius epist. 9, & 10. res præclare gestas est gratulatus, ac Salophaciolo gradum confirmavit, quem absque molestia posthac retinuit usque ad annum 482, ut ex Liberato elicitur, aut 481, uti Theophanes scribit: utramque enim opinionem amplecti sinit Sollierius. Id ei unum vitio vertitur, quod proniori, indulgentiorique, quam par esset, animo se præbuerit erga hæreticos, adeoque ut Dioscori nequam post natos homines hominis nomen ad altare orthodoxos inter Episcopos recitari permiserit. Qua de ignavia postea a S. Simplicio veniam postulasse liquet ex Liberato in Brev. cap. 16, & epist. 11. S. Simplicii ad Acacium. Post ejusdem obitum Ecclesiæ

Alexandrinæ præfectus est Johannes Talaja vir germane orthodoxus, de quo paullo post, quum de schismate Acacii sermo institueretur.

Quo tempore Alexandrinam Ecclesiam turbabat Timotheus Ælurus, eodem parte altera Petrus Fullo cognomento Cnaphæus ejusdem furfuris homo, ac Theopaschitarum parens Antiochenam diro schismate divexabat: eidemque non Episcopus, sed ceu cruentissimus inuasor, ac prædo immanissimus incubabat. Leonis quidem Augusti cura anno 471. in Synodo Antiochena, gradu detrusus, inque exilium fuerat deturbatus; sed anno 476. Basilisci Tyranni gratia regressus turbare cæperat denuo: donec secundo, rerum summa recuperante Zenone, anno 477. expulsus est. Sequenti anno Synodis tum Romæ a S. Simplicio, tum istius jussu Constantinopoli ab Acacio celebratis, auctorem se dedit S. Simplicius legis editæ de Æluro ab Alexandria, & Fullone ab Antiochena dejiendis nedum, sed etiam Paulo ab Ephesina, & ab Antiochena, in quam sponte insluerat sua, Johanne Apameno, omnibusque ad unum, qui ab illis, aut ab his fuissent illicite ordinati, eadem lege ejiciendis, sicuti liquet ex S. Simplicio in epist. 3, & 4. ad Petrum Fullonem, & 5. ad Zenonem; (quas S. Felici III. perperam attributas, S. Simplicio restituit Pagius, & contra Valesium pseudo-epigraphis adconsentem vindicat in Crit. ad ann. 478.n.5. & seqq.); in epist. 14. ad Zenonem, & 15. ad Acacium, quas publici juris fecit Holstenius: cui sententiæ in Synodo Romana latæ executionem, in adjutorium Imperatore advocato, demandatam a S. Simplicio testes accedunt liquidi S. Felix III. in epist. Synodica ad Clericos, & Monachos Orient., & S. Gelasius in epist. 13. ad Dardaniæ Episcop. *Sola*, de hæreticis illis loquens, *Sedis Apostolicæ sunt auctoritate dejecti*. Igitur in Fullonis dejecti locum suffectus est anno 478. Stephanus dictus senior, huic vero homonymus alter successit dictus inde Stephanus Junior. Alterutrum, dum sacram ageret Synaxim, a concitata turba crudelissime trucidatum inter Eruditos convenit: non convenit autem utri Martyris isthæ laus sit tribuenda: Seniori tribuendam communior præfert opinio, cui utroque pollice subscribunt Tillemontius tom. 16. in Acacio,

cio, Henschenius ad diem 11. Martii in S. Simplicio, & 25. April. in S. Stephano, ac Sollerius in hist. Chronolog. Patriarch. Antioch. §. 48. pag. 397, & seqq. edit. Ven. 1751., S. Simplicii potissimum suffulti auctoritate in epist. 14. ad Zenonem, & 15. ad Acacium: tribuendam vero Juniori contendit Pagius in Crit. ad annum 482. n. 2, & seqq., quo loci videndæ ipsius conjecturæ, quas evertere loco indic. Sollerius enititur. Lis etiam altera intercedit tum de annis, quibus Episcopatu defuncti uterque, tum de loco, quo in Episcopos fuerint ordinati Stephanus Junior, ac ipsius successor Calendio. Nam Seniori annum 1, Juniori 3. tribuunt, qui priori adhærent opinioni: Pagius, qui alteram induit, e converso Juniori 1., Seniori 3. attribuit. Junio rem item, ac Calendionem, utrumque nempe, ab Acacio Constantinopoli inauguratos autumat Valeſius in adnot. ad lib. 2. Theodori lector., ad & lib. 3. Evagrii cap. 16. Neutrum Constantinopoli ab Acacio consecratum existimat Tillemontius not. 14. in Acacium: Calendionem demum Constantinopoli revera ab Acacio dignitate adauctum, non item Stephanum Juniorem pugnat Pagius n. 10, & seqq. Neque his finit jurgium: Pagius siquidem putat cum Valeſio non alterum a S. Simplicio in epist. 16. ad Acacium reatum in exordio Episcopatus Calendionis notatum, ac reprehensum, nisi quia in ejus ordinatione violati fuissent Nicæni Canones, caventes ne alibi, quam Antiochiæ; & quidem ab Orientali Synodo ordinetur; ideoque Constantinopoli fuisse Calendionem ordinatum concludit; infractorum proinde Canonum hac vice factam veniam, rogante Zenone, rationemque texente urgentis necessitatis, ne videlicet turbis electio impediretur, adjecta lege tamen, ne imposterum id facti in exemplum traheretur. Contra Sollerius contendit cum Tillemontio ex eo loci non alium extundi reatum, nisi quod serius, quam par fuisset, de inito Episcopatu Antiocheno certio rem Pontificem Calendio fecisset; quam dilationem veram culpam fuisse, dignamque reprehensione notat, quam tamen facile Pontifex remisit, quum causas moræ in officio reddendo tam diuturnæ legitimas fuisse, dignasque veniam accepit. Sed hæc ad illos. In confesso illud est, eo in negotio §. Simplicium exertam supra Orientis Synodos, ac Patriarchas

ostendisse potestatem ; cui Calendio necessitate demittendi se se incumbenti se contemperans Synodo collecta , ac Synodica exinde ad S. Simplicium exarata , eidem tum fidei suæ rationem accuratam exposuit ; tum ut loco manere per eum liceret , expostulavit , precibus ejusdem adjuvantibus , simulque adjungentibus cum Episcopis , tum Imperatore . Jam ad schisma Acacii exinde enatum transeat oratio .

Ergo Sæculo eodem V. Acacius is ipse , qui paullo antea pro virili portione pro fide Concilii Chalcedonenſis steterat , in faciem Basilisco Tyranno , ac Petro Moggo restiterat , infimeque in Romani Pontificis obedientiam totum semet transcripserat , ira , livore , & invidia tabescens , ingentique præ ambitionis æstu infaniens , nec aliunde incensus , nisi quia Johannes Talaja Alexandrinæ præfectus Ecclesiæ , Synodicas ex more de sua ordinatione sibi dandi officio defuisset ; ideo animo acerbissime commotus nihil neglexit , quo Orbem contra eum omnem concitaret ; in id maxime incumbens , ut Zenonis indignationem in eumdem exasperaret . Ei ergo auctor initio fuit , ut Johanne loco exturbato , Petrum Moggum in eumdem reduceret ; dolo quin etiam , fraudeque satageret , ut Johanni Romanum Pontificem insensum faceret : quod quum ei ex sententia non successisset , resistente S. Simplicio , institit , animumque indidit , ut Simplicii spreto rescripto , suam pro summa valere præciperet voluntatem . Eodem æstu dein excandescens in Calendionem , nec aliam ob causam , nisi quam indicat Liberatus Brev. cap. 18 , quia a S. Felicis P. M. , & Johannis Talajæ communione abscedere ipso adhortante detrectasset , germane orthodoxum præferret animum , atque ab Henotico Zenonis prorsus alienum , amoveri eumdem curavit , ac restitui in locum Cnaphæum . Ad cumulum scelerum completum Zenoni condendi Henotici auctorem se addidit , utque Episcopos omnes ad consensum eidem exhibendum adigeret . Exinde vero exortum est schisma Acephalorum : quum enim ex Henotico integra Concilio Chalcedonenſi maneret auctoritas , ægre ferentes Eutychiani , quod Petrus Moggus Henotico subscribens Concilio Chalcedonenſi suffragaretur , ejus communione ejurata , sui juris esse maluerunt . Acephalorum autem , quibus Ale-

xandrina, quemadmodum Antiochena, Ecclesia abundabat, deinde inauguratus Dux est Severus, statim atque Flaviano Antiocheno deturbato, ipsius locum insilire per Anastasium Imper. eidem licuit. Legendi Liberatus Brev. cap. 16; & seqq.; Theophanes in Chronog. ad annum 512, & seqq.; Leoncius lib. de Sectis aët. 5.; Evagrius lib. 3. cap. 13, & seqq.; Nicephorus lib. 16. cap. 13; Auctor Brevic. hist. Eutyck.; Baronius, Valesius, Pagi-
gius, Natalis &c.

Tantum facinorum conscius factus S. Simplicius, atque a Johanne Talaja Romam profecto appellatione pulsatus, ac persuasus, ut in sui gratiam contra pervasorem ad Acacium scriberet, scripsit semel, ac secundo: at neque monitis, neque mandatis, neque minis quidpiam promovit apud pertinacissimum hominem, præfracte reponentem Johannis nihil sua interesset; jussu vero Imperatoris cum Petro Moggo societatem pepigisse. Qui in ejus Cathedram suffectus est, S. Felix III. in eandem curam ingressus neque Legatis, neque litteris pepercit, ut, si tandem placeret superis, Acacium ad frugem inflecteret, sin autem inflexum frangeret: Roma Constantinopolim Apocrysiarios commeari; Constantinopoli Romam Acacium transire jussit, rationem redditurum eorum, quæ ipsi a Johanne objicerentur: at illi qua minis, qua muneribus subacti turpissime prævaricati Acacii communionem se polluerunt: hic vero siquidem pertinacem animum superbæ infixisset, inde divelli nec blandis, nec asperis passus est unquam, in proposito superbiendi perstans, & obdurans. Quare Pontifex semel, ac bis in Synodis anno 484, & anno 485. Romæ habitis, uti recte a Valesio, & Pagio distinctæ sunt, utroque Sacerdotii dignitate abdicavit, & a christianis sacris absceidit: datisque litteris gravissimis Imperatorem, Episcopos, Clericos, Monachos excitavit, incitavit, incenditque, ut pro fidei, Ecclesiæ, Dei que causâ fortiter starent, adversaque fronte hæreticis in faciem resisterent; nec frangi promissis, nec inflecti terroribus paterentur, sed fixo in recto pede, quin ad spes diversas spectarent, perferrent, starent, persisterent. Parum pro opere profecit apud Acacium Pontifex, quin potius eo furoris, ac dementiæ insanissimæ abreptus est, ut ipsius Pontificis nomen e
sacro

sacro eraderet albo, non amplius sacra inter Missarum solemnia ad altare recitandum; itaque Constantinopolitanæ Ecclesiæ cum Romana communionem abrumperet, in omnes per Orientem Episcopos, qui Romanæ Ecclesiæ communionem retinerent, debaccharetur atrocissime, & deserviret; suisque iis Sedibus disturbatis pessimos quosque prædones subrogaret: quod ipsum a Petro Moggo, & Petro Cnaphæo præstitum tradunt Liberatus, & Evagrius.

Acacio in schismate anno 489, uti contra Baronium ad præcedentem annum ipsius obitum retrahentem ostendunt Pagius, & Sollerius, satis infelicissimis functo successus est Fraitas, sive Flavitas, ut eum vocat Nicephorus, vocatus aliter a Victore Tunnon. Flavianus, & a Theophane Fravitas, qui quidem ex tempore ad S. Felicem III. P. M. litteras de sua ordinatione, & orthodoxia dedit, fidei zelo, unionisque amore refertas, gradumque sibi confirmari rogans: quia tamen juxta græcam *Παροικία* eodem ore calidum, & frigidum efflabat, nec a Petri Moggi communionem discedere, nec Acacii nomen e diptychis sacris deleri sustinens, Pontificis communionem non promeruit, uti liquet ex epist. 13. ad eundem. Euphemius, quem anno 490. Fra- vitas excepit, equidem a Petri Moggi communionem recessit, S. Felicis Papæ nomen in Ecclesiasticas tabulas restituit, quin exarata Synodica tum ad eundem, tum ad ejusdem successorem S. Gelasium, animum erga Apostolicam Sedem egregie affectum exposuit, communionis beneficio cohonestari, gradumque confirmari exposcens: verum quia vano timore retentus Acacii nomen in diptychis retineri descriptum permisit, hoc dignus honore a Pontificibus habuit, ut ad eundem S. Gelasius epist. 1. edit. Hard. rescripsit. In eadem vestigia ingressus Macedonius anno 496. in locum Euphemii ab Anastasio Imperat. in exilium pulsus subrogatus, (qui & ipse anno 511. vi. & fraude oppressus eandem exilii pœnam tulit, ob eandemque causam, qua Euphemius fidei egregium pugilem egerat, ubi mortem uterque appetiit), Macedonius, inquam, quamvis hæreticos odio summo, summo retro honoris loco Romanam Ecclesiam haberet, & ad ejusdem consortium summis adspiraret votis, quia tamen Acacii nomen

in albo sacro retinuit, optime in Ecclesiæ castris non promeruit . Quamquam Natalis hist. Eccles. ad Sæcul.V. par. 2. differt. 20 , Pagius ad annum 519. num.3, & seqq., & Cuperus in hist. Chronolog. Patriarch. Constantinopolit. parergo 4, observant hæc haud obstitisse, quominus in communione Romanæ Ecclesiæ ob-
 isse Euphemius, & Macedonius existimentur : quatenus nempe fas est putare ambos istos Præsules, aut errore facti deceptos non tam grave delictum reputasse Acacii nomen, quadam œcono-
 miæ prudentis specie, prout ipsis videbatur, a diptychis non ab-
 radere ; aut in exilio positos ultricem Dei manum agnoscentes, delictum inobedientiæ suæ, aliasque, si quas incurrissent, macu-
 las poenitentiae lacrymis expiasse . Neque id fas dumtaxat est putare, sed imo putandi pretium fecit postmodum S. Hormisdas, qui de Macedonio exule ad suam revocando sedem animo sollici-
 tudinem induit, eumque demum, ac Euphemium in diptychis post obitum relinqui Epiphaniò permittit : permisisset ne vero, quin pugnaret cum S. Gelasio, qui in epist. ad Dardaniæ Episco-
 pos diserte scripserat Acacii nomen, ideo quod extra communio-
 nem Ecclesiæ obliisset, in albo sacro relinqui nequire ? Macedo-
 nio amoto, inque exilium amandato, e vestigio anno 511. jussu Anastasii Imperatoris ejus in locum insiluit Timotheus Concilii Chalcedonen-
 sis hostis, vitæ impurissimæ homo, ideoque apud Theophanem in Chronogr. pag.133. vulgo denominatus *χρῆλον*, ac *Λυτροβουλην* ; atque hæresis Theopaschitarum obstinatissimus defensor : cui anno 518, juxta verisimiliorem Cuperi Chronolo-
 giam, morte repentina de medio sublato, populi conatu potius, quam Anastasii Imper. permissu, subrogatus est Johannes cogno-
 mento Cappadox fidei orthodoxæ egregius cultor. Qui post S. Ge-
 lasium Ecclesiæ clavum tenuere Pontifices, S. Anastasius II. ipso Pontificatus initio nihil omisit, quo cognominem Anastasium, Imper. ad meliorem mentem revocaret, legatis, litterisque obse-
 crans, & obtestans, ut aliquando tandem Apostolicæ Sedi aus-
 cultaret, & Acacii nomen e sacro albo abraderet : S. Symmachus etiam statim, ac accepit motam in Macedonium persecutionem in ceteros catholicæ fidei professores fuisse propagatam, epistola, quæ est ordine 9, omnes, qui in Oriente Romanæ Ecclesiæ com-
 mu-

munionem colerent, & retinerent, adhortatus est, & admonuit pro fide fortiter pugnare, animoque paratos esse pro eadem vitam cum sanguine profundere. Hactenus de statu Ecclesiæ Constantinopolitanæ usque ad S. Hormisdam.

In Ecclesiis Alexandrina, Antiochena, & Hierosolymitana non meliori res loco erant sacræ. In Alexandrina Petro Moggo successerat Athanasius, a quo decessoris sui nomen sacris diptychis est adscriptum, testibus Leontio act. 5, & Liberato cap. 18. His nihilo melior anno 497. Johannes, Liberato Mela, Theophani Hemula: anno 505. Johannes, Liberato Machiota, Theophani Nicæota longe illis audacior: subingressus est deinde anno 517. Dioscorus junior, sed senioris haud dispar: isti subrogatus anno 520. Timotheus hoc nomine tertius, modo Corrupticulis, modo Incorrupticulis, levissimi ingenii homo, adhærens, ut habent Liberatus, & Leontius. Eandem Ecclesiam tenuere tandem Theodosius vicissim, & Gajanus usque ad annum 567, ad triennium vero contentione illa, & vicissitudine alternante, favore mox Theodoræ Augustæ Theodosio prævalente, mox Clero, Populoque adjuvante, a Gajano suppeditato: at inter eos non una de loco, altera inerat de hæresi etiam discordia: nam Theodosius Corrupticolarum, quibus ortum dederat Severus, partes sustinebat: a Gajano vero Incorrupticolarum, quos Johannes Halicarnassæus instituerat, factio suffulciebatur. Ita non uno schismate Alexandrina discindebatur Ecclesia. Equidem in eadem Ecclesia interea orthodoxis proprios non defuisse Patriarchas veri cum Sollerio puto simillimum, nec Pagio assentio perneganti: nam eodem tempore, quo Eutychianis præerat Athanasius, sacris orthodoxorum præfectum Esajam fuisse tradit Liberatus cap. 18; dumque Timotheus III. eandem Ecclesiam tenebat, ab orthodoxis electum, sive a Justino Schismaticis objectum Asterium hominem germane catholicum ex actis S. Arethæ Martyris deducit Cuperus §. 32. n. 338; unde præsumere valde proclive est alios pariter orthodoxis fuisse orthodoxos fuisse: quos tamen fatendum, prævalentibus hæreticis, impares rebus sacris refarciendis evasisse. Etsi etiam Clerus Alexandrinus, quum accepisset Legatos a S. Anastasio II. Constantinopolim missos Eccle-

siis

sis pacem reconciliaturos, Apocrisarios suos Constantinopolim de pace acturos miserit : quia tamen hinc de Concilio Chalcidonensi, & S. Leonis litteris ne quidem verbum haberi, illinc Dioscōri, Timothei, ac Petri nefandæ famæ, ac nominibus parcitum iri volebat, eaque in sacro albo retineri, & inter sacra ad altare recitari, indignus habitus est, qui Romanæ Ecclesiæ communionis beneficio, & honore cohonestaretur.

Ecclesiæ Antiochenæ eadem ferme infelix, tristisque conditio. Petro Fulloni, de quo fuse Valesius in observ. ad Evagrium lib. 1. cap. 3., & seq., morte pessima extincto anno 488. substitutus est Palladius decessori suo haud dissimilis, testibus Evagrio lib. 3. cap. 32; Cyrillo Monacho in vita S. Sabbæ apud Surium die 5. Decemb., & S. Johanne Damasc. lib. 3. de Imag. apud Valesium in fragm. Theodori Lect. pag. 581. Ab anno 499. intercessit quidem S. Flavianus hoc nomine secundus, sed anno 512. in exilium ejectus locum dare coactus est Severo Acephalorum duci, qui & Corrupticolis orium fecit, plurimi genus aliis flagitiis infamis, quorum speciem ingestum in libello supplici ad S. Hormisdanum a Monachis secundæ Syriæ legendum extat apud Harduinum 10. 2. pag. 1031. Hæc rerum divinarum, humanarumque perturbatio Ecclesiam Hierosolymitanam etiam pervasit. Jampridem in Juvenalis locum insiluerat Theodosius homo Nestoriana labe infectus; sed hic paullo post Marciani Imperatoris jussu pulsus in exilium legitimo Patriarchæ locum reliquit. Juvenalem excepit Anastasius anno 458; qui, (si Evagrio lib. 3. cap. 5. fidem habeas, nam calumniatum hoc loci contendit Baronius), hæresis suspicione haud leviter laboravit: sub eo tamen a Gerontio (quem a schismaticis Patriarchæ nomine sibi præfectum nonnulli putant, verius alii loco Archimandritæ præpositum), turbas fuisse commotas, ac fidei indictum bellum liquet ex Cyrillo Monacho in vita S. Euthymii. Anastasii Cathedram obtinuit subinde ab anno 479. ad 486. Martyrius, cui ab Evagrio impactam calumniam de societate sacrorum inita cum Petro Moggo dispungunt Baronius ad ann. 485, & Papebrochius in Chronolog. Episcop. Hierosolym. §. 46. Successit Salustius, cum quo a S. Felice III. P. M. communionem abruptam fuisse, ideo quod Zenonis Henotico syngrapham

Part II.

D d d

adje-

adjecisset, refert Nicephorus lib. 17. cap. 23; sed eum postea in gratiam Pontificis regressum non incongrue arguit Papebrochius ex Cyrillo in vita S. Sabbæ. In Salustii vacantem Sedem anno 493. evectus est Elias, in quem, ideo quod Synodicis suis hæresis⁹ referatissimis adquiescere renuisset, concitatus indignatione, superbia, invidiaque Severus, Imperatorem Anastasium in ipsum pariter accendit, adeoque, ut Eliam e sede sua militari manu dejiceret, exilioque damnaret; in ejusdem locum anno 513. suffecto Johanne hujusce nominis tertio Eutychianis partibus addictissimo; a quibus postea tamen S. Sabbæ opera abductus est. Isto itaque in statu Orientalium Ecclesiarum res sacræ non tam jacebant, quam in deterius ruebant.

Hiscæ igitur malis in dies vires a schismate, & hæresi majores accipientibus validiori modo ut occurreret S. Hormisdas, semel, ac bis, scilicet anno 514, & 515. Legatis, litterisque, ab 11. usque ad 17. de Ecclesiastica unitate resarcienda, & restauranda tum apud Anastasium, tum apud Ecclesiarum Episcopos enixe egit admonens, & adhortans orthodoxos quidem ut fortes in fide starent, extorres vero, ut ad frugem bonam regrederentur: initio tamen irritò conatu omni: etsi enim animum non admodum invitum prætenderent ad subscribendas pacis conditiones, qua spectabant parte Concilium Chalcedonense, ac S. Leonis litteras; qua parte tamen urgebant de Acacii nomine e diptychis abradendo, aures nequidem accommodare volebant, in proposito, ac pertinacia fixi adeo, inflexique erant. Donec, Deo tot malorum misereante, Anastasio e vivis anno 518. sublato, ac Justino ad culmen Imperii evecto, Schismaticis ab illo meliora sunt inspirata. Serio itaque, ac sincere de schismate abolendo, & cum Romana Ecclesia reconcilianda Orientali ab Orientalibus cogitatum est, agique cœptum: hinc S. Hormisdas urgente pro viribus; illinc Justino partes optimas promovente. A Justino, & Johanne Cappadoce Legatis, litterisque receptis, reciproce Legatos, litterasque anno 519. remisit cum libello fidei, cui calculum apponere suum Orientales omnes deberent, qui ad Romanæ Ecclesiæ unitatem redire revera desiderarent: quo in libello inter alia illud erat præscriptum, expressumque, ut
S. Leo-

S. Leonis litteris præberetur assensus, & in Acacium pronunciaretur anathema . Libello fidei a Legatis oblato , (cui jampridem , anno videlicet 515. Sacramento se obstrinxisse Dardanos , & Illyricos ex epist. S. Hormisdæ hoc anno data , in qua de obedientia sibi a Dardanis , & Illyricis reddita loquitur , Pagius ad annum 518. n. 10. deducit) , ultro citroque subscripsere Johannes , ceterique Orientales Episcopi , ejusque rei testes ut essent , ex tempore litteras ad eundem S. Hormisdam exaravit . Istis itaque conditionibus Romanam inter , & Constantinopolitanam restituta concordia est , quam eidem Johanni epistola 7. edit. Sirmondi gratulatus legitur S. Avitus Vienn. Johanni isti Cappadoci crimini vertunt Pagius ad annum 520. n. 5., & Bandurus tom. 2. Imper. Orient. pag. 895., quod Patriarchæ Oecumenici nomen primus omnium affectaverit . Thomassinus vet. , & novæ discipl. par. 1. lib. 1. cap. 11. hunc in eo titulum a Romanis Pontificibus tolleratum , aut potius dissimulatum putat . Baronius vero ad annum 518. n. 14., & Sollerius hanc ab illo amoveni labem , totamque in posteriores Græcos consistam de hac usurpatione imposturam refundunt .

In Constantinopolitana Ecclesia compositam pacem turbavit paullo post Anthimus Eutychianus hypocrita anno 535. in Epiphaniæ locum intrusus : sed paucos post menses a S. Agapeto P. M. Sacerdotio , & Sede abdicatus est : non secus atque a Justino expulsus Johannes Scholasticus , qui in locum S. Eutychii exulis insiluerat , ac Justiniano in Aphthartodocianam hæresim lapsio applauserat , turbandi locum non habuit . Turbavit etiam nonnihil controversia Scythas Monachos inter , & Acæmetas excitata : sed ea brevi a Johanne II. est reconciliata . Ambitione sua , qua ad Patriarchæ universalis titulum vehementer adspirabant , turbarent iterum anno 583. Johannes Jejinator , & anno 595. Cyriacus : at eorum ambitu represso cum a Pelagio II., tum a S. Gregorio M. , cujus legendæ inter alias epistolæ 38 , & 39 lib. 4; 28 , 30 , & 31. lib. 6; ac 69. lib. 7. ita reparata pax est , quæ integra permansit usque ad annum 610. ad Sergium scilicet , a quo , atque successoribus Pyrrho , Paulo , & Petro Monothelitarum primipilis interrupta est , & perturbata . Restituta vero anno 667. sub

Thoma II., de cujus Synodica ad S. Vitalianum Pontificem, non secus atque ab ejusdem successoribus Johanne, & Constantino, legenda allocutio Georgii Biblioth. in Synodo VI. aët. 12. apud Harduinum tom. 3. pag. 1606., ex qua liquido adparet non recte Baronium Thomæ hujus orthodoxiam inficiatum ivisse; rursus anno 676. a Theodoro Monothelita altero turbata est; sed duos post annos ad pacem rediit sub S. Gregorio, qui hoc nomine primus Theodoro expulso eidem præfuit Ecclesiæ. Et si vero anno 683. Sedem recuperaverit Theodorus, experimento edoctus, a rebus moliendis novis caute abstinuit, ideo quod ab hæresi Monothelitica sincere decessisset, uti conjiciunt combefsius, & Pagius, aut fluxæ fidei homo hæresim illam dissimulare e re sua duceret, ut autumat Baronius, eundem accusans de Synodi VI. aëtis depravatis: a qua tamen labe illum abstergunt Garnerius in dissert. ad lib. Diurn., Pagius ad annum 682. num. 7, Sollerius in Patriarch. Constantinopolit. §. 43. seq. &c. Denique sub Anastasio Iconoclasta ab anno 730. ad 857. mox ingentibus divexari tempestatibus, mox ad pristinam regredi tranquillitatem visa est, alternantibus vicibus, prout præerant qua Iconomachi Constantinus II, Nicetas, Theodotus Cassiteras dictus, Antonius cognomento Byrsodepsas, & Johannes VII, sive Jannes: qua orthodoxi SS. Paulus IV, Tarasius, Nicephorus, Methodius, & Ignatius, sub quo a Photio magnum illud suscitatum est schisma, de quo paulo post.

Ut eadem vero communio cum Romana Ecclesiæ Alexandrinæ etiam redderetur, etsi nihil intentatum reliquisset S. Hormisdas fas sit præsumere, quin etiam, ut Pontificis votis faceret satis, de Justiniani religione integerrima putare id ipsum sit primum, ideoque probabilis evadat cum Renaudotii assertio, qua, tom. 1. Liturg. Orient. pag. 363, & seqq. ait a Dioscori primi tempore non defuisse orthodoxis, sive Melchitis propriis Alexandrinæ Patriarcha, quales Esaiæ successores veri etiam similiter conjicit Sollerius, (quamquam viro Doctiss. non assentiam, qua parte ait nec defuisse unquam, qui eodem Patriarchæ nomine Jacobitis præfesset), ex certis attamen litterarum demandatis documentis constat aliquanto serius, idest sub Justiniano, verisimillime ipsi stimulos adjiciente Vigilio, Alexandrinæ Ecclesiæ optatam restitutam pacem.

pacem. Itaque a Justiniano Theodosio in exilium ejectione, subrogatus est anno 541. Paulus vir egregie catholicus, quem Constantinopoli Pelagio Vigili Papæ Apocrisario præfente ordinatum a Menna refert Liberatus cap. 20, qui cap. 23. Pauli depositionis, ac deportationis in exilium causam non in dubitationem de ejusdem orthodoxia, uti Theophanes ad ann. 541., sed in sinistram cædis suspensionem a Paulo patratæ refundit. Paulum excepit Zoilus eodem anno, qui tria Capitula damnare detrectans, annos 52. loco etiam excedere coactus est, ac cedere Apollinario, a quo incredibili calumnia Jacobitas ad ducentos mille interfectos mentitur historia Coptica apud Kircherum. Qui post successerunt Petrus IV. hoc indignus nomine, Damianus, Anastasius, Andronicus, & Benjamin, Jacobitis equidem studuerunt, sed penes eos vix quidpiam potestatis in rebus sacris publicis erat, (siquæ fuit vero ab Heraclio Imper. fuit extorta a Persarum incurfione metuente), earum summam tenentibus, qui legitima successione locum occuparunt Johannes anno 569; S. Eulogius anno 577; Theodorus Scribo anno 604; S. Johannes Eleemosynarius 606; & Georgius vitæ S. Chrysostomi scriptor ann. 616; qui demum vita defunctus anno 630. Monothelitis Cyro, & Petro locum permisit: quos deinde exceperunt Jacobitæ, horum partes adjuvantibus Saracenis Ægypto potitis: sub quo tempore; ac deinceps, etsi non defuerint Patriarchæ Melchitæ, sive orthodoxi, prævalentibus tamen Jacobitis, angustiores intra terminos eorumdem auctoritas restricta erat. Adisus, qui de his copiose agunt, Johannem Michaelem Vanslebium in hist. Eccl. Alex., Abrahamum Ecchellensem in Chron. Orient., Josephum Simonium Assemanum in Bibl. Orient.; Johannem Bapt. Sollerium in hist. Chronolog. Patriarch. Alexandr., Eusebium Renaudotium in hist. eorumdem Patriarch.; Michaellem Lequiennum in Orient. Christ. &c.

Redierat antehac ad Romanæ unitatem Ecclesia Antiochena. Antecedenti enim anno 518, aut eodem 519. obnixè a Germano, & Johanne Constantinopolit. Episcopis obsecratus S. Hormisdas, uti liquet ex ipsorum suggestione descripta a Labbæo tom. 4 pag. 1488, Legatis suis operam pariter commendaverat de Antiochena Ecclesia ad pacis consilia revocanda: qua quidem
pro-

provincia multos post exantlato labores egregie illos perfundos adparet tum ex suggestione a Dioscoro Diacono, tum ex altera a Germano, & Johanne Episcopis, Felice, & Dioscoro Diaconis, & Blando Presbytero ad S. Hormisdam Constantinopoli directa, apud Labbæum pag. 1512, & seqq. Quomodo pax fuerit perfecta ibidem legitur, idest pulso Severo, ac Paulo II. suscepto germane orthodoxo. Quæ pax ut feliciter perficeretur, firmiorque perfecta consisteret, idem Pontifex Epiphanio, qui Johanni Cappadoci successerat, ideo sua Vicaria potestate eidem facta, spartam pariter imposuit. Vigilium posthac sollicitum se præbuisse ad eliminandum procul ab eadem Ecclesia periculum omne schismatis patet ex epist. ad Mennam, qua latam ab eo sententiam in Severi, & Petri Apameni sectatores confirmat: de qua adeundus Doctiss. Norisius in dissert. de Synodo V. cap. 1. Itaque quamvis pacem turbare denuo Paulus in deterius mutatus, ac Paulo susceptus anno 521, eodemque nihilo dignior, Euphrasius, nonnullique alii a Jacobitis sibi successive impositi, moliti sint, nec destiterint, in confesso est tamen ab Ephræmio, idest ab anno 527, ac deinceps summam rerum sacrarum administrantibus Patriarchis orthodoxis, Ecclesiam Antiochenam in unitate cum Romana, mansisse integram usque ad annum 610, ant 629, idest ad Athanasium, sub quo prævalere Monothelitæ coeperunt; ac postquam occupata a Barbaris, barbæreque oppressa Antiochia, rerum divinarum, humanarumque grassante ignorantia, hæreticis cujuslibet genus locum fecit: de quibus adeundi Afsemanus, Lequienius, Sollerius &c.

Rediit denique ad Romanæ societatem Ecclesia Hierosolymitana sub Johanne III. hujus nominis, qui etsi in locum Eliæ ab Eutychianis fuisset susceptus, ad meliorem tamen frugem se recepitse sit manifestum ex Synodica ab se, & ab Synodo sub se habita anno 518. exarata ad Johannem Constantinopolit., qua ob damnatum Severum ei gratulatur, eamque damnationem suo comprobatur calculo, quæ prostat act. 5. Synodi Constantinopolit. sub Menna legenda apud Harduinum tom. 2. pag. 1342; atque ex libello supplicis ad Justinum Augustum ibidem pag. 1026; quinimo insigni adeo pro catholica fide zelo Johannes flagravit, ut pro-

promeritus sit, qui obnixis precibus a Justino in gratiam S. Hormisdæ reduceretur. Qui ei loco successit anno 524. Petrus nomine, principio quidem Origenistis paullo faciliorem se præbuit, quin eadem facilitate nimia suum præbuit assensum, ut anno 535. Anthimus e Trapezuntina ad Constantinopolitanam transferretur Ecclesiam, ut propterea a S. Agapeto per epistolam fuerit redargutus: eidem præterea culpæ vertit Facundus Hermian., quod edicto Justiniani adversus tria Capitula subscripserit. Nihiloscilicet Petrum resipuisse, sententiæ a Menna contra Capitula quædam ex Origene excerpta prolatae subscripserit, æque ac sententiæ depositionis prolatae adversus Anthimum, patescit ex actis Synodi Hierosolym. sub eodem habitæ anno 536. apud Harduinum tom. 2. pag. 1410, & seqq; quin etiam verisimillimum Papebrochio visum est Petrum æque, ac Patriarchas alios Mennam, Zoilum, & Ephræmium, ubi Vigilius Papæ adversam edicto illi sententiam intellexit, præ Imperatoria longe majori Pontificiæ obedire in pretio habuisse. Pacem turbare paullo post Marcarius Petri successor, Origenis personæ, errorumque defensor, & assertor, ausus, propterea anno 544. abdicatus Eustochium excepit: donec anno 556. damnatis Origene, Didymo, & Evagrius suæ, ejecto Eustochio, restitutus est sedi. Exinde in Ecclesia Hierosolymitana fides pura, & cum Romana conjunctio integra mansit usque ad annum 637, usque ad Sophronium videlicet acerrimum illum hæresis Monotheliticæ insectatorem, sub quo capta Jerosolyma ab Humaro Saracenorum, sive Arabum duce res cum divinæ, tum humanæ susque deque ruentes pessum demum ivere. Quamquam eorum, qui sub hac rerum perturbatione, eidem Ecclesiæ præfuisse leguntur apud Papebrochium, in Catholica fide constantia, fidem neque fallat de communione cum Romana Ecclesia retenta, donec Latini anno 1097. Urbe potiti Latinos ritus sui homines præfecerunt. Atque jam satis, superque de Acacii schismate.

A Græca ad Latinam me ut modo reflectam, prout temporis pro lege mihi præstituti ratio deposcit, sævo, diroque de schismate, quo sæculo VI. a Romana Ecclesia Ravennatenis divulsa est, dicere statim initio sermo incideret: sed quia de illo
multa

multa jam me dixisse memini par. 1. tom. 1. art. 6. §. 2. pag. 588 ; & seqq., dictis ibidem nonnulla subtexere habeo satius . Atque quidem nefarii schismatis , quo vice plus simplici , elatoque supra modum supercilio de obedientia Romanis Pontificibus debita cum Pelagio II, S. Gregorio M. , S. Vitaliano , Adeodato , Dono , Constantino , Stephano II, S. Paulo I, Stephano III, Hadriano I, S. Nicolao I. &c. disceptarunt Johannes , Maurus , Reparatus , Felix , Sergius , Leo , Johannes &c. , istius schismatis , inquam , in causa fuit ambitio , qua ad Autocephalam Ravennates Episcopi adspirare cœperunt . Ambitionem hanc autem exinde afflatam observat Emin. Norisius in disert. ad Synodum V. cap. 10 , quod Ravennæ Honorius , & Valentinianus Imperatores , ac deinde Theodoricus , alique Gothorum Reges , ac denique Græcorum Exarchi Sedem defixissent . Jactatum est præterea ad S. Johannem Episcopum S. Petri Chrysologi prædecessorem datum a Valentiniano III. diploma , quo Urbs Archiepiscopali dignitate adaugebatur , Urbisq. Antistites perpetuo usu Pallii adornabantur . Exinde ergo erupta anza , & audacia , qua Ravennates Archiepiscopi nedum supra Mediolanensem , & Aquilejensem se efferrent , quod facile erat , Urbibus Aquileja ab Hunnis , & Mediolano a Langobardis excisis , sed imo quadam insanix specie , incredibilique superbia a Romano Pontifice obedientia se subducerent , ac de libertate contenderent . Atqui quod ad præsumptum diploma pertinet spurium illud , confictumque de industria ad hanc autocephalam confirmandam , persuaserant sibi Baronijs , Spondanus , Petrus de Marca , Bollandistæ , Bachinius &c. Etsi vero existimetur , verique haud absimile videatur curatum a Valentiniano , ut Ravennæ , quam post Romam , Italiæ Urbem principem esse voluerat , eoque ut nomine Archiepiscopus deinceps audirere mereretur , Episcopi duodecim Provinciarum Flaminix , & Æmilix submitterentur veluti Suffraganei , Pallii honorem attamen , aliaque privilegia Apostolicæ Sedi accepta retulisse Archiepiscopos Ravennates indubitatum sit ex S. Gregorio M. lib. 2. epist. 54. ad Johannem , & lib. 5. epist. 8. ad Marinianum ambos Ravennates Antistites . Quin etiam antehac Johanni Ravennati S. Simplicius P. M. in epist. ad eumdem

dem inscripta minitatus legitur ablaturum se privilegia Ravennati Ecclesiæ a Romana liberali manu largita, si illis deinceps eum abuti contingeret: quin insuper Agnellus ipse in S. Petro Chrysologo affirmat illum a Pontifice Romano Pallio fuisse insignitum. Quod argumento est sane evidenti illorum auctorem Valentinianum neutiquam esse adstruendum. Confer doctiss. Bacchinium in præfat. ad Agnellum de hoc præclare agentem. Veri igitur verisimilius sit ad rebellium augendam multitudinem, & audaciam contra Romanam Ecclesiam datum fuisse diploma illud a Constante Imperatore, homine, qui omnem in Romanos Pontifices quærebat invidiam: unde a S. Leone II. impetratum ab Imperatore Constantino Pogonato diploma alterum, quo datum olim a Constante pro Autocaphalia Ecclesiæ Ravennatis penitus aboleretur, referunt Anastasius in S. Leone II. P. M., & Agnellus ipse eodem schismate afflatus in vita Theodori Raven. Episcopi pag. 153.

Ne igitur nobilissima Ecclesia privilegiis, quibus cum a Summis Pontificibus, tum a laicis Principibus ad cumulum fuerat exornata, in Pontificum deinceps probum, sui que perniciem abuteretur, factum est, Supremi Numinis certe sapientissimo consilio, ut Exarchatus a Langobardis abstractus in Romanæ Ecclesiæ temporalia etiam jura transcriberetur, ut ita Cathedræ S. Petri indissolubili deinceps vinculo Ecclesia illa adhærere veluti adigeretur. At quid non humana excogitat ambitio, aggrediturque audacia! Dum Autocephalia poterat existimari penitus excisa, tum visa est superbior exsurgere, viresque invalescendi majores assumere: nam post donationem Pippini duo primi, qui unus post alterum Ravennati præfuerunt Ecclesiæ, Sergius, & Leo, quo impunius a Romani Pontificis obedientia deficerent, subjectioneque se eximerent, ipsum Exarchatus dominium sibi arrogare non dubitarunt: de Sergio id referente Agnello in Sergio cap. 4; de Leone id ipsum scribente Hadriano I. in tribus epistolis ad Carolum M., quæ in Cod. Carolino extant ordine 51, 52, & 54. Non de dominio exambito, sed de administratione dumtaxat exercita, nec absque indulgentia Pontificum, nec absque intelligentia Pippini, de iis dicta ab Agnello, & Hadriano accipi de-

Part. II.

Eccc

bere

bere jubet Doctiss. Bacchinius. Verum conjecturam, sive interpretationem hanc levem nullo exufflat negotio vir Cl. Cennius in dissert. ad Concil. Later. sub Stephano III. cap. 3, invictissime ostendens ex epistolis in Cod. Carol. 17. Pauli I. ad Pippinum, & 54. Hadriani ad Carolum M., sub Stephano II, Paulo I, Stephano III, & Hadriano I. a Magistratibus, sive Missis Roma a Pontifice Exarchatum fuisse administratum, non ejusdem administrationem illis Archiepiscopis demandatam. Ad hanc igitur amputandam radicibus ambitionem Stephanus II, ejusdemque successores Ravennates Antistites nedum procul arcuerunt a temporalis domini administratione, sed insuper S. Nicolaus I. altius falcem insigens spiritualibus prerogativis expoliavit. Hoc modo Romanæ mancipata Ravennatensis Ecclesia, tranquilla in obedientia mansit, donec anno 1072. Guibertus odio plusquam vatiniano in Pontifices non tam flagrans, quam furens Henrico IV. Imp., ut contra Alexandrum II. Cadolaum loco constitueret, auctorem se præbuit; & contra S. Gregorium VII., eundem a Sede, cujus ipse appetentissimus erat, amovendi causa, nefaria cuncta, quæ potuit, molitus est, quæ narrat Centius Camerarius in Codice Ms. Vaticano apud Baronium, quammaxime in schismatis facem insufflando, ac schismaticorum factioni, quo potiori valeret, favorem impendendo; usque dum voti, quo insaniebat, compos evaderet, videlicet ut in pseudo-Synodo Brixinensi legitimo Pontifice deposito, in ejus locum sub nomine Clementis III. insiliret, viceque flagitii repensâ Henricum ipse Imperatorem inauguraret. Quare Guibertus vice plus simplici sacerdotio, christianisque sacris interdictus est a S. Gregorio VII. in Synodis Romanis IV, VII, VIII, & IX. annis 1078, 1080, 1081, & 1083; a Victore III. in Beneventana anno 1087; ab Urbano II. in Romana anno 1089.; Beneventana, anno 1091; Placentina anno 1095, & Romana anno 1099, & a Paschali II, qui anno 1105, quinto idest anno a Guiberti infelici obitu, exhumari ipsius ossa, & in fluenta projici jussit, annoque sequenti in Synodo Guastallensi in vindictam nefandissimi Guiberti Ravennatem Ecclesiam Metropolitico jure spoliavit, atque Æniliam ab ejusdem jurisdictione exemit. Verumtamen quum vigente

gente schismate Burdini sub nomine Gregorii VIII. adversus Gelasium II. Ravennates una cum Gualtero Archiepiscopo Pontificis legitimi partes egregie adjuvissent, eaque de re Romanam Ecclesiam optime demeruissent, ejusdem rei gratia Gelasius Ravennatenſi Eccleſiæ priſtina jura Metropolitica in Æmiliam, quæ Paſchalis ademerat, anno 1118. dato ad Gualterum reſcripto legendo apud Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1942. reſtituit, eumque Pallio adauxit. Ab hoc tempore Romanæ indivulſe Ravennatenſis Eccleſia remanſit adjecta, nec ulterius de ſchismate cogitavit.

Schismate nec minus diro, nec minus diuturno a Romana divulſa conflagravit Eccleſia Aquilejenſis, quam ut ad unitatem revocarent, quot, quantosque non exanilarunt labores ſummi Pontifices a Vigilio uſque ad S. Sergium I, per intervalla circiter annorum 145, quot nempe ab anno 553. uſque ad 698. interfluxerunt? Cruentiffimi ſchiſmatis in cauſſa extitit celeberrima trium Capitulorum controverſia: qua in quinta Synodo deſinita, tribus Capitulis condemnatis, illi Synodo indignati Iſtriæ Epifcopi, ideo quod ab illa Chalcedonenſi inlatam injuriam errore decepti exiſtimarent, Paulino Aquilejenſi auctore Provinciali Synodo habita anno 553, veluti ex V. Beda lib. de 6. ætat. conjiciunt Baronius ad eundem annum n. 221, & ſeq., ac Norſius in diſſert. de Synodo V. cap. 9., aut 558., aut imo ſeq., ſicuti malunt Bollandus ad diem 8. Febr. in vita S. Honorati Mediol., & Pagius ad hunc ann. n. 9, in eam dato ſacramento itum. eſt ſententiam tria Capitula a Concilio Chalcedonenſi haud damnata ejusdem abſque enormi injuria damnari ab ullo nequire. Sa-tegit, ut Paulinum cum ſuffraganeis ad rectam frugem reduceret, Pelagius I., uti ex ipſius patet epiſt. 2. ad Epifcopos Iſtriæ, 3, 4, & 5. ad Narſem Patricium, & 6. ad Epifcopos Tuſciæ; ſed fruſtra ceſſit omnis conatus: adeo illi animo obſtinati erant, ut imo Romani Pontificis ejurata obedientia, uni deinceps Paulino obediendum ſibi ſtatuerint. Facile factum exinde exiſtimant Baronius, & Spondanus ſchiſmaticos loco Pontificis, a quo deſciverant, Paulinum delegiſſe in Patriarcham: eamque veriſſimam Aquilejenſis Patriarchatus originem eſſe conſentiunt No-

rifus cap. 10, & Thomassinus vet., & nov. discipl. par. 1. lib. 1. cap. 21. n. 5., quod postea nomen pacis bono ultro permiserint Romani Pontifices. Defunctis Paulino, & Probino ejus in Ecclesia, & schismate successore; devastata vero, & diruta a Langobardis Aquileja, Elias Archiepiscopus de transferenda Gradum Cathedra cogitavit, ac Pelagium II. P. M., ut hujusmodi translationem ratam haberet, rogavit. Annuit Pontifex in spem erectus fore, ut beneficio devinctus a schismate decederet, unaque secum schismaticos ad officium reduceret. Præconcep- tam spem fefellit eventus: etenim coacto apud Gradum anno 579. Concilio, cui una cum Elia Aquilejensi, & Laurentio Presbytero Apostolicæ Sedis Legato interfuisse Episcopos 18. omnes suffraganeos referunt Ughellus Italiæ sacræ tom. 5., & Norisius in dissert. cit. cap. 9. §. 4, iterum contra Synodum V. juratum est, & conclamatum. Spe sua defraudatus Pelagius epistolis tribus ad Eliam, & Istriæ Episcopos, legendis apud Baronium ad ann. 586. n. 29, 37, & 44, apud Labbæum tom. 5. pag. 940, & 615, ac Harduinum tom. 3. pag. 414, & seqq., quarum postrema, & quidem proluxa liber ille vulgo creditur de quo S. Gregorius M. loquitur epist. 36. lib. 2. indict. 10; quam- que jussu Pelagii exaratam a S. Gregorio ipso, dum adhuc Diaconus esset, perhibet Paulus Diaconus lib. 3. de gestis Longob. cap. 10, epistolis, inquam, egit, & gravissimis utique, eru- ditisque, ut illos a schismate ad meliorem frugem, si superis placeret, sanio-remque mentem revocaret: sed epistolis haud frangi inflexorum hominum pertinaciam intelligens, Smaragdi Exarchi potestate coercendos suscepit. At illi a Mauritio Imper- dolo, & arte impetrato Rescripto, quo ne quid molestiæ ipsis in- ferretur, injungebatur, Exarchi vim eludere, ac impune, & pertinacissime in sententia perstiterunt. Donec defuncti Eliæ suc- cessore electo Severo trium Capitulorum defensore contumacissi- mo, veritus Smaragdus, ne schismate ab eo Regionis finitimæ inficerentur, adhortante Pelagio, Severum captum, & cum tri- bus Episcopis Grado Ravennam abductum coram Johanne Ar- chiepiscopo schisma ejurare, ac tria condemnare Capitula com- pulsit. Ejurationem per vim extortam effectum caruisse comproba- vit

vit eventus: nam Gradum regressus non antea in sedem receptus a suis est Severus, nisi in Synodo decem Episcoporum Mariani in litore Foro-Julienſi anno 590, habita iterum in tria jurasset Capitula.

S. Gregorius M. decessoris ſui veſtigiiſ inhxrens, ut ſedaretur tandem ſchiſma, ac Synodus V. ſuſciperetur, totus, ac toto ſui regiminis tempore incubuit, a blandis, aſperisque non abſtinens, quibus duriffimam hominum cervicem edomaret. Principio Severi datæ fidei prævaricatoris ut pertinaciam frangeret, utque ſchiſmaticis viam ad unitatem redeundi facilem ſterneret, agere apud ipſos epiſtoliſ cœpit, lib. 1. epiſt. 16. efficaciter, benigneque ad officium pellicens; & epiſt. 24. formulam fidei præſcribens, unitatiſque profeſſionis, quam a ſchiſmate redeuntes emittere deberent. Factum eſt quoque, ut quosdam ad frugem reduceret, inter quos Prudentium, & Petrum Iſtriæ, ac Firminum Tergeſtinum Episcopos prodiit lib. 10. in epiſt. 36. Complures alios, in quibus Utinenſem, Tridentinum, Veronenſem, Tarviſienſem, Vicentinum, Feltrinum, Bellunenſem, Polenſem &c. tribus, aut quatuor relapſis, ac pertinaciſſime in ſchiſmate permanentibus, erroris ſui pertæſum tandem fuiſſe tradit Paulus Diaconus lib. 4. cap. 10. Ceteros in ſchiſmate contumaces, ac Severum maxime, Romam cauſſam dicturos, ſive de errore dedocendos evocavit: utque parendi neceſſitatem imponeret, a Mauritio Imp. litteras, quibus Schiſmatici Romam contendere, coramque Pontifice comparere compellebantur, impetravit. At tum Severus, tum ſectatores a Pontifice ad Imperatorem provocantes, datis libello, ac litteris, quas ex Nicolao Fabro deſcripſit Baronius ad annum 590. n. 28, & ex Sirmondo Harduinus tom. 3. pag. 524., dixerunt cum Romano Pontifice ſibi cauſſam eſſe: refugere ſe propterea ejus communionem: ipſum itaque idoneum Judicem ea in cauſſa non eſſe. Imperator ne Iſtros, ſi vim adhiberet, in partes Langobardorum impelleret, Pontifici imperavit, ne ullam vim, aut moleſtiam illis ob ſchiſma inferret. Putas ne vero iſta pernicioſa injungenti S. Pontificem adquieviſſe, itaque facilem, ut putavit Oudinus in diſſert. ad S. Gregorii opera cap. 8., quem dignis pro meritis excipit doctis.

Atis. Gradonicus in disert. epist., ad gratiam captandam, aut ignavum ad propria jura tuenda se dedisse, ut fœde suum prode-
re officium, aut ipsi deficere voluerit? Minime gentium. Sen-
sit quidem statim laicæ potestatis ademptum sibi adiutorium, at a
potestatis sacræ exercitio non propterea ipse decessit: etsi enim
deinceps ab insectandis Schismaticis destiterit, eos tamen ad
demerendos officiorum genere omni se convertisse, nec destitisse
ab insinuationibus ingerendis cum animo, tum auribus sive Im-
peratoris, sive Exarchi Callinici, qua per Anatolium Diaconum
Apocrisarium suum, qua per Marinianum Ravennatem Antisti-
tem, liquet ex lib. 7. epist. 9., qua huic jubet, ut siquidem Johannes
Capranicæ Insulæ Episcopus a proposito, quod prætulerat, a
schismate redeundi, turpiter resiliat, alterum Insulæ, quam tum
ipsius Dicecesi adjungebat, Episcopum præficeret: interea, sicut
ipse per Anatolium Imperatori suggerere non prætermiserat, ita
per Callinicum urgere eandem suggestionem haud negligeret, vi-
delicet jussionem illam cum a schismaticis dolo fuisse subreptam,
tum locum utique non habere in iis, qui ultro citroque ad Ec-
clesiam redirent. Confer ad hæc lib. 2. epist. 32, & 62; lib. 4.
epist. 20, & 32; lib. 5. epist. 24; lib. 6. epist. 61., & lib. 12.
epist. 3., ex quibus elucet qua præditus animi magnitudine S. Gre-
gorius esset, de quo præterea adis Dionysium SanMarthanum
in ejusdem vita lib. 2. cap. 10.

Quamquam vero Imperatorum, qui impares ipsi erant Lan-
gobardorum Italiam depopulantium insultibus cohibendis, opera
defraudati Pontifices ditro schismati, cui favorem suum Langobar-
di impendebant, penitus profligando viribus haud pares videri
possent, nihilo tamen minus, quum Severo in schismate anno 605.
defuncto, inque duos distracta Dicecesi Aquilejensi, uti liquet ex
actis Synodi Mantuanæ anno 657, Gradensibus ordinatus fuerit
Candidianus germane catholicus Episcopus, eique post obitum
suffectus Epiphanius, dum Aquilejensibus in schismate manentibus
Johannes similiter schismaticus est inauguratus, dicere præstat
id absque Pontificis auctoritate minime factitatum, ideoque fru-
ctu vacuos nec fuisse Pontificum Romanorum labores. Quo ran-
dem tempore pertinacissimo schismati finis impositus fuerit, si abs
me

me quæras, auctor sum tibi, ut magis doctis. Norisio auscultes, qui in dissert. de Synodo V. cap. 9. §. 6. eorum explosa sententia, qui non ante S. Sergium I., hoc est annum 687, extinctum schisma existimant, retro contendit jam tum sub annum 649. schisma illud sedatum; scilicet ex Synodo Lateranensi sub S. Martino I. P. M. citato mox anno celebrata Secret. I. liquido constat Maximum Aquilejensem confessum in Synodo V. tria Capitula jure, ac merito fuisse condemnata. Ad hæc in Synodo altera Romæ sub S. Agathone anno 679. contra Monothelitas similiter habita adpareret, ut observatum a Baronio, & Spondano ad annum 698. est, Agathonem Episcopum Aquilejensem Synodo cum suis Suffraganeis subscripsisse. Conjicere exinde licet S. Martini opera Maximum ad ejurandum schisma inflexum; adductamque ad Romanæ unitatem Ecclesiam Aquilejensem ab ea amplius non decessisse. Quamquam cum Pagio ad annum 698. num. 14. non inficias iverim schismatis aliquas adhuc reliquias in Istria remanuisse, aut aliquos Istriorum in schisma recens excisum recidisse: siquidem sub S. Sergio I. Aquilejæ circa annum 698. celebrato Concilio, quod perperam a Langletio in tabul. Chronolog. cum eo confunditur, in quo schisma adversus tria Capitula, sive Synodum V. conflatum est, tria Capitula defendentes damnati sunt, & suadente S. Sergio Synodus V. suscepta est, ut habent Ven. Bedæ, in lib. de sex ætat., Paulus Diaconus lib. 6. de gestis Longob. cap. 14., & Anastasius Biblioth. in S. Sergio I., a quo inter alia statutum observat, ut ingruentibus tum Ecclesiæ ex schismate adversitatibus tempore contractionis Dominici Corporis in Missa *Agnus Dei* &c. ter a Clero, & populo decantaretur, sed deinceps in tercio diceretur: *Dona nobis pacem*: qui ritus ubique receptus est, excepta Basilica Lateranensi, in qua adhuc dicitur ter: *Miserere nobis*.

Schismati huic inhæsere aliquando Africani, & Illyrici Episcopi, adeoque pro tribus Capitulis teste Victore Tunon. conspirarunt, ut Illyrici coacto anno 549. Concilio Judicatum Vigilii nihilo habuerint; in trium Capitulorum defensionem juraverint, ac Benenatum primæ Justinianæ Metropolitam trium Capitulum obtreūtorem gradu deturbaverint. Videſis Norisium disser-

tat. cit. cap. 4. Africani autem eó audaciæ progressi sint, ut anno 550. coacta Synodo sub Reparato Carthagenensi Vigilii Judicatum despiciatui habuerint nedum, uti refert Viſtor Tunon., verum etiam in Vigilium ipsum, pro scelus ꝑ excommunicationis telum intorserint. Paulo post tamen Pelagii I. opera, & officiis cum Africanos, tum Illyricos rectam in viam reduſtos, a schismate recedentes in trium Capitulorum condemnationem tandem conſenſiſſe; Synodo V. adquieviſſe, & cum Romana Ecclesia communionem redintegraviſſe prodiit Viſtor Tunonenſis in Chron. ad annum 554. de Afris, & ad annum 559. de Illyricis. In idem schisma iviſſe Hibernos, sunt qui affirmant, suntque, qui negant. Qui affirmant, eo innituntur momento, quod a S. Gregorio M. lib. 2. epiſt. 36. anno 592. legatur exarata ad Episcopos Hiberniæ, in qua agit de tribus Capitulis: atque quod inter epiſtolas S. Columbanii tom. 12. Bibliot. PP. edit. Lugd. insertas extet epiſtola ab eodem ſcripta ad S. Bonifacium IV. P. M. circa annum 612, in qua ſe, ſuoſque Hibernos trium Capitulorum deſenſores prodiit; deque Pontiſice quæritur, quod Synodum V. calculo ſuo comprobaret. Qui contra pugnant, uti Noriſius cap. 9. §. 5, eam epiſtolam S. Gregorii magis ad Episcopos Iſtriæ, quam ad Hibernos inſcriptam autumant: ſiquidem apud veteres nulla veſtigia ſit invenire apud Hibernos pugnatum fuiſſe pro tribus Capitulis. Quamquam nec deſunt, qui cum Lupo in diſſert. ad Synodum V. potius ad Episcopos Iberiæ exaratam illam malint, qui meo iudicio tamen id male augurantur. Epiſtolam etiam S. Columbanii ad S. Bonifacium IV. Critici nonnulli exſuſſant, iccirco quod ſub ætatem S. Bonifacii jam undique Eccleſia, per paucis exceptis Iſtriæ Episcopis, cum Romanis Pontiſicibus, in quinta Synodo ſuſcipienda conſpiraviſſet, ideoque abſque apertiffimi ſchiſmatis crimine nequiviſſe S. Columbanum eidem Synodo V. conſenſum retrahere ſuum, & in ſua contumaciter remanere ſententia: neque abſque inſigni audaciſſimæ temeritatis nota Romanum Pontiſicem de recepta Synodo V. redarguere: quando præſertim in Pontiſicis ſententiam univerſalis conceſſerat ultro citroque Eccleſia. Recole dicta par. 1. tom. 1. art. 2. §. 3. pag. 188. nolim enim nunc hac in dirimenda lite me iudicem conſtituere, ſed ejus magis apud doctos eſto iudicium. Hoc

Hoc in luto hædere quoque, & quintæ Synodo, five trium Capitulorum condemnationi adversati sunt aliquando ex Gallis, Hispanis, & Italis aliqui Episcopi. Ad meliorem autem frugem reductos fuisse a Romanis Pontificibus Pelagio I, Johanne III, Benedicto I, Pelagio II, & S. Gregorio M. conjicere fas est, & quidem a Pelagio I. Gallos ex epistolis 10, & 16. ad Childebertum Francorum Regem, quibus Concilii Chalcedonensis fidem, & S. Leonis litteras ad Flavianum a Synodo V. nihil læsas liquido ostendit. Ab eodem Pontifice, & Johanne III. Italos ex epist. 5. Pelagii ad Narsen Patricium, in qua Vitalem Mediolanensem Episcopum in ordinem redigi curat; & ex S. Gregorio M. lib. 3. epist. 2: ad Constantium Mediolan., in qua auctor erat, quod qui Episcopi inaugurandi essent in Synodum V. jurare debebant, ac datæ fidei chirographum ad Apostolicam Sedem transmittere: idque præstitum fuisse perhibet ab ejus prædecessore Laurentio: quod indicium est certum juramentum ejusmodi Johannem III. exegisse a Laurentio, antequam Mediolanensis renunciaretur Antistes. Benedictum etiam in eandem conspirasse curam haud obscure indicant Pelagius II. in epist. ad Eliam, & Istriæ Episcopos testatus suos Decessores Synodum V. approbasse, ac tria condemnasse Capitula, & S. Gregorius M. loco indic. memorans a Decessoribus suis inductum morem exigendi a novis Episcopis sacramentum, quo tria Capitula ejurarent, & Synodo V. subscriberent: ut proinde a Cl. Norisio putidissimæ falsitatis redargutus fuerit Halloixius a Johanne, & Benedicto tria Capitula fuisse condemnata inficiatus. De Hispanis res magis in obscuro latet: nam illis Synodum V. haud acceptam evasisse conjicere licet ex Synodis Toletana III, VIII, & XIV., quæ de Synodo V. alte silent, eoque loco habent sextam; nec non ex S. Isidoro Hispal. in catalogo viror. Illust., ubi illustri maerat elogio five Theodorum Mopvestenum illiberaliter ab Acephalis (in Synodo V.) damnatum dolens, five Facundum Hermian. ejusdem libros pro tribus Capitulis apologeticos laudans. Atqui Hispanos sub S. Gregorio M. ab unitate Ecclesiæ haud disjunctos certo certius est, nam in Synodis Toletana III. anno 589, & Hispalensi I. anno 590. Romanæ Ecclesiæ fidem cum Reccaredo Rege utique profes-

si leguntur : ideoque præstat dicere ad frugem a Pelagio , aut a S. Gregorio ipso illos fuisse perductos ; aut quadam œconomix specie cum illis errore facti deceptis , nec Ecclesiasticam unitatem lacerantibus ad tempus dissimulatum , donec errore dedocti ad Synodi V. obsequium suapte redirent . Illud heic interea obiter velim observes Romanis Pontificibus Vigilio , Pelagio , Johanne III , Benedicto , Pelagio II , & S. Gregorio M. jubentibus Synodum V. loco stetit suo , etsi undique in eam insurgerent Afri , Illyrici , Istri , Galli , Itali , Hispani &c. Nonne igitur sola Apostolicæ Sedis auctoritate interveniente , nulloque expectato Ecclesiarum consensu , etsi imo earum nonnullæ , nec exiguæ numero , nec merito contemnendæ intercederent , Synodus V. authentica , omnimodæque auctoritatis evasit ? Nonne imo Synodo V. solius Apostolicæ Sedis accedente consensu , exinde necessitas eidem adquirendi ceteris in Orbem Ecclesiis omnibus incubuit , adeout adquiescere detrectantes invidiosam schismatis notam incurrerint ? Quorsum igitur a quibusdam maleferiatis , ut Pontificis Romani sententia ejusmodi , tantique ponderis evadat , quod Ecclesiæ omnes obliget , obsequendique onere obstringat , Ecclesiarum omnium accedere oportere ante omnino assensum , quo abrogato , aut suspenso , Apostolicam quoque sententiam abrogari , aut suspendi necesse sit , adstruitur , & adferitur ? Sed de schismate Aquilejensi jam nimis .

De schismate , quo a medio circiter Sæculo IX. ad medium circiter Sæculum XII. diu , multumque nobilissima inter Italicas Ecclesia Mediolanensis exarsit , nonnulla jam attingi par. 1. tom. 1. art. 6. §. 2. pag. 589 , & seqq. , quibus pauca modo subicere pretium est operæ . Non unam ob causam , nec vice sola excitatum , instauratumque illud est . Sub Sergio II. circa annum 845. ab Angilberto incensum , ac sub Gregorio V. circa annum 999. ab Arnulpho instauratum , sub Benedicto VIII. extinctum conjicere licet ex Synodo Ticinensi circa annum 1012. contra incontinentes Clericos celebrata , cui inter alios subscriptus legitur Mediolanensis Archiepiscopus . Paullo tamen post ad pristinum ingenium regressus est Clerus , ac in turpem relapsus simoniæ , & incontinentiæ ignominiam , qua pridem , diuque postmodum illu-
stris

stris Ecclesia illa est conspurcata . Enim vero Clemens II, S. Leo IX, Victor II, Stephanus IX, Nicolaus II, Alexander II, S. Gregorius VII, eorumque deinceps successores Ecclesias omnes, & quammaxime Italicas, quas ceteris in Orbem dispersis morum disciplina, integritateque documento, exemploque præluce volebant, utquæ probe semper præluxerant, quasque simoniæ, & incontinentiæ sordibus deturpatis non absque ingenti animi dolore conspiciebant, expurgandas diligenti cura adgressi, qua Synodis, qua litteris, qua legationibus id exequi sunt enixi . Res hæc magnum iterum in Ecclesia Mediolanensi schisma excitavit sub Stephano IX. anno 1057: pro Pontificiis enim decretis magis animo stabant SS. Arialdus Clericus & Herlembaldus laicus illustris, quibus deinde adstipulati sunt Landolphus Cotta Clericus alter, & Nazarius alter laicus, a quibus complures alii in partes sunt pertracti: ex adverso Sacerdotes incontinentes, & simoniaci tanquam pro aris, & focus contra Pontificia decreta pro licentia pugnabant, eorumdem partes adjuvante Guidone Archiepiscopo, prædecessoris sui Ariberti vestigiis inhærente, adeunt nec librum S. Ambrosii de officiis ad conjugia sua tuenda corrumpere, nec SS. Arialdum, & Herlembaldum conspiratione facta martyrio afficere destiterint . Eo etiam Clericorum simoniæ, & incontinentiæ deditorum crevit audacia, effreni ei animos superaddente licentia, amoreque effuso libertatis, ut sub prætextu præclaræ S. Ambrosii in Ecclesia memoriæ, egregiorumque meritum præsumerent Romanæ Mediolanensem exæquate non modo, sed erecta fronte adversus Romanam insurgentes ab ejus subjectione, & obedientia se subtraherent, obtendentes sibi nihil cum ea esse commune, nihil in se eidem esse singulare . Nicolaus II., qui Stephano IX. successerat, Ecclesiæ Mediolanensis infelicis conditionis certior factus, acceptaque Mediolanensium Legatione, exorantium, ut sui miseresceret, tantisque occurreret malis, quibus Ecclesia olim tam de Romana merita, obque singularia merita inter Italicas post Romanam facile princeps afflictabatur, Legatis missis S. Petro Damiani, & Anselmo Lucensi, paullo post Alexandro II, Mediolanensem Ecclesiam Romanæ reconciliavit, & ad unitatem redintegravit, Guidone Archiepiscopo

omnium primo, Clericisque omnibus post ipsum solemnī sacramēto publice professis, se ab huiusmodi flagitiis simoniæ, & pellicatus spurcitiis imposterum temperaturos.

Vix, ac ne vix quidem ad sua regressis Legatis (heus miseranda humanæ conditio naturæ!) Clericorum continentię leges, ac simoniæ habenas impositas ægerrime ferentium querimoniis, ac pene conviciis pulsatus, vellicatusque Guido ad pristinum ingenium relapsus, secessione ab Apostolica Sede iterum facta Clericis mulierosis in pristino luto pro libitu, voluntateque impune volutandi facultatem fecit. Perduellibus perdomandis, Clericorumque conjugiiis, simonia, & schismate abolendis SS. Arialdum, & Herlembaldum Ecclesiæ defensores dato vexillo creavit Alexander II, qui postea anno 1067. ipse Mediolanum profectus a simoniæ, & incontinentiæ sordibus, ac schismate Ecclesiam illam expurgavit. Verum Guidone anno 1070. e vivis exempto, hinc Gothofredus ab Henrico IV. Imper., illinc ab Herlembaldo, aliisque Clericis Romanæ Ecclesiæ addictis subrogatus est Atho: exinde novum exortum est schisma, magnisque turbis Mediolanensis Ecclesia iterum vexata, & scissa; quod quum ad Pontificis aures pervenisset, coacto Romæ Concilio anno 1072. Athonis confirmata electione Gothofredum gradu deturbavit: qua de re legenda S. Gregorii VII. lib. 1. epist. 15. anno 1073. ad Christi fideles in Lombardia inscripta: quin ipse Pontifex inauguratus prædecessoris sui vestigiis inhaerens Athoni suffragatus in Gothofredum ab invasione, & incubatione Mediolanensis Ecclesiæ non desistentem in Synodo Romana I. anno 1074. anathema intorsit. Auclum magis est schisma: nam Clerici simoniæ, & pellicatus flagitiis implicati anno seq. 1075. ad Henticum Imper. confugientes Thedaldum impetrarunt, qui postquam ab ipso Imperatore investituram accepisset, in Ecclesiam Mediolanensem erumperet homo, a quo habenas sibi in genus omne vitiorum laxandas, utpote sui simillimo, sperabant. Itaque uno, eodemque tempore tres in Ecclesia eadem audiebant Antistites, Atho legitimus, Gothofredus depositus, & Thedaldus intrusus. Sicut autem in Romana Synodo I. Gothofredum, sic in Synodis IV. anno 1078, & VII. anno 1080. Thedaldum, qui invasioni, simo-

simoniæ, investituræ, schismati, incontinentiæ, superbiam superaddens, & contra Romanam Ecclesiam erecta cervice se extollens ab ejusdem obedientia se, suosque eximere enitebatur, S. Gregorius dignitate exiit, & excommunicatione devinxit: sed & anno superiori 1077. Mediolanum missis S. Anselmo Lucensi, & Geraldo Hostiensis Civium ingentem multitudinem ad sanam mentem reduxerat, veniaque facile facta ad obedientiam, obsequiumque inflexerat, quin Thedaldo voto succederet abscedentem ab se Urbem cohibere. Donec Henrici IV. rebus in Italia retro inclinantibus, & contra schismaticos in dies vires resumentibus Catholicis, ad interitum vergere schisma istud visum est. Sub Victore III. deinde schismaticorum rebus in Italia in deterius collabentibus, eorum oppido quamplurimum, qui ad Romanæ Ecclesiæ unitatem remigrabant, magis, magisque de die in diem auctus est numerus: sub Urbano II. denique anno 1095, aut sequenti Mediolanum ad pertinax schisma per semet excindendum profecto, extinctum penitus æstimari potuit, cujus reliquias, si quæ ad huc superessent, tum Paschalis II. abolevit, quæque reviviscere deinde visæ sunt, (quippe Anacleto pseudo-Papæ, legitimi Pontificis desertis partibus, adhærere Mediolanenses cum Anselmo Archiepiscopo deliberaverant, adeo ut Honorio II. eidem Metropolitica dignitatem fuisse abrogatam conjecerint Horstius, & Mabillonius in notis ad epistolam 131. S. Bernardi ad Mediolanenses; excommunicationem attramen dumtaxat inusitam contendit Pagius ad annum 1135. n. 28, & seqq.), tum Innocentius II. penitus profligavit, radicesque, quas profunde egerant pellicatus, simonia, ac schisma prorsus extirpavit: a quo tempore tranquillam, christianoque nomine dignam, sub Romanæ devotione, ac reverentia vitam Mediolanensis hætenus traduxit Ecclesia, nec transversum ungem ab ejus unitate deinceps ad hanc usque diem deflexit. De his legendi præ aliis, si placet, S. Petrus Damiani in serm. habito ad Mediol. opusc. 5. relatus dist. 22. Can. 1. *Omnes*, & in epist. ad Hildebrandum Archid., dein Gregorium VII., S. Pontifex hic lib. 1. epist. 15, 25, 26, 27, 28, & 43., & lib. 3. epist. 8, & 9; Urbanus II. in epist. 4. ad Anselmum Mediol. edit. Harduini; S. Bernardus epist.

131. ad Mediolan., Landolphus, & Arnulphus Scriptores Mediol. apud Puricellum; Puricellus in vitis SS. Atrialdi, & Herlembaldi; Baronius, & Pagius ad præcit. annos.

Retorquendo nunc ad Græcam Ecclesiam sermonem, eodem Sæculo IX. se offert infauftum illud, infandumque schisma a Photio post homines natos homine superbissimo enatum, quod sæpius extinctum, & sæpius e tumulo excitatum in causa etiamnum est, cur tam dire, quam diurne a Romana divisa, & divulsa Ecclesia Græca tum sub Saraccenorum durissimo gemat iugo, tum in sexcentos, certa in sententia stare nescia, continua de malo in malum conversione, vagetur errores. Perspectissimam rem pluribus minime persequar, videlicet Photii factum, flagitia, fraudesque, quibus adjuventis instructum Thronum S. Ignatii, eo exturbato, invasit, invasum vero retinendi facultate a Romano Pontifice denegata, in furorem actus Pontificem ipsum maledictis impetere non exhorruit, ac rebellionis erecto vexillo Romanæ Ecclesiæ bellum indicere, calumniis atrocissimis confictis, quas sæpius a Græcis schismaticis resistas, luculenter, ac liquido eluerunt ex Græcis ipsis Johannes Veccus, Demetrius Cydonius, Bessarion Nicænus, Josephus Methonenfis, Manuel Caleca, Leo Allatius &c., ex Latinis Odo Bellovacensis, Aeneas Parisiensis, Ratramnus Corbejenfis, S. Anselmus Cantuariensis, Anselmus Havelburgensis, Hugo Etherianus, Johannes a Montenigro, S. Thomas, S. Bonaventura, Baronius, sexcentique de Schola Theologi. Omnibus etiam obvia, & notior evasit, quam sermone magis obscuretur, animi magnitudo, qua flagitiosissimum hominem feriendo censuris, prohibendo sacris, insignibus spoliando persequuti sunt Romani Pontifices S. Nicolaus I, & Hadrianus II, donec opere efficerent, effectumque est dehinc, ut Photio in exilium pulso, schisma eodem ipso, quo exortum fuerat, anno in cunis suffocaretur: nempe Michael Imperatore, quo obstetricante in lucem fuerat editum, lucis usuram passo, a Basilio ad Imperii fastigium levato, cuique officio, religionique cedebat Pontificum decreta executioni demandare, cruentissimus prædo ab incubatione remotus est, & ad penitentiam agendam tutum in locum retrusus. Johanni VIII. a Latinis

Latinis nonnullis ingenti crimini vertitur , quod Ignatio fatis defuncto , qua Photii , qua Basilii precibus , erant autem enixæ , inflecti se passus sit , ut sive communionem suam , sive vacantem Cathedram permiserit: quæ Pontificis ignavia, si Baronio credas , ortum dedit fabulæ de Johanna Papißa : quatenus ob tantam animi facilitatem in homine tam facinoroso recipiendo , ac restituendo , foeminæ , præ viro , nomine jactati promeruerit .

Qui tamen Johannis hanc indulgentiam a livore oculo libero introspexerit a labe omni invidiæ illico liberabit : siquidem Orientalis Synodi , omniumque Patriarcharum accessissent preces Photii restitutionem urgentes , ex qua spes non levis affulgebat , fore tum ut in Ecclesia Orientali turbatæ admodum res humanæ , divinæque restituerentur , & cum Romana optata unio refarciretur: tum ut Græcum Imperatorem, ad quem a Gallis Neapolitanum Regnum defecerat, hac indulgentia devinctum , potentissimum haberet Pontifex defensorem , quem cum valida instructa classe Saracenorum Italiæ litora infestantium incursionibus objiceret ; cui proinde repugnare periculosissimum esset : tum ut , quemadmodum Photius , & Basilius fide despoponderant sua , Illyrici Provinciæ in jura Patriarchica Romanæ Ecclesiæ , a qua fuerant a Leone Isaurico abstractæ , rursus transcriberentur , sicuti revera , etsi ad breve tempus , redierunt . Quibus , aliisque hujus genus de causis , ob quas Johannem VIII. ab omni culpa excusant Ivo Carnotensis , Baronius ipse , Petrus de Marca , Norisius , Thomassinus , Pagius , alique , quasque late persequitur idem Pontifex in epist. 199. ad Basilium Imp. , quæ plane tanquam apologia , & quidem absolutissima pro hac sua agendi ratione haberi potest , decessorum suorum SS. Innocentii , Leonis , Gelasii , & Felicis exemplis , & testimoniis permotus , hujusmodi œconomiæ specie cum Photio utendum fuisse demonstrans : unde necessitati , & utilitati Ecclesiæ indulgens , deserviensque Johannes , non est cur in culpam vocetur . Præterea Photio veniæ gratiam non fecit , nisi ea adjuncta lege , ut in Synodo coram Legatis habenda , scelerum veniam rogaret supplex , sponderetque læsis legibus facturum se satis , in melius vitæ ratione , moribusque mutatis . Quam postea legem , quemadmodum hujusce fursuris homi-

hominibus solemne est, quia adimplere detrectavit, quin etiam decreta contra se lata abolere præsumpsit, Johannes mutata sententia, vestigiisque decessorum relictis Photium diris cunctis devovit. Quo pacto rationi, qua pridem cum Photio egerat, probe consuluit, eamque in tuto collocavit, planum faciens nihil ab se ex ignavia factum, sed ex optimo consilio totum.

Quis Photii fuerit finis, in obscuro latet. Græci quidem nonnulli garriunt eum in unitate Ecclesiæ Romanæ, ac communione obiisse, quos multis refellit Leo Allatus de Eccles. Occid., & Orient. conf. lib. 2. cap. 6, ex eo præsertim, quod Auctor Breviarii Synodi VIII. refert Photium annis 45, a Pontificatu scilicet S. Leonis usque ad Formosum, excommunicatione irretitum a S. Leone IV, Benedicto III, S. Nicolao I, Hadriano II, Johanne VIII, Martino II, sive Marino, Hadriano III, Stephano V, & Formoso vixisse, ideoque extra communionem Ecclesiæ obiisse. Eo tamen etiam vivente extinctum schisma certum est, idest tum anno 867, quo primum a Basilio in executionem decretorum S. Nicolai I, & Hadriani II. gradu Photius est deturbatus; tum omnino anno 886, quo secundo a Leone Sapiente decreta executioni demandante Johannis VIII, Marini, Hadriani III, & Stephani V, (cujus lectæ dignæ litteræ anno 885. ad Basilium exaratae, sed eo defuncto Leoni redditæ, quibus Basilii ad decessorem suum litteras felle, & blasphemias refertissimas refellens, tum objecta cuncta diluit; tum Basilium ob animum in Pontifices pessime affectum, inque ipsos imperium affectantem objurgat), idem Photius loco dejectus, & in Monasterium detrusus est, suscepto Stephano fratre, cui precibus inflexus locum Formosus confirmavit, veniam præterea faciens infractorum Canonum, ut a Photio ordinati ad gradus promoverentur, ea tamen gemina adjecta lege, cum ut sententia in Photium lata perpetuo tempore immutabilis permaneret; tum ut lapsi oblati libellis poenitentia veniam deprecarentur, seque imposterum tali communione non polluturos pollicerentur. Extinctum ita, tumulatumque schisma annorum 167. intercapedine non revixisse, idest ab anno 886, quo Photius a Leone penitus compressus fuit, non erupisse ante annum 1053, sive ante decennium, quo Michael Cerularius Constantini Monomachi

machi favore ad Episcopatum Constantinop. anno 1043. elevatus, illud e tumultu revocavit, post Allatium de consens. lib. 2. cap. 7, & Calecam lib. 4. adv. Græcos ostendit Natalis histor. Eccles. ad Sæcul. IX, & X. differt. 4. §. 29. ex serie 15. Patriarcharum, qui a Photio usque ad Cerularium eidem Ecclesiæ præfuerunt, quos communionem cum Romana Ecclesia fovisse, integramque custodivisse demonstrat, scilicet S. Stephani I, S. Antonii II. cognomento Cauleæ, S. Nicolai I. dicti Mystici, Euthymii I, Stephani II, S. Tryphonis, Theophylacti, S. Polyeucti, Basilii I. cognomento Scamandreni, Antouii III. Studitæ, Nicolai II. Chrysobergis denominati, Sisinnii II, Sergii II, Eustathii, & Alexii. Quam in rem legendæ quoque tabulæ Chronologicæ Patriarch. Constantinopolit. a Guillelmo Cupero, Anselmo Bandurio, Michael Lequienno &c. ex Leone Grammatico post Theophanis Chronogr., Johanne Curopalate, Simeone Logotheta vulgo Metaphraste sæculi X. scriptore in Annal., Georgio Cedreno in Hist. Eccles. usque ad præf. sæcul. producta &c. constat. Et si enim inter hos moribus infamis evaserit Theophylactus anno 933. ad 956: Sisinnius etiam anno 995. electus Photii epistolam calumniarum in Latinos cumulatissimam, titulo tantummodo immutato, & suo nomine supposito, iterum evulgaverit: (tamen si dubitandi locum esse, an ab aliis Sisinnii nomen epistolæ illi fuerit appositum ait Allatius lib. 2. cap. 8.) Sergius II. demum ex Photii genere anno 999, ad 1019. inauguratus, a quo Photianam epistolam contra Latinos suo nomine inscriptam pariter fuisse promulgatam scribit Baronius ad citat. ann. num. 20, erga Latinam Ecclesiam non secus ac prædecessor animo haud optimo esset affectus, de schismate tamen instaurando non cogitasse, sed Romani Pontificis nomen in sacris diptychis ad altare recitandum religiose retinuisse, ideoque cum Romana Constantinopolitanam Ecclesiam in communione mansisse ex epistola Petri Antiocheni anno 1054 exarata ad Michaelem Cerularium, a quo ad schisma concitabatur, quam Cotellerius integram tom. 2. Monum. Eccl. Græcæ edidit, quæ perhibet, dum Constantipolim annis ab hinc 40. advenisset sub Sergio Patriarcha, & Johanne XVIII. Pontifice M., se Pontificis Romani nomen una cum aliis Patriarchis in sacris Missarum

Part II.

G g g g

fo.

solemnis ad altare recitatum audivisse, & in sacro albo descriptum adspexisse, recte inferunt Baronius, Leo Allarius lib. 2. conf. cap. 8, & Petrus de Marca in disert. de epistola Vigilii: exindeque etiam adparet, quod Eustathio post Sergium sedente, & suadente Basilius Bulgaroctonus Imperator legatis, litteris, multisque munerum xeniis circa annum 1024. missis, a Johanne XIX. Occumenici Episcopi titulum Constantinopolitano concedendum extorquere conatus sit: frustra tamen, inflexum Græcorum petitionibus animum opponens Pontifex, quem ex rumore famæ perperam ad ejusmodi preces exaudiendas jam pronum a Richardo Virdunensi, & Willelmo S. Benigni Divionensis Abbatibus fuisse a proposito deterritum referunt Glaber Rodolphus lib. 4. cap. 1. apud Duchesnium tom. 4. scriptor. hist. Franc. pag. 41; & Hugo Flaviniacensis in Chronico Virdun. apud Labbæum tom. 1. Bibliot. Mss. pag. 174: qua de re adeundi Baronius ad annum 1024. n. 5, & seqq., Pagius ad eundem ann. n. 3, & Cuperus in histor. Chronolog. Patriarch. Constantinopolit. parergo 5. n. 331, & seqq.

Dimidio denique Sæculo XI, idest anno 1053, schisma, quod in sepulcro jam annis 167. jacuerat, Michael Cerularius, socio adhibito Leone Acridano, decennio, post quam Ecclesiæ Constantinopolitanæ præfuisset, animo id facinoris præmeditatus, tandem extumulavit. Rabie plusquam canina, ob quam causam nescio, nisi ea sit communis, scilicet Græcorum Patriarcharum ambitio Romano Pontifici subjici nescia, nolensque, in Romanam actus Ecclesiam disternens, scriptis, gestisque debacchari, inolescere, & desævire cœpit, pristinas cum Photio conscriptas calumnias refingens, conduplicans, & exaggerans, ut causam obtenderet aliquam concordie cum Latinis abrumpendæ, in culpam potissimum Romanis Pontificibus vocatis. Parum habuit in Latinos Constantinopoli degentes furoris sui venenum effudisse, nisi ad ceteros Græci sermonis Patriarchas, litteras daret atrabile in Latinos asperfas, quibus illos in schismatis castra pertraheret, odioque, quo ipse effervecebat, in Latinos pariter inflammaret. Sicuti scintilla in magnum sæpius excrescit incendium, ita schisma a Cerulario inceptum magis,

ma-

magisque in dies amplificatum, ex aliarum etiam Ecclesiarum accessione viribus adauctum, eo devenit demum, ubi nunc est, Orientem omnem depascens, & depopulans pectus, qua Turcarum Tyrannis depopuletur, & depascatur. Schismati tam diro, quam diuturno extinguendo, extripandoque Romanos Pontifices tam subito, & instanter, quam sedulo, & indefinenter totos incubuisse, jam nostra est oratione ostendendum. Provinciam, hancce primus aggressus S. Leo IX. epistolam illam ordine primam quam eruditam, tam efficacem capit. 41. constantem ad Cernularium exaravit, quo nihil a schismatico viro latinis objectum, quod luculenter non diluat, latinæ Ecclesiæ dignitate loco stabilita suo; nihil viro schismatico ad rectam frugem reducendo idoneum, quod liquido non demonstret, Græcanicæ Ecclesiæ veteri doctrina in lucemeducta. Frustra tamen cum litteræ, tum Legationes adhibitæ cum homine, qui jacta jam alea in proposito abruptæ pacis animo pertinacissimo inhærebat.

Qui post S. Leonem in S. Petri Cathedra deinde confederunt Pontifices, quid non egerunt monitis, precibus, minis, præceptis, ut schismate relegato Græcos ad Romanæ Ecclesiæ gremium revocarent? Stephanus IX. spartam hancce Legatis suis imposuit, quam ipso a morte præoccupato ad exitum perducere nequiverunt. S. Gregorius VII. in epist. 18. lib. 1. ad Michaellem Græcum Imper. quanti interesset, ut gentiles sui, schismate ejurato, ad Romanæ Ecclesiæ societatem regrederentur, expressit: quinimo in epist. 31. lib. 2. ad Henricum Imperat. Latinum in Orientem ipse proficisci se paratissimum, turbatas ibidem Religionis res pacaturum, exhibuit. Urbanus II. Alexium Comnenum ab inferenda Latinis noxa absterruit, atque a schismate recedentem amplexus christianis sacris restituit; si fides adhibenda Bertholdo, nam hoc alii inficiantur. Bari in Apulia Synodo anno 1098. habita, cui Græcorum quamplurimi, Latinorum vero 85. supra 100. interfuerunt Episcopi, quorumque os, & ingenium fuit S. Anselmus Cantuariensis, vetus Ecclesiæ utriusque fœdus feriit: quod brevi tamen ob Græcorum animi levitatem disruptum est denuo. Eugenio III. schisma extinguere quam perniciosum, tam pertinax votis summis exoptanti, viribusque, quibus vale-

bat, cunctis enitenti aliquando spes affulsit, fore ut Ecclesiarum res bene cederent, & ex voto succederent: nam Viterbii anno 1145. ex Armenia, & Syria Nuntios acceperat suo, gentisque suæ nomine fidem nuncupantes, quos recta doctrina, rituumque disciplina eruditos ad sua dimisit: cum Græcis tamen res infecta fuit. Simili flagrantissimus studio Hadrianus IV. legato, litterisque missis ad Manuelem Comnenum Imperat., & ad Basilium Acridanum Metropolitani apud Græcos magni nominis virum de redintegranda concordia tractatum iniit: qui effectu quidem caruit, Græcis in contraria studia abreptis, ac in schismate obfirmatis; nihilo tamen minus Basilius rescribens Pontificis esse partes undique populos in catholicam coagmentare concordiam, & offendicula, quæ impedimento esse possent, e medio tollere fastus, & professus his verbis est: *Unitatem Ecclesiarum sine offendicula constituere tuæ Sanctitatis erit; quæ Christi exemplo, velut e Cælo prospiciens, distantia in unum congregare vult, & potest.*

Cum Emin. Baronio ad annum 1119. apposite observat ejusdem abbreviator Illustris. Spondanus ad annum 1155. Doctioribus Græcorum firmiter persuasum fuisse, quod quamvis fas esset in quibusdam ritibus a Romana discrepare Ecclesia, eidem tamen in fidei unitate necessario fore adhærendum. Conjecturam capit ex laudatis Basilii. litteris, quibus se ab Ecclesiæ Romanæ societate minime abscissum haud obscure indicat. Johannem Comnenum item animo erga Latinos fuisse non male affectum conjicit ex epistolis tum S. Bernardi ad Eugenium III; tum V. Petri Cluniacensis 16. ad ipsum S. Bernardum; 39. ad ipsum Imperat., qua eundem suscipit in confratrem, & comparticipem spiritualium bonorum Congregationis Cluniacensis: quod non fecisset, si is a fœdere Romanæ Ecclesiæ fuisset longe sepositus: & 40. lib. 2. ad Johannem IX. hujusce nominis Hieromnemonem dictum, Constantinopolit. Patriarcham, qua obsecrat, ut Cœnobium olim Constantinopoli suorum Cluniacensium juris, ac dubio procul a Cerulario ablatum, ipsius restitueret. Sub Innocentio II. P. M. ab unione ineunda cum Romana Ecclesia multum non abhorruisse eundem Johannem Comnenum, nec non Leonem cognomento Stytem Patriarcham, documento esse potest disputatio,

quæ

quæ sub eodem temporis habita videtur Constantinopoli cum Nicæta ab Anselmo Havelburgensi, ut ipsemet indicat in exordio lib. 2. Dialog. apud Dacherium tom. 1. Spicileg. Manuelem etiam Comnenum in Romanum Pontificem animo fuisse propensum, si fraude, doloque non fecit, probant tum Encyclica ad Græcorum Episcopos, qua controversiam de anathemate contra fictitium Mahometis Deum e libellis Catecheticis delendo, ne offendiculo Muhametanis id esset, ad Romanum Pontificem deferendam dixit: tum epistola 48. inter relatas a Duchesnio tom. 4. rerum Francic. ad Ludovicum VII. Galliarum Regem, a quo fuerat sollicitatus, ut Alexandrum III. ceu legitimum S. Petri successorem haberet, & coleret, cui rescribens *Condignam*, ait, *reverentiam ipsius Sanctitati exhibemus, & orationum ejus participes fieri optamus*: tum facultas, qua Hugoni Etheriano Constantinopoli degenti librum de processione Spiritus S. contra Græcos scribere permisit: tum indictio Synodi, in qua de concordia inter Ecclesiam utramque reconcilianda tractatus iniretur: tum legatio anno 1168. ad Pontificem decreta, qua spondebat ab se Græcam Ecclesiam ad Romanæ unitatem, obedientiamque reducendam, Italiam quinimo ab se Sedi Apostolicæ subjugandam, modo Occidentale Imperium tum a Friderico turbatum in se transferret. Postulationem tamen parum æquam, parumque latinæ rei sive civili, sive sacræ utilem Pontifex rejecit, ut patet ex actis Vaticanis Alexandri III. apud parentem Annal. Eccles. ad annum 1170. n. 54, & seq. Synodus quoque infelicitè successit, impedimentum fœderi ineundo apponente fastu suo, quo Pontifici submitti nolebat, ac furore, quo in Latinos æstuabat, Friderico I. Imp. teste in epistola anno 1178. ad Henricum filium apud Martene tom. 1. Collect. vet. Monum. pag. 911., Michaele III. cognomento Anchialino Patriarcha Græco, de quo legendus Leo Allatius lib. 2. conf. capp. 12, & 18, ubi a Græcis effusas sive in Latinos querelas, sive laudes in Patriarcham istum, quas postea refingere non pudit Casimirum Oudinum in Comment. de script. Eccles. tom. 2. pag. 1532., propulsat, & profligat.

Tot vicibus, tantisque viribus etsi tentata unio inutiliter cessisset, animum tamen non despondit Innocentius III, nec felicio-

licioris fortunæ spem omnino abiecit: nam ab Alexio Angelo Imp. Legatis, litterisque rogatus, ut Græcorum Imperium, vice reddita per Legatos, litterasque visiteret, arrepta incunctanter opportunitate Legatum, litterasque ordine 353, & 354. lib. 1. Constantinopolim anno 1213. ad Imperatorem, & ad Patriarcham direxit, deditque, quibus utrumque vehementer urgebat, ut ad Romanæ Ecclesiæ Christifidelium Matris, ac Magistræ unitatem tum redirent ipsi, tum ut redirent ipsis subditi Græci enixe satagerent, ab eadem secedendi nullum jus, nullamque rationem obtendi posse ostendens. Piam quidem Pontificis de utriusque Ecclesiæ unione sollicitudinem laudibus celebravit Patriarcha Johannes X. cognomento Camaterus, dubitationes tamen quasdam de Primatu Romanæ Ecclesiæ proposuit: Imperator quoque bene facti quasi pœnitens, Imperium quinimo sacerdotio præpollere litteris probare suscepit, ita hanc declinandi ab inceptis viam iniens. Quibus respondens Pontifex lib. 2. epist. 202, & 209. dubitationem omnem diluit, & sustulit, dignitatem vero suam defendit, locoque stabilivit: hujusque sententiam habes descriptam hoc tomo super. art. 1. §. 2. pag. 105. Patriarcham huncce aliquandiu tempori servisse, & unionem cum Romana Ecclesia simulasse scribit Anonymus Latinus expeditioni a Latinis contra Græcos susceptæ præfens in epist. apud Martene tom. 1. Thesauri novi anecdot. pag. 788. At a Latinis anno 1204. Constantinopoli capta, ac Camatero Urbe excedere coactō, effectu frustrata est tentata ab Innocentio unio: nam Græci animo valde abalienati manere in schismate maluerunt. Ad Honotium III. epistolam dedit Nicolaus Alexandrinus Patriarcha, qua suo, gentiliumque suorum nomine, obedientiam Pontifici, obsequiumque despondebat, ex qua jure Sollierius eundem germane orthodoxum arguit. Refertur vero a Raynaldo ad annum 1223. Majorem in spem ad frugem Græcos tandem revocandi assurrexit Gregorius IX: siquidem a Germano II. Græco Patriarcha litteras acceperat querelis quidem aspersas, uti notavit Raynaldus ad annum 1232. n. 46, & 50, sed quæ speciem quoque præferrent voti, quo ad utriusque Ecclesiæ unionem aspirabat. Quam proinde ut ad optatum perduceret exitum epist. 56. lib. 6., & 111. lib. 7. reci-

reciproce Pontifex reddidit, Nunciis adjectis de tanto acturis negotio. Habita est ab his cum Græcis Nicææ collatio de duabus præsentis schismatis causis, scilicet de processione Spiritus S. a Filio, deque Eucharistia conficienda in Azymo. Germanus Græcos suos causa cadere videns, id effugii excogitavit, ut diceret dirimi hanc disceptationem nequire, ceteris Patriarchis insciis, & inconsultis: cum his haberi Synodum oportere, ut communi suffragio dissidio finis imponeretur. Habita est reapse apud Nymphæam Bithyniæ oppidum Synodus, cui nec Nunciorum Romani Pontificis, nec reliquorum Patriarcharum desiderata est præsentia: disputatum utrinque de causis dissidii: quo tamen exitu? Qualis alias, quique a Græcorum pertinacia fuerat urique expectandus; a quibus imo ad Pontificem non tam fidei, quam erroris professio de Spiritus S. processione a solo Patre exarata est. Adeundi, qui diffuse de his agunt, Waddingus, & Raynaldus ad annum 1232, & seq., & Echardus de Scriptor. Ord. Præd. tom. 1. pag. 911, & seqq. Dolorem, quo ob Græcorum obstinationem vehementer angebatur Gregorius, lenivit haud mediocriter Orientalium aliorum ad Romanæ Ecclesiæ obedientiam reductus, de quibus recole dicta tom. 1. art. 7. §. 2. pag. 216, & seq., & hoc tom. 3. art. 1. §. 2. pag. 106, & seq.

Innocentius IV, Alexander IV, Urbanus IV, & Clemens IV. nec difficultate ineundæ demum unionis, quam toties frustra tentatam a Decessoribus noverant, perterriti; nec Græcorum pertinaciæ superatu haud quaquam facilis, quæ optatissimæ paci impedimento fuerat toties, pertæsi, a sollicitudine, studioque nove, naviterque impendendis non destiterunt, unionisque negotio urgendo potioribus, quibus valerent viribus, quæque pares suis essent votis. Enim vero Innocentius postquam sibi gratulatus fuisset quamaxime opera sua de propagata fide apud gentes sive Ethnicas in Europa, puta Borussos, Norvegios, Wandalos, Gothos; sive Schismaticas, & superstitioni deditas in Asia, & Africa, puta Jacobitas, Nestorianos, Bulgaros, Maronitas, Tartaros, Saracenos, eo cum læto exitu, ut Nestorianorum, & Jacobitarum Patriarchæ ipsi fasces submiserint suos, fideique professione nuncupata, totos in ejus obedientiam se, obsequium-
que

que transfederint: Tartarorum quoque plurimi ad sacra nostra transferint, tametsi eorumdem Princeps Bajotnojus rei Christianæ insensus, ab inferenda nostris noxa non desineret, litterasque ad Pontificem ipsum superbiæ, & superstitionis refertissimas dedit: Saracenorum etiam Satrapæ litteris urbanitatis plenis rescribentes Pontificem titulis quam magnificis, tam veris extulerint, & exornarint, adeoque ut spes non modica affligeret, fore ut Turcarum etiam Soldanus ad ejurandam superstitionem, Religionemque christianam amplexandam posset perducere, animum ad Græcos convertens, ad unionis negotium inenndam eximios ex Ordine Minor. viros Constantinopolim misit: a quibus quidem apud Johannem Ducem, & Mannelem Patriarcham demandata provincia egregie perfecta est, eoque perducta, ut confecta fuisset concordia, nisi inopinata Pontificis, & Imperatoris mors intercessisset: eo enim usque illi a nostris fuerant impulsæ, ut in fœdus tandem consenserint, feriendique conditiones honestas, & pacta licita consignaverint ad Pontificem deportanda, a quo fuisse probata auctor est Alexander IV., de quo mox. Quæ quidem lucem adhuc majorem acciperent, si ad manus esset Mannelis epistola ad Innocentium IV., quam inter Mss. Cod. Bibl. Bodlejanæ n. 131. extare testatur Oudinus de script. Eccl. tom. 3. pag. 177. Confer interea Waddingum ad annum 1249. n. 4, & seq., ac Raynaldum ad annum 1256. n. 47, & seqq. Ceterum anno 1250. Græcos in Albania, Cypro Insula, finitimisque Regionibus commorantes ejuratis cum schismate erroribus ad Romanæ Ecclesiæ obedientiam traductos fuisse liquet ex epistolis 59, 61, & 62. lib. 8. ejusdem Innocentii. Legere etiam juvabit epistolam Innocentii ad Ottonem Tusculanum Legatum suum in Regno Cypri, quæ in ejus Regeſto extat sub n. 10. Pontif. anno 11, apud Læbbæum tom. 11. Concil., & Harduinum tom. 7. pag. 363, & seqq., qua Græcorum ritus, qui tollerari, vel aboleri possent, vel deberent capitibus 26. præscribit. Velim autem scias rituum minime tollerandorum albo adensusum cum abusum inter alios sub n. 11, quo Missam celebrare, antequam Matutinum officium persolvissent, Græci illi consueverant: *Sacerdotes, inquit ibidem Innocentius IV., Missam celebrare, priusquam*

usquam officium matutinale compleverint , non presumant . Hoc obiter observatum volui , ut videres a Tractatoribus Christianæ Moralis prætermisum , quod gravissimum erat stabiliendæ sententiæ de præcepto recitandi Matutinum ante Missam , argumentum : hocque me argumento persuasum Latinorum complurium abusum Missas passim , quodque pejus , absque ulla legitima necessitate , peragendi , ante perfolutum officium Matutinum , ægre admodum ferre .

Quæ a Prædecessore optime incepta fuerant , pari studio ad felicem , si superis placeret , exitum perducere gestiens Alexander IV. pacta , sive capitula pacis ab Innocentio probata iterum confirmavit , quæ descripta habes par.1. art.7. §. 2. pag. 217, Legatumque misit , a quo unionis opus perficeretur . De Legationis ejusmodi tamen exitu non liquet : suspicari est negotium suspensum fuisse , aut infectum , Græcis nequaquam sincere agentibus , aut facile gestorum pœnitentibus , aut a Latinis rerum summa in Oriente potentibus res optime gestas fastidientibus . Adeundus interea Alexander IV. in epistola 325. lib. 2, qua ab se cum Græcis acta exhibet . Sincerius agere visus est Michael Palæologus : nam unionis negotium sub Urbano IV. vehementius cœpit urgere , semel , ac bis missis qua legatis , qua litteris . Sed operæ pretium non erat summis Pontificibus , nihil magis , quam numeris omnibus officium absolvere suum desiderantibus , & sategentibus , adjicere stimulos : vix enim id intellexit Urbanus , ut extempore lætitia perfusus Legatos ex Ordine Minor. delectos cum litteris multa eruditione refertis dirigens , nihil eorum prætermisit , quibus unionis negotium promoveret , ac si fas esset , ad optatum exitum perduceret . Verum eodem , quo eam vehementer urgebat , anno 1264, ad quem adeundus Waddingus , Urbano defuncto , unio perfecta non est ante Pontificatum B. Gregorii X: quamquam , quem Urbanus excepit , Clemens IV. pari studio procurandæ Græcæ Ecclesiæ pacis flagrantissimum sub decessore institutum de unione tractatum instaurare , novis legatis , novisque litteris , quas ad annum 1267. refert Raynaldus , directis non destiterit . Quo pacto demum in Concilio Lugdunensi II. a Gregorio X; quorumque potissimum opera , hoc est Hieronymi

Part II.

H h h h

Asc-

Asculani, deinde in Pontificatu Nicolai IV. Concilio viam felici auspicio parantis, ac S. Bonaventuræ in Concilio ipso partem magnam gerentis, evadendique aditum Græcis omnem præcludentis, dixi, opinor, abunde par. 1. art. 3. §. 3. pag. 294, & seq., & art. 7. §. 2. pag. 220, & seqq., ubi ad hanc unionem confoven- dam, confirmandamque collatæ egregiæ curæ ab Innocentio V, Johanne XXI, Nicolao III, qui & particulam *Filioque*, cujus veniam fecerant Innocentius IV, & Alexander IV., a Græcis Symbolo adjici injunxit, Martino IV, Nicolao IV, Bonifacio VIII, Clemente V, &c. obiter etiam sunt insinuatæ. Præterea præ- tera silentio pias de proferendis Ecclesiæ finibus, propagandaque fide, & ad fidem deviis revocandis curas Nicolai IV, & Johannis XXII, quorum prior Missionariorum, quos ex Ordine tum Prædic., tum Minor. delegerat, quibusve propagandi ubique gentium Verbi divini provinciam demandarat, (cujus postea studia egre- gie prosecutus est Clemens V.), opera ad christiana sacra per- ductos Sclavos, Saracenos, Græcos, Bulgaros, Cumanos, In- dos, Tartaros, Walachos, Colchos, Syros, Iberos, Ruthenos, Georgianos, Armenos, Jacobitas, Nestorianos latatus est: pos- terior vero, postquam Armenis a schismate græcanico abstractis Romanæ Ecclesiæ moribus, ritibus, dogmatibus mancipandis, incubuisset, sollicitudinem speciatim induit de Græcis revocan- dis ad gremium Ecclesiæ: ei etsi levem spei radium concordie re- dintegrandæ injecisset Andronicus Junior, apud quem arrepta perinde opportunitate semel, & iterum, adhibita etiam Philippi Galliarum Regis opera, adjunctisque ad Johannam Imperatricem litteris, quas ad ann. 1333, & seq. exhibet Raynaldus, unionis negotium urgere vehementer non omisit.

Tentata toties irritò conatu concordia tam diuturna non fuit, quam fuisset post diutinos tot labores in Concilio Lugdu- nensi consumata: nam paullo post Græcis pro ingenio facili ad defectionem fidem datam fallentibus, disrupto scødere, etsi sa- cramenti religione confirmato, vetus instauratum nedum, sed adauctum est schisma, adeoque ut ingentes frustrarit impensos labores a Pontificibus, qui a B. Gregorio X. ad Benedictum XII. reparandæ unioni incubuerant. Frustra ergo quum sibi quoque cess-

sisse

sisse operam, quam ad frugem Græcos revocandi contulerat, Benedictus XII. conspexisset, exitu feliciore se convertit ad agendum de fide cum Tartaris, ac de fœdere cum Armenis: ad illos Evangelii præcones ex Ord. Min. mittens cum litteris, quibus Magno Chamo gratulabatur egregium in christianos studium, gratiaque agobat ob rem christianam in Imperio procuratam, propagatamque, una cum fidei christianæ summa, qua Tartari vel ad fidem suscipiendam allicerentur, vel in suscepta confirmarentur: ad hos vero errorum catalogum ex eorum libris excerptorum, quos ejurare deberent, ac fidei formulam, quam proficientes se impofterum ad S. Romanæ Ecclesiæ ritus, doctrinamque composituros pollicerentur. Nec minorem animo sollicitudinem induit Clemens VI, sive de Armenis in fide confirmandis, a quo missum ad Consolatorem fidei exemplar descriptum habes super. art. 1. §. 2. pag. 114, & seq., sive de Græcis ad frugem urgendis, ad quorum Imperatores, Principes, Patriarchas, Episcopos, & Monachos Montis Atho, quorum magna erat tum temporis apud eos existimatio, litteris datis, adjunctisque Legatis, Græcos utroque modo ad unitatem revocare intendit: ad idem facilius impetrandum, contra Turcas, & Tartaros ipsorum capitibus incumbentes suppetias pollicitus. Incæpta hæc auspiciatiora fecit Johannes Palæologus: nam Innocentio VI. sacramento fidem obligavit suam, dandique operam, ut ab omnibus suis deinceps obediretur, & ad gremium Ecclesiæ Romanæ Græci cuncti redirent: qui deinde ab Urbano V. litteris, legatisque conventus, Romam se conferens, ejuratis cum schismate erroribus, formulæ fidei a Pontifice præscriptæ subscripsit, ejusque exemplo plerique alii viri Principes Romanæ Ecclesiæ fidem professi sunt, in eaque se vivere, & commori velle contestati. Adis Raynaldum de his fuscè discretem ad annos 1356, 1366, & 1369. Observatu digna est conditio, quam juramento suo Imperator adjecit, videlicet nisi stare promissis, Imperii periculum in se suscipere, in Manuelem filium, transferendi, quem obsidem summo Pontifici daret. Philotheum Patriarcham Constantinopolit. tum pariter unioni consensisse ex litteris Urbani V. ad eundem, nec non ad Niphonem Alexand., & Lazarum Hierosolym. augurantur Raynaldus ad annum 1367.

n. 11., & Rayzerus in Acoluthia offic. Græc. tom. 2. Junii. At repugnant Leo Allatius de libris Eccles. Græcor. dissert. 2, Bzovius ad annum 1339. n. 19, & Cuperus hist. Chronolog. in Philotheo, iccirco quod Palamitarum hæresi fuerit infectus, atque in Triodio Græcorum a schismaticis ipsius ceu sancti memoria, recolatur, tanquam ejus, qui Romanam Ecclesiam pro viribus oppugnavit.

Pium redintegrandæ unionis cum Romana Ecclesia propositum visus est præferre Manuel Palæologus: quippe qui Martino V. spem fecisset quam magnam fore, ut Græci in Latinorum dogmata ultro concederent, modo vicissim Latini ad Græcorum vota se met non nihil inflecterent. Quæ desiderarent Græci quamvis Pontificem haud præterirent, exploratum tamen etiam misit Antonium Mafsanum Ord. Min. Gener. Ministrum, qui inspiceret, inquireret, perpenderet, si quæ Græci peterent, ejus generis essent, quæ cum divinis dogmatibus componi ullo absque incommodo quirent, sin minus operam daret, ut ab incongruis petitionibus Græci decederent, quin a concordia perficienda abalienarentur. Officio peregre defunctus est suo Missus, cui si defuit exitus, in culpa fuere Græci concordie ineundæ moras neçtentes ex Concilii uecessitate, interea causati istius celebrationi impedimento esse res in Oriente turbatissimas; expectandumque quoadusque rebus tranquillitate redita, tempus affulgeret ineundi de unitate tractatum. Horum fidem faciunt Legationis acta in Concilio Senensi relata tom. 8. edit. Harduini pag. 1018, & seqq. Inductum id tandem temporis cum Eugenio IV. Pontificatu est, quo Græci ducibus Johanne Palæologo, & Josepho Patriarcha nedum Romanæ Ecclesiæ reconciliati sunt, sed Nestoriani, sed Jacobitæ, sed Æthiopes, sed Syri, sed Mesopotameni, sed Armeni, sed Chaldæi, sed Maronitæ, sed Cyprii, quorum omnium ad Romanæ Ecclesiæ gremium accessione mirum in modum auctum Eugenio IV. gaudium est: quæ omnia, quia alio in loco abunde exagitata sunt, hic summis veluti attigisse digitis sufficiat. Non prætermittendum tamen, quin pro meritis castigetur Petri Suavis Polani, sive Pauli Sarpi hominis schismatis ingenio totius imbuti temeritas, qua pro sua Pontificibus summis de-

detrahendi, ac certiora historiæ Ecclesiasticæ monumenta in dubitationem adducendi libidine, ac lætentia, effutire non erubuit, ad fucum vulgo faciendum ab Eugenio IV. fuisse ostentatam tot Græcorum, Orientaliumque Nationum accessionem ad suum Concilium, fraude, doloque confictam specie obtrendendi Synodum celebriorem, quam fuisset reapse, quamque Basileensi Synodo opposueret. Eugenium postea imitatos Paulum III, & Julium III. complurium Orientalium ad suum Tridentinum Concilium adventum, & ad Romanæ Ecclesiæ obedientiam regressum jactitasse; ut apud vulgum hujusmodi lucro Germaniæ jacturam abunde excusarent. Sane eas omnes Orientis gentes ad Romanæ Ecclesiæ gremium remigrasse, ejusdemque fidei, ac potestati se se integre, demisseque permississe, fidem indubitatam faciunt Legationum, ac litterarum utrinque obitarum, editarumque monumenta adhuc extantia apud Annalium Eccles., & Conciliorum collectores Waddingum, Raynaldum, Spondanum, Labbæum, Harduinum &c; Scriptores de rebus Pontificum Johannem Stellam, Platinam, Panvinium, Duchesnium, Ciaconium, Pagium, &c. Tractatoresque de actis Concilii Florent. Horatium Justinianum, Augustinum Patricium, & Maimburgum ipsum hist. Schism. Græcor. lib. 6., (quem tam frustra, quam inique carpit Franciscus Bruys hist. Pontif. tom. 4. pag. 133. ob id, quod rectissime scripsit pag. 362. in generalium Conciliorum albo, si quod alterum, Concilium Florentinum utique fore collocandum, argumento, & documento esse Græcorum, Latinorumque quotquot eidem interfuerunt, aut de eo scripserunt: atque in eodem, si quando, Concilio quammaxime dogmata definienda fuisse diligenter, accurateque vexata, & discussa), quæ quidem monumenta, si quis vellicare adhuc non vereatur, apage eum, qui pomeridianæ luci, qua levis ipse aciei facile offenditur, tenebras offundere tentat. Sed scurræ hunc, ac sychophantam videtis dignis vapulantem a doctis. Pallavicino hist. Concil. Trid. lib. 13. cap. 4.

Ut ut sincere sancita unio videri potuisset, paullo post tamen Constantinus Palæologus Græcorum Imperatorum postremus schismatis abolendi studium nedum remisit, sed imo se totum ad amplificandum contulit, quin absterri quiverit siue ab

Eu-

Engenio IV, sive a Nicolao V. interminante, ni cessaret a la-
cessenda conviciis Latina Ecclesia, retroque ad eidem reconci-
liandam Græcam sedulo se converteret, Urbis, & Imperii exci-
dium a Turcis infra triennium inferendum. Vaticinium Pontifi-
cium probavit eventus, nam anno 1453. Constantinopolis capta
est: unde non erat cur Maimburgi hac de re narrationem hist. schif.
Græc. lib. 6. par. 2. pag. 294. ludibrio haberet Brujus hist. Pon-
tif. in Nicolao V. pag. 162. homo sarcasms in Pontifices haud
illiberalis. Tantum autem absuit, ut Græci Pontifici sive mo-
nenti, sive minitanti auscultare, moremque gerere voluerint, ut
potius ad majus Pontifici ipsi constandum opprobrium ad Hussi-
tas Bohemos anno 1451. inscripta, quam e Græco Cod. Mss.
Prag. Bibl. Caroli IV. Imper. descriptam, latineque redditam
publici juris fecit Gaspar Nydpruchius, qui Maximiliano II. erat a
consiliis, cuique epistolæ subscripti leguntur Græcorum Episco-
pi sex, horumque primo loco Macarius, quem absque dubio Pa-
triarcham Constantinopolit. pronunciat Brujus pag. 135; sed
fallitur egregie, nam hoc nomine Constantinopolitanæ tum Ec-
clesiæ præerat Gregorius dictus Melissenus, sive Mammas germa-
ne orthodoxus, Macarius iste vero Nicomediensis erat Antistes,
& Schismaticorum Antesignanus, illos, idest Bohemos, laudibus
cumulaverint, quod Romanis aures non accommodarent suas,
sintque adhortati, ut secum una contra Romanos starent, & in
Concilio Florentino constituta flocci, naucique facerent. Equi-
dem auctor est Æneas Sylvius, postea Pius II, in Europæ de-
script. cap. 3. anno seq. 1452. Isidori Rutheni Episcopi Constan-
tinopolim a Nicolao V. legati opera redintegratam quodam-
modo unionem fuisse: quod ipsum confirmat Ducas in hist. By-
zant. cap. 36, & Chalcondylas lib. 8. de rebus Turcicis: quin
insuper anno 1440. Metrophanem II, quem postreimum ante
captam Constantinopolim Patriarcham falso pronuntiat Rober-
tus Cregyphonus, quique post Metrophanem anno 1445. Con-
stantinopolitanam sedem conscendit, Gregorium Manimam,
utrumque egregie catholicos fuisse, sæderisque in Concilio Flo-
rentino sanciti retinentissimos ostendunt Leo Allarius de consens.
lib. 3. cap. 4, & Cuperus hist. Chronolog. Patriarch. Constantino-
polit.

polit. parergo 10, & §. 130. eisdem liquido, ac luculenter a calumniis Syropuli, & Creygrthoni vindicantes testimoniis absolutissimis Georgii Phransæ lib. 2. cap. 17, & seqq., Theodosii Zygomalæ in hist. polit. Constantinopolit. apud Ctesium lib. 1. Turco Græciæ, Henrici Warthoni in append. ad hist. litt. Cavæi, quorum auctoritas sive schismaticis, sive hæreticis suspecta esse nequit, Georgii Trapezuntii Græciæ orthod. tom. 1. pag. 578, & Johannis Gobelini in Comment. Pii II. lib. 11. pag. 300, 2 quibus Gregorius exul Romæ obiisse traditur: hanc tamen unionem paucorum fuisse, parumque sinceram prodit Ducas loc. ind., observantque Pagius in Nicolao V, & Cuperus prælaudatus: quin etiam antea sub Eugenio IV. ab Abyssinis initam eodem simulationis laborasse morbo conjicere est ex Richardo Simonio hist. Crit. Christ. Orient. pag. 33.

Age modo ceterorum Pontificum enixas curas Græcorum reliquiis ad gremium Romanæ Ecclesiæ recolligendis impensas compendio veluti complectamur, ut tandem aliò libera properet oratio nostra. Pius II. eò primum intendit animum, ut Turcas, si fieri posset, christianæ Religioni subjugaret, facile hinc futurum ratus, ut rei christianæ in Oriente collapsæ summa restitueretur: eaque de re ad Mahometem II. eruditam, elegantemque ab eo exaratam epistolam commemoravi art. 1. §. 2. pag. 120, & seq. Non moror heic autem Mornæi Dupleffii convicia, quibus epistolam hanc lacerare ausus est: nam eadem abunde diluit, depexitque Coeserellus, adeoque ut Rivetus, & Brujus pro Mornæo respondentes, nonnisi convicia conviciis accumulaverint. Voti compos minime factus, studia ad eos convertit, quibus veteris Religionis christianæ radius adhuc affulgeret, ad frugem pellicendos: quod ei quidem ex sententia successit: nam Ludovici patria Bononiensis, professione Minoritæ opera David Trepezuntius Imperator, Georgius Armeniæ Rex, aliique Georgiæ, Iberiæ, & Mesopotamiæ Principes ad Romani Pontificis obedientiam transducti sunt. Præterea a tribus Patriarchis Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano per litteras, legatumque visitatus, fidei professionem, nec alteram ab ea, quæ fuerat in Florentino procusa, excepit: quibus quid festivius optimo Pontifici contingere poterat? Paulo II. de
ny ste-

mysterio Trinitatis, ac Dominicæ Incarnationis erudiendum se ultro demisit Petrus Antiochenus Maronitarum Patriarcha. Alexandro VI. spem non levem ingessit Constantinus Georgianorum Rex fore, ut ad fœdus in Floren. Concilio sancitum accederet: ut accederet autem quanto citius a Pontifice stimuli admoti sunt. Leonis X. nihil accidebat antiquius, quam ut a veteri, una, veraque religione, sive ob schisma, sive ob hæresim extorres ad eandem revocarentur sive Maronitæ, sive Abyssini: itaque effecit, ut Petrus quidem Maronitarum sacris præfectus in Romanæ Ecclesiæ fidem transcriberetur: David autem Abyssinorum Princeps litteris Leonis, quas Card. Bembo lib. 9. epist. 41. describit, permotus in Imperio, quo late patet, suo christianam Religionem propagari, Christoque nomen dari permiserit. Clemens VII. cum amplificandæ rei christianæ, tum curandis pravis Græcorum affectionibus animum applicans, Basilium Moscovitarum Duce a Schismaticorum castris abstractum veræ Christi Ecclesiæ conglutinare conatu omni enixus est. Nec sane a feriando religionis fœdere admodum ille abhorrebat, potuissetque ad exitum perducere, nisi Principum Germaniæ dissidia, Lutheranaque in dies ingravescens impietas, e cuius re maxime erat, ne huiusmodi Moschorum cum Romana Ecclesiâ societas iniretur, intercessisset. Res ei tamen ex sententia successit cum Armenis, Maronitis, & Americanis, quorum accessione repletus abunde locus est vacans a Latinis illis sequegibus, quos ad Lutheri castra transire insana libido incefferat. Accessit & aliud, quo S. Romanæ Ecclesiæ amplitudo in remotiores Africæ Regiones se extendit: nempe Davidis Æthiopum Regis supplices litteræ, quibus postquam modeste fuisset conquestus se a Pontifice sive litteris, sive Nuncio non fuisse visitatum, in eaque fide, quam Proavo suo Eugenius IV. tradiderat, confirmatum, obtestabatur obnixè, ut viros quantocius mitteret, a quibus gens tota de Romanæ Ecclesiæ ritibus, dogmatibus, & moribus instrueretur. Quis vero ambigat id officii actum a Pontifice fuisse præstitum, remque christianam in Æthiopia impensa opera procuratam? Qui Davidi patri successit, Claudius paribus votis apud Paulum III. institit, ut homines mitteret, a quibus jam pridem initum cum parente fœdus inflau-

instauraretur : interea Pontifici se fasces submittere , fideique sacramento obstringere scribens . Quid vero rescripsit Pontifex , nisi , quod par esset studio , quo pridem flagrabat religionis amplificationæ , aut reparandæ in Africa , videlicet ambabus ulnis in Ecclesiæ sinum Æthiopes se amplecti , missurumque quamprimum , qui christiana sacra in Æthiopia curarent . Julio III. nihil jucundius obtingere potuit , pro ea , quam animo præferebat sollicitudinem quammaximam rei christianæ ubique curandæ , quam Syrx Ecclesiæ a Romana diutino sive Nestorii , sive Eutychetis schismate divulsæ aggregatio , de qua adeundi Augustinus Oldoinus in addit. ad Ciacconium , & Andreas Masius , a quo acta hujusce legationis latine reddita Bibl. PP. inserta sunt .

Pio IV. partis implenti suas procurandæ gentium omnium salutis , spem fecerat quam magnam Gabriel Coptorum Patriarcha , quippe litteris fidei , suæque demissionis testibus exaratis , ad Romanæ Ecclesiæ unitatem se vehementer adspirare significaverat , ideoque , ut in proposito maneret , sed imo perficeret eum Pontifex fuerat adhortatus . At inconstans animi vir , fluxæque fidei quasi bene acti poenitens , ab incepto paullo post rescivit , spernque omnem foederis ineundi præcidit . Spe frustratus suæ Pontifex curam , animumque convertit ad evellenda schismatum , errorumque semina , quæ a Græcis in Siciliam , gratia vitandæ Turcicæ servitutis , transfugis , cæteroqui nomine catholicis , in dies spargebantur : quod Constitutione anno 1564 edita præstitit , & præcavit . Gregorius XIII , si quis unquam , is fuit utique , qui Religionis aut redintegrandæ apud Schismaticos , aut restituendæ apud Hæreticos , aut amplificandæ apud Barbaros totius animi nervos intendit . Itaque qua Legatis , qua litteris Regem Cocini convenit de nomine Christo nuncupando : Japonios invisit , illorumque tres Reges ad Christiana sacra traduxit . Indos Malabaros Christianos S. Thomæ nuncupatos Nestorii errores dedocuit ; eorumque sacris præfectum Angamalensem Antistitem obedientiam sibi obstrinxit . Jacobitarum misertus , a Dioscori deliramentis abstrahere adlaboravit : inque eis Nehemem Antiochenum Patriarcham ad frugem regredientem , submittentemque fasces humaniter habuit : ab altero vero Alexandrino Patriarcha , quem Jo-

Pars II.

Iiii

hannem

hannem nomine suspicatur Sollerius, quam veris, tam illustribus titulis Pontifex ipse insignitus legitur apud Kircherum. Fructum ipsius laborum fuisse oportet, quod Metrophanes Græcorum Patriarcha ab obedientia ipsi impendenda non admodum abhorruerit, si vera referunt Stephanus Gerlachius in epist. ad Martinum Crusum lib. 4. Turco-Græciæ, Augerius Gislenus Busbequius Ferdinandi I. Imper. apud Turcas Orator in epist. 4. Legat. suæ apud Cuperum: quodque Hieremiam Patriarcham, alterum Constantinopolit. ad Apostolicæ Sedis amplexandum fœdus animo facilem, pronumque fecerit, sicuti tradunt Possëvinus in defens. Kalend. Gregor. sæc. 4. cap. 6; Viçtorellus in addit. ad Oldoinum tom. 4; Spondanus ad annum 1582. n. 18; & Thomassinus vet., & novæ discipl. par. 1. lib. 1. cap. 16. Quid ab eo commemorem acta cum Maronitis, Cypriis, & Moschis, quos qua a schismate, erroribusque avulsos, qua in fide, unitateque confirmatos, qua a Græcanicis affectionibus expurgatos Romanæ Ecclesiæ sive ad studium accendit, sive gratiis adauxit? Nec referam suppetias Johanni Regi Ceilani in India Orientali Insulæ Minoritarum opera ad sacra nostra una cum viginti subditorum millibus traducto, eaque de causâ Regno exspoliato, a Gregorio submissas. Rem de Religione bene cæperat etiam cum Coptis: nam in Cairo anno 1582. Concilio indicto, tribusque sessionibus absoluto, Nestorii, & Dioscori ejuratis erroribus, in catholicorum sententiam concesserant, fideique dato sacramento Pontifici Romano obedientia se devinxerant: nisi quod postmodum ad ingenium pro animi levitate regressis, confectum de Religione negotium frustra cessit. Feliciori successu in Sinas rem Christianam invexit: ubi aperto Missionariis aditu, longe, lateque propagandæ fidei locum patefecit. Nolim cetera a Gregorio XIII. præclare gesta persequi, de quibus magis adeundus in Gregorii Annalibus Johannes Petrus Massejus edit. Rom. 1742: vereor enim ne fastidium creem iis, qui brevitate delectantur, a proluxa vero oratione abhorrent.

Quò vero aliò vergebat studium, quo vehementer urgebatur Clemens VIII, quam ad restituendam, refarciendamque rem Christianam collapsam, ad reducendos in rectam devios, redu-

duorum vero deformatos ritus, moresque reformandos? Ergo ejus curæ cessit, quod Patriarcha Coptorum fidei professione Romano Pontifici se manciparet: quod Rutheni infimo obsequio Romanæ Ecclesiæ nomina sua, vota que nuncuparent: quod Gabriel VIII. hoc nomine Alexandrinus Patriarcha ad formulam ab Eugenio IV. præscriptam fidem suam exigeret, & Pontifici exhiberet: de qua adeundus Baronius ad calcem tom. 6: quamvis enim a&a ibidem descripta revocare in dubium non sit reveritus Richardus Simonius hist. crit. de fide, & moribus Orient. pag. 134. edit. Francof. 1684, indubia facit exemplar epistolæ a Kircherò descriptæ in supplem. Podromi Copti pag. 517. Id etiam effecit, ut Albanenses Græco ritu transigentes, qui apud Latinos degerent, ritibus suis nonnullis minus rectis defuissent, receptisque in Ecclesia Romana se coaptarent: generatim vero Græcis ad frugem regredientibus formulam præscripsit fidei, quam profiteri deinceps deberent. Paulus V. Orientalium Patriarcharum Oratoribus, inque iis Maronitarum, quos Petrus, Chaldæorum, quos Elias, & Armenorum, quos Melchisedech miserant, auditis, jussisque Dioscori, aut Nestorii, aut Gnaphxi errores execrari, fideique professionem emitte, cujus præscripserat formulam, communionem suam cohonestatos ad propria dimisit. Legenda Pauli V. Constitutio 77. Urbanus VIII. pro sollicitudinis partis fructibus percepit solemne obedientiæ sacramentum, quod Congi Reges, quod Imperator Æthiopiz ipsi nuncuparunt, verbis hisce: *Nos ipsos, & universum Imperium nostrum ante SS. D. N. Urbani VIII. pedes Romanæ Ecclesiæ perpetuo subjicimus.* Quin etiam obsequio eidem se demisisse ex Patriarchis Alexandrinis Matthæum III. hoc ordine tradit ex Kircherò Sollerius; ex Constantinopolitanis vero Timotheum II, & Cyrillum Contarenum testatur Dionysius Guillius Soc. J. apud Allatium lib. 3. conf. cap. 11; qui de Cyrillo isto id inficias ivit in epist. ad Nihusium; sed Athanasium II. cognomento Patellarium Urbano VIII. reconciliatum inter eos recenset, qui de Romano Pontifice optime promeriti sunt. V. Innocentio XI. ex Chaldæa, ex Syria, ex Persia, ex Phœnicia, quò longe, lateque curas intenderat suas, Dioceses amplissimæ obedientiæ se obstrin-

gentes, ei pari, qua rei christianæ amplificandæ afficiebatur, sollicitudini Pontificem lætitia affecerunt. Innocentio XI. Æthiopum, & Sinensium conversioni viribus cunctis incumbenti, missis Verbi divini præconibus tum numero plurimis, tum doctrina, virtuteque præstantibus, qui ubicumque gentium illarum Evangelii lumen inferrent, ex earumdem quamplurium ad Romanam Ecclesiam accessione, non una causa fuit, cur de secundis rebus Romanæ Ecclesiæ succedentibus gratularetur. Eadem studia erga Sinenses confectatus est Clemens XI, sed etiam ad Coptos extendit: ex his vero Samuel Capasulis Patriarcha Alexandrinus denominatus erroribus cum schismate ejuratis, sacris nostris se adjunxit, ideoque dignum se præbuit, qui Pallio adaugeretur, postquam fidei professione in obedientiam Pontificis integre se transcripsisset. Denique Benedictus XIV. P. M. pro ea quam propagandæ Religionis, purgatissimæque retinendæ, animo gerit sollicitudinem, ritibus Græcanicis, Malabaricis, Sinensibus repetitis Constitutionibus plurima eruditione, parique elegantia cumulatissimis optime consuluit. Pleraque horum simillima recole, si libet, par. 1. art. 7. §. 2, & hac par. 2. art. 1. §. 2, ubi perinde loca indicantur, unde ista sunt derivata. De schismate, quo sive Germanica, sive Gallicana, sive Anglicana a Lutero, Calvino, Janzenio una cum hæresi invecro dilacerantur etiamnum Ecclesiæ, verba non facio, ideoquod neminem lateant ingentes, quibus eo excindendo Romani Pontifices adlaborarunt, curæ, quamvis ut plurimum eas schismatis pertinacia sefellerit, quodque sparsim in opere, prout opportunitas locum fecit, de eo me loquutum memini; & alioquin vereor, ne si orationi præstitutam mensuram excedam, vel liberali fastidium lectori moveam, ut proinde detrimentum operis non sit finem dicendi fecisse.

Post hæc autem quis probus æquanimiter ferat Protestantium, ac in his Jurixi hist. du Pap., & du Calvin. en paral. 3. pag. 87, & Brujæi hist. des Papes tom. 2. pag. 377, & seq. edit. 1732, impudentissimam cum insigni ignorantia adjunctam audaciam, qua totam in Romanorum Pontificum ambitionem, qua sibi ab arrogando temere in Ecclesia univèrsa Primatu temperare aut nescivere, aut noluerit, a quo ex adverso quammaxime ab-

hor-

horrebant Græci, Græcanici schismatis causam refundunt? Equis enim ignoret adhuc Pontificis Romani Primatum, ejusdemque appendicem, jus videlicet ad ipsum appellandi, quo pro bono pacis exspoliassse se Pontifices quam Græci illi, tam heterodoxi isti vellent, ex divina institutione descendere, ita utriusque Ecclesiæ Patribus sive Græcis, sive Latinis jugi, unanimique sententia docentibus, ideoque ut se illo mulctare Pontificibus ipsis nec liberum sit, nec licitum: ac proinde quam in ipsos Pontifices, in Græcorum potius superbiam, qua illis fasces submittere detrectant, omnem schismatis causam refundendam esse quis non intelligat? Quamquam etsi hæc causa fuisset una, unica tamen certe non fuit. Quin ad remotiora monumenta refugiam, sufficiat adire apud Cl. Josephum Simonium Assemanum tom. 3. Bibl. Orient. pag. 639. epistolam Synodicam e Conciliabulo Constantinopoli anno 1722. habito a tribus Patriarchis Græcis Hieremia Constantinopolit., Athanasio Antiocheno, & Chrysanto Hierosolym., subscripta ab aliis etiam duodecim Archiepiscopis, & Episcopis, ac transmissa Græce, & Arabice ad Græcos Antiochenæ Diocesis, in qua octo potissimi adversus Latinos propugnantur errores: videlicet oppugnantur Primatus Romani Pontificis; Processio Spiritus S. a Filio; Panis azymus in consecratione Eucharistiæ; Purgatorius ignis, & locus a Paradiso, & gehenna distinctus; Reatitudo Sanctorum, & poena damnatorum statim post mortem, ante postremum judicii diem; Suffocatorum usus; Sabbati jejunium; Parvulis post baptismum denegata Eucharistia, & Christum unctio. Ejus generis erunt ne ista, quæ pacis bono a Pontificibus litari quam deberent, tam possent? Næ, qui ita existimant, maximo in errore versantur! Age vero graviori, quod videtur, acriusque a Protestantibus urgetur, argumento occurramus. Ajunt itaque: Romana Ecclesia suos vice plus simplici passa manes, ac repetitis schismatibus misere pessumdata, quomodo alienis curandis malis præsto esse potuit, aut id officii præstandi gratia a Deo speciatim delecta haberi potest, dicique divino consilio schismata Ecclesias alias scindentia ab eadem deleta? Quæ etenim alia toties schismate dilacerata, quoties Romana dissecta, fuit, quam sane vicibus 24. a Felice II. ad Benedictum XIII, hoc est

est ab anno 354. ad annum 1417, dilaniatam tradit Episcopus Civitatenfis in Chronica recollet., quam Ms. extare in Biblioth. Basileensi testatur Johannes Hallervordus in Spicileg. histior. Latin., & ex eo Fabricius in Bibl. med., & inf. latin. lib. 3. pag. 383. edit. Patav. 1754. Quinimo, si exactior incatur calculus, non minus quam unum supra triginta schismata e Romana Ecclesia erupisse, octoque supra triginta pseudo-Pontifices seditionis facem prætulisse comperientur.

Atqui quam longe abs æquo, justoque aberrant heterodoxi, qui exinde a Romana abhorrendi Ecclesia occasionem arripiunt! Elucescere enim exinde magis, magisque potissimam Dei providentiam erga S. Romanam Ecclesiam affirmo, & confirmo, quam privilegio singulari firmitatis ita fulcivit, ut quati quidem schismatibus aliquando posset, prosterni tamen non etiam posset: *Porta Inferi non prævalebunt adversus eam*, sicuti ei pollicitus est in S. Petro Christus D. Quam ob pollicitationem egregie Bachiarus in opusculo de fide, quod ad cod. Bibl. Ambrosianæ, prior. resque edit. castigatum edidit, ac dissert., & notis illustravit doctiss. Franciscus Florius, pag. 7. de Romana loquens Ecclesia, *De qua, inquit, nunc non una, sed due, vel tres, aut eo amplius hæreses pullularunt: & tamen nulla earum Cathedram Petri, hoc est Sedem fidei, aut tenere potuit, aut movere*. Ex quo loco Cl. Ludovicus Muratorius in prolegomeno ad hunc libellum arguit Bachiarium exegisse non equidem sub S. Leone M., ut vulgo creditum est, bene vero sub finem Sæculi IV, sub quem Helvidio, & Joviniano venenum suum Romanis Civibus propinare quidem contigit, at Cathedram Petri inficere nulla ex parte succedere potuit. Quod dico, eventu rerum, exituque confestim comprobo, per singula cursim schismata excurrando, quibus Romana Ecclesia a primæva ad devexiorem ætatem lacescita, sed non labefactata legitur. Novatianus, qui omnium primus in S. Cornelium schisma constavit, a bonis omnibus odio habitus fuit, inque

- tribus Conciliis Romano anno 251. a S. Cornelio; Carthaginensi anno 252. a S. Cypriano, & Antiocheno anno 253. a S. Demetrisano pessime audit: ejusdem vero reliquias exagitavit dein-

de S. Innocentius I, ac penitus denique profligavit S. Cælestinus I.

De

De Felice, qui Liberii locum illegitime occupasse a plurimis fertur, opportuniore dicam in loco, ubi Pontificatum utriusque conciliare, atque a labe omni liberare operæ pretium faciam. Ursicinum, qui dignitatem legitimo Pontifici invidebat, S. Damasus in duabus Synodis Romanis anno 366, & 378, & S. Ambrosius in Synodo Aquilejensi anno 381. diris cunctis, uti dignus erat, devoverunt. Quinimo Synodicis ab Episcopis Synodi Italiæ, & Aquilejensis obsecrati Gratianus, & Valentinianus Imperatores Ursicinum, ejusque partiaros lege lata exules in Gallias amandarunt: ex quo concidit id, quod scribit auctor libri Pontificalis, videlicet Ursicinum Roma pulsum Neapolitanæ Ecclesiæ fuisse præfectum. S. Damasum vero ab invidia, quam ipsi constarunt Ammianus Marcellinus lib. 27. cap. 3; Faustinus, & Marcellinus in libello ad Imper., refingereque non est veritus pro temeritate Basnagius ad annos 366. §. 9, & 368. §. 6. abunde liberant, & abstergunt Fleurius hist. Eccl. lib. 16, & Bailletus ad diem 11. Decemb. Eulalio in locum S. Bonifacii I. irrumpere, & Symmachi Urbis Præfecti favore Honorio Imp. obrepere, habereque propitium obtigit aliquando. Verum ex epistola Cleri Romani Eulalii electionem illegitimam suspicatus Imperator, ad suspicionem omnem amovendam, ut de utrius electione legitima dilucide constaret, utrumque in judicio Synodi Ravennatenensis, qua infecta, alteram Spoleti indixerat, cui adesse quoque Africanos Episcopos desideraverat, de causæ veritate experiri iussit. At ex illicita agendi ratione, quam tenuit Eulalius, hunc illegitimum esse, retro vero ex Romani Cleri relatione legitimis electum suffragiis Bonifacium comperiens, illum loco pelli, hunc autem gradu stare præcepit. S. Bonifacio dignitatem confirmatam fuisse in Synodo 250. Episcoporum denarrant Baronius ad annum 419. n. 34, & Bailletus ad diem 25. Octob.: sed fictitiam Synodum emunctioris Critici naris expungunt. Eulalium Nepefinæ Ecclesiæ deinde præpositum refert Auctor libri Pontificalis, sed penes ipsum fides pariter esto.

Neque dispar Laurentii, quem in S. Symmachi locum insiliendi ambitio invaserat, finis. Nam vel Theodorici Ariani Regis, ad quem contententium utraque pars causæ vincendæ gratia

tia confugerat, postquam longe plures Symmacho suffragatos
 constitisset, sententia, loco deturbatus est Laurentius, quem
 subinde, ut ab Ecclesia turbanda desisteret, Pontifex Nucerinæ
 præfecit Ecclesiæ. At is quietis impatiens, quum instaurato schis-
 mate in Apostolicam Sedem insilire denuo tentasset, turbasque
 ciere non cessaret, in Synodo Romana IV. excommunicatione,
 percussus, & a Theodorico a Patribus Synodi rogato in exilium
 pulsus dignas pro nefario schismate poenas dedit. Dioscorus
 paucis diebus schismati, quod adversus Bonifacium II. accende-
 rat, superstes Romanam Ecclesiam turbandi vix locum habuit.
 De Vigilio, qui in S. Silverii viventis sedem irrepsit, dicam ali-
 bi, ubi de ipso copiose dicendum erit. Petrus, & Theodorus
 ad Johannis V. vacantem Cathedram viritim, prout faverent qua
 uni Cives, qua alteri Milites, inhiabant: sed mox divino mo-
 nitu a Clero, cujus e vestigio in vota a Civibus, ac Militibus
 certatim concessum est, consensu unanimi Conon electus est.
 Quo fatis sancto, populoque in partes distracto, Theodorus
 hinc, Paschalis illinc Pontificatum adipisci pertentarunt. Ve-
 rum in unum convenientes Clerici, Judices, Cives, Milites
 S. Sergio communibus suffragiis dignitatem detulerunt: cui sta-
 tim, ac sponte falces submitit Theodorus; Paschalis vero in
 schismate pertinax, in Monasterium detrusus fato pessimo finem
 vivendi fecit. Repugnat hic quidem Baronius ad annum 701.
 n. 8, sed hac in re sequi malim Fleurium hist. Eccles. lib. 40.
 n. 39, & Pagium in S. Sergio. Theophylactum loco S. Pauli I.
 ea præsertim ratione plerique e Romano populo dici Pontificem
 exoptarunt, quod nefas putarent fratri fratrem, scilicet Ste-
 phano II. Paulum, vicissim in Summo Pontificatu succedere:
 nihilosecius a Cleri, populi que potiori parte electus Paulus suo
 loco stetit, ejque gradu cedere Theophylactus coactus est. Ita
 vix exortum schisma evanuit: quod instaurare Constantinus vi-
 sus est, qui, priusquam S. Paulus e vita migrasset, militum,
 plurimumque e plebe favore stipatus ejusdem invaserat sedem,
 statimque ut invasam sibi stabiliret, cum Pippinum Francorum
 Regem litteris datis, tum Synodo indicta Episcopos Italos sibi
 devincire studuit, Homini ambitioni supparatitati equidem
sunt

sunt Episcoporum nonnulli, non ita prudens, sagaxque Pippinus, qui fraude se decipi non est passus, haud ignorans illum malis artibus in Sedem Apostolicam irrepsisse: ac purum, purumque commentum est nullo monumento suffixum, uti fatetur Franciscus Bruns ipse, quod finxit heic Daniel Marelius e Calvinistarum grege in *Tableau des Papes*, de Oratoribus a Pippino missis ad Constantinum; de quibus nihil subolitur Fleurio lib. 43. n. 52, & Pagio in Constantino. Sed & quorundam factione eandem dignitatem pervaserat Philippus, de qua tamen paullo post dejectus, alteri digniori integram dimittere compulsus est: optimatum enim, Clerique facto conventu legitimis suffragiis electus est Stephanus III, aliis IV: Constantinus etiam anno ab invasione elapso dejectus, oculisque erutis in Monasterium detrusus; qui anno sequenti 769. in Synodo a Stephano damnatus schismatis poenam luit. Dignum observatu decretum est, quo in Synodo hacce sancitum a Stephano legitur de Episcopis, Presbyteris, & Diaconis a Constantino ordinatis, videlicet ut ad frugem regredientes a Stephano Papa *benedictionis susceperent consecrationem, omniaque, quae idem Constantinus in Ecclesiasticis Sacramentis, & divino cultu egit, iterata fuissent* (legendum alii volunt *iteranda essent*), *præter sanctum baptismum, atque sanctum Chrisma*. Hinc difficultas exorta gravissima de sacrarum Ordinationum iteratione in opiniones diversas, & adversas distraxit Theologos: a Constantino, non secus ac a Formoso deinde Ordinibus sacris initiatos revera a Stephano III, & Stephano VI. iterum fuisse consecratos propugnantibus Morino de sacr. Ordin. par. 3. exercit. 5. cap. 5, Cabassutio, ac nuper doctis. P. Johanne Hiacynto Sbaralea Ord. Min. Conv. in disput. de sacris pravorum Ordin. complures opinionis suæ patronos cap. 2. conglomerante: quibus adjungi possunt Valesius in not. ad Theodor. lect. lib. 1. cap. 9; Dupinius in Biblioth. cent. 4; & Binghamus tom. 2. Orig. Eccles. Contra vero pugnantibus post Auxilium Presbyterum lib. 2. de Ordin. Formosi cap. 4. apud Morinum in append. de Ord., & Sigebertum in Chron. ad an. 903. apud Pistorium tom. 1. Script. rer. German., Batonio ad annum 769. n. 6; Francisco Hallier de sacr. elect., & ordinat.

Part II.

Kkkk

p. 2.

p.2. sect.3. cap.2.; Christiano Lupo par.3. in dissert.2. procœmialis Natali Alexandro hist. Eccles. ad sæcul. VIII. cap. 1. art. 8; Gaspere Juvenino in Comment. hist. dogmat. de Sacram. dissert. 8. de Sacram. Ord. q. 6. cap. 2.; Ludovico du Mesnil doct., & discipl. Eccles. lib. 42. n. 1., Honorato Tournellio qu. 5. de Sacram. Ord. art.1; Pagio Brev. hist. Crit. Chron. in Stephano III; Carolo Wittrassio de Ord. charactere, & Johanne Laurentio Berti de Theolog. discipl. lib. 36. cap. 14.

In Eugenium II. schismate insurrexerat Zinzinus, sed paulo post invasa dignitate se abdicere adactus est, atque ita schisma abolitum: quod ut imposterus præcaveretur, ab Eugenio decretum est, aut eodem curante, a Lothario Imp. lege sancitum, cujus mentio fit a Paulo Diacono in suppl. lib. 6. de gest. Langob., & in fine libelli de Episcopis Metensibus, atque a Sigonio de Regno Ital. lib. 4, ut Romani Pontificis consecratio, (non electio, uti scite adnotavit Doctiss. Thomassinus veter., & nov. discipl. par. 2. lib. 2. cap. 25. num. 6.), coram Imperatoris Oratoribus deinceps perageretur, iccirco ut præsto ii, paretque turbis coercendis, quæ tum cieri contingeret. Eugenii decretum, sive mavis Lotharii legem confirmasse deinde legitur Johannes IX. apud Labbeum tom. 9. pag. 505, Harduinum 10.6. par.1. pag. 489, & Papebrochium in Conat. Chron. ad Johannem IX. num. 4: comprobarunt denique Otto I., & Henricus I. Imperatores apud Baronium, & Pagium ad annum 962. num.3. Porro haud absimilis decreti mentio occurrit apud Gratianum, Can. 28. *Quia sancta* dist. 63. sub nomine Stephani Papæ; & sub nomine Leonis Can. 9. *De Capitulis* dist. 10; Can. 31. *Inter nos* dist. 63; & Can. 41. *Nos si* 2. q. 7. Atqui inter eruditos non convenit utri ex his Pontificibus homonymis Canones ii tribuendi sint. Locum a Gratiano laudatum Stephani appellato nomine StephanolV., seu V. proculdubio fore tribuendum pugnat Cl. Ludovicus Muratorius Rer. Italic. tom. 2. par. 2. pag. 128. ex Canone 11. Concilii Romani sub S. Nicolao I. anno 863. celebrato, quo decretum Stephani Papæ memoratur, intelligendumque de Stephano IV. vir doctus jubet. Verum doctiss. Sebastianus Berardi in suo Gratiano emendato par.2. tom. 2. cap. 73. conjecturam hanc elevat,

vat, censens Canonem hunc 11. ex Nicolao I. a Muratorio memoratum commodè referri posse ad Concilium Romanum anno 769. sub Stephano III. habitum, in quo multa etiam salubriter fuisse decreta ad schismata auferenda occasione electionis Pontificis observat. Stephano IV. fuisse suppositum, ac proinde inter pseudo-epigraphos reputandum Canonem illum 28. opinantur Baronius ad ann. 816. n. 101, Cointius ad an. 817. n. 3, Natalis Alexander hist. Eccles. ad sæcul. IX, & X. cap. 1. art. 2, Papebrochius in Stephano IV. num. 23, Berardi loco mox laudato, & alii. Contra vero Stephano VI, sive VII. tribuendum fore, genuinumque esse decretum affirmant Pagius ad annum 825. num. 30, & 897. n. 4, & seq., ac Sandinus annot. 5. ad Stephanum IV. Propius veritatem attigisse mihi videtur Doctiss. Berardi, dum subinde cap. 76. observans Canonem 11. a Muratorio tributum Concilio Romano anni 863. sub S. Nicolao I, apud Mansium tom. 1. supplem. Concil. pag. 929. ex Anselmo Lucensi lib. 2. adversus Wibertum tribui S. Leoni IV. in Concilio Romano anni 853., in quo confirmata est Synodus sub Eugenio II. habita an. 826, conjecturam facit pariter tribuendi eidem Leoni IV. Can. 28. dist. 63. Stephano tributum. Quod attinet ad Canones a Gratiano tributos Leoni, hujus nomine Can. 9. dist. 10, & Can. 31. dist. 63. venire S. Leonem IV. sive in epist., sive in allocutione ad Lotharium Imperat. in confesso est, quamvis in ejus interpretatione Glossographi inter se discrepent. At Canonem 41. caus. 2. q. 7. adscribendum Nicolao II. indicare videtur Ivo par. 5. cap. 22. Leoni III. tributum autumant Conringius ibidem in notis, Baluzius in præfat. ad Capitul., & Berardi cap. 76. Contra vero Conringium pugnat Pagius ad annum 847. n. 11, tributum existimans Leoni IV. in epist. ad Ludovicum Augustum, ideo quod mos ille consecrandi Pontificem coram missis Imperatoris nonnisi post obitum Eugenii II. inceperit: præterquam quod Leo III. eo tempore consecratus est, quo Carolus M. Urbis dumtaxat defensor erat, nec ad eum Leo legatos misit, nisi post suam consecrationem. Denique Leonis nomine, cujus mentio fit in diplomate Ottonis, & Henrici Imperat., Leonem VII. designatum contendit Papebrochius: e contra ex eo nomine diploma salutatis arguit Goldastus: sed

Kkkk 2

utrum-

utrumque refellit Pagius ad ann. 962. n. 4. diploma genuinum contra Goldastum, & eo in diplomate loqui de Leone IV. contra Papebrochium ostendens.

Redeundo nunc in viam, ex qua paullisper deflexeram, Anastasius, qui adhuc Presbyter anno 853. a S. Leone IV. gradu fuerat deturbatus, equidem adversus Benedictum III. legitime electum insurgere non destitit: sed gradu perinde, in quem irreperat, post triduum a Clero, populoque cedere compulsus, quinimo ab Hadriano II. præterea ob flagitia, quibus evaserat infamis, christianis sacris inrerdictus, vix, ac ne vix quidem Romanam turbandi Ecclesiam, incommodisque afficiendi locum habuit. Sergius schismatis alter incentor adversus Johannem IX, ut ex Floardo in frag. de Rom. Pontif. apud Mabillonium par. 2. Sæculi III. Bened., atque ex ipsius epitaphio ostendit Pagius, non autem adversus Formosum, veluti perperam scripsit Luitprandus lib. 1. cap. 8, a quo plerique alii decepti sunt, e populo suffragatores quidem aliquos reperit, quorum ope Pontificatum ascendit: at parte, quæ Johanni fuerat suffragata, prævalente huic fasces submittere compulsus est Sergius: qui tamen postmodum jure postliminii Pontificiam dignitatem adeptus est, atque quidem legitimis suffragiis ipsi delatam. Christophori, qui Leonem V. e loco dejectum in carcerem detruferat, hæc fuerunt facta: in ipsius sedem insiliens mensibus 6., aut 7. vi, ac tyrannide tenuit; sed ab eadem deturbatus a Sergio III, de quo mox, ac primum in Monasterium detrusus, ac postea in vincula coniectus, ea in misera captivi conditione mortem adspexit; totumque in ipsius caput schismatis incommodum recidit. Ansam, quam hinc avidè pro more Protestantes arripiunt, pravis quorundam Pontificum factis abutentes ad incorruptam Ecclesiæ veritatem, unitatemque oppugnandam, apposite profigat Clariss. Mabillonius, adeundus, si placet, in præf. ad Sæculum V. Bened. §. 1. Atrocius erumpere schisma visum est adversus Johannem XII, hujus in locum subrogato Leone VIII. ab Ottone I. Imperatore, indigna sane pro beneficio rependente Pontifici legitimo, a quo, ut observatum a Pagio est ad an. 962. n. 1., ex Germanis omnium primus sacris Imperii insignibus, & insulis exornatus fuerat, quove

quoque modo a Johanne XII. ad Germanos Imperium fuisse transfatum advertit Nicolaus Alemannus de Lateran. Parietinis cap. 10. Paulo post tamen Leo inanem dignitatis larvam exuere, locoque cedere legitimo Pontifici debuit, a quo in Romana Synodo una cum sibi devotis Episcopis diram sententiam excepit. Post Johannis obitum iterum ad Apostolicam Sedem ambitiosus homo adrepfit, operam commodante Ottone, ac subrogatum Benedictum V. subinovit, abireque exulatum adegit. Verum probis omnibus fuit invisus, brevique Deo vindice infelici fato suo finem schismati fecit. Quod ad diploma a Leone isto pseudo-Pontifice in gratiam Ottonis editum, oscitanterque a Gratiano dist. 63. Can. 23. *In Synodo* relatum, attinet, operam profecto ludunt Petrus de Marca lib. 8. Cont. cap. 12, Melchior Goldastus tom. 1. Cont. Imperial. pag. 29, & seqq., Ludovicus Maimburgus hist. de decad. del Emp. lib. 1., Paulus Sarpus de benef. pag. 107, & seqq., Franciscus Bruys hist. des Papes tom. 2 in Leone VIII. pag. 254, alique sublestæ hujusce fidei homines, dum non fecus, ac simile Hadriani I. Carolo M. privilegium elargitum defendere, ac propugnare non desistunt. Utrumque enim diploma profligatæ fidei, improbatæque prorsus auctoritatis liquido adeo, locupleterque demonstrarunt Baronius ad an. 774. n. 15, & 964. n. 21; Gretzerus in apolog. Baronii cap. 19, & contra Replikatorem cap. 14; Pagius ad eosdem annos; Sandinus in disput. de falsa Synodo sub Hadriano I; Berardi in Grat. emend. par. 2. tom. 2. cap. 80, alique, ut opus non sit rem numeris absolutam retexere.

Bonifacius VII. denominatus, qui non prius Pontificia dignitate potitus est, quam sæva morte Benedictum VI. peremisset, non magis propitios expertus est superos: siquidem elapso vix mense ab invasione sedis, exulem Constantinopolim aufugere compulsus, ac paullo post a Benedicto VII. in Synodo anno 975. excommunicationis telo fuit confossus. Quamquam satis functo Benedicto, Romam Constantinopoli regressus, in Johannem XIV. violentas injiciens manus, e sede arctum ad carcerem rapuit, cui demum vitam ademit, ut ejusdem nece viam sibi sterneret ad vacantem invadendam sedem. Verum hic duorum Pontificum

ne-

nefarius interfector, deprecatus a probis omnibus, diu in humanis agere non debebat: igitur repentina morte post menses 4, aut 6. e medio cum sustulit ultor Deus: post mortem vero plebis ludibrio, ac vindictæ patuit ipsius cadaver, ut ex veteri Codice Vaticano refert Baronius ad annum 985. Johannes XVI, qui Gregorio V. in fugam coniecto, locum ipsius occupaverat, schismatis, quod ad decem menses protraxit, quot scilicet Apostolicæ sedi ceu prædo incubuit, poenas justas dedit, nam primo in Synodo Ticinensi anno 997. præsidente Gregorio V. ab Italis, Germanis, & Gallis Episcopis sacris christianis, ac Sacerdotio interdictus est; ac postmodum oculis, lingua, & naribus diminutus exemplo suo docuit pessime ei cuncta succedere, qui Romanam Ecclesiam schismate perturbare, ac scindere non pertimesceret. Hac occasione Romam profectus S. Nilus fertur, ejus effusa caritas erga miserabilem illum exauctoratum, egregiaque reverentia erga legitimum Pontificem documento esse potest, quo demum loco humana, quoque divina ab homine christiano haberi debeant. Adis S. Petrum Damiani in epist. 1, & 2. ad Cadolaum, & Fleurium lib. 57. n. 50. Benedicto VIII. legitimo Pontifici dignitatem, cujus fuerat ipse appetentissimus, Gregorius vix abstulerat, Urbe excedere illo compulso, quum S. Henricus Imperator anno 1013. pervasori in ordinem redigendo præsto adfuit: cujus ille adventu perterritus fuga se surripuit, locumque integrum legitimo Pontifici permisit. De Benedicto IX, Silvestro III, (quem in duos perperam dispescuere Ughellus, & Brujus), & Gregorius VI., qui tres simul (non quatuor, ut Romanæ Ecclesiæ amplificaret calumniam, veluti scribit mox cit. Brujus hist. Pontif. tom. 2. pag. 332.), aliquando Pontifices audiverunt, quibusque postea abdicatis, aut sponte, sicuti Benedicto, & Gregorio, quibus legitimum jus favebat, aut coacte, veluti Silvestro illegitime intruso, quartus, ac quidem legitimis suffragiis est suffectus sub nomine Clementis II, siquidem copiosius dixisse me alibi memini, non est cur denuo heic disputem. Confer tamen Papebrochium in Conatu chron. hist. disert. 36, alias 21, Pagium ad an. 1044. n. 1, & seqq., & Lupum ad Concilium Rom. VII. S. Gregorii VII. tom. 6. Porro

Gre-

Gregorium VI. auctorem fuisse Militiæ Papalis adversus invafores ditionum S. Romanæ Ecclesiæ, post quem militiam habuisse S. Leonem IX., & S. Gregorium VII. adnotat Benedictus XIV. de Serv. Dei Beatif., & Beat. Canon. lib. 3. cap. 36, laudatque hanc in rem Christianum Lupum ad Concilia Gener., & Provin. tom. 3. vet. edit. pag. 365, edit. nov. tom. 4. pag. 172: unum tamen S. Leonem IX. armatum exercitum duxisse ibidem observat, Benedictum X. hoc indignissimum utique nomine, utpote cujus ignominia refertissimam imperitiam verbis suggillavit gravissimis S. Petrus Damiani in epist. 4. lib. 3. ad Henricum Ravennatem Archiep., seditioforum armata manus ad Apostolicum Thronum anno 1058. admoverat, quem decem circiter menses tenuit, donec a Nicolao II. loco detrusus, ad Pontificis pedes provolutus, veniam precibus obtinuit, ea lege, ut deinceps a Sacerdotalibus officiis suspensus, laica communione contentus esset.

De acerbiori schismate a Cadolao sub Honorii II. nomine adversus Alexandrum II. anno 1061. excitato hæc accipe. Hominem flagitiis scdissimum, atque ab hominibus proletariis, profligatisque inauguratum asperrimis imprimis infectatus est S. Petrus Damiani epistolis cum ad eundem, tum ad Cunibertum Taurin. conscriptis, lib. 1. epist. 20, & 21. Præterea, eidem infamiae dica inflicta, dignitas adempra fuit, & Alexandro II. legitimis electo suffragiis adjudicata a Synodis Osbornensi anno 1062, & Mantuana anno 1067, uti contra Baronium, qui eam ad annum 1064. retraxit, ostendit Pagius n. 1, & seqq. Nugatur vero, turpissimeque hallucinatum se prodit Franciscus Bruys, dum in Honorio II. pag. 417. electionem hujus quidem ex Imperatoris adjecto consensu sanare, Alexandri vero ex eodem consensu denegato infirmare præsumit. Postremo eundem pseudo-Pontificem Alexandro II. Pontifici legitimo proculdubio venia petita, schismaticisque poenitentem fuisse reconciliatum quidam ferunt; quidam vero pessima morte periisse in schismate pertinacem: de quo adeundi Baronius ad annum 1064; Pagius Senior ad eundem annum; Pagius Junior in Alexandro II; veteresque alii Scriptores apud ipsos. Potiorem, quam in Romanam

manam Ecclesiam, in Ecclesias Italiæ, & Germaniæ incommo-
dorum partem intulit schisma adversus S. Gregorium VII. instau-
ratum: cujus initium ab anno quidem 1076. repetendum est, re-
ferendumque in pseudo-Synodum Wormatiensem, in qua multa
falsorum criminum persona optimo Pontifici imposita, mortisque
intentatis minis Henricus Imperator præ furoris in Pontificem,
æstu impotens ab Episcopis extorsit, ut Pontificis ejurata obe-
dientia decretum ederetur, quo eidem sua abdicaretur digni-
tas. Adversa fonte tanto facinori intercesserunt Adalbero Wirtze-
burgensis, & Herimannus Metensis: eorum vero, qui mortis ti-
more perculsi sæde prævaricati fuerant, postea facti pœnitentes,
cum primum opportunitas affuit, a Pontifice flagitii veniam popo-
suerunt. Incrementum subinde accepit schisma eodem anno 1076.
in pseudo-Synodo Papiensi, in qua schismatici Episcopi Impera-
tori schismatico adhærentes anathema sibi a Pontifice inflictum
in eundem Pontificem retorquere ausi sunt: corroboratum est
deinde anno 1080. in Conciliabulo Moguntino ab Episcopis 19;
consumatumque demum in Brixinensi eodem anno ab Episcopis
30, a quibus jussu ab Henrico Imp. S. Gregorio abrogata digni-
tas Guiberto, dicto subinde Clementi III, delata est: ex qua a
Pontifice depositus, quinimo plus vice simplici a populo an-
no 1084, 1089, & 1094. depulsus, ejusdem simulacrum tamen ad
obitum usque, annum videlicet circiter 1100, contumacissime
retinuit. Igitur ad 23. annos schisma protraxit, uti tradit Domni-
zo in vita Mathildæ, ad annos vero 20. pseudo-Pontificis imagi-
nem affectavit, ut habet Hugo Flaviniac. in Chronico Virdun.
Cæterum Guiberto viventi pauci Henricianæ factionis partiarrii
adhæserunt, probis omnibus averfantibus: mortuo vero monu-
mentum aliquod ponere nullus cogitavit, adeoque ut omnis ejus
perisset memoria, nisi loci, in quo execrabilem vitam finivit,
litteris demandasset Ordericus Vitalis hist. Eccles. lib. 10.

E contra S. Gregorius VII, etsi laudum suarum obrestato-
res habuerit impudentissimos, dum viveret, inter quos familiam
duxere Sigebertus in Chron., & Benno in libris duobus de Gre-
gorii vita, & rebus gestis, plus vice simplici Protestantium ope-
ra recusis, in fasciculo rerum expet., & fugiendarum ab Orithui-

no Gratio, & Eduardo Brounio; in Catalogo testium veritatis a Matthia Flaccio; Lectionum memorab. tom. 1. a Johanne Wolfo; a Reinero Reineccio, & in Apologia pro Henrico IV. a Melchiore Goldasto, in qua ullo absque delectu, omni diligentia, quotquot sibi visi sunt in quapiam vel levissima re Gregorio VII. adversi, conglomeravit, quos Gretzero opponeret: quin etiam nec defuerint; qui post obitum veteres recoquere in eum calumnias non destiterint; e quibus præsertim Aventinus Annal. Bojorum lib. 5, Mornæus Duplexius in Mystero iniquit., Rivetus in defens. Mornæi; Bayle in dict. hist. crit. in Gregorio VII; Heydegerus histor. Papat. ætat. 4; Casaubonus exercir. 15; Contringius exercit. academ. 5; Heifs histor. Imperat. lib. 2. in vita Henrici IV; & Bruys tom. 2. histor. Pontif. in Gregorio VII: nec defuerint quinimo ex nostræ communionis hominibus, qui erga optimum Pontificem se parum æquos præbuerint, uti Fleurius histor. Eccles. lib. 62, uti Natalis hist. Eccl. ad sæcul. XI. & XII. dissert. 23 uti Bossuetius defens. decl. par. 2. lib. 4. cap. 7; uti Gilbertus de Choyseul in epist. ad Martinum Steyaertium &c; ab his tamen calumniis abunde S. Gregorium liberarunt, & absterferunt, sive dum in vivis adhuc ageret, sive post obitum apologiis pro ipso adornatis, elogiisque laudum resertissimis conscriptis probi Scriptores omnes; inter quos præcipui Bonizo Sutriensis in proœmio Syntag., Willelmus Metensis apud Mabilonium tom. 1. Analect., S. Anselmus Lucensis, Paulus Bernriedensis apud Muratorium tom. 3. Script. rer. Ital., Bertholdus Constantiensis, Gerthohus Reincherfpergensis apud Gretzerum, Willelmus Malmesb., S. Perrus Damiani, Otto Frising., Lambertus Scafnaburg. apud Maimburgum, Marcus Antonius Marsilius Columna apud Ughellum tom. 7. Ital. Sac., Guillelmus Apulienfis lib. 5, Domnizo in vita Mathildæ, Leo Ostiens. in Chron. lib. 3, Hugo Flavin. in Chron. Vird. apud Labbæum tom. 1. bibl. lib. Mss. &c. Ex Recentioribus vero Gabriel Naudæus in Apologia Magnor. virorum de Magia accusar., Coesetellus in resp. ad Mornæum; Maimburgus ipse decad. de l'Emp. lib. 3, Baronius passim, Bellatminus de Rom. Pont. lib. 4. cap. 13, Gretzerus in apolog. pro Gregorio VII, ubi quinquaginta recen-

set, qui pro eo egregie steterunt, a quibus nec longius plerumque abfuerunt Bælius in Lexico hist., & Dithmarus in vita ejusdem Pontificis, Pagius uterque, Senior ad annum 1085. n. 8, & Junior in S. Gregorio VII, Sfondratus in Gallia vind. dissert. 2, Papebrochius in Conatu, & in annot. ad vitam S. Gregorii VII. die 25. Maji, Mabillonius Sæculo VI. Bened. par. 2, Vincentius Ludovicus Gotti adversus Picenin. in colloq. Theolog. polem. 11, & S. Gregorii VII. vindiciis, Franciscus Denghien, alique, quos digno propterea elogio mastavimus par. 1. art. 8. §. 1. pag. 344. Postremo S. Gregorii VII. memoriam plurimis illustrarunt, vindicaruntque Romani Pontifices: nam ejusdem imaginem coloribus expressam inter Sanctos collocavit anno 1453. Anastasius IV: Martyrologio nomen inscripsit anno 1584. Gregorius XIII: Officium ejus in honorem recitari in Ecclesia Salernitana concessit anno 1609. Paulus V; in Ecclesia Romana Alexander VII, in Ordine Cisterciensi anno 1704, aut seq., ac in Ordine universo Benedictino anno 1710. Clemens XI; in Ecclesia universa an. 1728. Benedictus XIII, a quo anno seq. 1729. die 17. Sept. decreto edito damnata est Instructio Pastoralis Episcopi Antiodorensis, qua ejusdem Officii recitationi juxta formulam præscriptam intercedere præsumperat: egregia merita denique recoluit, ac celebravit Benedictus XIV. de Serv. Dei Beatif., & Beat. Canoniz. lib. 1. cap. 4. §. 10.

Guibertum brevi temporis intervallo consecuti alii tres pseudo-Pontifices schismatis, flagitiorumque hæredes, facto impetu adversus Paschalem II. insurrexerunt: sed eorum hic exitus. Albertus eodem suæ intrusionis die Synodi Romanæ sententia, vinctus mancipatus, in Monasterium detrusus est: haud absimilem Theodoricus suffectus a schismaticis sortem subiit: nam post dies 105. Synodi decreto in Monasterium pariter conjectus est. Maginulphus, aliis Aginulphus, dictus Silvester IV. paulo post a Romanis, quos arte negromantica sibi devinxerat, & anguriis, præstigiisque dementaverat, eoque nefario modo Pontificatum, fuerat adeptus, comperta fraude, pertæsus sacerdotio exutus, & ab Urbe ejectus, abire exul adactus, ex miseria, inopia, malisque aliis interijt. Contra Burdinum, qui Gregorii VIII. assump-

eo nomine se in S. Petri Sedem ingesserat, inaneque Pontificis ab Henrico V. delatum gerebat simulacrum, Gallos imprimis gravissimis litteris sollicitavit Gelasius II. legitimus præculdubio Pontifex. Habito ad hæc Caputæ Concilio anno 1118. illum diris cunctis devovit: quam quidem poenam secundò in Synodo Remensi anno seq. 1119. in eundem distrinxit Callistus II; a quo ad carcerem quæsitus Burdinus, quamvis aliquandiu fuga a vinculis liberum abire eidem licuisset, captus tandem, ac in Cavense Monasterium conjectus, exinde vero extractus, arctæ custodiæ in arce traditus, turbandi Ecclesiam, vitamque traducendi finem fecit. Quid morer Anacletum II, & Victorem IV. Innocentio II. legitimo Pontifici locum invidentes, quos demum divina vindicta infectata palam fecit non divino nutu, auspicioque Pontificale fastigium illos fuisse adeptos? Anacletus, cujus flagitiis cuncti genus foedissimam vitam, frontis integumento detracto, ad oculum depingunt S. Bernardus in epist. 126. ad Episcopos Aquitanix, & Arnulphus Luxoviensis de schism. cap. 3. apud Dacherium tom. 2. Spicileg. pag. 336, quamvis litteris, legatisque Imperatores sive Romanum, sive Græcum, Regesque cum Jerosolymorum, tum Galliarum, atque Episcopos, si posset, omnes, ad partes suas pertrahere conatus sit, ei tamen e re sententia non cessit: nam Innocentio II, exiguo admodum excepto numero, integre, jugiterque studuerunt Ecclesiæ Græca, Italica, Gallicana, Hispanica, Germanica, Hierosolymitana, Anglicana, uti liquidis testimoniis tradunt S. Bernardus in epist. 125. ad Gaufredum Carnot., Auctor Chron. Magdeb. apud Mabillonium in præfat. ad S. Bernardi Opera, Lotharius Imper. in litteris Encyclicis ad Reges, Episcopos, Principes, & Christifideles omnes apud Dacherium tom. 1. Spicileg. pag. 480; Ernoldus in vita S. Bernardi lib. 2., &c. Anacleto ex adverso in Synodis Stampensi, Remensi, ac Pisana anathema ter irrogatum, ac tandem septimo ab invasione anno subita intercessit mors: qua quidem non subito extinctum est schisma, siquidem Anacleto successus est Victor anno 1138; sed is vix duos implevit menses, ut opera S. Bernardi ad frugem reduci, dignitate se abdicans, Innocentio, rogata venia, desponsaque obedientia, integrum se demisit.

Quatuor illorum prædonum, quos unum post alterum Friderici II. istius schismatis incentoris furor Alexandro III. legitimis suffragiis electo objecerat, quis, putas, finis fuit? Victor IV, quamvis in pseudo-Synodo Papiensi anno 1160, (ad quam accessit a Friderico Alexander præsentiam denegavit suam, ideo quod de Pontifice indubio ferre judicium ad Synodi partes non pertineret: quam præclaram, veramque Pontificis sententiam æqui bonique facere dedignatus non modo, sed vellicare non dubitans. Fleurius. hist. Eccles. lib. 70. n. 40, Historiæ Ecclesiasticæ monumentis nihil obscuris. aut cum injuria abusum, aut circa illorum intelligentiam cum ignominia hallucinatam se ostendit:) quamvis, inquam, in pseudo-Synodo Papiensi, quin etiam Laudensi anno 1161. optime audivisset; in Synodis Nazarena: anno 1160. a Græcis, & Tolosana 1161. ab Anglis, & Gallis legitimi Pontificis loco, & honore habitus est Alexander III: Victor vero in Synodis Monspeliensi anno 1162, & Turonensi anno 1163, cui interfuisse Cardinales 17, ex Anglia, & Gallia Episcopi 124, aliique in dignitate Ecclesiastica constituti 114, feruntur in Actis Vatic. Alexandri III. apud Baronium ad ann. 1162, Sacerdotio, Christianisque sacris est interdictus. Quis interea non demiretur insanissimam schismaticorum audaciam, qua ad pseudo-Pontificis adaugendas partes splendidissima propinare mendacia non abstinuerunt? Itaque suæ Papiensi Synodo adhæsisse Reges Angliæ, Hungariæ, Bohemiæ, & Daniæ scripserunt in Encyclicis e Synodo exaratis: consensisse Episcopos circiter 30; utrique vero contentium consensum suspendisse summo Reges Angliæ, & Galliæ scripsit eodem schismate afflatus Eberardus Bambergensis ad cognominem Salzburgensem: Synodo Laudensi adstipulatos Episcopos, & Abbates numero indefinito multos, necnon Reges Daniæ, Norvegiæ, & Bohemiæ cum Archiepiscopis 6, Episcopis 20, Abbatibus vero longe compluribus, pari fide refert Otto Morena in Chron. Laudensis; homo eadem schismatis labe inquinatus: quin Victor ipse pseudo-Pontifex ad Romanos scribere non est veritus epist. 408. inter relatas a Duchesnio tom. 4. rer. Franciæ. ad suas accedere partes non dubitasse Ludovicum VII. Galliarum Regem. Atqui ex fraude, mendacioque hæc omnia composita animadver-

tit. Fleurius lib. 70. n. 42, & manifestissime adparet ex litteris Ludovici VII. apud Duchesnum loco indicato 431. ad Manuelem Græcorum Imperat., cui auctorem se præbet, ut pro legitimo Pontifice dubio procul haberet Alexandrum III; Alexandri ipsius ad Arnulphum Luxoviensem, qua a schismaticis confictas calumnias detegit; ejusdem Arnulphi ad Episcopos Galliarum, qua Victoris iniquam intrusionem perstringit; Alexandro vero adhærente Galliarum tum Regem, tum Præsules religioni duxisse prodit; Fastradi Claravallensis Abbatis ad Omnibonum Veronensem Antistitem apud Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1585., qua perhibet in Conciliabulo Papiensi non adfuisse, nisi 44. Episcopos ad Friderici vota compositos, vocemque tremantes: in Concilio vero Tolosano vel a schismaticis agnitam electionem Victoris illegitimam, legitimis vero celebratam votis Alexandri, eique impense se devovisse Angliæ, & Galliæ Reges: quibus consentanea tradunt Guillelmus Neubrig. lib. 11. rer. Anglic. cap. 9, & Auctor hist. Vizeliac. lib. 4. referens præter Anglos, & Gallos, partes Alexandri III. adjuvisse Scotos, Hibernos, Siculos, Hispanos, Sardos, Italos majorem partem, & Germanos complures occulte ob Friderici metum. Victori denique, cujus vitam ignominie, vitiorumque ingentium refertissimam descripsit Petrus Blesensis in epist. 48, verso in insaniam, misere extincto supremum sepulcri officium denegatum a Canonicis Ecclesiæ Lucensis, & S. Frigidiani referunt Acta Vatic. Alexandri III., Collectio epist. S. Thomæ Cantuar. a Lupo adornata lib. 1. epist. 7, & Fleurius hist. Eccles. lib. 71. n. 7. Paschalis III. Victori susceptus anno 1164, postquam a pseudo-Synodo Herbipolensi anno 1166, (quam falso magnificatam a Friderico, ejusque auctoritatem ex numero exaggeratam in epistola encyclica, liquet ex epistola Anonymi ad Alexandrum III. apud Harduinum tom. 6. par. 2. pag. 1615.), confirmatam sibi dignitatem accepisset, triennio post, idest anno 1168, cancer morbo percussus, sanie foetida disfluens infelicissime finisuo concessit. Qui ipsi subrogatus est, Callistus III., reconciliatum cum Alexandro III. Friderico, & ipse ad frugem regrediens anno 1178, dignitate se abdicans, ad Pontificis pedes provolutus, veniam deprecans, schismatis poenitens humanissime ab Alexandro habi-

habitus est. Denique Innocentius III. eodem anno a schismaticis inauguratus, biennio post, idest 1180. Pontificis jussu comprehensus, Caveas in exilium, & carcerem ejectus, conjectusque est. Itaque pertinacissimo schismati, quod annos 21. perduraverat, ut superis placuit, finis impositus fuit. Confer ad hæc Acta Vatic. apud Baronium ad cit. annos, Acta Concilii Veneti anno 1177, & Alexandri III. epistolæ ad illud spectantes apud Harduinum, tom. 6. par. 2. pag. 1653, & seqq.; Auctores ab ipso laudatos ibidem, ac Romualdum Archiep. Salernitanum in Chron. eodem loci pag. 1667.

Non opus est multis disserere de pseudo-Pontifice Nicolao V, sive Petro Corbario a Ludovico Bavaro anno 1328. Johanni XXII. objecto: nam brevi, idest biennio elapso, desipere desuit: ad Pontificis legitimi pedes se abiciens, collo in laqueum inserto, veniam, vitamque efflictim deprecatus, utraque quin una cum contubernio Palatii a Pontifice benigne donatus est. De schismaticis cum adversus Urbanum VI, tum adversus Eugenium IV. creatis impræsentiarum dicere non præstat, siquidem abunde, opinor, par. 1. tom. 1. art. 4. §§. 2, & 3. dictum abs me videri potest. Hinc manum tamen haud retraham, quin brevem hanc notam adjungam, ex qua eo loci subobscurè adnotatis nonnihil lucis affundatur, minusque accurate, diligenterque art. 9. §. 2. animadversis supplementi loco accedat: videlicet mihi quidem valde quam devios æqui, justique videri indiscriminatim eos incedere, qui erga Pontifices sive legitimos, sive imo illegitimos, nimis aut ex amore, aut ex odio omnem veritatis, urbanitatisque extra limitem licenter excurrunt. Sortem iniquam, & utrinque infestam subiit Felix V, probris quam immerenter, tam illiberaliter proscissus tam ab his, a quibus illegitimi Pontificis loco, Eugenique hostis, veluti a Poggio, habitus est, quam ab illis, a quibus legitime in Eugenii vices subintroductus, veluti a Daniele Maresio in *Tableau des Papes* pag. 145, existimabatur. Maresio unum ego opponam Lenfantium hist. belli Hussit. tom. 2. pag. 25, Poggio vero Æneam Sylvium in descript. Europæ cap. 43, & hist. Concilii Basil. lib. 2; qui proculdubio propius ad veritatem accessisse mihi videntur, dum ejus eximias virtutes insigni mactare elogio non dubi-

dubitarunt: earumdem enim quam expressum, tam egregium specimen censeretur animi, nescio an magnitudo, an demissio, qua dignitati ultrocitroque delatæ sive obstitit, sive abdixit: non tam vero testimonium, quam remuneratio reputari potest singulare privilegium, quod non tam ipsius proprium, quam Principibus successoribus factum commune voluerunt Nicolaus V, Sixtus IV, Innocentius VIII, Julius II, Leo X, Clemens VII, Julius III, Gregorius XIII, Clemens VIII, Innocentius XII, Benedictus XIII, & Benedictus XIV: quo de privilegio nominandi ad Ecclesias vacantes diffuse agitur in relat. histor. edit. Tanr. 1731; & in Bibliot. Ital. tom. 9. pag. 97, & seqq., ex hac vero a Francisco Bruys histor. Pontif. tom. 4. pag. 164, & tom. 5. pag. 564, & seqq.; adeundique præterea Card. Ossatus tom. 2. epist. 141, & Thomassinus vet., ac nov. Discipl. par. 2. lib. 2. cap. 40. num. 11. Ex dictis hæcenus denique illud obiter non desinas observare, quod si quando, Deo permittente ad majorem providentiæ singularis manifestationem, S. Romana Ecclesia schismate turbata est, barbarum hujusmodi incommoda perpessus continuo fuisse ceteras per Orbem Ecclesias; restitutaque Ecclesiæ Romanæ tranquillitate, facile ad tranquillitatem eandem remigrasse: ut intelligas ex Romana Ecclesia in ceteras, velut a capite in subjecta membra, unitatis bonum derivare, aut ex ejus privatione, malorum partem magnam profluere: propterea D. O. M. providentia factum fuisse, ut Ecclesia Romana, siquidem schismatibus ab Ecclesiis procul eliminandis præposita, nullo unquam schismate ipsa subrueretur.

*Ex Jure componendi, definiendique Controversias
in Ecclesia cum Græca, tum Latina enatas.*

§. I I.

AD alterum præcavendum, quod Unitatis Ecclesiasticæ bono ex voluntatis humanæ vicissitudine ingrueret, discordiarum ingens periculum, e re erat Ecclesiæ, Divinæque quammaxime dispositioni congruerat, ut hominibus universis homo unus incum-

incumberet, qui ad unam omnes componere voluntatem posset, ut Christianis omnibus præfesset unus Romanus Pontifex, qui omnibus ad unum compellendis votum par esset. Equis enim tanlibimet hebes, quam humanarum rerum hospes, qui adhuc ignoret homines conditione, studiis, affectibus ita comparatos, ut quam in diversas, adversasque opiniones sunt faciles distrahi, tam inde divelli sint difficiles, indeque probe non perspiciat, quæ, & quot possent ex hominibus ita proprio ingenio permixtis, ac ita privatis opinionibus præoccupatis, in Ecclesiæ perniciem, & schismata emergere, & scandala erumpere? Divino itaque factum consilio, ut nulla unquam in Orbe universo controversia fuerit excitata, cui extinguendæ Romanus Pontifex non præsto adfuerit, utque ab altero nullo, præterquam a Romano Pontifice extincta efficacissime, penitusque fuerit, omnium recto sæculorum experientia nos docet, totque historiæ Ecclesiasticæ monumentis demandata exempla demonstrant, ut ex innumeris, quæ suppetissent, nonnulla delibare sufficiat, quantum scilicet pretium operæ patitur. A primo itaque Ecclesiæ sæculo exordiendo, atque a celeberrima, quæ circa Paschatis celebrationem emerit, controversia, ut quod in præsentī quæstione positum est, certa via, & ratione perquiri, & investigari possit, observare non pigeat, quod Ritus celebrandi Pascha certa die, stataque bifariam olim spectatus fuit, pro re scilicet vel ad fidei dogmata, vel ad leges meræ disciplinæ spectante. Primo modo spectatus, quatenus Pascha Judaico more Luna 14. perageretur, aliisque ritibus, ac typis Judæis olim religiosis perficeretur, errori Quartadecimanorum ortum dedit, eumque Ecclesia omnis semper est execrata. Secundo vero modo spectatus, pro re scilicet ad paræ, putæque disciplinæ caput pertinente, variis pro varia Ecclesiarum disciplina obtinuit, quique isto nomine Quartadecimani audierunt aliquando, illo ab errore innoxii abierunt, donec schismate creato Pontificibus summis obaudire, dictoque obedientes esse detrectaverunt. Quartadecimanos profecto illos, qui Pascha Lunâ 14. ex Judaica superstitione, Judaicisque ritibus observarent, pessime semper in Ecclesia habitos fuisse, atque Judaicæ superstitionis insimulatos indubium ex dicendis evadit. Non ita Quartadecima-

nos illos, qui Pascha quidem Luna 14, non etiam Judaico more recolabant, uti constat ex congressu S. Polycarpi cum S. Aniceto; ex epistola S. Irenæi ad S. Victorem; & ex factis SS. Pii, Hygini, Thelephori, & Sixti, a quibus cum Ecclesiis Asiæ Pascha, Luna 14. celebrantibus communionem integram conservatam fuisse, inque communionis signum ad Episcopos illarum Ecclesiarum, (aut dum Romam adventassent, veluti locum S. Irenæi exponunt Rhenanus, & Antonellus de Titulis a S. Evaristo distributis, aut etiam si Roma longe abessent, uti explicant Valesius, & Mafseus), Eucharistiam, juxta morem, transmissam auctor est S. Irenæus in cit. epist. ad S. Victorem apud Eusebium lib. 5. histor. Eccles. cap. 24.

Observare 2. juvat, quod solemnem illum morem Paschatis celebrandi Luna 14. septem Asiæ Ecclesiæ acceptum referebant S. Johanni Evang., a quo se fuisse fundatas gloriabantur, ita assermantibus S. Polycarpo apud S. Irenæum in præcit. epist., & Polycrate apud Eusebium lib. 5. cap. 23., & apud S. Hieronymum de script. Eccl. cap. 56. Verumtamen hic recolendi Paschatis ritus a S. Evangelista Asianis Ecclesiis traditus œconomix, ac dispensationi merito erat deputandus, qui scilicet ad breve dumtaxat tempus, quemadmodum in Judæa legalium observatio, fuerat indultus, quatenus ita suavius Judæi ad fidem pellicerentur, ac sensim perfectioribus christianæ Religionis institutis assuescerent. Quamobrem SS. Anicetus, & Victor Pontifices MM. rati tempus illuxisse tandem, quo a S. Johanne indultus ritus aboleretur, id pro sui officii particula strenue executi sunt. In Ecclesia vero Romana, a qua in ceteras dimanaverat, is ritus jugiter viguit, ut Paschale festum nonnisi Dominica proxime sequente Lunam 14. perageretur; isque ritus ab Apostolica traditione fuerat derivatus, idest a S. Petro acceptus habebatur. Traditionis ritus testes accedunt locupletes contra S. Polycarpum S. Anicetum, & contra Polycratem S. Victor apud Eusebium lib. 5. capp. 23, & 24, ac S. Leo M. in epist. ad S. Proterium Alex. apud V. Bedam de rat. tempor. cap. 42. Agnita quoque eadem traditio fuit a Synodis Cæsareensi, Pontica, Olroena, Corinthiaca, Lugdunensi, Romana, ac tandem a Nicæna, de quibus paullo post; præterea a

Part II.

M m m m

S. Igna-

S. Ignatio in epist. genuina ad Philippenses; a S. Proterio in epist. ad S. Leonem apud V. Bedam loco cit.; ab Acesio Novatiano Episcopo sub finem Concilii Nicæni apud Socratem lib. 1. cap. 10; quamquam fide apud Valesium in Not. ad hunc locum valde quam laborat hæc Socratis narratio; assertaque tandem eadem traditio, additis momentis neutiquam contemnendis, a S. Ceolfrido Abbate Monasterii SS. Apostolorum Petri, & Pauli in Anglia in epist. ad Naitanum Pictorum Regem, quam ex V. Beda lib. 5. hist. Angl. cap. 21. Chisletius, & Harduinus edidere to. 3. Conc. pag. 1850. Quo circa dignos plane, qui vapularent multis, se præbuerunt Socrates lib. 5. cap. 22., quem Novatianis partibus studentissimum agunt Baronius, & Labbæus de script. Eccles., etsi eum ab inviolata nota ista abstergant Petrus Halloixius in Not. ad vitam S. Irenæi pag. 664, & Henricus Valesius de ipsius vita, & scriptis, ac Sozomenus lib. 7. cap. 19, dum uterque affirmare non dubitavit Paschale festum nulla antiqua traditione statæ diei celebrandum fuisse illigatum, ideoque in cuiusque libero arbitrio positum esse, quando mallet, illud peragere, tanquam ritum, qui puras inter putasque Ecclesiarum consuetudines computatum, qui religione integra diversus pro Ecclesiarum diversitate esse potest.

Prælibatis his, operæ jam pretium est ostendere prudentia, ac fortitudine plenam fuisse S. Aniceti, ac perinde S. Victoris agendi rationem: illius quidem cum S. Polycarpo Smyrnenſi Episcopo; istius vero cum Polycrate Antistite Ephesino. Enim vero œconomia adhuc utendum cum Asiaticis ratus S. Anicetus, S. Polycarpo Romam profecto persuasit quidem, ut veteri, qui S. Johanni ferebatur acceptus, more abſolito, ad Romanæ Ecclesiæ ritum accederet, nolenti tamen vim non intulit, veluti S. Victori referebat S. Irenæus apud Eusebium, affirmatque Eusebius ipse lib. 4. cap. 13: modo tamen a more Asiatico celebrandi Pascha, Luna 14. procul abſet omnis Judaicæ superstitionis suspicio, sicuti licet conjicere ex Libello Synodico, cujus auctor in Cod. Ms. Regio 1951. dicitur S. Cyrillus Hierosolym., apud Moynium vero tom. 1. pag. 68. Germanus Episcopus Constantinop., edito a Johanne Pappo, ab Alberto Fabricio tom. 11. Bibl. Græcæ, Hatduno to. 5. pag. 1491 &c., ubi (si veritate tamen relatio nititur), refer-

refertur Synodi Romanæ anno 170. sub S. Aniceto , cui præfens adfuit una cum aliis decem Episcopis S. Polycarpus , Decretum adversus eos , qui Judaico more Pascha peragerent . Vicissim S. Victor ea omnia , quæ Legalium observationum speciem aliquam præferrent , tandem abjicienda fore arbitratus , discedendumque sibi a dispensatione , quam aliquando decessores sui adhibuissent , eo vel maxime , quod Blastus Presbyter , Judaicorum rituum inducendorum causa , in Romana Ecclesia schisma conflasset , indicta Romæ Synodo , cui Theophilus Cæsarensis cum aliis Episcopis 14. interfuisse legitur in præcit. Libello Synodico , Paschale deinceps festum Dominica prima , diem Lunæ 14. proxime subsequente , peragendum ubique præfinivit ; in Asianos vero pristina consuetudini pertinaciter inherentes anathema intorsit . Qua in re quidem potestatis suæ terminos neque transversum unguem transgressum , ejusdem quin imo præclarum specimen præbuisse , exinde liquet profecto , quod Pontificio Decreto de Paschatis celebratione obediendum sibi , obsequendumque communi suffragio existimarunt Synodi qua Orientis , qua Occidentis hac occasione celebratæ , inter quas , ut de Romana mox recensita taceam , atque ex præscripto quidem Pontificis inditas , memorantur Cæsarensis in Palæstina sub Theophilo Cæsar. , & Narcisso Hierosolym. ex 12. Episcopis a V. Beda lib. de æquin. Verno , de qua videndus etiam Bucherius de doct. temp. pag. 469 ; Pontica in Asia ex Episcopis 14. sub Palma ; Osroena ex 18 ; Corinthiaca in Græcia sub Bacchyllo ex 8. Episcopis ab Eusebio lib. 5. cap. 23 ; Mesopotamena ex 18. ab Authore Synodici ; Lugdunensis in Gallia ex Episcopis 13. sub S. Irenæo ab Eusebio lib. 5. cap. 24 ; ac deinde Arelatensis 1 ; necnon Nicæna demum œcumenica Can. 21. ex editis ab Ecchellensi , in epistola Constantini Imp. ad Episcopos absentes apud Theodoretum lib. 1. hist. Eccles. cap. 10. & apud Eusebium de vit. Constant. lib. 3. capp. 16. & seqq. Quid imo quod Polycrates ipse Ephesinus in epistola ad eundem S. Victorem apud Eusebium lib. 5. cap. 24 , & S. Hieronymum de script. Eccl. cap. 45. non nisi moris gerendi Pontifici M. gratia , Synodum Ephesi abse habitam haud obscure indicat , quamvis eadem in Synodo morem in Asia receptum , tametsi a Romano Pontifice

tifice reprobatur, Pascha recolendi Luna 14, quamcumque in diem incideret, S. Johannis Evang. toties jactata traditione, confirmare non exhorruerit, ut proinde ab eodem Pontifice una cum erroris sociis, sibi que enixe studentibus Episcopis Asianis, tum litteris asperrime fuerit objurgatus, tum ab Ecclesie liminibus exclusus, sacrorumque consortio interdictus?

Ab hoc tempore partium esse suarum Romani Pontifices reputaverunt Ecclesiis omnibus diem individue præfinire, quo ab omnibus per Orbem Pascha celebraretur, adeo ut, si quæ deinceps circa diem Paschatis a Pontifice definitum suboriretur difficultas, de eadem quidem in Synodo Provincie disceptare liceret, Romano tamen Pontifici rescriberetur pro definitione Ecclesiis omnibus de Paschatis die præstituendo; cujusmodi de re expressa sententia est S. Innocentii I. in epist. 11. in edit. Concil. ad Aurelium Carthaginensem, ac S. Leonis M. in epist. 88. ad Ravennium, & 94. alias 64. ad Marcianum Augustum. Profecta hinc est antiqua consuetudo Formatarum, quo nomine designabantur inter alias Litteræ Paschatis encyclicæ, quibus a Pontifice indicebatur, quali ejus anni Dominica celebrandum esset proximum Pascha: quas litteras quidem dirigi consuevisse Primatibus, ac Metropolitibus, a quibus deinde Suffraganei Episcopi, ab iis vero sibi subjectæ Ecclesie de ea die admonendæ essent, nos edocent Concilia Arelatense I. anno 314. Can. 1. relato a Gratiano de Consecr. dist. 3. Can. 26. *De observatione Paschæ*; Carthaginense III. an. 397. Can. 1, & 41; & Carthaginense V. an. 401. Can. 7, in Cod. Can. Eccl. Afric. Can. 51, & 73; & apud Gratianum de Consecr. dist. 3. Can. 24. *Placuit*. Hinc is quoque processit antiquus mos, quem Cassianus Collat. 10. cap. 1. commemorat, quo a Diacono inter Missarum solemnias in die Epiphaniæ sacro futurus ille dies celebrando Paschati a Pontifice definitus promulgabatur, cujusmodi moris mentio occurrit in Concilio Aurelianensi IV. an. 541. Can. 1, & Bracarense II. an. 572. Can. 9, inserto Dist. 3. de Consecr. Can. 25. *Placuit*. Hinc profectus tractatus de Paschalis celebritatis ratione elucubratus a S. Ambrosio, atque ad Episcopos Æmilie directus epist. 83, quo Decretum non modo a Nicænis Patribus de Paschate celebrando recenset, sed etiam Cyclum decem-

decemnovalē sub Eneadecateridis nomine inducūm ad invenien-
dum, statuendamque diē quotannis recolendi Paschatis . Hinc
provincia illa imposita Patriarchis Alexandrinis, siquidem Astro-
nomiæ peritia Ægyptii præcellerent, inquirendi in futurum Pas-
chatis diē, eundemque sedulo exploratum Pontifici Romano
indicandi, ab eodem ceteris deinde Ecclesiis indicendum, veluti
abunde liquet ex cit. epist. 64. S. Leonis; ex epistolis Paschalibus
Theophili Alex. a S. Hieronymo Latinitate donatis, quarum
tres prostant tom. 3. Bibl. PP. edit. Paris., atque ex epist. item
Paschali S. Proterii Alex. ad S. Leonem M., quam inter Leoninas
edidit Quesnellus, rejecitque ad calcem operis de doctr. temp.
Petavii; ex Conciliis Arelatenſi I, & Nicæno, de quibus loquun-
tur præcit. locis SS. Ambrosius, & Leo; constatque ex epist. Sy-
nodica ad Ecclesiam Alex., ex epistola Constantini ad Ecclesias
apud Eusebium lib. 3. de ejus vita cap. 16, & seqq., atque ex S. Atha-
nasio in lib. de Synodis Arim., & Seleuciensi .

Quocirca ut Alexandrini Præsules computationem inire;
certa ratione Paschati inveniēdo accommodam, possent, magna
diligentia, studioque constitutus fertur a Patribus Nicænis ille
unde viginti annorum numerus, deinde *Aureus* dictus, ut ab eo
normam aliquam, & mensuram acciperet calculus Paschalis, quo
perinde Cyclo 19. annorum Præsules Alexandrini usi sunt, ad in-
dagandum Paschatis diē . Ex hoc Cyclo postea Theophilus pe-
riodum 100. annorum confecit; quæ potius quam periodus, Ta-
bula Paschalis dici merito potest, Paschalia festa ad annos 100.
subiecto calculo exhibens: quo subinde Theophili calculo aboli-
to, novum ex Cyclo 19. adornavit S. Cyrillus ejusdem Theophili
nepos, ac in Sede Alexandrina successor; scilicet Cyclum anno-
rum 95. expressit, qui nempe ex quinque Methonicis, sive quin-
quies repetito Cyclo decemnovali, exsurgit. Hinc factum, ut quum
anno 444. a Theophilo in Cyclo Paschali Paschatis dies diei 23.
Aprilis fuisset indictus, errasse vero Theophilum suspicarentur
S. Leo, aliique Latini Episcopi, in hanc rem S. Leo cum S. Cy-
rillum Alex., tum Paschasium Lilybæi Antistitem consuluerit,
a quibus tamen calculus Theophili confirmatus est. Factum quo-
que, ut quum secundo anno 455. in Cyclo Paschali Theophili
dies

dies Paschatis die 24. Aprilis celebranda indicaretur, errorem vero esse in Theophili Cyclo S. Leo iterum, Occidentalesque existimarent, idem Pontifex epist. 68. eundem Paschasinum, & epist. 95. edit. Quesnelli, sive 65. edit. vet., quæque perperam Eudoxiæ Augustæ inscripta legitur, Julianum Coensem interrogaverit, quibus admonentibus recte a Theophilo an. 455. diem 24. pro die Paschatis adnotatam, Pontifex adqueivit, uti liquet ex ipsius epist. 112. ad Marcianum August. ex descriptis a Quesnello ex Cod. Ms. Card. Grimani. De his duabus controversiis sub S. Leone circa Pascha excitatis loquitur S. Prosper in Chron. ad annos 444. & 455; præstatque adire Eminent. Norisium in Fastis Consular. e Bibl. Cæsarea erutus pag. 41, & seqq., ac Pagium ad an. 453. n. 13, & seqq., qui præterea adiri poterit de dissidio circa Paschatis Occidentales inter, & Orientales anno 417. sub S. Zosimo excitato ad eundem an. n. 21; Norisius etiam in dissert. de Synodo V. cap. 3. de simili dissidio exorto sub Justiniano Imp., idemque Pagius ad an. 545. n. 6, & seqq.

Postremo quum Cyclos Paschalis a Theophilo adornatus anno 480. absolvendus esset, tæderet quoque Pontifices ab Alexandrinis Præsulibus rationem dimetiendorum temporum, ad legitimam Paschatis diem designandam, mutuare: præterea, quum Cyclos 19. annorum ab Alexandrinis usurpatus suo non careret vitio: aliunde vero Cyclos vetus annorum 84. Romanis olim sacer erroris causa esset, quippe qui die 1. horis 6. minutis 51. Solis periodum anteibat post revolutos annos 84, ut huic incommodo occurrerent Romani Pontifices hanc adornandam spartam Latinis hominibus demandarunt; hanc S. Leo concedidit Hilario S. R. Ecclesiæ Archidiacono, a quo in Viætorium Aquitanum translata est, qui Cyclum Lunarem 19. annorum restituit quidem, ac retinuit, sed ipsum duxit per Cyclum 28. Solarem, atque ex utroque suam periodum annorum 532. confecit, de qua sermonem habent Synodus Aurelianensis IV. Can. 13; Gennadius de vir. Illust. cap. 88, Sigebertus de script. Eccles. cap. 20; & S. Isidorus de Origin. lib. 6. cap. 17. Confer & Bollandum tom. 1. Jan. pag. 354, Cointium tom. 1. pag. 588, & tom. 4. pag. 870, ac Mabillonium de studiis Monast. pag. 391. edit. Gall.; deque dissidiis circa Pascha-

schatis celebrationem hinc ortis Hispanos inter & Gallos annis 577, & 590. adeundi S. Gregorius Turon. lib. 5. cap. 17, & lib. 10. capp. 20, 23, ac 24, Bucherius de doctr. temp. cap. 10, & Pagi-
 us ad annos 573. num. 4, ac 594. n. 3. Victorinum Cyclum, sive Canonem Paschalem Victorii, quem postea edidit Bucherius, & Commentario illustravit, primum refutavit Victor Capuanus, de quo Beda de rat. temp. cap. 49, correxit postea Dionysius Exiguus anno 527. apud Bucherium, atque Æquinoctia, & Novilunia iis locis fixit, quibus antea fuerant tempore Concilii Nicæni Dionysii computo hæsit Ecclesia Romana; donec eum Cyclum emendatione indigere videns, nihil non egit, ut Calendario hanc demum compararet opem, illudque ad rectitudinem redigeret. Quam igitur maxima animi contentione operam inceperant ab anno 1511. Julius II, & Leo X, cujus hac de correctione litteras, atque Propositiones 13. ex disceptationibus pluries habitis Pontificis ejusdem jussu collectas legere est apud Cl. Mansum in suppl. Concil. tom. 6. in addit. ad Concilium Later. V. pag. 703, & seqq., perfecit tandem, numerisque absolvit suis anno 1582. Gregorius XIII, qui adhibitis rei Astronomicæ peritis, ac præsertim Aloysio Lilio Veronensi, cui Epactarum Cyclus acceptus referendus est, rationem tandem adinvenit, posuitque in tuto Pascha deinceps stata die peragendi.

Retro nunc ad SS. Anicetum, & Victorem rursum sermo est res-
 spectendus, ac eorum refellenda hallucinatio, qua utrique Ponti-
 fici tam splendidum in hoc de Paschate negotio supremæ potesta-
 tis usum aut eripere, aut valdequam imminuere aggressi sunt: Principio Valesius in Notis ad Eusebium lib. 5. cap. 24. adversus Baronium peruegat S. Polycarpum ob causam Paschatis venisse Romam ad S. Anicetum, sed ob alias privatas causas, quarum occasione pariter de Paschate egerit: Quoad vero S. Victorem spectat, duo heic Pontificiæ infallibilitati, potestatique supremæ insensit, ad obruendam utramque, obtrudunt. 1. Factum negant, quo videlicet affirmamus a S. Victore Asianos in errore obfirmatos a communione fuisse præcisos, contra ipsi contententes intra minas hæsisse Pontificem, ac litteris perstrinxisse Asianos contem-
 tum, ulterius non processisse. Id vero probare nituntur cum ra-
 tione,

tione, tum auctoritate: ratione primo, quia pro re mere ad disciplinam spectante putandum non sit, Pontificem voluisse tot Asianas illustres Ecclesias a communione sua abscindere: auctoritate postea, videlicet S. Irenæi, qui in epist. ad S. Victorem ipsum ab irrogando anathemate, atque a tot Asiæ Ecclesiis a Corpore Ecclesiæ universæ amputandis deterruit, ipsius decessorum SS. Aniceti, Pii, Hygini, Telesphori, & Sixti proposito exemplo, a quibus cum Asianis pax nullatenus fuerat perturbata: ex Firmiliano in epist. 75. ad S. Cyprianum, qua circa ritum celebrandi Paschæ alterum ab Romana Ecclesia in Ecclesiis aliis observatum ait, quin propterea aliquando ab Ecclesiæ pace discessum sit: ex Eusebio, qui lib. 5. cap. 24. refert quidem S. Victorem Asiaticos a communione arcere in animo habuisse, reipsa tamen non arcuisse, sed anathema illud deprecatum fuisse S. Irenæum, dehortatumque Pontificem, ut ab eo abstineret. Similia scribere inquirunt S. Hieronymum in Catalogo cap. 46; Nicephorum lib. 4. capp. 38, & 39; ac Photium in Bibl. Cod. 120. 2. Ex facto arguunt, quod si tanti facta olim fuisset, quanti nunc facienda a nobis contenditur, Pontificis Romani potestas, ac ipsius in definiendo infallibilitas nulli dubitationi fuisset supposita, neque putandum fore utique, quod tot Asiæ Episcopi S. Victoris iudicio intercedere ausi fuissent; neque quod pro inobedientibus apud Pontificem sequestres Episcopi, alii, ac præsertim S. Irenæus, accedere voluissent.

Non opus est multis obniti ad hæc adversariorum obtundenda tela, quæ in adversarios ipsos tam facile, quam valide retorqueri possunt. Neque principio multam operam conteram in vexanda, exagitandaque Valesii opinione, quæ nullo altero, nisi levissimo imaginationis suæ, momento innixa inviçissimis subvertitur testimoniis S. Irenæi apud Eusebium lib. 4. cap. 14; S. Hieronymi de Script. Eccles. in *S. Polycarpo*; & Auctoris Chronicæ Alexandrini ad Consulatum Tertulli, & Claudii Sacerdotis, qui incidit in annum Æræ vulgaris 158. juxta Pagium, aut 160. juxta Baronium, Pontificatus S. Aniceti 8. Præter quam quod universim in more positum jam tum, ut ad Pontificem undique, gravibus Ecclesiarum urgentibus causis, Episcopi properarent, testis est locuples S. Cyprianus in epist. 41, & 52. edit. Pamelii. Ad
alte-

alteram objectionis partem , quæ respicit eam , quam cum Asianis rationem agendi tenuit S. Victor , duplex apto responsum . 1. Factum firmari a viris doctiss. Schelestratio Antiq. illust. par. 2. dissert. 1. cap. 3; Pagio in Crit. Baronii ad annum 196. n.2; Petro de Marca lib. 3. Concord. cap. 3; Tillemontio tom. 3. Monum. hist. Eccles.; Massuetio in dissert. prævia ad opera S. Irenæi ; Coutantio in dissert. de controversia circa Pascha §.1, aliisque , quibus utroque pollice subscribendum puto , a quibus factum confirmatur tum firmissimo rationis momento , tum apertissimis Scriptorum testimoniis . Atque quidem Tillemontius tom. 2. pag. 460. observans a S. Irenæo in epist. ad S. Victorem , ceteris ejus decessoribus memoratis , SS. Soterem , & Eleutheram non adjungi , ideo adjunctos non fuisse suspicatur , quia illi primum Asianos Romanos adventantes more Asiatico Pascha Romæ celebrare prohibuerint , unde veri sit valdequam simile controversiam de Paschate S. Anicetum inter , & S. Polycarpum cœptam paulatim exarsisse magis , ac magis ; ideoque neque respuendum videtur Ven. Bedæ , & Adonis testimonium affirmantium tum demum ab Eleuthero de Paschate Decretum editum fuisse , atque a Victore confirmatum . Confirmandi Decretum , aut , si placet , Decretum procudendi , eidemque obfirmato animo oblucentes Asianos anathemate plerendi , S. Victori , præter decessorum exemplum , altera suberat ratio . Nempe quamvis S. Anicetus dispensatione adhuc sibi cum Asianis opus esse aliquando sit arbitratus , contentusque id persuadere S. Polycarpo , intra hortationes hærens , ab ulteriori adhibendo jure abstinuerit , postquam tamen indulgentia hujusmodi , ac dispensatio hæresi , ac Schismati validandis occasio visa est ; siquidem in Asia Montanistæ , ut auctor est S. Pacianus in epist. parænet. ad Sympron. , & ipsi Pascha Luna 14. peragendum , secus autem agentes errore duci omnino affirmabant , tametsi ab aliis Quartadecimanis Asiaticis differrent in eo , quod ii Solis cursum , isti vero Lunæ Judæorum more observabant , uti traditum est a Sozomeno lib. 7. cap. 18, Romæ vero Blasius Presbyter , referentibus Tertulliano lib. de Præscript. cap. 53, Eusebio lib. 5. cap. 19, & Nicephoro lib. 4. cap. 30, Judæorum pariter more Pascha celebrandum contendebat , adeoque ut a Cle-

ro Romano eidem contradicente schismate se præciderit, compluribus aliis in partem suam perductis, quamobrem a S. Eleuthero Presbyterii gradu fuerat abdicatus, atque ab Ecclesiæ communionem abjectus; propterea S. Victori locum indulgentiæ non amplius faciendum persuasum approbe fuit, iccirco quod non eadem esset præsens Quartadecimanorum causa, atque fuerit sub tempore S. Aniceti, sub quo ullo absque periculo hæresis, ac schismatis, ulloque absque piaculo ea celebrandi Paschatis diversitas permessa fuerat, quæ non ita permitti impræsentiarum poterat. Perneccesarium itaque ad propulsandum erroris periculum, ac partium insuper suarum esse reputans procurare, ut Ecclesia uniuersa in eodem uno celebrandi Pascha cum Romana rite conveniret, Pascha Dominica die post Lunam 14. proxime sequente peragendum deinceps decrevit, utque Decreto suo ab omnibus ubique Ecclesiis obtemperaretur, Synodorum opera sedulo curavit. Et sane in S. Victoris sententiam incedendum sibi fore intelligentes Ecclesiæ sive Orientis, sive Occidentis, Synodis, de quibus superius, ubique jussu Victoris celebratis, ultro citroque in eam S. Victoris iverunt sententiam, cui denique calculum adjecit suum Nicæna Synodus, adeo ut ab eo deinceps tempore Quartadecimani in errore manentes inter hæreticos, & schismaticos habiti sint. Putasne igitur pro re ad disciplinam dumtaxat pertinente imprudenter tot coaluisse Concilia, ab hisque hæresis, atque schismatis infamiae plenam notam severius, quam par fuisset, Quartadecimani impactam? Viden itaque, ut accusari S. Victor nimis asperitatis nequeat, dum Asianos factioni cum ab se, tum a tot Synodis editæ adquiescere detrectantes ab Ecclesiæ communionem absceidit, quin paris, pejorisque criminis tot Concilia condemnentur?

Factum præterea confirmant expressissima testimonia S. Epiphani, qui Hæresi 70. Audianorum liquido affirmat sub S. Victore ob contentionem abortas circa Paschatis celebrationem Orientales ab Occidentalibus divulsos pacificas ab se invicem litteras non accepisse: quod indicium certum est Schismatis, cujus profecto non alteram proferre causam est, quam excommunicationem in Orientales a S. Victore vibratam. Eusebii, qui lib. 5. cap. 24. distincte per-

habet

habet anathemate a Pontifice Asianos proscriptos: *Datis*, inquit, *litteris, universos, qui illic erant, Fratres proscribit, & ab unitate Ecclesie prorsus alienos esse pronuntiat*: atque ita Eusebium interpretatus est Rufinus, eumque ita etiam intellexit Socrates lib. 5. cap. 22, ut vel ipse Valesius vidit. Neque propterea secum pugnare videri potest Eusebius, quum S. Victorem dicit conatum esse Asianos abscindere: nam & abscidit, dum eos revera sua a communione removit; & conatus est abscindere, dum ab eorum communione Episcopos ceteros remove etiam studuit. Nicephori, qui lib. 4. cap. 38. apertissime tradit anathematis telum a S. Victore in Asianos fuisse revera intortum: *Quam ob causam, inquit, & subito litteras conscripsit (S. Victor), quibus illos (Asianos) publice notabat, omnesque simul a communione prohibebat*: unde mirari valde subit Eusebium, & Nicephorum ab adversariis pro sua opinione prolatos fuisse: quorum similia habet quoque Auctor Synodici apud Labbæum tom. 1. Concil. pag. 600, a S. Victore Polycratem anathemate plexum affirmans. S. Nicolai I. tandem, qui in epist. 9. ad Michaellem Imperat. constantissime asserit a S. Victore Asianos, eidem Pontifici morem gerere, circa Paschatis celebrationem renuentes, ab Ecclesie communione fuisse abscisos. Esto ergo S. Irenæus Pontificem fuerit deprecatus, ne in tot Asiæ Ecclesias excommunicatione animadverteret, vel non est exauditus, uti quidam existimant iccirco, quod putent post acceptas a S. Irenæo litteras S. Victorem in Asianos anathema distrinxisse: qua in re S. Victori magis ex officio agenti, nec nisi diligenter perpensa rei gravitate, de qua agebatur, quam S. Irenæo de rei æquitate subdubitanti, sententia adherere satius arbitraret: vel exauditus est hac ratione, uti quibusdam visum est, ideo quod, persuasi S. Victori litteras S. Irenæi redditas non fuisse, nisi post latam jam in Asianos sententiam, Pontificem in sententia non persistisse autumant, sed Asianis paullo post communionem, pacemque restituisse. Quo alterutro modo plane intelligi commodè possunt idem S. Irenæus, Firmilianus, S. Hieronymus, Photius, & Anatolius Laodicænus horum similia loquutus apud Bucherium pag. 444: videlicet pronum est putare loquutos illos fuisse, aut eo de tempore, quo cum Asianis pax adhuc

integra consistebat, antequam a Pontifice abrumperetur; aut de eo, quo pax Asianis ad preces S. Irenæi demum reddita est.

Ad 2. repono ex facto pessime argumentari Adversarios; quandoquidem argumentum ipsosmet magis, quam nos premeret, & ad incitas adigeret. Præterquam enim Polycrates etsi pertinax id a Pontifice non recte quidem factum reposuit, sub gravissima pœna Asianos a prisco ritu suo Pascha recolendi prohibendo, potestatem tamen ita faciendi non ivit inficias; quam reprehensionem prætermisurum non fuisse hominem in proposito obfirmatum, si vel levis adfuisset de Pontificis hac potestate dubitandi locus, nullus dubito, S. Victoris sententiæ tum acquiescere Asiani non modo noluerunt, sed neque subinde Synodi Nicænæ sanctioni, postquam in errore permanisisset adhuc Syros, Cilices, & Mesopotamenos perhibet S. Athanasius lib. de Synodis, ac longe post Pictos quoque, Scotos, ac Britones tradit V. Beda lib. 2. hist. Angl. capp. 2, & 19, ac lib. 3. capp. 3, 4, 17, & 24. Exinde vero arguere ne est istis omnibus persuasum fuisse, quod Ecclesia universalis prærogativa infallibilitatis careat, potestateque obligandi omnium fidem, obedientiamque? Deinde, si istos demas, qui Pontificiæ suam præferre sententiam non sunt veriti, ceteri omnes per orbem Episcopi sive Orientis, sive Occidentis in S. Victoris sententiam utique communi voto convenerunt: quam igitur Pontifici M. detractam prærogativam ex paucorum inobedientia volunt Adversarii, nos Pontifici eandem adsertam potiori jure ex omnium ferme accessione, obedientiaque adstruimus. Præterea Adversarii dum ab Asianis S. Victorem neutiquam infallibilem fuisse creditum contendunt, ab iisdem Asianis pariter nequaquam ab errore immunes reputatos fuisse Episcopos quotquot S. Victori ad hærentes affirmare coguntur: atque ita Asianos eo deterrimo in errore versatos, juxta Adversarios, oportet, ut Ecclesiam universam errare posse putarint. Viden, ut quas demum in ambages præpostera ipsis animo infixæ opinio Adversarios conjiciat! Postremo Controversia de Paschate, prout S. Victor cum Asianis erat, non ad fidei dogma, sed ad caput disciplinæ spectabat, Adversariis affirmantibus, aut spectare censeri potuit, sicut in simili diximus alibi de questione circa Anabaptismum; ea-
que

que de re S. Irenæus ab irrogando in Asianos anathemate ut sibi temperaret, S. Victori auctorem se præbuisse existimari potest, eam in rem proposito suorum Prædecessorum exemplo, qui Asianos propterea ab Ecclesiæ unitate abscindendos non putarant. Quorsum ergo ex facto ad disciplinam pertinente, vel saltem pertinere reputato, argumentum traducitur ad factum spectans ad fidei dogmata, in istoque haud infallibilis deducitur Pontifex, eo quod in illo falli, & fallere non sit nescius? Verbo: cur a facto circa disciplinam gradus sit imprudentissime ad factum circa dogma, nisi quia pessimæ causæ patronis meliora sane momenta non suppetunt? Sed de hac controversia hætenus.

Ad alteram accedo non minus celebrem Controversiam, quæ circa pacem Lapsis in persecutione Decii concedendam, aut denegandam emerfit: hinc contententibus Lapsis Ecclesiæ communionem sibi reddendam, etsi lapsum prævia pœnitentia nondum eluissent, multoque magis, si a Confessoribus Libellum impetrassent: illinc S. Cypriano, ejusque Collegis negantibus iisdem Lapsis Communionem, donec præfinitis pœnitentiæ legibus fecissent satis; Confessoribus vero vitio dantibus, quod in concedendis Libellis faciliores, quam par foret, se præberent. Cui controversiæ, ut clarius ejusdem exitus, exindeque Pontificis Romani jus in ejusmodi controversiis dirimendis innotescat, brevis est præmittenda tum Libellorum, tum Lapsorum notitia. Libelli igitur, qui Lapsis a Confessoribus concedi solebant, litteræ erant, quas Lapsi a Confessoribus in carcere detentis accipiebant ad Episcopos, a quibus in fidelium consortium admitterentur. Tanto siquidem in honore habebantur Confessores, quorum nomine veniebant Martyres designati, ut illorum preces repellere, aut ab illis commendatos despicere, invidiosa res, ac ferme inhumana Episcopis videretur; sicuti fide affirmant sua S. Cyprianus in epist. 11, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 23, & 29; ac Tertullianus in lib. ad Martyres, & lib. de pudicit. cap. 21. Eorum, qui Christum confessi fuissent, quadruplex gradus fuit: illorum, qui Extorres, illorum, qui Professores, aliorum, qui Confessores, & tandem qui Martyres dicebantur. Extorres ii erant, qui ne Christum negare cogerentur, neve per ipsos Religio dispendium subiret,

spon-

spontaneo exilio se subtrahebant: ita non verbo, sed facto Christum confitebantur. Professores ii dicebantur, qui non interpellati Martyrio se ingerebant: Confessores, qui licet Christum confessi, ac carceri mancipari, nondum tamen quæstioni fuissent addicti: Martyres denique alii designati, qui a Confessoribus non differebant; alii consummati, qui pro Christo mortem objissent; alii vindicati, qui nempe ab Ecclesia eorum Martyrio, & causa Martyrii discussis albo SS. Martyrum forent adscripti. Porro Confessores Lapsis pacis libellos tribuentes pacem illis non concedebant, sed Episcopis pro Lapsis supplicabant, ut concederent. Confessorum autem gratia aliquid de Ecclesiasticæ disciplinæ rigore Lapsis Episcopi relaxabant. Constat id ex S. Cypriano in epist. 11. ad Martyres, 12. ad Populum Carthagin., 14. ad Clerum Carthagin., 15, & 23. ad Clerum Romanum: ex Concilio Illiberitano Can. 25, & Arclatenſi I. Can. 9. Qua in re fides non adhibenda Tertulliano Montanistæ est, qui lib. de pudicit. cap. 22, ut Ecclesiæ disciplinam hæc in invidiam vocaret, finxit a Confessoribus potestatem dimittendi peccata fuisse usurpam, atque Lapsis impertitam absolutionem, id Ecclesia dissimulante, aut illis deferente.

Quandoquidem vero, quia Confessores nimia Lapſorum importunitate aut decepti, aut permoti vel pro omnibus indiscriminatim, vel pro his, quibus ob flagitiorum multitudinem, aut gravitatem potius quam relaxari, pœnitentiam augeri deceret, apud Episcopos sequestres agerent, disciplinæ Ecclesiasticæ rigor in dies enervari videbatur, solemne esse cœpit Episcopis qua verbo, qua litteris, qua Diaconis directis Confessores monere, ne in dandis libellis pacis præter modum Lapſorum petitionibus adnuerent, atque ira sub obtentu indulgentiæ, ingens disciplinæ Ecclesiasticæ vulnus inferrent: quam in rem legendæ epistolæ S. Cypriani 10. ad Clerum Carthag., 11. ad Confessores, & Martyres, ac 12. ad Plebem fidelem. Quia vero Confessorum quorundam eo quoque devenerat indulgentia, ne dicam imprudentia, ut indistincte libellos darent his verbis conscriptos: *Communicet ille cum suis*: etiam nullo absque delectu, nullo præhabito Episcopi assensu, nullaque præscripta temporis ratione, propterea id pa-

id pariter cautum ab Episcopis est, ut in libellis nominatim designarentur Lapsi, quibus pacem indulgeri postulabant; iis dumtaxat libelli darentur, quorum proxima satisfactioni pœnitentia esset; nec nisi ad Episcopi nutum, penes quem esset pœnitentiam pro modo culparum ad preces Confessorum aut retinere, aut remittere; nec nisi vim haberent hujusmodi libelli, nisi ab eorum obitu, ac post sedatam persecutionem, eo tamen excepto casu, quo ante peractam pœnitentiam, ac redditam pacem, in mortis discrimen venissent Lapsi, quo casu plena concedebatur indulgentia. Constat id ex cit. S. Cypriani epist. 10. ad Clerum Carthag., 12. ad Confessores, 13, & 14. item ad Clerum suum, & 15. ad Clerum Romanum. Lapsi quoque quadruplicis fuerunt generis: alii siquidem Sacrificati dicti sunt, qui hostias Idolis immolassent, vel immolatas gustassent: alii Thurificati, qui scilicet thus Idolis adolevissent: Idololatraz æque omnes, qui quemlibet Religionis cultum soli Deo proprium Idolis publice impendissent: Libellatici, qui ut tormentis se eriperent, soluta pecunia libellos securitatis a Magistratibus impetrassent, eorum lapsum, & cultum Idolis adhibitum attestantes, quo modo ab inquisitione abirent iununes; aut qui apud A&a scripto testati fuissent se Christum ejurasse, ac Idolis studere, quales describit Plinius ad Trajanum lib. 10. epist. 97. scribens. Qui pecunia numerata dimissionis libellos emissent, absque mentione ullius in Religionem flagitii, ab omni lapsu immunes habuit S. Petrus Alexandrinus in suis de pœnitentia Canonibus can. 12, ea quidem rationis specie, quod pecunia redimi injusta vexatio possit: exemplo quoque eorum, qui in actis Apostolorum leguntur pro Paulo, & Silla traditi datis pecuniis fuisse dimissos.

Jam vero ex Lapsis plurimi, ex Presbyteris quinque, scilicet Felix, Fortunatus, Iovinus, Maximus, & Repostus, qui & ipsi fuerant lapsi, ex Confessoribus insuper Lucianus quidam nomine, in S. Cyprianum, ceterosque Africæ Episcopos audaciter insurgentes, Lapsis omnibus pacem concedendam, quam omnibus datam a Paulo quodam Confessore dicebant, propugnarunt: eo imo audaciæ prorupit Lucianus, ut cunctorum nomine Confessorum libello conscripto pacem cunctis Lapsis concesserit: eò
item

irem audaciæ processerunt Lapsi , ut obtentis a Confessoribus libellis in Episcopos impetum facientes , communionem , nulla præhabita satisfactione , per vim extorquerent . Seditionis itaque sedandæ , controversiæque compescendæ gratia S. Cypriano , & ceteris Africæ Antistitibus , ceu in re maximi momenti adeunda Sedes Apostolica , aut , ea vacante , Romana Ecclesia vacantis Sedis jura exercens , visa est . Itaque suo , & Collegarum suorum nomine inscriptis ad Romanum Clerum litteris 15, 20, 23, & 29. eundem certiore fecit tum turbarum , quas in Africa Lapsi excitant , tum temeritatis , qua iidem Lapsi sub obtentu libellorum , quos a Confessoribus impetrassent , Ecclesiæ communionem , nulla præhabita satisfactione , prætendebant : tum decreti fiduciarii ab se , & Collegis suis editi , quo Lapsi jubebantur legitimam , consuetamque subire pœnitentiam , donec sedata persecutione celebrari posset Concilium , in quo discussis eorum causis , cuique pro criminis gravitate imponeretur pœnitentia . Rescriptis Romanus Clerus ad S. Cyprianum litteris inter Cyprianicas 30, & 31. S. Cypriani sententiam confirmavit , de cetero nihil ante creationem Pontificis innovandum decernens : sed erga Lapsos interea se ita gereret juxta Romanæ Ecclesiæ disciplinam , ut iis qui moras possent dilationis sustinere , communio suspenderetur , intereaque pœnitentiæ subicerentur ; infirmis vero ad vitæ finem vergentibus , si vere pœnitentis animi signa proderent , pax non denegaretur . Quæ omnia gravibus firmata rationibus in Orbem universum directæ fuisse , atque in notitiam Ecclesiis omnibus perlata idem S. Cyprianus in epist. 52. ad Antonianum perhibet . Porro Clerum Romanum jus sibi asseruisse vacante Sede Apostolica in Ecclesias omnes , partiumque esse suarum existimasse rem , ac disciplinam Ecclesiasticam ubique , ac in Africa quammaxime , ob persecutionis tempestatem procurare , liquido constat ex laudatis ad S. Cyprianum epistolis , quibus tum Ecclesiarum omnium sollicitudinem sibi incumbere scribit ; tum Carthaginenſi Ecclesiæ , ac S. Cypriano regulas disciplinæ religioſe observandas præscribit , rationibusque optimis illum informat , quibus se erga Lapsos gerere deberet : tum in epist. 30. de Privato Lambesitano loquens refert hunc sibi obrepere , ac fraudulen-

lenter litteras communionis elicere ab se tentasse ; landat vero S. Cyprianum , quod juxta morem in Ecclesia sacrum , ad Romanum Clerum eundem Privatum , ejusque causam detulisset : *Pro tuo more , inquit , fecisti , qui rem nobis sollicitam nunciare voluisti .* Idem jus in Romano Clero , in eundem procul dubio a Romano Pontifice transfusum , agnovit idem S. Cyprianus , vir aliquin Episcopaliū jurium tenacissimus : siquidem Lapsoꝝ causam ad illum fuisse referendam existimavit : ab se actorum , aut agendorum qua relationem , qua legem Clero Romano aut reddendam , aut ab eo expectandam agnovit , ita enim in epist. 15. scribit : *Neceſſarium duxi has ad vos litteras facere , quibus vobis actus noſtri , & disciplina , & diligentia ratio redderetur : & in epist. 13 , Ut ſciretis , inquit , & laborem circa omnia & diligentiam noſtram , & veritatem ipſam diſceretis .* Quinimo in epist. 52. ad Antonianum Romani Cleri decreta in Africa non modo , sed in ceteris etiam Ecclesiis vim legis obtinuisse diſerte ſcribit . Multo magis igitur id juri Pontifici Romano adſeruit idem S. Doctor .

Enim vero , ut mox innuimus , circa Lapsoꝝ controversiam a S. Cypriano , Romanoque Clero id modi rite initum fuerat , ut fiduciario decreto Lapſos expectare debere , donec creato Pontifice , ſedataque perſecutione ipſoꝝ cauſa diſcuteretur , ſtatuereint . Quum igitur Pontifex electus eſt S. Cornelius , ac Decii perſecutio ſopita , conſeſtim tum a S. Cornelio Romæ , tum a S. Cypriano Carthagine Concilia celebrata ſunt , in quibus peremptorio decreto ſtatutum fuit : Communione Libellaticos quidem fore cohonestandos , Sacrificatos non etiam , ſed eis plenam agendam poenitentiam , ita tamen , ut ipſis , morte inſtante , abſolutio non denegaretur . Et certe S. Cyprianum exiſtimaviſſe nihil ſibi ea in cauſa ſtatuendum , niſi expectata S. Cornelii ſententia , exinde conſtat , quod non prius pro Lapſoꝝ cauſa Carthagine Episcoporum copioſam indixit Synodum , niſi poſtquam a S. Cornelio litteris acceptis , ejusdem perſpectam habuiſſet ſententiam : celebrato vero Concilio decreto de Lapſis Romam ad S. Cornelium directo , ejusdem comprobati etiam calculo eſſiſſagittavit , quatenus compertum ei eſſet Concilioꝝ decreta nihil

Part. II.

O o o o

vale-

valere, nisi Apostolicæ Sedis iisdem accessisset auctoritas. Confer ejusdem S. Cypriani epist. 52. ad Antonianum, cui acceptum debetur Concilii Carthaginensis decretum de Lapsis, ubi etiam testatur a S. Cornelio in Synodo Romana confirmatum fuisse hujusmodi decretum Carthaginensis Synodi, atque epist. 55. ad S. Cornelium, qua rerum ab se ea in causa gestarum certiore facit; redditque ex officio rationem. Iis de causis tum Carthagine contra S. Cyprianum a Felicissimo, & Fortunato Presbyteris, tum Romæ contra S. Cornelium a Novatiano, & Novato schisma ad invidiam conflandam creatum fuit, siue istis, siue illis in oppositum errorem concedentibus: siquidem Lapsis protinus, quin prævia ulla pœnitentia crimina diluissent, Ecclesiæque pacem demeruissent, communionem esse concedendam, & quidem absque ullo proprii gradus dispendio, foresque Ecclesiæ patere debere affirmabant Felicissimus, & Fortunatus: e contra ab Ecclesia Lapsos in persecutione, etiam post actam pœnitentiam, recipi non posse, imo cuicumque etiam crimini post Baptismum patratio nullam ab ea tribui veniam posse asserebant Novatus, & Novatianus: eos tamen omnes tum Romæ S. Cornelius, tum Carthagine S. Cyprianus Synodis celebratis diris cunctis devoverunt: S. Cornelii vero sententiæ contra Novatianos latæ studens S. Demetrianus Antiochiæ Episcopus Synodo Antiochiæ habita, cujus meminit Libellus Synodicus, Novatianum errorem esse execratus. Execratus etiam eundem errorem ducibus earundem Episcopis, ac maxime S. Dionysio Alexand., Ecclesias Cæsareensem, Æliensem, Tyriam, Laodiceam, Tarsensem, Cappadocem, Syram, Arabicam, Mesopotamiam, Ponticam, Bithynicam palam fecimus in proleg. Adeundi Eusebius lib. 6. cap. 34, & lib. 7. cap. 3; & S. Cyprianus in epistolis 42, 46, 47, 48, 49, 52, 54, 55, & 68. Cum S. Stephano Pontifice Maximo fuit postea S. Cypriano gravissima de Anabaptismo controversia, de qua quia par. 1. art. 8. in proleg. satis dictum, atque demonstratum ex ea nihil Pontificio juri detractum, imo magis magisque idem Pontificis Maximi jus suo positum loco, & pomeridiana luce clarius propalatum, non est cur de ea iterum dicatur.

De controversia sæculo IV. labente excitata circa doctrinam

Ori-

Origenis, quam multi omni prorsus ab errore vindicare adnitebantur, aliis vicissim eandem ceu multis erroribus aspersam accusantibus, quia disputandi copiosius alibi mihi opportunior incidit locus, id unum heic indicasse, summisque veluti attigisse digitis sufficiat, controversiam hancce, huiusve occasione ingentem tempestatem exortam, nonnisi Pontificis M. auctoritate compositam fuisse, tandemque sedatam. Equidem pacandis turbis, quibus occasione librorum Origenis Alexandrina præsertim Ecclesia fuerat exagitata, Concilio Alexandriæ convocato Theophilus impense studuit: quin etiam Synodica ad Episcopos Palæstinæ exarata ad idem studium adversus Origenis errores eosdem accendere conatus est; qui perinde Hierosolymis in Synodum convenientes operam impenderunt omnem, ut tempestatem, quam divexisset, & adversæ de Origenis doctrina opiniones, in Palæstinæ Ecclesias pariter invexerant, tandem comprimerent, ac pristinam conciliarent tranquillitatem. Turbas tamen, quæ Orientis Ecclesias divexabant, indeque ad perturbandas Ecclesias Occidentis transierant, penitus compescere, ac profligare; homines in utraque Ecclesia doctrina, ac dignitate spectatissimos, qui in partem utramque, ingentique animorum æstu, pugnabant, componere, mutuumque ad officium perducere; verbo, controversiæ quam diræ, tam diuturnæ optatissimum tandem imponere finem, unius Pontificis S. Anastasii I. votis, auctoritatique præstantissimæ cessit, atque successit, adeo ut ab eo tempore, quo a Pontifice M. quæstio definita est, non absque insigni temeritatis nota Origenis doctrina adstrui, defendique a quopiam potuerit. Synodicam porro, quam e Concilio Alexandrino ad Palæstinæ Episcopos Theophilus dederat, quamve S. Hieronymus e Græco Latine reddidisse affirmat lib. 3. adv. Rufinum, eandem esse cum epistola Paschali ejusdem Theophili, qua Origenis errores fusc exponit, & confutat, quamve idem pariter S. Hieronymus in Latinum e Græco transtulit, olim persuasum fuerat Labbæo, Baluzio, Pagio, quin etiam Coletò. At ab his utique hucusque oppido erratum ostendunt viri doctissimi. Vallarsius, & Mansius, a quibus genuina illa Synodica ex Codice Mss. Bibl. Ambrosianæ descripta est, atque ab illo in nova edit. oper. S. Hieronymi inter-

ipsius epistolas n. 92. collocata; ab isto vero exinde in supplem. Concil. tom. 1. pag. 261. translata: quo pariter loci pag. 271. ex eadem Vallarsii edit. Veron. oper. S. Hieronymi regerit epistolam 93, quæ est Synodica ab Episcopis Palæstinis e Concilio Hierosolym. eodem anno 399, ut Mansius ostendit, non autem 401, ut censuit Pagius, ad Theophilum rescripta, ab eodem S. Hieronymo Latine reddita, atque ex eodem Ambrosiano Codice a Vallarsio relata. Sæculo VI. subinde reviviscere visa est eadem controversia: nam Nonnus Origenianæ doctrinæ pertinacissimus defensor, unaque cum ipso Theodorus Cæsareensis, & Domitianus Ancyranus eisdem partibus homines cujusque genus adsciscere, Origenique facere studentissimos adnixi sunt. Verum a Monachis delata Origenis doctrina, una cum ejusdem defensoribus, ad Justinianum Imperat., ab isto vero ad Patriarchas, ac præsertim ad Vigilium Pontificem M., tum ab illis, tum ab isto decretorio judicio doctrina Origenis damnata est; eique damnationi universa adquevit Ecclesia. Legendus Liberatus in Brev. cap. 23: Bosluetio vero hinc avide occasionem arripienti Pontificis Romani privilegiis obtrectandi alibi offendam.

Siquæ unquam magno utrinque animorum æstu fuit exagitata, in quæ maxime Apostolicæ Sedis summa resplenduit auctoritas, controversia fuit circa eam propositionem: *Unus e Trinitate in carne passus, sive Crucifixus est*, quam pro aris, & focis defendebant Monachi Scythæ adversus Monachos Acœmetas, a quibus Scythæ in suspensionem Eutychianæ hæresis vocabantur, ac vicissim a Scythis Nestorianæ hæresis dica Acœmetis scribebatur. Desperatissimæ controversiæ peremptorio decreto finem imponere ad unius Pontificis spectasse partes suadet tum postulata sententia a Scythis, ab Acœmetis, a Justino, ab Justiniano, a Vitaliano, ab Epiphanio, a Possessore, a Victore, a Dioscoreo, a Legatis aliis, a Ferrando, a Maxentio; tum sententia ipsa prolata a S. Hormisda, a Johanne II, a S. Agapeto, a Vigilio, a S. Martino I. Enim vero Constantinopolim appulsis S. Hormisdæ Apocrisariis, festinatò Monachi Scythæ fidei suæ libello oblato propositioni suæ assensum ab illis extorquere enixi sunt: a quibus repulsam passi, quod zelo tam præpostero, quam perti-

naci

naci eam propositionem urgerent ad seditionem usque , propositionem inculcaturos apud Pontificem , selectos socios Achillem , Johannem , Leontium , & Mauritium Romam miserunt . Qui si interea , dum e Pontificio Tribunali penderet causa , operam dederunt trahendis in partem Africanis Episcopis a Trasamundo Vandalorum Rege Ariano in Sardiniam relegatis , libroque *De Incarnatione* , & *Gratia* conscripto in eorumdem gratiam se insinuarunt , ut ipsorum fides accepta illis foret , impetrarunt , quin etiam , ut laudibus celebraretur illorum nomine a S. Fulgentio in altero ejusdem argumenti libro , scilicet *De Incarnatione* , & *Gratia* iisdem Scythis inscripto , (ubi de Romana Ecclesia eximia sentire , & eximia loqui S. Fulgentium suo loco observatum est .) Qui si tandem morarum impatientes , antequam judicio experirentur , Roma fuga subdlexerunt se se , totum id nihil importat , quo præjudicium inferre Pontificio juri voluerint , sed morem illorum dumtaxat imitari maluerunt , qui causæ suæ patronos , ac suffragatores , quamvis pernobiles frustra quævisse percipientes , causamque præjudicatam , ac periclitantem inuolantes , quum alter effugii locus haud patet , id desperati consilii capessunt , ut judicio fuga se surripiant . Quod apud S. Hormisdam Scythæ , idipsum apud Johannem II. Acœmetæ refugium interjecere , qui suis Romam missis Cyro , & Eulogio , Scytharum assertum a Pontifice condemnari , & proscribi curarunt . Itaque causa stare , aut cadere utrique intelligebant , prout cadere , aut stare Pontifex jussisset .

Justino , ac Justiniano consilium idem ipsum insedit . Justinus enim in epist. ad S. Hormisdam totius negotii exitum in Pontificis arbitrio esse positum recognoscens , congruum ab eo , concupitumque responsum repoposcit , quo tandem e medio tolli circa propositionem illam dubitatio omnis posset . Et sane ejusmodi in Justino propositi judicio Pontificis se integre permittendi testis est locuples idem Pontifex in epist. 79. ad ipsum rescripta , testis est præterea Justinianus . postea Imperator , tum vero Magister Militum , qui nec alteram ab Justino præferebat sententiam , a qua profecto neque discessit , quamvis mutato consilio Monachis Scythis , quibus pridem adversabatur , postea fuerit patrocina-

tus .

tus. Enim vero in epistolis ad S. Hormisdam tum suo, tum Justinini nomine inscriptis supplex accessit sæpe, sive ut Scythis Romanam pro rescripto profectis *Firmissimum responsum* daret, quo ad pacem Ecclesia Orientalis componeretur; sive ut sibi ideo scribenti, petentique sententiam aperiret suam, quam ab se habendam tanquam regulam fidei indefectibilem spondebat: *Id credimus Catholicum, quod vestro religioso responso fuerit intimatum*: quo habito fore, ut Ecclesia universa in fidei unitatem coalesceret, sperabat; neque opera committendum sua pollicebatur, ut ab eo transversum unguem vel ambigendo quispiam abluderet, adeoque ut, ne ullus amplius dubitationibus, aut disputationibus pateret locus, esset permissurus. Vitaliano Magistro Militum, atque Scythis addictissimo non alia inerat sententia; siquidem una eademque ipsi, atque Justiniano agendi erat ratio, una cum quo auctor Possessori fuit, ut S. Hormisdam Pontificem M. tum de hac propositione, tum de Fausti Regiensis libris perconcordaretur. Perconcordatus is igitur præclaris verbis illis, suum plane in fide Pontificis integre conquiescentem animum significantibus: *A quo magis est nutantis fidei stabilitas expetenda, quam ab ejus Sedis Præside, cujus primus a Christo Rector audiuit*: Tunc Petrus &c., pro rescripto celebrem retulit epistolam 70, ex qua intellexit periculosum æque, ac perniciosum esse maxime novas circa fidem agitare quæstiones, sibi que ab ea Scytharum exagitanda propositione abstinere satius esse, ac salubrius. Quod pro consilio fecit Possessor, idem pro officio præstitit Epiphanius Constantinopolitanus Episcopus, qui sua e re esse non nesciens turbis hisce consulere, non alia sibi potiori consulendum ratione est ratus, quam illas ad Pontificem referendo, deque illis a Pontifice præstolando responsum. Atqui Pontifici aliud inerat propositum, scilicet ratus satius esse a peremptoria circa propositionem illam abstinere sententia, rescriptis conquiescendum esse in Concilio Chalcedonensi, ac in litteris S. Leonis: qui amplius desideraret, eum apage sic contendere amantem.

In hæc vestigia incedebat Victor Diaconus Scytharum iccirco acerrimus infectator, quod Concilii Chalcedonensis auctoritatem ab ipsis infringi arbitraretur, qui vicissim a Scythis de fide dela-

delatus ad S. Hormisdam, ab hoc vero Romam in iudicium pos-
 sulatus, tum responsurus his, quæ a Scythis obijcienda forent,
 tum certum facturus Pontificem de germana, quæ Scythis hære-
 ret sententia, veluti liquet ex epist. 67. ad Justinianum, Ponti-
 fici obedire officii loco habuit, haud ignorans piaculi summi esse
 genus nolle acquiescere. Dioscorus S. Hormisdæ Legatus, &
 ipse pariter Scythis insensus, postquam illos ad Pontificem de su-
 blesta fide, ac proclivi ad turbas indole detulisset, vicissim ipse ab
 illis de fidei suspicione delatus, elucubrata fidei professione apud
 Pontificem ab omni erroris suspicione se expurgare studuit, para-
 tissimum se exhibens ad aliud præterea dogma quodlibet ample-
 xandum, quod Pontifici esset acceptum: *Exponente*, inquit,
vestra Beatitudine, necesse est me sequi. Sed & in communi ad eum-
 dem Pontificem epistola Legati professi sunt: *Nobis quod visum*
est, scripsimus: in vestra potestate est deliberare, quod Vobis Deus
imperaverit, inter epistolas S. Hormisdæ 2. post 62. De hac
 ipsa quæstione a Severo inquisitus Ferrandus Diaconus, respondit
 interrogandum potius Apostolicæ Sedis Antistitem: *Cujus sane*,
 inquit, *doctrina constat judicia veritatis, & fulcitur munimine*
au thoritatis. Denique Johannes Maxentius Scytharum defensor
 æcerrimus, equidem in S. Hormisdam scommata multa ore male-
 dicentissimo effudit, ejusdem epistolam ad Possessorem scripto-
 laceffivit, Pelagiani erroris afflare labe eandem nec extimens:
 nihilo tamen minus volens, nolens, nec sibi constans tam Ponti-
 ficem ab omni procul erroris abesse periculo affirmat, quam Pon-
 tificii judicii pondus ejusmodi esse, ut parendi omnibus incum-
 bat necessitas, agnoscit. Principio enim pernegat eam epistolam
 Hormisdæ esse factam, sed potius ab hæreticis venerando ejus
 nomini fuisse suppositam, quam ex fide Maxentii fictam revera-
 credidit Cochleus, ac præ ista Maxentii epistolam acceptam ha-
 buit, operibusque S. Fulgentii adnexuit. Quorsum id? Equi-
 dem ut liberius, atque licentius in epistolæ auctorem stylum acue-
 ret, ac impune sævitiæ effunderet: at quia pasiter agnoscebat
 a probris sibi plane temperandum erga Pontificem, ut qui lædi,
 ac laeffiri dicto, aut scripto, absque grandi piaculo, nequires.
 Præterea totus intento nervo in id incumbit, ut ostendat a Pon-
 tifice

tifice circa celebrem propositionem nihil contra decretum, in eo tamen peccatum gravissime, quod Scythis Monachis Romam profectis, a Romanoque Pontifice responsum querentibus dare distulerit, rectumque veritatis indicare tramitem neglexerit. Quorsum hæc iterum, nisi quia perspectissima ei erat Pontificis infallibilitas, ac suprema iurisdicendi potestas? Evidentior persuasio ista Maxentii sit ex his, quæ subjungit, nempe a Pontifice Scythas communione sua non fuisse abdicatos, quod certo argumento esse, contendit Pontificem ab ipsorum propositione non abhorruisse; neque hoc fieri potuisse, si propositio illa a fide fuisset aliena: *Abst.*, ajens, *ut ex qualibet parte Catholica professione Romanus Episcopus contradicat*. Quibus ex verbis colligunt viri docti. Norisius in Apolog. Monach. Scyth. cap. 2. §. 4, Thomassinus dissert. 18. in Synodum Rom. an. 532. n. 7, & Orsius de auct., & infallib. Rom. Pontif. lib. 3. Pontificiæ infallibilitatis privilegium Maxentio probe fuisse persuasum: ut proinde virgula censoria a Cl. Berti notetur Labbæus, qui tom. 11. imprudenter Jansenistis adnumeravit, qui Maxentii, ac Scytharum patrocini-um suscepissent, siquidem præter laudatos in censum istum venirent Lupus, Dionysius SanMarthanus, Duhamelius, Vaqueus, Ortega, & Petavius, ut adnotat vir doctiss. de Theolog. discipl. lib. 27. cap. 6.

Ad hanc Pontificis summam Controversias definiendi potestatem confirmandam plurimum confert prolata sæpe a Pontificibus de hac ipse questione sententia, de qua dicere secundo loco proposui. S. Hormisdæ itaque insolens visa est Scytharum petitio, intempestivaque propositio, neque nisi ab hominibus quietis impatientibus, ac indolis ad turbas, novasque res moliendas proclivis, ejusmodi questio præpostere mota, quæ turbandæ magis, quam ædificandæ Ecclesiæ erat idonea. Quare propositionem quidem examini non supposuit, suamque circa eam sententiam suspendit; in Schyras tamen ejusdem propugnatores ad seditionem usque asperrime invecus epist. 70. ad Possessorem multis insectatus est, & perstrinxit, eosque tantum non hæreticos nominavit. Recteque sane, nam ea propositio revera varios in sensus a veritate devios, puta Arii, vel Eutychetis, distrahi poterat, de quibus agit

agit Lupus in Scholiis ad Synodum V. cap. 10. ac re ipsa sub ipsa Eutychetis sensus latere videbatur Acœmetis; nec enim latebat Petrum Cnaphæum Eutychianum hominem eo nomine a S. Felice III. in Synodo Romana fuisse reprehensum, quod unum increatare, individueque Trinitatis mortuum esse diceret; sub eademque propositione vicissim Arii latere sensum Trifolio Presbytero in epist. ad Faustum persuasum fuerat. Præterea ob eandem propositionem tragœdiæ multæ, turbæque, in rei Christianæ perniciem semper, siue periculum vergentes, fuerant excitatæ, timendumque erat, ne majori cum periculo, aut perniciæ exardescerent. Conspici eo modo controversia sub Johanne II. instaurata est, Scythis, & Acœmetis utrinque adversis frontibus sibi incurrentibus, cui Pontifex finem tandem imponere e re sua ratus, acceptis etiam a Justiniano stimulis, propositionem diligenter ante perpenfam approbavit, ac contra pugnantes Acœmetas, nisi errore deposito, confestim decreto ab se edito assensum præberent suum, anathema pronunciavit. *Eos*, inquit in epist. 2. ad Justinianum, *ab omni Ecclesia Catholica esse iussimus alienos, nisi errore damnato, doctrinam nostram quantocius sequi, habita regulari professione, signaverint*: rationemque reddens, cur cum hominibus in luto hærentibus, tanquam cum hæreticis, distictæ adeo, severeque animadverteret: *Æquum quippe est, subjungit, ut qui nostris obedientiam minime accommodant statutis, ab Ecclesiis habeantur extores*. Similia repetit in epist. 3. ad Senatores. Johannis vestigiis insistens Vigilius eidem Imperatori exoptanti, expetentique tum ut tria Capitula proscriberet, tum ut eam propositionem comprobaret, ut quoquo modo faceret satis, tria quidem Capitula suo stare loco voluit, propositionem vero tandiu exagitatam probari sibi perhibuit. Denique S. Agapetus repetitis Justiniani precibus inflexus, Decessoris sui Johannis decreto confirmato, probatoque fidei Edicto ab Imperatore emissso adversus Nestorianos, Eutychianos, & Acœmetas, quorquor eidem fidei professioni ab se approbata repugnare deinceps præsumerent, ab Ecclesia projecit, extorresque a Sacrorum consortio pronunciavit: *Huic fidei*, inquit, *quisquis contradicere præsumpserit, a Catholica communione se noverit alienum*. Hic itaque finis implicatissimæ quæstionis.

istius, de qua si plura desideres adhuc, ut Doctif. Norisum in hist. Controv. *De uno in Carne passo* adeas, tibi auctor sum.

Post hæc vero mirari profecto subit tam fidenter, quam falso scripsisse Bossuetium defens. Decl. par. 2. lib. 14. cap. 18, quod quamvis S. Hormisdas sententiam temperaverit suam, atque a quaestione dirimenda abstinuerit, nihilominus ab omnibus facile creditum Scytharum proscriptam fuisse propositionem; neque tamen ejusdem Pontificis epistolam ad Possessorem, qua ea propositio credebatur proscripta, prohibuisse, quominus Catholici ubique terrarum, ac præsertim in Oriente propositionem adversus Nestorianos inculcarent, adeo ut eam Edicto edito an. 533. duodecim annis, post datas Hormisdæ ad Possessorem litteras, Justinianus approbare fuerit compulsus, auctoribus, ut fieri solebat, Episcopis, ac præcipue Epiphanio Patriarcha Constantinopolitano: adeoque ex Ecclesiæ consensu invaluisse, ut eo solo obtinuerit, in eoque propterea solo plenam fidei certitudinem esse positam. Hoc præ aliis perhibuisse Ferrandum, ut qui in epist. ad Severum, postquam ea de propositione interrogandum principaliter Romanum Pontificem edixisset, interim tamen expectandum iussit: *Donec universalis Ecclesiæ auctoritate vel pronuntiatur suscipienda, vel prodatur abjicienda*: Johannem Maxentium, ut qui in respons. ad epist. S. Hormisdæ Possessori inscriptam, postquam pernegasset eam epistolam Hormisdæ esse sortum, ejusdemque auctorem esse hæreticum affirmasset, subiunxit, quod si Romanus Pontifex eam propositionem revera proscripsisset: *Nunquam eidem Dei Ecclesia adquiesceret; nunquam ut Episcopum catholicum veneraretur, sed omnino ut hæreticum execraretur*: siquidem eam sententiam universa amplectatur, & veneretur Dei Ecclesia. Quibus plane verbis privilegio infallibilitatis spoliatum Pontificem voluit: Justinianum, ut qui in Legatione, & litteris ad Johannem II, quibus Edictum ab se editum confirmari petiit, Pontificem non jam consuluit quid credendum, sed ut rem certam, atque exploraram retulit, cui nemo profecto, nisi *Judaice, & Apostatice* contradicatur: unde rogavit; ut consensum ei adhiberet suum, ex quo, non vero ex privilegio infallibilitatis præjactato, Orientales Episcopi Romani Pontificis sinceram doctrinam exploratam habe-

haberent: *Plus enim ita, inquit, & circa Vos omnium amor, & vestre Sedis crescet auctoritas, & quæ ad nos est unitas, sanctarum Ecclesiarum inturbata servabitur, quando per Vos didicerint omnes Beatissimi Episcopi eorum, quæ ad Vos relata sunt, sinceram Sanctissimæ vestre doctrinam.*

Atqui ex toto historiarum contextu, rerumque in hac causa gestarum serie liquido, aut ego fallor, adparet, aut falsa a Bosuetio assumi, aut vera in alienum sensum intorqueri. Enim vero, ut paucis dicta repetam, abs vero procul abest, quod sive in Oriente, sive in Occidente existimatum fuerit a S. Hormisdæ Scytharum propositionem fuisse proscriptam in epist. ad Polsefsorem. Quis enim, quæso, id existimasset, quum ne existimaret, ad id satis superque esset lætio ejusdem epistolæ, in qua plane suo proposito loco relinquitur? Non id existimarunt sane in Oriente Maxentius, ex eo probans eam propositionem non fuisse damnatam, imo potius ab ea Pontificem haud fuisse alienum, quod cum Scythis eam propositionem constantissime propugnantibus, communionem non absciderit. Non Justinus, non Justinianus, non Epiphanius, quandoquidem quum epistola S. Hormisdæ ad Polsefsorem die 13. Augusti an. 520. data fuerit, si ab ea propositionem proscriptam existimassent, non fuisset cur postmodum eundem Pontificem rogarent etiam, atque etiam, ut circa propositionem illam sententiam aperiret suam, finemque quæstioni faceret: siquidem litteræ, quibus hanc in rem sollicitatus S. Hormisdas fuerat, datæ leguntur 31. Augusti, & 3. Septembr. an. 520, quæ nec ante Novembris exitum Hormisdæ redditæ fuerunt, ut constat ex notâ earum receptionis ibidem addita; imo Justinianus alteram ob idem votum anno 521. exaravit: quibus quia nequam fecisset ille satis, propterea ab iisdem rogata iterum cum Johannis II, tum S. Agapeti sententia est. Nec id magis existimarunt in Occidente S. Fulgentius, unaque cum eo exules Africani Episcopi, quorum ipse ad Scythas rescripsit sententiam, siquidem vel prorsus ignarus fuit motæ in Oriente, Romamque delatæ controversiæ, cujus nec meminit eo in responso ad Scythas Monachos. Nec Anatolius Romanæ Ecclesiæ Diaconus; siquidem de ea propositione, antequam probaretur a Johanne II, consuluit Fer-

randum. Nec Ferrandus, utpote qui de quæstione illa interrogandum præcipue iussit Pontificem. Nec Facundus, ut qui lib. 1. cap. 3. multa quidem ad illam probandam propositionem congest, cui tamen hæreseos dicam a S. Hormisdæ scriptam nec leviter significavit: sed nec veluti rem ab Ecclesia inter dogmata relata, nisi post iudicium latum a Johanne Pontifice. Nec Liberatus, de hac præsumpta S. Hormisdæ damnatione alte silens. Nec Johannes II, siquidem ne volam quidem rescripsit contrarium suo Decessori placuisse. Sed & S. Agapetus a Johanne eam propositionem utique probatam adnotavit; non item oppositam ab Hormisdæ.

Exinde parimode palam fit abs vero prorsus alienum, quod præfidenter, impuneque Bossuetius subinfert, videlicet unius Ecclesiæ universæ consensu eam propositionem, quin ullus ex parte Pontificis accederet calculus, obtinuisse. Sed id quibus demum suadere conatur? Uno Justiniani Edicto publici juris facto per Orientem, nec absque Orientalium Episcoporum, ac præsertim Constantinopolitani Patriarchæ consensione. Ergo ne ceu Ecclesiæ universalis sententia habenda erit solius Orientalis Ecclesiæ consensus? Exigua ne, ac pene contemptibilis pars erit Occidentalis Ecclesiæ, ut de ejus consensu non esset curandum; multoque minori in pretio habenda erat Romana, aliarum alioqui Mater, & Magistra, ut non explorata ejusdem sententia, sive etiam si in adversa sententia versaretur, unius tamen valeret Ecclesiæ Orientalis auctoritas? Ergo ne Ecclesiæ universalis, quæ est Corpus, non amplius pars, eaque præcipua, qualis est Caput, Romanus Pontifex erat habendus, adeo ut posthabita ejusdem auctoritate, præjudicata habenda esset illa propositio? Verumtamen nonne explorandam, expectandamque a S. Hormisdæ, ac deinde a Johanne sententiam fuisse, sive Epiphanius, sive Justinianus significarunt, atque Justinianus semel, ac bis Edictum ab se editum tum Johannis, tum Agapeti iudicio supposuit, utque approbaretur enixis precibus efflagitavit, ut proinde tum demum dumtaxat obtinuisse propositionem dicenda sit, postquam Johannis calculo probata fuit, quæ ante id tempus, idest toto decennio, quod ab obitu S. Hormisdæ ad Johannem II. intercessit, in partem utramque fuerat disputata,

tata , ut ostendit Doctiss. Norisius hist. Controv. de *Uno ex Trinitate in carne passio* cap. 8 ? Ex his postremo fit palam præpostera interpretatione fuisse usum Bossuetium , dum Ferrando , Maxentio , ac Justiniano suam appingit sententiam , dum illorum germanam vel non est assecutus , vel aliorum intorsit . Ferrandi , quæ fuerit de Romani Pontificis auctoritate sententia , adnoravimus , quam vero pariter animo præseferret de Episcopis , explicat in epist. ad Pelagium , & Anatolium Rom. Ecclesiæ Diaconos , ubi cap. 6. a Concilio Chalcedonensi neminem appellare jure potuisse scripsit , iccirco quod illi Sedis Apostolicæ accessisset auctoritas : *Quæ consentiente* , ait , *quidquid illa definiuit Synodus , accepit robur invictum* : & cap. 7. de Episcopis agens in Concilio congregatis , tum demum ab iis decreta obtinere subdit , quum ad Apostolicam Sedem delata ab eadem examinantur , & confirmantur : *Quæ finiuntur* , inquit , *judicantibus Episcopis Sanctis , & ad B. Petri memoriam perducta diligentius examinantur , atque firmanentur , sequenda sunt , amplectenda sunt , in retractione sub qualibet pietatis occasione teneri non debent* . Ecce tibi unde Ecclesiæ universalis auctoritatem repetis , qua quidpiam vel recipiatur , vel respnatur ! Maxentium , dum dixit sententiam suam in Ecclesiâ sacram haberi , morari Bossuetius non debuerat : æstu dispositionis abreptum hominem tum veritatis , tum honestatis fines prætergressum non ignorabat , quandoquidem S. Hormisdæ sive putido mendacio epistolam 70. ad Possessorem abjudicarat , sive putidiori calumnia tum Nestorii , tum Pelagii calumniam afflare non exhorruerat . Dum autem dixit catholicæ professioni contradicere Pontificem nequivisse , proptereaque epistolæ auctorem Hormisdam pernegavit , quid aliud animo reputavit , nisi quod in re fidei Pontifex falli , ac fallere omnino sit nescius , exinde haud inepte concludens S. Hormisdam ab illa propositione neque fuisse penitus alienum , siquidem Scythas communionem suam cohonestasset ? Is ergo casus , quem inepte de Pontifice hæretico fingis , quemve tanti Bossuetius facit , ejus generis est , quod ex hypothese impossibili fieri , dicitur a Logicis consuevit . Justiniani denique verbis , (quod non æquum agendi genus est) , manifeste vim facit , Ab uno Johannis Papæ judicio pendere Ecclesiarum pacem , Episco-

Episcoporumque sententiam scripsit, rogans, repetitis subinde precibus ad Agapetum, propterea, ut tandem illud expromat, Edictumque suum approbet. Quorsum igitur fingitur Justinianus de Pontificis fide experimentum capere voluisse, quæ si minus explorata, sinceraque Episcopis Orientalibus evasisset, tum ab ea recedere eisdem religioni cederet? Quandoquidem non fuisset, cur de Pontificis sententia adeo solliciti essent, si hac haud stante adhuc, aut imo adversante, nihilo tamen minus suam tenere sententiam arbitrabantur, eoque in Ecclesia gradu auctoritatis eam propositionem esse constabilitam, ex quo a Pontifice nequidem detrudi posset. Ad hæc Epiphanius, Justinus, ac Justinianus S. Hormisdam eisdem litteris obsecrantes, ut in Ecclesiasticis diptychis nomina Episcoporum, qui ab Acacio decepti ejusdem olim communionem se polluerant, retineri permitteret, intellexerant plane rerum fidei, totiusque Christianæ Reipublicæ summam unum penes Romanum Pontificem integram stare. Sed de his jam nimium, vereor enim ne ludam operam, si longior adhuc videar.

De quæstione mota circa tria Capitula, quæ gravissimas, si quæ alia, in Ecclesia tempestates excitavit, deque schismate hujusce quæstionis occasione conflato, a quo ingentibus veluti fluctibus quassata Ecclesia est, agere locus esset: sed quia de illa quidem par. 1. art. 2. §. 3, de isto vero hac par. 2. art. sup. satis, opinor, superque dictum est, non est cur denuo lectori creetur fastidium. Hac ipsa ratione plerisque hujus generis quæstionibus supersedendum mihi sum ratus, quod opportunior de eisdem agendi tom. seq. art. 9. §. 1. se mihi locus aperiet. Sed & hujusmodi quæstionum superabundans copia, ut ab improbo persequendi omnes labore temperarem, me compulit, eamque habere delectum, in quibus Pontificiæ hujusce potestatis species illustrior se explicaret. Ad devexiorem itaque descendendo ætatem, sæculo XI. atrox in Ecclesia a Jurisconsultis nonnullis excitata controversia est, quæ exinde incestuosorum hæresis nomine fuit notata, circa gradus consanguinitatis, eosdem enim propinquitatis gradus, contra Ecclesiasticas regulas, in Matrimonii numerandos contendebant, qui in successionebus consanguineorum

rum numerari consueverant, in argumentum erroris assumentes laicas leges a Justiniano vulgatas, adeo ut duo Fratres essent in 2. gradu, horum Filii in 4, & Nepotes in 6; sicque seriem genealogiæ finientes, in ceteris gradibus inferioribus connubiæ contrahendi facultatem facerent. Controversiam compescere S. Petrus Damiani pro viribus adnixus est, tum prolixa ad quemdam Presbyterum epistola, tum opusculo de parentelæ gradibus inscripto ad Cæsenatem Episcopum, & Archidiaconum Ravennatem, tum acerrima disputatione inita cum Jurisconsulto Florentino illius defensore. At controversia adeo a Jurisconsultis pertinaciter defensa, Incestuosisque ad pravam saporem faciens, S. Petri Damiani quidem scriptis vellicari, ac perstringi potuit, nisi tamen Pontificis M. opera penitus convelli, ac prosterni non potuit. Quo itaque efficaci modo demum ab Alexandro II. duobus anno 1065. Romæ celebratis Conciliis sive Jurisconsultorum error, sive Incestuosorum matrimonia explosa fuerint, exposuit S. Petrus Damiani in apolog. de contemptu sæculi, quæ est opusculum 12, cap. 29, fusiusque dicam seq. art. 9. §. 1. Quamquam si neque Pontificis decreto penitus deleri, eque vestigio profligari error potuit, eodem S. Petro Damiani recte, in causa fuit prava Incestuosorum consuetudo, qua vix ac ne quidem vix fit, ut homines vitio hujusmodi implicati legum sive humanarum, sive divinarum frænis cohiberi, & ad frugem revocari queant.

Fodiendum nunc altius, subruendumque mihi a summo ad imum fundamentum, labidum alioqui valdequam ex laicis constructum legibus, quo suum Jurisconsulti errorem suffulciebant. Ad Romanum Pontificem itaque pertinere impedimenta Matrimonii statuere, aut relaxare, gradus propinquitatis stabilire, aut removere, deque his pro officio proferre judicium, præter momenta gravissima producta a Duhamelio, Tournellio, Juvenino, Berti, sexcentisque passim de schola Theologis, religiose in Ecclesia recepta praxis ostendit. Sic enim S. Siricius in epist. 1. ad Himerium Monachos, ac Virgines Deo sacras a Nuptiis impedivit; quo impedimento velatas Virgines perinde affectit S. Innocentius I. in ep. 1. ad Victricium; qui etiam in epist. 9. ad Probum de impedimento ligaminis judicium protulit, virum priori uxori e captivitate

te reverse adharendum, dimissa secunda superinducta, declarans. S. Leo M. in epist. 92. ad Rusticum Episcopis, ac Presbyteris connubii ante ordinationem celebrati opus districte interdixit. S. Augustino Anglorum Apostolo interroganti de gradibus consanguinitatis, & cognationis S. Gregorius M. epist. 64. lib. 11. ind. 4. respondit, non habendam rationem legum Romanarum, sed vel tertia, vel quarta, ubi tamen multi Codices habent, sicuti & Gratianus C. 20. *Quedam lex* 35. q. 2, & 3, in quarta, vel quinta generatione connubio Christifideles licite, ac legitime conjungi; in secunda esse illicitum; cum Noverca copulari gravissimum esse flagitium; cum Cognata pariter conjugium esse prohibitum. Quamquam in epist. 3. lib. 7. ad Felicem Melsan. scribit quadam œconomiz specie cum Anglis recens ad Christiana sacra conversis tibi utendum ratus, circa illos gradus cum eis ab se dispensatum. S. Gregorius II. S. Bonifacio Mogunt. inquirenti de quadam muliere impotente respondit, dissolvendum matrimonium esse, modo matrimonium præcesserit, ac perenne sit impedimentum. Eidem vero S. Bonifacio iterum quærenti S. Zacharias a Gratiano relatus Can. 4. *Parentele* 35. q. 5. respondens, computandi gradus consanguinitatis rationem tradidit, quam postea Alexander II. Can. 2. *Ad Sedem Apostolicam* 35. q. 5, & Gregorius IX. Cap. *Vir, qui a stipite De Consang. & affinit.* comprobarunt, hodieque observat Ecclesia. Scilicet Jure Canonico in computandis gradibus Ecclesia secludit stipitem, adeo ut Pater a Filio unico distet gradu; qui stipes in Jure Civili in ordine ad hæreditates adeundas non excluditur, adeo ut duo Fratres duobus gradibus, non autem uno dumtaxat, distinguantur. Conferendus etiam idem S. Zacharias in rescripto ad Pippinum Francorum Regem cap. 22. S. Nicolaus I. in respons. ad Consulta Bulgarorum cap. 2. consanguinitatis gradus præscripsit, intra quos jungere connubia prohibuit. Horum similibus refertissimæ sunt Canonum Collectiones, quorum adhuc pleraque art. 9. §. 1. prosequemur.

Ex civilibus equidem legibus aliquæ Jure Canonico approbatae fuerunt, ejusmodi sunt Novella 22, qua ad experimentum capiendum de impotentia, an perpetua sit, nec ne, ideoque an impedimentum sit matrimonii, triennium conceditur, quam legem Cælestinus

Iustinus III. Cap. *Laudabilem de Frigid.*, & *Malef.* approbavit; Lex 26. Cod. de *Nuptiis*, qua Cognatio spiritualis inter impedimenta Matrimonii collocatur, quam Ecclesiæ probatam fuisse patet ex Synodo Romana l. sub S. Zacharia ann. 743. cap. 5., & Decretal. lib. 4. tit. 11; LL. *Adoptivus* 143 *Per adoptionem* 173; & *Quin etiam* 55. ff. *De Ritu Nupt.*, quibus Cognationis legalis gradus statuuntur, intra quos Matrimonia contrahi non liceat, quas leges S. Nicolaus I. in Rescripte. ad Consulta Bulgar. cap. 2. ex lib. 1. *Instit. de Nupt.* §. *Ergo non regessit*, relatus ipse Can. 1. *Ita diligere* 30. q. 3, & Cap. *Unic. de Cognat. legali*. Vicissim ex legibus Civilibus aliæ Jure Canonico sunt abrogatæ, veluti *Lib. 1. Instit. De Nupt.*, & *L. Nuptia* 2. ff. *de Rit. Nupt.*, ubi irrita decernuntur Matrimonia inita a Filiis familias absque consensu parentum, & Servorum absque Dominorum licentia, quas ab Ecclesia abrogatas liquet ex Cap. *Cum locum, de Sponsal. & Matrim.* Cap. *Licet*, Cap. *Tua de Sponsa duor.*, & Cap. *Dignum de Conjugio Servor.* Ita etiam *L. Uxorem* 15. ff. *de Rit. Nupt.*, qua Matrimonium inter Vitricum, & Uxorem Privigni vetatur, Innocentius III. Cap. *Non debet de Consang.*, & *Affinit.* abolevit. Adeundus, qui de his, aliisque Legibus Civilibus ab Ecclesia aut receptis, aut reprobatis more suo egregie disserit Benedictus XIV. de Synodo Dioecese. lib. 9. cap. 10, & seqq.

Quid ad hæc, quod Romani Pontifices passim de Principum ipsorum Matrimoniis jus dixerunt, eisque robur modo detulere, modo detraxerunt? Ita Vigilius Theodeberto Francorum Regi separationem indixit a Vidua fratris sui, quam sibi conjugio copulaverat. Lotharium ad Theutbergam legitimam conjugem thalamo restituendam compulit S. Nicolaus I; Metensis vero Synodi, in qua perperam de eo divortio fuerat dijudicatum, sententiam infregit. Moras adhuc nescientem Lotharium ad obedientiam demum Hadrianus II. adegit. Lando Leoni Græcorum Imper. Sapienti dicto, etsi contradiceret Nicolaus Mysticus Patriarcha Constantinopolit., tetragamiam permisit. Gregorius V. Roberti Galliarum Regis conjugium cum Berta consanguinea diremit. Ob simile impedimentum a Callisto II, & Honorio II. Matrimonium Willelmi Normanniæ Comitis cum filia Fulconis

Pars II.

Q999

Comi-

Comitis Andegavensium irritum fuit dictum. Honorius III. causam natalium Adelæ Reginae Cypri ad suum advocavit tribunal. Cum Boleslao III. Poloniae Duce Paschalis II. dispensavit super consanguinitatis impedimentum in matrimonio contracto cum Sbislava Russiæ Regis filia : dispensationem vero negavit Philippo I. Gall. Regi super impedimentum affinitatis in conjugio inito cum Bertrada ; quod jam antea improbaverat Urbanus II, eam puto ob causam, quod jampridem, vivente adhuc Berta legitima conjuge, incestuosa Bertradæ consuetudine usus fuisset. Frederici Sueviæ Ducis, postea Imperatoris, matrimonium, ob illicitum propinquitatis gradum, Eugenius III. dissolvit. A Cælestino III. Alphonfus X. Legionis Rex ob incestas nuptias cum Tharasia Sancti Portugalliæ Regis filia, censuris Ecclesiasticis est innodatus, Regnumque sacris interdictum. Justas ejusdem iras expertus est, aspereque redargutus Philippus Augustus ob Ingelburgis repudium, perperamque a Gallicanis Episcopis prolata sententia rescissa est, omnique robore spoliata. In eundem Alphonsum X, qui Tharasiam dimittere compulsus, secundas nuptias incestuose pariter cum nepte filia Alphonfi VIII. Regis Castellæ celebraverat, Innocentius III. excommunicationem intorsit, utrique Regno Sacrorum indixit justitium, matrimonium irritum declaravit, ex quo si quam susciperent prolem, spuriam, & illegitimam pronunciavit, atque dispensationem, rogantibus efflictim Regibus, constantissime denegavit. Idem, non autem Leo III, ut est apud nuperum doctis. Theologum lib. 37. cap. 5. enormi anachronismo, Philippum Francor. Regem ad recipiendam Ingelburgem, repudiandamque Mariam superinductam adegit : Liberos tamen ex superinducta susceptos legitimis natalibus restituit, ingenuitateque donavit. Præterea Henrici Castellæ Regis conjugium cum Malsada Alphonfi Regis Lusitanæ sorore propinquitatis exceptione dissolvit. Innocentius IV. rogantibus etsi Raymundo Comite Tolosano, ac Raymundo Berengario Provinciæ Comite, dispensationem super impedimento consanguinitatis, in matrimonio contrahendo Raymundum Tolosanum inter, & Beatricem Raymundi Berengarii filiam, invictissime recusavit.

Diver-

Diversam pro diversis, quæ inciderent personarum, temporum, rerumque adjuncta, agendi rationem tenebant Romani Pontifices, diversoque modo propria auctoritate utebantur: siue autem legum Ecclesiasticarum retinentissimos, assertoresque rigidos se præberent, siue ad easdem leges benigne relaxandas indulgentiores, liberalioresque se inflecterent, una Reipublicæ siue Christianæ, siue etiam Civilis utilitas, aut necessitas, bonum unum, ac commodum eorum in conspectum veniebat. Alexander IV. nothos Othocari Bohemiæ Regis filios publicis muneribus quidem, honoribus, ac Principatus juribus fecit idoneos; cautum voluit tamen, ne Nicolaus ejusdem nothus Bohemiæ Regni hæres renunciaretur, nomineque inscriberetur Rex; qua de re legenda ejusdem epistola 125. lib. 6. apud Raynaldum ad annum 1260. n. 21. Sanctii Castellæ Regis incestas cum Maria Alphonsi Molinæ filia, quam tertio consanguinitatis gradu attingebat, nuptias Martinus IV. rescidit. Sanctio mortuo Maria vidua a Bonifacio VIII. precibus impetravit, ut Ferdinandus, una cum filiis aliis, & filiabus ex Sanctio susceptis, legitimorum natalium honore cohonestaretur. Johannes XXII. matrimonium Caroli IV. Galliarum Regis cum Blanca Odonis Burgundiæ Ducis filia initum, ob impedimentum cognationis spiritualis, dissolvit, ac licentiam utrique ad vota alia transeundi tribuit. Henrico VII. Angliæ Regi matrimonii cum Elizabetha Eduardi IV. olim Regis Angliæ filia, in quarto consanguinitatis gradu sibi conjuncta, contrahendi veniam fecit Innocentius VIII; qui vicissim Johannæ Henrici Castellæ Regis unigenitæ, Regnorumque hæredi, in Clarissarum album adscriptæ, e Monasterio erumpere molienti, atque ad paterna jura regredi exambienti, obstitit, manereque in Religiosæ vitæ proposito jussit. Alexander VI. initum a Ludovico XII. Galliarum Rege cum Johanna Valesiæ matrimonium, ob spiritualis cognationis impedimentum diremit. Ea est, cui postmodum institutus refertur Ordo Monialium Sanctissimæ Annuntiationis B. V. Mariæ. Henrico VIII. Anglorum Regi matrimonii ineundi cum Catharina, quondam Arthuri germani fratris sui conjuge, a Julio II. facultas facta fuerat: quam eidem Regi extorquere nitenti adulterini connubii

cum Anna Bolena contrahendi gratia denegavit Clemens VII. Cum Henrico III. Galliarum Rege Gregorius XIII. indulget super ipsius matrimonio cum Margarita Caroli IX. Regis sorore contracto, ipsique consanguinea: quam pridem indulgentiam S. Pius V. largiri renuerat, ideo quod nondum Henrici fidem satis perspectam haberet. Clemens VIII. Henricum IV. Galliarum pariter Regem ad dimittendam e consortio Margaritam Valesiam Caroli IX. filiam, ob consanguinitatis gradum, defectumque in eadem consensus, adegit. Mitto longe plura, nam memorata plusquam abunde sufficiunt ad planum faciendum ad Pontificis jus pertinere Matrimonii impedimenta apponere, & apposita remove.

Gravissima, quæ usque ad schisma exarsit, quæ afflicta supra modum, exagitataque Ecclesia est, controversia illa fuit circa Investituras excitata, eas sibi præter fas arrogantibus, ac in principalia jura transcribere adnitentibus, præ aliis Willelmo, & Henrico Angliarum Regibus, Henrico IV. & Henrico V. Imperatoribus, quibus propterea jurgia fuere quam dira, tam diuturna cum S. Gregorio VII, Victore III, Urbano II, Paschali II, Gelasio II, & Callisto II. Oportuit tamen a tentata re tandiu tandem desistere, a Pontificibus Investituras invidiosa nota inustas patienter dimittere, earumque defensores poena excommunicationis gravissima damnatos audire. Ita in Synodis Romana II. anno 1075, Romana V. an. 1078, ac Romana VII. an. 1080. a S. Gregorio VII. Ita in Synodo Beneventana an. 1087. a Victore III; in Melphitana an. 1089, Claromontana an. 1095, Neomausensi an. 1096, & Romana III. an. 1099. ab Urbano II. Ita in Lateranensi an. 1102, Lateranensi altera an. 1104, Gualtariensi an. 1106, Trecenti an. 1107, Beneventana an. 1108, Lateranensi an. 1110, altera Lateranensi an. 1111, Viennensi anno 1112, ac Lateranensi tertia an. 1116. a Paschali II, atque in Capuana an. 1118. a Gelasio II. Ita in Synodis Tolosana, an. 1119., Remensi eodem anno, Vormatiensi an. 1122, ac Lateranensi I. generali an. 1123. a Callisto II, cui ad laudem cumulum accedit, quod acerbissimam controversiam, quæ quinquaginta per annos Imperium, & Sacerdotium inter se commiserat, tandem, ut Superis placuit, composuerit. Ab Innocentio II. restituitur.

stitutas Investituras Lothario Imperatori fuisse perperam scripsit Petrus Diaconus lib. 4. Chron. Cassin. cap. 97; præ quo fides potius adhibenda Ottoni Frising. lib. 7. cap. 18, ac S. Bernardo, qui præsens aderat, in epist. 150. ad Innocentium II, referentibus postulanti Lothario Investituras sibi restitui infracto animo Pontificem restituisse. Easdem Investituras in Anglia usurpare conanti Henrico Regi obstitit deinde Alexander III, dataque ad Episcopos Angliæ Decretali ab Harduino recensita sub n. 28. tom. 6. par. 2. pag. 1398. illum ab hujusmodi usurpatione deterruit. Quo de argumento plura non dixerim, quandoquidem in re apertissima prolixiorum esse non expedit. De Controversia, quæ in Concilio Remensi an. 1148. S. Romanæ Ecclesiæ Cardinales inter & Gallicanos Episcopos exorta est circa jus condendi Symboli, quod contra Gilberti Porretani errores, Gallicanorum Præfulum nomine adornatum a S. Bernardo, occasionem præbuit disputandi: an solius Apostolicæ Sedis, quod contendebant Cardinales, an etiam Episcoporum, quod Gallicani Antistites propugnabant, esset Ecclesiæ Symbolum condere, quia copiose par. 1. art. 3. §. 1. differui, eo loci benevolum lectorem dimittere, satius habeo.

Eodem sæculo XII. altera in Gallia controversia, gravis periculi certe plena, excitata est circa validitatem Baptismi collati absque verbo exprimente actum baptizantis, scilicet vel *Baptizo*, ut apud Latinos, vel *Baptizatur*, ut apud Græcos usurpari consuevit. Abusus in Gallia obtinuerat, ut viri Laici, absentibus Sacerdotibus, Baptismum passim administrarent solis verbis illis: *In nomine Patris &c.*, prætermisiss illis, quæ præmitti solent, ac debent: *Ego te baptizo*. Ita refert apud Angelum Manriquez in Annal. Cisterciensibus ad an. 1176. tom. 3. Petrus Pontius Abbas V. Clarævallensis, ac deinde Episcopus Claramontanus in epist. ad Mauritium Episcopum Parisiensem, & ad Stephanum Abbatem S. Eburni, ac deinde S. Genovesæ, ac tandem Episcopum Tornacensem. Qua quidem epistola eos de sententia postulavit Pontius, scilicet quid sentirent de Baptismo a Laicis, sine verbis illis *Ego te baptizo*, in necessitate collato, significans interea sibi eam insidere menti sententiam, quod nul-

lum

lum sit ejusmodi Baptisma, ob defectum integræ formulæ. Pontio rescribentes Mauritius, & Stephanus in diversam, adversamque invicem sententiam concessere: nam Mauritius pariter cum ipso Pontio Baptismum hujusmodi pronunciavit invalidum, ulla absque dubitatione: at vero Stephanus tametsi modeste, ac temperanter opinionem suam proponens, oppositam tamen propugnavit, validumque Baptismum illum habuit. Exinde in utramque partem fuisse pugnatum, conicere pronum est, ac facile: quare Pontius non alio potiori modo quæstioni finem imponi posse cognoscens, quam Romani Pontificis omnium suprema auctoritate, illam ad Alexandri III. tribunal detulit, stititque: quæ accepta, riteque perpensa rescribens Pontifex celebre Decretum illud dedit, quod habetur lib. 3. Decretal. tit. 42. cap. 1, quo quæstionem dirimens: *Siquis, inquit, puerum ter in aqua immerferit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S., & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Patris &c., non est puer baptizatus.* Alexandri III. decreto inhærens denique Alexander VIII, traditionique in Romana Ecclesia religiose, semperque retentæ insistens, cui in Baptismi conferendi ritu substantiali ceteræ in Orbem diffusæ Ecclesiæ jugiter adhæserunt, velut ex Ritualibus Græcorum, Ægyptiorum, Syrorum, ac Latinorum, ab Alcuino, Amalario, & Arcudio laudatis, latinitateque donatis a Goario, Thomassio, Mabillonio, Martenio, & Assemano liquet, in quibus ubique legitur verbum *Baptizatur*, aut *Baptizo*, anno 1690. die 7. Decemb. proscripsit hanc propositionem ordine 27: *Valuit aliquando Baptismus sub hac forma collatus: In nomine Patris &c., prætermittis illis: Ego te baptizo.* Itaque suo jure omnino cecidit Stephani Tornacenensis non modo sententia, cui postmodum accesserunt Petrus Cantor, & Præpositivus, sed etiam Johannis Morini inanis evasit contentio omnis, quæ veterum illorum opinioni probabilitatem conciliare adnixus est.

Tot, ac tantis sub media, & infima ætate quæstionibus exagitata personavit Ecclesia, ut si persequi omnes vellem, dispendium operæ facerem, unde dimissis longe pluribus jam publico sermone tritis, pauciores, quæ præ aliis potioris momenti æstimari potuere, summis veluti digitis attingam, brevique oratione

ne

ne perstringam . De gravissima controversia , cui locum fecit pravis dogmatibus suis Michael Bajus Lovanienſis doctor , ſocium habens Johannem Heſſelium , id unum dicam , nec enim eſt , cur multus ſim in re cunctis maniſeſtiſſima , a doctiſs. Theologis , præſertim Ordin. Minor. , pugnatum in adverſam partem fuiſſe , proque virili portione curatum , & procuratum , ut errore exploſo , exterminatoque , firma loco ſuo , fixaque ſtaret fides . A Minoritis Bajanas propoſitiones erroris , hæreſis , aut hujus geminæ ignominie nomine delatas ad S. Theologicam Facultatem Pariſienſem , ad Archiepiſcopum Mechlinenſem Cardinalem Granvellanum , ad Hiſpaniarum Catholicum Regem , ſacræque ibidem ſupremæ Inquiſitionis Tribunal , ac tandem ad Pontifices MM. S. Pium V. & Gregorium XIII. Poſtquam vero plerique illarum propoſitionum , nempe duo de viginti numero a Pariſienſi Facultate anno 1560. die 27. Jun. Theologica nota fuiſſet inſiſta , ad unam omnes novem ſupra ſeptuaginta a S. Pio V. die 1. Octobris 1567 , ſubindeque a Gregorio XIII. die 29. Januarii 1579. Conſtit. incip. *Proviſionis noſtræ* proſcriptas fuiſſe , ac proſtigatas . Bajum denique Franciſci Toleti opera a Pontifice adhibita ad ſaniora conſilia ſe recepiſſe ; Lovanienſes vero Doctores conteſtatos Summi Pontificis dicto , ut par erat , probe ſe obedire , ſuſpicionem prorsus omnem ab ſe amolitos . Locus heic potius foret faciendus Controverſiæ geminæ , tum ei nempe , cui anno 1587. Leonardi Leſſii liber ortum dedit , fuitque in cauſa pugnarum , quæ hinc inde inſignes Theologos inter Societ. J. , ac Sacrarum Facultatum Lovanienſis , & Duacenſis ſunt inſtitutæ , quæque viam paraverunt diſputationibus de Divinis Auxiliis poſtmodum habitis coram Clemente VIII , & Paulo V ; tum ei , cui occaſionem præbuit Richerii peſtilens liber de poteſtate Eccleſiaſtica , unde in Eccleſia Gallicana tot excitatæ ſunt turbæ : ſed de iſta ſatis jam alibi eſt actum ; de illa vero hæc innuiſſe ſat habeo .

Gravior , ex occaſione ſacris interdictæ Reipublicæ Venetæ a Paulo V , incidit ſub initium ſæculi XVII. controverſia , ingenti utrinque contentionis æſtu exagitata , vexataque , de poteſtate Eccleſiaſtica , & Civili , earumque juſtis conſinibus . Pro Civili , quam procul dubio ultra juſtas metas pro ſtudio partium urgebant

gebant, audaces steterunt Petrus Sarpius, alias Paulus Suavis, sive Polanus, ejusque individuus Comes F. Fulgentius; Johannes Marfilius, & Jacobus Leschafserius fidei sublestinæ homines ad unum omnes. Pro Ecclesiastica pugnarunt adversa fronte, collatoque veluti pede Cardinales amplissimi Baronius, & Belarminus; virique in utroque jure doctissimi Franciscus Fagnanus, Paulus Comitotus, Josephus Branca, Johannes Bovius, Anonymus Gallus sub assumpto Philareti nomine. Porro Pauli V. cum Venetis dissensio non fuit circa jus, sed circa factum, sive materiam facti; idest non inficias ibant Veneti posse a Pontifice abrogari leges Civiles Religioni adversas, sed leges ab se latas non fuisse hujusmodi, quæ Religioni adversarentur, affirmabant, quæ propterea infringi a Paulo V. possent. Adis doctiss. Jo. Antonium Blancum de potest., & polit. Eccles. tom. 2. lib. 6. §. 11. egregie de hoc argumento adversus Bossuetium agentem. Huic affinis excitata in Anglia est controversia, occasione accepta a juramento fidelitatis, quo Jacobus I. Rex subditos adstringi volebat ad profitendum, nullum Romano Pontifici inesse jus in Regum temporalia, aut subditos relaxandi ab istiusmodi fidelitatis juramento. In diversas sententias discissi sunt Anglo-Catholici: nam hujusce genus sacramentum præstari Regi posse ullo absque piaculo suadere, ac persuadere conati sunt, doctrinamque de independentia Regum a Pontifice Romano in re temporali veritati omnino inniti demonstrare data opera sategerunt imprimis Jacobus ipsemet Rex, ac post hunc Georgius Blackvel Vicarius Apostolicus, Rogerius Windgrintonus, Guillelmus Barchlajus, ipsiusque filius Johannes Barchlajus: pro quo argumento pugnam instauravit postea Thomas Barlovius Anglo-Calvinista. E contra pro Pontificio jure pugnarunt viribus, quibus valebant, potioribus doctiss. Cardinales Perronius, & Belarminus, Bossius Oratorii Presbyter, Beccanus, Suarezius, & Schulchenius, quorum operum occasione in Gallia, ignem subministrante Richerii opusculo, eadem controversia mirum in modum exarsit, quam perinde in rem operam contulere suam, Pontificioque istiusmodi juri defendendo pariter incubuere Guillelmus Singletonus in discussione Decreti Concilii Lateran. de potest.

test. Ecclesiæ in temporalibus; Vitalengus Bozellus de potest. Pontif. in tempor. adversus Barklajum, & Annibal de Grassis de jurisfd. univers. Summi Pontif. in tempor. in Bibl. Roccaberti. Sed Paulus V. duobus Brevibus die 28. Septemb. 1606, & 22. Septemb. 1607. ab hoc fidelitatis juramento Regi præstando Angliæ Catholicos absteruit: neque a gravibus etiam minis abstinent, donec a Ludovico XIII. impetrasset, ut oblivioni tradere-
tur, obliterareturque decretum a suprema Pariensi Curia editum die 26. Junii 1614, quo supremæ Apostolicæ Sedis auctoritati haud levis irrogata fuerat injuria. Quo de argumento, qui fusi-
us agunt Viçtoria Siri in Monumentis reconditis tom. 3. pag. 241, & seqq., ac Michael Vassor in hist. Ludovici XIII. tom. 1. lib. 5. pag. 592, & seqq., cavendum, ne integra fides iis adhibeatur.

Alteri in Anglia Controversiæ, quæ Galliam pariter inde pervasit, occasionem præbuit Decretum circa sæcularium Confes-
siones a Regularibus non excipiendas, nisi ab Ordinario faculta-
te prius, in vim decreti S. Pii V, obtenta, a Richardo Smith Episcopo Chalcedonensi in Anglia Vicario Apostolico editum, quo Regularium nonnullis ipforum privilegia infringi videbantur. Inde pug-
næ in utramque partem asperæ circa gradus, juraque Ecclesiasticæ Hierarchiæ institutæ hinc a Kellisonio, Francisco Hallerio, Petro Aurelio, sive Abbate Sangirano, seu verius a Barchofio, Nicolao le Maitre; illinc ab Eduardo Knoch, Jo-
hanne Floid sub nomine Danielis a Jesu, aut Loemeltii, Cello-
tio Soc. J. Theologis. Sed & hanc, non secus ac Controversias enatas ex occasione cum libri Antonii Arnaldi de *Frequenti Com-
munione*, tum libri *Apologiæ Casuistarum* leviter indicasse sat habeo. Neque profusorem impendam operam in retexendis quæstionibus indoctorum vulgo perspectissimis, quas Janfeniana, & Quesnellia-
na hæresis quoties peperit, toties veluti totidem hydræ renascen-
tia capita obtuncavere Innocentius X, Alexander VII, & Cle-
mens XI. Sed & mihi supersedendum arbitror a referendis cæteris, reficandisque quæstionibus, quæ vel privatos inter Theologos dumtaxat emerferunt, vel quæ citra periculum fidei commoveri potuerunt, exagitarique; aut circa quas Romanorum Pontifi-
cum judicium anceps manet adhuc, suspensumque, aut jam pro-

latum adeo omnibus perspectum est, ut supervacaneum sit opus; bonoque abuti otio, velle in re non necessaria verbis affluere: vereor enim, ne in his jam nimium immoratus sim, ac ne paullo morosioribus tædium jam prolixiori, quam fuisset par, oratione fastidiumque creaverim. Quæ vero opponi disputatis hæcenus possent, quia æque militant adversus similes Pontificii juris species, de quibus mihi Artic. seqq. incidet sermo, eo proinde loci tamquam opportuniore diluenda dimitto: scilicet in eo obversantur quammaxime, quod istiusmodi juris particulæ non ita Romano peculiare sint Pontifici, eique adstruendæ, quin etiam Episcoporum sint propriæ, eisdemque pariter adscribendæ: cui momento diligenter pro difficultate non tam, quam pro dignitate versando, deterendoque operam, quam valebo potiore, conferam meam.

F I N I S

INDEX

I N D E X

R E R U M N O T A B I L I U M.

A

Acometas inter, ac Scythas Monachos a'perrimz, qua conflabat Oriens, controversz definitiva sententia finem imponere ad unius Romani Pontificis spectasse partes falsi, professique sunt quotquot in eamdem quæstionem intropexere [pag. 660.](#), & *seqq.* Atque quidem S. Hormisdas Scythas, (quorum patrocinium qui susceperunt, perperam a Labbaeo Janfenistis adcessit fuit), primum, a seditione cessare iussit [p. 664.](#), & *seq.* Sed Acometas subinde erroris condemnarunt Johannes II, Vigilius, & S. Agapetus [p. 665.](#), & *seq.* Quin tamen ab his contraria edita sint iis, quæ edixerat S. Hormisdas, velut objicit Bossuetius: neque enim aut S. Hormisdæ fides labilis ab Ecclesia habita est, aut Johannis II. sententia ab Ecclesiz consensu robur obtinuit [p. 666.](#) & *seqq.*

Africana in Ecclesia, (acciderit etfi Africanis nonnullis inuisum jus istud [p. 345.](#)), Appellationum, evocationumque ad Apostolicam Sedem usus prisca ab ætate usque ad devexiorem viguit: quamquam Ecclesiasticas causas extra Africam transferri Romam finiendas Africani Episcopi zgre admodum ferrent [p. 373.](#), & *seqq.* Apud Africanos *Senis* nomine non Pontifex M., sed Provinciæ Episcopus ordinatione prior, qui & Primas,

designabatur [p. 375.](#) *Canon 28. Cod. Eccles. Afric.* duplici clausula laborat, & claudicat [p. 376.](#) Indubitatum Africanis Episcopis fuisse supremum Romani Pontificis ius Synodorum infringendi sententias rite observat Franciscus Hallier [p. 423.](#)

Africani Episcopi necessitati parendi Romano Pontifici deservire quidem, se seque demisere: at Canonum sive Sardicensium ignorantia detenti, sive Nicænorum intimum sensum non affecti, nec imo ad Pontificii Primatus amplitudinem, & appendices satis, ut oportebat, attendentes, Appellationum Jus ad Apostolicam Sedem oppugnare aliquando visi sunt [p. 478.](#) & *seqq.* Quamquam ii benigna, opinor, interpretatione exponi queunt [p. 481.](#) & *seq.* Acta Carthaginensis Synodi VI, ac Synodicas ad SS. Bonifacium, & Cælestinum circa Appiarii causam non recte ad apocrypha Marcus Antonius Capellus amandavit [p. 481.](#) & *seqq.* *Canonem 28. Cod. African. Eccles.* de industria ab Africanis Episcopis interpollatum putat Coustantius; sed verius culpa in Exscriptorem refundenda est, & a fraude Africani abstergendi [p. 485.](#)

S. Agapetus, quam de propriæ Sedis Divinis prærogativis animo præceptam gereret, eximiam persuasionem vice plus simplici planam

R r r r 2 fecit

fecit p. 68. In his speciatim Appel-
lationum jus sibi deripi nullo susti-
net modo p. 453.

S. Agatho exinde, quod Romanæ
Ecclesiæ Reipublicæ Christianæ re-
gimen fuerit demandatum, in
eaque Religionis Magisterium de-
positum, rite arguebat Romanæ
Ecclesiæ vel Synodos universales
subjacere, eamque omni ab erro-
rem tutam esse p. 76. Oeconomiz
cujusdam obtentu Honorio dicam
ignominiz conscribi permisit p. 88.

Alexander II. in omnem, qualiter
patet, Orbem Apostolicæ Sedis au-
thoritatem effundi scribit p. 93. In-
ique sibi impactas calumnias in Sy-
nodo diluit, non etiam Synodi ju-
dicio se demisit p. 242, & seq.

Alexander III, quæ in Ecclesia Ro-
mana archè retinentur, dogmata
omni prorsus ab errore pura, &
sincera esse definit, quæque in ea
sacra residet, dignitatem omnium
præstantiorem, nec ullam ejus au-
thoritatem potiorē esse p. 103, & seq.
Dignitatis ejusdem se acerrimum
dedit vindicem, suamque auctori-
tatem a pseudo-Synodis impetitam
viriliter in libertatem asseruit: asse-
renti vero Ecclesia Univerſa assen-
sit p. 248, & seq. : assertum veris-
simum temere vellicare ausus unus
ferme est Fleurius p. 636. Auctori-
tatis denique istius particulam esse
Appellati onum jus affirmat p. 352,
468, & seqq.

Alexander VI. Rethenorum Baptis-
mum juxta Græcicum ritum
administratum validum pronuncia-
vit : Georgianis communionis cum
Romana Ecclesia percupidis fidei
professionem præscripsit p. 123.

Alexander VII. propositionem, qua
Romani Pontificis in fide infallibi-

litas, ac potestas supra Concilium
pernegabatur, districte proſcripſit.
Quatuor perinde celebres Galli-
cani Cleri Articulos anni 1682.
editos devovit pag. 133, & seq.
Quos defendere ausus Maimbur-
gus dignum se præbuit, qui va-
pularet multis : vicissim dispelle-
re adorsî Lovanienses Theologi
plurimam inde laudem consequuti
sunt *ibidem*.

S. Anastasius II. inconcussus Sedis
Apostolicæ stare Principatum a
Christo D. in S. Petro collocatum,
serieque non interrupta a Romanis
Pontificibus administratum tam di-
serte, quam vere docet p. 64, &
seq.

Anastasius IV. Apostolicæ Sedi pro-
priæ firmitatem promissam, alien-
æque fidei confirmandæ potesta-
tem factam affirmat p. 102.

Ancyra, Neocæsarensis, & Gan-
grensis Synodi, non etiam Laodi-
cena, ante Nicenam I. celebratæ
sunt pag. 206. Ancyranæ Synodo
duos postremos Canones rejectos a
Baronio, velut genuinos restituit
Coutantius, ac vicissim abrogat,
quos ei Gratianus attribuit *ibidem*.

Antiochenis Canonibus indistinctum
derogare voluisse S. Innocentius I.
præsumi non debet : sed Canonibus
dumtaxat ex 4, & 12. ab Eusebianis
confictis p. 396, & seq. Cui
etiam detraxit S. Jo. Chrysostomus
p. 427. Universum circa Antioche-
norum Canonum auctoritatem di-
versa, & adversa Interpretum
opinio est, eos cum Synodo abne-
gantibus aliis, aliisque vicissim
admittentibus, quin etiam a Ro-
mana Ecclesia receptos fide sua
affirmantibus. Variz etiam inter-
pretationes circa eosdem occur-
runt

runt, quæ per diversas veluti vias in adversum scopum collineant p. 497, & seq.

Apostolicæ Sedis illustri nomine etiam aliquando nuncupati legantur inferiorum Ecclesiarum Antistites, regulariter tamen, ac rigorose unius designatur Romanus Pontifex. Id inficiatus pro ingenio præpostero Binghamus refellitur p. 31., & seq.

Apostolicæ Sedis Vicariis non integrum semper jus convocandi Provincialis Concilia inerat p. 72: ut plurimum tamen a Romanis Pontificibus istiusmodi etiam particula juris demandatis vicibus adjungi consueverat p. 82.

Appellatio a Pontifice ad Concilium aliquo in casu, aliquam ob causam, aliqua sub conditione an liceat p. 292., & seqq. Pontifice invito malis occurrendi causa a Pontifice ipso in perniciem Ecclesiæ introductis congregari Concilium an legitime, liciteque possit p. 293, & seq. Ad Laicas potestates contra potestatem Ecclesiasticam appellationes, quas veluti ab abusu vocant, interponere an fas sit? ex Gallis affirmant plerique, contra negant cordatiores plerique alii, quorum utrinque ad trutinam momenta revocantur p. 295., & seqq. Appellationem certe ab abusu ad Laicos tanquam ad iudices rem illicitam, & inhonestam gravissimi habent ex Gallis ipsi Theologi, ac Jurisperiti p. 317., & seq. Contra abusum appellationum ab abusu graves in querelas frequenter effusi sunt Galliarum Episcopi, ac Romani ipsi Pontifices p. 318: neque plane gravissimis absque rationum momentis p. 319, & seq.

Appellationem a Concilio Arelatenfi

ad Constantinum Imper., non etiam a S. Melchiae Interpositam fuisse a Donatistis verisimilior videtur sententia p. 328., & seqq. Atque utique ad se a Pontifice appellare illos nefas agnovit Imperator. Præclara, veraque de hac re Petri de Marca sententia p. 329, & seq. Nestorium a S. Celestino appellasse ad Theodosium idem Petrus de Marca perperam affirmat p. 330, & seq. Nec magis vere appellasse eundem ad Synodum Ephesinam arguit Lupus p. 331. A Concilio appellandi ad Pontificem jus negari nequit, quin Pontificis ipsius Primatus negetur: ideo nefario ausu negatus est ab Eusebianis p. 340, & seqq.; a Constantio Imper. p. 342, & seq.; ab Acacianis p. 343, & seqq. a Dioscori partiariis, ab Africanis plerisque, a Photii pedisequis, qui ad unum omnes profligantur ibidem. Quin tamen Primatum in dubium verterent, Pontifici jus appellationum adjudicarunt quoque, ex Gallis plerique veteres, & recentiores, a quibus turpis error tamen subinde exutus est p. 345, & seqq.

Appellationum usus in Ecclesiâ Orientali longe ante Concilii Trullani tempus obtinuit; in Occidentali vero ante sæculum VIII, quod inficiatus Petrus de Marca refellitur p. 347, & seqq. Ideo Canon 6. Concilii Constantinopolit. I. rejectus est, quia causas Episcoporum ultimo ad Pontificis tribunal non retulit: ideoque jus illud constantissime jugiter, acerrimeque Pontifices sibi vindicarunt p. 348, & seqq., non secus atque jus Episcopos Romanæ evocandi p. 354, & seqq. Itaque ante S. Leonis M. ætatem nul-

lam

lam appellationis causam fuisse delatam, quam falso, tam temere, affirmant Petrus de Marca, Baluzius, Maimburgus, Quesnellus &c. *p. 350.*, & *seq.* Canonibus Nicænis, Nicæno-Arabicis, nec non Sardicenfibus Appellationum jus Apostolicæ Sedi adscribitur, & stabilitur *p. 361.*, & *seqq.* A Synodo Romana vero egregie vindicatur *p. 369.*; ab Imperatoribus ipsi *p. 370.*, & *seqq.*; a Græcis etiam, agnitum est, & assertum, dum essent schismatis expertes *p. 376.*, & *seq.* S. Cypriani ætate Episcoporum appellaciones ad Sedem Apostolicam usu nondum venisse, ex ipso S. Cypriano pessime arguunt Petrus de Marca, Quesnellus, Pleurius, Natalis &c. *p. 424.*, & *seq.*

Appellationum in Ecclesia Orientali exempla accipe *p. 377.*, & *seqq.* Sunt vero sequentia: Marcionis ad Cleverum Rom., sive ad S. Eleutherum *p. 378.*, & *seqq.* S. Athanasii, Episcoporumque aliorum ad S. Julium *p. 381.*, & *seqq.* Euthatii Sebastiani ad Liberium *p. 390.*, & *seqq.* S. Jo. Chrysostomi ad S. Innocentium *L. p. 392.*, & *seqq.* Helladii Tarsensis, & Eutherii Tyanensis ad S. Sixtum III. *p. 400.*, & *seqq.* Alexandri Hierapolitani, aliorumque ad eundem Papam *p. 402.* Eurychetis ad S. Leonem M. *p. 403.*, & *seq.* S. Flaviani ad eundem *p. 406.*, & *seqq.* Theodoretii ad eundem Pontificem *p. 410.*, & *seqq.* Johannis Talajæ ad S. Simplicium *p. 412.*, & *seq.* Stephani Larissæi ad Bonifacium II. *p. 413.*, & *seq.* Hadriani Thebani ad S. Gregorium M. *p. 414.* Johannis Lapensis ad S. Vitalianum *ibid.* Macarii Antiocheni ad

S. Agathonem *p. 415.*, & *seq.* S. Ignatii Constantinopolit. ad S. Nicolaum *L. p. 416.*, & *seqq.* Qui exempla ista pervertere, susque deque perturbare volunt, non audiendi ostenduntur *ibidem.*

Appellationum in Ecclesia Occidentali brevem ecce ibi elenchum, *p. 423.*, & *seqq.* Celebriores in his evaserunt Appellationes Privati Lambesitani ad S. Fabianum. Felicissimi, & Fortunati ad S. Cornelium *ibid.*, & *seq.* Basilidis Emericensis ad S. Stephanum *p. 425.*, & *seq.* S. Cæciliani Cartag. ad S. Melchiadem *p. 426.*, & *seqq.* Priscilliani, ac partiariorum ad S. Damasum *p. 428.*, & *seq.* Pelagii, & Cælestii ad SS. Innocentium, & Zosimum *p. 429.*, & *435.* S. Britii ad S. Sixtum III. *p. 442.*, & *seq.* Tuentii ad S. Zosimum *p. 443.*, & *seq.* Antonii Fussalensis ad S. Bonifacium *L. p. 444.*, & *seq.* Celidonii ad S. Leonem M. *p. 445.*, & *seqq.* Lupicini ad eundem *p. 450.*, & *seq.* Coneumeliosii Rejenfis ad S. Agapetum *p. 453.* Salonii Ebedun., & Sagittarii Vappinc. *p. 453.*, & *seqq.* Januarii, & Stephani ad S. Gregorium M. *p. 455.* S. Wilfridi Eboracensis ad S. Agathonem, & Johannem VI. *p. 456.*, & *seq.* S. Aldrici Cenoman. ad Gregorium IV. Wl-fadi, & sociorum ad S. Nicolaum *L. p. 460.*, & *seqq.* Rothadi Sueffion. ad eundem *p. 462.*, & *seq.* Hincmari Laudun. ad Hadrianum *II. p. 463.*, & *seqq.* Theuboldi Lingonienfis ad Stephanum V. *p. 467.* Gerberti Rem. ad Johannem XV. *ibid.* S. Thomæ Cantuar. ad Alexandrum III. *p. 468.*, & *seqq.* S. Heimerammi ad S. Martinum *L. Petri Gradenfis ad Johannem VIII. Ratherii*
Ye-

Veron. ad Jehannem XIII. p. 473. Theobaldi Ambianensis, & Lamberti Tervanensis ad S. Gregorium VII. Norigaudi Aduensis. Godofredi Florent. Daimberti Hierosolym. Godefridi Ambian. S. Hilderberti Cenom. Huberti Silvanect. ad Paschalem II. p. 474. & seq. Willelmi, & Henrici ad Eugenium III. Adalberti Salisburg. ad Alexandrum III. Johannis, & Hugonis ad eundem. S. Alberti Leodiensis, & Hugonis Dunelmensis ad Cælestinum III. Germani in Cypro ad Alexandrum IV. p. 475, & seq.

Appellationem ad Sedem Apostolicam interponere etiam Clero inferiori, etiam in prima instantia fas semper fuit p. 477, & seqq. Cujus rei certo documento esse possunt appellationes Appiarii Presbyteri ad SS. Zosimum, & Cælestinum p. 478, & seq. Pauli Constantinopolit. ad S. Damasum. Cleri Constantinop. ad S. Cælestinum. Cleri Alexandrini, & Constantinopolit. iterum ad S. Leonem M. p. 487. & seq. Actii, & Attici, Sabiniani, & Leonis ad eundem p. 488. Clericorum, & Monachorum Orient. ad S. Agapetum. Cleri Arelatenfis ad Pelagium I. p. 488. Athanasii Isauriensis, & Jo. Chalcedonenfis ad S. Gregorium M. Honorati Salonitani ad eundem. p. 488, & seq. Ex Africa Felicissimi, & Vincentii, Constantii, Mu. stelli, & Donadei p. 489. Presbyteri Hispani, Magni Mediol., Adeodati, Claudii &c. *ibid.* Christophori Turon. ad S. Nicolaum I. p. 491. Gothescalci *ibid.* Herlefridi Silvan. ad Hadrianum II. Presbyterorum complurium ad Johannis VIII. Legatos *ibid.* Cleri Ter-

vanensis Ecclesiæ, Walteri, Azonis, Roberti, & Lamberti ad S. Gregorium VII. p. 492. Cleri Ecclesiæ Carnotensis ad Urbanum II. Monachorum Fossatensium ad Paschalem II. Canonicorum Aurelianensium ad Alexandrum III. Cleri Eboracensis ad eundem *ibid.* Nobiles quin etiam Laici ad Romanos Pontifices appellasse passim leguntur p. 492, & seq.

Appellationum a Pontifice ad Concilium abusus inauditus est in Ecclesia, cui primum locum fecisse Pelagium feruntur, sed falso; siquidem non ante Concilium Constantiensis Epocham is introductus ostenditur p. 511, & seqq. Quamquam ante id temporis a Pontifice Tribunali ad Concilium appellasse non infiteor Fridericum II, Clerum Anglicanum, Johannem Somecam, Philippum Pulcrum, sed alias ob causas p. 513, & seq. Post id temporis igitur inter Appellantes celebriores referuntur Paulus Voladinuri, Basileenses, Theologi Parisenses, Clerus Rotomagensis p. 514, & seq. Fridericus Aragonius, Sigismundus Austriacus, Gregorius Heimbürgius, Dietherus Moguntinus, Johannes Dauvet p. 516. Parisiensis Academia, & Curia p. 517. Florentini, & Veneti p. 518. Parisiensis iterum Schola p. 519. Veneti rursus p. 520. Lutherus *ibid.* Carolus V. p. 521. Jan. senitz, & Quesnelliitz. Vander Croon Ultrajectinus p. 522, & seqq. Atqui a Pontifice appellari ad Concilium nullo posse modo invidis momenti demonstratur p. 523, & seqq.; quod ad demonstrandum pariter manibus, pedibusque se conferunt illustriores de Schola Theologi p. 528, & seqq. Aquil-

Aquilejensis Ecclesia ob causam trium Capitulorum diro Schismate ad annos circiter 145. conflagravit. Stabilium est Schisma in Synodo an. 553. aut 558. vel seq. a Paulino, instauratum ab Elia, adauctum a Severo, devotum tandem a Maximo, & ab Agathone p. 587. & seqq. E Schismate emerfisse Patriarchatum Aquilejensem veri fert similior opinio. Ei vero extinguendo obnixam impenderunt operam Pelagius I. & II. SS. Gregorius M. Martinus I. Agatho, & Sergius I. a quo penitus tandem, ut Superis placuit, est profligatum ibid. Schismati huic inhæresere aliquando Istrii, Africani, Illyrici &c., qui demum Pontificum opera ad frugem regressi sunt p. 591. & seq. An etiam adhæserint Hiberni, dubium est: qui affirmant, id augurantur ex epistolis S. Gregorii ad Hibernos, & S. Columbani ad S. Bonifacium IV. qui vero negant, epistolam S. Gregorii vel ad Istrios, vel ad Iberos inscriptam fuisse pugnant; epistolam autem S. Columbani pseudo-epigraphis adnumerandam putant pag. 592. Eodem Schismate afflati quoque aliquando plerique ex Gallis, Hispanis, Italisque Pontificum cura expurgati sunt p. 593. & seq.

S. Athanasius appellationem utique ad S. Julium interposuit, quam plerique inficiati, aut aliorum interpretati reselluntur p. 381. & seqq. Non appellavit tamen, veluti perperam conatus est persuadere Natalis, a Synodo Tyria ad Constantini Imp. Tribunal. p. 387. & seqq.

S. Augustini de Pelagiana hæresi a Pontifice M. penitus profligata in-

signe testimonium perperam interpretatur Bossuetius. S. Prosperi alterum huic parem locum diversimode exponunt Baronius, Garnierius, & Petrus de Marca p. 434. & seq. De Antonio Fussalensi ab se ordinato pœnitentiam egit S. Doctor apud S. Cælestinum P. M., eique hominis in deterius abrepti iudicium demisit integrum p. 444. & seq. Concilio Carthaginensi VII. consulto semet abstinuit, ne concertationi cum Apostolica Sede se committeret p. 479. Atrocem ei vero irrogat injuriam Jansenistæ, dum erroris sui participem eundem agere non erubescunt, quasi docuerit hominem, quamvis excommunicatum, in Ecclesiasticam tamen permanere adhuc Communionem posse p. 533. & seq.

B

B Acharius, quem non sub S. Leone M., ut vulgo creditur, bene vero sub exitum sæculi IV. exegisse arguit Muratorius, rite, optimeque asseruit e Romanæ Ecclesiæ sinu quidem pleraque Schismata, atque hæreses erupisse, quin unquam tamen ex eis S. Petri Cathedræ ulla vel levis adhæserit labes, aut loco dimovere illam vel digito valuerit pag. 622.

Baji errores primi exerts viribus oppugnarunt Theologi ex Ord. Minor. præstantissimi, quibus deinde infamiz dica conscripta est a S. Pio V. & Gregorio XIII. p. 675.

Baptismum absque verbo exprimentem actum baptizantis collatum, prout conferri sæculo XII. in Gallia a plerisque Laicis consueverat, de quo perinde gravis suborta disputatio

tatio fuerat, invalidam declaravit Alexander III; cui postmodum in Decreto paravit Alexander VIII. *p. 677, & seq.*

S. Basiliius Romani Pontificis ius supremum iudicandi de causis Episcoporum etiam post Synodos per appellationem ad ipsum delatis agnoscit, & prædicat. *p. 391, & seq.* De retinenda cum Romana Ecclesia Sacrorum unitate summam inducat sollicitudinem, atque ad eam redintegrare Orientales obnixè allaboravit *p. 336.*

Basilianus S. Johannem Chrysostomum ad Romanum dumtaxat Pontificem appellasse negans, sed præterea simulque Aquilejensem, & Mediolanensem Antistes ab ipso appellatione fuisse pulsatos affirmans splendide fallitur, ac fallere ignaros tentat *p. 392, & seq.*

Benedictus III. Humbertum Clericum & Gallia suum ad Tribunal in iudicio experiturum Romam evocat, proprii Episcopi, Provincialisque Synodi prætermisso medio *p. 490, & seq.*

Benedictus VI. simplissimam, quæ S. Petro collata fuerat, potestatem in Romanis Pontifices absque ulla diminutione pariter dimanare scribit; cuius particulam esse commemorat gradus Ecclesiasticos constitueret. Horum simillima habet Benedictus VII. *p. 90, & seq.*

Benedictus XII. S. Romanæ Ecclesiæ ab errore defendendæ adstantiam suam Deum nunquam deesse constanter asserit; præterea ordinariæ potestatis eidem decessisse Principatum, ab eadem vero quatuor Patriarchales ordinatas fuisse Sedes, suisque prærogativis exornatas *p. 113, & seq.*

Benedictus XIV. gravissima Constitutione ab Apostolica Sede appellantes ad futurum Concilium deterret: nominatim vero a duobus suis Brevis interjectas appellationes a pseudo-Archiepiscopo Ultrajectino, & pseudo-Episcopo Harlemensi duabus Constitutionibus diris cunctis devovet *p. 523.*

S. Bonifacius I. Apostolicæ Sedis defensionem ad examen revocare, aut in dubium, grande nefas pronunciat. Ab ea Patriarchales Sedes auctoritatem mutuare, accipereque suam affirmat. Ad eam confugere Patriarchis ipsis solemne fuisse, semper. In ea summam residere auctoritatem per partes in ceteros derivandam. Ab ea decreta ubique recipi debere, confirmarique decreta quæcumque a Conciliis *p. 58, & seq.* Cogendi Concilia summum jus sibi tribuit *p. 177, Concilio* se nec certe non submisit *p. 232, & seq.*

Bonifacius II. decretum suum de suo Successore, profectum non ex defectu potestatis, sed ex potestatis abusu, non ex sententia Synodi rescidit, sed ex Synodi suasu: unde præpostere ansam Basilianus arripuit Pontificem affirmandi Synodo subiectum *p. 257.*

Bonifacius VIII. qualis sit Pontificis Romani in Ecclesia Sacer Principatus, istiusque quænam partes sint eximie, præcipueque, liquido, luculenterque exponit *p. 111.* Armenum Episcopum ob dispensationem indultam circa impedimentum Consanguinitatis graviter coarguit, uni Pontifici id integrum jus adstruens *p. 281, & seq.*

Bullæ in *Cana Domini* dictæ quando cæperint: quoties intra eundem

S s s annum

annum promulgari consueverint : quos processus olim continerent : a quibus primum fuerint editæ , ac postmodum adauctæ , quibusve Articulis , non convenit inter Eruditos , verissimilior tamen sententia exponitur p. 524.

C

- S. **C**æciliani causam e Tribunali S. Melchiadis translata fuisse ad Synodum Arelatensem ex S. Augustino perperam arguunt Launojus , & Bossuetius pag. 427.
- S. Cælestinus I. rei Christianæ summam in persona S. Petri a Deo sibi concreditam docet. Vices suas supra Episcopos , ac Synodos exercendas delegat ; jusque dicendi in Synodos ipsas sibi adstruit p. 59, & seq. Summum jus item sibi soli indicendi Synodos p. 177, ac de sententiis latis a Synodis judicandi vindicat , & reservat p. 349, & seq.
- Cælestini III. egregia sententia est S. Romanæ Ecclesiæ ordinationi , correctioni , & judicio Ecclesias omnes esse obnoxias ; reservatas etiam Episcoporum causas p. 104, & seq.
- Callistus II. ingenti Romanæ Ecclesiæ laudi jure vertit , quod hæreses omnes destruxerit ; quod eidem labes ex his nulla adhærere possit ; quod curam Ecclesiæ totius gerat . Quorum gemina repofuit Johannes Cremenfis p. 99.
- Callistus III. Apostolicæ Sedis dignitatem , auctoritatemque ab invidia qua Græcorum , qua Germanorum egregie liberavit , ac in libertatem asseruit p. 119. Ab ea ad Concilium appellantes compescuit ,

gravissimisque intentatis pœnis ad revocandam appellationem compulsi p. 515.

Canones in Conciliis condere Pontificiis juris pars est : Petri de Marca præclara hac de re sententia p. 250. Porro juris istiusmodi documenta capere passim licet ex actis Conciliorum , Sacrorumque Canonum Collectionibus p. 251. & seqq. Quo sensu accipi debeant , quum sacris Canonibus se obstrictos profitentur Romani Pontifices , quibus alienum perperam afflare Osorates plerique non verentur p. 252, & seqq. Canones juris alii Divini , alii Naturalis , alii Ecclesiastici . Circa Canones primi , & secundi generis dispensatio si illicita est , etiam invalida erit : Circa Canones vero tertiz speciei dispensatio non eo invalida , quo illicita p. 255, & seq. Duas aureas regulas præ oculis habere Pontifices consueverunt in dispensationibus concedendis , quas diligenter observare religioni ducunt , *Urgentem necessitatem* , aut *Evidentem utilitatem* p. 257.

Canones in Conciliis editos abrogandi , aut relaxandi auctoritatem dictis , factisque sibi met Pontifices , ipsique Patres , ac Scriptores passim asserere non dubitant p. 258 , & seqq. Pro Canonum dispensatione ad Pontifices Synodos , & Episcopos precibus confugisse multis oppido exemplis monstratur p. 259, & seqq. Summam hanc dispensandi circa Synodorum Canones auctoritatem in Apostolica Sede reveriti sunt , ac supplices invocavere sæpe Patres , ac Principes quæ Græci p. 275, & seqq. , quæ Latini p. 286, & seqq. Passi perinde , ac professi sunt Ecclesiastici scriptores , ac de

Scho-

- Schola Theologi: suffragantur Jus Canonicum, Ratio Theologica, totius etiam Orbis Christiani ab exordio in hanc usque diem praxis p. 288, & seqq. Canones, quibus Apostolicæ Sedis jura affici videntur, commoda, rectaque interpretatione exponuntur, quin ex eis juribus illis quidpiam detrimenti inferatur p. 500, & seqq.
- Chalcedonensis Synodus ex consensu saltem S. Leonis M. indicta fuit p. 151. Præfuit ei per Legatos suos idem Pontifex p. 166, cujus postea consensus eidem accessit expressus, non tamen Canonis 28. p. 192. Synodo eidem subinde subscribere Episcopi 500, ex quorum epistolis celebris confectus est Codex Encyclicus p. 566.
- S. Clementis I. epistola ad Corinthios genuina est, eamque perperam interpolatam existimavit Clericus p. 6. Magno in pretio habebatur ab Orientis Ecclesiis, in quibus devotionis gratia legi diebus solemnioribus consuebat p. 51. In ea pulcherrimam amplissimam potestatis in S. Petro acceptæ, suæque præsentissimæ ubique pervigilis sollicitudinis speciem explicavit *ibid.* Scitu valdequam digna complura doctrinæ capita ibidem tradidit p. 532, & seqq.
- Clemens IV. Romani Pontificis Divina esse privilegia liquidis testimoniis comprobavit: per partes eadem exposuit, Græcisque reverenda proposuit, antequam ad fœdus cum Romana Ecclesia admitterentur p. 109, & seqq.
- Clemens V. a Romana Ecclesia in ceteras per Orbem puræ fidei dogmata promanare docet, cumque Romana in fide consentire de necessitate esse salutis p. 112.
- Clemens VI. potestatis Ecclesiasticæ plenitudinem S. Petro a Christo D. collatam, ac in Romanum ejusdem velut ex asse successorem transfusam Pontificem per partes explicat: cui præfigere limites frustra conatur Natalis p. 114, & seqq. Ludovicum Bavarum gravissimis pœnis affecit ideo, quod Matrimonii impedimenta convellere auderet: Eduardum in Angliæ etiam Regem cohibuit ab iniquo consilio de Pontifice coarctando, ne Sacerdotia in Anglia Regio absque assensu conferret p. 282.
- Clementi VIII. arcta hæsit animo cura Romanæ Ecclesiæ rectis dogmatibus imbuendi eum Coptos, tum Ruthenos, postquam iustæ obedientiæ ab ipsis obsequia impensa recepit p. 133.
- Clemens XI. Appellationum libellis, quos passim a sua Constitutione *Unigenitus* Quæsnelliana labe aspersi homines conscribere non verebantur, publicam infamiz notam appinxit p. 522.
- Clericos majores, sive in Sacris constitutos publicæ, solemnisque pœnitentiæ legibus Ecclesiæ decreto nunquam subjacuisse confet Petrus Contantius, contrarium vero contendit Johannes Morinus p. 425.
- Concilia generalia convocare ad unum pertinet Romanum Pontificem, cujus ex defectu auctoritatis pleraque infirma evaserunt p. 145, & seqq. Expressa hæc de re sunt Romanorum Pontificum Testimonia Pelagii II, S. Gregorii II, Hadriani I, S. Nicolai I, S. Leonis IX, Eugenii IV, Pii II, & Leonis X. Quæ sententia confirmant sua illustres de Schola Theologi p. 147, & seqq. Testimoniis suffragantur exem-

pla; de quibus sub singulorum verbis p. 149, & *seqq.* Concilia porro convocandi jus Pontifici adferere Græci ipsi non detrectarunt, multoque minus Latini p. 153. Pro suo præposito id inficiandi ingenio Launojus obtrudens Concilia in Oriente ab Imperatoribus dumtaxat indicta dignis vapulat *ibid.*, & *seq.* Cur vero Imperatores Conciliorum indictioni se immiscuerint, opportunas adfert rationes Bellarminus p. 154. Launojo in errore pares incesse Petrus de Marca, & Dupinius, antelverant vero Lutherus, Calvinus, Illyricus, Molinæus, & Basnagius p. 153. Pontificii ejusdem juris partes sunt Concilia dissolvere, transferre, continuare &c. p. 155, & *seq.* Quæ potestate, quibusve de causis Imperatores, Regesque Concilia aut generalia, aut particularia sæpe, convocaverint p. 156, & *seqq.*

Conciliis generalibus præsidendi jus per se, aut per Legatos ad solum Pontificem spectare præluxit exemplo suo, jureque S. Petrus Concilium Apostolicum præsulens p. 162, & *seqq.* Præfuisse eisdem, aut Leges præscripsisse Laicos Principes falso post Novatores commiscitur Launojus p. 171, ac falsè redarguitur ab ipsis Synodis, quæ laicos Judices suis a Cæteris exulare severe jubebant p. 172, & *seq.* Concilia, & Canones reprobandi, aut confirmandi, prout oportuerit, Pontifici M. plenissimam inesse potestatem affirmant Pontifices ipsi, ac Patres Ecclesiarum p. 173, & *seqq.*, 182, & *seqq.*, quibus pollice utroque subscribunt præstantissimi de Schola Theologi p. 185, & *seq.* Ex Conciliis ergo sex partim approbata, partim

que reprobata sunt p. 186, & *seqq.* alia decem prorsus reprobata, quorum aliqua numerosa valdequam fuerant p. 190, & *seqq.* Romani Pontificis calculo, quo confirmarentur, indigere Concilia ipsa cognovere *ibid.* E Conciliorum generalium censu Florentinum, ac Lateranensem V. expungere frustra enixi sunt Natalis, Paleosinus, Vigorius, & Richerius p. 195, & *seq.* Concilia generatim indicendi, eis præstidendi, eaque confirmandi jus Pontificium imminuere perperam tentant Natalis, & Bossuetius p. 198, & *seqq.*

Concilia particularia confirmandi Pontifex ad eum auctoritatis gradum elevat, ut Ecclesiam Universam obligent p. 202, & *seqq.* Quocirca actorum confirmationem plus vice simpliciter postulas Synodorum Patres, ac vicissim contulisse Romani Pontifices leguntur p. 203, & *seqq.* Ex hac Pontificis actione Concilia robur invictum accipere, ac defectum ex parvo Episcoporum numero abunde suppleri docent illustres de Schola Theologi p. 204, & *seq.* Quænam, & quot nominatim particularia Concilia a Pontificibus approbata fuerint, augurari fas est ex Collectionibus Canonum Romanæ Ecclesiæ acceptis p. 206: quo loci plane non habenda est Collectio Quæsnelli, bene vero Collectio Dionysii Exigui; neque etiam Collectio Colbertina Contantii p. 207, & *seq.* Arguitur vero certo certius ex Decretalibus Rom. Pontificum p. 208, & *seq.* Hoc auctoritatis gradu haberi non debent Concilia omnia indistinctim a Gratiano in sua Collectione commemorata p. 211: be-

ne vero haberi merentur Concilia Romæ celebrata, quorum elenchus Chronologicus exhibetur p. 212, & seqq.; nec non Concilia indiscriminatim ubique gentium habita, quibus Pontifices vel adfuere præsentia sua, vel saltem consensione sua non defuerunt, quorum brevis retexitur Catalogus p. 222, & seqq.

Concilis tam generalibus, quam particularibus interdictum est prorsus de causis Roman, Pontificum cognoscere, ferreque sententiam p. 228, & seqq. Ex temere, ac nefarie decretis, & gellis adversus Rom. Pontifices argumentum trahere ad jus istud supra Pontifices adstruendum, pessimi argumenti genus est. Pontifices charitatis intuitu, non subjectionis ratione, criminum sibi impactas notas coram Synodis sæpius eluerunt, ut S. Silvester, ut S. Paschalis, ut S. Damasus, ut Pelagius p. 230, & seqq. Laici Principes juris dicundi partes in Pontifices aliquando sibi arrogarunt, sed temere, sed ini- que, sed & aliquando errore decepti, ut in causa S. Bonifacii I. Honorius p. 232. De S. Sixto III. accusato in Synodo historia supposita est p. 233. S. Symmachi in Synodo constituti magis resplenduit jus summum; sed & in Synodo declaratum est nullas contra Pontifices MM. laico Principi inesse, partes p. 234. Synodi hujus hostes exagitat Ennodius; Ennodium vero injuste vellicat Launoyus, ac frustra laborat, ut S. Symmachum Synodo subjuget p. 236, & seq. Laicorum Principem ope aliquando indigere Pontifices, qua ab injuriis redimerentur, veluti Caro-

li M. Leo III. p. 238, & seq. Aliquando vicissim ab ipsis Principibus injuriam passi sunt, velut ab Othone I. Johannes XII., qua tamen ab injuria se vindicavit Synodo habita, cui perperam suppositionis notam inflixit Launoyus p. 239. In Synodo se dignitate abdicavit, non etiam ab ea abdicatus est Gregorius VI. p. 241. Alexander II. in Synodo ab impactis calumniis se expurgavit, non ejus judicio semet demisit p. 242. S. Gregorius VII. in pseudo-Synodis injuriis pluries appetitus in Synodis procul dubio legitimis se in libertatem asseruit p. 243, & seqq. Paschalis II. causam suam sponte judicio Synodi submisit, seu ipsemet in Synodo retractavit p. 245, & seqq. Alexandro III. in pseudo-Synodis irrogata multiplex injuria est, sed jurinihil derogatum p. 248, & seq. Ad Concilia appellaria Pontifice an licite possit, vide V. Appellatio.

Constantinopolitana I. Synodus aut ex consensu S. Damasi convocata, fuit, aut legitima non fuit, locoque inter œcumenicas habita, donec is consensus accessit, qui tamen non accessit expressus, sed æquivalens dumtaxat; neque quoad omnes Canones, puta 3, sed tantummodo quoad fidei decreta pag. 149, & seq., 190, & seqq. Quis ei præfuerit, in obscuro latet: non præfuit Nestarius principio saltem, sed verisimilius Timotheus Alexandrinus p. 164. Quia ei defuerant Legati Apostolici, ideo defuisset illi robur, quod Patribus deinde rogantibus adjecit S. Damasus; quodve sinistre accipiens Bossuetius audiendus non est

p. 165. & seq. Canon 6. rejectus ideo a Romana Ecclesia est, quia Episcoporum causas ad Pontificem ultimo referendas non injunxit p. 348. & seq. Canonem 2. varietate interpretantur viri Eruditi p. 500. & seqq.

Constantinopolitana II. a Justiniano Imp. indicta non est absque Vigili conscientia: quo perinde intercedente, ac presentiam denegante, tandiu illegitima fuit, donec postea eidem accepta evasisit p. 152. & 190. Ei præsuit Euty chius; præsese jure suo potuisse, quin etiam ut præsset infimis precibus rogatus fuerat Vigilius, cujus perinde accedente consensu, illa legitima evasisit, adeo ut temere Halloixius dixerit eam in Ecclesia magis toleratam fuisse, quam admissam p. 167. adeoque ut Refractorii ad eam recipiendam, unus Romani Pontificis auctoritate prevalente compulsi fuerint p. 193. Nullius autem momenti esse argumenta contra eandem a Basnagio in aciem instructa demonstrantur p. 168.

Constantinopolitana III. ex Doni consensu a Constantino Imp. indicta est p. 152. S. Agathonis præsuiere Legati, non Georgius Constantinopolitanus, nec Macarius Antiochenus, ut per oculus turbatum nonnulli vidisse putarunt p. 168. & seq. Confirmata est deinde a S. Leone II. p. 193.

Constantinopolitana IV. ex Hadriani II. licentia a Basilio Augusto congregata est p. 153. Præsuiere ei vero Pontifici Legati p. 170. Vim denique, roburque ex ejusdem Pontificis confirmatione accepit p. 194. & seq.

Controversias Ecclesiasticas compo-

nere, finitivoque Judicio dirimere Romani Pontificis officio, juriq; cedit p. 639. & seqq. Quo plane egregie perfuncti sunt in controversiis circa Paschatis celebrationem SS. Anicetus, Soter, Eleutherus, & Victor p. 640. & seqq. Circa Lapsos S. Cornelius p. 653. & seqq. Circa Origenis dogmata S. Anastasius, & Vigilius p. 659. & seq. Inter Scythas, & Acemetas S. Hormisdas, Johannes II, S. Agapetus, Vigilius, & S. Martinus l. p. 660. & seqq. Circa gradus consanguinitatis, sive impedimenta Matrimonii Alexander II. p. 670. & seqq. Circa Investitura S. Gregorius VII, Victor III, Urbanus II, Paschalis II, Gelasius II, & Callistus II. p. 676. & seq. Circa valorem Baptismi Alexander III. p. 677. & seq. Circa errores Baji S. Pius V, & Gregorius XIII. p. 679. Circa potestatis Ecclesiasticæ, & Laicæ justos limites p. 679. & seq. Circa fidelitatis juramentum a Jacobo I. Angliæ Rege prætensum Paulus V. p. 680. & seq. Circa gradus, ac jura Ecclesiasticæ Hierarchiæ, aliasque hujus generis, de quibus p. 681.

S. Cornelius Romanum Pontificem, Ecclesiæ Universæ Primatem, unitatis Ecclesiasticæ centrum, & Episcopalis jurisdictionis fontem prædicat p. 53. Ei vero in decreto circa Lapsos edito adquirere integre cum Africanis, tum Asiaticis Religioni duxerunt p. 658.

S. Cypriano arte inhaerebat animo persuasio de Romani Ecclesiæ in Orbe Principali, Ecclesiarum omnium Matrice, & Radice, unitatisque Ecclesiasticæ fonte, ac fundamento: demum de Communione cum eadem omnino legenda p. 532. & seq. S. Cy.

S. Cyrillo Hierosolymitano haud parvo crimini Socrates vertit, quod ab Acacio Cæsarensi vexatus ad Constantini Imp. tribunum omnium primus exemplo inaudito provocaverit p. 390.

D

S. Damasus Synodum absque Seculis Apostolicæ conscientia celebrari nequire declaravit, ideoque Ariminensem infregit pag. 54, & seq. A Sede Apostolica sententiam Episcopos omnes expectare debere, ac prolatæ obedientiam pendere perhibuit p. 55. Propterea, quod obedientiam non præstissent, apud eundem Orientales excusarunt *ibid.* Calumniam inusitam coram Synodo eluit utique, non ei tamen jus suum subdidit p. 231, & seq.

Decretales edere ex Cleri sui, ant etiam vicinorum Episcoporum consilio Romanis Pontificibus solemniter in more positum erat p. 3, & seqq. Non ita tamen, ut ab iis robur obtinerent quin editæ in Synodis uni Pontifici acceptæ refererentur p. 5, & seq. Decretales pleræque multæ a S. Petro, ac deinceps usque ad S. Siricium, id est annum 384. evulgatæ, quin plures etiam post editæ gravi suspicionis nota laborant, quæ perinde nota affici merentur scripta alia complura venerando Pontificum veterum nomini supposita p. 6, & seq. Decretales illas quidem tanquam genuinas defendere Turrianus adnixus est, sed verius ceu pseudo-epigraphas rejiciendas esse post Blondellum demonstrant viri Eruditi p. 8, & seqq. Quænam autem, & quot Decretales conti-

nerentur in veteri Codice Romanæ Ecclesiæ, a quo inciperent, & in quo desinerent, investigatur p. 10, & seq.

Decretales veterum Pontificum, et si pseudo-epigraphæ, magna tamen diu, multumque olim apud multos in estimatione habitæ sunt, usuque in causis Ecclesiasticis venerant ad usque Concilii Constantiensis epocham p. 11, & seq. Quis earum confarcinator quæritur pag. 14, & seqq. Non utique fuit S. Isidorus Hispalensis, neque Isidorus Asturicensis, neque Isidorus Seta-biensis, sed Isidorus cognomento Mercator, cuius investigatur genus, ortu, & professio p. 15, & seq. Nec eadem vero secure ad Romani Pontificis stabilienda jura adhibentur p. 16. Nec satis efficaciter a censuris hæreticorum earum demauctoritas vindicata a Bellarmino, & Aguirræo est, bene vero doctrina in eis tradita defenditur p. 17, & seq. Latere denique lavit, dum earum plerasque vindicare aggressus est Cavalcanti p. 51, & seq.

S. Dionysius Alexandrinus Ecclesias Antiochenam, Cappadocem, Palæstinam, Cilicem, aliasque Orientales ad Romanæ unitatem redintegrare summopere fuit sollicitus p. 533, & seq.

Disciplinæ regulas pro Universâ Ecclesia sancire ad Romanam Ecclesiam spectat. Compertum id juris approbe fuit S. Cypriano, qui Clero Romano, ac Romano deinde Pontifice inconsulto circa Lapsos nihil decernendum sibi duxit p. 656, & seqq.

Donatistas a S. Melchiae appellasse ad Constantinum affirmant Natalis, & Pagius, verius negant Vallesius,

lesius, & Sirmondus: potius a Concilio Arelatenſi provocarunt ad Imperatorem, qui tamen ad ſe provocare illis neſas fuiſſe agnovit, & ſaluſ eſt p. 328, & ſeq.

E

Ecceſia poteſtate etiam coactiva petitur, nec ad propriæ juridiſdictionis exercitium laica poteſtate indiget pag. 304, & ſeq. A cauſſis Eccleſiaſticis Laicos ſemper abſteruit, & Clericos a Laicorum Curiiſ ſemper abſtraxit p. 310, & ſeq. Eccleſiam proprio gaudere Foro, exemptamque a profano eſſe faſſi, ac profeſſi ultro citroque ſunt Principes ipſi p. 311, & ſeqq. Ab ea forum judiciale auferre lege lata primus tentavit Valentianus III. ſecumet ſententia pugnans; ſed eam poſtea legem abrogavit Majorianus p. 314. Videſis V. *Poteſtas*. Eccleſiaſticorum judiciorum formam eandem olim, quæ præſinita legibus Principum fuerat, præſcripiſſe legitur S. Gregorius M. p. 455.

Epheſina Synodus **I.** non ſolius Theodoſii juſſu, velut autumant Natalis, & Thomassinus, indiſta eſt, ſed etiam ex S. Cæleſtini conſenſu, uti recte adnotant Bellarminus, & Lupus p. 150, & ſeq. Garnerius quoque convocata a ſolo Theodoſio contendens non eſt audiendus p. 155, 159, & ſeq. S. Cæleſtini vice præſuere S. Cyrillus, aliique Roma deſtinati p. 166. Decretorum confirmationem petiit eſſiſſim, & impetravit a S. Cæleſtino, cui decernenda pleraque religioſe, uti debebat, reſervavit p. 192.

Episcopatus Principatum, atque primordia in S. Petro collocata fuiſſe, cujus per partes in Eccleſiam deinde dimanaverit dignitas, & juridiſdictione, ſcribit S. Gregorius II. p. 77. Episcopatum Sedium diverſos gradus hierarchicos inſtituere, & ordinare ad Apoſtolicæ Sedis juſ ſummum attinet p. 91, 94, 113, & 125.

Episcopi *Papæ* nomine inſigniri olim ſolebant p. 18, & ſeq. Quandoque pariter nomine Pontificis Summi; nunquam tamen Pontifices Maximi denominati ſunt p. 29. Aliquando Vicarii Jeſu Chriſti dicti etiam, ſed raro admodum p. 30.

Episcoporum cauſſæ Apoſtolicæ Sedi reſervatæ ſunt p. 81, 83, & 92. In prima etiam inſtantia ad Apoſtolicam Sedem relatæ p. 352, & ſeqq. Evocari Romam Episcopos ad dicendam cauſſam conſueviſſe vetera Eccleſiæ monumenta docent p. 354, & ſeqq. Contra ejuſmodi Evocationes aliquando obnixi ſunt laici Principes, obmurmurarunt Episcopos plures, calamum exerere, Scriptores nonnulli ſubl. ſtæ fidei non extimuerunt. At eaſdem inſiſte ſibi Pontifices, at ipſi viri præſtantiffimi ſtrenue vindicarunt p. 358, & ſeq. Episcopis Romam proſciſci vel pro Eccleſiarum negotiis, vel ad capiendam ſententiam, vel ad experiendum judicio ſolemne omni tempore fuit p. 359: vel Romam mittere relationes de ſtatu Eccleſiarum; vel Roma conſilia rogaré in dubiis emergentibus Episcopis pariter in more poſitum erat p. 360, & ſeq.

Episcopos excommunicatos neque Romano Pontifice abſolvi, recipique ſuam in communionem poſſe

ex Canone 5. Concilii Cæsaraugustani tam pessime, quam perperam arguit pro ingenio suo fellis in Pontifices pleno Quesnellus p. 429. Ab Episcopis excommunicatos vicissim absolvere nullus, præterquam Pontifex potest: qui neque absolutionem impertiri solet, nisi diligenti præmissa indagine, rationeque delictorum accurata præhabita p. 379, & seq. videbis V. *Excommunicatio*. Episcoporum judicia pleraque S. Gregorius M. per se met exercuit, ac definiuit; pleraque definienda, & exercenda aliis demandavit p. 455, & seq.

Episcoporum causas esse finiendas in Provinciæ Synodis vetus fert Ecclesiæ, non institor, disciplina, sacris passim insinaurata, confirmataque Canonibus; quæque Ecclesiis Africanæ, Hispanicæ, Gallicanæ, & Germanicæ longo usu plane venerat, comprobata perenni Ecclesiarum praxi, qua nec Romani ipsi Pontifices ut plurimum abhorrebant p. 493, & seq. At hæc disciplina haud obitabat, quominus Episcoporum causæ, Clerique inferioris etiam per appellationem, ac in prima instantia ad Apostolicam Sedem deferrentur; neque obstitit tandem quominus eæ causæ Episcoporum Sedi Apostolicæ reservarentur p. 496, & seqq. Episcopus complures in Synodis Provincialibus condemnatos ad Apostolicam Sedem haud appellasse fatetur, potuisse tamen defendo, cur non fecerint, explico p. 503, & seq.

Esperæus Claudius ad eum incaute allusus est scopulum, in quem impingunt Indifferentes, ut existimaret rigidum, graveque ob Religionis causam negotium facere,

hæreticis nec expedire, nec referre p. 129, & seq.

Eugenius II. decreto edito ad præcavenda Schismata sancivit, ne imposterum Romani Pontificis, non quidem electio, ut perperam quibusdam irrepserit, sed consecratio perageretur, nisi coram Imperatoris Oratoribus. Decretum hocce deinde confirmarunt ex Pontificibus S. Leo IV, & Johannes IX, (de aliis a Gratiano laudatis gravis est inter doctos disputatio), atque ex Imperatoribus Otho I, & Henricus I. p. 626, & seqq.

Eugenio III. insita erat sententia Apostolicæ Sedis auctoritatem talem esse, ac tantam, ut nulla in terris ea superior sit, sed omnis eidem subiaceat: in fide quoque ita firmatam eam esse, ut nulla infici pravitate erroris possit, sed ab ea imo in Ecclesiam omnem fidei puritas, ac firmitas promanet p. 107, & seq.

Eutychetem aut nequaquam appellasse ad Romanum Pontificem, aut una cum eo pariter ad ceteros Patriarchas appellasse pugnant Petrus de Marca, Launojus, Dupinius, & Quesnellus, qui omnes refelluntur, & profligantur p. 404, & seqq.

Eutychius Alexandrinus triplicis, ac turpis erroris in una narratione de Macario Antiocheno Monothelismi condemnato coarguitur: unde videas, quæ fides huiusce furfuris homini sit adhibenda p. 415.

Excommunicatio diversos habet effectus, quos rite distinguunt Morinus, & Quesnellus, ex veteri disciplina observantes fieri potuisse, ut quis ab excommunicatione etsi absolutus, & communioni re-

T t t t situ-

stitutus integro tamen absolutio-
nis, ac restitutionis beneficium non
frueretur p. 542, & seq.

Excommunicatos ab Episcopis etiam
in Synodis unus ubique Pontifex
absolvere potest. Vetus est hæc in
Ecclesia disciplina, omnium æta-
tum comprobata exemplis: nec
opus fuit unquam, sicuti somnian-
do divinare voluit Dupinius, ut
proprii Episcopi præhaberetur an-
te consensus, quam a Pontifice ab-
olutio impenderetur p. 543, & seqq.

F

Felix III. egregium potestatis
sux supra Patriarchas speci-
men præbuit, & in Ecclesiæ regi-
mine supremas sibi partes incum-
bere tam sincere ait, quam ex-
plendis sollicitè incubuit p. 63, &
seq.

Felix V. nuncupatus probris quam-
immerenter, tam illiberaliter pro-
fiscissus est a Poggio, & a Maresio:
verius autem dignis cum macla-
runt elogiis Aeneas Silvius, ac ipse
Lenfantius p. 638.

Fidelitatis juramentum, quo Jaco-
bus I. Angliæ Rex subditos adstrin-
gi volebat sic, ut profiterentur
Romano Pontifici jus nullum in
temporalia Regum inesse, aut sub-
ditos relaxandi ab istiusmodi reli-
gione juramenti, gravissima An-
glos inter, aliosque Theologos pe-
perit dissidia. Illud demum illicitum
declaravit, ac præstari inhi-
buit Paulus V. p. 680, & seq.

S. Flaviani appellat ionem ad Roma-
num Pontificem Petrus de Marca,
Launojus, Dupinius, & Quesnel-
lus tam perperam inficiantur, quam
pro ingenio, quo inficiantur di-

gnos se præbent, qui vapulent
multis p. 409, & seq.

Francofordiensis Synodus, aut pro-
prium jus non tam prodegit, quam
turpiter prodidit, aut proprii ju-
ris terminos est prætergressa, dum
potestati laicæ facultatem de caus-
sis Ecclesiasticis ultimo cognoscen-
di fecit p. 325, & seq.

Francorum Reges potestatem Eccle-
siasticam inter, & laicam latum in-
tercedere intervallum viderunt: in
Ecclesiasticam tantum abest, ut ir-
rumpere vellent, ut ei potius lai-
cam persæpe submiserint. Leges suas
quin etiam sive Capitularia ex le-
gibus Ecclesiasticis, sive sacris Ca-
nonibus multam studere comp-
pingere partem, atque potestate
Ecclesiastica ut plurimum compro-
bari curarunt p. 315. Id inficiatur
quidem Baluzius, sed refellitur a
viris Doctis, neque negare Blon-
dellus ipse ausus est p. 316.

Francorum Regibus ob egregia in-
Romanam Ecclesiam merita colla-
tus est Romanæ Urbis Patriciatus,
cujus insignia erant Claves confes-
sionis S. Petri, Urbisque vexillum:
quibus conjunctim pars quædam
conferebatur potestatis de Roma-
norum civilibus rebus cognoscen-
di, ac judicandi p. 324. Porro Lu-
dovicus VII. ab se jns distringi in
Clericos nequire fassus est p. 468.
Ludovicus XV. a religionis erga
Romanum Pontificem studio, quo
epistolam adversus Constitutionem
Unigenitus editam deleri præcepit,
magnam laudem promeruit p. 522,
& seq.

SS. Fulgentio, & Eulalio summa ca-
vendi schismatis, retinendæque
cum Romana Ecclesia communio-
nis cordi inerat cura, & sollicitudo
p. 536. Gal-

G

Gallicanæ Ecclesiæ gloriæ justissimæ vertitur, quod in causis Pontificiam dignitatem attingentibus eximium pietatis suæ, observantique specimen præbuerit p. 238, & 246. In eadem Ecclesia diu pridem usus appellationum ad Apostolicam Sedem viguit p. 371, & seqq. A S. Nicolao I. excitati, incitaturque Galliarum Episcopi ad Latinam Ecclesiam a Græcorum calumniis vindicandam egregie hujusce muneris partes explevere p. 432. Ad Galliarum Episcopos S. Cælestini nomine inscripta epistola aliis genuina visa est, ab aliis vicissim apocrypha reputata p. 432, & seqq. A Gallicana Ecclesia Apostolicam Sedem appellationibus sæpe pulsata scribit S. Leo M. p. 350, & seqq. Cujusmodi sane appellationum pleraque antiqua profert Lupus exempla p. 442, & seqq., dicto vero, factoque ibidem sibi jus vindicat S. Leo p. 447, & seqq.

Gallicanæ Ecclesiæ plerisque Episcopis etsi exploratum esset a Romano Pontifice in Synodis robur derivari, & in causis Ecclesiasticis cujuslibet genus summum distringi legitime jus posse, ex nimio tamen amore, tenaciorique studio propriæ defendendæ plus æquo jurisdictionis, obedientiæ Pontificibus debitorum aliquando desuere p. 459, & seqq. Atqui Pontifici submittere falces necesse esse tandem vel inviti sensere p. 460, & seqq. Appellationes ad Apostolicam Sedem dimittere coguntur, dimittendasque esse utique cognoscunt p. 465, & seqq. A Galliarum Rege, & Episcopis ad

exerendum S. Petri gladium in Regem Angliæ excitatur, & sollicitatur Alexander III. p. 470. Gallicano Clero inferiori, ac in prima etiam instantia, veluti vocant, ad Apostolicam Sedem appellare fas jugiter fuit p. 490, & seqq. Videtur V. Appellationem. Gothescalci appellationem ad S. Nicolaum I. primam fuisse, quæ ad Pontificem ex Gallia prodierit, perperam affirmat D. Fauchet p. 491. Indignum, ingratumque quam maxime Gallicanæ Ecclesiæ evasit commentum de excogitato ab eadem Patriarcha sibi Pontificis loco deinceps habendo p. 540.

- S. Gelasius nulla infra Deum potestate ligari, cohiberi que Pontificiam posse, neque inflicta portis inferi posse ipsius fidem pollicitatiorem esse Divinam S. Petro sciam affirmat p. 64. Concilia, & Canones reprobare, aut confirmare in Apostolicæ Sedis potestate esse positum tum ipse, tum ipsius Successores scribunt p. 180, & seqq. Acacianus juri appellandi a Synodis ad Apostolicam Sedem invidentes objurgat, exagitat, & castigat p. 344, & 351: qua in agendi ratione pares ei postea steterunt SS. Bonifacius I. Nicolaus I, ac Synodi ipsæ ibidem.
- S. Gennadius Constantinopolit. Synodicam ab Episcopis nequam 73, ut habet Balsamon, sed 80, ut legitur in Cod. Mss. optimè notæ, subscriptam ad S. Leonem M. pro confirmatione loci, ac fidei dirigere religioni duxit p. 367. Græca Ecclesia vide V. Orientalis.

Gratiani Collectio Canonum non aliam habet auctoritatem, quam locorum, sive fontium, e quibus Canones illi sunt derivati, ideo

T t t 2

quod

quod passim in re Historica, Chronologica, & Critica aberret, sed & subditiis pro germanis propriis p. 211.

- S. Gregorius M. tot in locis, tamque lucida exhibet testimonia, ac documenta omni ex parte idonea. Pontificis amplissimæ in Orbem omnem auctoritatis, quin etiam in fide firmitatis, ut de ipsius germana dubitare sententia nefas sit p. 70, & seqq. Fidei sublevis coarguuntur, qui ejusdem epistolæ 18. lib. 5. insignem locum depravarunt, Editores Parisenses a Cl. Desiderantio p. 71 Nulla Christiani Orbis pars, quam ipse pervigil curæ non perlustraverit, & in qua potestatem suam splendide non exercuerit p. 73, & seq. Inter Apostolicæ Sedis jura Concilia, & Canones infirmendi, & confirmandi recenset p. 182, & 189. Laicæ potestatis delegationem in causis Ecclesiasticis infringere non dubitat: Episcoporum causis Principem impleri dolet, nec ab ipso impediri se posse protestatur, quominus summo jure suo defungatur p. 334, & seq. Et certe a Mauritio Imp. minis, jussisque absterri mactus animo Pontifex nequivit, quin jure summo schismaticis ad frugem revocandis incumberet p. 389, & seq.

- S. Gregorio II. præclara hæc animo infixæ persuasio erat, in S. Petro Episcopatus Principatum, ac principium fuisse positum: hoc probat, indeque concludit S. Petri Successoribus pronas adhibendas ab Episcopis aures esse p. 77. Eidem restituitur epistola ad S. Bonifacium, quam perperam S. Gregorio III. tribuit Gratianus secum in errorem alios plerisque pertrahens, non

secus atque gemina ad Leonem Isauricum, quæ utraque genuinus scetus S. Gregorii II. ostenditur a Baronio, & Pagio p. 78.

- S. Gregorius III. Germanos, quos opera S. Bonifacii erudiendos suscepit, admonet, ut si a recta excedere fide nollent, Sedi Apostolicæ individue adhærere studerent, neve vel latum ab ea unguem defluerent p. 78.

Gregorius IV. Episcoporum causas ad suum retraxit tribunal: latam, ab se sententiam transgredi nemini fas esse denuntiavit: summum jus suum in libertatem vindicat, pro quo pariter vindicias elaboravit Paschasius p. 81, & seq. Ejus epistolam, qua Romanas appellationes speciatim defendit, perperam suspectam habuit Cointius, genuinam recte demonstrat Pagius p. 458. Vera, & præclara de eodem Pontifice Thomassini assertio *ibid.*

- Gregorius V. ex S. Petri in fide firmate firmitatem fidei, qua consilii Ecclesiæ Catholice, rite, probeque repetit p. 91.

Gregorius VI. ingenti pecuniæ vi ad Pontificatus fastigium gradum sibi fecisse apud aliquos fertur: sed apud alios verius pecunia Pontificatum non tam emit, quam redemit; quo tandem suapte se abdicavit, non autem Synodi adactus sententia p. 241, & seq.

- S. Gregorius VII. haud parvam laudem promeruit ab enixo studio Ecclesiasticæ libertatis tuendæ, ac in tuto ponendæ cum auctoritatis propriæ, quam supra Synodos facile extulit, tum Romanæ Ecclesiæ dogmata, quæ ab erroris labe omnis prorsus pura firmissime prædicavit p. 93, & seqq. Quæ vero ille adstru-

adstruxit, neque destruere ausus est
Fleurius p. 96. A pseud-Synodis
Wormatiensi, Moguntina, & Bri-
xiensi pluribus injuriam passus, to-
ties in Romanis Synodis abunde se
redemit, redemptumque ipse jus
strenue a Quintilinerburgeri Syno-
do fuit p. 243, & seqq. Tum vi-
vens, tum mortuus laudum suarum
obtrectatores impudentissimos ha-
buit, quos absque delectu conglo-
meravit Goldastus, ex quibus fue-
re quoque ex nostræ communionis
homines, qui de eodem male loqui
non erubuerunt: at longe plures do-
ctrina, pietateque longe præstan-
tiores retulit Gretzerus, qui S.
Pontificem a calumniis, probisque
omnino absterferunt, dignisque
celebrarunt præconiis p. 632, &
seqq. Ejus denique memoriz vindic-
andæ pariter Romani Pontifices
allaborarunt multis religiosis modis
p. 634.

Gregorius IX. qua pravas Græcorum
affectiones curare, & ab omni schis-
matis fermento expurgare studuit
solicitudine summa, eadem sum-
mopere incubuit ad eorum ever-
tenda objecta, a Calvinistis deinde
obtrusa, quibus Romani Pontificis
impetere Primatum, ipsique con-
glutinata privilegia convellere ad-
nitebantur p. 106, & seqq. Pares ei
postea in egregio hujusce studii ge-
nere fuere B. Gregorius X, Gre-
gorius XI. p. 117, & Gregorius XIII.
p. 132.

S. Gregorii Turonensis historiam de
Salonio Ebredunensi, & Sagittario
Vapincensi dubiam habuere non-
nulli: genuina tamen dubio pro-
cul aliis adparet ex longe pluri-
bus optimæ notæ Codicibus p.
454.

H

H Adrianus I. potestatis suæ su-
pra Patriarchas, ac Synodos
acerrimum tam assertorem, quam
executorem se exhibuit: cujus po-
testatis geminam infallibilitatis pre-
rogativam quam dictis, tam fa-
ctis explicavit. A Græcis ejus
epistola ad Imperatores temere
mutilata fuit, epistola vicissim al-
tera ad Tarasium sæde interpolata
p. 79, & seqq. Quinam, & quot Ro-
manæ Ecclesiæ usu Canones venis-
sent ad sua usque tempora, ex ip-
sius Collectione facili assequi con-
jectura potest. Hadrianæ porro
Collectio ista Dionysiana ipsa est
auctior p. 109. Denique tantum
abest, ut Hadrianus opinionem eo-
rum faveat, qui Episcoporum caus-
as in Synodo Provinciali finiri de-
bere pugnant, ut ei potius aper-
tissime contradicat p. 502.

Hadrianus II. decessoris sui S. Nico-
lai I. strenuum se vindicem dedit.
Neque parvam sane laudem pro-
meruit ab eximio studio propriæ
Sedis tuendi, & in tuto ponendi
jura, & privilegia p. 87, & seqq.
Inter quæ appellationum jus, de
quo lis ipsi a Gallicanis Episcopis
fuerat intentata, exerte in liber-
tatem asseruit p. 465, & seqq.

Hadrianus IV. ad Romanam Eccle-
siam referenda negotia Ecclesia-
rum omnium distincte edocet, nec
ab ejus reflectere sive decretis, si-
ve doctrinis unquam licere p. 102,
& seqq.

Hadrianus VI. Lutheranz sectæ hor-
renda scelera, vitia, schismata, hæ-
resesque detegit, & dispellit: A-
postolicæ vicissim Sedis dignitatem, &
jura

jura a scelestissimo illo petita defendit, & in tuto collocat. Laudea promeruit a Launojo, si hic fidei subleſtæ homo fraude id non fecit p. 127.

Hæreticorum conditiones, quibus pacem, sædusque in Concilio Tridentino confici tandem poſſe fingebant, diſerte, efficaciterque exploſere Gerardus Rambaldus, & Gaſpar Cardilius p. 130.

Harduinus nimia libertate, ſolidaque nulla ratione Scriptores pleroſque Græcos, & Latinos ſuppoſitos fuiſſe affirmat, atque ſuppoſitionis fraudem Friderico II. Imper. immerito, & illiberaliter tribuit p. 437.

Henrico II. Angliæ Regi neceſſe fuit tandem Appellationibus ad Sedem Apoſtolicam locum integrum relinquere, ac pœnitentiæ leges ob violata Pontificis jura patienter ſubire p. 469, & ſeqq.

S. Hieronymus a Ruſino reprehendus ideo, quod Paulo Epifcopo gradu a Theophilo Alexandrino deſeſto auſtor fuit conſugiendi ad laica Reſcripta, & culpa ſe vindicat, ſed & eum vindicat tam ple, quam vere Baroniſ p. 389, & ſeq.

S. Hilarius Arelatenſis ideo, quia alienum jus invadere non extimuiſſet, neque ſatis Apoſtolicæ Sedis juriſus reverentem ſemet exhibuiſſet, graves in ſe, juſtaſque a S. Leone M. expertus eſt iras, & pœnas incurrit promeritis p. 447, & ſeq. Præ S. Leone poriorẽ cauſa, & meliorem agendi ratione S. Hilarium habere non verentur Quetnellus, & Tillemontius. Contra S. Leoni magis credendum, nec eum juris terminos juſtos exceſſiſſe contra S. Hilarium diſtriſtiſime agendo verifiſime ducunt Papæbrochius, Lu-

pus, Pagius, & Orſius p. 448, & ſeqq.

S. Hilarius P. M. ad Apoſtolicæ Sedis tribunal majores deferendæ cauſas docet; cauſas Epifcoporum ab eadem dirimendæ eſſe, & ab eadem decreta cunctis Epifcopis veneranda eſſe, & obſervanda p. 62.

Hincmarus Remenſis etſi Romano Pontifici ſibi demiſſe obediendum, & ab eo in Synodos dimanare robur optime noſſet, nihilominus vice pius ſimplici adverſa contra ſtare fronte non exhorruit, ideoque perſæpe juſtiſſimas Pontificum incurrit iras p. 459, & ſeqq. Atqui Pontifici faſces ſubmittendæ fore tandem approbe intellexit p. 461; atque reſapſus ad ingenium parendi iterum neceſſitatem ſibi incumbentem ſenſit p. 462, & ſeqq. Inhoneſtiorẽ ad Hadrianum II. epistolam Caroli Regis nomine ab eo exaratam jure, optimeque Baroniſ exigit; ſed Regis Caroli religionem erga Romanum Pontificem rite defendit, tueturque Cellotius p. 467.

S. Hippolytus Chriſtiſidelis de cavendo ſummopere ſchiſmate, cui ipſe ignarus aliquando ſtulerat, deque unitate cum Romana Eccleſia arcte tenenda ſedulo admonere non deſiſtebat p. 531.

Honorio I. P. M. jus dictum, atque ignominiz dica a Synodiæ VI, & VII. conſcripta fuit, non tamen abſque licentia, & indulgentia S. Agathonis p. 229.

Honorii II. egregium erat eſſatum, ad Romanam Eccleſiam recurrendum Eccleſiis omnibus eſſe pro ope, pro conſilio, pro judicio, tanquam ad eam, quæ omnium pervigilem, ſollicitamque curam gerit p. 99, & ſeq.

S. Hor-

S. Hormislas fidei explicatissimam formulam Patriarchis, Episcopis, & Presbyteris Ecclesiæ Orientalis præscripsit, juxta quam profiteri debent in Romana Ecclesia religionis Christianæ facta, & recta servari tuto dogmata; eidem ab omnibus sinceram, ac demissam obedientiam deberi, nec ab ejus doctrina licere cuique vel latum unguem decedere p. 65, & seqq., 578, & seqq.

I

Jeremiæ insignem locum usurpare opportune ad egregiam juris sui exprimendam speciem non dubitarunt S. Pius V., & Sixtus V. p. 131, & seq.

S. Ignatius Lojola de Romanæ Ecclesiæ Religione arcte tenenda, ac retinenda, deque Apostolicæ Sedis auctoritate summa colenda, & recolenda saluberrimum, sanctissimumque Habessin in sinuare consilium fategit p. 118.

Imperatoris qua ethnici, qua orthodoxi Pontificis Maximi illustre nomen usurpare solebant: qua ab usurpatione illos non abstinuisse usque ad Gratiani ætatem veri est similior opinio, non etiam usque ad Justinianum tempora p. 29, & seq.

S. Innocentius I. se supra Conciliorum Canones summopere potestate valere, ac prævalere ostendit. Ecclesiæ Romanæ præxim Ecclesiis cunctis sectandam proponit p. 56. Ab hæreticorum invidia ejus decretalis ad Victorium levi negotio liberatur *ibid.* Apostolicam Sedem Caput, & Apicem Ecclesiarum, & Episcopatus vocat, ad quam referri debere fidei causas, indeque op-

portuna expectari responsa docet: qua in doctrina ei approbe consensit S. Augustinus p. 57. Nec nisi ex Apostolicæ Sedis auctoritate haberi, ratasque haberi posse Synodos tradit: qua in traditione ei adherent SS. Ambrosius, & Chrysostomus p. 175., & seq. Ad hæc Sedi Apostolicæ majores Ecclesiarum causas definiendas reservat p. 349. Insignis locus ab ipsius epistola ad Victorium temere expunctus, & Quesnello restituitur p. 260; quin & legitimæ interpretationi, cui vim inferre aliorum interpretando Quesnellum non depudit p. 507. De ejusdem aliis litteris ad Africanos qui temere dubitarunt, Erasmus, & Vossius; & qui vicissim inepte, ac sine stre interpretari non est veritus, Blondellus exploduntur p. 433.

Innocentius II. talibus prærogativis Divina institutione se præditum, prædicat, ut qui possit cunctis jus dicere, causas omnes dirimere, sacras leges omnibus indicare, dogmata tutissima docere, & hæreses ubique destruere p. 100, & seq.

Innocentius III. Pontificis infallibilitatis, potestatisque supra Synodos eximium assertorem se exhibet. Illustrem ejus locum, nihilque obscurum aliorum intorquens Bosuetius nihil aliud tentat, nisi luci offundere tenebras p. 105, & seq. Suam Innocentius supra Jus Ecclesiasticum universum expresse auctoritatem effert p. 279, & seq. De legibus Ecclesiasticis latis aliquando a laicis egregia ejus sententia, scitu digna p. 317.

Innocentius IV. Romanam Ecclesiam omnis expertem omnino erroris, supremæque supra Ecclesiam uni-

ver.

- versam potestate praptem pradi-
cat [p. 107.](#) & [seq.](#)
- Innocentius VI. in Ecclesia Romana
fidem omni prorsus ab errore pu-
ram, errorisque periculo tutam
persistere, ab eaque extorres ex-
tra veritatis, & salutis viam ince-
dere fide affirmat sua, & confir-
mat [p. 116.](#)
- Innocentius XIII. epistolam adversus
Clementinam Constitutionem *Uni-
genitus* conscriptam, *tanquam*
schismatis, & hæresis spiritu im-
butam damnat, dirisque cunctis
devovet [p. 121.](#)
- Investituræ erant quidem Ecclesiasti-
ci juris inhonestæ invasiones, non
erat tamen, cur eis a nonnullis hæ-
resis nota immerito inureretur,
multoque minus erat, cur igno-
miniz nomine isto tam perperam,
quam temere Paschalis II. traduce-
retur [p. 145.](#) & [seqq.](#)
- Investituras, sive Beneficiis investiendi
Ecclesiasticis jus præter fas a
Principibus laicis arrogatum pu-
blicis decretis per sepe damnarunt,
atque ab eisdem illos abstinere de-
inceps coegere S. Gregorius VII.,
Victor III., Urbanus II., Paschalis
II., Gelasius II., & Callistus II. [p. 676.](#)
& [seq.](#) Investituræ ab Innocentio
II. Lothario Imp. non sunt restituta:
eisdem vero denuo usurpare
conanti Henrico Angliz Regi obli-
tit, animoque obfirmato offendit
Alexander III. [p. 677.](#)
- Johannes II. a Catholica Ecclesia ex-
torres denuntiat, qui ab Apostoli-
cæ Sedis aberrant doctrina, quam
puram ab omni prorsus errore in
ea custodiri asserit [p. 67.](#) & [seq.](#) Ip-
sius epistolam ad Justinianum, & ab
isto Codici suo insertam perperam
Othonianus pseudo--epigraphis

adnumerat. Justiniano quin etiam
Sedis Apostolicæ divina privilegia
approbe perspecta fuere, & pro-
bata [p. 68.](#)

Johannes IV. ab impuris Quartade-
manorum, ac Pelagianorum erro-
ribus Scotos abstergere pro viribus
studuit [p. 74.](#)

Johannes VIII. meritis, iustisque Ro-
manam Ecclesiam maculat elogiis a
firmitate fidei, ab auctoritate am-
plissima, a doctrinæ puritate, a Di-
vino Principatu &c. Immerito ipsi
a Natali geminæ adjudicantur epi-
stolæ [p. 98.](#) & [seq.](#) Nec ei crimini
vertenda est sane indulgentia, qua
erga Photium usus est, ea namque
utendi non una, nec levis eundem
urserat causa; nec eadem usus est,
nisi certis sub conditionibus, pru-
dentizque plenis adhibitis cautio-
nibus [p. 109.](#) & [seq.](#)

Johannes XII. gravissimam injuriam
sibi in pseudo-Synodo laicæ pote-
statis opera inlatam, abunde re-
demit altera legitima, iustaque
in Synodo, quam falso inficiatur
Launojus [p. 238.](#) & [seqq.](#)

Johannes XIII. universalis quam Pon-
tifex M. gerit, Ecclesiasticæ sollici-
tudinis partem haud modicam esse
affirmat curare, & procurare, ut
pura ab errore prorsus omni ubi-
que vigeat fides, de qua perinde
ipsum periclitari nequire confir-
mat [p. 90.](#) Eidem restituitur episto-
la Johanni X. incaute tributa *ibid.*

Johannes XVIII. ad Controversias in
Ecclesiis exortas omnino, ultime-
que excindendas unum præ alia
omnibus valere ait Pontificem M.,
cujus fidem in firmissima petra sta-
bilitam, cujusque jura nullis Con-
ciliorum legibus coarctari subjun-
git [p. 91.](#)

Johan-

ohannes XIX. litteris etſi, & Legatis, ac multorum xeniis munerum exoratus, & illeſus a Baſilio Imper., inflexio tamen animo Patriarchæ Conſtantinopolit. titulum œcumenici tribuere detreſcavit. Eum ergo perperam ad ejuſmodi preces exaudiendas iam prouum a Richardo Virdun., & Wilhelmo Diuion. a propoſito fuiſſe deterritum quidam referunt p. 602.

Johannes XXI. ſive XXII. a Pontificis in fide firmitate Eccleſiæ firmiſſimam fidem pendere, & dependere dilucide perhibet. Ipſius viciffim fidem omni prorfus ab inuidia liberavit Benediſtus XII. p. 112, & ſeq. Idem Johannes Hugonem Cadurcenſem Romanas appellationes deſpicatui habentem gradu deturbauit p. 476.

S. Irenæi locum celebrem de neceſſitate communionis, unitatiſque cum Romana Eccleſia tenendæ, ac conſtanter retinendæ conantur fruſtra eludere Salmaſius, & Grabbius p. 531, & ſeq.

Juliani Eclanenſis libellus appellationis vere inſcriptus eſt Auguſtino, nempe Aquilejenſi Epifcopo, velut oſtendit Noriſius, non vero S. Zoſimo P.M., ſicut inſcribendum perperam contendit Garnerius p. 513.

S. Julius I. ab Apoſtolica Sede ſupremum de cauſſis Epifcoporum iudicium expeſtandum tam vere docet, quam iubet. De hoc jure litem ei intendere auſus Launojus juſtas temeritatis huius pœnas p. 54. Inſciã, aut invita Apoſtolica Sede, Synodos congregari nequire, congregatiſque robore carere denuntiat p. 173. Pontificis hujus illuſtrem locum perperam interpretatur Petrus Conſtantius p. 160, & 174.

Julius II. inſigni abſque ſchiſmatis flagitio, Sede Apoſtolica inſciã, aut invita, Synodum indici, haberiſque nequire, indiſciã vero nulla tenere ratione diſerte oſtendit. Contra Julium audaciſſime inſurrexere nonnulli, pro quo contra ſtrenue eximii viri alii ſteterunt p. 124. Ad Concilium a Pontifice appellantes grauiſſima Conſtitutione deterreret, & cohiberet p. 520.

Julius III. ad Romanum Pontificem priuatiue pertinere Concilia generalia indicere, & dirigere docet, & demonſtrat p. 128.

L

Lapſis in perſecutione faciliores, quam par eſſet, Confeſſores olim aliqui ſe præbeant, quorum gradus quadruplex erat pag. 653, & ſeq. Lapſis igitur, præuia abſque pœnitentia, ob conſeſſos libellos a Confeſſoribus Eccleſiæ Communionem extemplo reddendam ſchiſmatici plerique contendeant. At illis neque facile concedendos, indiſciãſque libellos a Confeſſoribus, neque præuio abſque Epifcopi aſſenſu, neque niſi poſtquam impoſitæ pro qualitate lapſus pœnitentiæ legibus feciſſent ſatis, (quippe genus quadruplicis Lapſi erant), tum ab Epifcopis ſiduciario decreto, tum denique a Pontifice M. definitiua ſententia ſancitum eſt p. 654, & ſeqq.

Legatorum genus duplex ad Concilia in Oriente celebranda deſtinare Romanis Pontificibus ſolemni, ac priſco in more poſitum erat: quo nempe deligi alii ſolebant ex corpore Occidentalis Eccleſiæ, alii e Romanæ Eccleſiæ Clero, illi Epifcopi, hi Presbyteri, aut Diaconi

- p. 163. Harum Legationum veterem rationem a S. Agathone primum immutatam fuisse augurantur Petrus de Marca, & Pagius: contra negant verius Perronius, & Natalis. Univerſim Legationum juſſam rationem perturbat Queſnellus, eaſdem tam ex Pontificis, quam ex Concilii Occidentalis parte conſueviſſe peragi arbitratus p. 169 & ſeq.
- S. Leo M. Romanum Pontificem ita inſallibilem aditruit, ut ab ipſo quinimo in fide firmitatem fidelium omnium auſpicetur; ita poteſtate in Eccleſia præpollere docet, ut ab ipſo poteſtatis quamdam particulam in Episcopos deſluere velut e primigenio fonte deſinat. Pontifici M. proinde, tanquam ei, a quo Eccleſiaſtici ubique gradus conſtituti ſunt, & in quem Eccleſiaſtica juſriſdictio omnis conſluit, unitatis vinculis conglutinari Episcopos oportere omnes concludit p. 61, & ſeq. Diſta vero factis compenſans a jure diſtringendo in Episcopos indiſtinctum Orientis, & Occidentis ipſe nunquam abſtinuit *ibid.* Ad hæc ſua abſque venia ſive Concilia habita, ſive Canones elaboratos infringendi ſibi vim facit p. 178, & ſeqq. De Synodorum ſententiis iterum judicandi jus ſibi tribuit, cauſas graviores ad ſe referri jubet, & a Synodis appellationes ad ſuum tribunal retrahit p. 350, & ſeq. Qua in re laborare fidem S. Leonis impudentiſſime cum Calvino, & M. Antonio de Dominis effutit Queſnellus, qui pari temeritate S. Leonem plus æquo proprio ampliſſimo juri ſtudiſſe ſubjungit; atque ipſius epistolam 87. ad Africanos de Lupicini appellatione interpolatam perperam fingit p. 450, & ſeqq.
- S. Leo II. generales Synodos ab Apſtolica Sede auctoritatis robur deſumere tam vere, quam diſerte aſſerit. Ejus epistolæ ad Episcopos Hiſpan., & ad Ervigium Regem, inmerito ſuſpectas habuit Baronius, optime vindicavit Pagius p. 77.
- Leo III. in Synodotique a calumnia ſe purgavit, & a Carolo M. a perſecutione vindicatus eſt: neutri tamen ſubjecit ſe ſe p. 238. Porro hujus Pontificis cauſam, & innocentiam tuitus eſt Imperator, non S. Leonis IV, ut habent perperam Ivo, & Gratianus p. 323, & ſeq.
- S. Leo IV. majores Episcoporum cauſas reſervat Apoſtolice Sedi, cujus ſententiæ cur infringi nequeant, hanc reddit rationem, quod veritate conſtantiffime ſuffulciantur p. 83. Canones in Eccleſia Romana ſuo tempore receptos, uſque conſecratos commemorat p. 208.
- Leo VII. Romano Pontifici non minus quam totius Chriſtiani Orbis ingentiſſimum onus incumbere, curandæque rei Chriſtiane univerſæ ſpatioſiſſimam demandatam ſpartam ſcribit p. 90.
- Leonis VIII. pseudo-Pontificis Conſtitutio, qua fertur Othoni Imp. facultatem tribuiſſe eligendi Pontificem M. & Episcopis conferendi Inveſtituras, commentitia proſus eſt, eamque fruſtra vindicare conatur Goldaſtus, & inconfiderate ſuum retulit in Decretum Gratianus p. 240, & ſeq. 628, & ſeq.
- S. Leo IX. diſſiciliores cauſas, fidei præſertim, & Episcoporum Romano Pontifici deſiniendas reſervari ſcribit. Concilia non niſi ejusdem ex auctoritate licite, ac legitime cele-

celebrari. Indefectibilem ipsius fidem ex Divinis pollicitationibus evasisse p. 91, & seqq.

Leo X. a S. Romana Ecclesia Parochias institutas, Dioeceses Episcopales distinctas, & Metropolitaram dignitates constitutas docet. In eadem Romana Ecclesia fidem puram, integramque permanens ad finem Mundi. Eandem potestate super generalia Concilia potiri p. 125, & seqq.

Liberius invidia animi constantia adversus Constantium se potestate supra Synodos extulit. Se eo prædicat firmissimo in Ecclesia loco positum, quo excidere per errorem non possit, quove exerere potestatem in Episcopos omnes possit p. 342, & seqq.

Lucius II. Toletanam Ecclesiam ad Primatus fastigium exaltans, de Communionis cum Romana Ecclesia tenendæ necessitate eandem sollicite commonefacit p. 101.

Lutherus, & Calvinus turpissime in verbo suo mentiti sunt, veteres Pontifices nihil auctoritatis extra Occidentem exercuisse effutiendo p. 62.

M

Mahumetis Deus an delendus e libellis Catecheticis esset, inter Græcos olim gravis exarsit controversia, quam demum finire debuisse a Romano Pontifice declaravit Manuel Comnenus p. 605.

Maimburgum, ob id quod recte scripsit in generalium Conciliorum album, si quod aliud, Florentinum dubio procul fore referendum, perperam, & inique reprehendit, graviore ipse reprehensione dignus, Franciscus Bruys p. 613. Impu-

dentissime quoque Maimburgi narrationem de Pontifice vaticinato Constantinopolitanæ Urbis excidium ludibrio habet p. 614.

M. Antonius de Dominis quam impudenter, tam impie scripturavit, abjecto impune Papa expedire, ut Ecclesiæ singulares sibi in Patriarchas superimponerent Gallicanæ, Lugdunensem, Hispanica Toletanum, Anglicana Cantuariensem, & Germanica Moguntinum p. 540.

Martinus IV. gravissimis verbis, minisque appellationem ab Apostolica Sede ad futurum Concilium inhibuit, & cohibuit p. 515.

Matrimonia conjungi intra septimum sanguinitatis gradum veteribus Canonibus vetitum legitur. Cum Argis circa hocce gradus dispensasse S. Gregorius M. fertur. At vetus hoc impedimentum viguisse, sacris indutum Canonibus negat Coutantius: nec a S. Gregorio largitam eam dispensationem, nec ejus genuinum esse sortum epistolam ad Felicem Messanensem affirmat p. 266. Matrimonii in eundem gratia cum Monachis Diaconis, aut Sacerdotibus dispensasse in votis Religionis, aut sacro Ordine Pontifices Romani leguntur p. 276, & seqq.

Matrimoniis impedimenta apponere, & auferre ad solum Pontificem spectat. Gradus sanguinitatis contra Ecclesiasticas regulas in Matrimoniiis juxta successiones sanguineorum in ordine ad hereditates obeundas, sive juxta Leges Justinianæ, dinumerantes Jurisconsultos nonnullos damnavit Alexander II. p. 670, & seqq. Ex Pontificibus, qui pluries impedimenta Matrimoniiis apposuere, plerique commemorantur p. 671, & seqq.

V v v v 2

Ex

- Ex Legibus Civilibus circa Cognationem spiritualement, & Legalem, aliquas Pontifices Maximi acceptas habuere; alias vicissim circa Matrimonia a Filiis familias, ac a Servis inita, iniriq; vetita inter Vitricum, & uxorem Privigni abrogarunt p. 672, & seq. De Matrimonii Principum jus passim dictum a Pontificibus est: qua benigne in eisdem dispensatum, quæ vero eisdem districte est derogatum p. 673, & seqq.
- Matrimonium contractum cum impedimento impotentia ante Alexandrum III. nulla adhuc lege Ecclesiastica invalidum fuerat expresse declaratum; ideoque circa illud consuetudo alia in Ecclesia Romana, alia in Gallicana vigeat, de quibus loquutus legitur præf. Pontifex p. 278. Impedimentum Consanguinitatis tollere ad conjugia ineunda Episcopis non licet, sed uni Pontifici inest facultas integra p. 281. Multo magis laicis Principibus illicitum est de causis Matrimoniorum cognoscere p. 282.
- Mechliniensis Archiepiscopus Philippus de Bofsi Cardinalis Alsatia appellationis instrumentum a litteris Clementis XII. interjectum Vander-Croon pseudo-Archiepiscopo Ultrajectino indignissime accepit, ac doctissime confutavit p. 523.
- Mediolanensis Ecclesia non unam ob causam, nec vice dumtaxat unica diro schismate exarsit: sed a simonia, sed ab incontinentia vitii excitato incendio dire, multumque conflavit. Sævo excindendo schismati, utrique etiam vitio exterminando tandiu intentonervo incubuere Summi Pontifices, quotquot a Sergio II. ad Innocentium II. confedere, donec eo schismate extincto, ab utroque nefario vitio nobilem Ecclesiam illam expurgatam cum Romana reconciliaissent p. 594, & seqq.
- Meletius, & Flavianus, unus post alterum Ecclesie Antiochenæ præfati, utrum excommunicati revera fuerint, ut rite judicetur, existimandum id est ex communione illis a Romano Pontifice vel concessa, vel denegata. Atque haud denegatam fuisse utique plurimis, validisque conjecturis assequi licet p. 548, & seqq.
- Milevitana II. Synodus nullos edidit Canones: qui vero in Conciliorum Collectionibus n. 27. eidem attribuantur, aliis Synodis Africanis referri debent accepti p. 431, & seqq.
- Militia Papalis adversus Invasores Ditionum S. Romanæ Ecclesie primus auctor videtur Gregorius VI; post quem Militiam habuere SS. Leo IX., & Gregorius VII: unus tamen S. Leo IX. armatus ipse exercitum duxit p. 631.
- Missam ante celebrare, quam Matutinum Officium perfolutum fuisset, Græcis in Cypro degentibus expresse, diserteque interdixit deinceps Innocentius IV. p. 608, & seqq.
- Monarchia Sicula quænam jura circumferantur: cuiusnam primo accepta referri debeant: quoniam auctoritatis gradu haberi possint, & quibusnam limitibus circumscripta æstimare oporteat: id est an legitima sint: an a legitima potestate collata: an interpolata, & adaucta; an abrogata, & ad pacta honestiora contracta p. 510, & seqq.
- Monasteriis primum immunitatis factum, exemptionisque privilegium repetunt alii a Synodo Arelatensi III.

¶ III. an. 450, vel sequenti; alii a S. Gregorio M.; alii, ut Natalis, ab Adeodato: eorum pleraque oppugnavit Launojus, ideo profligatus a viris Eruditis p. 266, & seq.

N

Natalius olim Confessor, deinde Lapsus precibus, ac lacrymis a S. Zephyrino impetrasse demum, ut S. Romanæ Ecclesiæ sibi restitueretur communicatio, refertur a Cajo ejusdem Ecclesiæ Presbytero pag. 529, & seq.

Nestorius a S. Cælestino non utique appellavit ad Theodosium Imper., uti Petrus de Marca commentus est; neque etiam ad Synodum Ephesinam, veluti Lupo visum est p. 330. & seq.

Nicæna I. Synodus ex consensu S. Silvestri convocata a Constantino M. est p. 149. Per Legatos eidem præfuit idem Pontifex, non Constantinus, ut comminiseuntur Brentius, & Lutherus; non Eustathius, veluti Centuriatores, & Basnagius contendunt; non S. Athanasius, sicut Calvinus somniat; non S. Alexander, ut alii autumant p. 162, & seq. Verisimili conjectura efficitur a S. Silvestro eandem Synodum fuisse confirmatam p. 191, & seq. Nicænis Canonibus appellationum jus Apostolicæ Sedi stabilitur p. 361, & seq. Sub Nicænæ Synodi nomine sæpius licite Sardicenses Canones laudati sunt: nec est, cur exinde Rom. Pontificibus consilari invidia queat, quasi eosdem ex industria confinxerint p. 484, & seq.

Nicæna II. de Hadriani I. consensu indicta est a Constantino Augusto: quo consensu illam indiguissè do-

cet idem Pontifex, cui obreptum temere ajens Launojus a Natali castigatur p. 152, & seq. Eidem Synodo Apostolicæ Sedis Legati, non Tharassius, præfedere; ac præfesse quidem debuissè agnovit Synodus ipsa p. 170. Robur obtinuit deinde ex Pontificis calculo, adeoque ut Refractarii ad eandem recipiendam adacti fuerint p. 190, 193, & seq.

S. Nicolaus I. Divinæ Apostolicæ Sedis prærogativas, supremam præsertim supra Synodos potestatem, & in fide infallibilitatem tum ab obrefractoribus Græcis, tum a contra obnitentibus Gallis strenue dictis, scriptis, & gestis vindicavit p. 83, & seqq.; a quo decreta, scripta, & gesta ut loco integra starent deinde suo, jure fategit Hadrianus II. p. 87. A Romana Ecclesia in Concilia, & Canones robur, ac vim derivari docet p. 182, & 189. Decretales a Pontificibus adornatas honore debito habendas Græcis denuntiat p. 420, & seq. Hinemarum, aliosque Gallicanos Episcopos in sententiam venire suam, sive ab se latam executioni demandare sæpius adegit p. 460, & seqq. Non hinc aberat Nicolaus II. p. 93.

Nicolaus III. in Sede Apostolica, tanquam in supremo Ecclesiæ apice, Ecclesiasticæ potestatis summam fuisse collocatam, per partes in ceteros promanandam, docet, & demonstrat: qua ei præclara in doctrina parem se dedit Nicolaus IV. p. 110.

Nicolaus V. nihil intentatum reliquit, quo S. Romanæ Ecclesiæ fidem, ac fœdus Græcis efficaciter insinuaret: cui profecto immeritis pro pia votis profligati illi vices rependerunt p. 119.

S. Opta-

O

Optatus Milevitanus ea potissimum Donatistas ratione perstringit, quod a Romana Ecclesia secessione facta, ne ab Ecclesia pariter secessisse viderentur, in ipsa Urbe Roma suarum partium Episcopum constituisse p. 534. Nec procul hinc abfuit præclara sententia S. Pacianus ibidem.

Ordinationes illicite peractæ, an eoſpe olim pro illegitimis habitæ fuerint, gravissima lis inter doctos exarſit, quæ nondum composita eſt p. 625, & ſeq.

Origenis erroribus proſtigandis par non fuit Theophilus Alexandrinus, bene vero Romanus, iſque unus, Pontifex, poſt cujus iudicium, abſque inſigni temeritatis nota, doctrina illa propugnari amplius, defendique nequit p. 659, & ſeq.

Orientalis juſ appellandi a Synodis ad Apoſtolicam Sedem tum primum inſiciari cœperunt, quum ſchiſmate, aut hæreſi primum inſecti ipſi ſunt p. 340, & ſeqq. Qui alioqui quandiu labis utriuſque expertem animum geſſere, juſ iſtud ultro, citroque dictis, factisque faſſi, & profeſſi ſunt p. 361, & ſeqq. Quod perinde juſ exemplis oppido plurimis fit planiſſimum p. 377, & ſeqq. Videtiſ V. *Appellatio*. Et certe Eccleſiæ Orientalis etiam Clero inferiori, Patriarcharum, ac Synodorum Provincialium medio pertraſſito, licuit ſemper ad Romanum Pontificem appellationes deferre: quod exemplis a priſca ad devexiorem ætatem frequentatis in conſeſſo ponitur p. 487, & ſeqq.

Multo magis in cauſſis Episcoporum poſt Synodi ſententiam reliquum adhuc fuiſſe Romani Pontificis Tribunal perſpectum Orientalibus erat, perſuaſumque p. 507, & ſeqq.

Orientalis Synodi nihil antiquius habebant, quam cum Romana Eccleſia Sacrorum communionem arcte retinere, unde in eis religioſa ea lex obtinebat, ut homines ſive hæreſis, ſive ſchiſmatis labe, aut ſuſpicionem laborantes non ante audirentur, quam Romano Pontifici obedientia, fideque ſe integre demiſſent p. 539. An Orientales ob S. Jo. Chryſoſtomi cauſſam ab Occidentalibus communione fuerint ſeparati, difficile iudicari poteſt p. 550, & ſeq. Indubium haberi illud debet, quod in S. Cyrillo Alex. Pontificis M. vices venerantes ab eo cogi ſe paſſi ſunt ad recipiendas pacis leges, quas ipſi præſcribere illi bene viſum eſt p. 563, & ſeq. Orientales ſupra Synodos exertam auctoritatem explicuit S. Simplicius, in cauſſis quam maxime Stephani utriuſque Senioris, & Junioris, nec non Calendionis; circa quorum ſive Martyrium, ſive Ordinationem diverſa admodum eſt Eruditorum ſententia p. 570, & ſeqq. In Orientis Eccleſiis eodem tempore, quo iis hæretici incubant, non deſuiſſe orthodoxos Antiſtites, qui Caſtholicorum rebus ſacris ibidem præſent, veriſimilior opinio videtur p. 576. Libello fidei a S. Hormiſda præſcripto ſubſcribere, ideo ut ad Romanæ tandem Eccleſiæ remeare unitatem liceret, officio, religioſique Orientales duxere p. 578, & ſeq. Orientalium denique Eccleſiarum

fiarum status, Episcoporum varia successio, ac rerum, vicissitudo obiter exponitur p. 574, 576, 577, 579, & seqq.

Orientalis Ecclesia schismate a Photio divulsa a Romana, ad ejusdem Ecclesiae unitatem redusta est rursus a S. Nicolao I, ab Hadriano II, & a Johanne VIII. Quas vero calumnias nequissimus Photius Latinae affricuerat Ecclesiae, penitus expungere qua ex Graecis, qua ex Latinis viri doctissimi p. 598, & seqq. Photii qualis fuerit finis, in obscuro latet. Eum annis 45. in excommunicatione mansisse, ideoque extra communionem Ecclesiae obisse verisimilius Allatio visum est. Cum eo schisma tamen extinctum anno 886. non revixit per annos 167, id est non erupit ante annum 1053, quo a Michaeli Cerulario e tumulo revocatum est p. 600, & seqq. Quo tempore intermedio a Patriarchis 15. Graecis, et si ex eis nonnulli aut moribus infames essent, aut animo erga Latinos non essent optime affecti, integra tamen cum Romana Ecclesia concordia servata est p. 601, & seqq. A tempore vero schismatis a Cerulario instaurati reintegrari sepius ad Romanae Ecclesiae unitatem, stimulis a Pontificibus indefinentur acceptis, in desiderio se habere Orientales indicarunt, ac recepta vice plus simplici ad unitatem rediere p. 604, 606, 608, 610, 612 &c. Toties attamen unio tentata ob Orientalium animi levitatem frustra saepe, tandemque cessit: quin etiam furoris quadam specie exagitati ad bellum adversus Romanam Ecclesiam gerendum Bohemos Hussitas magis accende-

re non exhorruere p. 614. Non defuere tamen dehinc ex Orientalium gentibus pleraque, quibus ad Romanae Ecclesiae obedientiam regressi in optatis obtigerit; atque in his Armenis, Maronitis, Habessinis, Aethiopibus, Nestorianis, Jacobitis &c; eisdem exemplo praecurrentibus gentis Principibus, Episcopis, ac Patriarchis p. 616, & seqq.

P

P Allium insigne Pontificiae amplissimae potestatis est, cuius nomen, genusque usu sive profano, sive sacro non idem apud Graecos, & Latinos, nec idem apud Veteres, & Nuperos pag. 35, & seqq. Usui profano, & honori venerat Laicis Principibus, & Optimatibus, sed diverso sub nomine p. 36. Usui sacro vero Graecis, & Latinis fuit sub diverso genere, ex quo denominatio etiam diversa p. 37. Diversum quoque fuit pro diversis gradibus Diaconorum, Presbyterorum, & Episcoporum. Diversum iterum ab eorum sacris aliis vestibus, ac pro diverso usu. Atque a Romano demum Pallio diversum, apud Graecos, & Latinos olim obtinebat p. 38. Pallii tamen Romani antiqua forma, ac figura non diversa, admodum saltem, ab ea erat, quam nunc habet *ibidem*. Pallii usus acceptus Imperatoribus non est referendus, veluti perperam faciunt Petrus de Marca, & Ducangius; sed usu antiquissimo Romanis Pontificibus venerat p. 39. Ejus institutio S. Marco a Baronio, aut S. Lino a Marcello Corcyrensi tribuitur *ibid.*, & seqq. Qua ratione

Pon-

Pontifices olim Pallium Episcopis, prævio abique Imperatoris assensu, tribuere non solerent *p. 40, & seq.* Tribuere tamen Pontifici dubio procul juris particula erat *p. 41.* Pallio Romano ornamenta quædam postea adjuncta sunt, potestatis sym-bola *p. 42.* Quibus nam, & a quibus Pallii honor collatus olim fuerit, conferrique nunc soleat *p. 43, & seq.* In Ecclesia Orientali Pallium Episcopis tribuitur a Patriarchis, quo tamen indui ipsi, illudque tribuere aliis, Pontificis Romani ab-sque facultate, nequeunt *ibid., & seq.*

Pallio honoris titulus erat adjunctus *p. 45.* Aliquando jus amplius ei-dem accumulabatur *p. 46.* Eo co-honestati aliquando a jurisdictione Metropolitæ absolvebantur: ali-quando vicibus Apostolicis adau-gebantur *ibid.* Eidem adnexum, erat onus pervigilis curæ Gregi præstandæ, magis vero Canonice obedientiæ Pontifici dependendæ *p. 46, & seqq.* Romam properare olim pro accipiendo Pallio Metro-politæ oportebat: nunc autem procuratoris ope postulari solet *p. 47.* Cum Pallio accipitur potestas exercendi Pontificalia, celebrandi Concilia, & Episcopos consecran-di: cujus potestatis exercitio ab-stinere jubentur ante Pallii acce-ptionem *p. 48.* Pallio unus Ponti-fex ubique, ac semper utitur pro universa, supremæque potestate: at Metropolitæ certis dumtaxat in locis, ac diebus *ibid., & seq.* Pallii concessione a Pontificibus inductam servitutis quamdam spe-ciem, ac Provincialium Synodo-rum, & Metropolitaram immi-nuta fuisse jura, qui comminiscun-

tur, dignis pro temeritate à viris doctis vapulant *p. 49.*

Papæ nomen indiscriminatim olim Episcopis tribui solebat *p. 18, & seq.* Quin etiam eodem nomine ali-quando Optimum laicorum spe-ciale officium designatum legitur *p. 19.* A quo, & quando Papæ no-men originem traxerit, non adeo exploratum est: an ab Ægyptiis, an a Græcis, an a Latinis, variz sunt Eruditorum sententiæ *p. 20.* Quænam, & quantæ Papæ nomi-ni insint, ac inditæ notiones sint *p. 21, & seq.*

Papæ nomen a Sæculo IV. ad Roma-ni Pontificis designandam peculia-rem dignitatem, potestatemque, consecrari cœpit *p. 22, & seq.* Sæ-culo IX. vero eidem reservatum est, an decreto a S. Gregorio VII. edito, disputatur *p. 23, & seq.* Ex hoc Papæ nomine Romani Ponti-ficis in Ecclesia Primatus egregie exprimitur *p. 24, & seq.* Ad Pon-tificiæ auctoritatis designandam, amplitudinem, Papæ nomini ad-jectum est deinde illud *Universa-lis*, sive *Oecumenici*. Quod illu-stre nomen temere sibi arrogare tentarunt aliquando Patriarchæ Græci, aut perperam ipsis a gen-tilibus suis attributum est, a cujus proinde usurpatione prohibiti sunt a Pontificibus Maximis *p. 25:* qui postea tamen bono pacis id nomi-nis tolerare, aut permittere recto quodam sensu visi sunt *p. 26.* Ea quam maxime ratione S. Gre-gorius M. ab hoc nomine abhorruit, quin tamen a jure distringendo isto nomine importato unquam absti-nuerit *p. 27, & seq.* Postremo hoc Pontifici nomen abjudicans Gra-tianus non audiendus est *p. 28.*

Pascha-

Paschalis II. præclara Johannis Cajetani confirmata sententia, hæresim a Romano Pontifice contrahi posse negat, potestate vero eum supra ipsas Synodos præstare affirmat p. 97, & seq. Causam suam circa Investituræ concessas sponte judicio Synodi tractandam subjecit, sive ipsemet in Synodo retractavit: atque utique ei retractandæ unum ipsum fuisse parem Synodus ipsa professæ est p. 245, & seqq. Qui ergo parum modeste erga Paschalem egere, dignos se præbuere, qui ab aliis Episcopis gravi reprehensione exciperentur *ibidem*.

Paschalis II. statuta die celebrandi ritum Ecclesiæ Romanæ a S. Petro commendatum observari terrarum, ubique Summi Pontificis curarunt p. 640, & seqq. Diem proinde illud celebrandi indicare Encyclicis solebant, eorumque jussu in die Epiphaniæ ubique indicebatur. Ad hanc diem certo designandam variaz rationes temporum initæ sunt, & correctiones variaz, prout haberet, inducæ, factaque Kalendario additamenta p. 644, & seqq.

Paulus III. quantum, & quam sinceræ, & summissæ obedientiæ, & observantiæ Apostolicæ Sedis sive dignitati, sive doctrinæ deberetur, Germanis insinuare non desistit p. 127. Quæ hic vero Germanis, eadem Habessinis inspirare Paulus V. fatetur p. 128: cui plane ob res præclare gestas Simulacrum in Capitolio relictum inscripsit Clemens XI. p. 129. Eadem vicissim Chaldeis, Armenis, & Maronitis suadere, & persuadere Paulus V. curavit, & procuravit p. 133.

Pelagius I. uno charitatis intuitu, ac scandali amputandi gratia, coram

populo suspicionem omnem, quam perperam incurrerat, ab se prorsus amoliri voluit p. 131.

Pelagius II. ex pollicitationibus Christo D. S. Petro factis recte conficit Romani Pontificis in fide infallibilitatem, ac potestatem supra Ecclesiam p. 69, & seq. Johannis Constantinopolit. suggillat superbiam, qua Synodum celebrare se infcio, ac titulum *Universalis* arrogare se invito ausus fuerat p. 147. Perperam eidem eripitur epistola 6. ad Orientales p. 159.

Pius II. prædecessoris calumniis appetiti defensioni strenuam operam dedit, Apostolicam Sedem eo dignitatis, auctoritatisque fastigio collocatam ostendit, unde calumnias omnes despicit. Ab eadem Sede appellantes severe damnat, atque a temeritate deterret p. 119, & seq., 516, & seq. Inde laudem promeruit haud parvam, quod a prisca opinione de præstantia Concilii supra Pontificem, Deo auspice, decesserit; a studio præterea, quo de Pontificis fidei certitudine Turcarum Tyranno sancta inspirare consilia fatetur p. 120, & seq. Epistolam istam lacerare temere, ac vellere Duplexium non veritum castigavit jure Coeffetellus, quem frustra oppugnare conati sunt Rivetus, & Brujus p. 615.

Pius IV. quo de Segregibus ad unitatem reducendis erat sollicitus, eo suis juribus in tuto collocandis studio incumberebat p. 129, & seq. Cujus egregium sane studium pro viribus promovere deinde ejus Legati in Concilio Tridentino non desistite, viri quoque alii qua dignitate, qua doctrina conspici p. 131.

S. Pius V. Cosmum Medicum Mæ-

X x x

gni

gni Ducis titulo condecoravit. Elizabetham Angliæ Regno exiit, & ab Ecclesia eiecit. Quibus plane amplissimæ potestatis suæ splendendum fecit experimentum *p. 131, & seq.*

Pontifex Romanus solemne hoc olim habebat, ut nihil inconsulto aut Romanæ Ecclesiæ Clero, aut etiam vicinorum Episcoporum Concilio decerneret, nec litteras Decretales elucubraret *p. 3, & seqq.* Non id tamen necessarium erat, quasi non nisi ex Cleri, aut Concilii assensu decreta valere possent ubique *p. 5, & seq.* Nec id semper observatum est, quasi lex esset, quam transgredi impune nequiret *p. 181, 184, 214, & 217.* Pluribus nominibus insigniri Pontifex Romanus pro vario potestatis jure, & usu consuevit *p. 139, & seqq.* Ei uni Pontificis Maximi nomen reservatum est semper; quamvis hoc nomine cohonestati Imperatores cum Ethnici, tum Orthodoxi aliquando fuerint *ibid.* Inter hæc nomina excelluit illud *Vicarii Jesu Christi* *p. 30*, quo scilicet ipsius amplissimum jus significatur propius, & explicatius *p. 31.* Apostolicæ item Sedis nomine is unus absolute, proprièque audit. *Universalis* titulum uni sibi jure pariter vindicat *p. 24, & seq.* Nominibus accedunt insignia, quibus non tam exornari prodignitate summa Pontifex solet, quam ipsius amplissima significari auctoritas. Sunt autem hæc præ aliis Pallium, de quo videtur *V. Pallium*, tresque Coronæ uno Tiaræ nomine comprehensæ, idest Mitra, Diadema, ac Phrygium ad triplicem designandam personam, quam gerit Episcopi, Principis, ac Papæ

p. 31, & seqq., de qua vide *V. Tiara.* Pontifices Romani persuasionem hanc intimam prætulerunt fugiter in persona S. Petri se a Christo D. accepisse par insignie privilegii, infallibilitatis nempe in fide, potestatisque generali præ Synodo prioris *p. 49, & seqq.*, de quibus sub singulorum proprio verbo. Decretis ab se editis internam debere ex corde obedientiam docent *p. 80.* Ex regulis a Tertulliano, & Vincentio Lirinensi traditis argumentum trahitur ad utrumque hoc privilegium loco suo stabilendum, bonoque in lumine collocandum *p. 134, & seqq.* Dispensare directe in jure humano, indirecte in jure divino Pontifices possunt *p. 137.* Eis reservantur Episcoporum ordinationes, translationes, depositiones, renuntiationes &c. *p. 138.* Dispensationes in votis castitatis perpetuæ, Religionis, & peregrinationis &c. *ibid.* Ad Pontificem pertinet eximere ab Ordinariis jurisdictione; ad jura spiritualia idoneos reddere nothos, eosque iustis natalibus restituere; ad gradus redintegrare exauctoratos; circa ætatem ad Ordines, & irregularitates relaxare, professionem Religiosam irritare; supplere defectum Canonicum in contractibus; contritas penas ob simoniam remittere; solvere juramenta; absolvere tum ab se, tum ab aliis excommunicatos *p. 139, & seq.* Pontificii juris partes sunt interpretari dubia circa Apostolicas litteras; conferre plura beneficia; jus ad beneficia vacatura tribuere; in beneficiis constituere pensiones, & transferre; facultatem largiri easdem redimendi, ac beneficiorum collationes rescindere *p. 140.* Pon-

Pontificis unius privative est Monachos præficere Ecclesiis, ac Principibus concedere coadjutores. Impedimenta Matrimonii auferre; dispensare circa interstitia, ac festum diem Ordinationum; circa Episcopum ordinatorem alterius Diocesis, & circa ab se ordinatum, ut ad alios Ordines ab aliis promoveriqueat ipseque solus ipso die suæ ordinationis conferre Ordines potest. Ipse solus potest Abbatibus Episcopalia concedere insignia; bona Ecclesiastica, ac jura laicis largiri. Presbyteris simplicibus licentiam facere conferendi Ordines minores, ac Confirmationis Sacramentum, non tamen faciendi Chrisma. Incendarios publicos absolvere; indulgere, ut in minoribus Ordinibus constitutus eligatur Episcopus: ut excommunicatione majori irretitus officio fungatur suo: ut Regularis extra Claustra Legibus, ac Medicinæ vacans ad Ordines promoveatur: ut Clerici ad residentiam adstricti iisdem applicent studiis p. 141, & seq. Unius Pontificis est Indulgentias plenarias impartiri Leges pro universa Ecclesia procudere; Beneficiario perpetuo absenti percipiendi fructus veniam facere; aut duo beneficia ad residentiam obligantia retinendi, ac possidendi; ac laico potestatem, imponendi Clericis onera concedere. Ecclesiæ Cathedralis administrationem tradere; Beneficia in Curia vacantia conferre, aut plures simul Ecclesias, aut Coadjutorias cum futura successione p. 142, & seq. Ex ejus licentia dumtaxat Ecclesiarum bona immobilia laicis submitti possunt; Religiosa loca emi nova, ac vetera

vendi; & Legata pia usibus aliis deputari. Certos Casus ab se solo absolvendos Pontifex reservare, potest; Religiosum alterius Religionis eligi superiorem permittere; Clericum in sacris Ordinibus constitutum ab Horarum Canonicarum obligatione liberare. Ut Beneficiario amissa beneficia recuperare liceat; Laico vero certos honoris assumere titulos, solus potest annuere Pontifex p. 144, & seq.

Pontificii juris particula insignis est Concilia indicere; per se, vel per Legatos eis præsidere, ita videlicet Ecclesiæ unitate exigente p. 145, 162, & 171. Concilia præterea reprobandi, aut confirmandi Pontifici M. inest facultas p. 173. Ejus præsentia, eorumque confirmatio defectum Conciliorum (x Episcoporum absentia, & paucitate, eorum, qui adfuerint, supplet abunde p. 196, & seq., 204, & seq. Prærogativas hæc Pontificis Concilia indicendi, eis præsidendi, eaque confirmandi elevare conantur Natalis, & Bossuetius, sed irritus conatus eorum omnis cedit p. 198, & seqq. Quin etiam Concilia particularia confirmans Pontifex ad talem, ac tantum attollit gradum, auctoritatis, ut Ecclesiæ fidem obligent p. 202, & seqq. At contra de causis Pontificis cognoscere, Conciliis nullum fas inest p. 228, & seqq. Videtur V. Concilia. Canones condere Pontifex summo jure suo potest, nullaque vicissim vi conditis ab se, vel a Synodis obstringi potest p. 250, & seqq. Quin imo Canones abrogandi, aut relaxandi amplissima gaudet auctoritate, de qua dictis, factisque probe sibi neque semel plausere p. 258, & seqq.

X x x x 2 Vide-

Videſis V. *Canones*. Quare a Conciliis ad Pontificem, non vice verſa, appellare fas eſt, atque quidem a Clero etiam inferiori, & in prima etiam inſtantia p. 291, & ſeqq. Qui vero Pontificis auctoritatem intra cancellos juris conſtringere, ac Conciliorum coarctare Canonibus enituntur, uti Tillemontius, uti Natalis, uti Boſſuetius, nã ii maximo in errore verſantur p. 486, & ſeq. Tantum autem abeſt, ut auctoritatis iſtius particulam vel levem ſibi deripi Pontifices ipſi paſſi ſint unquam, ut pro viribus potius, quibus valebant, ei tuendæ, vindicandæque jugiter incubuerint p. 504, & ſeqq. Qua in re opera plane ſua egregia nec eis deſuere præſtantiffimi de Schola Theologi p. 528. Videſis V. *Appellatio*. Ad Romani Pontificis eximias partes attinet ſchiſmata undique proſiligare. Vide V. *Schiſmata*. Porro Græcanici ſchiſmatis cauſam in Pontificum Romanorum ambitionem impudentiffime refundentes Juriaeus, & Brujus impoſituræ maniſeſtiſſimæ revincuntur p. 620, & ſeq. Denique Controverſias definire, ſupremaque dirimere ſententia Pontificio cedit pariter juri, officioque, quo jugiter egregie deſuncti demonſtrantur p. 639, & ſeqq. Videſis V. *Controverſias*.

Poteſtas non ideo abſoluta, & illimitata eſt, quo ſumma dicitur, & independens. Pulchra, ac vera Puſſendorfii, & Grotii hæc de re doctrina p. 255. Poteſtati Civili Eccleſiaſtica, ac Principali laicæ ſacram Pontificiam ſubjugare Proteſtantes non verentur, ut Triglandus, ut Velthuſius, ut Thomafius, ſed

ſecum met pugnant p. 290, & ſeq. Ajunt a poteſtate Eccleſiaſtica leges ſancitas obligationem ex conventionem, & pacti fortiri, neque contra pacta conventa laicæ poteſtati licere Eccleſiaſticas leges abrogare, ita Hobefius, ita Puſſendorfius. Abrogaram jamdiu a Civili poteſtate Eccleſiaſticam deprædicant Henricus, & Samuel Coccejus. Viciffim ab Eccleſiaſtica obrui Civilem, ideoque hanc contra illam obniti debere effutit Heineccius. E converſo Eccleſiaſticam Civili sæpe veniſſe ſubſidio lucide vidit Leibnitius p. 291, & ſeq. A poteſtate Eccleſiaſtica ad laicam appellationem, quam vocant ab abuſu, interponi licite poſſe volunt plerique, ſed rectius pernegant longe plures p. 295, & ſeqq. Quibus nihil faceſſont negotii, quæ contra Patrum teſtimonia, ac Principum edicta, & facta circa res Eccleſiaſticas opponuntur p. 297, & ſeqq. Poteſtates laicæ in adjutorium Eccleſiaſticæ accurrere debent, ideſt Principes Eccleſiæ defenſores, ac Patronos agere, non etiam Juribus Eccleſiaſticis ſe immiſcere, multoque minus in Pontificem exerere poteſtatem p. 303, & ſeqq. Porro Eccleſia poteſtate coactiva non caret, quæ ad Legum obſervantiam cogat, neque Laica indiget pro juridiſctionis propriæ exercitio p. 304, & ſeq. A principalis juribus poteſtatis alienum proſus eſſe leges Eccleſiis condere, deque rebus Eccleſiaſticis cognoscere una, communique ſententia eſt Pontificum, Patrum, ac Principum p. 306, & ſeqq. Hinc a cauſis Eccleſiaſticis laicos Judices abſturrere, ac Clericos a laicorum Curiiſ abſtrahere Eccleſia in Syno.

Synodis sæpe fategit p. 310, & seq. Principum leges pleraque in favorem Ecclesiæ, ac personarum Ecclesiasticarum abjudicant Prostantes, quas tamen cum vere genuinas vindicant nostræ Communionis viri doctissimi p. 312, & seq. Quæ Ecclesiæ incommodæ erant Leges, postea sunt abrogatæ p. 314, Potestatis laicæ inter, & Ecclesiasticæ confines rite discernere scivere Francorum Reges, ac propria Ecclesiasticæ potestati, & integra permittere jura p. 315, & seqq. De legibus Ecclesiasticis a laicis aliquando latis digna scitu Innocentii III. sententia p. 317. Quibus in casibus, quibus sub conditionibus, quibusve cautelis laicam potestatem adversus Ecclesiasticam adire liceat p. 321, & seq. Potestates adversus superiores insurgere subditis nunquam licet; neque adversus Pontificiam invocare laicam. Grotii, Gronqvii, & Cocceji doctrina hac de re partim vera, partim est falsa p. 322, & seq. Principum in Synodis præsentia, sæpe sæpius licitas, iustas, honestasque ob causas desiderata est p. 326, & seq. Præterea ad observantiam legum Ecclesiasticarum, & obedientiam potestati Ecclesiasticæ urgendam licite Principum imploratur opera p. 327, & seq. Vicissim Principum defensioni, eorumque juri in tuto ponendis Ecclesiæ plus vice simplici accurrit, suppetiasque valdequam opportunas attulit p. 332, & seq. Principibus interea netas est causis se met implicare Ecclesiasticis, aut potestati Ecclesiasticæ impedimenta apponere p. 334. Quare optimi Principes jugi studio potestati Ecclesiasticæ

adjuvandæ incubuere, ab ejusdem partibus usurpandis religiose abstinerunt p. 335, & seqq. Qui vero in Ecclesiastica irrumpere jura non extimuerunt, in Ecclesiâ bono loco non habiti sunt, seque dignos gravi reprehensione dederunt p. 337, & seqq. Postremo Principum leges, & facta, si quando asinitatem cum rebus Ecclesiasticis habeant, eo facili, quo optima interpretari ratione tam possunt, quam debent p. 308, & seqq.

Q

Quartadecimani, quæ Pascha Luna 14. ex Judaica superstitione, ritibusque Judaicis observabant, in Ecclesiâ pessime semper habiti sunt: non ita qui Pascha Luna 14. quidem recolabant, non etiam Judaico more, donec schisma in Ecclesiâ non conflaret p. 640, & seq. Ritum hi suum S. Johanni Evangelistæ acceptum referebant; at vero alter Romana in Ecclesiâ a S. Petro utique traditus jugiter obtinuit p. 641, & seqq. Aiani denique pertinaciter in errore obfirmati a S. Victore P. M. ab Ecclesiâ abscissi sunt p. 647, & seqq.

Quæsnellus Appellationum Romanorum insensissimum hostem passim agit. Videbis V. *Appellatio*. Ipsius libris ex Censura Romana nihil labis, ac detrimenti adhæsisse impudentissime scripsit ipsius amicus. p. 451, & seq.

Quæsnellistæ a Clementina Constitutione *Unigenitus* frequenter appellare non reformidant; pecuniæ ingenti pondo Appellationum libellos comparare procurant, quorum tamen numerum plus iusto exaggerare non verentur. Ex Gal-

lia.

liarum Episcopis, Academicis, Patro-
nischis, Regularibus, ac Theolo-
gis longe pluribus, doctrina, pie-
tateque longe præstantioribus, jux-
taque prudentioribus appellatio-
nes hujusmodi valdeque invisæ
succedunt. Fleurius ipse appellan-
tes istos Pelagianis, & Lutheranis
assimilat p. 521, & seqq. Furoris
spiritu exagitati adversus prælau-
datam Constitutionem in consilia
nequissima, in excogitata horribi-
lia, in dicta infamissima, in-
scripta deterrima delapsi sæpissime
sunt, adeo ut cum Anglicana Pro-
secutione sacrorum Communionem
inire perditæ meditationi sint aliquan-
do p. 526, & seqq.

R

Ravennas Ecclesia nefarie ad
Autocephalam aliquando ad-
spiravit, non utique ansa capta ex
diplomate Valentiniani III, quod
spurium multa suadent, sed ex mo-
ra, quam ibidem Imperatores,
Reges, & Exarchi trahere pridem
solebant pag. 583, & seqq. Quam-
quam diploma ad Autocephalam
stabilitam Ravennatæ Ecclesiæ
dedit Constantinus Imp., quod aboleri
deinde à Constantino Pogonato
obtinnit S. Leo II. Præterea Exar-
chatus dominium sibi arrogare Ra-
vennates Episcopi non extimuerunt;
a cujus propterea administratione
prorsus amoti sunt, quin etiam
Metropolitici juribus exspoliati,
donec in gratiam Pontificis re-
gressi, digni fuere, qui eadem rur-
sus jura reciperent p. 585, & seqq.
Religionis infamiz plenam rationem
Anglicanæ Ecclesiæ propinare non
exhorruit eidem in schismate An-
tefignanus Cramnerus, quem im-

pie cum SS. Ecclesiæ Patribus com-
parare Burnetum non depudit p.
540, & seqq. Pro veræ, catholicæ-
que Religionis integritate, proque
unitate cum Romana Ecclesiâ reti-
nenda illustre Martyrium in An-
glia subire non dubitarunt ingenti
numero viri genere, dignitate,
virtute, doctrinaque conspicui, ex
utroque sexu, & Clero utroque,
quorum catalogum texit Cl. Tho-
massinus p. 541.

Religione integra, & absque ullo sa-
lutis æternæ dispendio Christianos
à Romana decedere Ecclesiâ posse,
quin propterea à catholica Eccle-
siâ habeantur extorres, inique
docuit Dupinius, à quo non longe
abfuerunt Bailletus, & Tillemontius
p. 541, & seqq. Adhæsit idem er-
ror Amstelodamensi hæretico a Pe-
tavio profligato: quorum omnium
inania prorsus momenta ad hunc
deterrimum propinandum erro-
rem excogitata exfusculantur p.
546, & seqq.

Romanæ Curiz talem, tantamque
inesse auctoritatem, ut Imperato-
ribus, ac Regibus imperare, nul-
lorum vicissim minas, irasque ti-
mere soleat, gravissima sententia
imperterritus denunciavit Henri-
co II. Angliæ Regi Gratianus Eu-
genii III. Nepos, & Alexandri III.
Legatus p. 470. Romana ab Eccle-
siâ invidiam omnem ex nonnullor-
um vitis eidem creatam egregie
amolitus est inter alios Henricus
III. Insuper p. 123, & seqq.

Romana cum Ecclesiâ unitas tenenda
est ab omnibus, qui Christiano ve-
lint censerî nomine, ac salutem
consequi æternam p. 529, & seqq.
Concurrunt porro manibus, pedi-
busque unanimes in hanc persua-
sionem

tionem Ecclesiæ Patres p. 530, & seqq. Atque quidem Romanam Ecclesiam honore summo a veteribus semper habitam inficiari neque, pro impudentia summa ausi sunt Heterodoxi ipsi: nisi quod honorem tandem illum vel in Urbis civilem amplitudinem, vel in hujus Ecclesiæ tranquillorem stationem, vel in opinionem vanam de Ecclesia ista a S. Petro instituta refundendum perverse imaginantur p. 534, & seq.

Romana ab Ecclesia extorres extra salutis viam, sive extra Catholicam incedere Ecclesiam diserte admonere Romani Pontifices non destiterunt p. 96, 101, 112; & 537. In quibus speciatim SS. Leo M., Gelasius, Symmachus, Hormisdas, Pelagius I., Pelagius II., Gregorius M., Johannes VIII. &c. p. 116, 537, & seq. Quam perinde in doctrinam unanimes conspirabant laici ipsi Principes, Ecclesiarum Præfules, ac Scholæ Doctores sapientissimi p. 128, 532, 536, 539, & seq. Etsi vero ab eadem Romana Ecclesia in aliquibus ritibus ad disciplinam spectantibus discrepare fas sit, in rebus tamen ad fidei dogmata respicientibus cum ea sentire, & convenire necesse fore, persuasum erat vel ipsis Græcorum probatoribus, ac sapientioribus p. 604. Tamen si denique Romana Ecclesia schismate sæpius dilacerata, nunquam succubuit, Divinis pollicitationibus suffulta. Videtur V. Schismata.

S

S Abaudæ Duces, nunc Sardinæ Reges pro eximiis erga Roma-

nam Ecclesiam meritis, enixoque Religionis studio a Romanis Pontificibus sæpius egregiis honoris insignibus exornati sunt, ac privilegiis insigniti pag. 124, & 639.

Sardicensis Synodi Canonibus Apostolicæ Sedi appellationum jus indubitanter adstruitur p. 361, & seqq. Triplex in causis Episcoporum ibidem designatur judicium, quorum postremum devolvitur ad Pontificem M. p. 363. Canones istos sinistram in sensum prave, ac præposuere insinectere adnixi sunt, qua Græci schismate afflati, qua Latini plerique sublestæ fidei p. 363, & seqq. Quin etiam audaciter summæ eò progressi sunt nonnulli, ut a legitimarum, ac generalium censu Synodum Sardicensem expungere non expaverint p. 365. At ei legitima auctoritas, ejusque Canonibus genuinus sensus vindicatur, ac restituitur p. 366, & seqq. A Sardicensibus Patribus novam proculam fuisse Judiciorum Ecclesiasticorum formam, ante quam epocham Romani Pontifices jure nondum isto potiti fuerint, per somnium plerisque visum est: quod jus tamen Ecclesiæ cœvum, & adnatum, ac Divinæ institutioni demonstratur innixum p. 499, & seq.

Sarpus Paulus, sive Suavis Polanus fraude, doloque ab Eugenio IV. fuisse ostentatam suam Florentinam Synodum ex tot Orientalium accessione, sub specie, & obtentu eandem obijciendi Basileensi; simileque postea arrisisse consilium Paulo III., & Julio III. in Concilii Tridentini celebratione; quam vane tam temere commentus, & calumniatus est p. 612, & seq.

Schismata in Ecclesia Romana excitata

tata ortum traxisse, siue occasione
nacta fuisse ex Urbis Civili magni-
tudine, ac divitiarum redundan-
tia eo insane, quo inepte confin-
git Auctor apologiæ Reformat. p.
533, & seq. Schismata ab Eccle-
sia undique, ac prorsus convelle-
re Romani Pontificis officio, reli-
gionique quammaxime cedit p.
551, & seqq. Itaque schisma in
Ecclesia Corinthia sedavit S. Cle-
mens p. 552. Populit ab Africana
S. Cornelius p. 553; & alterum
S. Melchias p. 554, & seqq. Schis-
matis Luciferiani reliquias delevit,
opinor, S. Damasus p. 557. Aufe-
rendo ab Ecclesia Antiochena,
quo dire est dilacerata annis 68,
aut 85, insudarunt SS. Damasus,
Siricius, Anastasius, & Inno-
centius p. 558, & seqq. Nestorii
occasione subortum sustulit S. Six-
tus III. p. 563. Eutychetis caus-
sa inflammatum ut extinguerent,
nihil non egere S. Leo M., ejus-
demque longo tempore successores
p. 564, & seqq. Pari indefessa ope-
ra Acaciano extirpando allabora-
runt SS. Simplicius, Felix, Gela-
sius, Anastasius, Symmachus, &
Hormisdas p. 572, & seqq. Raven-
nate ab Ecclesia removit S. Leo II,
radicitusque extirpavit S. Nico-
laus I. p. 584, & seqq. Ab Aquile-
jensi exterminare, & extrudere co-
nati sunt, qui a Vigilio usque ad S.
Sergium I. in Apostolica Sede con-
federunt p. 587, & seqq. A Medio-
lanensi amandando collata opera
incubere, quotquot a Sergio II.
ad Innocentium II. Pontifices lo-
cum S. Petri implere p. 594, &
seqq. Introducendum a Photio, ut Su-
peris placuit, S. Nicolans I., Ha-
drianus II., & Johannes VIII. abo-

levare p. 598; & seqq. Inlauran-
tum a Cernlario abolere non desi-
terunt S. Leo IX., quotque deinceps
Benedictus XIV. p. 602, & seqq.
Schismatis in Græcanici culpam Ro-
manorum Pontificum ambitio-
nem, qua plus æquus semper ad
Primum adspiraverint, tam su-
pina ignorantia, quam impuden-
tia summa evocant Heterodoxi p.
620, & seqq. Schismate vice plus
simplici lacerata quidem est Ro-
mana Ecclesia, quin tamen ullum
viribus unquam valuerit ad ejus-
dem Ecclesiæ aut indefectibilem
fidem labefactadam, aut summam
infirmendam auctoritatem p. 621,
& seqq. Quo loci Schismatum re-
texitur series, quibus aliquando Ro-
mana conflagravit Ecclesia. Quo-
circa ad omne Schisma deinceps ab
Ecclesia Romana procul abigendum
Eugenius II. decreto cavit, ut Roma-
ni Pontificis consecratio imposse-
rum coram Legatis Imperatoris
perageretur qua de re multa dis-
putant viri Docti p. 626, & seqq.
Sergius II. ad Apostolicam Sedem, cu-
jus vicibus Drogonem Metensem
adauxerat, appellandi cunctis fas
esse, neminemque prohibendum fo-
redistiñde pronunciat p. 622, & 352.
Severinus Heraclii Ecthesim Mono-
thelicæ hæresis labe aspersam res-
puit, quin etiam decreto Synodi-
co reprobavit p. 74.
S. Simplicius Apostolicæ Sedis inde-
fectibilem fidem prædicandi ex
Divinis pollicitationibus argumen-
tum certissimum assumit. Contra
ejusdem decreta, ac dogmata in-
surgere, aut litem intendere ne-
mini licere denuntiat p. 62, & seqq.
Varium potestatis usum ab eodem
Pon-

Pontifice factum egregie Baronius exponit p. 63.

S. Siricius, cuius Decretali ad Himerium primum genuinas inter Pontificias epistolas locum detulit etiam Calvinus, Decretalis vero ad Africanos uti germana adversus Quesnellum, & Papebrochium defenditur a Schelestratio, Baluzio, & Pagio, S. Siricius, inquam, ab Apostolica Sede Episcopalem dignitatem promanasse, Ecclesiasticam disciplinam præscribi, & potestatem exerceri plenissimam in Ecclesiam docet p. 55, & seq. Ejus epistolam in edit. Contantii p. ad Anysium Thefal. tributam a nonnullis S. Damaso, ab aliis S. Ambrosio, suspectam habuit Davidius, sed levi admodum de causa p. 506. Ex eadem tamen non erat, cur ansam Launojus arriperet Pontificium Jus Synodi judicio subjugandi *ibid.*, & seq.

S. Sixtus III. secum sentiendi necessitatem incumbere Episcopis, sibi que obsequendi Synodis etiam ostendit: cuius sententiam Launojus sinistro prorsus, veluti solet, ac perperam intorquet p. 60, & seq. Synodis sua absque venia habitis nullum inesse robur definit p. 177, & seq. Quæ in epist. 10. ad Illyricos loquitur de Synodo Orientali, cuiusnam Synodo aptari debeant, non convenit inter Doctos p. 178. De stupri crimine ei intentato historia in figmentorum censu habenda est p. 233. Ejusdem Pontificis agendi rationem cum Proclo non equidem assequuti sunt Launojus, & Tillemontius p. 508.

Sixtus IV. Apostolicæ Sedis auctoritati ab insultibus vindicandæ strenue incubuit. De ea digne, eru-

diteque disseruit. Ejusdem declinantes iudicium deterruit. Eam dispensationes posse largiri super legibus ab Ecclesia latis docuit p. 121, & seq. Gravissima Constitutione ab eadem Sede appellantes ad Concilium absteruit, & cohibuit p. 518, & seq. Sixti IV. vitam, maledico carpere ore non destitit Andreas Cyrenensis, ab eo tamen ad Concilium non appellavit p. 519.

Sixtus V. pectus adamantinum in propriis vindicandis iuribus induit. Atque jus summum in Henricum IV. Navarraeum, & Elizabetham Angliæ Reginam exeruit p. 132. Ecclesiarum Antistites de veteri officio invisendi statim temporibus limina Apostolorum, & Apostolicæ Sedi referendi Ecclesiarum statum admonet *ibidem*.

Spurius respectu Matris quoad Regni successionem reputabatur nemo sive apud Græcos, sive aliquando apud Latinos p. 516.

S. Stephanus I. summum jus distringendo in Asianos, Africanosque, supremam se in Ecclesia defungi auctoritatem liquido demonstravit. Traditionem in Romana Ecclesia retentam Anabaptistis objiciendo, se a fide nullo deficere modo posse fecit planissimum p. 53. Quo loci ob hanc observationem laudatur P. Dominicus a SS. Trinitate. Porro epistola 67. S. Cypriani ad S. Stephanum indubia est, unusque insidiari temere Launojus non est veritus p. 353.

Stephanus II, sive III. summi supra Synodos juris proprii insigne specimen præbuit, adeo ut Synodis aliquando detrahendi ansam tuto arripuerit S. Stephanus Junior Mar-

Y y y tyr

tyr illustris. Suz præterea in fide infallibilitatis præclarum testimonium perhibuit, de quo nemo dubitet p. 78, & seq.

Stephanus V, alius VI. Imperatoris potestati longo præcellere intervallo Pontificiam ostendit; strenueque Decessorum suorum memoriam ab injuriis defendit p. 89, & seq.

S. Symmachus moris receptissimi; quo Summis Pontificibus recens inauguratis litteris obsequii reverentissimis gratulari Imperatores solebant, testis est liquidus, tradens præterea Ecclesie totius ingentem sollicitudinem ab ipsis Pontificibus circumferri. Ei vero temere Tillemontius insultat p. 65. Tantum abest tandem, ut Synodi judicio subjacuerit, ne potius superior judicio Synodi ipsius dictus sit p. 233, & seqq.

Synodi præterque Orientales Pontificis jussu indictæ ritum celebrandi Paschatis eis præscriptum religiose deinceps observandum sibi proposuere p. 643. A quo plane ritu aberrantes gravi semper invidia in Ecclesia laborarunt p. 644. Videbis V. Orientales.

Synodi ad Quercum dictæ acta a Photio descripta perperam suspecta, habuit Emin. Baronius. Eadem integra nobis dedit Bigotius ex Paladio, cujus Dialogi fidem ex Codicibus Mss. multis optimæ notæ confirmant viri Docti p. 394.

Synodi Italicæ, & S. Ambrosii nomine inscripta ad Theodosium Augustum epistola in appendice Codicis Theodosii edita a Sirmondo Eruditus multis multis ob causas subditiua visa est, quam nihilominus a suppositionis notis egregie vindicat Coutantius p. 505.

Synodi Aquilejensis acta levibus admodum conjecturis ductus infringere, detrahereque vim omnem conatus est Chiffletius, quas facile dispunxit Hermantius p. 505, & seq. Ab Apostolica Sede in subiectas Ecclesias omnes Communio- nis jura dimanare rite Synodus ista scripsit p. 538.

T

Tertulliani locus insignis plurimum confert ad Romani Pontificis supremam potestatem, & infallibilitatem confirmandam, pag. 134, & seq. Eum, dnm Marcionem a S. Eleuthero communionem im- petrasse refert, memoria lapsum. Tillemontius, & Coutantius censent; at levi admodum ex conjectura, ut inde non sit, cur Tertullianus memoria excidisse dicatur p. 378, & seq. Inter notas, quibus dignosci Ecclesie Apostolicæ dentur, primum honoris locum approbe Romanæ facit p. 530.

S. Thomas Canuariensis eximium libertatis Ecclesiasticæ vindicem se exhibuit p. 467, & seqq. A distinguendis attamen censuris in Angliæ Regem, Regnumque ab Alexandro III. P. M. prudenter cohibitus est p. 470. Suz de Apostolicæ Sedis auctoritate præclaræ sententiæ plurima specimina præbuit: qua in sententia pares ei steterunt plerique alii dignitatibus illustres, ac doctrina conspicui Viri p. 472; ac præsertim S. Anselmus ejusdem in Ecclesia successor p. 473.

Tiara Romani Pontificis insigne peculiarare ex triplici Corona constare, Mitra, Phrygio, & Diademate, ac triplicem designat personam, quam

quam ipse gerit, Episcopi, Pontificis, & Principis p. 32, & seq. Tiaræ usus Pontificibus fuit pervetustus, etsi Coronatio non ante medium sæculum IX. invaluerit p. 33. Non idem tamen semper usus: nam unius dumtaxat Coronamenti viguit usque ad sæculum XI, scilicet usque ad Nicolaum II; duplicis usque ad sæculum XIV, sive ad Urbanum V; ac deinceps usque ad diem hanc triplicis p. 34, & seq.

Trullanam Synodum, tamen Justiniano Imp. efficitur pro confirmatione obsecrante, inflexo animo rejecere S. Sergius I, & Johannes VII. p. 77, & 187. A Constantino tandem obtinuit, ut Canonnes comprobarentur, qui Romanæ Ecclesiæ ritibus non adversabantur *ibid.*, & seq.

V

Vicarii Forum, Tribunal, ac Jurisdictio Lege, & Canone non distinguitur a Jurisdictione, Tribunali, ac Foro Principali, cujus vires administrat pag. 31, & 525.

S. Victori I. putidam calumniam ab Artemonis discipulis impactam de suis ab ipso dogmatibus approbatis Cajus Romanæ Ecclesiæ Prefbyter abunde dispunxit p. 529. Traditionis a S. Petro Romanæ Ecclesiæ commendatæ de Paschate statâ die celebrando acerrimum se vindicem dedit, & ad eîdem Ritui se conformandas Ecclesias omnes coegit p. 643, & seqq. Proinde Africanos præter fas ritus sui retinentissimos, atque in errore animo obfirmatos ab Ecclesia abscedit p. 647, & seqq. Ceteræ vero per Orbem Ecclesiæ eidem obsequi religioni duxere:

qua in res ejus summa emicuit splendide auctoritas p. 652.

Victoris III. insita animo sententia erat Apostolicam Sedem a nulla potestate infra Divinam sub jugum mitti posse; ac pro hæreticis dubio procul habendos, qui ab ejus doctrina se segregant p. 96.

Vigilius Romanam Ecclesiam adstruit Ecclesiarum omnium fundamentum, ac formam, omnibusque Ecclesiis ait præesse, ac prodesse: ideo ad eam causas difficiliore esse deferendas, perque appellationem cunctis fas esse ad eamdem appellare p. 68, & seq.

Vincentii Lirinensis insignis locus de Traditionibus argumentum haud leve suppeditat ad Romani Pontificis infallibilitatem, potestatemque supra Synodos stabiliendam p. 135, & seq.

S. Vitalianus auctor est in Apostolica Sede fore, ut fides nunquam deficiat: graviores fidei nedum causas, sed appellaticum quoque ad eamdem deferendas esse; atque ab ea decreta ab omnibus demisse recipienda p. 75.

Unitatis Ecclesiasticæ Caput, & Centrum a Deo constitutum esse Romanum Pontificem veterum Patrum constans, firmaque persuasio erat, a quibus ideo procurabatur viribus, quæ possent, omnibus, ut ad ejusdem obedientiam segrege omnes, ac Schismatici regrederentur p. 53.

Urbanus II. absolvi a nemine posse, ligatum a Pontifice M., ligatos vicissim a quocumque alio absolvi posse ab ipso uno pro summa, qua supra Episcopos omnes defungitur potestate, denuntiat p. 97.

Urbanus III. se eo sublimi, ac firmissimo

ximo loco positum in Ecclesia prædicat, quo Episcopis omnibus præsit, omnibusque Ecclesiis prospiciat, quove ipse excidere per errorem nequeat p. 104.

Urbanus IV. in fidei Catholice formula Græcis præscripta cum ex Divinis promissionibus S. Petro factis, tum ex SS. Patrum jugi traditione in Ecclesia Romana integre retenta Pontificem M. tali, tantaque potestate esse præditum ostendit, ut eadem in Ecclesia nec potior sit, nec par: ita pariter in fide confirmatum, ut prolabi in errorem non possit p. 108, & seq.

Urbanus V. fidei formula Græcorum Imperatori propoſita, & ab ipso emissa, Romanæ Ecclesiæ Primatum cum adjunctis prærogativis fateri eum, & profiteri voluit p. 117.

Urbano VIII. solemnī obedientiæ sacramento cum semet, tum Imperium suum universum subjugare religioni duxere tam Congi Reges, quam Imperator Æthiopiarum p. 619.

Willelmo II. Angliæ Regi appellationes ad Sedem Apostolicam inhiſcenti eximium reddidit Ecclesiasticæ magnanimitatis reſcriptissimum responſum S. Anſelmus Cantuariensis p. 473.

Z

S. **Z**acharias acceptam S. Petro reſert Ecclesiæ uniſerſæ eidem superſtructæ firmitatem in fide. Ipsius perinde ſententia S. Petri ſucceſſorea Romani Pontifices ſum.

ma in Ecclesia potiuntur auctoritate, qua nulla ſit maior pag. 78. Auctoritatis huiusce partem haud modicam appellationes eſſe affirmat p. 352.

S. **Z**oſimus Apoſtolice Sedis dignitatem tantam eſſe docet, ut nulli poſt Divinam inferior ſit, ſibiſque obediendi cunctis neceſſitatem imponat talem eſſe doctrinam, ut ex Divina promiſſione falli, & fallere nunquam poſſit, neminique vel latum unguem ab ea deſſectere fas ſit p. 57, & ſeq. Dignitate itaque iſta indutus, ac doctrina ipſe innixus juſ Synodorum indicendum ſibi uni tribuit, & vindicat p. 176, & ſeq.

S. **Z**oſimi Tractoriæ adverſus Pelagium, & Cæleſtium, jurique ſummo vim inferre, in Principe juſ transferentes, non veriti Uſſerlius, Salmaſius, Queſnellus, & Garnerius reſelluntur p. 213, & ſeq. Ejus epistoſas ad Africanos liberius, quam par fuiſſet, expurgavit Garnerius, perperam tanquam ipſurias expoſit Capellus p. 437. Eidem Pontifici Cæleſtii hæreticam confeſſionem probatam fuiſſe quam temere, tam falſo dixit Boſſuetius p. 440., & ſeqq. Neque recte S. Zoſimus præcipitis in Lazarum, & Herotem ſententiæ coarguitur p. 442, & ſeq. Neque niſi inique ex ſacto Appiarii alieni juris invaſi traducitur, aut in ſuſpicionem vocatur de Nicænis Canonibus fraude, doloque ſuppoſitis p. 483, & ſeqq.

ERRA

ERRATA.

CORRIGE.

Pag. 46	Lin.	18	Par. 2.	Tom. 4.
82	14		<i>emittere</i>	<i>mittere</i>
87	12		<i>istitut</i>	<i>institut</i>
97	25		<i>extortum</i>	<i>extortum</i>
99	11		<i>Simonis</i>
158	3		<i>ds</i>	<i>de</i>
177	12		<i>quam</i>	<i>qua</i>
184	11		<i>adhibuerint</i>	<i>adhibuerit</i>
188	15		<i>copiosorum</i>	<i>copiosum</i>
200	15		<i>ambo</i>	<i>amabo</i>
286	28		<i>Betradam</i>	<i>Bertradam</i>
288	30		<i>Benedictus</i>	<i>Benedictus</i>
410	11		<i>appellare</i>	<i>appellere</i>
431	7		<i>ejudem</i>	<i>ejusdem</i>
440	36		<i>elucebratarum</i>	<i>elucubratarum</i>
442	28		<i>calumniatori</i>	<i>calumniatoris</i>
ibid.	ibid.		<i>ignomiuias</i>	<i>ignominia</i>
444	3		<i>intedixerat</i>	<i>interdixerat</i>
446	8		<i>subsciptus</i>	<i>subscriptus</i>
465	14		<i>auderent</i>	<i>auderent</i>
483	34		<i>le Courajer</i>	<i>Bruys</i>
490	23		<i>intejeſta</i>	<i>interjeſta</i>
508	22		<i>Atque</i>	<i>Neque</i>
514	19		<i>eſt</i>
526	28		<i>diſordias</i>	<i>diſcordias</i>
562	30		<i>devincerent</i>	<i>devincirent</i>
570	34		<i>iſthæ</i>	<i>iſthæc</i>
571	2		<i>Sollerius</i>	<i>Bofchius</i>
576	6		<i>Alexadrina</i>	<i>Alexadrina</i>
ibid.	24		<i>Alexadrina</i>	<i>Alexadrina</i>
ibid.	36		<i>Coſtantinopolim</i>	<i>Coſtantinopolim</i>
580	15		<i>Sollerius</i>	<i>Cuperus</i>
ibid.	28		<i>probabilis</i>	<i>probabilis</i>
ibid.	ibid.		<i>cum</i>	<i>dele</i>
582	26		<i>Sollerius</i>	<i>Bofchius</i>
636	11		<i>hallucinatum</i>	<i>hallucinatum</i>
664	25		<i>ipſe</i>	<i>ipſa</i>

ARA 2956

